

T.C.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

2003-2011 Eğitim-Öğretim Yılları

Tez Özetleri

AFYONKARAHİSAR - 2012

ÖNSÖZ

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, ülkemizin ihtiyacı olan donanımlı ve rekabetçi, gerek iş hayatında, gerekse sosyal yaşamında, çağdaş, yenilikçi, gelişen dünya ile aynı havayı soluyan, öğrenciler yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Enstitümüz, Tıp, Diş Hekimliği, Veteriner, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Sağlık Yüksek Okulu gibi Sağlık Bilimleri ile ilgili alanlarda yüksek lisans ve doktora eğitimi yaptırmak amacı ile kurulmuştur. Enstitümüz aynı zamanda eğitim-öğretim verdiği ilgili alanlarda, uluslararası standartlara ulaşmayı, eğitim ve öğretimde mükemmellik düzeyine ulaşmayı hedeflemektedir.

Ayrıca Enstitümüz, toplumun yarınlarını inşa etmeye talip, donanımlı insan gücünü yetiştirmedeki kararlılığı, üstün nitelikli akademik kadrosu ve çağdaş altyapısı ile ülkemizde benzerleri arasında ve dünyada örnek gösterilen bir Enstitü olmayı amaçlamaktadır. Enstitümüz, lisansüstü öğrencilerine, ailelerine ve içinde yaşadığımız topluma daha iyi bir geleceği sağlamaya odaklı öğretim ve öğrenme modeli oluşturmak azmindedir.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğrencisi olmak, ayrıcalıklı olmak, sürekli değişimi ve gelişimi içselleştirebilmeye, bağımsız düşünebilmeye, farklı disiplinlerle birlikte çalışmaya ve zorlu problemleri çözmeye talip olmak demektir. Bilim ve teknoloji üretimine odaklı, toplumun değişen ihtiyaçlarına cevap verecek donanımda, özgür düşüncüyü benimsemiş, nitelikli birey olmaktır.

Enstitümüzde Ülkemizin sağlık sorunlarına çözüm bulma anlamında geniş kapsamlı eğitim ve araştırma faaliyetleri yürütülmektedir. Bu sayede Ülkemize katma değer oluşturabilecek, Ulusal ve uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir seviyeyi yakalamak için genç araştırmacılar ve akademisyenler kazandırılacaktır. Enstitümüz, öğretim ve öğrenmeye değer verilen, onurlandırılan ve ödüllendirilen akademik bir ortamda çalışmak isteyen genç araştırmacılarla birlikte çalışmaktan mutluluk duyacaktır.

Saygılarımla.

Prof.Dr.Mustafa SOLAK

Rektör

SUNUŞ

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 21.02.2001 tarihinde Tıp, Veteriner, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Sağlık Yüksek Okulu gibi Sağlık Bilimleri ile ilgili alanlarda yüksek lisans ve doktora eğitimi yaptırmak amacı ile kurulmuştur.

Enstitümüz, yüksek lisans ve doktora programlarında uyguladığı eğitim ve öğretim ile lisans eğitimini tamamlayarak meslek sahibi olan dişhekim, doktor, veteriner hekim, hemşire ve beden eğitimi öğretmenlerinin mezuniyet sonrası bilgi ve becerilerini artırıp bilim üreten, problemleri kavrayabilen, isimlendirebilen ve çözebilen, böylece yaratıcı ve bağımsız düşünen bireyler olarak yetişmelerini ve artan rekabet ortamında gerek mesleki gerekse akademik hayatta üst düzeyde başarılı olmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Yürütülmekte olan programlarda donanımlı ve her biri alanında yetkin akademisyenlerden yararlanılmakta olup, gelişen teknolojik alt yapıyla yüksek lisans ve doktora öğrencilerine etkin bir eğitim ve araştırma hizmeti, ve hayat boyu öğrenme olanakları verilmektedir.

Bu çalışmada, 2003-2012 yılları arasında Enstitümüzde yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlayan öğrencilerimizin tez özetleri yer almaktadır. Bu yıllar arasında 267 Yüksek lisans ve 42 Doktora olmak üzere toplam 309 öğrenci tezlerini tamamlayarak mezun olmuştur. Ayrıca Enstitümüzden 19 öğrenci tezsiz yüksek lisans programından mezun olmuştur.

Uzun ve zahmetli çalışmaların birer ürünü olarak ortaya çıkarılan bu tezlerin derlenip toparlanarak bir arada sunulmasıyla bilim dünyasına ve uygulama alanlarına katkılarının olacağı düşüncesiyle böyle bir çalışma yapılmıştır.

Bu çalışmanın ortaya çıkmasında katkıları olan başta sayın Rektörümüz Prof.Dr.Mustafa SOLAK olmak üzere, tezlerin tamamlanmasında emekleri olan danışman öğretim üyelerine, öğrencilerimize ve tezlerin derlenmesindeki çalışmasından ötürü Enstitü idare personeline ve özellikle Hülya Akdeniz'e teşekkür ederim.

Prof. Dr.İsmail BAYRAM

Enstitü Müdürü

ANABİLİM DALLARI

TIP FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	35
TIP FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	51
TIP FAKÜLTESİ BİYOKİMYA ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	59
TIP FAKÜLTESİ FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	75
TIP FAKÜLTESİ FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	79
TIP FAKÜLTESİ HİSTOLOJİ-EMBRİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	87
TIP FAKÜLTESİ MİKROBİYOLOJİ VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	95
TIP FAKÜLTESİ TIBBİ BİYOLOJİ VE GENETİK ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	119
TIP FAKÜLTESİ TIBBİ GENETİK ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	127
TIP FAKÜLTESİ TIBBİ GENETİK ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	137
CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	141
ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	211
DOĞUM VE KADIN HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	223
İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	267
VETERİNER FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	309
VETERİNER FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	319
VETERİNER FAKÜLTESİ BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	325
VETERİNER FAKÜLTESİ BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	331
VETERİNER FAKÜLTESİ BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	331
VETERİNER FAKÜLTESİ BİYOKİMYA ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	341
VETERİNER FAKÜLTESİ CERRAHİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	361
VETERİNER FAKÜLTESİ CERRAHİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	365
VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	377
VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS).....	381
VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	385
VETERİNER FAKÜLTESİ DÖLERME VE SUNİ TOHUMLAMA ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	393
VETERİNER FAKÜLTESİ DÖLERME VE SUNİ TOHUMLAMA ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS) ..	397
VETERİNER FAKÜLTESİ FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	401
VETERİNER FAKÜLTESİ FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	401
VETERİNER FAKÜLTESİ FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)....	405
VETERİNER FAKÜLTESİ FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	409

VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	413
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	421
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS).....	427
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	431
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS).....	431
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVANCILIK İŞLETME EKONOMİSİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	435
VETERİNER FAKÜLTESİ HİSTOLOJİ – EMBRİYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	441
VETERİNER FAKÜLTESİ HİSTOLOJİ – EMBRİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	441
VETERİNER FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	445
VETERİNER FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS).....	449
VETERİNER FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	453
VETERİNER FAKÜLTESİ MEDİKAL BİYOLOJİ VE GENETİK ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	461
VETERİNER FAKÜLTESİ MEDİKAL BİYOLOJİ VE GENETİK ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	467
VETERİNER FAKÜLTESİ MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	473
VETERİNER FAKÜLTESİ MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	473
VETERİNER FAKÜLTESİ PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	477
VETERİNER FAKÜLTESİ PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS).....	477
VETERİNER FAKÜLTESİ PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	481
VETERİNER FAKÜLTESİ PATOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	485
VETERİNER FAKÜLTESİ PATOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	485
VETERİNER FAKÜLTESİ VİROLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	489
VETERİNER FAKÜLTESİ VİROLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	489
VETERİNER FAKÜLTESİ ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	495
VETERİNER FAKÜLTESİ ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	495
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	509

İÇİNDEKİLER

TIP FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	35
OTOPSİ OLGULARINDA SEREBRAL SULKUSLARIN MORFOMETRİ VE VARYASYONLARI	37
GÖNÜL Yücel, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR, 95 s. Temmuz 2010.</i>	37
CHİARİ MALFORMASYONLU HASTALARDA MRG'DE GÖRÜLEN HACİMSEL DEĞİŞİKLİKLER VE ANOMALİLER.....	38
ALKOÇ Ozan, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR, Doç. Dr. Olcay ESER (2. Danışmanı) 64 s. Aralık 2010.</i>	38
OTOPSİ OLGULARINDA GLOMUS CAROTICUM VE SINUS CAROTICUS ANATOMİSİ, HİSTOLOJİSİ VE VARYASYONLARI	40
ACAR Tolgahan, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR , Prof. Dr. Süleyman KAPLAN, 87 s. Aralık 2010.</i>	40
RATLARDA ETANOL MARUZİYETİYLE TESTİSLERDE OLUŞAN DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE KUERSETİN VE BALIK OMEGA-3 YAĞ ASİTLERİNİN ETKİSİ.....	42
UYGUR Ramazan, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Murat YAĞMURCA 115 s. Aralık 2011.</i>	42
RAT SİYATİK SİNİR İSKEMİ REPERFÜZYON HASARINA ALFA LİPOİK ASİDİN KORUYUCU ETKİSİ	43
TURAMANLAR Ozan, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Oğuz Aslan ÖZEN. 91 s. Aralık 2010.</i>	43
RAT HİPOKAMPUSUNDA FENTHİONA BAĞLI HASAR ÜZERİNE ATROPİNİN ETKİSİNİN STEREOLOJİK VE MORFOMETRİK METOTLARLA İNCELENMESİ.....	45
TOKTAŞ Muhsin, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Orhan BAŞ, Doç. Dr. Ahmet SONGUR (2. Danışmanı) 84 s. Aralık 2010.</i>	45
OTOPSİ OLGULARINDA SİLİKON BOYAMA TEKNİĞİ KULLANILARAK CONFLUENS SİNÜM VE İLİŞKİLİ VENÖZ YAPILARIN MORFOMETRİ VE VARYASYONLARI	46
COŞAR Murat, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Oğuz Aslan ÖZEN, 62 s., Aralık 2010</i>	46
MULTİ-DEDEKTÖR BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ İLE PANKREASTA YAŞA BAĞLI HACİMSEL DEĞİŞİKLİKLERİN STEREOLOJİK YÖNTEMLE TESPİTİ VE VÜCUT KOMPOZİSYONU İLE KORELASYONU.....	47
ÇAĞLAR , Veli, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Murat YAĞMURCA , Prof. Dr. Ahmet SONGUR, 78 s., Haziran 2011</i>	47
RATLARDA KADMİYUM MARUZİYETİNE BAĞLI OLARAK GELİŞEN SEREBRUM VE SEREBELLUMDAKİ DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE KUERSETİN, BALIK OMEGA-3 YAĞ ASİTLERİ İLE MELATONİNİN ETKİLERİ.....	48
AKÇER , Sezer, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Murat YAĞMURCA. 118 s., Aralık 2011</i>	48
TIP FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	51
NEVRUS TRIGEMINUS'UN BASIS CRANII İÇİNDE SEYRİNİN İNCELENMESİ VE HİSTOLOJİK ANALİZİ.....	53
ACAR Tolgahan, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR, Yrd. Doç. Dr. Orhan BAŞ (2. Danışmanı), 42 s., Temmuz 2006</i>	53
NEVRUS OPTICUSUN INTRAKRANİYAL SEYRİNİN İNCELENMESİ VE HİSTOLOJİK ANALİZİ.....	54
TUNAHAN Süleyman H , <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR, Yrd. Doç. Dr. Orhan BAŞ, 37 s., Temmuz 2006</i>	54
SIÇANLARDA FORMALDEHİT MARUZİYETİYLE TESTİSLERDE OLUŞAN MORFOLOJİK DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE MELATONİN HORMONUNUN KORUYUCU ETKİSİ.....	55
KUŞ Murat A , <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Oğuz Aslan ÖZEN. 51 s. Ocak 2007</i>	55
VERTEBROBAZİLER SİSTEM VARYASYONLARI	56

GÖNÜL , Yücel, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR, Yrd.Doç.Dr. Orhan BAŞ. 61 s., Ocak 2007</i>	56
HEMİPLEJİK SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLARIN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER KULLANILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ.....	57
UYGUR Ramazan, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Oğuz Aslan ÖZEN. Yrd.Doç.Dr. Orhan BAŞ, 68 s. Ocak 2007</i>	57
İNSANDA TRACTUS OLFACIORIUS'UN LİF YAPISININ İNCELENMESİ.....	58
AKÇER Sezer, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Doç.Dr. Oğuz Aslan ÖZEN. 52 s. Ocak 2007</i> .58	
TIP FAKÜLTESİ BİYOKİMYA ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	59
ETANOLÜN İNDÜKLEDİĞİ KARACİĞER HASARINDA MATRİKS METALLOPROTEİNAZLARIN ROLÜ VE ANTİOKSİDANLARIN ETKİSİ.....	61
GÜRSOY Fatih, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Tülay KÖKEN, 90 s. Haziran 2005....</i>	61
ETANOLÜN OLUŞTURDUĞU KARACİĞER HASARI ÜZERİNE QUERCETİNİN ETKİSİ.....	62
ÇAKAR Hamdullah, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet KAHRAMAN, 107 s., Haziran 2005</i>	62
ETANOL VERİLEN RATLARDA QUERCETİN'İN ERİTROSİT GLUKOZ-6-FOSFAT DEHİDROGENAZ (G6PD) ENZİM AKTİVİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	63
VURMAZ Ayhan, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa SERTESER. 96 s., Haziran 2005</i>	63
HİPERTİROİDİZM VE HİPOTİROİZM OLGULARINDA OKSİDATİF STRES PARAMETRELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	65
KARABAĞ Funda, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Ahmet KAHRAMAN. 68 s., Ağustos 2006</i>	65
KORONER ARTER HASTALARINDA LİPİD VE PROTEİN OKSİDASYONU İLE SELENYUM İÇEREN ANTİOKSİDANLARIN DÜZEYİ.....	66
KOCA Halit Buğra, <i>Yüksek Lisans Tezi Danışmanı: Doç.Dr. Tülay KÖKEN. 83 s., Haziran 2007</i>	66
HEMODİYALİZ SÜRESİNİN KAN ESER ELEMENT DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	67
AKAN Tülay, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Tülay KÖKEN. 86 s., Haziran 2007</i>	67
TİP 2 DİYABET TANISI ALAN HASTALARDA İLK ALTI AYLIK TEDAVİNİN OKSİDATİF STRES VE CARBOHYDRATE DEFİCİENT TRANSFERRİN (CDT) ÜZERİNE ETKİSİ.....	68
ÖZUĞUR Keriman, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Tülay KÖKEN. 76 s., Haziran 2007</i>	68
HOMOSİSTEİNİN İNDÜKLEDİĞİ OKSİDATİF STRES ÜZERİNE SİYAH ÜZÜM SUYUNUN KORUYUCU ETKİSİ.....	69
KAĞA Elif, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet KAHRAMAN. 73 s., Eylül 2007</i>	69
HOMOSİSTEİNİN İNDÜKLEDİĞİ OKSİDATİF STRES ÜZERİNDE QUERCETİNİN KORUYUCU ETKİSİ.....	70
KOCABAŞ Naime, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet KAHRAMAN. 80 s., Haziran 2008</i>	70
TİP 2 DİYABET MODELİ OLUŞTURULAN RATLARDA ASETİLSALİSİLİK ASİT'İN BEYİN PROİNFLAMATUVAR SİTOKİNLER, VAZOPRESSİN VE OKSİDATİF STRES ÜZERİNE ETKİSİ.....	71
ŞEN Serkan, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Sefa ÇELİK. 109 s., Ağustos 2010</i>	71
SUBKLİNİK VE KLİNİK HİPER- VE HİPOTİROİDİLİ HASTALARDA HOMOSİSTEİN, VİTAMİN B12, FOLİK ASİT DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	72
İLASLAN . Erkam. <i>Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Doç. Dr. Ahmet KAHRAMAN. 95 s., Nisan 2011</i>	72

İKİLİ TARAMA BELİRTEÇLERİNİN AFYONKARAHİSAR BÖLGESİNE AİT MEDYAN DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ.....	73
<i>ŞENTÜRK, Özgül.Yüksek Lisans Tezi.Danışmanı: Prof.Dr.Tülay KÖKEN. 44 s. Haziran 2011.</i>	73
TIP FAKÜLTESİ FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	75
HAFİF VE ORTA DERECE KOAH'LILARDA OKSİDATİF STRES, AEROBİK KAPASİTE, GÜNLÜK FİZİKSEL AKTİVİTE VE SOLUNUM FONKSİYONLARININ ARAŞTIRILMASI.....	77
<i>GENÇ Abdurrahman, Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Kağan ÜÇOK, 84 s. Aralık 2010.....</i>	77
TIP FAKÜLTESİ FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	79
GÜRÜLTÜ STRESİNİN İNDÜKLEDİĞİ OKSİDATİF DEĞİŞİKLİKLERİN ARAŞTIRILMASI.....	81
<i>YEŞİLYURT Hasan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Hakan MOLLAOĞLU, Yrd.Doç.Dr.Reha DEMİREL 24 s.Haziran 2008.....</i>	81
FARKLI VÜCUT KÜTLE İNDEKSİNE SAHİP BİREYLERDE AEROBİK EGZERİZ KAPASİTESİ, İSTİRAHAT METABOLİZMA HIZI, SOLUNUM FONKSİYONLARI VE VÜCUT KOMPOZİSYONUNUN ARAŞTIRILMASI..	81
<i>UYGUR Emine, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Kağan ÜÇOK. 74 s. Ekim 2010.....</i>	81
SAĞLIKLI BİREYLERDE PARMAK UZUNLUK ORANLARININ (2D:4D); EL TERCİHİ, NONVERBAL ZEKA, GÖRSEL, İŞİTSEL VE VERBAL YETENEKLER, MOTOR BECERİ VE SEREBRAL LATERALİZASYON İLE İLİŞKİSİ.....	83
<i>CAN Zuhal, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Nuray ÖZTAŞAN.49 s.Aralık 2010.....</i>	83
ERİŞKİNLERDE LATERALİZASYON, PSİKOLOJİK DURUM, ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER, EGZERSİZ KAPASİTESİ VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİ İLİŞKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	84
<i>KAPLAN Aslı, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Hakan MOLLAOĞLU. 74 s., Ocak 2011.....</i>	84
TIP FAKÜLTESİ HİSTOLOJİ-EMBRİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	87
FARKLI ISI DERECELERİNİN KAN HÜCRELERİNİN MORFOLOJİSİ VE YAŞAM SÜRESİNE OLAN ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	89
<i>ERDEM Serpil, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Murat TOSUN. 88 s., Ocak 2009.....</i>	89
SPONTAN DÜŞÜK SONUCU ELDE EDİLEN İNSAN DİŞİ VE ERKEK FETUSLERİNDE 2.TRİMESTER SÜRESİNCE KARACİĞER DOKUSUNDA MEYDANA GELEN HİSTOLOJİK DEĞİŞİMLER, P53 EKSPRESYONU VE APOPTOZİS.....	90
<i>DAHAM Emine, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Murat TOSUN.65 s., Haziran 2009.....</i>	90
RATLARDA KADMİYUMUN BÖBREKTEKİ HASARINA KARŞI KARNİTİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN IŞIK MİKROSKOPİK DÜZEYDE İNCELENMESİ.....	91
<i>YALÇIN Meral, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Murat YAĞMURCA, 57 s.,Haziran 2009.....</i>	91
METOTREKSAT'IN KARACİĞERDEKİ HASARINA KARŞI NAC'IN (N-ASETİLSİSTEİN)KORUYUCU ETKİSİNİN IŞIK MİKROSKOBİK DÜZEYDE İNCELENMESİ.....	92
<i>BALA Figen, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr.Murat YAĞMURCA. 54 s.Temmuz 2009.....</i>	92
RATLARDA DOKSORUBİSİNİN BÖBREKTEKİ HASARINA KARSİ QUERSETİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN İSİK MİKROSKOPİK DÜZEYDE İNCELENMESİ.....	93
<i>YASAR Zeliha, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Murat YAĞMURCA. 59 s. Ocak 2010.....</i>	93
TIP FAKÜLTESİ MİKROBİYOLOJİ VE KLİNİK MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	95

AFYON İLİNDEKİ GASTRİK YAKINMALI HASTALARIN DENTAL PLAK VE MİDE BİOPSİ ÖRNEKLERİNDE HELİCOBACTER PYLORİ'NİN PT-PCR İLE ARAŞTIRILMASI.....	97
<i>ALTINDİŞ Selma, Yüksek Lisans Tezi, Yönetici: Yrd.Doç.Dr.Mustafa ALTINDİŞ 66.s., Eylül 2003.....</i>	97
ATİPİK PNÖMONİ ETKENLERİNİN SAPTANMASINDA İFA YÖNTEMİ	98
<i>KOCABAŞ Türkan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Orhan Cem AKTEPE, 62 s. Ekim 2003.....</i>	98
AFYON BÖLGESİNDE TÜBERKÜLOZ OLGULARININ LÖWENSTEIN-JENSEN, BACTEZ VE TK MEDİUM YÖNTEMLERİ İLE SAPTANIP DÖRT MAJOR İLACA KARŞI DİRENÇLERİNİN BELİRLENMESİ.....	99
<i>İŞİTEZ Murat, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Zafer ÇETİNKAYA, 80 s., Şubat 2004.....</i>	99
AFYON YÖRESİNDE KLİNİK ÖRNEKLERDEN SOYUTLANAN CANDIDA TÜRLERİNİN İDENTİFİKASYONU VE ANTİMİKOTİK DUYARLILIKLARI	99
<i>PIYADE Meltem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Mustafa ALTINDİŞ, 72 s. Haziran 2004.....</i>	99
İNFEKSİYÖZ MONONÜKLEOZ ŞÜPHELİ OLGULARDA EBV VE CMV'NİN SEROLOJİK TANI YÖNTEMLERİ	100
<i>ASLAN Savaş, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr.Orhan Cem AKTEPE, 71s., Haziran 2004.....</i>	100
AFYON BÖLGESİNDE TOPLANAN SÜT VE PEYNİR ÖRNEKLERİNDEN BRUCELLA TÜRLERİNİN SAPTANMASI.....	101
<i>EREN Elif, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Zafer ÇETİNKAYA, 71 s., Eylül 2004.....</i>	101
ANTİBİYOTİĞE BAĞLI HASTANE VE TOPLUM KÖKENLİ İSHAL OLGULARINDA CLOSTRIDIUM DIFFICILE ARAŞTIRILMASI.....	102
<i>USLUER Sibel, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa ALTINDİŞ, 54 s, Şubat 2006.....</i>	102
ANTİ NÜKLEER ANTİKORLARIN FARKLI YÖNTEMLERLE BAKILMASI VE ALT GRUPLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	103
<i>ÇAĞLAYAN Emine Sacide, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Orhan Cem AKTEPE, 72 s, Haziran 2006.....</i>	103
OKUL ÖNCESİ BAKİMEVLERİNDE A GRUBU BETA HEMOLİTİK STREPTOKOK TAŞIYICILIĞI.....	104
<i>TOPAL Taylan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. İhsan Hakkı ÇİFTÇİ,64 s, Haziran 2006.....</i>	104
CANDIDA TÜRLERİNDE SUBİNHİBİTÖR KONSANTRASYONDA ANTİFUNGAL İLAÇ UYGULAMALARININ SLİME FAKTÖR OLUŞUMUNA ETKİLERİ.....	105
<i>ARSLAN Alparslan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Zafer ÇETİNKAYA. 78 s. Şubat 2007.....</i>	105
SOLUNUMSAL PATOJEN VİRUSLARIN İFAT VE MULTİPLEX PCR YÖNTEMLERİ İLE TANISI.....	106
<i>KANDEMİR Ömer, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr.Mustafa ALTINDİŞ,85 s.Haziran 2007.....</i>	106
AFYONKARAHİSAR BÖLGESİNDEKİ RİSK GRUPLARINDA CRYPTOSPORIDIUM PARVUM ARAŞTIRILMASI.....	107
<i>HAZER Yeşim, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr.Orhan Cem AKTEPE, 55 s. Haziran 2007.....</i>	107
İÇME SULARINDA AEROMONAS VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI	108

ÖZDEMİR Hülya, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.İhsan Hakkı ÇİFTÇİ.56 s.Eylül 2007.....	108
ENTEREBACTERİCEAE İZOTLARINDA CTX-M TİPİ GENİŞLEMİŞ SPEKTRUMLU B LAKTAMAZ (GSBL) ENZİM POZİTİFLİĞİ VE DAĞILIMI	108
GÜLAMBER Cihangir, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa ALTINDİŞ.66 s.Eylül 2009.....	108
AKÜ AHMET NECDET SEZER ARAŞTIRMA VE UYGULAMA HASTANESİNDE YOĞUN BAKIMDAN İZOLE EDİLEN BAKTERİLERDE GSBL ORANININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI	109
BAYAR Mehmet, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç Dr. Zafer ÇETİNKAYA.48 s.Nisan 2010.....	109
AKUT İSHAL YAKINMALI ÇOCUKLARDA ROTAVİRUS, ENTERİK, ADENOVİRUS VE NÖROVİRUS SIKLIĞI	110
KÜÇÜKKURT Şeyma, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa ALTINDİŞ, 76 s.Nisan 2010	110
ENTEROKOK SUŞLARINDA ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLİNİN SAPTANMASI	111
AKDEMİR Yusuf, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Orhan Cem AKTEPE. 81 s.Aralık 2010.....	111
KLİNİK ÖRNEKLERDEN İZOLE EDİLEN KLEBSIELLA İZOLATLARININ ANTİBİYOTİKLERE DUYARLILIKLARI.....	112
KIRAÇ Ebru, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Zafer ÇETİNKAYA. 85 s. Ocak 2011. 112 RİFAMPİSİN DİRENÇLİ M.TUBERCULOSIS İZOLATLARINDA RİFABUTİN DİRENCİNİN BELİRLENMESİ	113
ELMAS, Hatice.Yüksek Lisans Tezi.Danışmanı: Doç.Dr.İhsan Hakkı ÇİFTÇİ, Prof.Dr.Gönül ASLAN 48 s. Haziran 2011	113
SOLUNUMSAL PATOJEN VİRUSLAR VE INFLUENZA A H1N1(DOMUZ GRİBİ)'NİN MULTİPLEX PZR YÖNTEMLERİ İLE TANISI	114
ÇALIŞKAN ERYEĞEN, Kübra. Yüksek Lisans Tezi,Danışman: Doç.Dr. Mustafa ALTINDİŞ. 76 s. Haziran 2011.....	114
KLİNİK ÖRNEKLERDEN İZOLE EDİLEN STAPHYLOCOCCUS SUŞLARININ DİRENÇ PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ.....	115
ÇALIŞKAN, Teyde. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Doç.Dr.Zafer ÇETİNKAYA, 85 s. Haziran 2011	115
KLİNİK ÖRNEKLERDEN İZOLE EDİLEN PSEUDOMONAS AERUGINOSA SUSLARININ ANTİMİKROBİYAL AJANLARA DİRENCİ.....	116
ÇUFALI, Davut.Yüksek Lisans Tezi.Danışmanı: Doç.Dr.İhsan Hakkı ÇİFTÇİ. 53 s. Kasım 2011.....	116
TIP FAKÜLTESİ TIBBİ BİYOLOJİ VE GENETİK ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	119
AİLEVİ AKDENİZ ATEŞİ (FMF) TANILI OLGULARDA MEFV MUTASYONLARININ İNCELENMESİ.....	121
YILDIZ, Saliha Handan. Yüksek Lisans Tezi,Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa SOLAK, 53 s., Ocak 2005.....	121
MEME KARSİNOMLARINDA POLİMERAZ ZİNCİR REAKSİYONU VE ENZİM KESİMİ İLE P53 GEN MUTASYONLARININ ARAŞTIRILMASI VE DOKUDA İMMUNOHİSTOKİMYASAL OLARAK P53 PROTEİNİNİN GÖSTERİLMESİ.....	121
AYDIN ÖZGÜR Mhrican, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Hale ŞAMLI 68 s, Haziran 2005	121
MESANE KANSER TANILI OLGULARDA P53 GEN MUTASYON ANALİZİ.....	122
ÖZGÖZ Asuman, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof. Dr.Mustafa SOLAK , 57 s. Haziran 2005.....	122

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINDA ALFA 1 ANTİTİRİPSİN GENİNE İLİŞKİN GENOTİPLEME ÇALIŞMASI.....	123
SÖYLEMEZ Zafer, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı :Prof. Dr. Mustafa SOLAK , 39 s. Ağustos 2006.....	123
PARKİNSON HASTALARINDA DERMATOGLİFİK ÖRNEKLERİN İNCELENMESİ.....	123
ÖZBINAR Asum, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :Yrd. Doç. Dr. Hale ŞAMLI , 47 s. Ekim 2006.....	123
KONJENİTAL İŞİTME KAYIPLI OLGULARIN Cx26 VE Cx30 GEN MUTASYONLARI AÇISINDAN GENOTİPLENDİRİLMESİ.....	124
EVİRGEN Neslihan , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa SOLAK , 56 s.Aralık 2006.....	124
TIP FAKÜLTESİ TIBBİ GENETİK ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	127
TEKRARLAYAN GEBELİK KAYIPLARINDA FAKTÖR V (G1691A), PROTROMBİN (G20210A) VE METİLENTETRAHİDROFOLAT REDÜKTAZ (C677T) GEN POLİMORFİZMLERİNİN İNCELENMESİ	129
ŞAMLI Hale,Doktora Tezi, Danışmanı :Prof.Dr.Necat İMİRZALIOĞLU . 73 s., Nisan 2007..	129
MEME KANSERİNDE FGFR2 VE B7-H4 GENİ POLİMORFİZMLERİNİN VE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	130
ÖZGÖZ Asuman, Doktora Tezi, Yönetici: Doç.Dr.Hale ŞAMLI , 118 s., Aralık 2010.....	130
OTOİMMÜN TİROİD HASTALIKLARINDA TİROGLOBULİN GEN POLİMORFİZMİ VE HLA-DR3 İLE YAYGIN TİROGLOBULİN VARYANTLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN SAPTANMASI	131
KOZAN Emine Sacide, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Necat İMİRZALIOĞLU . 77 s. Şubat 2011.....	131
KEMİK MİNERAL DENSİTESİ İLE COL1A1, CTR, VDRF, VDRB, ESR1X VE ESR1P GEN POLİMORFİZMLERİNİN İNCELENMESİ.....	132
ÖZBAŞ Halil, Doktora Tezi, Danışmanı :Yrd.Doç.Dr.Serap TUTGUN ONRAT , 126 s. Şubat 2011.....	132
KORONER ARTER BY-PASS CERRAHİSİ PLANLANAN HASTALARDA PON1 VE PON2 GEN POLİMORFİZMİNİN ARAŞTIRILMASI.....	134
SIVACI Yaşar, Doktora Tezi, Danışmanı :Yrd.Doç.Dr. Yasemin SOYSAL . 75 s, Şubat 2011 ..	134
TIP FAKÜLTESİ TIBBİ GENETİK ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	137
MEME KANSERLİ OLGULARDA MRD-1 GENİ C3435T,T1236,G2677T,A2956G POLİMORFİZİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	139
MUTLU İÇDUYGU Fadime, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı :Doç.Dr. Hale ŞAMLI . 96 s. Ağustos 2009	139
CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	141
UŞAK İL MERKEZİ HASTANELERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HASTANE ENFEKSİYONLARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ	143
DİKER Sevcan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof.Dr.Özcan GÖKÇE . 64 s.Ağustos 2003	143
KÜTAHYA DEVLET HASTANESİ GENEL CERRAHİ KLİNİĞİNDE AMELİYAT EDİLEN HASTALARIN AMELİYAT ÖNCESİ EĞİTİMİ VE BU EĞİTİMİ ALMA DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI.....	143
YÖRÜK Hüsnüye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :Yrd.Doç.Dr.Coşkun POLAT . 61 s.Eylül 2003.....	143
CERRAHİ HASTALARDA PREOPERATİF ANKSİYETENİN POSTOPERATİF KOMPLİKASYONLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ.....	145
KAYHAN Cennet, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :Prof.Dr. Osman Nuri DİLEK . 92 s. Ekim 2003.....	145
POSTOPERATİF DÖNEMDE SPİNAL ANESTEZİYE BAĞLI KOMPLİKASYONLAR VE HASTANEDE YATIŞ SÜRESİNE ETKİSİ	145

YILDIZ Keriman, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr.Yüksel ARIKAN, 69 s., Aralık 2003	145
AMELİYAT ÖNCESİ PLANLANMIŞ VE PLANLANMAMIŞ EĞİTİM ALAN LAPAROSKOPİK KOLELİSTOMİLİ HASTALARIN SERVİSE UYUM DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	147
ÜSTÜNER Hacer Ayça, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Coşkun POLAT 107 s.Ocak 2004	147
MEMEDE KİTLE ŞÜPHESİYLE HASTANESİNE BAŞVURAN KADINLARIN MEME KANSERİ KENDİ KENDİNE MUAYENESİ İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE KİTLENİN FARK EDİLMESİNDE KENDİ KENDİNE MUAYENENİN ETKİSİ.....	149
GÖKPINAR ÇEVİK Cahide, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı Yrd.Doç.Dr.Gökhan AKBULUT. 59 s. Ocak 2004	149
AMELİYATLARIN KAN PARAMETRELERİ ÜZERİNDE ETKİLERİ	150
ÇAVUŞOĞLU Nebahat, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :Prof.Dr.Osman Nuri DİLEK, 109 s, Ocak 2004	150
AFYON İL MERKEZİ HASTANELERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İNTRAVENÖZ SIVI TEDAVİSİNE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI.....	151
KAÇAROĞLU VİCDAN Ayşe, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof.Dr.Özcan GÖKÇE 69.s, Şubat 2004	151
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ AHMET NECDET SEZER UYGULAMA VE ARAŞTIRMA HASTANESİNDE ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİNİN HASTANE İNFEKSİYONLARI KONUSUNA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI	152
KAYA Ş.Burcu, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Sezgin YILMAZ,63 s.Şubat 2004	152
AFYON İLİNDEKİ CERRAHİ KLİNİKLERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HASTANIN PROPERATİF DÖNEMDEKİ BAKIMI VE AMELİYATA HAZIRLIĞI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI....	153
YAVUZ Zeynep, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Sezgin YILMAZ, 78 s., Şubat 2004	153
AFYON BÖLGESİNDE ÇEŞİTLİ SAĞLIK KURULUŞLARINDA ÇALIŞMAKTA OLAN CERRAHİ HEMŞİRELERİNİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN VE BUNLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ.....	154
CİĞERCİ Yeliz, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç. Dr.Gökhan AKBULUT, 75 s.,Haziran 2004	154
ANTALYA İLİNDE ÜÇ FARKLI HASTANENİN CERRAHİ BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	155
MUTLU AKSOY Nilgün, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :Yrd.Doç.Dr.Coşkun POLAT. 109 s.Haziran 2005	155
AMELİYAT ÖNCESİ HASTALARIN DUYGULANIM VE DUYGU DURUMLARI	156
BAYRAKTAR DÖNDER Dudu, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr.Yüksel ARIKAN, 66 s. Haziran 2005	156
PREOPERATİF DÖNEMDE HASTALARIN HEMŞİRELERDEN BEKLENTİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	156
TOKSAL Mine, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Yüksel ARIKAN, 45 s., Haziran 2005	156
POSTOPERATİF DÖNEMDEKİ HASTALARIN BESLENME KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE HEMŞİRELERİN ETKİNLİĞİ	157
UYSAL Serpil, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Prof. Dr. Osman Nuri DİLEK , 54 s, Temmuz 2005	157
YOGUN BAKIM ÜNİTELERİNDE ÇALIŞAN, HASTANE PERSONELİNİN, HASTANE İNFEKSİYONLARI İLE İLGİLİ BİLGİ VE UYGULAMALARININ SAPTANMASI.....	158
ÇELİK Derya, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Sezgin YILMAZ, 89 s. Haziran 2005	158

CERRAHİ SERVİSLERİNDE HASTA-HEMŞİRE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	159
<i>GEDE Fadime, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Gökhan AKBULUT, 109 s, Temmuz 2005.....</i>	<i>159</i>
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN KAYGI DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI VE HEMŞİRELERİ İŞ ORTAMINDA ETKİLEYEN STRES FAKTÖRLERİNİN TANIMLANMASI	160
<i>YASTI Melda, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Gökhan AKBULUT, 84 s, Eylül 2005</i>	<i>160</i>
BATIN AMELİYATI GEÇİREN HASTALARDA ERKEN AMBULASYONUN BAĞIRSAK FONKSİYONLARINA ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	161
<i>ÇINAR Veciye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof.Dr. Osman Nuri DİLEK. 65 s, Ekim 2005.....</i>	<i>161</i>
HASTA YAKINLARININ ACİL SERVİSLERDEKİ SORUNLARI VE HEMŞİRELERDEN BEKLENTİLERİ	162
<i>GÜRLEK Öznur, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Yüksel ARIKAN, 75 s. Kasım 2005</i>	<i>162</i>
HEKİM HEMŞİRE İLİŞKİSİ VE HEKİM HEMŞİRE İLİŞKİSİNDE YAŞANAN SORUNLARIN ARAŞTIRILMASI.....	163
<i>KARA Gülizar, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Gökhan AKBULUT, 89 s.Aralık 2005.....</i>	<i>163</i>
NÖROŞİRÜRJİ SERVİSİNDE YATAN HASTALARDA DOKTOR İSTEM FORMLARI İLE HEMŞİRE TAKİP FORMLARI ARASINDAKİ UYUM.....	164
<i>SAYMALI Mehtap, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr.Adem ASLAN, 56 s. Şubat 2006.....</i>	<i>164</i>
AFYON İL MERKEZİNDEKİ HASTANELERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HEPATİT-B İNFEKSİYONUNA YÖNELİK KORUNMA DURUMLARININ İNCELENMESİ	164
<i>AYKAN Şule, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Hıdır ESME, 60 s, Haziran 2006</i>	<i>164</i>
İNTRASEREBRAL KANAMALI HASTALARDA VÜCUT POZİSYONUNUN İNTRAKRANİAL BASINCA VE SEREBRAL PERFÜZYON BASINCINA ETKİSİ	165
<i>ŞENEL KALKAN Emine, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Olcay ESER, 55 s. Haziran 2006.....</i>	<i>165</i>
PRİMER OSTEOPOROZDA RİSK FAKTÖRLERİ VE YAŞAM KALİTESİNİN ETKİSİ.....	167
<i>KARADEMİR Nurşerif, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Levent ALTINEL 124 s, Haziran 2006.....</i>	<i>167</i>
HEMŞİRELERİN KAN TRANSFÜZYONLARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ VE BUNA EĞİTİMİN ETKİSİ	169
<i>ŞAHİN Hatice, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali ŞAHİN, 53 s, Haziran 2006.....</i>	<i>169</i>
ÇOCUKLARA YÖNELİK GÜNÜBİRLİK CERRAHİ GİRİŞİMLERDE ANNELERİ BİLGİLENDİRMEİNİN ANKSİYETE DÜZEYLERİNE ETKİSİ.....	170
<i>TÜRE Aysun, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Mevlit KORKMAZ, 98 s, Haziran 2006.....</i>	<i>170</i>
POSTOPERATİF AĞRI YÖNETİMİNDE, LÜZUM HALİNDE (LH) ANALJEZİK İSTEMİNE İLİŞKİN HEMŞİRELERİN BİLGİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ.....	171
<i>AKBAŞ Serpil, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dursun Ali ŞAHİN. 59 s. Temmuz 2006.....</i>	<i>171</i>
HEMŞİRELERİN DERİN VEN TROMBOZU KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI	171
<i>ERYİĞİT Naime, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Levent ALTINEL, 51 s. Temmuz 2006.....</i>	<i>171</i>
AMELİYATHANE ÇALIŞANLARININ CERRAHİ ALETLERLE YARALANMA RİSKİ VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ.....	172
<i>KUTLU Dilek, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı:Doç. Dr. Sezgin YILMAZ, 82 s. Ocak 2007.....</i>	<i>172</i>

LAPAROSKOPIK KOLESİSTEKTOMİ ÖNCESİ ÖĞRETİMİN AMELİYAT SONRASI SOLUNUM KONFORU, AĞRI VE MEMNUNİYETE ETKİSİ.....	174
<i>ÇALIK Elif, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç.Dr. Dursun Ali ŞAHİN. 96 s. Şubat 2007.....</i>	174
TİROİDEKTOMİ AMELİYATI ÖNCESİ HEMŞİRENİN BİLGİLENDİRİCİ ROLÜNÜN HASTALARIN AMELİYAT SONRASI ANKSİYETE DÜZEYLERİNE ETKİSİ	176
<i>ALA Saniye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Dursun Ali ŞAHİN.57 s. Temmuz 2007.....</i>	176
AKCİĞER KANSERİ OLDUĞUNU BİLEN VE BİLMEYEN HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	177
<i>BERK Çiğdem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Hıdır ESME, 86 s. Temmuz 2007</i>	177
KADINLARIN MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ BİLGİ DÜZEYİNİ ARTTIRMADA HEMŞİRENİN EĞİTİCİ ROLÜNÜN ETKİNLİĞİ	178
<i>ARSLAN Müzeyyen, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Dursun Ali ŞAHİN, 57 s.Ekim 2007</i>	178
ACİL SERVİSE “KARIN AĞRISI” İLE BAŞVURAN HASTALARA TANI ALANA KADAR KENDİLERİNİN VE AİLELERİNİN UYGULADIKLARI GİRİŞİMLER VE BU GİRİŞİMLERİN TANILARINA ETKİLERİ	179
<i>SAVCI Ayşegül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Adnan NARCI 75 s. Şubat 2008</i>	179
ÇOCUKLUK ÇAĞINDA MARUZ KALINAN ULTRAVİYOLE IŞINLARININ ZARARLARI VE DERİ TÜMÖRÜ GELİŞMESİ ÜZERİNE ETKİSİ HAKKINDA AİLELERİN BİLGİ DÜZEYİ	180
<i>YAZICI Serap, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Nurten TURHAN HAKTANIR.69 s.Şubat 2008.....</i>	180
HASTANEDE YATAN HASTALARIN HASTA HAKLARI KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYİ	181
<i>KAÇAR Halime, Yüksek Lisans Tezi, Danışman:Yrd.Doç.Dr.Nihal SUNAL, 68 s. Şubat 2008 .</i>	181
ÇOCUKLARDA KOROZİF MADDE İÇİM SONUCU OLUŞAN ÖZOFAGUS YANIKLARINDA, ETKEN MADDE VE AİLENİN SOSYO-EKONOMİK DÜZEYİNİN YANIK DERESESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	182
<i>DORUK, Dilek.Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Yrd.Doç.Dr.Adnan NARCI, 72 s. Mart 2008... </i>	182
TRAKT ANESTEZİSİ UYGULANAN PERKÜTAN NEFROLİTOTOMİ OLGULARINDA POSTOPERATİF ANALJEZİ GEREKSİNİMİ VE KOMPLİKASYONLARIN HEMŞİRE TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ...	184
<i>AKÇİÇEK Nihal, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Emre TÜZEL 46 s.Mart 2008..... </i>	184
KANSER TANISININ HASTAYA SÖYLENMESİNE İLİSKİN HASTA VE HASTA YAKINLARININ GÖRÜSLERİ.....	185
<i>ÖZKAL, Fatma. Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Prof. Dr. Yüksel ARIKAN. 66 s. Mayıs 2008. </i>	185
KAN KULLANILAN VE KULLANILMAYAN, ÇALISAN KALPTE BY-PASS OPERASYONU YAPILAN HASTALARIN POSTOPERATİF TAKİPLERİNİN HEMŞİRE İŞ YÜKÜNE ETKİSİ.....	185
<i>ÜNVER Evrim, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Mustafa EMMİLER, 54 s.Haziran 2008.....</i>	185
YOĞUN BAKIM SERVİSİ ÇALIŞANLARINDA EL YIKAMA DAVRANIŞINA UYMAYA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE ANKSİYETENİN ETKİSİ	186
<i>YILMAZ, Gülден. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Yrd.Doç.Dr.Hüseyin FİDAN,169 s. Haziran 2008.....</i>	186
TOTAL DİZ PROTEZİ UYGULANAN HASTALARDA AMELİYAT ÖNCESİ VE SONRASI DİZ FONKSİYONEL SKORLARI İLE AMELİYAT ÖNCESİ VE SONRASI PSİYATRİK FONKSİYONLARININ KORELASYONU.....	187
<i>DİNLER Sevinç, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Kamil Çağrı KÖSE. 50 s.Ağustos 2008.....</i>	187
PEDİKÜLER FİKSASYON UYGULANMIS POST-OP DÖNEMDEKİ HASTALARA VERİLEN HEMŞİRELİK BAKIMININ İYİLESMEME ETKİSİ.....	188

ERSOY Selcan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Adem ASLAN 78 s.Eylül 2008 ...	188
POMPA VE POMPOSIZ KARDİYOVASKÜLER CERRAHİ UYGULANAN HASTALARDA POSTOPERATİF KOMPLİKASYONLAR VE HASTANEDE KALIŞ SÜRESİNE ETKİLERİ	189
TULUM Sevilay, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Remziye SIVACI. 78 s. Ocak 2009	189
AÇIK KALP CERRAHİSİ SONRASI KLASİK METODLARLA AĞRI KONTROLÜNÜN,ALTERNATİF (TENS) YÖNTEMLE KARŞILAŞTIRILARAK,HEMŞİRE TAKİP VE KONTROLÜNE KATKISININ ARAŞTIRILMASI..	190
KARAKOÇ Sema, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Mustafa EMMİLER. 42 s.Şubat 2009	190
YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTA YAKINLARININ MEMNUNİYET DEĞERLENDİRİLMESİ ...	191
ÖZDEMİR Özden, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Cevdet Uğur KOÇOĞULLARI 66 s.Şubat 2009	191
PLASTİK VE REKONSTRÜKTİF CERRAHİ HASTALARINDA PREOP VE POSTOP DÖNEMDE BEDEN İMAJI VE BENLİK SAYGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ	192
YILMAZ Şerife, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Canan BALCI 93 s. Şubat 2009	192
SAĞLIK PERSONELİNİN MARUZ KALDIĞI İŞ KAZALARI VE GERİ BİLDİRİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	193
UÇAK Ayşe, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. H.Selim KARABEKİR, 108 s. Şubat 2009.....	193
NÖROŞİRÜJİ KLİNİĞİNDE YATAN HASTALARIN HEMŞİRELERDEN BEKLENTİLERİ VE MEVCUT UYGULAMALAR	194
AKGÖZ Nurseza, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Adem ASLAN. 45 s. Şubat 2009	194
KATARAK CERRAHİSİ YAPILACAK HASTALARDA 1.VE 2. GÖZ CERRAHİLERİ ÖNCESİ, HASTALARIN ENDİŞE DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	196
ABACIOĞLU Saliha, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Tuncay KÜSBECİ. 85 s. Mayıs 2009	196
GENEL YA DA BÖLGESEL ANESTEZİ İLE YAPILAN KASIK FİTİĞİ ONARIMLARININ UYKU VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ	197
SAVAŞ, Yasemin. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Prof.Dr.Yüksel ARIKAN, 69 s. Haziran 2009.....	197
TOTAL ABDOMİNAL HİSTEREKTOMİ OLAN HASTALARDA YARA YERİ ENFEKSİYONUN OLUŞUMUNDA HASTAYA AİT FAKTÖRLERİN SAPTANMASI.....	198
KABU HERGÜL Filiz, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Sezgin YILMAZ. 87 s. Haziran 2009.....	198
OBSTRÜKTİF UYKU APNE SENDROMU HASTALARDA TEDAVİSİNİN HASTA YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE OLAN ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	200
ÜLKÜ Nurgül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Abdullah AYÇİÇEK. 48 s.Aralık 2009.....	200
KRONİK BEL AGRISI OLAN HASTALARIN CERRAHİ TEDAVİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN BELİRLENMESİ.....	201
ÇALIŞ İBİŞ Kamuran, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Adem ASLAN. 72 s.Ocak 2010.....	201
HEMŞİRELERİN TOTAL PARENTERAL BESLENMEYE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI.....	202
CELEBİ Zeycan Meltem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr.Sezgin YILMAZ. 58 s. Şubat 2010.....	202
ÇOCUKLARI OLAN HEMŞİRELERİN İŞ YAŞANTISINA VE NORMAL SAĞLIK ANKSİYETELERİNE EK OLARAK SİGARA İÇMELERİNİN YA DA İÇMEMELERİNİN ANKSİYETELERİNİ NE ÖLÇÜDE ETKİLEDİĞİNİN ARAŞTIRILMASI	203
GÜREŞ Zeynep, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Canan BALCI. 89 s. Şubat 2010	203

TİROİDEKTOMİ SONRASI KADINLARDA CİNSEL FONKSİYON DEĞİŞİKLİKLERİ	204
<i>ULUYOL Müjgan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Emre TÜZEL.80 s. Nisan 2010.</i>	204
TRAKEOTOMİ BAKIMINDAN HEMŞİRELERİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	204
<i>DEMİRALAY Ayşegül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Erdoğan OKUR.55 s. Haziran 2010.</i>	204
GONARTROZLU HASTALARDA TOTAL DİZ PROTEZİNİN YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	205
<i>YILDIZ Özlem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Gökhan MARALCAN.75 s.Ocak 2011.</i>	205
DIYABETİK HASTALARIN DIYABETİK AYAK İLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DIYABETİK AYAK LEZYONLARININ GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ	207
<i>PALABIYIK YILMAZ, Dürdane.Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Doç.Dr.Yavuz DEMİR.104 s.Haziran 2011.</i>	207
LAPAROSKOPİK KOLESİSTEKTOMİDE TROKAR YERİNE BUPİVAKAİN ENJEKSİYONUNUN POSTOPERATİF AĞRIYA ETKİSİ	208
<i>YILMAZ, Kübra. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Prof.Dr.Yüksel ARIKAN.121 s.Temmuz 2007.</i>	208
İLK KEZ SEZARYEN OLAN HASTALAR İLE MÜKERRER SEZARYEN OLAN HASTALARIN AĞRI DEĞERLENDİRMELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	209
<i>AYAZ, Nur Pınar. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Doç.Dr.Adnan NARCI. 91 s. Kasım 2011..</i>	209
ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	211
ESKİŞEHİR İLİ İNÖNÜ MERKEZ SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE 0-59 AYLIK ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN BAĞIŞIKLAMA KONUSUNDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	213
<i>DERİNCE Dilek, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Reşit KÖKEN, 71 s.Ağustos 2006.</i>	213
HASTANEYE YATAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMA DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ.....	214
<i>TAŞDELEN Melike, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. AYŞEGÜL BÜKÜLMEZ.75 s.Aralık 2006</i>	214
ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI KLİNİĞİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN ATEŞ VE ATEŞİN YÖNETİMİ HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ, YAKLAŞIMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI.....	215
<i>PUL Saadet , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Ayşegül BÜKÜLMEZ, 72 s. Aralık 2006</i>	215
AYDIN İL MERKEZİNDE FENİLKETONÜRİ TARAMA PROGRAMINI YÜRÜTEN HEMŞİRE VE EBELERİN FENİLKETONÜRİ KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI	216
<i>TUNÇ Canan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Reşit KÖKEN,76 s, Aralık 2006</i>	216
POSTPARTUM DEPRESYONUN ANNELERİN BEBEKLERİNİ EMZİRMELERİ VE BEBEK BÜYÜMESİ ÜZERİNE OLAN ETKİSİ.....	218
<i>BAŞ DÖNMEZ, Hatice, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Ayşegül BÜKÜLMEZ 53 s.Ocak 2007</i>	218
AFYONKARAHİSAR İL MERKEZİNDE AKRABA EVLİLİĞİ SIKLIĞI VE TIBBİ ETKİLERİ.....	219
<i>TUNCAY, Hilal. Yüksek Lisans Tezi. Tez Danışmanı: Prof.Dr.Faruk ALPAY.86 s. Aralık 2011</i>	219
0-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN ANNELERİN ÇOCUK BAKIMINDA BASVURDUKLARI GELENEKSEL UYGULAMALAR	220
<i>MOLU, Birsal. Yüksek Lisans Tezi. Tez Danışmanı : Yrd. Doç.Dr.Tolga Altuğ ŞEN. 101 s. Aralık 2011</i>	220
YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BEBEĞİ YATAN ANNELERİN YENİDOĞAN BAKIMINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ	221

<i>KAYNAK, Serap. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Nihal SUNAL. 123 s. Aralık 2011.....</i>	<i>221</i>
DOĞUM VE KADIN HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	223
PREMENSTRUAL SENDROMUN MESLEK VE EĞİTİM DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİ.....	225
<i>OGUR Pakize, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Mehmet YILMAZER, 66 s., Mayıs 2004.....</i>	<i>225</i>
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN AİLE PLANLAMASI VE ACİL KONTRASEPSİYON HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARININ İNCELENMESİ.....	226
<i>DEMİRGÖZ Meltem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. A.Serhan CEVRİOĞLU, 98 s.,Haziran 2004.....</i>	<i>226</i>
GELENEKSEL UYGULAMA VE İNANÇLARIN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİ KULLANIMINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	227
<i>MUMCU Nuran, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Veysel FENKÇİ, 76 s.,Haziran 2004.....</i>	<i>227</i>
EVLİ KADINLARDA ELEKTİF KÜRTAJ VE DEPRESYON İLİŞKİSİ.....	228
<i>TAŞTEKİN Ayşe, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. A.Serhan CEVRİOĞLU, 54 s.,Haziran 2004.....</i>	<i>228</i>
ÇALIŞAN KADINLARDA GEBELİK KOMPLİKASYONLARININ İNCELENMESİ.....	229
<i>TOYGAR ŞİŞE Şengül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. İ.Veysel FENKÇİ, 47 s., Kasım 2004.....</i>	<i>229</i>
MENOPOZ KADININDA UYKU KALİTESİNİN SAPTANMASI VE UYKU KALİTESİNİ BOZAN ETKENLERİN BELİRLENMESİ.....	230
<i>ÇETİNKAYA ŞEN Yeşim, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Serhan CEVRİOĞLU, 84 s.,Haziran 2005.....</i>	<i>230</i>
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ KADIN DOĞUM KLİNİĞİNE BAŞVURAN GEBELERİN İLAÇ KULLANMA DURUMLARI VE İLAÇ KULLANIMI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	231
<i>KARA Yelda, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Serhan CEVRİOĞLU, 48 s., Haziran 2005.....</i>	<i>231</i>
POSTPARTUM DEPRESYON OLUŞUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI.....	232
<i>UYAR Serpil, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç.Dr.Ömer GEÇİCİ, 56 s., Haziran 2005.....</i>	<i>232</i>
İNERTİL ÇİFTLERDE, İNFERTİLİTE TEDAVİSİ ESNASINDA ERKEKLERDEKİ PSİKOSOSYAL DURUMUN İNCELENMESİ.....	233
<i>TOK Nilüfer, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç. Dr. Mehmet YILMAZER, 52 s, Ağustos 2005.....</i>	<i>233</i>
GÖBEK KORDONU BAKIMINDA KULLANILAN ANNE SÜTÜ, KURU TUTMA, POVİDONE-İYOD VE OCTENİDİNE HİDROCLORİDE YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	234
<i>ŞAHİN Binnaz, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Serhan CEVRİOĞLU, 73 s, Eylül 2005.....</i>	<i>234</i>
POSTPARTUM DÖNEMDEKİ ANNELERİN ANNE SÜTÜNÜN ÖNEMİ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	235
<i>BAYRAM Fatma, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç.Dr. Nihal CENGİZ.93 s.Ocak 2006.....</i>	<i>235</i>
GEBE KADINLARIN ALGILADIKLARI FİZİKSEL VE EMOSYONEL YAKINMALAR.....	236
<i>DEMİRYAY Ayça, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç.Dr. Nihal CENGİZ.80 s.Temmuz 2006.....</i>	<i>236</i>

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM UZMANLARI İLE PRATİSYEN HEKİMLERİN PAP SMEAR ALMA SIKLIĞININ BELİRLENMESİ	238
<i>SELVİ Meryem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Reha DEMİREL.87 s. Temmuz 2006.....</i>	238
TÜRK TOPLUMUNUN YARDIMCI ÜREME TEKNİKLERİNE BAKIŞI.....	239
<i>AKTÜRK Fatma Selcan, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı:Doç.Dr. Mehmet YILMAZER, 72 s., Ekim 2006.....</i>	239
PRİMİPAR KADINLARIN DOĞUM TERCİHLERİ VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	240
<i>YAŞAR Öznur, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı:, Yönetici: Yrd.Doç.Dr.Figen KIR ŞAHİN, 68 s. Kasım 2006</i>	240
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ NORMAL DOĞUM VE SEZARYEN İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ	241
<i>DUMAN Zeynep, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Gülelgül KÖKEN,59 s. Aralık 2006.....</i>	241
BİR VE BİRDEN FAZLA ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN ANNE SÜT VE EMZİRME KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	242
<i>DİNÇTÜRK Cevahir, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç. Dr. Ayşegül BÜKÜLMEZ. 65 s, Aralık 2006.....</i>	242
SEZARYENLE VE VAJİNAL YOLLA DOĞUM YAPAN KADINLARIN DOĞUM ÖNCESİ VE SONRASI TECRÜBE VE BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	244
<i>CEYLANTEKİN Yeşim, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Mehmet YILMAZER. 101 s. Aralık 2006.....</i>	244
ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN FERTİL ÇAĞINDAKİ KADINLARDA İSTEMSİZ GEBELİK SIKLIĞI VE GEBE KALMAK İSTEMEME NEDENLERİ	245
<i>KARAMAN Dilek, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Gülelgül KÖKEN.82 s.Ocak 2007.....</i>	245
GEBELERİN ÜÇLÜ TARAMA TESTİ VE GEBELİKTE YAPILAN DİĞER TESTLER HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ.....	246
<i>ERGÜN Permin, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Gülelgül KÖKEN.60 s. Temmuz 2007</i>	246
DÜŞÜK RİSKİ OLAN KADINLARDAKİ KAYGI DÜZEYLERİ	248
<i>TABUR Fazilet, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Figen KIR ŞAHİN. 66 s. Ekim 2007.....</i>	248
KONTRASEPSİYON AMAÇLI BAŞVURAN KADINLARIN ERKEK KONTRASEPSİYONUNA BAKIŞ AÇISI ..	249
<i>DOĞAN Gülfer, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Mehmet YILMAZER 70 s.Ocak 2008.....</i>	249
ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARDA PREMENSTRUAL SENDROMUN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI.....	250
<i>EĞİCİOĞLU Hanife, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Emine COŞAR. 56 s.Mayıs 2008.....</i>	250
GEBELERE VERİLEN BESLENME EĞİTİMİNİN ANEMİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	252
<i>AYTUĞ KANBER Nurhan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Reha DEMİREL.64 s.Mayıs 2008.....</i>	252
GEBELERE LOHUSALIK BAKIMI VE BEBEK BAKIMI KONUSUNDA VERİLEN EĞİTİMİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	253
<i>KARADAĞ Fatma, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Dağıstan Tolga ARIÖZ, 98 s. Mayıs 2008.....</i>	253

15-49 YAŞ ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN KADINLARDA KONTRASEPTİF KULLANIMI VE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	254
ŞİMŞEK Birgül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Emine ÇOŞAR. 92 s. Mayıs 2009.....	254
15-49 YAŞ BAYANLARIN ACİL KONTRASEPSİYON HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARI.....	256
KAYHAN Özlem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Gülelgül KÖKEN. 60 s. Mayıs 2008.....	256
GEBELERDE UYKU KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	257
TAŞKIRAN Nihal, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Doç.Dr. Mehmet YILMAZER. 79 s. Mayıs 2009.....	257
EGE ÜNİVERSİTESİ HASTANESİNDE ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİNİN SERVİKS KANSER AŞISI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ.....	258
SÖNMEZ Esra, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Dağistan Tolga ARIÖZ, 50 s. Eylül 2009.....	258
SAĞLIK PERSONELİNİN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİNİ TERCİH NEDENLERİ.....	259
ÇİFTÇİ ÖZTÜRK. Özlem. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Doç.Dr.Gülelgül KÖKEN.70 s. Ekim 2009.....	259
POSTMENOPAZAL DÖNEMDE HORMON REPLASMAN TEDAVİSİ KULLANILMAYAN KADINLARIN İLAÇ KULLANMAMA NEDENLERİ.....	260
KOÇAK Semiha, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Doç.Dr. Mehmet YILMAZER.86 s. Mayıs 2010.....	260
GEBELİK ÖNCESİ VE GEBELİK DÖNEMİNDE BAŞ AĞRILARININ ARAŞTIRILMASI.....	261
DENİZ Ayşe Özge, Yüksek Lisans Tezi, Yönetici: Yrd.Doç.Dr.Özge YILMAZ KÜSBECİ, Doç. Dr. Mehmet YILMAZER. 76 s. Şubat 2011.....	261
NORMAL VAJİNAL DOĞUM YAPMIŞ GENÇ KADINLARDA OBESİTE VE DOĞUM SAYISI İLE ÜRİNER İNKONTİNANS ARASINDAKİ İLİŞKİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	262
KARASAC Meryem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet YILMAZER.66 s.Şubat 2011.....	262
SEZARYEN VE NORMAL DOĞUM YAPAN KADINLARDA GÖRÜLEN RUHSAL DURUM DEĞİŞİKLİKLERİ VE BUNLARIN KARŞILAŞTIRILMASI.....	263
ŞENSÖZ,Şenay. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Doç.Dr.Dağistan Tolga ARIÖZ.84 s.Haziran 2011.....	263
GAZİANTEP NİZİP ZERDE GÜMLÜ AYŞE ÇAPAN SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE YAŞAYAN NORMAL DOĞUM VE SEZERYAN İLE DOĞUM YAPAN KADINLARIN, ERKEN POSTPARTUM DÖNEMDE BİR SONRAKİ GEBELİK VE DOĞUM HAKKINDAKİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİ.....	265
ÖZKAR, Fatma. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Doç.Dr.Mehmet YILMAZER.79 s. Haziran 2011.....	265
İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	267
AKUT MİYOKARD İNFARKTÜSÜ GEÇİREN HASTALARIN HASTALIKLARI HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	269
TÜRKCAN DÜZÖZ Gülsen, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Nihal CENGİZ. 67s.Eylül 2003.....	269
HEMŞİRELERİN KANSERDEN KORUNMA VE KANSERİN ERKEN TANISINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ.....	270
ŞİMŞEK Nurhak, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Nihal CENGİZ, 2003.....	270
HEMŞİRELERİN KEMOTERAPİ UYGULAMALARI SIRASINDA ALMALARI GEREKEN ÖNLEMLER KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI.....	271

GÖKDERE Havva, <i>Yüksek Lisans Tezi, Yönetici: Yrd.Doç.Dr. Nihal CENGİZ</i> , 79 s., Eylül 2003.....	271
YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN HASTANE İNFEKSİYONLARININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ.....	272
YAĞMUR Şengül, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Ender ELLİDOKUZ</i> 61 s., Ocak 2004.....	272
DİABETİK HASTALARDA KULLANILAN TEDAVİ YÖNTEMİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE TEDAVİYE UYUM ÜZERİNE ETKİSİ.....	273
İŞİK Ayşe, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Serap DEMİR</i> , 59 s., Mayıs 2004 ..	273
İRRİTABL BARSAK SENDROMU SIKLIĞI VE LAKTOZ İNTOLERANSI İLE İLİŞKİSİ.....	274
ÖZCELİK Hanife, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Ender ELLİDOKUZ</i> ,84 s., Haziran 2004.....	274
OBEZ HASTALARIN BAĞIMLI- ÖZERK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN VE PROBLEM ÇÖZME YETENEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	275
ULUPINAR Yasemin, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Serap DEMİR</i> , 66 s., Mayıs 2004.....	275
DİYALİZ HEMŞİRELERİNİN, YOĞUN BAKIM VE SERVİS HEMŞİRELERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İŞE BAĞLI STRES, TÜKENMİŞLİK VE DOYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	276
ARIKAN Fatma, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Prof. Dr. Çiğdem GÖKÇE</i> , 155 s., Haziran 2004.....	276
İÇ HASTALIKLARI KLİNİKLERİNDE HASTANEYE YATIŞIN BESLENME DEĞİŞKENLERİNE ETKİSİ.....	278
YILDIRIM Alev, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Ender ELLİDOKUZ</i> ,106 s., Haziran 2004.....	278
ORAL ANTİKOAGÜLAN KULLANAN HASTALARIN KULLANDIKLARI İLACA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ.....	280
İNCE Hatice, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr.Nihal CENGİZ</i> , 70 s., Mayıs 2005.....	280
DİYABET EĞİTİM YAKLAŞIMLARININ HASTA BİLGİ DÜZEYİNE ETKİSİ VE PSİKOSOSYAL SORUNLARLA ETKİLEŞİMİ.....	281
EREM Öznur, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Şeref YÜKSEL</i> , Haziran 2005..	281
DİABETİK AYAK ENFEKSİYONU OLAN HASTALARIN DİABETİK AYAK HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE TUTUMLARININ ARAŞTIRILMASI.....	282
ERKOÇ Arzu, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Serap DEMİR</i> . 67s., Haziran 2005 ...	282
DİABET HASTALARININ HASTALIKLARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİ VE KULLANDIKLARI GELENEKSEL YÖNTEMLERİN BELİRLENMESİ.....	284
YAVUZ Asiye, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Serap DEMİR</i> , 58 s., Haziran 2005.	284
YATAĞA BAĞIMLI HASTALARDA GELİŞEN KOMPLİKASYONLAR HAKKINDA HEMŞİRELERİN BİLGİ DÜZEYİ.....	285
ÇAN Meryem, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç.Dr. Nihal CENGİZ</i> , 58 s., Haziran 2005.....	285
HEMŞİRELERİN DİYABET İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN TESPİTİ.....	286
AYDOĞAN Ayşe, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Gürsel ACARTÜRK</i> ,55 s, Şubat 2006.....	286
SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA OBEZİTE SIKLIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ...	287
EFİL Sevda, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Gürsel ACARTÜRK</i> ,50 s, Şubat 2006.....	287
HEMŞİRELERİN ACİL KALP HASTALIKLARINDA GÖRÜLEN EKG BULGULARINI TANIYABİLME VE UYGUN TEDAVİ YAKLAŞIMLARINI DEĞERLENDİREBİLME DÜZEYLERİNİN TESPİTİ.....	288

DOĞAN Hatice Dilek, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr: Mehmet MELEK, 89 s, Haziran 2006.....	288
HEMODİYALİZ VE PERİTON DİYALİZİ TEDAVİSİ GÖREN KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİ HASTALARININ YAŞAM KALİTESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	289
KOÇER Zehra Meltem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Reha DEMİREL,74 s, Kasım 2006.....	289
HEMODİYALİZ VE PERİTON DİYALİZİ HASTALARINDA UYKU KALİTESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	291
ERYAVUZ Nazmiye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Şeref YÜKSEL 37 s. Ocak 2007.....	291
KRONİK KARACİĞER HASTALIĞI OLAN VE KARACİĞER NAKLİ YAPILMIŞ OLAN HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ.....	292
YURDAKAN GÜNDOĞDU Semra, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.İhsan USLAN.68 s. Şubat 2007.....	292
YATAN HASTALARDA KOLONOSKOPİ ÖNCESİ BARSAK HAZIRLIĞI TALİMATLARINA HASTALARIN UYUMU VE TOLERANS DÜZEYİ	293
YETEMEN Kübra, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.M.İhsan USLAN. 35 s. Haziran 2007.....	293
TİP 1 VE TİP 2 DİYABETİK HASTALARIN UYKU KALİTESİ, ANKSİYETE, DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	294
YÜKSEL Sevda, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Mehmet ÇÖLBAY. 126 s., Haziran 2007.....	294
DEMİR EKSİKLİĞİ ANEMİSİ TANISI KONULAN HASTALARDA PİKA GÖRÜLME SIKLIĞI VE PİKANIN ANEMİ SEPTOMLARI İLE İLİŞKİSİ	296
DURHAN Bedriye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Şeref YÜKSEL, 55 s. Haziran 2007.....	296
HEMODİYALİZ HASTALARININ YAŞAM KALİTELERİ, HASTA ÖZELLİKLERİ VE HEMSİRELİK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	297
KÜÇÜK, Mihran. Yüksek Lisans Tezi.Danışmanı: Doç.Dr.Serap DEMİR. 137 s. Şubat 2008... 297	297
KOAH HASTALARINDA UYKU KALİTESİ VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	298
ESEN, Hatice. Yüksek Lisans Tezi. Danışman:Doç.Dr.Serap DEMİR,100 s. Ocak 2008..... 298	298
KEMOTERAPİ ALAN EVRE I-III KANSER HASTALARINDA TEDAVİYE YANITIN BESLENME DURUMU VE UYKU KALİTESİYLE İLİŞKİSİ.....	299
CELİK, Fahriye. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÇÖLBAY ,83 s. Mayıs 2008.....	299
PREDİYALİZ HASTA GRUBUNDA ANKSİYETE, DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	300
BULANTEKİN Özlem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Serap DEMİR. 74 s.Ağustos 2008.....	300
ROMATOİD ARTRİTLİ HASTALARDA UYKU KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	301
KİPER Sibel, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Nihal SUNAL. 116 s.Ağustos 2008.....	301
AFYONKARAHİSAR İLİ DİNAR İLÇESİ 40 YAŞ VE ÜZERİ POPÜLASYONDA HİPERTANSİYON PREVALANSI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI	302
ÖZKAN Murat, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Mehmet ÇÖLBAY .84 s.Ağustos 2008.....	302
HİPERTANSİYONLU HASTALARDA YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI....	303
CELİK Burcu, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Serap DEMİR. 58 s. Eylül 2008..... 303	303

BÖBREK TRANSPLANTASYONU SONRASI HUZURSUZ BACAK SENDROMU SIKLIĞI VE UYKU KALİTESİ İLE İLİSKİSİ	304
ÖZEL Tuğba , <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Serap DEMİR.60 s. Eylül 2008</i>	304
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ORGAN BAĞIŞI KONUSUNDAKİ BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI.....	305
DOĞAN Pınar, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Dilek TOPRAK 107 s.Nisan 2009</i>	305
HEMODİYALİZ HASTALARINDA MASAJIN YORGUNLUGA ETKİSİNİN İNCELENMESİ.....	306
SOYMAN Zeynep, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Prof. Dr. Ayfer KARADAKOVAN.112 s.Mayıs 2009</i>	306
ALTI BEŞ YAŞ VE ÜSTÜ KİŞİLERDE İLAÇ KULLANIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN SORGULANMASI	307
ÖZCAN Levent , <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Ersel ONRAT . 47 s. Temmuz 2010</i> 307	
VETERİNER FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	309
ELİT DÜZEY ERKEK HENTBOL TAKIM OYUNCULARININ ANTROPOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN DİKEY VE YATAY SIÇRAMA MESAFESİNE ETKİSİ.....	311
YILDIRIM İrfan, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Vural ÖZDEMİR. 80 s. Mayıs 2009</i>	311
“17 YAŞ ALTI AVRUPA BADMİNTON TAKIM ŞAMPİYONASINA KATILAN TÜRKİYE, AVUSTURYA, BELÇİKA, MACARİSTAN MİLLİ TAKIM SPORCULARININ BAZI FİZİKSEL VE ANTROPOMETRİK PARAMETRELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI”.....	312
POYRAZ , Adem. <i>Doktora Tezi. Danışmanı: Doç.Dr.Aysun ÇEVİK DEMİRKAN. 89 s. Temmuz 2009</i>	312
GÜREŞÇİ VE FUTBOLCULARIN QUADRİCEPS VE HAMSTRİNG KAS KUVVETLERİNİN İZOKİNETİK SİSTEMLE DEĞERLENDİRİLMESİ VE SAKATLIK EĞİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI	314
TORTOP , Yunus. <i>Doktora Tezi. Danışmanı: Doç.Dr. İsmail TÜRKMENOĞLU. 80 s. Kasım 2009</i>	314
YENİ ZELANDA TAVŞANINDA LEYDİNG HÜCRELERİNİN SAYISININ STEREOLOJİK METODLARLA HESAPLANMASI.....	316
AKOSMAN Murat Sırrı, <i>Doktora Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. İsmail TÜRKMENOĞLU.55 s. Aralık 2009</i>	316
GÜREŞ MİLLİ TAKIM SPORCULARINDA KAN GRUPLARININ VE BESLENME ALIŞKANLIKLARININ BAŞARILARINDAKİ ROLÜNÜN ARAŞTIRILMASI.....	316
YAĞMUR , Rifat. <i>Doktora Tezi. Danışmanı. Prof.Dr. İsmail TÜRKMENOĞLU. 114 s. Ekim 2011</i>	316
VETERİNER FAKÜLTESİ ANATOMİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	319
AFYONKARAHİSAR İLİ AMATÖR FUTBOL TAKIMLARINDA OYNAYAN SPORCULARDA GÖRÜLEN SAKATLANMA SIKLIKLARI VE NEDENLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	321
YILDIZ Mehmet, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Aysun ÇEVİK DEMİRKAN. 55s.Haziran 2009</i>	321
BÖBREK HACMİNİN STEREOLOJİK METOTLARLA HESAPLANMASI	322
KOÇAK Kerem Göker , <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr.İsmail TÜRKMENOĞLU.42 s. Ocak 2010</i>	322
AFYONKARAHİSAR İLİNDE ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA 7–12 YAŞLARINDAKİ ENGELLİLERDE 12 HAFTALIK DÜZENLİ EGZERSİZLERİN, BAZI FİZİKSEL VE FİZYOLOJİK PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	322
DOĞAN , Hüsamettin Yüce, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. İsmail TÜRKMENOĞLU.31 s. Şubat 2010</i>	322
ŞİNŞİLLA’DA BÖBREK HACMİNİN STEREOLOJİK METODLA ARAŞTIRILMASI	323

BAŞARAN, Esra .Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Doç.Dr.Aysun ÇEVİK DEMİRKAN.76 s. Mayıs 2010	323
KALP HACMİNİN STEREOLOJİK METODLA HESAPLANMASI	324
KÖMÜRCÜ Hikmet, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. VURAL ÖZDEMİR.40 s. Haziran 2010	324
VETERİNER FAKÜLTESİ BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	325
GELENEKSEL BİR PEYNİR: AFYON TULUM PEYNİRİNİN KARAKTERİZASYONU VE DENEYSEL OLARAK İNOKULE EDİLEN BRUCELLA ABORTUS VE BRUCELLA MELİTENSİS SUŞLARININ ÜREME VE CANLI KALMA YETENEKLERİNİN ARAŞTIRILMASI	327
KARA Recep,Doktora Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Levent AKKAYA. 159 s. Mart 2011	327
VETERİNER FAKÜLTESİ BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	331
VETERİNER FAKÜLTESİ BESİN/GIDA HİJYENİ VE TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	331
AFYONDA TÜKETİME SUNULAN TAVUK KARKAS VE TAVUK ETİ ÖRNEKLERİNDE SALMONELLA SPP. VARLIĞININ KLASİK KÜLTÜR TEKNİĞİ İLE SAPTANMASI	333
TELLİ Raziye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr.Levent AKKAYA. 63 s. Ocak 2006	333
DOĞAL KOŞULLARDA VE ISIL İŞLEMİ UYGULANARAK ÜRETİLEN TÜRK SUCUKLARINDA SALMONELLA TYPHIMURIUM'UN GELİŞİMİ	333
KARA Recep, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Levent AKKAYA 70 s.Ocak 2007	333
AFYONKARAHİSAR'DA TÜKETİME SUNULAN AFYON KAYMAKLARINDA BAZI PATOJEN BAKTERİLERİN ARANMASI	334
İPEKÇİOĞLU Volkan, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Zeki GÜRLER. 42 s. Temmuz 2009	334
AFYONKARAHİSAR DEVLET HASTANESİ'NDE AYAKTA TEDAVİ GÖREN OBEZ YETİSKİN (20–65 YAS) HASTALARIN BESLENME BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE BESLENME ALISKANLIKLARININ SAPTANMASI..	335
KOKTAY BÜYÜKÇAVUŞOĞLU, Özlem. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Şebnem PAMUK. 121 s. Aralık 2011	335
SİĞİR VE TAVUK KIYMALARINDAKİ CLOSTRIDIUM PERFRINGENS VARLIĞI VE KONTAMİNASYON DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ	336
ERŞAN, Gözde. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Şebnem PAMUK. 65 s. Aralık 2011	336
KAYMAK ALTI SÜTÜNÜN DEĞİŞİK ORANLARDA İNEK SÜTÜ İLE KARIŞIMINDAN ÜRETİLEN YOĞURTLARIN BAZI FİZİKSEL, KİMYASAL, MİKROBİYOLOJİK VE DUYUSAL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ	337
AKALAN, Fatma Esra. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Zeki GÜRLER. 76 s. Kasım 2011	337
VETERİNER FAKÜLTESİ BİYOKİMYA ANABİLİM DALI (DOKTORA)	341
DENEYSEL DİYABET OLUŞTURULMUŞ RATLARDA DİYETE KATILAN FARKLI YAPILARDAKİ SAPONİN İÇERİKLİ BİTKİLERİN DNA HASARI,PROTEİN OKSİDASYONU VE LİPİD PEROKSİDASYONU İLE BAZI BİYOKİMYASAL PARAMETRELERE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	343
FİDAN A.Fatih, Doktora Tezi, Danışmanı:Prof.Dr.Yılmaz DÜNDAR 123 s. Ocak 2007	343
DİETİLNİTROZAMİN VERİLEN RATLARDA ALFA LİPOİK ASİDİN KORUYUCU ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	345
KARACA Gülçin,Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.Dr.Nalan BAYŞU SÖZBİLİR.70 s. Mart 2007	345

DIYETE FARKLI MİKTARLARDA YUCCA SCHİDİGERA TOZU KATILMASININ SIÇANLARDA PLAZMA LEPTİN,İNSULİN VE TİROİD HORMONLARI İLE BAZI KİMYASAL PARAMETRELERE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	346
<i>KÜÇÜKKURT İsmail,Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.Dr.Yılmaz DÜNDAR 86 s.Haziran 2007.....</i>	346
NONİLFENOL TOKSİKASYONUNA MARUZ BIRAKILAN RATLARDA TAURİNİN MALONDİALDEHİT, GLUTATYON,SÜPEROKSİT DİSMUTAZ VE NİTRİK OKSİT ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	348
<i>SUNUCU KARAFAKIOĞLU Yasemin,Doktora Tezi, Danışmanı:Prof.Dr.Recep ASLAN 104 s.Haziran 2007.....</i>	348
KARBON TETRAKLORÜR İLE KARACİGER HASARI OLUSTURULAN RATLARDA MATRİCARİA CHAMOMİLLA L. NİN KARACİGER ÜZERİNE KORUYUCU ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	349
<i>TÜR Laçine,Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.Dr. Nalan BAYŞU SÖZBİLİR. 108 s.Mayıs 2008</i>	349
RATLARA FARKLI ÇÖZÜCÜLERDE HAZIRLANARAK VERİLEN MENTHA SPİCATA LAMİACEA NANE EKSTRELERİ İLE KURU TOZUNUN KANDA, B- KAROTEN,A, C VİTAMİNLERİ, KATALAZ, GLUTATYON PEROKSİDAZ, GLUTATYON REDÜKTAZ, MALONDİALDEHİD, SUPEROKSİD DİSMUTAZ ENZİMLERİ VE TOTAL ANTİOKSİDAN KAPASİTE ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	351
<i>ÖZDEMİR Ayşe, Doktora Tezi, Danışmanı:Prof. Dr. Nalân BAYŞU SÖZBİLİR 134 s. Ağustos 2010</i>	351
YAĞLI DİYET İLE BESLENEN SIÇANLARDA TİMOKİNON'UN PLAZMA LEPTİN, KARNİTİN, PARAOKSANAZ, TİROİD HORMONLARI, İNSÜLİN VE GLİKOZ İLE LİPİD PROFİLİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI.....	353
<i>BACAK Elif ,Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Gülcan AVCI.123 s. Temmuz 2010</i>	353
DENEYSSEL OLARAK HİPERTİROİDİZM OLUŞTURULAN RATLARDA KAFEİK ASİT FENETİL ESTER'İN PLAZMA HOMOSİSTEİN ASİMETRİK DİMETİL ARJİNİN, NİTRİK OKSİT VE LİPİD PROFİLİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	354
<i>KARABAĞ, Funda. Doktora Tezi. Danışmanı: Prof.Dr. Nalan BAYŞU SÖZBİLİR.98 s. Temmuz 2010.....</i>	354
YÜKSEK PROTEİN İÇEREN DİYETLE BESLENEN SIÇANLARA ATKESTANESİ EKSTRESİ (AESULUS HİPOCASTANUM L.) VERİLMESİNİN KEMİK VE KALSİYUM METABOLİZMASINA ETKİLERİ.....	356
<i>AKBEL Erten,Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Abdullah ERYAVUZ. 85 s. Temmuz 2010.</i>	356
ORAL ANTİDİYABETİK İLAÇ SİTAGLİPTİN'İN OKSİDAN-ANTİOKSİDAN DENGESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN DENEYSSEL TİP 2 DİYABET MODELİ OLUŞTURULAN RATLARDA ARAŞTIRILMASI	358
<i>HAZMAN Ömer, Doktora Tezi, Danışmanı:Prof. Dr. Sefa ÇELİK. 115 s. ,Ocak 2011,.....</i>	358
VETERİNER FAKÜLTESİ CERRAHİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	361
KÖPEKLERDE EPİDURAL OLARAK UYGULANAN BUPİVAKAİN VE LEVOBUPİVAKAİNİN ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	363
<i>KORKMAZ,Musa.Doktora Tezi. Danışmanı: Doç.Dr. Z.Kadir SARITAŞ. 130. s. Haziran 2011</i>	363
VETERİNER FAKÜLTESİ CERRAHİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	365
KÖPEKLERDE SEVOFLORAN VE İZOFLORAN ANESTEZİSİNİN İNTRAOKÜLER BASINCA ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	367
<i>COŞKUN, Melike. Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç.Dr.Z.Kadir SARITAŞ, 106 s. Ocak 2006.....</i>	367
AFYONKARAHİSAR VE YÖRESİNDE SIĞIR AYAK HASTALIKLARININ PREVALANSI.....	368
<i>ÖZCAN Senem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kamuran PAMUK.86 s. Şubat 2007.....</i>	368
KLİNİĞİMİZE GELEN KÖPEKLERDE KIRIK OLGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	369

KORKMAZ Musa, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Z.Kadir SARITAŞ.</i> 85 s. <i>Temmuz 2007</i>	369
ATLARIN ÖN BACAK FLEKSOR TENDOLARINDA AKUT PERİTENDİNİTİSLERİN TERMOGRAFIK, ULTRASONOGRAFİK VE RADYOGRAFİK TANISI.....	370
YAVUZ ,Ünal. <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Doç.Dr. İbrahim DEMİRKAN,162 s.Ağustos 2007</i>	370
KEDİ GİNGİVİTİS SAĞALTIMINDA AMOKSİSİLİN-KLAVULONİK ASİT VE SULFADİMETİLPRİMİDİN-TRİMETOPRİM AJANLARININ KLİNİK ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	371
TAŞKAYA , Şemsettin. <i>Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Doç.Dr.İbrahim DEMİRKAN.57 s.Ocak 2008.</i>	371
KÖPEKLERDE ULTRASONİK VE MANUEL DIŞ TAŞI TEMİZLEME YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	371
İNAÇ İlkay, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. İbrahim DEMİRKAN 51 s.Şubat 2008..</i> 371	371
KEKLİKLERDE UÇMANIN ENGELLENMESİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR.....	372
ALTIN Süleyman, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. İbrahim DEMİRKAN. 63 s.Eylül 2008</i>	372
KÖPEKLERDE AKUT İNTESTİNAL İSKEMİNDE RESVERATROLÜN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI.....	373
KURT Mehmet Sait, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Z. Kadir SARITAŞ. 74 s. Ocak 2009</i>	373
MALAKLARDA İNTRAOKULER BASINÇ.....	374
ÇETİN Çağrı, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Kamuran PAMUK. 72 s. Ocak 2011</i>	374
VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	377
İNEKLERDE SPONTAN OVİDUKT KASILIMLARI ÜZERİNE NİTRİK OKSİTİN ETKİSİNİN İN VİTRO OLARAK BELİRLENMESİ.....	379
YILMAZ Oktay, <i>Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet UÇAR .82 s.Aralık 2009</i>	379
VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	381
NEHİR MANDALARINDA BAZI ÜREME ÖZELLİKLERİ, ÖSTRUS SEMPTOMLARI VE ÖSTRUSUN BELİRLENMESİ.....	383
ARIKAN ,Volkan Nevruz. <i>Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı:Doç.Dr.Mehmet UÇAR.31 s.2008</i>	383
VETERİNER FAKÜLTESİ DOĞUM VE JİNEKOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	385
KÖPEKLERDE OVARYUMLARIN ULTRASONOGRAFİK VE POSTOPERATİF MUAYENELERİ	387
YILMAZ Oktay, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. MEHMET UÇAR, 63 s. Temmuz 2005</i>	387
İNEKLERDE OVARYUM FİZYOLOJİSİNİN MEVSİM SICAKLIĞI İLE İLİŞKİSİNİN POSTMORTEM BELİRLENMESİ.....	388
OLTU Aydın, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Hacı Ahmet ÇELİK 34 s.Eylül 2007</i>	388
OVSYNCH UYGULANAN İNEKLERDE SUN'İ TOHURLAMA SONRASI 12. GÜNDE YAPILAN GNRH ENJEKSİYONUNUN GEBELİK ORANINA ETKİSİ.....	389
ELİBOL Erhan, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr.Mehmet UÇAR. 25 s.Ocak 2009</i>	389
POSTPARTUM FARKLI GÜNLERDE DOUBLE-OVSYNCH İLE SENKRONİZE EDİLEN İNEKLERDE BAZI REPRODÜKTİF PARAMETRELERİN İNCELENMESİ.....	390
BİLGİN Ozan, <i>Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Erhan ÖZENÇ.47 s.Ocak 2010</i> 390	390
İNEK VE DÜVELERDE OVSYNCH ÖNCESİ UYGULANAN PGF2A VE GNRH ENJEKSİYONLARININ GEBELİK ORANLARINA ETKİSİ	391

YILMAZ, Cengiz. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Prof.Dr.Mehmet UÇAR.34 s.Şubat 2011.....	391
VETERİNER FAKÜLTESİ DÖLERME VE SUNİ TOHUMLAMA ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	393
KOÇLARDA BAZI ANDROLOJİKAL PARAMETRELERİN VE BİYOKİMYASAL ÖZELLİKLERİN MEVSİMLE İLİŞKİSİ.....	395
YENİ Deniz, Doktora Tezi, Yönetici: Doç. Dr. Mustafa GÜNDOĞAN. 99 s. Nisan 2010	395
VETERİNER FAKÜLTESİ DÖLERME VE SUNİ TOHUMLAMA ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS) ..	397
KOÇLARDA BAZI ANDROLOJİKAL PARAMETRELER ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR.....	399
AVDATEK Fatih, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÜNDOĞAN, 25 s.Haziran 2006.....	399
VETERİNER FAKÜLTESİ FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	401
VETERİNER FAKÜLTESİ FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	401
İNTRAVENÖZ ANESTEZİK AJANLARININ TEK BAŞINA VE KOMBİNE KULLANIM SEÇENEKLERİ	403
HOCAOĞLU, Nisa. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Prof.Dr.Hidayet YAVUZ. 117 s. Haziran 2005	403
AFLATOKSİNLER VE ANALİZ METODLARI	403
HELVACIOĞLU, Duygu. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Mehmet ÖZDEMİR. 72 s. Aralık 2005	403
MİKOTOKSİNLER VE MİKOTOKSİNLERİN İNSAN SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ	403
SOYDAŞ, Nuray. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Prof.Dr.Hidayet YAVUZ, 74 s. 2006	403
İNFERİLİTE VE TADAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR.....	403
KESKİN, Emine. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd.Dr.Dr.Mehmet ÖZDEMİR. 76 s. Ocak 2007	403
KANSERDE KEMOTERAPÖTİKLERİN KULLANIM SEÇENEKLERİ	403
HASIRCIOĞLU, Filiz. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Prof.Dr.Hidayet YAVUZ. 67 s. Ocak 2007.....	403
TÜRKİYE'DE YETİŞEN ZEHİRLİ MANTARLAR VE MANTAR ZEHİRLENMELERİ.....	403
GÖRGÜL SAVCIÖZEN, Ceren. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Prof.Dr.Hidayet YAVUZ. 143 s. Mayıs 2008.....	403
ÜROGENİTAL SİSTEM ENFEKSİYONLARI VE KULLANILAN ANTİBAKTERİYEL İLAÇLAR.....	404
KARALAR, Çağrı. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Mehmet ÖZDEMİR. 109 s. Mayıs 2008.....	404
SERBEST RADİKALLER VE ANTİOKSİDANLAR.....	404
KASAPÇOPUR, Gülsüm Sinem, Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Yavuz O.BİRDANE. 77 s. Ocak 2008.....	404
HEPATOTOKSİK ANTİBİYOTİKLER.....	404
DEMİR, Hakan. Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç.Dr.Yavuz O.BİRDANE. 47 s. Ocak 2009	404
DİABETES MELLİTUS TEDAVİSİNDE KULLANILAN TIBBİ BİTKİLER	404
ÇUBUK, Göksel. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Doç.Dr.Mehmet ÖZDEMİR. 70 s. Ocak 2010	404
KARDİYOVASKÜLER SİSTEM İLAÇLARI.....	404
DEMİRBAŞ, Ömer Lütfi. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Prof.Dr.Hidayet YAVUZ. 127 s. Ocak 2011.....	404

VETERİNER FAKÜLTESİ FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)....	405
AFYONKARAHİSAR İLİNDEKİ ANNE SÜTÜ ÖRNEKLERİNDE AFLATOKSİN M1 DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	407
<i>KUYUCUOĞLU Nazmiye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR.</i>	
<i>27 s.Şubat 2007.....</i>	<i>407</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	409
FARKLI DOZ VE SÜRELERDE UYGULANAN 17 B - ÖSTRADIÖLÜN OVERİOKTOMİZE RATLARDA SPONTAN MYOMETRİYAL KASILMALAR ÜZERİNE ETKİSİ.....	411
<i>YILDIZ GÜLAY Özlem ,Doktora Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Aziz BÜLBÜL. 70 s. Eylül 2008.....</i>	<i>411</i>
17B ÖSTRADIÖL UYGULANMIŞ OVERİOKTOMİZE SIÇANLARDA İNCE BAĞIRSAK KASILIMLARI ÜZERİNE NİTRİK OKSİTİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ.....	412
<i>SEVİMLİ, Sevcan. Doktora Tezi. Danışmanı: Doç.Dr. Aziz BÜLBÜL.51 s.Şubat 2010</i>	<i>412</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	413
GEÇİŞ DÖNEMİNDEKİ SÜT İNEKLERİNE RASYONA İLAVE OLARAK VERİLEN NİASİN, KOLİN VE BİOTİNİN BAZI KAN VE SÜT PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	415
<i>UYARLAR Cangir,Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. İ. Sadi ÇETİNGÜL.127 s. Ekim 2010</i>	<i>415</i>
BEYAZ TİCARİ YUMURTACI TAVUKLARDA L-KARNİTİN VE KEKİK (OREGANO) KATKILARI KULLANILARAK YAPILAN ALTERNATİF ZORLAMALI TÜY DÖKÜMÜ YÖNTEMLERİNİN OKSİDATİF STRES İLE 2. YUMURTLAMA PERİYODUNDA YUMURTA VERİMİ VE KALİTESİ ÜZERİNE ETKİLERİ	416
<i>AKKAYA, Abdil Burhaneddin.Doktora Tezi. Danışmanı: Prof. Dr. İsmail BAYRAM, 166 s.Eylül 2011</i>	<i>416</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	421
SAANEN X KIL KEÇİ F1 MELEZİ OĞLAKLARDA MANNANOLİGOSAKKARİTLERİN (MOS) BESİ PERFORMANSINA ETKİLERİ.....	423
<i>YILDIRIR Mesut, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. İsmail BAYRAM, 45 s, Eylül 2005.....</i>	<i>423</i>
ÇÖREK OTUNUN (NİGELLA SATİVA) PIRLAK KUZULARDA, BESİ PERFORMANSI ÜZERİNE ETKİSİ.....	424
<i>ÖZÇELİK, Uğur. Yüksek Lisans Tezi,Danışman: Doç.Dr. İsmail BAYRAM.24 s.Şubat 2008... 424</i>	
ÇÖREK OTU (NİGELLA SATİVA) VE MAYDANOZUN (PETROSELİNUM CRİSPUM) YUMURTACI BILDİRCİN RASYONLARINDA KULLANILMASININ YUMURTA VERİMİ, İÇ KALİTESİ İLE KULUÇKA SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİSİ.....	425
<i>TAHAN Mehmet, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. İsmail BAYRAM.55 s.Haziran 2009.....</i>	<i>425</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN BESLEME VE BESLENME HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS).....	427
SÜT İNEKLERİNDE GÖRÜLEN BESLENME HASTALIKLARI.....	429
<i>YÜKSEL,Mehmet Akif. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı:Doç.Dr.İsmail BAYRAM.101 s.2005</i>	<i>429</i>
TÜRKİYEDE ORGANİK TARIM ORGANİK HAYVANCILIK VE TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ.....	429
<i>YEŞİLDAĞ,İsmail. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.İ.Sadi ÇETİNGÜL.67 s.2005.....</i>	<i>429</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	431

VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE İŞLETMECİLİĞİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	431
TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİNDE HAYVANCILIK SEKTÖRÜNE YÖNELİK UYGULANAN DESTEKLEME POLİTİKALARI.....	433
<i>MERDİVENÇİ, Yasemin. Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı: Yrd. Dr.Dr. Hasan ÇİÇEK.62 s.2006.....</i>	<i>433</i>
TÜRKİYE'DE UYGULANAN ÖZELLEŞTİRME POLİTİKALARININ HAYVANCILIK SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ.....	433
<i>ERBAŞ, İbrahim. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Hasan ÇİÇEK.60 s.2006.....</i>	<i>433</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ HAYVANCILIK İŞLETME EKONOMİSİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	435
AFYONKARAHİSAR İLİ MERKEZ İLÇE YUMURTA TAVUKÇULUĞU İŞLETMELERİNİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ VE İŞLETMELERDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR	437
<i>CÖNK Elif, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. HASAN ÇİÇEK. 46 s. Eylül 2006.</i>	<i>437</i>
AFYONKARAHİSAR İLİ SÜT SIĞIRCILIĞI İŞLETMELERİNDE KARLILIK ANALİZİ İLE İŞLETMELERDE KARŞILAŞILAN ÜRETİM VE PAZARLAMA SORUNLARI	438
<i>TANDOĞAN Murat, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Hasan ÇİÇEK , Kasım 2006.....</i>	<i>438</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ HİSTOLOJİ – EMBRİYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	441
VETERİNER FAKÜLTESİ HİSTOLOJİ – EMBRİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	441
ÖSTROJEN HORMONUNUN OVARIEKTOMİZE RATLARIN KOLONUNDA LEPTİN RESEPTÖRÜ ÜZERİNE ETKİSİ.....	443
<i>YILDIZ Mustafa, Yüksek Lisans Tezi, Danışman:Yrd. Doç.Dr.Korhan ALTUNBAŞ.52 s.Ocak 2008.....</i>	<i>443</i>
ÖSTRJEN HORMONUNUN OVARIEKTOMİZE RATLARIN İNCE BARSAKLARINDA LEPTİN RESEPTÖRÜ ÜZERİNE ETKİSİ	444
<i>ÖZDEN Özlem , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Korhan ALTUNBAŞ .70 s.Ocak 2008.....</i>	<i>444</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (DOKTORA)	445
SIĞIRLARIN BAZI KRONİK YANGISAL HASTALIKLARININ RENAL AMİLODOZİS OLUŞUMU ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI	447
<i>ELİTOK Özgül Mukaddes,Doktora Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Bülent ELİTOK. 51 s.Mart 2006.....</i>	<i>447</i>
PERİPARTURİENT DÖNEM SÜTÇÜ SIĞIRLARDA PROPİLEN GLİKOL, METHİONİN VE SODYUM BORATIN METABOLİK PROFİL ÜZERİNE ETKİLERİ	448
<i>KABU Mustafa, Doktora Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Turan CİVELEK.99 s. Kasım 2009.....</i>	<i>448</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	449
KEDİ VE KÖPEKLERDE ÜRİNER SİSTEM HASTALIKLARININ ULTRASONOGRAFİK TEŞHİSİ	451
<i>KANGAL,Emin Emre. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Turan CİVELEK. 2005</i>	<i>451</i>
KÖPEK VE KEDİLERDE BRONKOALVEOLAR LAVAJ SIVISI MUAYENELERİNİN SOLUNUM YOLU ENFEKSİYONLARININ TANISINDA KULLANIMI	451
<i>TANIR,Mustafa. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Fatih Mehmet BİRDANE. Haziran 2005.....</i>	<i>451</i>
VETERİNER FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	453

PRE VE POSTPARTUM DÖNEMDEKİ İNEKLERDE BROMSULPHATHALEİN (BSP) KLİRENSİ.....	455
<i>KABU Mustafa, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Bülent ELİTOK , 17 s., Ocak 2005.....</i>	455
ASKERİ DEVRİYE KÖPEKLERİNDE SALDIRGANLIK DERECEŚİ VE BAZI KAN PARAMETRELERİ ARASI İLİŐKİ.....	455
<i>TURAN Murat Kemal, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Turan CİVELEK,44 s, Mayıs 2006.....</i>	455
BURDUR VE ISPARTA YÖRESİ KLİNİK PNEUMONİLİ, KOYUNLARDAN İZOLE EDİLEN BAKTERİYEL ETKENLER VE ANTİBAKTERİYAL DUYARLILIKLARI.....	456
<i>ÖZTÜRK İbrahim , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Turan CİVELEK,25 s.Haziran 2007.....</i>	456
SIĞIRLADA VENÖZ KAN GAZI VE ASİT BAZ DEĞERLERİ ÜZERİNE ÖLÇÜM ZAMANI VE DEPOLAMA İSİNİN ETKİSİ	457
<i>ERYILMAZ Hasan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Turan CİVELEK,18 s. Haziran 2008.....</i>	457
UŞAK YÖRESİ SÜTÇÜ SIĞIRLARDA SUBKLİNİK PARATÜBERKÜLOZUN PREVALANSI	458
<i>YILDIRIM, Deniz.Yüksek Lisans Tezi,Danışmanı: Doç.Dr.Turan CİVELEK. 48 s. Nisan 2011</i>	458
ŞAP HASTALIĞININ AFYONKARAHİSARDA FAALİYET GÖSTEREN VETERİNER HEKİMLER TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	459
<i>ALGAN, Muhammed Nevzat.Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Doç.Dr.Fatih Mehmet BİRDANE 73 s. Haziran 2011.....</i>	459
VETERİNER FAKÜLTESİ MEDİKAL BİYOLOJİ VE GENETİK ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	461
TÜRKİYE'DEKİ YERLİ TAVUK İRKLARI VE TİCARİ TAVUK TİPLERİ ARASINDAKİ, MHC GEN BÖLGESİNDEKİ, GENETİK FARKLILIKLARIN BELİRLENMESİ.....	463
<i>LENGER Ömer Faruk ,Doktora Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Metin ERDOĞAN , 82 s. Şubat 2011.....</i>	463
ANNE SÜTÜNDE NONİLFENOL VE BİSFENOL A DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ	464
<i>ŞİŞE, Şengül, Doktora Tezi. Danışmanı : Prof.Dr.Cevdet UĞUZ . 93 s. Ekim 2011</i>	464
VETERİNER FAKÜLTESİ MEDİKAL BİYOLOJİ VE GENETİK ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	467
TÜRKİYENİN FARKLI İLLERİNDE KANSER HASTALARINDA TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİ KULLANIMI	469
<i>AKĐÜL Elvan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Mine DOSAY AKBULUT.62 s. Temmuz 2009</i>	469
NONİLFENOL VE BİSFENOL A'NİN AMES/SALMONELLA/MİKROZOM TEST YÖNTEMİ KULLANILARAK MUTAJENİK ETKİSİNİN BELİRLENMESİ	470
<i>ZEMHERİ Fahriye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Cevdet UĞUZ.57 s. Ocak 2011</i>	470
VETERİNER FAKÜLTESİ MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	473
VETERİNER FAKÜLTESİ MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS)	473
AFYONKARAHİSAR İLİNDE SATILAN DONDURMALARIN MİKROBİYOLOJİK KALİTESİ ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR	475
<i>AKARCA Gökhan , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Yahya KUYUCUOĞLU,51 s.Ocak 2006.....</i>	475
SAGLIKLI DİŞİ KÖPEKLERİN GENİTAL KANALINDAN AEROBİK BAKTERİ İZOLASYONU ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR	476
<i>ÇAKMAK Metin, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Yahya KUYUCUOĞLU 25 s.Şubat 2008.....</i>	476

VETERİNER FAKÜLTESİ PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	477
VETERİNER FAKÜLTESİ PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS)	477
HAYVANLARDA SCHISTOSOMIASIS	479
ÇAYBAŞ YILMAZ, Selma. <i>Tezsiz Yüksek Lisans Dönem Projesi.Danışmanı: Doç.Dr.Feride</i> KIRCALI SEVİMLİ. <i>25 s. Mayıs 2009</i>	479
VETERİNER FAKÜLTESİ PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	481
YEŞİL SALATALARDA HELMİNT YUMURTALARININ PREVALANSI	483
OZAN Zeki, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa KÖSE. <i>25 s. Şubat 2007</i>	483
VETERİNER FAKÜLTESİ PATOLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA)	485
VETERİNER FAKÜLTESİ PATOLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	485
AFYON VE YÖRESİNDEKİ MEZBAHALARDA KESİLEN MANDALARIN KARACİĞERLERİNİN PATOMORFOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ	487
BERK, Çiğdem. <i>Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Prof. Dr. Erkan KARADAŞ .83 s.Eylül 2010</i>	487
VETERİNER FAKÜLTESİ VİROLOJİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	489
VETERİNER FAKÜLTESİ VİROLOJİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	489
YUMURTACI TAVUKLARDA INFECTIOUS BURSAL DISEASE'E (IBD) KARSI UYGULANAN ASILAMA PROGRAMLARININ KARSILASTIRILMASI	491
BİLDİR Ahmet, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Sibel GÜR. <i>58 s. Mayıs 2008 ..</i>	491
YENİDOĞAN BUZAĞILARDA VE ANNELERİNDE INFECTIOUS BOVİNE RHİNOTRACHEİTİS (IBR) VE BOVİNE VİRAL DİARRHEA (BVD) ENFEKSİYONLARININ SEROLOJİK OLARAK ARAŞTIRILMASI	491
ÖZEL Mesut, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Sibel GÜR. <i>58 s. Haziran 2008.....</i>	491
SAĞLIKLI VE KLİNİK-SUBKLİNİK MASTİTİS TESHİSİ KONMUS İNEKLERDE INFECTIOUS BOVİNE RHİNOTRACHEİTİS-INFECTIOUS PUSTULER VULVOVAGİNİTİS (IBR) ENFEKSİYONUNUN ARASTIRILMASI.....	492
KARADUMAN Mutlu, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Sibel GÜR. <i>46 s.Haziran 2008</i>	492
VETERİNER FAKÜLTESİ ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI (DOKTORA).....	495
VETERİNER FAKÜLTESİ ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	495
BOLU ŞARTLARINDA YETİŞTİRİLEN DİŞİ SAANEN KEÇİLERİNDE ÇEŞİTLİ BEDEN ÖLÇÜLERİNDEN YARARLANARAK CANLI AĞIRLIĞIN TAHMİN EDİLMESİ	497
PEŞMEN Günnur, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Mehmet YARDIMCI, <i>27</i> <i>s.Mayıs 2005.....</i>	497
İKİ FARKLI TİCARİ YUMURTACI TAVUK GENOTİPİNE AİT YUMURTALARDA KALİTE KRİTERLERİNİN DEPOLAMA SÜRESİNE GÖRE DEĞİŞİMİ.....	498
TUNCER Pınar, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç. Dr. Erol ŞENGÖR, <i>38 s.Ocak 2006....</i>	498
MUŞ YÖRESİ YERLİ KAZLARINDA KESİM VE KARKAS ÖZELLİKLERİ.....	498
CELİK Betül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Zehra BOZKURT <i>41 s. Ocak 2007....</i>	499
AFYONKARAHİSAR KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN SİYAH ALACA SIĞIRLARIN BAZI SÜT VERİM ÖZELLİKLERİ.....	500
TOKSOY Meryem, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr.Mustafa TEKERLİ, <i>34 s.Temmuz</i> <i>2007.....</i>	500
STRETCH FİLM İLE PAKETLEMENİN SOFRALIK YUMURTALARDA İÇ VE DIŞ KALİTE ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ.....	500
YILMAZ Ahmet Alper, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr.Zehra BOZKURT, <i>46 s.</i> <i>Ağustos 2007</i>	500
BURDUR DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİNE KAYITLI HOLŞTAYN İRKİ SIĞIRLARDA BAZI VERİM ÖZELLİKLERİ.....	501

AKKAŞ Önder, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.E.Hesna ŞAHİN, 33 s.Eylül 2007.....	501
BELİRLİ ÇEVRE FAKTÖRLERİ VE AKRABALI YETİSTİRMENİN YERLİ KARA SIGIRLARIN FARKLI VÜCUT ÖLÇÜLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ.....	502
DEMİRHAN İlkay, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa TEKERLİ.32 s.Mayıs 2008	502
BROİLERDE FARKLI ATLIK TIPLERİ VE YERLEŞİM SIKLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ .	503
BİLGİÇ Melek, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:Doç.Dr. Erol ŞENGÖR,55 s.Haziran 2008	503
AFYONKARAHİSAR İLİNDE YETİŞTİRİLEN SİYAH ALACA İNEKLERİN SÜT VE DÖL VERİMLERİ ÜZERİNE FARKLI ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN ETKİSİ	505
PARLAK Naile, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.E.Hesna ŞAHİN 46 s.Haziran 2008 .	505
RAT VE FARELERDE DOĞUMDA YAVRU SAYISI VE DOĞUMDA ANA AĞIRLIĞININ ERKEN DÖNEM BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ.....	506
KOCABAŞ Numan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Prof.Dr. Zehra BOZKURT.41 s. Eylül 2008.	506
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI (YÜKSEK LİSANS).....	509
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ VE EĞİTSEL OYUN UYGULAMALARI	511
TORTOP, Yunus, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı : Yrd. Doç.Dr. Yücel OCAK, 92 s, Haziran 2005	511
ÇOCUKLARINI SPORA YÖNLENDİREN ANNE VE BABALARIN BEKLENTİLERİ	512
KESKİN Veli, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Yücel OCAK.64 s,Mart 2006	512
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ İLE FARKLI BÖLÜMLERDEKİ ÖĞRENCİLERİN SERBEST ZAMAN AKTİVİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	514
YAĞMUR, Rifat, Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd.Doç.Dr.Yücek OCAK,51 s, Mart 2006	514
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YUKSEKOKULUNDAKİ BİREYSEL VE TAKIM SPORCULARININ KEMİK MİNERAL YOĞUNLUKLARININ KARSILASTIRILMASI	516
GÖLÜNÜK. Sebiha. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Yrd. Doç.Dr. Yücek OCAK. 70 s. Şubat 2007.	516
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ (AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ)	517
SEÇME Tuğba, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK, 77 s. Şubat 2008.....	517
AFYONKARAHİSAR İLİNDE GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN SİGARA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ	519
TOSUN Berna, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK 67 s.Şubat 2008	519
10-12 YAŞ GRUBU ERKEK FUTBOLCULARLA AYNI YAŞ GRUBU SEDANTER ÇOCUKLARININ FONKSİYONLARININ KARŞILAŞTIRILMASI (AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ).....	521
DOĞAN Muhammed, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK 53 s.Ocak 2008 ...	521
8-10 YAŞ ARASI COCUKLARDA 12 HAFTALIK TENİS ANTRENMANLARININ GORSEL VE İŞİTSEL REAKSİYON ZAMANINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ	522
KARAGÖZ Şeniz, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK. 74 s. Haziran 2008.....	522
PROFESYONEL OLARAK FUTBOL OYNADIKTAN SONRA AKTİF SPORU BIRAKAN FUTBOLCULARIN KARDİYOVASKULER RİSK PROFİLLERİNİN İNCELLENMESİ.....	523
KARTALOĞLU Serhan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK. 80 s.Haziran 2008.....	523
12 HAFTALIK DÜZENLİ HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARININ, ÜNİVERSİTELİ ÖĞRENCİLERİN BAZI FİZİKSEL VE FİZYOLOJİK PARAMETRELERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ (AFYONKARAHİSAR İL ÖRNEĞİ)	524
KAY Hüseyin Can, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK, 48 s.Eylül 2008.	524
FİTNESS SALONLARINA GİDEN BİREYLERİN BEKLENTİLERİ (BURSA İLİ ÖRNEĞİ).....	525
GÜDÜL Nadigül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK. 83 s.Eylül 2008 .	525

TIP FAKÜLTESİ
ANATOMİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

OTOPSİ OLGULARINDA SEREBRAL SULKUSLARIN MORFOMETRİ VE VARYASYONLARI

GÖNÜL Yücel, Doktora Tezi, Danışmanı: Doç.
Dr. Ahmet SONGUR, 95 s. Temmuz 2010

Amaç: Serebral sulkuslar, girusları sınırlayan ve onları diğer giruslardan ayırarak tanınmasını sağlayan anatomik yapılardır. Ayrıca nörocerrahide başlıca mikroanatomik sınırlar ve altında bulunan lezyona ulaşmak için kullanılan cerrahi koridorlar olarak bilinir. Serebral oluşumlarda fonksiyonel asimetri (*dominantlık*) bilinen bir özellik olup, postnatal gelişimde ortaya çıkar. Bu özelliğin morfolojik olarak bulunup bulunmayacağı, bunun cerrahide önemli olup olmayacağı ise merak konusudur. Çalışmamızda; serebrumun lateral yüzünde bulunan bazı sulkusların, ana sulkuslar ve ilgili bazı referans noktaları ile ilişkili olarak morfolojik ölçümlerinin yapılması, olası varyasyonlarının incelenmesi ve hemisferlerin morfolojik ölçümlerinin karşılaştırılması (*asimetri*) amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmamız adli otopsi yapılan ve serebral hasara sahip olmayan kadavralar üzerinde gerçekleştirildi. 50 kadavra ait 100 serebral hemisfer incelendi. Serebral hemisferlerin superolateral yüzünde görülen bazı sulkusların uzunlukları ile sulkusların yakın sulkuslar ve ilgili referans noktaları arasındaki mesafelerin ölçümleri yapıldı. Ölçümlerde dijital kumpas ve katlanabilir plastik cetveller kullanıldı. Bulunan varyasyonlar incelendi ve fotoğraflandı.

Bulgular: Morfolojik ölçümler: Sulcus lateralis'in (*LS*) anterior, ascendens ve posterior dallarının uzunlukları 22.98 ± 7.436 , 27.62 ± 6.244 ve 76.75 ± 10.10 mm; fissura occipitalis externa uzunluğu ise 30.97 ± 5.323 mm olarak gözlemlendi. Sulcus centralis'in (*CS*) superior - inferior Rolandik (*IR*) noktaları, CS - LS ile IR-Anterior Silviyan (*AS*) noktaları arası mesafeler sırası ile 94.51 ± 7.424 , 5.170 ± 3.995 ve 29.59 ± 5.093 mm olarak bulundu. Sulcus frontalis superior'un (*SFS*) arka ucu ile sulcus precentralis (*preCS*), CS ve interhemisferik fissür (*IHF*) arası mesafeler 2.500 ± 5.746 , 16.46 ± 8.812 ve 24.44 ± 5.686 mm; sulcus frontalis inferior (*IFS*) arka ucu ile *preCS*, CS, LS ve AS noktası arası mesafeler 3.880 ± 4.985 , 17.13 ± 6.405 , 33.35 ± 5.665 ve 39.44 ± 6.830 mm olarak ölçüldü. Ayrıca, sulcus intraparietalis ön 83 ucu ile sulcus postcentralis (*postCS*), CS ve *IHF* arası mesafeler 4.400 ± 7.339 , 18.78 ± 8.587 ve 32.03 ± 7.428 mm; sulcus

temporalis superior (*STS*) arka ucu - LS arası mesafe ise 30.89 ± 6.644 mm olarak bulundu. **Varyasyonların değerlendirilmesi:** SFS, IFS, STS, *preCS* ve *postCS*'nin sırası ile %60, %46, %41, %84 ve %70 oranında kesintili olarak seyrettiği görüldü. **Asimetri değerlendirilmesi:** Morfolojik ölçümlerde sağ ve sol hemisferlerin karşılaştırılmasında birçok fark görüldü. Ancak SFS arka ucu ile *IHF* arası mesafeler (*sağda* 26.52 ± 6.085 mm, *solda* 22.36 ± 4.411 mm, $p=0.000$), STS arka ucu ile LS arka ucu arası mesafeler (*sağda* 27.50 ± 5.898 mm, *solda* 34.28 ± 5.562 mm, $p=0.000$), fissura occipitalis externa uzunlukları (*sağda* 27.94 ± 4.206 mm, *solda* 34.00 ± 4.562 mm, $p=0.000$) ile STS'nin kesintili seyretmesi (*sağda* %26, *solda* ise %56) parametrelerinde hemisferler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulundu.

Sonuç: Serebral sulkusların, cerrahi sırasında tanınması zordur ve büyük oranda varyasyonlara rastlanabilir. Bireylerin sağ ve sol hemisferi arasında da morfolojik olarak kısmi asimetri mevcuttur. Ayrıca ölçümlerimizin bir kısmı literatür bilgisi ile uyumlu, bir kısmı ise uyumsuz olarak gözlemlendi. Bu nedenle anatomi eğitimi ve nörocerrahi işlemlerinde varyasyon ve asimetri gibi irksal ve ülkesel değişikliklerin de göz önünde bulundurulmasının önemli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: serebral hemisfer, sulkus, morfolojik ölçümler, varyasyon, asimetri. 84

SUMMARY

MORPHOMETRIC MEASUREMENTS AND VARIATIONS OF CEREBRAL SULCI IN AUTOPSY CASES

Objective: Cerebral sulci are anatomical structures that limit the gyri and separate them from other gyri making them more apparent. Also, they are known as the main microanatomic delimiting landmarks and surgical corridors in neurosurgery. Functional asymmetry (*dominancy*) in cerebral structures which emerges during postnatal development is a known feature. It is a matter of curiosity that whether there is a convergence between the morphological asymmetry and the functional asymmetry, and also its significance in surgery. In our study, it was aimed to make morphometric measurements of several sulci on the lateral aspects of the cerebrum in regard to main sulci and related reference key points, to investigate the possible variations and to compare

morphometric measurements of the hemispheres.

Materials and Methods: Our study was carried out on forensic autopsy cadavers having no cerebral damage. A total of 100 cerebral hemispheres from 50 cadavers were examined. The lengths of several sulci on the superolateral aspect of the hemispheres and the distances between the sulci and nearby sulci and reference key points were measured. Digital compass and folding plastic ruler were used for measurements. Encountered variations were examined and photographed.

Results: Morphometric measurements: It was observed that the lengths of the anterior, ascending and posterior branches of lateral sulcus (*LS*) were 22.98 ± 7.436 , 27.62 ± 6.244 , and 76.75 ± 10.10 mm, respectively; whereas the length of external occipital fissure was 30.97 ± 5.323 mm. The distances between superior and inferior Rolandic (*IR*) points of central sulcus (*CS*), *CS* and *LS*, and *IR* and anterior Sylvian (*AS*) points were found as 94.51 ± 7.424 , 5.170 ± 3.995 and 29.59 ± 5.093 mm, respectively. The distances between the posterior extremity of the superior frontal sulcus and precentral sulcus (*preCS*), *CS* and interhemispheric fissure (*IHF*) were 2.500 ± 5.746 , 16.46 ± 8.812 , and 24.44 ± 5.686 mm, respectively. In addition, the 85 distances between the posterior extremity of the inferior frontal sulcus and *preCS*, *CS*, *LS* and *AS* point were measured as 3.880 ± 4.985 , 17.13 ± 6.405 , 33.35 ± 5.665 and 39.44 ± 6.830 mm, respectively. While the measurements of the distances between the anterior extremity of intraparietal sulcus and postcentral sulcus, *CS*, and *IHF* were 4.400 ± 7.339 , 18.78 ± 8.587 and 32.03 ± 7.428 mm; the distance between posterior extremity of superior temporal sulcus and *LS* was observed 30.89 ± 6.644 mm, as well. **Evaluation of the variations:** Superior frontal sulcus (*SFS*), inferior frontal sulcus (*IFS*), superior temporal sulcus (*STS*), precentral sulcus (*preCS*) and postcentral sulcus (*postCS*) were found to be discontinuous in 60%, 46%, 41%, 84% and 70% of the hemispheres, respectively. **Evaluation of the asymmetry:** Many differences in morphometric measurements were seen between left and right hemispheres. However, only four of them showed statistically significant results as follows: The distances between *SFS* posterior end and longitudinal fissure (*right* 26.52 ± 6.085 mm, *left* 22.36 ± 4.411 mm, $p=0.000$), *STS* posterior end and lateral sulcus posterior end (*right* 27.50 ± 5.898 mm, *left* 34.28 ± 5.562 mm, $p=0.000$), as well as lengths of external occipital fissure (*right* 27.94 ± 4.206 mm, *left* 34.00 ± 4.562 mm, $p=0.000$), and discontinuous course of *STS* (*right* 26%, *left* 56%).

Conclusion: It is difficult to recognize cerebral sulci during surgery and variations are frequently

encountered. Furthermore, there is usually a morphological partial asymmetry between the right and left hemispheres for any individual. Also, some of our measurements were found to be compatible with the ones in the literature, while others were incompatible. Therefore, we think that it may be important to consider variations and asymmetry as well as racial and country-specific variations in both neurosurgery and anatomy education.

Keywords: cerebral hemisphere, sulcus, morphometric measurements, variation, asymmetry.

CHİARİ MALFORMASYONLU HASTALARDA MRG'DE GÖRÜLEN HACİMSEL DEĞİŞİKLİKLER VE ANOMALİLER

ALKOÇ Ozan, Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet **SONGUR**, Doç. Dr. Olcay **ESER** (2. Danışmanı) 64 s. Aralık 2010

Amaç: Çalışmamızda erişkin tip Chiari Malformasyonu (*Tip I CM*) bulunan hastaların manyetik rezonans (*MR*) görüntüleri üzerinde total, supratentoryal (*ST*) ve infratentoryal (*İT*) intrakraniyal hacimlerinin Cavalieri Metodu ile ölçülmesi; tonsiller herniasyon ile birlikte bulunan anomaliler ve dağılımlarının incelenmesi; foramen magnum genişliği, fossa cranii posterior (*FCP*) hacmi ve platibazi değerlendirilmesinde kullanılan bazı kraniyal uzunluk ve açı ölçümlerinin yapılması amaçlanmıştır. Elde edilen bulguların, retrospektif olarak oluşturulan kontrol grubu ile karşılaştırılması ile *CM*'de etyolojik olarak kompartmanlar arasındaki hacim farkı mı, yoksa konjenital anomalilerin mi daha etkili olduğunun ortaya çıkarılması hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmamıza 20-65 yaş grubu arasında, semptomatik veya asemptomatik bulguları bulunan ve intrakraniyal yer kaplayıcı herhangi bir lezyonu olmayan 33 *Tip I CM*'li hasta ile 33 kontrol katılımcı dahil edildi. Katılımcılara ait sagittal *MR* görüntülerinde tonsiller herniasyon uzunluğu ve birlikte bulunan anomaliler; Cavalieri Metodu kullanılarak *ST*, *İT* ve total intrakraniyal hacimler; *FCP* gelişimi ve platibazi değerlendirmesinde esas alınan bazı kraniyal uzunluk ve açı ölçümleri yapılarak kontrol ve *Tip I CM*'li hasta gruplarına ait sonuçlar istatistiksel olarak analiz edildi, karşılaştırmalar yapıldı ve orantısal ilişkiler

araştırıldı.

Bulgular: Tonsiller herniasyon miktarı ve birlikte bulunan anomaliler: Foramen magnum'dan aşağı oluşan tonsiller herniasyon uzunluğu Tip 1 CM'li hasta grubunda $9,091 \pm 3,392$ mm olarak bulundu. Hastaların %66,7'sinde tonsil herniasyonu hafif, %24,2'sinde orta, %9,1'inde ise ağır idi. Tonsiller herniasyon ile birlikte %30,3 oranında siyringomiyeli, %27 klivusta konkavite ve defekt, %18,2 4. ventrikül ve 51 bulbus herniasyonu, %3 baziler invajinasyon, %3 kraniyovertebral bileşke anomalileri görüldü. Ayrıca Tip 1 CM grubuna ait olguların %87,9 cisterna magna'nın kapalı olduğu tespit edildi. **İntrakraniyal hacim ölçümleri:** Total, İT ve ST intrakraniyal hacimler kontrol grubunda sırası ile $1358 \pm 101,9$ ml, $184,3 \pm 22,91$ ml ve $1174 \pm 90,01$ ml; buna karşılık Tip 1 CM'li hasta grubunda ise $1272 \pm 145,6$ ml, $167,4 \pm 23,79$ ml ve $1104 \pm 125,8$ ml olarak bulundu. Tip 1 CM'li hasta grubunda her üç parametrenin de belirgin bir şekilde azalmış olduğu görüldü. **Uzunluk ve Açık Ölçümleri:** Platibazi değerlendirmesinde kullanılan uzunluk ölçümlerinden Chamberlain çizgisi - dens axis tepesi arası mesafe, Klaus indeksi, klivus uzunluğu ve protuberentia occipitalis interna - opisthion uzunluğunun Tip 1 CM'li hasta grubunda belirgin bir şekilde azaldığı görüldü. Açık ölçümlerinden ise Welcher bazal açısı ile Boogard açısının arttığı; tentorium cerebelli'nin eğiminin ise azaldığı gözlemlendi.

Sonuç: Tip 1 CM'de total, İT ve ST intrakraniyal hacimlerde belirgin azalma görülür. Hastalarda özellikle İT intrakraniyal hacim azalması daha belirgindir. Bu nedenle tonsiller herniasyon ile birlikte İT'nin normal olması, alttan yatan muhtemel başka bozuklukları düşündürmelidir. Hastalıkta tonsiller herniasyon ile birlikte sıklıkla cisterna magna yokluğu, siyringomiyeli ve kraniyovertebral bileşke anomalileri eşlik eder. Bulgular ışığında Tip 1 CM'de konjenital anomalilerin daha etkin olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Chiari Malformasyonu, Tip 1, MRG, Cavalieri metodu, hacim, anomali.

SUMMARY

VOLUMETRIC CHANGES AND ANOMALIES IN MRI IN PATIENTS WITH CHIARI MALFORMATION

Objective: The aim of our study was to measure the total, supratentorial (ST) and infratentorial (IT) intracranial volumes using Cavalieri Method; examine the anomalies as well as tonsillar

herniation and their distribution; measure foramen magnum diameter, posterior cranial fossa (PCF) volume, several cranial distances and angles required for evaluation of platybasia using magnetic resonance (MR) images of patients with Chiari Malformation Type 1. We aimed at clarifying whether the volume difference between the compartments or congenital anomalies are more significant regarding etiology of CM by comparing our findings and retrospectively formed control group.

Material and Method: 33 patients with CM Type 1, symptomatic or asymptomatic, aged between 20-65 years, having no intracranial space occupying lesions and 33 control subjects were included in our study. In sagittal MR images, tonsillar herniation length and concurrent anomalies were evaluated; ST, IT and total intracranial volumes were measured using Cavalieri Method; several cranial distances and angles used for evaluation of platybasia and PCF development were measured. Results obtained from control group and CM Type 1 group were analyzed statistically. Comparisons and relations between groups were assessed.

Results: Tonsillar herniation and concurrent anomalies: Tonsillar herniation length below foramen magnum was $9,091 \pm 3,392$ mm in CM Type 1 group. Tonsillar herniation was mild in 66,7%, moderate in 24,2% and severe in 9,1% of the patients. Tonsillar herniation and concurrent syringomyelia, concavity and defect of clivus, herniation of bulbus and fourth ventricle, basilar invagination and craniovertebral junction anomaly rates were found to be 30,3%, 27%, 18,2%, 3% and 3%, respectively. Absence of cisterna magna was encountered in 87,9% of CM Type 1 53 cases.

Intracranial volume Measurements: In control group total, IT and ST intracranial volumes were $1358 \pm 101,9$ ml, $184,3 \pm 22,91$ ml ve $1174 \pm 90,01$ ml, respectively. Total, IT and ST intracranial volumes were $1272 \pm 145,6$ ml, $167,4 \pm 23,79$ ml ve $1104 \pm 125,8$ ml in patient group. All of the three parameters were significantly decreased in the patient group. **Distance and angle measurements:** Distance measurements used for evaluation of platybasia including the distance between Chamberlain line and tip of dens axis, Klaus index, clivus length, distance between internal occipital protuberance and opisthion were significantly decreased in the patient group. Welcher basal angle and Boogard angle were found to be increased, tentorial slope was found to be decreased.

Conclusion: Significant decrease is observed in total, IT and ST intracranial volumes in CM Type 1. Especially IT intracranial volume decrease is prominent in the patients. Thus, tonsillar herniation with normal IT volume suggests other

possible underlying causes. Absence of cisterna magna, syringomyelia and craniovertebral junction anomalies frequently accompany tonsillar herniation. Regarding the findings, we think that congenital anomalies are important in CM type 1.

Keywords: Chiari Malformation, Type 1, MRI, Cavalieri method, volume, anomaly

OTOPSİ OLGULARINDA GLOMUS CAROTICUM VE SINUS CAROTICUS ANATOMİSİ, HİSTOLOJİSİ VE VARYASYONLARI

ACAR Tolgahan, Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet SONGUR, Prof.Dr.Süleyman KAPLAN, 87 s. Aralık 2010

Glomus caroticum (GC) en önemli paraganglionlardan biri olup, kandaki oksijen ve karbondioksit basıncı ile ve kan pH düzeyini algılayan kemoreseptör bir organdır. Sinus caroticus (SC) ise kan basıncındaki değişimleri belirleyen ve merkezi sinir sistemine bilgi gönderen basınca duyarlı baroreseptörleri içerir. Bifurcatio carotidis (BC) bölgesinde bulunan bu özelleşmiş oluşumlar, yapısal olarak küçük olmalarına karşılık, vücut homeostazisi için büyük öneme sahiptirler. Çalışmamızda GC ve SC'nin morfolojik ve morfometrik incelemeleri ile birlikte akciğer ve kalp gibi diğer yapılar ile korelasyonunun incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamız adli otopsi yapılan ve 3.-5. dekatlar arasında yer alan 25 adet erkek kadavra üzerinde gerçekleştirildi. Olguların demografik bilgileri ve akciğerler ve kalp ağırlıkları not edildi. Diseksiyonda ile açılan BC bölgesinde ise GC ve SC'ler incelendi. Histolojik çalışma için "hematoksilen-eozin" (H-E), "üçlü boyama" ve "Cresyl Fast Violet" boyamaları yapıldı. Stereolojik çalışmada, GC'nin hacim hesaplaması ile birlikte T1, T2 ve toplam hücre sayımı yapıldı. Hacim hesaplaması için "Cavalieri metodu", hücre sayımı için tanecik sayısı hesaplama metodlarından olan "optik parçalama" kullanıldı. Ayrıca SC, a. carotis communis (ACC) ve a. carotis externa'nın (ACE) kalınlıkları ile lümen alanı ölçüldü. Anatomik olarak; incelenen 25 adet GC'den, %80'i "ovoid", %8'i başlangıç noktaları aynı "V formunda çift loblu", %8'i "iki ayrı sap ile başlayan çift loblu", %4'ü ise "yaprak şeklinde" olarak bulundu. GC'nin gövde uzunluğu $3,376 \pm 0,644$ mm; sap uzunluğu ise $2,216 \pm 1,340$

mm olarak hesaplandı. GC, 21 olguda BC'nin üzerinden, 2 olguda BC'nin üst sınırının hemen altından, 2 olguda ise BC seviyesinden başlıyordu ve sap kısmı yoktu. Histolojik olarak; GC'nin hacmi $4,677 \pm 2,236$ mm³ olarak bulundu. T1 hücre sayısı $2\ 326\ 328 \pm 1\ 215\ 328$; T2 hücre sayısı $1\ 413\ 927 \pm 768\ 210$; toplam hücre sayısı ise $3\ 740\ 256 \pm 1\ 982\ 678$ olarak hesaplandı. Hücre yoğunluğu; yani birim hacme düşen T1 sayısı $509\ 685 \pm 157\ 835$ sayı/mm³; T2 sayısı ise $308\ 437 \pm 97\ 483$ sayı/mm³ olarak bulundu. T1/T2 oranı $1,657 \pm 0,069$ olarak hesaplandı.

Bulgular incelendiğinde, GC'nin hacim değeri ile VKİ arasında pozitif korelasyon bulundu ($r=0,472$; $p=0,017$). Ayrıca GC hacmi ile ACC kalınlığı arasında ($r=0,415$; $p=0,039$) ve GC hacmi ile SC kalınlığı arasında ($r=0,539$; $p=0,005$) pozitif 71 korelasyonlar olduğu görüldü. GC'nin hacmi ile T1 ($r=0,783$; $p=0,000$), T2 ($r=0,790$; $p=0,000$) ve toplam hücre ($r=0,786$; $p=0,000$) sayıları arasında da pozitif korelasyonlar saptandı. Ayrıca GC hacmi ile sağ ($r=0,491$; $p=0,013$) ve toplam akciğer ($r=0,444$; $p=0,026$) ağırlığının pozitif ilişkili olduğu; ancak sol akciğer ile arasında anlamlı bir korelasyon olmadığı görüldü. Ayrıca GC hacmi ile kalp ağırlığı arasında da pozitif bir korelasyon bulundu ($r=0,445$; $p=0,026$). SC'nin damar kalınlığı $598 \pm 113,1$ µm; damar lümen alanı ise $12,03 \pm 2,703$ mm² olarak bulundu. Ayrıca ACC'nin damar kalınlığı $789 \pm 169,9$ µm, lümen alanı $15,98 \pm 3,405$ mm²; ACE'nin damar kalınlığı $488 \pm 107,8$ µm, lümen alanı $7,256 \pm 1,942$ mm² olarak hesaplandı. SC kalınlığının yaşla birlikte değiştiği ve aralarında pozitif korelasyon olduğu bulundu ($r=0,508$; $p=0,01$). Yine SC kalınlığı ile kalp ($r=0,628$; $p=0,001$), akciğer sağ lob ağırlığı ($r=0,543$; $p=0,005$) ve toplam akciğer ağırlığı ($r=0,481$; $p=0,015$) arasında pozitif korelasyonlar olduğu saptandı. SC kalınlığı ile ACC kalınlığı ($r=0,742$; $p=0,000$) ve SC kalınlığı ile ACE kalınlığı ($r=0,688$; $p=0,000$) arasında pozitif korelasyon olduğu görüldü. Ayrıca SC damar kalınlığı ile GC'nin T1 ($r=0,411$; $p=0,041$), T2 ($r=0,432$; $p=0,031$) ve toplam hücre ($r=0,419$; $p=0,037$) sayılarının pozitif ilişkili olduğu saptandı. Özellikle son yıllarda artarak devam eden GC ve SC üzerine yapılan çalışmaların gelişen teknik ve araçlarla birlikte daha da artacağını, pek çok bilinmeyen barındıran bu iki oluşumun daha fazla önem kazanacağını öngörüyoruz. Sonuç olarak çalışmamızın temel-klinik bilimler literatürüne katkıda bulunacağını, özellikle GC'nin T1, T2 ve toplam hücre sayılarının ilk olarak çalışmamızda hesaplandığını ve daha sonra yapılacak çalışmalara referans niteliğinde olabileceğini, cerrahi başarıya ve oluşabilecek çeşitli hastalıkların aydınlatılmasına katkı sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Anatomi. Caroticum. Glomus.
Histoloji. Sinus.

SUMMARY

ANATOMY, HISTOLOGY AND VARIATIONS OF CAROTID BODY AND CAROTID SINUS IN AUTOPSY CASES

Carotid Body (GC) is one of the most important paraganglia which functions as a chemoreceptor organ modulating blood CO₂ and O₂ pressure and blood pH levels. Carotid sinus (CS) contains baroreceptors which detect the changes in blood pressure and then relay the information to central nervous system. These two small but highly specialized structures, which lie at the carotid bifurcation (CB), are of vital importance to body homeostasis. We performed anatomic and histologic studies (*total cell number and volume*), investigated demographics, correlations to the other structures (*heart, lung, CCA, ECA*) and we aimed to establish possible correlations. We aimed to examine morphology and morphometry of GC and CS, and investigate correlations with other structures such as lung and heart. Our study was conducted on 25 forensic autopsy cadavers who were between 3rd and 5th decades and male. Demographic information and weights of heart, left and right lungs were noted. CB area was dissected, GC and CS were observed. Three kinds of staining methods were used for histological study, namely Hemotoxilen-eozin, triple stain, Cresyl fast violet. Stereologic study consisted of GC volume estimation and T1, T2 and total cell counting. Cavalieri method was used for volume estimation and optic fractionator, which is one of the particle counting methods, was used for cell counting. Thickness and lumen area of CS, CCA and ECA were measured. In the anatomic study, 25 GCs were examined. 80% of them were ovoid, 8% of them had two lobes connected at one end forming a "V" shape, 8% of them had two lobes with separate stalks and 4% of them was leaf-shaped. Body and stalk length of GC was found to be 3,376±0,644 mm and 2,216±1,340 mm, respectively. 21 GCs started superior to the CB level, two GCs started immediately below the superior end of CB. Two GCs started at the level of CB and had no stalk. GC volume was found to be 4,677±2,236 mm³. T1, T2 and total cell number was calculated as 2 326 328 ±1 215 328, 1 413 927 ±768 210 and 3 740 256 ±1 982 678, respectively. Cell density, which means cell number per volume unit, was 509 685±157 835 cell/mm³ for T1, 308 437±97 483 sayı/mm³ for T2. T1/T2 ratio was

1,657±0,069. 73 There was a positive correlation between GC volume and BMI ($r=0,472$; $p=0,017$). There was a positive correlation between GC volume and CCA thickness ($r=0,415$; $p=0,039$), and between GC volume and CS thickness ($r=0,539$; $p=0,005$). GC volume had positive correlations with T1 ($r=0,783$; $p=0,000$), T2 ($r=0,790$; $p=0,000$) and total cell number ($r=0,786$; $p=0,000$). There was a positive correlation between GC volume and right lung weight ($r=0,491$; $p=0,013$) and total lung weight ($r=0,444$; $p=0,026$). But no significant correlation between GC volume and left lung weight was found. We also observed that there was a significant correlation between GC volume and heart weight ($r=0,445$; $p=0,026$). CS wall thickness was 598 ±113,1 µm. CS lumen area was 12,03±2,703 mm². We found that CCA thickness was 789±169,9 µm and CCA lumen area was 15,98±3,405 mm². ECA thickness was 488±107,8 µm and ECA lumen area was 7,256±1,942 mm². We found that CS thickness changed with age. There was a positive correlation between CS thickness and age ($r=0,508$; $p=0,01$). There was a strong positive correlation between CS thickness and weight of the right lung ($r=0,543$; $p=0,005$), between CS thickness and heart weight ($r=0,628$; $p=0,001$). There was a positive correlation between CS thickness and CCA ($r=0,742$; $p=0,000$) and between CS thickness and ECA ($r=0,688$; $p=0,000$). We found a positive correlation between CS thickness and T1 ($r=0,411$; $p=0,041$), T2 ($r=0,432$; $p=0,031$) and total cell number ($r=0,419$; $p=0,037$) of GC. We consider that the importance of GC and CS will increase as novel techniques and tools are employed in studies on these structures which still have many unexplored aspects. In conclusion, we think that our study will contribute to the basic and clinical science, may provide a frame of reference for future studies as this is the first study to estimate T1, T2 and total cell numbers, may provide clarification on various disorders and surgical issues.

Key Words: Anatomy. Carotid. Body. Histology. Sinus.

RATLARDA ETANOL MARUZİYETİYLE TESTİSLERDE OLUŞAN DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE KUERSETİN VE BALIK OMEGA-3 YAĞ ASİTLERİNİN ETKİSİ

UYGUR Ramazan, Doktora Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Murat **YAĞMURCA** 115 s. Aralık 2011

Özellikle gençlik döneminden başlayarak, tüketimi giderek artan alkolün sistemik zararlı etkileri birçok çalışma ile gösterilmiştir. İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalarda da alkolün erkek üreme aktivitelerini baskıladığı ve testislerde dejeneratif değişikliklere neden olduğu gösterilmiştir. Çalışmamızda, testiste etanole bağlı gelişebilecek dejeneratif değişiklikler üzerine kuersetin ve balık n-3 yağ asitlerinin ayrı olarak ve birlikte kullanımının etkileri araştırılmıştır.

Çalışmamızda 45 adet Wistar-Albino cinsi erkek rat beş gruba ayrıldı. Gruplar sırası ile 1) Kontrol (3 g/kg SF) grubu, 2) Etanol (% 40'lık 3 g/kg) grubu, 3) Etanol (% 40'lık 3 g/kg) + kuersetin (270 mg/kg) grubu, 4) Etanol (% 40'lık 3 g/kg) + balık n-3 yağ asidi (400 mg/kg), grubu ve 5) Etanol (% 40'lık 3 g/kg) + kuersetin (270 mg/kg) + balık n-3 yağ asidi (400 mg/kg) grubu olarak oluşturuldu. Tüm etken maddeler intragastrik gavaj yolu ile sekiz hafta süresince verildi. Deney sonunda tüm ratlar anestezi altında testisleri ve kanları alınarak sakrifiye edildi. Her rata ait sol testis biyokimyasal, sağ testis ise histopatolojik incelemeler için kullanıldı. Rutin doku takibi yapılan testis kesitleri hematoxilen-eozin (H-E) ile boyandı. Apoptozisin belirlenmesi için TUNEL yöntemi kullanıldı. Biyokimyasal parametrelerden süperoksit dismutaz (SOD), katalaz (CAT), glutatyon peroksidaz (GSH-Px) ve ksantin oksidaz (XO) aktiviteleri ile malondialdehit (MDA) ve nitrik oksit (NO) düzeyleri spektrofotometrik olarak ölçüldü. Ayrıca serum total testosteron seviyeleri tespit edildi. Verilerin istatistiksel analizi ve gruplar arası karşılaştırmalar yapıldı. Etanol verilen ratların vücut ağırlık kazanımı açısından geri kaldığı, testislerin histopatolojik incelemelerinde seminifer tübüllerde, germinal seriye ait hücrelerde, Leydig hücrelerinde dejeneratif değişiklikler meydana geldiği ve seminifer tübül çaplarının azaldığı belirlendi. TUNEL değerlendirmesinde apoptotik hücre sayısında artış gözlemlendi. Serum total testosteron düzeyinde azalma olduğu bulundu. Biyokimyasal olarak ise testis dokusunda MDA ve NO düzeylerinde artma; buna karşılık SOD, CAT, GSH-Px ve XO aktivitelerinde azalma görüldü.

Etanolün neden olduğu morfolojik, morfometrik değişiklikler ve hasarların kuersetin ve balık n-3 yağ asitlerinin ayrı ayrı verilmesiyle kısmen, birlikte verilmesiyle büyük ölçüde düzelme gösterdiği izlendi. Etanolle meydana gelen oksidatif hasarın kuersetin ve balık n-3 yağ asitlerinin tek başına kullanıldığı gruplarda SOD, CAT ve GSH-Px aktivitelerini artırarak koruma sağlandığı, kuersetin ve balık n-3 yağ asitlerinin birlikte verilmesi ile MDA ve NO seviyelerinin azaltılarak koruma sağlandığı tespit edildi.

Sonuç olarak; etanolün rat testislerinde morfolojik ve biyokimyasal olarak hasar oluşturduğu; bu hasarların bir kısmının kuersetin ve balık n-3 yağ asitlerinin ayrı ayrı ve birlikte verilmesiyle tamamen, bir kısmının ise kısmen düzelme gösterebileceği sonucuna ulaşıldı.

Anahtar kelimeler: Balık omega-3 yağ asidi, etanol, kuersetin, rat, testis.

SUMMARY

EFFECTS OF QUERCETIN AND FISH N-3 FATTY ACIDS ON THE CHANGES IN TESTES DUE TO ETHANOL EXPOSURE

The harmful systemic effects of alcohol (ethanol) whose consumption usually starts in the adolescence have been shown in various studies. The studies have also shown that alcohol inhibits male reproductive activity in laboratory animals and humans as well as causing degenerative changes in testis. In this study, the effects of quercetin and fish n-3 fatty acids separately and in combination on the changes in testes due to ethanol exposure were investigated.

In this study it has been planned to use 45 adult male rats by assigning them into five groups, namely 1) Control group (SF 3 g/kg), 2) Ethanol (40% 3 g/kg) group, 3) Ethanol (40% 3 g/kg) + quercetin (270 mg/kg) group, 4) Ethanol (40% 3 g/kg) + fish n-3 fatty acid (400 mg/kg) group, and 5) Ethanol (40% 3 g/kg) + quercetin (270 mg/kg) + fish n-3 fatty acid (400 mg/kg) group. All effective substances were administered by intragastric lavage for eight weeks.

At the end of 8-week period, all of the rats were sacrificed by removing their blood and testes under ketamine+ksilazine anesthesia. Each left testes were used for biochemical studies, while the right ones were used for immunohistochemical analyses. Tissue sections from testes were stained

with hematoxylin and eosin (H-E). Apoptotic cells were studied by using TUNEL (Terminal deoxynucleotidyl Transferase Biotin-dUTP Nick End Labeling) assay. For biochemical analysis, the activities of antioxidant enzymes such as superoxide dismutase (SOD), catalase (CAT), and glutathione peroxidase (GSH-Px) as well as malondialdehyde (MDA) and nitric oxide (NO) levels were measured spectrophotometrically. In addition, total serum testosterone levels were determined. Statistical analyses of the numeric data were performed and the comparisons between groups were done.

It has been observed that the ethanol-administered rats have retarded in terms of body weight gain, besides developing degenerative changes in seminiferous tubules, in germ line and Leydig cells in histopathologic analyses as well as showing decrease in seminiferous tubule diameters. TUNEL assay also showed an increase in apoptotic cell number. Additionally, total serum testosterone levels were found to have decreased. Biochemically, an increase in MDA and NO levels were detected, whereas a decrease in SOD, CAT, GSH-Px and XO activities were observed.

Morphologic and morphometric changes and damages caused by alcohol (ethanol) have been reversed (recovered) partly by giving quercetin and fish n-3 fatty acids separately, while it was reversed almost completely by giving them in combination.

It was also found that protection was provided by increasing SOD, CAT and GSH-Px activities in groups administered either Quercetin or Fish n-3 fatty acids only, and by lowering the levels of MDA and NO in groups administered both Quercetin and Fish n-3 fatty acids together. In conclusion, this study showed that alcohol (ethanol) causes damage in rat testes morphologically and biochemically, and this damage can be reversed in part by using either Quercetin or Fish n-3 fatty acids only and can be reversed completely by using Quercetin or Fish n-3 fatty acids in combination.

Key words: Ethanol, fish omega-3 fatty acid, quercetin, rat, testis

RAT SİYATİK SINIR İSKEMİ REPERFÜZYON HASARINA ALFA LİPOİK ASİDİN KORUYUCU ETKİSİ

TURAMANLAR Ozan, Doktora Tezi,
Danışman: Prof. Dr. Oğuz Aslan **ÖZEN**. 91 s.
Aralık 2010

Lipoik asit (LA), pek çok prokaryotik ve ökaryotik hücre tiplerinde bulunan ve doğal olarak oluşan bir bileşiktir. LA, alkole bağlı karaciğer hasarı, mantar zehirlenmesi, diyabet, glokom, radyasyon hasarı, Chagas hastalığı, nörodejeneratif hastalıklar, iskemi-reperfüzyon hasarı (I/R), ağır metal zehirlenmesi ve HIV enfeksiyonu gibi çeşitli hastalıkların tedavisinde uzun süredir kullanılmaktadır. Bu çalışma ile ratlarda I/R sonrası siyatik sinir üzerine ALA'nın koruyucu etkisi ışık mikroskopik ve biyokimyasal yöntemlerle değerlendirilmiştir. ALA'nın siyatik sinir üzerine koruyucu etkisi kanıtlanırsa, çeşitli nedenlerle siyatik sinir hasarı oluşma riski olan ya da oluşmuş hastalara uygun dozda ALA verilerek hasarın durdurabileceği ya da önlenebileceğini düşünüyoruz.

Çalışmamızda ağırlıkları 250-300 gr arasında olan 42 adet Sprague-Dawney cinsi erkek ratlar kullanıldı. Ratlar, kontrol (Grup 1), sham (Grup 2), I/R (Grup 3), I/R + 0.5 ml %0.9 NaCl (Grup 4), I/R + 60 mg/kg ALA (Grup 5) ve I/R + 100 mg/kg ALA (Grup 6) olmak üzere altı gruba ayrıldı. Renal venin distal kısmından itibaren abdominal aorta'ya iki saat süreyle iskemi ve takibinde üç saat reperfüzyon uygulandı. Çıkarılan siyatik sinir dokuları histopatolojik inceleme için nötral tamponlu formaldehit solüsyonu içinde tespit edildi. Histopatolojik incelemede, hematoksilen-eosin boyama yöntemini kullanarak vasküler konjesyon ve proliferasyon ile miyelin dejenerasyonu semikantitatif olarak değerlendirildi. İmmünohistokimyasal yöntemde ise fibronektin immünoaktivitesi araştırıldı. Biyokimyasal incelemeler için dokular ependorf tüplere alındı ve SOD ve GSHPx enzim aktiviteleri ile MDA ve NO seviyeleri değerlendirildi. Histolojik ve biyokimyasal verilerin istatistiksel değerlendirmesi ve karşılaştırmaları SPSS 16.0 bilgisayar programında sırası ile Shapiro-Wilk, Kruskal-Wallis H ve Mann-Whitney U testleri ile yapıldı. Histopatolojik inceleme sonucu, iskemi grubuna siyatik sinir dokusunda, vasküler konjesyon ve proliferasyon ile miyelin dejenerasyonun anlamlı oranda arttığı; bu parametrelerin 100 mg/kg ALA verilmesi ile iskemi gruplarına göre belirgin düzeyde azaldığı görüldü. Gelişmekte olan periferik sinir sisteminde

hücre dışı matriksin önemli bir bileşeni olan fibronektinin, iskemi grubunda belirgin oranda arttığı; buna karşılık ALA verilen gruplarda doz ile paralel olarak azaldığı görüldü.

Biyokimyasal incelemelerde; SOD ve GSHPx enzim aktivitelerinin iskemi ile birlikte azaldığı; buna karşılık 100 mg/kg ALA verilen grupta SOD ve GSHPx artışının daha fazla olduğu saptandı. I/R ile birlikte artan MDA seviyelerinin, ALA verilen gruplarda dozla ilişkili olarak anlamlı bir şekilde azaldığı gözlemlendi. I/R ile birlikte azalan NO seviyesinin, ALA verilen gruplarda arttığı görüldü. Ancak bunun istatistiksel bir anlamı yoktu. Sonuç olarak, rat siyatik sinir iskemi/reperfüzyon sonrası görülen fibronektin artışının ALA ile düşmesi, fibronektinin kesilmiş sinir segmentleri arasındaki bağlantıları tekrar kurmak ve sinir rejenerasyonunu sağlamak için üstlendiği fonksiyonun; iskemi sonrası doku iyileşmesinden daha ağırlıklı olduğunu göstermektedir. İskemi öncesi verilen ALA'nın sinir dokusundaki MDA'yı azaltmasının yanında SOD ve GSHPx enzim düzeylerini arttırmasıyla görülen olumlu değişiklikler, ALA'nın iskemiye maruz kalmış sinirde meydana gelen patolojik değişikliklere karşı koruyabileceğini ve aynı zamanda tedavi etkinliğini de arttırabilecek bir potansiyele sahip olabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Sözcükler: Alfa-lipoik asit, iskemi-reperfüzyon, koruyucu etki, rat, siyatik sinir.

SUMMARY

PROTECTIVE EFFECT OF ALPHA LIPOIC ACID ON RAT SCIATIC NERVE ISCHEMIA REPERFUSION DAMAGE

Lipoic acid (LA), is a compound which is found in many procariotic ve eucaryotik cell types and formed naturally. Lipoic acid, has been used for the treatment of the following conditions: alcohol-dependent liver damage, fungal intoxications, diabetes, glocom, damage by radiation, Chagas disease, neurodegenerative disorders, ischemia-reperfusion damage, heavy metal intoxications and HIV infections for a long time. In this study, protective effect of alpha-lipoic acid (ALA) on sciatic nevre following ischemia-reperfusion (I/R) in rats was investigated by using light microscopy and biochemical methods. Provided that the protective effect of ALA on sciatic nevre is proven, we think the damage of sciatic nerve that have already ocured or might occur in the patients due to various reasons may be prevented or stopped by giving ALA in convenient doses. In this study, a total of fourty-two Sprague-Dawney

male rats whose weights are 250 to 300 gr were used. Rats were divided into six groups as follows: control (Group 1), sham (Group 2), I/R (Group 3), I/R + 0.5 ml %0.9 NaCl (Group 4), I/R + 60 mg/kg ALA (Grup 5) and I/R + 100 mg/kg ALA (Group 6). Ischemia was carried out the abdominal aort starting from the distal part of the renal vein for two hours followed by reperfusion for three hours. Extracted sciatic nerve tissues were fixed in formaldehyde solution with neutral pH for histopathologic analysis. In histopathologic analysis, vascular congestion and proliferation as well as myelin degeneration was evaluated semiquantitatively using hematoksilen-eosin staining method. In immunohistochemical method, fibronektin immunoreactivity was analyzed. For biochemical analyses, the tissues were taken in eppendorph microtubes and SOD and GSHPx enzyme activities as well as MDA and NO levels were measured. Statistical analyses for histological and biochemical data were done using Shapiro-Wilk, Kruskal-Wallis H and Mann-Whitney U and pearson correlation tests of SPSS 16.0 computer program respectively. As a result of histopatological investigations, vascular congestion and proliferation as well as myelin degeneration were found to be increased significantly in the sciatic nerve tissues of ischemia group; however, these findings were found to have diminished significantly in various degrees depending on the ALA groups by giving ALA (100 mg/kg). Fibronectin, an important component of extracellular matrix in the developing periferic nervous system, was observed to have increased significantly in ischemia group; on the other hand, it was observed to have decreased in paralel to the doses in the ALA given groups. In biochemical analyses; SOD and GSHPx enzyme activities were found to be lower by ischemia, however, in the ALA group being given 100 mg/kg of ALA, SOD and GSHPx enzyme activities were found to have increased. In the ALA given groups, increased MDA levels by I/R was observed to have decreased significantly in a dosedependent manner. The decreased NO level by I/R, was seen increased in ALA given groups, though it was not statistically significant.

The fact that fibronectin increase observed after ischemia/reperfusion of rat sciatic nerve is reduced after administration of ALA indicates that fibronectin's function to reconnect cut nerve segments and regenerate nerves is more prominent than its function in tissue healing after ischemia. ALA administered before ischemia decreases MDA and increases SOD and GSHPx. We think that these positive changes show that ALA may protect against the pathological changes in ischemic nerve and may be used to devise more efficient treatments.

Key words: Alpha-lipoic acid, ischemia-reperfusion, protective effect, rat, sciatic nerve.

RAT HİPOKAMPUSUNDA FENTHİONA BAĞLI HASAR ÜZERİNE ATROPİNİN ETKİSİNİN STEREOLOJİK VE MORFOMETRİK METOTLARLA İNCELENMESİ

TOKTAŞ Muhsin, Doktora Tezi, Danışman:
Doç. Dr. Orhan BAŞ, Doç. Dr. Ahmet SONGUR
(2. Danışman) 84 s. Aralık 2010

Tarımsal alanda insektisid olarak yaygın bir şekilde kullanılan organofosfatlar toksik özellikli olup zehirlenmeleri ülkemizde ve dünyada sık görülmektedir. Akut-geç dönem zehirlenme belirtilerine ek olarak, bellek ve öğrenme sorunları, konfüzyon-letarji, anksiyete-depresyon, dikkat bozukluğu ve hassasiyet gerektiren motor işlevlerde bozulma gibi nöropsikiyatrik rahatsızlıklar ortaya çıkabilir. Hippocampus'un bellek, öğrenme ve emosyonel davranışlar ile ilişkili fonksiyonları bilinmektedir. Çalışmamızın amacı, bir organofosfat bileşiği olan fenthion'un hippocampus CA bölgesindeki piramidal nöronlar üzerine toksik etkisini stereolojik yöntemlerle ve ışık mikroskopisi düzeyinde incelemek ve atropinin koruyucu etkisi olup olmadığını araştırmaktır.

Çalışmamızda 18 adet 200-250 g ağırlıkları arasında yetişkin Wistar albino tipi erkek rat kullanıldı. Ratlar Kontrol, Fenthion ve Fenthion+Atropin olmak üzere üç gruba ayrıldı. Kontrol grubuna 0,8 g/kg serum fizyolojik (SF) subkutan olarak tek doz verildi ve bunu takiben 2 mg/kg/h SF dört saat boyunca intraperitoneal olarak uygulandı. Fenthion grubuna 0,8 g/kg fenthion subkutan olarak tek doz verildi. Fenthion ile birlikte 2 mg/kg/h SF dört saat boyunca intraperitoneal olarak uygulandı. Fenthion+Atropin grubuna ise tek doz olarak 0,8 g/kg fenthion subkutan verildi. Fenthion'u takiben 2 mg/kg/h atropin dört saat boyunca intraperitoneal olarak uygulandı. Deneyin beşinci gününde ratlar perfüze edilerek beyinleri çıkarıldı. Sağ hemisferler rutin histolojik takipten geçirilerek bloklanarak ardışık kesitler alındı ve Cresyl Fast Violet ile boyandı. Örneklerde stereolojik metotlardan optik parçalama yöntemi kullanılarak hippocampus CA bölgesindeki piramidal hücreler sayıldı. Ayrıca piramidal hücrelerin alan, çevre ve çap ölçümleri yapıldı. İncelemeler sonucunda

piramidal hücre sayıları kontrol grubunda 620 803±30 818; fenthion verilen grupta 459 291±47 077; fenthion+atropin verilen grupta ise 551 328±51 710 olarak bulundu. Her üç grup arasında görülen bu farklılıklar istatistiksel olarak da anlamlı idi ($p<0,05$). Kontrol grubuna ait hücre alanı, çevresi ve yarıçap ölçümleri sırası ile 103 151±18 219 μm^2 ; 1 272±98,67 μm ve 179,5±15,41 μm olarak bulundu. Fenthion verilen grupta ise bu değerler sırası ile 264 284±35 144 μm^2 ; 1 977±133,3 μm ve 286,5±20,77 μm olarak gözlemlendi. Fenthion grubunda gözlenen bu artışlar istatistiksel olarak da anlamlı idi (her üç parametre için $p=0.000$). Fenthion+Atropin grubunda alan, çevre ve yarıçap ölçümleri sırası ile 98 682±15 091 μm^2 ; 1 219±92,75 μm ve 175,3±15,12 μm idi. Fenthion grubu ile karşılaştırıldığında her üç parametrede istatistiksel olarak da anlamlı bir düşüş olduğu görüldü. Ayrıca Fenthion+Atropin grubu ile Kontrol grubunun karşılaştırmasında parametreler arasında anlamlı bir fark bulunmadı. Fenthion grubu ratların hippocampus CA bölgesindeki hücrelerin sitoplazmasında şişme, karyolizis ve hücrelerde piknozis olduğu gözlemlendi. Hücre çekirdeğinin şişmesi ile nöronların yüzey alanı, çevreleri ve yarıçaplarında ciddi miktarda artış görüldü. Fenthion+Atropin grubundaki ratların hippocampus CA bölgesindeki nöronlarda piknozis gözlenirken, nöron yüzey alanı, çevresi ve yarıçapında ciddi değişiklikler gözlenmedi.

Sonuç olarak fenthion hippocampus CA bölgesindeki total piramidal hücre sayılarını belirgin bir şekilde azaltır; apoptozisi artırır; hücrelerin alan, çevre ve yarıçapını arttırarak sitoplazmasında şişmeye neden olur. Fenthion'un zararlı etkileri atropin ile kısmen veya tamamen düzeltilir. Atropin, fenthion'un nörotoksik etkilerine karşı koruyucu ve düzeltici etkilere sahiptir.

Anahtar kelimeler: Atropin sülfat, Fenthion, Hipokampus, Organofosfat, Rat, Stereoloji

SUMMARY

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ATROPINE SULPHATE ON THE FENTHION-INDUCED INJURY IN THE RAT HIPPOCAMPUS BY STEREOLOGICAL AND MORPHOMETRIC METHODS

Organophosphates, which are toxic compounds used extensively as insecticides in agriculture, frequently cause intoxications both in our country and in the world. In addition to the acute and

delayed symptoms of intoxication neuropsychiatric disorders such as confusion, lethargy, anxiety, depression, attention deficits, impaired motor steadiness and dexterity. Hippocampal functions related to memory, learning and emotions are well known. The aim of our study was to investigate the toxic effect of fenthion on pyramidal neurons in CA area of hippocampus using stereologic methods and light microscopy and to determine whether atropine has protective effect or not.

Eighteen male adult Wistar albino rats weighing 200-250 g were used. Rats were divided into three groups, namely Control, Fenthion and Fenthion+Atropin. Control group received a single dose of 0,8 g/kg subcutaneous saline followed by 2 mg/kg/h saline intraperitoneally for four hours. Fenthion group received single dose of 0,8 g/kg subcutaneous fenthion followed by 2 mg/kg/h saline intraperitoneally for four hours. Fenthion+Atropin group received a single dose of 0,8 g/kg subcutaneous saline followed by 2 mg/kg/h atropin intraperitoneally for four hours. On the fifth day animals were sacrificed using cardiac perfusion method and brains were removed. Right hemispheres were embedded in paraffin; sequential sections were obtained and stained with Cresyl Fast Violet. The optical disector/fractionator sampling method was used to estimate total neuronal number in hippocampus CA region. Area, circumference and radius of neurons were measured.

Pyramidal cell number was found to be 620 ± 30 , 818 ± 459 , 291 ± 47 , 077 ± 55 , 1328 ± 51 , 710 in Control group, Fenthion group and Fenthion+Atropin group, respectively. These differences among the groups were statistically significant ($p < 0,05$). In the Control group area, circumference and radius of neurons were 103 ± 18 , $219 \mu\text{m}^2$; $1272 \pm 98,67 \mu\text{m}$ ve $179,5 \pm 15,41 \mu\text{m}$, respectively. In the Fenthion group area, circumference and radius of neurons were 264284 ± 35 , $144 \mu\text{m}^2$; $1977 \pm 133,3 \mu\text{m}$ ve $286,5 \pm 20,77 \mu\text{m}$, respectively. These increases in the Fenthion group were statistically significant (for all of the three parameters $p = 0,000$). In the Fenthion+Atropin group area, circumference and radius of neurons were $98682 \pm 15091 \mu\text{m}^2$; $1219 \pm 92,75 \mu\text{m}$ ve $175,3 \pm 15,12 \mu\text{m}$, respectively. Compared to Fenthion group, a statistically significant decrease was observed in all of the three parameters. There was no statistically significant difference between parameters of Fenthion+Atropin group and Control group.

Swelling, pyknosis and karyolysis were observed in the cytoplasm of cells in hippocampus CA area in Fenthion group. Swelling of the cells caused an increase in area, circumference and radius of neurons. While there was no significant neuronal surface area, circumference and radius changes in

hippocampus CA area in Fenthion+Atropin group, pyknosis was seen in the same group. Fenthion significantly reduces total pyramidal neuronal number in hippocampus CA area, increases apoptosis, causes neuronal swelling and increase in area, circumference and radius of neurons. Toxic effects of fenthion can be reduced completely or partly by atropin. Atropin has protective effects on the neurotoxicity caused by fenthion. Keywords: Atropin sulphate, Fenthion, Hippocampus, Organophosphate, Rat, Stereology

OTOPSİ OLGULARINDA SİLİKON BOYAMA TEKNİĞİ KULLANILARAK CONFLUENS SINUUM VE İLİŞKİLİ VENÖZ YAPILARIN MORFOMETRİ VE VARYASYONLARI

COŞAR Murat, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.
Dr. Oğuz Aslan ÖZEN, 62 s., Aralık 2010

Confluens Sinuum ve ilişkili dural sinüsler ile ilişkili anatomik çalışmalar literatürde çok fazla bulunmamaktadır. Bu çalışmada kullandığımız silikon boyama tekniği ile confluens sinuum ve ilişkili dural venöz sinüslerin morfolojik ve morfometrik açıdan incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışmada 30 kadavra kullanılmıştır. Kadavraların alkolde tesbitli 12 tanesinin VJİ, İCA ve VA"leri silikon boyama tekniği ile doldurulmuştur. Diğer 18 olguda taze kadavra kullanılmıştır. Olguların CS ve ilişkili dural venöz sinüsleri mikroşürjikal olarak diseke edilmiş, normal anatomi incelenmiş ve görülen varyasyonlar tespit edilmiştir. Çalışmada SSS, CS, OS, SR ve bilateral TS çapları, SR-SSS arası açı ölçüldü.

Çalışmada ortalama olarak SSS çapı 11,76 mm, CS çapı 22,4 mm, OS çapı 5,29 mm, SR çapı 7,53 mm, bilateral TS çapları (sağ: 9,73 ve sol: 9,13 mm) ve SR-SSS arası açı 58 derece ölçüldü. SSS ve TS"ye her iki hemisferden dökülen venler açısından fark yoktu. CS"ye sol taraftan 4 olguda ekstra drenaj mevcuttu. 7 olguda sağ TS sola kıyasla süperior yerleşimliydi. 17 olguda CS üzerinde septum tesbit edildi ve bu septumun CS"nin tipinin belirlenmesinde rol aldığı tesbit edildi. İki olguda SSS üzerinde septum tespit edildi. Olguların %80 inde OS varlığı görüldü.

Bu çalışmada daha önceki literatür bilgilerine ek

olarak SR ve SSS arasında açığı bildirdik. CS üzerindeki septumun CS tipleri ve TS dominansı üzerine olan etkisini vurguladık. TS süperior yerleşmesini ve buna CS üzerindeki septumun etkisini vurguladık.

Anahtar Kelimeler: Confluens Sinuum; Kadavra; Sinus Oksipitalis;Otopsi; Sinus Sagittalis Süperior; Silikon boya; Sinüs Rektus; Transvers Sinüs

SUMMARY

THE MORPHOMETRY AND VARIATIONS OF CONFLUENCE SINUUM AND RELATED STRUCTURES VIA THE SILICONE PAINTING TECHNIQUE ON OTOPSY CASES

The anatomic studies of the dural sinuses are seen rarely in the literature. In this study, we aimed to investigate the morphometric and morphological structures of the confluence sinuum and related structures with silicon painting technique.

We studied 30 cadaver in this study. Twelve of them were washed with alchole and filled with silicone painting technique via VJI, ICA and VA. The rest 18 were cadaver cadavers. The CS and related structures were dissected under microscope, the normal anatomy were investigated and variations were noted. Diameter of the SSS, CS, OS, SR, bilateral TS and the angle between SSS-SR were measured.

In this study, the mean diameters were SSS: 11,76 mm, CS:22,4 mm, OS: 5,29 mm, SR:7,53 mm, TS: (right: 9,73 and left: 9,13 mm) and angle between SR-SSS was 58 degree. There were no difference for the bilateral venous structures which drain to SSS and TS. There were extra drainage to the CS from the left side in 4 cases. The right TS were located superior in 7 cases compared with the left TS and this process related with the type of CS. Septum in the SSS was detected in 2 cases. Additionally, we encountered OS in the 80% of the cases.

We have reported the angle between the SSS-SR and the effect of CS septum on the CS types and TS dominance. We also reported the superior location of TS and the effect of CS septum on it.

Key Words: Cadaver; Confluens Sinuum; Sinus Occipitalis; Otopsy; Sinus Sagittalis Superior; Silicon Paint; Sinus Rektus; Transvers Sinus

MULTİ-DEDEKTÖR BİLGİSAYARLI TOMOĞRAFİ İLE PANKREASTA YAŞA BAĞLI HACİMSEL DEĞİŞİKLİKLERİN STEREOLOJİK YÖNTEMLE TESPİTİ VE VÜCUT KOMPOZİSYONU İLE KORELASYONU

ÇAĞLAR, Veli, Doktora Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr.Murat YAĞMURCA , Prof.Dr.Ahmet
SONGUR, 78 s., Haziran 2011

Pankreas, sindirim bezlerinin en büyüğü olup endokrin ve ekzokrin salgı işlevi vardır. Yaşlanma ile birlikte pankreas parankiminin yerini ilerleyici olarak yağ dokusu almaktadır ve bu da pankreas lobulasyonunu artırır. Çalışmamızda pankreasta görülen yaşa bağlı hacimsel değişiklikler ve bu değişikliklerin belirlenen parametrelerle ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamız pankreasla ilgili herhangi bir şikayeti bulunmayan ve demografik bilgileri mevcut olan 272 bireye ait bilgisayarlı tomografi (BT) görüntüleri üzerinde retrospektif olarak gerçekleştirildi. Bireyler vücut kitle indeksi (VKİ) değerlerine ve yaşlarına göre gruplandırıldı. Bireylerin yaşları 3.-9. dekadlar arasında dağılım gösterdi. Stereolojik yöntem olarak “Cavalieri prensibi” kullanılarak pankreasın hacim ölçümü yapıldı. BT görüntüleri üzerinde sagittal ve transvers abdominal çap ölçümleri ile cilt kalınlığı ve pankreas dansite ölçümleri yapıldı.

Pankreas hacim değeri ile yaş arasında negatif korelasyon bulundu. ($p<0,001, r:-,473$). Ayrıca pankreas hacmi ile VKİ değeri arasında ($p<0,001, r:0,226$), sagittal abdominal çap ($p<0,001, r:0,288$), transvers abdominal çap ($p<0,001, r:0,218$), anterior cilt kalınlığı ($p<0,001, r:0,211$), posterior cilt kalınlığı ($p=0,009, r:0,158$) ve bilateral cilt kalınlığı ($p=0,012, r:0,153$) arasında pozitif korelasyon bulundu.

Çalışmamızın temel bilimler ve klinik bilimlere literatürüne katkıda bulunacağı, özellikle yaşa bağlı olarak pankreas hacminde meydana gelen değişikliklerin sınırlarını belirlemede referans niteliğinde olabileceği ve oluşabilecek çeşitli hastalıkların aydınlatılmasına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler:Pankreas. BT . Yaşa bağlı değişiklikler. Stereoloji

SUMMARY

DETERMINING AGE RELATED VOLUMETRIC CHANGES IN PANCREAS WITH STEREOLOGIC METHODS ON MULTI-DETECTOR COMPUTERIZED TOMOGRAPHY AND CORRELATION WITH BODY COMPOSITION

Pancreas is the biggest digestive system gland which has both endocrine and exocrine functions. Pancreatic parenchyma is replaced by fatty tissue progressively with aging and this also increases lobulation of pancreas. In our study, we aimed to investigate the age related volumetric changes in pancreas and the relationship between these changes and certain parameters. Our study was conducted retrospectively on CT images of 272 individuals who had no complaints of pancreatic disease. Demographic information about the patients was obtained. Cases were grouped according to age and body mass index (BMI). The ages of the cases were between 3rd and 9th decades. Pancreatic volume was calculated using the "Cavalieri principle" which is a stereologic method. Sagittal and transverse abdominal diameters, skin thickness and pancreatic density were measured on the CT images. There was a negative correlation between pancreatic volume and age ($p < 0,001, r: -0,473$). We found positive correlation between pancreatic volume and BMI ($p < 0,001, r: 0,226$), sagittal abdominal diameter ($p < 0,001, r: 0,288$), transverse abdominal diameter ($p < 0,001, r: 0,218$), anterior skin thickness ($p < 0,001, r: 0,211$), posterior skin thickness ($p = 0,009, r: 0,158$), bilateral skin thickness ($p = 0,012, r: 0,153$). We think that our study may contribute to basic medical and clinical sciences, may provide a reference work for determining the limits of age related volumetric changes in pancreas and may help in diagnosing possible diseases.

Key words:.. Pancreas. CT. Age related changes. Stereology

RATLARDA KADMIYUM MARUZİYETİNE BAĞLI OLARAK GELİŞEN SEREBRUM VE SEREBELLUMDAKİ DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE KUERSETİN, BALIK OMEGA-3 YAĞ ASİTLERİ İLE MELATONİNİN ETKİLERİ

AKÇER, Sezer, Doktora Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Murat YAĞMURCA. 118 s., Aralık 2011

Kadmiyum (Cd) 1817 yılında keşfedilen toksik ağır metallere biridir. Kimyasal gübrelerde, sigara dumanında, pil ve akülerde bulunan Cd'nin canlılara direkt geçişi genellikle hava ve su ile olmaktadır. Cd, vücuttan atılması için özelleşmiş bir vücut sistemi bulunmadığından dokularda birikim gösterebilmektedir. Kronik Cd'nin birikim yerlerinden biri de santral sinir sistemidir. Araştırmamızda Cd'nin rat beyin ve beyincığı üzerine olan toksik etkilerine ve bu etkilere karşı antioksidan özellikleri nedeniyle kuersetin, balık omega-3 yağ asitleri ve melatoninin koruyucu etkilerinin olup olmadığına bakılmıştır.

Çalışmada 52 adet Wistar Albino cinsi erkek rat altı gruba ayrıldı. Gruplar sırası ile **1)** Kontrol (1 mg/kg SF) grubu, **2)** Cd (1 mg/kg) grubu, **3)** Cd (1 mg/kg) + Melatonin (25 mg/kg) grubu, **4)** Cd (1 mg/kg) + Kuersetin (270 mg/kg) grubu, **5)** Cd (1 mg/kg) + balık n-3 yağ asidi (400 mg/kg) grubu, **6)** Cd (1 mg/kg) + kuersetin (270 mg/kg) + balık n-3 yağ asidi (400 mg/kg) grubu olarak gruplar oluşturuldu. Melatonin intraperitoneal, diğer tüm etken maddeler intragastrik gavaj yolu ile altı hafta süresince verildi.

Deney sonunda tüm ratlar anestezi altında sakrifiye edilerek beyin ve beyincikleri alındı. Her rata ait beyin ve beyincığın sol yarımı biyokimyasal, sağ yarımı ise morfolojik incelemeler için kullanıldı. Rutin doku takibi yapılan beyin ve beyincik kesitleri cresyl violet acetate ile boyandı. Biyokimyasal parametrelerden süperoksit dismutaz (SOD), glutatyon peroksidaz (GSH-Px) aktiviteleri ile malondialdehit (MDA) düzeyleri spektrofotometrik olarak ölçüldü.

Cd grubunda yer alan ratların ışık mikroskopik incelemesinde beyin dokusunda kortikal bölgede yeralan lamina granularis eksterna ve lamina pyramidalis eksterna tabakalarındaki hücre sayısında belirgin azalma ile hipokampal bölgede yer alan nöron nükleuslarında hiperkromatik ve piknotik değişiklikler izlendi. Beyincik dokusunda ise stratum moleculare ve stratum granulosum tabakalarıyla beyaz cevherde herhangi histolojik

bir değişiklik olmadığı, bununla birlikte purkinje hücre sayısında azalma olduğu tespit edildi. Biyokimyasal olarak ise Cd grubunun beyin hariç diğer dokularında SOD aktivitesinde artma ile tüm dokuların GSH-Px aktivitesi ve MDA düzeyinde de artış görüldü.

Cd'nin rat beyin ve beyinciği üzerinde morfolojik ve biyokimyasal olarak hasar oluşturduğu; bu hasarların antioksidan etkili melatonin, kuersetin ve balık n-3 yağ asiti verilmesi ile kısmen engellenebileceği sonucuna ulaşıldı.

Anahtar kelimeler: Kadmiyum, serebrum, serebellum, melatonin, kuersetin, balık omega-3 yağ asiti.

SUMMARY

EFFECTS OF QUERCETIN, FISH OMEGA-3 FATTY ACIDS AND MELATONIN ON THE CHANGES IN CEREBRUM AND CEREBELLUM IN RATS EXPOSURE TO CADMIUM

Cadmium is one of the toxic heavy metals, which was discovered in 1817. It is found in artificial fertilizers, cigarette smoke, batteries. Organisms are exposed to cadmium through air and water. It may accumulate in tissues since there is no specific cadmium elimination system in the body. Central nervous system is one the sites where chronic cadmium accumulation occurs. We investigated toxic effects of cadmium on rat cerebrum and cerebellum and protective effect of quercetin, fish omega-3 fatty acids and melatonin against these effects.

52 wistar Albino male rats were divided into six groups:1) Control group (1 mg/kg saline), 2) Cadmium group (1 mg/kg), 3) Cadmium (1 mg/kg) + Melatonin (25 mg/kg) group, 4) Cadmium (1 mg/kg) + Quercetin (270 mg/kg) group, 5) Cadmium (1 mg/kg) + fish n-3 fatty acid (400 mg/kg) group, 6) Cadmium (1 mg/kg) + Quercetin (270 mg/kg) + fish n-3 fatty acid (400 mg/kg) group. Melatonin was injected intraperitoneally, but all other reagents were administered intragastrically for six weeks.

All rats were sacrificed under anesthesia at the end of the exposure period, cerebrums and cerebellums were removed. Left hemispheres of cerebrum and cerebellum from each rat were used for biochemical analysis and right hemispheres were used for morphological evaluation. After routine tissue preparation, cerebrum and cerebellum sections were stained with cresyl violet acetate.

Activities of superoxide dismutase (SOD) and glutathione peroxidase (GSH-Px) and malondialdehyde (MDA) levels were determined spectrophotometrically.

Light microscopic evaluation of the cadmium group revealed a marked decrease in the number of cells in external granular lamina and external pyramidal lamina of cerebral cortex along with picnotic and hyperchromatic changes in the nuclei of neurons in the hippocampal region. There was no histological change in stratum moleculare, stratum granulosum and white matter of cerebellar tissue, however, a decrease in the number of Purkinje cells was noted. SOD activity was found to be increased in cadmium group except cerebral tissue. GSH-Px activity and MDA levels were increased in all tissues in cadmium group

We concluded that cadmium causes morphologic and biochemical injury in rat cerebrum and cerebellum; this injury may be partially prevented by giving antioxidant-acting quercetin, fish n-3 fatty acids and melatonin.

Key words: Cadmium, cerebrum, cerebellum, melatonin, quercetin, fish n-3 fatty acids

TIP FAKÜLTESİ
ANATOMİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

NEVRUS TRIGEMINUS'UN BASIS CRANII İÇİNDE SEYRİNİN İNCELENMESİ VE HİSTOLOJİK ANALİZİ

ACAR Tolgahan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr.Ahmet SONGUR, Yrd.Doç.Dr.Orhan BAŞ
(2.Danışmanı), 42 s., Temmuz 2006

Nervus trigeminus (Cr5) kafa çiftlerinin içinde en kalın ve karmaşık olanıdır. Cr5'in kök kısmı ve ggl. trigeminale (TG), önemli komşuluklara sahip bir bölgede bulunmaktadır. Bu bölge ve ilgili komşuluklar sık olarak cerrahiye maruz kalan bölgelerdir. Kompleks bir yapının böyle dar bir alanda cerrahisinin zorluğu özellikle beyin cerrahları tarafından iyi bilinmektedir. Cr5 ve TG hakkında ayrıntılı bir anatomik ve histolojik çalışmanın cerrahide başarıyı arttıracak düşünülerek bu çalışma planlandı. Ayrıca komşu yapılardan kaynaklanan ve Cr5'i etkileyebilecek olan anatomik ayrıntıların ve varyasyonların çalışma içerisinde yer alması amaçlandı.

Çalışmamızda; 20 adet adli otopsi kadavralarından toplam 40 adet Cr5'in intrakraniyal parçası incelendi ve doku örnekleri alındı. Olabilecek varyasyon tipleri incelendi. Daha sonra alınan doku örnekleri Hematoksilin-Eozin ve Mallory'nin anilin mavisi kollajen boyası ile boyanarak histolojik incelenmesi yapıldı.

Makroskobik olarak; Cr5'in uzunluğu 25.32 ± 2.90 mm, TG'nin genişliği 13.5 ± 1.2 mm olarak bulundu. Kadavraların ikisinde radix motoria; radix sensoria'nın medial-alt kısmında diğerlerinde ise medialinde yer alıyordu. Cr5 özellikle vasküler yapılar ile çok yakın seyirliydi. Bu da çeşitli rahatsızlıkların kaynağı olarak karşımıza (migren, trigeminal nevralsi gibi) çıkabileceğini düşündürdü ve bulgular bu hastalıklar üzerine yapılan diğer çalışmaları destekler nitelikteydi. Mikroskobik olarak; Cr5'in toplam fasikül sayısı 71.75 ± 8.20 olarak bulundu. Büyük çaplı fasiküllerin lif çapları 9.11 ± 0.98 μ m, küçük çaplı fasiküllerin lif çapları ise 3.17 ± 0.26 μ m olarak belirlendi. Büyük çaplı lifler motor; küçük çaplı lifler ise duyu lifleri olarak gözlemlendi. TG'de satellit hücrelerin çokluğu gözlemlendi. Ayrıca nöron kollojen oranları gangliyonda ve sinirde farklı olması bu konudaki araştırmaların derinleştirilmesi gerektiği fikrini uyandırdı. Çalışmamızın ülke demografisine, cerrahi başarıya ve oluşabilecek çeşitli hastalıkların aydınlatılmasına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: nevrus trigeminus, ganglion trigeminale, anatomi, histoloji

SUMMARY

THE INVESTIGATION OF THE COURSE OF TRIGEMINAL NERVE IN THE CRANIAL BASE AND HISTOLOGICAL ANALYSIS

Trigeminal nerve (Cr5) is the thickest and the most complex structure of the brain among all the cranial nerves. Cr5's root part and trigeminal ganglia (TG), locates to area, where important attachments expose to surgeries, oftenly. Anatomical and histological studies of the Cr5 and TG was aimed to increase success of the surgery. Additionally, in this study, it was aimed to investigate anatomical details and variations of the related connections or structures which effect Cr5. In our study totally 40 Cr5's intracranial parts were examined and taken sample structure from 20 forensic autopsy cadavre. The intracranial course of Cr5 were noted carefully, and the possible types of variation were investigated. Then, tissue examples were taken and these were painted with Hematoksilin-Eosin and Mallory's anilin blue collagen paint to make histological investigation of the tissues.

Macroscopically, Cr5's length were found as 25.32 ± 2.90 mm and TG's wideness as 13.5 ± 1.2 mm. In two cadavre radix motoria were located at the bottom of the radix sensory, and the other cadavre were located at medial. Cr5 located nearly especially to vascular structures. Microscopically, the total number of bundles were found as 71.75 ± 8.20 . The diameter of the fibres of the big fasciculus was found as 9.11 ± 0.98 μ m, and the diameter of the fibres of the small fasciculus was found as 3.17 ± 0.26 μ m. Fibers with big diameter observed as motor fibers, and the fiber with small diameter observed as sensory fibers. Histologically, satellite cells were observed more in TG. Additionally, the difference between ganglion and neurons according to the ratio of the neuron and collagen, cause to think us about making deeper investigation on this topic. In the conclusion, we think that the result of our survey will contribute to country's demography, to success on surgery, and to clarify possible different diseases.

Key Words: trigeminal nerve, trigeminal ganglia, anatomy, histology

NEVRUS OPTICUSUN INTRAKRANİYAL SEYRİNİN İNCELENMESİ VE HİSTOLOJİK ANALİZİ

TUNAHAN Süleyman H , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Ahmet **SONGUR**,
Yrd.Doç.Dr.Orhan **BAŞ**, 37 s., Temmuz 2006

N.opticus (Cr2) görme duyusunun taşındığı, yoğun lif sayısına sahip ve önemli komşulukları olan bir kraniyal sinirdir. İçeriğinde özel somatik afferent lifler bulunan ve karmaşık bir çaprazlaşmaya sahip olan bu sinir görme fonksiyonunda primer rol oynamaktadır. Kendisinden veya çevre yapılardan kaynaklanan birçok problemin olması nedeniyle Cr2'ye veya çevre yapılarına cerrahi operasyonlar sık yapılabilmektedir. Bu nedenle bu bölgenin anatomisinin bilinmesi önemlidir.

Çalışmamızda; 20 adet adli otopsi kadavralarından toplam 40 adet Cr2'nin intrakraniyal parçası ve chiasma opticum (CO) incelendi ve doku örnekleri alındı. Cr2'nin intrakraniyal seyri ayrıntılı olarak not alındı, olabilecek varyasyon tipleri araştırıldı. Daha sonra alınan doku örnekleri Hematoksilen-Eozin ile boyanarak histolojik incelenmesi yapıldı. Makroskopik olarak; Cr2'ler optik kanaldan başlayarak CO'yu oluşturana kadar birbirine yaklaşan bir seyir göstermekteydi. İncelenen kadavralarda atrofik veya hipoplazik Cr2'ye rastlanmadı. Yaptığımız ölçümlerde; Cr2'nin intrakraniyal uzunluğu sağda 11.1 ± 1.02 mm, solda ise 9.9 ± 0.92 mm idi. CO'nun her iki yanında yakın komşuluk halinde bulunan a. carotis interna'lar bulunmaktaydı. CO'nun genişliği 12.68 ± 0.95 mm, ön-arka uzunluğu 8.75 ± 0.105 mm, yüksekliği ise 4.32 ± 0.25 mm olarak ölçüldü. Mikroskopik olarak; Cr2'lerin intrapial genişliği 3.69 ± 0.27 mm; yüksekliği ise 2.85 ± 0.19 mm olarak bulundu. CO da ise intrapial genişliği 11.67 ± 0.92 mm; orta hat yüksekliği ise 2.62 ± 0.17 mm olarak ölçüldü.

Sonuç olarak; Cr2'nin intrakraniyal seyrinin sonuçlarının ve histolojik inceleme sonrası verilen bilgilerin ülke demografisine katkıda bulunacağını, klinisyenlere yardımcı olacağı ve ilerideki bu konu ile ilgili çalışma yapacak araştırmacılara katkı sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar kelimeler: nervus opticus, chiasma opticum, anatomi, histoloji.

SUMMARY

THE INVESTIGATION OF INTRACRANIAL PART AND HISTOLOGY OF THE OPTIC NERVE

Optic nerve (Cr2) mediates sense of vision and has a large number of fibers and also it has important relationships. It contains special somatic afferent fibers, has complex connections and plays a primary role in vision. Due to many problems resulting from the Cr2 itself or related structures, this nerve or the related structures may be frequently operated. That is why the knowledge of the Cr2 is essential.

In our study intracranial parts of 40 Cr2's and also optic chiasmas (CO) from 20 forensic autopsy cadavers were taken and examined and also tissue samples were obtained. The intracranial course of Cr2's and CO's were carefully noted. Possible types of variations were investigated. Then tissue samples were stained with Hematoxylin and Eosin for histological investigation.

Macroscopically, after entering the cranial cavity via the optic foramen, Cr2's had a converging course until they formed the CO. The shape of the cross sections of the Cr2 was cylindrical but it became oval as it came closer to the CO. Atrophic or hypoplastic Cr2's were not found in the examined cadavers. The measurements revealed that the intracranial length of Cr2 was 11.1 ± 1.02 mm in the right and 9.9 ± 0.92 mm in the left. CO's were in close relation with internal carotid arteries on each side. We found that the width, anteroposterior length and the height of CO were 12.68 ± 0.95 mm, 8.75 ± 0.15 mm and 4.32 ± 0.25 mm respectively. Microscopically, intrapial width and intrapial height of the Cr2's were measured as 3.69 ± 0.27 mm and 2.85 ± 0.19 mm respectively. The intrapial width of CO's was found to be 11.67 ± 0.92 mm. The intrapial height in the median line of CO's was 2.62 ± 0.17 mm.

As a result we believe that the results obtained by the examination of the intracranial part of the Cr2 and by the histological investigations will contribute to the demography of our country. These data will also help the clinicians and contribute to the researchers who will study in this field.

Key words: optic nerve, optic chiasm, anatomy, histology.

SIÇANLARDA FORMALDEHİT MARUZİYETİYLE TESTİSLERDE OLUSAN MORFOLOJİK DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE MELATONİN HORMONUNUN KORUYUCU ETKİSİ

KUŞ Murat A , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr.Oğuz Aslan **ÖZEN**. 51 s. Ocak
2007

Çalışmamızda, formaldehitin testis dokusu üzerine olan toksik etkileri ve bu toksik etkilere karşı melatonin hormonunun koruyucu etkisi biyokimyasal ve immunohistokimyasal düzeylerde araştırıldı.

Bu amaçla, 21 adet Wistar-Albino cinsi erkek sıçan üç gruba ayrıldı. Grup I'deki sıçanlar kontrol olarak kullanıldı. Grup II'deki sıçanlara gün aşırı olarak formaldehit enjekte edildi. Grup III'deki sıçanlara ise formaldehit enjeksiyonu ile birlikte melatonin uygulandı. Bir aylık deney süresi sonunda, bütün sıçanlar dekapitasyon yöntemi ile öldürüldü. Daha sonra, sıçanların testisleri çıkartılarak çevre dokulardan ayrıldı. Testis doku örneklerinin bir kısmında süperoksit dismutaz (SOD), glutatyon peroksidaz (GSH-Px) enzim aktiviteleri ile malondialdehit (MDA) seviyesi spektrofotometrik olarak belirlendi. Testis doku örneklerinin bir bölümü ise immunohistokimyasal incelemeler için kullanıldı.

Formaldehit uygulanan sıçanlarda SOD ve GSH-Px aktivitelerinin kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde azaldığı, MDA düzeylerinin ise yine istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde arttığı tespit edildi. Ayrıca formaldehit maruziyeti sonrası testis dokusunda apoptotik değişikliklerin meydana geldiği immunohistokimyasal yöntemlerle belirlendi. Formaldehit maruziyeti ile birlikte melatonin enjekte edilen sıçanlarda ise SOD ve GSH-Px enzim aktivitelerinde bir artış olurken, MDA değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir düşüş olduğu görüldü. Üstelik bu grupta, formaldehit maruziyeti sonucu oluşan apoptotik değişikliklerin gerilediği tespit edildi.

Sonuç olarak, formaldehit maruziyetine bağlı olarak testis dokusunda oluşan oksidatif hasarın ve apoptozisin melatonin uygulamasıyla baskılandığı belirlendi.

SUMMARY

PROTECTIVE EFFECT OF MELATONIN AGAINST FORMALDEHYDE-INDUCED MORPHOLOGICAL CHANGES IN TESTES OF RATS

In our study, toxic effects of formaldehyde on testicular tissue and protective effects of melatonin hormone against these toxic effects were investigated at biochemical and immunohistochemical levels.

For this purpose, 21 male Wistar-Albino rats were divided into three groups. Rats in group I were used as control. Rats in group II were injected every other day with formaldehyde. Rats in group III were administered melatonin with injection of formaldehyde. At the end of one month experimental period, all rats were killed by decapitation. Then the testes of rats were removed and dissected from the surrounding tissue. The activities of superoxide dismutase (SOD), glutathione peroxidase (GSH-Px) and the levels of malondialdehyde (MDA) were determined in the some of testicular tissue specimens by using spectrophotometric methods. The remaining testicular tissue specimens were used for immunohistochemical examination.

The activities of SOD and GSH-Px were significantly decreased, and MDA levels were significantly increased in rats treated with formaldehyde compared to control. Additionally, apoptotic changes were occurred in testicular tissue after exposure of formaldehyde. It was seen that increase of SOD and GSH-Px enzyme activities and decrease of MDA levels in rats administered melatonin with exposure of formaldehyde. Furthermore, apoptotic changes caused by formaldehyde were regressed in this group. In conclusion, it was determined that oxidative damage and apoptosis in testicular tissue caused by exposure of formaldehyde were suppressed by administration of melatonin.

VERTEBROBAZİLER SİSTEM VARYASYONLARI

GÖNÜL, Yücel, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet **SONGUR**,
Yrd.Doç.Dr.Orhan **BAŞ**. 61 s., Ocak 2007

Vertebrobaziler sistem (VBS) beyin sapı, omurilik, serebellum ve serebrumun arka bölümlerinin beslenmesini sağlayan önemli bir yapıdır. Tüm damarlarda olduğu gibi VBS’de de birçok anomali ve varyasyon gözlenir. Klinisyenler teşhis ve tedavilerinde muhtemel varyasyonları göz önünde bulundurmalıdırlar. Çalışmamızın amacı ülkemiz popülasyonunda VBS’ye ait muhtemel varyasyonları ortaya koymak ve bunu literatür esliğinde tartışmaktır. Bu amaçla Afyonkarahisar ve İstanbul Bölgelerinden 109 adet adli otopsi materyali ve 1 adet anatomik kadavra materyaline ait VBS değerlendirildi ve fotoğrafları çekildi. A. vertebralis (VA), a. basilaris (BA) ve dallarının genişlikleri ölçülerek dominantlık ve hipoplazik arterler değerlendirildi.

Ayrıca varyasyonların tipleri ve yerleri belirlenerek orantısal ilişki kuruldu. Olguların %21.2’sinde sol, %17.3’ünde ise sağ tarafta VA’lar dominanttı. Yine sağda %20.2, solda %14.4, çift taraflı ise %4.8 oranında hipoplazik VA gözlemlendi. Vertebrobaziler bileşke (VBB) %20 sulcus bulbopontinus seviyesinde, %67 aşağısında, %12 ise yukarısında bulundu. A. basilaris’de (BA) varyasyon olarak %1.8 oranında distal, %0.9 oranında ise proksimal segmental duplikasyonu gözlemlendi. A. spinalis anterior’lar (ASA) %12.5 oranında tek bir kökten oluşuyordu. %6.3 oranında ise ASA, VA’lar arasında uzanan transvers bir anastomozdan köken alıyordu. Ayrıca %15.6 oranında çift seyreden ASA gözlemlendi. A. Cerebelli superior’lar (SCA) %7.2 oranında sağ, %3.6 oranında ise sol tarafta dominant olarak bulundu. Ayrıca SCA’nın erken bifurkasyonu (sağda %7.2, solda %12.7), fenestrasyonu (sağda %4.5, solda %7.2), duplikasyonu (sağda %14.5, solda %12.7), ortak bir gövdeden çıkması (sağda %6.3, solda %10) gibi varyasyonlar gözlemlendi. A. cerebri posterior’lar (PCA) %15.4 oranında sağ, %20 oranında sol tarafta dominanttı. Ayrıca özellikle yaşlı olgularda çeşitli arterlerde birçok aterosklerotik plaklara rastlandı. BA’da bu oran %30 olarak saptandı.

Sonuçlarımız VBS’ye ait küçük bir örneklemede bile büyük orandaki varyasyonlar olduğunu göstermektedir. Varyasyonlar anevrizma ve trombüs insidansını arttıran bir etken olduğu için verilerimizin klinik olarak önemli olduğuna inanıyoruz. Ayrıca bulgularımızın ülkemiz

demografisine katkıda bulunacağı ve klinik bilimlere ışık tutacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Vertebrobaziler sistem, Varyasyon.

SUMMARY

THE VARIATIONS OF VERTEBROBASILAR SYSTEM

Vertebrobasilar system (VBS) is an important structure which supplies blood to the posterior parts of the brain stem, spinal cord, cerebellum and cerebrum. Many kinds anomalies are seen in VBS like all the other vessels. Clinicians must consider the possibility of variations while making diagnosis or giving treatment. The aim of our study was to demonstrate the possible variations of VBS in Turkish population and to discuss these comparing with the literature. VBS which were taken from 109 forensic autopsies and 1 cadaver in Afyonkarahisar ve Istanbul regions were studied and photographed. The width of Vertebral artery (VA) and Basilar artery (BA) was measured; dominancy and hypoplastic arteries and also the types of variations and their sites were determined. Proportional correlations were established.

In 21.2% of the cases left VA, in 17.3% of cases right VA was dominant. Hypoplastic VA was observed as 20.2% in the right, 14.4% in the left and 4.8% bilaterally. Vertebrobasilar junction (VBJ) was found be at the level of sulcus bulbopontinus (20%), below the sulcus (67%) and above the sulcus (12%). BA variations were the duplication of the proximal segment (0.9%) and the duplication of the distal segment (1.8%). Anterior spinal arteries (ASA) were originating as a single trunk in 12.5% of the cases and it was arising from a transverse anastomosis connecting VA’ies in 6.3% of the cases. Futhermore 15.6% of the ASA were double. In 3.6% of the cases left superior cerebellar artery (SCA), in 7.2% of cases right SCA was dominant. The variations of SCA were early bifurcation (7.2% in the right, 12.7% in the left), fenestration (4.5% in the right, 7.2% in the left), duplication (14.5% in the right, 12.7% in the left), origin as a common trunk (6.3% in the right, 10% in the left). In 20% of the cases left posterior cerebral artery (PCA), in 15.4% of cases right PCA was dominant. Futhermore many atheroma plaques were observed in various arteries especially in older cases. The incidence was found to be 30% in BA. Our results show that a high percentage of variations can be seen even in a small number of cases. We believe that our data are clinically

important because variations are a factor which increases the incidence of aneurysm and thrombus. We also think our results will contribute to the demography our country and to clinical medicine.

Key Words: Vertebrobasilar system, Variation

HEMİPLEJİK SEREBRAL PALSİLİ ÇOCUKLARIN ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER KULLANILARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

UYGUR Ramazan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Oğuz Aslan ÖZEN.
Yrd.Doç.Dr. Orhan BAŞ, 68 s. Ocak 2007

Serebral palsy gelişimini tamamlamamış beyin dokusunun ilerleyici olmayan bir hastalığının sebep olduğu, kalıcı ancak değişime uğrayabilen hareket ve postür bozukluğunun görüldüğü nörogelimsel bir yetersizliktir. Beyindeki lezyon sonucunda istemli motor aktivitelerde ve duysal fonksiyonlarda yetersizlikler ortaya çıkar, kas tonusu ve koordinasyonunda sorunlar oluşur, zamanla kas iskelet sisteminde ikincil bozukluklar da gelişir. Hemiplejik serebral palsy'de gövdenin sağ veya sol yarısını içeren belirgin hemipleji veya hemiparezi mevcuttur. Karşı taraf fonksiyonları ise değişik düzeylerde etkilenir ve genelde tam bir yeterliliğe sahip değildir.

Antropometri; tüm yaş gruplarında insan vücudunun nesnel özelliklerini belirli ölçme yöntemleri ve ilkeleri ile boyutlarına ve yapı özelliklerine göre sınıflandıran, sayısal olarak ifade eden, belirli özelliklerini inceleyerek standartlarını belirleyen, bireyler ve gruplar arasındaki farklılıkları ortaya koyan yöntemdir.

Çalışmamızdaki amacımız serebral palsinin çocukların büyüme ve gelişmesi üzerine olan etkisini incelemek amacıyla hemiplejik serebral palsili çocukların antropometrik ölçümlerini yaparak, sağlam tarafı ile plejik tarafı arasındaki gelişimsel farklılıkları bulmak ve normal çocukların antropometrik ölçümleri ile karşılaştırmaktır. Bu amaçla hemiplejik serebral palsili çocukların plejik taraf ve sağlam tarafı ile aynı yaş grubundaki normal çocukların antropometrik ölçümlerini yaptık. Çalışmamızın sonucunda hemiplejik serebral palsili çocukların plejik taraf antropometrik değerlerinin sağlam taraf antropometrik değerlerinden düşük olduğunu saptadık. Normal

çocukların antropometrik ölçümleri ile karşılaştırdığımızda ise hemiplejik serebral palsili çocukların sağlam ve plejik taraf antropometrik değerlerinin düşük olduğunu gözlemledik.

Anahtar kelimeler: Hemiplejik serebral palsy, antropometri.

SUMMARY

EVALUATION OF CHILDREN WITH HEMIPLEGIC CEREBRAL PALSY USING ANTHROPOMETRIC MEASUREMENT

Cerebral palsy is a neuro-developmental disorder resulting from nonprogressive injury of immature brain tissue. Permanent and changeable movement disorders and impairment of posture are also seen in cerebral palsy. Brain lesion results in impairment of voluntary motor activity and sensory functions. Problems arise in tonus and coordination of muscles and in time secondary musculoskeletal deficits develop. There is marked hemiplegia or hemiparesis involving right or left side of the body in hemiplegic cerebral palsy. The degree of the functional impairment of the opposite side vary and usually the opposite side is not completely normal.

Anthropometry is a method which classifies objective characteristics of the human body in all age groups according to its dimensions and structural properties by using certain measuring methods and principles and expresses the results quantitatively. It sets the standards of the body by examining its certain characteristics and demonstrates the differences between individuals and groups.

Our aim in this study was to make the anthropometric measurements of the children with hemiplegic cerebral palsy in order to investigate the effect of cerebral palsy on the physical development of children and thus to discover the developmental differences between the healthy side and the plegic side and to compare them with the anthropometric measurements of the normal children. We made the anthropometric measurements of the plegic side and the healthy side of the children with hemiplegic cerebral palsy and of the normal children in the same age group. We observed that the anthropometric values of the plegic side are lower than those of the healthy side in children with hemiplegic cerebral palsy and the anthropometric values of both the plegic and healthy sides in children with hemiplegic cerebral palsy are lower than those of the normal children.

Key words: Hemiplegic cerebral palsy, anthropometry.

İNSANDA TRACTUS OLFACTORIUS'UN LİF YAPISININ İNCELENMESİ

AKÇER Sezer, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :
Doç.Dr. Oğuz Aslan ÖZEN. 52 s. Ocak 2007

Nervus olfactorius (I. kranial sinir) saf sensitif lifler içeren özel duyu taşıyan bir sinirdir. N. olfactorius'un koku hücreleri (bipolar ganglion hücreleri) burun boslugunda regio olfactoria'da bulunurlar. Bu lifler bulbus olfactorius'a ulasirlar. Bu çalışmada, önemli bağlantıları olan tractus olfactorius içindeki nöronların lif yapılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda; 20 adet adli otopsi kadavralarından toplam 40 adet bulbus ve tractus olfactorius incelendi ve doku örnekleri alındı. Daha sonra alınan doku örnekleri Hematoksilen-Eozin (H&E) ile boyanarak histolojik incelenmesi yapıldı. Makroskopik olarak yapılan ölçümlerde sag ve sol bulbus olfactorius'ların uzunlukları $0,7\pm 0,02$ cm, sag ve sol tractus olfactorius'ların sulcus olfactorius içindeki uzunlukları $4,82\pm 0,13$ cm ölçülmüştür. Mikroskopik olarak; ilk göze çarpan bulbus'un katmanlı yapısıydı. Bu katmanların; olfaktör sinirlerin myelinsiz aksonlarının olduğu tabaka, glomeruler tabaka, moleküler ve dış granüler tabaka, mitral hücre tabakası, iç granüler tabaka ve tractus olfactorius'un olduğu tabaka olmak üzere 6 katmandan oluştuğu gözlemlendi.

Sonuç olarak, elde ettiğimiz bulgular ve incelediğimiz literatürlerin ışığında tractus olfactorius'un lif yapısının bulbus olfactorius'daki mitral ve püsküllü hücrelerin santral uzantılarının yanında, yine karşı taraf bulbus olfactorius'undan, nucleus olfactorius anterior'dan ve yüksek beyin bölgelerinden gelen efferent aksonları içerdiği tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Tractus olfactorius'un yapısı, bulbus olfactorius, koklama.

SUMMARY

INVESTIGATION OF FIBER STRUCTURE OF OLFACTORY TRACT IN HUMAN

Nervus olfactorius (1st cranial nerve) is a collection of sensory nerve fibres. Olfactory cells of N. olfactorius (bipolar ganglion cells) is present in the nostrils (regio olfactoria) from where they extend to the bulbus olfactorius. The aim of this study was to investigate the fibre structure of the tractus olfactorius, which is an important neuronal junction.

Forty bulbus and tractus olfactorius tissue samples were obtained from 20 cadavers for analysis. Tissue samples were stained with H&E (Hematoxylin-Eosin) and histologically examined. Macroscopic examination revealed that the lengths of left and right bulbus olfactorius were 0.74 ± 0.02 cm; while the length of left and right tractus olfactorius, located in the sulcus olfactorius, was 4.82 ± 0.13 cm. When examined microscopically, a layered structure of the olfactory bulb was immediately apparent. These layers (n=6) were; the layer containing olfactory nerves without myelinated axons, the glomerulus layer, molecular and outer granular layer, mitral cell layer, inner granular layer and the layer of tractus olfactorius.

In the light of our findings and information available in literature, it was found that the fibrous structure of tractus olfactorius contains, in addition to mitral and tufted cells in the bulbus olfactorius, efferent axons leaving higher brain regions from the anterior nucleus olfactorius and the opposite bulbus olfactorius.

Key words: The olfactory tract structure, olfactory bulb, olfaction.

TIP FAKÜLTESİ
BİYOKİMYA ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

ETANOLÜN İNDÜKLEDİĞİ KARACİĞER HASARINDA MATRİKS METALLOPROTEİNAZLARIN ROLÜ VE ANTIOKSİDANLARIN ETKİSİ

GÜRSOY Fatih, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. Tülay **KÖKEN**, 90 s. Haziran 2005

Alkol alışkanlığı bir çok ülkede karaciğer hastalıklarının önde gelen nedenleri arasındadır. Aşırı alkol tüketimi veya alkol alışkanlığı sonucunda meydana gelen karaciğer patolojileri arasında hepatik steatozis, alkolik hepatit, hepatik fibrozis ve siroz yer almaktadır. Son yıllarda alkolün yol açtığı patolojik değişikliklerin ve bu hastalıkların oluşum sürecinde oksidan stresin etkisi üzerinde durulmaktadır. Alkol metabolizmasının çeşitli basamaklarında serbest radikal üretimine bağlı olarak etanol ile indüklenen pro-oksidan stres meydana gelmektedir. Reaktif oksijen türleri (ROS) lipid peroksidasyonu ve membran hasarının gelişmesine yol açar. Vücudumuzda ROS'un zararlı etkilerine karşı antioksidan savunma mekanizması vardır. Antioksidan savunmanın önemli kısmını lipid peroksidasyon zincir reaksiyonlarını kıran antioksidanlar oluşturur. Vitamin E bu antioksidanların en önemlilerinden biridir.

Matriks metalloproteinazlar, ekstraselüler matriks yıkılımında önemli bir yere sahip enzim grubudur. Matriksinler olarak da adlandırılırlar. Ekstraselüler matriksin bozulmasında fonksiyonu olan Zn²⁺ ve Ca²⁺ bağımlı endopeptidazlardır. Bu çalışmada etanolün indüklediği karaciğer hasarında oksidatif stresi ve proMMP-9'un karaciğer hasarında rolünün olup olmadığını görmeyi ve bir antioksidan olan vitamin E'nin, oksidatif hasar ile proMMP-9 üzerindeki etkisini görmeyi amaçladık.

Bu çalışmada, 25 adet Sprague-Dawley erkek ratlar dört gruba ayrıldı: 1) Kontrol grubu: 30 gün boyunca (2 ml/gün) serum fizyolojik I.g olarak verildi. 2) Etanol (EtOH) grubu: 30 gün boyunca etanol (1 ml/gün %80 v/v) I.g olarak verildi. 3) Vitamin E (VitE) grubu: (100 mg/kg/gün) vitamin E verildi. Vitamin E, serum fizyolojik ile birlikte total 1 ml. olarak verildi. 4) Vitamin E + Etanol grubu: 30 gün boyunca I.g yöntemle (100 mg/kg/gün) vitamin E verildikten 2 saat sonra etanol (1 ml %80 v/v) verildi.

Karaciğer dokusunda, oksidatif stresin göstergesi olan malondialdehit (MDA), karbonil ve antioksidan kapasitenin göstergesi olarak glutatyon (GSH), sülfhidril (SH) ve süperoksid dismutaz (SOD) aktiviteleri ile promatriks metalloproteinaz-9

(proMMP-9) düzeyleri ölçüldü. Yapılan çalışmalar sonucunda EtOH grubunda kontrol grubuna göre artmış karaciğer MDA, karbonil, proMMP-9 düzeyleri, azalmış GSH, SH düzeyleri ve azalmış SOD aktivitesi gözlemlendi. Etanol grubu ile karşılaştırıldığında VitE+EtOH grubunda azalmış MDA, karbonil düzeyleri ve artmış GSH, SH düzeyleri, artmış SOD aktivitesi ve azalmış proMMP-9 düzeyleri gözlemlendi.

Bu sonuçlara göre, alkolün karaciğerin oksidan ve antioksidan dengesini etkilediği, lipid peroksidasyonunun artmasına yol açtığını gördük. Alkolün indüklediği oksidatif streste proMMP-9 düzeylerinin anlamlı olarak arttığını, vitamin E'nin oksidan stresi azalttığını ve buna bağlı olarak proMMP-9 düzeylerinin azaldığını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Oksidatif stres, Etanol, proMMP-9, Vitamin E

SUMMARY

THE ROLE OF MATRIX METALLOPROTEINASES AND EFFECT OF ANTIOXIDANTS ON ETHANOL- INDUCED LIVER INJURY.

Alcohol addiction is one of the leading reasons of liver diseases in many countries. Hepatic steatosis, alcoholic hepatitis, hepatic fibrosis and cirrhosis can be mentioned among the diseases resulting due to alcohol addiction. In recent years, studies have been focused on effect of oxidant stress, in the process of pathological changes and mentioned diseases caused by alcohol. In many steps of alcohol metabolism dependent of production of reactive oxygen species (ROS) that is occurred alcohol induced pro-oxidant stress. Lipid peroxidation and membran damage is developed by ROS. In our body, against the harmful effects of ROS there is an anti-oxidant mechanism. Anti-oxidants which are break the lipid peroxidation chains reactions constitute an important part of the anti-oxidant defense. Vitamine E is one of the important anti-oxidant. Matrix metalloproteinases (MMPs) are an enzyme group of that degrade extracellular matrix (ECM). MMPs also called matrixins. MMPs are Zn²⁺ and Ca²⁺ dependent endopeptidases that breakdown the ECM. The aim of present study, we evaluate whether the vitamine E treatment could have a protective effect against oxidative stress and pro-MMP-9 and the oxidative stress and role of pro-MMP-9 in alcohol induced liver injury in rats or not. In this study, twenty five male Sprague-Dawley rats were divided four groups: 1) Control group: received

saline, intragastrically (2 ml/day) throughout thirty days. 2) Ethanol (EtOH) group: received EtOH (1 ml/day, 80% v/v), intragastrically and saline throughout thirty days. 3) Vitamine E (VitE) group: recieved VitE (100 mg/kg/day) with saline that total volume is 1 ml throughout thirty days. 4) VitE+EtOH: VitE was introduced 2 h before EtOH administration (1 ml 80% v/v) throughout thirty days. Malondialdehit (MDA) levels as an indicator of lipid peroxidation, content of protein carbonyl as an indicator of protein oxidation, the levels of glutatyon (GSH) and proetin sulphydril groups (SH) and superoksid dismutase (SOD) activities as indicators of antioksidant capacity and proMMP-9 levels have been estimated in liver tissue. As a result of these measurement, it has been shown that increased tissue MDA, protein carbonyl groups, proMMP-9 and decreased GSH, SH levels and decreased SOD activities in EtOH group were found when compared to control group. Decreased tissue GSH, SH levels and increased SOD activities in EtOH+VitE group were also found when compared to EtOH group. The SOD activities were not significantly different from other groups. In conclusion, alcohol effect between oksidant and antioksidant balance in liver and it is increased lipid peroxidation. Alcohol induced oxidative stress increased significantly proMMP-9 levels of liver tissue and VitE decreased oxidative stress and we think that decreased proMMP-9 levels are dependent decreasing of oxidative stress.

Key Words: Oxidative stress, Ethanol, proMMP-9, Vitamine E

ETANOLÜN OLUŞTURDUĞU KARACİĞER HASARI ÜZERİNE QUERCETİNİN ETKİSİ

ÇAKAR Hamdullah, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Ahmet KAHRAMAN,
107 s., Haziran 2005

Alkolik karaciğer hastalığı, kronik etanol tüketiminin neden olduğu önemli bir sağlık sorunudur. Etanol tüketimini takiben sırasıyla inflamasyon, nekroz, steatohepatit, fibrozis ve siroz gelişebilmektedir. Bu patolojik durumlar inflamasyon ve oksidatif hasarın rolü ile açıklanabilir.

Quercetin (3,5,7,3',4'-Pentahidroksiflavon) eksojen kaynaklı bir antioksidan flavonoid olup, çeşitli

mekanizmalarla oksidatif hasarı ve hücre ölümünü engellerler; oksijen radikallerini temizler, lipid peroksidasyonuna karşı koruma sağlar. Antiinflamatuvar, antioksidan, antitrombotik, antibakteriyel, antiviral, antialerjik ve antitümöral gibi klinik özellikleri vardır. Bu çalışmanın amacı ratlarda alkolik karaciğer hastalığında oksidatif stres ve inflamasyona karşı quercetin tedavisinin koruyucu bir rolünün olup olmadığını değerlendirmektir.

Bu amaçla, 25 Adet Sprague-Dawley yetişkin erkek rat 4 gruba ayrıldı: 1. Kontrol grubu (K); İntragastrik olarak serum fizyolojik (SF) verildi (2 ml/gün). 2. Alkol grubu (EtOH); İntragastrik olarak %80 (v/v)'lik EtOH (1 ml/gün) ve SF (1 ml/gün) verildi. 3. Quercetin grubu (Q); quercetin (1 ml/3 gün) ve SF (1 ml/gün) verildi. 4. Alkol+Quercetin grubu (EtOH+Q); Alkol verilmeden 2 saat önce quercetin verildi. Quercetin (3 g) 100 ml SF ile süspanse edildi. 30 gün sonra ratların karaciğer numuneleri alındı ve çalışılncaya kadar -20 °C'de saklandı.

Karaciğer homojenatında, lipid peroksidasyonunun göstergesi olarak tiyo barbitürikasit reaktif ürünleri (TBARS) düzeyleri, protein oksidasyonunun göstergesi olarak da protein karbonil düzeyleri, antioksidan kapasitenin göstergesi olarak redükte glutatyon (GSH) ile protein sülfidril (SH) gruplarının düzeyleri ve katalaz (CAT) ile süperoksit dismutaz (SOD) enzim aktiviteleri, inflamatuvar sürecin göstergesi olarak da proinflamatuvar sitokinlerden tümör nekroz faktör-alfa (TNF- α) ve interferon-gama (IFN- γ) düzeyleri ölçüldü.

Yapılan çalışmalar sonucunda EtOH grubunda kontrol grubuna göre artmış TBARS, protein karbonil seviyeleri, TNF- α ve IFN- γ düzeyleri ile azalmış GSH, SH düzeyleri ve düşük CAT aktivitesi gözlemlendi. EtOH+Q grubunda ise EtOH grubuna göre azalmış TBARS, protein karbonil düzeyleri, TNF- α ve IFN- γ düzeyleri ile artmış CAT aktivitesi, GSH ve SH düzeyleri bulundu. SOD aktivitesi ise gruplar arasında farklılık göstermedi.

Sonuç olarak, quercetin karaciğer TBARS, karbonil, TNF- α ve IFN- γ düzeylerini azaltarak, SH ve GSH düzeyleri ile CAT aktivitesini arttırarak, alkolik karaciğer hastalığı patogenezi üzerine olumlu etki gösterdiği tespit edilmiştir. Quercetin antioksidan ve antiinflamatuvar etkilerinden dolayı alkolün neden olduğu hasara karşı karaciğer hücrelerini koruduğunu gösterdik.

Anahtar Sözcükler: Etanol, interferon-gama (IFN- γ), oksidatif stres, quercetin, tümör nekroz faktör-alfa (TNF- α).

SUMMARY

THE EFFECT OF QUERCETIN ON ETHANOL-INDUCED HEPATIC INJURY

Alcoholic liver disease is a primary health problem of chronic ethanol consumption. Inflammation, necrosis, steatohepatitis, fibrosis and cirrhosis of liver could develop after ethanol consumption, respectively. The pathogenesis could be explained by role of inflammation and oxidative damage. Quercetin (3,5,7,3',4'-pentahydroxyflavone) is an exogen antioxidant flavonoid. It prevents oxidant injury and cell death via several mechanisms; such as scavenging oxygen radicals, protecting against lipid peroxidation, and chelating metal ions. It has been recognized for having clinical properties, such as antiinflammatory, antioxidant, antithrombotic, antibacterial, antiviral, antihistaminic, antitumoral activities. The aim of the present study is to evaluate whether the quercetin treatment could have a protective effect against oxidative stress and inflammation in alcoholic liver injury in rats or not.

For this purpose, twenty five male Sprague-Dawley rats (adult) were divided four groups: 1. Control group (C); received saline, intragastrically (2 ml/day). 2. Alcohol group (EtOH); received EtOH, (1 ml/day, 80% v/v) intragastrically and saline (1 ml/day). 3. Quercetin group (Q); received quercetin (1 ml/3day) and saline (1 ml/day). 4. Alcohol+Quercetin group (EtOH+Q): Quercetin (1 ml/3day) was introduced 2 h before EtOH administration (1ml 80% v/v). Quercetin (3 g) was suspended in 100 ml of

saline. Liver samples were taken after 1 month and stored at -20 °C until the analyses.

Thiobarbituric acid reactive substance (TBARS) levels as an indicator of lipid peroxidation, content of protein carbonyl as an indicator of protein oxidation, the levels of reduced glutathion (GSH) and protein sulphhydryl groups (SH) and catalase (CAT) and superoxid dismutase (SOD) activities as indicator antioxidant capacity and tumor necrosis factor-alpha (TNF- α) and interferon-gamma (IFN- γ) levels from proinflammatory cytokines, as an indicator of inflammatory process and have been estimated in the homogenates of liver. As a result of these measurements, it has been shown that increased tissue TBARS, protein carbonyl groups, TNF- α and IFN- γ and decreased GSH, SH levels and decreased CAT activities in EtOH group were found when compared to C group. Decreased plasma TBARS, protein carbonyl groups, TNF- α and IFN- γ levels and increased GSH and SH levels and increased CAT activities in EtOH+Q group were also found when compared to EtOH group.

The SOD activities were not significantly different from other groups.

In conclusion, it has been shown that quercetin has positive effects on pathogenesis of alcoholic liver disease by decreasing the levels of TBARS, carbonyl, TNF- α and IFN- γ , increasing the levels of SH and GSH and activities of CAT. We shown that quercetin is of benefit by protecting cells from the harmful effects of alcohol or at least it reduces the damage.

Key Words: Ethanol, Interferon-gamma (IFN- γ), oxidative stress, quercetin, tumor necrosis factor-alpha (TNF- α).

ETANOL VERİLEN RATLARDA QUERCETİN'İN ERİTROSİT GLUKOZ-6-FOSFAT DEHİDROGENAZ (G6PD) ENZİM AKTİVİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

VURMAZ Ayhan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa SERTESER. 96 s.,
Haziran 2005

Alkolün vücut üzerindeki toksik etkileri bilinmektedir. Biz çalışmamızda alkolün eritrosit Glukoz-6-fosfat dehidrogenaz (G6PD) enzim aktivitesi üzerine olan etkilerini ve bu etkilerin ortadan kaldırılmasında antioksidan flavonoid ailesinin bir üyesi olan quercetini kullanarak, eritrosit G6PD enzim aktivitesi üzerindeki koruyucu etkisini ortaya koymaya çalıştık. Bilindiği gibi alkol metabolizması sırasında reaktif oksijen ürünleri (ROS)'un oluşumu indüklenmekte ve bu zararlı ajanlar nükleusu ve mitokondrisi olmayan eritrositlere zarar vermektedir. Pentoz fosfat yolunun oksidatif basamağının kilit enzimi olan G6PD tarafından üretilen NADPH'lar zararlı ajanların detoksifikasyonu sırasında oluşan okside glutatyonun tekrar kullanılabilmesi için indirgenmesi sırasında kullanılmaktadır. Yeterli miktarda NADPH sağlanmadığı takdirde ise okside glutatyon indirgenemekte ve buna bağlı olarak hücre membran bütünlüğü korunamadığı için hemoliz oluşmaktadır. Quercetin ise membran bütünlüğünün korunması ile ilgili rolü, ROS'un oluşturduğu lipid peroksidasyonunu engellemeleridir. Bu amaçla 25 adet, 3-3,5 aylık 280-320 g Sprague-Dawley erkek rat kullanıldı. Ratlar dört gruba ayrıldı: **1. Kontrol grubu (K)**

(n=6): Bu gruba 30 gün süre ile intra gastrik (i.g.) yolla 2 ml/gün serum fizyolojik (SF) verilmiştir. **2. Quercetin Grubu (Q) (n=7):** 30 gün süre ile 3 günde 1 kez 100 mg/kg quercetin ve 1 ml SF verildi. Quercetin, % 3 g olarak SF ile süspanse edilerek hazırlanmıştır. **3. Alkol Grubu (EtOH) (n=7):** 30 gün süre ile i.g. olarak, 12 saat açlıktan sonra etanol (EtOH) verilmiştir. Distile su ile hazırlanan %80 EtOH (v/v) 1 ml/gün ve SF 1 ml/gün olarak verilmiştir. EtOH verildikten bir saat sonra ise yem ve su verilmiştir. **4. Quercetin + Alkol Grubu (Q+EtOH) (n=5):** 30 gün boyunca i. g. Olarak 3 günde 1 kez 100 mg/kg quercetin verildikten 2 saat sonra % 80 (v/v) EtOH'den 1 ml/gün verilmiştir. EtOH verildikten bir saat sonra yem ve su verilmiştir. Lityum+heparinli tüplere alınan kan numunelerinden eritrositlerde G6PD enzim aktivitesi Modified-Zinkham metoduna göre ölçülmüştür. Çalışma sonucunda quercetin grubunda G6PD enzim aktivitesi alkol grubuna göre anlamlı olarak yüksek bulundu ($6,38 \pm 0,4$ IU/gHb ve $3,82 \pm 0,67$ IU/gHb, $p<0,001$). Alkol grubunda G6PD enzim aktivitesi kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşük bulundu ($3,82 \pm 0,67$ IU/gHb ve $6,03 \pm 0,4$ IU/gHb, $p<0,001$). Kontrol ile quercetin +alkol grubu arasında G6PD enzim aktivitelerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p=0,384$), Quercetin ile kontrol grubu arasında anlamlı bir fark yoktur ($p=0,704$). Alkol grubu ile quercetin + alkol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmüştür ($3,82 \pm 0,67$ IU/gHb ve $5,46 \pm 0,78$ IU/gHb, $p<0,001$).

Bu sonuçlar, alkolün eritrosit G6PD enzim aktivitesini azaltan etkisinin olduğunu ve quercetin'in bu etkiyi engellemede başarılı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Eritrosit, etanol, G6PD, oksidatif stres, quercetin

SUMMARY

THE EFFECT OF QUERCETIN ON ERYTHROCYTE GLUCOSE-6- PHOSPHATE DEHYDROGENASE (G6PD) ENZYME ACTIVITY IN ETHANOL TREATED RATS

The toxic effects of ethanol on human body are well known. In this study, we aimed to evaluate the effects of ethanol on erythrocyte (G-6-P-D) enzyme activity and the effects of quercetin, a number of antioxidant flavonoids on erythrocyte G-6-P-D activity in the recovery of the effects of ethanol. It's well known that, during ethanol metabolism, the formation of reactive oxygen species (ROS) is

induced and these agents damage the erythrocytes which are lack as nucleus and mitochondria.

G-6-P-D catalyzes the key step in penthose phosphate pathway, during which NADPH molecules are produced. NADPH is used to reduce the oxidized glutathione formed during detoxification reactions. In case of NADPH depletion, hemolysis occurs as a result of loss of membrane integrity by inhibiting the ROS-induced lipid peroxidation. In this study, 25 male Sprague-Dawley rats weighing 280-320 g (3-3,5 months) were assigned into one of the four groups. The rats were on Standard diet and drink water ad libitum. 12 h of light and dark cycles were performed and the environmental temperature was kept between 25-28 °C. **The control group** (n = 6) received saline i. g (2 ml/day). **The quercetin group** (n = 7) received quercetin once upon days 100 mg/ kg via i.g. and saline (1 ml/day) coute for 30 days. **The Alcohol Group** (n = 7) received ethanol (%80 v/v, 1 ml/ day) via i. g. and saline (1 ml/day) Coute for 30 days. **The Alcohol + Quercetin Group** (n = 5) received 1 ml of Ethanol (%80 v/v) 2 hours after quercetin treatment once upon days 100 mg/ kg for 30 days. The blood was drawn on Lithium heparine containing tubes. After erythrocyte package was prepared, erythrocyte G-6-P-D activity was measured according to modified Zinkham Method. G-6-P-D activity was found to be higher in the Quercetin Group than those in the Alcohol Group ($6,38 \pm 0,4$ IU/gHb vs $3,82 \pm 0,67$ IU/gHb, $p<0,001$). In the Alcohol Group, the erythrocyte G-6-P-D activity was found to be significantly decreased than those in the Control Group ($3,82 \pm 0,67$ IU/gHb vs $6,03 \pm 0,4$ IU/gHb, $p<0,001$). No statistically significant differences were found between the Control Group and the Alcohol + Quercetin Group. Moreover, statistically significant differences were observed in erythrocyte G-6-P-D activity between the Alcohol Group and the Alcohol + Quercetin Group ($3,82 \pm 0,67$ IU/gHb ve $5,46 \pm 0,78$ IU/gHb, $p<0,001$). As a conclusion, our results demonstrate that ethanol decrease, erythrocyte G6PD activity and quercetin was found to be beneficial in the prevention of toxic effect raised by ethanol.

Key Words : Erythrocyte, ethanol, G6PD, oxidative stress, quercetin

HİPERTİROİDİZM VE HİPOTİROİDİZM OLGULARINDA OKSİDATİF STRES PARAMETRELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

KARABAĞ Funda, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet **KAHRAMAN**. 68
s., Ağustos 2006

Hipertiroidizm, artan oksijen kullanımının eşlik ettiği ve reaktif oksijen ürünlerinin meydana gelmesi sonucunda antioksidatif faktörlerde değişikliklerin görüldüğü bir hipermetabolik durumdur. Hipotiroidizm ise genel bir metabolik yavaşlama ile karakterizedir.

Tiroit hormonlarının temel etkilerinden biri mitokondriyal solunumda artışa yol açmasıdır. Bu artış sonucunda serbest radikal türlerinin etkisiyle hipermetabolik bir durum meydana gelir. Hipertiroidizm nedeniyle, mitokondrinin hızlanan oksidatif metabolizması, ROS ürünlerini arttırmaktadır. Tiroit hormonları tarafından reaktif oksijen türlerindeki artış oksidatif strese neden olabilir.

Bu çalışmanın amacı hipertiroidizm ve hipotiroidizmin oksidatif strese ve antioksidan kapasitede değişikliğe neden olup olmadığını incelemektir. Bu amaçla 12 klinik hipertiroidli, 13 subklinik hipertiroidli, 10 klinik hipotiroidli, 15 subklinik hipotiroidli hastada, lipid peroksidasyonunun göstergesi olarak tiyo barbitürürikasit reaktif ürünleri MDA düzeyleri, protein oksidasyonunun göstergesi olarak protein karbonil düzeyleri ve antioksidan kapasitenin göstergesi olarak protein sülfhidril (SH) gruplarının düzeyleri ölçüldü.

Yaptığımız çalışmada MDA seviyeleri hipotiroidli ve subklinik hipertiroidli grupta kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksek ($p < 0,05$), protein karbonil düzeyleri subklinik hipotiroidli grupta kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksek ($p < 0,05$) ve sülfhidril (SH) grupları düzeyleri ise subklinik hipotiroidli, klinik hipertiroidli ve subklinik hipertiroidli grupta kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşük ($p < 0,05$) bulundu. Sonuç olarak hipertiroidizm ve hipotiroidizmin serbest radikal artışına ve antioksidan defans sisteminde değişikliklere yol açabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hipertiroidizm, hipotiroidizm, oksidatif stres.

SUMMARY

EVALUATION PARAMETERS OF OXIDATIVE STRESS IN HYPERTHYROIDISM AND HYPOTHYROIDISM SITUATIONS

Hyperthyroidism is a hypermetabolic state accompanied by increased oxygen utilization, increased production of reactive oxygen species and consequentially measurable changes in antioxidative factors. But hypothyroidism is characterised with a general metabolic slowingdown.

One of the main effects of thyroid hormones is the increase in mitochondrial respiration, which causes a hypermetabolic state with generation of free radicals. In hyperthyroidism due to accelerated oxidative metabolism in the mitochondria, there is augmented production of reactive oxygen species (ROS). In particular, it has been suggested that the increase in reactive oxygen species induced by thyroid hormones can lead to oxidative stress.

The purpose of this study is to find out and investigate if hyperthyroidism and hypothyroidism induce a oxidative stress and antioxidant capacity differens.

Inspite of this purpose, we measured Malonyldialdehyde (MDA) stages as an evidence of lipid peroxidation, protein carbonyl stages as a screen of protein oxidation and protein sulfhydryl (SH) groups stages as a screen of antioxidant capacity of 12 clinical hyperthyroid, 13 subclinical hyperthyroid, 10 clinical hypothyroid and 15 subclinical hypothyroid patients.

As a result of these studies MDA levels of hypothyroid and subclinical hyperthyroid groups were meaningfully high ($p < 0,05$) according to the control group, protein carbonyl levels in group of subclinical hypothyroid were meaningfully high ($p < 0,05$) according to the control group and SH group levels in subclinical hypothyroid, clinic hyperthyroid and subclinical hyperthyroid groups were low ($p < 0,05$) according to the control groups.

As a result, it showed us that hyperthyroidism and hypothyroidism may lead an increase of free radical and it also may cause a difference in the antioxidant defence system.

KeyWord: hyperthyroidism,
hypothyroidism, oxidative stress

KORONER ARTER HASTALARINDA LİPİD VE PROTEİN OKSİDASYONU İLE SELENYUM İÇEREN ANTIOKSİDANLARIN DÜZEYİ

KOCA Halit Buğra, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı: Doç.Dr.Tülay **KÖKEN**. 83 s., Haziran
2007

Ateroskleroz, arterlerde kalınlaşma ve elastikiyet kaybı ile kendini gösteren ve özellikle aorta, koroner ve serebral arterleri tutan bir damar hastalığıdır. Ateroskleroz patojenezini ile ilgili çeşitli hipotezler öne sürülmüştür. Bu hipotezler arasında en geçerli olanı oksidatif stres hipotezidir.

Oksidatif stres basit bir şekilde, vücudun antioksidan savunması ile serbest radikal üretimi arasındaki dengesizlik olarak tanımlanabilir. Reaktif oksijen türlerine (ROS) karşı enzimatik korumayı sağlayan, protein oksidasyonu ve DNA'daki hasarı önleyen Süperoksit dismutaz (SOD), katalaz (CAT), glutatyon peroksidaz (GPx), glutatyon redüktaz (GSSG-R) gibi çeşitli enzim sistemleri vardır. Klinik çalışmalar, aterosklerotik hastalarda antioksidan aktivitesinin azaldığını göstermektedir. Bununla beraber ateroskleroz ile antioksidan markerlarının seviyeleri arasındaki ilişki tam bilinmemektedir. Koroner kalp hastalığında serum lipid profillerinin değiştiği belirtilmektedir. Ateroskleroz gelişmesine en ciddi katkısı olan lipid fraksiyonu düşük dansiteli lipoprotein (LDL)-kolesteroldür. Plazmada LDL-

kolesterolün artması ile subendotelial bölgede depolanma ve inflamatuvar hücre yanıtının başladığı kabul edilir. Epidemiyolojik çalışmalar, toplumların total ve LDL-kolesterol düzeyleri yükseldikçe koroner arter hastalığı riskinin arttığını göstermiştir.

Bu çalışmada, koroner anjiyografi yapılan 59 hasta (21 kadın, 38 erkek) tıkalı damar sayılarına göre 3 gruba ayrıldı. I. grup bir damarı tıkalı olanlardan (n= 21), II. grup iki damarı tıkalı olanlardan (n= 18) ve III. grup üç damarı tıkalı olanlardan (n=20) oluşturuldu. Kontrol grubunu, koroner anjiyografi sonucu normal olan 12'si kadın ve 7'si erkek 19 kişi oluşturdu. Alınan kan örneklerinden serumda lipid panellerine, plazmadan malondialdehit (MDA), protein karbonil içeriği (PCO) ve plazma sülfhidril (-SH) grupları, eritrosit redükte glutatyon (GSH) düzeyleri, GPx ve GSSG-R aktiviteleri ölçüldü.

Yapılan çalışmalar sonucunda koroner kalp hastalarında kontrol grubuna göre plazma MDA düzeyinin arttığı, eritrosit GPx aktivitesinin azaldığı gözlemlendi. Plazma karbonil ve -SH düzeylerinde,

serum total kolesterol, trigliserid, LDL, VLDL ve HDL kolesterol düzeylerinde, eritrosit GSH düzeyleri ve GSSG-R aktivitelerinde çalışma grubu ile kontrol grubu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı.

Bu çalışmada aterosklerotik hastalarda lipid peroksidasyonunun arttığını ve antioksidan bir enzim olan GPx seviyesinin azaldığını bulduk. Damar tıkanıklığı ile lipid paneli arasında bir korelasyonun bulunmaması, lipid panelinin aterosklerozun her zaman erken göstergesi olamayacağını ortaya koymuştur. Aterosklerozda MDA düzeyinin artması ve GPx aktivitesinin azalması nedeniyle, klinikte bu parametrelerin lipid paneli ile birlikte bakılması aterosklerozun erken tanısında yararlı olabilir. Bu düşüncenin geçerliliği için daha ileri çalışmalara gerek vardır.

Anahtar kelimeler: Ateroskleroz, Oksidatif stres, Antioksidanlar, LDL

SUMMARY

LIPID AND PROTEIN OXIDATION AND LEVELS OF SELENIUM CONTAINING ANTIOXIDANTS IN CORONARY ARTERY PATIENTS

Atherosclerosis is a vessel disease that it shows is self with becoming thick and losing flexibility of arteries, and catches especially aorta, coronary and cerebral arteries. There is a variety of hypothesis about the pathogenesis of atherosclerosis which is suggested. The most common valid hypothesis among them is the hypothesis of oxidative stress.

The oxidative stress can be basically defined as a unbalance between the antioxidant defence and free radicals production of body. Enzymatic protection against ROS and the breakdown products of peroxidized lipids and oxidized protein and DNA is provided by many enzyme systems such as superoxide dismutase (SOD), catalase (CAT), glutathione peroxidase (GPx) and glutathione reductase (GSSG-R). Clinical studies shows that on atherosclerotic patients the activity of antioxidant becomes less. However the relation between atherosclerosis and levels of antioxidant markers is not known entirely.

It has been noted that in the coronary heart disease the profiles of serum lipid is changing. In the development of atherosclerosis the most serious contribution that of lipid fraction is low density lipoprotein (LDL)-cholesterol. It is accepted that by the increase in LDL-cholesterol, the store in subendothelial area and response of inflammatory

cell starts. Epidemiological studies has shown that by the increase in LDL- cholesterol levels of societies, the risk of coronary arteries disease is also increasing.

In this study, 59 patients (21 women, 38 men) who undergoing coronary angiography that divided in 3 groups according to their number of obstructed coronaries; one vessel (n=21), two vessels (n=18) and three vessels (n=20). The subjects with normal coronary angiograms (n=19, 12 women, 7 men) were evaluated as controls. Serum lipid panels, plasma malondialdehyde (MDA), protein carbonyls (PCO), total sulfhydryl (-SH) levels, erythrocyte glutathione (GSH) levels, GPx and GSSG-R activities measured from the blood samples taken from patients and controls. As the result of study, on coronary heart patients were observed that the plasma MDA levels were increased, the erythrocyte GPx activities were decreased with regard to control group. No statistical significant relation has been found on PCO and -SH levels, serum total cholesterol, trygliseride, LDL, very low density lipoprotein (VLDL) and high density lipoprotein (HDL)コレsterol levels, erythrocyte GSH levels and GSSG-R activities between patients and control groups.

In this study, we found that increase of lipid peroxidation and decrease of GPx level which is an antioxidant enzyme on the atherosclerotic patients. The lacking of correlation between vessel obstruction and lipid panel has revealed that lipid panel wouldn't be the early indicator of atherosclerosis in all instances. Since the increase of MDA level and GPx activity in atherosclerosis, it would be beneficial to checking these parameters in clinic with lipid panel in order to make early diagnosis of atherosclerosis. For validity of these ideas, there is a necessary to more advanced studies.

Keywords: Atherosclerosis, Oxidative stres, Antioxidants, LDL

HEMODİYALİZ SÜRESİNİN KAN ESER ELEMENT DÜZEYLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

AKAN Tülay, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Tülay KÖKEN. 86 s., Haziran
2007

Kronik böbrek yetmezliğinin (KBY) bir tedavi şekli olan hemodiyaliz (HD) işlemi zamanla eser elementlerin de dahil olduğu inorganik bileşiklerin

konsantrasyonunda değişimlere neden olmaktadır. Böbrek fonksiyonlarındaki azalmaya aynı zamanda serbest oksijen radikalleri (SOR) üretiminde artış ve/veya antioksidan sistemlerdeki yetersizliklerin de eslik ettiği gösterilmiştir.

Bu çalışmamızda KBY' li hastaların HD tedavi sürelerinin eser element düzeyleri ve oksidatif stres markırları üzerine etkilerini incelemeyi amaçladık. Bu amaçla çalışmaya, haftada üç seans hemodiyaliz tedavisi alan, 51'i kadın, 60'ı erkek, 111 KBY' li hasta alındı. Kontrol grubu 14'ü kadın 10'u erkek, 24 sağlıklı kısıden oluşturuldu. Hastalar HD sürelerine göre dört gruba ayrıldı. I. grup 0-2 yıldır HD tedavisi alanlardan, II. grup 3-5 yıldır HD tedavisi alanlardan, III. Grup 6-8 yıldır HD tedavisi alanlardan ve IV. grup 9-11 yıldır HD tedavisi alanlardan oluşturuldu. Hastalardan HD tedavisi öncesi alınan kandan plazma malondialdehid (MDA), protein karbonil ve protein -SH (sülfhidril) düzeyleri, çinko (Zn), bakır (Cu) ve magnezyum (Mg) düzeyleri, eritrosit süperoksid dismutaz (SOD) aktivitesi ölçüldü. Yaptığımız çalışmada, kontrol grubu ile kıyaslandığında SH düzeyleri ve SOD aktiviteleri tüm hasta gruplarında anlamlı olarak düşük (tüm gruplarda p<0.001) MDA düzeyleri anlamlı olarak yüksek bulundu (p<0.001). Gruplar arasında SH düzeyleri ve SOD aktiviteleri anlamlı bir fark oluşturmaz iken, MDA düzeyinin HD tedavisi uzadıkça daha fazla arttığı gözlemlendi. Grup III ve grup IV hastalarının MDA düzeyleri hem grup I hastalarından (p<0.05, p<0.001) hem de grup II hastalarında anlamlı olarak yüksek bulundu (p<0.001). Grupların plazma Zn, Cu ve Mg düzeyleri ve protein karbonil düzeyleri kontrol grubu ile ve kendi aralarında kıyaslandığında anlamlı bir fark bulunamadı.

Sonuç olarak HD tedavi süresinin uzaması oksidatif hasarın artmasına yol açarken, eser elementlerin konsantrasyonunu etkilememiştir.

Anahtar Sözcükler: Antioksidanlar, eser elementler, hemodiyaliz, oksidatif stres

SUMMARY

THE EFFECTS OF HEMODIALYSIS PERIOD ON THE LEVELS OF BLOOD TRACE ELEMENTS

As a treatment method of chronic renal failure (CRF), hemodialysis (HD) causes altering of inorganic components containing trace elements. It was shown that decrease of renal function also accompanies with insufficiency of antioxidant systems and/or increase of free oxygen radicals.

In this study, we aimed to investigate the effects of HD process onto trace element levels and oxidative stress markers.

We included 111 CRF patients who takes HD treatment tree times a week.(60 male, 51 female). There were 14 female and 10 male, total 24 healthy people in our control group. Patients were divided into four groups according to HD duration. First group were getting 0-2 years of HD, second were 3-5 years, third group were getting 6-8 years or HD treatment, the last group were getting 9-11 years of HD. Plasma malondialdehydet (MDA), protein carbonyls and total SH levels, zinc (Zn), copper (Cu) and magnesium (Mg) levels and erythrocyte superoxide dismutase (SOD) activity were measured from blood taken from patients before HD. In our study, SH levels and SOD activities of all groups were significantly lower than those of control group ($p<0.001$). All groups had significantly higher plasma MDA levels than control ($p<0.001$). While there was no significant difference of SH levels and SOD activities between groups, increasing periods of HD were associated with increases in MDA. MDA levels of third and fourth groups were significantly higher than both first and second group patients ($p<0.05$, $p<0.001$). There was no significant difference of Zn, Cu and Mg levels and protein carbonyl levels in and between all groups.

As a result, prolonged exposure to HD can cause increasement of oxidative damage but take no effect on trace element concentration.

Keywords: Antioxidants, hemodialysis, oxidative stres, trace elements

TİP 2 DİYABET TANISI ALAN HASTALARDA İLK ALTI AYLIK TEDAVİNİN OKSİDATİF STRES VE CARBOHYDRATE DEFİCİENT TRANSFERRİN (CDT) ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZUĞUR Keriman, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Tülay KÖKEN. 76 s., Haziran
2007

Diabetes mellitus (DM), endojen insülinin mutlak veya göreceli eksikliği veya periferik etkisizliği sonucu ortaya çıkan kronik, progresif bir hastalıktır. İnsülin direnci; eksojen ve endojen insülinin etkilerine biyolojik yanıtın bozukluğu anlamına

gelir ve tip 2 DM'nin patofizyolojisindeki temel sebeplerden biridir.

Bu çalışmanın amacı rutin alkol alımının bir göstergesi olarak kullanılan Carbohydrate deficient transferinin (CDT) yeni bir parametre olarak DM izleminde kullanılıp kullanılmayacağını araştırılmasıdır. Çalışmaya, Tip 2 DM tanısı konulan 15 kısıden hasta grubu (70 yaşın altında; 9 kadın, 6 erkek), sağlıklı gönüllü 15 kısıden de (70 yaşın altında; 9 kadın, 6 erkek) kontrol grubu oluşturuldu. Çalışmaya alınan hastalara metformin (2 gr/gün) veya roziglitazon (8 mg/gün) tedavisi uygulandı. Hastaların tedavi öncesi, tedavi başladıktan sonra 3. ay, 6. ay kan örnekleri alındı. Hasta ve kontrol grubundan alınan tüm kan örneklerinden malondialdehid (MDA), protein karbonil, sülfidril (SH) grupları, nitrik oksit (NO), % CDT, glukoz, insülin, fruktozamin, HbA1c ve düzeyleri ölçüldü ve insülin dirençleri hesaplandı. Yapılan çalışmalar sonucunda DM' li hastalarda kontrol grubuna göre artmış MDA, NO, glukoz, fruktozamin, HbA1c ve insülin direnci düzeyleri gözlemlendi. Tedavi öncesi serum sülfidril ve karbonil düzeyleri, 3.ay'da ve 6.ay'da belirgin bir düşüş göstermesine rağmen kontrol grubu ile anlamlı bir fark gözlenmedi. Diabetik hastaların % CDT ve insülin düzeylerinde anlamlı bir fark gözlenmedi Bu sonuçlara göre, diyabette lipid peroksidasyonunun arttığı ve antioksidan mekanizmaları etkilediği görüldü. Oksidatif stresin azalma

sebebinin tedavi sonrası hipergliseminin azalmasından mı yoksa antioksidan özellikleri olan antidiyabetik ilaçların kullanımından mı kaynaklandığını bize düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: CDT, Tip 2 DM, oksidatif stres.

SUMMARY

THE EFFECT OF DIABET TREATMENT ON OXIDATIVE STRES AND CARBOHYDRATE-DEFICIENT TRANSFERRIN (CDT) IN DIABETIC PATIENTS

Diabetes mellitus (DM) is a chronic, progressive disease come out as a result of the absolute or the relative lack of endogenous insulin or ineffectiveness of it. Insulin resistance means the defect in the biological response to the effects of exogenous or endogenous insulin and it is one of the main reasons in the pathophysiology of type 2 DM. Metformin and rosiglitazone show their main antidiabetic effects by reducing insulin resistance. The objective of this study is investigating whether

CDT used as an indicator of alcohol intake may be used as a new parameter in the follow-up of Diabetes Mellitus (DM). For this purpose, the patient group including fifteen patients (under 70 years old; 9 female, 6 male) with Type II DM and the control group including fifteen healthy volunteer (under 70 years old; 9 female, 6 male) were included in the study. Metformin (2 g/day) or rosiglitazon (8 mg/day) treatments were applied for the patients included in the study. Blood samples were drawn from the patients before the treatment, 3 and 6 months after the beginning time of the treatment. In all the blood samples of the patient and the control groups, Malondialdehyde (MDA), protein carbonyl, sulfhydryl (SH) groups, nitric oxide (NO), CDT %, glucose, fructose amine, HbA1c levels were measured and insulin resistances were calculated.

As a result of the studies performed, in the patients with DM increased MDA, NO, glucose, fructose amine, HbA1c and insulin resistance levels were observed when compared with the control group. Although serum sulfhydryl and carbonyl levels showed a prominent decrease in the 3th and the 6th months before the treatment, no significant difference was observed between the patient and the control groups. No significant difference was observed in the CDT % and the insulin levels of the diabetic patients. According to these results, in diabetes it was seen that lipid peroxidation was increased and this affected the antioxidant mechanisms. This made us think whether the reason of the decrease in the oxidative stress was due to the decrease of hyperglycemia after the treatment or due to the intake of antidiabetic drugs with antioxidant properties.

Key words: CDT, Type II DM, oxidative stress

HOMOSİSTEİNİN İNDÜKLEDİĞİ OKSİDATİF STRES ÜZERİNE SİYAH ÜZÜM SUYUNUN KORUYUCU ETKİSİ

KAĞA Elif, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Ahmet KAHRAMAN. 73
s.,Eylül 2007

Oksidatif sisteme dahil olduğu bilinen homosistein, bir amino asit olup, bir çok patolojik nedenden dolayı, plazmadaki düzeylerinin yükselmesiyle

hiperhomosisteinemi meydana gelmektedir. Bu olay aynı zamanda oksidatif stresi indükleyen bir durumdur. Oksidatif stres sonucu reaktif oksijen türleri (ROS) meydana gelir ve bunlar da lipid peroksidasyonu ve membran hasarının gelişmesine yol açarlar. Vücudumuzda ROS'un zararlı etkilerine karşı antioksidan savunma mekanizması ve oksidanların oluşturduğu hasarı onaran antioksidanlar bulunmaktadır. Siyah üzümde yüksek düzeyde bulunan flavonoidler gibi fenolik bileşikler, oksidanlara bir hidrojen aktararak etkisiz hale getirirler.

Bu çalışma, 30 gün boyunca homosistein verilen ratlarda antioksidan enzim düzeylerinde gerçekleşecek değişimler ve bu değişimlere siyah üzüm suyunun etkilerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla 32 Sprague dawley erkek rat kullanıldı ve hayvanlar kontrol, siyah üzüm, homosistein ve siyah üzüm + homosistein grupları olarak 4 gruba ayrıldı. Çalışmanın sürdüğü 30 gün boyunca, kontrol grubuna her gün gavajla musluk suyu ve intra peritoneal olarak serum fizyolojik uygulandı. Siyah üzüm grubuna her gün 10ml/kg dozda üzüm suyu gavajla verildi. Bunun yanında 1ml/kg serum fizyolojik i.p. olarak uygulandı. Siyah üzüm + homosistein grubuna günlük 1mg/kg homosistein i.p. olarak ve 10 ml/kg miktarda üzüm suyu gavajla verildi.

Çalışmada, oksidatif stresin göstergesi olan plazma malondialdehit (MDA), plazma karbonil ve antioksidan kapasitenin göstergesi olarak eritrosit glutatyon (GSH), plazma sülfhidril (SH) gruplarının düzeyleri ve eritrosit katalaz (CAT) ile eritrosit süperoksit dismutaz (SOD) aktiviteleri tayini yapıldı. Çalışma sonucunda, siyah üzüm grubunda eritrosit GSH ve eritrosit CAT düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı derecede artmış olduğu, bununla beraber plazma MDA düzeylerinin anlamlı derecede azaldığı tespit edildi. Homosistein grubunda ise plazma MDA ve karbonil düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı olarak arttığı ve plazma -SH ve eritrosit SOD düzeylerinin anlamlı derecede azaldığı tespit edildi. Siyah üzüm + Homosistein grubunda ise, Homosistein grubu ile karşılaştırıldığında plazma -SH, eritrosit GSH, eritrosit CAT düzeylerinin anlamlı derecede yükseldiği tespit edildi.

Sonuç olarak, siyah üzüm suyunun plazma MDA düzeylerini azaltarak ve eritrosit GSH düzeylerini ve eritrosit CAT aktivitesini artırarak, homosisteinin indüklediği oksidatif stresi azalttığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Homosistein, oksidatif stres, antioksidan, fenolik bileşikler, siyah üzüm suyu.

SUMMARY

PROTECTIVE ROLE OF BLACK GRAPE JUICE ON HOMOCYSTEINE-INDUCED OXIDATIVE STRESS

Homocysteine belonging to oxidative stress, is an aminoacid, and due to increase in plasma level, hyperhomocysteinemia takes place. As a result of oxidative stress, reactive oxygen species (ROS) occur and they causes lipid peroxidation and membrane demolitions. There are antioxidant defence system versus ROS harmful effect and antioxidants repairing injuries. Antioxidant-dependent phenolic compounds, such as flavonoids rich enough in purple grape by transmitting a single hydrogen to oxidant make these harmful phenomenas ineffective.

This study carried out to determine the effect of grape juice on changes of antioxidant enzyme level in rats for 30 days. 32 Sprague dawley rat were used and study was conducted in four different groups; control, purple grape juice, homocysteine and homocysteine + purple grape juice. Daily normal water and serum physiologic as intra peritoneal were given to control group. Daily 10 ml/kg dose grape juice with gavage was given to purple grape juice group. Besides 1 ml/kg serum physiologic was given. 1 mg/kg homocysteine as i.p. and 10 ml/kg grape juice were given to homocysteine + grape juice group.

Plasma malondialdehyde (MDA), plasma carbonyl, erythrocyte glutation (GSH), plasma sulfhydryl (SH), erythrocyte catalaz and erythrocyte superoxide dismutase (SOD) activities were determined. Results revealed that in grape juice group, erythrocyte GSH and erythrocyte CAT levels were found as significantly higher than control group. However, plasma MDA level significantly decreased. In Homocysteine group, plasma MDA and carbonil levels significantly increased and plasma -SH and erythrocyte SOD levels significantly decreased than control group. In purple grape + homocysteine group, if compared to homocysteine group, plasma -SH, erythrocyte GSH and erythrocyte CAT levels significantly increased.

Results as signed that by decreasing MDA level, increasing GSH level and erythrocyte CAT activity grape juice makes decrease oxydative stress induced by homocystein.

Keywords: Homocystein, oxidative stress, antioxidant, phenolic compounds, purple grape juice.

HOMOSİSTEİNİN İNDÜKLEDİĞİ OKSİDATİF STRES ÜZERİNDE QUERCETİNİN KORUYUCU ETKİSİ

KOCABAŞ Naime, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Ahmet **KAHRAMAN**. 80 s.,
Haziran 2008

Metiyonin metabolizmasından meydana gelen bir ara ürün olan homosisteinin çeşitli nedenlerden dolayı plazma düzeylerinin yükselmesiyle hiperhomosisteinemi meydana gelir. Hiperhomosisteineminin indüklediği oksidatif stres sonucu lipid peroksidasyonu ve membran hasarının gelişmesine yol açan reaktif oksijen türleri (ROS) meydana gelir. İnsan vücudunda ROS'un toksik etkilerini azaltan antioksidan savunma mekanizması ve bu hasarı onaran antioksidanlar mevcuttur. Çeşitli bitkiler tarafından üretilen flavonoidler biyolojik membranları serbest radikallerin indüklediği oksidatif hasara karşı korurlar. Bu çalışmanın amacı ratlarda hiperhomosisteineminin indüklediği oksidatif hasara karşı quercetin tedavisinin koruyucu bir rolünün olup olmadığını değerlendirmektir.

Bu amaçla, 32 adet Sprague-Dawley yetişkin erkek rat 4 gruba ayrıldı. 1 Kontrol grubu (K); İntraperitoneal olarak serum fizyolojik (SF) verildi (1,5 ml/gün). 2. Quercetin grubu (Q); Quercetin (50 mg/kg/gün) ve SF (0,25 ml/gün) verildi. 3. Homosistein grubu (Hcy); İntraperitoneal olarak %1 (v/v)'lik homosistein (1 mg/kg/gün) ve SF (1,25 ml/gün) verildi. 4. Quercetin+Homosistein grubu (Q+Hcy); Homosistein (1 mg/kg) verilmeden 1 saat önce quercetin (50 mg/kg) verildi. Quercetin % 1 gr olarak SF ile hazırlandı. Çalışmada, oksidatif stresin göstergesi olan plazma malondialdehit (MDA), plazma karbonil ve antioksidan kapasitenin göstergesi olarak eritrosit glutatyon (GSH), plazma sülfhidril (SH) gruplarının düzeyleri ve eritrosit katalaz (CAT) ile eritrosit süperoksit dismutaz (SOD) aktiviteleri tayini yapıldı. Çalışma sonucunda, quercetin grubunda eritrosit CAT düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı derecede artmış olduğu tespit edildi. Homosistein grubunda ise plazma MDA ve karbonil düzeylerinin kontrol grubuna göre anlamlı olarak arttığı ve eritrosit GSH, eritrosit SOD ve plazma -SH düzeylerinin anlamlı derecede azaldığı tespit edildi. Quercetin + Homosistein grubunda ise Homosistein grubu ile karşılaştırıldığında eritrosit GSH ile eritrosit CAT düzeylerinin anlamlı derecede yükseldiği ve plazma MDA düzeylerinin anlamlı derecede azaldığı tespit edildi. Sonuç olarak, quercetin eritrosit GSH düzeylerini ve eritrosit CAT aktivitesini artırıp plazma MDA düzeylerini azaltarak homosisteinin indüklediği oksidatif stres üzerine olumlu etki gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Homosistein, oksidatif stres, antioksidan, flavonoidler, quercetin.

SUMMARY

PROTECTIVE EFFECT OF QUERCETIN ON HOMOCYSTEINE-INDUCED OXIDATIVE STRESS

Hyperhomocysteinemia takes place, due to increase in plasma level of homocysteine derived from the metabolism of methionine. Due to hyperhomocysteinemia-induced oxidative stress, reactive oxygen species which initiate lipid peroxidation and membrane demolitions occur. In human body, there are antioxidant defence system which might potentiate the toxic effects of reactive oxygen species and antioxidants repairing injures. Flavonoids which are produced by various plants can protect biological membranes against free radical-induced oxidative damage. The aim of present study is to evaluate whether the quercetin treatment could have a protective effect against oxidative stress-induced by hyperhomocysteinemia in rats or not. For this purpose, thirty two male Sprague-Dawley rats(adult) were divided four groups: 1. Control group (C); received saline, as intraperitoneal (1,5 ml/day). 2. Quercetin group (Q); received quercetin (50 mg/kg/day) as intraperitoneal and saline (0,25 ml/day). 3. Homocysteine group (Hcy); received homocysteine (1 mg/kg/day) and saline (1,25 ml/day). 4. Quercetin + Homocysteine group (Q+Hcy); Quercetin (50 mg/kg/day) was introduced 1 h before Hcy administration (1 mg/kg). Quercetin (1 g) was suspended in 100 ml of saline. Plasma malondialdehyde (MDA), plasma carbonyl, erythrocyte glutation (GSH), plasma sulfhydryl (SH), erythrocyte catalaz and erythrocyte superoxide dismutase (SOD) activities were determined. Results revealed that in quercetin group erythrocyte CAT levels was found as significantly higher than control group. However, plasma MDA level significantly decreased. In homocysteine group, plasma MDA and carbonil levels significantly increased and erythrocyte GSH and erythrocyte SOD levels significantly decreased than control group. In quercetin +homocysteine group, if compered to homocysteine group, erythrocyte GSH and erythrocyte CAT levels significantly increased and plasma MDA leves Significantly decreased. Results as signed that by decreasing MDA level, increasing GSH level and erythrocyte CAT activity quercetin makes positive effects on oxidative stres induced by homocysteine.

Key Words: Homocysteine, oxidative stress, antioxidant, flavonoids, quercetin

TİP 2 DİYABET MODELİ OLUŞTURULAN RATLARDA ASETİLSALİSİLİK ASİT'İN BEYİN PROİNFLAMATUVAR SİTOKİNLER, VAZOPRESSİN VE OKSİDATİF STRES ÜZERİNE ETKİSİ

ŞEN Serkan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Prof. Dr. Sefa ÇELİK. 109 s., Ağustos 2010

Gerek diyabette trombositlerin hiperaktif olması ve gerekse aterosklerozun diyabetik hastalarda çok sık görülmesi sebebi ile diyabetik hastalarda aspirin kullanımının önemi büyüktür. Yapılan çalışmalar da göstermektedir ki; diyabet koroner arter hastalığını artırdığı gibi serebrovasküler olayların hem sıklığını hem de ölüm oranını artırmaktadır. Bu çalışma ile deneysel tip 2 diyabet modeli oluşturulan ratlarda Asetilsalisilik asit (ASA)'in ozmoregülasyon, glisemik kontrol, oksidatif stress ve inflamasyon üzerine etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada 24 adet Wistar cinsi erkek rat Kontrol (I), ASA Kontrol (II), Diyabet (III) ve ASA Diyabet (IV) olmak üzere 4 gruba ayrılmıştır. Diyabet modeli obez ratlara STZ enjeksiyonu (30mg/kg, çift enjeksiyon) ile oluşturulmuştur. ASA ise ASA Kontrol ve ASA Diyabet gruplarına gavaj ile 150 mg/kg dozda 5 hafta boyunca oral olarak verilmiştir. Serum elektrolitleri (Na, K, Cl), kreatinin, albumin, total protein analizleri biyokimya otoanalizörü aracılığıyla; proinflamatuvar sitokinler (IL-6, TNF- α , IFN- γ), arjino vazopressin (AVP) ve insülin ölçümleri ELISA kitleri aracılığıyla; total antioksidan kapasite (TAC) ve total oksidan kapasite (TOC) analizleri spektrofotometrik olarak ölçülmüştür. Serum proteinleri elektroforez tekniği ile analiz edilmiştir. Çalışma sonunda ASA uygulamaları ile diyabetik ratlarda açlık kan glikozlarının düşürüldüğü ve serum AVP seviyelerinin yükseltildiği gözlemlenmiştir.

Yine serum IL-6 seviyeleri ratlara ASA uygulanması neticesinde ilginç olarak yükseltilmiş bunun yanında serum sodyum düzeyleri ise düşürülmüştür. Bu çalışmada, diyabetik ratlarda ASA uygulamasının ozmoregülasyon ve glisemik kontroldeki önemi ortaya konulmuştur. Ayrıca diyabetik gruplarda ASA 88 uygulaması AVP düzeylerini 2 kat arttırmıştır. İlk defa bu çalışmada ASA'nın hipoglisemik etkisi, AVP'ye bağlı olarak artan kan hacmi ile ilişkilendirilmiştir. Bu yorumun konu ile ilgili olarak literatürde yeni bir yaklaşım sergileyebileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Vazopressin, Asetilsalisilik Asit, , Proinflamatuvar sitokinler Oksidatif Stres

SUMMARY

THE EFFECT OF ACETLYSALICYLIC ACID ON BRAIN PRO-INFLAMMATORY CYTOKINES, OXİDATIVE STRESS AND PLASMA ARGİNO VASOPRESSİN LEVELS İN RATS İNDUCED MODEL TYPE 2 DIABETES

Acetylsalicylic acid (ASA) treatment in diabetic patients is very important owing to increasingly hyperactivity thrombocytes and atherosclerosis. In several investigations, it was reported that diabetes caused to increased coronary artery disease cerebrovascular disease and death. In this study it was aimed to investigated the effect of ASA on osmoregulation, glysemic control, oxidative stres and inflammation in rats induced with experimental diabetes type 2. 24 rats were randomly divided in four groups: Control (I), ASA Control (II), Diabetic (III) and ASA Diabetic (IV) diabetes was induced by STZ treatment (30 mg/kg, twice injection) in obese rats. ASA (150mg/kg, bw,orally) was treated for five weeks in ASA Control and ASA Diabetic groups. Serum electrolytes (Na, K, Cl), creatinine, albumin, total protein levels were analyzed by an autoanalyzer. Proinflammatuary cytokines (IL-6, TNF- α , IFN- γ), Argino Vasopressin (AVP) and insulin were analyzed by ELISA technics. Total Antioxidant Capacity (TOC) and Total Oxidant Capacity (TAC) levels were detected spectrophotometrically. Serum proteins were analyzed by electrophoresis technique. At the end of the study ASA treatments decreased the fasting blood glucose levels in diabetic rats. ASA treatments interestingly increased the serum AVP levels in diabetics rats. Serum IL-6 levels were interestingly increased by ASA treatmets rats, but serum sodium levels were also decreased by ASA. In this study it was showed that important at ASA on osmoregulation and glysemic control in diabetic rats. Also, AVP levels were increased 2-fold by ASA treatment in diabetic rats. Firstly in this study, hypoglysemic effect of ASA was attributed to increase in blood volume by AVP levels. This explanation may be a new approach to literature in this topic.

Key Words: Vazopressin, Acetylsalicylic acid, Proinflammatuary Cytokines, Oxidative Stress

SUBKLİNİK VE KLİNİK HİPER- VE HİPOTİROİDİLİ HASTALARDA HOMOSİSTEİN, VİTAMİN B12 ,FOLİK ASİT DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İLASLAN. Erkam.Yüksek Lisans Tezi. Danışman:
Doç.Dr.Ahmet **KAHRAMAN.** 95 s., Nisan 2011

Tiroid hormonları normal büyüme ve iskelet gelişimi için önemli bir role sahiptir. Hipertiroidizm yüksek miktarda tiroid hormonları sonucu bazal metabolik hız artısına sebep olan klinik bir durumdur. Hipotiroidizmde ise tiroid hormonlarının eksikliği veya etkisizliği sonucu metabolik yavaşlama görülür. Homosistein sülfür içeren bir aminoasit olup metionin metabolizmasında rol oynar ve homosisteinin metionine remetilasyonunda folik asit ve vitamin B12 gereklidir. Vitamin B12 ve folik asit eksikliğinde homosistein düzeyleri yükselebilir. MDA, lipid peroksidasyonunun önemli bir göstergesidir. Glutasyon, tüm memeli hücrelerinde milimolar konsantrasyonlarda bulunur ve aminoasit transportu, proteinlerin sulfidril gruplarının redükte kalmasını sürdürme ve okside edici moleküllere karşı korunmayı içeren çeşitli hücrel fonksiyonları bulunmaktadır. Bu çalışma amacı hipertiroidizm ve hipotiroidizmin, homosistein, vitamin B12, folik asit ve antioksidan kapasitede değişikliğe neden olup olmadığını araştırmak için gerçekleştirildi.Bu çalışmada; 20 subklinik hipertiroid, 15 klinik hipertiroid, 20 subklinik hipotiroid ve 14 klinik hipotiroid hastadan alınan örnek incelenmiştir. Kontrol grubu 17 sağlıklı birey alınarak oluşturuldu. Lipid peroksidasyonunun göstergesi olarak MDA düzeyleri, antioksidan kapasitenin göstergesi olarak glutasyon (GSH) düzeyleri ölçüldü. Yaptığımız çalışmada GSH seviyeleri subklinik hipertroidili, klinik hipertiroidili, subklinik hipotiroidili ve klinik hipotiroidili grupta kontrol grubuna göre anlamlı olarak düşük bulunmuştur.

Sonuç olarak hipertiroidizm ve hipotiroidizmin vitamin B12, folat, homosistein ve MDA düzeylerinde herhangi bir değişikliğe yol açmazken, GSH düzeylerinde önemli düzeyde düşüklüğe neden olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hipertiroidizm, hipotiroidizm, oksidatif stres, homosistein, folik asit, Vitamin B12

SUMMARY

EVALUATION OF LEVELS OF HOMOCYSTEINE, VITAMIN B12 AND FOLIC ACID IN PATIENTS WITH SUBCLINICAL AND CLINICAL HYPER- AND HYPOTHYROIDISM

Thyroid hormones have an important role on growth and skeletal development. Hyperthyroidism is a clinical condition which is characterized by increased basal metabolism as a result of excessive production of thyroid hormones in tissues. On the other hand, hypothyroidism is characterized by decreased metabolism resulting from insufficient production or ineffectiveness of thyroid hormones.

Homocysteine is a sulfur containing amino acid, which plays a role in methionine metabolism. Folic acid and vitamin B12 are essential for remethylation of homocysteine to methionine. Homocysteine levels increase in the deficiency of these vitamins. MDA is an important indicator of lipid peroxidation. Glutathione is present in all mammalian cells at millimolar concentrations and serves several cellular functions including amino acid transport, maintenance of protein sulfhydryl reduction status, and as defense against oxidizing molecules.

This study was performed to investigate whether hyperthyroidism and hypothyroidism result in changes in levels of homocysteine, vitamin B12, folic acid and antioxidant capacity. In this study 20 subclinical hyperthyroid, 15 clinic hyperthyroid, 20 subclinical hypothyroid and 14 clinic hypothyroid patient were included. Seventeen healthy subjects were included in the control group additional disease (Diabetes Mellitus, hypertension, dyslipidemia etc.) We measured Malonyldialdehyde (MDA) level as an evidence of lipid peroxidation and glutathione (GSH) level as an indicator of antioxidant capacity. GSH levels of subclinical hypothyroid, clinic hypothyroid, subclinical hyperthyroid, clinic hyperthyroid groups were significantly lower than the control group.

As a result, while hyperthyroidism and hypothyroidism did not cause any change in vitamin B12, folic acid and homocysteine levels. They resulted in decrease in GSH levels.

Keywords: Hyperthyroidism, hypothyroidism, oxidative stress, homocysteine, folic acid, Vitamin B12

İKİLİ TARAMA BELİRTEÇLERİNİN AFYONKARAHİSAR BÖLGESİNE AİT MEDYAN DEĞERLERİNİN BELİRLENMESİ

ŞENTÜRK, Özgül. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Prof. Dr. Tülay **KÖKEN**. 44 s. Haziran 2011

Prenatal tanı yöntemlerinde bölgesel farklılıklara göre değerlendirme yapıldığı zaman daha doğru değerler elde edildiği gösterilmiştir. Medyan ve MoM değerlerinin popülasyonlara göre farklılık gösterildiği bilinmektedir. 2008-2010 tarihleri arasında, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyokimya Laboratuvarı Hormon Bölümüne Kadın doğum servisinde ve çevre hastanelerden gönderilen 11-13. gebelik haftasındaki 636 gebe serumundan serbest β -hCG, PAPP-A MoM değerleri ve Afyonkocatepe Üniversitesi Kadın Doğum ve Hastalıkları servisinde uzmanlar tarafından ölçülen NT MoM değerleri incelenmiştir. Çalışma grubuna dahil edilen tüm gebelerin 11-13. gebelik haftalarında NT, serbest β -hCG ve PAPP-A MoM değerleri hesaplandı. Bu değerler SBP-SOFT programının oluşturduğu MoM değerleri ile istatistiksel açıdan karşılaştırıldı. Bulgularımıza göre yeni oluşturulan NT MoM değerleri tüm haftalara göre istatistiksel açıdan anlamlı bulundu ($p < 0,05$). Yeni oluşturulan β -hCG ve PAPP-A MoM değerleri kilo ile düzelterek tekrar hesaplandı. Kilo ile düzeltilmiş MoM değerleri ile SBP-SOFT tarama programının oluşturduğu MoM değerleri karşılaştırıldığında PAPP-A 11 inci ve 13 üncü haftalarda istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar bulundu ($p < 0,05$).

Farklı teknik ve yöntem uygulamaları doğal olarak ölçümleri yapılan popülasyonlara ait medyan değerlerini de farklılaştırmaktadır. Aynı kiti kullanan laboratuvarlar arasındaki uygulama farklılıkları bile medyan değerlerinde değişime sebep olabilmektedir. Bütün bu özellikler sebebi ile her laboratuvarın kendi şartlarında, popülasyonuna ait medyan değerlerini oluşturması önemlidir.

Anahtar kelimeler : β -hCG, PAPP-A, NT

SUMMARY

DETERMINATION OF THE MEDIAN LEVELS OF DOUBLE TEST SCREENING PARAMETERS IN AFYONKARAHISAR REGION

It is shown that in prenatal diagnostic methods, more accurate values were obtained when the evaluation was done according to regional differences. It is known that the Median and MoM values differ according to the populations. Between the years 2008-2010, free β -h CG, PAPP-A MoM values of 636 11-13-week-pregnant serums which were sent from Maternity Service and from Local Hospitals to Afyon Kocatepe University School of Medicine Biochemistry Lab Endocrinology Service and NT MoM values which were measured by the specialists of Afyon Kocatepe University Maternity Service are determined. NT, free β -hCG and PAPP-A MoM values of all pregnant women included in the study are measured in 11-13th week of pregnancy. These values are compared statistically with MoM values of SBP-SOFT program. Newly-created NT MoM values according to our results in weeks were found statistically significant ($p < 0.05$). When the newly-created β -hCG and PAPP-A MoM values and MoM values created by SBP-SOFT program were compared, statistically significant differences were found in PAPP-A values in 11th and 13th weeks. ($p < 0,05$).

Different techniques and methods of measurements naturally differentiate the median values of evaluated populations. The application differences of the laboratories using the same kit even change the median value. Because of all these features, it is important for each lab to create their own median values of the population

Key words : β -hCG, PAPP-A, NT

TIP FAKÜLTESİ
FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

HAFİF VE ORTA DERECE KOAHLILARDA OKSİDATİF STRES, AEROBİK KAPASİTE, GÜNLÜK FİZİKSEL AKTİVİTE VE SOLUNUM FONKSİYONLARININ ARAŞTIRILMASI

GENÇ Abdurrahman, Doktora Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. Kağan ÜÇOK, 84 s. Aralık 2010

KOAH'lılarda solunum fonksiyonlarındaki azalma ve hastalığa bağlı yaşam alışkanlıklarındaki değişiklikler, aerobik egzersiz kapasitesi, günlük fiziksel aktivite, oksidan ve antioksidan durum, vücut kompozisyonu ve sağlıkla ilgili yaşam kalitesi değişiklikleri ortaya konarak KOAH'lıların karakteristikleri daha açık hale getirilebilir. Bu çalışmada, sağlıklı kontrollere göre KOAH'lılarda total oksidan ve antioksidan kapasite, aerobik egzersiz kapasitesi, günlük fiziksel aktivite, solunum fonksiyonları, vücut kompozisyonu, yaşam kalitesi farklılıklarının ve bu parametreler arasındaki ilişkilerin araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmaya 30 KOAH'lı 30 sağlıklı kontrol erkek katılımcı alındı. Aerobik egzersiz kapasitesi Astrand submaksimal egzersiz protokolü ile belirlendi. Günlük fiziksel aktivite akselerometre cihazıyla, solunum fonksiyon testleri taşınabilir spirometreyle ölçüldü. Vücut kompozisyonu biyoelektrik impedans analiz sistemiyle belirlendi. Deri kıvrım kalınlıkları skinfold kaliper ile çevre ölçümleri mezurayla yapıldı. Yaşam kalitesi anketleri (SF36 ve kronik solunum hastalıkları anketi) uygulandı. İstatistiksel değerlendirme SPSS 16.0 bilgisayar programında t testi, Mann-Whitney U ve Pearson korelasyon analiziyle yapıldı.

KOAH'lıların aerobik egzersiz kapasitesi kontrol grubuna göre daha düşük bulundu. Aynı zamanda aerobik egzersiz kapasitesi solunum fonksiyon testleriyle orta ve ileri düzeyde pozitif korelasyonlar gösterdi. KOAH ve kontrol grubunun günlük fiziksel aktivite değerleri arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmadı. KOAH'lılarda total oksidan değeri kontrol grubuna göre daha yüksek, total antioksidan değerleri ise kontrol grubuna göre daha düşük bulundu. KOAH'lılarda solunum fonksiyon testleri, total oksidan değeriyle orta düzeyde negatif korelasyonlar, total antioksidan değeriyle orta düzeyde pozitif korelasyonlar gösterdi. Ayrıca total oksidan değer ile aerobik egzersiz kapasitesi arasında orta düzeyde negatif

korelasyonlar, total antioksidan değer ile aerobik egzersiz kapasitesi arasında orta düzeyde pozitif korelasyonlar bulundu. KOAH ve sağlıklı kontrollerin yaş ve VKİ değerleri arasında anlamlı fark olmamasına rağmen KOAH'lılarda vücut yağ yüzdesinin ve bel/kalça oranının kontrollerden fazla olduğu bulundu. Aynı zamanda bel/kalça oranı ile solunum fonksiyon testleri arasında orta düzeyde negatif korelasyonlar görüldü.

Sonuç olarak, hafif ve orta derece KOAH'lılarda aerobik egzersiz kapasitesinin kontrollerden daha düşük olmasına rağmen günlük fiziksel aktivitenin henüz daha etkilenmemesi pulmoner disfonksiyonun hafif derecede olmasına bağlanabilir. KOAH'lılarda oksidatif stres, solunum fonksiyonları ve aerobik kapasite birbiriyle ilişkili parametrelerdir ve KOAH patogenezinde bu ilişkilerin rolü olabileceğini düşünmekteyiz. Bu çalışma KOAH fenotipinde abdominal obezitenin göz önüne alınabileceğini öngörmektedir.

Anahtar kelimeler: Aerobik egzersiz kapasitesi, günlük fiziksel aktivite, kronik obstrüktif akciğer hastalığı, oksidatif stres, vücut kompozisyonu.

SUMMARY

INVESTIGATION OF OXIDATIVE STRESS, AEROBIC CAPACITY, DAILY PHYSICAL ACTIVITY AND PULMONARY FUNCTIONS IN PATIENTS WITH MILD TO MODERATE COPD

In patients with COPD, by determining the decrease in pulmonary functions and the disease-associated changes in life habits, aerobic exercise capacity, daily physical activity, oxidant and antioxidant status, body composition and health related quality of life changes, the characteristics of patients with COPD may be clarified better. In this study, investigation of total oxidant and antioxidant status, aerobic exercise capacity, daily physical activity, pulmonary functions, body composition, and health related quality of life changes as well as the associations among these parameters was aimed in patients with COPD versus healthy controls.

A total of thirty male patients with COPD and thirty healthy male controls were included in this study. Aerobic exercise capacity was determined by Astrand submaximal exercise protocol. Daily physical activity was measured using accelerometer, while pulmonary function tests were measured by portable spirometer. Body

composition were determined by using bioelectric impedance analysis system. Skinfold thickness was measured by skinfold caliper, and body circumference measurements were carried out by tape measure. Quality of life questionnaires (SF36 and chronic respiratory disease questionnaires) were applied. Statistical analyses were done using t-test, Mann-Whitney U and Pearson correlation tests of SPSS 16.0 computer program.

Aerobic exercise capacity was found to be lower in patients with COPD in comparison to the ones in healthy controls. Aerobic exercise capacity also showed moderate to strong correlations with pulmonary functions. In terms of daily physical activity, no significant differences were found between two groups. The total oxidant value was higher in patients with COPD than the ones in healthy controls, whereas the total antioxidant value was lower in COPD group compared to the control group. Pulmonary function tests showed moderately negative correlations with the total oxidant value, and moderately positive correlations with total antioxidant value in patients with COPD. In addition, there was moderately a negative correlation between total oxidant value and aerobic exercise capacity, while there was moderately a positive correlation between total antioxidant values and aerobic exercise capacity in patients with COPD. Although there was no significant difference among values for age and BMI in both COPD and control groups, values for body fat percentage and waist to hip ratio were found higher in patients with COPD than the ones in healthy controls. Moreover, moderately negative correlations have also been observed between values for waist to hip ratio and pulmonary function tests.

In conclusion, despite the fact that lower aerobic exercise capacity in patients with mild to moderate COPD compared to the ones in the healthy controls, unaffected daily physical activity might be attributed to the mild levels of pulmonary dysfunction. It seems that oxidative stress, pulmonary functions and aerobic capacity are interrelated parameters in patients with COPD and we think they might have a role in the pathogenesis of COPD. This study also suggest that abdominal obesity may be considered in the COPD phenotype.

Key words: Aerobic exercise capacity, daily physical activity, chronic obstructive pulmonary disease, oxidative stress, body composition.

TIP FAKÜLTESİ
FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

GÜRÜLTÜ STRESİNİN İNDÜKLEDİĞİ OKSİDATİF DEĞİŞİKLİKLERİN ARAŞTIRILMASI

YEŞİLYURT Hasan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Hakan **MOLLAOĞLU**,
Yrd. Doç. Dr. Reha **DEMİREL** 24 s. Haziran 2008

Ses katı, sıvı yada gaz bir ortamdan geçen, kulakla işitilebilen 20 ila 20.000 Hz frekansındaki titreşimlerdir. Gürültü rahatsız edici, istenmeyen ses olarak tanımlanır. Bu çalışmada, gürültünün sıçan serumundaki oksidatif stres parametreleri üzerine etkisinin araştırılması amaçlandı. Çalışmada Sprague-Dawley cinsi 20 erkek sıçan kullanıldı. Deney grubu (n=10) 20 gün süreyle gürültüye maruz bırakıldı. Kontrol grubu (n=10), gürültü uygulanmaksızın aynı deney düzeneğinde eşit süre bekletildi. Deney öncesinde ve bitiminde sıçanların kanı alınarak serumları ayrıldı. Serumda malondialdehit (MDA) ve nitrik oksit (NO) düzeyleri ile glutatyon peroksidaz (GSH-Px) enzim aktiviteleri ölçüldü.

Gürültü uygulanan grupta deney bitiminde, öncesine göre MDA ve NO düzeyleri ile GSH-Px enzim aktiviteleri anlamlı düzeyde artış gösterdi. Kontrol grubunda ise deney öncesi ve sonrasında herhangi bir anlamlı fark bulunmadı.

Çalışmamızda gürültü uygulaması sonucunda lipid peroksidasyonunun göstergesi olan MDA düzeyinin artması, oksidatif stres oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca çalışmamızda NO düzeyleri ile GSH-Px aktivitesi de gürültü uygulaması ile artmıştır. Sonuç olarak gürültü uygulaması ile oluşan oksidatif stres, başta lipid peroksidasyonu olmak üzere hücre düzeyinde çeşitli hasarlara neden olabileceği kanısındayız.

Anahtar Kelimeler: Gürültü, oksidatif stres, malondialdehit, nitrik oksit, glutatyon peroksidaz.

SUMMARY

INVESTIGATION OF OXIDATIVE CHANGES INDUCED BY NOISE STRESS

Sound which is transmitted through a solid, liquid, or gas materiel is a vibration whose frequencies are at 20 to 20.000 Hz and can be detected by ears. Noise is described as disturbing and unwanted sound. In this study, it was aimed to investigate the effect of noise on oxidative stress parameters in rat

sera. Twenty male Sprague-Dawley rats were used in this study. Experimental group (n=10) was exposed to noise for 20 days. Control group (n=10) was hold in the same experimental conditions without any noise exposure for the same duration. Blood samples of rats were collected prior to and at the end of the experiment and its sera were separated. Malondialdehyde (MDA), nitric oxide (NO) levels and glutathione peroxidase (GSH-Px) activity were measured in rat sera.

MDA and NO levels and GSH-Px activities were found to be increased significantly at the end of experiment in noise group. No parameters were significantly different between prior to and at the end of experiment in control group. In this study, elevation of MDA level, an indicator of lipid peroxidation, by noise exposure indicates that there is oxidative stress in noise group. Also NO levels and GSH-Px activities were increased by noise exposure in noise group. We suggest that oxidative stress caused by noise exposure may lead to various degrees of damages in the cells such as mainly lipid peroxidation.

Key Words: Noise, oxidative stress,
malondialdehyde, nitric oxide, glutathione
peroxidase

FARKLI VÜCUT KÜTLE İNDEKSİNE SAHİP BİREYLERDE AEROBİK EGZERİZ KAPASİTESİ, İSTİRAHAT METABOLİZMA HIZI, SOLUNUM FONKSİYONLARI VE VÜCUT KOMPOZİSYONUNUN ARAŞTIRILMASI

UYGUR Emine, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Kağan **ÜÇÖK**. 74 s. Ekim
2010

Obezite, vücuda besinler ile alınan enerjinin, harcanan enerjiden fazla olmasından kaynaklanan ve vücut yağ kitlesinin artmasıyla karakterize kronik bir hastalıktır. Obezite pek çok hastalık için, özellikle de kardiyovasküler hastalıklar için önemli bir risk faktörüdür.

Bu çalışmanın amacı obez ve normal kilolu erişkinlerde aerobik egzersiz kapasitesi, istirahat metabolizma hızı (RMR), solunum fonksiyonları, vücut kütle indeksi (VKG), yağsız vücut ağırlığı,

vücut yağ ve su yüzdesini karşılaştırmak ve bu parametreler arası ilişkileri araştırmaktır.

Çalışmaya VKĖ'si 30 kg/m² ve üzerinde olan 60 obez (30 kadın, 30 erkek) ile VKĖ'si 18-25 kg/m² arasında olan 60 kontrol (30 kadın, 30 erkek) katılımcı alındı. Vücut kompozisyonu biyoelektrik impedans analiz sistemiyle belirlendi. RMR indirekt kalorimetre cihazıyla ölçüldü. Aerobik egzersiz kapasitesi Astarand submaksimal egzersiz protokolü ile belirlendi. Solunum fonksiyon testleri taşınabilir spirometre cihazıyla ölçüldü. İstatistiksel değerlendirme SPSS 16.0 bilgisayar programında t testi ve Pearson korelasyon analiziyle yapıldı.

Her iki cinsiyette de kontrollere göre obez gruplarda % vücut yağı, toplam vücut yağı, toplam su miktarı, kuru vücut ağırlığı ve RMR daha yüksek; % vücut suyu, VO₂max(ml/kg/dk) ve VO₂max (ml/lean kg/dk) daha düşük bulundu. Obez erkeklerde solunum fonksiyon testlerinden sadece 1. saniyedeki zorlu ekspirasyon hacmi (FEV₁), obez kadınlarda ise zorlu vital kapasite (FVC) ve FEV₁ kontrol gruplarından daha düşük bulundu.

Kadın ve erkeklerde VKĖ, % vücut yağı, toplam vücut yağı, toplam su miktarı parametreleri RMR ile pozitif, VO₂max(ml/kg/dk) ile negatif korelasyonlar gösterdi.

VO₂max(ml/kg/dk) erkeklerde FEV₁, kadınlarda FVC ve FEV₁ ile pozitif korelasyonlar gösterdi. Her iki cinsiyette de FEV₁ değeri VKĖ ve % vücut yağı ile negatif korelasyonlar gösterdi.

Sonuç olarak, RMR'yi yağsız vücut ağırlığının yanı sıra vücut yağının da etkilediği ileri sürülebilir. Obezlerde fiziksel zindelik normal kilolulara göre daha düşüktür ve bazı solunum fonksiyonlarında bir miktar azalma görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Obezite, vücut kompozisyonu, istirahat metabolizma hızı, solunum fonksiyonları, aerobik egzersiz kapasitesi.

SUMMARY

INVESTIGATION OF AEROBIC EXERCISE CAPACITY, RESTING METABOLIC RATE, AND RESPIRATORY FUNCTIONS AND BODY COMPOSITION IN PEOPLE HAVING DIFFERENT BMI

Obesity is a chronic disease characterized by a positive balance of energy obtained from the food and an increase in body fat. It is an important risk

factor for a lot of sicknesses including cardiovascular diseases in particular.

The aim of this study is to make a comparative analysis of aerobic exercise capacity, resting metabolic rate (RMR), respiratory functions, body mass index (BMI), lean body mass as well as body fat and water percentage, thereby investigating the associations among these parameters in obese and normal weighted adult people.

We enrolled a total of 60 obese participants (30 women, 30 men) whose the BMI is 30 kg/m² and over and 60 control subjects (30 women, 30 men) with BMI of 18-25 kg/m² for this study. Body composition was determined using the bioelectrical impedans analysing system. RMR was measured with indirect calorimeter equipment. Aerobic exercise capacity was determined by following Astarand submaximal exercise protocol. Pulmonary function tests were carried out by portable spirometer. Statistical analyses were done by SPSS 16.0 computer program using t-test and Pearson correlation tests.

In both genders, we found higher body fat %, the total body fat, total water amount, net body weight and RMR in obese subjects than the control ones; while body water %, VO₂max (ml/kg/min) and VO₂max (ml/lean kg/min) was found lower. Only forced expiratory volume in 1 second (FEV₁) among the pulmonary function tests was higher in male obese group than in controls. Forced vital capacity (FVC) and FEV₁ were higher in female obese group than in controls.

In both men and women, the parameters of BMI, body fat %, total body fat, total water amount showed a positive correlation with RMR, and a negative corelations with VO₂max (ml/kg/dk).

VO₂max (ml/kg/min) value showed positive correlations with FEV₁ in males, and with FVC and FEV₁ in females. FEV₁ value showed neagtive corelations with BMI and body fat % in both sexes.

In conclusion, these results suggest that RMR might be affected by body fat besides the lean body weight. Also, physical fitness has been seen lower and some respiratory functions diminished in obese subjects in comparison to the normal control ones.

Key words: Obesity, body composition, resting metabolic rate, respiratory functions, aerobic exercise capacity.

SAĞLIKLI BİREYLERDE PARMAK UZUNLUK ORANLARININ (2D:4D); EL TERCİHİ, NONVERBAL ZEKA, GÖRSEL, İŞİTSEL VE VERBAL YETENEKLER, MOTOR BECERİ VE SEREBRAL LATERALİZASYON İLE İLİŞKİSİ

CAN Zuhal, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Doç.
Dr. Nuray ÖZTAŞAN.49 s.Aralık 2010

Bu çalışmada, bayan ve erkeklerde el, ayak göz tercihleri, parmak uzunluk oranları (2D:4D), nonverbal zeka (IQ), el motor becerisi ve bu parametreler arası ilişkileri araştırmak amaçlanmıştır. Çalışmaya 18-25 yaş arası toplam 439 gönüllü katılımcı alındı. El tercihi 'Edinburg El Tercihi Anketi' ile, IQ puanı 'Cattell's Culture Free Intelligence Test' ile ve motor beceri 'Çivi Hareket Testi' ile ölçüldü. Göz tercihi için anahtar deliğine bakma gözü, ayak tercihi için topa vurma ayağı ve ailede solak olup olmadığı sorgulandı. Her el için ayrı ayrı parmak uzunlukları anatomik sınırlardan dijital kumpasla ölçüldü ve (2D:4D) oranları hesaplandı. İstatistiksel değerlendirme, SPSS 16.0 bilgisayar programında t testi, ki kare testi ve Pearson korelasyon analiziyle yapıldı. Sağ ayak tercihinin bayanlarda erkeklerden fazla, sol ayak ve her iki ayak tercihlerinin de erkeklerde bayanlardan fazla olduğu bulundu. Bayan ve erkeklerde lateralizasyon katsayıları, sağ ve sol el (2D:4D) oranları, IQ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken motor beceri değeri bayanlarda erkeklerden yüksek bulundu. Cinsiyet farkı olmaksızın katılımcıların sağ ve sol el (2D:4D) parmak oranları arasında anlamlı korelasyon saptandı. Bayanlarda sağ el (2D:4D) oranı ile IQ puanı arasında anlamlı korelasyon bulundu. Erkeklerde ise sol el (2D:4D) oranı ile IQ puanı arasında anlamlı korelasyon saptandı. Erkeklerde lateralizasyon katsayısı ile motor beceri değeri arasında anlamlı korelasyon olduğu gösterildi. Sonuç olarak bayanlarda el motor becerisinin erkeklerden daha yüksek olduğu belirlendi. Yüksek IQ puanında (2D:4D) parmak oranının arttığı, aynı zamanda bu ilişkide cinsiyete göre farklı ellerin (2D:4D) oranının yer aldığı bulundu. Bu çalışma ile erkeklerde elde sağlıklı arttıkça el motor becerisinin arttığı sonucuna varıldı.

Anahtar kelimeler: Parmak uzunluk oranı, nonverbal zeka, motor beceri, el, ayak, göz tercihi.

SUMMARY

ASSOCIATIONS AMONG RATIO OF DIGIT LENGTHS (2D:4D), HAND PREFERENCES, NONVERBAL INTELLIGENCE, VISUAL, AUDITORY AND VERBAL ABILITY, MOTOR SKILL AND CEREBRAL LATERALIZATION IN HEALTHY PERSONS

In this study, the associations among the parameters of hand, foot and eye preferences, ratio of digit lengths (2D:4D), nonverbal intelligence (IQ), hand motor skill in man and women were aimed to investigate. A total of 439 volunteer participants aged 18 to 25 were included for this study. The parameters were determined as follows: Hand preference using 'Edinburg Hand Preference questionnaire', IQ point using 'Cattell's Culture Free Intelligence Test' and motor skill using 'Nail Movement Test'. For parameter of eye preference, the eye used for key hole were questioned, for foot preference the foot used for kicking the ball as well as the presence of someone in the family who kicks the ball by left foot. Respective finger length from anatomic boundaries was measured using digital compass caliper and the ratios of (2D:4D) were calculated. Statistical analyses were carried out by using t test, chi square test and Pearson correlation test of SPSS 16.0 computer program.

Right foot preference was found to be higher in women than men, while left and all foot preference was found to be higher in men than women. While no statistically significant difference was found between the lateralization coefficients, right and left hand ratios (2D:4D), and IQ points in both men and women; the value for motor skill was higher in women in comparison to men. A meaningful correlation was determined between right and left hand digit ratios (2D:4D) of participants without any gender preference. In women, a positive correlation was found between right hand ratio (2D:4D) and IQ point. On the other hand, in men, a positive correlation was found between left hand ratio (2D:4D) and IQ point. A positive correlation between lateralization coefficient and motor [sk.il!](#) values was also been shown in men.

In conclusion, hand motor skill was higher in women than the one in men. Digit ratios (2D:4D) were found higher in the ones having higher IQ points. This was particularly valid for different digit ratios (2D:4D) depending on the gender. Altogether, in light of this study it was concluded that the motor skills were higher in men who have more lateralization (towards right).

Key words: Digit length ratio, nonverbal intelligence, motor skill, hand, foot and eye preferences.

ERİŞKİNLERDE LATERALİZASYON, PSİKOLOJİK DURUM, ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER, EGZERSİZ KAPASİTESİ VE VÜCUT KÜTLE İNDEKSİ İLİŞKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

KAPLAN Aslı, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Hakan **MOLLAOĞLU**. 74
s., Ocak 2011

Vücut yağ kitlesinin artmasıyla karakterize olan obezite birçok sağlık sorununa yol açmaktadır. Obezite kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve metabolik sendrom gibi birçok hastalık için önemli bir risk faktörüdür. Bu çalışmanın amacı erişkinlerde el, göz ve ayak tercihi, aerobik egzersiz kapasitesi, psikolojik durum, deri kıvrım kalınlıkları, vücut çevre ölçümleri, bel/kalça oranı ve vücut yağ yüzdesi ilişkilerini vücut kütle indeksi (VKİ) temelinde araştırmaktır. Çalışmaya VKİ'si 18-25 kg/m² arasında olan 60 kontrol (30 kadın, 30 erkek) ile VKİ'si 30 kg/m² ve üzerinde olan 60 obez (30 kadın, 30 erkek) katılımcı alındı. Deri kıvrım kalınlıkları skinfold kaliper ile, çevre ölçümleri mezurayla yapıldı. Vücut yağ yüzdesi deri kıvrım kalınlıklarından formülle hesaplandı. Maksimal aerobik kapasite (VO₂max(ml/kg/dk) Astarand submaksimal egzersiz protokolüyle belirlendi. Psikolojik durum için "Beck depresyon envanteri" ve "Beck anksiyete envanteri" uygulandı. El tercihi Oldfield el tercih anketiyle, göz tercihi Miles testiyle ve ayak tercihi bir soruyla belirlendi. İstatistiksel değerlendirme SPSS 16.0 bilgisayar programında t testi, ki-kare ve Pearson korelasyon analiziyle yapıldı. Her iki cinsiyette, kontrollere göre obez gruplarda tüm vücut çevre ve skinfold ölçümleri, bel/kalça oranı ve % vücut yağı daha yüksek; VO₂max(ml/kg/dk) daha düşük bulundu. Erkeklerde, obez grupta Beck anksiyete envanter skoru ve hafif düzeyde anksiyete yüzdesi kontrollere göre daha yüksek bulundu.

VO₂max(ml/kg/dk) kadın ve erkeklerde VKİ, % vücut yağı, skinfold toplamı, abdomen çevresi ve bel/kalça oranı ile negatif korelasyonlar gösterdi.

Beck anksiyete envanter skoru her iki cinsiyette VKİ, % vücut yağı, skinfold toplamı ve abdomen çevresi ile pozitif korelasyonlar gösterdi. Ek olarak kadınlarda Beck anksiyete envanter skoru bel/kalça oranı ile pozitif; VO₂max(ml/kg/dk) ile negatif korelasyonlar gösterdi. Miles test skoru kadınlarda VKİ, % vücut yağı, skinfold toplamı ve abdomen çevresi ile pozitif korelasyonlar gösterdi. Sonuç olarak, normal kilolulara göre kadın ve erkek obezlerde aerobik egzersiz kapasitesinin daha düşük, obez erkeklerde anksiyete puan ve yüzdesinin daha yüksek olması birçok hastalığa zemin oluşturabilecek durumun varlığını göstermektedir. Ayrıca Türkiye'de, kişilerin obeziteye karşı tutumlarının cinsiyete göre değişim gösterdiği ortaya kondu.

Kadınlarda, gözlerde sağlamlık derecesi ile obezitenin ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Obezite, aerobik egzersiz kapasitesi, psikolojik durum, antropometri, lateralizasyon, vücut kütle indeksi.

SUMMARY

INVESTIGATION OF THE ASSOCIATIONS AMONG LATERALIZATION, PSYCHOLOGICAL STATUS, ANTHROPOMETRIC MEASUREMENTS, EXERCISE CAPACITY AND BODY MASS INDEX IN ADULTS.

Obesity which is characterized by the increase of body fat mass leads to many health problems. It is an important risk factor for a lot of illnesses such as cardiovascular diseases, diabetes mellitus and metabolic syndrome. This study aims to investigate the associations among preferences of hand, eye and foot, aerobic exercise capacity, skinfold thicknesses, body circumference measurements, waist to hip ratio, and body fat percentage on the basis of body mass index (BMI) in adults. For the study, a total of 60 obese (30 women, 30 men) participants with the BMI over 30 kg/m² and a total of 60 healthy controls (30 women, 30 men) with the BMI of 18-25 kg/m² were taken. Skinfold thicknesses and body circumference measurements were performed using tape measure. Maximal aerobic capacity (VO₂max(ml/kg/min) was determined by Astarand submaximal exercise protocol. Psychological status was assessed by "Beck depression inventory" and "Beck anxiety inventory". Preferences of hand, eye and foot were determined using "Oldfield hand preference questionnaire", "Miles test", and "a question"

respectively. Statistic analyses were done by SPSS 16.0 computer program using “t test”, “chi- square” and “Pearson correlation” tests. All measurements for body circumference and skin fold thickness as well as waist to hip ratio and body fat % were found to be higher in obese groups in comparison to the controls; while VO₂max(ml/kg/min) values were lower in both genders. In male, Beck anxiety inventory scores and mild-level anxiety percentage values were higher in obese group than the controls.

VO₂max(ml/kg/min) showed negative correlations with BMI, body fat %, sum of skinfolds and abdomen circumference and waist to hip ratio in both males and females. On the other hand, Beck anxiety inventory scores showed positive correlations with BMI, body fat %, sum of skinfolds and abdomen circumference in both genders. Additionally, Beck anxiety inventory scores showed positive correlations with waist to hip ratio, and negative correlations with VO₂max(ml/kg/min) in females. Miles test scores showed positive correlations with BMI, body fat %, sum of skinfolds and abdomen circumference in females. The fact that aerobic exercise capacity being found lower in obese males and females in comparison to the normal weighted people and also Beck anxiety inventory scores and mildlevel anxiety percentage values being higher in obese males show the existence of a condition that might constitute an increased tendency for many disorders. In addition, the attitudes of people for obesity changed depending on the gender in Turkey were determined. It might also be thought that lateralization of eyes towards to the right in females may be associated with obesity.

Key words: Obesity, body composition, aerobic exercise capacity, psychological status, anthropometry, lateralization, body mass index

TIP FAKÜLTESİ
HİSTOLOJİ-EMBRYOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

FARKLI ISI DERECELERİNİN KAN HÜCRELERİNİN MORFOLOJİSİ VE YAŞAM SÜRESİNE OLAN ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ERDEM Serpil, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Yrd.Doç.Dr. Murat **TOSUN**. 88 s., Ocak 2009

Giriş: Apoptozis birçok vücut hücresinde olduğu gibi kan hücrelerinde de yaygın olarak görülen bir hücre ölüm şeklidir. Kan hücrelerinde apoptozisi uyaran etkenlerden bir tanesi de ısıdır. Bu çalışmada amacımız vücut ısısının değişimi ile lökositlerde görülen apoptotik hücre ölümünü incelemek, bu süreçte HSP70 proteininin rolünü değerlendirmek ve değişen ısının tüm kan hücreleri oranları arasındaki olası etkisini ölçmek ve bu kriterlerin cinsler arasında farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır.

Materyal Metot: Çalışmada yaşları 18-25 arasında değişen tamamen sağlıklı 6 kadın ve 6 erkek denekten alınan kan örnekleri kullanıldı. Alınan örnekler kendi içlerinde 7 alt gruba ayrıldı ve ısı dereceleri her saatte 2 °C arttırılmak suretiyle tüm örneklerin ısıları 37 °C' den 43 °C' ye çıkarıldı. Isıtma sırasında 39 °C' ye ısıtılan örneğin bir kısmı 1 saat sonunda 37 °C'ye soğutulurken aynı işlem 41 °C ve 43 °C' ye dek ısıtılmış örneklerde uygulandı. Sürelerin sonunda kan örneklerinden 1 adet Giemsa ve 1 adet İmmunohistokimyasal boyama için 2 adet periferik yayma alındı. Aynı şekilde aynı örneklerden deneyin her basamağında alınan kan örneklerinden tam kan sayımı ve biyokimyasal olarak HSP70 titresi ölçüldü. Elde edilen veriler istatistiksel olarak değerlendirildi.

Bulgular: Deney sonunda artan ısı derecelerinin yüksek ısılarda daha anlamlı olmak üzere lökositlerde apoptotik hücre ölümünü arttırdığı tespit edildi. Diğer yandan ısının düşürüldüğü gruplarda ilginç olarak yüksek ısılardan hızla 37 °C' ye soğutma olduğunda apoptotik hücre ölümünün arttığı gözlemlendi. Bununla birlikte, tüm gruplarda HSP70 düzeylerinde anlamlı bir değişiklik olmadığı tespit edildi. Aynı şekilde kan şekilli elemanlarının oranlarında da artan apoptotik hücre ölümüne rağmen anlamlı değişiklik olmadığı tespit edildi. Elde edilen tüm verilerin kadın ve erkek arasında anlamlı bir farklılık göstermediği belirlendi.

Sonuçlar: Elde edilen sonuçlar bize artan ısı derecelerinin kanda lökositlerde apoptotik hücre ölümünü arttırdığı, buna karşın bu artışın kan hücre profilinde anlamlı bir etki yapmadığını ortaya koymuştur. Bu ısı değişimlerinin HSP70

ekspresyonuna gereksinim olmayacak kadar az yan etkisi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Apoptozis, Hipertermi, HSP70, Isı Şoku Proteinleri, Kan dokusu, İmmunohistokimya, Programlı Hücre Ölümü

SUMMARY

EVALUATION OF THE EFFECTS OF DIFFERENT TEMPERATURES ON BLOOD CELL'S MORPHOLOGY AND LIFE TIME.

Introduction: As seen in most of the body cells, Apoptosis is the most common cellular death form in the blood cells. One of the factors that affect apoptosis in blood cells is temperature. Our aim of this study is to analyze apoptotic cell death related with the change of the temperature in vitro, evaluate the role of HSP70 protein during this process and measure the potential effect between the changing heat and the rate of all blood cells and display whether these criteria make differences between the genders.

Materials and Methods : In this study, blood samples taken from quite healthy 6 women and 6 men from 18 to 25 years old have been used. These samples were assembled into 7 sub-groups within itself and by increasing the temperature 2 °C per hour, all the samples' heat was raised from 37 °C to 43 °C. During the heating, some part of the sample that was heated to 39 °C was cooled to 37 °C after an hour, this same process was applied on the samples that were heated to 41 °C and 43 °C. At the end of the period, 2 smears were taken from the blood samples for Giemsa and Immunocytochemical stainings. From the same blood samples taken with the same method at the each steps of the experiment, complete blood cells counted and, biochemically, HSP70 titer was measured. All the data were evaluated statistically.

Results: At the end of the study, it was confirmed that temperature, especially at higher temperature, raised apoptotic cellular death rate in leukocytes. On the other hand, it was seen that in the groups with decreasing temperature – surprisingly, when cooled to 37 °C from higher temperature rapidly- the death of the cells increased. Besides, there were no significant differences between the levels of HSP70 in all groups. Likewise, despite apoptotic rate was increased in higher temperature, there were no significant increasing in the proportion of blood elements. At last, all of the data got from all criteria

revealed that there were no significant differences between women and men.

Discussion: All the data revealed that increasing temperature triggers apoptotic cell death in blood leukocytes but this increasing did not affect the number of blood cells clearly. On the other hand, in this model, HSP70 expression is not triggered by changing of temperature.

Key Words: Apoptosis, Hyperthermia, HSP70, Heat Shock Proteins, Blood, Immunohistochemistry, Programmed Cell Death

SPONTAN DÜŞÜK SONUCU ELDE EDİLEN İNSAN DIŞI VE ERKEK FETUSLARINDE 2.TRİMESTER SÜRESİNCE KARACİĞER DOKUSUNDA MEYDANA GELEN HİSTOLOJİK DEĞİŞİMLER, P53 EKSPRESYONU VE APOPTOZİS.

DAHAM Emine, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Yrd.Doç.Dr. Murat **TOSUN**.65 s., Haziran 2009

Giriş: Embriyolojik gelişim uzun yıllardır insanoğlunun ilgisini çekmekle birlikte son 30 yıla kadarki dönemde yeterli miktarda araştırılmamıştır. Bununla birlikte, son yıllarda gelişen teknolojilere paralel olarak fetal dönem gözle bile izlenebilir hale gelmiştir. Ancak bu süreçte görülen birçok hücre ve doku düzeyindeki değişiklikler halen oldukça yetersizdir ve araştırılmaya devam edilmektedir ve sürekli yeni verilere ulaşılmaktadır. Çalışmamız bu amaç doğrultusunda planlanmış olup fetal dönemin ve doğum sonrası dönemin en büyük batın içi organı olan karaciğerin fetal gelişiminin incelenmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmada kullanılacak olan fetuslar gelişimin 2. trimesterine ait dişi ve erkek fetuslar olup bu döneme ait olarak elde edilecek önemli veriler literatüre katkı sağlayabilecektir. Bununla birlikte, bugüne kadar üzerinde hemen hiç çalışılmayan fetal dönemde karaciğer dokusunda artan proliferasyona paralel olarak gelişmesi beklenen apoptozis ve varsa bu apoptozis yolağının tespiti bize çok önemli veriler verecektir.

Materyal Metot: Bu çalışmada kullanılan insan fetusları Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalında mevcut fetus

koleksiyonundan elde edilmiştir. Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Kadın Doğum Anabilim Dalı ve Konya Doğum evinde normal rutin gebelik takipleri sırasında spontan abortus sonucu toplanan ve morfolojik olarak herhangi bir konjenital malformasyonu ve riskli gebelik hikayesi olmayan ve ailelerinden yazılı izin alınmış, fetal yaşları 15-22 hafta arasında değişen 13 dişi ve 18 erkek insan fetus kullanılmıştır. Alınan örnekler %10 nötral formalinde fikse edildikten sonra klasik histolojik takip metotlarıyla takip edilerek parafine gömülmüştür. Örneklerden alınan 5µ kalınlığındaki kesitler öncelikle dokudaki apoptozisin tespiti için immunohistokimyasal olarak Tunel uyumlu bir immun boya ve p53 ekspresyonunu göstermek için anti-p53 primer antikor boyama yapıldı. p53 boyama için sekonder antikor olarak Horse radish peroksidaz (Labvision, Fremont,CA) sistemi ve kromojen olarak AEC kromojen (Labvision, Fremont,CA) kullanıldı. Zıt boyama için Mayers Hematoksilen (Sigma, İnterlab, Turkey) kullanıldı. Kapatma solüsyonu olarak özel su bazlı mounting medium (Labvision, Fremont,CA) kullanıldı. Preparatlar ışık mikroskobu (Nikon Eclipse E600) altında incelenerek p53 pozitif ve apoptotik hücreler sayıldı. Elde edilen veriler grafiksel olarak değerlendirildi.

Bulgular: Hepatositlerde apoptozisin değerlendirilmesinde erkek fetusların 19. haftalık fetuslardan alınan örneklerde hepatositlerde toplam 3 tane apoptotik hücre tespit edilirken 19 haftalık dişi fetuslarda apoptotik hücre sayısının arttığı görüldü. P53 ekspresyonunun incelenmesinde erkek fetuslarda p53 pozitif hücre sayısının 18. haftaya kadar belirgin derecede arttığı 19. haftada bu artışın azaldığı fakat devam ettiği tespit edildi. Dişi fetuslarda p53 pozitif hücre sayısının 15. haftadan 17. haftaya kadar arttığı ancak 20. hafta civarında azaldığı tespit edildi. Bununla birlikte 21. haftadan sonra tekrar ekspresyonun artması ilgi çekici bir olaydı.

Sonuçlar: Çalışmamızda elde edilen veriler bize insan karaciğerinin fetal gelişiminde p53 ekspresyonu ve apoptozisin etkin olduğunu ancak bu iki sürecin birbirinden bağımsız olarak geliştiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Karaciğer, Embriyoloji, İkinci trimester, Apoptozis, Fetal gelişim 6. p53

SUMMARY

HISTOLOGICAL EVALUATION, P53 EXPRESSION AND APOPTOSIS IN HUMAN MALE AND FEMALE LIVER WHICH IS COLLECTED BY SPONTAN ABORTUS DURING SECOND TRIMESTER.

Introduction: Embryological growing has been attracting the human's interest but it hadn't been searched enough until the last thirty years. Besides, while the technology is growing up, the fetal period can be watched with naked eyes. But in this period, the changes-seen on many cells and tissues-are still not enough and they are still being searched and the new datas are being found continuously. Our study has been planned on this direction and we aimed to examine the liver which is the biggest organ in stomach in the fetal period and after birth period. The fetus which will be used in this study, are male and female fetus that belong to the second trimester of the growing. And the important datas of this period which will be reached, will help the literature. Moreover, the apoptosis-which is supposed to grow as a parallel with the proliferation increasing on the liver tissue in the fetal period-hasn't been examined up to now. To find the apoptosis and the apoptosis canal (if there is) will give us a lot of datas.

Material Method: The human fetus which are used in this study have been taken from the fetus collection belongs to Selçuk University, Meram Medical Faculty, Anatomy Science Department. In this study, 13 female, 18 male human fetus have been used. Their fetal ages change between 15 and 22 weeks. They were collected during the normal routine pregnancy followings as a result of spontaneous abortus in Selçuk University, Meram Medical Faculty, Woman Birth Science Department and Konya Maternity Hospital. And they were taken from the families with written permissions and they haven't got a congenital malformation as a morphological and they haven't got a risky pregnancy past. After the taken patterns are fixed on the %10 neutral formal, they were buried in to parafin by following the classic histological methods. The parts with 5µ thickness that taken from the patterns were painted firstly to find the apoptosis in the tissue. They were painted as

an immunohistochemical based immune painting and anti-p53 primer anticor painting to show the p53 expression. The horse radish peroxidaz (Labvision, fremont, CA) has been used as a seconder antikor fort he p53 painting and AEC cromogen (Labvision, fremont, CA) has been used

as a cromogen. For the contrary painting, Mayers Hemotocsilen (Sigma, İnterlab, Tukey) has been used. As a covering solision, special water based mounting medium (Labvision, fremont, CA)

has been used. By searching under the prepharats light microscope (Nikon Eclipse E600), p53 positive and apoptotic cells were counted. The obtained datas were evaluated as a graphical.

Findings: While evaluating hepatocytes apoptosists, three apoptotic cells were found in the hepatocytes of patterns taken from the 19- weeks fetus. On the other hand, it was seen that the apoptotic cells number is increasing in female fetus on the 19. week. While searching the hepatocytes p53 expression, it was found that in the male fetus, p53 positive cell number is increasing obviously until the 18. Week and this increase starts to reduce on the 19. week but it continues. It was found that in the female fetus, the p53 positive cell number is increasing from the 15. week to 17. week but it reduces around the 20. week. Besides it is an interesting event that the expression is increasing again after the 21. week.

Results: The datas obtained from this study, show that, p53 expression and apoptosis is effective on the fetal growing of human liver but those two process are growing up independently from each other.

Key Words: Liver, Embryology, Second trimester, Apoptosis Fetal development, p53

RATLARDA KADMİYUMUN BÖBREKTEKİ HASARINA KARŞI KARNİTİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN IŞIK MİKROSKOPİK DÜZEYDE İNCELENMESİ

YALÇIN Meral, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Murat YAĞMURCA, 57 s., Haziran 2009

Kadmium böbrek ve karaciğerde toksik etkilere neden olduğu bilinen çevresel bir kirleticidir. Karnitin uzun zincirli yağ asitleri için gerekli olan ve suda eriyebilen bir moleküldür. Uzun zincirli yağ asitlerinin mitokondri matriksine geçişinde kullanılır. Bu çalışmada kadmium uygulanması ile böbrekte meydana gelen histolojik değişiklikler ve kadmium ile birlikte uygulanan L-karnitin'in etkilerinin ışık mikroskopik düzeyde incelenmesi

amaçlandı. Bu amaçla erkek Wistar Albino ratlar: Kontrol, kadmiyum, kadmiyum+karnitin ve karnitin gruplarına ayrıldı.

İlaçların uygulanmasına takiben sakrifiye edilen ratlardan alınan böbrekler %10'luk nötral tamponlanmış formalinle tespit edildi. Yapılan ışık mikroskopik incelemede sadece kadmiyum uygulanan ratların böbreklerinde proksimal tübül hücrelerinde nekroz, tübüler vakuolizasyon, vasküler konjesyon, glomerüler hasar ve interstisyel infiltrasyon izlendi. Karnitin uygulanmasının kadmiyumun yol açtığı böbrek hasarını azalttığı gözlemlendi.

Bu çalışma ile, kadmiyum ile meydana gelen böbrek hasarında karnitinin koruyucu rolü olabileceği sonucuna varıldı.

SUMMARY

LIGHT MICROSCOPIC INVESTIGATION OF PROTECTIVE EFFECT OF CARNITINE AGAINST KIDNEY INJURY INDUCED BY CADMIUM IN RATS

Cadmium is an environmental pollutant known to cause toxic effects on the kidneys and liver. Carnitine is a water-soluble molecule essential for the longchain fatty acids. It is utilized for the transport of long-chain fatty acids into the mitochondrial matrix. The aim of the present study was to determine by light microscopy the cadmium and histological changes occurring in the kidney after administration of cadmium and effects of L-carnitine administered together with cadmium. To this end, male Wistar Albino rats were divided into four groups : Control , cadmium, cadmium+carnitine, and carnitine. After the administration of the drugs, the rats were sacrificed and their kidneys were removed and fixed in 10% neutral-buffered formalin. Our light microscopy revealed necrosis, tubular vacuolisation, vascular congestion, glomerular damage and interstitial infiltration only in proximal tubules of the rats treated with cadmium. It was also observed that application of carnitine mitigated the kidney injury triggered by cadmium.

Through this study, we concluded that carnitine could undertake a protective role against the kidney injury caused by cadmium

METOTREKSAT'IN KARACİĞERDEKİ HASARINA KARŞI NAC'IN (N- ASETİLSİSTEİN)KORUYUCU ETKİSİNİN IŞIK MİKROSKOBİK DÜZEYDE İNCELENMESİ

BALA Figen, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Murat YAĞMURCA. 54
s.Temmuz 2009

Amaç: Metotreksat bir folik asit antagonistidir. Sitotoksik kemoterapik bir ilaç olan ve bazı kanser türlerinin ve çeşitli inflamatuvar hastalıkların tedavisinde kullanılan MTX'in karaciğer üzerinde hepatotoksik etkilerinin olduğu bilinmektedir. Asetilsistein antioksidan bir maddedir. Asetilsistein akciğer ve karaciğerde glutatyon sentezine katılır ve sistein vererek glutatyon sentezini artırır. Bu çalışmanın amacı; metoteksatın karaciğer üzerindeki hasarına karşı NAC'ın (N-Asetilsistein) etkilerinin ışık mikroskopik düzeyde incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Bu amaçla erkek Wistar Albino ratlar: Kontrol, MTX, MTX+NAC, ve NAC gruplarına ayrıldı. Karaciğerler 10. günün sonunda alınarak % 10 'luk nötral tamponlu formalinle tespit edildi. Işık mikroskopunda incelendi.

Bulgular: Yapılan ışık mikroskopik incelemede MTX uygulanan ratların karaciğerlerinde sinüzoidal dilatasyon, hepatosit dejenerasyonu, vasküler konjesyon-tromboz, inflamatuvar infiltrasyon bulgularına rastlandı.

Sonuç: Bu çalışma ile Metotreksat ile meydana gelen karaciğer hasarında, N-Asetilsistein'in meydana gelen hasarı azaltabileceği sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Metotreksat, NAC, ışık mikroskop, karaciğer hasarı, rat.

SUMMARY

THE PROTECTIVE EFFECT OF NAC ON METHOTREXATE INDUCED LIVER DAMAGE IN RATS: LIGHT MICROSCOPIC EXAMINATION

Aim: Methotrexate (MTX), a folic acid antagonist. MTX, which is a cytotoxic chemotherapeutic agent and is used for in the threatment of several

malignancies and various inflammatory diseases, is known that has hepatotoxic effects on liver. Acetylcysteine is an antioxidant material. Acetylcysteine rol of glutatyon synthesis in liver and lung and gives cysteine for abregulation glutatyon synthesis . The aim of this study is research of the NAC (N- Acetylcysteine) effects on liver damage which was occurred by MTX on light microscope.

Material and Methots: For this aim male Wistar Albino rats were divided into control, MTX, MTX+NAC, NAC groups. At the end of ten days, rats livers were put into % 10 neutral tamponized formalin and inspected on light microscope.

Findings: It was found that on the liver of rats which was given MTX, sinusoidal dilatation, hepatocytes degeneration, vascular congestion-trombosis, inflammatory infiltration on light microscope.

Results: As a result of this study it was found that NAC may decrease liver damage, which was occurred by MTX.

Key Words: Methotrexate, NAC, light microscope, hepatotoxicity, rat.

RATLARDA DOKSORUBİSİNİN BÖBREKTEKİ HASARINA KARŞI QUERCETİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN İŞIK MİKROSKOPİK DÜZEYDE İNCELENMESİ

YASAR Zeliha, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Murat YAĞMURCA. 59 s. Ocak 2010

Aamac: Antrasiklin grubundan antitumor ajanlardan olan doksorubisin, cesitli deney hayvanlarında bobrek toksisitesine neden olmakta ve insanlarda da nefrotoksik olabilmektedir. Bu etki oksidatif stresin bir sonucu olabilir. Bu calismada doksorubisin uygulaması ile bobrek dokusunda meydana gelen yapısal/histolojik değişiklikler ve doksorubisin ile birlikte ekzojen uygulanan quersetinin' in koruyucu etkilerinin işik mikroskopik duzeyde incelenmesi amaclandı.

Gerec ve Yontem: Erkek Wistar Albino ratlar dort gruba ayrıldı: I, kontrol (n=10); II, doksorubisin hidroklorid, (n=10); III, doksorubisin hidroklorid + quersetin, (n=10); IV, quersetin (n=10). Doksorubisin grubuna tek doz doksorubisin 20 mg/kg/i.p. olarak verildi. İlacların uygulanmasını

takiben kesilen ratlardan alınan bobrek kesitleri %10'luk notral tamponlanmış formalinde tespit edildi. Alınan doku örnekleri Hematoksilin-Eozin (H&E) ile boyandıktan sonra işik mikroskopu altında incelendi.

Bulgular: Yapılan işik mikroskopik incelemede doksorubisin uygulanan ratların bobreklerinde tubuler dilatasyon, tubuler vakuoler değişiklikler, glomeruler vakuolizasyon, bowman bosluğunda azalma, bowman kapsulunde kalınlaşma ve interstisyel infiltrasyon bulgularına rastlandı.

Sonuc: Bu çalışma ile doksorubisin ile meydana gelen bobrek hasarında, quersetinin meydana gelen hasarı azaltabileceği sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Doksorubisin, Quersetin, işik mikroskop, bobrek hasarı, rat.

SUMMARY

LIGHT MICROSCOPIC INVESTIGATION OF QUERCETIN 'S EFFECTS ON KIDNEY INJURY INDUCED BY DOXORUBICIN IN RATS

Aim: The anthracycline antitumor drug doxorubicine causes severe nephrotoxicity in a variety of experimental animals and may be nephrotoxic to humans. This effect may be the consequence of oxidative stress. The aim of present study was to determine by light microscopy the doxorubicin-induced structural/histological changes and protective effects of co-administration of quercetin in doxorubicin induced kidney injury.

Material and Methots: Forty adult, male Wistar albino rats were used and were divided into four groups: I, control (n=10); II, doxorubicin (n=10); III, doxorubicin + quercetin , (n=10); IV, quercetin (n=10). In the doxorubicin group; the animals were treated with single dose 20mg/kg/i.p doxorubicin. After administration of the drugs, the rats were decapitated and their kidneys were removed and fixed in 10% neutral-buffered formalin. Tissue samples were stained

with H&E (Hematoxylin-Eosin) and histological examined with light microscopy.

Findings: It was found that on the kidney of rats which was given doxorubicin, renal tubular dilation, tubular vakuoler changes, glomerular vakuolizasyon, a decrease in space bowman, bowman capsule thickening and interstitial infiltration on light microscope.

Results: As a result of this study it was found that quercetine may decrease kidney damage, which was occurred by doxorubicin.

Key Words: Doxorubicin, Quercetin, light microscope, kidney injury, rat.

TIP FAKÜLTESİ
MİKROBİYOLOJİ VE KLİNİK
MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYON İLİNDEKİ GASTRİK YAKINMALI HASTALARIN DENTAL PLAK VE MİDE BİOPSİ ÖRNEKLERİNDE HELICOBACTER PYLORI'NİN PT-PCR İLE ARAŞTIRILMASI

ALTINDIŞ Selma, Yüksek Lisans Tezi,
Yönetici: Yrd.Doç.Dr.Mustafa **ALTINDIŞ** 66.s.,
Eylül 2003

Helicobacter pylori, kronik gastritin ana nedeni olup gastrik ve duodenal ülser gelişmesinde de rolü vardır. Dental plak, *H.pylori* için bir rezervuar olabilir fakat ağız mikroflorasının *H.pylori* için kalıcı bir rezervuar olduğu hipotezi hala tartışılmaktadır. Bu çalışmada, gastrik yakınmalı popülasyonda, mide antrum ve dental plaklarda Real Time-PCR yöntemi ile *H.pylori* DNA'sı varlığı ve bu enfeksiyon ile oral hijyen indeksi arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır.

Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine rutin endoskopi için başvuran 60 hasta ile asemptomatik kontrol grubu olarak 40 kişi değerlendirildi. Hastaların dental plakları Sillnes ve Loe'nun plak indeksine göre değerlendirildi. Supragingival plaklardan ve mideden alınan örneklerde *H.pylori*'nin spesifik internal üreaz genleri RT-PCR ile araştırıldı. Mide antrum biyopsileri ayrıca histolojik olarak da değerlendirildi. Gastriti olan 60 hastanın 51'inde (% 85) antrum biyopsi örneklerinin histolojik incelenmesi ile, 44'ünde de (% 73.3) RT-PCR ile *H.pylori* saptandı. *H.pylori* 60 hastanın 5'inin (% 8.3) dental plak örneklerinde bulundu. Bu 5 hastanın 4'ünde (% 80) gastrik biyopsi örneklerinden *H.pylori* saptandı. Kronik gastriti olan 4 hasta, dental plak ve antral örneklerinde *H.pylori* taşımakta idi. Bu hastaların birinde displazi ve metaplazi belirlendi. Kontrol grubunda ise sadece bir kişinin dental plağında *H.pylori* RT-PCR ile pozitif bulundu. Bu çalışmada gastrik *H.pylori* enfeksiyonu ile dental hijyen, dental taşıyıcılık, periodontal hastalık yada protez kullanımı arasında bir korelasyon bulunmamıştır. Oral kavite, *H.pylori* enfeksiyonu için rezervuar ve oral sekresyonlar da mikroorganizma bulaşı için önemli bir yol olabilir. Diş plaklarındaki *H.pylori*'nin varlığı antibiyotik tedavisi sonrası gastrointestinal reenfeksiyonlar ve ülser relapsları için bir risk faktörüdür.

Anahtar Sözcükler: *Helicobacter pylori*, Dental Plak, Gastrik Biyopsi, RT-PCR

SUMMARY

DETECTION OF *HELICOBACTERPYLORI* IN DENTAL PLAQUE AND GASTRIC BIOPSY SAMPLES OF PATIENTS YVHOSE GASTRIC INFECTIONS BY REAL TIME- PCR IN AFYON REGION

Helicobacter pylori are regarded as an important pathogen playing a key role in the pathogenesis of peptic ulcer. Dental plaque has been suggested as a reservoir for *H.pylori* but the hypothesis that the oral microflora may be a permanent reservoir of *H. pylori* is still controversial. The aims of this study were to determine the presence of *H. pylori* DNA in the gastric antrum and dental plaque of a Turkish population by RT-PCR and to investigate the relationship between this infection and the oral hygiene index.

Sixty patients from the Hospital of Kocatepe University School of Medicine, attending for routine gastroscopy, and 40 asymptomatic subjects (control group) were evaluated. The patients' dental plaque was assessed by the plaque indices of Sillnes and Loe. Supragingival plaque was analysed by a RT PCR for a specific internal urease gene. Gastric antrum biopsies were taken for histological examination and RT-PCR.

H.pylori was detected by histological examination in antra samples from 51 (85 %) and by RT PCR 44(73.3 %) of 60 patients, all of whom had gastritis. *H.pylori* was also detected in dental plaque samples of 5 (8.3 %) of the 60 patients. In 4 (80 %) of these 5 patients, *H.pylori* was identified in the gastric biopsy. Four patients with chronic gastritis carried *H. pylori* in dental plaque and antral samples. Of these patients, one also had dysplasia and one had metaplasia. Only one subject in the control group was positive by PCR. There was no correlation between gastric *H.pylori* infection and dental hygiene, dental caries, periodontal disease or use of dentures. The oral cavity may be a reservoir for *H.pylori* infection and oral secretions may be an important means of transmission of this microorganism. *H.pylori* in dental plaque may represent a risk factor for gastrointestinal re-infection and ulcer relapse after antibiotic therapy.

Key Words: *Helicobacter pylori*, dental plaque, gastric biopsy, RT-PCR.

ATİPİK PNÖMONİ ETKENLERİNİN SAPTANMASINDA IFA YÖNTEMİ

KOCABAŞ Türkan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Orhan Cem **AKTEPE**,
62 s. Ekim 2003

Pnömoni enfeksiyöz etkenlere bağlı olarak ortaya çıkan bir alt solunum yolu hastalığıdır. Yaptığı klinik tablolara göre klasik ve atipik görünüm olarak değerlendirilir. Atipik pnömoniler, balgamsız veya az miktarda mukoid balgamin eşlik ettiği, günler içinde artış gösteren öksürük, üst solunum yolları enfeksiyonu yakınmaları, düşük dereceli ateş, kas ve eklem ağrılarının bulunduğu, akciğer muayenesinde grafi bulguları ile uyumsuz olarak pek az dinleme bulgusunun olduğu, laboratuvar tetkiklerinde ise lökosit sayısının normal veya hafif artışı ile seyreden hastalıklardır. Atipik pnömonilerden sorumlu başlıca etkenler; *Mycoplasma pneumoniae*, *Chlamydia pneumoniae*, *Legionella pneumophila* gibi bakteriler ve bazı viruslardır. Bölgemizde bu patojenlerin sıklıklarının saptanmasına yönelik hiçbir veriye ulaşılamamıştır. Bu çalışma, hastanemizde klinik tanı konulan atipik pnömoni hastalarda, belirtilen ajanların saptanması amacıyla yapıldı. Çalışmaya, bir yıl boyunca hastanemize başvuran 21-83 yaşları arasındaki hastalar dahil edildi. Bu dönemde; 36'sı kadın, 42'si erkek olmak üzere toplam 78 hastaya ait örnekler incelendi. Her bir hasta için hasta bilgilerinin içeren bir form dolduruldu. Hasta serumlarında, yukarıda sayılan ajanlar açısından IgM, IgA ve total antikorlar İmmun Floresan Antikor (IFA) ve Enzimli İmmün Deneyi (ELISA) yöntemleriyle çalışıldı. Serum örneklerinin 36'sında (% 46,1) *M. pneumoniae* IgM 30'unda (% 38,4), *C. pneumoniae* IgM, birinde ise (% 1,2) *L. pneumophila* IgM antikorları tespit edildi.

Sonuç olarak, bu yüksek seropozitivite bulguları ışığında bölgemizde atipik pnömoni etkenlerinin sık olarak görüldüğü ve şüpheli hastalarda bu etkenlerin araştırılmasının tanı ve tedavi açısından gerekli olduğu kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Atipik pnömoni, *M.pneumoniae*, *C. Pneumoniae*, *L.pneumophila*, IFA

SUMMARY

THE DETECTION OF CAUSATIVE AGENT OF ATYPICAL PNCUMONIAC BY IFA

Pneumoniae is a lower respiratory tract disease caused by several infectious agents. It is defined clinically in tvvo category, classical appearance and atypical pneumoniae. The symptoms of atypical pneumonia are; vvithout or less amount of mucoid sputum , increasing cough in progress, accompaying uppr respiratory tract infection complaints, low grade temperature, muscle and joint pains. The characteristics of disease are a discordance between physical examination of chest findings and radiography, and normal or low level leucocytosis.

The agcnets mainly responsible for atypical pneumoniae are bacterial pathogens such as; *Mycoplasma pneumoniae*, *Chlamydia pneumoniae*, *Legionella pneumophila* and some viruses. There is not any data about the detection of this pathogens in our region. In this study, we aim to detect the agents that mentioned above, on the patients with atypical pneumoniae which are diagnosed in our hospital. For the study we take the patients at 21-83 years olds who are admitted to our hospital were analysed during one year. Of 36 women and 42 men totally 78 patients are enrolled in our study. We take serum specimens and an inquiry from the patients. From ihese specimens, specific IgM, IgA and total antibodies of pathogens were studied by Immun Fluorescence Antibody (IFA) and Enzyme Linked Immuno Sorbent Assay (ELISA). *Mpneumoniae* IgM is detected serologically in 36 patients (%46,1), *C.pneumoniae* IgM in 30 patients (%38,4), *L.pneumophila* IgM in one patient(%1,2).

In conclusion, in the sight of this high seropositivity findings we believe that atypical pneumonia agents appears frequently in our region and search of this agents in suspicious paticnts is necessary for diagnosis and treatment.

Key Words: Atypical pneumonia, *M.pneumoniae*, *C.pneumoniae*, *L.pneumophila*, IFA.

AFYON BÖLGESİNDE TÜBERKÜLOZ OLGULARININ LÖWENSTEİN-JENSEN, BACTEZ VE TK MEDIUM YÖNTEMLERİ İLE SAPTANIP DÖRT MAJOR İLACA KARŞI DİRENÇLERİNİN BELİRLENMESİ

İŞİTEZ Murat, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Yrd.Doç.Dr.Zafer **ÇETİNKAYA**, 80 s., Şubat
2004

Bu çalışmada 280 klinik örnek Erlich Ziehl Neelsen boyama yöntemi, Löwenstein-Jensen, BACTEC 460TB ve TK MEDIUM kültür yöntemleri ile incelemeye alınıp tüberküloz açısından değerlendirilmiştir.

İncelenen 280 klinik örneğin 41'inden (% 14,6) çalışılan yöntemlerle pozitif sonuç alınmıştır. Pozitif bulunan 41 örnekten, 38 (%92,7) tanesi Erlich Ziehl Neelsen yöntemi ile 31 tanesi (%75,6) Löwenstein-Jensen, 23 tanesi (% 56,1) BACTEC 460TB ve 21 tanesi (% 51,2) TK MEDIUM kültür yöntemleri ile pozitif bulunmuştur.

Uygulanan niasin identifikasyon testi ve NAP identifikasyon testi sonrasında 41 suşun 26 (%63,4) tanesinin *M. tuberculosis* kompleks, 15 (% 36,6) tanesinin MOTT basilleri olduğu tanımlanmıştır.

İzole edilen 26 *M. tuberculosis* suşunun 13 (% 50) tanesinde ilaç direncine rastlanmazken kalan 13 suşta İzoniazid'e dirençli 1 (%7,69) suş, Etambutola dirençli 2 (%15,39) suş, Streptomisin'e dirençli 1 (%7,69) suş bulunmuştur. İki ilaca birden dirençli suş sayısı 5 (% 38,6) ve tüm ilaçlara dirençli suş sayısı 4 (% 30,77) olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler : *M. tuberculosis*, Löwe'nstein-Jensen, BACTEC TB460, TK MEDIUM, Major İlaç Direnci.

SUMMARY

In this study 280 clinic specimens were investigated for assignment of tuberculosis by Erlich Ziehl Nielsen smear strain method, Löwenstein-Jensen, BACTEC 460TB ve TK MEDIUM culture methods.

Fourty one of 280 clinic specimens (%14,6) were positive by these methods. 38 (% 92,7) of these specimens found by Erlich Ziehl Nielsen smear strain method, 31 (%

75,6) by Löwenstein-Jensen, 23 by (% 56,1) BACTEC 460TB and 21 by (% 51,2) TK MEDIUM. NAP identification and Niacin identification test was applied for Mycobacterium strains. 26 (% 63,4) of 41 isolates were identified as *M. tuberculosis* complex and 15 (%36,6) were as MOTT bacilli.

Thirteen (%50) of 26 isolated *M. tuberculosis* complex strains were not resistant to any major drug. But 13 of these isolates were resistant to the İzoniazid, etambutol and streptomycin are 1 (% 7,69) strains, 2 (%15,39) strains and 1 (% 7,69) strains respectively. There were 5 (% 38,6) strains resistant to two of the drugs and 4 (% 30,77) strains were resistant to four of the drugs.

Key Words : *M. tuberculosis*, Löwenstein-Jensen, BACTEC TB460, TK MEDIUM, Major Drug Resistant

AFYON YÖRESİNDE KLİNİK ÖRNEKLERDEN SOYUTLANAN CANDIDA TÜRLERİNİN İDENTİFİKASYONU VE ANTİMİKOTİK DUYARLILIKLARI

PİYADE Meltem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Mustafa **ALTINDIŞ**, 72 s.
Haziran 2004

Sağlıklı kişilerin normal florasında bulunan Candida'lar fırsatçı funguslardır. Bu mikroorganizmalar, immun sistemi birtakım nedenlerle baskılanmış kişilerde hayatı tehdit eden patolojilere yol açabilirler. Son 10 yılda Candida'larla oluşan enfeksiyon insidansı artmıştır. Enfeksiyonlardan en sık izole edilen tür *C. albicans* olmakla beraber non-albicans Candida türleri ile oluşan enfeksiyon insidansında da artış görülmektedir. Ayrıca bu türlere karşı kullanılan antifungal ajanlara direnç görülmesi de önemli bir problem oluşturmaktadır .

Bu çalışmada, klinik örneklerden izole ettiğimiz maya türü mantarlardan Candida'ların tür düzeyinde tanımlanması, varsa dirençli türlerin görülme sıklığı ve antifungal duyarlılık paternlerinin belirlenmesini amaçladık.

Çalışmada, hastanemiz Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji laboratuvarına gönderilen çeşitli örneklerden izole edilmiş toplam 100 Candida suşunun biyokimyasal tiplendirilmesi yapılmıştır.

Bu şuşların 50'si *C. albicans* (%50), 15'i *C. glabrata* (%15), 13'ü *C. tropicalis*, 10'u *C. krusei* (%10), 7'si *C. kefyr* (%7), 3'ü *C. parapsilosis* (%3) ve 2'si *C. guilliermondii* (%2) olarak tanımlandı.

Tanımlanan bu türlerin Amfoterisin B, Ketokonazol ve Flukonazole karşı duyarlılıkları mikrobuyyon dilüsyon yöntemi ile araştırılarak incelenmiştir. Yapılan antifungal duyarlılık sonuçlarına göre izolatlarımızın MIK değerleri Flukonazol için 0,125-64 µg/ml, Amfoterisin B ve Ketokonazol için 0,03-16 µg/ml arasında saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Amfoterisin B, Antifungal duyarlılık testleri, *Candida albicans*, flukanazol, Ketokonazol.

SUMMARY

IDENTIFICATION AND ANTIFUNGAL SUSCEPTIBILITY OF CANDIDA SPECIES ISOLATED FROM CLINICAL SPECIMENS IN AFYON REGION

Candidas are opportunistic fungi found in the normal flora of healthy persons. These microorganisms can cause life-threatening pathology in patients whose immune system has been repressed by illness.

The incidence of *Candida* infections has increased in the last 10 years. Although *C. albicans* is the most frequently isolated species, there also been an increase in the incidence of infection with non-albicans *Candida* species. The development of resistance to the antifungal agents used against these species is also becoming an important problem.

We aimed to identify the *Candida* species isolated from clinical specimens and determine the percentage of resistant species and the antifungal sensitivity pattern. We carried out biochemical typing of the 100 *Candida* strains isolated from various specimens that had been sent to the Microbiology and Clinical Microbiology Laboratory of our hospital. Of these strains, 50 (50%) were identified as *C. albicans*, 15 (15%) as *C. glabrata*, 13 (13%) as *C. tropicalis*, 10 (10%) as *C. krusei*, 7 (7%) as *C. kefyr*, 3 (3%) as *C. parapsilosis* and 2 (2%) as *C. guilliermondii*.

Susceptibility of these strains to Amphotericin B, Ketoconazole and Fluconazole were carried out by using microbroth susceptibility testing method.

Susceptibility testing results revealed that the susceptibility range of our isolates to Fluconazole

was 0,125-64,0 µg/ml and was 0,03-16 µg/ml to Amphotericin B and Ketoconazole.

Key Words: Amphotericin B, Antifungal Sensitivity tests, *Candida albicans*, Fluconazole, Ketoconazole

İNFEKSİYÖZ MONONÜKLEOZ ŞÜPHELİ OLGULARDA EBV VE CMV'İN SEROLOJİK TANI YÖNTEMLERİ

ASLAN Savaş, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr.Orhan Cem AKTEPE, 71s., Haziran 2004

İnfeksiyöz mononükleoz, EBV'a bağlı olarak ortaya çıkan, primer olarak adolesan çağının ve gençlerin hastalığıdır. Hastalığın klasik triadı ateşin yanında boğaz ağrısı ve lenfadenopatidir. CMV ve EBV enfeksiyonu daha çok çocukluk çağında asemptomatik olarak geçirilmekte iken, immün yetmezlik durumlarda ve konjenital enfeksiyon gibi ağır klinik tablolara neden olmaktadır. Virusların kazanılmasında ve klinik enfeksiyon şeklinde etkisi olan başlıca faktörler yaş, kalabalık ve kötü hijyen koşullarında yaşama, konağın immün durumu, kan ve organ nakli ve cinsel temastır.

Çalışmamızda enfeksiyöz mononükleoz tanısında güncel olarak kullanılan monospot deneyi ile ELISA ve Dot-Blot deneyi birlikte kullanılarak LAP ve boğazda şişlik şüphesiyle başvuran gruplardaki akut ve geçirilmiş enfeksiyonlar araştırılmıştır. Çalışmaya, 18 ay süreyle hastanemize başvuran 2-59 yaşları arasındaki hastalar dahil edildi. Bu dönemde; 13'ü kadın, 14'ü erkek olmak üzere toplam 27 hastaya ait örnekler incelendi. Her bir hasta için hasta bilgilerini içeren bir form dolduruldu. Hasta serumlarında, EBV, (ELISA ile IgM, IgG, Monospot ve Dot-Blot yöntemi ile çalışıldı. CMV, ELISA yöntemi ile IgM, IgG ve Dot-Blot yöntemi ile çalışıldı.

Çalışmaya alınan toplam 27 hastanın 5'inde (%18,51) EBV IgM (ELISA), 2 hastada (%7,40) Heterofil Antikor (Monospot), 4 hastada (%14,81) ise Dot Blot pozitif bulundu. CMV IgM ve IgG açısından değerlendirildiğinde; IgM ve Dot-Blot yöntemi hiç antikor saptanamazken, ELISA ile IgG 26 (%96,29) hastada pozitif olarak tespit edildi.

Sonuç olarak, lenfadenopati ve boğazda şişlik şüphesiyle başvuran grupların enfeksiyöz

mononükleoz açısından değerlendirilmesinde en sık kullanılan yöntem olan monospot testinin tüm olguların saptamakta yeterli olmadığı görülmektedir. Hastalarda EBV ve CMV varlığının ELISA ile araştırılması yanı sıra, etkenleri ve heterofil antikor varlığını birarada değerlendiren Dot-Blot yönteminin pratik ve doğru sonuç veren bir test olarak kullanılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: EBV, CMV, İnfeksiyöz mononükleoz.

SUMMARY

SEROLOGIC DIAGNOSIS OF EBV AND CMV IN INFECTIOUS MONONUCLEOSIS SUSPECTED CASES.

Infectious mononucleosis, is a primarily disease of the adolescence and childhood period caused by EBV. The classical triad of the disease is sore throat and lymphadenopathy besides fever. While infections of CMV and EBV are exposed mostly in childhood period, they can cause serious clinical pictures in immune deficiency statuses or congenital infections. The main factors effecting the acquiring of viruses and clinical infections are depended on age, living in a crowded environment, and bad hygienic conditions, the immune status of the host, blood and organ transplantation, and sexual intercourse.

In our study, we investigated acute and past infections in the patients admitted with lymphadenopathy and doubtful swelling in throat by using monospot test, which is a test used in the diagnosing of infectious mononucleosis currently, and ELISA and Dot-Blot tests together. Patients of ages between 2 and 59 who applied to our hospital in a period of 18 months were involved in our study. During this period, samples taken from a total of 27 patients, out of which 13 were females, and 14 were males. A form containing the information about patients were filled for each patient. EBV was searched in the serum with ELISA for IgM and IgG were searched, and also with Monospot and Dot-Blot methods. CMV was searched, with ELISA method, for IgM and IgG, and also were 'searched with Dot-Blot method.

In 5 (%18,51) of the patients out of 27 patients, EBV IgM ELISA was found to be positive, in 2 (%7,40) heterophile antibody (Monospot), and in 4 (% 14,81) Dot-Blot was found to be positive. When results were evaluated in terms of CMV IgM and IgG, while no antibodies could be found with ELISA and Dot-Blot

methods, antibody was determined with (ELISA) IgG in 26 (%96,29) patients.

In conclusion, it is apparent that the monospot test, which is the most frequently used method in the evaluation of infectious mononucleosis, is not satisfactory in evaluating every case of in such patients with lymphadenopathy and swelling in throat. It is suggested that Dot-Blot method is a practical and accurate test that is another method in evaluating the factors and the presence of heterophile antibodies, as well as searching the presence of EBV and CMV with ELISA.

Keywords: EBV, CMV, Infectious mononucleosis.

AFYON BÖLGESİNDE TOPLANAN SÜT VE PEYNİR ÖRNEKLERİNDEN BRUCELLA TÜRLERİNİN SAPTANMASI

EREN Elif, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Zafer **ÇETİNKAYA**, 71
s., Eylül 2004

Afyon Bölgesinden Toplanan Süt ve Taze Peynir Örneklerinden Brucella Türlerinin Saptanması Bruselloz, Brucella cinsi bakterilerle oluşan koyun, keçi, sigir, manda ve domuz gibi hayvanların et, siit, idrar gibi viicut sivileri, infekte siit ile hazırlanan siit iiriinleri ve hayvanların gebelik materyali aracihiği ile insanlara bulaşabilen; titreme ile yükselen ateş, kas ve biyyik eklemlerde agn ile seyreden bir zoonozdur. Zoonozlar toplum sağlığını ekonomik acidanda etkileyen sorunlardan birisidir. Biitiin diinyada oldugu gibi ilkemizde de sayilari giderek artan zoonotik hastahklar grubu icerisinde yer alan bruselloz eski bir tarihcesi olan ve hala giincelligini koruyan bir hastahktir. Olkemiz gibi ekonomisi tarim ve hayvancihga dayali ilkelelerde biyyik ekonomik kayiplara neden olmaktadır Bu calismada Afyon yoresinden toplanan 100'er adet siit ve taze peynir omeginden kiilttir yontemleriyle Brucella tiirleri arastinlmisttir. Kültür ydntemleriyle siit orneklerinden 25 (%25) tanesinde Brucella tiirleri saptanmisttir. Bu 25 (%25) omekten; 5 (%5) tanesinin B.abortus, diger 20 (%20) ornegin ise B. melitensis oldugu tespit edilmiştir. Siitlerde yapılan Ring testinde 35 (%35) ornekte pozitiflik bulunmuştur. Pozitif örneklerin 15 (%15) tanesi ineklerden alınan sütlerde, 20 (%20) tanesinde koyunlardan alınan sütlerdi. Yine sütlerde yapılan

Whey-AT testi ile 15 (%15) örnekte pozitiflik bulunmuştur. Toplanan taze peynir örneklerinin yalnız 2'sinde (%2) *Brucella* spp. üretilmiştir.

Anahtar Sozcükler: Sut, Peynir, *Brucella*, Ring Testi

SUMMARY

DETERMINING THE BRUCELLA KINDS COLLECTED FROM MILK AND FRESH CHCCSE SAMPLES IN AFYON REGION

Brusellosis is a zoonose which forms with the types of *Brucella* bacteria and infects the people with the meat, milk, body fluid as urine of animals like sheep, goats, oxes, buffaloes, pigs and also with milk-products from infected milk and with the pregnancy material of animals; this progresses in muscles and big joints with trembling and high temperature.

Zoonoses are big problems of social health. Brusellosis which takes part in the group of zoonose illnesses in our country as well as in all the world, is a big disease that has an old history and protects its popularity. It causes great economical losses in countries whose economy depends on agriculture and stock-breeding as in our country.

Brucella spp. are studied in this work with cultural methods taken from 100 different milk and fresh cheese samples in Afyon. *Brucella* spp.'s are found out in 25 (25%) samples with the cultural methods. 5 (5%) samples are *B. abortus*, the other 20 (20%) samples *B. melitensis* from these 25 (25%) samples.

In Ring tests searched in milk, in 35 samples (35%) have a positiveness. These 15 (15%) are from cows, 20 (20%) are from sheep milk. However, with the Whey-AT tests 15 samples (15%) have positiveness. Top.

Keywords: Milk, Cheese, *Brucella*, Ring Test.

ANTİBİYOTİĞE BAĞLI HASTANE VE TOPLUM KÖKENLİ İSHAL OLGULARINDA CLOSTRIDIUM DIFFICILE ARAŞTIRILMASI

USLUER Sibel, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. Mustafa ALTINDIŞ, 54 s, Şubat 2006

Clostridium difficile, asemptomatik taşıyıcılık, psödomembransız kolit, psödomembranöz kolit (PMC), fulminant kolit/toksik megakolon gibi çok çeşitli klinik tablolara neden olabilen gram pozitif, anaerop, sporlu bir basildir. Yoğun bakımlarda antibiyotik kullanımı ile bağırsak florasının bozulmasından *C.difficile* sorumlu tutulabilmektedir. Çalışmada poliklinik, klinik ve yoğun bakım hastalarında antibiyotik kullanımına bağlı olarak gelişen ishal hastalarında *C.difficile*'nin etken olup olmadığının farklı yöntemlerle araştırılması amaçlanmıştır.

Çalışmaya, 2005 yılı boyunca hastanemizin polikliniklerine başvuran, klinik ve yoğun bakım servislerinde yatan 18-80 yaş arası hastalar ile taşıyıcılıklarının araştırılması açısından yoğun bakım çalışanları ve gıda personeli dahil edilmiştir. Bu dönemde 45'i (% 49.4) erkek olmak üzere toplam 91 hasta ile 21'i (% 77.8) erkek toplam 27 kontrol grubundan bilgileri içeren anket formu yanı sıra dışkı örnekleri toplanmıştır. Hasta dışkı örneklerinden *C.difficile*; kültür, kültürde üreyen kolonilerden lateks aglütinasyon, Toksin A lateks ve Toksin A+B ELISA yöntemleriyle araştırılmıştır. Hasta dışkı örneklerinden 13'ünde (% 14.2) kültür, 4'ünde (% 4.3) toksin A lateks, 13'ünde (% 14.2) ise Toksin A+B ELISA yöntemiyle pozitiflik saptanmıştır.

Sonuç olarak; yoğun antibiyotik kullanımına bağlı gelişen ishal hastalarında *C.difficile*'nin önemli olduğu, kültür ya da Toksin A+B ELISA yöntemi ile araştırılmasının uygun olacağı ayrıca antibiyotik kullanımı konusunda hekimlerin ve toplumun bilinçlendirilmesi gerekliliği kanısına varılmıştır.

Anahtar kelimeler: İshal, *Clostridium difficile*, Toksin A lateks, Toksin A+B ELISA.

SUMMARY

Clostridium difficile is an anaerobic spore forming bacteria which is the major cause of pseudomembranous colitis (PMC), antibiotic associated diarrhea and fulminate colitis /toxic megacolon. When normal intestinal flora is altered

generally due to the overuse of antibiotics especially at intensive care unit we see these clinical spectrum. In this study we examine whether or not *C.difficile* is a responsible agent of diarrhea after using antibiotics on either outpatient or inpatient basis, including intensive care unit.

During 2005, patients seen on outpatient clinics, admitted to wards or intensive care units, aging 18 to 80, their caring staff were included into the study. In this term, 91 patients (49.4% men/45 men) and 27 control group (77.8% men/21 men) were studied. *C.difficile*, culture(Oxoid *Clostridium difficile* Agar Base), latex agglutination which is a colony springs up culture, searched by toxin A latex (Oxoid, UK) and toxin A+B ELISA(Seramun GmbH, Serazym *C.difficile* Toksin A+B) . In the 13 (14.2%) of samples culture, in the 4 (4.3%) of samples toxin A latex, in the 13 (14.2%) of samples ELISA toxin A+B were found positive.As a result; at diarrhea situations which is a reason of intensive antibiotics usage *C.difficile* is important agent, so investigating it by culture or toxin A+B ELISA

Key Words: Diarrhea, *Clostridium difficile*, Toxin A Lateks, Toxin A+B ELISA.

ANTİ NÜKLEER ANTİKORLARIN FARKLI YÖNTEMLERLE BAKILMASI VE ALT GRUPLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ÇAĞLAYAN Emine Sacide, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç. Dr. Orhan Cem AKTEPE, 72 s,
Haziran 2006

Otoimmün hastalıklar, organizmanın kendi doku ve hücrelerine karşı immün yanıt gelişmesi sonucu oluşmaktadır ve bu hastalıkların tanısında otoantikorlar büyük önem taşımaktadır. Anti nükleer antikor (ANA) adı verilen, hücre nükleusu ve/veya sitoplazmasındaki nükleer yapılara karşı gelişen otoantikorlar, bağ doku hastalıklarında (BDH) önemli bir tanı kriteridir. Günümüzde, ANA pozitifliğinin saptanması amacıyla geliştirilmiş bir çok yöntem bulunmaktadır. Ancak, en eski yöntem olarak bilinen indirek immünofloresans antikor (IFA) tekniği, hala en yaygın kullanılan yöntem olma özelliğini korumaktadır. Son yıllarda, serum fizyolojik ile ekstrakte edilebilen nükleer antijenlere karşı gelişen antikorlarının (anti ENA), BDH'ta, hastalık tipinin belirlenmesi ve şiddetinin

takibinde önem taşıdığı vurgulanmaktadır. ANA pozitifliğinin yanında, alt grupların birbirinden ayırt edilmesi amacıyla geliştirilmiş yeni tekniklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Çalışmamızda, farklı kliniklerden laboratuvarımıza gönderilen, 85 (%72.6) kadın, 32 (%27.4) erkek olmak üzere toplam 117 hasta serumunda IFA, Dot Blot ve ELISA teknikleriyle ANA pozitifliği araştırılmıştır. IFA referans yöntem kabul edilerek, mikroskopik boyanma şekilleri ve titreler dikkate alınmış, Dot blot tekniği ile alt grup tayini yapılmış, ELISA ile total anti ENA antikorlarına bakılmıştır. Çalışmamız neticesinde, IFA yöntemi ile 81 (%72.6), Dot Blot tekniği ile 98 (%83.8) ve ELISA ile 56 (%47.9) hastada ANA pozitifliği belirlenmiştir. Duyarlılık değerleri, Dot Blot için %81.2, ELISA için %71.7 olarak bulunmuştur. Özgüllük değerleri, Dot Blot yönteminde %50.0 iken ELISA tekniğinde %85.7 olarak hesaplanmıştır.

Sonuç olarak, ANA pozitifliğinin belirlenmesinde tek bir yöntemle tanıya gidilmesinin gerçekçi bir uygulama olmadığı bilinmektedir. Dot Blot yöntemiyle, subtiplerin ayırt edilebilmesinin, hatta aynı hastada birden fazla alt grubun saptanabilmesinin mümkün olduğu görülmüştür. Ancak IFA ile düşük titrelerde bile doğrulanamayan pozitifliklerle karşılaşılması, bu yöntemin tek başına kullanılmasının sakıncalarını ortaya koymuştur. ELISA tekniğinde kısa süre içinde fazla sayıda hasta serumuyla çalışılabilmeyle beraber kalitatif bir değerlendirme imkanı elde edilebilmiştir. Ancak, alt grupların birbirinden ayırt edilebilmesi mümkün olmamıştır. Bu açıdan, IFA yöntemi ile beraber bir veya birkaç testin bir arada kullanılmasının, sonuçların güvenilirliği açısından uygun olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Anti nükleer antikor, anti ENA, indirek immünofloresans antikor, Dot Blot, ELISA, otoimmün hastalık, otoantikor.

SUMMARY

Autoimmune diseases occur as a result of the immune response to self antigens and tissues of the organism and the detection of autoantibodies is very important in the diagnosis of these disorders. Antinuclear antibodies (ANA) autoantibodies generated against to nuclear/ cytoplasmic components of the cell are important diagnostic criteria for connective tissue diseases. Currently, a number of methods are available for the detection of ANA. Indirect immunofloresance antibody (IFA) method, known as the oldest technique, is still widely used. Nowadays, the autoantibodies originated to extractable nuclear/cytoplasmic

antigens, anti ENA antibodies in connective tissue disease has been noticed for evaluation of the disease differantion and the severity of the course. The new tecniques, developed for the detection of subgroups, are also needed the entities with ANA positivity.

In our study, it was investigated ANA positivity by using IFA, Dot Blotting and ELISA techniques on a total 117 patient sera from different clinics. The enrolled patients were 85 (%72.6) women and 32 (%27.4) men. IFA accepted as a reference test, for the examination titration and patterns were taken into consideration. Subgroups were determined by Dot Blotting and total anti ENA antibodies were investigated by ELISA. As a result of our study, the positivity was found in 81 (%72.6) sera by IFA, 98 (%83.8) sera by Dot blotting and 56 (%47.9) sera by ELISA. Sensitivity was found % 81.2 for Dot Blotting and %71.7 for ELISA . Specificity was found %50.0 for dot blotting and %85.7 for ELISA. In conclusion, it is known that diagnosis with only one method is not a reliable approach for the detection of ANA positivity. It is shown that, it is available to differentiate subgroups of ANA and to determinate different subgroups in same patient by Dot Blotting. However, it is obvious that using this technique alone was due to detect some positive samples even though they were negative by IFA and also when their titre were low level. It was possible work with relatively a high number of samples in a short period of time and to perform qualitative evaluation by ELISA. But with this methodology differentiating subgroups was not possible. Therefore we suggest using one or more than one tests together with IFA was suitable in order to get more reliable results.

Key words: Antinuclear antibody, anti ENA, indirect immunofluorescence antibody, Dot Blotting, ELISA, autoimmune disease, autoantibody

OKUL ÖNCESİ BAKİMEVLERİNDE A GRUBU BETA HEMOLİTİK STREPTOKOK TAŞIYICILIĞI

TOPAL Taylan, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Yrd. Doç. Dr. İhsan Hakkı **ÇİFTÇİ**, 64 s, Haziran
2006

A grubu Beta hemolitik streptokoklar (AGBHS) doğal kaynağı olan insanlar arasında solunum yoluyla geçebilen, sıklıkla farenjit etkeni olarak izole edilen, gram pozitif bakterilerdir. Çocukluk

çığında farinkste taşıyıcılık oranı coğrafi bölgeler ve mevsimlere göre değişmektedir.

Bu çalışma; Afyonkarahisar ili okul öncesi bakımevlerindeki 4-6 yaş grubu çocuklarda üst solunum yolu enfeksiyonlarına sebep olan AGBHS yaygınlığını saptamak amacı ile yapıldı. İl merkezinde bulunan toplam 43 okulda 607'si erkek, 527'si kız olmak üzere 1134 öğrenciden boğaz kültür örnekleri alındı. Bu öğrencilerden alınan farinks sürüntü örnekleri %5'lik koyun kanlı agarlara ekilerek 37°C'de bir gece inkübe edildi. AGBHS'lar koyun kanlı agarda hemoliz, koloni, gram boyama morfolojisi ve katalaz negatiflik özellikleri ile ayırt edildi. AGBHS'lar, Basitrasin duyarlılığı ve lateks aglütinasyon yöntemleri kullanılarak identifiye edildi.

İncelenen öğrenciler arasında AGBHS prevalansının %7,1 olduğu saptandı. Yaşadığı evde sigara içilen çocuklarda bu oranın %8,6, gece uyku problemi yaşayanlarda %13, üçten fazla kardeşi olanlarda %10,7 ve 6 yaşındaki çocuklarda bu oranın %7,9 olduğu saptandı. Sağlık ve eğitim sektöründe çalışan annelerin çocukları ile babası sağlık sektöründe çalışan çocuklarda AGBHS taşıyıcılık oranının diğer meslek gruplarına göre yüksek olduğu görüldü. Diğer faktörler gibi anne ve baba mesleğinin de AGBHS taşıyıcılığı açısından risk faktörü olabileceği düşünüldü.

Anahtar Kelimeler: AGBHS, Taşıyıcılık, Okul Öncesi Bakımevleri

SUMMARY

Group A Beta hemolytic streptococci (GABHS) are gram positive bacteria that can easily be transmitted among humans that are their natural source and that are frequently isolated as the causative organism of pharyngitis. Ratio of carries of childhood differs according to geographical regions and seasons. This study was performed with the purpose of determining the prevalence of GABHS, which causes upper respiratory tract infections among children between 4-6 years of age in Afyonkarahisar province. In the study, pharynx culture samples were collected from 1134 children, out of which 607 were boys, and 527 girls, out of the 1288 children in total 43 schools in the city center of Afyonkarahisar province. Samples of pharyngeal smear collected from these students were cultured in 5% sheep blood agar, and incubated for one night in 37 °C. GABHS were differentiated according to their hemolysis, colonizing and gram staining morphological characteristics, and also according to catalase negative characteristics. GABHS were identified

with Bacitracin sensitivity and latex agglutination for definite diagnosis.

In conclusion, it was found that GABHS prevalence among the students in preschool educational institutions was 7.1%. It was seen that this ratio was 8.6% for the children that people smoked in their homes, 13% in those have sleeping problems at night, 10.7% in those with more than three siblings, and 7.9% in children of 6 years of age. It was seen that GABHS carriership ratio in children of mothers working in health and education sectors and children of fathers working in health sector were higher as compared to other occupational groups. It is suggested that professions of parents could be a risk factor as regards GABHS carriership.

Key Words: GABHS, Carriage, Preschool Centres.

CANDIDA TÜRLERİNDE SUBİNHİBİTÖR KONSANTRASYONDA ANTİFUNGAL İLAÇ UYGULAMALARININ SLİME FAKTÖR OLUŞUMUNA ETKİLERİ

ARSLAN Alparslan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Zafer ÇETİNKAYA. 78 s.
Şubat 2007

Candida lar insanların normal florasının bir üyesi olup, doğada yaygın olarak bulunurlar. Konağın hücrel immünesinin bozulması, floral bölgelerdeki fizyolojik koşulların veya floradaki mikroorganizma içeriğinin değişmesi ile fırsatçı mantar enfeksiyonlarına yol açabilirler. *Candida* larla oluşan enfeksiyon sıklığı giderek artmaktadır. Kullanılan antifungal ajanlara direnç görülmesi de önemli bir problem oluşturmaktadır. Bu çalışmada, klinik örneklerden izole ettiğimiz maya türü mantarlardan *Candida* ların tür düzeyinde tanımlanması, slime oluşturanların tesbit edilmesi, antifungal duyarlılık paternlerinin belirlenmesi ve slime oluşumuna subinhibitör konsantrasyonlarda antifungallerin etkisini amaçladık. Çalışmada, hastanemiz Mikrobiyoloji ve Klinik Mikrobiyoloji Laboratuvarına 01.01.2005 ile 01.09.2006 tarihleri arasında gönderilen çeşitli örneklerden izole edilmiş toplam 250 *Candida* suşunun tanımlanması yapılmıştır. Slime oluşturan 64 (%25,6) *Candida* türü saptanmıştır. Slime

oluşturan türler modifiye tüp adherens metodu ile belirlenmiştir. Bunların 41.i *C.albicans* (%64,1), 13.ü *C.glabrata* (%20,3), 3.ü *C.tropicalis* (%4,6), 5.i *C.kefyri* (%7,8), 1.i *C.krusei* (%1,6), 1.i *C.sake* (%1,6) olarak tanımlanmıştır. Slime oluşturan türlerin Amfoterisin B (Amp-B), Vorikonazol, Itrakonazol ve Flukonazole karşı duyarlılıkları mikrobuyyon dilüsyon yöntemi ile araştırılarak incelenmiştir. Antifungallere duyarlılıkları; Amp-B. ye %98.4, Vorikonazol.e %68.7, Itrakonazol.e % 51.6, Flukonazol.e %53 saptanmıştır. Ayrıca çalışmamızda slime oluşturan suşlar için MÝK değerleri ile birlikte iki alt dilüsyonlar da hazırlanmış ve bu subinhibitör konsantrasyonların slime oluşumuna etkileri araştırılmıştır. Sonuçta; çalışmamızda antifungallerin subinhibitör konsantrasyonlarında 64 *Candida* türünden Amp-B ile 41 (%64,1).inin, vorikonazol ile 41 (%64,1).inin, itrakonazol ile 47 (%73,4).sinin, flukonazol ile ise 35 (%54,7).inin inhibe edildiği saptanmıştır. Çalışmamıza göre antifungaller subinhibitör konsantrasyonlarda slime oluşumunu % 64,1 oranında inhibe etmiştir.

Anahtar Sözcükler: Antifungal Duyarlılık, Slime faktör, *Candida*, Flukonazol, Vorikonazol, Itrakonazol, Amfoterisin B

SUMMARY

AFFECTS OF SUBINHIBITORY CONCENTRATION OF ANTIFUNGAL DRUG APPLICATIONS ON SLIME FACTOR FORMING AT CANDIDA SPECIES

Candida is the member of normal human flora. They are found in nature widely. Host cellular immunity deficiency can cause opportunistic fungal infections with flora, changing of physiological conditions of region or microorganism content of flora. The frequency of *Candida* infections has increased. The development of resistance to the antifungal agents is also seen an important problem.

In this study, we aimed to identify the *Candida* species isolated from clinical specimens, to detect slime forming species, to determine the antifungal susceptibility patterns and affects of sub inhibitory concentration of antifungals on slime forming. In this study, 250 *Candida* strains isolated from various specimens that has been sent to the Microbiology and Clinical Microbiology Laboratory of our hospital for 01.01.2005 bis 01.09.2006 has been described. 64 (25,6%) *Candida* species detected that is slime forming. Slime forming strains has been determined. Of

these strains, 41 (64,1 %) were identified as *C.albicans*, 13 (20,3 %) as *C.glabrata*, 3 (4,6 %) as *C.tropicalis*, 5 (7,8 %) as *C.kefyr*, 1 (1,6 %) as *C.krusei*, 1 (1,6 %) as *C.sake*. Susceptibility of these slime forming strains to Amp-B, Voriconazole, Itraconazole and Fluconazole were detected by using microbroth susceptibility testing method. Antifungal susceptibility were detected 98,4% for Amp-B, %68,7 for Voriconazole, 51,6% for Itraconazole, 53% for Fluconazole. Furthermore, in our study in addition to MIC values, 2 sub dilutions were prepared for slime forming strains and investigated slime forming at subinhibitory concentrations.

As result, in our study we detect that at antifungals subinhibitor concentration of 64 Candida species. 41 *Candida* species (64,1 %) slime forming is inhibited by Amp-B, 41 (64,1 %) is inhibited by Voriconazole, 47 (73,4 %) is inhibited by Itraconazole, 35(54,7 %) is inhibited by Fluconazole. In our study; preventing of slime forming at subinhibitory concentration of antifungals were detected 64,1%.

Key Words: Antifungal Sensitivity, Slime factory, *Candida*, Voriconazole, Itraconazole, Fluconazole, Amphotericine B

SOLUNUMSAL PATOJEN VİRUSLARIN İFAT VE MULTİPLEX PCR YÖNTEMLERİ İLE TANISI

KANDEMİR Ömer, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Mustafa **ALTINDİŞ**,85
s.Haziran 2007

Antiviral tedavinin planlanması, hastane içi yayılımı önlemek, enfeksiyon takibi ve gözetimini sağlamak, hastane giderlerini ve hastanın hastanede kalış süresini azaltmak gibi sebeplerden dolayı respiratuvar viruslerin taranması ve tanısının konması oldukça önemlidir. Solunum yolu enfeksiyonu semptomları gösteren çocuklarda, floresan antikor tekniği veya kültürle izolasyon gibi standart laboratuvar metotları ile viruslar % 13- % 45 oranları arasında tespit edilebilmektedir. Bu çalışmada, akut solunumsal hastalık semptomları gösteren çocuklardan alınan nazofarengeal sürüntü ve kan örneklerinde iki farklı yöntemle solunumsal viruslar ve onlara karşı gelişen IgM antikorlarının

araştırması ile klinik tanının desteklenmesi amaçlanmıştır.

Yeni geliştirilmiş ve kullanıma girmiş olan Multiplex kantitatif Revers Transkriptaz (RT) PCR Enzim Hibridizasyon Assay (Hexaplex Plus; Prodesse, USA) yöntemi ile nazofarengeal örneklerden tek tüpte Respiratuvar Sinsityal Virus (RSV), İnfluenza Virus Tip A (FluA), İnfluenza Virus Tip B (FluB), Parainfluenza Virus Tip 1, 2 ve 3 (PIV1, PIV2 ve PIV3) ve Human Metapneumo Virus (hMPV) araştırılmıştır. Bu test yedi farklı solunumsal virusun araştırılması ve kantitasyonunda her virus için korunmuş bölgelerden hazırlanmış altı ve yarım primerler karıştırılarak hazırlanmıştır. Floresan antikor tekniği (FAT-Euroimmun GmbH, Almanya) ile de RSV, FluA H1N1, FluA H3N2, FluB, PIV1, PIV2, PIV3 ve Adenovirus (AdV)'e karşı kanda oluşmuş IgM antikorları araştırılmıştır. Çalışma, bir yıllık dönemde, 46 hastadan alınan kan örnekleri ve nazofarengeal sürüntü örnekleri ile gerçekleştirilmiştir. Örnek toplanan hastaların yaşları 1 ay- 13 yaş arasındadır (ortalama 16.4 ± 4.5 ay). Örneklerin % 52'si erkek, % 48'i bayan hastalardan oluşmaktadır.

Alınan 46 kan örneğinden 13 tanesi (% 28.3) FAT ile (MPV hariç), aynı sayıda nazofarengeal sürüntü örneğinden 8 tanesi (% 17.4) multiplex PCR yöntemi ile (AdV hariç) bir veya daha fazla sayıda respiratuvar virus açısından pozitif olarak saptanmıştır (P<0.001). Pozitif bulunan sonuçlar; multiplex PCR ile 8 FluA, 1 FluB, 5 hMPV, 3 PIV3 ve 1 RSV; FAT yöntemi ile 9 FluA H1N1, 8 FluA H3N2, 8 FluB, 3 PIV3 ve 2 RSV olarak saptanmıştır. Bulunan sonuçlar multiplex PCR ve FAT karşılaştırılması açısından değerlendirildiğinde; Multiplex PCR ve/veya FAT'da pozitif bulunan sonuçların sadece PCR'da pozitif bulunan sonuçlara oranı; RSV için 1/2 (% 50), FluA için 8/9 (% 88.9), FluB için 1/8 (% 12.5) ve PIV3 için 3/3 (% 100) olarak belirlenmiştir.

Sonuç olarak; Multiplex PCR ve FAT yöntemlerinin, çocuklarda respiratuvar viral patojenlerden kaynaklanan solunum yolu hastalıklarının hızlı laboratuvar tanısında tercih edilebilir olacağı kanısına varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Solunumsal viruslar, İFAT, Multiplex PCR

SUMMARY

Accurate detection of respiratory viruses is important to guide antiviral therapy, prevent nosocomial spread, provide surveillance and in some cases, decrease hospital costs and lengths of stay. By using standard laboratory methods, such as

staining with fluorescent antibodies (FAT) and isolation by culture, viruses have been detected in 13 to 45 % of children with symptoms of respiratory illness. In this study; two diagnostic methods used for respiratory viruses have shown acute respiratory tract infection symptoms in childrens.

Detection of IgM antibodies from blood by fluorescent-antibody (FATEuroimmun GmbH Germany) and Multiplex RT PCR assays (Hexaplex Plus, Prodesse Inc. USA) for detection of respiratory syncytial virus (RSV), influenza virus type A (FluA), influenza virus type B (FluB), parainfluenza virus types 1, 2, and 3 (PIV1, PIV2, and PIV3), human metapneumovirus (MPV) and adenovirus (AdV) from nasopharyngeal samples. A multiplex quantitative reverse transcription-polymerase chain reaction-enzyme hybridization assay (RT-PCR) was developed and used to rapidly detect and quantitative RNA of seven viruses in nasopharyngeal specimens in a single test. Primers and probes originated from highly conserved regions of each viral genome. Six and a half primer pairs were mixed for the simultaneous detection and quantitation of RNA from seven different respiratory viruses.

This was carried out in 46 nasopharyngeal and bloods specimens from children with respiratory illnesses collected over a 1-year period. The median age of the patients from whom the specimens were collected was 16.4 ± 4.5 months (range 2 months to 13 years); Fifty-two percent of samples were from male patients, and 48 % were from female patients. Of these 46 blood specimens, 13 (28.3 %) were positive by FAT (2 for RSV, 9 for FluA-H1N1, H3N2, 8 for FluB, 3 for PIV3). Of these 46 nasopharyngeal specimens, 8 (17.4 %) were positive by Multiplex PCR (1 for RSV, 8 for FluA, 1 for FluB, 3 for PIV3, 5 for MPV, and 1 for both FluA and 5 for hMPV, AdV absent in Hexaplex Plus). The number of specimens positive only by PCR among specimens positive by PCR and/or FAT was 1 (50.0 %) of 2 for RSV, 8 (88.9 %) of 9 for FluA, 3 (100 %) of 3 for PIV3 ($P < 0.001$). Use of both Multiplex PCR and FAT to identify viral respiratory pathogens in children will lead to improved diagnosis of respiratory illness.

Key Words: Respiratory viruses, IFAT, Multiplex PCR

AFYONKARAHİSAR BÖLGESİNDEKİ RİSK GRUPLARINDA CRYPTOSPORIDIUM PARVUM ARAŞTIRILMASI

HAZER Yeşim, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Orhan Cem AKTEPE, 55 s.
Haziran 2007

Bu çalışmada Afyonkarahisar bölgesindeki risk gruplarında *Cryptosporidium parvum*'un araştırılması amaçlanmıştır. Çalışma Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Parazitoloji Laboratuvarı'nda 2006-2007 döneminde yapılmıştır. Çalışmada, Afyonkarahisar Çocuk Esirgeme Kurumu'nda kalan 114 çocuk ve hastanemizin farklı birimlerine çeşitli şikayetlerle başvuran 136 hastadan elde edilen toplam 250 diski örneğinin parazitolojik incelemesi yapıldı. Toplanan örneklerle çokklastırma için formol-etil asetat çöktürme yöntemi uygulandı. Daha sonra *Cryptosporidium* oookistlerinin tespiti için, Kinyoun asit-fast yöntemi ile boyandı ve mikroskopta incelendi. incelenen diski örneklerinin 10 (%4)'unda *C. Parvum* oookistlerine rastlanmıştır.

Sonuç olarak, *C. parvum* semptomatik ishal olgularında önemli bir etkidir. Bu yüzden risk grupları bu parazit yönünden dikkatle incelenmelidir. Asit-fast boyama tanı için yeterli olabilir ancak çalışmalar dikkatle yapılmalıdır.

Anahtar kelimeler: *Cryptosporidium parvum*, Risk grupları

SUMMARY

AN INVESTIGATION ON CRYPTOSPORIDIUM PARVUM AMONG RISK GROUP IN AFYONKARAHİSAR REGION

In this study it is aimed to investigate *Cryptosporidium parvum* among risk group in Afyonkarahisar region. This study was performed in the Parasitology Laboratory of the Hospital of Afyonkarahisar Kocatepe University, between 2006 and 2007 years. In the study, stool samples collectea from 250 patients that are gathered from 114 children who are staying at the Afyonkarahisar Children-care Instution and from 135 patients who are admitted to different clinics of our hospital with various symptoms were examined according to

parasitic methodology. Formol-etil asetat sedimentation method is performed to stool samples for concentration. After that, for diagnosis on *Cryptosporidium* oocysts, stool samples stained by Kinyoun acid-fast method and screened under the light microscope. *Cryptosporidium* oocyst were observed in 10 (%4) of examined stool samples.

In conclusion, it was found that *C. parvum* was an important agent in symptomatic diarrheal cases. Therefore the parasite must be investigated carefully in risk group. Acid-fast staining can be sufficient to determine the agent, however examinations should be done carefully.

Key words : *Cryptosporidium parvum*, risk groups

İÇME SULARINDA AEROMONAS VARLIĞININ ARAŞTIRILMASI

ÖZDEMİR Hülya, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.İhsan Hakkı ÇİFTÇİ.56
s.Eylül 2007

Bu araştırmada, Afyonkarahisar ilindeki toplam 70 su örneğinden izole edilen *Aeromonas* cinsi bakterilerin varlığı, sıklığı ve antibiyotik direnç paternleri incelendi. İncelenen 70 su örneğinin 16'sı (%22,9) kaynak suyu, 54'ü (%77,1) şehir suyu idi. Etkenlerin izolasyonunda seçici besiyeri olarak Ampisilinli kanlı agar kullanıldı. Elde edilen izolatların tanımlanması Aerokey-II yöntemi ve Becton Dickinson(BD)-Phoneix-100 otomatize sistemi ile 2 farklı şekilde yapıldı. *Aeromonas* izolatlarının direnç paternleri Clinical and Laboratory Standarts Institute (CLSI) 2006'ya göre değerlendirildi.

Su örneklerinin 6'sında (%8,6) *Aeromonas* türü saptandı. Aerokey-II yöntemine göre izolatların dağılımı; 3'ü (%50.0) *A. hydrophila*, 2'si (%33,4) *A. caviae* ve 1'i (%16,6) *a. veronii biovar sobria* şeklinde olup, BD-Phoneix Sistemi verilerine göre izolatların dağılımı; 1'i (%14,3) *A. hydrophila*, 3'ü (%42,9) *A. caviae*, 2'si (%28,6) *A. sobria* ve 1'i (%14,3) *A. veronii* şeklindeydi.

Sonuç olarak, *Aeromonas* izolatlarının elde edildiği örneklerin önemli bir bölümünün kaynak suları olduğu düşünülürse bu durumun toplum sağlığı açısından büyük bir risk teşkil edebileceği kanaatindeyiz.

Anahtar kelimeler: İçme suyu, Gastroenterit, *Aeromonas*, Aerokey-II.

SUMMARY

In this study, the presence, frequency and antibiotic resistance patterns of *Aeromonas* strains isolated from 70 water samples were examined in Afyonkarahisar province. The sixteen examined of 70 samples (22,9%) were spring water and the fifty-four examined ones (77.14%) were tap water. As a selective medium, blood agar with Ampicillin was used for isolation. The identification of obtained isolates were done by two different ways; automatise system, Becton Dickinson (BD) Phoneix-100 and Aerokey-II method. *Aeromonas* isolates resistance patterns were evaluated according to Clinical and Laboratory Standarts Institute (CLSI) criterias,2006.

In the six (8.57%) of the samples, *Aeromonas* strains were detected. According to Aerokey II method, the distribution of were as; 3 of (50%) *A. hydrophila*, 2 of (33.4%) *A. caviae* and one (16.6%) *A. veronii biovar sobria*. On the other hand, according to BD-Phoneix System data, the isolates distribution: one (14.28%) was *A. hydrophila*, 3 of (42.85%) were *A. caviae*, 2 of (28.57%) were *A. sobria* and one (14.28%) was *A. veronii*. In conclusion, considering the most of obtained *Aeromonas* isolates from spring water, we convince that this situation is a great risk in terms of public health.

Key Words: Water, Gastroenteritis, *Aeromonas*, Aerokey-II

ENTEREBACTERİCEAE İZOTLARINDA CTX-M TİPİ GENİŞLEMİŞ SPEKTRUMLU B LAKTAMAZ (GSBL) ENZİM POZİTİFLİĞİ VE DAĞILIMI

GÜLAMBER Cihangir, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa ALTINDİŞ.66
s.Eylül 2009

Genişlemiş spektrumlu beta-laktamaz (GSBL) üreten *Enterobacteriaceae* ailesinin üyeleri, günümüzde en önemli nozokomial patojenler arasındadır. Betalaktam antibiyotikleri hidrolize ederek inaktif hale getiren beta-laktamaz enzimi üretimi, başta *Enterobacteriaceae* üyeleri olmak

üzere birçok bakteri türünün en önemli direnç mekanizmalarından birisidir. Baskın CTX-M genotiplerinde görülen dağılım, coğrafyaya bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Aralarında İngiltere ve Hindistan'ın da bulunduğu birçok ülkede CTX-M 15 çok yaygın görülmekte iken, Latin Amerika'da CTX-M 2, İspanya ve Uzakdoğu'da ise CTX-M 9 ve CTX-M 14 baskındır. Bu çalışmada; Afyon Kocatepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama Araştırma Hastanesi'nde farklı kliniklerden laboratuara gönderilen nozokomiyal suşlar, laboratuvarında konvansiyonel yöntemlerle identifiye edilmiş, daha sonra otomatize sistemlerle (Phoenix®, Bekton Dickinson Diagnostics), MicroScan® (Dade Behring Inc.) doğrulanmış, GSBL üretimleri çift disk sinerji yöntemi ile araştırılmış ve antibiyogramları belirlenmiştir. İncelenen 100 GSBL pozitif suştan 65 tanesi CTX-M universal primerleri ile polimeraz zincir reaksiyonu (PCR) yöntemiyle pozitif bulunmuştur. Bununla birlikte grup spesifik primerlerle yapılan PCR reaksiyonları sonucu 61 suş CTX-M 1 (61.0%), 1 suş CTX-M 9 (1%) ve 1 suş CTX-M 2 (1%) yönünden pozitif olarak saptanmıştır. PCR reaksiyonları ile 50/82 *Escherichia coli* (% 61,0), 12/14 *Klebsiella pneumoniae* (% 85,7), ve 1/2 *Citrobacter freundii* (% 50,0) izolatları CTX-M pozitif bulunurken, *Morganella morganii* ve *Enterobacter cloacae* izolatlarında pozitiflik gözlenmemiştir. Daha sonra ampliconlar CTX-M tiplerinin belirlenmesi için sekanslanmış ve gen bankası verileri ile karşılaştırılmıştır. Buna göre, CTX-M 1 pozitif suşlardan sırasıyla CTXM 15 (31 suş), CTX-M 28 (17 suş), CTX-M 3 (9 suş), CTX-M 22 (2 suş), CTX-M 33 (2 suş), CTX-M 42 (2 suş), homolojileri tespit edilmiştir. Sonuç olarak; Afyonkarahisar bölgesindeki nozokomiyal suşlardan en sık CTX-M 15, ikincil sıklıkta da nadiren gözlenen CTX-M 28 formunun varlığı belirlenmiş olup bu verilerin daha ileri çalışmalar ile desteklenmesi gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Enterobacteriaceae, Genişlemiş spektrumlu betalaktamaz, GSBL, blaCTX-M- PCR, sekanslama.

SUMMARY

Extended-spectrum beta-lactamase (ESBL)-producing members of the *Enterobacteriaceae* family are important nosocomial pathogens. CTX-M type extended-spectrum beta-lactamases (ESBLs) are now the most important cause of resistance to beta-lactam antibiotics in *E. coli* and are reported worldwide with increasing frequency. Dominant CTX-M genotype varies geographically. CTX-M 15 dominates in many countries including

the UK and India whereas CTX-M 2 is the most common genotype in Latin America and CTX-M 9 and CTX-M -14 in Spain and the Far East. In this study; a total of 100 consecutive ESBL positive nosocomial isolates of *Enterobacteriaceae* collected from Afyon Kocatepe University Hospital were screened for production of ESBLs by double disk synergy test and determined the susceptibility to antibiotics. Then this results confirmed by Phoenix® (Bekton Dickinson Diagnostics) and MicroScan® (Dade Behring Inc.). Among 100 ESBL positive strains 65 were positive for CTX-M by PCR with universal primers. However when group specific primers were used 61 strains were positive for CTX-M 1 (61.0%), 1 strain was positive CTX-M 9 (1%) and 1 strain was positive for CTX-M 2 (1%). Polymerase chain reaction detected bla(CTX-M) in 50/82 (60,97%) *Escherichia coli*, 12/14 (85,71%) *Klebsiella pneumoniae*, and 1/2 (50,0 %) *Citrobacter freundii* isolates with the ESBL phenotype. But there was no positive isolate detected in *Morganella morganii* and *Enterobacter cloacae*. Amplicons were sequenced to determine the CTX-M types and sequences were compared to gene bank. Among CTX-M 1 positive strains sequence results showed higher homology to CTX-M 15 (31 strains), CTX-M 28 (17 strains), CTX-M 3 (9 strains), CTX-M 22 (2 strains), CTX-M 33 (2 strains), CTX-M 42 (2 strains). As a result; The most common CTX-M type was CTX-M 15, the second common CTX-M type was CTX-M 28 related among strains isolated in Afyonkarahisar Turkey. Further studies will be necessary to confirm our finding.

Key words: *Enterobacteriaceae*, ESBLs, blaCTX-M, blaCTX-M 1, extended spectrum β lactamase, PCR, sequencing.

AKÜ AHMET NECDET SEZER ARAŞTIRMA VE UYGULAMA HASTANESİNDE YOĞUN BAKIMDAN İZOLE EDİLEN BAKTERİLERDE GSBL ORANININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI

BAYAR Mehmet, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç Dr. Zafer ÇETİNKAYA.48
s.Nisan 2010

Yoğun bakım uniteleri genellikle altta yatan ağır hastalığı bulunan hastaların yatırıldığı, invaziv

girisimlerin sıkca uygulandığı birimlerdir. Yoğun bakım unitelerinde enfeksiyon hızının yüksek olmasının sebepleri arasında, sıklıkla uygulanan invaziv girişimler ve hastane enfeksiyonları ile alet kullanım oranları arasında pozitif bir korelasyon olması yer alır. Bu çalışmanın amacı; yoğun bakım unitelerinde karşılaşılan direnc sorunlarının ve GSBL pozitifliğinin hastanemizde yıllara göre saptanma oranını belirlemek ve gerekli önlemlerin alınmasına yardımcı olmaktır. Antibiyotik duyarlılıklarını belirlemek için Kirby Bauer Disk Diffüzyon Tekniği ile CLSI kriterleri esas alınarak incelenmiştir. GSBL pozitifliğini anlamak amacıyla ise Çift Disk Sinerji Testi uygulanmıştır. Bizim yaptığımız 5 yıllık çalışma periyodunda yoğun bakım unitelerinden 629 sus saptanmıştır. Saptanan bu susların %15.2'si kan, %28.5'i trakeal aspirat, %23.7'si idrar, %24.1'i yara yeri, %1.7'si balgam, %4.8'i kateter, %2'si de sonda ucu kültürlerinden izole edilmiştir. Örneklerin servislere göre oranları ise; %35.1'i anestezi, %23.5'i dahiliye, %10.8'i kalp-damar, %2.5'i beyin cerrahisi, %16.7'si genel cerrahi, %10.2'si göğüs, %1'i çocuk servisi seklindedir.

Çalışmamızda GSBL dağılımı (Toplam 629 sus için) yıllara göre 2004 %17, 2005 %21.8, 2006 %27.3, 2007 %18, 2008 %16.5 oranında gerçekleşti. Etkene göre dağılımı ise *E.coli* %13.3, *Klebsiella* %1.5, *Enterobacter* %0.4 ve *Pseudomonas* %3.8 oranında saptanmıştır. Çalışmamızda; 2006 yılındaki GSBL artışının o yıl hastanede yapılan onarımdan kaynaklandığı sonucuna varılmıştır. 2007 ve 2008 yıllarındaki artışların sebebi ise hastanemizdeki yatak sayısının üç katına çıkmış olmasıdır. Yoğun bakım unitelerindeki GSBL oranlarının düşürülmesi ve kontrol altına alınabilmesi için Hastane Enfeksiyon Kontrol Komitesinin daha etkin çalışması, kontrol periyotlarının sıklaştırılması gerektiği kanısına varılmıştır.

Anahtar kelimeler: GSBL, bakteri direnci, antibiyogram, yoğun bakım.

SUMMARY

Intensive care units are sections which are hospitalized of patients who have serious illness and frequently applied invasive practices. In intensive care units, the reasons of high rate of infection are frequently performed invasive practices and a positive correlation between rate of equipment utilizations and hospital infections. The purpose of this study is to determine the observing rate of ESBL positivity by year in our hospital and help for being taken necessary precautions. Antibiotic sensitivity was determined by using Kirby Bauer disc diffusion technique, and

on the basis of CLSI criteria The double disk synergy test was applied for understanding the positivity of ESBL. In studying period for 5 years, 629 bacterial species were isolated from blood, tracheal aspirat, urine, wound, sputum, catheter and catheter tip cultures in the intensive care units. The rate of the species was 15.2 %, 28.5%, 23.7%, 24.1%, 1.7%, 4.8% and 2% respectively. The rates of samples by service were 35.1% anesthesia, 23.5% internal medicine, 10.8% cardiovascular, 2.5% brain surgery, 16.7% general surgery, 10.2% thoracic surgery, 1% child service.

The distribution of ESBL by year were 17% in 2004, 21.8% in 2005, 27.3% in 2006, 18% in 2007 and 16.5% in 2008 in our study (for 629 bacterial species in total). The distribution according to factors were also 13.3% for *E.coli*, 1.5% for *Klebsiella*, 0.4% for *Enterobacter* and 3.8% for *Pseudomonas* respectively. In our study; proportional increase in 2006 has been concluded due to maintenance of the hospital in that year. The reason of increases in 2007 and 2008, the number of beds have tripled in our hospital. To reduce ESBL rates in intensive care units and to can be controlled, it has been concluded that hospital infection control committee should work more effectively and control periods should be intensified.

Key words: ESBL, resistance of bacteria, antibiogram, intensive care unit.

AKUT İŞHAL YAKINMALI ÇOCUKLARDA ROTAVİRUS, ENTERİK, ADENOVİRUS ve NÖROVİRUS SIKLIĞI

KÜÇÜKKURT Şeyma, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa ALTINDİŞ, 76
s.Nisan 2010

Giriş ve amaç: Enterik virüsler (özellikle Rotavirüs, norovirus ve adenovirüs) bakteriyel olmayan akut gastroenteritlerin en sık nedeni olarak bildirilmiştir. Bu çalışmada gastroenteritli çocuklarda neden olan virüslerin sıklığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma, Afyon ilindeki ishal etkeni virüsleri belirlemek üzere Ocak ve Aralık 2009 tarihleri arasında toplanan örneklerde

gerçekleştirilmiştir. Altı yaş altında (yaş ortalaması 2.18 ± 1.64 yıl) 150 çocuktan alınan dışkı örnekleri standart kültür yöntemleri ile patojen bakteriler ekarte edildikten sonra ELISA ile rotavirus / adenovirus ve norovirus (Ridascreen ve Biomeriux) açısından test edilmiş, yine 95 hasta örneği de RT PCR ile rotavirus açısından değerlendirilmiştir.

Bulgular: 2009 yılında Afyonkarahisar ilinde gastroenterit nedeniyle hastaneye getirilen 6 yaş altı 150 çocuğun %40'ında rotavirus, 92 çocuğun %22.8'inde norovirus ELISA ile pozitif saptanmış, rotavirusun RT PCR ile araştırıldığı 95 olgunun da %15.8'inde pozitiflik belirlenmiştir. Viral gastroenterit ile gelen çocukların % 6.5'unda da karışık norovirus-rotavirüs enfeksiyonu gözlenmiştir. Çalışılan 122 hastanın altısında adenovirus pozitif bulunmuştur(%4.91). Adenovirus,

Rotavirus birlikte pozitifliği 1 örnekte, Rotavirus, Norovirus beraberliği 4 örnekte bulunmuştur.

Tartışma: Rotavirus, gastroenteritlerin halen en sık etkidir. Norovirus kusmanın ön planda olduğu olgularda daha sık etken olabilmektedir. Norovirus için enfeksiyonun şiddeti düşük olmakla beraber rotavirus ile ortak enfeksiyonda artış gözlenmektedir.

Anahtar kelimeler: rotavirus, norovirus, adenovirus, akut gastroenterit.

SUMMARY

THE FREQUENCY OF ROTAVIRUS, ENTERIC ADENOVIRUS AND NOROVIRUS IN CHILDREN WITH ACUTE DIARRHEA

Background and aims: Enteric viruses (especially rotaviruses, noroviruses, adenoviruses) that have been reported as a cause of nonbacterial acute gastroenteritis. This study aims to determine the prevalence and the distribution of viruses responsible for gastroenteritis in children.

Methods: A epidemiological study on common diarrheal viruses was conducted in Afyon City, Turkey between January and December 2009. One hundred and fifty faecal samples from children under 6 years of age (mean age, $2.18 \pm SD 1.64$ years, range: 1 – 72 months) (negative for the presence of pathogenic bacteria by Standard culture methods) were tested by ELISA (Ridascreen and Biomeriux) and RT PCR methods for detection of rotavirus.

Results: Noroviruses were detected in 22.8% of 92 children (<6 years of age) and rotavirus were detected in 40 % of 150 hospitalized for gastroenteritis in Afyonkarahisar, Turkey, during 2009; rotaviruses were detected in 15.8 % in 95 children with RT PCR. Of children with viral enteritis, 6,5% had a mixed norovirus/rotavirus infection. The frequency of adenovirus were 6 of 122 patients (4.91%). Adenovirus plus rotavirus positivity with one case, Rotavirus plus Norovirus draw in four samples were found.

Conclusions: Rotavirus is still the most common cause for gastroenteritis. Norovirus may be agent in patient with vomiting prominent. The severity of infection was lower for norovirus than for rotavirus but increased in co-infection.

Key words: rotavirus, norovirus, adenovirus, acute gastroenteritis.

ENTEROKOK SUŞLARINDA ANTİBİYOTİK DİRENÇ PROFİLİNİN SAPTANMASI

AKDEMİR Yusuf, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. Orhan Cem AKTEPE. 81
s. Aralık 2010

Bu çalışmada Şubat 2009-Mayıs 2010 tarihleri arasında Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi Mikrobiyoloji laboratuvarımıza gönderilen çeşitli klinik örneklerden izole edilen 100 enterokok suşunun antibiyotik direnç profilleri çalışmada incelenmiştir. Bu suşların türleri Vitek2 (Biomeriux, Fr) otomatize cihaz ile belirlenmiş daha sonra E-test metodu ile tekrar çalışılmış direnç profilleri ve antibiyotik duyarlılıkları saptanmıştır. İzole edilen 100 enterokok suşunun 56'sı *E.fecalis*, 40'ı *E.faceum*, ikisi *E.casseliflavus*, biri *E.gallinarum*, biri *E.avium* olarak belirlenmiştir.

Enterokok İzole edilen hastaların 77(%77) yatan hasta 23(%23) ayaktan poliklinik hastası idi. Suşların 43'ü idrar, 25'i yara, 26'sı kan, 6'sı periton mayı, biri vajen mataryelinden izole edilmiştir. Suşlardan yirmisi yoğunbakım, ondokuzu genel cerrahi, onbeşi çocuk hastalıkları, onikisi dâhiliye, onu enfeksiyon, beşi göğüs hastalıkları, üçü kardiyoloji, üçü kalp damar cerrahisi, biri kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde izlenen hastalardan izole edilmiştir.

İncelenen antibiyotiklerden AMP, CN, IPM, CIP, MOX, E, CL, TEC, LZD, VA, TE ait direnç profili ve antibiyotik duyarlılıkları Vitek2 cihazı ile incelendi. Yanısıra AMP, CN, İMP, P, CİP, VA, LZD, TEC, MIC değerleri E –test ile belirlendi; direnç dağılımı ise şöyle sıralanıyordu: %60 P, %58 AMP, %56 CN, %49 IPM, %47 CİP. Buna karşın VA, LZD ve TEC ise direnç görülmemiştir.

Enterokokların önemli nozokomiyal patojenler den biri olduğu göz önüne alındığında tür tayininin, antibiyotik duyarlılığının, araştırılması gerektiği açıktır. Sonuçlardan orta duyarlı veya dirençli suşlar saptandığında MIC değerlerinin belirlenmesinin mutlaka gerekli olduğu belirtilmiştir. Hastanemiz verilerindeki yüksek direnç oranları da bu duruma işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: *E.fecalis*, *E.faceum*, Vitek2, E-test, Glikopeptid direnci.

SUMMARY

In this study, we aim to determinate antibiotics resistance profiles of 100 Enterococcus strain, isolated from several clinical samples which were sent to Ahmet Necdet Sezer Research Hospital Microbiology Laboratory between February 2009 and May 2010.

The types of these strains were determined with Vitek2(Biomereux, Fr) automatizel system method and resistance profiles and antibiotics suseptibilities were also obtained from the system of the 56 isolated enterococcus strains were found to be *E.fecalis*, 40 of them *E.fecaum*, two of them *E. casseliflavus*, one of them *E.gallinarum*, and one of them as *E.avium*, of the enterococcus isolated 77 % patients were hospitalized and 23 % of them were outpatients. Distrubitor as folloming, 43 of the strains were isolated from urinary, 25 of them were from wound, 26 of them from blood, six of them from vaginal material. Twenty of the strains were isolated from the patients monitored at intensive care unit, 19 of them from general surgery, 15 of them from pediatrics, 12 of them from internal medicine, 10 of them from infection disease clinics, five of them from breast disease, three of them from cardiology, three of them from cardiovascular clinics, one of them from gynecological diseases clinics.

Resistence profiles and antibiotics suseptibilities to AMP, CN, IPM SXT, CIP, MOX, CL, TEC, LZD, VA and TE were examined with Vitek2 device.according to global database on the instrument. In addition, MIC values of AMP, CN, IPM, P, CIP, VA, LZD and TEC were tested by E-

test, and resistance rates were ranking as follows; 60% P, 58% AMP, 56% CN, 49% IPM, 47% CIP. Any resistance to VA, LZD and TEC were shown. Enterococcus as a nosocomial pathogen, it is essential to perform analyses of strain identification and antibiotics susceptibility must be a one in the case of resistant strains are detevted MIC breakpoints should be examined precisely. The results of this study indicates that the resistance profile is quite high among Enterococcus strains in our hospital.

Keywords: *E.fecalis*, *E.faceum*, Vitek2, E-test, Glicopeptide resistant.

KLİNİK ÖRNEKLERDEN İZOLE EDİLEN KLEBSIELLA İZOLATLARININ ANTİBİYOTİKLERE DUYARLILIKLARI

KIRIÇ Ebru, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Zafer ÇETİNKAYA. 85 s. Ocak 2011

Klebsiella pneumoniae izolatları ; üriner sistem enfeksiyonları, üst solunum yolu enfeksiyonları ve hastane enfeksiyonlarının önemli bir ajanıdır. Çalışmamızda; Şubat 2010 – Aralık 2010 tarihleri arasında, Afyonkocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Laboratuvarı Bakterioloji Bölümüne çeşitli kliniklerden gönderilen ve enfeksiyon şüpheli hastalardan alınan idrar.balgam,trekeal aspirat,katater ucu ve yara örneklerinden toplam 98 adet *K.Pneumoniae* ve 2 *K.oxytoca* suşu izole edilmiş ve bazı antibiyotiklere karşı direnç durumları ve Genişlemiş Spektrumlu Beta Laktamaz (GSBL) üreten suş sayıları belirlenmiştir. İncelenen tüm suşlar ticarcillin (%100) ve Piperacilline (%92.5) dirençli bulunmuştur.

Aminoglikozid grubu antibiyotiklerden Amikacine GSBL üreten suşlarda %2 direnç gözlenmiş, GSBL üretmeyen suşlarda ise direnç gözlenmemiştir, Tobramycine GSBL üreten suşlar %58 oranında dirençli iken GSBL üretmeyen suşlarda direnç gözlenmemiştir ve Gentamicine GSBL üreten suşların %45, GSBL üretmeyen suşların ise %13 oranında dirençli oldukları görülmüştür.

Sefalosporin grubu antibiyotiklerden Ceftazidime GSBL üreten suşların %83,GSBL üretmeyen suşların %20, Ceftriaxona GSBL üreten suşların

%90 GSBL üretmeyen suşların %23 oranında dirençli oldukları görülmüştür. Karbepenem grubu antibiyotiklerden Ertapeneme GSBL üreten suşlarda %46,GSBL üretmeyen suşlarda %15, İmipenem ve Meropeneme GSBL üreten suşların % 34 , GSBL üretmeyen suşların %9 oranında dirençli oldukları görülmüştür.Çalışmamızda incelenen Klebsiella suşlarının % 55 oranında GSBL varlığı tespit edilmiştir. En fazla örnek Anestezi Yoğun Bakım Ünitesinden (%44) gelmiş, en fazla GSBL pozitifliği ise Göğüs Hastalıkları servisi ve Beyin Cerrahisinden (%71) gelen örneklerde tespit edilmiştir.En yüksek GSBL tespit ettiğimiz klinik örnek ise trakeal aspirat olmuştur. GSBL üreten suşlarda diğer antibiyotiklere direnç oranındada artış olduğu sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla bu tip suşların özellikle yoğun bakım ünitelerinde düzenli izlenmesi ve kontrol önlemlerinin alınması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: *Klebsiella pneumoniae*,
Genişlemiş Spektrumlu β -Laktamazlar,
antimikrobiyal duyarlılık

SUMMARY

Klebsiella pneumoniae isolates are a major causative agent of urinary system infections, upper respiratory tract infections and nosocomial infections. In our study, from urine, mucus, tracheal aspirates, catheter tip and wound samples, sended to Afyon Kocatepe University Medical Faculty Microbiology Department between February 2010 – December 2010 from various clinics and from people with the risk of infection, totally 98 *K. pneumoniae* and 2 *K. oxytoca* are isolated and their resistance to some antibiotics and the number of strains producing Extended Spectrum Beta Lactamase (ESBL) is determined.

Examined all strains are found to be resistant to ticarcillin (100%) and Piperacilline (92.5%). For Aminoglycoside antibiotics, GSBL producing strains, , were 2% resistance to Amikacine and GSBL producing strains were 58% resistance to Tobramycine, whereas the strains that does not produce GSBL had no resistance, to these antibiotics; but for Gentamicine, in GSBL producing strains 45% and non produce in 13% resistance were detected. For Sefalosporin antibiotics in GSBL producing strains, were 83%, resistant to Ceftazidime and the strains that do not produce GSBL were 20% resistant. For Ceftriaxona the resistance rote in GSBL producers were 90%, but in non produce is 23% resistance.For Karbepenemes, in GSBL producing strains, were resistant to ertapeneme 46%, strains that do not produce GSBL were 15% resistant. Also for, Imipenem and Meropeneme GSBL producing

strains were 34% resistant to both antibiotics, but the ratio in non produce is were only 9% resistance. In this study, 55% GSBL existence was detected in Klebsiella strains. The most common samples were enroled from Anesthesia Intense Care Unit (44%), and the highest GSBL positivity was determined on the samples from Chest Diseases and Neurosurgery wards (71%). And the highest GSBL isolate containing clinic sample was tracheal aspirate.

It is concluded that the Klebsiella strains that produce GSBL, have much more resistance to antibiotics than the other isolates. Therefore such wind of strains must be monitorized carefully, particularly in intensive care units and the precautions for prevention had to be implemented.

Keywords: *Klebsiella pneumoniae*, Extended Spectrum β -Lactamases, antimicrobial sensitivity

RİFAMPİSİN DİRENÇLİ M.tuberculosis İZOLATLARINDA RİFABUTİN DİRENCİNİN BELİRLENMESİ

ELMAS, Hatice.Yüksek Lisans Tezi.Danışmanı:
Doç.Dr.İhsan Hakkı ÇİFTÇİ, Prof.Dr.Gönül
ASLAN 48 s. Haziran 2011

Mycobacterium tuberculosis, yavaş üreme hızı ve yüksek oranda lipit taşıyan özel hücre duvarı nedeni ile diğer bakterilerden ayrılan önemli bir patojendir. Diğer bakterilere kıyasla doğal direnci yüksektir. Son yıllarda klinikte sorun oluşturan ilaç direnci hedef bölgeleri kodlayan gen alellerinde meydana gelen mutasyonla ilişkilidir.

Çalışma, rifampisin dirençli *M.tuberculosis*"e karşı rifabutinin *in vitro* etkinliği agar proporsiyon yöntemi ile araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Mikobakteriyoloji Laboratuvarı stoklarında rifampisin dirençli olduğu bilinen 20 suş ve bir standart *M. tuberculosis* suşu olmak üzere toplam 21 *M. tuberculosis* suşu çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmamızda 11(%52) suşun rifabutine duyarlı olduğu gözlemlendi. Yalnızca 0.5 µg/ml ilaç konsantrasyonunda duyarlılık gösteren suşların 9 (%43) olduğu gözlemlenmiştir. Ancak çalışmada kullanılan suş sayısının az olması ve moleküler alt yapılarının bilinmemesi nedeniyle rifabutinin etkinliklerinin belirlenmesinde bir

kısıtlama olarak değerlendirilmiş, konunun geniş kapsamlı çalışmalarla aydınlatılabileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: *M.tuberculosis*, Rifabutin, Agar proporsiyon

SUMMARY

Mycobacterium tuberculosis, separated from other bacteria by reason of its slow reproduction rate and its cell wall contains high rate of lipid, is an important pathogen. Its natural resistance is higher than the other bacteria. In recent years, the drug resistance has been posing a problem in clinic applications is associated with mutations emerging in gene alleles encoding target regions.

The purpose of this study is to investigate the in vitro effectiveness of Rifabutin against to Rifampisin resistant *M. tuberculosis* by means of agar proportion method.

Totally 21 *M. tuberculosis* strains, 20 strains are known to be resistant to Rifampisin and 1 standard *M.tuberculosis* strain, stocked at the Mycobacteriology Laboratory of the Department of Medical Microbiology of the Faculty of Medicine, Mersin University, were used in this study. It was observed that 11 (52%) strains studied are sensitive to Rifabutin when only sensitivities of them were examined without considering their MIK values. It was also observed that 9 (%43) strains of all strains studied are sensitive to Rifabutin in only 0.5 µg/ml drug concentration. However, the small number of strains used in this study and the lack of information related to their molecular infrastructure was evaluated as a constraint in determining Rifabutin effectiveness and it was concluded that the matter would be able to be illuminated with comprehensive studies.

Key words: *M. tuberculosis*, Rifabutin, Agar proportion

SOLUNUMSAL PATOJEN VİRUSLAR VE INFLUENZA A H1N1(DOMUZ GRİBİ)'NİN MULTİPLEX PZR YÖNTEMLERİ İLE TANISI

ÇALIŞKAN ERYEĞEN, Kübra. Yüksek Lisans
Tezi, Danışman: Doç.Dr. Mustafa **ALTINDİŞ**. 76 s.
Haziran 2011

Viral solunum yolu enfeksiyonlarının hızlı, kesin tanısı ve zamanında tedavi girişimlerin sağlanması açısından önemlidir. Bu çalışmamızda solunumsal virusların dağılımının belirlenmesi amacı ile örneklerden DPO™ (Dual Priming Oligonucleotide-çift astar oligonukleotid) teknolojisi kullanan multiplex RT PZR kiti RV 12 ile (Seegene Inc., Seoul, Korea) 12 adet solunumsal virus (influenza virus A ve B, insan Respiratory Syncytial Virus (RSV) A-B, rhinovirus A, parainfluenza virüsleri 1, 2, ve 3, human metapneumovirus, human coronavirus 229E/NL63 ve OC43, adenovirüs) araştırılmıştır.

Kasım 2009- Mayıs 2010 tarihleri arasında, 170 örnek UTM transport medium (Copan diagnostics) ile alındı. Test edilinceye kadar -400C'da saklandı. Bazı örnekler QuickVue® Influenza A + B flu Dipstick kiti ile A ve B yönünden test edildi. Donmuş örneklerden 12 solunumsal virusun tespiti için mRT-PZR (Seeplex® RV detection kit, SeeGene, Seoul, Korea) uygulandı.

mRT-PZR 3 koenfekte olgu dahil 39 hastada (% 33), içinde etken virüsler tespit edildi. RSV A / B (% 35 % 21), influenza A / B (% 3), insan metapneumovirus (% 3), adenovirüs-RSV B (% 3), rinovirüs (% 27) ve coronavirüs OC43 (% 3). Influenza A, daha sonra referans laboratuvarlarında H1N1 olarak teyit etti.

Multiplex PCR metodunun çocuklarda respiratuvar viral patojenlerden kaynaklanan solunum yolu enfeksiyonlarının tanısında oldukça hızlı ve güvenilir yöntem olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Solunumsal viruslar, Multiplex RT PZR, Influenza A/B, RSV, Adenovirus, rinovirus

SUMMARY

IDENTIFICATION OF RESPIRATORY PATHOGEN VIRUSES AND INFLUENZA A H1N1 (SWINE FLU) BY MULTIPLEX PCR ASSAY

Rapid and accurate diagnosis of viral respiratory infections is important for providing timely therapeutic interventions. This study evaluated a new multiplex PZR assay (Seegene Inc., Seoul, Korea) for simultaneous detection and identification of 12 respiratory viruses using two primer mixes. The viruses included parainfluenza viruses 1, 2, and 3, human metapneumovirus, human coronavirus 229E/NL63 and OC43, adenovirus, influenza viruses A and B, human respiratory syncytial viruses (RSV) A and B, and human rhinovirus A. The aim of the study is to describe the epidemiological and clinical characteristics of acute viral respiratory infection in hospitalised Turkish children and few adults, Afyon/Turkey.

One hundred-seventy patient samples (nasopharyngeal swabs) were collected with flocced swabs and transported in UTM (Copan diagnostics) from November'2009 to May'2010. These were frozen to 40°C before being shipped on dry ice for batch testing. Some of the samples tested with the QuickVue® Influenza A + B flu Dipstick in terms of A and B. mRT-PZRs for the detection of 12 respiratory viruses (Seeplex® RV detection kit, SeeGene, Seoul, Korea) were tested with frozen specimens.

mRT-PZR detected causative viruses in 39 patients (33%), including 3 co-infected cases. A total of 39 viruses were identified: RSV A/B (35% 21%), influenza virus A/B (3%), human metapneumovirus (3%), adenovirus- RSV B (3%), rhinovirus (27%), and coronavirus OC43 (3%). One of influenza A, confirmed as H1N1 in the reference laboratory later.

Multiplex PCR method in the diagnosis of respiratory tract infections in children caused by respiratory viral pathogens is understood that the method is very fast and reliable.

Key words: Respiratory viruses, Multiplex RT PZR, Influenza A/B, RSV, Adenovirus, rhinovirus

KLİNİK ÖRNEKLERDEN İZOLE EDİLEN STAPHYLOCOCCUS SUŞLARININ DİRENÇ PROFİLLERİNİN BELİRLENMESİ

ÇALIŞKAN, Teyde. Yüksek Lisans Tezi.
Danışman: Doç.Dr.Zafer ÇETİNKAYA, 85 s.
Haziran 2011

Klinik örneklerden izole edilen *Staphylococcus aureus* ve koagülaz negatif stafilokoklarda metisilin direnci, oksasilin ve sefoksitin disk difüzyon testi ve dirençten sorumlu mecA genin polimeraz zincir reaksiyonu ile gösterilmesi planlandı.

Kasım 2009 – Nisan 2010 tarihleri arasında Tıbbi Mikrobiyoloji laboratuvarına gelen klinik örneklerden izole edilen ve metisilin direnci şüpheli toplam 150 stafilokok suşuna bu testler uygulandı. Altın standart olarak kabul edilen mecA geni ise polimeraz zincir reaksiyonu ile araştırıldı.

Oksasilin disk difüzyon testine göre *Staphylococcus aureus* izolatlarının %52'si, KNS izolatlarının %91,1'i dirençli, sefoksitin disk difüzyon testine göre *Staphylococcus aureus* izolatlarının %53,1'i, KNS izolatlarının %93,3'ü dirençli bulundu. izole edilen 45 KNS suşunun %66,7'si *S.epidermidis*, %31,1'i *S.hominis* ve %2,2'si *S.haemolyticus* olarak tanımlandı. MRSA suşları arasında bir suş linezolid dirençli bulunmuştur.

Stafilokoklarda heterojen dirençli suşlar nedeniyle metisilin direncinin fenotipik yöntemlerle gösterilmesi sıklıkla yanlışlıklara neden olmaktadır. Bu sorunun özellikle koagülaz negatif stafilokok suşlarında, *Staphylococcus aureus*'a göre daha da belirgin olduğu gözlenmektedir. Çalışmamızda *Staphylococcus aureus*'lar da fenotipik yöntemlerden, oksasilin (duyarlılık %98,6 ve özgüllük %100) ve sefoksitin disk difüzyon testinin (duyarlılık %100 ve özgüllük %99,2) sonuçları birbirine yakın bulundu. KNS suşlarında fenotipik yöntemlerden oksasilin (duyarlılık %95,3 ve özgüllük %100) ve sefoksitin disk difüzyon testinin (duyarlılık %97,6 ve özgüllük %100) sonuçları yakın bulundu. Ancak, hem *Staphylococcus aureus*, hem de koagülaz negatif stafilokok suşlarının da metisilin direncinin gösterilmesinde en uygun yöntem polimeraz zincir reaksiyonu ile mecA geninin belirlenmesidir.

Anahtar sözcükler: KNS, mecA, metisilin direnci, *S.aureus*.

SUMMARY

DETERMINING RESISTANCE PROFILES OF STAPHYLOCOCCI STRAINS THAT ISOLATED FROM CLINICAL SAMPLES

Methicillin resistance of clinical isolates *Staphylococcus aureus* and coagulase negative staphylococci was planned to be detected by oxacillin and cefoxitine disk diffusion tests and *mecA* gene which is responsible for the resistance by polymerase chain reaction.

150 staphylococcus strains isolated which clinic samples that comes from medical microbiology laboratory in Afyon Kocatepe University between november 2009 – 2010 april and the suspected methiciline resistance strains are tested. *mecA* gene which is accepted as gold standard was tested by polymerase chain reaction.

In the oxacillin disk diffusion test, 52% of the *Staphylococcus aureus* and 91,1% of the CoNS isolates, in the cefoxitine disk diffusion test 53,1% of the *Staphylococcus aureus* and 93,3% of the CoNS isolates were found to be resistant. We isolated 45 CoNS strains and were identified 66,7% *S.epidermidis*, 31,1% *S.hominis* and 2,2% *S.haemolyticus*. It was found that one of MRSA strains were resistant to linezolid.

Detection of methicillin resistance in staphylococci by phenotypical methods often leads to false results. This problem is more evident in the CoNS than the *Staphylococcus aureus* isolates. In our study, *Staphylococcus aureus* isolates the results of the phenotypical methods, oxacillin (sensitivity 98,6% and spesificity 100%) and cefoxitine disk diffusion tests (sensitivity 100% and spesificity 99,2%) were found to be consistent. CoNS isolates the results of the phenotypical methods, oxacillin (sensitivity 95,3% and spesificity 100%) and cefoxitine disk diffusion tests (sensitivity 97,6% and spesificity 100%) were found to be consistent. However, the most appropriate method for detecting the methicillin resistance for both *Staphylococcus aureus* and CoNS isolates is detection of *mecA* gene by polymerase chain reaction.

Key Words: CoNS, *mecA*, methicillin resistance, *S.aureus*.

KLİNİK ORNEKLERDEN İZOLE EDİLEN PSEUDOMONAS AERUGINOSA SUSLARININ ANTİMİKROBİYAL AJANLARA DİRENCİ

ÇUFALI, Davut. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Doç.Dr. İhsan Hakkı ÇİFTÇİ. 53 s. Kasım 2011

P. aeruginosa hastane infeksiyonuna neden olan önemli bir etkindir ve çoklu direnc gösteren izolat sıklığı giderek artmaktadır. Çalışmamızın amacı, klinik örneklerden izole edilen *P.aeruginosa* suslarının cesitli antibiyotiklere direncinin belirlenmesidir.

Yapmış olduğumuz çalışmada Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinde cesitli servislerden gelen örneklerden Ocak 2010 ve Eylül 2011 tarihleri arasında izole edilen *P. aeruginosa* suslarının cesitli antibiyotiklere karşı direnc durumları incelenmiştir. Bakterilerin izolasyonu için konvansiyonel biyokimyasal test prosedurleri kullanılmıştır. Tüm izolatların antimikrobiyal direnc durumları CLSI önerilerine uygun olarak Mueller-Hinton besiyerinde disk difüzyon yöntemiyle ve VITEK 2 Compact ile değerlendirilmiştir.

Toplam 218 *P. aeruginosa* susu idrar, balgam, trakeal aspirat, kateter, yara yeri ve diğer örneklerden izole edilmiştir. İncelenen susların direnc oranları aşağıdaki gibidir; Amikasin %11,5, Gentamisin %10,1, Siprofloksasin %17, Levofloksasin %37,6, Meropenem %33,9, Dmipenem %30,7, Seftriakson %95,9, Sefotaksim %96,8, Sefazidim %95, Sefoprerazon/Sulbactam %87,6, Piperasilin/Tazobaktam %86,7, Sefepim %48,2 ve Tetrasiklin %95. Susların 186'ında(%85.3) induklenebilir betalaktamaz aktivitesi kullanılan yöntem ile gösterilmiştir.

Bu direnc oranlarının, önceki yıllara göre gösterdiği değişim, en uygun tedaviyi planlamak ve dirençli susların seleksiyonunu önlemek için antibiyotik duyarlılık testlerinin sonuçları mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler : *P. aeruginosa*, antibiyotik direnci.

SUMMARY

ANTIBIOTIC RESISTANCE OF PSEUDOMONAS AERUGINOSA STRAINS ISOLATED FROM CLINICAL SPECIMENS

P. aeruginosa is an important nosocomial pathogen and the prevalence of multiple resistant isolates has been increased. The aim of this study was to determine the antibiotic resistance of *P. aeruginosa* strains isolated from clinical specimens.

In this study, the resistance rates of *P. aeruginosa* strains to various antibiotics isolated from specimens from various wards of Afyon Kocatepe University Medicine School Hospital, between January 2010 and September 2011, was examined. For the isolation of bacteria, conventional biochemical procedures were applied. Antimicrobial resistance tests of all isolates have been performed by disk diffusion method in Mueller-Hinton agar and VITEK 2 Compact, according to recommendations of Clinical Laboratory Standards Institute.

A total of 218 *P. aeruginosa* were isolated from urine, sputum, wound, blood catheter, tracheal aspiration and from other samples. The resistance rates of these strains were as follows; 11,5% to Amikacin, 10,1% to Gentamicin, 17% to Ciprofloxacin, 37,6% to Levofloxacin, 33,9% to Meropenem, 30,7% to Imipenem, 95,9% to Ceftriaxone, 96,8% to Cefotaxime, 95% to Ceftazidime, 86,7% Piperacillin/tazobactam, 48,2% to Cefepime, 48,2% Sefoprerazon / Sulbactam and 95 % tetracycline. The presence of inducible beta-lactamases in 186(85.3%) strains have been shown by the method used.

In accordance to this changing antibiotic resistance data to determine according to time schedule, indicated that antibiotic susceptibility results were considered for selecting optimal antibiotic therapy and prevent the selection of resistance isolates.

Keywords : *P. aeruginosa*, antibiotic resistance.

TIP FAKÜLTESİ
TIBBİ BİYOLOJİ VE GENETİK
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AİLEVİ AKDENİZ ATEŞİ (FMF) TANILI OLGULARDA MEFV MUTASYONLARININ İNCELENMESİ

YILDIZ, Saliha Handan. Yüksek Lisans
Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa **SOLAK**, 53 s.,
Ocak 2005

Ailevi Akdeniz Ateşi (FMF) Sefardik Yahudiler, Araplar, Ermeniler ve Türkleri etkileyen otozomal resesif kahtimli bir hastalıktır. FMF'den sorumlu gen klonlanmış ve gen üzerinde 84 mutasyon tanımlanmıştır. Belirlenen mutasyonlardan yaygın olan bes tanesi hasta bireylerin %85'ini kapsamaktadır. Bu çalışmada, Tıbbi Biyoloji Anabilim Dalına başvuran, FMF teshisi konmuş 15 olgunun 30 kromozomunda PCR-ELISA yöntemi kullanılarak bes MEFV mutasyonu değerlendirildi. Çalışılan alellerin %36.67'sinde M694V aileli belirlendi. Olguların %13.3'ünün yalnızca bu mutasyon açısından homozigot olduğu saptandı. V726A, M680I, E148Q ve M694I mutasyonlarının alel frekansları sırasıyla %23.33, %6.67, %6.67 ve %3.33 olarak hesaplandı. Hasta alellerinde iki yaygın mutasyon olan M694V ve V726A %78.3 oranında belirlendi. Olguların %80'inin bu iki mutasyonun bir veya ikisini taşıdığı saptandı. Üç mutasyon açısından birleşik heterozigot (M694V / M694I / V726A) durumu yalnızca bir olguda belirlendi. Olgularımızda dokuz farklı genotip ortaya kondu.

SUMMARY

INVESTIGATING MEFV MUTATIONS IN CASES WITH DIAGNOSIS OF FAMILIAL MEDITERRANEAN FEVER

Familial Mediterranean Fever (FMF) is a autosomal recessive inherited disorder affecting Sephardic Jews, Arabs, Armenians and Turks. The gene responsible for FMF was cloned and 84 mutations have been described. The about eighty-five percent of patient individuals have common five mutations in identified mutations. In this research, we have evaluated five MEFV mutations in 30 chromosomes of 15 patients with FMF diagnosis which were referred to Medical Biology Department, using PCR-ELISA methods. The

M694V allele accounted for 36.67% of the alleles studied and 13.3% of the patients were only homozygous. The allele frequency of V726A, M680I, E148Q and M694I mutations calculated as 23.33%, 6.67%, 6.67% and 3.33% of the patients, respectively. The 78.3% of the disease alleles were attributed to two common mutations: M694V and V726A. The 80% of the patients carried one and two of the two mutations. The compound heterozygote case for three mutations (M694V / M694I / V726A) was determined in one patient. Nine different genotypes were determined in our cases.

MEME KARSİNOMLARINDA POLİMERAZ ZİNCİR REAKSİYONU VE ENZİM KESİMİ İLE p53 GEN MUTASYONLARININ ARAŞTIRILMASI VE DOKUDA İMMUNOHİSTOKİMYASAL OLARAK p53 PROTEİNİNİN GÖSTERİLMESİ

AYDIN ÖZGÜR Mihrican, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Hale **ŞAMLI** 68 s,
Haziran 2005

Kanser bir seri progresif genetik değişiklikler sonucunda oluşan çokbasamaklı bir olaydır. Şimdiye kadar moleküler genetikte yapılan çalışmalar, bir grup protoonkogen ve tümör supressör gen üzerinde meydana gelendeğişikliklerin kanser oluşumunda etkili olduğunu ortaya koymuştur. Tümör supressör genlerden olan ve kanser oluşumunda etkili olan genlerin başında p53 gelmektedir. p53 meme kanserinin gelişiminde oldukça etkilidir. Bununla birlikte p53 gen mutasyonlarının tespitinin hastalığın takibinde ve erken tanı için önemli bir faktör olabileceği düşünülmektedir. Biz çalışmada, meme kanserlerinde p53 genindeki ekson 5 ve 7'ye ait mutasyonların görülme sıklığının ve immunohistokimyasal yöntem ile p53 protein üretim oranının tespitini amaçladık. Buna bağlı olarak meme kanserinin konmuş 20 olguya ait tümör örneklerinden ksilen tuzla uzaklaştırma yöntemi ile DNA izolasyonu yapıldı. Elde edilen DNA örneklerinden PCR tekniği

kullanılarak ekson 5, 6 ve 7 amplifiye edildi ve bunun sonucunda enzim kesimi ile mutasyon varlığı araştırıldı. Çalışma sonunda 20 olguya ait p53 genindeki ekson 5 ve 7'ye ait mutasyon oranı toplam %30 olarak bulundu. Ekson 5 ait mutasyon oranı %20 ve ekson 7'ye ait mutasyon oranı %11,8 olarak tespit edildi.

Aynı örneklere immunohistokimyasal yöntem ile p53 antikoru uygulandı. Boyanma sonrasında 4(%20) olguya ait örnekte %90 ve üzeri, 1(%5) olguda %3, 2(%10) olguda %1 ve 2(%10) olguda %0,5 p53 protein pozitifliğinin varlığı tespit edilmiştir. Olguların 11(%55) tanesinde p53 protein varlığı gözlenmemiştir.

Anahtar Sözcükler : p53 mutasyonu, meme kanseri, immunohistokimya

SUMMARY

RESEARCHING P53 GENE MUTATION IN BREAST CARCINOMAS BY POLYMERASE CHAIN REACTION AND ENZYME RESTRICTION AND DISPLAYING P53 PROTEIN IN TISSUE BY IMMUNOHISTOCHEMICAL METHOD

Cancer is a multi-step mechanism occur as a result of series of progressive genetic alterations. So far, molecular genetic studies revealed that a group of tumor suppressor gene and protooncogen alterations were effective in cancer formation. p53 is the most important tumor suppressor gene that is effective in cancer formation. p53 is very effective in progression of breast cancer. Due to this, detection of p53 mutations are thought to be an important factor in prognosis and early diagnosis. In this study, we aimed to detect the frequency of mutations of p53, exon 5 and 7 their relations with progression of disease. Relevant to this, DNA isolation was performed by Xylene-Salt purification method from tumor samples of breast cancer diagnosed 20 cases. By PCR method, amplification of target exons were performed and mutation existence is tested by enzyme restriction. As result of the study, mutation rate of 20 cases was found to be 30%, whereas mutation rates of exon 5 and exon 7 were found to be 20% and 11,8% respectively.

To the same samples, p53 antibody is performed by immunohistochemistry method. After staining, in samples of 4 cases (20%) 90% and over; in sample of 1 case (5%) 3%; in samples of 2 cases (%10) 1% and in samples of 2 cases (%10) 0,5% p53 protein

positivity was detected. In samples of 11 cases (%55) p53 protein existence was not detected.

Keywords: p53 mutation, breast cancer, immunohistochemistry.

MESANE KANSER TANILI OLGULARDA p53 GEN MUTASYON ANALİZİ

ÖZGÖZ Asuman, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa SOLAK , 57 s.
Haziran 2005

p53 geni insan malignansilerinin yaklaşık %50'sinde mutasyona uğrayan bir tümör supresör genidir. Tümör supresyon etkisini, pek çok geni regüle ederek, bu genlerin cevaben hücre siklusu regülasyonu, DNA tamiri ve apoptoza gitmelerini sağlayan bir çok yolla gerçekleştirmektedir. p53, mesane kanserinde en fazla mutasyona uğrayan tümör supresör gen olma özelliğini taşımaktadır. Bu yüzden mesane kanserinin prognozunda önemli bir biomarker olabilir. Bu çalışmada, ürotelyal karsinom teshisi konmuş 22 olguya ait mesane tümör doku örneklerinden DNA izole edilip, PCR metoduyla 5., 6., ve 7. ekson bölgeleri amplifiye edildikten sonra, enzim kesimi yapılarak 5. ve 7. eksonlarda p53 geni mutasyon analizi gerçekleştirilmiştir. Mutasyon analizi gerçekleştirilen olguların % 45'inde p53 geni mutasyonu saptanmış olup, saptanan mutasyonların %60'ının 5. eksonda bulunan 175. kodon, %40'ının ise 7. eksonda bulunan 249. kodonda olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: p53 geni, mesane kanseri, PCR, enzim kesimi

SUMMARY

P53 GENE MUTATION ANALYSIS IN CASES WITH BLADDER CANCER

p53 Gene Mutation Analysis in Cases with Bladder Cancer P53 gene is a tumor suppressor gene mutated in approximately 50% of human malignancies. It performs its tumor suppression effect by regulating many genes and canalizing them for cell cycle regulation, DNA repair and apoptosis by many pathways. p53 has the property of being the most mutated tumor suppressor gene in bladder cancer. Due to this, it may be an important biomarker in

bladder cancer prognosis. In this study, DNA was isolated from bladder tumor tissue samples of 22 cases diagnosed to be urothelial carcinoma. After then, 5th, 6th and 7th exons of p53 were amplified by PCR method and p53 mutation analysis was performed by enzyme restriction in 5th and 7th exons. In 45% of cases performed mutation analysis, p53 gene mutation was detected. 60% of mutations were in 5th exon, codon 175 and 40% of mutations were in 7th exon, codon 249.

Keywords: p53 gene, bladder cancer, PCR, enzyme restriction

KRONİK OBSTRÜKTİF AKCİĞER HASTALARINDA ALFA 1 ANTİTRİPSİN GENİNE İLİŞKİN GENOTİPLEME ÇALIŞMASI

SÖYLEMEZ Zafer, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı :Prof. Dr. Mustafa **SOLAK**, 39 s.
Ağustos 2006

Alfa 1 antitripsin geni 14. kromozomun uzun kolunda (14q32.1) yer almakta olup, 5 ekzon ve 4 introndan oluşur. 12301 bp uzunluğunda olan Alfa 1 antitripsin geni karaciğerde eksprese olur ve 394 aa'lık tek bir polipeptit zincirinden oluşan, 52kDa bir glikoprotein olan Alfa 1 antitripsin proteinini kodlar. Bu çalışmada, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıklar Polikliniği ile Afyonkarahisar Göğüs Hastalıklar Hastanesi'nde KOAH tanısı alan ve Anabilim Dalımız Tıbbi Genetik Laboratuvarına refere edilen toplam 40 erkek olguda PCR-ELISA yöntemi kullanılarak AAT geninde yaygın olarak gözlenen S,Z ve M alellerine ait genotipleme çalışması yapıldı. Çalışılan 40 olgunun tümünde PiM / PiM genotipi saptandı. Veriler literatür ışığında değerlendirildi. Bölgesel olgulara ilişkin mutasyon değerlendirilmesi için daha geniş olgu serisinin çalışılması gerektiği kanısına varıldı.

SUMMARY

GENOTYPING STUDY RELATED TO ALPHA-1 ANTITRYPSIN GENE IN PATIENTS WITH CHRONIC OBSTRUCTIVE LUNG DISEASE.

Alpha 1 antitrypsin gene locates in long arm of the 14* chromosome (14q32.1) and constructed by 5 exon and 4 intron. α antitrypsin gene which is 12301 base pair long is expressed in liver and codes an antitrypsin protein which is a 52 kDa molecular weight glycoprotein and single polypeptide chain containing 394 amino acids. In this study, 40 male patients' blood samples which have chronic obstructive pulmonary disease, referred from Afyonkarahisar Kocatepe University Faculty of Medicine Department of Respiratory Disease and Afyonkarahisar Respiratory Disease Hospital to our department were studied. S, Z and M allele genotype were analyzed with PCR-ELISA method. All of patients had PiM genotype.

Data collected from study and literature were combined and interpreted. This study shows that regional mutation analyses needs to be widespread data collection.

PARKİNSON HASTALARINDA DERMATOGLİFİK ÖRNEKLERİN İNCELENMESİ

ÖZBINAR Asım, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı
:Yrd. Doç. Dr. Hale **ŞAMLI**, 47 s. Ekim 2006

Kromozomlardaki sayı ve yapı düzensizlikleri minör etkili genlerin oluşturduğu dermatogliklik örneklerin bozulmasına neden olmakta ve böylece kalıtsal hastalıkların tanısına yardımcı olmaktadır. İlk kez Down sendromuyla ilişkili olduğu ortaya konan dermatoglikliklerin günümüzde pek çok sendromla özel bağlantılar gösterdiği bilinmektedir. Bu nedenle bu gibi hastalıkların tanısında dermatoglikliklerden yararlanılabilir.

Parkinson hastalığı Alzheimer'dan sonra toplumda rastlanan ikinci nörodejeneratif hastalıktır, erkeklerde %2, kadınlarda ise %1.3 sıklıkla rastlanmaktadır. Parkinson hastalığının nedeni tam olarak bilinmemektedir. Bugün için en geçerli görüş genetik ve çevresel faktörlerin bu hastalığın oluşumuna birlikte katkıda bulunduğu yönündedir. Bu çalışmada amaç Parkinson hastalarının dermatogliklik örneklerinde bir tarama yaparak bu örnekleri sağlıklı bireylerden oluşturulmuş kontrol grubundan alınan dermatogliklik örneklerle karşılaştırarak, parkinson hastalarının dermatogliklik örneklerinde spesifik farklılıkların olup olmadığını ortaya koymaktır.

“Röntgen Filmi” yöntemi kullanılarak hasta ve kontrol grubundan elde edilen dermal örnekler değerlendirildiğinde hasta grubunda kontrol grubuna göre: sağ el I. Parmakta düğüm sayısında artış ve ilmek sayısında azalma, sol el interdigital I ve III bölgelerinde triradius sayısında azalma, sağ el interdigital I bölgesinde bulunan triradius sayısında azalma, sağ ve sol el tenar bölgesi ile sağ el hipotenar bölgesinde bulunan triradius sayısında azalma, sağ el a-b çizgi sayısında azalma tesbit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: dermatoglyfikler, parkinson, triradius

SUMMARY

THE INVESTIGATION OF DERMATOGLYPHIC SAMPLES IN PATIENTS WITH PARKINSON

The anomalies in the number and shape of chromosomes also cause to the damage in dermatoglyphic samples formed by minor-effective genes and so that help to the diagnosis of hereditary diseases. Dermatoglyphics first explained in connection with Down syndrome are known to show special linkages with many syndromes in our day. Therefore, dermatoglyphics may be taken advantage in the diagnosis of such diseases. Following Alzheimer, Parkinson disease is the second neurodegenerative disease in the society. It was put forward by the studies of Mayo Clinics that 2% of men and 1.3% of women have risks for Parkinson disease during their lifespans. The cause of Parkinson disease has not been known exactly. The most valid idea today is that both genetic and environmental factors associate together for the occurrence of the disease.

The aim of the study was screening the dermatoglyphic samples of Parkinson patients and comparing these samples with the control groups formed from healthy individuals. So that it would have been determined whether there are specific differences or not in the dermatoglyphic samples of Parkinson patients. The dermatoglyphic samples in our research was obtained by using Roentgen film method first suggested by Ventruto in 1986. In this method, roentgen films which were out of deadline were used. At the end of our research; when compared with the control group, the patient group was observed to display the following features: an increase in the number of knot and a decrease in the number of loop at I. finger of right hand, a decrease in the number of triradius at left hand interdigital regions I and III, a decrease in the number of

triradius at right hand interdigital region I, a decrease in the number of triradius located on right and left hand tenar region and on right hand hipotenar region, a decrease in the number of right hand a-b lines.

Key words: dermatoglyphics, parkinson, triradius

KONJENİTAL İŞİTME KAYIPLI OLGULARIN Cx26 VE Cx30 GEN MUTASYONLARI AÇISINDAN GENOTİPLENDİRİLMESİ

EVİRGEN Neslihan , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa **SOLAK**, 56 s.Aralık
2006

İşitme kaybı kişinin sosyal, eğitim ve zeka gelişimini olumsuz etkileyen ve her 1000 yeni doğumda yaklaşık 1 oranında görülen en yaygın algılama bozukluklarından biridir. Konjenital işitme kaybı bulunan olguların yaklaşık yarısı genetik nedenlidir. Cx26 ve Cx30 gen mutasyonlarının, sendromik olmayan konjenital işitme kaybına neden olduğu bildirilmiştir. Kokleadaki gap junction kanal yapısında yer alan Cx26 ve Cx30 proteinlerini kodlayan genler üzerinde oluşan 35delG, 167delT (Cx26 geninde) ve del(GJB6-D 13 S 1830) (Cx30 geninde) mutasyonlarının proteinlerde meydana getirdiği bozukluğun potasyum iyon döngüsünü engellemesiyle işitme kaybı meydana gelir. Bu çalışmada olguların Cx26 ev Cx30 mutasyonları açısından genotiplendirilmesi amaçlanmıştır.

Afyonkarahisar İli'nde bulunan Karahisar İşitme Engelliler Okulundaki konjenital işitme kaybı tanısı konmuş 47 olgu araştırma kapsamına alındı. Cx26 geni üzerinde oluşan 35delG ve 167delT, Cx30 geni üzerinde oluşan del(GJB6-D13S1830) mutasyonlarının genotiplenmesi için PCR-ELİSA tekniği kullanıldı.

İncelenen 47 olgudan elde edilen sonuçlara göre 7 olguda (%14,9) 35delG mutasyonu saptanmıştır. Bu mutasyonların 4 tanesi homozigot mutant (%8,5) ve 3 tanesi heterozigot mutant (%6,4) olarak belirlendi. Olgularda 167delT ve del(GJB6-D13S 1830) mutasyonlarına rastlanmamıştır.

Sonuç olarak bizim çalışmamızda da literatürlerle uyumlu olarak konjenital işitme kaybına neden olan ve en sık görülen mutasyonun 35delG olduğu belirlenmiştir. Anahtar Sözcükler: genetik, işitme

kaybı, konjenital, Cx26 geni, Cx30 geni, 35delG olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: genetik, işitme kaybı, konjenital, Cx26 geni, Cx30 geni, 35delG

SUMMARY

GENOTYPING FOR CX26 AND CX30 GENE MUTATIONS IN THE CASES WITH CONGENITAL HEARING LOSS

Hearing loss is the most commonly shown perception malfunction which affects the mentality and education of a person and is shown in the rate of 1 per 1000 newborn. About half of the cases with hearing loss have genetic bases. Mutations in the *Cx26* (*GJB2*) and *Cx30* (*GJB6*) gene are the leading genetic causes in the cases with nonsyndromic congenital hearing loss. Cx26 and Cx30 proteins function at the gap junctions in the cochlea of ear. The defects caused by the mutations of 35delG, 167delT (of *Cx26* gene) and del(GJB6-D13S1830) (of *Cx30* gene) are thought to be affecting the the circulation of potassium ions and therefore leading to hearing loss in some of the cases with congenital hearing loss.

The aim of this study was to investigate the *Cx26* and *Cx30* gene mutations in the cases with congenital hearing loss.

A total of 47 cases with congenital hearing loss from Karahisar Deafness School were included in this study. Genotyping were performed for 35delG and 167delT mutations of *Cx26* and del(GJB6-D13S1830) of *Cx30* genes using the PCR-ELISA techniques.

According to the results obtained from 47 cases, 35delG mutation was detected in 7 cases (~%14,9). Four of these mutations were determined as homozygote mutant (~%8,5) and of three were determined as heterozygote mutant (~%6,4). 167delT and del(GJB6-D13S1830) mutations were not detected in these cases.

In conclusion, 35delG mutation was determined as the most frequently shown mutation which lead 10 congenital hearing loss in this study like available in literature.

Key words: congenital, genetic, hearing loss, *Cx26* gene, *Cx30* gene, 35delG.

TIP FAKÜLTESİ
TIBBİ GENETİK ANABİLİM DALI
(Doktora)

**TEKRARLAYAN GEBELİK
KAYIPLARINDA FAKTÖR V
(G1691A), PROTROMBİN (G20210A)
VE METİLENTETRAHİDROFOLAT
REDÜKTAZ (C677T) GEN
POLİMORFİZMLERİNİN
İNCELENMESİ**

ŞAMLI Hale, Doktora Tezi, Danışmanı
:Prof.Dr.Necat **İMİRZALIOĞLU**. 73 s., Nisan
2007

Gebe kalmaya çalışan kadınların %75'inde erken gebelik kaybı olmaktadır. Habitüel Abortus birbirini izleyen en az iki yada daha fazla 20. gebelik haftasından önce gebeliğin spontan olarak sonlanmasıdır. Tekrarlayan gebelik kayıplarında çeşitli etyolojik faktörler sayılmaktadır. Yapılan çalışmalarda yaklaşık olarak %7 kromozomal anomaliler, %10 anatomik sorunlar, %15 hormonal düzensizlikler, %6 açıklanamayan sebepler ve %55-62 koagülasyon protein/platelet kusurları olarak bildirilmektedir. Koagülasyon sisteminde aksaklığa neden olacak genetik kusurların son dönemde önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bunlar arasında en sık ilişkilendirilen Faktör V, Protrombin ve MTHFR genlerinde yer alan bazı mutasyonlardır.

Bu çalışmada iki ve üzerinde gebelik kaybı olan 110 kadın ve gebelik kaybı olmayan, sağlıklı çocuk sahibi olan 30 kadında FV Leiden (G1691A), Protrombin (G20210A) ve MTHFR (C677T) gen mutasyonlarının varlığını araştırmayı amaçladık. Tüm olguların değerlendirilmesine anamnez alınması ve hasta onay formu doldurularak başlandı. Kan örnekleri alınıp DNA izolasyonu yapılan örneklerle Hind III ve Hinf I restriksiyon enzimleri kullanılarak PCR-RFLP yöntemi ile mutasyon taraması yapıldı. FV Leiden (G1691A) mutasyonu HA grubunda %13.6, kontrol grubunda %6.7, Protrombin (G20210A) mutasyonu HA grubunda %6.4, kontrol grubunda %6.7, MTHFR (C677T) mutasyonu HA grubunda %55.5, kontrol grubun da %53.3 olguda tespit edilmiştir. Mutasyonların bulunması sıklığına bakıldığında HA ve kontrol grubu arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Gebelik kaybı riskinin, sipesifik bir mutasyondan çok trombofilik mutasyonların kombine birikimine bağlı olabileceği düşünülmüştür. Belkide HA'lu kadınlarda daha fazla trombofilik gen mutasyonunun prevalansının araştırılması daha anlamlı olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Habitüel abortus, FV Leiden, Protrombin, MTHFR

SUMMARY

*INVESTIGATING FACTOR V (G1691A),
PROTHROMBIN (G20210A) AND
METHYLENETETRAHYDROFOLATE
REDUCTASE (C677T) GENE
POLYMORPHISMS IN RECURRENT
PREGNANCY LOSS*

In 75% of women trying to be pregnant, early pregnancy loss occurs. Habitual abortion is the termination of two or more consecutive pregnancies before 20th gestational week. Various etiologic factors are responsible for recurrent pregnancy loss. In the performed studies these reasons are reported to be, 7% chromosomal abnormalities, 10% anatomic problems, 15% hormonal irregularities, 6% unclear reasons and 55- 62% coagulation protein/platelet problems, approximately. The importance of genetic defects causing deficiency in the coagulation system are better understood recently. Among them the most frequently related ones are some of the mutations take place in the Factor V, Prothrombin and the MTHFR genes. In our study we objected to investigate the existence of the FV Leiden (G1691A), Prothrombin (G20210A) and MTHFR (C677T) gene mutations in 110 women with recurrent pregnancy loss and in 30 women with no pregnancy loss and

having healthy children. Evaluation of all the cases was begun by taking anamnesis and filling patient approval form. Mutation screening was performed by PCR-RFLP method using Hind III and Hinf I restriction enzymes for the blood samples of which DNAs were isolated. FV Leiden (G1691A) mutation was detected to be 13.6 % in the case and 6.7% in the control group, Prothrombin (G20210A) mutation was detected to be 6.4% in the case and 6.7% in the control group, MTHFR (C677T) mutation was detected to be 55.5% in the case and 53.3% in the control group. No significant differences were detected between the case and the control group according to the mutation frequencies. It is thought that the risk of pregnancy loss is related to the combined augmentation of the thrombophilic mutations rather than a specific mutation. Probably, investigating prevalence of more thrombophilic mutations in women with habitual abortion will be more significant.

Keywords: Habitual abortion, FV Leiden, Prothrombin, MTHFR.

MEME KANSERİNDE FGFR2 VE B7-H4 GENİ POLİMORFİZMLERİNİN VE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

ÖZGÖZ Asuman, Doktora Tezi, Yönetici:
Doç.Dr.Hale ŞAMLI, 118 s., Aralık 2010

Meme kanseri kadın sağlığı açısından çözülmesi gereken başlıca sorunlardan biridir. Ülkemizde kadınlarda görülen kanserlerin yaklaşık olarak 1/4'ünü meme kanserleri oluşturmaktadır. FGFR2, RTK'ların FGFR ailesinin bir üyesidir. FGF-reseptörleri, hücre proliferasyonu, farklılaşma, migrasyon ve hücre homeostasinin korunması gibi pek çok hücrel prosenin kontrolünde önemli bir rol oynar. FGFR2, meme kanserinde amplifiye ve overekspresyon olmaktadır. FGFR2'nin alternatif splicinge uğramış izoformlarının anormal ekspresyonu sinyal transdüksiyonla meme kanseri hücrelerini transforme etmektedir. Son yıllarda, bazı yayınlar FGFR2 polimorfizminin meme kanseri riskindeki rolünü bildirmiştir.

Asosiasyon intron 2'yi kapsayan bağlantı dengesizliği (LD) bloğu içinde bulunan SNP'lerle sınırlanmıştır ve üç polimorfik varyant (rs1219648, rs2420946 ve rs2981582) bilimsel camiada araştırma odağı olmuştur. Yapılan çalışmalardan bazıları bu üç polimorfizmin meme kanseri riski geliştirmede risk faktörü olduğunu gösterirken, bazıları asosiasyon bildirmemiştir. B7-H4, T hücre aktivasyonuna ko-inhibitör sinyal sağlayan, T hücre proliferasyonunu, sitokin sekresyonunu, sitotoksitenin gelişimini kısıtlayabilen, B7 ailesinin son zamanlarda tanımlanmış bir üyesidir. B7-H4'ün hemen hemen tüm meme duktal ve lobüler karsinomlarında yüksek derecede ekspresyon edildiği belirlenmiştir. Yüksek seviyede B7-H4 overekspresyonu meme karsinogenesinde çok erken oluşuyor gibi görünmektedir. Yapılan bir çalışmada, B7-H4 geni UTR'lerinde ve intron 1'de üç polimorfizm (rs10754339, rs10801935 ve rs3738414) tespit edilmiş ve Çin'in kuzeydoğusundaki Han Çinlileri popülasyonunda B7-H4 polimorfizmleri ile meme kanseri riski arasında asosiasyon saptanmıştır. Bizim çalışmamızda meme kanserli 31 kadın ve kanser tanısı bulunmayan benzer yaş aralığındaki 30 sağlıklı kadından oluşan kontrol grubunda FGFR2 geni rs1219648, rs2981582 SNP'leri dizi analizi, B7-H4 geni rs10754339, rs10801935 ve rs3738414 SNP'leri PCR-RFLP yöntemiyle çalışılarak, meme kanseriyle bu SNP'lerin asosiasyonunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda istatistiki olarak anlamlı olmamakla birlikte FGFR2 heterozigot polimorfizmleri meme

kanserli grupta, kontrol grubundan daha yüksek frekansta tespit edilmiş; B7-H4 rs10801935 polimorfizminin AA ve AG genotip dağılımları meme kanserli grupta daha yüksek frekansta bulunmuştur. B7-H4 rs3738414 polimorfizmi GG genotipi, önceki çalışmanın sonuçlarının tersine bizim çalışmamızda kontrol grubunda olgu grubundan daha yüksek frekansta bulunmuştur ve sonuç istatistiki olarak anlamlıdır. Sonuçlarımızın doğrulanması için Türk toplumunda bu konuda yapılacak yeni çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Sözcükler: FGFR2, B7-H4, Polimorfizm, Meme Kanseri

SUMMARY

INVESTIGATING FGFR2 AND B7-H4 GENE POLYMORPHISMS AND THEIR EFFECTS IN BREAST CANCER

Breast cancer is one of the problems needed to be solved in women health. In our country 1/4 of cancers in women is breast cancer.

FGFR2 is a member of the FGFR family of RTKs. FGF-receptors play an important role in the control of diverse cellular processes including cell proliferation, differentiation, migration, and maintenance of cellular homeostasis. FGFR2 is amplified and overexpressed in breast cancer. Abnormal expression of FGFR2 alternatively spliced isoforms transforms breast cancer cells by signal transduction. In recent years, some publications have reported the role of FGFR2 polymorphism in breast cancer risk. The association is restricted to SNPs in the linkage disequilibrium (LD) block covering intron 2 and three polymorphic variants (rs1219648, rs2420946, and rs2981582) have been the research focus in scientific community. Some of the studies performed showed that these three polymorphisms were risk factors for developing breast cancer risk, whereas the others showed no such association.

B7-H4 is a recently identified member of B7 family which provides co-inhibitor for T cell activation, restricts T cell proliferation, cytokine secretion and cytotoxicity development. B7-H4 is reported to be highly expressed in almost all breast ductal and lobular carcinomas. High levels of B7-H4 overexpression seems to occur early in breast carcinogenesis. In a study performed, three polymorphisms (rs 10754339, rs 10801935 ve rs3738414) in UTRs and intron 1 of B7-H4 gene were detected and in the northeast of China in Chinese Han population, an association was

detected between B7-H4 polymorphisms and breast cancer risk.

In our study, FGFR2 gene rs 1219648, rs2981582 SNPs were studied by sequence analysis and B7-H4 gene rs10754339, rs10801935 ve rs3738414 SNPs were studied by PCR-RFLP method in 31 women with breast cancer and in the control group including 30 women without cancer diagnosis in the similar age interval and association between these SNPs and breast cancer were aimed to be evaluated.

Although statistically not important, the frequency of FGFR2 heterozygous polymorphisms in the group with breast cancer were detected to be higher; B7-H4 rs 10801935 polymorphism AA and AG genotype distributions were found in higher frequencies in the group with breast cancer. In contrast to the results of the previous study, in our study B7-H4 rs3738414 polymorphism GG genotype was found to be in higher frequency in the control group than the case group and the result was statistically significant.

In order to verify our results, new studies about this subject in Turkish population are needed to be performed.

Keywords: FGFR2, B7-H4, Polymorphism, Breast Cancer

OTOİMMÜN TİROİD HASTALIKLARINDA TİROGLOBULİN GEN POLİMORFİZMİ VE HLA-DR3 İLE YAYGIN TİROGLOBULİN VARYANTLARI ARASINDAKİ İLİSKİNİN SAPTANMASI

KOZAN Emine Sacide, Doktora Tezi, Danışmanı:
Prof. Dr. Necat İMİRZALIOĞLU. 77 s. Şubat
2011

Otoimmün Tiroid Hastalıkları (OTH), genetik ve çevresel faktörlerin etkileşimi sonucu gelişen kompleks bir hastalık grubudur ve günümüze kadar, farklı teknikler kullanılarak, OTH ile ilişkili duyarlılık genleri tanımlanmıştır. İnsan lökosit antijenlerini (HLA) kodlayan genlerin, diğer otoimmün hastalıklarda olduğu gibi, OTH ile ilişkili olduğu bilinmekte ve özellikle Graves

hastalığında (GH) HLA-DR3 sıklığına işaret edilmektedir. Tiroid spesifik genlerle ilişkili olarak ise, 8q24 lokusunda yer alan tiroglobulin (TG) geninin, OTH ile ilişkili bulunan tek tiroid spesifik gen olduğu ifade edilmektedir.

Çalışmamızda, TG geni E10SNP24, E10SNP158, E12SNP, E21SNP ve E33SNP polimorfizmlerinin, PCR-RFLP tekniği kullanılarak, GH, Hasimoto tiroiditi (HT) ve sağlıklı kontrollerdeki dağılımı incelenmiş; GH ve kontrol gruplarında, PCR-SSP yöntemiyle HLA-DR3 varlığı araştırılmıştır. Çalışmamızda ayrıca, TG geni E10SNP24, E10SNP158, E12SNP, E21SNP ve E33SNP polimorfizmleri ile HLA-DR3 ilişkisi incelenmiştir.

Çalışmamızın sonucunda, E33SNP TT genotipini taşımayan bireylerde OTH riskinin arttığı belirlenmiştir. Ayrıca, E12SNP AG genotipini taşımayan bireylerde GH riskinin arttığı; E12SNP AG genotipini taşımayan bireyler ve E12SNP GG genotipine sahip bireylerin GH riskinin, HT hastalığı riskinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak, E12SNP24, E12SNP158 ve E21SNP polimorfizmleri ile OTH arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Çalışmamızda, HLA-DR3 ile E10SNP24, E10SNP158, E12SNP, E21SNP ve E33SNP polimorfizmlerinin birlikteliğinin GH'ndaki etkisine ilişkin anlamlı bir bulguya ulaşılamamıştır.

Sonuç olarak toplumumuzda, E33SNP TT genotipinin OTH ile ilişkili olduğu, E12SNP AG genotipinin GH ile ilişkili olduğu ve E12SNP AG ve E12SNP GG genotiplerinin GH ile HT hastalığı risk oranlarının değerlendirilmesinde önem tasdikları görülmektedir. Ancak, TG gen polimorfizmleri ile HLA-DR3 birlikteliğinin GH ile ilişkisi hakkında, daha kapsamlı ve ileri düzeyde çalışmalara ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otoimmün tiroid hastalıkları, Graves hastalığı, Hasimoto tiroiditi, Tiroglobulin, HLA-DR3, PCR-RFLP, PCR-SSP

SUMMARY

THYROGLOBULINE GENE POLYMORPHISMS IN AUTOIMMUNE THYROID DISEASES AND DETECTION OF THE ASSOCIATION BETWEEN HLA- DR3 AND COMMON THYROGLOBULINE VARIANTS

Autoimmune thyroid disease (AITD) are a group of complex diseases which are caused by the interaction between genetic and environmental factors and up to the present, susceptibility genes

responsible to development AITD are identified by using various techniques. As can be seen other autoimmune diseases, it is known that the association between genes that are coding Human Leukocyte Antigens (HLA) and AITD and especially it is indicated the frequency of HLA-DR3 in Graves' disease (GD). Relating to thyroid specific genes, it is implied that, thyroglobulin (TG) gene that is located 8q24 locus is the first gene for AITD. In our study, we investigated the distributions of E10SNP24, E10SNP158, E21SNP, E12SNP and E33SNP polymorphisms that are located in the TG gene in GD, Hashimoto tiroiditis (HT) and healthy controls by using PCR-RFLP technique. We also determined the existence of HLA-DR3 in GD and healthy control groups by using PCR-SSP method and researched the association between E10SNP24, E10SNP158, E21SNP, E12SNP and E33SNP polymorphisms of TG gene and HLADR3. In accordance with the results, we found that, the risk in the development of AITD was increased in individuals who were not carrier of E33SNP TT genotype. It is also found that, the risk in the development of GD was increased in individuals who were not carrier of E12SNP AG genotype. The risk ratio of the development of GD was found higher than HT in individuals who were not carrier E12SNP AG genotype and individuals who were carrier of E12SNP GG genotype. However, there was no evidence in the association between E10SNP24, E10SNP158, E21SNP polymorphisms and AITD. We couldn't observed any significant result about the effect of E10SNP24, E10SNP158, E12SNP, E21SNP and E33SNP polymorphisms in combination with HLA-DR, in the development of GD.

As the result of this study, we concluded that E33SNP TT genotype is associated with AITD, E12SNP AG genotype is associated with GD and E12SNP AG and GG genotype are important in the comparison of the risk ratio of GD and HT. However, more extensive and advanced studies are needed about the association between GD and polymorphisms of TG gene in combination with HLADR3.

Key words: Autoimmune thyroid diseases, Graves' disease, Hashimoto tiroiditis, Thyroglobulin, HLA-DR3, PCR-RFLP, PCR-SSP

KEMİK MİNERAL DENSİTESİ İLE COL1A1, CTR, VDRF, VDRB, ESR1X VE ESR1P GEN POLİMORFİZMLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZBAŞ Halil, Doktora Tezi, Danışmanı
:Yrd.Doç.Dr.Serap **TUTGUN ONRAT**, 126 s.
Şubat 2011

Osteoporoz düşük kemik mineral yoğunluğu ile karakterize sık görülen bir hastalıktır. Ortalama yaşam süresinin uzaması ile osteoporoz önemli bir halk sağlığı problemi haline gelmiştir. Bu hastalığın etiolojisinde genetik faktörler ve çevresel etkilerin birlikte rol oynamasından dolayı multifaktöriyel kabul edilmektedir. Etkilediği çeşitli fonksiyonlar nedeniyle osteoporoz oluşumuna yatkınlık oluşturan polimorfizmlerin gözlemlendiği genlerin VDRF, VDRB, COL1A1, ESR1X, ESR1P ve CTR olabilecekleri düşünülmektedir.

Çalışma kapsamına alınan bireylerin [49 erkek ve 139 kadın (118 postmenapozal ve 21 premenapozal) toplam 188 kişi] lomber omurga (L1-L4) ve femur boynu kemik mineral yoğunlukları, dual X-ray absorptiometry (DEXA) yöntemi ile ölçüldü. Hasta DNA'ları periferik kandan standart prosedürle izole edilerek PCR cihazında amplifikasyon gerçekleştirildi. Görüntüleme işlemi chip mikroarray tüp görüntüleme yöntemiyle Clinical Arrays® MetaBone kitiyle yapılarak okundu ve analizler tamamlandı. Her hastanın 6 gen bölgesi açısından genotipik yapıları belirlendi. Lomber vertebra ve femur KMY değerleri ile genlerin (VDRF, VDRB, COL1A1, ESR1X, ESR1P ve CTR) polimorfizmleri arasındaki ilişki ve lomber omurga ve femur KMY değerleri ile diğer etkenlerle (vücut kitle indeksi, yaş, cinsiyet, sigara, beslenme, spor vb.) ilişkisi araştırıldı. Çalışma grubu için toplam grup (188 kişi), postmenapozal kadınlar (118 kişi) ve erkekler (49 kişi) olarak üç ayrı değerlendirme yapıldı. Toplam 188 kisten elde edilen sonuçların istatistikî değerlendirilmesinde femur kemik mineral yoğunluğunu VDRB gen polimorfizmlerinin majör (p=0.013) ve VDRF polimorfizmlerinin ise minör (p=0.082) olarak etkilediği ancak diğer genlerin femur kemik mineral yoğunluğuna etkisinin olmadığı görüldü. Diğer genler ile VDRB ve VDRF gen polimorfizmlerinin vertebra kemik yoğunluğunu anlamlı olarak etkilemediği görüldü. Hasta yaşı [femur (p=0.000; vertebral p=0.004)], diyet [femur (p=0.019; vertebral p=0.011)] ve vücut kitle indeksi [femur (p=0.000; vertebral p=0.000)] hem femoral hem de vertebral kemik yoğunluğunu anlamlı olarak etkilemektedir. Ailede osteoporozlu akrabaların olması ve cinsiyet vertebral kemik

yoğunluğunu anlamlı olarak etkilemesine rağmen femoral kemik yoğunluğunu etkilememektedir.

Postmenapozal 118 kadının sonuçlarının istatistiksel analizleri VDRF ($p = 0,100$) ve CTR ($p = 0,068$) gen polimorfizmlerinin postmenapozal kadınlarda femur KMY üzerinde minör etkiye sahip olduğunu ve sadece CTR ($p=0,062$) gen polimorfizminin vertebral KMY üzerine minör etkisi olduğunu göstermiştir. Çalıştığımız diğer genlerin hiç birinin ne femur ne de vertebral KMY üzerine etkisi yoktur. Yas ($p = 0.000$), vücut kitle indeksi ($p= 0.001$) alkol alımı ($p = 0.012$) ve diyetin ($p = 0.020$) femoral KMY üzerinde önemli etkisi vardır. Yas ($p = 0.003$) ve vücut kitle indeksinin ($p=0,000$) vertebral KMY üzerinde önemli etkisi vardır.

49 erkekte elde edilen sonuçların istatistiksel değerlendirilmesinde, VDRB geninin femur KMY'sini anlamlı ölçüde etkilerken, vertebral KMY'yi çalışılan genlerden hiçbirinin etkilemediği ve yas ve sigaranın femur KMY'yi etkileyen başlıca faktörler olduğu görüldü. Ailede osteoporozlu akrabaların olması vertebral kemik yoğunluğunu anlamlı olarak etkilemesine rağmen femoral kemik yoğunluğunu etkilememektedir.

Osteoporoz birçok genetik ve genetik dışı faktörlerin rol aldığı multifaktöriyel bir hastalıktır. Genetik olarak osteoporozla yatkınlığın erken tespiti, uygun profilaksi sağlanması ve kemik dokudaki istenmeyen değişikliklerin sınırlandırılması ve/veya geciktirilmesini sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: COL1A1 Geni. CTR Geni. ESR Geni. Osteoporoz. VDR Geni

SUMMARY

INVESTIGATION OF BONE MINERAL DENSITY WITH COL1A1, CTR, VDRF, VDRB, ESR1X AND ESR1P GENES POLYMORPHISMS

Osteoporosis is a common disorder characterized by low bone mass. It has become a major public health problem through the prolongation of average life span. Osteoporosis is considered a multifactorial disease in which both genetic and environmental factors could play a role on the formation of the disease. Because of effects of various functions, genes that predispose to the formation of osteoporosis and polymorphisms observed may be VDRF, VDRB, COL1A1, ESR1X, ESR1P and CTR.

Lumbar spine (L1-L4) and femoral neck bone mineral density of the individuals [49 man and 139 woman (118 postmenopausal and 21 premenopausal), total 188 persons] included in the study were measured by the dual X-ray absorptiometry (DEXA) method. Patient's DNA was isolated from peripheral blood by a standard procedure and PCR amplification was performed. Imaging process was based on clinical chip microarrays tube method, and Clinical Arrays® MetaBone kits used for the analyses. Analyses were completed after the reading. Genotypic structure of each patient's in terms of six genes was identified. Relationships between BMD values of lumbar spine and femur with genes (VDRF, VDRB, COL1A1, ESR1X, ESR1P and CTR) polymorphisms, and relationships between BMD values of lumbar spine and femur with other factors (body mass index, age, gender, smoking, nutrition, sport etc.) were investigated. Evaluation of the results was firstly performed in whole group (188 persons), then in postmenopausal women group (118 persons) and in man group (49 persons), respectively.

Statistical analyses of results from 188 persons indicated that VDRB and VDRF gene polymorphisms have major ($p=0.013$) and minor ($p=0.082$) effects on femur bone mineral density, respectively, while other genes was not effected the bone mineral density. Spine bone mineral density was not affected significantly by all genes polymorphisms. Patient age [femur ($p=0.000$; spinal $p=0.004$)], diet [femur ($p=0.019$; spinal $p=0.011$)] and body mass index [femur ($p=0.000$; spinal $p=0.000$)] were significantly effected on femoral and spinal bone density. Factors of osteoporotic patient in the family and gender were effected spinal bone density significantly, but they have no any effect on femoral bone density.

Statistical analyses of results from 118 postmenopausal woman indicated that VDRF ($p=0.100$) and CTR ($p=0.068$) gene polymorphisms have minor effect on femoral BMD, and only CTR ($p=0,062$) gene polymorphism have minor effect on lumbar spine BMD in postmenopausal women.

None of other genes studied in this research have not any effect on both spinal and femoral BMD. Age ($p=0.000$), body mass index ($p=0.001$), alcohol intake ($p=0.012$) and diet ($p=0.020$) have significant effect on femoral BMD. Age ($p=0.003$) and body mass index ($p=0.000$) have significant effect on spinal BMD.

Statistical analyses of results from 49 man indicated that only VDRB gene polymorphisms was significantly ($p=0.033$) effected femur BMD. Spine bone mineral density was not affected significantly by other genes including VDRB gene polymorphisms. Patient age ($p=0.029$) and smoking ($p=0.050$) has significant effect on femoral bone

density. Occurrence of osteoporotic patient in the family has effect on spinal bone density, but not femoral bone density.

Osteoporosis is a multi-factorial disease and many genetic and non-genetic risk factors contribute to the development of osteoporosis. Early detection of a genetic predisposition to osteoporosis allows appropriating prophylaxis, and delaying and/or limiting unfavorable changes in the bone tissue.

Key Words: COL1A1 Gene. CTR Gene. ESR Gene. Osteoporosis. VDR Gene

KORONER ARTER BY-PASS CERRAHİSİ PLANLANAN HASTALARDA PON1 VE PON2 GEN POLİMORFİZMİNİN ARAŞTIRILMASI

SIVACI Yaşar, Doktora Tezi, Danışmanı
:Yrd.Doç.Dr. Yasemin **SOYSAL**. 75 s, Şubat 2011

AMAÇ: Gelişmiş ülkelerde koroner arter hastalığı en sık görülen sağlık problemlerinden biridir. Hipertansiyon ve Tip 2 diabetes mellitus (T2DM) muhtemelen artmış oksidatif stres yoluyla endotelial disfonksiyona neden olmaktadır. Bu nedenle HT ve T2DM koroner arter hastalığı etiopatogenezinde önemli rol alır. HDL'ye bağlı bulunan paraoksonaz (PON) ateroskleroz ve endotelial disfonksiyonu inhibe eden bir enzimdir. Bu çalışmada, koroner arter bypass greftleme planlanan, hipertansiyon hastaları veya T2DM'li hastalarda PON1 ve PON2 gen polimorfizmleri ile PON 1 enzim aktivitesi arasındaki ilişkinin gösterilmesi amaçlandı.

METOD: Çalışmaya 92 hasta ve sağlıklı kontrol dahil edildi. Üç gruba ayrıldı. Hastalar grup 1(n=31) T2DM + KAH, grup 2 (n=30) HT + KAH ve grup 3 (n=31) kontrol grubu ise sağlıklı bireylerden oluşturuldu. PON1 Leu 55 Met ve Gln 192 Arg; PON2 Ser 311 Cys polimorfizmleri PCR-RFLP yöntemi ile serum PON aktivitesi ise paraokson hidrolizinin spektrofotometrik ölçümüyle değerlendirildi. Koroner arter hastalığında PON1 ve PON2 polimorfizmleri, PON aktivitesi ve lipid profilleri değerlendirildi.

BULGULAR: Üç grup arasında PON1 L55M, PON1 Q192R and PON2 C311S polimorfizmlerinin allel frekansları ve genotip

dağılımları istatistiksel olarak anlamlı değildi ($P>0.05$). PON 1 aktivitesi kontrol grubu ile karşılaştırıldığında T2DM'li hastalarda yüksek bulundu. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildi. Bununla birlikte kontrol grubu ile karşılaştırıldığında HT grubunda, PON aktivitesinin yüksek olması istatistiksel olarak anlamlı idi ($p<0.05$). PON aktivitesi ile diğer biyokimyasal değerler arasında istatistiksel olarak korelasyon vardı ($P<0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ: Bu bulgular T2DM'li hastalarda PON aktivitesinin azaldığını gösterdi. Bununla beraber PON aktivitesi HT'lu hastalarda daha yüksekti. Sonuç olarak PON1, PON2 polimorfizmlerindeki ve PON1 enzim aktivitesindeki değişimlerin saptanması, kompleks ve multijenik gelişim gösteren koroner arter hastalığının erken evresindeki riskli bireylerin tanı ve tedavisinde önlem almaya fırsat sağlayacaktır.

SUMMARY

INVESTIGATING PON1 AND PON2 GENE POLYMORPHISMS IN CORONARY ARTERY BYPASS SURGERY PLANNED PATIENTS.

PURPOSE: Coronary artery disease (CAD) is one of most important health problems in developed countries. Hypertension and type 2 diabetes mellitus (T2DM) cause endothelial dysfunction probably through increased oxidant stress. Thus hypertension and type 2 diabetes mellitus (T2DM) play role in the etiopathogenesis of CAD. Paraoxonase (PON) is a high-density lipoprotein-bound anti-oxidant enzyme that inhibits atherosclerosis and endothelial dysfunction. In this study, We scheduled to investigate the relationship between PON1, PON2 and PON activity in patients with T2DM or HT.

METHODS: Ninety-two patients were enrolled in the study. They were divided into three groups. Thus, patients were separated as group T2DM (n=31): group HT (n=30) and group control (n=31) were composed of individuals healthy patient. PON1 Leu 55 Met, Gln 192 Arg; PON2 Ser 311 Cys polymorphisms and serum PON activity were evaluated by PCR-RFLP techniques and measuring spectrophotometric paraoxon hydrolysis.respectively. The association between PON1, PON 2 ,PON activity and lipid profiles were evaluated in the CAD.

RESULTS: PON1 and PON2 genotypes of all three groups the allele frequencies and genotype

distribution were not significant differences in terms of looking at the PON1 L55M, PON1 Q192R and PON2 C311S genotype homozygous codon among three groups ($P>0.05$). When compared control group PON1 activity was found higher in the T2DM patients. This difference was not significant. However, when compared control group with the HT group was higher. PON activity difference was significant ($p<0.05$). Serum PON activity was a significant correlation with other biochemical parameters ($P<0.05$). **DISCUSSION and CONCLUSION:** These findings suggest that serum PON activity is reduced in the T2DM patients. However, serum PON activity is higher in 61 the HT patients. In conclusion detection of changes in PON 1, PON 2 polymorphisms and activity of serum PON1 enzyme a complex and multigenic disease at an early stage will provide the opportunity precaution in the diagnosis and treatment of CAD at-risk individuals

TIP FAKÜLTESİ
TIBBİ GENETİK ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

**MEME KANSERLİ OLGULARDA
MRD-1 GENİ
C3435T,T1236,G2677T,A2956G
POLİMORFİZİMLERİNİN
ARAŞTIRILMASI**

SUMMARY

*INVESTIGATING MDR1 GENE C3435T,
T1236C, G2677T, A2956G
POLYMORPHISMS IN CASES WITH
BREAST CANCER*

MUTLU İÇDUYGU Fadime, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı :Doç.Dr. Hale ŞAMLI. 96 s. Ağustos
2009

Cancer is a disease that causes changes and uncontrollable reproduction of cells in living bodies and it is on the top of the disease list that causes to death. Breast cancer is the most common cancer type for woman. Although some important steps were taken for breast cancer medication, chemotherapy which is the most important weapon for breast cancer treatment does not give successful results in some cases. It is considered that MDR1 gene has an important role on susceptibility to this disease and drug resistance developed against medicines used in cancer and some other diseases. In addition to that, polymorphisms of this gene shows differences among the ethnical groups and its effects changes among these groups. In this study, it is aimed to compare C3435T, T1236C, G2677T and A2956G polymorphism of MDR1 gene among a study group which consist of 35 patient with breast cancer and 20 healthy people and determine whether there is a relation between breast cancer and these polymorphisms. In addition, the incidence of these polymorphisms was determined for Turkish population. During the studies, DNA isolation was performed for collected blood samples and genotypes of study group for these polymorphisms were determined by using PCR (Polymerase Chain Reaction) - RFLP (Restriction Fragment Length Polymorphism) method. SPSS program was utilized for statistical evaluation of experimental data. Results showed that there is no meaningful difference between patient and control group in terms of T1236C, G2677T and A2956G polymorphisms. But TT genotype incidence is significantly high for C3435T polymorphism in patient group and it can be responsible for susceptibility to breast cancer.

Keyword: MDR1, Breast Cancer, Polymorphism

Kanser, vucuttaki hucrelerin değismesine ve kontrolsuz sekilde uremelerine neden olan bir hastalıktır ve dunyadaki olum nedenleri arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Meme kanseri kadınlarda en sık rastlanan kanser turudur. Meme kanseri tedavisindeki gelişmelere rağmen, bazı vakalarda meme kanserinin önemli tedavi seçeneklerinden biri olan kemoterapi başarısızlıkla sonuçlanmaktadır. Kanser ve çeşitli hastalıklarda, tedavide kullanılan ilaçlara direnc gelişiminin yanı sıra bu hastalıklara yatkınlıkta da MDR1 geninin önemli rolü olduğu düşünülmektedir. Buna ek olarak bu genin polimorfizmleri etnik gruplar arasında farklılık göstermekte ve etkileride yine bu gruplar arasında değişmektedir. Bu çalışmada MDR1 geni C3435T, T1236C, G2677T ve A2956G polimorfizmlerinin 35 meme kanserli ve 20 sağlıklı bireyden oluşan çalışma grubunda karşılaştırılarak, meme kanseri ile bu polimorfizmler arasında ilişki olup olmadığını ve bu polimorfizmlerin Türk populasyonundaki sıklıklarını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle çalışma grubundaki bireylerden alınan kan örneklerinden DNA izolasyonu yapılmış ve bunu takiben PCR (Polymerase Chain Reaction)- RFLP (Restriction Fragment Length Polymorphism) yöntemi kullanılarak hastaların bu polimorfizmler için genotipleri belirlenmiştir. İstatistiksel yöntem olarak SSCP uygulanmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Çalışma verilerine dayanarak hasta ve kontrol grubu arasında T1236C, G2677T ve A2956G polimorfizmleri açısından anlamlı bir fark gözlenmezken, C3435T polimorfizmi için hasta grupta TT genotip sıklığı anlamlı şekilde yüksek bulunmuş ve TT genotipinin meme kanserine yatkınlık oluşturabileceği düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: MDR1, Meme Kanseri, Polimorfizm

CERRAHİ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

UŞAK İL MERKEZİ HASTANELERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HASTANE ENFEKSİYONLARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

DİKER Sevcan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Prof.Dr.Özcan **GÖKÇE**. 64 s.Ağustos
2003

Araştırma, Uşak İl Merkezi Hastanelerinde çalışan hemşirelerin hastane enfeksiyonları ile ilgili bilgi düzeyini saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Uşak Devlet Hastanesi ve Uşak SSK Hastanesinde çalışan ve araştırmaya katılmak isteyen toplam 236 hemşire araştırma kapsamına alınmıştır.Araştırma verileri Ek-1'deki hemşireler için geliştirilen soru kağıdı ile toplanmıştır. Soru kağıdında hemşireleri tanıtıcı sorular ve hemşirelerin hastane enfeksiyonlarına ilişkin bilgi düzeylerini değerlendirecek sorular yer almıştır. Anket soruları 16-31 Aralık 2002 tarihleri arasında araştırmacı ve bir anketör tarafından uygulanmıştır.Araştırma sonunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS programına girilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Değerlendirmede Varyans analizi, T testi ve Ki-Kare testi kullanılmıştır.Değerlendirme sonucunda hastane enfeksiyonlarıyla ilgili olarak hemşirelerin bilgi puan ortalamalarının yeterli olduğu saptanmıştır.Hastanelerde hastane Enfeksiyon Kontrol Komitelerinin kurulmasının hastane enfeksiyonlarının neden olduğu gereksiz yatak işgali, iş gücü kaybı, zaman kaybı, ek masraflar nedeni ile oluşan ekonomik kayıpların azalmasını sağlayacağı, ayrıca çalışan hemşirelere hastane enfeksiyonlarına ilişkin sürekli ve etkin eğitim programları düzenlenmesinin daha bilinçli ve etkili bir hasta bakımı sağlayacağı düşünülerek, araştırma sonunda gerekli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Bilgi Düzeyi, Çapraz Enfeksiyon, Hastane, Hemşirelik, İnfeksiyon.

SUMMARY

EVALUATION OF KNOWLEDGE ON HOSPITAL INFECTIONS OF THE NURSES WORKING IN THE HOSPITALS OF USAK PROVINCIAL CENTER

This study was performed as a supplementary study in order to determine the knowledge on hospital infections of the nurses working in the Hospitals of Uşak Provincial Center. A total of 236 nurses working in Uşak SSK. Hospital and Uşak State Hospital were included in the study.

Study data were collected using the questionnaire given in Annex-I that was specially developed for nurses. There were questions in the questionnaire to evaluate the level of knowledge of the nurses about hospital injections as well as questions about the identities of nurses. An investigator and an interviewer performed the interviews between the dates 16th-31st Dec. 2002.

Data of the investigation were entered to SPSS program and evaluated. Variance, t-test and Chi-Square tests were used in the evaluation.

It was found that the knowledge levels nurses about hospital infections were adequate. Relevant proposals were submitted by considering that Infections Control Committees to be established in Hospitals would reduce the unnecessary occupation of beds, time losses, and additional costs that would cause economic loss; and furthermore, arranging continuous and effective training programs for nurses would ensure a more conscious and effective patient-caring.

Key Words: Cross-Infection, Hospital, Infection, Knowledge, Nursing.

KÜTAHYA DEVLET HASTANESİ GENEL CERRAHİ KLİNİĞİNDE AMELİYAT EDİLEN HASTALARIN AMELİYAT ÖNCESİ EĞİTİMİ VE BU EĞİTİMİ ALMA DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

YÖRÜK Hüsnüye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı
:Yrd.Doç.Dr.Coşkun **POLAT**. 61 s.Eylül 2003

Bu araştırma; cerrahi hastaları için son derece değerli bir kriter olan ameliyat öncesi eğitimin öneminin vurgulanması ve operasyon uygulanmış hastanın ameliyat öncesi eğitim alma düzeyinin saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma Kütahya Devlet Hastanesi genel cerrahi kliniğinde yatmakta olan operasyon uygulanmış 100 hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bilgi

toplama aracı olarak hazırlanan anket formu, araştırmacının kendisi tarafından hastalarla yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Verilerin analizinde, yüzdelik hesapları ve ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi sonucunda cerrahi servis hemşirelerinin ameliyat öncesi devrede hastaları yeterince bilgilendirmedikleri, hastaya ameliyat öncesi devrede verilmesi gereken eğitimin öneminin yeterince bilincinde olmadıkları ve hastaların büyük çoğunluğunun ameliyat öncesi eğitim almadığı saptanmıştır.

Cerrahi servis hemşirelerinin ameliyat öncesi eğitim içeriğinde yer alan hastaların ameliyat sonrası uygulaması gereken egzersizler konusunda da hastaları yeterince bilgilendirmedikleri, bu egzersizleri ameliyat öncesi devrede servis hemşirelerinden öğrenen hastaların oldukça düşük oranda olduğu saptanmıştır.

Hastalara ameliyat öncesi devrede cerrahi servis hemşireleri tarafından verilen eğitimin; içerik, verildiği zaman ve sıklık açısından istenilen nitelikte olmadığı; servis hemşirelerinin öğretilmeleri gereken egzersizler konusunda daha çok yatak-içi dönme ve ekstremiteler egzersizlerini dikkate alıp verdikleri eğitimde sadece bu egzersizlere ve ameliyat sonrası erken mobilizasyon konularına yoğunlaştıkları, ameliyat öncesi eğitim için çoğu zaman yanlış zamanı seçtikleri ve bu eğitimi uygun sıklıkta vermedikleri saptanmıştır.

Ameliyat öncesi eğitim alan hastaların büyük çoğunluğunu öğrenim düzeyi yüksek hastaların oluşturduğu, hastaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe ameliyat öncesi eğitim alma durumunun da arttığı saptanmıştır.

Ameliyat sonrası hareketsizlik yada uygulanması gereken egzersizler hakkında bilgisini ifade eden hastaların çoğunluğunun bilgi kaynağının çevredeki insanlar olduğu, bilgi kaynağı cerrahi servis hemşireleri olan hastaların daha azınlıkta olduğu ve bu hastaları lise ve üniversite mezunu hastaların oluşturduğu saptanmıştır.

Hastaların büyük çoğunluğunun cerrahi servis hemşirelerinden memnun oldukları, onlardan hiçbir beklentilerinin olmadığı, memnun olmayanların ise anlayış ve açıklama beklediği ve bu beklentisini ifade eden hastaların çoğunluğunun ilkökul mezunu olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ameliyat Öncesi Dönem, Açıklama, Eğitim, Hasta, Hemşire, Operasyon.

SUMMARY

PRE-OPERATIONAL TRAINING OF THE PATIENT WHO HAVE HAD BEEN OPERATED ON THE GENERAL SURGERY CLINIC OF KÜTAHYA STATE HOSPITAL AND ANALYZING THEIR LEVELS OF ACQUIRING THIS TRAINING

This research was planned to emphasize the importance of pre-operational training which is of the top necessity, and it was designed as a descriptive method so as to determine how much pre-operational training a patient who had already had an operation received.

The above mentioned study was carried out on 100 patients who had had operations and then were taken care of at the General Surgery Department of Kutahya State Hospital. The questionnaire which was designed in order to collect relevant information was applied to the patients by the researcher interviewing with the patients face to face. In analyzing the data, percentage calculations and Ki-square necessity test were made use of.

Upon evaluating the data, it was discovered that the patients weren't informed sufficiently about the required information by the surgery service nurses in the pre-operational period, and that the service nurses weren't conscious of the importance of the process of pre-operational training of the patients, and consequently, the majority of the patients weren't aware any of the pre-operational procedures.

It was found out that the surgery service nurses didn't inform the patients sufficiently about the necessary after-operation exercises while giving pre-operational training to them, and that the patients who had learned about these exercises form the service nurses were quite low inpercentage.

It was also monitored that the training provided by the surgery service nurses, in the pre-operational period, wasn't of the required quality regarding the content, timing, frequency, and that these service nurses only focused on in-bed rotation and extremity exercises rather than other relevant exercises they should have given; and that neither their timing nor their frequency of exercises was required.

It was observed that a great number of the patients who had received pre-operational training consisted of people whose educational levels were high, and

that their number was increasing as their educational level was rising.

Another striking finding was that the informed patients were mostly informed about the exercises by other patients or by the people around. Furthermore, the informed patients who had got the information from the surgery service nurses were the minority and their educational levels were either high school or university graduation.

Finally, it was also found out that the majority of the patients were pleased with their surgery service nurses, and they didn't have any expectations from their service nurses, and yet, the unsatisfied ones were primary school graduates who were expecting sympathy and more explanation about the routines.

Key Words: Preoperational term, Explain, Education, Patient, Nurse, Operation.

CERRAHİ HASTALARDA PREOPERATİF ANKSİYETENİN POSTOPERATİF KOMPLİKASYONLARLA İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

KAYHAN Cennet, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
:Prof.Dr. Osman Nuri **DİLEK**. 92 s. Ekim 2003

Bu araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Hastanesi cerrahi servisindeki hastalarda preoperatif anksiyetenin postoperatif dönemde olası komplikasyonlarla ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma tanımlayıcı bir çalışma olarak planlandı.

Çalışmaya 52'si herni, 38'ini tiroid hastalıkları, 60'ı kolelitiazis nedeniyle opere edilen toplam 150 hasta alınmıştır. Hastaların sosyodemografik özellikleri belirlendi ve Stait -Trait Anxiety Inventory=(Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri) ile anksiyete düzeyleri ölçüldü.

Elde edilen veriler kodlanarak SPSS programına yüklendi. İstatistiksel analiz için Perason X2 testi, student t-testi ve varyans analizi uygulandı.

Sonuç olarak; elektif ameliyat olmak için cerrahi servisine yatan hastalarda preoperatif anksiyetenin postoperatif komplikasyonlarla ilişkili olabileceği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Anksiyete, Preoperatif anksiyete, cerrahi hasta elektif cerrahi, postoperatif Komplikasyon.

SUMMARY

THE RELATION BETWEEN PREOPERATIVE ANXIETY AND COMPLICATIONS AT POSTOPERATIVE PERIOD IN SURGICAL PATIENTS

This research aims to investigate the relation between preoperative anxiety and possible complications at postoperative period in the patients at surgical wards of Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Hospital. This study was planned as supplementary study.

Totally 150 patients were included in the study, 52 of them operated for hernia, 38 of them operated for thyroid diseases and 60 of them operated for cholelithiasis. Socio-demographic characteristics were collected and anxiety level of patients were measured by Stait-Trait Anxiety Inventory. Available data coded and transferred to SPSS program. Pearson Chi-square, student t-test, variances analysis were performed for statistical analysis.

In conclusion; postoperative complications the patients who are admitted to surgery department for elective operations, could be related to preoperative anxiety.

Key words: Anxiety, preoperative anxiety, elective surgery, surgery patients, postoperative complication.

POSTOPERATİF DÖNEMDE SPİNAL ANESTEZİYE BAĞLI KOMPLİKASYONLAR VE HASTANEDE YATIŞ SÜRESİNE ETKİSİ

YILDIZ Keriman, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr.Yüksel **ARIKAN**, 69 s., Aralık 2003

Bu ileriye dönük çalışmada, spinal anestezi altında ameliyat olan hastalarda, postoperatif dönemde spinal anesteziye bağlı görülen komplikasyonların hastanedeki yatış süresine olan etkisini araştırmayı amaçladık.

Çalışma, spinal anestezi altında elektif cerrahi planlanan hastalardan araştırmaya katılmaya istekli olanlar üzerinde yapılmıştır. ASA skoru I, II, III ve IV grubuna dahil, yaşları 18- 82 arasında değişen, boyları 150- 187 cm, kiloları 50- 110 kg arasında olan 113 hasta (88 vaka grubuna komplikasyon görülen, 25 kontrol grubuna komplikasyon görülmeyen) çalışmaya alınmıştır.

Hastalara preoperatif dönemde 10 ml/kg Isolyte S infüzyonu yapılmıştır. Premedikasyon için 0,1 mg/kg midazolam IV olarak titre edilerek verilmiştir. Tüm lomber ponksiyonlar, aseptik şartlarda lateral veya oturur pozisyonda L1- 2, L2- 3 veya L3- 4 intervertebral aralıktan gerçekleştirilmiştir. Lomber ponksiyon 20 G, 22 G veya 26 G Quincke spinal iğneler ile yapılarak ortalama 14,63 mg hiperbarik bupivakain %0,5 (Marcaine Heavy; 5 mg/ ml) subaraknoid mesafeye enjekte edilmiş ve hastalara cerrahi operasyona uygun pozisyon verilmiştir.

Subaraknoid ilaç uygulamasından sonra ameliyatın sonuna kadar 5'er dakika ara ile hemodinamik parametreler, (SAKB, DAKB, KAH, SpO₂) ölçümü yapılmıştır. Hastaların sistolik arter basıncı preoperatif bazal değerinden %25 aşağıya düşünce hipotansiyon kabul edilmiştir. İntravenöz infüzyon hızlandırılmış, düzelmeyince tekrarlayan dozlarda İV efedrin (5- 10 mg) verilmiş ve kolloid içeren solüsyonlar kullanılmıştır. Ameliyat sırasında hastaların sıvı ve kan gereksinimleri hesaplanarak karşılanmıştır. Bradikardisi olan hastalar atropin, bulantısı olan hastalar da metokloropramid ile tedavi edilmiştir.

Bulantı, kusma, postspinal baş ağrısı, glob, hipotansiyon, bradikardi, ateş gibi komplikasyonlar preop, postop 0., postop 4., postop 6., postop 8., postop 24., postop 48. ve postop 72. saatlerde değerlendirilmiş ve kaydedilmiştir.

Tüm hastaların baş ağrıları “ visual analogue scale” ile değerlendirilmiştir.

1) Postoperatif dönemde hiç komplikasyon görülmeyen %22,1 (n=25) ve komplikasyon görülen %77,9 (n= 88) hastanın ortalama hastanedeki yatış süreleri karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (P > 0,05).

2) Postoperatif dönemde hastalarda komplikasyon görülme sırasına bakıldığı zaman; · Birinci sırada bulantı %38,5 (n=43) · İkinci sırada hipotermi %31,8 (n= 36) · Üçüncü sırada baş ağrısı %27,3 (n=31) · Dördüncü sırada glob %23 (n= 27) · Beşinci sırada hipotansiyon %15,0 (n=17) · Altıncı sırada bradikardi %12,3 (n=14) · Yedinci sırada kusma %7,9 (n=9) oranında görülmüştür.

3) Postoperatif dönemde; · Bir komplikasyon %37,0 (n=35) · İki komplikasyon %26,5 (n=30) · Üç komplikasyon %10,6 (n= 12) · Dört

komplikasyon %7,1 (n=8) · Beş komplikasyon %1,8 (n=2) · Altı komplikasyon %0,9 (n=1) oranında hastalarda görülmüştür.

Bir, iki, üç, dört, beş ve altı komplikasyon görülen hastalar ile hiç komplikasyon görülmeyen hastaların ortalama hastanedeki yatış süreleri karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmamıştır (P> 0,05).

Sonuç olarak, spinal anestezi komplikasyonları hastanede yatış süresini uzatmamaktadır. Spinal anestezi, gerekli önlemler alındığında komplikasyonları kabul edilebilecek düzeyde olan, tercih edilmesi gereken bir anestezi yöntemidir.

Anahtar Sözcükler: Hastanede yatış, Komplikasyonlar, postoperatif, spinal anestezi

SUMMARY

EFFECT OF COMPLICATIONS RELATED TO SPINAL ANAESTHESIA ON THE DURATION OF THE POSTOPERATIVE HOSPITALIZATION PERIOD.

In our study, we searched the effect of complications related to spinal anaesthesia on the duration of the postoperative hospitalization period in patients who had undergone operations with spinal anaesthesia.

This study was performed on patients willing to participate in the study, and who were planned to undergo elective surgeries. A total of 113 patients (88 cases in the group with complications, and 25 cases in the group without complications) were included of whom ASA scores were in groups I, II, III and IV, ages between 18 and 82, heights between 150- 187 cm, weights between 50- 110 kg.

Isolyte S infusion was administered to the patients in a dose of 10 ml/kg in the preoperative period. Midazolam 0.1 mg/kg was applied for premedication purposes by titration method. All the lumbar punctures were carried out in aseptic conditions in lateral and sitting positions from L1- 2, L2- 3 or L3- 4 intervertebral spaces in the midline. Lumbar punctures were performed by using 20 G, 22 or 26 G Quincke spinal injectors and average 14.63 mg hyperbaric bupivacain %0.5 (Marcaine Heavy; 5 mg/ml) was injected to the subarachnoid space with puncture needles and then the patient was given a position suitable for the operation.

Following the subarachnoid administration of the drugs, hemodynamic parameters (SABP, DABP, HR, SpO₂) were measured every 15 minutes starting from the drug administration till the completion of the

operation. A 25% decrease in the systolic blood pressures of the patient according to the basal levels were accepted as hypotension. In such cases, intravenous infusion was accelerated and if not recovered, IV ephedrine (5-10 mg) was given and solutions containing colloids were used. Fluid and blood requirements of the patients were calculated during the surgical operations. Patients with bradycardia were treated with atropine, and nausea with metochloropramide. Complications like nausea, vomiting, postspinal headache, globe, hypotension, bradycardia and fever were evaluated at the preoperative and 0*, 4^h, 6*, 8*, 24*, 48* and 72^m hours of the postoperative period and recorded.

Headache of all the group was evaluated according to "visual analogue scale".

1) When the hospitalization periods of the patients with and without complication (22.1% patients (n= 25) without complication, and 77.9% patients (n= 88) with complication) were compared, no statistically significant differences were seen between the two groups (P>0.05).

2) When the frequency of the complications in patients in postoperative period, it was seen that:

- There was nausea in the first place: 38.5% (n=43)
- Hypothermia was in the second place: 31.8% (n=36)
- Headache was in the third place: 27.3% (n=31)
- Globe was in the fourth place: 23% (n=27)
- Hypotension was in the fifth place: 15.0% (n=17)
- Bradycardia was in the sixth place: 12.3% (n=14)
- Vomiting was in the seventh place: 7.9% (n=9)

3) In the postoperative period;

- Only one complication was seen with a ratio of 37.0% (n= 35)
- Two different complications were seen with a ratio of 26.5% (n= 30)
- Three different complications were seen with a ratio of 10.6% (n=12)
- Four different complications were seen with a ratio of 7.1% (n= 8)
- Five different complications were seen

with a ratio of 1.8% (n= 2)

- Six different complications were seen with a ratio of 0.9% (n= 1)

No statistically significant difference was observed between the average hospitalization periods of the patients that did not suffer any complications and patients who suffered one, two, three, four, five and six complications respectively (P>0.05).

As a result, it was concluded that spinal anaesthesia is an anaesthesia method of choice, complications related to spinal anaesthesia do not prolong the hospitalization period when proper measures are taken.

Key words: hospitalization period, complications, postoperative, spinal anaesthesia

AMELİYAT ÖNCESİ PLANLANMIŞ VE PLANLANMAMIŞ EĞİTİM ALAN LAPAROSKOPİK KOLESİSTEKTOMİLİ HASTALARIN SERVİSE UYUM DURUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

ÜSTÜNER Hacer Ayça, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Coşkun POLAT 107
s.Ocak 2004

Bu çalışma, laparoskopik kolesistektomi ameliyatı öncesi serviste rutin ve planlı eğitim alan hastaların genel cerrahi servisine uyumlarının karşılaştırılması amacıyla, deney ve kontrol çalışması olarak yapılmıştır.

02 Ocak 2003-27 Nisan 2003 tarihleri arasında, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, genel cerrahi kliniğinde laparoskopik kolesistektomi ameliyatı olmak üzere yatan, 15 deney ve 15 kontrol grubu hasta araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen hasta tanıtım formu, genel cerrahi servisine uyum formu ve el kitapçığı kullanılmıştır.

Elde edilen veriler, χ^2 (Chi-square), bağımsız iki örnek t testi, güvenilirlik analizi (cronbach alpha) testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Deney grubunu oluşturan hastalara planlanmış ameliyat öncesi eğitim araştırmacı tarafından el kitabı kullanılarak verilmiştir. Kontrol grubuna ise,

serviste çalışan personel tarafından rutin bilgilendirme yapılmıştır. Ameliyattan sonra deney ve kontrol grubunun genel cerrahi kliniğine uyum puanları, araştırmacı tarafından hazırlanan genel cerrahi kliniği uyum formu ile ölçülmüştür.

Deney ve kontrol grubunu oluşturan hastaların genel olarak bölüm I: puanları incelendiğinde, deney grubunu oluşturan hastaların %63,6'sı, kontrol grubunu oluşturanların ise %40,7'si yeterli puan almışlardır. Deney ve kontrol grubunu oluşturan hastaların genel olarak bölüm II: puanları incelendiğinde, deney grubunu oluşturan hastaların %55'i, kontrol grubunu oluşturanların %38,8'i yeterli puan almışlardır. Deney ve kontrol grubunu oluşturan hastaların genel olarak bölüm III: aletlere ilişkin uyum puanları incelendiğinde deney grubunu oluşturan hastaların, %63,3'ü, kontrol grubunu oluşturanların, %38,8'i yeterli puan almıştır. Deney ve kontrol grubunu oluşturan hastaların genel olarak bölüm IV ağrıya ilişkin uyum puanları incelendiğinde, deney grubunu oluşturan hastaların, %56,7'si, kontrol grubunu oluşturanların, %30'u yeterli puan almıştır. Deney ve kontrol grubunu oluşturan hastaların genel olarak bölüm V: hasta sonuçlarına ilişkin puanları incelendiğinde, deney grubunu oluşturan hastaların, %72'si, kontrol grubunu oluşturanların, %49,3'ü yeterli puan almıştır.

Kontrol grubunu oluşturan, bilgilendirilen hastaların toplam puan ortalaması $X=128.14$, bilgilendirilmeyen hastaların toplam puan ortalaması $X=159.87$ olarak saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda laparoskopik kolesistektomi ameliyatı öncesi planlanmış eğitim verilen hastaların genel cerrahi kliniğine uyumlarının kolay olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler; Hasta uyumu, laparoskopik kolesistektomi, planlı eğitim.

SUMMARY

COMPARISON OF THE COMPLIANCE TO THE CLINIC OF THE PATIENTS UNDERGONE LAPAROSCOPIC CHOLECYSTECTOMY RECEIVING PLANNED AND NON-PLANNED TRAINING PRE-OPERATIVELY

This study was performed to compare the compliance of the patients to the general surgery clinic before laparoscopic cholecystectomy operation who had received routine and planned training pre-operatively as an experimental and control study.

The sample population of the study consisted of 15 study and 15 control group of patients who were hospitalized on the general surgery clinic of Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Application and Research Hospital to undergo laparoscopic cholecystectomy operation between the dates 02 January 2003 and 27 April 2003.

Patient identification form designed by the researcher, compliance form and handbook of the general surgery were used as tools of data collection. Data were evaluated using χ^2 (Chi-square), independent two samples t test and reliability analysis (Cronbach alpha) test.

The planned pre-operative training was given to the patients of the study group via the handbook by the researcher. The control group however, were given the routine information by the regular staff of the clinic.

Compliance scores of the study and the control groups to the general surgery clinic were measured by the researcher using compliance form to the general surgery clinic designed by the researcher.

When the general scores for the part I were reviewed for both groups, it was seen that 63,6% of the patients in the study group had satisfactory scores, while the only 38,8% of the patients in control group had satisfactory scores. When the general scores for the part II were reviewed for both groups, it was seen that 55% of the patients in the study group had satisfactory scores, while the only 40.7% of the patients in control group had satisfactory scores. When the compliance scores of the study and control groups for the part III concerning the devices were reviewed, it was seen that 63.3% of the patients in the study group had satisfactory scores, while the only 38% of the patients in control had satisfactory scores. When the compliance scores of the study and control groups for the part IV concerning the pain were reviewed, it was seen that 56.7% of the patients in the study group had satisfactory scores, while the only 30% of the patients in control group had satisfactory scores. When the compliance scores of the study and control groups for the general part V were reviewed, it was seen that 72% of the patients in the study group had satisfactory scores, while the only 49.3% of the patients in control group had satisfactory scores.

The average of the total scores of the patients in the informed control group were found to be $x=128,14$, and in the uninformed patients were found to be $x= 159,87$.

According to the results of the study, the compliance to the general surgery clinic of the patients receiving planned training before laparoscopic cholecystectomy were better.

Key words: Patient compliance, laparoscopic cholecystectomy, planned training.

**MEMEDE KİTLE ŞÜPHESİYLE
HASTANEYE BAŞVURAN
KADINLARIN MEME KANSERİ
KENDİ KENDİNE MUAYENESİ İLE
İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE
KİTLENİN FARK EDİLMESİNDE
KENDİ KENDİNE MUAYENENİN
ETKİSİ**

GÖKPINAR ÇEVİK Cahide, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı Yrd.Doç.Dr.Gökhan **AKBULUT**. 59 s.
Ocak 2004

Bu çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Devlet Hastanesi, Afyon SSK Hastanesine memede kitle şüphesiyle başvuran kadınların, kendi kendine meme muayenesi ve meme kanseri hakkındaki bilgi düzeylerini değerlendirmeye olanak sağlamak, kadınlara ilişkin demografik özellikleriyle bilgi düzeylerinin değişip değişmediğini ve kitlenin fark edilmesinde kendi kendine meme muayenesinin etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı araştırma olarak yapılmıştır. Toplam 62 kadın araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırma verileri anket formu uygulanarak toplanmıştır. Anket formunda kadınların demografik özelliklerini belirleyen sorular, meme kanserinin belirtileri ve kendi kendine meme muayenesi ile ilgili bilgi düzeyini belirleyen sorular, kendi kendine meme muayenesi yapma durumunu belirleyen sorular ve kitlenin fark edilmesi ile ilgili sorular yer almıştır. Anket sonılan Şubat-Temmuz 2003 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS programına yüklenmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Değerlendirmede Ki-kare testi kullanılmıştır.

Memede kitle şüphesiyle hastaneye başvuran kadınların yaş ortalamaları 39,5 (+Sd= 11,2) dir. Elde edilen veriler, bu kadınların meme kanseri ve kendi kendine meme muayenesi ile ilgili bilgi düzeylerinin düşük olduğunu, kendi kendine meme muayenesini her ay düzenli yapmadıklarını, memelerindeki kitleleri tesadüfen fark ettiklerini göstermektedir. Bununla birlikte, kendi kendine meme muayenesi yöntemini kadınların büyük çoğunluğunun televizyon ve radyodan duydukları ve bu konuda sağlık personelinin etkisinin çok düşük olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, meme kanseri, kendi kendine meme muayenesi.

SUMMARY

***THE LEVEL OF KNOWLEDGE WOMEN
WHO APPLIED TO THE HOSPITAL
SWITH SUSPICIOUS BREAST LUMP,
ABOUT BREAST CANCER AND SELF
EXAMINATION OF BREAST AND THE
EFFECTS OF SELF EXAMINATION OF
BREAST ON NOTICING THE LUMP***

This study performed as a supplementary study on women who were applied to Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Hospital, Afyon State Hospital and Afyon Social Security Hospital, got suspicious about lump on their breasts; aims to determine knowledge of breast cancer and self examination of occurrence of lump on breasts, to understand relations between demographic characteristics and educational level of the women, to determine how the women noticed their lump on breasts consciously or unconsciously. Totally 62 women included in the study.

The data has been collected by applying the inquiry form. The inquiry contains questions determining demographic characteristics of the women with their knowledge and attitudes and behaviors about breast cancer and self examination of breast. The inquiry applied in the dates between February and July 2003.

The datas used in this study transferred to SPSS program and the results are evaluated. Chi-square test was performed for evaluation.

The average age of the women suspicious about lump on their breasts applied to the hospital was 39,5 (\pm Sd=11,2). Available data suggest that these women did not had enough knowledge of breast cancer and self examination of the breast and did not examine their breasts every month on regulariy bases and noticed their lump incidentally. However, most of the women hear the self exmination of breast method from television and radio, health personals had very few effect on the subject.

Key Words: Women, breast cancer, self examination of breast.

AMELİYATLARIN KAN PARAMETRELERİ ÜZERİNDE ETKİLERİ

ÇAVUŞOĞLU Nebahat, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı :Prof.Dr.Osman Nuri DİLEK, 109 s,
Ocak 2004

Bu araştırma, ameliyatların kan parametreleri üzerine olan etkisini araştırmak amacı ile 4 grup hasta üzerine planlanmış, tanımlayıcı bir çalışmadır. Çalışma gruplarımızı, Temmuz 2002-Ocak 2003 tarihleri arasında SSK Bursa Bölge Hastanesi Genel Cerrahi Kliniğinde Kolesistektomi, Tiroidektomi, Herniorafi ve GIS operasyonu yapılan toplam 100 hasta oluşturmuştur. Hastaların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, hastanede yatış günü gibi özellikleri incelenmiş; tansiyon, hemoglobün, hematokrit, lökosit, eritrosit ve trombosit gibi kan değerleri preop 1 kez postop 3 kez olmak üzere ölçülmüş ve 4 grup arasında karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca intravenöz sıvı tedavisi ve kan transfüzyonu yapıp yapılmadığı da incelenmiştir. Çalışmaya katılanların %62'si (n=62) kadımlardan, %38'i (n=38) erkeklerden oluşuyordu. Total hastaların yaş ortalaması ve standart sapması 50.5 ± 15.2 'dir. Hastaların ortalama yatış günü ve standart sapması 6.9 ± 4.3 'tür. Ameliyat olan hastaların sistolik kan basınçlarının ameliyattan sonraki 3 ölçüm zamanında azalma gösterdiği ve preop'a göre bu azalmaların anlamlı olduğu görüldü. Tüm hastaların preop diastolik kan basıncı ortalamalarına göre, ameliyat günü ve postop 1. gün diastolik kan basıncı ortalamaları daha düşük olmasına rağmen istatistiksel olarak anlamlı bir azalma saptanmadı. Tüm hastaların postop hemoglobün ve hematokrit ortalamaları preop ölçüm değerlerine göre anlamlı bir azalma gösterdi. Tüm hastalar için lökositin en yüksek olduğu günler sırasıyla postop 0. gün ve postop 1. gündür ve bunlar preop'a göre anlamlı olarak yüksek seyretmiştir. Preop'a göre eritrosit postop 3 ölçümde anlamlı olarak azalma göstermiş ancak postop ölçümlerindeki azalma aym kalmıştır. Ameliyat gününde trombosit sayısının en fazla düşüş gösterdiği saptanmıştır. GIS operasyonu grubundan toplam 7 kişiye kan transfüzyonu yapıldığı tespit edildi. Sonuç olarak, iyi bir cerrahi girişim yapılması, preop dönemde rutin tetkiklerin, kanama kontrollerinin eksiksiz yapılması, ve operasyon süresinin kısa tutulması gibi faktörler postop dönemde hemoglobün, hematokrit, lökosit, eritrosit, trombosit, sistolik-diastolik tansiyon gibi parametreleri etkiler. Bu parametrelerdeki olası değişikliklerin Önceden bilinmesi ve uygun cerrahi tekniğin ve tedavilerin uygulanması sonucunda bu değerler normal sınırlar içinde tutulabilir. böylece gereksiz kan ve sıvı verilmesi ve postop komplikasyonların gelişmesi önlenir.

Anahtar Kelimeler: Kan parametreleri ameliyat, kan basıncı, eritrosit, lökosit, hematokrit, trombosit.

SUMMARY

THE EFFECTS OF OPERATION ABOUT BLOOD PARAMETERS

This study is a descriptive study that was planned on 4 patient groups to examine the impact of surgical interventions on blood parameters. Our study groups consisted of a total of 100 patients that cholecystectomy, tyroidectomy, hernioraphy, and GIS operations were applied in the General Surgery Clinic of SSK Bursa Regional Hospital between the July 2002 and January 2003. Characteristics of the patients like age, gender, educational level, length of hospitalization period were studied, and blood values like blood pressure, hemoglobin, hematocrite, leucocytes, red blood cells, and platelets were taken once pre-operatively and three times post-operatively, and 4 groups were compared. In addition, it was taken into consideration if patients were given intra-venous fluids or blood transfusion. 62% (62) of the patients included in the study were females, and 38% (n=38) of them were males. The average age of all the patients and the standard deviation was 50.5 ± 15.2 . The average period of hospitalization for the entire group and the standard deviation was 6.9 ± 4.3 . It was observed that the systolic blood pressures of the patients that were operated showed a tendency for lowering throughout the 3 measurements in the post-operative period; and these decreases were significant when compared with measurements in pre-operative period. According to the averages of the diastolic blood pressures of the entire group, no statistically significant decrease was seen, although the average diastolic blood pressures in the day of the operation and the first post-operative day. Significant decreases were seen in the post-operative hemoglobin and hematocrite averages according to pre-operative measurements. For the entire group, the day that the leukocyte values were highest were 0th day and 1st post-operative days respectively, and those values were significantly higher when compared to pre-operative period. Red blood cell count showed significant increase in the third measurement in the 3rd post-operative day according to pre-operative period; however, the decrease in post-operative measurements remained the same. It was found that the platelet count showed the greatest decrease in the day of the operation. In our study, we saw that only a total 7 patients from the GIS group received blood transfusion. As a result, factors like performing a good surgical intervention, performing the routine tests, performing bleeding controls without omission, and keeping the operation time in the pre-operative

period will influence parameters like hemoglobin, hematocrite, leukocyte count, red blood cell count, platelet count, and systolic-diastolic blood pressure. By anticipating the possible changes in these parameters and performing the appropriate surgical technique and treatments these values can be kept within normal limits, and thus unnecessary blood transfusions and fluid administrations and development of post-operative complications can be prevented.

Key Words: Blood parameters, operation blood pressure, red blood cell. leukocyte. hematocrite. platelet.

AFYON İL MERKEZİ HASTANELERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İNTRAVENÖZ SIVI TEDAVİSİNE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

KAÇAROĞLU VİCDAN Ayşe, Yüksek Lisans
Tezi, Danışmanı: Prof.Dr.Özcan **GÖKÇE** 69.s,
Şubat 2004

Araştırma, Afyon il merkezi hastanelerinde çalışan hemşirelerin intravenöz sıvı tedavisine ilişkin bilgi düzeylerini saptamak amacıyla, tanımlayıcı olarak yapılmıştır. AKÜ ANS (Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer) Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon SSK (Sosyal Sigortalar Kurumu) Hastanesi, Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi, Afyon Zübeyde Hanım Doğumevi ve Çocuk Hastanesinde çalışan ve araştırmaya katılmak isteyen toplam 197 hemşire, araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırma verileri, Ek-1'deki hemşireler için geliştirilen anket formuyla toplanmıştır. Anket formunda, hemşireleri tanıtıcı sorular ve hemşirelerin intravenöz sıvı tedavisine ilişkin bilgi düzeylerini değerlendirecek sorular yer almıştır. Anket sorulan 25 Eylül-15 Ekim 2003 tarihleri arasında araştırmacı ve bir anketör tarafından uygulanmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS programına aktarılmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Değerlendirmede Varyans Analizi, T-Testi ve Ki-Kare testi kullanılmıştır.

Değerlendirme sonucunda intravenöz sıvı tedavisi ile ilgili olarak hemşirelerin bilgi puan ortalamalarının yeterli olduğu saptanmıştır.

Tedavi sürecinde hemşirelerin uyguladığı intravenöz sıvı tedavisi, hastaların sağlığına kavuşması için son derece önemlidir. İntravenöz sıvı tedavisinde, hemşirelerin ilaçları doğru ve etkin kullanmalarını sağlamak amacıyla yapılan araştırma sonuçlarında, bulgular değerlendirilmiş ve gerekli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İntravenöz Sıvı Tedavisi, Hemşire, Bilgi Düzeyi, Hasta, Hastane.

SUMMARY

EVALUATION OF KNOWLEDGE ON INTRAVENOUS FLUID THERAPY OF THE NURSES WORKING IN THE HOSPITALS OF AFYON PROVINCIAL CENTRE

This study was performed as a supplementary study in order to determine the knowledge on intravenous fluid therapy of the nurses working in AKÜ ANS Uygulama ve Araştırma Hospital, Afyon SSK Hospital, Afyon Göğüs Hastalıkları Hospital, Afyon Zübeyde Hanım Doğumevi ve Çocuk Hospital were included in the study.

Study data were collected using the questionnaire form given in Annex-1 that was specially developed for nurses

There were questions in questionnaire to evaluate the level of knowledge of the nurses about intravenous fluid therapy as well as questions about the identities of nurses . An investigator and an interviewer performed the interviews between the dates 25 September- 15 October 2003.

Data of the investigation were entered to SPSS program and the results were evaluated. Variance Analyse, T-Test and Chi-Square tests were used in the evaluation.

At the end of the evaluation, it was stabilized that the knowledge score of the nurses about intravenous fluid was sufficient.

During the treatment, the intravenous fluid therapy which was applied by the nurses was extremely important for the patients to get over.

The data from the results of investigations to provide nurses to use medicines in intravenous therapy properly and effectively was evaluated and the necessary suggestions were presented.

Key Words: Intravenous Fluid Therapy, Nurse, Knowledge, Patient, Hospital.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
AHMET NECDET SEZER
UYGULAMA VE ARAŞTIRMA
HASTANESİNDE ÇALIŞAN SAĞLIK
PERSONELİNİN HASTANE
İNFEKSİYONLARI KONUSUNA
İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN
SAPTANMASI

KAYA Ş.Burcu, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Sezgin **YILMAZ**,63
s.Şubat 2004

Hastane infeksiyonları morbidite, hastanede kalış süresinin uzaması, hasta bakım maliyetinin artışı ve yüksek mortalite riski nedeniyle önemli bir sağlık sorunudur. Bu önem nedeniyle araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesinde çalışan sağlık personelinin hastane infeksiyonları konusunda ilişkin bilgi düzeylerini saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.Araştırma kapsamında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesinde çalışan ve araştırmaya katılmak isteyen toplam 100 hemşire ve asistan alınmıştır.

Araştırma verileri Ek-1 deki anket formu ile toplanmıştır. Anket formunda hemşireleri ve asistanları tanıttıcı sorular ve hastane infeksiyonları konusuna ilişkin bilgi düzeylerini değerlendirecek sorular yer almıştır.Anket araştırmacı tarafından ve bir anketör tarafından 25.12.2002- 02.01.2003 tarihleri arasında uygulanmıştır.

Araştırma sonunda elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır.İstatistiksel analizlerde Ki-Kare testi, varyans analizi ve t testi kullanılmıştır.

Değerlendirme sonucunda hemşirelerin ve asistanların hastane infeksiyonları konusuna ilişkin bilgi puan ortalamalarının düşük (toplam 100 puan üzerinden 63,31 puan) olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Hastane İnfeksiyonları, Bilgi düzeyi, Hemşirelik.

SUMMARY

*EVALUATION THE KNOWLEDGE LEVEL
OF THE MEDICAL STAFFWORKING AT
AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
REGARDING NOSOCOMIAL
INFECTIONS.*

Nosocomial infections are considered to be a major problem associated with health services when their high morbidity and mortality rates and the economical aspect due to long treatment process required and extra cost of patient care during this process. As this is a crucial matter, the research was done in a descriptive way to investigate the level of awareness of the medical staffworking at Afyon Kocatepe University, Ahmet Necdet Sezer Hospital regarding nosocomial infections. A total number of 100 voluntary nurses and assistant doctors were involved in the research,

Study data were collected through the questionnaire of which copy was given in Annex-1. The questionnaire was made up of items related to the respondents' background and items which aim to reflect their level of knowledge regarding nosocomial reactions. The survey had been made between December 12,2002 and January 02,2003 by the researcher and a pollster, an intimate colleague of the researcher.

The data collected after the survey was evaluated statistically at SPSS environment. During the statistical analysis of the data, variance analysis, t test and Chi-Square tests were used.

Consequently after the evaluation, the respondents' level of knowledge regarding nosocomial infections was found out to be low with an average score of 63.31 % obtained

Key words: Nosocomial Infections, Level of knowledge, Nursing

AFYON İLİNDEKİ CERRAHİ KLİNİKLERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HASTANIN PROPERATİF DÖNEMDEKİ BAKIMI VE AMELİYATA HAZIRLIĞI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

YAVUZ Zeynep, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Sezgin **YILMAZ**, 78 s.,
Şubat 2004

Araştırma, cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin preoperatif dönemdeki hastanın bakımı ve ameliyata hazırlığı hakkında bilgi düzeylerini saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırmada, hemşirelerin bilgi eksikliklerini tespit ederek, bu konuda yapılması gereken hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesini sağlamak ve böylece cerrahi hastalarının bakım kalitesini yükseltmek amaçlanmıştır.

Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi, Afyon Devlet Hastanesi ve Afyon Zübeyde Hanım Doğumevi ve Çocuk Hastanesi cerrahi kliniklerinde çalışan 78 hemşire üzerinde yapılmıştır. Bilgi toplama aracı olarak hazırlanan anket formu, araştırmacının kendisi tarafından hemşirelerle bire bir görüşülerek uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package of Science) programı kullanılmıştır. İstatistik analizinde t-Testi, Kruskal-Wallis Test ve Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Hemşirelerin bilgi puanları 100 puan üzerinden ortalama 77,6 puan bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan hemşirelerin tanıtıcı özelliklerinin bilgi puanlarına etkileri istatistiksel olarak araştırılmış ve değerlendirme sonuçları tablolarda gösterilmiştir. Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri olarak; yaş, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, eğitim düzeyi, servis deneyimi olup-olmaması, konu ile ilgili hizmet içi eğitimi veren kişiye göre ve konu ile ilgili bilimsel organizasyonlara katılıp-katılmaması ele alınmıştır. Hemşirelerin %71,8'i 30 yaşından küçük, %56,4'ü evli, %48,7'si çocuk sahibi, %64,1'inin servis deneyimine sahip olduğu, %39,7'sinin lisans mezunu, %51,3'ü hizmet içi eğitimi hemşireden aldığı, %15,4'ünün bilimsel organizasyonlara katıldığı saptanmıştır. Araştırma grubumuza katılan hemşirelerin üniversite hastanesinde çalışmaları, bekar olmaları, lisans mezunu olmaları, hizmeti içi programlarını kendi meslek gruplarından almaları ve konu ile ilgili bilimsel organizasyonlara katılma durumlarının bilgi puanını yükselttiği saptanmıştır.

Bilgi düzeyi düşük olan hemşirelerin ise çocuk sahibi olduğu, yaşlarının ve servis deneyiminin fazla olduğu saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: Ameliyat, bilgi düzeyi, hemşirelik, preoperatif dönem, preoperatif hazırlık ve bakım

SUMMARY

THE EVALUATION OF THE NURSES REGARDING THE PREOPERATIVE NURSING AND THE PREPARATION OF THE PATIENTS TO OPERATIONS AT SURGICAL CLINICS IN AFYON.

Research is planned in a descriptive way to investigate the nurses' level of knowledge regarding patient care and the process of getting the patient ready for the operation during preoperative stage. The aim is to find out the shortage of knowledge and then giving way to in-service education programs which therefore will hopefully enhance the quality of patient care at surgery clinics.

A total number of 78 voluntary nurses who are working surgery clinics within Afyon Kocatepe University - Ahmet Necdet Sezer Hospital, Social Insurances Association Hospital, Afyon State Hospital and Afyon Zübeyde Hamm Maternal and Pediatrics Hospital were involved in the survey. The questionnaire which was the only tool to collect data was applied by the researcher with the technique of interview. During the evaluation period of the collected data SPSS (Statistical Package of Science) program was used. The statistical analysis of the data consists of t-Test, Kruskal-Wallis Test and Mann Whitney U Test. The average score of the nurses was found out to be 77,6 %.

The effect of the nurses' background on the scores they achieved was analyzed statistically and the evaluation results were shown in tables. Among the descriptive qualifications of the respondent nurses, their age, education, marital status, number of children, experience, attendance to in-service education programs are questioned.

It was found out that 71,8 % of the nurses are below 30, 56,4 % are married, 48,7 % have children, 64,1 % have clinical experience, 39,7 % has BSc degree, 51,3 % have received in-service education from a nurse and 15,4 % have attended scientific organizations.

Also, it was found that the nurses' qualifications regarding that they work at the university hospital, they are single, they have BSc degree, they receive in-service education program on their own field and

their interest in participating scientific organizations increase their level of knowledge scores. In contrast, the nurses who scored less seemed to have children and their age and their experience were superior than the other group of nurses.

Key words: surgery, level of knowledge, nursing, preoperative stage, preoperative preparations and care

AFYON BÖLGESİNDE ÇEŞİTLİ SAĞLIK KURULUŞLARINDA ÇALIŞMAKTA OLAN CERRAHİ HEMŞİRELERİNİN İŞ DOYUMU DÜZEYLERİNİN VE BUNLARI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

CİĞERCİ Yeliz, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç. Dr.Gökhan **AKBULUT**, 75
s.,Haziran 2004

Bu çalışma, Afyon bölgesinde çeşitli sağlık kuruluşlarında çalışmakta olan cerrahi hemşirelerinin iş doyumunu düzeylerini ve bunları etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırma, Afyon Devlet Hastanesi, Zübeyde Hanım Doğumevi ve Çocuk Hastanesi, Afyon SSK Hastanesi, Çay Devlet Hastanesi, Bolvadin Devlet Hastanesi, Emirdağ Devlet Hastanesi ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi olmak üzere toplam 5 Devlet, 1 SSK ve 1 Üniversite hastanesinin cerrahi servis ve ameliyathanelerinde görev yapan cerrahi hemşireleri üzerinde 4 Aralık 2003-25 Aralık 2003 tarihleri arasında yürütülmüştür (n=136). Verilerin toplanmasında, iş doyumunu ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formu kullanılmıştır. Verilerin analizi, SPSS paket programında yapılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, Varyans Analizi ve Student t Testi kullanılmıştır.

Hemşirelerin genel iş doyumunu puan ortalaması $x=12,13$ olarak bulunmuştur. "İşin özelliği", "Çalışma arkadaşları ile ilişkiler", "Amirle ilişkiler" alt ölçeklerinde hemşirelerin ortanın üzerinde iş doyumunu yaşadıkları, en düşük doyum puanı alt ölçeğin "Yükselme/gelişme olanakları" olduğu saptanmıştır. En yüksek iş doyumunu puan ortalamasını SSK Hastanesi'nde çalışanları, 40 yaş ve üzeri hemşirelerin, lise mezunu hemşirelerin, meslekte ve

birimde 0-11 aydır çalışanların, çalıştığı birime kendi isteği ile gelenlerin, başka bir meslekte çalışmak istemeyenlerin, görevi olmadığını düşündüğü işleri yapmayanları ve ilde yaşayanları aldıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İş doyumunu, Hemşire

SUMMARY

THE LEVELS OF JOB SATISFACTION AND FACTORS EFFECTING JOB SATISFACTION OF THE SURGICAL NURSES WORKING IN VARIOUS HEALTH FOUNDATIONS IN AFYON

This study is a descriptive one which was prepared to determine the levels of job satisfaction and factors affecting job satisfaction of the surgical nurses working in various health foundations in Afyon.

The research was made between December the 4th and 25th, 2003 on the nurses working in operation rooms or surgical services in 5 public hospitals, 1 Social Security Insurance (SSI) Hospital, and 1 university hospital whose names are as follows: Afyon Public Hospital, Zübeyde Hanım Maternity Hospital, Afyon SSI Hospital, Çay Public Hospital, Bolvadin Public Hospital, Emirdağ Public Hospital, Afyon University Ahmet Necdet Sezer Research and Application Hospital. Information form was used to collect data by the researcher. For the evaluation of the data Variance Analysis and Student t Test were used.

The average point of job satisfaction was determined to be $x=12,13$. While it was found out that the rate of job satisfaction of the nurses was above the average in subscales like "the characteristic of the job", "relations with colleagues", "relations with authorities", the least satisfaction rate was determined to be in "promotion/improvement possibilities". It was found out that nurses working in SSI Hospital, nurses 40 years old and above, high school graduate nurses, nurses working for 0-11 months, nurses working in the divisions with their own will, nurses not wanting to work in a different job, nurses not doing the jobs thinking that they are not their responsibilities and nurses living in the city had the most job satisfaction rate.

Key Words: Job satisfaction, Nurse

ANTALYA İLİNDE ÜÇ FARKLI HASTANENİN CERRAHİ BİRİMLERİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

SUMMARY

RESEARCH OF JOB SATISFACTION LEVELS OF NURSES WORKING IN SURGERY UNITS OF 3 DIFFERENT HOSPITALS IN ANTALYA PROVINCE.

MUTLU AKSOY Nilgün, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı :Yrd.Doç.Dr.Coşkun **POLAT.** 109
s.Haziran 2005

Kesitsel tipteki, ilişki arayıcı araştırma, Cerrahi Birimlerde çalışan hemşirelerin iş doyum düzeylerini incelemek üzere planlanmıştır. Veri toplama araçları olarak, sosyo- demografik bilgileri içeren anket formu ve İş Doyum Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Atatürk Devlet Hastanesi, Antalya Devlet Hastanesi ve Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan, 52 Cerrahi Yoğun Bakım, 83 Ameliyathane ve 132 Cerrahi Kliniklerde çalışan Servis Hemşiresi olmak üzere toplam 267 hemşire oluşturmıştır. Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde Khi kare testi, t testi, varyans analizi ve Pearson korelasyon testi kullanılmış; $p<0.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Hemşirelerin tümünde düşük iş doyumunu saptanmıştır ve Antalya Devlet Hastanesi Cerrahi birimlerinde çalışan hemşirelerin tüm hemşireler arasında en düşük iş doyumuna sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırmanın sonunda Genel İş Doyumu Puan Ortalamasını etkileyen veya eşlik eden etmenlerin, çalışılan kurum, çalışma süresi, nöbet sayısı, gündüz bakım verilen hasta sayısı, gelir ve unvan olduğu anlaşılmıştır. Diğer etmenler; Yaş, medeni durum, hemşirelikte ve kurumda çalışma yılı, çalışma şekli ve gece bakım verilen hasta sayısının genel iş doyum puan ortalamasında anlamlı olmamasına rağmen alt ölçekler üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmaktadır. Hemşirelerin eğitim düzeyleri ile genel iş doyumunu ve alt ölçeklerin hiçbirisi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Üç hastanenin de cerrahi birimlerinde çalışan hemşirelerin iş doyum düzeylerinin düşük saptanması ve ameliyathane hemşirelerini tüm hemşireler arasında en düşük puan ortalamalarına sahip olmaları, tüm hemşireler için doyumunu artırmayı ve doyumuzluğu önlemeyi amaçlayan yönetsel ve kurumsal girişimlerin ivedilikle baslatılması gerektiği sonucuna varılmış ve önlemlerin geliştirilmesine katkıda bulunmak umuduyla bazı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Cerrahi birimler, hemşirelik, iş doyumunu

Relation seeking research of sectional type is planned to study job satisfaction levels of nurses working in Surgery Units. As the means of collecting data, quarry form containing socio-demographical information and Job Satisfaction Scale has been used. The space of the research constitutes of totally 267 nurses out of which 52 Surgery Intensive Care, 83 Operating Room and 132 Surgery Clinics Service Nurses have been working in Atatürk Devlet Hastanesi, Antalya Devlet Hastanesi and Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi. During statistical evaluation of data

Chi square test, t test, variance analysis and Pearson correlation test has been used and $p<0.05$ has been accepted expressive. Low job satisfaction is determined in all the nurses and the nurses working in Antalya Devlet Hastanesi are determined that they have the lowest job satisfaction level among all the nurses. At the end of the research factors effecting or accompanying General Job Satisfaction Grade Average are understood that they are organization where they are employed, working time, number of turns, number of patients to whom day care is given, income and title. Age, marital status, length of service in the organization, working type and number of patients to whom night care is given constitute other factors. There is no meaningful relation between educational level of nurses and general job satisfaction and no other scales.

Finding out that Job Satisfaction Scale standard grades of nurses working in the surgery units of all three hospitals are less than half of highest grades possible to have from the scale and nurses in the surgery rooms has the lowest grade average brought us that it is necessary to initiate managerial and institutional attempts immediately aiming to increase satisfaction of all nurses and some proposals are developed with the hope to contribute in developing some measures.

Key words: Surgery units, nursing, job satisfaction

AMELİYAT ÖNCESİ HASTALARIN DUYGULANIM VE DUYGU DURUMLARI

BAYRAKTAR DÖNDER Duda, Yüksek Lisans
Tezi, Danışmanı: Doç. Dr. Yüksel **ARIKAN**, 66 s.
Haziran 2005

Cerrahi kliniklerde ameliyat planlanan hastaların ameliyat öncesi dönemde duygu ve düşüncelerinin neler olduğunu saptamak, yaşadıkları korku, kaygı, anksiyete ve aleksitimiyi araştırmak, bu duygulanım durumlarının yaş, cinsiyet, öğrenim süresi, yerleşim yeri gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Ayrıca hemşirelerin hastayı ameliyata hazırlamadaki rolleri de bu araştırmayla netlik kazanacaktır.

Araştırma tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Usak Devlet Hastanesi ve Bir Eylül Devlet Hastanesi Genel Cerrahi, Üroloji, Ortopedi, Kadın doğum servislerinde 2005 mart ve nisan aylarında yatarak ameliyat edilen 105 hastaya uygulanmıştır.

Araştırmada veriler hastalara soru kağıdı uygulanarak toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 13. programında bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonucuna göre hastaların, operasyon öncesi anksiyete ve kaygı yaşadıkları saptanmıştır. Cinsiyet'in kaygı üzerinde etkisi olduğu, Öğrenim düzeyinin aleksitimi üzerinde etkisi olduğu, daha önce ameliyat olma ve bilgi alma durumlarının kaygı düzeyi üzerinde önemli değişkenler olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ameliyat, anksiyete, aleksitimi, hasta olma, kaygı

SUMMARY

SENSE AND THE SENSIBILITY OF THE PEOPLE BEFORE THE OPERATION

The study was made to determine pre-operative anxiety and alexitimy operating patients who are in surgical clinics. Beside, to investigate the relation among their feelings, age, sex, education level and area of living . On the other hand, nurses role for preparing the patients to the operation will win quality with this study.

The example of study's 105 patients have been occurred who stay in Usak Government Hospital and 1 Eylül Government Hospital in surgical, urology, orthopedy and jinecology wards. Data has been collected by questionnaire , and evaluated by computer with SPSS 13. programme. As the results of this study; it is determined that the patients have anxiety in pre- operative term. The gender is effective on anxiety and education level is effective on alexitimy too. Before having operation, and having knowledge about operation is effective on anxiety level too.

PREOPERATİF DÖNEMDE HASTALARIN HEMŞİRELERDEN BEKLENTİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

TOKSAL Mine, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. Yüksel **ARIKAN**, 45 s., Haziran 2005

Bu çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Cerrahi Anabilim dalında ameliyatolacak hastaların ameliyat öncesi dönemde kendilerine bakım veren hemşirelerden beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. 21.06.2004-15.03.2005 tarihleri arasında 120 hastaya, sosyo-ekonomik durumlarıyla birlikte, geçirilmiş ameliyat öyküleri, serviste yaşadıkları problemler, ameliyat hakkındaki endişeleri, hemşirelik bakımı gibi konularda belirleyici 57 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel değerlendirilmesinde Ki-kare testi ve yüzde oranları kullanılmıştır.

Araştırma sonucuna göre, hastaların çoğunluğu (% 69) ameliyat öncesi vesonrası uygulanacak işlemler hakkında bilgi almak için hekimleri, diğer taraftan hastaların % 57'si sıkıntılarını paylaşmak ve sohbet etmek için hemşireleri tercih etmiştir. Bilgi almak için tercih edilen hastane personeli seçimiyle, hastaların eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p=0.08). Diğer sonuçlarla birlikte, hastalarda güven duygusunun oluşması için ameliyat öncesi vesonrası dönemde hastalara bilgi verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: hasta beklentileri, hasta memnuniyeti, hemşire-hasta ilişkisi, ameliyat öncesi eğitim.

SUMMARY

INVESTIGATION OF PATIENT ESPECTATIONS FROM NURSES BEFORE THE OPERATION

The purpose of this study was to evaluate expectations of surgery department patients from nurses before the operation in the Department of Surgery at Afyon Kocatepe University of Afyon, Institute of Health Science. A questionnaire applied to 120 patients in 21.06.2004-15.03.2005, a total of 120 patients in Afyon were interviewed about pre- and post-operative expectations during their surgery. The questionnaire consisted of 57 questions, asking in detail about personal data, previous operations, service problems, their worries about operation, and nursing care. Concerning the data. Pearson chi-square (χ^2) test and percentage ratios were used in some analyses.

As a result of this study it was found that 69% of patients would like to take the knowledge about procedures before the operation from the physicians, because of their satisfaction. However, when 57% of patients need something, they prefer to see the nurses and want to get rid off some of their worries by speaking with nurses. Getting some information about their operation from nurses or physicians and education level of the patients were found uncorrelated ($p=0.08$).

According to the results of research, clinicians should discuss expectations with patients pre-operatively to improve satisfaction.

Keywords: patients expectations, patients satisfactions, nurse-patient communication, preoperative education.

POSTOPERATİF DÖNEMDEKİ HASTALARIN BESLENME KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE HEMŞİRELERİN ETKİNLİĞİ

UYSAL Serpil, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Prof. Dr. Osman Nuri DİLEK , 54 s,
Temmuz 2005

Bu çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi genel cerrahi servisinde yatmakta olan 120 erişkin

hastanın beslenme konusundaki bilgi düzeyleri ve hemşirelerin etkinliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Veri toplama aracı olarak karşılıklı görüşme yöntemi ile uygulanan 30 soruluk bir anket formu kullanılmıştır.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde Pearson Korelasyon, One Way ANOVA testleri ve yüzdeleme yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma hastaların kişisel özellikleri, yeme sorunları nedenleri, yeme sorunlarıyla kimlerin ilgilendiği ve ilgilenmelerini istedikleri, hemşirelerin bu konuda etkinliğini kapsamaktadır.

Çalışmamızın sonuçlarına göre; bireylerin beslenme konusunda bilgileri ve hemşirenin etkinliğinde; bireylerin kadın ya da erkek olması, okur-yazar ve meslek durumlarının farklı olması önemli bir rol oynamamaktadır. Ancak evli ve bekar kesim ile 55 ve altı yaş gruplarında olanlarda beslenme konusu ile hemşirelerin etkinlikleri düşük seviyede bulunmuştur. Bu nedenle hastaların beslenme konusundaki bilgi düzeylerinin artırılması için hemşirelerin beslenme konusunda faaliyetlerini arttırmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler : Beslenme, Hemşire, Cerrahi Servisi, Hasta

SUMMARY

THE PATIENTS' INFORMATION LEVEL REGARDING NUTRITION AND NURSES' EFFICIENCY POST OPERATIVE PERIOD

The purpose of the present study is to determine the nutrition knowledge level of 120 adult hospitalized patients in Afyon Kocatepe Üniversitesi general surgery service and the effectiveness of nurses on the nutrition of the patients. A public survey form including 30 questions was used for collecting the data.

Pearson correlation and One- Way ANOVA tests and percentage method was used for evaluation of the collected data.

The research contains the personal characteristics of patients, causes of feeding and whom the patients wonder to concern their feeding problems and effectiveness of nurses.

According to results of our research;

The difference of the genders, the education levels and the occupations of the patients do not play an

important role on the knowledge of nutrition and the effectiveness of nursing services.

But the effectiveness of nurses about the nutrition of the patients in the group who is single or married, in other words not widow or widowers, and under 55 years was found low. Because of this, the nurses have to improve themselves in order to increase the knowledge levels of nutrition.

Key Vvords : Nutrition, Nurse, Surgery Service, Patient

YOGUN BAKIM ÜNİTELERİNDE ÇALIŞAN, HASTANE PERSONELİNİN, HASTANE İNFEKSİYONLARI İLE İLGİLİ BİLGİ VE UYGULAMALARININ SAPTANMASI

ÇELİK Derya, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Sezgin YILMAZ, 89 s.
Haziran 2005

Arastırma, Yogun Bakım Ünitelerinde çalışan, hastane personelinin, hastane infeksiyonları ile ilgili bilgi ve uygulamalarını saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Arastırma kapsamına Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Uygulama ve Arastırma Hastanesi YBÜ'lerinde çalışan, 70 asistan doktor, 75 hemsire, 33 yardımcı sağlık hizmetlisi alınmıştır.

Veriler, üç grup personel için geliştirilen 3 ayrı soru kağıdı ile toplanmıştır. Soru kağıtlarının ilk bölümünde personeli tanıtıcı özellikler, ikinci bölümünde hastane infeksiyonları yayılımını önlemeye yönelik bilgi ve uygulamaları değerlendirecek sorular yer almıştır. Veri toplama aracının islerliğini saptamak amacıyla Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Uygulama ve Arastırma Hastanesinde görevli olan 10 asistan doktor, 10 hemsire ve 10 yardımcı hizmetlisine ön uygulama yapılmıştır.

Anket formları etkilesimi en aza indirmek için 01.03.2005 - 30.03.2005 tarihleri arasında her vardiyada asistan doktorlara, hemsirelere ve yardımcı hizmetlilere ayrı ayrı uygulanmıştır. Uygulama bir anketör ve araştırmacı tarafından yaptırılmıştır. Soru kağıtları ile elde edilen veriler bilgisayarda spss programında değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde istatistiksel yöntem

olarak ki - kare testi, varyans analizi ve t-testi kullanılmıştır.

Yogun bakım ünitelerinde çalışan personelin, hastane infeksiyonları konusuna ilişkin bilgi ve uygulamaları 100 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Asistan doktorların 48.9, hemsirelerin 47.0 ve yardımcı hizmetlilerin 44.3 puan aldıkları hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre yoğun bakımlarda çalışan personelin, hastane infeksiyonları konusunda bilgi ve uygulama puan ortalamalarının düşük olduğu saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Hastane infeksiyonları, bilgi düzeyi, hastane personeli

SUMMARY

DEFINING THE KNOWLEDGE LEVEL AND APPLICATIONS RELATED TO HOSPITAL INFECTIONS, OF THE HOSPITAL STAFF IN, INTENSIVE CARE UNITS

This study was performed to define the knowledge level and applications related to hospital infections, of the hospital staff in Akdeniz University Faculty of Medicine, Research and Administration Hospital Intensive Care Units.

Seventy assistant doctors, 75 nurses, and 33 helper health care attendants employed in Akdeniz University Faculty of Medicine, Research and Administration Hospital, Intensive Care Units, were included in the study. The data were collected with three separate questionnaire documents developed for the three groups of personnel. The first part of the questionnaire documents included the descriptive features of the personnel, whereas the second part included questions related to evaluation of knowledge and applications related to prevention of spread of hospital infections, in the hospital section. To determine the efficiency of the data collection method, a preliminary application was carried out with 10 assistant doctors, 10 nurses, and 10 helper health care attendants.

The questionnaire forms were applied separately to each assistant doctor, nurse, and helper health care attendant in each shift to minimize interaction, in between the dates of 01.03.2005 and 30.03.2005. The application was performed by one pollster and one investigator.

The data acquired from the questionnaire documents were evaluated by computer spss programe and displayed as a table. Chi-square test,

variant analysis, and t-tests were used in statistical analysis of data. Knowledge and applications of the personnel employed in the intensive care units related to hospital infections were evaluated over 100. Scores of the assistant doctors were calculated as 48.9 points, whereas the nurses scored 47.0 points and the helper health care attendants scored 44,3 points. According to these results, the average level of knowledge and application scores of the personnel employed in the intensive care units, related to hospital infections, were detected to be low. Suggestions were made according to the results acquired in the study.

Key Words: Hospital infections, knowledge level, hospital personel

CERRAHİ SERVİSLERİNDE HASTA- HEMŞİRE İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

GEDE Fadime, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Gökhan **AKBULUT**, 109 s,
Temmuz 2005

Bu çalışmanın amacı Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde çalışan hemşirelerin ve aynı hastanede yatan hastaların ilişkilerinde yaşadıkları iletişim problemlerinin nedenleri hakkında görüş, öneri ve beklentilerini belirlemektir. Araştırmanın hemşire grubunu veri toplama süresince (1-30 Nisan 2004) Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinde cerrahi yoğun bakım, dahiliye yoğun bakım, cerrahi servisi, kadın hastalıkları ve doğum servisi, dahiliye ve göğüs servisinde çalışmakta olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 53 hemşire oluşturmuştur. Araştırmanın hasta grubunu, veri toplama süresince (1-30 Nisan 2004) Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi dahili ve cerrahi birimlerinde yatmakta olan ve araştırmaya katılmayı kabul eden ve sınırlamalara uyan 90 hasta oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen anket formları kullanılmıştır. Hemşire grubuna uygulanan anket 38 sorudan oluşmaktadır. Sorular üç ayrı grupta düzenlenmiştir. 1. Grupta hemşirelerin kişisel özellikleri ile ilgili sorular, 2. Grupta hemşirelerin hastalara karşı iletişimlerinde kullandıkları genel tavır ve yaklaşımları ile ilgili sorular, 3. Grupta ise

hemşire hasta ilişkisinde iletişim engelleyen etkenlerle ilgili sorular yer almaktadır.

Hasta grubuna uygulanan anket 30 sorudan oluşmaktadır. Sorular iki ayrı grupta düzenlenmiştir. 1. Grupta hastaların demografik bilgileri yer alırken, 2. Grupta hemşirelerin hastalara karşı genel tavır ve davranışlarının hastalar tarafından nasıl değerlendirildiğini hedefleyen ve hemşirelerin hastalarla iletişimini geliştirmeleri için hasta görüşlerinin alındığı sorular yer almaktadır. Verilerin değerlendirilmesi bilgisayarda SPSS (Statistical Package of Science) programında gerçekleştirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde Ki Kare testi uygulanmıştır.

Sonuç olarak hemşireler hastalarla ilişkilerinin genelde olumlu olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırma verilerine göre hemşirelerin bireysel özellikleri ile hastalara karşı genel tavır ve yaklaşımları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Hemşire hasta ilişkisinde iletişimi engelleyen etkenlerin başında kliniklerin fazla kalabalık oluşu yer almaktadır.

Genel olarak hastalar hemşirelerin kendilerine karşı genel tavır ve yaklaşımlarını olumlu bulurken, aralarındaki iletişimin de yeterli olduğunu belirtmektedirler. Hastalar da kliniklerin kalabalık olması nedeni ile hemşirelerin kendilerine yeterince vakit ayıramadıklarını düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Hemşire-hasta ilişkisi, hemşirelikte iletişim, iletişim engelleri, hemşirelik eğitimi, empati

SUMMARY

NURSE-PATIENT RELATIONSHIP EVALUATION AT SURGICAL CLINICS

The aim of this study is to obtain view, recommendation and expectation of nurses and patients about the reasons of communication problems in the relations between nurses works in Afyon Kocatepe University Hospital and the patients who treated in the same hospital.

The nurse group of research was consisted of 53 nurses who worked and accepted to join the research, in Afyon Kocatepe University Hospital intensive care unit, clinics of general surgery, gynecology and obstetrics, internal medicine, pulmonary disease at the time interval of data collection (1-30 April 2004). The patient group of research was consisted of 90 patients treated in Afyon Kocatepe University Hospital, accepted to join the research and who had inclusion criterias at the time interval of data collection (1-30 April

2005). The method of data collection was questionnaire forms produced by researcher.

The questionnaire form for nurses consisted of 38 questions. Questions organised in three different sections. The questions were about demographic data placed in to the 1st section, the questions were about general attitude and behaviors of nurses to the patients placed in to the 2nd section, the questions were about obstacles of communication between nurse and patient relation placed in to the 3rd section. The questionnaire of patient group was consisted of 30 questions. Questions organised in two sections. While demographic data was in 1 section, in the 2nd section, the questions aimed to evaluate patient view for improving the patient nurse communication and general attitude and behavior of the nurses to the patients was how evaluated by the patient. SPSS (Statistica Package of Social Sciences) program was used for the statistical analysis of data Khi square test was used for statistical analysis. $P < 0,05$ was considered statistically significant. Available data suggest that, the correlation between demographic data of nurses and their attitude and behavior was statistically significant. One of the major obstacle of the patient nurse communication was over-crowded of the wards. The data from patients support these results. According to the patients and nurses, the attitude and behavior of nurses were effected patient nurse communications positively.

Key words: patient nurse relation, communication in nursing care, obstacles of communication, education of nursing care, empathy.

**AFYON KOCATEPE
ÜNİVERSİTESİNDE ÇALIŞAN
HEMŞİRELERİN KAYGI
DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI VE
HEMŞİRELERİ İŞ ORTAMINDA
ETKİLEYEN STRES
FAKTÖRLERİNİN TANIMLANMASI**

YASTI Melda, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Gökhan **AKBULUT**, 84 s,
Eylül 2005

Araştırma hemşirelerin iş ortamında yaşadıkları duruma bağlı kaygı düzeylerinin ve sürekli kaygı düzeylerinin saptanması, kaygı düzeylerini

etkileyen demografik ve kişisel özelliklerin incelenmesi ile iş ortamında hemşireye etki eden stres faktörlerinin tanımlanması amacıyla yapılmıştır.

Afyon Kocatepe Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde yönetici, cerrahi birimler, dahili birimler, yoğun bakım, ameliyathane, acil servis, kadın ve doğum servisi, poliklinikler ve eğitim hemşiresi olarak çalışan 112 hemşireye 3 Şubat 2005 ve 10 Şubat 2005 tarihleri arasında tanımlayıcı sorular, durumluluk kaygı ölçeği, süreklilik kaygı ölçeği ve hemşireleri iş ortamında etkileyen stres faktörlerini tanımlayabilmek amacıyla geliştirilen iş ortamına ilişkin durumlar formu doldurtulmuş, elde edilen veriler, Kolmogorov-Simironov, İndependent t testi, tek yönlü basit varyans analizi (One Way ANOVA), tukey çoklu karşılaştırma testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Verilerin değerlendirilmesi sonucunda hemşirelerin anksiyete düzeylerinin normal popülasyonun üzerinde olduğu, sözleşmeli çalışmanın, mesleki ihtisasın dışında görev yaptırılmasının, sık nöbete girmenin, fazla sayıda yardımcı personel ve hemşire ile birlikte çalışılmasının, nöbetlerde eczane bulunmamasının, ceza sisteminin uygulanmasının, idari sorunlarda hak arama yollarının olmayışının, hizmet içi eğitime katılmamanın, dinlenme odasının olmayışının ve servis sorumlusu ile uyumsuzluğun, duruma bağlı kaygı düzeyini etkileyen bağımsız değişkenler olduğu, meslekte tecrübesizliğin, idari sorunlarda hak arama yolları olmayışının ise sürekli kaygı düzeyini etkileyen bağımsız değişkenler olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, stres, kaygı, tükenmişlik sendromu, iş doyumu, Durumluluk Kaygı Ölçeği, Süreklilik Kaygı Ölçeği, tanımlayıcı istatistik.

SUMMARY

The objective of the study is to determine the level of state anxiety and trait anxiety that nurses experience at the occupational environment and to define stressors by analyzing their occupational characteristics and personality.

A questionnaire endosing the state anxiety inquiry, trait anxiety inquiry, personal occupational status inquiry are filled in 112 nurses who work as intensive care, emergency service, birth service, director, surgical units, polyclinics, educational nurse and surgery at AKU Research hospital between February 3th and 10th, 2005, in order to define the stress factor which affect the nurses at work. Data is analyzed by using Kolmogorov-

Simirnov, independent t, One Way ANOVA and Tukey tests.

Analysis showed an increased level of anxiety among nurses. Working for contract, doing non-occupational chores, turning too often, working with crowded personnel and colleagues, conflict with supervisor, existence of punishment system and the lack of justification, postgraduate education, a lounge and a pharmacy on duty are all independent stressors increasing the state anxiety score. Being inexperienced and the lack of justification are the independent stressors increasing the trait anxiety score.

Keywords: Nursing, stress, anxiety, burnout syndrome, working pleasure, State Anxiety Inquiry, Trait Anxiety Inquiry, descriptive statistics.

BATIN AMELİYATI GEÇİREN HASTALARDA ERKEN AMBULASYONUN BAĞIRSAK FONKSİYONLARINA ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.

ÇINAR Veciye, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Prof.Dr. Osman Nuri **DİLEK**. 65 s, Ekim 2005

Ambulasyon; ayağa kalkma; yürüme, dolaşma; özellikle ameliyattan sonra hastanın ayağa kalkıp dolaşmasıdır. Erken ambulasyon ise hastaların normal uygulamalara göre daha erken mobilizasyonun yapıp hastanede kalış süresini kısaltmak olarak tanımlanabilir. Ameliyat sırasında ve iyileşme dönemindeki hareketsizlik, anestezi ve analjezikler ameliyat sonrasında komplikasyonların gelişmesine neden olabilmektedir. Ameliyat sonrasında uygulanan erken ambulasyonla daha az komplikasyon geliştiği, bağırsak fonksiyonlarının daha çabuk normale döndüğü ve hastaların hastanede kalış sürelerinin kısaltıldığı görülmüştür. Bu araştırma batın ameliyatı geçiren hastalarda ameliyat sonrası dönemde uygulanan erken ambulasyonun bağırsak fonksiyonlarına etkisini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini Denizli Devlet Hastanesi ve Pamukkale Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesinin Genel Cerrahi ve Kadın Doğum Kliniklerine elektif cerrahi kapsamında batın ameliyatı olmak üzere yatan toplam 106 hasta oluşturmaktadır. Çalışma grubuna laparoskopik

kolesistektomi (n=50) ve sezaryen (n=56) ameliyatı geçiren hastalar alınmıştır. Veriler anket tekniği ile Mart 2004- Nisan 2005 tarihleri arasında toplanmıştır. Anket formu ile hastaların sosyodemografik özellikleri belirlenip, ameliyat sonrası ilk 24 saat içinde bağırsak fonksiyonları, erken ambulasyon durumları ile hastanede kalış süreleri arasında bir ilişki olup olmadığı değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 10.0 Version (Statistical Package For Social Scientists) programı kullanılmıştır. Veriler yüzdeler, ki-kare önemlilik testi ve korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Çalışmamızda, ameliyat sonrası erken ayağa kalkan hastalarda anestezi nedeniyle etkilenen bağırsak fonksiyonlarının daha çabuk normale döndüğünü, ambulasyon sıklığının gaz-gaita çıkarmada etkili olduğunu ve hastanede kalış sürelerinin daha kısaltıldığını tespit ettik. Ayrıca çalışmamızda hemşirelerin, hastaların ameliyat sonrası erken dönemde ayağa kalkmaları için bilgilendirmesi, desteklemesi ve sık ambulasyonunun sağlanmasında rolünün önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Batın ameliyatları, erken ambulasyon, bağırsak fonksiyonları.

SUMMARY

EVALUATION OF THE EFFECTS OF EARLY AMBULATION ON FUNCTIONS OF INTESTINE IN PATIENTS WHO HAD BEEN OPERATED ON ABDOMEN.

The inactivity, anesthesia and analgesics in the period of recovering and during the operation can cause the complications to improve after the operation. Ambulation is means of walking, especially the patient walked after surgery. Early ambulation; procedure charectize by a shorter period of hospitalization or by more rapid mobilization than is normally practised.

This research aims to evaluate the effects of early ambulation on functions of intestine in patients who had been operated on abdomen during the post operational period. The study was planned as a definition one. The sample group of the study is consist of 106 elective surgery patients who had been come to General Surgery and Woman and Birth Clinics of Denizli State Hospital and Pamukkale University Research Hospital. The patients who had been applied laparoscopic cholecystectomy (n=50) and cesarean (n=56) had been included in the sample group. The data had been collected by poll between March 2004 and

April 2005. By the poll form, socio demographic properties of the patients were determined; it had been examined that there had been a relation between the staying time in the hospital and intestinal functions in the first 24 hours after operation, early ambulation. SPSS Version (Statistical Package for Social Scientists) program was used for evaluation of the data. The data were evaluated by percentage, chi square importance test and correlation analyses.

According to the findings in this study, it was determined that intestinal functions had been normalized more quickly in the patients who had got out of bed early after operation and ambulation frequency had been effective on breaking wind and defecation. And it was determined that staying time in hospital of the patients whose early ambulation had been achieved was shorter. In addition to this, we can say that in our studies, the nurses have an important role in acknowledging the patients' early recovering, supporting and supplying ambulations many times after operations.

Keywords: Abdomen operations, early ambulation, intestinal functions

HASTA YAKINLARININ ACİL SERVİSLERDEKİ SORUNLARI VE HEMŞİRELERDEN BEKLENTİLERİ

GÜRLEK Öznur, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Yüksel **ARIKAN**, 75 s.
Kasım 2005

Bu araştırma, hasta yakınlarının acil servislerdeki sorunları ve hemşirelerden beklentilerini araştırarak, bu konuda yapılacak yeni girişimlere rehber olmak için yapıldı. Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi Acil Servisine hastalarını getiren 125 hasta ailesi üzerinde gerçekleştirildi.

Hazırlanan 26 soruluk anket ile hasta yakınlarının demografik özellikleri, hasta birey ile yakınlık dereceleri, acil servis deneyimleri, acil servislerde karşılaştıkları sorunlar, acil servisten memnuniyetleri ve hemşirelerden beklentileri saptanmaya çalışıldı.

Veriler SPSS paket programı ile değerlendirilmiş, değerlendirmede; testi, ki kare testi ve varyans analizi yöntemleri kullanıldı.

Sonuç olarak, acil servislerde hasta ailelerinin çeşitli sorunlar yaşadıkları ve bu sorunlardan olumsuz yönde etkilendikleri, hemşirelerin bu sorunları gidermede önemli rol oynadıkları ve hasta ailelerinin beklentilerini karşıladıkları ölçüde acil serviste memnuniyetin artacağı saptandı.

Anahtar Kelimeler; Hemşirelik bakımı, beklenti, hasta yakını, acil servis, hasta.

SUMMARY

PROBLEMS OF PATIENTS RELATIONS IN EMERGENCY SERVICES AND THEIR EXPECTATIONS FROM NURSES

This Research , is done to completely guide for new attempts about problems which patient families' face in Emergency Services, and expectations from Emergency Service Nurses. Research, is completed on 125 Patient and their families in Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Research and Implementation Hospital Emergency Service.,

Mini quiz which contains 26 questions is generated to determine patient relatives' demographic properties, relation degree with patients, experiences in Emergency Services, problems met in Emergency Services, Emergency Service satisfactions and expectations from Emergency Service Nurses. Data are appreciated with SPSS packet program; in investigation T test, variant analysis and chi square tests are used.

In conclusion, following results are determined:

- 1) Patient families having some kind of problems in Emergency Services, and this problems causes negative effects on patient families.
- 2) The greatest role on solving these problems belongs to Emergency Service Nurses, and as they solve problems in Emergency services and answer expectations of patient families; satisfaction in emergency service will be increased.

HEKİM HEMŞİRE İLİŞKİSİ VE HEKİM HEMŞİRE İLİŞKİSİNDE YAŞANAN SORUNLARIN ARAŞTIRILMASI

KARA Gülizar, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç. Dr. Gökhan **AKBULUT**, 89
s.Aralık 2005

Bu araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Rektörlük Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde çalışan hemşirelerin hekimlerle olan ilişkilerinde yaşanan sorunları belirlemek amacıyla, tanımlayıcı bir çalışma olarak planlanmış ve gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamına bütün birimlerde (cerrahi, dahiliye, göğüs hastalıkları, kardiyoloji, kadın hastalıkları ve doğum servisleri; koroner, cerrahi, anestezi yoğun bakımları ile çocuk polikliniği, kan alma ünitesi) çalışan hemşirelerden rastlantısal örneklem yöntemiyle seçilen 100 hemşire alınmıştır. Veriler 1-15 Nisan 2005 tarihleri arasında toplanmıştır.

Literatür ışığında hazırlanan 41 sorudan oluşan anket formu geliştirilmiş ve üç bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde demografik özellikler, ikinci bölümde hekimhemşire grupları arasında soruna (anlaşmazlık/çatışma) sebep olabileceğine inandığımız ifadeler, üçüncü bölümde ise iletişim güçlüğü için belirlediğimiz ifadeler yer verilmiştir. Toplanan veriler Statistical Packages for Social Sciences (SPSS) paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, verilerin çözümlenmesinde Khi-kare testi uygulanmıştır.

Sonuç olarak; hemşirelerin hekimlerle sorun yaşadığı saptanmıştır. Araştırma verilerine göre hemşirelerin bireysel özellikleri ile hekimlerle sorun yaşanmasına sebep olan ifadeler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Genel olarak yaş, tecrübe, eğitim durumu, adaptasyon programına katılma, çalışılan bölüm, bulunduğu pozisyon, mesleğini değiştirme isteği gibi özelliklerin hemşirelerin çatışma düzeyi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: hekim hemşire ilişkisi, yaşanan sorunlar, anlaşmazlıklar

SUMMARY

RELATIONSHIP BETWEEN THE DOCTOR AND THE NURSE, INVESTIGATION OF PROBLEMS BETWEEN THE DOCTORS AND THE NURSE RELATIONSHIP

The purpose of this study is determining the problems between the nurses who worked in of Afyon Kocatepe Universty Ahmet Necdet Sezer Presidency Practice and Research Hospital the nurses and the doctors. One hundred nurses who worked in all units (Surgery, internal affairs, cardiology, gynecology clinics; coroner, surgery, anesteziology intensive care units and pediatri policlinic, blood to take unit) were randomly selected. Datas were collected between 1st-15th April 2005.

According to the previous literatures 41 questions were taking in public survey form. Public survey form has three parts. First part of the study was about demographic properties. Second part of the study was about the expressions which were believed to cause to problems between the groups of doctors and nurses. Third part of the study was about the situations which are determined for solving the difficulties of relationship between the doctors and the nurses. Datas were evaluated by Statistical Packages for Social Sciences (SPSS) program and were analyzed with chi-square test.

As a conclusion nurses have problems with the doctors. According to the datas there is a significant differences between the personal properties of nurses and the situations which are cause to problems with the doctors. In generally age, experience, educational status, position in the working unit, wish to change of job, studying in adaptation program before workproperties are effective to the level of conflict of nurses and doctors.

Keywords: Relationship between the doctor and nurse, problems

NÖROŞİRÜRJİ SERVİSİNDE YATAN HASTALARDA DOKTOR İSTEM FORMLARI İLE HEMŞİRE TAKİP FORMLARI ARASINDAKİ UYUM

SAYMALI Mehtap, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr.Adem **ASLAN**, 56 s.
Şubat 2006

Araştırma; nöroşirurji servisinde yatan hastalarda doktor istem formları ile hemşire takip formları arasındaki uyumun saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma örneklemini; Şubat-2004 ile Aralık- 2005 tarihleri arasında nöroşirurji servisinde yatan hastalar oluşturmaktadır. Nöroşirurji arşivinin taranmasıyla 50 hasta dosyasına ulaşılmıştır.

Hastanın protokolü, adı, soyadı, yaşı cinsiyeti, adresi, tanısı, yattığı bölüm ve yatış süresinin de belirtildiği bir form hazırlanmıştır. Formda, hastanın yatışından itibaren bir haftadaki, doktor isteminde yer alan yaşam bulguları; ateş, nabız, tansiyon, solunum, EŞPT, mayi takibi ve ilaç uygulamaları ile hemşire takip ve uygulama formları karşılaştırılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik sayılar ve aritmetik ortalama kullanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre; ateş takibinin %13,90, nabız, tansiyon, solunum takibinin %11,92 oranında isteme uygun yapılmadığı bulunmuştur. Mayi takibi %6,94, aldığı çıkardığı takibi %24,61, ekstremitte, şuur, pupilla takibinin %40 oranında isteme uygun yapılmadığı saptanmıştır.

Oral ilaçlar %4,18, parenteral ilaç uygulamaları %2,88 oranında isteme uygun yapılmadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Doktor istem formu, Hemşire takip formu

SUMMARY

*THE CONSISTENCY BETWEEN THE
DOKTOR'S ORDER AND NURSE
OBSERVATION FORM FOR
PATIENTS WHICH ARE THE REATED IN
THE NEURO SURGERY CLINIC*

The aim of this study is to determine the accordance of charging patients in neurosurgery clinic between the physician's request form and nurse follow-up form. The study materials were chosen from the charging patients in neurosurgery clinic between February 2004 and December 2005. We evaluated the file of 50 patients from neurosurgery clinic archive.

We prepared a form which include the name, surname, age, gender, address, diagnosis, duration of charge, protocole number, and department of the chosen patients. We compared in our form the accordance between the physician's follow-up form (include the vital signs: fever, arterial pulse, arterial blood pressure, extremity consciousness-pupilla follow-up, parenteral and oral drug therapies follow-up) and nurse follow-up form in the first week of patient charging. We evaluated the datas with percent and arithmetic mean numbers. The results of study declared that fever follow-up 13.90%, arterial pulse, arterial blood pressure and breathing follow-up 11,92% had not been applied according to the physician's request form. Parenteral therapy follow-up 6.94%, follow-up of liquid that the patient took in and took out orally and parenterally 24.61%, and extremity-consciousness-pupilla follow-up 40% had not been applied according to the physician's request form.

Oral drugs 4.18%, parenteral drugs 2.88%, had not been applied according to the physician's request form.

Key words: Physician's request form, nurse follow-up form

AFYON İL MERKEZİNDEKİ HASTANELERDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN HEPATİT-B İNFEKSİYONUNA YÖNELİK KORUNMA DURUMLARININ İNCELENMESİ

AYKAN Şule, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Hıdır **ESME**, 60 s,
Haziran 2006

Bu araştırma hemşirelerin hepatit B enfeksiyonuna yönelik yaklaşımlarını saptamak, hepatit-B markırlarına baktırma, aşılama durumlarını belirleyerek enfeksiyondan korunma durumlarını incelemek ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda

klirik uygulama alanında hepatit-B enfeksiyonundan korunmaya yönelik öneriler getirmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma; Afyon Devlet Hastanesi, AKÜ Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Hastanesi, SSK Hastanesi, Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Hastanesi olmak üzere toplam 3 devlet, 1 SSK ve 1 üniversite hastanesi hemşireleri üzerinde Ekim 2004-Aralık 2005 tarihleri arasında yürütülmüştür (n=152). Verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizi, SPSS 13.0 paket programında yapılmıştır. Çalışmamızda hemşirelerin %97,4'ü hepatit B enfeksiyonuna yönelik kontrol için tetkik yaptırmış fakat, hepatit B'ye yönelik bağışıklık durumlarını %7,9 oranında bilmedikleri belirlenmiştir. Hemşirelerin %88,2'si hepatit B enfeksiyonu geçirmediği, %3,9'u hepatit B enfeksiyonu geçirdiği ve taşıyıcı hemşire oranı 0 olarak

saptanmıştır. Hemşirelerin hepatit B aşısı yaptırma oranı %80.3 olarak belirlenmiş ve aşı yaptıranların %88.5'i aşı programını düzenli uyguladığı saptanmıştır. Çalışmaya katılan hemşirelerde iğne batma yaralanması oranı ise %78.3 olarak saptanmıştır. Çalışmamıza katılan hemşirelerin hepatit B aşılama durumları oldukça yüksek bulunmuş, fakat hepatit B'den korunma durumlarının yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. Hemşirelerin yaş grupları ile hepatit B aşısı yaptırma durumu, hepatit B enfeksiyonu ile ilgili hizmetiçi eğitim alma durumları ile hepatit B aşısı yaptırmaları, hemşirelerin mesleklerindeki görev süreleri ile hepatit B aşısı yaptırma durumları, hemşirelerin görev süresi ile iğne batma yaralanması geçirme durumları, hemşirelerin iğne batma yaralanması geçirme durumları arasında anlamlı ilişkiler bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Hepatit B, Hemşire, Genel Önlemler

SUMMARY

EXAMINING HOW THE NURSES WORKING AT HOSPITALS IN THE CENTER OF AFYON PREVENT FROM THE HEPATITIS-B INFECTION

The purpose of this study was to determine the attitudes of nurses toward infection of hepatitis-B. Additionally, nurses vaccination situations were examined and suggestions for protection of the nurses from hepatitis-B at the area of clinical

practises according to the research results were investigated in this study.

The study was performed at the period of November of 2005 and December of 2006. The participants were a total of 152 nurses from Afyon Public Hospital, AKÜ Practising and Research Hospital, Afyon Hospital for Chest Diseases, SSK Hospital, Zübeyde Hanım Birth Hospital. The data were collected by a questionnaire developed by the researcher and analysed by SPSS 13.0. The results of the study revealed that although 97,4% of the nurses were surveyed to control their hepatitis-B injection situations, the 7,9% of them did not know their immunity positions. Moreover, it was found that 88,2% of the nurses did not have hepatitis-B infection, 3,9% of them had that infection and none of them were carrier of hepatitis-B. Furthermore, the study showed that 80,3% of the nurses vaccinated hepatitis-B injection and 88,5% of that proportion of the sample vaccinated regularly. Also, it was determined that 78,3% of the participants were injured by the injections. Consequently, it was stated that the vaccination of the nurses participated in the study were found extremely high. The statistical significant relationships were not found between the nurses' age and vaccinating hepatitis-B, taking in-service training about hepatitis-B infection and vaccinating, their experience time in their job and vaccinating and injures by the injections, infections of hepatitis-B and injures by the injections.

Keywords: Hepatitis B, Nurse, General Precautions

İNTRASEREBRAL KANAMALI HASTALARDA VÜCUT POZİSYONUNUN İNTRAKRANİAL BASINCA VE SEREBRAL PERFÜZYON BASINCINA ETKİSİ

ŞENEL KALKAN Emine, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Olcay ESER, 55 s.
Haziran 2006

Araştırma intraserebral kanamalı hastalarda vücut pozisyonunun intrakranial basınca ve serebral perfüzyon basınca etkisini belirlemek için planlanmıştır. İntrakranial basınç ve serebral perfüzyon basıncın başın çeşitli derecedeki (0°,15°,30°,45°) ve mekanik ventilatöre bağlı olan hasta ile mekanik ventilatöre bağlı olmayan

hastaların değerleri arasında fark olup olmadığını ortaya koymak için yapılmıştır.

Araştırmaya, Kasım 2004 ile Ocak 2006 tarihleri arasında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroşirurji yoğun bakım ünitesine yatan araştırma kriterlerimize uygun 20 hasta dahil edilmiştir.

Veri toplamak için hasta tanıtım formu ve Ort. TA, ICP ve CPP değerleri ve baş yüksekliklerini içeren respiratörlü grup ve respiratörsüz gruba ayrı ayrı olmak üzere formlar hazırlandı.

Hasta tanıtım formu hastanın adı soyadı, cinsiyeti, yaşı, hastaneye geliş GKS'si, hematoma lokalizasyonu, hacmi bilgilerini içermektedir.

Diğer takip formumuz verileri aldığımız saat, her baş yüksekliği için Ort.TA,ICP ve CPP değerlerinden oluşmaktadır.

Hasta yoğun bakıma geldikten durumu stabilize olduktan sonra 0°, 15°, 30° ve 45° de Ort.TA,ICP ve CPP değerlerini aldığımız ilk verilere 0.saat dedik. Bu işleme 8 saat ara ile 24.saat kadar devam ettik.

Elde edilen bulgular 0.saatte Ortalama Arter kan basıncının baş yüksekliğine göre respiratörlü ve respiratörsüz karşılaştırıldığında 0° ortalama Arter kan basınçlarının min-max değerleri, ortalama değer ve standart sapmada respiratörsüz grupta daha yüksek olduğu görülmüştür.

Respiratörsüz grupta CPP değeri daha yüksektir. Bunun da nedeni solunumunu kendi yapabilen hastaların otoregülasyonunun iyi olması olabilir. Diğer saatlerdeki Ortalama arter basıncı, ICP, CPP değerlerinde respiratörlü ile respiratörsüz grup arasında anlamlı sonuç bulunamamıştır.

Anahtar kelimeler: Baş yüksekliği, Ortalama Tansiyon, İntrakranial basınç (ICP), Serebral perfüzyon Basıncı (CPP), intraserebral kanama

SUMMARY

THE EFFECT OF BODY POSITION TO INTRACRANIAL PRESSURE AND CEREBRAL PERFUSION PRESSURE IN THE INTRACEREBRAL HEMORRHAGE PATIENTS

This research was planned to determine the effect of body position at patients with cerebral hemorrhage on intracranial pressure and cerebral perfusion pressure. Intracranial pressure and cerebral perfusion pressure was carried out in order to establish whether there is any an difference between the values where the head is on various

gradients (0°, 15°, 30°, 45°), and the values of the patients that are connected to mechanic ventilator and that are not connected to mechanic ventilator.

The research involved 20 patients suitable for our research criteria who are hospitalized at Uludağ University Medical Faculty, Neurochirurgie intensive care unit between November 2004 and December 2005.

In order to collect data patient identification form and Mean TA, ICP, and CPP values, including head gradients were prepared separately for the group with respirator and for the group without respirator.

Patient identification form involves such information as t name and surname of the patient, sex, age, his complaint for applying to our hospital, hematoma localization, and volume.

Other tracking form involves the time of data collection, mean TA, ICP and CPP values for each head gradient.

After the patients was hospitalized and its condition become stable we named the time as hour 0 at which the first mean TA, ICP, and CPP values were taken at 0°, 15°, 30°, 45° . This process continued with 8-hour intervals for 24 hours.

The findings obtained showed that when Mean Artery Blood pressure according to the head gradient at hour 0 compared with and without respirator groups, the min-max values of 0° mean Artery blood pressure were seen to be higher than the group without respirator in respect of mean value and standard deviation.

The CPP value is higher in the group without respirator. The reason may be that the patient who do their respiration on their own has a better otoregulation. At other hours the mean artery pressure in values of ICP, CPP there could not be found any significant result between the groups with and without respirator.

Key words: Head gradient, Mean Blood Pressure, Intracranial Pressure (ICP), Cerebral perfusion Pressure (CPP), cerebral hemorrhage

PRİMER OSTEOPOROZDA RİSK FAKTÖRLERİ VE YAŞAM KALİTESİNİN ETKİSİ

KARADEMİR Nurşerif, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Levent **ALTINEL** 124 s,
Haziran 2006

Bu çalışma osteoporozlu olgularda risk faktörlerini belirlemek ve osteoporozun yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla planlanmıştır.

2005-2006 yılları arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma Ve Uygulama Hastanesi kemik dansitometri laboratuvarına başvuran postmenopozal 910 hasta çalışmaya alınmıştır. Olguların sistemik hastalıkları (diyabet,hipertiroidizm, hiperparatiroidizm,hipertansiyon,gastrointestinal hastalıklar,böbrek yetmezliği, romatizmal,nörolojik) göz önüne alınarak araştırmanın sonucunu etkileyeceği düşünülerek çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışmaya alınan vakalardan 4 grup belirlenmiştir. 1.grubu osteoporoz teşhisi konmuş 1 yıldır ilaç tedavisi gören hastalar(n=101)oluşturdu.,2. grubu kemik mineral yoğunluğu ölçümü T-skor -1.0 ile -2.5 arasında olanlar(n=132) oluşturdu.,3.grubu kemik mineral yoğunluğu ölçümü T-skor -2.5 veya altında osteoporoz teşhisi konmuş olan(223)oluşturdu.,4.grubu mineral yoğunluğu ölçümü T-skor -1.0'den büyük olan (n=144)hastalar oluşturdu.

Dansitometrik ölçümler GE-LUNAR DPX-NT cihazıyla yapılmıştır. Ölçümler sırasında AP Spine L1-L4, sol femur boyun, sol femur trokanter, sol femur toplam BMD, T-Skor, Z-Skor değerlerine bakılmıştır. Araştırmada sosyo demografik, durumu, alışkanlıklar, beslenme durumu, kemik mineral yoğunluğu ölçümleri, yaşam kalitesi ölçeceği verileri hastalardan anket formu ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen "Anket formu"(Ek1)ve "Nottingham sağlık profili-1 anket formu"(Ek2)kullanılmıştır.

Verilerin istatistiksel değerlendirmesi, bilgisayarda SPSS 12,0 for Windows istatistik paket programında yapılmıştır. Araştırmada sayılabilir değişkenler yüzdelik dağılımı ile ölçülebilir değişkenler ise ortalama, standart sapma ile ifade edilmiştir.Gruplar arası farklılıklarda chi kare testi BMD analizinde varyans analizi, sosyo demografik verilerin analizinde Anova testi uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre olguların yaş ortalaması ilaç kullanan grupta 59.91, osteopenik grupta

55.33,normal grupta 50.48, osteoporoz grubunda 62.64 yılolarak bulunmuştur. Tüm gruplar arasında yaş dağılımı minimum 36 yaş,maksimum 87 yaş olarak bulunmuştur. Bu değerler bize osteoporozun yaşla birlikte arttığını belirtmektedir. Çalışmada Osteoporozlu hastalarda BMFnin osteoporoz grubunda 51.81 olduğu saptanmıştır. Osteoporozlu olgularda şişmanlığın yaygın olduğu görülmektedir. Çalışmada Osteoporozlu hastalarda BMFnin osteoporoz grubunda 51.81 olduğu saptanmıştır. Osteoporozlu olgularda şişmanlığın yaygın olduğu görülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar normal grup ile osteoporoz grubu arasında boy kaybı açısından anlamlı fark bulunmuştur.(p:0.008) Araştırma sonucunda osteoporozlu grubun %94.6'sı güneşlenmediği saptanmıştır. Hastalığın oluşumunda risk etmeni olarak düşünülen erken menoz yaşı, menarş yaşı, güneşe az maruz kalma, artmış kırık riski ve sedanter yaşam osteoporozun gelişimi için risk oluşturmadaki etkisi önemli bulunmuştur. Sigara, alkol ve kahve tüketimi hastalar tarafından az sıklıkla ve düşük miktarlarda tüketildiği saptanmıştır. Kötü uyku nedeni araştırması sonucunda stresin osteoporoz grubu ile normal grup arasında anlamlı farkı bulunmuştur.(p:0.001) Araştırma sonucunda aile menoz yaşı(40 yaş altı) normal grup ile osteoporoz grubu arasında anlamlı fark bulunmuştur.(p:0.002)

Çalışmaya katılan olgulara 17 yiyeceğin tüketim sıklıkları karşılaştırmasında hastaların kalsiyumun diğer en iyi kaynağı olan yoğurt ve peynir tüketimi bakımından haftada bir kez tüketildiği saptanmıştır. Kalsiyumun ikinci derecede zengin kaynağı olan pekmez, yeşil yapraklı sebzeler ve kuru baklagilleri daha sık tükettikleri saptanmıştır. Besin tüketimi araştırması sonucunda, olgularda peynir,yoğurt, süt, yumurta , kuru meyve alımının, osteoporozlu grup ile normal grup arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. (p:0.001)

Çalışmamızda olgularımızın NHP soru formu alt bölümleri göz önünde bulundurulduğunda, ilk sırayı yorgunluğun(osteopenik)2. sırayı ağrının(ilçakullanan) 3.sırayı fiziksel aktivitelerin (ilaç kullanan), 4.sırayı uyku(ilçakullanan), 5.olarak emosyonel reaksiyonlar(ilçakullanan),6.olarak sosyal izolasyon(osteopenik) grubun etkilendiği saptanmıştır. Yapılan çalışmalarda osteoporoz kısa boylu,minyon tipli,zayıf yapılı kadınlarda görülmektedir.Bizim çalışmamızda Afyonkarahisar ilinda beslenme alışkanlığından dolayı şişman kadınlarda osteoporoz görülmüştür. İlaç kullanımının osteoporoz üzerindeki etkisi ilerlemeyi engelleme yönünde olduğu tespit edilmiştir.

SUMMARY

RISK FACTORS AND EFFECTS OF QUALITY OF LIFE PRIMER OSTEOPOROSIS

This study has been planned to determine the risk factors in osteoporosis cases and to examine the life quality of osteoporosis cases.

910 postmenopozal patients who applied to Afyon Kocatepe University Search and Application Hospital Bone Densitometry Laboratory between 2005 and 2006. Systematic illnesses of cases (such as diabet, hipertiroidizm, hiperparatiroidizm, hipertension, gastrointestinal illnesses, weakness of kidney, rheumatic and neurologic) by considering of impacting the results, are excluded from the study. The cases included in the study were divided into four: Group 1:the patients who took medicines for a year and were diagnosed as osteoporosis . Group 2:the patients whose bone mineral density were T-score between 1.0 and -2.5 (n=132). Group 3:the patients whose bone mineral density T-score -2.5 or below and were diagnosed as osteoporosis (223). Group 4:the patients whose bone mineral density bigger than T-score -1.0 (n=144).

Densitometric measures were evaluated by GE-LUNAR DPX-NT machine. In measurements, the values of AP Spine L1-L4, left femur neck, left femur trokanter, left femur total BMD, T-score and Z- score were analyzed. In this research, sociodemographic case, habits, nutrition case, bone mineral density measures and life quality the results were collected from case.s surveys. In collecting the data, .Anket Formu. (Ek-1) and .Nottingham Sağlık Profili-1 anket formu (Ek-2), modified by the reseacher, were applied.The statistical evaluation of data was done by computer using SPSS 12,0 for Windows. In the study, countable variables were shown by per centage and measurable variables were shown by mean and standart deviation. Differences between the groups were applied with chi-square test, BMD analyse was applied with variance analyse and socio-demographic data analyse was applied with Anova test.According to the study cases. age-mean in taking medicine group was 59.91,in osteopenik group was 55,33, in normal group was 50,48 and in osteoporosis group was 62,64. Among all groups, ages were between minimum 36 and maximum 87. Those values released that osteoporosis was increasing in the age. In the study, osteoporosis patients. BMI was determined 51.81 in osteoporosis group. It is seen that obesity was common in osteoporosis cases. According to the results, there was a height lose difference (p:0,008). between

normal group and osteoporosis group.In the conclusion of the study, it was determind that 94,6 per centage of osteoporosis group had not sunbathed.Early factor impacts of illness such as menopause age, menar^o age, less exposed to the sun, increased broke risk and sedanter life, were remarkable to develop osteoporosis. Tobacco, alcohol and coffee were rarely and little consumed by the patients. In the conclusion of badly sleeping research, there was a meaningful difference of stres between osteoporosis group and normal group.(p:0.001) In the conclusion of the research, there was a meaningful difference of family menopause age (below 40 years-old) between normal group and osteoporosis group (p:0.002).

It was determined the the cases, including in the reseach, consumed calsiom once a week from the best source of calsiom, yogurth and cheese, in terms of comparing 17 food consumption frequency. It was also determined that those cases often consumed secondary source of calsiom like molasses, green leaf vegetables and grains. In the end of nutrition taking research, there was a meaningful difference of

cases. taking cheese, yogurth, milk, eggs and dried fruits between osteoporosis group and normal group (p:0.001) In our study, considering the cases. NHP question form.s beneath sections, we determined sequentially that 1. tiredness (osteopenic) 2. pain (patients taking medicine) 3. physical activities (patients taking medicine) 4. sleep (patients taking medicine) 5. emotional (emosyonel) reactions (patients taking medicine) 6. Social isolation (osteopenic). Early studies found out that osteoporoz was more common among short, mignon and thin women, however in our study, applied in Afyonkarahisar, we saw that osteoporosis was common among fat women because of way of eating habits. Medicine usage,osteoporosis over effect improve hinder direction establish.

HEMŞİRELERİN KAN TRANSFÜZYONLARINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ VE BUNA EĞİTİMİN ETKİSİ

ŞAHİN Hatice, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali ŞAHİN, 53 s,
Haziran 2006

Bu araştırma hemşirelerin kan transfüzyonuna yönelik bilgi düzeylerini ve buna eğitimin etkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesinde çalışan 62 hemşire oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak 24 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Verilerin

değerlendirilmesinde Wilcoxon eşleştirilmiş iki örnek testi, Mann Whitney U testi, Anova testi ve T testi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılan hemşirelerin kan transfüzyonuna yönelik bilgi puanlarının daha önce yapılmış çalışmalara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Bu sonuçta araştırma kapsamına alınan hastanede kan transfüzyonu komitesinin bulunması, hemşirelerin büyük çoğunluğunun hemşirelik lisans ve yüksek lisans mezunu olması, grup içerisinde daha önce kan transfüzyonuna yönelik hizmet içi eğitim almış hemşirelerin bulunması etkili olmuştur.

Verilmiş olan kan ve kan ürünleri eğitiminin bütün bölümlerde hemşirelerin bilgi düzeylerinde olumlu yönde bir artışa neden olduğu anket sonuçlarından anlaşılmaktadır. Eğitim düzeyi ve çalışma süresi arttıkça kan transfüzyonuna yönelik bilgi düzeyinin de arttığı saptanmıştır. Daha önce hizmet içi eğitim almış olan hemşirelerin bilgi puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda; Hemşirelere kan transfüzyonuna yönelik planlı, etkili ve sürekli hizmet içi eğitim verilmesi, verilen hizmet içi eğitimlerin etkin olabilmesi, uygulamaya geçirilebilmesi ve hataların en aza indirilmesi amacıyla, uygulamaya yönelik standardizasyon çalışmaları yapılması, kan transfüzyonuna yönelik standardizasyon çalışmaları kapsamında kan transfüzyonu takip formu geliştirilmesi, kan transfüzyonu komitelerinin kurulması, kan transfüzyonu uygulamalarının en uygun şartlarda gerçekleştirilebilmesi için hastanedeki teknik donanımın da buna uygun hale getirilmesi, hastanelerde çalıştırılacak hemşire kadrosunun seçiminde en az lisans mezunu hemşirelerin bulunması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, bilgi düzeyi, eğitimin etkisi, kan transfüzyonu, tam Kan

SUMMARY

THE LEVEL OF KNOWLEDGE OF NURSES ABOUT BLOOD TRANSFUSION AND THE EFFECT OF TRAINING INTO IT

This study was performed to define the level of knowledge of nurses about blood transfusion and the effect of training into it. Sixty-two nurses working in Afyon Kocatepe University Hospital existed the samples of the study. Wilcoxon two related sample test, Mann Whitney-U test, Anova test and T test were performed for statistical analysis.

The marks of knowledge about blood transfusion of nurses, detected highest than the studies before. The existence of blood transfusion committee in that hospital, the gradations of nurses which is mostly four-year faculty and master degree the existence of nurses in the study group who were trained about blood transfusion was effective to the reasons of those high marks of knowledge level.

Training about blood and blood products to the nurses caused in cause in the knowledge level is understood from quarry results. It is detected that knowledge level about blood transfusion increases when graduation level and donation of experience increase The marks of knowledge of nurses detected higher who had post-graduate training.

Available findings suggest that: planned and continued and effective post graduate education could be given the nurses, standardizations studies should be performed with the aim of effective, practical post graduate education and least mal practice, transfusion follow charts should be formed, blood transfusion committees should be available for best conditions to perform blood transfusion, the graduation level should be at least four year faculty for he selection of nurses who will work in the hospital.

Key Words: Nurse, knowledge level, effect of training, blood transfusion, whole blood

ÇOCUKLARA YÖNELİK GÜNÜBİRLİK CERRAHİ GİRİŞİMLERDE ANNELERİN BİLGİLENDİRMENİN ANKSİYETE DÜZEYLERİNE ETKİSİ

SUMMARY

IN PEDIATRIC SURGICAL INTERVENTIONS, THE EFFECT OF INFORMING ON ANXIETY LEVELS OF MOTHERS.

TÜRE Aysun, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mevlit **KORKMAZ**, 98
s, Haziran 2006

Bu çalışma çocuklara yönelik günübirlık cerrahi girişimlerde ameliyat öncesi yapılan bilgilendirmenin annelerin anksiyete düzeyine etkisini incelemek amacıyla yarı deneysel olarak planlanmıştır. Araştırma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kulak Burun Boğaz Bölümü ve Çocuk Cerrahisi Bölümü ile Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Çocuk Cerrahisi Bölümünde, Kasım 2005 - Mayıs 2006 tarihleri arasında, 50 kontrol, 50 vaka grubu olmak üzere 100 annede yapılmıştır. Araştırmanın örnekleminde olasılıksız örnekleme kullanılmıştır.

Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan 'Aile ve Çocuğu Tanıtıcı Bilgi Formu' ve Spilberger ve arkadaşları tarafından geliştirilip, Öner ve arkadaşları tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, çalışmalarla güvenilirliği ve geçerliği kanıtlanan 'Durumluk - Sürekli Anksiyete Envanteri' (State Trait Anxiety Inventory) kullanılarak toplanmıştır.

Verilerin analizinde SPSS 13.00 paket programından yararlanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede yüzdellik, ki kare, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi(t testi), ANOVA(Varyans analizi), ve ileri değerlendirmede Posthoc tukey HSD testi kullanılmıştır.

Çocuklarına günübirlık cerrahi girişim planlanan anneler, kontrol ve vaka grubu olarak ikiye ayrıldı. Ameliyat sabahı yüzyüze görüşülerek bilgilendirilen vaka grubundaki annelerin anksiyete düzeyleri, kontrol grubundaki annelerin anksiyete düzeylerinden daha düşük olduğu görüldü. Vaka ve kontrol grubunun ameliyat sabahı durumluk anksiyete puan düzeyi yönünden istatistiksel incelemesinde vaka grubunun lehine ileri derecede anlamlı bulundu.

Sonuç olarak çocuğuna ameliyat endikasyonu konulan annelerde anksiyete oluştuğu ve anneye verilen hemşirelik bilgilendirmesiyle anksiyetenin azaltılabileceği belirlendi.

Anahtar Sözcükler: Anksiyete, anne, bilgilendirme, çocuk, cerrahi girişimler

This study has been planned semi-empirically for ambulatory surgical operations to examine the effects of preoperative informing on the mother's anxiety level. This study was carried out between November, 2005 and May, 2006, creating 50 control and 50 study groups of mothers from Eskişehir Osmangazi University Medical School Department of Pediatric Surgery and Otolaryngology and Afyonkarahisar Kocatepe University Medical Faculty Department of Pediatric Surgery. Improbable sampling was used for investigation.

Data were gathered from 'Family and Child Information Form' which was prepared by researchers and developed by Spilberger et al and State Trait Anxiety Inventory which is proved to be reliable and valid was also used. Analysis of data was performed by SPSS 13.00 pack program. In statistical evaluation percentage, khi square, the importance test of the difference between two averages (t test), ANOVA (Variance analysis) and Posthoc tukey HSD test in advanced evaluation were used. Mothers, whose children were planed to be operated, were put into two groups that were control and study group. Individuals in study group who were informed face to face in the morning just before operation were found to have less anxiety level than control group.

Mothers in the study group were also in better state anxiety level in the morning preoperatively. In conclusion, it was found that mothers faced to anxiety if their children have an operation and their anxiety can be decreased with nursery information.

Key Words: Anxiety, children, mother, surgical interventions, to inform

POSTOPERATİF AĞRI YÖNETİMİNDE, LÜZUM HALİNDE (LH) ANALJEZİK İSTEMİNE İLİŞKİN HEMŞİRELERİN BİLGİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

AKBAŞ Serpil, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Yrd. Doç. Dursun Ali **ŞAHİN**. 59 s. Temmuz
2006

Tanımlayıcı tipteki araştırma, hemşirelerin postoperatif ağrı yönetiminde, lüzum halinde (LH) analjezik istemine ilişkin bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla planlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma Sağlık Bakanlığına bağlı Antalya Devlet Hastanesi ve Antalya Atatürk Devlet Hastanesi ile Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde yapılmıştır. Örneklemi cerrahi servislerinde çalışan 131 hemşire oluşturmıştır. Araştırmanın verileri 02 Ocak-24 Mart 2006 tarihleri arasında, anket formu kullanılarak toplanmıştır. İstatistiksel analizlerde ki-kare önemlilik testi kullanılmıştır.

Hemşireler LH analjezik istemi doğrultusunda hastaya ilaç verirken, daha çok hastanın sözel ifadesini dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Hemşireler LH analjezik isteminin postoperatif ağrı kontrolünde tek basına kullanılmaması gerektiğini, istemin gerektiğinde uygulandığını, amacının mümkün olduğunca az ilaç uygulamak olduğunu belirttikten ve LH analjezik istemini ağrı başladıktan sonra uygulamaktadırlar. Hemşireler LH analjezik isteminde kullanılan ilaçların farmakolojik özellikleri hakkında daha az bilgiye sahiptirler ve LH analjezik istemi ile birlikte farmakolojik olmayan yöntemleri kullanmaktadırlar. Her iki hastanede LH analjezik istemi ile ilgili geliştirilmiş yazılı veya sözlü bir protokol yoktur. Araştırmanın bulguları doğrultusunda, hemşirelere ağrı ve ağrının farmakolojik tedavisi hakkında hizmet içi eğitim verilmesi ve hastanelerde LH analjezik istemine ilişkin protokollerin oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, postoperatif ağrı, lüzum halinde (LH) analjezik

SUMMARY

IN POSTOPERATIVE PAIN MANAGEMENT, DEFINING THE NURSES' KNOWLEDGE AND ATTITUDES RELATED TO REQUESTED (PRN) ANALGESIC ORDERS.

This descriptive study has been planned and applied to determine the knowledge and the attitude of nurses applying requested analgesics in the postoperative pain management. The study, has made in Antalya Government Hospital, Antalya Atatürk Government Hospital and Akdeniz University Faculty of Medicine Hospital. The sample has been occurred 131 nurses who work in surgery clinics in these hospitals. The data has been collected between January/2 and March /24- 2006 dates by using questionnaire. Q-Square and percentage tests were used in the statistical analysis.

Nurses reported that analgesics were applied when patients need by them. Nurses believe that required analgesics haven't used to by alone. Their aim to apply a few analgesics not more. It is determined that the analgesic is applied when the pain began. Nurses knowledge about pharmacology of the analgesic that they used were less and they use nonpharmacological methods instead of drugs. There isn't any written or verbal protocols related with requested analgesic order both of two hospitals. The result of the study, it is suggested education programmes for nurses and occurring written protocols in the hospitals.

Key words: Nurses, postoperative pain, requested (prn) analgesic

HEMŞİRELERİN DERİN VEN TROMBOZU KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

ERYİĞİT Naime, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Levent **ALTINEL**, 51 s.
Temmuz 2006

Bu araştırmada derin ven trombozu (DVT) hastalığı konusunda bu hastalığın görülme sıklığı en fazla olan ortopedi ve travmatoloji hemşirelerinin, dahili branştan dahiliye hemşirelerinin ve DVT hastalığı

görülme sıklığı en az olan kulak-burun-boğaz (KBB)-Göz hemşirelerinin hastalık hakkında bilgi düzeylerinin saptanması amaçlanmıştır.

Araştırma Ekim 2005-Mayıs 2006 tarihleri arasında 45 ortopedi ve travmatoloji, 45 dahiliye, 30 KBB-Göz olmak üzere 120 hemşire arkadaşına DVT hastalığının risk faktörleri, fizyopatolojisi, hemşirelik bakımı ve hastalığın komplikasyonu hakkında bilgi düzeyini ölçmek için bir anket çalışması uygulanmıştır. Toplanan veriler bilgisayarda SPSS 11.0 programında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, hemşirelerin DVT hastalığı hakkındaki bilgi düzeylerine hemşirelikteki meslek yılının, o klinikteki deneyiminin, eğitiminin etkisi araştırılmıştır.

Sonuçta DVT görülme sıklığı yüksek olan ortopedi ve travmatoloji servis hemşirelerinin fizyopatoloji hariç; hastalığın risk faktörleri, bakımı, komplikasyonları konusunda bilgi düzeylerinin dahiliye, KBB-Göz hemşirelerine göre yüksek olduğu saptanmıştır. Hastalığın fizyopatolojisi hakkında ankete katılan hemşirelerde genel bir bilgi eksikliği saptanmıştır. Bilgi düzeyine hemşirelikte çalışmışlık yılının etkisi olmadığı, klinikteki deneyimin ve eğitimin etkili olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Ortopedik cerrahi, hemşire, derin ven trombozu, pulmoner emboli

SUMMARY

NURSES DETERMINE DEEPVEINS TROMBOSIS SUBJECT KNOWLEDGE INFORMATION

Although the DVT illness has a vital complication such as pulmonary embolism, the lack of knowledge on this matter is a undeniable reality. In this study, the determination of the knowledge of orthopedics and traumathology nurses having the risk of DVT illness of utmost level, internal medicine nurses and nurses of ear-nose-throateye department who have the lowest risk of DVT illness was aimed.

The study was applied by a questionnaire evaluating the knowledge level of 120 nurses including 45 orthopedics and traumatology nurses, 45 internal medicine nurses and 30 nurses of ear-nose-throat-eye department about the risk factors, physiopathology, nurse care of the DVT illness and the complication of illness between 2005 October and May.

The obtained data was evaluated by the computer program SPSS 11.0. The effect of how long she has been a nurse, the experience in that clinic and

education on the knowledge level of nurses about the DVT illness has been researched by the obtained result. As a conclusion, it has been determined that the knowledge level of the nurses of orthopedics and traumathology department where the risk is high-except for the physiopathology department about the risk factors, care, complications of the illness is higher than the knowledge level of nurses of ear-nose-throat-eye department. It has been determined that the nurses who attend the questionnaire about physiopathology of the illness have lack of knowledge. It has been determined that the experience in the clinic and education is efficient on the knowledge level, not how long she has been a nurse.

Key words: Orthopedical surgery, nurse, deep veins thrombosis, pulmonary embolism.

AMELİYATHANE ÇALISANLARININ CERRAHİ ALETLELERLE YARALANMA RİSKİ VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

KUTLU Dilek, Yüksek Lisans Tezi

Danışmanı: Doç. Dr. Sezgin YILMAZ, 82 s. Ocak 2007

Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi ameliyathanesinde görev yapan sağlık çalışanlarında cerrahi aletlerle yaralanma sıklığını, yaralanmalara neden olan faktörleri, sağlık çalışanlarının yaralanmalarını önlemeye ve yaralanma sonrasındaki uygulamalarına yönelik bilgi, beceri ve uygulamalarını belirlemek amacıyla planlanan tanımlayıcı bir araştırmadır. 1 Nisan-3 Haziran 2005 tarihleri arasında ameliyathanede yapılan yaklaşık 500 ameliyatın 150'si ameliyat bölümlere göre orantılanarak izlenmiş ve bu ameliyatlarda sırasında 36 yaralanma olayı yaşanmıştır. İncelenen kaynaklar doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ameliyathanede çalışan 58 doktor, 24 hemşire ve 8 temizlik personeline uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama ve frekans analizi, grupların karşılaştırılmasında Ki-Kare testi kullanılmıştır. Yanılma düzeyi $\alpha=0,05$ olarak belirlenmiştir.

Arastırmadan elde edilen verilerin değerlendirme sonuçlarına göre;

— 90 ameliyathane çalışanının 68'i meslek yasamları süresince en az bir kez yaralanma yasadığını belirtmiştir.

— En fazla yaralanma Genel Cerrahi bölümünün yapmış olduğu ameliyatlarda yaşanmıştır. Ortopedi ve Beyin Cerrahi bölümü ameliyatları ise daha sonraki riskli ameliyatlar olarak tespit edilmiştir.

— En fazla delici-batıcı aletlerle yaralanma yaşanmaktadır. Doktorların yarısı suture atarken igneyi kendisine batırarak yaralanmıştır, hemşirelerin ise igneyi ya da aletleri alırken veya verirken uygun tekniklerin kullanılmaması sonucu yaralandıkları tespit edilmiştir. Temizlik personelleri ise en fazla atıkları ya da aletleri tasırken yaralanmışlardır.

— Katılımcıların çok az bir bölümü yaralanma durumlarını rapor etmiştir. Rapor etmeme nedeni olarak da doktorlar ve hemşireler ilk sırada hastanın riskli olmadığını bildiklerini belirtmişlerdir. Temizlik personelleri ise rapor etmenin bir faydasının olmadığını belirtmişlerdir.

— Hemşirelerin ve temizlik personellerinin %37'si hepatit B asısı

yaptırmamıştır. Ası yaptırmayan hemşirelerin yarısı vakit olmadığını belirtirken, temizlik personelleri prosedürlerin fazla olduğunu belirtmiştir.

— Hemşirelerin yarısının hepatit B asısı konusunda yanlış bilgiye sahip olduğu saptanmıştır.

— Koruyucu önlemleri almayan çalışanlar neden olarak malzeme eksikliğini ve rahat hareket edememeyi göstermişlerdir.

— Ameliyatın 3 saati aşmasının, acil ameliyat olmasının, aksam yapılıyor olmasının, ameliyathanedeki kişi sayısının fazla olmasının yaralanma düzeyini artırdığı saptanmıştır.

— Dikkat dağınıklığının, yorgunluğun, yeterli uyuyamamanın, aç olmanın, ameliyattaki stresin yaralanma düzeyini artırdığı saptanmıştır. Ayrıca ameliyat salonunun yeterli havalandırılmaması,

dinlenme molasının ve yerinin yetersiz olmasının yaralanma düzeyini artırdığı gözlenmiştir.

SUMMARY

THE RESEARCH OF RISK OF SURGICAL STAFF'S INJURIES WITH SURGICAL INSTRUMENTS IN THE OPERATING ROOM AND FACTORS WHICH INFLUENCE IT

This descriptive study aims to determine the Surgical Staff's frequency of being injured by the surgical tools, the factors that lead to these injuries, prevention techniques and applications after injuries. The research was carried out at Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet SEZER Application and Research Hospital.

Between April 1st, 2005 and June 3rd, 2005, 150 out of 500 operations were monitored and during these operations, which were chosen in number fairly according to their proportions, a total number of 36 personal injuries took place. The items in the questionnaire, which were prepared by the researcher by going over some resources, were directed to 58 physicians, 24 nurses and 8 cleaners. During the process of analysing the data gathered arithmetical mean, frequency analysis and for the comparison of the groups, chi-square test were used. The reliability coefficient was found out to be $\alpha = 0.05$. According to the results of this survey:

— 68 out of 90 surgical staff stated that they had experienced personal injuries regarding their profession.

— The most number of injuries were stated by the staff of general surgery which was followed by orthopedy and brain surgery departments respectively.

— The most number of injuries were due to the transfixing or penetrating tools. Half of the number of physicians stated that they had been injured as they were suturing and it was found out that the nurses had injured themselves as they were passing on the syringes or tools carelessly without following the appropriate techniques. The cleaners, on the other hand, had been injured mostly as they were handling the waste materials.

— However a small number of the participants, had reported their injuries. The reason why the physicians and the nurses hadn't reported was mostly that they knew the patients' low-risk status. Apart from this, the cleaners stated that reporting was to no avail.

— 37 % of the nurses and cleaners were not vaccinated for Hepatit B. The reason why half of the nurses in this group ignore was that they had not

got time for it whereas the cleaners stated that the procedure was tough.

- It was found out that half of the number of nurses had wrong information regarding the vaccination of Hepatit B.

— The staff who ignores the prevention techniques stated their excuse as having lack of materials and the feeling of discomfort while using them.

— It was found out that the frequency level of the injuries increases on conditions that the duration of the operation is over 3 hours, that it is an urgent case, that the operation is in the evening and that there are too many people in the surgery.

— It was also found out that the frequency level of the injuries increases due to inadequate sleep, being tired, being hungry and stress during the operation. In addition it was observed that inadequate fresh air in the room and the short duration of the breaks or having breaks at inappropriate places

also increase the frequency level of the personal injuries.

LAPAROSKOPİK KOLESİSTEKTOMİ ÖNCESİ ÖĞRETİMİN AMELİYAT SONRASI SOLUNUM KONFORU, AĞRI VE MEMNUNİYETE ETKİSİ

ÇALIK Elif, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Dursun Ali **ŞAHİN**. 96 s. Şubat 2007

Laparoskopik kolesistektomi ameliyatı olan hastalara ameliyat öncesi verilen öğretimin, ameliyat sonrası hastanın solunum konforu, ağrı düzeyi ve hemsirelik bakımından memnuniyeti üzerine etkilerini belirlemek amacıyla planlanan randomize kontrollü, ön test son test modeline uygun deneysel bir çalışmadır.

Arastırma, Kütahya Devlet Hastanesi'nde laparoskopik kolesistektominin yapıldığı genel cerrahi kliniginde 17 Kasım 2006 - 19 Ocak 2007 tarihleri arasında yapılmıştır. Örneklemimiz; 19'u kontrol, 20'si çalışma grubu olmak üzere toplam 39 kadından oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında; Kisisel Veri Formu, Solunum Fonksiyon Test Cihazı, Solunum Fonksiyon Test Degerleri Formu, Görsel Ağrı Skalası Formu, Hemsirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği kullanılmıştır.

Arastırma için Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul'undan ve Kütahya Devlet Hastanesinden onay alınmıştır. Verilerin toplanmasına, hastanın laparoskopik kolesistektomi ameliyatı kararının verildiği ve ameliyat günün belirlendiği poliklinik safhasında başlanmıştır. Çalışma grubundaki bireylerin öğretimi, öğretim prosedüründe yer alan; derin solunum, diyafragmatik solunum, büyük dudak solunumu, huffing ve destekli öksürme egzersizleri, ameliyattan 72 saat ve 12 saat öncesi, sözlü anlatım yöntemi ve uygulama teknikleri kullanılarak yapılmıştır. Çalışma grubunda yer alan hastaların ameliyat sonrası uygulamaları saat başı etkin bir şekilde tekrarlamaları sağlanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi; SPSS 13,00 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Arastırma sonucunda; çalışma grubundaki bireylerin solunum fonksiyon test degerlerinden FVC ve FEV1 ortalama degerleri, ameliyat sonrası 6. saatte kontrol grubundan yüksek ve aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Diğer ortalama degerler kontrol grubundan yüksek olmasına karşın, gruplar arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Çalışma grubundaki bireylerin ameliyat sonrası 12. saat solunum fonksiyonları test degerlendirildiğinde; FVC, FEV1, FEF % 25, FEF % 50, FEF % 75 ve PEF ortalama degerleri, kontrol grubundan yüksek ve gruplar arası fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Diğer ortalama degerler kontrol grubundan yüksek olmasına karşın, gruplar arasında istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). FEV1/FVC ortalama degeri ise gruplar arasında istatistiksel olarak fark oluşturmamıştır ($p > 0.05$).

Arastırmamızda, çalışma grubundaki bireylerin, ameliyat sonrası 12. ve 24. Saat karın içi VAS ağrı düzeyi puan ortalamaları, kontrol grubundaki bireylerden daha düşük düzeyde ve gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Diğer saatlerde ölçülen karın içi VAS ağrı düzeyi puan ortalamaları kontrol grubundaki bireylerden daha düşük düzeyde olmasına karşın, gruplar arası istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Çalışma grubundaki bireylerin, ameliyat sonrası 24. saat trokar giriş yerleri VAS ağrı düzeyi puan ortalamaları, kontrol grubundaki bireylerden daha düşük düzeyde ve gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Diğer saatlerde ölçülen trokar giriş yerleri VAS ağrı düzeyi puan ortalamaları kontrol grubundaki bireylerden daha düşük düzeyde olmasına karşın, gruplar arası istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p > 0.05$). Çalışma grubundaki bireylerin, ameliyat sonrası 1., 3., 6., 12. ve 24. saatte omuzdaki VAS ağrı düzeyi puan ortalamaları kontrol grubundaki bireylerden daha düşük düzeyde olmasına karşın, gruplar arası istatistiksel olarak fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Arastirmamızda ameliyat sonrası taburculuk döneminde kontrol ve çalımsa grubundaki bireylere uygulanan, hemsirelik bakımından memnuniyet ölçeği puan ortalamaları değerlendirildiğinde; gruplar arasında istatistiksel fark oluşturmadiğı görülmüştür ($p>0.05$). Çalışma grubu bireylerinin hemsirelik bakımından memnuniyet puan ortalaması 72.1 ± 15.3 bulunmuştur.

Sonuç olarak; öğretim prosedüründe yer alan, derin solunum, diyafragmatik solunum, büzük dudak solunumu, huffing ve destekli öksürme egzersizlerinin ameliyat öncesi öğretiminin, ameliyat sonrası solunum konforunu arttırmakta ve ağrı düzeyini düşürmekte etkili olduğu saptanmıştır. Hemsirelik bakımından hasta memnuniyetini ise artırmaya ya da azalma yönünde degistirmedigi görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kolesistektomi, laparoskopi, solunum fonksiyon testleri, postoperatif ağrı, hemsirelik

SUMMARY

THE EFFECT OF EDUCATION ON POSTOPERATIVE RESPIRATORY CONFORT, PAIN AND SATISFACTION BEFORE LAPAROSCOPIC CHOLECYSTECTOMY

The Effect of Education on Postoperative Respiratory Confort, Pain and Satisfaction before Laparoscopic Cholecystectomy. The research is an experimental study which is appropriate to the initial-last test model, and a randomized-controlled study which is devised with a view to define the effects of the pre-operational education given to the patients having laparoscopic cholecistectomy operation on patient's satisfaction with regard to nurse care, the patient's post-operational breath comfort and level of pain.

The research was done on the dates between 17th November 2006-19th January 2007 in the clinic of general surgery where laparoscopic cholecistectomy is applied. Our sample is composed of totally 39 women, 20 of study grup and 19 of control grup. In the collection of datas, Personal Data Form, Breath Fuction Test Gadget, The Form of Breath Function Test Values, The Form of Visiual Analogue Scale (VAS), The Satisfaction Scale in Respect to Nurse Care were used. For the research, the confirmation was received from the Ethical Committee of Afyon Kocatepe University Medical Faculty and Kütahya State Hospital. The collection of datas started in the

level of poli-clinic where laparoscopic cholecistectomy operation and its date is decided. The education of study-grup individuals were completed through deep breathing, diyafragmatic breathing, pursed-lip breathing, huffing and supportive cough exercises, and the method of verbal expression and application technics 72 hours and 12 hours earlier than operation. The study-group patients were enabled to repeat the post-operational practices properly every hour. The evaluation of the datas obtained is realized through the use of the package program SPSS 13.00.

As a result of the research, the FVC and FEV1 avarage values from the breath function test values of the study-group individuals were found to be higher than that of the control-group and the difference between them statistically significant in the postoperational 6th hour ($p<0.05$). Although the other avarage values were greater than the control-group, any statistical differences between the groups were not found ($p>0.05$). The post-operational 12th hour breath functions of the study-group individuals, when test was evaluated, FVC, FEV1, FEF % 25, FEF % 50, FEF % 75 and PEF avarage values from the breath function test values of the study-group individuals were found to be higher than that of the control-group and the difference between them statistically significant ($p<0.05$). Although the other avarage values were greater than the controlgroup, any statistical differences between the groups were not found ($p>0.05$). FEV1/FVC avarage value didn't make any difference between the groups statistically ($p>0.05$). In our research, the score avarages of abdominal VAS pain level in the postoperational 12th and 24th hour were found to be lower level than that of control-group individuals and the statistical difference between the groups be significant ($p<0.05$). While the score avarages of abdominal VAS pain level in other hours were at lower level than that of control-group individuals, any statistical difference between the groups were not found ($p>0.05$). Of the study-group individuals, the score avarages of trocar site VAS pain level in the post-operational 24th hour were found to be lower level than that of the control-group individuals and the difference between the groups were statistically significant ($p<0.05$). Despite the fact that the score avarages of trocar site VAS pain level in other hours were at a lower level than that of the control-group individuals, there was no statistical difference between the groups ($p>0.05$). Although the score avarages of shoulder area VAS pain level in the post-operational 1st, 3rd, 6th, 12th and 24th hour pertaining to the study-group individuals were at a lower level than that of the control-group individuals, there were found no statistical difference between the groups ($p>0.05$).

In our research, when the score averages of patient's satisfaction scale as regards to nurse care, which had been applied in the post-operational discharge period on the study and control-group individuals, were evaluated, it appeared that there was no statistical difference between the groups ($p>0.05$). The score average of the study-group individuals in terms of patient's satisfaction with the nurse care is 72.1 ± 15.3 . As a consequence, the pre-operational education of deep breathing, diaphragmatic breathing, pursed-lip breathing, huffing and supportive cough exercises, which exist in the procedure of education is efficient in enhancing the postoperative breath comfort and decreasing the level of pain. It is evident that this procedure of education neither increases nor decreases the patient's satisfaction with the nurse care.

Key Words: Cholecystectomy, laparoscopy, breath function tests, postoperative pain, Nursing

TİROİDEKTOMİ AMELİYATI ÖNCESİ HEMŞİRENİN BİLGİLENDİRİCİ ROLÜNÜN HASTALARIN AMELİYAT SONRASI ANKSİYETE DÜZEYLERİNE ETKİSİ

ALA Saniye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Dursun Ali ŞAHİN.57 s.
Temmuz 2007

Tiroidektomi, tiroid bezinin kısmen veya tamamen çıkartılması işlemidir. Cerrahi girişime aday hastalarda genel anesteziye bağlı ölüm riski ve ameliyat sonrası oluşacak ağrıdan korkma önemli endiselerdir. Bu endiselerin yanı sıra, tiroid ameliyatı olacak hastalarda ameliyat yerinin özelliğinden dolayı estetik görünümün etkilenmesi, sesin kaybedilme korkusu veya ses kalitesinin etkilenmesi gibi sorunlar endiseleri daha da arttırmaktadır. Bu araştırma, tiroidektomi ameliyatı planlanan hastalarda hemşirenin bilgilendirici rolünün, ameliyat sonrası anksiyete düzeylerine etkisini belirlemek amacıyla planlanan tanımlayıcı bir çalışmadır.

Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi genel cerrahi servisinde 6 Kasım 2006 - 25 Nisan 2007 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Tiroidektomi ameliyatı planlanan 30'u kontrol, 30'u araştırma grubu olmak üzere

toplam 60 kadın hasta üzerinde gerçekleştirildi. Kontrol ve çalışma grubu hastaların Durumluk-Sürekli Anksiyete Envanteri (State-Trait Anxiety Inventory) ile anksiyete düzeyleri ölçüldü. Hastaların anksiyete düzeyini etkileyebilecek yaş, meslek ve eğitim durumu ayrıca sorgulanarak demografik veriler olusturuldu. Kontrol grubundaki hastalara ameliyat hakkında rutin bilgi verilirken araştırma grubundaki hastalara ameliyat hakkında detaylı bilgi verildi. Çalışmaya katılan hastalar ile ameliyat sonrası tekrar görüşülerek durumluk anksiyete envanteri ile anksiyete düzeyleri ölçüldü. Elde edilen veriler SPSS programına yüklendi. İstatistiksel analiz için paired t-testi, student t-testi ve varyans analizi uygulandı. İstatistiksel olarak $p<0.05$ anlamlı kabul edildi.

Sonuç olarak: çalışmamızda ameliyat öncesi rutin bilgilendirmenin ameliyat sonrası hasta anksiyete düzeyini etkilemediğini gördük. Ancak, detaylı bilgilendirmenin ameliyat sonrası hasta anksiyete düzeyini arttırdığını saptadık.

Anahtar Kelimeler: Tiroidektomi, Anksiyete, Durumluk-Sürekli Anksiyete Envanteri, Hemşirelik Eğitimi

SUMMARY

THE EFFECT OF THE INFORMATIVE ROLE THE NURSES ON THE POSTOPERATIVE ANXIETY LEVELS AT THE THYROIDECTOMY CANDIDATES

Thyroidectomy is an operation that the thyroid gland is excised partially or totally. The most common anxious reasons for the operation candidates are death due to the general anesthesia and post-operative pain. In addition to these reasons, aesthetical fears at the operation site, voice loss and voice disorders are the other discouraging factors that increases the anxiety. This study is a descriptive investigation that aims to determine the effect of the informative role of the nurses on the post-operative anxiety levels at the thyroidectomy candidates.

The study was done in the general surgery service at the Medical School of Afyon Kocatepe University between November 6, 2006 - April 25, 2007. The study was done with 60 female patients; 30 are control group, the other 30 are the study group. The anxiety levels of the control and study patients were measured with State-Trait Anxiety Inventory. Demographic data such as age, occupation and education status which may effect the anxiety levels of the patients were recorded. Routine pre-operative information was given to the

control group while detailed pre-operative information was given to the study group. The anxiety levels of the patients were again determined with postoperative interview by State-Trait Anxiety Inventory. The collected data was recorded in the SPSS programme. Statistical analysis was done with paired t-test, Student t-test and variance analysis. $p < 0.05$ was admitted statistically significant. As a result, we observed that routine pre-operative information did not effect the post-operative patient anxiety level. But, we determine that detailed pre-operative information increased the post-operative patient anxiety level.

Key words: Thyroidectomy, anxiety, State-Trait Anxiety Inventory, nursing education

AKCİĞER KANSERİ OLDUĞUNU BİLEN VE BİLMİYEN HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

BERK Çiğdem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Hıdır **ESME**, 86 s.
Temmuz 2007

Kanser gibi ölümcül bir hastalığın tamsının kişinin yaşam kalitesi üzerine çok büyük etkileri olacağı ve kişiyi yıkacağına şüphe yoktur. Kanserinde sadece kesin sonuçlu bir olay değil, ayrıca sürekli belirsizlik, hastalık veya tedavinin potansiyel yan etkileri ve o andaki psikolojik konularla karakterize edilmiş sürekli bir durum olduğu bilinmektedir. Bu yüzden geçmişten bu yana hastalara kanser tanısının söylenmemesi gerektiğine dair bir inanış vardı. Şu anda bu durum değişti. Dünya genelinde yaygın kanserlerden biri olan akciğer kanserinde yaşam kalitesi hayatta kalma kadar anlaşılmalıdır.

Çalışmamızda hastaların demografik durumunu ölçen forma ek olarak, yaşam kalitesini ölçen standart iki anket (EORTC QLQ-C30 ve QLQ-LC13) kullanıldı. EORTC QLQ-C30 hastaların fonksiyonlarını, genel yaşam kalitesini, hastalık ve tedavi ilişkili semptomları hakkında 30 madde içeren kanser odaklı bir test, EORTC-QLQ-LC13 akciğer kanseri semptomları, tedavi kaynaklı yan etkilerini içeren 13 maddeli bir alan odaklı testti. Bu anketler kanser tamsını bilen ve bilmeyen hastaların yaşam kalitesi puanlarını elde etmek için kullanıldı.

Toplamda 70 hastaya bu çalışma uygulandı. Bunlardan 28 (%40) tanısını bilen hasta 42 (%60) tanısını bilmeyen gruptandı. Hastalık halinde fiziksel, ruhsal, sosyal ve gündelik faaliyetlerin tam bir iyilik halinde yürütülebilmesi, hastalıkların kontrol düzeyi ile sağlık statüsü birebir ilişkilidir. Bir hastalığın ve ona bağlı tedavinin hastada yarattığı işlevsel etkilerin hasta tarafından öznel biçimde algılanışı yaşam kalitesini etkilemektedir. Hastanın yaşadığı kültürel yapı ve değerler sistemi bağlamında hem kendi amaçları, beklentileri ve endişeleri açısından, hastalığın bilip bilmemesi yaşam kalitesini algılayışıyla birebir ilgilidir. Sonuç olarak bu çalışma ile hastalığın her aşamasında bilgilendirme gereksinimi göz önüne alınarak uygun eğitim ve sosyokültürel düzeydeki hastalara, kanser tanısının söylenmesi gerektiği sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: akciğer kanseri, tanıyı bilme, doğruyu söyleme, yaşam kalitesi.

SUMMARY

THE COMPARASION OF QUALITY OF LIFE BETWEEN PATIENTS WITH LUNG CARCINOMA WHO ARE AWARE OF THEIR DISEASE OR NOT

There is no doubt the diagnosis of a life threatening disease such as cancer is devastating and has an enormous effect on one's quality of life. It is argued that cancer is not just a single event with a certain end but a permanent condition characterized by ongoing ambiguity, potentially delayed or late effects of the disease or treatment, and concurrent psychological issues. Thus historically there was a belief that a patient should not be told about his or her cancer diagnosis. At present this has changed. In recent years there has been considerable attention on how to break 'bad news' from a patient's perspective. Given that lung cancer is one of the common cancers world-wide, on the quality of life as well as survival require to be understood.

Quality of life was measured using two standart questionnaires: The European Organization of Life Qustionnaire (EORTC QLQ-C30) and its lung cancer supplementary qestionnaire QLQ-LC13 in addition to a study demographic status. The European Organization of Life Qustionnaire (EORTC QLQ-C30), a core cancer specific questionnaire containing 30 item patients' functioning, global quality of life, disease and The EORTC Lung Cancer Questionnaire (EORTC QLQ-LC13), a site specific questionnaire consisting of 13 items on lung cancer symptoms and its treatment related side-effects. Comparison was made in

quality of life scores between who knew their 'cancer diagnosis and those who did not.

In all, 70 lung cancer patients were interviewed. Of these, 28 patients (40%) knew and 42 (60%) did not know their cancer diagnosis. Looking at the scores for the two groups clearly indicate that these, patients even at the pre-diagnosis stage had several health problems as well as symptoms related to cancer. The intention here is to show that knowing or not knowing one's cancer diagnosis does not make any significant difference to the patients' responses to a quality of life questionnaire. With regards to patients' symptom scores, again there were no significant differences between the two groups, indicating that the knowledge of their cancer diagnosis did not lead to an overestimation of symptoms by patients who knew they had developed lung cancer.

We therefore argue that assessment of quality of life in lung cancer patients should be integrated into clinical practice and evaluated prospectively.

Key Words: lung cancer, truth telling, patient, diagnosis, quality of life

KADINLARIN MEME KANSERİ VE KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİ BİLGİ DÜZEYİNİ ARTTIRMADA HEMŞİRENİN EĞİTİCİ ROLÜNÜN ETKİNLİĞİ

ARSLAN Müzeyyen, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Dursun Ali ŞAHİN, 57
s.Ekim 2007

Bu çalışmada, Ankara Büyükşehir Belediyesi Eğitim ve Kültür Daire Başkanlığı Aile ve Çocuk Hizmetleri Sube Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyet gösteren hanım lokallerine üye olan 51375 kadından eğitim programımıza katılmak isteyen 200 kadın araştırma kapsamına alınmıştır. Kadınların meme kanseri ve KKMM hakkındaki bilgi düzeylerini saptamak ve daha sonra bu konuda eğitim uygulamak, eğitimin etkinliğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma verileri literatüre uygun olarak geliştirilen 23 sorulu anket formu uygulanarak toplanmıştır. Anket formları kadınlar tarafından doldurulduktan sonra kadınlar meme kanseri ve KKMM hakkında teorik ve pratik bir eğitim

programına alınmıştır. Eğitim son testle değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanların % 65'i KKMM hakkında bilgi sahibidir ve %61.2'si KKMM uygulaması yapmaktadır. KKMM yapanların %6.5'i yaptığı KKMM den kesinlikle eminken, %62.6'sı pek emin değildir. Katılımcıların eğitim öncesi meme kanseri ve KKMM uygulamaları seçeneklerinden aldıkları puan ortalaması 8.97±3.6 iken eğitim sonrası 15.72±2.31'e yükselmiştir. Eğitim öncesi ve eğitim sonrası bilgi düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0,001).

Kadınların, son yıllarda artan meme kanserine karşı bilinçli hale getirilmesi ve sağlığı geliştirme davranışlarını kazanmalarına yardımcı olunması amacıyla KKMM'yi öğrenmelerinin ve uygulamalarının sağlanması oldukça önemlidir.

Anahtar kelimeler: Meme kanseri; kendi kendine meme muayenesi; kadınlar.

SUMMARY

THE TRAINER ROLE EFFECTIVITY OF NURSES FOR INCREASING THE INFORMATION LEVEL OF WOMEN IN BREAST CANCER AND BREAST SELF EXAM

This study was performed with 200 of the 51375 women who were the members of the club of ladies which one belonging to municipality of Ankara education and cultural directorates branch of family and child services. The purpose of this study was to determine the information levels of women about the breast cancer and breast self exam, then to establish a training program and to determine the efficacy of training program.

The study data were gathered by applying the survey form which is convenient to the literature and involved 23 questions. After completing the survey questions women were included to both theoretical and practical breast exam training program. This training was assessed with last test. Sixty five percent of participants had information about breast self exam and their sixty one point two percent used to practice breast self exam. Six point five percent of self breast examiners were certainly sure about their practice, but 62.6% were not.

The average score which participants take from before training about breast cancer and self exam practices choices and after training assessment test increased from 8,97±3,6 to 15,72±2,31. It was

determined meaningful differences between two average scores of knowledge level before and after training. It is provided women teaching and practicing of breast self exam so as to it is helped they are gained some behaviors which improve health and it is made they conscious of breast cancer which increase in last years is very important.

Keywords: breast cancer, breast self exam, women

ACİL SERVİSE “KARIN AĞRISI” İLE BAŞVURAN HASTALARA TANI ALANA KADAR KENDİLERİNİN VE AİLELERİNİN UYGULADIKLARI GİRİŞİMLER VE BU GİRİŞİMLERİN TANILARINA ETKİLERİ

SAVCI Ayşegül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Adnan NARCI 75 s. Şubat 2008

Bu araştırma, acil servise karın ağrısı ile başvuran hastaların, tanı alana kadar kendilerinin ve ailelerinin uyguladıkları girişimler ve bu girişimlerin tanılarına olan etkilerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 20 Aralık 2006/ 20 Şubat 2007 tarihleri arasında Kütahya Evliya Çelebi Devlet Hastanesi Acil Servisi'ne karın ağrısı şikayeti ile başvuran 100 hasta oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak; hastaların sosyo-demografik özelliklerinin bulunduğu “Kişisel Bilgiler”, ağrı özelliklerinin yer aldığı “Ağrıya İlişkin Bilgiler”, hastaneye başvurmadan önce yapılan uygulamaların ve acil serviste yapılan tedavi basamaklarının belirlendiği “Uygulamalar” ve tanı sonrasında hastanın takip sürecini içeren “Prognoz” bölümlerinden oluşan “Hasta Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler SPSS 13.0 Windows paket programı kullanılarak yüzdeler ve khi-kare (Chi-square) analiz tekniğiyle değerlendirilmiştir. Hastaların aldıkları tanılarının yaş gruplarına göre dağılımının literatürle uyumlu olduğu saptanmış ve bu sonuç istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$). Hastaların karın ağrısındaki davranışları yaş gruplarına göre incelendiğinde, yaşlı hastaların daha fazla geleneksel uygulamalara başvurdukları ve en az bu grubun hastaneye başvurmayı tercih ettikleri belirlenmiştir. Yapılan

istatistiksel değerlendirmede hastaların karın ağrısındaki davranışları ile yaş grupları arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Hastaların hastaneye geliş süreleri ile tanı aldıktan sonra komplikasyon gelişip gelişmediği incelendiğinde en yüksek düzeyde komplikasyon gelişen grubun 6 saat ve üzeri sürede hastaneye başvuran grup olduğu saptanırken, komplikasyon gelişmeyen grubu ise 0–2 saat arasında hastaneye başvurular oluşturmuştur. Buna göre hastaların hastaneye geliş süresi ile komplikasyon gelişimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Hastaların hastaneye geliş süresi ve yaptıkları uygulamalar ile eğitim durumları karşılaştırıldığında eğitim düzeyi arttıkça bireylerin hastaneye daha kısa sürede başvurdukları ve eğitim düzeyi azaldıkça daha çok geleneksel uygulamalara başvurdukları görülmüştür. Buna göre; hastaların hastaneye geliş süresi ve yaptıkları uygulamalar ile eğitim durumları arasındaki ilişki, istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bulunmuştur ($p<0.001$).

Hastaların karın ağrısındaki davranışları ile tanı aldıktan sonra komplikasyon gelişip gelişmediği arasındaki ilişki incelendiğinde; en çok komplikasyon gelişen grubun geleneksel uygulamalara başvuran grup olduğu görülmüştür ve bu sonuç ta istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç olarak; hastaların yaşlarının ve eğitim düzeylerinin, karın ağrısındaki davranışlarını etkilediği ve yapılan geleneksel uygulamaların ve zamanında başvurmanın hastalığın seyrini kötüleştirerek, komplikasyonlara neden olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karın ağrısı, acil servis

SUMMARY

THE INTERVENTIONS APPLIED BY THE PATIENTS THEMSELVES AND THEIR FAMILIES, WHO ADMITTED TO THE EMERGENCY SERVICE WITH A COMPLAINT OF ABDOMINAL PAIN, UNTIL THE DIAGNOSIS WAS MADE AND THE EFFECT OF THESE INTERVENTIONS ON THE DIAGNOSIS.

This investigation has been done with the aim to be descriptive of the patients applying emergency service as a complainant of the stomachache and the implementation of their relatives and by themselves, and the effects of those to the diagnosis.

One hundred patients appealed with the stomachache to Emergency Service of Kütahya Evliya Çelebi Devlet Hastanesi between December 20,2006-February 20,2007 have been generated the examples of this investigation. "The Information Form of Patient" contains parts; the socio-demographic properties of patients' "Personal Information" features of ache "Information Related Pain" the determination of the steps of the treatment applied in emergency service and the applications made before the appeal to the hospital "Implementation" the process of observation of patient after the diagnosis "Prognosis" had been used as a tool to collect data. The data which obtained as a result of the investigation has been evaluated with using SPSS 13.0 Windows Packet Programme and the technique of Chi-Square. It has determined that the diagnosis obtained from the patients and its result to the age group are appropriate to source and this result has found highly significant statistic ($p<0.001$).

When we analyze the attitudes of patients towards stomachache according to the age group, it has seen that the old patients apply traditional applications mostly and are the smallest group appeal to the hospital. With the statistic investigation the relationship between the patient's attitudes towards stomachache and the age groups has seen significant ($p<0.05$). When we analyze the patient's coming period and if the complication appears or not after the diagnosis, it has seen that the advanced level complication has occurred in the group which reached to the hospital in 6 hours or more. Besides, it has seen there has been no complication in the group reached to the hospital in 0-2 hours. According to this result, there is a significant relationship between the patient's coming period and complication ($p<0.05$). When patients' coming period and the applications are compared it is seen that people whose education level increased, go to hospital in a short time and if the education level is decreased they apply traditional methods much more. With reference to the correlation between this period, application and their education levels that seems highly significant statistic ($p<0.001$).

When we examine the relation between patients' attitudes during the stomachache and whether the complication is develop or not after the diagnosis, it seems that complication-developed group applies the traditional methods and this result seems significant statistic too ($p<0.05$).

Hereby, it is determined that patients' ages and their education levels affect their behavior during the stomachache; and the techniques used traditionally , and not getting on the right time exacerbate the illness's access and cause complications

Key words: Abdominal pain, emergency department

ÇOCUKLUK ÇAĞINDA MARUZ KALINAN ULTRAVİYOLE IŞINLARININ ZARARLARI VE DERİ TÜMÖRÜ GELİŞMESİ ÜZERİNE ETKİSİ HAKKINDA AİLELERİN BİLGİ DÜZEYİ

YAZICI Serap, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Nurten TURHAN
HAKTANIR.69 s.Şubat 2008

Bu araştırma, ebeveynlerin çocukluk çağında maruz kalınan ultraviyole ışınlarının zararları ve deri tümörü gelişmesi üzerine etkisi hakkında bilgi düzeyinin belirlenmesi ve etkileyen etmenlerin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırma, İzmir ili Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma hastanesinde 15 Ocak - 5 Haziran tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları ve Cerrahisi Eğitim ve Araştırma hastanesinde 1. ve 2. süt oyun çocuğu servisleri, büyük çocuk servisi, çocuk cerrahisi servisi, ortopedi servisi ve acil servise başvuran tüm ebeveynler oluşturmuştur. Örneklem grubunu ise araştırmanın sınırlılıkları dahilinde araştırmaya katılmayı kabul eden 300 gönüllü ebeveyn oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak için literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Uygulanan anket formu, ebeveynlerin sosyodemografik özelliklerini saptamaya, çocukların tanıtıcı özelliklerini belirlemeye ve ebeveynlerin bilgi ve uygulamalarını incelemeye yönelik soruları içermektedir. Verilerin değerlendirilmesi ve analizi SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 13.0 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. İstatistiksel değerlendirmede yüzdellik ve Ki-kare (X^2) testi kullanılmış olup istatistiksel anlamlılık " $p<0,05$ " ile tanımlanmıştır.

Sonuç olarak; ebeveynlerin güneş ışınlarının zararlı etkileri, korunma yöntemleri ve uygulamaları konusunda yeterince bilgili olmadıkları ve ebeveyn eğitim düzeyinin bununla doğrudan ilgili olduğu bulunmuştur. Bu sonuç ve ebeveynlerin % 95,0'inin eğitimi gerekli bulmaları, konuyla ilgili ailelere

yönelik daha fazla eğitimin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Çocukluk çağı, deri kanseri, ebeveyn, eğitim, ultraviyole ışınları

SUMMARY

KNOWLEDGE LEVEL OF FAMILIES REGARDING DAMAGE OF EXPOSURE TO ULTRAVIOLET RAYS IN CHILDHOOD AND ITS EFFECT ON THE DEVELOPMENT OF SKIN MALIGNANCIES

This study was descriptively designed to detect knowledge level of parents on the damage of exposure to ultraviolet rays in childhood, its effect on the development of skin malignancies and to examine affecting factors. The study was carried out between January 15 – June 5, 2007 in Dr Behçet Uz Education and Research Hospital of Childrens' Diseases and Pediatric Surgery. The domain of the study consisted of all the parents applying to the hospital departments of Infants and Nursery (1st and 2nd), Elder Children, Pediatric surgery, Orthopaedics and Emergency Room. The sampling group consisted of 300 volunteer parents who were randomly chosen from the domain of the study. In order to collect data in the study, the researcher developed a questionnaire, which was in line with the literature. The questionnaire responded by the parents has included items to analyze socio-demographic characteristics, knowledge level and practices of parents, and to determine the indicative characteristics of the children considered.

SPSS (Statistical Package of Science) 13.0 was utilized in the evaluation and analysis of the data. For the statistical inference frequentist statistics and Chi-square tests were used with significance level, so called p-value "p<0,05". Consequently, parents were found to present lack of adequate knowledge on the protection methods and their applications against sun exposures. The study determined a direct correlation between this inadequacy and the parents' education level. Thus, these findings and 95,0% of parents' opinion about the necessity of education suggest that a rather more parental training on that subject is required.

Key Words: Childhood, skin cancer, parents, education, ultraviolet rays.

HASTANEDE YATAN HASTALARIN HASTA HAKLARI KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYİ

KAÇAR Halime, Yüksek Lisans Tezi,
Danışman: Yrd.Doç.Dr.Nihal **SUNAL**, 68 s. Şubat
2008

Bu çalışmada, Uşak Devlet Hastanesi ve 1 Eylül Devlet Hastanesi cerrahi servislerinde yatan hastaların hasta hakları konusunda bilgi düzeylerinin saptanması amaçlanmıştır. Kesitsel tipteki bu araştırmada, 413 hastaya 30 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS, istatistiksel analizlerde yüzdelik çapraz tablo ve kıkare testleri ile değerlendirilmiştir.

Araştırmamıza katılan hastaların % 66.3'ü kadın, %33.7'si erkektir. Bunların %44.6'sı 21-40 yaş arası, %43.3'ü ise 41yaş üzerindedir. Eğitim durumuna bakıldığında hastaların %19.9'u okur yazar olmayıp, %49,6'sı temel eğitim , %21,3'ü lise, %9.2'si yüksek okul mezunu olup. Araştırmamıza katılanların %30.3'ü hasta haklarından haberdar olup %69.7'si ise haberdar değildir. Hastaların %36.6'sı hastane ve servisin uyulması gereken kurallarıyla ilgili bilgi almış olup, %63.4'ünün ise bilgisi olmadığı saptanmıştır. Hastaların %52.1'i tedavisini yapan sağlık personelini tanımaktadır ve tedaviyi yapan sağlık personelini ismen tanıma durumu ile hastaların sosyo-demografik özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. (P> 0.05.) Hastaların %21.8'i hasta hakları birimini bilmektedir. Buna rağmen hastaların %95.6'sı hasta hakları birimine herhangi bir nedenle müracaat etmemiştir. Hastaların %50.5'i ise şikayet makamı olarak baş hekimliği görmüştür. Araştırmaya katılan hastaların %69.7'si hastaneden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Memnuniyet düzeyiyle sosyo-demografik özellikler arasında yaş, eğitim durumu ve sosyo-ekonomik durum gibi istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır.(P<0.05) Bu çalışma ile hastaların hasta hakları konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Ancak hastaların, hastaneden memnuniyet düzeylerinin yüksek olması hastaların eğitim düzeylerinin düşük olduğu kanaatini uyandırmaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda hastaların hasta hakları konusunda bilgilendirilme gereksinimlerinin olduğu görülmüştür ve hakların talep etmede desteklenmeleri gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, hekim ve hemşirelerin hasta haklarına ilişkin bilgi ve duyarlılıklarının geliştirilmesi ve hizmet içi

eğitimlerle sunulan sağlık hizmet kalitesini daha da artıracak kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Hak, hasta hakkı, hemşire, bilgilendirilmiş onam

SUMMARY

THE KNOWLEDGE LEVEL OF THE PATIENTS STAYING IN HOSPITALS ABOUT THE PATIENT RIGHTS

The knowledge level of the patients staying in hospitals about the patient rights. The aim of this study is to determine the level of the patient rights-consciousness of the patients staying in the surgical wards of 1 Eylül State Hospital. In this cross-sectional type research, a survey form consisting of 30 questions was applied on 413 patients. The data obtained were evaluated according to SPSS, percentage cross table in statistical analyses, and chi square tests. 66.3 % of the people having participated in our research are women while 33.7 % of them are men. 44.6 % of them are between the ages 21 and 40, and 43.3 % of those are over 41. With respect to the education status, 19.9 % of the patients are illiterate and 49.6 % of them had primary education, 21.3 % of them had high school education, 9.2 % of them are university graduates. 30.3 % of those participating in our research are aware of the patient rights; however, 69.7 % of them are unaware of the patient rights. It has been found that 36.6 % of the patients are informed about the rules of the hospital and the service to obey, yet 63.4 % of them do not have any information about them. 52.1 % of the patients know the medical personnel that give medical treatment to them, and no statistically meaningful relationship has been found between knowing the medical personnel giving the medical treatment by their names and the socio-demographic characteristics of the patients ($P > 0.05$). 21.8 % of the patients know the patient rights unit. Despite this, 95.6 % of the patients have not consulted the patient rights unit for any reason. 50.5 % of the patients apply the Head Physician's Office as the complaint authority. 69.7 % of the patients participating in the research have stated that they are satisfied with the hospital. A statistically meaningful relationship between the level of satisfaction and the socio-demographic characteristics such as age, education status, and the socio-economic status has been found. ($P < 0.05$)

With this study, it has appeared that the patients have not sufficiently knowledge about the patient rights. However, the fact that the satisfaction level

of the patients is high with regard to the hospital leads to the belief that the education level of the patients is low. In accordance with these results, it is clear that the patients need to be informed about the patient rights and they should be encouraged to claim their rights. Moreover, it is believed that the quality of the offered medical service will increase through developing the sensitivity of the physicians and nurses about the patient rights and through the in-service trainings.

Keywords: right, patient rights, nurse, informed consent

ÇOCUKLARDA KORUZİF MADDE İÇİM SONUCU OLUŞAN ÖZOFAGUS YANIKLARINDA, ETKEN MADDE VE AİLENİN SOSYO-EKONOMİK DÜZEYİNİN YANIK DERECEŚİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

DORUK, Dilek. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Yrd.Doç.Dr.Adnan **NARCI**, 72 s. Mart 2008

Bu çalışma koruzif madde içimi şüphesiyle çocuk cerrahisi kliniğine bas vuran çocukların ailelerine ulaşarak anket formlarının doldurulması ve çocukların dosyalarının geriye dönük incelenmesiyle; çocukların aldıkları koruzif madde ve ailenin sosyo-ekonomik durumu ile oluşan yanık dereceleri arasındaki iliksinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Arastırma örneklemi, Pamukkale ve Afyon Kocatepe Üniversiteleri Tıp Fakültesi Eğitim ve Arastırma Hastaneleri Çocuk Cerrahisi Klinikleri'ne koruzif madde içimi nedeniyle 01.10.2004 – 31.05.2007 tarihleri arasında başvuru yapan 109 hastanın dosyası geriye dönük incelenerek, 109 hastadan 50 hastanın ebeveynlerine ulaşarak, yüz yüze görüşerek ve telefonla ulaşarak anket uygulama yoluyla oluturulmuştur. Verilerin toplanmasında "Hasta Çocuk ve Ailesini Tanıtıcı Bilgi Formu" kullanılmıştır. Annelere araştırmacı tarafından araştırma hakkında bilgi verilerek anket formunun doldurulması sağlanmıştır.

Çocukların ve ebeveynlerinin tanıtıcı özellikleri ve içilen koruzif maddeye ilişkin özelliklerin sayı ve yüzde dağılımları verilmiş, bağımsız değişkenler ile

etken madde, ailenin sosyo ekonomik düzeyi ve oluşan yanık düzeyleri arasındaki iliksinin belirlenmesi için ki-kare (x^2) analizleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamına alınan annelerin %56'sı 26-35 yaş grubunda yer almaktadır. Korozif madde alan çocukların ailelerinin %46'sının gelir düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamına alınan çocukların %31'i çamaşır suyu içmiştir. Kazaların %42'sinin yaz aylarında meydana geldiği görülmüştür. Çocukların %92'si korozif maddeyi tedbirsizlik sonucu kendileri içmişlerdir. Araştırma kapsamındaki ailelerin %66'sı temizlik maddelerini markalı özel ambalajlarında satın almaktadır.

%36'sı bu maddeleri orijinal paketlerinde saklamaktadır. Bu çocukların ebeveynlerinin %74'ü kaza sonrası bu tür maddeleri özel yerlerde saklamaya başlamıştır. Çocukların %27'sinde 1. derece yanık meydana gelmiştir. Kaza sonucu meydana gelen yanık ile içilen etken madde arasındaki ilişki karşılaştırıldığında, aralarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Çocukların ailelerinin gelir düzeyi ile yanık oluşumu arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Sonuç olarak; risk grubunda bulunan ailelerin belirlenmesi, korozif madde alımı sonucu oluşabilecek zararların çocuklarımızın ve ailelerinin yaşam kalitesinde oluşturacağı kayıpların önlenmesi için eğitime öncelik verilmesi, çocukların gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak ebeveynlerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ailelerin temizlik ürünlerini doğru biçimde saklamaları konusunda eğitilmeleri ve temizlik amacıyla kullanılan bu maddelerin kilitli kapaklı ambalajlarda satılmaları yasal düzenlemelerle sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Korozif madde, korozif özofajit, çocuklar, sosyo-ekonomik düzey

SUMMARY

IN CHILDREN, THE ASSESSMENT OF THE EFFECTS OF CAUSTIC AGENTS AND SOCIAL-ECONOMIC LEVEL OF THEIR FAMILIES ON THE DEGREE ESOPHAGEAL INJURY

This work we study incidents related to corrosive substances taken by children in order to determine relations between burns caused by the substances and parents' socio-economic status. We performed a questionnaire to collect statistical data about families, and analyzed retrospective data about the children suspected with the misuse of corrosive

substance use while visiting pediatric surgery clinics.

This study was carried out between 01.10.2004 – 31.05.2007 on mothers of 109 patients, only 50 of which could be contacted by Pamukkale University of Medical School Department of Pediatric Surgery and Afyon Kocatepe University Medical Faculty Department of Pediatric Surgery. In order to complete our research we have analyzed patient journals and their retrospective data.

We designed a specific questionnaire form, called "Information form of patients and their families", to collect the statistical data. To determine correlations among independent variables, the corrosive substances, and the socio-economic status of the families, we have applied hypothesis tests based on the chi-square method using the statistical data about the parents and the corrosive substances collected earlier. For our research 56% of mothers fall within the age group of 26 and 30, and 46% of families considered have lower income level. 42% of the incidents have occurred during the summer season, where 31% of the children had taken bleach. Due to lack of precaution 92% of children considered in the research had taken different corrosive substances. 66% of the families considered in our research have purchased cleaning substances in their original packages, while 36% of them preserved the cleaning substances in the original packages. After incidents 74% of the parents of the children have started preserving the substances in safe places. 27% of the children considered in the research happened to have first-degree burns.

Consequently, esophageal burns are considered to be the disease of the industrial era. In order to thwart these incidents, families in this risk group should be determined and informed. Families should also be educated in accordance with the development level of their children. Furthermore, families should be instructed to preserve cleaning products properly. Necessary education should be prioritized in order to prevent from losses in the life standards of families and their children due to damages caused by the misuse of corrosive substances. Legislative regulations are needed to enforce the preservation of substances used for the purpose of cleaning in safe and locked packages.

Key Words: corrosive agent, corrosive esophagitis, children, socio-economic status

TRAKT ANESTEZİSİ UYGULANAN PERKÜTAN NEFROLİTOTOMİ OLGULARINDA POSTOPERATİF ANALJEZİ GEREKSİNİMİ VE KOMPLİKASYONLARIN HEMŞİRE TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

AKÇİÇEK Nihal, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Emre TÜZEL 46 s. Mart 2008

Bu çalışmada, Perkütan Nefrolitotomi sonrası trakt anestezi uygulanmayan ve uygulanmayan olgularda, postoperatif analjezi gereksinimi ve komplikasyonların hemşire tarafından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, 01 Subat 2007-01 Subat 2008 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Üroloji Kliniğinde Perkütan Nefrolitotomi uygulanan toplam 46 hasta üzerinde uygulanmıştır. Hastalar 23 kişilik 2 gruba ayrılmıştır. Gruplardan birine operasyon sonrası dilatasyon traktına lokal anestezi uygulanmıştır. Diğer grubun dilatasyon traktına ise lokal anestezi uygulanmamıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan soru kağıdı ve hastaların ağrılarının ölçümünde görsel ağrı skalası kullanılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hastalarla yüzyüze görüşülerek toplanmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde yüzde, ki kare, student t testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Yanılma düzeyi $\alpha = 0,05$ olarak belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilerin sonuçları değerlendirildiğinde; trakt anestezi uygulanan hastalarla uygulanmayan hastaların ağrı değerleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Trakt anestezi uygulanan gruptaki hastaların ilk analjezik ihtiyaç süresi uygulanmayan gruba karşılaştırıldığında, anestezi uygulanan grubun ortalama süresinin daha uzun olduğu saptanmıştır. Hastaların tüm hastanede kaldığı süre boyunca tüketilen toplam analjezik dozları trakt anestezi uygulanan ve uygulanmayanlara göre ortalama değerleri benzer bulunmuştur. Gruplarda gözlenen komplikasyon oranları ile uygulanan anestezi açısından anlamlı bir farklılık yoktur.

Sonuç olarak, perkütan nefrolitotomi sonrası dilatasyon traktına uygulanan anestezi etkisinin analjezi gereksinimi ve komplikasyonları etkilemediği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Analjezi kullanımı, böbrek taşı, görsel ağrı skalası, Perkütan nefrolitotomi, postoperatif ağrı, postoperatif komplikasyonlar

SUMMARY

EVALUATION OF POSTOPERATIVE COMPLICATIONS, ANALGESIA REQUIREMENTS OF PATIENTS FROM THE NURSE'S VIEW OF THE POINT IN PERCUTANEOUS NEPHROLITHOTOMY PATIENTS WITH AND WITHOUT TRACT ANESTHESIA.

The aim of the present prospective study is to investigate the postoperative period and analgesic requirements of patients undergoing Percutaneous Nephrolithotomy with and without tract anesthesia.

The study was performed on a total of 46 patients treated with Percutaneous Nephrolithotomy in the Urology Clinic of Ahmet Necdet Sezer Training and Research Hospital, Afyon Kocatepe University, between 01 February 2007 and 01 February 2008. The patients were divided into two groups, each consisting of 23 patients. One group was given postoperative local anesthesia along the dilatation tract, while the other was not given the same analgesic. A researcher's questionnaire and a visual analog scale was used to measure the pain level experienced by the patients. All data were collected through face-to-face patient interviews made by the researcher. Percentage, chi-square, student t and Kruskal Wallis tests were used to analyze the collected data. Error level was ascertained to be at least $\alpha = 0.05$. The results of the study indicated that there was no significant difference between the pain levels of the patients with and without tract anesthesia. It was observed that the average time to first analgesic need of the group with tract anesthesia was longer than that of the group without anesthesia.

The average total dosage of analgesics consumed during the whole hospitalization period of all the patients was similar in cases where tract anesthesia was with or without. There was no significant difference with regard to the complication rates observed in the two groups and the type of anesthesia

administered.

In conclusion, anesthesia administered along the dilatation tract following Percutaneous Nephrolithotomy do not have an impact on the analgesic need and complications.

Key Words: Analgesic use, Percutaneous nephrolithotomy, postoperative pain, postoperative complications, renal calculi, Visual analog scale

KANSER TANISININ HASTAYA SÖYLENMESİNE İLİŞKİN HASTA VE HASTA YAKINLARININ GÖRÜSLERİ

ÖZKAL, Fatma. Yüksek Lisans Tezi, Danışman:
Prof. Dr. Yüksel **ARIKAN**. 66 s. Mayıs 2008

Günümüzde kanser yıl içerisinde yüzbin civarında vakayla karsımıza çıkmaktadır. Mortalitesi halen yüksek olan bir hastalıktır. Ölümcül olması nedeniyle hasta yakınları hastalığın hastanın kendisine söylenmesini genelde istememektedir. Ancak tıbbi etik hastanın hastalığını bilmesini ve işbirliği yapmasını gerektirmektedir. Hala tartışılmakta olan bu konuyu bir anket çalışması ile aydınlatmayı amaçladık.

Çalışmamız Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kemoterapi ünitesi ve diğer ünitelerde yatan 50 kanser hastası ve 50 hasta yakınından olmaktadır. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik ve kıkare (x2) testleri uygulanmıştır.

Anketimiz hasta ve hasta yakınlarına ayrı şekilde hazırlanmıştır. Her iki ankette de birinci bölümde tanıtıcı özellikler, ikinci ve üçüncü bölümlerde ise verileri toplamaya yönelik sorular yer almaktadır. Arastırma elde edilen veriler doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kanser, Hasta, Hasta Yakını, Görüşme

SUMMARY

THE OPINION OF THE PATIENT AND PATIENT RELATIVES ON GIVING INFORMATION ABOUT THE CANCER DIAGNOSIS

Today, we are facing up cancer issues approximately a hundred thousand times in a year. Its mortality rate is stil high due to the fact that patient relatives, in general, is not eager to talk about the cancer to the patient. Though, medical ethics call for patients to know his/her illness and to make cooperation. It is our aim to enlight this argumentative issue with a inquiry project.

Our project is applied on 50 patients and 50 patient relatives in Afyon Kocatepe Research and Practical Hospital at the chemotherapy unit and the other

units. Percentage and chi-square tests are applied to evaluate the datas gained. Our inquiries are prepared differently for the patients and patient relatives. In both inquiries, it includes introductive features in the first section and there are the questions to take the datas in the second and third sections.

Based on the findings obtained in the study, recommendations have been put forth.

Keywords: The Cancer, The Patient, The Patient Relatives, The interview

KAN KULLANILAN VE KULLANILMAYAN, ÇALISAN KALPTE BY-PASS OPERASYONU YAPILAN HASTALARIN POSTOPERATİF TAKİPLERİNİN HEMSİRE İŞ YÜKÜNE ETKİSİ.

ÜNVER Evrim, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Mustafa **EMMİLER**, 54
s.Haziran 2008

Bu çalışma, kan ve kan ürünleri kullanımını azaltmak ve bu yolla bulasabilecek hastalıkları önlemek, ayrıca kan transfüzyonunun postoperatif olumsuz etkilerinden hastaları korumak ve hemşire iş yüküne katkısını sorgulamak amacıyla yapılmıştır.

Arastırma Kasım 2006 ve Haziran 2007 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kalp-Damar Cerrahisi Kliniginde yatmakta olan ve arastırma kabul eden 60 hasta üzerinde uygulanmıştır.

Arastırma; çalışan kalpte By-pass ameliyatı yapılan ve kan transfüzyonu yapılmayan ve yine By-pass ameliyatı yapılan ve kan transfüzyonu yapılan hastalar alınmıştır. Kan transfüzyonu yapılan ve yapılmayan olmak üzere, iki grup alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu gruplarda hastalarda ameliyat öncesinde karaciger fonksiyon testleri ve sedimantasyon degerleri alınmıştır.

Operasyon sonrasında ise, yine karaciger fonksiyon testleri, sedimantasyon ve ek olarak beyaz küreleri ve çeşitli günlerdeki; tansiyon arteriyel, nabız, subfebril ve febril ates degerleri dikkate alınmıştır.

Ayrıca yine bu gruplardaki hastalardan; yas, kilo, boy degerleri alınmış, drenajları ameliyat öncesi ve

sonrası değerleri, ağrı sikayeti ile hemşire talepleri, ağrı ile verilen oral analjezikler ve postoperatif dönemde akciğer sorunları nedeniyle verilen tedaviler iki grupta karşılaştırılmıştır. Arastırma anket sonuçlarına ilişkin veriler, Student T testi ve Mann-Whitney U testleri uygulanarak değerlendirilmiştir.

Arastırma sonucunda; her iki grup arasında yaş, cinsiyet, yandaş hastalıklar ve risk faktörlerinin benzer olduğu ayrıca kan kullanılmayan hastalarda sedimantasyon, febril ve subfebril ates sıklığı, postoperatif dönemde ates ve ağrı sikayeti nedeniyle hemşire talebi anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur.

Sonuç olarak; kan kullanılmayan hastalar postoperatif dönemde hemşire iş yükünü azaltmakta ve daha az sorun bildirmektedirler.

Anahtar Sözcükler: By-Pass, Çalışan kalp, Hemşire iş yükü.

SUMMARY

POST-OPERATIVE FOLLOW-UP OF THE PATIENTS WHO UNDERWENT BY-PASS OPERATION IN THE BEATING HEART WITH OR WITHOUT BLOOD TRANSFUSION ON THE EFFECTS OF NURSING WORK LOAD.

This study was performed to decrease the use of blood and blood products, to prevent the diseases transmitted via blood transfusion, to prevent the postoperative adverse effects of blood transfusion and to investigate the contribution of these adverse effects on the nursery work load. The study was undertaken with 60 patients, whom admitted to participate in the investigation, that were hospitalized in the Cardiovascular Surgery service of Afyon Kocatepe University, School of Medicine between 2006 November and 2007 June. The patients who underwent by-pass operation in the beating heart without blood transfusion and with blood transfusion were included into the study as two groups. Erythrocyte sedimentation rate and liver function tests of all patients were obtained preoperatively.

In the post-operative period, erythrocyte sedimentation rate, liver function tests and additionally white blood cell counting, blood pressure, pulse and subfebrile and febrile temperatures of the patients were obtained. Also; age, weight, height values, the amount and dates of drainage, the complaint of pain to the nurses, the oral analgesics taken due to the pain and treatments

given secondary to the post-operative pulmonary problems were recorded in both groups.

The results were analysed with Student T test and Mann-Whitney U test statistically. As a result, while age, gender, accompanying diseases and risk factors were found similar in both groups; erythrocyte sedimentation rate, subfebrile and febrile temperature frequency and nursing demand cause of fever and pain in the post-operative period were found lower significantly in the group that were not

transfused. Consequently, the patients who were not transfused during by-pass operation report fewer complaints and decrease the work load of the nurses.

Key words: By-Pass, Beating heart, Nurse work load.

YOĞUN BAKIM SERVİSİ ÇALIŞANLARINDA EL YIKAMA DAVRANIŞINA UYMAYA KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE ANKSİYETENİN ETKİSİ

YILMAZ, Gülden. Yüksek Lisans Tezi.
Danışman: Yrd.Doç.Dr.Hüseyin **FİDAN**,169 s.
Haziran 2008

Bu çalışma, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesinde çalışan sağlık personelinin el yıkama davranışına uymaya kişilik özellikleri ve anksiyetenin etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden gönüllü sağlık çalışanlarını 1 aylık süre zarfında haber verilmeden gözlenmiş, genel ve çalışma özelliklerini içeren anket formu, mizaç-kişilik envanteri TCI ve durum-süreklilik anksiyete envanteri STAI1-STAI2 uygulanmıştır.

Sağlık çalışanlarının toplam el yıkama puanlarının ortalamasında hemşirelerin 5.5 ± 1.0 , doktorların 5.2 ± 1.5 , personellerin ise 5.2 ± 0.9 toplam el yıkama puanlarına sahip oldukları bulunmuştur. Stres skorları her üç meslek grubunda benzer bulunmuştur.

Hekimlerde daha çok mesleğini sevmek, istemek ve çevresiyle barışık olup hastalarına ilgi gösterdiğini bize düşündüren mizaç parametreleri el yıkama uyumunu artırırken, hemşire mesleğinde daha çok bize kurallara uyumu düşündüren mizaç

parametrelerinde artış gözlenmiştir. Personellerde ise kurallara uyum yanında ödüllendirilme parametreleri yüksek kişilerin el yıkama uyumunun daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, Davranış, El yıkama, Kişilik

SUMMARY

THE EFFECTS OF THE PERSONALITY CHARACTERISTICS AND ANXIETY ON HAND WASHING COMPLIANCE OF CRITICAL CARE MEMBERS

This study was conducted in Suleyman Demirel and Afyon Kocatepe University to search the effects of stress level and character differences of the staff in intensive care units on handwashing behaviour. STAI 1, STAI 2 and temperament character inventory. (TCI) questionnaires were realized for determining the effects of anxiety and individuality on hospital staff (doctors, nurses and health officials) handwashing behavior. filled by the volunteers after they were informed about the study but not by the person and time of the observation of the person.s handwashing behaviour. Average handwashing score was of doctors is 5.2±1.5 for doctors, 5.5±1.0 for nurses is 5.5±1.0, 5.2±0.9 for personelsof health officials is 5.2±0.9. Stress scores were among three studied populations (doctors, nurses and personels). TCI scores revealed that doctors with high handwashing scores loved their work and were in peace with their surroundings. Scores also revealed that nurses with high handwashing scores liked to obey rules and that personels with high handwashing scores as much as they liked to obey rules and liked to be rewarded.

Key Words: Anxiety, Behaviour, Hand washing, Personality

TOTAL DİZ PROTEZİ UYGULANAN HASTALARDA AMELİYAT ÖNCESİ VE SONRASI DİZ FONKSİYONEL SKORLARI İLE AMELİYAT ÖNCESİ VE SONRASI PSİYATRİK FONKSİYONLARININ KORELASYONU

DİNLER Sevinç, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Kamil Çağrı **KÖSE**. 50
s.Ağustos 2008

Bu çalışma AKÜ Ortopedi Kliniginde total diz protezi yapılan hastaların ameliyat öncesi ve sonrası diz fonksiyon skorları ve bu skorların ameliyat öncesi ve sonrası bireylerin anksiyete ve depresyon değişimleriyle paralellik gösterip göstermediğini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmamız, Ekim 2006-Mayıs 2008 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ortopedi Kliniginde araştırmayı kabul eden 30 hasta üzerinde uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölüm demografik bilgileri içermektedir. ikinci bölümde hastaların depresyon düzeylerini ölçmek amacıyla, Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş “Beck Depresyon Ölçeği” kullanılmıştır. Üçüncü bölümde ise bireylerin anksiyetesini ölçmek için, Beck ve arkadaşları tarafından hazırlanmış olan “Beck Anksiyete Ölçeği” kullanılmıştır. Hastaların preop ve postop diz skorları ise Amerikan Diz Cemiyeti skoru kullanılarak hasta dosyalarından bakılarak kaydedilmiştir.

Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde; SPSS 11.0 programı kullanıldı. Deskriptif istatistik yapıldı. Preoperatif postoperatif ölçülen ve skorlanan parametreler Paired samples T test kullanılarak karşılaştırıldı. Preop ve postop depresyon ve anksiyete skorlarını etkileyen devamlılık gösteren değişken faktörleri belirlemek için lineer regresyon analiz yapıldı. Ölçülen parametrelerin cinsiyetler arası farklılığı one-way anova testi kullanılarak belirlendi. Araştırmada hastaların preop ve postop diz skorları arasında olumlu yönde belirgin farklılık gözlemlendi. Aynı şekilde preop ve post op Beck ve Bae skorları da anlamlı derecede farklı idi. Ancak; preop Beck ve Bae skorları ile preop diz skorları arasında bir paralellik bulunamadı. Aynı şekilde post op Beck ve Bae skorları ile post op diz skorları arasında bir paralellik bulunamadı. Yani ameliyat sonrası hastaların anksiyete ve depresyon düzeylerinde belirgin iyileşmeler olmakla birlikte bu iyileşme ameliyat öncesi klinigin kötülüğü veya ameliyat

sonrası elde edilen iyileşmenin derecesi ile ilgili görünmemektedir.

Anahtar Sözcükler: Beck Anksiyete Ölçeği, Beck Depresyon Ölçeği, Diz Fonksiyon Skorları, Total Diz Protezi, Psikiyatrik Fonksiyonlar.

Anahtar Sözcükler: Beck Anxiety Scores, Beck Depression Scores, Knee Function Score, Total Knee Arthroplasty, Psychiartric Function

SUMMARY

THE CORRELATION OF PREOPERATIVE AND POSTOPERATIVE FUNCTIONAL KNEE SCORES AND THE PREOPERATIVE AND POSTOPERATIVE PSYCHIATRIC SCORES IN PATIENTS WHO UNDERWENT TOTAL KNEE ARTHROPLASTY

This study was conducted to research the correlation between preoperative and postoperative knee functions with psychiatric functions in patients who underwent total knee replacement in Afyon Kocatepe University Department of Orthopedics and Traumatology. This study was done on 30 patients operated between October 2006 and May 2008. A questionnaire comprising of 3 sections was used to gather data. The first section included demographic data. The second section consisted of Beck Depression Scale (developed by Beck et al to evaluate depression levels of patients) and the third section included the Beck Anxiety Scale. Preop and post op knee scores were gathered from the patient charts. The data were evaluated using SPSS 11.0 statistical software and adescriptive statistics was done. Preoperative and postoperative parameters were compared using paired samples T test. Regression linear analysis was done to determine the variable factors affecting preoperative and postoperative depression and anxiety factors. The intersex differences were analyzed by one way ANOVA test. There was a marked difference between the preoperative and postoperative knee scores. There also was a marked difference between preoperative and postoperative beck depression and beck anxiety scores. We could not find any correlation between preop beck depression and anxiety scores and preop knee scores. We also could not find any correlation between postop beck depression and anxiety scores and postop knee scores. In conclusion although there is a marked improvement in psychiatric conditions of the patients after total knee replacement, this improvement is not foud to be correlated with the severity of the preoperative clinical status or postoperative clinical improvement.

PEDİKÜLER FİKSASYON UYGULANMIS POST-OP DÖNEMDEKİ HASTALARA VERİLEN HEMŞİRELİK BAKIMININ İYİLESMEMEYE ETKİSİ

ERSOY Selcan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Adem **ASLAN** 78 s.Eylül
2008

Bu çalışma; nörosirurji kliniginde bulunan pediküler fiksasyon uygulanmış hastaların ameliyat sonrası dönemde aldıkları hemşirelik bakımının iyileşmelerine etkisi olup olmadığını saptamak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmış olup; Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma Ve Uygulama Hastanesi Nörosirurji Kliniginde bulunan hastalar arasından gönüllü olarak belirlenmiş 30 hasta üzerinde yapılmıştır. Hastalara ameliyat sonrası dönemde verilen hemşirelik bakımının iyileşmelerine etkisi olup olmadığını ve hastaların memnun olup olmadığını belirlemek için kendi hazırladığımız anket formu ve uluslar arası "NEW CASTEL hemşirelik memnuniyet ölçeği" uygulanmıştır. Hastaların uzun süre klinikte kalması söz konusu olduğu için hastaların bilgilendirme, bakım ve tedavileri tüm sağlık ekibinin sorumlulugundadır. Arastırmada bu konunun değerlendirilip, verilen hemşirelik bakımının; nörosirurji kliniginde bulunan pediküler fiksasyon uygulanmış hastaların iyileşmeleri üzerinde etkin olduğunu gösterip, hasta memnuniyet düzeyinin ne kadar etkilendiğini gösterip, varsa yanlış uygulamaların düzeltilmesi için amaçlanmıştır.

SUMMARY

THE EFFECTS OF NURSING CARE TO THE IMPROVEMENT AFTER THE PEDICULAR SCREW FIXATION

This study planned defination determining of the effects of nursing care to the improvement after the pedicular screw fixation. This researching study made in AFYON KOCATEPE UNIVERSITY RESEARCH AND APPLICATION HOSPITAL's neurosurgery clinic at 30 illness people. Application to take a poll about pedicular screw operations and determined their pleased about nursing care and made "INTERNATIONAL NEW CASTEL NURSING PLEASED SCALE" to illnesses . To staying for a long time in hospital for illness people designation, health care and examinations are responsibilities for the team of health care (doctor, nurse...) The aim of this study is designation of the effects of nursing care to the illness people that applicated pedicular screw fixation operations and to

smooth of wrong behaviours about health care and pleased.

POMPA VE POMPOSIZ KARDİYOVASKÜLER CERRAHİ UYGULANAN HASTALARDA POSTOPERATİF KOMPLİKASYONLAR VE HASTANEDE KALIŞ SÜRESİNE ETKİLERİ

TULUM Sevilay, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Remziye **SIVACI**. 78 s. Ocak
2009

Çalışmamızda, pompa ve pompasız koroner arter bypass cerrahisi uygulanan hastalarda, kardiyopulmoner bypass uygulamasının postoperatif erken dönemdeki komplikasyonlar ve hastanede kalış süresine etkilerinin belirlenmesi amaçlandı. Kardiyovasküler cerrahinin ve anestezinin mortalite ve morbiditesi yüksek olduğundan, bu alanda birçok komplikasyonu görebilmek mümkündür. Daha önce yapılan çalışmalarda pompa ve pompasız karşılaştırılması

yapılmadığından, bu komplikasyonların daha çok hangi olaylarla ilişkili olduğunun, bu ilişkiye katkıda bulunacak faktörlerin belirlenmesi ve hastanede kalış sürelerinin komplikasyon oranında etkisi araştırılmadığından bu konuya açıklık getirilmesi planlandı. Prospektif olarak planlanan araştırmada Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastaneleri Sevket Demirel Kalp Merkezi, Kardiyovasküler Cerrahi ve Anestezi Ünitesi'ne başvuran, araştırma sınırlılıklarına uygun 30 pompalı ve 30 pompasız kardiyovasküler cerrahi uygulanan 40-85 yaş arasında 60 olgunun verileri değerlendirildi. Tüm hastalarımıza hazırlanmış olduğumuz Hasta Bilgi Formu uygulandı ve bu değerlendirmeler, çalışma için hastaneden ve hastalardan yazılı izin alınarak yapıldı. Araştırma sonucunda; yaş, cinsiyet, boy, kilo gibi sosyodemografik özellikler benzer bulundu. Hastaların anestezi süresi, cerrahi süresi ve toplam entübasyon süresi ise pompasız grupta pompalı gruba göre daha kısa bulundu. Yine kan transfüzyonu ve CVP açısından ele alındığında; pompasız gruptaki hastalarda kan transfüzyonunda ve CVP degerinde azalma tespit edildi.

Grupların postoperatif dönem komplikasyonlarına bakıldığında; AF, hipertansiyon, ABY, oligüri; dispne, satürasyon düşüklüğü, kanama, revizyona alınma ve postoperatif yara enfeksiyonu gibi komplikasyonların pompasız grupta daha az görüldüğü bulundu. Toplam hastanede kalış süreleri, yoğun bakım kalış süreleri ve postoperatif servis kalış süreleri de pompasız grupta daha kısa tespit edildi. Sonuç olarak; pompasız koroner arter bypass cerrahi tekniğinin konvansiyonel teknige göre düşük kan ve kan ürünleri kullanımı, kısa yoğun bakım ve hastanede kalım süreleri, düşük hastane maliyeti, düşük morbidite ve mortalite gibi avantajları olduğu bilinmektedir. Uzun dönemde yapılan bu incelemede, pompasız bypass tekniğinin en az pompalı yöntem kadar güvenilir olduğu ve iyi sonuçlar verdiği görülmüştür. Pompasız koroner arter bypass tekniği, uygun hastalarda ilk seçenek

olmalıdır.

Anahtar kelimeler:Kardiyovasküler, Komplikasyon, Pompa, Pompasız, Postoperatif

SUMMARY

THE EFFECTS OF CARDIOVASCULAR SURGERY WITH AND WITHOUT PUMP, ON THE POSTOPERATIVE COMPLICATIONS AND THE LENGTH OF STAY IN HOSPITAL

We aimed to reveal the effects of cardiovascular surgery on early stage complications and the length of stay in hospital among the patients who underwent cardiovascular surgery with and without pump.

It is possible to see many complications in this field because of high mortality and morbidity of cardiovascular surgery and anaesthesia. As it has not been done a study which compares cardiovascular surgery types in points of postoperative complications, the events which are mostly related with these complications, identification of the factors that contribute to these relationships and the effect of stay duration in hospital on the rate of these complications, we planned to clarify this subject. We planned a prospective study. For this purpose 60 suitable patients aged between 40 and 85 who were admitted to Suleyman Demirel University Research and Practise Hospital Cardiovascular Surgery and Anaesthesia Unit were included in our study. 30 of these patients underwent cardiovascular surgery with pump and other 30 of them underwent cardiovascular surgery without pump. The forms which contain personal information were applied to patients. All these evaluations were done under written permission of the hospital and the patients. As a result of this study the distributions of age, sex, length and weight were found similar. The durations of anaesthesia, surgery and total intubations were found shorter in the group underwent cardiovascular surgery without pump. Decreased blood transfusion requirement and low CVP levels were defined in the group underwent cardiovascular surgery without pump. When we evaluated the postoperative complications; atrial fibrillation, hypertension, acute renal failure, oliguria, dyspnoea, low saturation levels, bleeding, revision operations and postoperative wound infections were found less in the group underwent cardiovascular surgery without pump. Total length of stay in hospital which includes duration of stay in intensive care unit and cardiovascular service were found shorter in the group underwent cardiovascular surgery without pump. As a result; cardiovascular bypass surgery without pump has the advantages such as decreased usage of blood and blood products, the short duration of stay in hospital and intensive care, low costs and low rates

of morbidity and mortality. In this research it is seen that the bypass technique without pump is at least as reliable as the bypass technique with pump and its outcomes are satisfactory. The bypass technique without pump should be the first choice for the suitable patients.

Key words: Cardiovascular, Complication, Pump, Off-pump, Post-operative

AÇIK KALP CERRAHİSİ SONRASI KLASİK METODLARLA AĞRI KONTROLÜNÜN,ALTERNATİF (TENS) YÖNTEMLE KARŞILAŞTIRILARAK,HEMŞİRE TAKİP VE KONTROLÜNE KATKISININ ARAŞTIRILMASI

KARAKOÇ Sema, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Mustafa **EMMİLER**.42
s.Şubat 2009

Bu çalışma, açık kalp cerrahisi geçiren, sternotomi ve sonrası ağrı gelişen hastalarda TENS'in ağrıdaki etkinliğinin, hemşire takip ve kontrolüne katkısını araştırmak amacı ile yapılmıştır. Araştırmamız, Ocak 2008 ve Kasım 2008 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kalp-Damar Cerrahisi Kliniğinde yatmakta olan ve araştırmamızı kabul eden 90 hasta üzerinde uygulanmıştır. Araştırmamıza; Koroner By-pass yapılmış, standart (aynı anestezi madde ile) anestezi uygulanan ve sonrasında sternotomi bölgesinde akut ağrı gelişen hastalar alınmıştır. Bu hastalar; TENS kullanılan, Medikal analjezi ve TENS takılıp açılmadan (SHEM grubu) kullanılan olarak 3 grup alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu gruplardaki hastaların; yaş, cinsiyet, yandaş hastalıkları, ates değerleri ve risk faktörleri alınmıştır. Operasyon sonrasında ise; tüm gruplardaki hastaların extübasyondan 1. saat , 12. saat ve 24. saat içerisinde ağrı şiddetleri VAS (Vizüel Analog Skala) ile değerlendirilmiştir. Tüm gruplardaki hastalara analjezik ihtiyaçları olduğunda her seferinde standart olarak Metamizol 500 mg (Novaljin amp) 1x1 uygulanmıştır. Metamizol'un analjezide yetersiz kaldığı durumlarda ek Narkotik analjezik (Meperidin) verildi ve her hastaya ne kadar analjezik uygulandığı, ilk analjezik ihtiyacının ne zaman olduğu kaydedilmiştir. Tüm hastalarda ortaya çıkan

postoperatif komplikasyonlar, hastaların hastanede kalma süreleri kaydedildi ve ağrı ile hemşire talepleri karşılaştırılmıştır. Ayrıca hastaların postoperatif dönemde akciğer sorunları nedeniyle yapılan hemşirelik hizmetleri değerlendirilmiştir. Arastırma anket sonuçlarına ilişkin veriler, Shaprowilk testi, Ki kare testi, Mann Whitney U testi ve korelasyon analizi uygulanarak değerlendirilmiştir. Arastırma sonucunda; her üç grup arasında yaş, cinsiyet, yandaş hastalıklar ve distal anastomoz sayısı benzer olduğu ayrıca TENS kullanılan hastalarda yoğun bakımdaki IV ve narkotik analjezi miktarının, servisteki IV ve oral analjezi miktarının, akciğer sorunları nedeni ile nebul, buhar, postüral drenaj ve ağrı şikayeti nedeni ile hemşire iş yükü anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Sonuç olarak, TENS kullanılan hastalar postoperatif dönemde hemşire takip ve kontrolünü azaltmakta ve daha az sorun bildirmektedirler. Bu da hemşire iş yükünü azaltarak, çalışma verimini artırabilir.

Anahtar Sözcükler: Ağrı, CABG, Hemşire iş yükü, TENS

SUMMARY

STUDY OF THE CONTRIBUTION OF PAIN CONTROL WITH CLASSICAL ANALGESICS AFTER OPEN HEART SURGERY, BY COLLATING ALTERNATIVE (TENS) METHODS, TO NURSE FOLLOW-UP AND CONTROL

This study is done to examine the efficiency of TENS upon the pain in the patients who developed the sternotomy after the open heart surgery. This study has been performed upon patients accepted to be studied on in the kalp-damar surgery intensive care and clinic in Afyon Kocatepe University Research

and Practice Hospital between January 2008 and November 2008. The study included the patients who developed acute pain in the coroner bypass area where the surgery was realized. These patients have been grouped into three; those TENS was applied on, those TENS wasn't applied on and those TENS was applied without being opened group and they have been evaluated through. The patients in these groups have been recoded according to their age, sex, secondary diseases, temperature values and risk factors. On the other hand the degree of pain of these patients has been assessed by VAS (Visual Analog Scale). The patients in all the groups have been given metamizol 500 mg (Novolgin Amp) 1x1 in each

time they need analjezik and how much analjezik has been given of each patient and the first time the patient need it have been recorded. Postoperative complications aroused in every patient and the time patients spend in hospital are recorded and the pain is compared with nursing demands.

Moreover, the nursing services for the reason of lung problems in the postoperative period have been assessed. In the study, the data related to the results of the questionnaire has been assessed by, Shaprowilk testi, Ki kare testi, Mann Whitney U testi and correlation analyses. As a result of this study, it has been found out that age, sex, secondary diseases and the number of distal anastomoz were similar among these three groups, moreover the amount of IV and narcotic analjezik during the intensive care, again amount of anal analjezik in the ward and the nursing demand due to the pain, postural drenaj, stream and nebul because of the lung problems were significantly low. In conclusion the patients that TENS is used on, are needed less nursing and less controlling in the postoperative period and they also declared less problems than the others.

Key Words: CABG, Nurse Work Load, Pain, Tens

YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE YATAN HASTA YAKINLARININ MEMNUNİYET DEĞERLENDİRİLMESİ.

ÖZDEMİR Özden, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Cevdet Uğur
KOÇOĞULLARI 66 s. Şubat 2009

Yoğun bakım, yaşamı akut olarak tehdit eden bir hastalığı olan ya da böyle bir hastalığın gelişmesi beklenen bireylere verilen multidisipliner bakım ve tedavi şeklidir. Yoğun bakıma yatan hastaların ailelerinin memnuniyet derecelerine olumlu katkıda bulunmaktadır. Çalışmamız yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların yakınlarının memnuniyetinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Bu çalışmaya 10 Şubat-1 Eylül 2008 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kalp Damar Cerrahisi Yoğun Bakım Ünitesinde açık kalp cerrahisi geçirmiş toplam 85 hasta dahil edilmiştir. Çalışmamızda literatürlere uygun olarak geliştirilen aile memnuniyeti anket formu veri toplama formu

olarak kullanılmıştır. Bütün hasta yakınları ile yüz yüze görüşülerek tek tekanket formları doldurulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre yoğunbakım çalışanlarının dürüst davranması (% 91,8); hasta yakınlarının doktorulaşabilmeleri (% 89,4); çalışan hemşirelerin ilgisi (% 95,3); hastanın bakımında rolalabilmek (% 91,8); yapılan girişimlerin yeterince açıklanması (%94,1); acıldurumlarda sağlık personelinin ilgisi (%94,1); bekleme salonunun rahatlığı vetemizliği (% 84,7); sorulara açık cevap verilmesi (% 90,6); verilen bakımın kalitesi(% 91,8); hastayla ilgili verilen kararlara hasta yakınlarının dâhil edilmesi(% 91,8);hemşirelerle düzenli görüşebilmek (% 94,1); ziyaret sırasında mahremiyetegösterilen ilgi (% 92,9); ziyaret saatlerinin sıklığı (% 72,9); yoğun bakımdaki sesdüzeyi (% 80); hastanın iyileşmesiyle ilgili görüşlere katılmasının (% 88,2) oranındamemnuniyet düzeyi oluşturduğu belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardoğrultusunda hasta yakınlarının memnuniyet düzeyinin artırılmasına yönelik gerekli düzenlemeler ve sağlık çalışanları tarafından yapılacak girişimler hakkındaönerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yoğun bakım, aile memnuniyeti, iletişim

SUMMARY

EVALUATION OF THE SATISFACTION OF RELATIVES OF PATIENTS AT INTENSIVE CARE UNITS

Intensive care is the multidisciplinary care and treatment method. provided to patients with a disease that constitutcs an acute threat of life or to such persons. at whom the development of such a disease is expected. It is to contribute to the satisfaction levels of the relatives of patients who are under intensive care. Our study is perfonned complementary in order to determine the satisfaction of the relatives of patients, who are in an intensive care unit. 85 patients. who had an open heart surgery at the Cardiovascular Intensive Care Unit of the Afyon Kocatepe University-Research and Application Hospital betwecn February 10th-September 1st. 2008. are included into this study. The Family Satisfaction Query Form. which was developed in accordancc to the literaturc. is used as the data collection form at our study. All patients' next of kin were mutually interviewed and survey forms were severally completed. According to results obtained from this study. following were found to increase satisfaction level as defined in brackets; honest behaviors of intensive care

personnel (91.8%); ability of patient's next of kin to physician (89.4%); care of attending nurses (95.3%); ability to play role in patient's care (91.8%); sufficient explanation about invasive procedures (94.1%); interest of healthcare personnel under emergency conditions (94.1%); convenience and cleanliness of waiting room (84.7%); plain answers to questions (90.6%); quality of offered care (91.8%); inclusion of patient's next of kin to decisions made in relation with patient (91.8%); regular interview with nurses (94.1%); attention attached to privacy (intimacy) during visit (92.9%); frequency of visit hours (72.9%); noise level in intensive care unit (80%); participation of patient on views about his or her improvement (88.2%). In accordance with results obtained from present study. recommendations were made on arrangements and attempts required to be conducted by healthcare personnel in order to increase satisfaction level patient's next of kin.

Key words: Intensive care. family satisfaction, communication

PLASTİK VE REKONSTRÜKTİF CERRAHİ HASTALARINDA PREOP VE POSTOP DÖNEMDE BEDEN İMAJİ VE BENLİK SAYGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

YILMAZ Şerife, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Canan **BALCI** 93 s.
Şubat 2009

Bu çalışma Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Kliniginde opere edilmiş hastaların ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası dönemde beden imajı ve benlik saygılarının karşılaştırılması amacıyla planlanmıştır. Araştırma Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Anabilim Dalı'nda gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır. Çalışma prospektif olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kesitsel tipte planlanmış ve Haziran 2008- Ocak 2009 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Kliniginde ameliyat edilen hastalar, örneklemi ise 18 yaş üstü, herhangi bir psikiyatrik problemi olmayan, pansumanla tedavisi planlanmayan, cerrahi girişim uygulanması planlanan, okuma yazma bilen ve

soruları yanıtlayabilecek yeterliğe sahip olan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 76 hasta oluşturmıştır. Veri toplama aracı olarak “Coopersmith Benlik Saygısı Ölçeği”, “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği”, “Beden imajı Doyum Ölçeği” kullanılmıştır. Veri değerlendirilmesinde istatistiksel olarak ki-kare testi, korelasyon dağılımı bivarete analizi, frekans dağılımı ve t testi kullanılmıştır. Çalışma bulgularına göre estetik amacıyla ameliyat olanların benlik saygısı ve beden imajı puanları, hastalık nedeniyle ameliyat olanlardan daha yüksek bulunmuştur.

Benlik saygısı ve beden imajının öğrenim durumu arttıkça arttığı, benlik saygısının bayanlarda daha yüksekken, beden imajının erkeklerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Meslek gruplarına baktığımızda benlik saygısının memur ve emeklilerde, beden imajının ise emekli ve işsizlerde yüksek olduğu bulunmuştur. Her iki grupta da en düşük puan ortalamasına ev hanımlarının sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Kliniğinde opere edilmiş hastaların biyopsikososyal yönden kapsamlı bir hemşirelik bakımına gereksinimleri olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler; Beden imajı, Benlik Saygısı, Hemşirelik, Plastik Cerrahi

SUMMARY

EVALUATION OF BODY IMAGE AND SELF-ESTEEM BEFORE AND AFTER THE SURGERY IN PATIENTS OPERATED IN PLASTIC SURGERY

This study has been made for comparing the levels of body image and self-esteem of plastic surgery patients who requires operation, before and after the surgical operation. This study has been made in University of Ankara School of Medicine Department of Plastic Surgery, after getting the required permissions. This study is prospective. We planned this study as a cross sectional research and performed between June 2008- January 2009 While the patients who had an operation the University of Ankara School of Medicine Department of Plastic Surgery have been the universe of the research; those seventy six patients who are older than 18, who don't have any psychological disease, whose treatment is not planned as dressing but as surgery, who are literate, who are able to answer the questions in the experiment and who are voluntary to participate in this research have been chosen as samples. The Form of Data, Coopersmith Self-Esteem inventory, Rosenberg Self-esteem Scale,

Cathexis Scale were used for collecting the data. According to results of the study, the individuals who had the operation due to esthetic concerns scored higher than the ones in need of the operation on self esteem and body image Self-esteem and body image, the increased educational status, self-esteem is higher than the women, body image was found to be higher than for men. When we look at professional groups and retired civil servants in the self-esteem, body image was found to be higher for the retired and unemployed. Both groups also have the lowest score is deemed to be the average housewife. In conclusion, the plastic surgery patient are requiring a complete biopsycosocial nursing care.

Keywords; Self-image, Self-esteem, Nursing, Plastic Surgery

SAĞLIK PERSONELİNİN MARUZ KALDIĞI İŞ KAZALARI VE GERİ BİLDİRİMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

UÇAK Ayşe, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. H.Selim **KARABEKİR**,
108 s. Şubat 2009

Çalışmamız sağlık personelinin maruz kaldığı iş kazalarının ve geri bildirimlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı olarak planlanan araştırma Isparta Gülkent Devlet Hastanesi'nde çalışan 169 sağlık personelinin katılımı ile gerçekleştirildi. Sağlık personelinin bireysel ve çalışma yaşamına ilişkin özellikleri ve son bir yıl içinde maruz kaldıkları iş kazalarıyla ilgili veriler anket yöntemiyle toplandı. Sağlık personelinin ve çalışma yaşamını tanıttı bulgular ile maruz kaldıkları iş kazalarına ait bulgular değerlendirildi. Çalışma için hastaneden ve personelden yazılı izin alındı.

Çalışmamızda literatürle uyumlu olarak sağlık personelinin bir yıl içinde maruz kaldığı iş kazaları %67,5 oranında kan ve vücut sıvıları ile temas, %61,5 oranında kesici-delici alet yaralanması, %42,6 oranında şiddet, %18,3 oranında alerjik reaksiyon, %15,4 oranında kas iskelet sistemi yaralanmaları, %8,9 oranında kimyasal madde ve ilaçla maruziyet, %10,7 oranında zehirlenme, %3 oranında trafik kazası, %4,7 oranında diğer kazalara maruziyet olarak bulundu. İş kazaları iş sağlığı ve güvenliği içerisinde değerlendirilmekte olup

dünyada sağlık sektöründeki uygulama ve gelişmeler konuya verilen önemin göstergesidir. Gelişmiş ülkelerde sağlık sektöründeki iş kazası kayıt sistemleri ile sağlık personeline ait iş kazası verileri bulunmaktadır. Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği uygulamaları sağlık sektöründe yaşama geçirilmemiş ve konuya gereken ilgi ve özen gösterilmemektedir. Bu çalışma sağlık çalışanlarının maruz kaldıkları iş kazalarının ve maruziyetlerinde değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: İş Kazası, İş Sağlığı ve Güvenliği, Mesleki Risk, Sağlık Çalışanı, Sağlık Çalışanlarının Sağlığı

SUMMARY

EVALUATION OF OCCUPATIONAL INJURIES THAT HEALTH EMPLOYEES EXPOSED TO AND DECLARATION OF THEM

Our work was done to evaluate the occupational injuries to which health personnel are exposed to and their feedback, and to get the health personnel's attention to the subject.

The research which was planned as descriptive was carried out with the attendance of 169 health personnel who work at Isparta Gülkent State Hospital Health personnel's individual properties and their properties which are related to their working life and the data which is related to the occupational injuries that the health personnel has experienced during the last one year were collected. Written permission was taken from the hospital and the health personnel.

In our work consistent with the literature, the occupational injuries which the health personnel have been exposed to in the last one year were found like this; %67,5 contact with blood or body fluid, %61,5 cutting-drilling equipment injuries, %42,6 violence, %18,3 exposure to allergic reaction, %15,4 muscle skeletal injuries, %8,9 exposure to chemical or medicine, %10,7 poisoning, %3 traffic accident, %4,7 exposure to other accidents.

Occupational injuries are assessed in occupational health and safety; nonetheless, the appliances and developments in the world health sector are signs of importance given to the subject. In developed countries there are no recording systems of occupational injuries in health sector and data of occupational injuries belongs to the health personnel. In our country occupational health and safety appliances have not been applied and necessary attention and interest have not been shown to the

subject, either. Our work was done to evaluate the occupational injuries to which health personnel are exposed to.

Key words: Occupational Injury, Occupational Health and Safety Health Workers, Occupational Risk, The Health Of Health Employees.

NÖROŞİRÜJİ KLİNİĞİNDE YATAN HASTALARIN HEMŞİRELERDEN BEKLENTİLERİ VE MEVCUT UYGULAMALAR

AKGÖZ Nurseza, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Adem ASLAN. 45 s. Şubat 2009

Hasta memnuniyeti, sağlık hizmetlerinin bir sonucu ve genellikle bakım kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda, hemşirelik bakımının değerlendirilmesi ve kalitenin belirlenmesinde bir geri bildirim sağlamaktadır. Hasta beklentilerinin karşılanması hasta memnuniyetinin sağlanmasında önemli bir etkidir. Çalışmamızda nöroşirürji kliniğinde yatan hastaların hemşirelik bakımına ilişkin beklentileri ve karşılanma durumu sorgulanarak hastaların hemşirelik bakım hizmetlerine dair düşünceleri hakkında bilgi edinilmesi ve bu bilgiler ışığında hemşirelik bakımının kalitesinin geliştirilmesi amaçlandı. Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde, Ocak 2008-Eylül 2008 tarihleri arasında, Nöroşirürji Kliniği'nde yatarak tedavi gören 90 hasta üzerinde gerçekleştirildi. Verilerin elde edilmesinde; Kişisel Bilgi Formu ile birlikte Newcastle Hemşirelik Bakımından Memnuniyet Ölçeği ve Hemşirelik Bakımına İlişkin Beklentiler ve Karşılanma Durumu Soru Formu kullanıldı. Verilerin değerlendirmesinde; yüzdelik dağılımlar, one way ANOVA, t- testi, ki-kare testi uygulandı. Yaptığımız çalışmada hastaların %41,1'inin 40-59 yaş grubunda, %66,7'sinin kadın, %86,7'sinin evli, %53,3'ünün ilkökul mezunu oldukları, %63,3'ünün ev hanımı ve %98,9'unun bir sosyal güvencesinin olduğu belirlendi. Ayrıca hastaların %85,6'sının daha önce hastane deneyiminin olduğu, %81,1'inin kendi isteği ile hastaneye başvurmuş olup yatışının yapıldığı ve %71,1'inin 1-10 gün arasında hastanede yatmakta olduğu saptandı. Hastaların büyük bir kısmının aldıkları hemşirelik bakımından

memnun ya da çok memnun olduğu, genel memnuniyet düzeyinin $73,32 \pm 13,42$ olduğu belirlendi. En yüksek $3,91 \pm 0,80$ memnuniyet ortalaması "hemşirelerin mahremiyetinize gösterdikleri saygıdan", olmasına karşın en düşük memnuniyet ortalaması $3,39 \pm 1,08$ ile "hemşirelerin size durumunuz ve tedavinizle ilgili yeterli bilgi vermelerinden" olduğu saptandı. Hastaların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, mesleği, medeni durumu, sosyal güvence durumu, daha önceki hastane deneyimi, hastaneye yatış şekli ve yatış süresinin hemşirelik bakımından memnuniyetlerini etkilemediği saptandı. Hastaların hemşirelerden beklentilerini ve karşılanma durumlarının sorguladığımız bölümde genel olarak hastaların hasta kabulüne ve tedaviye ilişkin beklentileri yüksek iken günlük yaşam aktiviteleri ve ziyaretlerle ilgili beklentileri daha düşük bulundu. Sonuç olarak; nöroşirürji kliniğinde yatan hastaların aldıkları hemşirelik bakımından genel olarak memnun oldukları ancak hastaların kliniklere kabulü, tetkik ve tedaviler, hastalığın gidişatı konularında hastaların daha fazla bilgilendirilmesi ve hastalarla daha fazla iletişim kurulması gerektiği saptandı. Memnuniyet düzeyini artırmak amacıyla hemşirelere hasta memnuniyeti ve hasta memnuniyetini etkileyen faktörler hakkında hizmet içi eğitim verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Bakım kalitesi, Hasta beklentileri, Hastalık, Hasta memnuniyeti, Hemşirelik bakımı

SUMMARY

THE EXPECTANCE OF PATIENTS FROM NURSING AND CURRENT PRACTICE IN NEUROSURGERY CLINIC

Patient satisfaction is accepted as the result of service and an indicator about quality of service. At the same time patient satisfaction analyses are reliable data to evaluate the nursing care and to define the quality of care. Level to be met of patients expectations is an important indicator for patient satisfaction. In our study we aimed both to get knowledge thoughts of patients about nursing care by questioning expectations of inpatients in neurosurgery clinic and to develop the quality of nursing care.

The research carried out on 90 inpatient in Neurosurgery Clinic of Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Research Hospital between January 2008 and December 2008. To analyse the data we used Form of Personal Information, Newcastle Satisfaction with Nursing Care Scale, and The Expectation From Nursing Care and

Current Practices Questionnaire. The data analysed by percentage distribution, one way ANOVA test, t test, and ki-kare test.

In the study, %41,1 of patients were 40-59 years, %66,7 were female, %86,7 were married, %53,3 had graduated from primary school, %63,3 were housewives and %98,9 of patients had health insurance. Also %85,6 of patients were hospitalized in past, %81,1 of patients applied by themselves and hospitalized, %71,1 of them stayed for 1-10 days in clinic. In the study the level of patients' satisfaction with nursing care during their recent hospital stay are investigated. Most of patients were rated their satisfaction "quite satisfied" and "very satisfied". In generally the level of satisfaction score was $73,32 \pm 13,42$. The highest score about mean of satisfaction level was $3,91 \pm 0,80$ "the amount of privacy nurses gave you", and the lowest score

was $3,39 \pm 1,08$ "the amount of information nurses gave to you about your condition and treatment". And patients ages, gender, educational status, professional status, marital status, previous hospital experiences, staying mode and staying period were not efficient on patient satisfaction with nursing care. In the chapter, patient expectations with nursing care and to be met of patient expectations are questionered, its defined that although the patients have high level expectations about patient acceptance and cure, they have lower level expectations about usual living activities and patient visits.

Consequently, it is determined that; the inpatients are generally satisfied with nursing care but they had to be more informed about acceptance procedure, analyses and treatment and the condition of disease. The patients also expect more communication activities with neurosurgery services. In order to get satisfaction level higher, training courses can be given about patient satisfaction and about effective factors on patient

satisfaction, to the nurses.

Key words: Illness, Nursing care, Patient expectation, Patient satisfaction, Quality care

KATARAKT CERRAHİSİ YAPILACAK HASTALARDA 1.VE 2. GÖZ CERRAHİLERİ ÖNCESİ, HASTALARIN ENDİŞE DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI

ABACIOĞLU Saliha, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Tuncay **KÜSBECİ**. 85 s.
Mayıs 2009

Bu çalışma, göz kliniğinde 1.göz ve 2. göz katarakt operasyonu olacak olan hastaların ameliyat öncesi endişe düzeyleri ve göz polikliniğine muayene için başvuran hastaların endişe düzeylerinin araştırılması amacıyla planlanmıştır.

Araştırma AKÜ Tıp Fakültesi, Göz Hastalıkları Anabilim Dalı'nda gerekli izinler alındıktan sonra yapılmıştır. Çalışma prospektif olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kesitsel tipte planlanmış ve şubat 2008- aralık 2008 tarihleri arasında uygulanmıştır. Araştırmanın evrenini AKÜ Tıp Fakültesi Göz Kliniğinde ilk kez ve ikinci kez katarakt ameliyatı olacak hastalar ile göz polikliniğine muayene amaçlı başvuran hastalar oluşturmuştur. Örneklem grubunu, ameliyatı planlanan 14 yaş üstü, cerrahi girişim uygulanması planlanan, soruları yanıtlayabilecek düzeyde yeterliliğe sahip olan ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden, 1. göz katarakt cerrahisi için 50, 2. göz katarakt cerrahisi için 50 hasta, toplam 100 hasta oluşturmuştur.

Kontrol Grubunu ise göz polikliniğine başvuran, 14 yaş üstü, soruları yanıtlayabilecek düzeyde yeterliliğe sahip olan, refraksiyon muayenesi olan ve herhangi bir göz ameliyatı planlanmayan, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 100 hasta oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak; demografik verileri içeren bilgi formu, Durumluk Anksiyete (STAI-I) ve Sürekli Anksiyete (STAI-II) kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizleri elektronik ortama aktarılarak SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 13.0 paket programı ile yapıldı. Demografik veriler ki-kare testi, aynı gruptaki değerlerin karşılaştırılması paired t-testi, gruplar arası karşılaştırmalar ise çoklu gruplarda ANOVA, 2'li gruplarda Mann Whitney U testi kullanılarak analiz edildi. Araştırmamızda çalışma ve kontrol grubunun durumluk anksiyetesi karşılaştırıldığında çalışma grubunun durumluk anksiyete puanı yüksek bulundu. Her iki grubun süreklilik anksiyetesi yüksek olarak bulundu. 1. göz katarakt ameliyatı olacak hasta grubunun anksiyete puanı, 2. göz ameliyat olacak hasta grubuna göre yüksek

bulundu. 1. göz katarakt cerrahisi olacak ve psikolojik destek almayan grubun 2. göz katarakt cerrahisi olacak ve psikolojik destek almayan gruba göre durumluk anksiyetesi anlamlı olarak yüksek bulundu. 1. göz katarakt cerrahisi olacak ve sistemik bir hastalığı olan hastaların durumluk anksiyetesi yüksek olarak bulundu. Çalışmamızda; eğitim durumu, mesleki durum, yaşanılan yer, kimlerle yaşadığı, yaş durumu, sosyal güvence durumu, ameliyat öncesi ameliyat hakkında bilgi alma durumu, sigara kullanma durumuna göre 1.göz ve 2. göz katarakt cerrahisi olacak hastaların preoperatif anksiyetesine etki etmediği saptandı. Sonuç olarak, katarakt ameliyatı olacak bireyin, biyopsikososyal yönden tam bir bütün olarak ele alınması, preoperatif anksiyete düzeyinin azaltılması için kapsamlı bir hemşirelik bakım sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Endişe düzeylerini azaltmaya yönelik farklı hemşirelik yaklaşımları özellikle, 1. göz katarakt cerrahisi olacak, kadın, sistemik hastalığı olan ve preoperatif psikolojik destek almamış hastalara daha yoğun şekilde uygulanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, Hemşirelik, Katarakt, Katarakt Cerrahisi, Preoperatif Anksiyete.

SUMMARY

PATIENTS WHO HAVE A CATARACT SURGERY BEFORE THE FIRST AND SECOND EYES SURGERIES, PATIENTS ANXIETY LEVEL TO INVESTIGATE

In the present study we proposed to investigate the anxiety level of patients who could undergo cataract operation for the first or second time at eye surgery department and compare their results with the patients who consulted the eye doctor but could not undergo operation. This prospective study was done in University of Afyonkocatepe School of Medicine Department of Eye Surgery, after getting the required permissions. We planned this paper as a cross sectional research and performed between February 2008- December 2008. In the study group we involved a total number of 100 patients who were voluntary, aged above 14 years and could able to answer the questions; 50 of them will have gone eye operation for the first time and the other 50 for the second time. The control group was chosen from patients older than 14 years, able to answer the questions who did have only refraction error and were not planned for surgery as 100 patients. Data, were gathered using an Interview Form, State Trait Anxiety Inventory (STAI-I and STAI-II). The statistical analyses of the study was done by SPSS 13 program. We used chi-square test for

demographic data, the reasons in the same group were compared by paired t test and the parameters between two group by Mann- Whitney-U Test and in multiple groups by ANOVA test. The values of $p < 0.05$ were accepted to be significant. We obtained a much more greater state anxiety point in the study group than control group. The constant anxiety was high in both groups. The anxiety point was higher at patients who would undergo operation for the first time than the patients for second time. There was a statistically significant difference between state anxiety of patients who would undergo surgery for the first time without psychological support than patients having second surgery without psychological support (having higher levels in the first surgery group than second operation). The patients who will have the first cataract surgery with systemic illness had higher state anxiety. Education state, career, living place, the persons with living, age, social security, knowledge about surgery before operation, cigarette smoking had no effect on the preoperative anxiety both for first and second operation. In conclusion, the patients who will have cataract operation must be evaluated for a complete biopsycosocial condition and to decrease the preoperative anxiety of the patient, an extensive nurse care system must be developed. Different nurse care approaches should be applied especially to the patients who are going to have the first surgery, female, have a systematic disease and have no preoperative psychological support strongly.

Key Words; Anxiety, Cataract, Cataract Surgery, Nursing, Preoperative Anxiety

GENEL YA DA BÖLGESEL ANESTEZİ İLE YAPILAN KASIK FITİĞİ ONARIMLARININ UYKU VE YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

SAVAŞ, Yasemin. Yüksek Lisans Tezi. Danışman:
Prof.Dr.Yüksel **ARIKAN**, 69 s. Haziran 2009

Çalışmamız genel ya da bölgesel anestezi ile yapılan kasık fitiği onarımlarının uyku ve yaşam kalitesi üzerine etkisini incelemek amacıyla yapıldı.

Araştırmanın örneklemini, Afyon Kocatepe Üniversitesi Genel Cerrahi Servisinde Ocak 2008 - Ekim 2008 tarihleri arasında ameliyat olmuş toplam 64 hasta oluşturmaktadır. Hastaların 32' i genel

anestezi olarak, 32' i de bölgesel anestezi olarak ameliyat olmuşlardır.

Araştırmada veriler sosyodemografik form, Pittsburgh Uyku Kalitesi İndeksi (PUKİ), Berlin Uyku Anketi ve SF-36 Yaşam Kalitesi İndeksi aracılığı ile toplandı. Anketlerdeki sorular hastalara ameliyattan önce, ameliyattan 1 ay sonra ve ameliyattan 3 ay sonra yüz yüze görüşülerek yöneltildi.

Verilerin analizi ve değerlendirilmesinde SPSS.15 for Windows programında T-test ve Ki- Kare önemlilik testleri kullanıldı.

Çalışmamızda PUKİ'ye göre , genel anestezi ile ameliyat olan 32 hastadan 19' unda, bölgesel anesteziyle ameliyat olan 32 hastadan 12' inde uyku kalitesi kötü olarak bulundu. Genel anestezi olarak ameliyat olan hastalar ile bölgesel anestezi olarak ameliyat olan hastalar arasında uyku kalitesi yönünden farklılık saptandı ($p < 0,05$). Genel anestezi olarak ameliyat olan hastaların uyku kaliteleri preoperatif döneme göre , ameliyat sonrası 1. ve 3. ayda değişmemiştir. Ancak bölgesel anestezi olarak ameliyat olan hastaların uyku kaliteleri preoperatif döneme göre ameliyat sonrası 1. ve 3. ayda anlamlı olarak artış göstermiştir.

Çalışmamızda Berlin Uyku anketine göre genel anestezi olarak ameliyat olanlar ile bölgesel anestezi olarak ameliyat olanlar arasında istatistiksel farklılık bulunmadı.

Çalışmamızda SF-36 Yaşam Kalitesi İndeksi' e göre, preoperatif dönemde genel anestezi olarak ameliyat olmuş hastalar ile bölgesel anestezi olarak ameliyat olmuş hastalar arasında fiziksel fonksiyon, ağrı, enerji ve mental sağlık skorlarında farklılık belirlendi. Ameliyat sonrası 1. ayda ise hiçbir parametrede istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmedi ($p > 0,05$).

Ameliyattan sonraki 3. ayda ise genel anestezi alan hastalar ile bölgesel anestezi alan hastalar arasında enerji, emosyonel problem nedeniyle rol kısıtlaması ve mental sağlık skorlarında istatistiksel olarak anlamlı değişiklik bulundu ($p < 0,05$). Genel anestezi olarak ameliyat olan hastalarda fiziksel fonksiyon, emosyonel problem nedeniyle rol kısıtlaması, ağrı, enerji, sosyal fonksiyon ve mental sağlık skorlarında anlamlı artış saptandı. Ameliyat sonrası 3. ayda da fiziksel fonksiyon, ağrı, enerji, sosyal fonksiyon ve mental sağlık skorlarında artışın devam ettiği gözlemlendi. Bölgesel anestezi olarak ameliyat olan hastalarda 1. ayda preoperatif döneme göre fiziksel fonksiyon, fiziksel problem nedeniyle rol kısıtlaması, ağrı, enerji, sosyal fonksiyon, emosyonel problem nedeniyle rol kısıtlaması ve mental sağlık skorlarında anlamlı artış tespit edildi. Ameliyat sonrası 3. ayda da fiziksel fonksiyon, fiziksel problem nedeniyle rol kısıtlaması, ağrı, sosyal fonksiyon, emosyonel problem nedeniyle

rol kısıtlaması ve mental sağlık skorlarında artışın devam ettiği gözlemlendi.

Sonuç olarak, PUKİ' ye göre bölgesel anestezi alan grupta uyku kalitesi istatistiksel olarak anlamlı artış göstermiş, F-36 Yaşam Kalitesi İndeksine göre her iki grupta skorlarda da anlamlı artış tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Uyku kalitesi, yaşam kalitesi, bölgesel anestezi, genel anestezi

SUMMARY

This study has been conducted to investigate the effects of general or regional inguinal hernia correction on sleep and quality of life.

The sampling of the study is comprised of 64 patients who were operated on Afyon Kocatepe University General Surgery Service between January 2008 and October 2008. 32 of the patients had general anesthesia and the other 32 had regional anesthesia.

The data in the study has been collected using socio-demographic form, Pittsburgh Sleep Quality (PUKI), Berlin Sleep Questionnaire and SF-36 life Quality Index. The questions in the questionnaire were asked the patients before the operation, one month after the operation and 3 months after the operation in a face-to-face style.

To analyze and evaluate the data T-test and chi-square tests on SPSS.15 for Windows software has been used.

In the study we have found that according to PUKI, 19 out of 32 of the patients who had general anesthesia and 12 out of 32 of the patients who had regional anesthesia had low quality sleep. We have found that there are differences in terms of sleep quality between patients who had general anesthesia and patients who had regional anesthesia ($p<0,05$). The sleep quality of patients who had general anesthesia didn't change during the first and third month after the operation compared to pre-operative period. However, the sleep quality of patients who had regional anesthesia showed a significant increase during the first and third month after the operation compared to pre-operative period.

In the study according to Berlin Sleep Questionnaire there were no statistical differences between patients who had general anesthesia and patients who had regional anesthesia.

In the study according to SF-36 life Quality Index, on pre-operative period we have found that there are differences between patients who had general anesthesia and patients who had regional anesthesia in terms of physical function, pain,

energy and mental health scores. During the first month after the operation we haven't found statistical meaningfulness on any parameters ($p>0,05$).

During the third month after the operation we have found that there are statistically meaningful changes between patients who had general anesthesia and patients who had regional anesthesia in terms of energy, role restriction due to emotional problems and mental health scores ($p<0,05$). We have found a meaningful increase in physical function, role restriction due to emotional problems, pain, social function and mental health scores on patients who had general anesthesia. During the third month after the operation it was observed that the increase in physical function, pain, energy, social function and mental health scores was continuing. On patients who had regional anesthesia we have found a meaningful increase in physical function, role restriction due to physical problems, energy, social function, role restriction due to emotional problems and mental health scores compared to pre-operative period. During the third month after the operation it was observed that the increase in physical function, pain, social function, role restriction due to physical problems, role restriction due to emotional problems and mental health scores was continuing.

Consequently, according to PUKI sleep quality on patients who had regional anesthesia has shown a statistically meaningful increase, SF-36 Life Quality Index both group of patients have shown a statistically meaningful increase in their scores.

Key words: Sleep quality, quality of life, general anesthesia, regional anesthesia

TOTAL ABDOMİNAL HİSTEREKTOMİ OLAN HASTALARDA YARA YERİ ENFEKSİYONUN OLUŞUMUNDA HASTAYA AİT FAKTÖRLERİN SAPTANMASI

KABU HERGÜL Filiz, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Sezgin **YILMAZ**. 87 s.
Haziran 2009

Bu çalışma, Total Abdominal Histerektomi sonrası yara yeri enfeksiyonu gelişen ve gelişmeyen

olguların karşılaştırılarak hastadan kaynaklanan risk faktörlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Çalışmanın örneklemini, Ocak-Aralık 2008 tarihleri arasında Sağlık Bakanlığına Başlı Dr. Zekai Tahir Burak Kadın Sağlığı Eğitim ve Araştırma Hastanesi Jinekoloji ve Onkoloji Kliniklerinde histerektomi ameliyatı olan ve çalışmayı kabul eden yara yeri enfeksiyonu gelişmiş 35 hasta ile basit rasgele yöntemle seçilmiş 35 hasta oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak "Hasta Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler Statistics Package for Social Sciences (SPSS) 15.0 istatistiksel paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan temel değişkenler şunlardır: Hastaların sosyodemografik özelliklerinin bulunduğu "Kişisel Bilgiler", ameliyat nedeni ve yapılan ameliyatın özelliklerinin yer aldığı "Tanı ve Yapılan İşlemler", yara yeri enfeksiyonu oluşumunu etkileyebilecek hasta özelliklerini içeren "Hikaye", hane özelliklerinin belirlendiği "Yaşam Koşulları", el hijyeninin yeterli olup olmadığının bulunduğu "Hijyenik Durum", ameliyat öncesi döneme dair yara yeri enfeksiyonuna neden olabilecek risk faktörlerinin yer aldığı "Pre-op Dönem", hastaların ameliyat ve ameliyat sonrası döneme dair bilgilerini içeren "Bilgi Düzeyi", sağlık personelinin post-op eğitim alma durumunun belirlendiği "Post-op Eğitim", ameliyat sonrası döneme dair yara yeri enfeksiyonu'na neden olabilecek risk faktörlerinin bulunduğu "Post-op Dönem", ve enfeksiyon belirtileri ve belirtilerin fark edilme zamanının yer aldığı "Enfeksiyon Belirtilerinin Farkedilmesi" bölümlerinden oluşan "Hasta Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Sonuç olarak; hastaların özelliklerinin ve davranışlarının yara yeri enfeksiyonu'nun gelişimini etkilediği ve yapılan yanlış uygulamaların önlenmesi için kapsamlı bir hemşirelik bakımı ve eğitimine gereksinimleri olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Histerektomi, Risk faktörleri, Yara yeri enfeksiyonu

SUMMARY

DETERMINATION OF THE FACTORS OF THE PATIENTS HAVING TOTAL ABDOMINAL HYSTERECTOMY IN THE FORMATION OF WOUND INFECTION

This study is concerned with the reasons underlying the patient-related risk factors for wound infection after the total abdominal hysterectomy. The question here is handled by making a comparison between the cases that wound infection was diagnosed and the others. The sampling was made up of 70 people. 35 of them have undergone hysterectomy operation between January and December in 2008 at gynecology and oncology clinics of the Zekai Tahir Burak Women Health Education and Research Hospital. These people have also suffered from wound infection. Another party was selected via simple random sampling at the same institution. Research data was collected through "Patient Inquiry Form" and they were evaluated through the Statistics Package for Social Sciences (SPSS). The main variables to research wound infection were as follows: "Personal Information" that informs us about socio-demographic characteristics of the patient; "Diagnosis and Treatment" that includes justification for the operation and operational procedures; "Story" that includes some characteristics that might effect Surgical Site Infection (SSI) formation, "Conditions of Life" that enables us to understand household characteristics; "Hygienic Situation" that informs us about whether the hand hygiene is sufficient or not; "Pre-operation period" that covers the risk factors for the operation; "Information Level" that includes information about operation process and afterwards.; "Post-operation Education" that informs us about the training period of the health staff; and "Diagnosis of the Infection Indicators" that covers the indicators and the exact time of their realization. In conclusion, the study findings show that personal characteristics and behaviors of the patients affect deeply the evolution of wound infection. In order to prevent misapplications, there is need for more comprehensive nursing care.

Key words: Hysterectomy, Risk factors, Wound infection

OBSTRÜKTİF UYKU APNE SENDROMU HASTALARDA TEDAVİSİNİN HASTA YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE OLAN ETKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÜLKÜ Nurgül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Abdullah AYÇİÇEK.48
s.Aralık 2009

Bu çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kulak Burun Bogaz Hastalıkları ve Göğüs Hastalıkları Kliniklerine başvuran ve Obstrüktif Uyku Apne Sendromu (OUAS) tanısı alan hastalara uygulanan tedavinin yaşam kalitesi üzerine olan etkisinin araştırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmamız, Ocak 2009 – Aralık 2009 tarihleri arasında 30 olgu üzerinde uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak hasta sosyo-demografik verilerinin öğrenildiği bir form ve SF-36 yaşam kalitesi ölçeği kullanılmıştır. OUAS tanısı koyabilmek için Polisomnografi testi (PSG) kullanılmıştır. OUAS tanısı alan olgulara kisinin yaşam kalitesini değerlendirmek amacıyla tedavi öncesi ve sonrası ‘SF-36 yaşam kalitesi ölçeği’ yapılmıştır. Araştırmada verilerin değerlendirilmesinde; SPSS 10.0 paket programı (SPSS Inc.,Chicago,ABD)kullanıldı. Tedavi öncesi ve tedavi sonrası SF-36 yaşam kalitesi parametreleri, PSG ve Auto CPAP sonuçları arasında fark olup olmadığı Wilcoxon Signed Ranks test kullanılarak karşılaştırıldı. Tedavi öncesi ve tedavi sonrası ölçülen parametrelerin tedavi grupları arası farklılığı Kruskal-Wallis testi kullanılarak analiz edildi. OUAS’ un tüm yaşam kalite parametrelerini düşürüp kisinin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. CPAP tedavisi alan hastalara yapılan SF-36 yaşam kalitesi ölçeği değerlendirmesinde sosyal fonksiyonellik ve emosyonel rol güçlüğü parametreleri dışındaki tüm parametrelerde yaşam kalitesi açısından bir düzelme saptanmıştır ($p<0.05$). Destek tedavi öncesi ve sonrası yapılan istatistiksel değerlendirme de SF-36 yaşam kalitesi ölçeği sadece genel sağlık ve mental sağlık parametreleri anlamlı derecede yükselmislerdir ($p<0.05$). Bunlar dışındaki parametrelerde anlamlı bir değişiklik saptanmamıştır ($p>0.05$). istatistiksel olarak yeterli sayı olmamasına rağmen cerrahi tedavi öncesi ve tedavi sonrası tüm parametrelerde yaşam kalitesi açısından bir düzelme olduğu izlenmiştir. Olumsuz yönde etkilenen yaşam kalitesi parametrelerinin özellikle CPAP tedavisi ile önemli derecede gerilediği bununla birlikte diğer

uygulanan tedavilerinde yaşam kalitesini arttırdığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: OUAS, Obstrüktif Uyku Apne Sendromu, SF-36, Yaşam Kalitesi

SUMMARY

EVALUATION OF THE EFFECTS OF THE TREATMENT ON THE QUALITY OF LIFE IN THE PATIENTS WITH OBSTRUCTIVE SLEEP APNEA SYNDROME

This study was performed to investigate the effects of the treatment on quality of life in the patients who were diagnosed as obstructive sleep apnea syndrome (OSAS) in the clinics of pulmonology and otorhinolaryngology departments at Ahmet Necdet Sezer Research and Training Hospital of Afyon Kocatepe University. The study was performed with 30 patients between January, 2009 and December, 2009.

SF-36 measure of quality of life and a questionnaire including sociodemographic information were used as data collecting tools. Polisomnography (PSG) was used to diagnose OSAS. SF-36 measure of quality of life was applied to the patients diagnosed as OSAS before and after the treatment to evaluate the quality of life.

SPSS 10.0 package programme (SPSS Inc, Chicago, USA) was used to analyse the data in the study. Wilcoxon Signed Ranks test was used to analyse the parameters of SF-36 quality of life before and after the treatment, and to evaluate the differences between PSG and auto CPAP. Kruskal-Wallis test was used to analyse the differences between the parameters measured before and after the treatment among the treatment groups.

OSAS was found to have negative effects on the quality of life with decreasing all quality of life parameters. All the parameters except social functionality and emotional role difficulty were improved in the SF-36 measure of quality of life in the patients having CPAP treatment ($p<0.05$). Only general health and mental health parameters were found to increase significantly in the SF-36 measure of quality of life in the statistical analysis performed before and after the support treatment ($p<0.05$). No significant changes were determined in the other parameters except these ones ($p>0.05$). Despite the lacking number of patients statistically, improvement in terms of quality of life in all parameters was observed before and after the treatment.

Negatively effected quality of life parameters were determined to decrease especially with CPAP treatment, nonetheless, other treatment modalities were also determined to increase the quality of life.

Key words: OSAS, obstructive sleep apnea syndrome, SF-36, quality of life

KRONİK BEL AGRISI OLAN HASTALARIN CERRAHİ TEDAVİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN BELİRLENMESİ

ÇALIŞ İBİŞ Kamuran, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Adem **ASLAN**.72
s.Ocak 2010

Bu çalışma, kronik bel ağrısı olan hastaların cerrahi tedavi hakkındaki olumlu ya da olumsuz düşüncelerinin belirlenmesi ve bu sonuçlara yönelik olarak hastaların cerrahi tedavi hakkında bilinçlendirilmesi için gerekli olan bilgilerin elde edilmesi amacıyla planlanmıştır. Arştırmamız, Temmuz 2008 ve Mart 2009 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Arştırma ve Uygulama Hastanesi Nörosirurji Polikliniği'ne bel ağrısı şikayeti ile başvuran bütün hastalardan; yapılan fizik muayene ve tetkikler sonucu üç ay veya daha uzun süreli bel ağrısı olan, spinal cerrahi operasyon geçirmeyen, arştırmaya katılmaya gönüllü toplam 152 hasta üzerinde uygulanmıştır. Arştırmada veri toplama aracı olarak; hastaların sosyodemografik özellikleri ve sahip oldukları bel ağrısı ve cerrahi tedavisi hakkında bilgi ve görüşlerini belirlemeye yönelik hazırlanmış sorulardan oluşan Bireyi Tanıtıcı Veri Formu ile birlikte Visual Analog Skala (VAS) ve Oswestry Disability Index (ODI) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirmesinde; Anova, T-testi, Ki-kare, Kruskal Wallis ve Mann-Whitney U testi uygulandı. Arştırma sonucunda; çalışmaya katılan bütün hastaların %40,8'i cerrahi tedaviyi kabul ederken, %59,2'si kabul etmemiştir. Ayrıca hastaların %40,8'i bel ameliyatı hakkında bilgisinin olmadığını ve %39,5'i de felç olmaktan korktuğunu ifade etmiştir.

Cerrahi tedavi yöntemini kabul eden hastaların; %33,9'u ameliyat olmaktan korkmasına rağmen, %54,8'i ameliyat sonrası ağrılarının kısmen azalacağını ve %62,9'u ise daha az ağrı kesici ilaç kullanacağını ifade etmiştir. Ayrıca hastalar günlük yaşam aktivitelerini (yürüme, ayakta durma, oturma

gibi) rahat bir şekilde karşılayabileceklerini düşünmektedirler.

Cerrahi tedaviyi kabul etmeyen hastaların ise; %61,1'i ameliyat olmaktan korktuğunu, %46,7'si ise cerrahi tedavi sonrası ağrılarının kısmen geçmeyeceğini ve daha fazla siddetlenebileceğini düşünmektedirler. Ayrıca hastaların %13,3'ü ameliyatını yapacak doktora güvenmediği için cerrahi tedaviyi kabul etmediğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, cerrahi tedavi planlanan hastalara; hastalığın niteliği, anestezi uygulaması, cerrahi girişim ve postoperatif dönemle ilgili olarak kaygıyı arttırmayacak şekilde bilgi verilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Bel ağrısı, Cerrahi tedavi, Hastanın düşüncesi, Konservatif tedavi, Kronik bel ağrısı.

SUMMARY

DETERMINATION OF THEIR IDEAS ABOUT SURGICAL TREATMENT OF PATIENTS WITH CHRONIC LOW BACK PAIN

This study was planned in order to determine the positive and negative opinions of the patients having chronic low back pain about the surgical treatment and, with the aid of these results, to get data necessary for informing the patients about the surgical treatment. This study was performed with 152 patients who were presented with the complaints of low back pain at the neurosurgery clinic of Ahmet Necdet Sezer Research and Teaching Hospital, Afyon Kocatepe University between July 2008 and March 2009. All the patients, who did not have any spinal surgery before, were willing to participate in the study and were suffering from low back pain more than three months as learnt by physical examination and diagnostic tests. Data were collected using a questionnaire including sociodemographic characters of the patients and their opinions about low back pain and its surgical treatment with Visual Analog Scale (VAS) and Oswestry Disability Index (ODI). Statistical analysis was performed by ANOVA, T-test, Ki-square, Kruskal Wallis and Mann-Whitney U tests.

As a result, while 40,8% of the patients were accepting the surgical treatment, 59,2% of them refused. It was found that 40,8% of them did not have any knowledge about the spinal surgery and 39,5% of them were afraid of to have paralysis. Despite 33,9% of the patients whom accepted the surgical treatment were afraid of having an

operation, 54,8% of them stated that their pain would partly decrease and 62,9% of them stated that they would use lesser analgesics after the operation. They also expressed that they could do their daily activities (such as walking, standing and sitting) comfortably. 61,6% of the patients who refused the surgical treatment were afraid of having an operation. 46,7% of them thought that their pain would not partly reduce and even become more severe. 13,3% of the patients stated that they didn't accept the operation because of that they don't trust their surgeon.

Eventually, it should be informed in connection with the nature of the illness, administration of anesthesia, surgical procedure and postoperative period without increase the anxiety to the patients whom were planned to undergo on operation.

Key words: Chronic low back pain, Conservative treatment, Low back pain, Opinion of the patient, Surgical treatment.

HEMŞİRELERİN TOTAL PARENTERAL BESLENMEYE İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

ÇELEBİ Zeycan Meltem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr.Sezgin YILMAZ. 58 s. Şubat
2010

Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde, Genel Cerrahi yoğun bakım, Dahiliye yoğun bakım, Anestezi yoğun bakım, Koroner yoğun bakım ve KVC yoğun bakım ünitelerinde ki 49 hemşire üzerinde, total parenteral beslenmeye ilişkin bilgi düzeylerinin saptanması üzerine yapılan bir alan araştırmasıdır.

Araştırmanın evrenini; Aralık 2009-Ocak 2010 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi'nde Genel Cerrahi, Dahiliye, KVC, Anestezi ve Koroner yoğun bakım ünitelerinde görevli hemşireler oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında, Total Parenteral Beslenmeye ilişkin anket formu, Hemşirelik Bakımı Gözlem Formu kullanılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından hemşireler ile yüz yüze görüşülerek toplanmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin girişinde ve değerlendirilmesinde, Statistics Package for Social

Sciences (SPSS) 15.0 istatistiksel paket programı kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler için sayı yüzde gösterimi kullanılmıştır. Değerlendirme sonrasında açık uçlu sorular, bilenler/bilmeyenler şeklinde gruplandırılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, hemşirelerin beslenme destek tedavisi hakkında bilgilerinin iyi olduğu ve Total parenteral beslenme hakkında yeterli bilgiye sahip oldukları; Total parenteral beslenmeye bağlı gelişebilecek komplikasyonların bir çoğu ile, erişkin bir bireyin günlük kalori ihtiyacı hakkında bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak hemşirelere verilen hizmet içi eğitimin, onların uygulamalarını ve bilgi düzeylerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Yetersiz olunan hususlarda etkin hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi ve eğitimin sürekliliğinin sağlanması değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Total parenteral beslenme ve hemşirelik bakımı, Total parenteral beslenme komplikasyonları

SUMMARY

TOTAL PARENTERAL NUTRITION KNOWLEDGE LEVEL OF NURSES REGARDING DETERMINATION OF BEING

This research has been conducted on 49 nurses from Afyon Kocatepe University Research and Application Hospital. The aim of the research is to find out the knowledge level of the nurses on Total parenteral nutrition. Design of the research is a field research and the 49 nurses belong to General surgery intensive care, internal medicine intensive care, Anesthesia intensive care, Coronary intensive care and Cardiovascular surgical intensive care units. Scope of the research focuses on the nurses who are from General surgery intensive care, internal medicine intensive care, Anesthesia intensive care, Coronary intensive care and Cardiovascular surgical intensive care at Afyon Kocatepe University Research and Application Hospital between December 2009 – January 2010. Data has been collected with a questionnaire of Total parenteral nutrition and nursing care observation form. Data has been collected by the researcher through face-to-face interview with nurses. Collected data has been analyzed with Statistics Package for Social Sciences (SPSS) 15.0. Percentage exhibition has been employed for descriptive statistics. Open-ended questions have been grouped by "know/ do not know." Findings from the research shed light on the following; nurses are well equipped on diet support treatment

and knowledge on Total parenteral nutrition. However, they lack knowledge on the complications related to total parenteral nutrition and required daily calorie intake for adults. As a result, we have found that in- house training has increased their knowledge and applicability levels. However, for matters which they lack knowledge, efficient in- house training should be employed and training should be in the form of continuing education

Key words: Total parenteral nutrition and nursing care, Complications of Total parenteral nutrition

ÇOCUKLARI OLAN HEMŞİRELERİN İŞ YAŞANTISINA VE NORMAL SAĞLIK ANKSİYETELERİNE EK OLARAK SİGARA İÇMELERİNİN YA DA İÇMEMELERİNİN ANKSİYETELERİNİ NE ÖLÇÜDE ETKİLEDİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

GÜREŞ Zeynep, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Canan **BALCI**. 89 s. Şubat
2010

Bu araştırma Çocukları Olan Hemşirelerin İş Yaşantısına ve Normal Sağlık Anksiyetelerine ek Olarak Sigara İçmelerinin ya da İçmemelerinin Anksiyetelerini Ne Ölçüde Etkilediğinin Araştırılması amacıyla planlanmış bir çalışmadır. Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Afyonkarahisar Devlet Hastanesi ve Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Hastanesi'nde 25.02.2008-25.04.2008 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ve ölçekler [Durumluk Kaygı Ölçeği (STAI I), Sürekli Kaygı Ölçeği (STAI II), Beck Depresyon Ölçeği, Aile Değerlendirme Ölçeği, SF-39 Yaşam Kalite Ölçeği] kullanılmıştır. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde yüzdellikler, ki-kare analizi, varyans analizi, korelasyon analizi, iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi) kullanılmıştır. Toplanan verilerin değerlendirilmesi ile şu sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 29.95±5.98 olarak bulunmuştur. Çocukları olan ve olmayan hemşireler

arasında eğitim durumu, medeni durum, çalışma süreleri, gelir durumu, sigara kullanma süreleri, sağlık sorunlarının olmasına göre istatistiksel anlamda farklılık bulunmuştur. Çocuk sahibi olmayan ve sigara kullanan hemşirelerde durumluk ve sürekli kaygı puanları yüksek bulunmuş, çocukları olan ve yine sigara kullanan hemşirelerde orta düzeyde duygu durum bozukluğu olduğu, beck depresyon puanlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak, hemşirelerin çocuklarının olmasının ya da olamamasının sigara kullanma durumlarına etki etmediği, kaygı düzeyi yüksek olan bireylerde madde kullanımının da yüksek olduğu ve aile işlevlerinde sağlıksızlığa gidişin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler; Hemşire, Anksiyete, Depresyon, Yaşam Kalitesi, Aile İşlevleri

SUMMARY

THE EFFECTS OF SMOKING ON NURSES WHO HAVE CHILDREN IN ADDITION TO THEIR JOB LIFE AND NORMAL HEALTH ANXIETY

This research is planned to find the effects of smoking on nurses, who have children, in addition to their job life and normal health anxiety. This research was conducted between 25.02.2008-25.04.2008 on Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer research and application hospital, Afyon State Hospital and Zübeyde Hanım Maternity and Children's Hospital. For collecting data, questionnaire and scales [of State Anxiety Scale (STAI I), Trait Anxiety Inventory (STAI II), Beck Depression Scale, Family Assessment Scale, SF-36 Quality of Life Scale] which are prepared by researcher, are used. For evaluating the data, percentages, chi-square analysis, variance analysis, correlation analysis, significance test of the difference between two averages are used. From evaluation of data, the following results were obtained. The average age of nurses were found to be 29.95±5.98, between the nurses who have children and who haven't got children the statistical differences were found in education status, working hours, marital status, duration of smoking and health problems. In the case of nurses who have not got children and smoking habit, have high anxiety scores. In the case of nurses who have children and smoking habit, have mood disorder and their beck depression scores were determined to be higher.

As a result, whether having children or not doesn't affect smoking habit of nurses. But the people who

have high anxiety, have more smoking habits and it is found that their family life is going to be unhealthy.

Key Words: Nurse, Anxiety, Depression, Quality of Life, Family Assessment

TİROİDEKTOMİ SONRASI KADINLARDA CİNSEL FONKSİYON DEĞİŞİKLİKLERİ

ULUYOL Müjgan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç. Dr. Emre **TÜZEL**.80 s. Nisan
2010

Bu çalışmaya; tiroidektomi operasyonu olacak evli, cinsel yönden aktif, 20-50 yaş arasında ve gönüllü olarak katılan 30 bayan hasta alınmıştır. Uygulanacak Kadın Cinsel İşlev Ölçeği ile operasyon öncesi ve sonrası cinsel işlevlerde farklılık olup olmadığı tespit edilmek amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Çalışmaya hasta grubuyla benzer özelliklere sahip 20 kadın kontrol grubu olarak alınmış ve aynı anket uygulanmıştır. Operasyon öncesi hastalara anket verilmiş ve uygun şekilde doldurulması istenmiştir. Operasyondan dört hafta sonra aynı anket hastalara uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak test edilmiştir.

KCIÖ ile yapılan ölçüm sonucunda operasyon sonrası ortalama skor operasyon öncesi ortalama skordan anlamlı ($p<0.05$) bir şekilde yüksek çıkmıştır. Ölçeğin alt boyut skorları değerlendirildiğinde; istek düzeyinde operasyon sonrası ortalama skorlarının operasyon öncesi skorlara göre anlamlı ($p<0.05$) olarak yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan çalışma sonucunda hastaların operasyon sonrası cinsel istek düzeylerinde değişiklik saptanmıştır. Cinsel uyarılma, kayganlaşma, orgazm, tatmin ve ağrı durumlarında operasyon öncesi ve sonrası bir değişiklik tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Tiroidektomi, cinsel fonksiyon, kadın.

SUMMARY

CHANGES IN SEXUAL FUNCTION IN WOMEN AFTER THYROIDECTOMY

Thirty female patients who will be operated as thyroidectomy between 20-50 years, sexual active, married were added voluntarily to this study. This study was applied to determine the differences between sexual activities before and after the operation. We used The Female Sexual Function Index for this measurement. To work with patients groups with similar characteristics as the control group

20 women received the same questionnaire was administered. The patients were given questionnaire and wanted to fill appropriately before the operation. The same questionnaire was administered to patients four weeks after the operation. The results obtained were statistically tested. As a result of the measurement with the average post-operative FSFI scores from preoperative mean scores significantly ($p<0.05$) were higher in a way. Subscale scores of the scale were evaluated at the level of demand after the operation the average scores significantly compared to preoperative scores ($p<0.05$) were found to

be high. We found that there were some changes at the level of sexual desire. But there was no change in sexual arousal, lubrication, orgasm, satisfaction and pain before and after the operation.

Keywords: Thyroidectomy, sexual function, women.

TRAKEOTOMİ BAKIMINDAN HEMŞİRELERİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

DEMİRALAY Ayşegül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç. Dr. Erdoğan **OKUR**.55 s. Haziran
2010

Bu çalışmada, hemşirelerin trakeotomi konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma grubunu, Ekim-Kasım 2009 tarihleri arasında İstanbul Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesinde Anestezi ve Reanimasyon

yoğun bakım ünitesi, Cerrahi servisi , KBB servisi, Acil servis, Poliklinik , Dahiliye kliniklerinde görev yapan 150 hemşire oluşturmaktadır.

Araştırmanın veri toplama aracı olarak kullanılan anketin birinci bölümünde hemşirelerin kişisel bilgilerine ilişkin sorular; ikinci bölümünde ise trakeotomi bakımı ile ilgili bir bilgi testi bulunmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS 11.5 programında yüzde ve Khi-kare ile test edilmiştir. Khi-kare analizleri sonucunda $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı çıkan sonuçlar belirlenmiştir.

Hemşirelerin trakeotomi bakımındaki bilgi düzeyleri ile öğrenim durumları arasındaki ilişki istatistiksel olarak karşılaştırıldığında anlamlı fark bulunup ($p < 0.05$) eğitim düzeyi yüksek olan hemşirelerin trakeotomi bakımındaki bilgi düzeyinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin trakeotomi bakımındaki bilgi düzeyleri ile aylık maaşları arasındaki ilişki istatistiksel olarak karşılaştırıldığında anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu bulguyla aylık kazancın yüksek oluşu iş motivasyonunu arttırdığı ve bunun da bilgi düzeyine olumlu yansıdığı söylenebilir. Hemşirelerin trakeotomi bakımındaki bilgi düzeyleri ile çalıştıkları birim arasındaki ilişki istatistiksel olarak karşılaştırıldığında anlamlı fark bulunmuştur ($p < 0.05$).

Araştırma sonucunda; hemşirelerin trakeotomi bakımı ile ilgili bilgi düzeylerinin öğrenim durumlarına, maaşlarına, mesleki isteklerine, kurumsal memnuniyetine, çalıştıkları birime, çalışma arkadaşları memnuniyetine göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Trakeotomi, hemşire, bakım, bilgi düzeyi.

SUMMARY

A DETERMINATION OF NURSES' KNOWLEDGE LEVELS ABOUT TRACHEOTOMY CARE.

In this study, nurses' knowledge levels about tracheotomy care were examined. The sampling group was made of 150 nurses working in Anesthesia and Reanimation intensive care unit, surgical, Otorhinolaryngology, emergency services, outpatient clinic and internal medicine in İstanbul Haydarpaşa Numune Training and Research Hospital between October and November 2009. In the first part of survey having been used as the data collection tool of research, questions referring to personal information of nurses and in the second part knowledge test about tracheotomy care are present. Data acquired in research were tested in

SPSS 11.5 program by means of percent and Chi-Square. For the significant outcomes in $p < 0.05$ level acquired in the conclusion of Chi-Square. With the statistic investigation the relationship between nurses' related to tracheotomy care knowledge and the education level has seen significant ($p < 0.05$). With the statistic investigation the relationship between nurses' related to tracheotomy care knowledge and the monthly salary has seen significant ($p < 0.05$). This finding of higher monthly earnings to increase motivation to work and that it may be said to reflect positively on knowledge. When we examined the relation between nurses' tracheotomy care knowledge level and the units , it seems the units that applies the traditional methods and this result seems significant statistic too ($p < 0.05$). In the end of research; nurses' knowledge levels about tracheotomy care were significant differences according to educational levels, salaries, career demands, institutional satisfaction, unit, colleagues satisfaction.

Keywords: Tracheotomy, Nurse, Care, Knowledge level

GONARTROZLU HASTALARDA TOTAL DİZ PROTEZİNİN YAŞAM KALİTESİ ÜZERİNE ETKİSİ

YILDIZ Özlem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Gökhan **MARALCAN**.75
s.Ocak 2011

Bu çalışmada amaç, gonartroz tanısı konan hastalarda total diz artroplastisinin yaşam kalitesi ve diz fonksiyonları üzerine etkisini araştırmaktır. Çalışma Eylül 2009 – Eylül 2010 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi Ortopedi ve Travmatoloji Servisi'nde yapılmıştır. Gonartroz tanısıyla yatırılan, total diz protezi (TDP) ameliyatı yapılan ve ameliyat sonrasında protezinde komplikasyon gelişmeyen 48 hasta araştırma kapsamına alınmıştır. Çalışmada ameliyat öncesi ve 6 ay sonrasında 48 hastaya anket uygulanmıştır. Anket formunun birinci bölümünde hastaların demografik özelliklerine ait bilgiler, ikinci bölümünde genel sağlık statüsü boyutlarını içeren SF-36 yaşam kalitesi ölçeği, üçüncü bölümde ise diz değerlendirme formu yer almıştır. Veriler Statistical Package for Social Science (SPSS) programı kullanılarak bilgisayara verilmiştir.

Ankete katılan hastaların demografik verilerinin hesaplanmasında sayı(n) / yüzde (%) kullanılmıştır. Diğer verilerin değerlendirilmesi için bağımlı iki grubun karşılaştırılmasında kullanılan, Wilcoxon ileri önemlilik testi uygulanmıştır. Çalışmada, hastaların ameliyat öncesi ve sonrası genel sağlık statüsü boyutları karşılaştırılmış ve ameliyat sonrası anlamlı değişim olduğu görülmüştür. Yapılan istatistiksel analiz sonucuna göre genel sağlık statüsü boyutları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Hastaların ameliyat öncesi ve sonrası genel sağlık statüsü boyutları yaş, cinsiyet, sistem hastalığı, dizdeki ağrı süresi ve diz protezi ameliyatı hakkında bilgi sahibi olup olmaması gibi demografik ve klinik özellikleriyle karşılaştırıldığında ameliyat sonrasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Hastaların ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası diz fonksiyon değerleri karşılaştırıldığında ameliyat sonrasında yapılan istatistiksel analiz sonucuna göre anlamlı bir fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Ameliyat öncesi ve ameliyat sonrası diz fonksiyon değerleri yaş, cinsiyet, sistem hastalığı, dizdeki ağrı süresi gibi özelliklerle karşılaştırıldığında ameliyat sonrası pozitif yönde değişim olduğu ve istatistiksel analiz sonucuna göre de anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Sonuç olarak bu çalışmada gonartrozun tedavisinde total diz protezi ameliyatının hem yaşam kalitesi üzerine hem de diz fonksiyonları üzerine olumlu etkisinin olduğu görülmüştür. Çalışmada, TDP'nin gonartroz tedavisinde ağrıyı geçiren, diz fonksiyonlarında belirgin artış sağlayan, insanların yaşam konforunu arttıran etkili bir tedavi yöntemi olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Artroplasti, diz, gonartroz, protez, yaşam kalitesi.

SUMMARY

EFFECT ON QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH KNEE OA TOTAL KNEE PROSTHESIS

In this study our aim was to investigate the effects of total knee arthroplasty on quality of life and knee functions of gonarthrosis patients.

The study was performed in Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Research Hospital, Orthopedics and Traumatology Department between September, 2009 and September, 2010. The 48 patients who had diagnosis of gonarthrosis and underwent total knee arthroplasty without developing any complications included in the study. In the study a query was applied to 48 patients preoperatively and 6th month postoperatively.

Demographic characteristics of the patients take place in the first part of the questionnaire. SF-36 health quality scale that includes general health status dimensions made up the second part. Knee evaluation form take place in the third part of the questionnaire. Data were transferred to computer using Statistical Package for Social Science (SPSS) program. To calculate the demographic data of the patients who joined the survey number or percent were used. To evaluate other data Wilcoxon tests has been applied that was used to compare to dependent groups.

Study, preoperative and postoperative general health status dimensions were compared and a significant change was found postoperatively. Statistically significant differences were found between general health status dimensions ($p < 0,05$). When preoperative and postoperative general health status dimensions compared to demographic and clinical characteristics such as age, gender, systemic diseases, duration of knee pain and whether the patient was informed or not about operation; a significant difference was found ($p < 0,05$). When the preoperative and postoperative knee functions values were compared, significant difference was found according to the postoperative statistically analyze results ($p < 0,05$). When preoperative and postoperative knee function values were compared to some characteristics such as age, gender, systemic diseases and duration of knee pain, postoperative there is a positive change in the knee functions was observed and this was statistically significant too ($p < 0,05$).

As a result in this study it has been seen that in the treatment of gonarthrosis, total knee arthroplasty has beneficial effects both on quality of life and knee functions. In this study, it has been determined that total knee arthroplasty is an efficient treatment method that relieves pain, increases knee functions significantly and increases life comfort of people.

Key Words: Arthroplasty, knee, gonarthrosis, prosthesis, quality of life.

DİYABETİK HASTALARIN DİYABETİK AYAK İLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DİYABETİK AYAK LEZYONLARININ GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

PALABIYIK YILMAZ, Dürdane.Yüksek Lisans
Tezi. Danışman: Doç.Dr.Yavuz **DEMİR**.104
s.Haziran 2011

Diabetes mellitus, görülme sıklığı ve komplikasyonlarından dolayı önemli bir sağlık sorunudur. Diabetes mellitus'un kronik komplikasyonlarının etkilerinin görüldüğü yer özellikle alt ekstremitelerdir. Diyabetik ayak lezyonları amputasyon tedavisine kadar giden, morbidite ve mortalite riski taşıyan fakat önlenebilir bir komplikasyondur. Diyabetik ayak lezyonlarını önlemede diyabet eğitimi ve ayak bakım eğitimi önemlidir. Bu çalışmanın amacı; diyabetik ayak lezyonu ile hastaneye başvuran hastalarda diyabetik ayak bilgi ve tutumlarının ayak lezyonlarının tipleri ile olan ilişkisini belirleyerek eğitim ihtiyaçlarını ortaya çıkarmaktır.

Bu çalışma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi, Antalya'da HBOT uygulayan bir merkez, Ege ve Akdeniz Tıp Fakültesi Hastaneleri olmak üzere toplam dört merkezde uygulanmıştır. Bu merkezlere diyabetik ayak lezyonu ile başvuran 92 kadın ve 138 erkek olmak üzere toplam 230 hasta çalışma grubunu oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında dört form kullanılmıştır. Bu formlar sosyo-demografik özellikleri bilgi formu, diyabet bilgi testi formu, diyabetik ayak bakımı bilgi formu, Wagner sınıflama ve enfeksiyon şiddetine göre Klinik değerlendirme formudur. Veriler SPSS 18.0 istatistik paket programı ile Anova (F) testi, χ^2 (Ki-kare) bağımsızlık testi, Korelasyon analizi kullanılarak incelenmiştir.

Çalışmamızda hastaların eğitim düzeyinin, yara evresi üzerinde bir etkisi bulunmamıştır. Daha önce diyabetik ayak tanısıyla tedavi olmuş hastalar tekrar diyabetik ayak yarası oluşması açısından risk altında oldukları saptanmıştır. Buna ek olarak bu hastaların bir bölümünün diyabetik ayak bakım eğitimi ve diyabet eğitimi almadıkları görülmüştür. Diyabet eğitim programına katılan ile katılmayan hastaların bilgi düzeyleri arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Hastaların diyabete ilişkin bilgi düzeyinin Wagner sınıflamasına göre yara evreleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür fakat ayak

bakım bilgi düzeyleri ile yara evreleri arasında bir ilişki tespit edilmemiştir.

Hastalara diyabet tanısı konulduktan sonra diyabet eğitimlerine en kısa sürede başlanmalıdır. Verilen eğitimlerin etkisini saptayabilmek için belirli periyotlarda hem bilgi düzeyleri hem de davranışları test edilerek güncel bilgiler ışığında eksik oldukları noktalar tekrarlanmalıdır. Eğitimleri desteklemek için medya organları aracılığıyla diyabet ve komplikasyonları hakkında temel bilgiler verilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Diabetes mellitus, diyabetik ayak, diyabetik ayak bakımı, diyabetik ayak bakımı bilgi düzeyi, diyabet bilgi düzeyi, Wagner sınıflaması ve enfeksiyon şiddetine göre klinik sınıflama

SUMMARY

THE EFFECT OF DIABETIC PAITENT'S KNOWLEDGE AND ATTITUDES ABOUT DIABETIC FOOT ON THE DEVELOPMENT OF DIABETIC FOOT LESIONS

Diabetes mellitus is a serious health problem due to higher incidence and complications. The effects of chronic complications of diabetes mellitus are mostly seen in lower extremities. Diabetic foot lesions can be prevented but when occurs, it may result in serious morbidity and even amputation and mortality. In prevention of diabetic foot lesions, training on diabetes and foot care are important. This study was designed to evaluate the relation between the patients' knowledge and attitudes about diabetes and the occurrence of diabetic foot, to test their need for education on diabetes.

This study was carried out in four health centers; Afyon Kocatepe University, Ege University, Akdeniz University and a center applying HBOT in Antalya. The study group consisted of 230 patients, 92 females and 138 males, admitted to these centers with diabetic foot lesion. Four forms were used for data collection. Those were socio- demographic characteristics information form, diabetes knowledge test form, diabetic foot care knowledge form, Wagner classification form and clinical evaluation form according to severity of existing infection. Data were analysed using Anova (F) test, χ^2 (Chi-Square) independence test and correlation analysis with SPSS 18.0 statistics package program.

In our study, no relation between the patients' educational level and wound grade according to Wagner classification system. It was found that

patients who took previous diabetic foot care are under higher risk to develop new diabetic lesions. Additionally, it was seen that some of the those patients didn't get education on diabetes and diabetic foot care. It was also found that diabetes knowledge level was significantly higher in patients attended training programs than the patients who did not attend the training programs. It was found that the level of patients' knowledge about diabetes was related with the wound stage but no correlation was determined between their knowledge level on diabetic foot care and wound stages.

The patients should be given training on diabetes when the diagnosis of diabetes was established. To determine efficacy of training, they should be tested periodically about their knowledge and current developments should be given to those patients. Media should be used to inform patients about diabetes and its complications.

Key Words: Diabetes mellitus, diabetic foot, diabetic foot care, diabetic foot care knowledge level, diabetes knowledge level, Wagner classification and clinical classification according to severity of infection.

LAPAROSKOPİK KOLESİSTEKTOMİDE TROKAR YERİNE BUPİVAKAİN ENJEKSİYONUNUN POSTOPERATİF AĞRIYA ETKİSİ

YILMAZ, Kübra. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Prof.Dr.Yüksel **ARIKAN.**121 s.Temmuz 2007

Çalışmamıza, 18-88 yaşları arasında laparoskopik kolesistektomi operasyonu uygulanan olan 71 hasta rastgele 2 grup oluşturulmak kaydı ile dahil edildi.Çalışma kapsamına alınan tüm hastalara bir gün önce VAS anlatılarak, ağrı şiddetinin tayini için 0 ile 10 arası numaralanmış ağrı skorum sistemi hakkında bilgi verildi.

Bupivakain uygulanan gruba ilk giriş trokarı hariç 3 trokar yerine bupivakain enjeksiyonu yapıldı ve her hastaya (1cc=5 mg bupivakain olduğundan) 15 mg. bupivakain verildi.

Olgular rastgele iki çalışma grubuna ayrıldı. Grup 1 (n=34) bupivakain grubu , Grup 2 (n=37) kontrol grubu olarak tanımlandı, 2. Gruba bupivakain uygulanmadı. Hastalar servise gönderildikten sonra

da 2, 4, 6 ve 12.saat VAS değerleri kaydedildi. Hastaların ilk analjezi ihtiyacı olana kadar geçen süreleri ve 12. saat için toplam kullanılan analjezi miktarları kaydedildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metodların (ortalama, standart sapma) yanı sıra ölçüm zamanlarına uygun testi belirlemek için Mauchly'in Sphericity testi, ölçüm zamanları için Test of Within-Subjects Effects, 2 grubun karşılaştırılmasında Anova, analjezi ihtiyaçlarının karşılaştırılmasında Mann-Whitney U testi, 2 grubu analjezi ihtiyaçları bakımından karşılaştırılmasında Kruskal Wallis testi kullanıldı.

Çalışmamızda bupivakain uygulanan grubun operasyon sonrası VAS değerleri düşüktü. Gruplar karşılaştırıldığında bupivakain uygulanan grubun, bupivakain uygulanmayan gruba göre postoperatif VAS skoru 2, 4 ve 6. saatte daha düşük ve istatistiki olarak anlamlı fark gözlemlendi. 12. saate bupivakainin postoperatif analjezi açısından etkin olduğu gözlemlendi, bu da bupivakainin etki süresinin 130-300 dakika oluşuyla paralel olmaktadır. Analjezi ihtiyaçları ise her iki grup için benzerdi.

Anahtar Kelimeler: Laparoskopik kolesistektomi, bupivakain, postoperatif ağrı

SUMMARY

EFFECT OF EARLY BUPIVACAINE INJECTION TO THE TROCAR SITE IN LAPAROSCOPIC CHOLECYSTECTOMY.

71 patients between ages 18-88 who had laparoscopic cholecystectomy were randomized in 2 groups in this study. All patients were informed one day before the study about VAS and scoring system of pain severity from 0 to 10.

The first group had 3 bupivacaine injection to the trocar sites (except the first trocar site). 1cc=5 mg bupivacaine and it means each patient gets 15 mg bupivacaine.

The patients were randomized to two study groups. Group 1 (n = 34) bupivacaine group, Group 2 (n = 37) was defined as the control group., Bupivacaine wasn't injected to the second group.

VAS levels of patients were recorded at postoperative 2.,4.,6. , and 12. hours. We recorded the time until first need for analgesia and the total amount of analgesia at postoperative 12. hour.

In this study , we used descriptive statistical methods for analyzing the data , the Mauchly sphericity test to determine the appropriate test for measurement times, the Test of Within-Subjects

Effects for measurement times, ANOVA for comparison of 2 groups, Mann-Whitney U test for analgesia needs and Kruskal-Wallis test for comparison of 2 groups in terms of needs analgesia.

In our study the bupivacaine group had lower postoperative VAS scores. Compared with the second group, statistically significant decrease was observed in postoperative VAS scores of bupivacaine group at 2, 4, 6. hours. bupivacaine was found effective at postoperative 12.hour and it is parallel to the effective duration (130-300 minutes) of bupivacaine. Analgesia needs were similar for both of two group.

Keywords: Laparoscopic cholecystectomy, bupivacaine, postoperative pain

İLK KEZ SEZARYEN OLAN HASTALAR İLE MÜKERRER SEZARYEN OLAN HASTALARIN AĞRI DEĞERLENDİRMELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

AYAZ, Nur Pınar. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Doç.Dr.Adnan NARCI. 91 s. Kasım 2011

Bu çalışma ilk kez sezaryen olan hastalar ile mükerrer sezaryen olan hastaların ağrı düzeylerinin doğru tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamızın 06-10-2010 ile 24-12-2010 tarihleri arasında yapılmış olup, araştırmamızın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın Doğum Servisi ile Samsun Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastahanesi Nisaiye Servislerinde sezaryen operasyonu geçiren hastaların tümü oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise bu tarihler arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kadın Doğum Servisi ile Samsun Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi nisaiye servislerinde yatmakta olup ,araştırmaya katılmayı kabul eden 216 hasta oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak, 9 sorudan oluşan anket formu ile Mc Gill Melzack ağrı soru formu kullanılmıştır. Anket formunda kadınların demografik özellikleri, daha önce sezaryen geçirip geçirmediği ve ameliyat sonrası yaşadıkları ağrıya ilişkin sorular yer almaktadır. Verilerin analizinde tanımlayıcı ölçütler (yüzde, frekans, minimum, maksimum, v.b.), ki-kare testi, Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi kullanılarak, $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Çalışmamızda hastaların yaş ortalamasının 29,10 olduğu, tümünün evli, %54,2'sinin ilköğretim mezunu, %76,9'unun ev hanımı olduğu saptanmıştır. %53,7'sinin geçirilmiş operasyonları olduğu, %57,7'si ilk sezaryenin daha ağrılı olduğunu, %61,2'sinin endişe duyduğu, mükerrer sezaryen sekiyo geçiren hastalardan, ilk sezaryeninde daha fazla ağrı yaşadığını bildiren hastaların %71,8'i ilk ameliyatlarında daha fazla korkularının olduğunu, hastaların %55,09'unun Samsun Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Nisaiye Servisinde yatmakta olduğu saptanmıştır. Çalışmanın sonucunda ağrı değerlendirme soru formunda ağrının yeri ve lokalizasyonunun, ağrının algısal,duygusal yönünün ,ağrının zamanla ilişkisinin,ağrıyı arttıran ve azalan faktörlerin ve ağrının şiddetinin ölçüldüğü bölümler için p değerleri; $p=0,20$, $p=0,117$, $p=0,804$, , $p = 0,868$ olarak bulunduğundan, ilk kez sezaryen sekiyo olan hastalarla mükerrer sezaryen olan hastaların ağrı değerlendirmeleri yönünden istatistiksel olarak anlamlı bir farka ulaşamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, ağrının değerlendirilmesi, hemşirelik, mc gill melzack, sezaryen sekiyo.

SUMMARY

COMPARISON OF PAN PERCEPTION IN PATIENTS WHO HAD FIRST TIME CAESAREAN SECTION AND POST CESAREAN SECTION

This study aims to assess the patients pain level decisively and to enable the patients to experience the least pain.

The study was done between 06.10.2010 and 24.12.2010. It includes the patients who have cesarean section in gynecology clinic of 19 May University Hospital and Samsun Gynecology And Pediatrics Hospital. The sample group consist of 216 patients who are hospitalized in Gynecology Clinic of 19 May University Hospital And Samsun Gynecology Pediatrics Hospital and who accept to take part in this study.

In the study the questionnaire which consist of 9 questions and Mc Gill Melzack pain questionnaire form were used asking in detail about women's demographic properties, previous cesarean section and experiences about pain after operations. Chi-square test, Mann-Whitney U test and Kruskal – Wallis test were used in data analyze and statistical significance is quoted at the $p < 0.05$ level It is found that the average age level of patients is %29.10,all of the patients are married, %54.2 of them graduated from primary school,%76.9 of them are

housewives, %53.7 of them have previous operations ,%57.7 of them experienced more pain in their first cesarean section, %61.2 of them were anxious before operation , %71.8 of the patients who have had more than one cesarean section were more anxious in their first cesarean section ,%55.09 of patients were hospitalized in Samsun Gynecology And Pediatrics Hospital. The Patient points which are obtained from parts of Mc Gill Melzack pain questionnaire; $p=0.20$, $p=0.117$, $p=0.804$, $p=0.868$. This result shows that there is no meaningful statistical distinction in the pain assessment between the patients who have first cesarean section and the patients who had post cesarean sections.

Key Words: Pain, The Assesment of pain, Nursing, Mc Gill Melzack, Cesarean, Section.

**ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI
HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)**

ESKİŞEHİR İLİ İNÖNÜ MERKEZ SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE 0-59 AYLIK ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN BAĞIŞIKLAMA KONUSUNDAKİ BİLGİ, TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

DERİNCE Dilek, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Reşit KÖKEN, 71
s.Ağustos 2006

Bu çalışmada, Eskişehir ili İnönü Merkez Sağlık Ocağı bölgesinde 0-59 aylık çocuğu olan annelerin bağışıklama konusundaki bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi amaçlandı.

Kesitsel tipteki bu araştırma, İl Sağlık Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra İnönü Merkez Sağlık Ocağı bölgesinde, 1 Temmuz 2005-31 Mayıs 2006 tarihleri arasında yapıldı. Araştırma da örneklem yapılmaksızın İnönü Merkez Sağlık Ocağı Bölgesinde 0-59 aylık çocuğu olan annelerin tamamına ulaşılması hedeflendi. Araştırmanın verileri, hazırlanan anket formlarının yüz yüze görüşme

yöntemi kullanılarak doldurulması ile toplandı. Verilerin istatistiksel analizinde ki-kare testi kullanıldı. Anlamlılık seviyesi olarak $p<0,05$ alındı. Araştırmada 303 anneye, hedeflenen nüfusun %81,8'ine ulaşılabildiği görüldü. Çocukların aylarına göre aşılanma oranına bakıldığında %98,3'ünün tam aşı olduğu tespit edildi. İlçe merkezinde oturan annelerin %89,5'nin, köyde oturan annelerin ise %75,0'nin çocuğunu zamanında aşılattığı ($P=0,01$), ilköğretim ve altında eğitime sahip annelerde çocuklarını geç aşılatma oranının %21,9, lise ve yüksek okul mezunu annelerde ise bu oranın %7,9 ($P=0,02$) olduğu saptandı. Annelerin bağışıklama konusundaki bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik sorulara verilen yanıtlar sonucu oluşturulan puanlama sistemi incelendiğinde; lise ve yüksek okul mezunu annelerin %95,8'i ($P<0,001$), ilçe merkezinde oturan annelerin %61,3'ü ($P<0,001$), çalışan annelerin %79,9'u ($P=0,015$), 1-2 çocuğu olan annelerin %56,3'ü ($P<0,001$), yoksulluk sınırının üstünde aylık gelire sahip annelerin %95,8'i ($P<0,001$) ve sağlık ocağına çocuklarını rutin olarak büyüme gelişme takibine getiren annelerin %89,6'sının ($P<0,001$) 50 ve üzeri puan aldıkları görüldü. Her aşılama yapılan aşının ne aşısı olduğunu bilme durumları incelendiğinde %39,9'unun bildiği, bunu bilenlerin ise %64,8'nin ebe hemşirelerden öğrendikleri tespit edildi.

Çocukların aşıdan sonra yan etkilerin olup olmama durumuna göre dağılımları incelendiğinde ise %82,2'sinde yan etki görüldüğü saptandı. Çalışmamızda, anne eğitim düzeyi, çalışma durumu, ekonomik düzey ve yerleşim yeri gibi faktörlerin bağışıklama konusundaki bilinçlilik düzeyini etkilediği görülmüştür. Bağışıklama da istenen hedeflere ulaşmada bu faktörlerin düzeltilmesi etkili olacaktır. Ancak; bu faktörlerin düzeltilmesinin yanında anne ve çocuk modern hemşirelik yaklaşımlarıyla bir bütün olarak ele alınmalı, eğitim ve sağlık ihtiyaçları tespit edilmelidir. Tespit edilen bu ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik yaklaşımlarının planlanmasının annenin bilinçlilik düzeyini dolayısıyla çocuk sağlığı düzeyini yükselteceği kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Anne, aşı, bağışıklama, çocuk, hemşire.

SUMMARY

EVALIATION OF THE KNOWLEDGE, ATTITUDE AND BEHAVIORS OF THE MOTHERS WITH 0-59 MONTHS CHILDREN ABOUT IMMUNIZATION LIVING IN THE REGION OF INONU VILLAGE CLINIC IN ESKISEHIR

In this study, evaluation of the knowledge, attitude and behaviors of the mothers with 0-59 months children about immunization is aimed. This sectional study was performed after permission of the City Health Management in İnönü Central Village Clinic between the dates of 1 July 2005-31 May 2006. In the study, it is targeted to reach of the mothers with 0-59 months children in İnönü Central Village Clinic region without using sampling method. The data of the study were collected by interviewing face to face method and filling the prepared inquiry forms. For statistic analysis of the dates, q-square test was used. $P<0,005$ was used as meaning fulness level. In the study 81,8% of the targeted population was reached (303 mothers). 98,3% of the children were vaccinated completely when vaccination rate was evaluated according to the months. It is detected that, 89,8% mothers in town centers and 75,0% of the mothers in villages vaccinated their children on time ($P=0,001$); while late vaccination rate of mothers with primary or less education was 21,9%, this rate was 7,9% ($P=0,02$) in mothers with high school or university education.

When the point system formed according to the answer of questions arranged in order to detect the

knowledge levels of mothers about immunization was evaluated, it was detected that 95,8% (P<0,001) of mothers with high school and university education 61,3% mothers living in town centers, 79,9% of working mothers, 56,3% of mothers with child or two children, 95,8% of mothers with monthly income above poorness level and 89,6% of mothers bringing their children in order to be fallowed countinely for arowing and development took 50 and higher points.

When the knowledge of mothers with awaress of the performed vaccine was evaluated, the rate for concious ones were 39,9%. It was detected that 64,8% of tis concious ones thought by midwife nurses. After vaccination, when distribution of the children according to being affected from the side effects were examined the rate of side effects detected was 82,2%. In our study, it is determined that factors such as education level, working status, economic level, settlement place of the mother affected level of consciousness of immunization. In order to reach the desired tangets about immunization,

arrangement of this factors will be effectual. On the after hand, arrngement of this factors and mother and children should be evaluated as a whole by modern nursing approaches, so education and health recessities must be detected. In our opion, in this circumtance of the detected necesseties, planning of the nursing approaches will increase the level of consciousness of the mothers and so the level of the children health.

Keys Words: Mother, vaccine, immunity, child, nurse.

HASTANEYE YATAN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİNİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMA DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

TAŞDELEN Melike, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. AYŞEGÜL
BÜKÜLMEZ.75 s. Aralık 2006

Çocuk, ailenin devamlılığını sağlar ve ana babanın yaşamına anlam verir. Hastalık ise, gelişen her çocuğun başına gelebilecek en yaygın stres kaynaklarından biridir. çocuğun hasta olması sadece çocuğu değil, ailesini de doğrudan etkileyecektir. çocuğun yanında ebeveynin olması,

bakıma katılması, tedavi planına katkıda bulunması, verilen bakımın içeriğini oluşturur. Ama çoğu zaman hastanede çocuğunun yanında kalan ebeveynin ihtiyaçları göz ardı edilir. Bu çalışma, çocukları hastanede yatan ebeveynlerinin önemli ihtiyaçlarının belirlemek ve ihtiyaçlarının ne düzeyde karşıladıklarının saptamak amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışma, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğinde, 1 Ocak-1 Eylül 2006 tarihleri arasında çocukları tedavi gören 150 ebeveynin NPQ testi uygulanarak yapılmıştır. Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis, Pearson Ki-Kare, Fishers Exact testleri ve yitizleme yapılarak anketler değerlendirilmiştir. Çalışmaya katılan ebeveynlerin, 128'i anne (%85,3), 15'i baba (%10), geri kalan 7'si (%4,7) ise dede, büyükanne, teyze, hala gibi yakın akrabalarından oluşmuştur.

Çalışmaya katılan ebeveynlerin en önemli ihtiyaçları sırasıyla; çocuğunun durumu hakkında kesin bilgiye sahip olmak, yanında olmasa bile en iyi hemşirelik hizmetinin verileceğine emin olmak, umutlu olabilmek, taburculuğuna hazırlanırken çocuğunun sağlığı ile ilgili tavsiyeler almak, en iyi sağlık hizmetini alacağını bilmek, tüm sağlık sonuçları konusunda bilgilendirilmek, ebeveynlerin duygularını anlayan ve bilen hemşirelerin varlığı durumu, yapılan testler hakkında olabildiğince çabuk bilgilendirilme ihtiyacı olarak bulunmuştur. Ebeveynlerin 28'i (%19,4) Çocuklarının hastalığı konusunda, yakınlarını bilgilendirmenin onemsiz bir durum olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada ebeveynler, hastane ortamında fiziksel ihtiyaçlarının tamamen karşılandığını ve Çocuklarının okul eğitimi konusunda hastane şartlarının yetersiz olduğunu belirlemiştir.

Buna göre; hastanede çocukları yanında kalan ebeveynlerin sağlık personeli tarafından ihtiyaçlarının göz ardı edilmemesi gerekir. Ebeveynlerin, Çocuğunun tedavi sürecinde ve bakımında faydalanmadığı unutulmamalıdır.

Anahtar Sözcükler: Hastane, Çocuk, ebeveyn, hasta Çocuk ve ailesi, ebeveynlerin ihtiyaçları.

SUMMARY

DETERMINATION OF THE MAKING LEVEL OF THE HOSPITALIZED CHILDRENS PARENTS NEEDS

Child provides continuity of a family and gives sense to the lives of parents. On the other hand, illness is one of the stress sources every growing child may have. The illness of a child directly

affects not only herself/himself but also his/her family. The care of an ill child consists of the facts that .Parents should be with their child, parents should participate the care and parents should assist for the treatment plan.

Therefore, most of time, needs of hospitalized children.s parents are ignored. This study was made to determine important needs of parents of hospitalized children and how these parents cover their needs. The study was made by applying NPQ test on 150 parents of hospitalized children in Afyonkarahisar Kocatepe University Child Health and Disease Clinic. Surveys were taken into account using Mann Whitney U, Kruskal-Wallis, Pearson Chi-Square, Fisher.s Exact and percentage tests. The parents participating the study consists of 128 (85.3%) mother, 15 (10%) father and 7 (4.7%) close relations as grandfather, grandmother, aunt etc. The most important needs of parents participating the study are to have an exact information about their children.s condition, to be sure that their child takes the best nursery service even though they are not with their child, to be hopeful, to get advices while their child prepare for discharge, to know to get the best treatment service, to be informed about all health results, to be informed about all test results and the existence of nurses understanding and knowing their emotions respectively. Twenty-eight (19.4%) of parents express that informing their relations about the condition of their child is unnecessary. In this study, parents observe that their physical needs are completely covered, but hospital.s condition is not enough for their child.s education.

To conclude, the needs of parents who stay with their child in hospital should not be ignored. It should not be forgotten that parents may be advantageous during the care and treatment of the child.

Key Words: Hospital, child, parent, sick child and him/her family, parents. needs.

ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI KLİNİĞİNDE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN ATEŞ VE ATEŞİN YÖNETİMİ HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ, YAKLAŞIMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

PUL Saadet , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.
Doç. Dr. Ayşegül BÜKÜLMEZ, 72 s. Aralık 2006

Ateş çocukluk çağı hastalıklarının çok sık rastlanan belirtilerinden biridir. Yüksek ateş çoğu zaman vücudun hastalığa verdiği savunma yanıtını gösterir ve bu durumda çoğunlukla tıbbi tedavi gerekmez. Hatta çok yüksek olmayan ateşin yararlı etkilerini destekleyen güçlü kanıtlar vardır. Ancak, klinik pratikte bu yaklaşımın aksine, ateşin her hasta için zararlı olduğunu yansıtan tedaviler sık uygulanır. Ateş seviyesinin acilen düşürülmesi yapılan yanlışlardan biridir. Bu çalışma, Trabzon ve Afyon ilindeki hastanelerin çocuk sağlığı ve hastalıkları kliniğinde görev yapan hemşirelerin ateş ve ateşli çocuklara yaklaşımlarını, bilgi düzeylerini, ateş düşürmede kullandıkları yöntemleri ve bu yöntemleri seçerken nelerden etkilendiklerini belirlemek ve bu konuda eğitim ihtiyaçlarına gereksinimlerinin ne düzeyde olduğunu araştırmak amacıyla yapıldı.

Çalışmada, hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerini, ateş ve ateşin yönetimi ile ilgili bilgi ve yaklaşımlarını içeren 33 adet sorudan oluşan anket formu kullanıldı. Anket formu, çalışmaya katılmayı kabul eden 182 hemşireye uygulandı. Verilerin istatistiksel analizi Ki-Kare ve Fisher Ki-Kare testleri kullanılarak yapıldı.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; hemşirelerin %10,7'sinin $> 39^{\circ}$ C aralığını yüksek ateş olarak kabul ettiği bulundu. Hemşirelerin ateşi düşürmek için tercih ettikleri ilk 3 yöntemi sıralandırma durumları değerlendirildiğinde; ilk tercihinin hastanın giysisini çıkarma, ikinci tercihinin ılık uygulama yapma, üçüncü tercihinin ateş düşürücü verme yöntemlerini belirttikleri görüldü. Çalışmaya katılan hemşirelerin %77,6'sında ateş korkusu saptandı. Hemşirelerin %87,7'sinin ateş düşürücü verilmesi gereken ısı değerini $< 39^{\circ}$ C aralığını belirttiği gözlemlendi. Hemşirelerin %56'sı ateş düşürücü ilaç tedavisi uygulamasına gerekçe olarak ateşe bağlı konvülsif nöbet riski olduğunu belirttiler.

Hemşirelerin, ateş ve tedavisi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları gözlemlendi. Araştırmada özellikle eğitim durumu, medeni durum, çocuk sahibi olma durumlarının bilgi ve davranışlara önemli ölçüde yansıdığı görüldü ve aralarındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulundu ($p<0,05$).

Bu sonuçlar, hemşirelerin ateşli hastaya yaklaşım konusunda bilgilerini artırmak, olumlu davranışlarını güçlendirmek için eğitime gereksinim duyduklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ateş, Ateş Yönetimi, Bilgi Düzeyi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Hemşirelik

SUMMARY

INVESTIGATION ON THE LEVEL OF KNOWLEDGE AND APPROACH OF PEDIATRIC NURSES ABOUT FEVER AND FEVER MANAGEMENT INFLUENCING FACTORS

Fever is one of the most common symptoms of childhood illnesses. It usually signifies the defense reaction of the body to the illness, requiring no medical treatment. Furthermore, there are strong evidence justifying the benefits of moderate fever. However, contrary to this approach, treatments reflecting that fever is harmful for all patients; are frequently applied in clinical practice. Reducing the temperature is one of the mistakes done quite often.

This study aimed to find out the attitudes of the nurses in the services of pediatrics and pediatric illnesses towards fever and children with fever, in the hospitals in Trabzon and Afyon, to identify the methods they use to reduce the temperature and what affects the choice of the methods to be used, and to define their level of required assistance for training in this subject. A questionnaire of 33 questions was used for the study. The questionnaire was applied to 182 volunteered nurses.

The statistical analysis of data was done by using Ki-square and Fisher ki square tests. The results of the study showed that 10,7 % of the nurses consider > 39 celcius to be high for fever. The first three methods used by the nurses to reduce the temperature were stated as, taking off the clothes of the patient, applying warm water, and giving antipyretics, respectively. It was found out that 77,6 % of the nurses volunteered in the study had the fear of fever, and also that 87,7% of them stated the temperature required for antipyretics application as < 39 Celsius. They gave the reason for using antipyretics is the risk of having convulsive attacks due to fever. It was found out that the nurses don't have information on fever and its treatment. It was realized that education level, marital status and, having children was reflected on the knowledge and behaviour notably and that the difference was statistically meaningful ($p < 0,05$). The results revealed that nurses need to be trained to improve their attitudes towards the patients with fever and develop their positive behaviour.

Key Words: Fever, Fever management, Knowledge, Pediatrics, Nursing.

AYDIN İL MERKEZİNDE FENİLKETONÜRİ TARAMA PROGRAMINI YÜRÜTEN HEMŞİRE VE EBELERİN FENİLKETONÜRİ KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

TUNÇ Canan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Reşit **KÖKEN**,76 s,
Aralık 2006

Ülkemizde hemşire ve ebeler Fenilketonüri Tarama Programının yürütülmesine aktif olarak katılmaktadırlar. Fenilketonüri hastalığının erken tanı ve tedavi ile mümkün olduğunun hemşire ve ebeler tarafından bilinmesi tarama programının düzenli, güvenli ve etkin bir şekilde yürütülmesi için önem arz etmektedir. Bu çalışmada, Aydın il merkezinde fenilketonüri tarama programını yürüten hemşire ve ebelerin fenilketonüri konusundaki bilgi düzeylerinin saptanması amaçlandı.

Kesitsel tipteki bu araştırma, 1 Mart 2006-31 Mayıs 2006 tarihleri arasında Aydın İl Sağlık Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra yapıldı. Araştırmada Sağlık Ocakları, Doğum ve Çocuk Bakım Evi, Devlet Hastanesi'nde fenilketonüri tarama programını yürüten hemşire ve ebelerin tamamına ulaşılması hedeflendi. Araştırma verileri 42 sorudan oluşan anket formunun yüz yüze görüşme yönteminin kullanılması ile toplandı.

Verilerin değerlendirilmesinde anket sorularından 20 soru FKÜ konusundaki genel bilgi sorusu olarak kabul edildi ve her bir soruya 5 puan verilerek 100 puan üzerinden değerlendirildi. Ayrıca anketten seçilen bu 20 soru kendi arasında FKÜ hastalığı ve FKÜ taraması olarak iki bölüme ayrıldı. FKÜ hastalığı ile ilgili seçilen her bir soruya 5 puan, FKÜ taraması ile ilgili seçilen her bir soruya da 5 puan verilerek 50'şer puan üzerinden değerlendirilme yapıldı. Ortalamalar ortalama±standart sapma olarak verildi ve verilerin istatistiksel analizinde Mann Whitney U ve ki-kare testleri kullanıldı. Anlamlılık seviyesi olarak $P < 0,05$ alındı.

Fenilketonüri tarama programını yürüten birimlerde çalışan toplam 211 hemşire ve ebeden 182 si (%86,26) araştırmamıza gönüllülük esasına uygun olarak katıldı. Katılımcıların yaş ortalaması 35,1±5,9, meslekte çalışma süresi ortalaması 15,7±5,8 ve fenilketonüri taraması görev süresi ortalaması 8,2±3,7 yıl olarak hesaplandı. Hemşire

ve ebelerin %35,7'sinin konu hakkında hizmet içi eğitim aldığı, fenilketonüri konusundaki bilgi kaynaklarının en çok bakanlığa ait dergi, broşür (%33,5) olduğu ve %5,5'inin daha önce fenilketonüri bebeğe/çocuga bakım verdiği görüldü. İstatistiksel analiz sonucunda hemşire ve ebelerin fenilketonüri konusuna ilişkin genel bilgi puan ortalamasının 100 puan üzerinden $57,3 \pm 15,2$ olduğu saptandı. Fenilketonüri konusundaki genel bilgi puan ortalaması ile yaş, medeni durum, meslek, meslekte çalışma süresi, aynı kurumda çalışma süresi, FKÜ taraması görev süresi ve bakım/egitim/danışmanlık verme durumu arasında istatistiksel bir ilişki görülmedi ($P > 0,05$). Kurum, eğitim düzeyi ve hizmet içi eğitim alma ile FKÜ konusundaki genel bilgi puan ortalaması istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($P < 0,05$).

Fenilketonüri hastalığı ve taraması konusunda eğitim faaliyetlerine, özellikle hizmet içi eğitimlere daha ağırlık verilmesinin ve eğitimlerin aralıklarla tekrar edilmesinin konunun önemini vurgulamak, sunulan sağlık hizmetlerinin kalitesini arttırmak için daha yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar sözcükler: Aydın, Bilgi Düzeyi, Ebeler, Fenilketonüri, Hemşireler

SUMMARY

TO DETERMINE THE LEVEL OF KNOWLEDGE OF THE NURSE AND MIDWIVES ABOUT THE PHENYLKETONURIA WHO ARE IMPLEMENTING THE SCREENING PROGRAM OF PHENYLKETONURIA IN THE PROVINCE CENTRE AYDIN

In our country nurses and midwives are taking an active participation on the implementation of the screening program of phenylketonuria. As the treatment of the phenylketonuria illness is possible during the early diagnosis, which is known by the nurse and midwives, underline the importance of the screening program to be done regularly, save and effectively. In this study the aim was to determine the knowledge level of the nurses and midwives about the phenylketonuria who are implementing a screening program about phenylketonuria in the province centre Aydın. This cross section type of survey, has been done between the dates of 01 march 2006-31 may 2006 after all the necessary permits have been taken from Aydın province health department. In this survey the aim was to reach all of the nurses and midwives who are implementing a screening program about the phenylketonuria, in village clinics, birth and child

care home and state hospital. The data of this survey has been gathered by face to face interview with 42 questions inquiry form. While evaluating the data, 20 question has been accepted as the general knowledge of the phenylketonuria and each question has been valued 5 points and evaluated out of 100 points. Furthermore the selected 20 question in survey has been divided into two among themselves as phenylketonuria illness and phenylketonuria screening. For each questions related to phenylketonuria illness have been 5 points and for each questions related to phenylketonuria screening also 5 points has been evaluated out of 50 points. The averages has been given as average \pm standart deviation. While analyzing the datas statistical Mann Whitney U and chi-square test has been used. $P < 0,05$ significance level has been taken. 182 (%86,26) nurse and midwives out of 211 who are working in the phenylketonuria screening units have joined on the basis of voluntary to our survey. Participants age average is $35,1 \pm 5,9$, average time worked on job is $15,7 \pm 5,8$ and phenylketonuria screening task time $8,2 \pm 3,7$ has been calculated in years. It has been seen that %35,7 of the nurse and midwives has been trained about the subject with in the in-service training and %33,5 source of their knowledge about the phenylketonuria comes from the source of the ministry magazine, brochure and %5,5 of them have been nursing a phenylketonuria baby/child before. At the end of the statistical analysis, it has been determined a general knowledge average point out of 100 points $57,3 \pm 15,2$ regarding the knowledge about the phenylketonuria subject of the nurses and midwives. Relating to the general point average of the phenylketonuria subject it has not been found any satistical relationship with age, marital status, job, time spend on job, the working period on same institution, phenylketonuria screening period of time and nursing/training/consultancy ($P > 0,05$). Institution, level of training and taking inservice training, also the general average of knowledge point about the subject phenylketonuria has been found meaningful on the statistical point of view ($P < 0,05$).

We believe that it will help in order to increase the offered health service quality, especially to give importance to the in-service training and repeating this trainings in certain period of times and mentioning the importance of the subject about the phenylketonuria illness and screening subject should be done.

Key words: Aydın, Level of knowledge, Midwives, Phenylketonuria, Nurses

POSTPARTUM DEPRESYONUN ANNELERİN BEBEKLERİNİ EMZİRMELERİ VE BEBEK BÜYÜMESİ ÜZERİNE OLAN ETKİSİ

BAŞ DÖNMEZ, Hatice, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Ayşegül **BÜKÜLMEZ** 53
s.Ocak 2007

Gebelik ve doğum normal bir yaşam olayı gibi gözükse de kadın için büyük bir stres nedenidir. Annelerin bir çoğu gebelik ve doğumla ortaya çıkan fizyolojik, psikolojik ve sosyal değişimlere uyum sağlarken bir bölümünde ise hastaneye yatırılmayı gerektirecek kadar ağır psikiyatrik tablolar geliştirebilmektedir. Bu çalışmada, postpartum depresyon (PPD) açısından risk altında olan anneler ve risk altında olmayan annelerin bebeklerini besleme konusundaki tutumları ve PPD. Nin emzirme ve bebek büyümesi üzerine olan etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ve Kadın Hastalıkları Kliniğinde 01.01.2006-30.06.2006 tarihleri arasında yapıldı. Bu çalışmaya gönüllü 131 anne dahil edilmiştir. Annelerin ve bebeklerin sosyodemografik özelliklerinin sorgulandığı 25 sorudan oluşan bir anket aynı araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek uygulandı. Annelere postpartum 5.gün ve ilk birinci ayın sonunda EPDS uygulandı. Annelerin EPDS. den aldıkları puanlara bakılarak iki gruba ayrıldı: I. Grup(PPD açısından Risksiz): ≤ 12 puan anneler, IIGrup(PPD açısından riskli) ≥ 13 alan anneler . Bebekleri doğumdan 4. aya kadar poliklinik randevularına çağırılarak vücut ölçüleri takip edildi. Elde edilen veriler Mann-Whitney U, Fisher.s Exact Ki-kare bağımlılık testleri kullanılarak değerlendirildi. Annelerin PPD oranı % 22,9 olarak bulundu. PPD açısından risk altında olan annelerin risk altında olmayan annelere göre bebeklerini emzirme oranları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark vardı ($p < 0.05$). Riskli ve risksiz gruptaki annelerin bebeklerinin büyümeleri karşılaştırıldığında PPD. açısından riskli anne bebeklerinin 2. aydan itibaren büyümelerinin belirgin bir şekilde geri kaldığı tespit edildi. Annelerin postpartum depresyon açısından risk altında olmaları kendi yaşam aktivitelerini, sosyal yaşamını ve kişiler arası ilişkilerini olumsuz yönde etkilemenin yanında bebeklerin de büyümesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Postpartum Dönem, Depresyon, Anne, Emzirme, Büyüme

SUMMARY

EFFECTS OF POSTPARTUM DEPRESSION ON BREASTFEEDING AND INFANT GROWTH

Although pregnancy and birth seem to be a normal life event, these are more stressful for women. These emotional changes affect negatively women.s life activities, their social life and individual relationships. While many women are able to cope with physiological, psychological and social changes of pregnancy, some women experience intense psychiatric syndrome. In this work, we aimed to study feeding attitudes of mothers with and without postpartum depression (PPD) and to investigate the effects of PPD on breastfeeding and infant growth. This work was carried out at Ahmet Necdet Sezer Hospital of Afyonkarahisar Kocatepe University between 01.01.2006-30.06-2006. A total of 131 women in Ahmet Necdet Sezer Hospital of Afyonkarahisar Kocatepe University were interviewed. The questionnaire which consists of 25 questions was used, asking in detail about socio-demographic properties of infants and their mothers. During 1 and 5 months postpartum all mothers were asked to complete the Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS). Considering the EPDS score of mothers, two groups were studied, a risk group scored ≤ 12 and a control group scored ≥ 13 . Infant weights were reported during the visit from birth to 4 months. Data were analyzed using Mann- Whitney U and Fisher.s Exact Chi-Square tests. The rate of PPD for mothers was found to be 22.9 %. Significant relationships was found between risk group and control group for feeding attitudes and breastfeeding ($p < 0.05$). When it is compared the infant growth according to PPD scores between two groups, infants of mothers in risk group have clearly poor weight gain compared with control group. So, postpartum depression affects negatively mother.s life activities, social life and their relationships, and also infant growth.

Keywords: Postpartum, Depression, Mothers, Breastfeeding, Growth.

AFYONKARAHİSAR İL MERKEZİNDE AKRABA EVLİLİĞİ SIKLIĞI VE TIBBİ ETKİLERİ

TUNCAY, Hilal. Yüksek Lisans Tezi. Tez
Danışmanı: Prof.Dr.Faruk ALPAY.86 s. Aralık
2011

Bu çalışmada, Afyonkarahisar il merkezinde, akraba evliliği sıklığı ve bu evliliklerin kendiliğinden düşük, ölü doğum, beş yaş altı çocuk ölümleri ve konjenital malformasyonlarla ilişkisi araştırıldı. Araştırmaya Afyonkarahisar il merkezindeki sağlık ocakları bölgelerinde ikamet eden 1040 kadın alınmıştır.

Araştırma verileri, kadınların tanıtıcı özelliklerinin ve araştırmanın bağımsız değişkenlerinin sorgulandığı soru formu ile araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği kullanarak Temmuz-Ekim 2010 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler ve ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırmaya alınan kadınların %63,2'sinin ilköğretim mezunu olduğu, %72,9'unun ev hanımı olduğu, %76,4'ünün çekirdek ailede yaşadığı belirlenmiştir.

Afyonkarahisar il merkezinde akraba evliliği sıklığı %20,7 idi. Akraba evlilikleri içinde en sık olarak yarım yeğen evliliği %13,8 oranında belirlendi. Akraba evliliğinin, doğacak çocukların sağlığı açısından sakıncası olduğunu düşünenler %61,8'dir. Akraba evliliğinin eğitim düzeyi ile ters ilişkili olduğu saptandı. Akraba evliliğini tercih etmiş olan kadınların ve erkeklerin eğitim düzeylerinin daha düşük olduğu saptandı.

Akraba evliliği yapmış kadınlarda yaşayan çocuk sayısı yüksek bulunmuştur. Akraba evliliği ile kendiliğinden düşük, ölü doğum ve küretaj arasında anlamlı bir ilişki saptanmadı. Bununla birlikte beş yaş altı çocuk ölümleri açısından anlamlı bir farklılık bulundu. Akraba evliliği yapmış ailelerde mental retardasyon ve psikiatrik bozukluk, doğumsal defekt, yapısal anomali ve metabolik hastalık oranı daha fazla tespit edilmiştir.

Sağlık çalışanlarının akraba evliliği yapmış olan kadınları genetik danışmanlık hakkında bilgilendirmeleri ve genetik danışmaya yönlendirmeleri, kadınların akraba evliliği ile ilgili düşüncelerini inceleyen araştırmaların tekrar edilmesi önerilebilir.

Anahtar kelimeler: Akraba evliliği, çocuk ölümü, doğumsal kusurlar, gebelik sonuçları.

SUMMARY

THE FREQUENCY OF CONSANGUINEOUS MARRIAGES IN CITY CENTER OF AFYONKARAHİSAR AND ITS MEDICAL EFFECTS

In this study, the rate of consanguinity and its effects on spontaneous abortion, stillbirth, infant mortality, and birth defects were investigated in a population sample residing in Afyonkarahisar city, Turkey. The sample group consisted of 1040 women residing in the public health center areas in the provincial center of Afyonkarahisar. The study data were collected between July-October 2010 by the researcher, using face-to-face interview technique, and a questionnaire that inquire the women's characteristics and the independent variables of the study. Descriptive statistics and chisquare test were employed to evaluate the data. Women participating in the study was determined that 63,2% of the women were primary school graduates, 72,9% were housewives, 76,4% lived in nuclear families.

Afyonkarahisar province in the center frequency of consanguineous marriages was 20,7%. The most common type of consanguineous mating was half-niece marriages with the frequency of 13,8% 61,8% of the women believe that consanguineous marriage is detrimental to the health of the offspring. Consanguineous marriage was found to be inversely related to educational level. Consanguineous marriage was found to lower levels of education for women and men who coose to. The number of children living in women who have had a consanguineous marriage were higher. Consanguineous marriage with the spontaneous abortion, stillbirth and abortion is a significant relationship was found between. However, no significant differences in deaths of children under five years of age found. Consanguineous marriages, families had mental retardation and psychiatric disorders, congenital defects, structural abnormalities and the metabolic rate of disease was more frequent.

It could be suggested that health staff should inform and encourage the women having consanguineous marriages about genetic counseling, further studies should be carried out to examine women's opinions about consanguineous marriages.

Keywords: Consanguineous marriage, infant mortality, birth defects, pregnancy outcomes.

0-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN ANNELERİN ÇOCUK BAKIMINDA BASVURDUKLARI GELENEKSEL UYGULAMALAR

MOLU, Birsal. Yüksek Lisans Tezi. Tez
Danışmanı : Yrd. Doç.Dr.Tolga Altuğ ŞEN. 101 s.
Aralık 2011

Araştırmamız, 0-12 aylık bebeği olan annelerin çocuk bakımına ilişkin başvurdukları geleneksel uygulamaları saptamak amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 382 anne alınmıştır. Anket formu 15 Temmuz 2010 - 15 Aralık 2010 tarihleri arasında Afyonkarahisar ili Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesine başvuran annelerle yüz yüze görüşülerek doldurulmuştur. Veriler sayı ve yüzde olarak ifade edilmiş, istatistiksel ilişkileri değerlendirmek için ki-kare testi kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre kadınların %15,2'sinin herhangi bir sağlık problemi olduğunda öncelikle bildikleri bazı geleneksel uygulamalarla çözmeye çalıştıkları, % 91,4'unun farklı derecelerde geleneksel uygulamalara önem verdiği belirlenmiştir. Araştırma sonucunda; annelerin %40,3'unun doğumdan yarım saat sonra, %59,7'sinin doğumdan bir, iki saat sonra çocuklarını besledikleri saptanmıştır. Annelerin %55,8'i bebeklerine ilk gıda olarak anne sütü vermişlerdir. Annelerin %61,3'u bebeklerine ilk banyoyu göbek düşmesinden sonra yaptırmışlar, %70,9'u bebeği kundaklamışlardır. Annelerin %57,6'sı ağız bakımında karbonatlı su kullanmaktadır. Annelerin %41,4'unun dışen gobeğini sakladığı; bebeği nazardan korumak için annelerin %50,3'unun dua okuduğu bulunmuştur. Annelerin %31,9'u bebeklerin kokmaması için, %48,4'unun bebeğin sarılık olmaması için, %41,1'inin al basmasından korunmak için herhangi bir yöntem uyguladıkları saptanmıştır. Annelerin % 96,3'u bebeği doğunca kulağına ezan okuttuğunu, % 23,6'sının ise bebeğin tırnakları uzayınca kestiklerini, % 51,8'inin pisiği iyilestirmek için pisik kremi sürdüğü, % 44,8'ininde oksuruğu olması durumunda oksuruk surubu verdiği saptanmıştır.

Sonuc olarak, annelerin bebek bakımları sırasında değişik konularda geleneksel özellikler içeren uygulamalar yaptıkları görülmüştür. Bu nedenle bebek sağlığı konusunda çalışan sağlık personeli modern tıbbi uygulamalar yanında, hizmet verdikleri yerlerdeki geleneksel özellikleri de bilmelidirler. Sağlık çalışanları, annelere bebek

bakımı ve zararlı geleneksel uygulamaları düzeltmek için eğitim vermelidirler.

Anahtar Sozcukler: Anne, bebek, bebek bakımı, geleneksel, uygulamalar

SUMMARY

TRADITIONAL PRACTICES ABOUT CHILD CARE OF THE MOTHERS WHO OWNER 0-12 MONTH BABY

Our study, which was in descriptive nature, aimed to determine the traditional practices of mothers who had children between 0-12 months for the child care. The study included 382 mothers who participated as volunteers. Those mothers were the women who admitted to Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Research and Practice Hospital in Afyonkarahisar between July 15, 2010 and December 15, 2010 and the study was performed by face to face interview. Collected data were shown in number and percentage values and for the statistical relations, Chi-square test was used.

According to the results which were gathered from the research, it has been determined that; if they have any health problem 15,2 % of women, they primarily try to solve any health problem through traditional practices they know; 91,4 % consider important to some traditional practices in different levels. It was determined that 40,3 % of the mothers fed their babies after half an hour from the birth, 59,7 % of them fed their babies one-two hours after the birth. It was found out that 55,8 % of the mothers gave breast milk as the first food for their children. It was found that 61,3 % of the mothers gave the first bath for babies when the umbilical cord had been removed, and 70,9 % of the mothers wrapped their babies in swaddling clothes. For mouth care 57,6 % of the mothers are using clear carbonate water. Forty one percent of the mothers kept the umbilical cord after the removal and 50,3 % of them had prayed in order to keep their babies from the evil's eye. Various traditional approaches are still used by mothers in order to prevent bad smell of babies or to prevent neonatal jaundice and also to prevent puerperal fever. It was determined that 96,3 % of mothers had the call to prayer recited into the baby's ear at birth, that 23,6% cut their babies' nails as they grew, 51,8% of mothers used nappy cream to heal the rash, administered cough syrup in the event of coughing (44,8 %). In conclusion, mothers are using traditional approaches for baby care. Therefore health care providers must be aware of traditional approaches commonly used by mothers for baby

care, besides giving modern medical care. Mothers should be educated by health care providers for the prevention of using harmful traditional approaches for baby care.

Key Words: Mother, baby, infant care, traditional, practices.

YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTESİNDE BEBEĞİ YATAN ANNELERİN YENİDOĞAN BAKIMINA YÖNELİK BİLGİ DÜZEYLERİ

KAYNAK, Serap. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Yrd. Doç.Dr. Nihal **SUNAL**. 123 s. Aralık 2011

Gelecek nesilleri oluşturacak çocuklarımızın yenidoğan döneminde ortaya çıkan veya çıkabilecek sağlık sorunlarının erken fark edilmesi ve önlem alınması onlar için yaşamsaldır. Bu durumda yenidoğana en yakın kişi olan, onların annelerinin yenidoğan bakımında ne kadar bilgiye sahip oldukları ve hangi bilgilere ihtiyaçları olduğunu bilmek önemlidir.

Bu araştırma Ege Üniversitesi Çocuk Hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde bebeği yatan annelerin yenidoğan bakımına yönelik bilgi düzeylerini saptamak amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı tipteki çalışmanın evrenini 20.10.2010-15.06.2010 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk hastanesi Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitesinde bebeği yatan evli, rahat iletişim kurabilen, herhangi bir psikiyatrik bozukluğu olmayan ve araştırmaya katılmaya gönüllü 148 anne oluşturmuştur.

Annelere yenidoğan bebek bakımına yönelik bilgi düzeylerini değerlendirmeyi içeren 43 sorudan oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Verilerin istatistiksel analizi, SPSS 11.5 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Annelerin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla anket formunda sorulan her sorunun doğru cevabına bir puan verilmiştir. Elde edilen verilerin betimsel istatistikleri bulunarak, bu sonuçlar doğrultusunda, annelerin bilgi düzeylerini belirlemek için non- parametrik Mann- Whitney U, Fisher's Exact Test, Kruskal- Wallis Test'leri yapılmıştır. Verilerin karşılaştırılmasında ise Chi-Square Test'i kullanılmış ve anlamlılık düzeyi 0,05 ve 0,01 olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan

annelerin yaş ortalaması 27.7 ± 2.2 olarak belirlenmiştir. Annelerin %33,1' ilköğretim mezunu, %62,8'i ev hanımıdır ve %52'si il merkezinde oturmaktadır. Araştırmaya katılan annelerin %87,2'si çekirdek tip aileye sahiptir ve %70,3'ünün sağlık güvencesi SSK'dır. Annelerin %66,9'unun gelir durumu gıdere denktir. Annelerin yaşı, oturdukları yer, sahip oldukları aile tipi, sahip oldukları çocuk sayısı, iki doğum arasında geçen süre, bu gebeliği isteme durumları ve yenidoğan bakımı hakkında bilgi aldıkları yer/kişi ile yenidoğan bebeğin bakımına yönelik bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p=0,05$). Araştırmamız sonucunda; araştırmaya katılan annelerin eğitim durumları, meslek grupları, sahip oldukları sosyal güvenceleri, gelir durumları, gebelik öncesi bilgi almaları ve yenidoğan bakımında güçlük yaşayacağını düşünmeleri ile yenidoğan bebeğin bakımına yönelik bilgi düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur ($p=0,01$ - $p=0,05$). Araştırma verilerine göre yapılan değerlendirmede annelerin yenidoğan bebek bakımına yönelik özellikle yenidoğanın beslenmesi, banyo gereksinimi, ağız ve göz bakımı, perine temizliği, emzik kullanımı, kullanılan eşyaların temizliği, gaz ve sancı gibi konularda bilgi gereksinimlerinin olduğu saptanmıştır. Annelerin yenidoğan bakımı ile ilgili bilgi gereksinimlerinin önemi ve gereksinimlerin karşılanmasına yönelik eğitimlerin hamile kalınmasından hatta anne olmaya karar verilmesinden itibaren düzenli olarak hekim, hemşire ve ebeler tarafından verilmesi, uygulamaların yaptırılması, geri bildirimlerin alınması doğum sonu ortaya çıkabilecek eğitim ihtiyacını en aza indireyecektir.

Anahtar Kelimeler: Anne, bilgi düzeyi, bilgi gereksinimi, yenidoğan, yenidoğan bakımı.

SUMMARY

INFORMATION LEVELS ABOUT NEWBORN CARE OF THE MOTHER OF THE BABIES LINING AT THE NEWBORN INTENSIVE CARE

Early detection of health problems that will emerge or likely to emerge during newborn period in our children who will form the upcoming generations and taking necessary preventive measures are vital for children In this case, to know the type and amount of information that mothers, who are the closest persons to newborns, need concerning newborn care is highly important. This research was carried out to determine information levels of mothers related to newborn care, whose infants staying in Newborn Intensive Care Unit of Ege

University Children's hospital. A total of 148 mothers whose infants have stayed in Newborn Intensive Care Unit of Ege University Children's hospital between 20 October 2010 and 15 June 2010, who were married, who could communicate easily, who had no psychiatric disorders and who were volunteered to participate in research comprised the scope of this descriptive type of study. A questionnaire including 43 questions evaluating the mothers' information levels related to newborn care was applied. The statistical analysis of data was performed by using SPSS 11.5 package program. One point was assigned to each true answer given to each question asked in the survey form in order to determine the information levels of mothers. Descriptive statistics of the data obtained were detected; and in the direction of these results non-parametric Mann-Whitney U Test, Fisher's Exact Test, Kruskal-Wallis Test were performed to establish the information levels of mothers. During comparison of data, Chi-Square Test was used and the level of significance was accepted as 0.05 and 0.01.

The mean age of mothers participated in study was identified as 27.7 ± 2.2 years. Of the mothers 33.1 % were elementary school graduates, 62.8 % were housewives and 52 % were residing in Centrum. 87.2 % of the mothers had a nuclear type of family and the type of social security was SSK in 70.3 %. Income status was equal to expenses in 66.9 % of the mothers. Any significant relationship could not be found between mothers' age, place of residence, family type, number of children, time span between two childbirths, whether they wanted this pregnancy or not, the place/person they received information about newborn care and their information levels related to newborn care ($p=0.05$).

As a result of our research significant relationships were found between mothers' education status, occupation groups, social security, income levels, receiving information pre-gestation, assuming trouble could be experienced during newborn care and their information levels related to newborn care ($P=0.01/p=0.05$). In the assessment performed according to research data, mothers were found to be in need of information about newborn infant care; especially in subjects such as nourishment of newborn, bathing, mouth and eye care, perineum cleaning, use of pacifier, cleanness of the belongings used, gas and pain. The importance of mothers' information requirements related to newborn care and providing trainings aimed at meeting these requirements by physicians, nurses and midwives regularly, having practices done and receiving feedbacks will reduce the potential postnatal training requirement to minimum.

Key Words: Information level, information requirement, mother, newborn, newborn care.

**DOĞUM VE KADIN HASTALIKLARI
HEMŞİRELİĞİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)**

PREMENSTRUAL SENDROMUN MESLEK VE EĞİTİM DÜZEYİ İLE İLİŞKİSİ

OGUR Pakize, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet YILMAZER,
66 s., Mayıs 2004

Premenstrual sendrom (PMS), menstruel siklusun luteal fazı esnasında ortaya çıkan, duygusal ve fiziksel semptomlarla karakterize, genç ve orta yaş kadınlarda yaygın olarak görülen menstruel siklus rahatsızlığıdır.

Araştırma, çalışan hemşire ve öğretmenlerde iş stresinin PMS üzerindeki etkisini araştırmak ve çalışan bayanlarla ev hanımlarını PMS görülme oranı açısından karşılaştırmak amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırmanın örneklemini 129 öğretmen, 144 hemşire ve 134 ev hanımı oluşturmuş olup, veri toplama aracı olarak demografik tanıtım formu, Baltaslar tarafından geliştirilen iş stresi ölçeği ve Gençdoğan tarafından geliştirilen PMS ölçeği kullanılmıştır.

İstatistiksel analizlerde yüzdellik, iki ortalama arasındaki önem kontrolünde t testi, Anova Varyans Analizi, Kruskal Wallis Varyans Analizi, Mann Whitney U ve Ki kare analizleri kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda hemşirelerin %55.6'sında, öğretmenlerin %62.0'sinde, ev hanımlarının %38.1'inde PMS saptanmış olup çalışan bayanlarda PMS görülme oranı ev hanımlarından oldukça yüksektir. İş stresi düzeyi açısından karşılaştırıldığında ise iş stres puanı hemşire grubunda öğretmenlere oranla daha yüksek bulunmuştur.

İş stres puanı sağlık açısından riskli düzeyde olan hemşirelerde PMS görülme oranı %66.2, öğretmenlerde %79.3 olarak tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, iş stresinin PMS üzerinde etkili olduğu, çalışan bayanlarda daha fazla sorun yaşandığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çalışan bayan, Ev hanımı, Eğitim düzeyi, İş stresi, Premenstrual Sendrom.

SUMMARY

THE RELATION BETWEEN PREMENSTRUAL SYNDROM AND THE LEVEL OF OCCUPATION AND EDUCATION

Premenstrual syndrom (PMS) is a disease emerging as a menstrual cycles common among young and middle aged women, which occurs in the luteal phase of menstrual cycles characterized by emotional and physical symptoms.

The aim of this study searching the effect of work stress on PMS and comparing the working women with housewives in terms of PMS frequency in a descriptive approach.

The samples of the study are 129 teachers, 144 nurses 134 housewives. The data are collected through demografic introductory form, the scale of work stress developed by Baltaslar and PMS scala by Gencdogan.

Anova Variation Analysis, t test, Kruskal Walhs Variation Analysis, Mann Whitney U and Chi square test are used in the statistical analysis of the study.

As a result of the study, it is found out that 55.6% of nurses, 62.0% of the teachers and 38.1% of the housewives are observed with PMS. The percentage of working women with PMS is much higher than that of housewives. According to the work stress level, the percantege of work stress level of nurses is higher than that of teachers'.

The rate of PMS the nurses with risky level in terms of the health, work stress point is 66.2 % and the rate for the teachers is 79.3%.

This study shows that the effect on work stress is observed and working women tend to face more problems.

Key- words: Working Woman, Housewife, The Level of Education, Work Stress, Premenstrual Sydrome.

**AFYON KOCATEPE
ÜNİVERSİTESİNDEKİ
ÖĞRENCİLERİN AİLE
PLANLAMASI VE ACİL
KONTRASEPSİYON HAKKINDAKİ
BİLGİ VE TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

DEMİRGÖZ Meltem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. A.Serhan **CEVRİOĞLU**,
98 s., Haziran 2004

Bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi bünyesinde öğrenim görmekte olan değişik fakülte ve enstitülerdeki öğrencilerin aile planlaması (A.P.) ve acil kontrasepsiyon (A.K.) konusundaki bilgi ve tutumlarını incelemek üzere planlanmış tanımlayıcı bir araştırmadır.

Bu çalışma 900 öğrenci üzerinde anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, 2003 yılı kasım ve aralık ayları arasında yürütülmüştür. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin yaş ortalaması 21,7'dir ve %91,2'si bekar. Öğrencilerin aile planlaması ile ilgili bilgi edinme kaynakları en yüksek oranda arkadaş çevresi ve basındır.

Öğrencilerin, %49,3'ünün A.P.'nin tanımını, doğru olarak yapabildiği saptanmıştır. Öğrencilerin A.P. yöntemleriyle ilgili bilgi düzeyleri incelendiğinde; %52,3'sinin kalıcı, % 49'unun uzun süreli, %63'ünün kısasüreli, %55,2'sinin ise geleneksel yöntemler hakkında sorulan soruları doğru olarak yanıtlayabildiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin en çok bilgi sahibi olduğunu düşündükleri aile planlaması yöntemleri arasında, oral kontraseptifler (%91,8), rahim içi araç (%79,0) ve kondomun (%73,8) ilk üç sırada geldiği saptanmıştır.

Öğrencilerin %81,9'u tarafından acil kontrasepsiyonun kondom kazalarında, korunmasız ilişkide ve tecavüzde uygulanması gerektiğini bilmektedirler. Öğrencilerin olgu sunumu ve yöneme özgü sorularla acil kontrasepsiyon hakkındaki bilgi ve tutumları incelendiğinde; acil kontrasepsiyon için hormonal yöntemleri %65,8'i, rahim içi araç kullanımını %19,8'i, menstrüel regulasyon yöntemini ise %12'sinin bildiği saptandı. Buna karşın öğrencileri sadece %20,9'u acil kontrasepsiyon yöntemlerinin uygulama zamanını doğru olarak bildiği tespit edildi.

Anahtar Sözcükler: Acil Kontrasepsiyon, Aile Planlaması, Rahim İçi Araç, Oral Kontraseptif, İstenmeyen Gebelik.

SUMMARY

*THE OBSERVATION OF THE KNOWLEDGE
AND THE ATTITUDES OF THE AFYON
KOCATEPE UNIVERSITY STUDENTS
ABOUT FAMILY PLANNING AND
EMERGENCY CONTRASEPTION*

A study of knowledge and attitudes of students at university of Afyon Kocatepe on family planning and emergency contraception.

This research outlines the knowledge and attitudes of students who study in different faculties and institutes of Afyon Kocatepe University on family planning and emergency contraception.

The survey was conducted among 900 in different classes in November and December of year 2003. Their age was averaged out as 21,7 and 91,2% of them were single. They got knowledge about family planning mostly from their friends and media.

The research has showed that 49,3% of students can make true definition of family planning. According to the survey results on students knowledge about methods of family planning 47,7% of students gave accurate answers about the permanent method, 49% of them about the long term method, 63% of them about the short term and 55,2% of them about the traditional method. The most well-known methods for family planning were oral contraception, intrauterin devices and condom.

81,9% of students knew that emergency contraception needed to be used from unprotected midcycle sexual intercourse, rape or method failure. When they were asked about the knowledge of the emergency contraception and their approach to it. It was seen that 65,8% of students knew hormonal methods, 19,8% of them intrauterin devices and 12% of them menstrual regulation methods. On the other hand it was understood that only 20,9% of students knew the applying time of emergency contraception accurately

Key Words: Family Planning, Emergency Contraception, Oral Contraception, Intrauterin Devices, Unintended Pregnancy

GELENEKSEL UYGULAMA VE İNANÇLARIN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİ KULLANIMINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

MUMCU Nuran, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Veysel FENKÇİ, 76
s.,Haziran 2004

Bu çalışma Afyon Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi'nde 2003 yılı Kasım-Aralık ayları arasında 15-49 yaş arası evli kadınlarda aile planlaması yöntemlerinin kullanımını etkileyen geleneksel uygulama ve inançların tanımlanması, bu inanç ve uygulamaların oluşmasına katkı sağlayabilecek demografik özelliklerin saptanması amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için Afyon İl Sağlık Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilmiş anket formu kullanılarak 700 kadın üzerinde görüşme yolu ile toplanmıştır.

Anket formu üç bölümden oluşmuştur. Birinci bölüm kadınların sosyo-demografik özellikleri, ikinci bölüm kadınların doğurganlık özellikleri, üçüncü bölüm ise aile planlaması yöntemleri kullanımını etkileyebilecek faktörleri içermektedir. Verilerin değerlendirilmesinde yüzdeler ve ki-kare testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına göre kadınların; yaş ortalaması $X=30.6243$ 9,1, %72,0'nun ilk öğretim mezunu, % 97'sinin ev hanımı olduğu, %51,1'inin il merkezinde yaşadığı, evlilik yılı ortalamasının 12,0 9,4, gebelik sayısı ortalamasının 3,2 1,9, canlı doğum sayısı ortalamasının 2,6 1,4, yaşayan çocuk sayısı ortalamasının 2,4 1,1, kürtaj sayısı ortalamasının 1,6 0,7 olduğu saptanmıştır.

Kullanılan aile planlaması yöntemlerine bakıldığında; kadınların %39,9'unun herhangi bir yöntem kullanmazken, %37,1'inin herhangi bir modern yöntem, %23,0'ının ise herhangi bir geleneksel yöntem kullandıkları saptanmıştır. Aile planlaması yöntemleri kullanımını etkileyebilecek faktörler arasında; yöntemlere duyulan endişeler, kürtajın bir yöntem olarak düşünülmesi ve planlanmayan bir gebelikte ki tercihler, yöntem kullanımının günah olarak düşünülmesi, emzikli iken gebe kalma riski gibi faktörler sosyo-demografik ve doğurganlık özellikleri ile karşılaştırıldığında istatistiki olarak anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Özellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan kadınlarda modern yöntem kullanımı olumsuz yönde etkilenmektedir.

Aile planlaması yöntemlerinin yeterince ve gerektiği gibi kullanılmasının yaygınlaştırılması etkin bilgilendirme ve uygulama gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aile Planlaması, Geleneksel Yöntem, Modern Yöntem, Sosyo-Demografik Özellikler.

SUMMARY

THE STUDY OF THE EFFECT OF TRADITIONAL METHODS AND BELIEF ONTO APPLYING FAMILY PLANNING METHODS

This study has been conducted on married women at the age of between 15-49 at Afyon Mother Child Health and Family Planning Center between November and December 2003 to define traditional practices and beliefs that effect the usage of family planning methods and to determine the demographic characteristics that will contribute to be made up of this belief and practices. To be able to conduct this research, permission had been obtained from Afyon Public Health Department. Data has been collected using a survey form by interviewing 700 women.

Survey form has three sections. First section includes socio-demographic characteristics of women, second section includes fertility characteristics of women, and third section includes factors that may affect the usage of family planning methods.

This data has been analyzed with Chi-Square Test. Results of this research shows that women's average age is $X=30.6243$. 72% graduated from primary school. 97% is housewife. and 51% live in downtowns or city centers. They have been married for 12.0 years on average. number of pregnancy is 3.2 on average. number of birth that were alive is 2.6 on average. number of children that are alive is 2.4 on average. and number of abortion is 1.6 on average.

When we looked at the family planning methods that has been used. we found out that 39,9% of women don't use any, 37.1% of them use modern methods, and 23% use one of the traditional methods.

There are some factors that may affect the usage of family planning methods. These are: concerns about these methods, thoughts that abortion being another family planning method and being a sin. pregnancy risk while in lactation. We found a meaningful statistical results when we compared socio-demographic and fertility characteristics.

Especially. usage of modem methods by women vvwhose social-economic level is lovv negatively cffected. It is necessary to provide enough and effective information and practices to spread the usage of family planning methods.

Key Words: Family Planning. Traditional Method. Modern Method. Socio-Economic Characteristics.

EVLİ KADINLARDA ELEKTİF KÜRTAJ VE DEPRESYON İLİŞKİSİ

TAŞTEKİN Ayşe, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. A.Serhan **CEVRİOĞLU**,
54 s.,Haziran 2004

Bu araştırma, istemli kürtaj yaptırma öyküsü olan kadınların kürtaja başvurma nedenlerini belirlemek, kürtajın depresyona neden olup olmadığını saptamak, kürtaj olan kadınlarla olmayan kadınlar arasında depresyon sıklığı yönünden farklılık olup olmadığını araştırmak amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, Kasım 2003 - Şubat 2004 tarihleri arasında, Afyon Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi'ne aile planlaması (AP) hizmeti almak için başvuran 15-49 yaş grubundaki 234 evli kadın üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada yüzyüze görüşme tekniği ile bütün kadınlara anket formu uygulanmıştır. Anket formu kapsamında kadınların sosyo-demografik özellikleri, gebelik öyküleri ve kullandıkları AP yöntemleri ile ilgili bilgiler sorgulanmış, ayrıca Beck Depreyon Envanteri uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde Ki-kare, t (ortalamalar arasındaki farkın önemlilik testi), One-way Varyans ve Kruskal-Wallis Testleri kullanılmıştır. İncelenen örneklem içindeki kadınlardan %40,6'sının en az bir kez kürtaja başvurduğu belirlendi. Araştırma sonuçlarına göre; kadınların en sık başka çocuk istememe (%50) ve ailenin ekonomik yetersizliği (%14,7) nedenleriyle kürtaja başvurdukları saptanmıştır. Kadınların yaş ortalaması 32 olup, çoğunluğu ilkökul mezunu (%58,5) ve ev hanımıdır (%77,8). Kürtaja başvurma sıklığını etkileyen faktörler incelendiğinde; mesleki durum, eğitim düzeyi, ailenin gelir düzeyi, evlilik yaşı, evlilik süresi, yaşayan ve kabul edilen ideal çocuk sayısı ve kullanılan AP yöntemlerinin kürtaj olma sıklığı ile ilişkili olduğu, buna karşın yaşanan yerin ise kürtaj olma sıklığını etkilemediği saptanmıştır. Kürtaj olma sayısı ile depresyon puanları arasında doğrudan ilişki olduğu görüldü. Üç ve daha fazla sayıda kürtaj yaptırmış olan kadınların, bir ve iki

kez kürtaj yaptırmış olanlara göre depresyon skorlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir (sırasıyla %66,7, %37,1, %33,3; $p < 0,01$). Araştırma sonuçları etkin aile planlaması hizmetinin istenmeyen gebeliklerin oluşmasını önleyerek, kadın sağlığının korunmasında fiziksel yönden olduğu kadar, ruhsal yönden de yararlı olabileceğini göstermektedir.

SUMMARY

ELECTIVE ABORTUS AND DEPRESSION RELATIONS MARRIED WOMEN

This study was carried out to identify the reasons why women whit voluntary abortion history preferred to have abortion, to determine whether whether or not abortion led to depression and to find out whether there was a difference between incidence of depression among women who had abortion and vvlio did not. The study was conducted on 234 married women in 15-49 age group. who presented at Afyon Maternity, Child Health and Family Planning Centre to utilise fanu'ly planning services. All women vvvere surveyed using face-to-face interview technique. Within the survey, socio-demographic characteristics and pregnancy stories of the vvwomen as vvell as the famtly planning (FP) methods they previously used were queried and Beck Depression Inventory was applied. Chi-square, t (significance test of the difference betvvveen mean values), one-way variance and Kruskal-Wallis tests were used to evaluate data.

It vvvas found that in the examined sample 40.6% of women had abortion at least once. It vvvas determined that the most common reasons of havi.g abortion vvvere not wanting another child (50%) and economic straits of the family (14.7%). The women, whose mean age was 32, were mostly elementary school graduates (58.5%) and housevvvives (77.8%). Examination of the factors affecting the frequency of abortions revealed that educational level, occupational status, familial income, marriage age, duration of the marriage, ideal number of children alive and accepted and the FP methods used were associated with the frequency of abortions, but place of residence was not. There was a direct relation between number of abortions and depression scores. It was found that women vvwho had three or more abortions had significantly higher depression scores than those vvwho had abortion once or tvvvice (66.7%, 37.1%, 33.3%, respectively, $p < 0.01$). Results of the study demonstrate that efficient provision of family planning services can be beneficial to not only the physical, but also mental

aspects of women's health, by preventing unwanted pregnancies.

ÇALIŞAN KADINLARDA GEBELİK KOMPLİKASYONLARININ İNCELENMESİ

TOYGAR ŞİŞE Şengül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışman: Yrd. Doç. Dr. İ. Veysel **FENKÇİ**, 47 s.,
Kasım 2004

Araştırma; çalışan ve çalışmayan gebe kadınların, sosyodemografik, ev ve eş ile ilgili özelliklerini, genel, geçmiş, gebelik öyküleri ile yenidoğan ölçümlerini çalışan ve çalışmayan kadınlar (94-57) arasında karşılaştırmayı amaçlamıştır. Çalışan kadınlar arasında karşılaştırma yaparken iş yorgunluğu değerlendirme formu kullanılmıştır. Bu form gebelik süresince karşılaşılan yorgunluğu puanlayarak gebelik komplikasyon oluşma ile iş yorgunluğunu arasında karşılaştırma yapmayı sağlamıştır.

Afyon'da toplam 151 kadına uygulanan bu çalışmada, çalışan ve çalışmayan kadınlar ile ilgili genel tanıtıcı bilgiler ve çalışan kadınların çalıştıkları iş kolları ile ilgili bilgileri içeren anket formu (EK I) ve iş yorgunluğunu değerlendirme formu (EK II) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde kullanılan başlıca yöntemler ise Pearson Ki-kare (X²) testi, Student t-Testi, OR (Odds Ratio), % 95 CI (Confidence Interval) güvenilir aralığı ve yüzde oranlarıdır.

Araştırma sonuçlarına göre; çalışan gebe kadınların çalışmayan kadınlara göre eğitim durumlarının yüksek olduğu, daha az çocuklarının olduğu ve eşlerinin kalifiye işlerde çalıştıkları görülmüştür. Bunun yanında genel sağlık koşulları ve geçmiş gebelik öyküleri bakımından bu iki grupta bazı farklılıklar bulunsa da bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Üç farklı meslek grubunda çalışan kadınlar için etkisinde kaldıkları iş yorgunluk elementleri belirlenmiş ve sağlık çalışanlarının eğitim ve büro çalışanlarına göre daha fazla iş yorgunluk elementine sahip olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Çalışan gebe kadınlar, gebelik komplikasyonları ve mesleki zararlar.

SUMMARY

INVESTIGATION OF PREGNANCY COMPLICATIONS FOR WORKING WOMEN

The aim of this study was to determine the differences of social and demographic characteristics, general health conditions, the story of previous pregnancies and outcome of pregnancy between 94 employed and 57 unemployed women during their pregnancy. The other aim was to determine the elements of fatigue in occupations which constituted possible risk factors for the course of pregnancy and fetus among 94 employed women. In 2003-2004, a total of 151 women in Afyon were interviewed about their way of life and occupational activities during pregnancy. The questionnaire consisted of 72 questions, asking in detail about personal data, family activities, occupational information, and modifications of activity during pregnancy. Concerning the data, Pearson chi-square (X²) test, Student t-Test, Odds Ratio, 95 % Confidence Interval and percentage ratios were used in some analyses.

As a result of this study it was found that employment was associated with a more favourable social status: employed women had a higher educational level, they had less children and their husband were more often skilled than unskilled workers. The general health conditions and the story of previous pregnancies were not differed significantly between employed and unemployed women. Among employed women, fatigue of three occupational groups was determined and it was shown that the health worker had a higher fatigue score than other groups.

Keywords: Pregnant worker, pregnancy complications and occupational risks.

MENOPOZ KADININDA UYKU KALİTESİNİN SAPTANMASI VE UYKU KALİTESİNİ BOZAN ETKENLERİN BELİRLENMESİ

ÇETİNKAYA ŞEN Yeşim, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Serhan CEVRİOĞLU, 84
s. Haziran 2005

Bu çalışma Afyon III örneğinde, menopoz yaş grubundaki Türk kadınlarında uyku kalitesi durumunu saptamayı ve menopoz kadimnda uyku kalitesi bozukluguna yol a9an etkenlerin belirlenmesi amacı ile planlanmıştır. Veri toplama araçları olarak Kadın Tanılama Formu ve Uyku Apne Semptomları Saptama Formu, Menopoz Belirti Tarama Listesi, Beck Depresyon Ölçeği, Pittsburg Uyku Kalitesi İndeksi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2 No'lu sağlık ocağı bölgesinde yaşayan doğal yada cerrahi yoldan menopoza girmiş cahaşmaya katılmayı kabul eden gönüllü kadınlar olmuştur. Anketle katılan hastaların demografik verilerin hesaplanmasında sayı / yüzde, pittsburg uyku kalitesi, menopoz yakınmalan, depresyon puanları ile sosyo demografik veriler arasında, t Testi, Ki-Kare, Korelasyon testleri kullanılmıştır. Araştırmada menopoz dönemindeki kadınların doğal menopoza girme yaşı 46.70 ± 4.44 , cerrahi menopoza girme yaşı 42.01 ± 5.44 'dir. Kadınların %77.3'ü doğal yolla menopoza girmiştir. Kadınların Pittsburg Uyku Kalitesi ölçeğine göre %73.9'unda uyku kalitesi kötüdür. Kadınların %42.4'ünde uyku apne semptomları görülmüştür. Kadınların sosyal yaşam durumu, gelir durumu, sistemik hastalıkların olma durumu, sistemik hastalığına bağlı ilaç kullanımı, medeni durumu, eğitim durumu, evlilik durumu, menopoza girme şekli, menopoz tedavisi alma ve devam etme durumu gibi değişkenlerin uyku kalitesini etkilemediği bulunmuştur ($p > 0.005$). Kadınların menopoz yakınma puanları arttıkça uyku kalitesi bozulmaktadır ($p < 0.005$). Kadınların depresyonda olma durumları ile menopoz yakınmalan ve uyku kalitesi arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p = 0.001$). Menopoz yakınma alt gruplarından olan somatik, psikosomatik ve psikolojik yakınmalardan alınan puan arttıkça depresyon puanı da artmaktadır. Artan puan uyku kalitesinin bozulmasına neden olmaktadır. Anahtar Kelimeler: Menopoz, Uyku Kalitesi, Menopoz Yakınmalan, Hemşirelik, Uyku apne

SUMMARY

DETERMINING THE QUALITY OF SLEEP IN MENOPAUSAL WOMEN AND FACTORS THAT DISTURB THE QUALITY OF SLEEP

This study was designed to determine the status of sleep quality in Turkish women of menopausal age group in an Afyon Province sample, and to determine the factors causing sleep disturbances in menopausal women. Women Diagnosing Form and Sleep Apnea Symptoms Determining Form, Menopausal Signs Screening List, Beck Depression Scale, and Pittsburg Sleep Quality Index were used as data collecting tools. Sampling of the study consisted of all the women living in the district of 2nd Local Doctors' Office who had entered menopause naturally or artificially with surgery and who had accepted to participate in the study. When calculating the demographic data of the women who answered the poll according to numbers / percentages, Pittsburg sleep quality, menopausal complaints, depression scores, and socio-demographic data, t-test, Chi-square, and Correlation tests were used. According to the results of the study, average natural menopause age is 46.70 ± 4.44 , and surgical menopause age is 42.01 ± 5.44 . Seventy-seven point three percent of the women entered menopause naturally. The quality of sleep was bad in 73.9% according to Pittsburg Sleep Quality Scale. Sleep apnea symptoms were present in 42.4% of the women. It was found that variables like social security status, level of income, presence of a systemic disorder, using drugs because of a systemic disorder, marital status, educational level, working outside the house, was of entering menopause, receiving therapy for menopause, and continuance of the therapy did not affect the quality of sleep ($p > 0.005$). Quality of sleep worsens with the increasing menopausal complaint scores ($p < 0.005$). There was also a significant relationship between the depression statuses of the women and menopausal complaints and quality of sleep ($p = 0.001$). Depression score increases with the increasing scores of somatic, psychosomatic and psychological complaints, which are subgroups of menopausal complaints. This increasing score causes disturbance of the sleep quality.

Keywords: Menopause, Sleep Quality, Menopausal Complaints, Nursing, Sleep apnea

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ KADIN DOĞUM KLİNİĞİNE BAŞVURAN GEBELERİN İLAÇ KULLANMA DURUMLARI VE İLAÇ KULLANIMI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİNİN ARAŞTIRILMASI

KARA Yelda, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Serhan **CEVRİOĞLU**, 48 s.,
Haziran 2005

İlaçlar gebelikte doğumsal anomali oluşturması bakımından özellikle ilk trimesterde risk taşımaktadırlar, ancak bu önlenilebilir bir risktir. Anne adayları gebelikten habersiz olarak aldıkları ilaçlar nedeniyle oluşabilecek doğumsal anomali riskinden dolayı yaşadıkları stres ve anksiyete nedeniyle gebelik tahliyesine karar verebilmektedirler. Bu nedenle anne adaylarının ilaçlar ve teratolojik etkileri hususunda bilgilendirilmeleri önem taşımaktadır. Bu çalışma, gebelikte ilaç kullanma nedenleri, sıklığı, kullanılan ilaçlar ve bu ilaçların risk kategorilerini belirlemek ve annelerin kullandıkları ilaçlar konusunda bilgi düzeylerini saptayıp bilgi edinme yollarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Kasım 2004- Şubat 2005 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Doğum Kliniğine gebelik kontrolü için başvuran son trimesterdeki 110 gebe kadın ile yürütülmüştür. Veriler IV görülmüştür (p=0.619).

Araştırmaya katılan gebelerin yaş ortalaması 27.4±4.6 yıl, ortalama gebelik haftası 36.3±2.8 ve gebelik sayısı ortalaması 2.3±1.4'dür. Çalışmaya katılan gebelerin %95.5'inin sosyal güvencesi vardı, yine kadınların %28.2'sinin çalıştığı saptandı. Gebelerin yaklaşık üçte birinde (%28.2) gebe olduğunu bilmediği dönemde ilaç kullanımı mevcuttu. Gebelerin gebe olduklarını bilmedikleri dönemde kullandıkları ilaçlar arasında analjeziklerin ilk sırada (%19.1) yer aldığı görüldü. Gebeler arasında ilaç kullanımına bağlı düşük ya da kürtaj öyküsü olan yoktu. Kadınların gebelikleri süresince ilaç kullanma durumları incelendiğinde, %4.5'inin gebeliğinde hiç ilaç kullanmadığı, %27.3'ünün sadece vitamin ve mineral kullandığı ve %68.2'sinin gebelikte geçirdiği hastalıklara ve kronik hastalıklara bağlı nedenlerle ilaç kullandığı görüldü. En 90k ilaç kullanma nedeni olarak emezis ve hiperemezis (%28.3) ve idrar yolu enfeksiyonu (%20.8) saptandı. Kadınların kullandığı ilaç grupları içerisinde en 90k kullanılan

ilaçların demir preparatları (%24.0), vitamin ve mineraller (%23.5), folik asit (%10.6), analjezikler (%10.3) ve antiemetikler (%6.7) olduğu tespit edildi. Kadınların gebelikleri boyunca kullandığı ortalama ilaç çeşidi 3.9±1.8 bulundu. Kadınların gebelik sayısı 1-2 olanlarla, 3 ve üzeri olanların bu gebeliğinde ilaç kullanma durumları karşılaştırıldığında ilaç kullanma açısından fark görülmedi (p=0.619). Gebeliğin II. ve III. trimesterinde I. Trimestere göre ilaç kullanmanın daha fazla olduğu gözlemlendi (P<0.001). Gebelerin kullandığı ilaçların FDA kategorisine göre risk sınıflamasında güvenli kabul edilen A grubu ilaçların kullanımının %61.0 olduğu ve risk grubu olan D grubu ilaç grubundan bir gebenin ilaç kullandığı ve gebelikte kullanımı kesinlikle kontrendike olan X grubu ilaç kullanımının olmadığı saptandı. Gebelerin kullandıkları ilaçlar konusunda bilgi edinme kaynağı olarak en fazla (%39.3) ilaç prospektüslerini kullandığı görüldü.

SUMMARY

ASSESSMENT OF THE DRUG USE SITUATION AND OPINIONS ABOUT THE DRUG USE OF THE PREGNANT WOMEN WHO APPLIED TO THE AFYON KOCATEPE UNIVERSITY SCHOOL OF MEDICINE DEPARTMENT OF OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

Drugs pose a risk for pregnancies because they may induce fetal anomalies particularly in the first trimester. But this is a preventable risk. Pregnant mothers may decide to abort their pregnancies because of stress and anxiety they encountered due to the ingestion of drugs which have teratogenic potential. For this reason informing the mothers about the drugs used in pregnancy and their teratologic potentials is very important.

The present study aimed to determine the reasons for drug use, frequency of use, risk categories of the drugs, the knowledge level about the safety of drugs, and the source of information about the drugs used by pregnant women.

Study was conducted on 110 pregnant women who applied for pregnancy follow-up to Afyon Kocatepe University School of Medicine, Department of Obstetrics and Gynecology. Data were collected using survey forms and face-to-face interview in the late third trimester. The questionnaire consisted of socio-demographic features, pregnancy story and special questions

about the drugs that used during the present pregnancy. Datas were evaluated by using average value, Standart deviation, minimum-maximum values, percentage and pearson Chi- square test and Fischer's exact test where appropriate. Statistical meaningfulness was defined by $P < 0.05$.

The average age of participants was 27.4 years. The average weeks of pregnancy was 36.3 weeks and gravida was 2.3. Ninety-five percents of the participants had social security, and 28% of them were workers or officers. Twenty-eight percent of the pregnant were reported that they took medicines in their first trimesters without the awareness of being pregnant. Analgesics were the most common (19%) drugs taken in that period. There was no history of previous pregnancy termination due to misuse of drugs. It was seen that 4.5% pregnant had never used any drugs, 27% were used drugs containing vitamins and minerals, 68.2% of the pregnant reported that they used drugs because of diseases related to pregnancy and or due to their chronic illnesses. Most common causes of drug usage were emesis and hiperemesis gravidarum (28.3%) and urinary tract infections (20.8%).

Five kind of drugs that used most commonly by pregnant were followed as; iron (23.5%), vitamins and minerals (21.83%), folic acid (10.91%), analgesics (10.15%) and antiemetics (6.85%). The average number of drug types used by pregnant were 3.9. In the comparison of pregnant who had been in their first or second pregnancy and third or more there were no difference was found in terms of the average number of drugs used in the present pregnancy ($p=0.619$). It was seen that drug usage was more common in the second and third trimesters then in the first trimester ($P < 0.001$). According to Food and Drug Administration category, the drugs' risk classification used by pregnant have been determined as; group A drugs 60.74%, group B drugs 29.88%, group C drugs 9.14% and group D drugs 0.25%. None of the pregnant had taken any drugs in X category. It was seen that the most common (39.3%) source of information about the drugs were drug prospectuses itself.

POSTPARTUM DEPRESYON OLUŞUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

UYAR Serpil, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ömer GEÇİCİ, 56 s.,
Haziran 2005

Bu tamlayıcı çalışma, postpartum depresyon oluşumunu etkileyen faktörleri araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 5 Mayıs- 31 Aralık 2004 tarihleri arasında Afyon II Sağlık Müdürlüğü'ne bağlı olan 3, 5 ve 6 No'lu Sağlık Ocaklarına bebeklerine aşı yaptırmak için başvuran, 1-12 aylık bebekleri olan postpartum dönemdeki 246 anne oluşturmaktadır. Araştırmaya katılmaya istekli olan kadımlar ile yüz yüze görüşülerek iki form doldurulmuştur. Birinci form doğum sonrası depresyon oluşumunu etkileyen faktörlerin araştırılması anket formu (Ek:2), ikinci form ise Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS)'dir (Ek:1). EPDS'dan 13 ve üzeri puan alan kadımlar postpartum depresyon açısından riskli olarak kabul edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde Independent samples testi (bağımsız iki örneklem t-testi), chi-square testi (ki-kare bağımsızlık testi) uygulanmıştır.

Çalışma sonucunda; Afyon II Merkezinde postpartum depresyon açısından riskli kabul edilen kadınların oranı % 28,5 olarak bulunmuştur.

Kadınlann doğum sonrasında yardım alma durumlarının, gebeliklerinde aldıkları kilolan doğumdan sonra vermek konusundaki endişe durumlarının, evlenme tiplerinin, evlilik sürelerinin ve aile tiplerinin postpartum depresyon oluşumu açısından risk faktörü olmadığı bulunmuştur. Bununla birlikte postpartum depresyon oluşumu açısından riskli kabul edilen kadınların ise; gebeliklerinde daha az kilo aldıkları, normal vajinal doğum yaptıkları, daha çok istemeyerek gebe kaldıkları, aylık gelirlerinin düşük olduğu, gelirlerini giderlerinden az olarak tamladıkları, gebelik yada doğumla ilgili herhangi bir eğitim alma durumlarının düşük olduğu ve çoğunlukla kendilerini annelikle hazır hissetmedikleri saptanmıştır.

Anne adaylarının gebelikte ve doğum sonrası dönemde olabilecek değişikliklere hazırlanarak ve gerekli eğitimler verilerek postpartum depresyon gelişimi riski azaltılabilir. Bunun için tüm sağlık personelinin, özellikle birinci basamak sağlık hizmeti veren personellerin postpartum depresyon oluşumunu etkileyen risk faktörlerini bilmesi ve

postpartum depresyon yaşaması olasılığı olan kadınların erken tanı ve tedavilerinin sağlanması önemlidir.

Anahtar sözcükler: postpartum depresyon, risk faktörleri, EPDS skoru

SUMMARY

INVESTIGATION OF POSTPARTUM DEPRESSION FACTORS

The aim of this study was to investigate the factors which cause the postpartum depression processing. In 5 May-31 December 2004, a total of 256 postpartum women in Afyon were interviewed for the first 1-12 months after delivery. Two questionnaires were used for investigation of these factors according to the Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS). It is supposed that the women with EPDS > 13 have a higher risk score than others. Concerning the data, Independent Sample t-Test, Pearson chi-square (χ^2) test, and percentage ratios were used in some analyses.

As a result of this study, it was found that the women with a high risk of postpartum depression in city-town of Afyon was 28,5%. For this group, there were no differences between the risk of postnatal depression and the family conditions with the social adversity, or other factors (i.e., Üie worries about weight problem, or the difficulties of house works after delivery).

On the other hand, it was found that the women was associated with a poor social status and lower educational level. During their pregnancy (mostly unwilling), they took little excessive weight and chose vaginal delivery. Beyond of these, they fell less confident as a mother after delivery.

According to the results of research, in order to develop the treatment of postpartum depression, mothers or candidates should be prepared for the change of their life during and after pregnancy. Clinicians should discuss expectations with mothers to improve satisfaction.

Key words: Postpartum depression, risk factors, EPDS score

İNFERTİL ÇİFTLERDE, İNFERTİLİTE TEDAVİSİ ESNASINDA ERKEKLERDEKİ PSİKOSOSYAL DURUMUN İNCELENMESİ

TOK Nilüfer, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Mehmet **YILMAZER**,
52 s, Ağustos 2005

Bu çalışma, Nisan 2004-Haziran 2004 tarihleri arasında Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Üremeye Yardımcı Tedavi Ünitesi'ne başvuran ve tedavi görmekte olan primer infertil çiftlerden, erkeklerin psikososyal durumunu incelemek amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmış, 43 infertil erkek, esi infertil olan 42 erkek olmak üzere toplam 85 erkek birey örneklem, 40 erkek birey

kontrol grubu olarak alınmıştır.

Veri toplama aracı olarak, Yarı Yapılandırılmış Anket Formu, Beck Depresyon Envanteri, Beck Anksiyete Envanteri, Toronto Aleksitimi Ölçeği kullanılmıştır.

Gruplar arasında yapılan analizde depresyon, anksiyete ve aleksitimi puanları arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Hasta grupta yaş, eğitim ve gelir durumu, kontrol grubunda evlilik süresi ile depresyon puanları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Hasta grup ve kontrol grubunda, eğitim düzeyi ile aleksitimi puanları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan erkek bireylerin duygularını daha rahat tanımladıkları ve yansıttıkları gösterilmiştir.

Bireylerin "Çocuk sahibi olamama sorunu hangi ese ait?" sorusuna verdiği cevaplar, sadece erkek faktör grubundaki hastaların dosyalarındaki tanı ile karşılaştırılmıştır, çıkan sonuçta erkek bireylerin yaklaşık yarısının soruya samimi yanıt vermedikleri gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Anksiyete, Depresyon, Aleksitimi, İnfertil Erkek, İnfertilite, Stres, Psikososyal Durum

SUMMARY

THE ANALYSIS OF PSYCHOSOCIAL STATUS OF MALES AMONG THE INFERTILE COUPLES DURING THE INFERTILITY THERAPY

This study was performed descriptively in order to observe the psychosocial status of men among the primary infertile couples who applied and was having treatment in Akdeniz University Hospital gynecology and obstetrics assisted reproduction therapy unit between April 2004 - June 2004, a sum of 85 males, 43 infertile males and 42 males with infertile partner were taken as the sampling, and 40 males as control group. Half configured survey form, beck depression inventory, beck anxiety inventory, toronto alexythymia scala were used for collecting data. In the analysis made between the groups no significant difference was detected between anxiety and alexythymia scores.

Significant relation was detected between age, education and income in the patient group and between marriage duration and depression scores in the control group. A significant relation between the education level and alexythymia was detected in the patient and control groups. It was shown that male individuals with high education level defined and reflected their feelings more easily.

The answers given to the question "which partner has the problem of infertility?" were compared to the diagnosis in the files of only the male factor group patients, in conclusion it was shown that nearly half of the male individuals had not answered the question honestly.

Key words: Anxiety, depression, alexythymia, infertile male, infertility, stress, psychosocial status

GÖBEK KORDONU BAKIMINDA KULLANILAN ANNE SÜTÜ, KURU TUTMA, POVİDONE-İYOD VE OCTENİDİNE HİDROKLORİDE YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ŞAHİN Binnaz, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Serhan **CEVRİOĞLU**, 73 s,
Eylül 2005

Araştırmada, ülkemizde göbek kordonu bakım yöntemlerinde yaygın olarak kullanılmakta olan Povidon iyod ile, bu konuda güncel tartışma konusu olan diğer yöntemlerin (anne sütü, kuru tutma ve Octenidine hidrokloride) göbek kordonunun düşme hızı, bakteri kolonizasyonu ve omfalit gelişme riskine olan etkileri yönüyle karşılaştırılması planlandı. Bu araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi (A.K.Ü.) Uygulama ve Araştırma Hastanesi Doğum ve Kadın Hastalıkları AB servisinde yapılmıştır.

Kasım 2003- Eylül 2004 tarihleri arasında toplanan verilere, Bilgisayar İstatistik Programı (S.P.S.S.) ile önemlilik testleri uygulanmıştır. Yenidoğan bebeklerin göbek kordon bakımında bir gruba kuru tutma (n=22), diğer üç grubun bakımında ise anne sütü (n=22), Povidon-iyod (n=22) ve Octenidine hidrokloride (n=23) kullanılmıştır. Povidon-iyod kullanılan grupta göbek kordonu düşme süresinin diğer gruplara göre uzun olduğu, göbek bakımında kuru tutma yöntemi uygulanan grupta daha kısa olduğu görülmüştür (p<0,001). Çalışmada yalnızca 4 vakada omfalit kliniğinin geliştiği saptanmıştır. Bunların ikisi anne sütü, ikisi kuru tutma yöntemi uygulanan yenidoğanlarda gözlenmiştir. Omfalit gelişimi açısından gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur (p>0,05).

Çalışmada 18 vakada bakteri kolonizasyonu saptanmıştır. Bu etkenlerden 7 tanesinin *Escherichia coli* (*E. coli*), 10 tanesinin *Staphylococcus aureus* (*S. aureus*) ve 1 tanesininde *Klebsiella* olduğu tespit edilmiştir. Bu vakaların 13 tanesinin anne sütü grubunda, 3 tanesinin Povidone-iyod grubunda ve 2 tanesinin Octenidine hidrokloride grubunda olduğu saptanmıştır. Bakteri kolonizasyonu açısından gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0,001). Araştırmamızda olgu sayımızın (n=89) az olması verilerimizin istatistiksel gücünü sınırlamakla beraber, kuru tutma yönteminin etkili ve pratik bir yöntem olduğunu söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Göbek Kordonu Bakımı, Povidon İyod, Octenidine Hidrochloride, Anne sütü, Kuru tutma.

Key Words: Umbilical Cord Care, Povidone-Iodine, Octenidine Hydrochloride, Breast Milk, Keeping Dry

SUMMARY

THE COMPARISON OF METHODS EMPLOYED IN UMBILICAL CORD CARE; BREAST MILK, KEEPING DRY, POVIDONE IODINE AND OCTENIDINE HYDROCHLORIDE

In this investigation we planned to compare novel methods of umbilical cord care (breast milk, keeping dry and Octenidine hydrochloride) with the Povidone-iodine which is used commonly in our country in terms of cord separation time, bacterial colonization and omphalitis occurrence risk.

This investigation was conducted at Afyon Kocatepe University, Education and Research Hospital, Department Obstetrics and Gynecology. Significance tests were applied to the data obtained between November 2003 – September 2004.

To take care of umbilical cord, one group was subjected to method of keeping dry (n=22) and the other groups were subjected to methods respectively; breast milk (n=22), Povidone iodine (n=22), and Octenidine hydrochloride (n=23). The duration of umbilical cord fall off was longer in the Povidone-iodine group compared to others and the same duration was shorter in the keeping dry group (p<0,001).

In the study, only in 4 cases, omphalitis was determined. Two of these cases were belonging to the group of keeping dry and the other two were of breast milk group. The difference between the groups in terms of omphalitis was determined to be insignificant (p>0,05).

We determined bacterial colonization in 18 cases in the study. The causes of these infections were; *E. coli* infections in 7 cases, *S. aureus* infections in 10 cases, and *Klebsiella* in 1 case. The distribution of these cases in terms of applied methods were as follows: 13 of them were in the breast milk group, 3 of them were in the Povidone-iodine group, and 2 of them were in the Octenidine hydrochloride group. The difference between the groups in terms of bacterial colonization was found to be statistically significant (p<0,001). Despite the low number of our cases limits the statistical power of the study, we can conclude that keeping dry is an effective and practical method in umbilical cord care.

POSTPARTUM DÖNEMDEKİ ANNELERİN ANNE SÜTÜNÜN ÖNEMİ HAKKINDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

BAYRAM Fatma, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nihal **CENGİZ**, 93
s. Ocak 2006

ilk 4-6 ay anne sütü ile beslenme, doğal beslenme olarak adlandırılmıştır. Doğal beslenme bebekler için en ideal beslenme şeklidir. Anne sütünün eşiti ve benzeri yoktur. Bireylerin doğumlarından itibaren sağlıklı olabilmelerinde anne sütünün önemi herkes tarafından kabul edilmektedir. Sağlıklı bebek ve çocuklar, sağlıklı aileleri ve sağlıklı toplumları oluşturmaktadır. Araştırma, Afyon ili belediye sınırları içinde bulunan Afyon Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, Afyon SSK Hastanesi doğum servisi ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi doğum servislerinde doğum yapan annelerin doğum sonu dönemde emzirmeye ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla tamamlayıcı olarak planlanmıştır. Veri toplama formları 1.Nisan-15.Mayıs.2005 tarihleri arasında uygulanmıştır. Bu formlar iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde annelerin tanımlayıcı özellikleri, ikinci bölümde emzirme davranışları ve anne sütünün önemine ait bilgilerle ilgili sorular yer almıştır. Elde edilen veriler, SPSS for Windows 11.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, annelerin sadece %33.5 doğumdan önce anne sütüne ait bilgi almışlardı. Bilgi alanlardan %74.3'ünün sağlık çalışanlarından bilgi aldıkları belirlenmiştir. Hiçbir annenin basın yayın organlarından bilgi almadığı ortaya çıkmıştır ve anne sütünün sağılarak saklanabileceği konusunda bilgilerinin olmadığı tespit edilmiştir. Annelerin emzirme puan ortalaması 80.7 olarak belirlenmiştir. Ayrıca annelerin eğitim düzeyleri, çalışma durumları, eşlerinin meslekleri, ikamet ettikleri yerleşim alanları ve doğumda anestezi uygulanma durumları ile emzirme bilgi puanları arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.005). Annelerin

yaş, gebelik ve doğum sayıları, evlilik yaşları ile emzirme bilgi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bu sonuçlardan hareketle uygun önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilerin başka bir çalışmada, çalışmaya katılacak olan annelerle paylaşılması uygun olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Postpartum, Anne, Beslenme, Anne Sütü

SUMMARY

DETERMINING THE KNOWLEDGE LEVEL ON THE IMPORTANCE OF BREASTFEEDING AMONG THE MOTHERS IN POSTPARTUM PERIOD

Determining the Knowledge level on the Importance of Breastfeeding Among the Mothers in Postpartum Period Breastfeeding in the first 4-6 months is widely known as natural feeding which is the most ideal one for the infants. In this case, nothing compares breastfeeding. The importance of breastfeeding to lead a healthy life is unanimously accepted. And the healthy infants form healthy families and the families eventually make up healthy societies.

This survey is carried out to determine and assess the knowledge level of the mothers on breastfeeding in the obstetric clinics of the hospitals in Afyon province. These hospitals are: Afyon Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, Afyon SSK Hastanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi.

The questionnaires (data collection forms) were applied between 1 April and 15th May 2005. These forms are divided into two sections. In the first part, the descriptive characters of mothers take place and in the second one, the questions related to mothers' knowledge level on the importance of breastfeeding are put. The data are processed and assessed through SPSS for Windows 11.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows).

According to the results of the survey, 33.5% were informed about breastfeeding before the delivery and 74.3% of them declared that they were informed by the medical staff. None of the mothers were informed by press and broadcasting. Moreover no mothers were aware that they could conserve their milk in the refrigerator, sleep freeze etc.

The average breastfeeding knowledge grade of mothers is 80.7. In addition, there is statistically meaningful correlation between educational level,

exposure to anesthesia, occupational position, husbands' jobs and dwelling places of the mothers and their breastfeeding knowledge grade. However, such a correlation does not exist between breastfeeding knowledge grade and marriage age, number of pregnancy-delivery, age. By relying on these results, some recommendations stated. In the future studies, sharing these recommendations with the respondent mother will be beneficial.

Key-words: Postpartum, Mother, Nutrition, Breastfeeding.

GEBE KADINLARIN ALGILADIKLARI FİZİKSEL VE EMOSYONEL YAKINMALAR

DEMİRYAY Ayça, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nihal **CENGİZ**.80
s. Temmuz 2006

Bu araştırma gebe kadınların gebelik döneminde yaşadığı fiziksel ve emosyonel yakınmaların belirlenmesi ve bunları etkileyen etmenlerin incelenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Araştırma Muğla ilinde SSK ve Devlet hastanelerinde ve 1 No'lu sağlık ocağında 27 Eylül 2004- 07 Mart 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini Muğla SSK ve Devlet hastaneleri Kadın Doğum Polikliniğine ve 1 No'lu sağlık ocağına başvuran tüm gebe kadınlar, örneklem grubunu ise araştırma sınırlılıkları dahilinde araştırmaya katılmayı kabul eden 180 gönüllü gebe oluşturmuştur. Araştırmada veri toplamak için literatür doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Gebelere uygulanan anket formu, sosyodemografik ve evliliğe ilişkin özellikleri, doğurganlığa ve sağlık durumlarına ilişkin özellikleri, gebelerin gebelikleri süresince algıladıkları fiziksel ve emosyonel sorunları içermektedir. Araştırmada kullanılan "gebelikle ilgili fiziksel ve emosyonel yakınmalar" listesi için Cronbach alfa güvenilirlik kat sayısı $\alpha=0,7190$ olarak saptanmıştır. Veriler görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Toplanan verilerin değerlendirilmesinde yüzdeler, Ki-kare, Varyans analizi ve iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi) kullanılmıştır. Toplanan verilerin değerlendirilmesi sonucunda; Gebelerin

çoğunluğunun gebelikleri süresince düzenli gebelik takibi yaptırdığı, gebelik ve doğum ile bilgi aldıkları, bu konudaki bilgi kaynaklarının sağlık personeli olduğu belirlenmiştir. Gebelerin yarısından fazlasının algıladıkları sağlık durumları iyi olarak saptanmış, yaklaşık yarısının gebe kalmadan önceki sağlık durumu ile şimdiki sağlık durumu arasında bir farklılık görmediği tespit edilmiştir. Gebelerin fiziksel ve emosyonel yakınmalarında ilk üç sırayı sık idrara çıkma, yorgunluk ve bulantı kusma şikâyeti almıştır. Gebelerin fiziksel ve emosyonel yakınmalarını gittiği sağlık kuruluşu, gebelik sayısı, gebelik haftası, doğumu tanımlama ve gebeliği isteme durumunun etkilediği, sadece sağlık ocağına başvuran, 5 ve üzeri gebeliğe sahip olan, doğum olayını korku verici olarak tanımlayan ve gebeliği istemeyen gebelerin puan ortalaması yüksek olduğu saptanmıştır.

Gebelerin fiziksel ve emosyonel yakınmalarından, bel ağrısı, diş ya da diş eti ağrısı, bacaklarda kramp, sıcak basması ve uyumakta güçlük çekme ile gebelik haftaları arasındaki ilişki anlamlı bulunmuş ve bu yakınmaların en çok III.trimesterde görüldüğü saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Gebelik, doğum, prenatal bakım, hemşirelik.

SUMMARY

PERCEPTION OF PHYSICAL AND EMOTINAL COMPLAINTS IN PREGNANTS

This study was descriptively designed to detect the physical and emotional complaints of the woman experienced in the period of pregnancy and factors affecting them.

The study was carried out between 27 September 2004 and 07 March 2004 in Social Security Hospital, State Hospital and No. 1 Health Clinic in Muğla.

The universe of the study consists of all the pregnant women applying to Muğla Social Security Hospital, State Hospital and No. 1 Health Clinic, and the sampling group consists of 180 pregnant women randomly chosen from the universe of the study.

In order to collect data in the study, a questionnaire developed by the researcher in line with the literature was used. The questionnaire administered to the pregnant women includes items to solicit socio-demographic and marital-status-related features, fertility and health related features, and

physical and emotional problems experienced by the participants during the period of pregnancy. For the list of "pregnancy-related physical and emotional complaints" used in the study, Cronbach alfa reliability coefficient was found to be $\alpha=0,7190$.

The data were collected by means of interview technique. In the analysis of the data, frequency, Chi-square, Variation analysis and t-test were used. As a result of the analysis of the data;

It was found that most of the participating pregnant women had regular pregnancy control during the period of pregnancy, got information regularly about the pregnancy, and the source of the information was health personnel.

Participants' perception of their health was found to be positive for more than half of the women, and it was found that more than half of the participants do not see any difference between the pre-pregnancy health status and the current status.

The first three places in the pregnant women's complaints were taken by frequent toilet going, fatigue, and nausea and resulting vomiting.

It was found that the physical and emotional complaints of the pregnant women are affected by the health institution visited, the number of the pregnancy, week of the pregnancy, how the birth giving is defined, and how much the pregnancy is desired, and for the women going only to the health clinic, with 5 or more pregnancy experiences, defining birth giving something scaring and not desiring the pregnancy, the mean scores were found to be high.

The correlation between in which week the pregnancy is and these physical and emotional complaints: back ache, tooth or gum ache, cramp in legs, difficulty in sleeping, feeling hot; was found to be meaningful and these complaints were found to be experienced the most in III. trimester.

Key Words: Pregnancy, birth giving, prenatal care, nursing

KADIN HASTALIKLARI VE DOĞUM UZMANLARI İLE PRATİSYEN HEKİMLERİN PAP SMEAR ALMA SIKLIĞININ BELİRLENMESİ

SELVİ Meryem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Reha **DEMİREL**.87 s.
Temmuz 2006

Serviks kanseri erken yakalandığı takdirde etkili bir şekilde tedavi edilebildiği için kadınların pap smear ile düzenli olarak taranması kadın sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışma kadın hastalıkları ve doğum uzmanları ile pratisyen hekimlerin pap smear hakkındaki bilgi düzeylerinin ve pap smear alma sıklığının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Kesitsel tipteki araştırma için 4 Ekim 2004–30 Nisan 2005 tarihleri arasında Afyonkarahisar, Eskişehir, Konya ve Kütahya il merkezlerinde çalışmakta olan 129 kadın hastalıkları ve doğum uzmanı ve 282 pratisyen hekim ile anket görüşmesi yapılmıştır.

Verilerin analizinde Kruskal-Wallis varyans analizi, Mann Whitney U testi, korelasyon analizi ve ki-kare testleri kullanılmıştır. Anlamlılık seviyesi olarak $p<0,05$ alınmıştır. Araştırma sonucunda kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının pap smearı beklenen düzeyde rutin tetkikleri arasına almadıkları tespit edilmiştir. Uzman hekimlerin pap smear alma ve hakkındaki bilgi düzeylerinde ve uygulamalarında yetersizlik görülmüştür. Ayrıca uzman hekimlerin bilgileri ile davranışlarının farklı olduğu bulunmuştur. Bu da uzman hekimlerin bilgilerini yeterince uygulamaya dönüştürme imkanlarının olmadığını düşündürmektedir. Pratisyen hekimlerin de pap smear hakkındaki bilgi düzeylerinin istenilen düzeyde olmadığı görülmüştür. Pap smear hakkında eğitim çalışmalarına eğitim öncesi ve sonrasında ağırlık verilmesi, taramaların ücretsiz veya mümkün olan en düşük ücretle yapılması, sağlık ocaklarının bu konuda daha aktif hale getirilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Hekim, kadın sağlığı, pap smear, servikal kanser, tarama.

SUMMARY

DETERMINATION OF THE PREVALENCE OF TAKING PAP SMEAR OF OBSTETRICIAN AND GYNECOLOGIST SPECIALIST AND GENERAL PRACTITIONER

Women's regularly pap smear screening is very important in terms of health since cervical cancer can be treated effectively if it is diagnosed early . This study has been conducted to determine the obstetricians', gynecologists' and general practitioners' level of knowledge and prevalence of taking pap smear.

For this cross sectional study, questionnaire technique was applied between 4th October 2004 and 30 April 2005 to 129 obstetricians and 282 general practitioners who have been working in the center of Afyonkarahisar, Eskişehir, Konya and Kütahya. While analyzing the data, Kruskal-Wallis Warience analysis, Mann Whitney U test, corelation Analysis and k-square tests have been used. $p<0,05$ is used for meaningfulness level. It is detected that according to the results of the research, obstetricians do not take pap smear like the other routine detailed investigations as expected. It is noticed that specialists have lack of sufficient qualifications in taking pap smear, having knowledge about it and applying it. Also, it is seen that there is difference between specialists' knowledge level and behaviors. That is to say, there isn't enough opportunity for specialits to apply their knowledge into practice. In addition, it is seen that general practitioners' knowledge level about pap smear is not at the desired level.

All in all, it can be concluded that more weight should be given to educational studies about pap smear before and after education, pap smear screening should be free of charge or at the lowest pay that is possible and village clinic must be more active in this topic.

Key Words: Cervical cancer, pap smear, physician, screening, women health.

TÜRK TOPLUMUNUN YARDIMCI ÜREME TEKNİKLERİNE BAKIŞI

AKTÜRK Fatma Selcan, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet **YILMAZER**, 72 s.,
Ekim 2006

Bu çalışma, Yardımcı Üreme Teknolojisi (YÜT) ne Türk toplumunun bakışını değerlendirmek amacıyla planlanmıştır. Araştırma, Antalya'da Nisan 2005 tarihinde yapılmış, tanımlayıcı bir araştırmadır. Araştırma evreni 18 yaş üzeri bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya sosyoekonomik olarak farklı iki mahalleden küme örnekleme yöntemi ile toplam 400 kişi seçilmiştir. Her kümede 20 kişi olmak üzere 20 küme çalışmaya dahil edilmiştir. Kümelerin başlangıç noktalarını belirlemek için ev halkı tespit fişlerinden yararlanılmıştır. Veriler, tıp fakültesi öğrencileri yardımıyla, örnekleme çıkan 400 kişiye ankette bulunan soruların yüz yüze uygulanması ile toplanmıştır.

Anket formu dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm; çalışmaya katılan kişilerin özelliklerini belirlemek için hazırlanmıştır. İkinci bölüm; kişilerin tüp bebek ile ilgili bilgileri ve görüşlerini belirlerken, üçüncü bölüm; bazı görüşlere katılıp katılmadıklarını belirleyen sorular içermektedir. Dördüncü bölümde ise tüp bebek tedavisi ile bağlantılı diğer yöntemlerle ilgili görüşleri belirlemek amaçlı sorular bulunmaktadır.

Çalışmaya katılanların yaş ortalaması 37,50'dir. Bunların %20,80'i bekar, %71,1'i evli ve %8,1'i boşanmıştır. Çocuk sahibi olan %64,07 iken çocuk sahibi olmayanlar %35,93 idi. Katılımcılardan tüp bebeğin ne anlama geldiğini bilenler %61,20, bilmeyenler %6,80 ve çok emin olmayanlar ise %32'sini oluşturuyordu. Katılımcıların %4,5'i infertilite sorunu yaşamaktaydı. Grup içinde infertilite sorunu olsaydı tüp bebek tedavisini kabul ederdim diyenler %83,38, dinimiz bu tedaviye izin verir diyenler %83'ü oluşturuyordu. Tüp bebek ile çocuk sahibi olmaksızın evlat edinirim diyenler %22,3, çocuk sahibi olamamam evliliğimi etkiler diyenler %52,5'ti. Tüp bebek tedavisi, tedaviyi yaptıran eşler ve doktor arasında gizli kalmalıdır sorusuna katılıyorum diyenler %44,10 ve çocuk, tüp bebek tedavisi ile doğduğunu asla bilmemelidir diyenler %60,30 luk kısmını oluşturuyordu. Bunun yanı sıra tüp bebekle bağlantılı diğer yöntemlerle ilgili düşünceleri ise; dondurulmuş embriyo transferine olumlu bakanlar %59,8, yumurta bağışına olumlu bakanlar %32,2 iken, sperm bağışına olumlu bakanlar %20,5'ti. Tüp bebek sonrası oluşan çoğul gebeliklerin redüksiyon yapılarak teke indirgenmesine olumlu bakanlar

%75,8'ini oluşturmaktaydı. Çalışma grubundaki kişiler tüp bebek tedavisini bilmekte ve bunun dini yönden kabul edilebilir olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca çocuk sahibi olamamak evlilik kurumunu etkileyen önemli bir sorundur.

Anahtar Sözcükler: Anket çalışması, infertilite, toplumun bakışı, ivf, yardımcı üreme teknikleri.

SUMMARY

REGARD TO IN VITRO FERTILIZATION TREATMENT IN TURKISH SOCIETY

The purpose of this study was to investigate the Turkish people's regard to In Vitro Fertilization (IVF) treatment. Performed by Akdeniz University public health students, this survey was conducted in two different socioeconomic status quarters in Antalya, Turkey during April 2005. 18 years and older were surveyed. A total of four hundred persons were enrolled in this survey. Questionnaires were answered completely. The mean age was 37.5 years. Among all the participants 61,20 % had information about IVF while 6.80 %regard IVF treatment as something unknown. By asking about infertility and IVF treatment among their relatives and acquaintances, 16 %had heard IVF treatment. Among the survey respondents 4.50 %have fertility problems. If the participant's situation is thought to warrant IVF treatment only 83,38 %accepted. Instead of IVF treatment 22.30 %advocate adoption option. The negative effect of childlessness on couples'marriage was thought to be 52,50 %. 44,10 %believes that IVF should be kept secret between couples and doctor and 27,80 %suggested that children born through IVF might not be told the fact. All participants were asked about their attitudes to embryo freezing and oocyte and sperm donation. 59,80 %had positive outlook for embryo freezing and 32,20 %accepted oocyte donation while sperm donation was only accepted in 20,50 %. Additionally, reduction of multiple pregnancies was accepted in 75,80 %percent. Turkish people accept IVF treatment, they have enough information about it. When experienced IVF treatment most couples could accept it easily. Although religious people may not accept the oocyte and sperm donation, many share the view. Parenting, is an optional condition and childlessness can affect couples' relationship.

Key Words: Assisted reproduction technology, infertility, public opinion, questionnaire, survey.

PRİMİPAR KADINLARIN DOĞUM TERCİHLERİ VE BUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

YAŞAR Öznur, Yüksek Lisans Tezi Danışmanı,
Yönetici: Yrd.Doç.Dr.Figen KIR ŞAHİN, 68 s.
Kasım 2006

Bu çalışma ilk kez doğum yapan kadınların doğum şekli ile ilgili tercihlerinin belirlenmesi, doğum şeklinin tercihinde etkili olan faktörleri incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamız, Mart 2006/Mayıs 2006 ve Eylül 2006 aylarında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyonkarahisar Kocatepe Devlet Hastanesi, Zubeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, Fuar Hastanesi Doğum Servis'lerinde ilk kez doğum yapan hastalardan araştırmaya katılmayı kabul edenlerin tamamına örneklem seçilmeden uygulanmıştır. Araştırmamıza katılmayı kabul eden 314 hasta araştırmaya dahil edilmiştir. Bu üç ayda 612 ilk doğum meydana gelmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, 43 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunda kadınların demografik özellikleri, sosyo-kültürel özellikleri, gebelik özellikleri, doğum şekli, doğum endikasyonu, annelerin doğum şekline ilişkin tercihleri, doğum tercihinde etkili kişilerin belirlenmesine ilişkin sorular yer almaktadır. Verilerin analizinde tanımlayıcı ölçütler (yüzde, minimum, maksimum, v.b.) korelasyon analizi ve ki-kare test kullanılmış, anlamlılık seviyesi olarak $p < 0,05$ alınmıştır.

Araştırma sonucunda araştırmaya katılan kadınların %74,0'u vajinal doğumu, %22,6'sı sezaryen doğumu tercih etmiştir. Sezaryen olma sebebine bakıldığında kendi isteği ile sezaryen olan kadın oranı ise %6,8 bulunmuştur. Bir önceki doğum şeklinin sezaryen doğum olmasının kadınların sezaryen tercihi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür. Doğum tercih etme durumlarına bakıldığında kadınların eğitim durumu, gebelik öyküsü arasında anlamlı bir fark bulunmamış, ekonomik durumun yükselmesi ile sezaryen tercihinin arttığı tespit edilmiştir. Bununla beraber kadınların doğum şekli kararında doktorların en büyük rolü üstlendiği görülmüştür. Araştırmaya katılan kadınların doğum şekilleriyle ilgili olarak yeterli bilgilendirilmedikleri tespit edilmiştir.

Gebelere antenatal bakım sırasında tam bir eğitim ve danışmanlık hizmeti verilerek kadınların doğuma ilişkin bilgi eksikliğinin giderilmesi ve doğuma hazırlanması bu düşünceden hareketle sağlık personelinin de bilinlendirilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler; doğum tercihi, elektif sezaryen, normal doğum, sezaryen doğum, sezaryen oranı

SUMMARY

BIRTH METHOD CHOICES OF PRİMİPAR WOMEN AND THE FACTORS WHICH HAVE AN EFFECT ON THESE CHOICES

This study has been carried out in order to determine the choices of women who have given their first birth with regard to method of birth and to look into the factors affecting these choices of birth method. This study has been applied to all the patients who were willing to participate and who gave their first births in the maternity wards of Afyonkarahisar Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Hospital of Practice and Research, Afyonkarahisar Kocatepe Public Hospital, Zubeyde Hanım Hospital for Birth and Children Care and Fuar Hospital without choosing particular specimens. 314 patients who were willing to participate were included in the study. 612 women have given birth to their first child within these three months. A survey comprising of 43 questions was used as a data gathering device. There were questions in the survey seeking to find answers as to the demographic,

socio-cultural and pregnancy features of women, birth indications, the choices of mothers-to-be with regard to the method of birth and the person who are influential in the choice of the method of birth.

Descriptive criteria (percent, minimum, maximum etc.), correlation analysis and Fischer test were used in the data analysis process and $p < 0,05$ was determined as the level of significance. At the end of the study 74,0 % of the women opted for vaginal birth while 22,6% of them chose caesarian method of birth. When we look into the reasons for caesarian method, the percentage of the woman who have this kind of birth on their own will is 6,8%. The fact that their previous birth methods were caesarian had a significant effect on women's choosing caesarian method. When we look into the reasons of choosing one of these methods, there were no significant difference with regard to their level of education or pregnancy history, but there was a significant difference between the birth method choice and their levels of income. In addition to these, doctors were seen to have an important role in the decision of birth method. It is noted that the women participating in the study weren't properly informed about birth methods. It is thought that it is necessary to prepare the women

for birth and eliminate the lack of information by offering a complete educational services and counseling opportunities during the antenatal care for the pregnant women and to be able to do this health personnel have to be made more conscious about the matter.

Key Words: Birth preference, elective caesarean, normal delivery, caesarean delivery, rate of caesarean.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ NORMAL DOĞUM VE SEZARYEN İLE İLGİLİ DÜŞÜNCELERİ

DUMAN Zeynep, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Güleğül KÖKEN,59 s.
Aralık 2006

Sağlık Çalışanlarının Normal Doğum ve Sezaryen İle İlgili Düşünceleri Normal doğum milyonlarca yıldır bütün memeli varlıkların soylarını devam ettirmekte kullandıkları yöntemdir. En önemli avantajı normal ve fizyolojik olmasıdır. Normal doğum veya sezaryen doğum; her ikisi de masum değildir. Her iki yöntemin de avantaj ve dezavantajlar vardır. Pek çok kadın normal doğum acısını çekmemek, sancı duymamak için hamile olduğunu öğrendiği ilk günden itibaren sezaryenle doğum yapmaya karar vermektedir. Sezaryen, tıbbi endikasyon olmaksızın çok tercih edilen yöntem haline gelmektedir. Ancak hekimler tarafından normal doğum önerilmektedir.

Bu çalışma Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan sağlık personelinin normal doğum ve sezaryen doğum ile ilgili düşüncelerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmamızda, Mayıs 2006 ve Ağustos 2006 tarihlerinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nde çalışan 270 bayan sağlık personeline ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden 250 sağlık personeli araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 26 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunda demografik özellikler, doğum şekli, doğum şekline ilişkin tercihler, çocuk sayısı gibi sorular yer almaktadır. Elde edilen veriler, SPSS for Windows 13.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı ölçütler(ortalama değer, standart sapma, minimum

ve maksimum değerler, yüzde oranlar) Pearson chi-square (X²), T-testi kullanılmış ve anlamlılık seviyesi olarak p<0.05 alınmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, doğum yapan sağlık personelinin %46.9'u normal doğumu, %53.1'i sezaryen doğumu tercih etmiştir. Sezaryen olma sebebine bakıldığında, kendi isteği ile sezaryen olanların oranı %16.3, tıbbi endikasyon nedeniyle sezaryen olanların oranı %76.7 olarak bulunmuştur. İlk doğumunu sezaryen yapanlar diğer doğumlarını da sezaryen olmak istemişlerdir. Doğum yapış şekli ile eğitim durumu arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. İlk ve ortaokul mezunlarının sadece normal doğum yaptıkları saptanmıştır. Üniversite mezunlarının (n=27) %41,5'inin normal doğum, %58,5'inin sezaryen doğum (n=38) yaptıkları belirlenmiştir. Sonuçlarımıza göre eğitim düzeyi arttıkça, sezaryen olanların sayısı da artmaktadır. Doğum yapış şekli ile mesleki durum arasında da anlamlı ilişki görülmüştür. Araştırmamıza katılan öğretim üyelerinin %23,1'i normal doğum, %76,9'u sezaryen doğum yaparken, hemşirelerin %40'i normal doğum, %60'inn da sezaryen doğum yaptıkları saptanmıştır. Hiç doğum yapmayanların %57.4'ü normal doğumu, %23.1'i sezaryen'i tercih ederken, %19.5'i kararsız kalmıştır. Normal doğumu tercih edenlerin %74.2'si normal doğumun doğal olduğunu, sezaryeni tercih edenlerin %53.8'i normal doğumun ağırlı olduğunu düşünmektedir. Kadının doğasında olan en önemli olaylardan biri doğumdur ve doğum bir kadının hayatında unutamayacağı en güzel ve bir o kadar da zahmetli bir süreçtir. Bu nedenle doğumun ne şekil de gerçekleşeceği de çok önemlidir. Sezaryen doğum çok tercih edilen bir yöntem olsa da en güvenilir ve doğru seçim normal doğum olmalıdır. Bu nedenle, sağlık personelinin normal doğum ve sezaryen doğum ile ilgili düşüncelerini belirleyip, doğuma ilişkin bilgi eksikliğinin giderilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Normal doğum, sezaryen doğum, doğum tercihi, ağırlı, sezaryen oranı

SUMMARY

THE OPINION OF HEALTH WORKERS REGARDING VAGINAL LABOR AND CESAREAN SECTION

Vaginal birth is a most-commonly used delivery type among mammals. The main advantage of the vaginal birth is its nature and physiology: the natural way for a baby to be born is through the mother's vagina. But sometimes vaginal birth is not possible. If mother or her baby have certain problems before or during labor, cesarean section

may be safer than vaginal birth. Both kinds of deliveries have some advantages and disadvantages. More women are choosing to have cesarean sections instead of vaginal births, according to their decisions, to avoid the pain of delivery. But, doctors recommend the vaginal delivery because they contend that cesarean sections are more dangerous for mothers and their babies.

The aim of this study was to determine the opinion of health workers at Ahmet Necdet Sezer Hospital of Afyon Kocatepe University regarding vaginal labor and cesarean section. In May 2006 - August 2006, a total of 270 women health workers in Ahmet Necdet Sezer Hospital of Afyon Kocatepe University were interviewed. 250 health workers who accepted to participate were recruited in this study. The questionnaire which consists of 26 questions was used, asking in detail about demographic properties, choosing delivery type, the number of child, and etc. Data were analyzed by SPSS for Windows 13.0 (Statistical Package for Social Sciences) as appropriate. Concerning the data, mean values, standard deviation, minimum and maximum values, Pearson chi-square (X^2) test, Student t-Test, and percentage ratios were used in some analyses. Statistical significance is quoted at the $p < 0.05$ level.

According to the results of this study, %46.9 of health workers chose vaginal birth while 53.1% cesarean section. It was found that the main reasons for cesarean section are medical complications (16.3%) and personal choice (76.7%). Once a woman has chosen cesarean section, she always wants to have cesarean section for other pregnancies. Significant relation between delivery choice and education level was found. Women with low educational level always want to have vaginal birth, while women with high educational level (58.5%) want to have cesarean section. As a result, there is a positive trend between educational level and cesarean section. There is no association between delivery choice and professional status. 23.3% of academic staff 76.9% and 60% of nurses has a cesarean section.

Women who have no previous delivery experience stated that they prefer vaginal birth with 57.4% and cesarean section with 23.1%, and 19.5% of women was undecided. 74.2% of women with vaginal delivery believe that the vaginal birth is so natural, while 53.8% of women with cesarean section believe the vaginal birth is so painful.

One of most important event in the nature of a woman is the birth after pregnancy, which is unforgettable and difficult stage during her life. Choosing type of the delivery is, therefore, important. Although more women are choosing to have cesarean section, the most reliable delivery type should be vaginal birth. In this case, we thought

that the opinion of health workers regarding vaginal labor and cesarean section should be determined, and the lack of information about delivery should be satisfied.

Keywords: Vaginal birth, cesarean section, delivery choice, pain, cesarean rate

BİR VE BİRDEN FAZLA ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN ANNE SÜT VE EMZİRME KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

DİNÇTÜRK Cevahir, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç. Dr. Ayşegül **BÜKÜLMEZ**.
65 s, Aralık 2006

Anne sütü bebeklerin sağlıklı büyüüp gelişmesi için gerekli olan bir besindir. Anne sütü ile beslenme de bebeklerin büyüme ve gelişmelerine uygun, tüm beslenme şekilleri arasında en ideal beslenme şeklidir. Emzirme anne ile bebek arasında duygusal bağ kurulmasında çok önemlidir. Emzirmeye başlama alışkanlığı ülkemizde yaygındır. Fakat ek gıdalara erken dönemde geçilmesi emzirmenin sürekliliğini azaltmakta, bebeklerin anne sütünü alma süresini kısaltmaktadır. Annelere anne sütü ve emzirmenin önemini benimsetilmesi, doğru uygulama becerilerinin kazandırılması gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı annelerin anne sütü ve emzirme hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması, anne sütü ve önemini vurgulanmasıdır. Bu çalışmaya Kasım 2005-Agustos 2006 tarihleri arasında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Doğum Kliniği'ne ve Afyonkarahisar Zübeyde Hanım Doğumevi Kadın Doğum Kliniği'ne yeni doğum yapan 300 anne dahil edildi. Çalışmaya dahil edilen bu grubun 150'sinin bir çocuğu, 150'sinin birden fazla çocuğu vardı. Anket formu araştırmacı tarafından geliştirilerek, annelerle doğumdan itibaren kırk sekiz saat içinde yüz yüze görüşülerek veriler toplanmıştır. Araştırma verileri ki-kare testi ile değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, annelerin yaş gruplarına bakıldığında bir çocuğu olan annelerin %46'sı 22-26 yaş grubundayken birden fazla çocuğu olan annelerin

de %35,3'ü aynı yaş grubundadır. Çalışmaya katılan her iki anne grubunun yaşadıkları yer açısından dağılımlarına bakıldığında bir çocuğu olan annelerin %24'ü köy ve kasabada ikamet etmekte iken bu oran birden fazla çocuğu olan annelerde %29,3 bulundu. Bu çalışmada, annelerin öğrenim durumlarına bakıldığında çoğunluğunun eğitim seviyesinin düşük olduğu tespit edildi. Annelerin gelir durumları değerlendirildiğinde, bir çocuğu olan annelerin %41,3'ü alt düzey gelir grubunda iken, birden fazla çocuğu olan annelerde ise bu oranın %51,3 olduğu saptandı. Araştırmaya katılan ve bir çocuğu olan annelerden anne sütü ve emzirme konusunda eğitim almayanların oranı %67,3 iken bu oran birden fazla çocuğu olan annelerde %64 olduğu belirlendi. Her iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmadı. ($p > 0.05$).

Bu çalışmada bir ve birden fazla çocuğu olan annelere bebeklerinin doğru emdiğini nasıl anlarsınız diye sorulduğunda bir çocuğu olan annelerin %60,7'si, birden fazla çocuğu olan annelerin ise %57,3'ü sorulan soruyu doğru bilemedikleri görüldü, her iki grup arasında anlamlı bir fark bulunmadı. ($p > 0.05$). Anne sütü ve emzirme konusunda sağlık çalışanlarının bilgilendirilmesi ve hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi, anne sütü ile beslenmenin ülke genelinde yaygınlaştırılması için tüm toplumu kapsayacak şekilde eğitimlerle bilinçlendirilmesi gerekir.

Anahtar Kelimeler: Anne Sütü, Emzirme, Bilgi Düzeyi, Kolostrum, Bebek Dostu Hastane

SUMMARY

THE COMPARISON OF KNOWLEDGE LEVEL OF SINGLE CHILD AND MULTIPLE CHILD MOTHERS ON LACTATION BREAST FEEDING

Breast milk of mother is a necessity for babies to grow healthy. The ideal nourishment for the babies is the nourishment with breast milk of mother between the other types. The breast feed constitutes the emotional relationship between mother and baby. The custom of starting to feed the baby with breast milk is very common in our country. However, starting to feed the babies with additional food, makes lessen the breast feeding continuity and the period of babies to be fed by the breast milk of mother shorter. It is very important that all the mothers should be adopted by the idea of

importance of feeding the baby with the breast. Milk of mother and should be known the right way of applying it.

The aim of this work is to determine and compare the knowledge level of breast milk of mother and to point out the importance of feeding the babies with it. 300 mothers who gave birth recently at the Zübeyde Hanım Birth Hospital and Afyonkarahisar Kocatepe, Research and practice Hospital Clinic of birth department in Afyonkarahisar, are included to our research. 150 of them have one child, the rest 150 have more than one child. The data was collected by interviewing the mothers face to face by developing the form of this public survey by the researcher. The data was utilized by the test of chi-square. In this study, it is seen that, 46 percent of the mothers who have one child are 22–26 years age group and 35,3 percent of the mothers who have more than one child are in the same age group.

When it is researched as the place of where the both mothers group live in, it is found that 24 percent of the mothers who have one child live in villages or town where 29,3 percent of the mothers who have more than one child live. When we research the education of mothers, it is seen that the education level was determined in the low level. When the income of mothers was researched, it is determined that 41,3 percent of the mothers who have one child are in the low income group, and 51,3 percent of the mothers who have more than one child are in the same group. The 67,3 percent of the mothers who have one child and are included to this study, has not received any information about baby feeding and breast milk and it is also seen 64 percent of the mothers who have more than one child and are included to this study. There is not a big differences between both groups. ($p > 0.05$) In this study, it is asked to the mothers "How do you understand if your baby is fed on the right way with the breast milk of mother?" 60,7 percent of the mothers who have one child and 57,3 percent of the mothers who have more than one child did not answer the question correctly. There is not a big differences between both groups ($p > 0.05$) It is necessary to inform the employees in the health sector who give the service about the breast milk of mother and feeding the baby with it and to support with the education in the service and to give education to widespread the feeding the babies with breast milk of mother to all the community in the country.

Key Words: Breast Milk, Breast Feeding, Knowledge, Colostrum, Baby Friend Hospital

SEZARYENLE VE VAJİNAL YOLLA DOĞUM YAPAN KADINLARIN DOĞUM ÖNCESİ VE SONRASI TECRÜBE VE BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

CEYLANTEKİN Yeşim, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet YILMAZER. 101 s.
Aralık 2006

Doğum olayı; fizyolojik bir olay olmakla beraber her kadının yaşantısındaki yeri büyüktür. Cerrahi tekniklerin gelişmesi, antibiyotik kullanımı, kan transfüzyonu sayesinde sezaryenle doğum, vajinal doğumdan daha güvenilir hale gelmiştir.

Araştırma, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Doğum Kliniğine ve Afyon Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi'ne başvuran annelerin doğum öncesi, sonrası vajinal doğum ve sezaryene ilişkin tecrübelerini ve bilgi düzeylerini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır.

Veri toplama formları 01.05.2006-01.08.2006 tarihleri arasında uygulanmıştır. Bu tarihler arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Doğum Kliniğinde ve Afyon Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi'ne başvuran vajinal doğum ve sezaryen ile doğum yapan, araştırmaya katılmaya istekli 361 kadına yüz yüze görüşme tekniği ile anket formu uygulanmıştır. Anket formları doğum öncesi, sonrası olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Doğum öncesi annelerin demografik özellikleri, doğum tercihlerinin nedenleri, doğum sonrası ise doğum tercihinde memnuniyetleri, doğuma karar vermeyi etkileyen faktörlerle ilgili sorular vardır. Veriler, SPSS for Windows 11.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizlerde yüzdelik, Crosstabs, Chi-Square Test, Pearson Chi-Square Test, Fisher's Exact Test, iki ortalama arasındaki önem kontrolünde T-testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, gebelerin % 41,8'i vajinal doğum, %58,2'si sezaryen ile doğum yapmıştır. Gebelerin % 81,7'si en ideal doğum şekli olarak vajinal doğumu, %18,3'ü sezaryeni görmektedir. %68,4'ü doğum öncesi vajinal doğumu isterken, % 31,6'sı sezaryeni istemektedir. Gebelerin % 48,2'si sezaryeni isteme nedenleri arasında en çok tercih edilen seçenek olarak diğer

nedenleri belirtirken, vajinal doğumu en çok tercih etme nedeni ise daha doğal olmasıdır (%37,7).

Anahtar Kelimeler: Hastaların bilgi düzeyi, Doğum tercihi, Sezaryen, Vajinal doğum.

SUMMARY

THE EVALUATION OF THE EXPERIENCES AND THE KNOWLEDGE LEVELS OF THE WOMEN WHO HAVE CESAREAN AND VAGINAL DELIVERY IN PRENATAL AND POSTNATAL PERIOD

Delivery is a physiological event and it takes a large place in every woman's life. Cesarean section has become more reliable than vaginal delivery by developing surgical techniques, using antibiotics and blood transfusion.

Research is planned as a definer to intend to determine experiences and the levels of knowledge of vaginal delivery and cesarean section of the women in prenatal and postnatal period at Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Practice and Research Hospital Delivery Clinic and Afyon Zubeyde Hanım Delivery and Child Clinic Delivery Clinic in Afyonkarahisar district.

Data forms are applied between May 1st, 2006 and August 1st, 2006. Between these dates, interviews were done with 361 women by face to face technique. These women had either vaginal delivery or cesarean section and they were willing to participate in this interview at Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Practice and Research Hospital Delivery Clinic and Afyon Zubeyde Hanım Delivery and Child Clinic Delivery Clinic. Research forms consist of two parts; prenatal period and postnatal period. In prenatal period part; there are questions about maternal demographic characteristics, reasons of birth preferences'; and there are questions about their satisfaction of their birth preference, the factors that affect birth decisions in postnatal period part. Datas are analyzed by using SPSS for Windows 11.0 package program. Percentage, Crosstabs, Chi-Square Test, Pearson Chi-Square Test, Fisher's Exact Test, T test to control the two means are used in the statistical analysis of the study. Statistical meaningfulness level is assumed as $p < 0,05$.

According to results of this research, 41,8% of the pregnant have vaginal delivery, 58,2% of them have cesarean section. 81,7% of pregnant say the ideal way of having a baby is vaginal delivery, and

18,3% of them say the ideal way of having a baby is cesarean section. 68,4% of them want to have vaginal delivery in prenatal period, and 31,6% of them want to have cesarean section in prenatal period. One of the reasons of wanting to have cesarean section is the other reasons and this is the highest preference (48,2%). The highest preference for vaginal delivery is its naturalness (37,7%).

Key Words: Patients' Education Level, Birth Preference, Cesarean, Vaginal Delivery.

ÇALISAN VE ÇALISMAYAN FERTİL ÇAGINDAKİ KADINLARDA İSTEMSİZ GEBELİK SIKLIĞI VE GEBE KALMAK İSTEMEME NEDENLERİ

KARAMAN Dilek, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Güleğül **KÖKEN**.82
s.Ocak 2007

İstemsiz gebelikler ve olusum nedenleri gerek kadın saglığı açısından gerekse sosyal ve ekonomik boyutları açısından irdelenmesi gereken önemli bir konudur. Çiftlerin korunma yöntemi kullanmaması veya kullandıkları yöntemin etkisiz kalması ve gebelikten korunmak için yeterli bilgiye sahip olmamaları istemsiz gebeliklerin en önemli nedenlerini oluşturmaktadır. istenmeyen gebelikler çoğunlukla küretaj ile sonuçlanmaktadır. Kadınlar küretajı, planlanmamış gebeliklerini sonlandırmak ve çocuk sayılarını sınırlandırmak için bir dogum kontrol yöntemi olarak görmekte-dir.

Araştırmamız, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Dogum Klinigine basvuran fertil çağındaki kadınların istemsiz gebelik sıklığını ve gebe kalmak istememe nedenlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmamızda, Haziran/2006 ve Ağustos/2006 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Dogum Klinigine basvuran fertil çağındaki kadınlara ulaşmak hedeflenmiştir.

Araştırmamıza katılmayı kabul eden 507 kadın araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak 40 sorudan olusan anket formu kullanılmıştır. Anket formunda demografik özellikler, genel saglık bilgileri, çalışan kadınların çalıştıkları is kolları, kadınların geçmiş gebelik öyküleri, istemsiz gebelik sıklığı ve nedenleriyle

ilgili sorular yer almaktadır. Elde edilen veriler, SPSS for Windows 11.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programına kodlanarak girilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı ölçütler (ortalama deger, standart sapma, minimum ve maksimum degerler, yüzde oranları) Pearson Ki-kare (X²) testi ve student t-testidir. İstatistiksel anlamlılık ise p<0.05 ile tanımlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, kadınların % 44'ünün en az bir kez istemsiz gebelik geçirdiği saptanmıştır. Çalışmayan kadınlarda istemsiz gebelik oranı % 53.2, çalışan kadınlarda ise % 34.7'dir. 38-43 yas grubunda olan evli kadınların % 57.5'i istemsiz gebelik durumunu yasadığı, ancak 20-25 yas grubunda olan evli kadınların 2 ise sadece % 25.5'i istemsiz gebelik yasadığı saptanmıştır. Kadınlarda yasla birlikte istemsiz gebeligin arttığı görülmektedir. Eğitim düzeyi ile istemsiz gebelik durumuna bakıldığında; en fazla istemsiz gebelik durumu % 66.7 ile okur-yazar/okur-yazar olmayan grupta görülmekte olup, üniversite ve üzeri düzeyde eğitime sahip olan kadınlarda istemsiz gebelik durumu % 28.9'dur. Eğitim düzeyi arttıkça istemsiz gebelik oranı azalmaktadır.

Araştırmamızda çalışmayan kadınların çalışanlara göre daha erken yasta gebe kaldığı, daha çok sayıda canlı dogum yaptığı ve son iki gebelikleri arasındaki sürenin daha az olduğu saptanmıştır. Çalışmayan kadınlarda istemsiz gebelik nedenleri arasında % 58.3 ile ekonomik şartlar, çalışan kadınlarda ise % 56.5 ile meslek ve çalışma koşulları yer almaktadır. Çalışmayan kadınlar daha çok o dönemde korunmadıkları ve korunmayı bilmeleri için istemeden gebe kalmışlardır. Çalışan kadınların ise, yöntem kullanım hatasından dolayı istemeden gebe kaldıkları saptanmıştır. Kadınların istemsiz gebelik sonuçları değerlendirildiğinde 1. İstemsiz gebeliklerin % 44'ü canlı dogumla sonuçlanırken, 2. ve 3. istemsiz gebeliklerin daha çok küretajla sonuçlandığı saptanmıştır. Kadınların ise % 84.1'i AP yöntemi kullanırken, % 15.9'u herhangi bir yöntem kullanmamaktadır. Çalışan kadınlardaki AP yöntemi kullanım oranının çalışmayan kadınlardan daha fazla olduğu saptanmıştır. Kullanılan AP yöntemi çeşitleri incelendiğinde, kadınlar ilk sırada kondom, ikinci sırada spiral ve daha sonra geri çekme yöntemini tercih etmişlerdir.

İstenmeyen gebeliklerin önlenmesinde AP yöntemlerinin dogru ve etkili şekilde kullanılması çok önemlidir. Kadınların gebelik sayıları arttıkça küretaj sayılarının da artmakta olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle fertil çağındaki kadınlara AP yöntemleri konusunda tam bir eğitim verilerek, korunma yöntemlerine ilksin bilgi eksikliğinin giderilmesi gerektiği ve konuyla ilgili

bütün sağlık kurumlarında daha etkin danışmanlık hizmeti verilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler; İstemsiz gebelik, küretaj, aile planlaması yöntemleri, gebelik sıklığı

SUMMARY

THE FREQUENCY OF INVOLUNTARY PREGNANCIES AT WORKING AND UNWORKING WOMEN AND THE STUDY OF WHY THEY DON'T WANT TO BECOME PREGNANT

İnvolutary pregnancies and it's reasons of occurrence should be analysing for socially and economically. The most important reasons for involuntary pregnancy to do not use any preservation methods or failure contraception methods and get not enough knowledge about involuntary pregnancies . Involuntary pregnancies are usually result by abortus curratage. The women use the curratage for unplanned pregnancies and limited the child count and they use the curratage one of the contraception methods.

Our study's aims are performing the woman who apply for Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Practice and Study Hospital Clinic of Obstetric at fertile age ,their involuntary pregnancies frequency and why they don't want to conception. Our aim to have access to the fertile age women who apply for AKU ANS and Practice and Study Hospital Clinic of Obstetric between July/2006 and August/2006. 507 healthy women were enrolled in the study and we used a questionnaire form which include 40 questions to collect data.

Questionnaire form enclose demographic characteristic ,general health informations, woman jobs, previous history of pregnancy, involuntary pregnancy frequency and it's reasons. The following outcomes were recorded using SPSS for Windows 11,0(Statistical Package for social Sciences for Windows)programme. The descriptive criterions for analysing of datas are (mean rate ,standard detour,minimum and maximum preciousness,percent ratio) Pearson Ki-square (x2) test and student test .A p value <0.05 was considered significant. This study shows that 44 per cent women were had involuntary pregnancy at least once. _nvolutary pregnancy frequency is unworking women 53.2 % and working women is 34.7%. 57.5 per cent of 38-43 year old married women and 25 per cent of 20-25 year old married women had involuntary pregnancy. This is

considered that involuntary pregnancy frequency increase with age.

When compared the education level, we recognized that the involuntary pregnancy frequency with untutored women much more than educated women. The 4 rate of involuntary pregnancy with untutored women 66.7 per cent and with educated women 28.9 per cent . This shown that involuntary pregnancy decrease with education. In study unworked women have pregnancy at the earlier age and have alive birth count are more than educated women .Reasons of the involuntary pregnancy include economical condition (58.3%) with unworked women and the job or working situation (56.5%) with working women. Wherefore involuntary pregnancy with unworked women don't know how to protect and are not preservation and the other side working women use failure contraception methods.

Evaluation of result the involuntary pregnancy first involuntary pregnancy often came out with 44% alive birth second and third's usually came out with abortus curratage . In study 84% women used to contraception methods and 15.9% women didn't use any methods. And the contraception methods are used at group of working women more than at unworking women's group. The among of contraception methods are chosen constantly condom(firstly) ,spiral(secondary) ,and coitus interruptus . To prevent of the involuntary pregnancy must use the contraception methods effectively and correctly . Also this study shows that if the women become pregnant more than one the curratage count will be increase. So we should give education and more information about contraception methods from health foundations to fertile age women

Key: involuntary pregnancy,curratage ,family planning ,pregnancy frequency.

GEBELERİN ÜÇLÜ TARAMA TESTİ VE GEBELİKTE YAPILAN DİĞER TESTLER HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYİNİN ÖLÇÜLMESİ

ERGÜN Permin, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Gülengül **KÖKEN**.60
s.Temmuz 2007

Her gebe, gebeliğini sorunsuz geçirmek ve sağlıklı bebek sahibi olmak ister. Bebeğin sağlığına risk

teşkil edebilecek bir durumun belirlenip tedavi edilebilmesini sağlamak amacıyla hamile bir kadının hamilelik süresince düzenli kontroller yaptırması çok önemlidir. Gebelik süresince düzenli doğum öncesi tarama testlerinin yapılması, hem gebenin hem bebeğin sistemli şekilde değerlendirilmesini sağlar. Gebelikte ikili tarama testi, üçlü tarama testi ve gebelikte yapılan diğer tarama testleri anomalili bebeği en erken dönemde yakalamayı amaçlar. Gebelerin bu konuda bilgili olmaları önemlidir.

Araştırmamız, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine başvuran gebelerin Üçlü Tarama Testi ve Gebelikte Yapılan Diğer Testler Hakkındaki Bilgi Düzeyini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmamızın evrenini, Aralık 2006 ve Nisan 2007 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kadın Doğum Polikliniği'ne başvuran tekil gebeliklerden 35.ve daha büyük gebelik haftasındaki gebeler oluşturmuştur. Araştırmayı kabul eden 250 gebe araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırma verilen anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Gebelere uygulanan anket formu 41 sorudan oluşmaktadır. Bu anket formunda gebenin sosyodemografik özellikleri, gebeliğin hangi sağlık kurumlarından takip edildiği, gebelikte yapılan tarama testlerinden neleri bildiği, hangi tahlilleri yaptırdığı ve bu testler hakkındaki görüşlerini bildirdiği belirleyici sorular yer almaktadır. İstatistik hesaplamalar SPSS istatistik programı kullanılarak elde edilmiştir. Kullanılan bazı istatistiksel yöntemler; ortalama değer, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, yüzde oranları, Pearson Khi-kare testi ve student t-testidir. İstatistiksel anlamlılık ise p0.05 ile tanımlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; ankete katılan gebelerin yaş grupları ortalaması 25.35 ± 5.31 (min=16, maks=42)'dir. Gebelerin % 55,2'si primipar, %40,8'i ilkökul mezunu, %78,8 ev hanımıdır. Gebelerin %89,2'si 38.-41. gebelik haftasında olan gebelerdir. Gebeliklerinde ilk kez 1.-6. haftalar arasında doktora giden gebelerin %78,6'sı üniversite mezunudur. %47,1 'i gebeliklerinin 7—12 haftalarında gebelikleriyle ilgili tahlillerini yaptırmak için ilk polikliniğine başvurmuştur. Okula gitmemiş gebelerin % 78,6'sının gebelik takibinde hangi tarama testlerinin kaçınıcı gebelik haftasında yapılması konusunda bilgisinin olmadığı saptanırken, üniversite mezunlarının %78,6'sı gebelik haftasına göre tarama testlerinin yapılacağını bilmıştır. Gebelikte hastanede yapılması gereken kan ve idrar tahlillerinden, gebelerin % 37,2'sinin ikili tarama testini, %42,8'inin üçlü tarama testini, %44'ü tam kan sayımının, %45,6'sının idrar tahlili, %32,4'ünde idrar kültürünün yapıldığını bildiği saptanmıştır. Gebelerin % 35,2 'i ikili tarama

testinin ne demek olduğunu biliyorken, % 40,4 'ü üçlü tarama testinin ne demek olduğunu bildiği görülmüştür. Gebelerin, %38,8'i gebelerinde kendisine tahlil yapıldığını fakat bu tahlillerin ne olduğunu bilmediğini belirtmiş, %21 ,6'sı kendi kan gruplarını bilmediği saptanmıştır. Gebelerin % 71,2 'si gebelik takibinde tansiyon ölçülmesi gerektiğini belirtmiştir. Ankete katılan gebelerin % 51,2' si gebelikte şeker testi yapılmalıdır demıştır.

Kadının yaşamında en önemli olaylardan biri gebeliktir. Gebelik bir kadının hayatında unutamayacağı en güzel ve bir o kadarda zahmetli çok önemli bir deneyimdir ve bu deneyimin en güzel şekilde devam ettirip sonuçlanması en büyük hedeftir. Bu hedefe ulaşmak için hamilelik süresince çeşitli testler yapılır. Bu testlerden bazıları tüm hamileler için, bebeğin veya annenin sağlığını kontrol etmek amacıyla önerilmektedir. Diğerleri ise belirli risk faktörleri taşıyan anneler içindir. Riski olsun olmasın bütün gebelere tarama testleri yapılması gereklidir. Bu nedenle gebelerin tarama testleri hakkında ne kadar bilgiye sahip olduğunu belirleyip, tarama testleri ile ilgili bilgi eksikliğinin giderilmesi gerektiği düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Antenatal takip, Gebelik, Gebelik tarama testleri, Üçlü test,

SUMMARY

MEASURING THE LEVEL OF KNOWLEDGE FOR TRIPLE SCREEN TEST AND OTHERS DURING PREGNANCY

Every pregnant hope to pass their pregnancy without any difficulties, and eventually want to have a healthy baby. In order to find and treat the possible risk at the baby's health, it is important to have some test regularly during women's pregnancy. Having these screening tests before delivery allows us to evaluate systematically both the mother's and baby's health. In this case, double and triple screen test, and others estimate what a person's chances are of having an abnormality. Therefore, all pregnant women should be well-informed about this issue.

The aim of this study was to measure the level of knowledge of all pregnant at Medicine Faculty of Afyon Kocatepe University regarding Triple Screen Test as well as other related tests. In December 2006 and April 2007, women who have single pregnancy with >35 gestational weeks in Ahmet Necdet Sezer Hospital were interviewed. 250 women who accepted to participate were recruited in this study. The questionnaire which consists of

41 questions was used, asking in detail about socio-demographic properties, current gestational week, which institutions that follow their pregnancy, knowledge of the test during pregnancy, which tests that women already have, and their opinion about these tests. Data were analyzed by SPSS statistical package as appropriate. Concerning the data, mean values, standard deviation, minimum and maximum values, Pearson chi-square (X^2) test, Student t-Test, and percentage ratios were used in some analyses. Statistical significance is quoted at the $p<0.05$ level.

According to the results of this study, the mean value of women's age was 25.35 ± 5.31 (min=16, max=42). 55.2% of women are primipar, 40.8% have a low educational level (primary school), and 78.8% are unemployed. 89.2% of women are at 38-41 gestational weeks. Women who first go to the doctor at 1-6 weeks have a high educational level (university) with 78.6%, and 47.1% of women apply a policlinic in order to make some analysis about their pregnancy. 78.6% of women with poor educational level (no school) don't know the time of the screening tests that should be done, while 78.6% of women with high educational level (university) know when to apply according to gestational weeks.

It is found that 37.2% of women reported that they have already double screen test, while 42.8% triple screen test, 44% blood count, 45.6% urine test, and 32.4% urine culture test. But, 35.2% and 40.4% of women don't know double screen test and triple screen test, respectively.

38.8% of women reported that they had some test but, they didn't know what it is. 21.6 % of women don't know their blood type .71.2% stated that blood pressure should be measured during pregnancy. 51.2% said that diabetes test should be also applied.

One of most important event in the nature of a woman is pregnancy, which is unforgettable and difficult stage during her life, and taking care during pregnancy is, therefore, a very important subject. In order to make this subject, some test should be performed. These test are recommended for pregnant to control both their and baby's health. Other tests are for mothers with a possible risk of carrying a baby with some disorders. These tests should be performed with and without the risks. Therefore, we thought that the level of knowledge of women regarding screening test should be determined, and the lack of information about delivery should be satisfied.

Keywords: pregnancy, triple test, antenatal care, pregnancy screen tests.

DÜŞÜK RİSKİ OLAN KADINLARDAKİ KAYGI DÜZEYLERİ

TABUR Fazilet, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Figen **KIR ŞAHİN**. 66 s.
Ekim 2007

Bu çalışma gebeligi risk altında olan kadınların duygu ve düşüncelerinin araştırılması, kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmamızda, Temmuz 2007/Agustos 2007 tarihleri arasında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Arastırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Dogum Anabilim Dalı'na ve Afyonkarahisar Zübeyde Hanım Dogum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Kadın Dogum Bölümü'ne basvuran gebelere ulasmak hedeflenmiştir.

Çalışmamız düşük riski olan 50 gebe ve gebeligi normal devam eden 50 gebe ile yapılmıştır. Çalışmamız araştırma grubu ve kontrol grubu olarak 2 grupta incelenmiştir. Araştırma grubundaki gebeler klinik olarak abortus imminens tanısı almış gebelerden, kontrol grubundaki gebeler ise gebeligi normal şekilde devam eden gebelerden oluşmaktadır. Çalışmamıza psikolojik problemleri ve sistemik hastalığı olan, sürekli ilaç kullanmak zorunda olan gebeler alınmamıştır.

Düşük riski olan grubun %94'ü, normal gebelerin %86'sı 19-34 yas grubundadır. Gebelik haftaları düşük riski olan grupta ortalama $13,4 \pm 3,6$, normal gebelerde $13,5 \pm 3,0$ 'dır. Her iki grubunda %84'ü ev hanımıdır. Grupların tamamı evlidir. Araştırmamızda veri toplama aracı olarak 40 sorudan oluşan anket formu ile grupların kaygı düzeylerini saptamak için Spielberger'in Durum-Sürekli Anksiyete Envanteri (State Traid Anksiyety Inventory) STAI form kullanılmıştır. STAI form durumluluk ve süreklilik kaygı düzeyini yansıtmakta kullanılan 20'ser maddeden oluşan bir ölçektir. Anket formu kadınların demografik özellikleri, genel sağlık bilgileri, obstetrik özellikleri, gebelikle ilgili duygu ve düşünceleri, hastanedeki durumlarıyla ilgili açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşmuştur.

Elde edilen veriler, SPSS for Windows 11.5 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programına kodlanarak girilmiştir. İstatistiksel analizlerde Pearson Ki-kare (X^2) testi, ANOVA ve student t testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p<0,05$ ile tanımlanmıştır. Araştırmamızda düşük riski olan kadınların durumluluk ve süreklilik kaygı puanlarının gebeligi normal devam eden kadınlara göre anlamlı olarak

yüksek olduğu saptanmıştır. Yine düşük riski olan grupta aile çevresinden destek alan gebelerin durumluluk ve süreklilik kaygı puanları, sağlık personelinin destek alan gruba göre düşük bulunmuştur. Bu da aile desteğinin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar kelimeler: Abortus imminens, Anksiyete, Gebelik.

SUMMARY

THE RESEARCH ON ANXIETY LEVELS OF THE WOMEN WHO HAVE THE RISK OF MISCARRIAGE

The study has been made to search the feelings and thoughts of the women who are under the risk of miscarriage and aims to point out their anxiety levels. In this research the participants have been chosen among the pregnant applicants of Afyonkarahisar Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Practice and Research Hospital, Maternity Ward and Afyonkarahisar Zübeyde Hanım Child and Maternity Hospital between July-August 2007.

The subjects of the research are; 50 women who had the risk of miscarriage during their pregnancy and 50 women who had a normal pregnancy period. The study is evaluated in two groups which are called "research" and "control" group.

The participants who had the risk of miscarriage in their pregnancy are involved in the first, research group and the participants living a normal pregnancy are observed in the second, control group. The pregnant ladies who have psychological problems, periodic illness and obligation to a regular drug use have been deliberately excluded from the survey.

%94 percent of the participants involved in the "research" group and %86 of the candidates observed in the "control" group are between 19-34 age level. The average of the pregnancy weeks in the potential miscarriage risk group is 13,4±3,6 and this rate is 13,5±3,0 for the normal pregnant's group. Also for both of the groups, %84 of the participants are housewives and all of them have been married. The survey consists of a questionnaire with 40 questions and a STAI (State Traid Anxiety) form of Spielberger to figure out the groups' anxiety level and collect data. STAI form is the measurement that involves 20 items in and used in order to reflect the state, continuity of the participants' anxiety level. Open and close-ended questions about women's demographic features, general health datas, obstetric characteristics, feelings and thoughts on pregnancy and their

situation in the hospital are aimed in the survey form. Given information are analysed via SPSS for windows 11.5 (Statistical Package for Social Sciences) programme Pearson's Chi-Square (X²) test, ANOVA analysis and student t-test are applied. Statistical meaningfulness is assumed as p<0,05.

In the research it's found out that; state and continuity anxiety scores of women who have the potential risk of miscarriage have been considerably higher compared to the women leading a normal pregnancy period. Also, State and Continuity Anxiety Scores of the pregnant within the risk group of miscarriage, who are supported by their families, have been lower than the scores of those who are supported by health personnel. The result draws attention to the importance and positive influence of the family support.

Key Words: Anxiety, Miscarriage risk, Pregnancy.

KONTRASEPSİYON AMAÇLI BAŞVURAN KADINLARIN ERKEK KONTRASEPSİYONUNA BAKIŞ AÇISI

DOĞAN Gülfer, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Mehmet **YILMAZER** 70
s.Ocak 2008

Arastırmanın Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Arastırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Afyon Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi ve AÇS-AP (Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması) merkezine kontrasepsiyon amaçlı başvuran fertil çağındaki evli kadınların, erkekte kullanılan kontrasepsiyon yöntemlerine bakış açısının ve yöntem kullanma tercih sebeplerinin saptanması ve erkek kontrasepsiyonunun yaygınlığının araştırılması amacıyla yapılmıştır. Arastırmamızda, Mart/2007 ve Mayıs/2007 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Arastırma Hastanesi Doğum Kliniği, Afyon Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi ve AÇS-AP (Ana Çocuk Sağlığı Aile Planlaması) merkezine başvuran fertil çağındaki evli kadınlara ulaşmak hedeflenmiştir. Bu araştırmaya katılmayı kabul eden 338 kadın çalışmaya dahil edilmiştir. Arastırmada veri toplama aracı olarak 35 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunda

demografik özellikler, kadınların geçmiş gebelik öyküleri, kendi veya eşinin kullandığı aile planlaması yöntemleri ve tercih nedenleri ile ilgili sorular yer almaktadır. Katılımcıların %53,3'ü erkeğe yönelik, %46,7'si kadına yönelik bir korunma yöntemi kullanmaktadır. Kadın korunma yöntemlerinden en fazla R_A tercih edilirken erkek korunma yöntemlerinden kondom tercih edilmiştir. Aile planlaması yöntemleri en çok AÇSAP ve sağlık ocaklarından temin edilirken, kadınlar yöntem kullanımına en çok eşleriyle görüşerek başlamışlardır. Kadınlarda ve erkeklerde eğitim ve gelir düzeyi arttıkça modern yöntem kullanımı artmıştır. Çalışma durumu da kadınlarda modern yöntem tercih edilmesinde bir faktör olduğu belirlenmiştir. Evliliğin ilk altı yılında en çok kondom tercih edilmiş, ilk altı yılda tüp ligasyonu hiç tercih edilmemiştir. Katılımcıların %54,4'ü erkek kontrasepsiyon yöntemlerinin yaygın olmadığını düşünmekte olup, bunun nedenini gebelikten korunma sorumluluğunun kadına yüklenmesine bağlamaktadırlar. Katılımcıların çoğu(%72,5) geri çekme yöntemini güvenli bulmamaktadır. Kondom kullananların %38,2'si kondomun cinsel isteksizlik yapmadığını belirtirken, çoğu(%61,8) yaptığını veya kısmen yaptığını belirtmelerine rağmen kullanmaya devam etmektedir.

Anahtar kelimeler; Aile Planlaması, Aile Planlaması Yöntemleri, Erkek Kontrasepsiyon, Kontrasepsiyon, Kontraseptif Yöntemler

SUMMARY

WOMEN'S OPINION ABOUT THE MEN'S CONTRACEPTION WHO APPLY FOR CONTRACEPTION

Our study was made at Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Training Hospital and Delivery Clinics, Afyon Zubeyde Hanım Gynaecology and Infantile Diseases Hospital and MIWFP (Maternity and Infantile Welfare Family Planning) centre, and conducted to determine women's knowledge and opinion about the men's contraceptive methods. In our study, we aimed to reach the married women who were applied to Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Training Hospital and Delivery Clinics, Afyon Zubeyde Hanım Gynaecology and Infantile Diseases Hospital and MIWFP (Maternity and Infantile Welfare Family Planning) centre during March/2007 and May/2007. 338 women who accepted to participate to this study were recruited in this study. The questionnaire which consists of 35 questions was used, asking in detail about socio-

demographic properties, previous pregnancy history, women and men contraceptive methods currently used, and their reasons to use these methods.

53,3% of women uses a contraceptive method while 46,7% of women's husband use a contraceptive method. IUD(intra uterine device) is the most preferential contraceptive method in women while men prefer to use condoms. Family planning methods are mainly supplied from MIWFP and Health centers, and women usually begin to use a contraceptive method after meeting with her husband. Using modern methods increased in men and women when their income and educational level increased. It was determined that women's working situation was a factor in modern method choice. In the first 6 years of marriage condom was the most preferred but in the first 6 years of marriage tubal sterilization was never preferred. 54,4% of the participants said that male contraception methods are not common, and they said that the reason of this case is the responsibility of contraception is on women. Most of the participants,%72,5, coitus interruptus method is distrustful. Although 38,2% of condom users said that condom doesn't cause frigidity and most of them ,%61,8, said that condom causes frigidity they continue using condom.

Keywords: Family Planning, Family Planning Methods, Men's Contraception, Contraception, Contraceptive Methods.

ÜREME ÇAĞINDAKİ KADINLARDA PREMENSTRUAL SENDROMUN YAŞAM KALİTESİNE ETKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

EĞİCİOĞLU Hanife, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Emine **COŞAR**. 56
s.Mayıs 2008

Bu araştırmanın amacı, üreme çağındaki kadınlarda Premenstrual Sendrom(PMS)'un, yaşam kalitesine etkisini ve sosyodemografik özelliklerle ilişkisini araştırmaktır. Bu araştırma PMS' un bireyin yaşam kalitesini ne kadar etkilediğinin saptanması, PMS'un neden olduğu iş gücü kaybının azaltılması ve doktora başvurma oranının artırılmasına katkıda bulunmak amacıyla planlanmıştır.

Araştırma, Afyon il merkezinde yaşayan üreme çağındaki 80 ev hanımı, 80 Adölesan , 80 sağlık

çalışanı olmak üzere 240 kadın üzerinde yapılmıştır. Verilerin toplanmasında yüzyüze görüşme ve anket yöntemi uygulanmıştır. Anket formu sosyodemografik sorular ve SF-36 ölçeğinden oluşmaktadır. SF-36 ölçeği, fiziksel fonksiyonellik, fiziksel rol güçlüğü, sosyal fonksiyonellik, duygusal rol güçlüğü, mental sağlık, vitalite, ağrı, genel sağlık olmak üzere 8 boyuttan oluşmaktadır.

Araştırmada PMS deneyimleyen kadınların %35.4'ünü 26 yaş üzeri grup oluşturmaktadır. Çalışmadaki kadınlarda en sık görülen premenstrual semptomlar öfkeli ruh hali, karında şişlik, yorgunluk, memelerde gerginlik, anksiyete ve baş ağrısı olarak saptanmıştır. Araştırmamızda meslek grupları ile yaşam kalitesini karşılaştırdığımızda, mental sağlık ile meslek arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Mental sağlık boyutuna baktığımızda ise en yüksek puan ortalaması ev hanımlarında, en düşük puan ortalamasının ise adolesanlarda olduğu görülmüştür. Araştırmanın sonucuna göre PMS ile mental sağlık boyutunda en iyi yaşam kalitesine sahip grup ev hanımlarıdır. Adolesan ve sağlık çalışanlarında ise daha düşüktür. PMS kadınların yaşam kalitesini düşürmektedir. Bu araştırmaya göre çalışma hayatında yer alan kadınların PMS'dan daha fazla etkilendikleri görülmektedir. Araştırmamızda düzenli adet gören grupta yaşam kalitesi anlamlı ölçüde yüksek bulunmuştur. Sekiz yaşam kalitesi boyutundan 6'sında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0.05$). Meslek grupları ve yaşam kalitesi karşılaştırmasında ise sadece mental sağlık boyutunda anlamlı fark bulunmuş ($p<0.05$), diğer boyutlarda anlamlı fark bulunamamıştır.

Bu çalışmada kadınlara PMS hakkında anket soruları yöneltilerek, PMS'nin tedavi edilebilir bir sendrom olduğu belirtilmektedir. PMS'nin eğitimdeki yeri artırılarak kadınlar bilgilendirilirse, doktora başvurma oranında artış sağlanabilir. Böylece PMS insidansı düşürülüp, kadınların yaşam kaliteleri artırılarak, PMS'den kaynaklanan işgücü kaybı azaltılabilir.

Anahtar kelimeler: Premenstruel Sendrom, Yaşam kalitesi, Adolesan, Sağlık Çalışanı, Ev hanımı

SUMMARY

EFFECT OF PREMENSTRUAL SYNDROME ON QUALITY OF LIFE AT FERTIL WOMEN

The aim of this study was to investigate the effects of premenstrual syndrome (PMS) on quality of life

and its relationships with sociodemographic properties. The study was planned to determine the PMS effects on quality of life of individuals, to reduce the loss of power at work due to PMS, and to increase the rate of consulting to a doctor. This study was conducted on 80 housewives, 80 adolescents, and 80 health workers in Afyon, a total of 240 women. During data collection face-to-face method was used, and a standard questionnaire method was applied. The questionnaire consists of the questions about sociodemographic properties and SF-36 inventory. SF-36 includes 8 sub-levels, these are Physical Functioning, Role-Physical, Bodily Pain, General Health, Vitality, Social Functioning, Role- Emotional, Mental Health. Thirty five point four percent of women who experienced PMS are up to 26 ages. The most observed premenstrual symptoms among women were mad attitude, bulge in abdomen, fatigue, breast tension, anxiety, and headache. According to the results, significant relation was found between occupation and mental health when we compare occupation with all dimensions of the quality of life ($p<0.05$). The higher score in mental health was observed in housewives while adolescents showed the lower score. As a result, housewives with PMS have better quality of life in mental health dimension. Adolescents and health workers have poorer scores on the quality of life.

PMS negatively influences the quality of life. According to the results of this study, it was seen that employed women were more affected from PMS. Higher scores in quality of life were found in the group that has regular menstruations. Significant differences in this group were found in 6 dimensions of quality of life ($p<0.05$). When occupation is compared with dimensions of the quality of life, a significant difference was found only in mental health dimension ($p<0.05$), while there was no significant relation in other dimensions. Asking question about PMS, this study makes clear that PMS is a syndrome that can be treated. If women are well informed about PMS, the rate 3 of consulting to a doctor can be increased. Thus, reducing PMS incidence results in improving the quality of life, and reducing the loss of power at work.

Keywords: Premenstrual Syndrome, Quality of life, adolescents, housewives, health workers

GEBELERE VERİLEN BESLENME EĞİTİMİNİN ANEMİ ÜZERİNE ETKİSİ

AYTUĞ KANBER Nurhan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Reha **DEMİREL**.64
s.Mayıs 2008

Gebelik döneminde görülen anemi hem anne sağlığını hem de bebeğin sağlığını etkilemekte ve demir eksikliği anemisinin (DEA) en sık sebebi nütrisyonel eksikliklerdir. Araştırma demir eksikliği anemisinin önlenmesinde beslenme eğitiminin etkisini belirlemek amacıyla yapıldı.

Araştırmaya toplam 60 gebe alındı, bunlar randomize olarak 30'u eğitim grubu (EG) 30'u da kontrol grubu (KG) olarak belirlendi. Tüm gebelere 3. ve 9. Aylarında katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ve bilgi düzeylerini içeren anket formu uygulandı ve Hemogloblin (Hb) değerleri kaydedildi. EG gebelerine 3. Aylarında beslenme eğitimi verildi ve bu gebelere ayda bir beslenmelerine dikkat etmesi gereken konular hatırlatıldı. Verilerin analizinde Ki-kare, Mann-Whitney U ve Wilcoxon testleri kullanıldı. Gebeliğin 3. ayında EG'nun Hb değeri ortalama $12,5 \pm 1,1$ g/dL, KG'nun $12,6 \pm 1,0$ g/dL idi ($P=0,893$). Gebeliklerinin başlangıçlarından itibaren EG'nun ortalama $12,4 \pm 3,8$, KG'nun ise ortalama $12,7 \pm 3,1$ kilo aldıkları ($P=0,797$) ve her iki gruptaki gebelerin yaklaşık yarısının alması gerekenden az/çok kilo aldıkları görüldü ($P=0,795$). Öğün aralarında EG gebelerinin 3. ayda %33,3 oranında çay içtikleri, 9. ay'da çay tüketiminin %13,3'lere düştüğü ve farkın anlamlı olduğu ($P=0,034$), KG'nda ise fark olmadığını görüldü ($P=0,257$). Kahvaltıda KG gebeleri %86,7 oranında çay içerken, EG gebelerinin %60,0 oranında çay içtikleri ve aralarında ki farkın anlamlı olduğu saptandı ($P=0,021$). EG'ndaki gebelerin beslenme ile ilgili bilgi düzeylerinde artış olurken ($P<0,001$) KG'nda fark saptanmadı ($P=0,850$). Gebeliğin 9. ayında gebelerin Hb'lerindeki azalmalarına bakıldığında EG'nda ortalama $0,6 \pm 1,1$ g/dL, KG'nda $0,8 \pm 1,5$ g/dL'lik düşme olduğu ancak gruplar arasında Hb'deki azalma açısından fark bulunmadığı görüldü ($P=0,387$).

Gebelikte verilen eğitimin gebelerin bilgi düzeyi üzerine önemli derecede etkisi olduğu ancak anemi gelişimini engelleme de yetersiz kaldığı görüldü.

Anahtar Sözcükler: Anemi, Beslenme, Demir eksikliği, Eğitim, Gebelik.

SUMMARY

DETERMINATION OF NUTRITIONAL TRAINING FOR THE PREVENTION OF ANEMIA ON PREGNANT WOMEN

Anemia seen during the period of gestation affects the health of the mother as well fetus. This investigation was carried out to determine the effect of nutritional training for the prevention of anemia due to iron deficiency. A total of 60 pregnant women were enrolled in the study. They were then divided into two groups as "Training group" (TG) and "Control Group" (CG) randomly each having 30 people. A nutritional training were given to the pregnant women in the TG when they are in the 3rd months of their pregnancy and the outlines of the nutrition were reminded them once a month later. A questionnaire during the 3rd and 9th month of pregnancy to ascertain the participants' sociodemographic features and level of knowledge. To analyze the data chi-square, Mann-Whitney U and Wilcoxon tests were used. During the 3rd month of gestation, the mean values for Hb was 12.5 ± 1.1 gr/dL in TG and 12.6 ± 1.0 gr/dL in CG ($P=0,893$). Starting from the beginning of the pregnancy, the mean value of weight gain in TG was 12.4 ± 3.8 kilos in CG giving a P value of ($P=0,797$) and also it was observed that about half of the pregnant women had a less/more kilos than the expected in each group ($P=0,795$). While the pregnant women in group TG were recorded to have drunk tea as 33,3% between the meals during the 3rd month, this rate of tea consumption was reduced to 13,3% at the 9th month showing a statistical significance ($P=0,034$); whereas the difference for the tea consumption was not seen in the other group (CG) with a P value of ($P=0,257$). For breakfast, the pregnant women in CG was determined to have drunk tea as 86,7% , as this rate was 60,0% for the TG showing again a significant difference ($P=0,021$). In addition, it was also seen an increase in the level of nutritional knowledge for the women in the TG ($P<0,001$), while there was not any significant difference in the other group (CG) with a P value of ($P=0,850$). When the decrease in the Hb is considered during the 9th month of pregnancy, $0,6 \pm 1,1$ g/dL reduction was observed in group TG and $0,8 \pm 1,5$ g/dL in CG group on average. However, there was not any significant difference in terms of decrease in Hb level in group TG versus group EG ($P=0,387$).

It was observed that the training given to the pregnant women had a positive effect on their level of knowledge, whereas it was not sufficient to prevent anemia.

Key Words: Anemia, Nutrition, Iron deficiency, Education, Pregnancy

GEBELERE LOHUSALIK BAKIMI VE BEBEK BAKIMI KONUSUNDA VERİLEN EĞİTİMİN ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.

KARADAĞ Fatma, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Dağıstan Tolga **ARIÖZ**,
98 s. Mayıs 2008

Gebelere lohusalık bakımı ve bebek bakımı konusunda verilen eğitimin etkinliğini değerlendirmek amacı ile yapılan, randomize kontrollü ön test-son test modeline uygun deneysel bir çalışmadır.

Araştırma Kütahya İl merkezindeki I. Basamak sağlık kuruluşlarından Merkez 3 No'lu Sağlık Ocağı'nda 10 Ekim 2007-5 Şubat 2008 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, gebeliğinin son trimesterinde olan 50 deney, 50 kontrol grubu olmak üzere toplam 100 anne oluşturmuştur. Deney ve kontrol grubunun benzerliği yaş, öğrenim düzeyi, gebelik sayısı ve ekonomik durumuna göre bire-bir eşleştirme yoluyla sağlanmıştır. Verilerin toplanmasında; Tanıtıcı Bilgi Formu, Sağlıklı Lohusalık ve Bebek Bakımına Yönelik Bilgi Düzeyi Değerlendirme Formu, Doğum Sonrası Komplikasyonları Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Araştırmayı kabul eden 100 anneye, Tanıtıcı Bilgi Formu ve Sağlıklı Lohusalık ve Bebek Bakımına Yönelik Bilgi Düzeyi Değerlendirme Formu(Ön test şeklinde) uygulanmıştır. Deney grubundaki annelere eğitim randevuları verilerek Kütahya 3 No'lu Sağlık Ocağı gebe odasında en fazla dört kişilik gruplar halinde eğitim verilip, literatür bilgilerine dayanılarak ve uzman görüşü alınarak hazırlanan“Lohusalık ve Bebek Bakımı” isimli kitapçık dağıtılmıştır. Kontrol grubundaki anneler ise normal prosedüre bırakılmış ve herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Doğumdan iki ay sonra deney ve kontrol grubundaki annelere ev ziyareti yapılarak, Sağlıklı Lohusalık ve Bebek Bakımına Yönelik Bilgi Düzeyi Değerlendirme Formu(Son test şeklinde) ve Doğum Sonrası Komplikasyonları Değerlendirme Formu uygulanmıştır.

Kontrol grubundaki annelerle gebeliğin son trimesterinde ön testleri uygulamak üzere bir defa ve doğumdan iki ay sonra son testi uygulamak üzere bir defa olmak üzere toplam iki defa görüşme yapılmıştır. Deney grubundaki annelerle lohusalık bakımı ve bebek bakımı konusunda bilgi vermek ve ön test ve son test uygulamak üzere üç defa yüz yüze görüşme yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS 13.00 istatistik yazılım

programından yararlanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede Sayı-Yüzde, İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi, İki Eş Arasındaki Farkın Önemlilik Testi, Ki-kare testleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; annelerin öncelikli olarak bebek bakımı ile ilgili bilgi almak istedikleri, bebek bakımı ile ilgili bilgi almak istedikleri konuların başında ise bebek beslenmesi geldiği saptanmıştır. Deney ve kontrol grubunda yer alan annelerin sağlıklı lohusalık ve bebek bakımına yönelik toplam bilgi puanı ortalamaları bakımından; her iki grupta ön test puan ortalamaları arasında herhangi bir fark bulunmazken ($p>0.05$), doğumdan iki ay sonra uygulanan son test puan ortalamaları arasında deney grubu lehine istatistiksel olarak önemli bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Deney grubundaki annelerin eğitim sonrası sağlıklı lohusalık ve bebek bakımına yönelik toplam bilgi puanı ortalamasının önceki puan ortalamasına göre istatistiksel olarak önemli oranda arttığı saptanmıştır ($p<0.05$). Deney grubu ile karşılaştırıldığında, kontrol grubu sağlıklı lohusalık ve bebek bakımına yönelik son test bilgi puan ortalamasının ön test puan ortalamasına göre daha az oranda arttığı görülmüştür. Kontrol grubu ön test-son test toplam bilgi puan ortalamaları karşılaştırıldığında testler arasındaki fark istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Araştırmada, deney grubunda postpartum meme komplikasyonları, perineye ait komplikasyonlar, emosyonel duruma yönelik komplikasyonlar ve bebeğe ait komplikasyonlar, kontrol grubuna oranla daha az görülmüştür ($p<0.05$). Ayrıca deney grubundaki annelerin bebeklerinde anne sütü ile besleme, yeterli anne sütü ve bebekte etkili emme, kontrol grubuna oranla daha fazla görülmüştür ($p<0.05$). Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, en önemli olarak sağlık hizmeti verilen merkezlerde gebeleri bilgilendirmek için doğum öncesi, doğum, doğum sonrası bakım ve emzirmeye yönelik eğitim merkezleri oluşturulması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lohusalık Bakımı, Bebek Bakımı, Gebe Eğitimi

SUMMARY

THE EVALUATION OF THE EDUCATION FOR THE PREGNANTS ON PUERPERIUM CARE AND BABY CARE

This is an experimental study conducted with randomized-controlled pre-test and post-test model in order to evaluate the education for the pregnant on puerperium care and baby Care. The research was carried out between October 10th 2007 and

February 5th 2008 in the state clinic No: 3 in the city centre of Kütahya. The sampling was composed of total 100 mothers in the last trimester of pregnancy; 50 as control group and 50 as experiment group. The uniformity of both groups was achieved through one-to-one matching according to age, education level, number of pregnancy and economic condition. Identity Form, Form of Assessment of the Knowledge Level in Healthy Puerperium Care and Baby Care, and Form of Assessment of Postpartum Complications were used during data gathering.

As pre-test, Identity Form and Form of Assessment of the Knowledge Level in Healthy Puerperium Care and Baby Care were conducted on 100 mothers who had accepted to be included in the study. The mothers in the experiment group were given appointments for education in the state clinic No: 3 in the city centre of Kütahya as groups of four. Later they were given the "Puerperium and Baby Care" booklet, which had been prepared upon background information and experts' opinions. The mothers in the control group, on the other hand, were followed in the routine procedure without any intervention. Two months after delivery, when the mothers in both groups were visited, The Form of Assessment of the Knowledge Level in Healthy Puerperium Care and Baby Care (as post-test) and Form of Assessment of Postpartum Complications were applied.

The two interviews with the mothers in the control group were first in the last trimester of pregnancy in order to conduct the pre-test and second after delivery in order to conduct the post-test. The three interviews with the mothers in the experiment group were first in order to inform them about puerperium care and baby care, second for the pre-test and third for the post-test. SPSS 13.00 statistic software program was used in the analysis of the data. The statistical assessment was conducted through Percentage, Unpaired T Test, Paired T test and Chi Square Test. As a result of the research, it was determined that the mothers wanted to get informed primarily about baby care; especially about baby feeding. In terms of the mean values of total knowledge scores of the mothers in both groups about healthy puerperium care and baby care, there was no difference between the mean values of pre-test scores in both groups ($p>0.05$); however, a statistically significant difference between the mean values of post-test scores in favour of the experiment group was determined ($p<0.05$). It was also found that the mean values of total knowledge scores of the mothers in the experiment group about healthy puerperium care and baby care after education showed a statistically significant increase compared to those before education ($p<0.05$). When compared with the experiment group, the post-test mean values of total

knowledge scores of the mothers in the control group about healthy puerperium care and baby care increased less than the pre-test mean values. When the pre-test and post-test mean values of total knowledge scores of the mothers in the control group, it was seen that there was a statistically significant difference between the tests ($p<0.05$).

In the research, postpartum breast complications, perineal complications, emotional complications and complications in the baby were seen less in the experiment group than in the control group ($p<0.05$). Moreover, breastfeeding, sufficient breast milk and efficient sucking were seen more in the experiment group than in the control group ($p<0.05$).

In the light of the results of the research, it is mainly recommended that education centres for antenatal, birth and postnatal care and breastfeeding be formed for the pregnant in clinics.

Key Words: Puerperium Care, Baby Care, Education Pregnant

15-49 YAŞ ÇALIŞAN VE ÇALIŞMAYAN KADINLARDA KONTRASEPTİF KULLANIMI VE ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ŞİMŞEK Birgül, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :
Yrd.Doç.Dr. Emine ÇOŞAR. 92 s. Mayıs 2009

Bu araştırma, Afyon il merkezinde yaşayan, 15-49 yaş arası doğurganlık çağındaki olan, çalışan ve çalışmayan kadınların doğurganlık özellikleri, kontraseptif kullanımını belirlemek, birbirleriyle karşılaştırmak ve etki eden faktörleri değerlendirmek amacıyla planlanmıştır.

Araştırma, çalışan ve çalışmayan, evli iki gruptan oluşmaktadır. Çalışan grupta 50 sağlık çalışanı, 50 temizlik işçisi, 50 Defterdarlık'ta çalışan bayan memur olmak üzere 150 kadın; çalışmayan grupta ev hanımı olan 150 kadın olmak üzere, toplam 300 kadın çalışmada yer almıştır. Araştırma, Kasım 2007-Mart 2008 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında yüzyüze görüşme ve anket yöntemi uygulanmıştır. Anket formu, sosyodemografik özellikleri, doğurganlık özellikleri, aile planlaması bilgi

düzei, kontraseptif yöntem özellikleri ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre kadınların yaş ortalaması 32'dir. Çalışanlarda bu oran 34,63 ve çalışmayanlarda 29,71 olarak saptanmıştır. Çalışan kadınların %62'si yüksekokul mezunu iken, çalışmayan kadınların %4'ü yüksekokul mezunu ve %82'si ilköğretim ve altı eğitim düzeyine sahip oldukları saptanmıştır. Kadınların ortalama ilk evlilik yaşınının 20.96, ortalama ilk gebelik yaşınının 21.87, ortalama gebelik sayısınının 2.70, ortalama doğum sayısınının 2.16, ortalama yaşayan çocuk sayısınının 2.04 olduğu saptanmıştır. Düşük ve kürtaj durumu açısından çalışan ve çalışmayan gruplar arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır($p>0.05$). Çalışan kadınların %86,7'si, çalışmayan kadınların %75,3'ü kontraseptif yöntem kullanmaktadır. Çalışan kadınların %83,1'i, çalışmayan kadınların %62,8'i etkin kontraseptif yöntem kullanmaktadır. Çalışan kadınlar %33,8 ile hem RİA, hem de kondomu aynı yüzde ile tercih ederken, çalışmayan kadınlar %46 ile geri çekme ve tüpligasyon tercih etmiştir. Sağlık çalışanlarının %43,2 ile kondom, memurların %51,1 ile yine kondom, temizlik işçilerinin %58,7 ile RİA tercih ettiği görülmektedir. Araştırmada, oral kontraseptiflerin %50 ile kilo almaya neden olduğu ve RİA'nın %46,4 ile kanamaya sebebiyet verdiği saptanmıştır.

Bu çalışmada, çalışanlarda etkin yöntem kullanım oranı yüksek bulunmuştur(%83,1). Kadınların eğitim durumunun ve statülerinin yüksek olmasıyla daha doğru bir şekilde kontraseptif yöntem kullanımı artacak ve sağlıklı toplumlar oluşacaktır. Kadınların eğitimlerinin artması ve kadının para getiren bir işte çalışması üreme sağlığını olumlu etkilediği kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Aile Planlaması, Kontraseptif Kullanımı, Çalışan Kadınlar,Çalışmayan Kadınlar

SUMMARY

THE EVALUTION OF CONTRACEPTIVE USAGE AND THE FACTORS THAT EFFECTED IN WOMAN WHO ARE 15-49 AGE YEARS OLD THOSE ARE WORKING OR NOT WORKING

This study was conducted to determine and compare the prolificacy characteristics and use of contraception of employed and unemployed women in Afyon city centre, whose ages are between 15-49 years, and to evaluate their factors. The study consists of two groups, employed and unemployed group. 150 employed women, 50 health workers, 50 cleaning workers, and 50 officials in Financial

Office, and 150 unemployed women, housewives, a total of 300 women, were recruited in the study. The study was carried out between November 2007 and March 2008. A standard questionnaire with the face-to-face interview method was applied for data collection. The questionnaire consisted of questions, asking in detail about sociodemographic properties, prolificacy characteristics, contraception use, level of knowledge about family planning, and contraceptive methods.

According to the results of this study, mean age of women is 32.00, 34.63 for employed women and 29.71 for unemployed women. 62% of employed women have a high education level (university), but only 4% of unemployed women have this level and 82% have low education level (primary school and below). It is found that mean age at marriage is 20.96 years, mean age for the first pregnancy is 21.87 years, average number of pregnancy is 2.70, average number of birth is 2.16, and average number of children is 2.04. There was no significant relation for spontaneous and induced abortion between employed and unemployed women ($p>0.05$). 86.7% of employed women and 75.3% of unemployed women practiced contraception. 83.1% of employed women and 62.8% of unemployed women practiced effective contraception. 33.8% of employed women preferred to use Copper T and condom with the same percent while 46% of unemployed women use withdrawal method and tubal ligation. The most commonly used contraceptive method was condom for health workers (43.2%) and officials (51.1%), and Copper T for cleaning workers (58.7%). It is found that the use of oral contraception causes loss of weight about 50 percent and Copper T causes bleeding.

0In this study, it is found that most of employed women (83.1%) use effective contraception. It is believed that if educational level and socioeconomic status of women is improved, the correct use of contraceptive methods will also be increased and a healthy society will be constituted.

Keywords: Family Planning, Use of Contraception, Employed Women, Unemployed Women.

15-49 YAŞ BAYANLARIN ACİL KONTRASEPSİYON HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARI

KAYHAN Özlem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Güleğül **KÖKEN**. 60 s.
Mayıs 2008

İstenmeyen ve planlanmayan gebelikler, kadın sağlığı üzerinde fiziksel ve psikolojik etkiler yaratmaktadır. Ayrıca istenmeyen gebelikler istemli düşüklere neden olmaktadır. Acil kontrasepsiyon (AK) yöntemleri ile bu gebelikler önlenir. Bu nedenle aile planlaması (AP) danışmanlığı sırasında AK yöntemlerine ilişkin açık ve anlaşılır bir bilgilendirme önem arz etmektedir. Böylece anne sağlığını etkileyen istemli düşüklere oranında azalacaktır.

Araştırmamız, Ankara İli Kecioren Sağlık Grup Başkanlığı'na bağlı 9 no'lu ACSAP (ana-cocuk sağlığı aile planlaması) merkezine şubat 2007-mart 2007 tarihleri arasında başvuran fertil çağıdaki bayanların AK hakkındaki bilgi ve tutumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapıldı. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "15-49 yaş bayanların AK ile ilgili bilgi ve tutum" anketi kullanıldı. Veriler gönüllülük esasına göre, yuz yüze görüşme tekniği ile toplandı. Elde edilen veriler SPSS for windows 11.0 (statistical package for social sciences for windows) paket programında kodlanarak girildi ve analiz edildi. Verilerin analizinde tanımlayıcı ölçütler (ortalama değer, standart sapma, minimum ve maksimum değerler, yüzde oranları) pearson ki-kare testi ve tanımlayıcı istatistik, uygulandı. İstatistiksel anlamlılık ise $p < 0.05$ olarak tanımlandı.

Katılımcıların %89,1'inin AK yöntemlerinden haberdar olmadıkları, okuryazar olmayanların yöntem hakkında bilgisinin olmadığı, yöntemlerin varlığından haberdar olanların %37,1'inin lisans ve üstü eğitim seviyesinde olduğu saptandı. AK yöntemini bilenlerin %89,1'i sadece ertesi gün hapını bilmektedir. AK yönteminden haberdar olan kadınların %80'ninin yöntemi kullanmadığı görüldü. Araştırmada katılımcıların %10,9'u ertesi gün hapını bildiğini ifade ederken, hatırlatma sorusuyla ertesi gün hapını duydum diyenlerin oranı %22,4'e yükseldi. Ertesi gün hapını duydum diyenlerin sadece %19,7'sinin yöntemin ne zaman kullanılacağını bildiği, %95,5'inin yöntemin nereden temin edileceğini bildiği saptandı. AK yöntemlerinden postkoital RİA uygulamasını ise %99,5'inin bilmediği görüldü. Daha önce tüm katılımcıların %2,04'u AK yöntemi kullanmışken

katılımcılar konu hakkında bilgilendirildikten sonra, AK yöntemlerini kullanmaya yönelik tutumları incelenmiş ve %75'inin AK yöntemi bilseydim kullanırdım dediği ortaya çıkmıştır. Katılımcıların %45,3'unun AK hakkındaki bilgisini sağlık personelinin edinmiş olduğu ve %75'inin yan etkilerini bilmediği, ayrıca katılımcıların spirali en güvenilir AP yöntemi olarak gördükleri saptandı.

Sonuc olarak bayanların AK yöntemlerinden haberdar olmadığı ve bu konuda bilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Bilgilendirilmeleri durumunda AK yöntemlerini kullanmaya yönelik tutumlarının olumlu yönde arttığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile planlaması, Acil kontrasepsiyon, Ertesi gün hapı, İstemsiz gebelik, Yuzpe rejimi

SUMMARY

A RESEARCH ON INFORMATION AND ATTITUDES OF 15-49 YEAR AGED WOMEN TOWARDS EMERGENCY CONTRACEPTION

Unintended and unplanned pregnancies have physical (physiological) and psychological effects on woman health. Besides, unintended pregnancies may cause intended abortions. Unintended pregnancies may be avoided by emergency contraception (EC) method. Therefore informing women about EC method has great importance during counselling for family planning.

The main aim of this descriptive research is to determine information and attitudes of 15-49 year aged women towards emergency contraception. The research was conducted with fertile women who applied to Turkish Ministry of Health Mother-Child Health and Family Planning Centre at Kecioren between February 2007 and March 2007. Data was collected through interview using a questionnaire titled "Information and Attitudes of 15-49 Year Aged Women towards Emergency Contraception". The questionnaire was developed by the researcher. Data collected was analyzed using statistical software, SPSS 11.0 for Windows. Throughout the analysis process average values, standard deviations, minimum and maximum values, percentages were calculated. Pearson correlation coefficients and ki-square values were also obtained. All hypotheses were tested at .05 significance level.

According to the findings, 89,1% of the participants are unaware of the EC method. None of the illiterate women has information about the EC

method. 37,1% of the women who has information about the EC method have university or a higher graduation degree. Among the women who have no information about the EC method, 89,1% have information about day after pills. 80% of women who have information about EC method do not use the method. Although 10,9% of the participants stated they have information about day after pills, this rate increased to 22,4% with the help of recall questions. Among the participants who stated they have information about day after pills, only 19,7% know when to use the pills, and 95,5% know how to obtain the pills. 95% of the participants are unaware of postcoital RIA application, one of EC methods. Only 2,04% of the participants have tried the EC method, but among those participants 75% stated that they would have used the method if they had known about it. Participants stated the spiral as most reliable protection method. As the result, women are unaware of the EC method and they have low level of information about EC. Informing women about the method has positive effects on attitudes towards the EC method.

Key Words: Family Planning, Emergency Contraception, Day after pills, Unintended pregnancy, Yuzpe regimen

üzerinde yapıldı. Veriler yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı. Bireylerin sosyo-demografik özellikleri ve gebeliklerine ilişkin verilerini toplamak için "Hasta Tanıtım Formu" (Ek:1) kullanıldı. Uyku kalitesi Pittsburg Uyku Kalitesi indeksi (PUK_) (Ek:2), uyku apne riski Berlin Uyku Anketi (Ek:3), uykululuk durumu Epworth Uykululuk Skalası (Ek:4) kullanılarak değerlendirildi.

Çalışmamızda gebelerin %86'sında kötü uyku kalitesi tespit edilmiştir. Uyku kalitesinin gebelerde yas, obezite, doktora gitme sıklığı, gebelige etki eden hastalığın varlığı ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

Hamilelik süresince uyku problemleri ile ilgili farmakolojik ve davranışsal araştırmalar fetüs üzerine etkisinden dolayı maalesef yapılamamaktadır. Bu yüzden gebelerde oluşan uyku bozukluklarının tedavisinde sadece rahatlatıcı birtakım önlemler alınabilmektedir. Bununla birlikte uyku solunum bozukluğu, huzursuz bacak sendromu gibi önemli rahatsızlıkların mümkün olan en iyi zamanda tedavi edilmesi önemlidir. Ayrıca gebelerin uyku ve uyku bozuklukları konusunda bilinçlendirilmesi, kontrollere düzenli gelmelerinin sağlanması, uyku hijyenine yönelik davranışlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

SUMMARY

SLEEP QUALITY IN PREGNANCY

GEBELERDE UYKU KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

TAŞKIRAN Nihal, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı : Doç.Dr. Mehmet YILMAZER. 79
s.Mayıs 2009

Gebelik bir kadının hayatında unutamayacağı en güzel ve bir o kadar da zahmetli bir deneyimdir. Annelik gebelik ve doğumla başlayıp kadının yaşamı boyunca devam eden doğal bir olay olmasına rağmen fizyolojik, psikolojik ve sosyal birçok değişikliği de beraberinde getirmektedir. Bu değişiklikler arasında günlük yaşam kalitesi ve gebelik seyrini etkilemesi bakımından uyku önemli bir faktördür. Bu araştırmadaki amacımız; gebelikte uyku kalitesini ölçmek, gebelerin uyku kalitesini etkileyen etmenlerin ne olduğunu saptamak ve tanımlamaktır.

Araştırmamız AKÜ Ahmet Necdet Sezer Araştırma ve Uygulama Hastanesinde Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği'ne başvuran 100 sağlıklı gebe

Pregnancy is not only an unforgettable and nice experience in women's life, but also it is troublesome. Though being a mother starts with pregnancy and birth and continues naturally during whole life, it brings many changes in physiological, psychological, and social situation. Among these changes sleepiness is an important factor that affects the quality of life and pregnancy. The aim of this study was to measure sleep quality during pregnancy, and to determine its corresponding factors that affect sleep quality. Our study was conducted on 100 healthy pregnant women who apply Ahmet Necdet Sezer Hospital of Afyonkarahisar Kocatepe University. Data was collected using face-to-face method. A standard questionnaire (Appx:1) was used to record sociodemographic properties and status of their pregnancy. Sleep quality was evaluated by Pittsburg Sleep Quality Index (Appx:2), sleep apnea by Berlin Questionnaire (Appx:3), and sleepiness status by Epworth Sleepiness Scale (Appx:4). Sleep quality was determined as poorer in 86% of women. It is found that sleep quality is related to age, obesity, applying to a doctor, and other illnesses affecting pregnancy. During

pregnancy pharmacological researches has been never conducting on sleep problems due to their effects on fetus. Thus, some care has been taken during the treatment of sleep problems among pregnant. Nevertheless, it is important to treat the discomforts like sleep respiration disorder and restless leg syndrome as soon as possible. Furthermore, it is suggested to inform pregnant women about sleep and sleep disorders, and to improve their attitudes to sleep hygiene

EGE ÜNİVERSİTESİ HASTANESİNDE ÇALIŞAN SAĞLIK PERSONELİNİN SERVİKS KANSER AŞISI HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ

SÖNMEZ Esra, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :
Yrd.Doç.Dr. Dağistan Tolga **ARIÖZ**, 50 s. Eylül
2009

Bu araştırmanın amacı, sağlık personelinin henüz çok yeni olan ve serviks kanserine karşı koruyuculuğu bulunan HPV aşısı hakkında bilgi düzeylerini araştırmak için yapılan tanımlayıcı bir çalışmadır. Bu araştırma günümüzde kadınlarda, meme kanserinden sonra görülen 2. en sık kanser olan serviks kanserine neden olduğu bilinen HPV'den korunmak amacıyla geliştirilen aşı hakkında, topluma hizmet götüren sağlık personelinin bilgilerinin değerlendirmek için planlanmıştır. Teşhis ve tedavideki önemli gelişmelere rağmen kadınlarda serviks kanseri halen çok önemli bir sağlık sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sigara alışkanlığı, yaş, sosyo-ekonomik düzey, cinsel hayat, cinsel partner, fazla doğum ve seksüel yolla bulaşan hastalıklar serviks kanserinde rol oynamaktadır. Sağlığın korunması hastalıklara karşı savaşla ve bu savaşı hastalıklar ortaya çıkmadan önce başlatmakla mümkündür. HPV aşısı bu konuda önemli bir adımdır. Araştırma, İzmir-Bornova'daki Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde Şubat-Aralık 2008 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Ege Üniversitesinde çalışan 508 sağlık personeli oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında yüz yüze görüşme ve anket yöntemi uygulanmıştır.

Anket formu sağlık personelinin sosyo-demografik özelliklerini ve literatür bilgilerini değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Anket sağlık personeline bilgi verilerek ve izinleri alınarak uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde SPSS

10.00 istatistik yazılım programı kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirme Pearson Ki-Kare testi ile yapılmıştır. Araştırma sonucunda; sağlık personelinin büyük bir çoğunluğunun HPV aşısı hakkında bilgi sahibi olduğu fakat aşının etki ve yan etkileri konusunda eğitime ihtiyaçları olduğu saptanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda, konu ile ilgili standart eğitim araçları olmadığı için sağlık çalışanlarına aşı ile ilgili eğitim verilmesi gerektiği ve bunun için eğitim merkezi ve ekibi oluşturulması önerilmiştir.

SUMMARY

THE KNOWLEDGE LEVEL OF THE MEDICAL STAFF IN EGE UNIVERSITY ABOUT CERVICAL CANCER VACCINE

The scope of this study is to review the knowledge level of the medical staff on HPV vaccine that has a protection against cervical cancer.

This study has planned to evaluate the knowledge of medical staff who work in public service about vaccine which is improved in order to be protected from HPV known as caused cervical cancer comes second cancer type after breast cancer appeared among women nowadays.

In fact great developments in diagnosis and medical treatment, cervical cancer stil exists as a very important health problem. Smoking, age, socio-economic level, sexual life, sexual partner, multiple pregnancies and all other sicknesses that spread by sexual intercourse has a role in cervical cancer. Keeping health is possible by fighting against the sickness and it is more beneficial starting this fight before the sickness arise. HPV vaccination is an important step about this issue.

The research has been realized in Ege University Medical Faculty Fospital during the dates of February-December 2008. during this research face to face data collection and survey method is used. Survey is developed fort hc purpose of determining socio-demographic characteristics and literature level of health workers. The survey is made, by giving information and taking permission, to health workers.

SPSS 10.00 statics software was used to analyze the data gathered during the research. Statistical evaluation was done with Pearson Chi Square test.

Survey results indicated that the majority of the health staff has information about HPV vaccine though they need an education about effects and side effects of the vaccine.

Through the survey results, it is suggested that as there is no Standard education program is available, an education center and team should be established as the health staff should be given an education on the subject.

SAĞLIK PERSONELİNİN AİLE PLANLAMASI YÖNTEMLERİNİ TERCİH NEDENLERİ

ÇİFTÇİ ÖZTÜRK. Özlem. Yüksek Lisans Tezi.
Danışman: Doç.Dr.Gülengül **KÖKEN.**70 s. Ekim
2009

Aile planlaması, ailelerin ekonomik olanaklarına ve kişisel isteklerine göre istedikleri sayıda, istedikleri zamanda ve sağlıklı aralıklarla, bakabilecekleri kadar çocuk sahibi olmaları demektir. Aile planlamasının esas hedefi anne ve çocukların sağlıklarını korumak ve sağlık düzeylerini yükseltmektir. Yapılan çalışmalar ve düzenlemelerle kazanılan haklar sonucunda, çalışma yaşamı içine giren kadın sayısı gün geçtikçe artmıştır.

Ülkemizde çalışan kadınların büyük bir çoğunluğu ekonomik zorunluluklar nedeniyle, aile geçindirmek veya aile bütçesine katkıda bulunmak amacıyla çalışmaktadır. Kadının statüsü ve üreme sağlığıyla ilişkisi son yıllarda daha tartışılır olmuştur. Araştırmalar kadın eğitiminin ve kadının para getiren bir işte çalışmasının üreme sağlığını olumlu etkilediğini göstermektedir.

Bu tanımlayıcı araştırma Afyonkarahisar il merkezinde yaşayan, 171 sağlık personelinin hangi aile planlaması yöntemlerini tercih ettiklerini ve tercih etme sebeplerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak 27 sorudan oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunda demografik özellikler, kadınların doğurganlık öyküleri, kullandığı kontraseptif yöntemler ve tercih nedenleri ile ilgili sorular yer almaktadır.

Veriler anket formu aracılığı ile toplanmış istatistiksel analizinde ki kare ve anova testi kullanılmıştır. İstatistik anlamlılık $p < 0,05$ kabul edilmiştir.

Yaş ortalaması $33,13 \pm 5,61$ olan sağlık personelinin %90,5'i modern, %9,5'i geleneksel aile planlaması yöntemi kullandığı belirlenmiştir. Kadınlar arasında en çok tercih edilen modern

yöntem %37,4 ile kondom ve %32,7 ile RİA bulunmuştur. En fazla tercih edilen geleneksel yöntem ise %9,5 ile geri çekmedir.

Kadınların eğitim düzeyi yükseldikçe modern yöntem kullanımı artmıştır. Ayrıca sağlık personeli olmanın da kadınlarda modern yöntem tercih edilmesinde bir faktör olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmada herhangi bir AP yöntem kullanan kadınların büyük çoğunluğunun modern AP yöntemlerini tercih ettiği, geleneksel AP yöntemi kullanan kadınların ise daha çok geri çekme yöntemini kullandıkları saptanmıştır. Kadınların yöntem seçiminde eğitim, yaş ve eşlerinin önemli birer belirleyici olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Aile planlaması, sağlık personeli, tercih nedenleri

SUMMARY

THE FAMILY PLANNING PREFERENCE REASONS OF HEALTH PERSONAL

Family Planning means that the families to have children that they could bring up according to their economical opportunities and personal wishes what number of requests they want and whenever they want and within a healthy intervals. The main goals of family planning are to protect the children's and the mothers' health and to raise the health level. As a result of rights acquired with studies and arrangements, the number of women joined in working life has increased day by day.

In our country most of the working-women work because of the economical difficulties they have to subsist families or to contribute the family budget. The relationship of the status of woman and reproductive health are mostly discussed in recent years. Researches show that women education and women working a job paying affected the reproductive health positively.

This descriptive research was made in Afyonkarahisar province centrum, to determine which family planning methods 171 health personals prefer and their preference reasons.

In the research, as a means of data collection, a form of questionnaire comprising 27 questions was used. In the form of questionnaire there are demographic characteristics, fertility stories of women, contraceptive methods they use and questions about the reasons for preferences.

The data were collected through the agency of a questionnaire, by their statistical analysis square

and anova tests were used. As a statistical significance $p < 0,05$ has been adopted.

It is determined that %90,5 of the health personals whose age averages are $33,13 \pm 5,61$ use modern family planning methods and % 9,5 of them use traditional methods. Among the women the most preferred modern methods are with the %>37,4 condom/preservative and with the %32,7 RIA. The most preferred traditional method is with the %>9,5 to take back/recall.

The higher the education level of women the more the usage of modern methods increased. Moreover, it was also determined that being a medical personal is a factor on the preference of modern methods among women.

In this study it is determined that most women who use whatever family planning methods, prefer modern family planning methods, women who use traditional family planning methods use mostly take back/recall method. It is also determined that by choosing of any method education, age and partners are also very decisive.

Key words: Family planning, Health Personal, Preference Reasons

POSTMENOPOZAL DÖNEMDE HORMON REPLASMAN TEDAVİSİ KULLANILMAYAN KADINLARIN İLAÇ KULLANMAMA NEDENLERİ

KOÇAK Semiha, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı :
Doç.Dr. Mehmet **YILMAZER**.86 s. Mayıs 2010

Araştırma, postmenopozal döneme giren kadınların hormon replasman tedavisini kullanmama ve kullanıp bırakma nedenlerini araştırmak amacı ile tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesi, Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğinde bulunan Jinekoloji Polikliniğine başvuran çalışmayı kabul eden 104 kadın üzerinde yapılmıştır. Araştırmada veriler 21 sorudan oluşan ve bireylerin sosyo-demografik özellikleri, HRT kullanımı ile ilgili bilgileri, HRT hakkındaki bilgilerinin nereden alındığını tespit etme amacı ile oluşturulmuş bir anket veri toplama formu uygulanarak yapılmıştır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesi SPSS veri programında varyans analizi ve kıkare testi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmaya katılan

postmenopozal kadınların HRT'ni en fazla ilacı sevmeme, kilo alma korkusu, kanser korkusu, nedenleriyle hic almamış ya da alıp bırakmışlardır. Çalışmamızda kişilerin bilgi alma kaynakları ile tedavi alma arasındaki ilişkiye bakıldığında; komşu ve arkadaşlarından bilgi alanların ilaç kullanmayanlara oranı %37,7, düzensiz kullanıp bırakanların oranı ise %15,4 dur. Bunların aralarındaki 260ortalı istatiki açıdan anlamlıdır.

Araştırmamız doğrultusunda menopoz dönemindeki kadınların menopoz ve HRT'ne 260ortalı bilgi düzeylerinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunulmuştur. Menopoz ve HRT konularında yetkin ve uzman kişilerin, topluma 260ortalı araçlarını(tv, radyo, gazete, dergi vb.) kullanılarak daha geniş kitlelerin bu konularda bilgilendirilmelerinin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Düzeyi, HRT, Kanser, Menopoz, Postmenopoz

SUMMARY

THE REASONS FOR POSTMENOPAUSAL WOMEN NOT TAKING UP HORMONE REPLACEMENT THERAPY TO REFUSE MEDICATION

This study has been conducted on women who have entered the postmenopause phase with the objective of defining their reasons for refusal or withdrawal from the hormone-replacement therapy (HRT). The research has been performed over 104 consenting sample women who sought treatment at the Gynecology Division of the Gynecology and Maternity Polyclinic of the Afyon Kocatepe University, Ahmet Necdet Sezer Practical and Research Hospital.

The data 260ortalı he study has been collated using a questionnaire form composed of 21 questions examining the individual patients socio-demographic attributes, knowledge on HRT and identifying their source of information on HRT. The resulting data was analysed on the SPSS Statistics Program using variance analysis and the chi-square test.

The postmenopausal women samples who participated in the study indicated; dislike of medication, fear of gaining weight and suspicion of cancer, as the main reasons for refusal or withdrawal from HRT. When exploring the relationship between womens source of information and decision to take up treatment the results have

revealed that the portion of women who obtain information from family and friends compared to those who do not take up treatment is 37.7% and those who take up unregular treatment and withdraw are 15.4%. The relationship between the two have been identified as meaningful. It has been suggested within the frame of the study that, womens knowledge level on menopause and HRT ought to be improved. Qualified and experts on menopause and HRT using the public media tools (TV, radio, newspapers, magazines and etc) should expand the information towards the wider general public on the subject.

Key Words: Knowledge level, HRT, Cancer, Menopause, Postmenopause

GEBELİK ÖNCESİ VE GEBELİK DÖNEMİNDE BAŞ AĞRILARININ ARAŞTIRILMASI

DENİZ Ayşe Özge, Yüksek Lisans Tezi, Yönetici:
Yrd.Doç.Dr.Özge **YILMAZ KÜSBECİ**, Doç. Dr.
Mehmet **YILMAZER**. 76 s. Şubat 2011

Bu araştırmada gebelik öncesi ve gebelik sırasında yaşanan baş ağrısı özelliklerine ilişkin elde edilen bulguların karşılaştırılması ve ortaya konması amaçlanmıştır. Katılımcıların gebelik öncesi dönemde yaşadıkları baş ağrısı tipi, özellikleri, bir yıl içerisinde ağrıyı yaşama sıklıkları gibi olgular belirlenerek söz konusu olguların gebelik sırasında ne gibi farklılıklara uğradığını belirlemek araştırma için birincil hedeftir.

Bu çalışmaya 01.09.2009-31.02.2010 tarihleri arasında Afyonkarahisar Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi ve AKÜ Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Servisinde takip edilen 341 gönüllü gebe hasta alınmıştır. Bu çalışmada gerekli örnek sayısı Moser ve Kalton (1979) tarafından örnek büyüklüğünün tespitinde kullanılması önerilen, formül yardımı ile tespit edilmiştir. Örnek büyüklüğünün Araştırmada verilerin toplanması amacıyla alanda anket yöntemi kullanılmıştır. Veriler, örneklem olarak seçilen katılımcılar ile karşılıklı olarak yazılı anket sorularına cevap alınmak suretiyle elde edilmiştir. Tespitinde, standart hatanın 0.04 ve güven aralığının %95 olduğu kabul edilecektir. Analiz kapsamında, çapraz tablolar ve ki kare testinden faydalanılmıştır. Verilerin analizinde genel olarak

nominal (sınıflayıcı) ölçek kullanılmış ve anket kağıdındaki sorular genel olarak açık uçlu biçimde hazırlanmıştır.

Çalışmamıza katılan gebelerin %31,1 „inde gebelik öncesinde baş ağrısı şikayeti saptanmıştır. Gebelik öncesi 16 migren, 52 gerilim tip baş ağrısı, 38 diğer baş ağrısı şikayeti vardır ve %92,5“inde gebelik döneminde de devam ettiği görülmüştür. Gebelik öncesi şikayeti olmayan katılımcıların % 18,3“ ünün gebelik döneminde baş ağrısı şikayeti ile karşılaştığı görülmüştür.

Gebelik sırasında baş ağrısına sahip olan ve olmayan katılımcılar arasında hamileliğin baş ağrısına etkisi konusuna ilişkin düşünceleri bakımından anlamlı bir farklılık vardır kararına varılmıştır. Gebelik döneminde baş ağrısı şikayeti olan katılımcılar, hamileliğin baş ağrısını artıracak konusuna gebelik döneminde baş ağrısı şikayeti olmayan katılımcılara göre daha olumlu bakmaktadırlar.

Anahtar kelimeler: Baş ağrısı. Gebelik. Migren. Gerilim tip baş ağrısı . Trimester

SUMMARY

EVALUATION OF HEADACHE BEFORE AND DURING PREGNANCY

In this research , the findings of the characteristics of headache before pregnancy and during pregnancy are intended to compared and introduced . The primary target of research is to determine the differences of participants between before pregnancy and during pregnancy in terms of headache type , characteristics , frequency of the pain.

fort this study , 341 voluntary pregnant patients between the dates 01.09.2009-31.02.2010 were included from Afyonkarahisar Zubeyde Hanım Maternity and Child Care Hospital and AKÜ Ahmet Necdet Sezer and Research Hospital of Obstetrics and Gynecology Service. In this study, the required number of samples are determined with the fort he of Moser and Kalton (1979) which is proposed to use of the determination of sample size. In the research of sample size, survey method was used to collect the data. While determining the standart error is 0.04 and the confidence interval will assumed to be 95% . Within the scope of the analysis, cross tables and chi-square test are used. In the analysis of the data, the nominal (classifier) the scale is generally used and questionnaire questions were generally prepared in an open-ended questions .

31.1% of the pregnant women who were involved in this study were suffering from headaches prior to pregnancy. There are 16 migraine, 52 tension-type headache, there are 38 other complaints of headache before pregnancy and in the 92.5% it was seen to continue during pregnancy. 18.3% of the participants who are not suffering from pre-pregnancy faced with a complaint of headache during pregnancy.

During pregnancy, it is concluded that there are significant differences between participants with and without headache on the subject of headache in terms of pregnancy. Participants who had suffered from headaches during pregnancy regard the issue more positive than the pregnant women who didn't suffer from headache during pregnancy.

Key words: Headache.Pregnancy.Migraine.Tension Type Headache.Trimester

NORMAL VAJİNAL DOĞUM YAPMIŞ GENÇ KADINLARDA OBESİTE VE DOĞUM SAYISI İLE ÜRİNER İNKONTİNANS ARASINDAKİ İLİŞKİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

KARASAÇ Meryem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet **YILMAZER**.66
s.Şubat 2011

Üriner inkontinans, Uluslar arası Kontinans Derneği (ICS) tarafından sosyal ve hijyenik bir problem haline gelen idrarın uygun olmayan yer ve zamanda istem dışı kaçırlması olarak tanımlanmaktadır. Üroloji ve jinekoloji poliklinikleri ile fizyoterapi bölümlerine başvuran hasta popülasyonunun önemli bir bölümünü, üriner inkontinans şikâyetçi olan hastalar oluşturmaktadır (Öztaç, 2000a; Öztaç, 2000b).

Toplum içinde sık görülmesine rağmen üriner inkontinans, ihmal edilmiş bir sağlık problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle ülkemizde gerek üriner inkontinans sorunu olan gerekse sorun olarak algılamadığı için sağlık hizmetine başvurmeyen kadınları saptamak, soruna yönelik algılarını belirlemek, farkındalıklarını arttırmak amacıyla çalışmamız planlanmıştır.

Bu amaçla 1 Şubat 2010-31 Ağustos 2010 tarihleri arasında İzmir Dokuz Eylül Üniversite Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniği ve

Servisine ve Üroloji Polikliniğine başvuran ve normal vajinal doğum yapmış 40 yaş ve altı 250 genç kadınla anket yapılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler SPSS 18.0 paket programında uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, tanımlayıcı verilerin istatistiksel karşılaştırılması için Ki-kare testi kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda, 250 hastadan 83'nün idrar kaçırma sorunu olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarından elde edilen veriler, kadınlarda üriner inkontinansın artan vücut kitle indeksi (VKG) ile ilişkisi olduğunu göstermiştir. Zayıf kilolularda üriner inkontinans prevalansı % 42.9 (12/28), normal kilolularda % 30.5 (46/151), fazla kilolularda % 22 (11/50) ve son olarak obez olanlarda % 66.7 (14/21) olarak bulundu. Bu bulgular ışığında, BMI ile üriner inkontinans arasında korelasyon olduğu ve BMI arttıkça üriner inkontinans görülme sıklığının da genel olarak arttığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, araştırma sonucundan elde edilen veriler doğum sayısı ile üriner inkontinans arasında güçlü bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Tek doğum yapanlarda inkontinans prevalansı % 26.8 (26/97); 2-3 arası doğum yapanlarda % 36.4 (51/140) ve son olarak 4 ve üzeri doğum yapanlarda % 46.2 (6/13) olarak belirlendi. İstatistiksel olarak p değeri anlamlı olmamasına rağmen, doğum sayısı arttıkça inkontinans prevalansının da arttığı belirlenmiştir. 54 Çalışmamızın sonucunda obezite ve doğum sayısının üriner inkontinansın görülme sıklığını arttırdığı ve her iki parametrenin de üriner inkontinans için yüksek risk faktörü oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler : Doğum Sayısı, Üriner inkontinans, Obezite, Vücut Kitle indeksi (VKG), Normal Doğum.

SUMMARY

IDENTIFICATION OF THE RELATIONSHIPS BETWEEN THE OBESITY AND BIRTH NUMBER WITH URINARY INCONTINANCE IN YOUNG WOMEN WHO HAD NORMAL VAGINAL DELIVERIES.

Incontinence is defined by International Continence Society (ICS) as involuntary abduction of urine in an inappropriate place and time. An important part of the patient population admitted to urology and gynecology clinics and physiotherapy departments

suffer from the urinary incontinence (Öztaç, 2000a; Öztaç, 2000b).

Although urinary incontinence is common in our society, it appears as a neglected health problem in our country. Therefore, our study is planned in order to determine the women who suffer from the urinary incontinence and women who do not apply to health centers since it is not accepted as a health problem. Also our study is aimed to increase their awareness and identify their perceptions towards the problem.

For this purpose, 250 young women admitted to Dokuz Eylül University Hospital Obstetrics and Gynecology Clinic and Urology Clinic between 1 February 2010 and 31 August 2010 who were under 40 years of age and had at least a normal vaginal delivery were surveyed. The research results obtained from the patients were evaluated using appropriate statistical methods in SPSS 18.0 package program. In addition, chi-square test was used to compare the descriptive statistical data. As a result of the study, 83 of the 250 patients were found to have urinary incontinence. Data from research indicated that urinary incontinence in women was associated with increased body mass index (BMI). The prevalence of urinary incontinence was found 42.9% (12/28) in those with less overweight patients, 30.5% (46/151) in those with normal weight, % 22 (11/50) in those with overweight and finally 66.7% (14/21) in those with obese, respectively. In the light of these findings, it was concluded that there was a correlation between BMI and urinary incontinence, and the prevalence of urinary incontinence increased with increasing BMI.

On the other hand, data from research indicated that a stronger association existed between increasing birth number and urinary incontinence. The prevalence of urinary incontinence was found 26.8% (26/97) in women who had single vaginal delivery, % 36.4 (51/140) in those who had 2-3 vaginal deliveries and finally % 46.2 (6/13) in those who had 4 or more vaginal deliveries. Although there is not a statistically significant p value, it was found that the prevalence of incontinence was increased with the increasing number of vaginal deliveries.

SEZARYEN VE NORMAL DOĞUM YAPAN KADINLARDA GÖRÜLEN RUHSAL DURUM DEĞİŞİKLİKLERİ VE BUNLARIN KARŞILAŞTIRILMASI

ŞENSÖZ, Şenay. Yüksek Lisans Tezi. Danışman:
Doç.Dr.Dağıstan Tolga ARIÖZ.84 s.Haziran 2011

Doğum eylemi her kadın için başlı başına bir stres faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada sezaryen ve normal vajinal yol ile doğum yapan kadınlarda oluşabilecek farklı ruhsal durum değişikliklerini değerlendirmek ve bunları karşılaştırmak amaçlanmıştır. Konu oldukça popüler olması yanı sıra kesin risk faktörleri saptanamaması dolayısıyla tekrar tekrar üzerinde çalışılması gerekmektedir. Normal doğum ve sezaryen ile doğum yapan kadınların varsa ruhsal durum değişikliklerini araştırmak bu konuya orijinallik katacaktır.

Bu çalışmaya 25.01.2010 – 30.06.2010 tarihleri arasında İzmir 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Sağlam Çocuk Polikliniğine başvuran normal doğum veya sezaryen doğum yapmış, 0-3 aylık sağlıklı bebeği olan, 15-49 yaşları arasında (doğurganlık yaşında) bulunan, 200 gönüllü anne katılmıştır. Araştırmada veri kaynağı olarak Annenin Sosyodemografik Özellikleri, Kişisel Özellikleri ve Ruhsal Durum Özelliklerine ait anket formu oluşturulmuştur. Veriler, örneklem olarak seçilen katılımcılar ile karşılıklı olarak yüz yüze görüşme tekniği ile yazılı anket sorularına cevap alınmak suretiyle elde edilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programında uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, tanımlayıcı verilerin istatistiksel karşılaştırılması için Ki-kare testi ve çapraz tablolar kullanılmıştır.

Çalışmamıza katılan 200 katılımcıdan 110 tanesi (%55,5) sezaryen doğumla, 90 tanesi (%45,5) ise normal doğumla bebeklerini dünyaya getirmiştir.

Psikiyatrik ve genel hastalık tanı sistemlerinde (DSM-IV ve ICD-10) gebelik ve postpartum dönemde görülen psikiyatrik bozukluklar ayrı bir klinik tanı olarak tanımlanmamıştır. Postpartum dönemde ortaya çıkan duygudurum bozuklukları belirtilerin şiddetine, özelliklerine, tedavilerine ve prognozlarına göre sınıflandırılarak; annelik hüznü (maternity blues, baby blues, postpartum blues), —postpartum depresyon (doğum sonrası depresyon)|| ve postpartum psikoz|| olmak üzere başlıca üç grupta toplanmaktadır.

Çalışma kapsamında katılımcıların %65,5'i (200/131) annelik hüznü belirtilerini yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bunların %12'si doğum sonrası dönemde kimsesizlik yaşadıklarını, %7,5'i yoğun üzüntü yaşadıklarını, %13,5'i uykusuzluk yaşadıklarını, %24'ü huzursuzluk-gerginlik yaşadıklarını, %8,5'i diğer problemler (konsantrasyon olamama, ağlama... gibi) yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %34,5'i ise doğum sonrası problem yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan 69 istatistiksel değerlendirme sonucunda normal doğum yapmış katılımcı ile sezaryen doğum yapmış katılımcı arasında annelik hüznü belirtileri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Çalışma kapsamında katılımcıların %72'sinin (200/144) postpartum depresyon belirtisi yaşadığı, bunların %7'si yeme bozukluğu yaşadıklarını, %9'u uyku bozukluğu yaşadıklarını, %7'si sinir bozukluğu yaşadıklarını, %4'ü enerji ve motivasyon kaybı yaşadıklarını, %2,5'i konsantrasyon sorunu yaşadıklarını, %12,5'i umutsuzluk veya çaresizlik hissettiklerini, %11'i içe kapanma ve ağlama yaşadıklarını, %6,5'i yalnızlık ve korku yaşadıklarını, %2'si suçluluk, değersizlik hissi yaşadıklarını, %8,5'i cinsel isteksizlik yaşadıklarını ve %2'si diğer sıkıntıları yaşadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların %28'i ise hiçbir depresyon belirtisi yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucunda normal doğum yapmış katılımcı ile sezaryen doğum yapmış katılımcı arasında postpartum depresyon belirtileri arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Çalışmamız kapsamında katılımcılardaki postpartum psikoza değerlendirmek için yöneltilen soruya katılımcılar bebekleriyle ilgilenememe, ilgisizlik veya yetersizlik duygusu gibi yada kendine veya bebeğine zarar verme gibi düşüncelerinin olmadığını dile getirmişlerdir, sadece %9 katılımcı bebeklerini kabullenememe problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %9'unun bebeklerini kabullenememe sebepleri ise katılımcılar tarafından plansız bebek olması, erken doğum yapmış olması, bebek bakımında tecrübesiz olmasından kaynaklandığı belirtilmiştir.

Postpartum dönem anne için yeni bir hayata geçiş, ebeveynliğe hazırlık dönemi olduğundan dolayı eski yaşam biçimi ile yenisine uyum sağlamada katılımcıların büyük bir çoğunluğunun ruhsal olarak etkilendikleri istatistiksel olarak gözlenmiştir. Doğum sonrası problemlerle geçen katılımcılara, bu dönemde her kadında bu şikâyetlerin olabileceği anlatılmış, şikâyetlerinin daha da yoğunlaşması halinde en yakın sağlık kuruluşlarının psikiyatri polikliniklerine başvurması gerektiği anlatılmıştır.

Anahtar sözcükler: Sezaryen Doğum, Vajinal Doğum, Ruhsal Durum, Annelik Hüznü, Postpartum Depresyon

SUMMARY

THE PSYCHOLOGICAL SITUATION AND CHANGES OF THE WOMEN GIVING BIRTH IN CAESAREAN OPERATION AND VAJINAL BIRTH AND THEIR COMPARISON

Giving birth appears in itself a 2640rt factor for every woman. In this study, it is aimed to evaluate the probable different mental status change between the women who give birth by cesarean section and normal vaginal birth and to compare them. In addition to being very popular of this topic, it is very essential to be focused on the topic due to not having determined certain risk factors. If mental status changes exist, to investigate will add authenticity to this issue.

In this study, 200 voluntary mothers are included who gave birth normally or by cesarean section birth in Izmir 9 September University Faculty of Medicine Department of Pediatrics Well Baby Clinic between the dates 25.01.2010 – 30.06.2010, who have 0-3 month old healthily baby and who are between the ages of 15-49 (child bearing age). In this research, as a source of data, a questionnaire was created for Socio-demographic Characteristics, Personal Characteristics and Properties of Mental Status of mother. The data were obtained by face to face interview with participants who are selected for sample and by taking a written response to questionnaire. The obtained data, as a result of research, are evaluated by using appropriate statistical methods in SPSS 15.0 package programme. In addition, the Chi-square test and cross-tables were used for statistical comparison of descriptive data.

The study involved 200 participants, 110 of them (55.5%), cesarean section, 90 of them (45.5%) gave birth to babies of normal birth.

Psychiatric illness and general diagnostic systems (DSM-IV and ICD-10) of psychiatric disorders in pregnancy and the postpartum period were not defined as a distinct clinical diagnosis. Mood disorders occurred in postpartum period are collected in three major groups by classifying them according to the severity of symptoms, characteristics, treatment and prognosis as —maternity blues (maternity blues, baby blues, postpartum blues)||, —postpartum depression (postnatal depression)|| ve —postpartum psychosis||.

In the study 65.5% (200/131) of the participants stated that they have maternity blues symptoms. 12% of them stated they have desolation during the postpartum period, 7.5% of them stated having experienced intense sadness, 13,5% of them stated having experienced insomnia, 24% of them stated having experienced anxiety-tension, and 8.5% of them stated having other problems (inability to concentrate , do not cry ... etc.). 34.5% of the participants stated that they did not face problems after birth. As a result of the statistical evaluation, no significant maternity blues symptoms difference was observed between the attendees who gave birth normally and who gave birth by the caesarean ($p>0,05$). 71 In the context of this study, it is determined that 72% (200/144) of the participants have symptoms of postpartum depression, 7% of them have eating disorder, 9% of them have sleep disorder, 7% of them have nervous breakdown, 4% of them have loss of energy and motivation, 2.5% of them have problems of Inability in concentration, 12.5% of them feel hopeless and despair, 11% of them have social withdrawal and crying, 6.5 % of them have loneliness and fear, 2% of them have the sense of guilt and worthlessness, 8.5% of them have sexual aversion, and 2% of them have other distresses. 28% of the participants reported no symptoms of depression. As a result of the statistical evaluation, no significant postpartum depression symptom was observed between the attendees who gave birth normally and who gave birth by the caesarean birth. ($p>0,05$). The participants put into words to the question asked in order to assess the postpartum psychosis of the participants who are in the scope of our study that they do not have any sense of such as disinterestedness with their babies, apathy to their babies, feelings of inadequacy or any thoughts such as self harming of harming to their babies, only 9% of the participants stated that they have problems such as non acceptance of their babies. The reason in the 9% of the participants who have the feeling of non acceptance of their babies are resulting from having unplanned baby, giving premature birth and being inexperienced in baby care.

It is seen that a majority of the participants are affected morally in adaption to new one with old life style because of postpartum period means 265ort he mother transition to a new life, parenting preparation period. The participants who transited to post birth period were told about every women might have such as complaints. In case of having more complaints, the necessity of going to psychiatric clinic of the nearest hospital is told to the participants.

Key Words: 1. Caesarean Operation 2.Vaginal Birth 3. Psychological Situation 4.Maternity Blues 5. Postpartum Depression

GAZİANTEP NİZİP ZERDE GÜMLÜ AYŞE ÇAPAN SAĞLIK OCAĞI BÖLGESİNDE YAŞAYAN NORMAL DOĞUM VE SEZERYAN İLE DOĞUM YAPAN KADINLARIN, ERKEN POSTPARTUM DÖNEMDE BİR SONRAKİ GEBELİK VE DOĞUM HAKKINDAKİ DUYGU VE DÜŞÜNCELERİ

ÖZKAR, Fatma. Yüksek Lisans Tezi. Danışman:
Doç.Dr.Mehmet **YILMAZER**.79 s. Haziran 2011

Bu tezde normal doğum ve sezeryan doğum yapan kadınların erken postpartum dönemde bir sonraki gebelik ve doğum hakkındaki duygu ve düşüncelerinin irdelenmesi ve elde edilen bulguların ortaya konması amaçlanmıştır. Doğum sonrası 2. İle 7. Günler arasında bulunan 101 kadın ele alınmış ve yüz yüze görüşülerek anket çalışması yapılmıştır. Çalışmamızda yer alan 101 kadının doğum şekline baktığımızda %63,4"ünün normal doğum , %8,9"unun suni sancı ile normal doğum ve %27,7"sinin sezeryan ile doğum yaptığı tespit edilmiştir. Araştırmamızda normal doğum yapan kadınların %74"ü tekrar normal doğumu tercih edeceklerini belirtirken sezeryan doğum yapan kadınlarında %64,3"ü gibi büyük bir kısmın tekrar sezeryan doğumu tercih etmeyeceklerini belirtmişler ve doğum sonrası dönemin normal doğum yapanlarda daha rahat olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların doğum ve doğum sonrası dönemde yaşadıkları ağrının, bilgi yetersizliğinin ve deneyimsizliğin bir sonraki gebeliği ve doğum yöntemi tercihini etkileyebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Normal doğum, sezeryan, erken postpartum dönem, gebelik, duygular.

SUMMARY

*FEELINGS ABOUT PREGNANCY IN
FUTURE, DELIVERIED NORMAL
VAGINALLY AND CESERIAN SECTION,
IN EARLY POSTPARTUM PERIOD WHO
LIVES IN GAZIANTEP- NIZIP ZERDE
GÜMLÜ AYŞE ÇAPAN SAĞLIK OCAĞI
AREA*

In this thesis, it is purposed that exploring the feelings and the ideas of the women, who delivered normal vaginally and ceserian section, in early postpartum period, about the next pregnancy and natal and presenting the obtained evidences. It is handled one hundred women who are between the second and seventh day after birth and the survey is done with these women face to face. When we look the birth type of our 100 women, it is determined that %63,4 of them is normal vaginally, %8,9 of them is normal vaginally with artificial pain and %27,7 of them is ceserian. In our research, %74 of the women who delivered normal vaginally indicate that they will prefer normal vaginally natal again. %64,3 of the women who delivered ceserian indicate that they will not prefer ceserian natal again and 266ort he that post-natal period is more comfortable for normal vaginally natal. It is concluded that natal and post-natal period pain, lack of the information and inexperience of participants may affect the next pregnancy and the choice of birth method.

Key Words : Normal vaginally natal, ceserian, early postpartum period, pregnancy, feelings.

İÇ HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AKUT MİYOKARD İNFARKTÜSÜ GEÇİREN HASTALARIN HASTALIKLARI HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

TÜRKCAN DÜZÖZ Gülsen, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Nihal **CENGİZ**. 67s.Eylül
2003

Bu araştırma Muğla Devlet Hastanesi Koroner Yoğun Bakım Ünitesi'ne 28/09/2002-29/05/2003 tarihleri arasında yatan Akut Miyokard İnfarktüsü'lü (AMI) hastaların hastalıkları hakkındaki bilgi düzeylerinin, hastaların sosyo-demografik özelliklerinin, AMI oluşumuna neden olabilecek bazı etmenlerin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Çalışma kapsamına alınan 90 hastaya, hasta tanıtım formu ve hastalığa ilişkin bilgi değerlendirme sorularını içeren anket formu teke-teke görüşme yöntemi ile uygulandı. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde tüm verilerin sayı ve yüzde dağılımları ile bağımlı-bağımsız değişkenler arasında SPSS programında varyans analizi, Kruskal-Wallis, anlamlı çıkan değişkenlerin çoklu karşılaştırılmalarında Tukey HSD, Tukey LSD analizleri kullanıldı.

Sonuç olarak; hastaların konu ile ilgili genel bilgi puanı ortalamalarının 14,57±3,15 olduğu, bilgi düzeylerinin; yaş, eğitim, meslek, tansiyon ve kolesterol değerlerinden ve başka hastalık olup-olmama durumundan etkilendiği saptanmıştır.

Bu sonuçlar ışığında; AMI geçirmiş hastalara ve ailesine eğitim verilmesinin, hastaların ileri dönemlerde takip edilmesinin, kardiyolojik birimlerde çalışan hemşirelerin hizmet içi eğitim programları ile bu konuda bilgilendirilmesinin yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Sözcükler: Akut Miyokard İnfarktüsü, Hasta, Hemşirelik, Kalp, Koroner Yoğun Bakım Ünitesi.

SUMMARY

DETERMINING THE KNOWLEDGE LEVELS OF PATIENTS WITH ACUTE MYOCARDIAL INFARCTION ABOUT THEIR OWN DISEASES

This study was designed as a definitive study in order to investigate the knowledge levels of patients hospitalized in the Coronary Intensive Care Unit of Muğla State Hospital between the dates 28/09/2002 and 29/05/2003 with the diagnosis AMI about their disease.their socio-demographical characteristics and some other factors that could cause the development of AMI.The patient identification form and the questionnaire containing the questions 269ort he evaluation of their level of knowledge about their disease were filled in one-to-one interviews with the 90 patients who were included in the study.For the evaluation of the data obtained^variant analysis with SPSS program and Kruskal-Wallis was used 269ort he evaluation of the distribution of the entire data as numbers and percentages and dependent/independent variables and Tukey HSD and Tukey LSD analyses were used 269ort he multiple comparisons of significant variables.

As a result it was found that the average score of the patients for their general knowledge about the subject was 14,57±3,15 and the level of knowledge was affected from factors like age, education, profession, from levels of blood pressure and blood cholesterol and other co-existing diseases.

In the light of these results, we have the opinion that informing of the patients who had suffered AMI and their relatives about the disease, following the patients in later stages and training of the nurses working in cardiological units about the subject with in-job training programs would be beneficial.

Key words: Acute myocardial infarction, Patient, Nursery, Heart, Coronary Intensive Care Unit.

HEMŞİRELERİN KANSERDEN KORUNMA VE KANSERİN ERKEN TANISINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

ŞİMŞEK Nurhak, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Nihal CENGİZ, 2003

Araştırma, Afyon il merkezi hastanelerinde çalışan hemşirelerin kanserden korunma ve kanserin erken tanısına ilişkin bilgi düzeylerinin saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Bu araştırma Afyon il merkezinde bulunan Afyon Merkez Devlet Hastanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi ve Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde çalışan 210 hemşire üzerinde yapılmıştır. Örneklem grubunu, anket formunu doldurarak araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşireler oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak hemşirelerin kişisel özellikleri ile kanserden korunma ve kanserin erken tanısı konularını içeren ve araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formunda 16 tane tanımlayıcı ve 16 tane de bilgi sorusu yer almaktadır. Araştırmada anket sonuçlarına ilişkin elde edilen veriler, "t testi", "varyans analizi" ve "Mann Whitney U" testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada hemşirelerin büyük çoğunluğu kanserden korunma ve kanserin erken tanısı konularında bilgi puanı olarak 100 puan üzerinden 70 puan almışlardır.

Literatürler doğrultusunda hemşirelerin aldıkları puanlar iyi olmakla beraber yine de bu kadar önemli bir konuda hiç bilgi açığının olmaması gerekmektedir. Çalışma sonucunda kanser konusundaki hizmet içi eğitim programlarına yeterince önem verilmediği anlaşılmaktadır. Kanserden korunma ve erken tanı konularında hizmet içi eğitim programlarının artırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca hemşirelerin bir başka nedenle hastanede yatan bireyde gözden kaçan ya da değerlendirilemeyen erken tanıya ilişkin bulguları saptayabileceği belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Kanser, Hemşire, Erken tanı Korunma, Bilgi

SUMMARY

MEASUREMENT OF KNOWLEDGE LEVELS OF NURSES RELATED WITH PROTECTION FROM CANCER AND EARLY DIAGNOSIS OF CANCER

The research was carried out as descriptive for the purpose of determination of knowledge levels of nurses, working at the hospitals of Afyon Province center, related with protection from cancer early diagnosis of cancer.

This research was made on 210 nurses, working at Afyon Central State Hospital, Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Application and Research Hospital, Afyon Social Insurance Institute Hospital and Afyon Chest Diseases Hospital. all located in Afyon Province center. Sampling group, consists of nurses who have completed questionnaire form and participated in the research voluntarily.

In the research questionnaire form has been used as means of data collection, vvhich included personel characteristics of nurses together with the issues of protection from cancer and ea.Ty diagnosis of cancer and which has been developed by the research assistant in the direction of literature. In the questionnaire from there are 16 descriptive and 16 knowledge questions. The data obtained related with the results of questionnaire in the research, has been evaluated by using "t test", "variance analysis", and "Mann Whitney U" tests.

In the research, a great majority of nurses. received 70 points over 100 points as knowledge point on protection from cancer and early diagnosis of cancer issues.

Although the points, received by nurses in the direction of literature were good, there should be no gap of knowledge on such an important issue any way. At the end of the research it is understood that sufficient importance has not been given to the on the job training programs on cancer issue. It is considered that on the job training programs on protection from cancer and early diagnosis of cancer should be increased. Furthermore it was indicated that nurses can determine findings related with early diagnosis that have been neglected or have not been evaluated on an hospitalized person for another reason.

Suggestion have been developed in the direction of data, obtained from the research.

Key Words: Cancer, Nurse, Early Diagnosis, Protection, Knowledge.

HEMŞİRELERİN KEMOTERAPİ UYGULAMALARI SIRASINDA ALMALARİ GEREKEN ÖNLEMLER KONUSUNDA BİLGİ DÜZEYLERİNİN SAPTANMASI

GÖKDERE Havva, Yüksek Lisans Tezi, Yönetici:
Yrd.Doç.Dr. Nihal **CENGİZ**.79 s.Eylül 2003

Araştırma, Afyon il merkezi hastanelerinde çalışan hemşirelerin kemoterapi uygulamaları sırasında almaları gereken önlemler konusunda bilgi düzeylerinin saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Bu araştırma Afyon il merkezinde bulunan Afyon Merkez Devlet Hastanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi ve Afyon Göğüs Hastalıkları Hastanesinde çalışan 200 hemşire üzerinde yapılmıştır. Örneklem grubunu, anket formunu doldurarak araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşireler oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak hemşirelerin kişisel özellikleri ile kemoterapötik ilaçlar, bu ilaçları hazırlarken ve uygularken alınması gereken önlemler ve çalıştıkları kurumlardaki var olan imkanlara yönelik soruların bulunduğu bölümleri içeren ve araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formunda 11 tane tanımlayıcı ve 15 tane de bilgi sorusu yer almaktadır. Araştırmada anket sonuçlarına ilişkin elde edilen veriler, "t testi", "varyans analizi" ve "Mann Whitney U" testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada hemşirelerin büyük çoğunluğu kemoterapötiklerden korunma konusundaki bilgi puanlarında 100 üzerinden ortalama 65 puan almışlardır.

Araştırma, hemşirelerin kemoterapötik ilaçları hazırlama, uygulama, atıkların atılması ve saçılma durumlarında korunma önlemlerine yeterince dikkat etmediklerini ortaya çıkarmıştır. Hemşirelerin kemoterapötik ajanların güvenli kullanımına ilişkin yeterince eğitim alamadıkları ve eğitim alan hemşirelerin dahi bu konuda gerekli uygulamaları yapmadıkları saptanmıştır. Hemşireler koruyucu önlem almalarını etkileyen faktörler olarak da malzeme yetersizliği ve yönetimden ileri gelen sorunları yoğun bir şekilde neden olarak belirtmişlerdir.

Çalışma sonucunda şu anda varolan gelişmiş ülkelerde kullanılan uygulama rehberlerinin esas alınarak güvenli uygulama standartlarının

geliştirilmesi ve onkoloji hemşireleri için düzenli sertifika programlarının planlanması önerilmiştir ve bir adım da biz atalım düşüncesi ile çalışmanın yapıldığı hastanelerde hizmet içi eğitim programları planlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hemşireler,Kemoterapi, Yan Etkiler, Bilgi Düzeyi,

SUMMARY

DETERMINING OF THE KNOWLEDGE LEVELS OF NURSES ABOUT THE MEASURES TO BE TAKEN DURING APPLICATIONS OF CHEMOTHERAPY

This study was performed as a descriptive study for the determining of the knowledge levels of nurses working in the central hospitals of Afyon province about the measures to be taken during applications of chemotherapy.

Total 200 nurses were included in the study that are working in Afyon Central State Hospital, Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Applications and Research Hospital, Afton Hospital of the Social Security Institution, and Afyon Pulmonary Disorders Hospital, all of which are located in the Afyon Provincial Center. Nurses who volunteered to be included in the study by filling the questionnaire consisted the sample group.

A questionnaire that contained sections consisting of questions about the personal characteristics of the nurses, about the measures to be taken when preparing and applying the drugs, and about the opportunities of the hospital that they are working was used in the study that was improved by the researcher according to the literature. There are 11 questions that are descriptive and 15 questions that measure knowledge. The data related to the results of the study were evaluated using "Mest", "variant analysis" and "Mann Whitney U test".

Majority of the nurses obtained an average score of 65 over 100 in the section that measured their knowledge about protection from chemotherapeutics.

This study revealed that nurses did not sufficiently follow the measures for preparation, application, disposal, and, in cases of spilling, protection. It was found that nurses were not adequately trained about the safe application of chemotherapeutics, and even the trained nurses did not follow the required applications in this subject. Nurses stated insufficiency of equipment and problems

originating from management as factors deterring them from taking necessary measures.

In the conclusion of the study, it is proposed that safe application standards should be developed according to the application guidelines of the developed countries, and regular programs for oncology nurses should be planned; in-job.

Training hospitals were planned in the hospitals that this study was carried out with the ambition of contributing to these efforts.

Key Words: Nurses, Chemotherapy, Side Effects, Knowledge.

YOĞUN BAKIM HEMŞİRELERİNİN HASTANE İNFEKSİYONLARININ ÖNLENMESİ İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

YAĞMUR Şengül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Ender ELLİDOKUZ 61
s.Ocak 2004

Araştırma, Antalya ve Afyon il merkezi hastanelerinde çalışan yoğun bakım hemşirelerinin hastane infeksiyonlarının önlenmesi ile ilgili bilgi düzeyi ve tutumların belirlenmesi amacıyla kesitsel, tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Araştırma kapsamına Antalya il merkezinde bulunan Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Antalya Devlet Hastanesi, Antalya Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi ve Afyon il merkezinde bulunan Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Devlet Hastanesi, Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi'nde çalışan 160 yoğun bakım hemşiresi alınmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ve hastane infeksiyonlarının önlenmesi ile ilgili konuların içerdiği ve araştırmacı tarafından literatürler doğrultusunda oluşturulan anket formu kullanılmıştır. Anket formları 28 Nisan-5 Mayıs 2003 tarihleri arasında etkileşimi en aza indirmek için her vardiyada hemşirelere araştırmacı ve bir anketör tarafından aynı gün uygulanmıştır. Araştırmada anket sorularına ilişkin elde edilen veriler t testi kullanılarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonuçlarına göre yoğun bakım hemşirelerinin konu ile ilgili bilgi puanı ortalamalarının

yeterli olduğu saptanmıştır. Bilgi düzeylerinin; yaş, eğitim, yoğun bakımda çalışma süresinden etkilendiği belirlenmiştir.

Bu sonuçlar ışığında yoğun bakım hemşirelerine birimleri ile ilgili özel bilgileri kapsayan hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesinin bu konuda yararlı olacağı, ayrıca infeksiyon kontrol komite çalışmalarının hastane infeksiyonlarının neden olduğu gereksiz yatak işgali, iş gücü kaybı, zaman kaybı, ek masraflar ile ekonomik kayıpların azaltacağı kanaatindeyiz.

Anahtar sözcükler: Bilgi, Hastane İnfeksiyonu, Hemşire, Korunma, Yoğun Bakım.

SUMMARY

DETERMINING THE KNOWLEDGE LEVEL AND ATTITUDE WITH THE PREVENTION ON HOSPITAL INFECTIONS OF NURSES WORKING IN INTENSIVE CARE UNITS

This study was performed as a sectional and descriptive study with the purpose of determining the knowledge level and attitude of nurses working in intensive care units of Antalya and Afyon provincial center hospitals regarding the prevention of hospital infections. A total 160 intensive care unit nurses were included in the study working in Akdeniz University Medicine Faculty Hospital in the provincial center of Antalya, Antalya State Hospital, Antalya Hospital of Social Security Institution, and Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Application and Research Hospital and Afyon Hospital of Social Security Institution in Afyon provincial center.

A questionnaire including the characteristics of the nurses and subjects concerning the prevention of hospital infections created by the researcher under the guidance of literature was used as data collecting tool.

These questionnaires were applied to nurses between the dates 28th April – 5th May 2003 by the researcher and a pollster in each shift in order to minimize the interactions. Data thus obtained related to the questions in the study were evaluated by t test.

According to the results of the evaluation, the average knowledge scores of the nurses of intensive care units were satisfactory regarding the subject. It was seen that the level of knowledge was affected from age, educational level, and period spent working in the intensive care unit.

In the light of these results, we believe that arranging in-job training programs for the intensive

care unit nurses covering special training subjects regarding their units; and, in addition, we also believe that 273ort of infection control committees will reduce unnecessary occupation of hospital beds, work power loss, time loss, additional expenses, and economical losses that arise from hospital infections.

Key words: Knowledge, Hospital Infections, Nurse, Protection, Intensive Care.

DIABETİK HASTALARDA KULLANILAN TEDAVİ YÖNTEMİNİN KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE TEDAVİYE UYUM ÜZERİNE ETKİSİ

İŞİK Ayşe, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Serap **DEMİR**, 59 s., Mayıs 2004

Bu çalışma, Diabetes Mellitus’lu hastalarda kullanılan tedavi yönteminin, sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ve tedaviye uyum üzerine etkisini saptamak amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamız, 1 Ocak 2003-30 Haziran 2003 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi’nin İç Hastalıkları polikliniğine başvuran DM tanısı almış anket formunu doldurarak çalışmaya katılmayı kabul eden 56 hasta ve 42 nondiabetik kişi üzerinde uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde demografik bilgiler ve tedaviye uyum kriterleri, ikinci bölümde ise kişilik özelliğini ölçmeye yönelik “Sosyotropi-Otonomi Ölçeği” soruları bulunmaktadır. Araştırmada anket 273ort he273273 ilişkin elde edilen veriler; Oneway ANOVA, Tukey HSD, t-tesli ve korelasyon analizi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Araştırma, diabetli hastaların yüksek sosyotropik ve otonomik kişilik özelliği gösterdiklerini ortaya çıkarmıştır. İnsülin kullanmanın diğer tedavi yöntemleri ile kıyaslandığında, bu kişilik özellikleri Üzerine farklı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. İnsülin dışında tedavi kullanan 273ort he273 tedaviye daha iyi uyum sağladığı saptanmıştır. Ayrıca diabetin süresi arttıkça, tedaviye uyumun da güçleştiği bulunmuştur. Diabetli hastalar ve ailelerinin “Diabetes Mellitus” ve gereksinimleri konularında eğitilmeleri

gerekmektedir. Hasta ve yakınları psikolojik – psikososyal yönden desteklenmeli, bu konuda profesyonel çalışan kurumlara yönlendirilmelidirler. Diyabet ekibine ve hemşiresine büyük görevler düşmektedir, bu bağlamda hemşireler gelişmeleri takip ederek yeniliklere açık olmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus, Tedavi, Uyum, Kişilik Bozuklukları, Sosyotropi – Otonomi Ölçeği.

SUMMARY

THE EFFECT OF THE TREATMENT METHOD USED IN DIABETIC PATIENTS ON THEIR PERSONALITY CHARACTERISTICS AND COMPLIANCE WITH THERAPY

This study was performed to determine the effects of the treatment method used on patients with diabetes mellitus on their sociotropic-autonomic personality characteristics and their compliance with the therapy.

Our study was performed on 56 patients who applied to Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Application and Research Hospital, Internal Diseases Outpatient Clinic between the dates 1st Jan. 2003 and 30th June 2003 and diagnosed with DM, and filled the application form after consenting to be involved in the study, and 42 healthy subjects.

A questionnaire consisting of two parts was used as the means of collecting the data in the study. The first part consisted of demographic data, and criteria of compliance with therapy, and the second part consisted of “Sociotropy-Autonomy Scale” questions directed to measure the personality characteristics. Data obtained from the results of these questionnaires were assessed by applying Oneway ANOVA, Tukey HSD, t-test and correlation analysis.

This study revealed that diabetic patients had highly sociotropic and autonomic personality characteristics. It was seen that using insulin did not have a distinctive effect on such personality characteristics compared to other modalities of therapy. Furthermore, it was found that compliance with therapy became more difficult with the longer duration of diabetes.

Training of diabetic patients and their families is required as regards “Diabetes Mellitus” and its requirements. Patients and their relatives should be supported in psychological – psychosocial aspects, and they should be directed to organizations that work professionally in this area. Important roles fall

to the shares of the Diabetes team and to the diabetes nurse; and in this context, nurses should closely follow the improvements in this area, and they should be open to innovations.

Key Words: Diabetes Mellitus, Therapy, Compliance, Personality Disorders, Sociotropy – Autonomy Scale.

İRRİTABL BARSAK SENDROMU SIKLIĞI VE LAKTOZ İNTOLERANSI İLE İLİŞKİSİ

ÖZÇELİK Hanife, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Ender **ELLİDOKUZ**, 84 s.,
Haziran 2004

İrritabl barsak sendromu (IBS), gastrointestinal sistemin en çok görülen fonksiyonel düzensizliği olup, kişilerin yaşam kalitesini etkilemekte ve neden olduğu sosyal ve ekonomik kayıplarla toplumlara yük oluşturmaktadır. Bu çalışmada Afyon ilinde irritable barsak sendromu sıklığını etkileyen risk faktörlerinin saptanması ve IBS sıklığı ile laktoz intoleransı arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

IBS ve laktoz intoleransı semptomlarının saptanması amacıyla Rome II kriterlerine göre hazırlanan anket formları, Afyon merkez 4 nolu sağlık ocağına bağlı bir ebe bölgesinde yaşayan ve ortalama yaşları 35,4±12 yıl (minimum 20 yaş, maximum 84 yaş) olan 500 kişi üzerinde yüz yüze görüşme tekniğiyle araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Elde edilen bulguların istatistiksel açısından değerlendirilmesi için iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi) ve χ^2 testi kullanılmıştır.

Bu çalışmada Afyon il merkezinde irritable barsak sendromu prevalansını %27,2 olarak saptanmıştır. IBS saptanan bireylerde cinsiyet grupları arasında anlamlı farklılık gözlenmemektedir. İrritable barsak sendromu sıklığı ile psikolojik stres arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiş olup, IBS'li kişilerin %40 yakınmaları ile stres arasında ilişki kurmaktadır ($p < 0,05$). Ancak IBS prevalansı ile meslek grupları ve eğitim durumu arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırma kapsamındaki kişilerin %30'unda dışkılama alışkanlığında değişiklik tespit edilirken, en sık rastlanan değişiklik ise konstipasyondur. Hastaların %52'nin doktora başvurduğu tespit edilmiş olup, IBS sıklığı

ile doktora başvurma arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p < 0,05$).

Laktoz intoleransı sıklığı giderek artan bir gastrointestinal problem olmaktadır. Bu çalışmada Afyon ilinde laktoz intoleransı sıklığı %42,8 olarak bulunmuştur. Laktoz intoleransı olan kişilerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, laktoz intoleransı olan grubun yaş ortalaması 37±13 yıl olarak tespit edilmiştir. Laktoz intoleransı özellikle emeklilerde ve okur yazar olanlarda daha sık bulunmuştur. Dolayısıyla laktoz intoleransı ile eğitim durumu ve meslek arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($p < 0,05$). IBS semptomlarının laktoz intoleransı semptomları ile benzerliği önemli bir tanısal sorun oluşturmaktadır. Bizim çalışmamızda IBS hastalarının %42,5'inde laktoz intoleransı tespit edilmiştir. IBS'li hastalarda laktoz intoleransı daha fazla bulunmakla birlikte, yaptığımız çalışma aynı zamanda IBS ile laktoz intoleransı arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

IBS'li olgularda laktoz intoleransının bu kadar yüksek oranda bulunması, laktoz intoleransı ile IBS arasındaki nedensel ilişkinin daha ayrıntılı olarak incelenmesini gerektirmektedir. Ayrıca IBS tanısından şüphelenilen hastalarda laktoz intoleransı daha dikkatli sorgulanmalıdır.

Anahtar Sözcükler: İrritable barsak sendromu, prevalans, laktoz intoleransı

SUMMARY

FREQUENCY OF IRRITABLE BOWEL SYNDROME AND ITS RELATIONSHIP WITH LACTOSE INTOLERANCE

Irritable bowel syndrome (IBS), was a functional bowel disorder of the gastrointestinal system that is most frequently seen, affects the quality of life of the individuals, and becomes a load on the population because of the social and economical losses it brings forth.

In this study, we attempted to determine the risk factors affecting the frequency of irritable bowel syndrome in Afyon province. The relationship between the frequency of IBS and lactose intolerance.

The questionnaire that was prepared according to Rome II criteria. The purpose of determining the symptoms of IBS and lactose intolerance was filled by investigator with technicians interviewed face-to-face by 500 individuals above with average age 35,4±12 years (minimum 20 years, maximum 84 years) living in quarters that are the work area of a midwife of the 4th Health Office in central

Afyon. The test of important of difference between two medium (t test) and x² test were used for the statistical evaluation of the data obtained.

In this study, the prevalence of irritable bowel syndrome was determined to be 27.2%. No statistically significant differences according to gender were observed in individuals with irritable bowel syndrome. A significant relation between irritable bowel syndrome and psychological stress was seen, and 40% of the individuals with IBS declared relation between their complaints and irritable bowel syndrome (p<0,05). However, no significant difference was found between the prevalence of IBS and occupancy groups and educational status. While changes in defecation habits of 30% of the individuals involved in the study were seen, the most frequent change is constipation. It was found that 52% of the patients visited a doctor, and a significant relation was found between the frequency of IBS and seeking medical care (p<0,05).

The frequency of lactose intolerance constitutes a gastrointestinal problem that the frequency is gradually increasing. In this study, the frequency of lactose intolerance in Afyon province was found to be 42.8%. While no statistically significant difference was found in genders of individuals with lactose intolerance, the average ages of the group with lactose intolerance was found to be 37± 13. Lactose intolerance was found to be more frequent in retired individuals, and in those who are literate only. Therefore, a significant relation between lactose intolerance and educational status and occupancy was found (p<0,05).

The similarity of the symptoms of IBS to the symptoms of lactose intolerance constitutes an important diagnostic difficulty. In our study, lactose intolerance was found in 42.5% of the patients with IBS. Although lactose intolerance is seen more in patients with IBS, our study has shown at the same time that there is a strong relation between IBS and lactose intolerance.

Such high frequency of lactose intolerance in IBS cases necessitates a more detailed investigation of the causal relationship between lactose intolerance and IBS. Furthermore, lactose intolerance should be more carefully interrogated in patients whose IBS diagnosis is thought of.

Key Words: Irritable bowel syndrome, prevalence, lactose intolerance.

OBEZ HASTALARIN BAĞIMLI- ÖZERK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN VE PROBLEM ÇÖZME YETENEKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ULUPINAR Yasemin, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Serap DEMİR, 66 s.,
Mayıs 2004

Obezite kişinin duygu durumunu, kendi vücut imajını algılamasını, sosyal hayatını, kişilik yapısını etkileyen önemli bir hastalıktır. Bu nedenle bu çalışma ile tüm bu etkilerin altında obez kişilerin normal vücut kitle indeksine sahip kontrol grubu ile karşılaştırmalı olarak bağımlı-özerk kişilik özelliklerinin ve problem çözme yetenekleri konusunda kendilerini nasıl algıladıkları değerlendirilmiş ve yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çocuk sayısı gibi faktörler bu açıdan araştırılmış ve yine bu faktörler obezite riski yönünden incelenmiştir.

Bu çalışma Eylül 2002-2003 tarihleri arasında Afyon merkez ve ilçelerinde yaşayan rastgele 152 kişi üzerinde yapılmıştır. 152 kişi 3 gruba ayrılmış 1. Grup obez, 2. Grup fazla kilolu, 3. Grup normal kilolu kişilerden oluşturulmuştur. Bu gruplama vücut kitle indeksine (VKİ) göre yapılmıştır. VKİ > 30 kg/m² olan olgular obez, 25-29,9 kg/m² arasındakiler fazla kilolu, 18-24,9 kg/m² arasında olanlar normal kilolu olarak kabul edilmiştir. Çalışmaya katılan 152 kişi obezite dışında ek hastalığı olmayan, sağlıklı kişilerden seçilmiş olup, herhangi bir hastalığı olanlar çalışma dışında bırakılmıştır.

Çalışmaya katılan kişiler yaş, çocuk sayısı, medeni hal, cinsiyet, çalışma durumu, eğitim düzeyi, obezite tedavisi alıp almadığı durumuna göre incelenmiştir. Olguların bağımlı-özerk kişilik özellikleri ve problem çözme yetenekleri konusunda kendilerini nasıl algıladıkları sırasıyla sosyotropi-otonomi ölçeği ve problem çözme envanteri (pçe) ile değerlendirilmiştir.

Çalışma sonucunda obez ve normal kilolu kişiler arasında sosyotropi-otonomi ve pçe puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0,05). Yaş, cinsiyet, medeni hal ve çalışma durumunun obezite için birer risk faktörü olduğu (p < 0,05), fakat eğitim düzeyi ve çocuk sayısının risk oluşturmadığı saptanmıştır (p>0,05). Kadınların erkeklerle göre, evli olanların bekarlara göre, aktif bir işte çalışmayanların çalışanlara göre obezite oluşumu açısından risk taşıdığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak obezitenin daha önceki çalışmalarda bildirildiği gibi depresyon, anksiyete, öz sevgi/saygı azlığı, vücut tatminsizlikleri, hor görülme ve dışlanma duygusuna neden olmakla birlikte kişilerin bağımlı –özzerk kişilik özellikleri ve problem çözme konusunda kendilerini nasıl algıladıkları üzerinde bir etkisi olmadığı kanısına varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Obezite,problem çözme, karakter analizi, yeterlilik, sosyotropi-otonomi skalası.

SUMMARY

EVALUATION OF DEPENDENT- AUTONOMOUS PERSONAITY CHARACTERISTICS AND PROBLEM SOLVING AĞABEYLITY OF OBEZE PATIENTS

Obesity is important illness, affecting the mood, body image perception, social life and personality structure of the people. Therefore the obese people 276ort evaluated as to how they perceive themselves as compared with the control group who have normal body-mass index in terms of their problem-solving abilities and dependent autonomous personality structure under all these parameters through this study. To this end age, gender, marital status, educational level, number of children and similar factors have been examined from the point of the obesity risk.

The present study was carried cut on a random sample of 152 persons living in Afyon province and townships between September 2002-2003. This random sample of 152 persons was divided into 3 groups. Amongst these 1* group was composed of obese people, 2^{od} group was composed of people of excessive weight and the 3rd group was composed of people of normal weight. This grouping was carried out according to body mass index. The cases where VKI > 30 kg/m² were considered to be excess of weight and those cases where VKI ranges from 18 to 24,9 kg/m² were considered to be normal weight. 152 persons participating the study were selected from the healthy people who do not have any disorder other than obesity and those who have any disease were left out of the study.

The persons participating the study were examined as to the age, number of children they have, marital status, employment state, educational level and as to the fact whether they received obesity treatment or not. The cases were examined in terms of

dependent - autonomous personality –personality patterns and their problem-solving abilities according to the socio-tropy-autonomy scale and problem-solving inventory (pçe).

As a result of the study a significant difference was not detected among the socio-tropy, autonomy and pçe points between obese and normal weight people (p>0,05). Age, gender, marital status and employment situation were considered to be a risk factor for obesity (p>0,05) while educational level and number of children they have did not constitute a risk factor (p<0,05). The female people carry a risk compared with males; married people carry a risk compared with single people and people with no active job carry a risk compared with people with active job in terms of the formation of the obesity.

As a result, it has been concluded that obesity triggers depression, anxiety, lack of self-love/self-respect, body dissatisfactions, humiliation and a sense of ostracism as have been reported in previous studies. But it has no discernible effect on how they perceive themselves as to the dependant-autonomous prsonality patterns and their problem-solving abilities.

Key Words: Obezity, Problem Solving, Character Analıysis, Self- efficecy, Sociotrophy Autonomy Scale.

DİYALİZ HEMŞİRELERİNİN, YOĞUN BAKIM VE SERVİS HEMŞİRELERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI OLARAK İŞE BAĞLI STRES, TÜKENMİŞLİK VE DOYUM DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ARIKAN Fatma, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Prof. Dr. Çiğdem **GÖKÇE**, 155
s.Haziran 2004

Bu gözlemsel, kesitsel, kontrollü ve ilişki arayıcı araştırma, Diyaliz Hemşirelerinin işle bağlantılı stres, tükenmişlik ve doyum düzeylerini iki kontrol grubu ile karşılaştırmalı olarak incelemek üzere planlanmıştır. Veri toplama araçları olarak, sosyo-demografik özelliklerin yanı sıra, deneklerin çalışma ortamlarına ilişkin özelliklerini de sorgulayan bir form ile, İşe Bağlı Gerginlik Ölçeği,

Maslach Tükenmişlik Ölçeği ve Minnesota İş Doyumu Anketi kullanılmıştır.

Araştırmanın denekleri, Antalya İli Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi, Antalya Devlet Hastanesi ve Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde çalışan, 31 Diyaliz, 100 Yoğun Bakım ve 49 Servis Hemşiresi olmak üzere toplam 180 hemşireden oluşmuştur. Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde khi kare testi, t testi, varyans analizi ve Pearson korelasyon testi kullanılmış; $p < 0.05$ anlamlı kabul edilmiştir.

Diyaliz Hemşirelerinin, Yoğun Bakım ve Servis Hemşirelerine kıyasla, işle bağlantılı stres, tükenmişlik ve doyum bakımından farklı olabilecekleri yönündeki hipotezimiz test edilmiş ve istatistiksel olarak önemli ölçüde ve olumlu anlamda farklı oldukları bulunmuştur. Söz konusu farkın, Diyaliz Hemşirelerinin sosyo-demografik özellikleri ile, çalışma deneyimi ve koşulları ile ilgili özelliklerinin değişik olmasıyla ilişkili olduğu ve hemşire-hekim ilişkileri ile işleri gereği etkileşimde buldukları kişilerin hemşirelik mesleğine bakışlarını daha 'olumlu' olarak nitelendirmeleriyle birliktelik gösterdiği anlaşılmıştır.

İşle bağlantılı stres, tükenmişlik ve doyum arasında ilişki olma olasılığı irdelenmiş ve hemşirelerin tümünde işe bağlı stresin artmasının, duygusal tükenme ve duyarsızlaşmada artışa, kişisel başarı duygularında ve işlerinden sağladıkları doyumda düşüşe neden olduğu kanısına varılmıştır. Hemşirelerin tümünün, orta düzeyde stres ve yüksek düzeye yaklaşan duygusal tükenme, orta düzeyde duyarsızlaşma, düşük düzeye yaklaşan kişisel başarı ve nötr düzeyde iş doyumunu yaşadıkları bulunmuştur.

İşle ilgili stres, tükenmişlik ve doyum etkileyen veya eşlik eden etmenlerin, yaş, çalışılan kurum, hemşire olarak çalışma yılı, çalışma sistemi ve koşulları, değiştirilen ünite sayısı, çalıştığı klinikte görevli olma nedeni, mesleği seçme nedeni ve bırakma düşünceleri ve ekip arkadaşı hekimlerle ilişkileri ile, ekip arkadaşlarının, hastalarının ve yöneticilerinin hemşirelik mesleğine bakışı hakkındaki görüşleri olduğu anlaşılmıştır. Deneklerin çoğunluğunun yöneticilerinin hemşirelik mesleğine bakışını 'orta' veya 'olumsuz' olarak değerlendirdiği saptanmıştır. Yoğun Bakım Hemşirelerinin stres, kişisel başarı ve doyum azalması bakımından en risk altındaki grubu oluşturdukları yorumuna varılmış; bu farkın, göreceli olarak daha genç ve gerek meslekte, gerekse çalıştıkları üniteye daha az deneyimli olmaları, daha yorucu çalışma sistemleri ve hemşire-hekim ilişkileri ile ekip arkadaşları, hastaları ve yöneticilerinin hemşireliğe bakışını 'olumsuz' olarak nitelendirmeleri gibi faktörlerle ilişkili ve birlikte olduğu izlenmiştir. En tercih

edilen servislerdeki hemşirelerde en yüksek düzeyde duygusal tükenme ve duyarsızlaşma bulguları görülmüş; örnekleme hatasından kaynaklanma olasılığı olsa da, bu bulgunun Servis Hemşirelerinin de işe bağlı psikolojik yıpranma yönünden taşıdıkları riski yansıtabileceği düşünülmüştür.

Araştırma verilerimiz, önceki çalışmalarla genelde uyumlu bulunmuştur. Diyaliz Hemşirelerinin daha iyi durumda olmaları, doğrudan işlerinden kaynaklanmayıp, olgun yaşta, meslekte ve ünitelerinde daha deneyimli olmaları, istekleri doğrultusunda ve eğitimlerine uygun bir üniteye uzun süredir istihdam edilmeleri ve çalışma düzenlerinin daha az yorucu olması ile ilgili görülmüştür. Diyaliz Hemşirelerinin olumlu bulgularına, işi bırakma niyetlerinin daha az olması ile, ekip arkadaşlarıyla ilişkilerini ve ekip arkadaşlarının, hastalarının ve yöneticilerinin hemşirelik mesleğine bakışlarını daha olumlu görmelerinin eşlik ettiğini bulmamız, stres ve tükenmişliği azaltıp, doyum arttıracak tedbirlerin olası avantajları bakımından anlamlıdır. Verilerimizden hareketle, tüm hemşireler için, birbirleriyle korele olduklarını gösterdiğimiz işle bağlantılı stres ve tükenmişliği azaltıp, doyum arttıracak önlemlere acilen ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmış ve önlemlerin geliştirilmesine katkıda bulunmak umuduyla bazı öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Diyaliz,hemşirelik, iş doyumunu, işe bağlı stres, tükenmişlik

SUMMARY

THE COMPARATIVE ANALYSIS OF WORK-RELATED STRESS, BURNOUT AND JOB SATISFACTION LEVELS BETWEEN DIALYSIS NURSES AND INTENSIVE CARE NURSES, WARD NURSES

This observational, cross-sectional, controlled and associative study was planned to analyze the level of work-related stress, burnout and job satisfaction of Dialysis Nurses compared to two control groups. A questionnaire inquiring the socio-demographic characteristics of the subjects and properties related to their work places as well as the Work-Related Strain Inventory, the Maslach Burnout Inventory and the Minnesota Work Satisfaction Questionnaire were used to collect data.

The subjects consisted of 180 nurses (31 Dialysis Nurses, 100 Intensive Care Nurses, 49 Ward

Nurses) working in the Antalya Social Security Institution, Antalya State Hospital and Akdeniz University Faculty of Medicine hospitals. The chi square test, t test, variance analysis and Pearson correlation test were used for statistical evaluation of the data; $p < 0.05$ was accepted as significant.

Our hypothesis to the effect that the work-related stress, burnout and satisfaction of Dialysis Nurses could be different from that of Intensive Care Nurses and Ward Nurses was tested and the former group was found to show statistically relevant and beneficial differences as compared to both of the control groups. The differences in question were found to be associated with differences in the socio-demographic characteristics, work experience and conditions of the Dialysis Nurses and accompanied by more positive views on nurse-doctor relations and on the way they think the people they interact with during work evaluate nursing as a profession.

The possibility of a relationship between work-related stress, burnout and satisfaction was investigated. It was seen that an increase in the stress level related to work led to an increase in emotional burnout and depersonalization, as well as a decrease in job satisfaction and in the perceived level of personal success. When all subjects were considered, their levels of work-related stress and depersonalization were moderate, while their levels of emotional burnout approached high degree and their levels of perceived personal success approached low degree. Their average job satisfaction level was found to represent neutral degree satisfaction.

Factors affecting or accompanying work-related stress, burnout and satisfaction were found to be, the age of the subjects, the institution worked in, number of years of work as a nurse, system and conditions of work, the number of wards changed, the reason of employment in the current place of work, the reasons for choosing and thoughts about quitting nursing, and views about relations with team-mate physicians and about the opinions of team-mates, patients and managers regarding nursing as a profession. It was understood that most of the subjects thought that their managers have a 'negative' or 'moderate' view concerning the profession of nursing. The Intensive Care Nurses were interpreted as the group at highest risk for work-related stress and as well as for decreased sense of personal success and satisfaction; this difference was associated with and accompanied by, their relatively younger age, their relative inexperience as a professional and in the Intensive Care Unit, their more demanding work systems and their more negative description of the way they viewed nurse-doctor relations and the opinions of their team mates, patients and managers regarding nursing as a profession. Nurses working in the most preferred wards were found to display the highest

degree of emotional burnout and depersonalization; despite the possibility of its being the result of a sampling error, this finding could reflect that Ward Nurses are also at risk for work-related psychological strain.

Our data was found to comply with previous studies. The positive findings encountered in Dialysis Nurses with respect to work-related stress, burnout and job satisfaction did not appear to be the direct result of their differing jobs but rather the result of their being more mature with respect to age, their increased experience as a nurse and in their unit, their longer periods of employment in wards more in keeping with their education and desires, and their less demanding work conditions. Our demonstrating that the positive findings encountered in Dialysis Nurses were accompanied by decreased intention to quit nursing and more positive views concerning their relations with team-mates and the outlook of their team-mates, patients and managers to the nursing profession has important implications with respect to the possible advantages of decreasing work-related stress and burnout and increasing job satisfaction.

Based on our results, including those showing the strong correlations between work-related stress, burnout and satisfaction, we conclude that precautions to decrease work-related stress and burnout while increasing job satisfaction are urgently needed for all nurses and offer some suggestions in the hope of contributing to the development of such precautions.

Key words: Dialysis, nursing, job satisfaction, work-related stress, burnout

İÇ HASTALIKLARI KLİNİKLERİNDE HASTANEYE YATIŞIN BESLENME DEĞİŞKENLERİNE ETKİSİ

YILDIRIM Alev, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Ender ELLİDOKUZ, 106 s.,
Haziran 2004

Beslenme-sağlık birbiriyle sürekli etkileşim içindedir. Hastalıklar bireyin verimini düşürmekte ve yaşam süresini kısaltmaktadır. Beslenme durumunun saptanmasında besin tüketimi, antropometrik ölçümler ve klinik bulgulardan yararlanılmaktadır. Beslenme durumunun değerlendirilmesinde; beslenme parametrelerindeki

değişiklikler önemli rol oynamaktadır. Bazı hastalılarda, beslenme durumunu değerlendirmede kullanılan parametrelerde ki değişiklikler önemli bir göstergedir.

Bu çalışmada İç Hastalıklar Kliniklerinde, hastaneye yatışın beslenme değişkenleri üzerine etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu amaçla beslenme durumunu değerlendirme doğrultusunda; 279ortal he279 sosyodemografik özellikleri (cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, medeni durumu, mesleği, aylık geliri, tanısı, sosyal güvencesi, hastaneye yatış ve çıkış tarihi, yattığı kliniğin adı, hastanede ve evde kullandığı ilaçlar, aldığı diyet, şeker hastalığı gibi) şikayetlerinin olup olmadığı sorulmuş, antropometrik ölçümleri yapılmıştır. Bu çalışma sırasında hastalardan kan alınmamıştır. Hastaların hastaneye yatış ve çıkışında doktorlar tarafından istenen alınan 279ortal he279 sonuçları değerlendirilmeye alınmıştır. Çalışma 279ortal he279 hastanede yattığı süre içinde yapılmıştır. Beslenme durumunun değerlendirilmesi ve antropometrik ölçümler 279ortal he279 hastaneye yatışında ve çıkışında yapıldı. Yatış ve çıkış sırasında oluşan değişime göre hastalar değerlendirildi. Nutrisionel parametrelerinde değişiklik olmayanlar, azalanlar ve artanlar olarak gruplandı, nutrisyonu etkileyen risk faktörleri oluşturuldu. Caliper yardımıyla deri kıvrım kalınlıkları (Biceps, triceps, subscapular deri kıvrım kalınlıkları) ölçüldü.

Araştırmamızın evrenini yaşları ortalamaları 57±13,5 yıl olan 208 hasta oluşturmaktadır. Elde edilen 279ortal he279 istatistiksel açıdan değerlendirilmesi için t testi, Oneway Anova, Paired Sample ve korelasyon testleri kullanılmıştır. Çalışmamızda hastaneye yatışın, beslenme parametrelerinde; vücut ağırlığında, BKİ'nde, bel, kol ve kalça çevresinde, biceps, triceps ve subscapular deri kıvrım kalınlıklarında ve vücut yağ oranında azalmaya yol açtığı saptanmıştır. Hastaneye yatışın, bel/ kalça çevresi oranında değişiklik yapmadığı gözlemlendi.

Hastaların hastaneye yatış ve hastaneden çıkış antropometrik ölçümleri farklarının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, meslek grupları, sosyal güvence ile arasında anlamlı bir ilişki gözlenmemiştir (P>0,05). Sosyodemografik özellikler antropometrik ölçümleri etkilememektedir.

Çalışmamızda 279ortal he279, hastaneye yatış ve hastaneden çıkış 279ortal he279 bulguları farklarının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, meslek grupları, sosyal güvence ile arasında farklı gözlenmemiştir (P>0,05). Ancak hastaneye yatışın 279ortal he279 bulgularından 279ortal he279 değerinde belirgin oranda azalmaya yol açtığı gözlenmiştir. Yatış süresi uzadıkça, kolesterol'ün ilk ve son değeri arasındaki farkta

azalmaktadır (r=-0,18, p<0,05). Hastaneye yatışın, bakılan diğer 279ortal he279 bulgularında değişiklik yapmadığı gözlenmiştir (P>0,05).

Araştırmaya katılan hastaların antropometrik ölçümlerinin farkları ortalamasının birbirleriyle ilişkisine bakıldığında; kalça çevresi ile WHR arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu.

Vücut yağ oranı ile vücut ağırlığı ve BKJ'i arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05).

Bizim çalışmamızda hastaneye yatış süresinin, beslenme değişkenlerini (279ortal he279 bulguları ve antropometrik ölçümleri) etkilediği gözlenmiştir. Hastalık türü ne olursa olsun, hastanede kaldığı süre içinde hastanın uygun beslenmesi, gerektiğinde beslenme desteğinin uygulanması tıbbi tedavinin etkinliğini artırıp, hastalık komplikasyonlarını azaltacağı gibi hastanede kalış süresini kısaltarak hastaya her yönden kazanç sağlayacaktır.

Anahtar Sözcükler: Beslenme, hastaneye yatmak, hastalık, iç hastalıkları.

SUMMARY

NUTRITION CHANGES AND IT'S EFFECTS WHICH STAY IN HOSPITAL INTERNAL DISEASES CLINICS

Nutrition and health always have some effects on each other illnesses make people less productive and reducing their life range. While searching about nutrition, anthropometric statistics, 279ortal h and clinical findings are used. When we talk about nutrition, the best role we should talk about is nutrition parameters. For some illnesses, nutrition parameter changes have some special effects.

In this research the main point is while hospitalizing in internal illnesses clinics show nutrition changes effects our lines. 279ortal he279 reason, in terms of nutritional finding evaluations patients social-demographic such as (gender, age, education, marital, status, job, monthly income, reason for sickness, social security, coming in to hospital on going out date, clinic name, medicine taken at home and in hospital, diet, (supar diabetic) asked to them and anthropometric scales made by a group. In this research patients did not ask to give any blood samples. While patients in the hospital at the beginning and in the end doctors laboratory findings resulted. All researchs made while patients in the hospital. Nutritional evaluations and anthropometric scales also made

while patients were in the hospital. Patients changings have been categorized at the beginning and at the end of the hospital period. Nutritional risk factors have been made and nutritional parameters classified as, steady,upword and downword, with the help of caliper, skin part, measured (biceps, triseps and supscapular).

Research papers includes 208 patients and avarage age group is $57 \pm 13,5$ years old. 280ort he statistical evaluations, t test, oneway Anova, Paired Sample and Corelation tests are used. In our research, getting in the hospital reduced nutritional parameters effects such as, BKJ, belly , arm and hip diameters, biseps, triceps, subscapular skin thickness and body fat. Hospitalizing haven't really changed belly and hips diameter.

Patients antropometric evaluations showed us that, gender, age, education.marital status,profession groups and social security scales have no spesific differences checking in and out of the hospital ($p > 0,05$). Social –demographic specialties does not effect on antropometric scales.

In our research, patients hospital laboratory records at the beginning and in the end does not show any significant differences on gender, age education, marital status, profession grups, and social security ($p > 0,05$). Being hospitalized had a good affect on cholosterol's decrease. Laboratory findings also shows that when hospital period gets longer cholosterol degree changes stays around same amount.($r = -0,18$, $p < 0,05$). Hospitalizing haven't changed other laboratory results ($p > 0,05$). Patients, those who joined the research, hane some significiant differences between their hip diameter and WHR. Between Body fat degree, body weight and BKI have some statistical differences ($p < 0,05$).

In our research, hospitalizing period effect nutritional changes. Those who are hospitalized in hospital if they get proper 280ort h process they get well sooner and their complications reduces. This will be a positive way for all patients.

Key Words: Nutrition, hospitalization, disease, mternal medicine.

ORAL ANTİKOAGÜLAN KULLANAN HASTALARIN KULLANDIKLARI İLACA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN ÖLÇÜLMESİ

İNCE Hatice, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr.Nihal CENGİZ, 70 s.,
Mayıs 2005

Bu araştırma Uşak Devlet Hastanesi ve Uşak SSK Hastanelerine 01/10/2004-30/03/2004 tarihleri arasında başvuran ve Oral Antikoagülan kullanan hastaların kullandıkları ilaç hakkındaki bilgi düzeylerinin, hastaların sosyo-demografik özelliklerinin incelenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Uşak SSK Hastanesi ve Uşak Devlet Hastanesine başvuran ve araştırmaya katılmak isteyen 96 hasta araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırma verileri Ek-1'deki hastalar için geliştirilen soru kağıdı ile toplanmıştır. Soru kağıdında hastayı tanıttıcı bilgiler ve hastaların ilaca ilişkin bilgi düzeyini belirleyici sorular yer almıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS programına girilerek değerlendirilmiş ve değerlendirmede T-Testi ve Mann-Whitney testleri kullanılmıştır.

Sonuç olarak; hastaların konu ile ilgili genel bilgi puanı ortalamalarının yetersiz olduğu saptanmıştır. Yaş, kilo, cinsiyet, eğitim seviyesi, meslek grupları, kimlerle birlikte yaşadığı, sigara-alkol kullanma durumları, başka bir hastalığı yada kalp hastalığı dışında başka bir hastalığın varlığı, tedavisi hakkındaki bilgiyi kimden aldığı gibi değişkenlerin bilgi düzeyini bir miktar etkilediği, ancak istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür. Bilgi alma durumu, medeni hali ve ilacı kullanma süresi ile bilgi düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.

Bu sonuçlar ışığında; Oral antikoagülan kullanan hastalara ve ailelerine eğitim verilmesinin, ilaç kullanan hastaların rutin aralıklarla takip edilmesinin, kalp ve damar hastalıkları birimlerinde çalışan hemşirelerin hizmet içi eğitim programları ile bilgilendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcük: Bilgi düzeyi, ilaç, hemşirelik, kalp hastası, oral antikoagülan.

SUMMARY

DETERMINING THE KNOWLEDGE OF THE PATIENTS TAKING ORAL ANTICOAGULANT, ABOUT THE MEDICINE THEY USE

This research, determines the knowledge of the patients, taking oral anticoagulant and being examined by Uşak State Hospital and Uşak SSK Hospital from 01/10/2004 to 30/03/2004, about the medicine. This research is planned to describe the social and demographic characteristics of these patients. This research covers personal data of 96 patients, who are examined by then Hospitals and willing to participate in the research.

The evaluation form was used for data collection. The evaluation form consists of the questions that identify the patients characteristics and determine their knowledge about the medicine.

Obtained data are evaluated in the SPSS program. Mann-Whitney test, T-Test are used in the evaluation.

Questions in the patient identification form and medicine evaluation form are answered by asking to the 96 target patients face-to-face. In the evaluation process of the obtained data. Mann-VVhitney. T-Test tests of the SPSS program are used.

Consequently, we observe that average knowledge level of the patients about the subject is insufficient. The knowledge level is littlely correlated by the factors like; age, weight, sex, education, occupation, people in his/her living environment, taking alcohol - smoking habits, having heart or any other health problems, people giving informing about his/her medical treatment. On the other hand; being informed or not, marital status. duration of the medical treatment influences the knowledge level meaningfully.

Under these observations, we decided that educating the patients taking oral antikoagulan with their families, observing the patients regularly and educating the nurses working in Cardiac departments of the hospitals.

Key words: Knowledge, Medicine, Nursing, Heart Disease, Oral Anticoagulant

DİYABET EĞİTİM YAKLAŞIMLARININ HASTA BİLGİ DÜZEYİNE ETKİSİ VE PSİKOSOSYAL SORUNLARLA ETKİLEŞİMİ

EREM Öznur, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Şeref **YÜKSEL**, Haziran
2005

Bu çalışma, Diyabetes Mellitus'lu hastalarda diyabet eğitim yaklaşımlarının bilgi düzeyine etkisi ve psikososyal sorunlarla etkileşimini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma, Ocak 2005-Mart 2005 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi'nin İç Hastalıkları A.D. polikliniğine başvuran, Tip 2 Diyabetes Mellitus tanısı almış, en az 1 yıl önce eğitim almış yada hiç eğitim almamış, herhangi bir psikiyatrik hastalık tanısı olmayan, araştırmaya katılmayı kabul eden 40 hasta üzerinde uygulanmıştır. Hastalar 20 kişilik 2 gruba ayrılmıştır. Gruplardan birine bireysel eğitim, diğer gruba ise grup eğitimi verilmiştir. Grup eğitimi alanlar kendi arasında 4 kişi olmak üzere 5 alt gruba ayrılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde demografik bilgiler ile hastalık bilgilerini içeren kişileri tanımlayan anket formu kullanılmıştır. İkinci bölümde ise hastaların hastalık bilgilerini ölçmek amacıyla, Michigan Diabetes Research and Training Center tarafından geliştirilmiş Diabetes knowledge test kullanılmıştır. Üçüncü bölümde ise, hastaların anksiyete ve depresyon düzeylerini belirlemek amacıyla "Hastane Anksiyete ve Depresyon Ölçeği (HAD)" kullanılmıştır. Üç bölümden oluşan anket formu, her iki grup içinde eğitim öncesi-eğitim sonrası olarak uygulanmıştır. İstatistiksel analizlerde; Oneway ANOVA, t-testi ve ki kare testi kullanılmıştır.

Araştırma, hem bireysel hem de grup eğitimi alan hastalarda verilen eğitimin etkili olduğunu göstermiştir. Her iki grupta hastaların eğitimden faydalanma düzeyleri eşit olarak görülmüştür. Grup eğitiminde, eğitim öncesi anksiyete ve /veya depresyonu olmayanların eğitim önce ve sonra puanları yüksek tespit edilmiştir. Bireysel eğitimde ise anlamlı bir farklılık yoktur.

Sonuç olarak, diyabetik hastaların tedavisinde mutlaka eğitime gereken önem verilmeli, her

diyabetli ve ailesi eğitim programına dahil edilmelidir.

Anahtar Sözcükler: Diabetes mellitus, bireysel eğitim, grup eğitimi, anksiyete, depresyon

SUMMARY

THE EFFECTS OF APPROACH IN DIABETES EDUCATIONS ON PATIENTS KNOWLEDGE AND INTERACTION OF PSYCHOSOCIAL ISSUE

The aim of this study was to determine the effects of the approach in diabetes educations effects of patients knowledge who had diabetes mellitus and interaction of psychosocial issue in these patients.

40 patients, who were diagnosed as Diabetes Mellitus Type 2 at the Internal Medicine Department of Afyon Kocatepe University, Ahmet Necdet Sezer Research and Training Hospital, were included in the survey. These patients were the ones who either had been given education not sooner than a year before or had been given no education in the past. None of the patients had psychiatric disorders and all were asked for their approval to be included in the study. The patients were divided into two groups of 20. The members of the first group were given an individual education and the members of the latter received group education. This group was also divided into five sub-groups of 4. A questionnaire consisting of three parts was used for collecting data. In the first part, questions related to the demographical status of the patients and the process of the disease were asked. Then in the second part Diabetes Knowledge Test designed by Michigan Diabetes Research and Training Center was used to measure the awareness of patients regarding the disease. Finally in the last part, Hospital Anxiety and Depression Scale (HAD) was used to measure the patients' anxiety and depression levels. This questionnaire was applied on the patient from each group both before and after the education. While processing the data collected through the questionnaire, Oneway ANOVA, t- test and chi square test were used.

This study showed that the education given was effectual on patients from both groups. In each group it is found out that the level of efficiency were equal. In group education, scores of those who didn't have any sign of anxiety and /or depression was found to be higher both before and after the education. In individual education there is no significant value observed.

As a result, the education of patients with Diyabetes must be handled rigorously and each patient together with his / her family must be included in the educational process.

Key Words : Diabetes mellitus, individual education, group education, anxiety, depression

DIABETİK AYAK ENFEKSİYONU OLAN HASTALARIN DIABETİK AYAK HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ VE TUTUMLARININ ARAŞTIRILMASI

ERKOÇ Arzu, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. Serap **DEMİR**. 67s., Haziran
2005

Diabetik ayak alt ekstremite amputasyonlarının en sık nedenidir ve eğitim ile tamamı önlenabilir bir komplikasyondur. Bu çalışma, diabetik ayak enfeksiyonu olan hastaların diabetik ayak hakkındaki bilgi düzeyleri ve tutumlarının araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamız, 12 Nisan 2004-30 Haziran 2005 tarihleri arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Devlet Hastanesi ve Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu'nda ayakta veya yatarak tetkik ve tedavisi devam eden diabetik ayak enfeksiyonu olan hastalarla birebir görüşme yöntemiyle çalışmaya katılmayı kabul eden 60 hasta ile yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde demografik bilgiler ve tedaviye uyum kriterleri, ikinci bölümde hastalığına karşı tutumu, üçüncü bölümde ise hastalığı hakkındaki bilgi düzeyini ölçmeye yönelik sorular yer almıştır. Araştırmada anket sonuçlarına ilişkin elde edilen verilerin; istatistiksel analizi SPSS paket program kullanılarak bağımsız iki örneklem t testi ve ANOVA uygulanarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamıza alınan diabetik ayak olgularının %61,7'sinin erkek, %38,3'ünün kadın olduğu, olguların çoğunun (%45) 45-65 yaş grubunda bulunduğu ve yine çoğunun (%45) diabet süresinin 11-20 yıl arasında olduğu saptanmıştır. Olguların önemli bir kısmının (%95) düzenli doktor kontrolüne devam etmediği ve hastalıklarının komplikasyonlarının onları ne şekilde etkilediği

hakkında bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir. Olguların çoğunun (%81.7) diabet kontrolünün devlet ve SSK hastanelerinde yaptıkları, tüm olguların yarısının da (%50) antidiabetik ilaç tedavilerine uymadığı tespit edilmiştir. Olguların çoğuna (%60) daha önceden sağlık personeli tarafından diabet ve/veya diabetik ayak enfeksiyonu ile ilgili bilgi verilmiş olduğu ve yine çoğunun (%68.3) kendi kan şekeri kontrollerini yapmadığı saptanmıştır. Olguların yarısının (%50) diabetik ayak enfeksiyonu nedeninin bül gelişimi olduğu ve tüm olguların büyük bir kısmında (%81.7) hiç amputasyon yapılmadığı görülmüştür. Olguların tutum sorularına verdikleri doğru yanıt oranları karşılaştırıldığında öğrenim düzeylerinin, mesleklerinin ve tedaviye uyumun, tutumları üzerine etkili olduğu tespit edilmiştir. Olguların bilgi sorularına verdikleri doğru yanıt oranları karşılaştırıldığında olguların sağlık güvencesi olup olmaması, sağlık güvencesinin ne olduğu, öğrenim düzeylerinin doğru cevap oranları üzerine etkili olduğu tespit edilmiştir. Diabetik ayak konusunda bilgi isteyen olguların çoğunlukta (%86.7) olduğu, tüm olguların büyük bir bölümünün ise (%85) eğitim metotlarından birebir anlatım yöntemini istediği saptanmıştır.

Çalışmamızın sonucunda olguların yaklaşık yarısının daha önce diabet hakkında bir eğitim almalarına rağmen ayak bakımlarını yeterli ve doğru şekilde yapamadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca diabetin komplikasyonlarının kendilerine ne düzeyde olduğu konusunda bir bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Bu sonuçlar olguların önemli bir kısmının da (%40) diabet eğitimini alamadığını, alabilenlerin ise eğitiminin yetersiz olduğunu göstermekte, diabet eğitiminin sürekli olması ve bireyin sürekli bir diabet ekibinin kontrolü altında olması gerektiğini işaret etmektedir. Olgularımızın çoğu için ikinci basamak sağlık kuruluşlarına başvurduğu saptanmıştır. Birinci basamak sağlık kuruluşlarının giderek artan sayıdaki diabetik bireylerin kontrolünde ön plana çıkarılması gerektiği kanaatındayız.

Hemşirelerin diabet eğitimindeki aktif rolünün yaygınlaştırılması ve tüm hastanelerde ihtiyaca göre değişmek üzere en az bir diabet eğitim hemşiresinin yetiştirilmesi gerekir. Diabetik ayak enfeksiyonunun önlenmesinde diabetik bireylerin daha ayağı yara olmadan hastalıkları ve komplikasyonları hakkında bilgi verilerek bilinçlendirilmeleri ve buna bağlı olarak tutumlarında değişikliğe gitmeleri önemlidir.

Anahtar kelimeler: diabetes mellitus, diabetik ayak, diabetik ayak enfeksiyonu, diabetik ayak bakımı.

SUMMARY

A STUDY ON THE INFORMATION LEVELS AND BEHAVIORS OF THE PATIENTS WITH DIABETIC FOOT INFECTIONS

Diabetic foot is the most outstanding reason of foot amputations, and is the complication which can be prevented by education. The aim of this study was the investigation of information levels and behaviors of the patients with diabetic foot infections on diabetic foot.

The material of the study consisted of ambulatory and hospitalized sixty patients who accepted the 283ort he283 communications in the Afyon Kocatepe University, State and Social Security hospitals between the dates of April 12 2004, and June 30 2005. The inquiry forms were divided into three parts. Demographic information, treatment accommodation criteria, behaviors against the disease, and informations on his/her disorder, were asked in the first, second, and third sections respectively. The results of study were analyzed by ANOVA and t-test procedures of SPSS computer program. A 61.7% of the cases were males, and 38.3% were females. The majority of the cases (45%) were in the 45 – 65 age group and the duration of disease was found between 11 and 20 years. The significant part of cases (95%) was found not to go doctor control and know how the disease complications effect them. An 81.7% of them was determined to 283ort the State and Social Security hospitals for diabetics control. Half of all cases was found not to applicate drug treatment. A 60% of them was found not to control of their blood sugar levels. In the half of them boul developing was seen, and there was no amputation in the 81.7% of cases. When the true answer rates of cases to behavior questions were compared, the effect of education level, job, and accommodation the treatment were significant (P< 0.05). A comparison of the cases 283ort he information questions showed that whether he/she has a social security and education levels had a significant (P< 0.05) effect on true answer rates. A majority of patients (67%) wanted to know about this subject, and an 85% of them choosed the face to face narration method. As a result, although the half of our patients had information about diabetics, it was found them not to care their foot correctly. In addition they had no information of the complications of diabet on them. These results showed that a 40% of the cases had no information on diabetics, and if they had, the information levels were not enough, and the education of diabetics must be continuous and the patient must be under

control of a diabetics team. A majority of our cases applied secondary health centers. It was concluded that primary health centers must be emerged 284ort he control of diabetic persons. The widespread role of nurses on diabetic education and at least only one diabetic nurse in every hospital are advisable. Preventive measures and than behavioral changes in patients are also significant.

Key Word: Diabetes Mellitus, Diabetic Foot, Diabetic Foot İnfection, Diabetic Foot Care.

DİABET HASTALARININ HASTALIKLARINA İLİŞKİN BİLGİ DÜZEYLERİ VE KULLANDIKLARI GELENEKSEL YÖNTEMLERİN BELİRLENMESİ

YAVUZ Asiye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Serap **DEMİR**, 58 s., Haziran
2005

Diabetes mellitus, sık görülen ve ağır komplikasyonlarla seyreden sistemik bir hastalıktır. Bu çalışmada amacımız hastalarımız arasında geleneksel tedavi yaklaşımlarının profilini ortaya koymak, bu tedavi metotlarını uygulayan hastalarımızın demografik, sosyokültürel özelliklerini ve diabet hakkındaki bilgi düzeylerini anlamak, geleneksel tedavi yöntemini uygulamaya niçin ihtiyaç duyduklarını görmek ve bu tedavi metotlarını uygulamanın diabet regülasyonunu ne şekilde etkilediğini araştırmaktır. Araştırma, Afyonkarahisar merkezde, hastanemizde altı ay boyunca yataklı birimlerde ve ayakta tedavi gören geleneksel yöntem kullanan 100 olgu ile, geleneksel yöntem kullanmayan 100 olgu olmak üzere toplam 200 diabetli birey üzerinde yapıldı.

Diabet hastalarının kullandığı geleneksel yöntemleri araştırmak amacıyla Michigan Üniversitesi'nin kullanmış olduğu diabet bilgi düzeyini ölçen anket soruları, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin damlacık köyünde tip 2 diabetes mellitus prevelansının belirlenmesi ve diabetes mellitus hastalarına uygulanan diabet eğitim programının değerlendirilmesi anket soruları ve hastaların demografik, sosyokültürel özelliklerini ve hastaların son olarak ölçülen açlık kan şekeri (AKŞ), tokluk kan şekeri (TKŞ), HbA1C, trigliserid, kolesterol değerlerini içeren anket soruları

kullanıldı. Elde edilen bulguların değerlendirilmesi için ki-kare (X^2) testi ve student-t testi kullanıldı.

Çalışmamızda geleneksel tedavi metotlarına ileri yaşlarda, eğitim düzeyi düşük, genelde ev hanımı olan veya bitkilerle uğraşan bireylerin daha çok başvurduğu saptandı. Bu olguların vücut kitle indeksi (VKİ), AKŞ, TKŞ değerlerinin daha yüksek olduğu ve piyasadaki diyet ürünlerini daha fazla kullandıkları görüldü. Çoğu bireyin geleneksel tedavi yöntemlerini kendilerini iyi hissettikleri için kullandığı bir kısmının ise kilo vermek veya kan şekerinin düşürmek amacı ile bu tedaviye başvurduğu tesbit edildi. Çalışmamız geleneksel tedavi yöntemleri konusunda, diabet eğitimi sırasında bireylere mutlaka bilgi verilmesi gerektiğini, sağlık personeli-diabetik birey ilişkisinin hastanın sorunlarını gizlemesini önleyecek şekilde kurulmasının gerektiğini ortaya koymuştur. Çalışmamızda kullanılan geleneksel yöntemlerin kan şekeri regülasyonu, vücut kitle indeksi ve serum lipid düzeyleri üzerinde olumlu bir etkisi tesbit edilemedi. Olguların %68' inin geleneksel tedavi metodlarından hekimlerini haberdar etmedikleri saptandı.

Anahtar Sözcükler: Diabetes mellitus, geleneksel yöntemler, bakım

SUMMARY

THE LEVEL OF KNOWLEDGE OF DIABETIC PATIENTS ABOUT DIABETES THEIR DISEASE AND THE DETERMINATION OF TRADITIONAL METHODS USED AMONG DIABETICS

Diabetes mellitus is a frequent systemic disorder with serious complications. In this study, our purpose was to clarify the profile of the traditional treatment policies among our patients, and to understand the demographic and socio-cultural characteristics and level of knowledge who applied these treatment methods, to see why they needed to apply the traditional treatment methods, and how did these treatment methods affected the regulation of diabetes. Research was performed in the central part of Afyonkarahisar on a total 200 individuals with diabetes for a periods of six months, out of which 100 was treated in the inpatient services and in outpatient clinics and using traditional methods, and the remaining 100 did not use traditional methods.

In order to investigate the traditional methods used by diabetes patients, the questionnaire of Michigan University measuring the level of knowledge concerning diabetes, the questionnaire of Dokuz

Eylül University used for determining the prevalence of diabetes mellitus type 2 in Damlacık village and to evaluate the diabetes training program applied to patients with diabetes mellitus, and a questionnaire including the demographic and socio-cultural characteristics of the patients and their latest fasting plasma glucose (FPG), non-fasting plasma glucose, HbA1C, triglyceride, and cholesterol values were used. X² test and Student-t test were used to evaluate the findings obtained. In our study, it was seen that individuals of more advanced ages with lower educational levels that were housewives in general, and those who were involved in plants occupationally applied to the traditional methods mostly. It was observed that body mass index (BMI), FPG and non- fasting plasma glucose levels were higher in those cases, and they also used the diet products in the market more. It was seen that most individuals used the traditional treatments methods because they felt 285ort that way, and in order to lower the blood glucose level. Our study has shown that individuals must be informed about the traditional treatments methods during diabetes training, and the relationships of the medical professionals and diabetic individuals must be established so as to prevent the concealing of the problems of the patient. No positive effect of the traditional methods used on the regulation of plasma glucose levels, body mass index, and serum lipid levels could be found in our study. It was found that %68 of the cases did not inform physicians about the traditional treatment methods they used.

Key Words: Diabetes mellitus, traditional methods, care

YATAĞA BAĞIMLI HASTALARDA GELİŞEN KOMPLİKASYONLAR HAKKINDA HEMŞİRELERİN BİLGİ DÜZEYİ

ÇAN Meryem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Nihal CENGİZ, 58 s.,
Haziran 2005

Araştırma, Afyon il merkezi hastanelerinde çalışan hemşirelerin yatağa bağımlı hastalarda gelişen komplikasyonlar hakkında bilgi düzeylerinin saptanması amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Bu araştırma Afyon il merkezinde bulunan Afyon Merkez Devlet Hastanesi, Afyon Kocatepe

Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyon Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi ve Afyon Özel Fuar Hastanesi'nde çalışan 110 hemşire üzerinde araştırma yapılmıştır. Örneklem grubunu, anket formunu doldurarak araştırmaya katılmaya gönüllü olan hemşireler oluşturmaktadır.

Araştırma veri toplama aracı olarak hemşirelerin kişisel özellikleri ile yatağa bağımlı hastalarda gelişen komplikasyonlar hakkında bilgi düzeyleri 285ort he285 içeren ve araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Anket formunda 10 tane tanımlayıcı 20 tane de bilgi sorusu yer almaktadır. Araştırmada anket 285ort he285 ilişkin elde edilen veriler, "t testi", "varsayılan analizi" testleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada hemşirelerin büyük çoğunluğu yatağa bağımlı hastalarda gelişen komplikasyonlar hakkında bilgi puanları 100 puan üzerinden 65 puan almıştır.

Literatürler doğrultusunda hemşirelerin aldıkları puanlar iyi olmakla beraber yine de bu kadar önemli bir konuda hiç bilgi açığının olmaması gerekmektedir. Çalışma sonucunda kanser konusundaki hizmet içi eğitim programlarına yeterince önem verilmediği anlaşılmaktadır. Yatağa bağımlı hastalarda gelişen komplikasyonlar hakkında hizmet içi eğitim programlarının artırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca hemşirelerin bir başka nedenle hastanede yatan bireyde gözden kaçan ya da değerlendirilemeyen komplikasyonlara ilişkin bulguları saptayabileceği belirlenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Yatağa Bağımlı Hasta, Hemşire, Bilgi, Bakım

SUMMARY

THE LEVEL OF KNOWLEDGE OF NURSES THE PREVENTION OF COMPLICATION DEVELOPING BED- RIDDEN PATIENTS

The research was carried out as descriptive 285ort he purpose of determination of knowledge levels of nurses, working at the hospitals of Afyon Pr The research was made on 110 nurses, working at Afyon Central State Hospital, Afyon Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Application and Research Hospital, Afyon Social Insurance Institute Hospital and Afyon Özel Fuar Hospital, all located

in Afyon Province Center. Sampling group, consists of nurses who have completed questionnaire form and participated in the research voluntarily.

In the research questionnaire form has been used as means of data collection, which included personal characteristics of nurses together with the issues of protection from Prevent The Negative Effect of Prolonged Bed Rest and which has been developed by the research assistant in the direction of literature. In the questionnaire form there are 10 descriptive and 20 knowledge questions. The data obtained related with the result of questionnaire in the research, has been evaluated by using "t test" "variance analysis", and "Mann Whitney U" tests.

In the research, a great majority of nurses in the direction of literature were good, there should be no gap of knowledge on such an important issue any way. At the end of research it is understood that sufficient importance has not been given to the on the job training programs on prevent the negative effect of prolonged bed rest issue. It is considered that on the job training programs on protection from prevent the negative effect of prolonged bed rest should be increased. Furthermore it was indicated that nurses can determine findings related with early diagnosis that have been neglected or have not been evaluated on an hospitalized person for another reason.

Suggestion have been developed in the direction of data, obtained from the research.

Key Words: Bed Rest Patient, Nurse, Knowledge, Care

HEMŞİRELERİN DİYABET İLE İLGİLİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN TESPİTİ

AYDOĞAN Ayşe, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Gürsel **ACARTÜRK**, 55 s,
Şubat 2006

Bu çalışma, Afyon İl merkezinde görev yapmakta olan hemşirelerin diyabet ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamız, Haziran 2005-Eylül 2005 tarihleri arasında Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Hastanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve merkeze

bağlı 11 Sağlık Ocağında araştırmayı kabul eden 236 hemşire üzerinde uygulanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölüm demografik bilgileri içermektedir. İkinci bölümünde ise hemşirelerin diyabet bilgilerini ölçmek amacıyla, Michigan Diabetes Research and Training Center tarafından geliştirilmiş 'Diabetes Knowledge Test' kullanılmıştır. Araştırmada anket sonuçlarına ilişkin veriler; Kruskal Wallis Testi, Mann-Whitney U Testi, Ki kare testi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Araştırma; Afyon İl merkezinde görev yapmakta olan hemşirelerin diyabet bilgi düzeylerini geliştirmeleri gerektiğini göstermiştir. Bilgi düzeyini etkileyen en önemli faktörün eğitim olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin mezuniyet düzeyleri, hizmetiçi eğitim alma ve yeni bir hizmetiçi eğitim almaya istekli olma durumları diyabet bilgi düzeylerini etkilemektedir.

Anahtar Sözcükler: Diyabet, hemşire, eğitim, hastane.

SUMMARY

THE ESTABLISHMENT OF KNOWLEDGE LEVEL OF NURSES ABOUT DIABETES

This study was performed in order to determine the knowledge level of the nurses who are working in the different hospitals in Afyon town centre.

This research was occupied with 236 nurses who admitted to attend the study who were working in Afyon Public Hospital, Zübeyde Hamm Obstetrics and Child Hospital, Thorax Disease Hospital, Afyon Kocatepe University Medical Faculty Hospital and in 11 Public health centers. A questionnaire, that has 2 parts, was used to collect the data. The first part, included the demographic data. Diabetes Knowledge Test, that was developed by Michigan Diabetes Research and Training Centre was used to determine the did of diabetes knowledge of nurses in the second part.

The resulting data were determined by T-testi, Kruskal Wallis Test, Mann Withney U Test and Chi Square Test.

The study showed that the nurses who are working in Afyon town centre should improve their knowledge about diabetes. The most important factor that effects the knowledge level was detected as education.

Key Words: Diabetes, nurse, education, hospital.

SAĞLIK ÇALIŞANLARINDA OBEZİTE SIKLIĞI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

SUMMARY

INVESTIGATION OF OBESITY FREQUENCY AND ITS FACTORS AMONG HEALTH WORKERS

EFİL Sevda, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Gürsel **ACARTÜRK**,50
s, Şubat 2006

This work was done to investigate the obesity frequency and its factors among health workers (doctors and nurses) who live in Afyonkarahisar. In this study, the obesity frequency of 182 doctors and 319 nurses was surveyed in Afyonkarahisar and data were collected from the health workers at different

Bu çalışma, Afyonkarahisar İl merkezinde görev yapmakta olan hekim ve hemşirelerde obezite sıklığını ve etkileyen faktörleri değerlendirmek amacıyla yapıldı. Araştırmamız, Haziran 2005-Eylül 2005 tarihleri arasında Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Hastanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi ve merkeze bağlı 11 Sağlık Ocağında araştırmayı kabul eden 182 hekim, 319 hemşire üzerinde uygulandı. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanıldı. Obezite sıklığı ve etkileyen faktörleri değerlendirme doğrultusunda; sağlık çalışanlarının sosyodemografik özellikleri (yaş, cinsiyet, meslek, medeni durum, eğitim durumu, meslek süreleri, statüleri, aylık geliri, çalıştığı kurum, sigara ve alkol tüketimi, diyet, bayanlar için doğum sayısı, bir günlük aldıkları besin tüketimi ile almış oldukları kalori hesaplaması, günlük aktiviteleri öğrenilerek harcadıkları kalori hesaplaması) öğrenildi ve antropometrik ölçümler yapıldı.

hospitals: Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Zübeyde Hanım Doğum ve Çocuk Bakımevi Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Hastanesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi and 11 Sağlık Ocağı. 287ort he determination of obesity frequency, sociodemographic history (age, sex, occupation, marriage, education, working time, economical status, company, smoking, alcohol, diet, pregnancy (for women), calorie per day) and some anthropometric measurements were taken into consideration. Kruskal Walls test, Mann-Withney U test and Chi-Square test were used for data analysis.

Araştırmada anket sonuçlarına ilişkin verilerin analizinde; Kruskal Walls Testi, Mann-Withney U Testi ve Ki kare testleri kullanıldı. Bulgularımızda; sağlık çalışanlarında obezite sıklığı %7,7 ile genel toplumdaki sıklıktan daha düşük bulundu. Obezite üzerine etkili olan faktörler; yaş artışı ve bununla ilişkili olarak mesleki süre artışı, evli olmak, kadınlarda doğum yapmış olmak şeklinde saptandı.

According to our results, the obesity frequency of health workers was found 7.7 % that is smaller than the general obesity frequency. We have found that the main factors on obesity were age, occupation, marriage and pregnancy (for women). Our data show that the low obesity in health workers was related to their small ages, which are in agreement with other results. As a result, the obesity of health workers is positively associated with urbanization, family income, education, and other indicators of high socio-economic status.

Sağlık çalışanlarındaki obezite sıklığının düşük bulunması; çalışma grubumuzun yaş ortalamasının düşük olmasına bağlandı. Diğer çalışmalara paralel olarak yaşın, evli olmanın, doğum yapmanın obezite üzerine etkili olduğu saptandı. Sonuç olarak; obezite konusunda bilinçli ve örnek olması gereken sağlık çalışanlarında obezite sıklığı düşük bulunmakla birlikte, aynı yaş grubundaki genel popülasyonla karşılaştırılmalı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Key Words: Obesity, central obesity, body mass index, health workers, obesity factors.

Anahtar Sözcükler: Obezite, santral obezite, beden kitle indeksi, sağlık çalışanları, obeziteyi etkileyen faktörler

HEMŞİRELERİN ACİL KALP HASTALIKLARINDA GÖRÜLEN EKG BULGULARINI TANIYABİLME VE UYGUN TEDAVİ YAKLAŞIMLARINI DEĞERLENDİREBİLME DÜZEYLERİNİN TESPİTİ

DOĞAN Hatice Dilek, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr: Mehmet **MELEK**, 89 s,
Haziran 2006

Araştırmada; tüm birimlerde çalışan hemşirelerin, acil kalp hastalıklarında görülen EKG bulgularını tanıyabilme ve uygun hemşirelik yaklaşımları hakkındaki bilgi eksikliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, Ağustos-Eylül 2004 tarihlerinde Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi, Afyonkarahisar Devlet Hastanesi, Afyonkarahisar Kocatepe Devlet Hastanesi, Afyonkarahisar Göğüs Hastalıkları Hastanesi'nde görev alan ve araştırmayı kabul eden 210 hemşire üzerinde uygulanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 3 bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölümde demografik bulgular, 2. Bölümde EKG (elektrokardiyografi) çekimi, acil EKG bulguları ve acil hemşirelik uygulamalarına yönelik çoktan seçmeli sorular, 3. Bölümde ise 2 adet açık uçlu soru yer almıştır. Anket formu, araştırmacı tarafından hemşirelere bire bir uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS For Windows 11.0 (Statistical Package of Science) paket programından yararlanılmış olup, istatistik analizinde ki-kare testi uygulanmıştır.

Araştırmada, Afyonkarahisar il merkezinde görev alan hemşirelerin acil EKG bulguları ve acil hemşirelik girişimleri hakkındaki bilgi düzeylerini etkileyen en önemli faktörlerin; hizmet içi eğitim almış olma ve çalıştıkları birimler olduğu saptanmıştır. Yoğun bakım ve acil birimlerinde görev alan, 3. Basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirelerin, Mİ (Miyokard İnfarktüsü) EKG bulgusu ve acil girişimi hakkındaki bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Araştırmamızda, hemşirelerin %93,3'ü doğru EKG çekimini bilmediklerini ve acil aritmi tiplerini tanıyamadıklarını ifade etmişlerdir. Katılan hemşirelerin % 80'ninin EKG çekimini yanlış yaptıkları tespit edilmiş olup, üniversite hastanesinde çalışıyor olma ve cihazı kullanma

süresinin EKG çekiminde göğüs derivasyonlarını doğru yerleştirebilmede istatistiksel olarak olumlu bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Hemşirelerin %88,1'nin hizmet içi eğitim programına katılmadığı tespit edilmiştir. Araştırmamızda, hizmet içi eğitim almış yada almamış olma ile çalışılan sağlık kurumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu ve 3. Basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirelerin hizmet içi eğitim alma oranlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin sadece %38,1'nin VF (Ventriküler Fibrilasyon) ritmini tanıyabildikleri ve %20,5'nin defibrilasyon işlemini yapabilecekleri görülmüştür.

Katılan hemşirelerin, cihazı kullanıyor olma sürelerinin hiçbir soruya doğru yanıt verilmesinde etkisinin olmadığı ve eğitim düzeyinin sorulara doğru yanıt verebilmede önemli bir farklılığa yol açmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak: Afyonkarahisar il merkezinde, 2. Basamak ve 3. Basamak sağlık hizmetlerinde görev alan hemşirelerin acil EKG bulguları ve acil girişimler konusunda bilgilerini geliştirmeleri gerektiği saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: acil, bilgi düzeyi, EKG, hemşire, kalp hastalıkları.

SUMMARY

DETERMINATION OF THE ABILITIES OF THE NURSES IN DIAGNOSING THE ECG FINDINGS ABOUT IN EMERGENCY HEART DISEASES AND IN DECIDING THE APPROPRIATE TREATMENT APPROACHES

In this study, we aimed to determine the abilities of the nurses serving in every unit, in diagnosing the ECG findings observed in emergency heart diseases on in deciding the appropriate treatment approaches. This study was carried out on 210 nurses who serve in Afyonkarahisar Kocatepe University Rectorship Ahmet Necdet Sezer Practice and Research Hospital, Afyonkarahisar State Hospital, Afyonkarahisar Kocatepe State Hospital and Afyonkarahisar Hospital of Thoracic Diseases between the dates of August 2004 and September 2004 and who accepted to participate. A survey form comprising of 3 parts has been used as a data compiling device in the study. The first part included demographic findings; the second part included multiple choice questions pertaining to ECG monitoring, ECG diagnosis and emergency nursing application and the third part included two open ended questions. The survey form was applied to the nurses by the researcher in person. SPSS for

Windows 11.0 (Statistical Package of Science) was utilized in the evaluation of the data and chi-square test was used in the statistical analysis. It was discovered in this study that the most significant factors affecting the information level on emergency ECG diagnosis and emergency nursing incentives of the nurses serving in the Centrum of the province of Afyonkarahisar are whether they have participated in orientation programs and which units they are working in. It was observed that the information level of the nurses serving in the intensive care units and emergency units of tertiary care health services about ECG findings of MI (Myocardias Infarction) and emergency applications was higher. In our study 93,3% of the nurses expressed that they didn't know the right ECG monitoring and they couldn't recognise the type of the arrhythmia. 80% of the participating nurses were identified to carry out the ECG monitoring with errors and it was stated that one's working in university hospital and the duration of the usage of the device had no significant effect on correctly positioning the chest derivations in ECG monitoring. It was observed that 88,1% of the nurses haven't participated in orientation programs. In our study, we found that, there was a relation between the type of health services that the nurses work and they have participated in an orientation program or not. The nurses who worked in tertiary care hospital, were found to participate more frequently in orientation programs. Only 38,1% of the nurses were found to be able to identify VF rhythm. However, 20,5% of the nurses stated that they could carry out defibrillation . It was found out that the duration of the usage of the device of the nurses had no effect on their giving right answers to the questions and education level had no difference of the right answers to questions. In conclusion it was found out that, in the center of Afyonkarahisar, nurses who 289ort in the secondary and the tertiary care health services have to develop their knowledge about ECG and emergency.

Key Words: emergency, information level, ECG, nurses, heart diseases.

HEMODİYALİZ VE PERİTON DİYALİZİ TEDAVİSİ GÖREN KRONİK BÖBREK YETMEZLİĞİ HASTALARININ YAŞAM KALİTESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

KOÇER Zehra Meltem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Reha **DEMİREL**,74 s,
Kasım 2006

Araştırmada, Hemodiyaliz (HD) ve Periton diyalizi (PD) tedavisi gören kronik böbrek yetmezliği hastalarında yaşam kalitesinin ölçülmesi ve yaşam kalitesini etkileyen etmenlerin belirlenmesi amaçlandı. Araştırmada 15 Mayıs-15 Ağustos 2005 tarihleri arasında Antalya Devlet Hastanelerinde tedavi gören HD ve PD hastalarının tümüne ulaşılması hedeflendi. Araştırma Antalya Devlet Hastanelerinde HD ve PD tedavisi gören (77 HD, 110 PD) 187 diyaliz hastası üzerinde yapıldı. Veriler anket formu (15 soru) ve SF-36 yaşam kalitesi ölçeği kullanılarak toplandı. Hastaların yaşam kalitesini değerlendirmek için SF-36 değerlendirme testi kullanıldı ve ortalama fiziksel komponent ve mental komponent skorları hesaplandı. Fiziksel Komponent (FK) ve Mental Komponent (MK) skorları ile diyaliz türü, serum albümin düzeyi, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, hemodiyalize giriş yolları, eşlik eden kronik ve sahip oldukları bulaşıcı hastalıklar karşılaştırıldı.

Veriler ortalama \pm standart sapma olarak verildi. İstatistiksel analizde Ki-kare Testi, T Testi, ANOVA varyans analizi ve korelasyon analizi kullanıldı. Anlamlılık seviyesi olarak $P<0,05$ alındı.

HD ve PD hastalarının yaşam kaliteleri arasında fark olmadığı, ayıca serum albümin düzeylerinde de gruplar arasında fark olmadığı saptandı. Serum albümin düzeyleri açısından, HD hastalarında FK değeri ile anlamlı ilişki tespit edilirken, MK' da ise ilişki olmadığı tespit edildi. PD hastalarında ise FK ve MK değerleri ile albümin arasında anlamlı bir ilişki yoktu. HD hastalarında eğitim durumu ile FK değeri arasında anlamlı bir fark varken, PD hastalarında FK ve MK skorların da eğitim durumu açısından fark olmadığı tespit edildi. HD hastalarında FK ve MK skorlarının cinsiyetlere göre farklılık gösterdiği, PD grubunda ise FK skorunun kadınlarda yüksek olduğu görüldü. Her iki grupta FK skorlarında yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık olduğu,

MK skorlarında ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptandı. HD hastalarında diyalize giriş yolları açısından FK ve MK skorları arasında farklılık olmadığı görüldü. HD ve PD hastalarında kronik hastalıkların varlığına göre SF-36 skorlarında FK ve MK açısından bir fark olmadığı tespit edildi. HD ve PD hastalarında bulaşıcı hastalık varlığı ile MK'da bir farklılık yoktu. FK skorunda ise HD hastalarında farklılık bulunmazken PD hastalarında farklılık tespit edildi. HD ve PD hastalarının yaşam kaliteleri arasında fark olmadığı görüldü. HD'de hastalarının erkek olanlarında FK'nın kadınlardan daha yüksek olduğu ancak MK'da ise kadınlardan daha düşük olduğu, PD grubunda ise cinsiyetler arasında MK'da farklılık görülmezken, FK skorunun kadınlarda daha yüksek olduğu görüldü. Yaşın ilerlemesi her iki grupta FK'nın azalmasına neden olduğu MK'da ise bir değişikliğe neden olmadığı saptandı. Eğitim düzeyindeki artışın HD hastalarında FK olumlu yönde etkilerken, PD hastalarında ise eğitim düzeylerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkisi olmadığı görüldü. HD hastalarının diyalize giriş yollarının ve eşlik eden kronik hastalıkların varlığının yaşam kalitesini etkilemediği bulundu. HD hastalarında serum albümin düzeyi artışının yaşam kalitesini FK'da olumlu etkilerken MK'da etkilemediği, PD hastalarında ise serum albümin düzeylerinin yaşam kalitesi üzerinde etkisi olmadığı saptandı.

Anahtar Sözcükler: Hemodiyaliz, Kronik Böbrek Yetmezliği, Periton Diyalizi, SF-36, Yaşam Kalitesi.

SUMMARY

COMPARISON OF LIFE QUALITY OF CHRONIC RENAL FAILURE PATIENTS ON HAEMODIALYSIS AND PERITONEAL DIALYSIS

This study was made finding out the life quality and its determinants in chronic renal failure patients who are being treated by haemodialysis or peritoneal dialysis.

The aim of this study plan was to reach all the patients on a chronic hemodialysis and peritoneal dialysis treatment at Antalya Government Hospital within the period of 15.05.2005 – 15.08.2005. Investigation was operated on 187 dialysis patients undergoing HD (n=77) and PD at the Antalya State Hospitals. Datas were collected from a questionnaire form and an SF-36 life quality scale. The life quality assessment was made by using SF-36 Evaluation

Test and average physical (PC) and mental components (MC) were calculated. PC and MC scores were compared with the type of dialysis performed, serum albumin level, sex, age, and educational status. Data were recorded as an average standard deviation and analysis were made by using T-Test, ANOVA and correlation analyses. Significance level was considered as $p < 0,005$. Analysis revealed a statistically significant correlation between life quality and dialysis treatment of HD and PD patients and however, statistically difference has not been found between serum albumin levels and different types of dialysis treatment. Correlation tests revealed a statistical significance for haemodialysis patients as far as the PC scores are concerned, while MC scores were revealing no significant correlation for serum albumin levels. Compared with serum albumin levels, the PC and MC scores revealed none significant correlation for patients undergoing PD. There was a significant correlation between the educational status and PC and MC scores of haemodialysis patients. 290ort he peritoneal dialysis patients. There was a relation between PC and educational status of patients. Both the PC and MC scores of male and female patients were found to be significantly different for haemodialysis patients, while PC scores were found significantly higher than males for peritoneal dialysis patients. The PC scores according to the age groups of the patients revealed a significant difference for both haemodialysis and peritoneal dialysis patients, while their MC scores revealed no significant difference in both groups. There were no significant differences for PC and MC scores between administration ways of dialysis in patients treated by HD. There was no difference found either in SF-36 scores for PC or MC in HD and PD patients according to presence of chronic diseases. Infective diseases in HD and PD patients as compared with MC scores of SF-36. There was a difference in PD patients while there was no correlation for PC scores in HD patients. The results showed that there was no significant difference in life qualities between the patients on haemodialysis and on peritoneal dialysis. While MC scores were lower for males, PC scores were higher than 290ort he females in HD patients however MC scores were not differ for PD patients related to sex while PC scores were higher for females than males. It was realised that advance age decreased PC scores for two patient groups but not changed MC scores. The effect of the educational status of the patients on their life quality was significant for the haemodialysis patients, while insignificant for patients on peritoneal dialysis. The quality of life was not effected by administration ways of dialysis in patients treated by HD. The quality of life of none

of these patient groups were effected by chronic illness. The serum albumin level was effected by only the PC component of the life quality score of haemodialysis patients, leaving MC one was unaffected; while no significantly effecting life quality in peritoneal dialysis patients. Although an increase in albumin level effected the life quality of HD patients positively, it did not effect MC ones and did not find any effect on PD ones.

Keywords: Hemodialysis, chronic renal failure, peritoneal dialysis, SF-36, life quality.

HEMODİYALİZ VE PERİTON DİYALİZİ HASTALARINDA UYKU KALİTESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

ERYAVUZ Nazmiye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Şeref **YÜKSEL** 37 s.
Ocak 2007

Kronik diyaliz hastalarında uykuya dalamama, sık uyanma, uykuyu sürdürememe ve huzursuz bacak sendromu gibi uyku bozuklukları sıklıkla görülmektedir. Kronik diyaliz tedavisi alan HD ve PD hastalarındaki uyku rahatsızlıklarının oluşumu ve özellikleri birbirine benzerdir. Kronik hastalıklarına eklenen bu sorunlar diyaliz hastalarının fonksiyonel yasantılarını ve hayat kalitelerini daha da düşürmektedir. Bu çalışmada hemodiyaliz ve periton diyalizi hastalarında uyku kalitelerinin değerlendirilmesi, uyku kalitesine etki eden faktörlerin belirlenmesi, hemodiyaliz ve periton diyalizi tedavisi alan hastaların uyku kaliteleri arasında farklılık olup olmadığının ortaya çıkarılması amacıyla planlanmıştır.

Kronik diyaliz tedavi programında olan 102 son dönem böbrek yetmezliği (SDBY) hastası 52 hemodiyaliz (K/E; 23/29), 50 periton diyalizi (K/E; 28/22) hastası çalışmaya alındı. Tüm hastalara uyku kalitelerini değerlendirmek için Pittsburg Uyku Kalitesi İndeksi (PUKI) anketi yapıldı. Hastaların yaş ortalaması hemodiyaliz hastaları için 55.5 ± 14.6 yıl, periton diyalizi hastaları için 51.5 ± 18.1 yıl ve ortanca diyaliz süreleri hemodiyaliz hastaları için 2 yıl periton diyalizi hastaları için 3.2 yıl idi. PUKI'ne göre hemodiyaliz tedavisi alan 52 hastadan 46 (%88,5) kısıde, periton diyalizi tedavisi alan 50 hastadan 39 (%78) kısıde uyku kalitesi kötü (global skor > 5 olanlar) olarak saptandı. İki grup

arasında uyku kalitesi açısından bir farklılık saptanmadı.

Global uyku skoru ile diğer parametrelerin 291 ort he291291n bakıldı. Yaş, diyaliz süresi, albümin ve ferritin ile arasında zayıf olmakla birlikte anlamlı bir 291 ort h saptandı. ($r=0,289$ $P=0,003$, $r=0,248$ $P=0,012$, $r=0,238$ $p=0,016$, $r=-0,203$ $p=0,041$). Lineer regresyon analizinde; yaş ve diyaliz süresi global uyku skoru üzerine bağımsız etmen olarak saptandı. Uyku kalitesi ile diğer parametrelerin 291 ort he291291n bakıldı. Yaş, diyabet ve albümin ile "kötü uyku kalitesi" arasında zayıf olmakla birlikte anlamlı bir 291 ort h saptandı ($r_s=0,279$ $p=0,004$, $r_s=0,201$ $p=0,043$ ve $r_s=0,231$ $p=0,019$). Lojistik regresyon analizinde; sadece yaş "kötü uyku kalitesi" üzerine bağımsız etmen olarak saptandı. Sonuç olarak; Diyaliz tedavisi alan her iki grupta PUKI ile yapılan değerlendirmede, uyku kaliteleri arasında fark olmadığı ancak yaş ilerledikçe daha belirgin olmak üzere uyku kalitelerinin olumsuz etkilendiği saptandı.

Anahtar sözcükler: Hemodiyaliz, Periton diyalizi, uyku, uyku kalitesi, PUKI

SUMMARY

A COMPARASION OF SLEEP QUALITY IN HEMODIALYSIS AND PERITONEAL DIALYSIS PATIENTS PATIENTS

Sleep disturbances such as sleep-onset insomnia, frequent awakening, sleep maintenance insomnia and restless legs syndrome are extremely common in chronic dialysis patients. Those additional problems to their chronic disease appear to have significant negative effects on quality of life and functional health status. In patients having chronic dialysis treatment with hemodialysis and peritoneal dialysis, the etiology and parameters of sleep disorders are similar. These sleeping problems added to their chronic disease are further decreasing their functional capacity and life quality. This study aimed to assess sleep quality and to determine the factors affecting on it, and also to investigate whether a difference in sleep qualities between hemodialysis and periton dialysis patients.

A total of 102 end stage renal failure (ESRF) patients, 52 hemodialysis patients (F/M; 23/29) mean ages 55.5±14.6, 50 peritoneal dialysis patients (F/M; 28/22) mean ages 51.5±18.1 are enrolled the study. Median dialysis duration was 2 years for hemodialysis patients, and 3.2 years for peritoneal dialysis patients. In order to assess their sleep qualities the questionnaire of Pittsburg Sleep Quality Index (PSQI) is performed to all patients.

The sleep qualities assessed as PSQI were found bad (global score >5) in 88% (46/52) of hemodialysis patients and in 78% (39/50) of peritoneal dialysis patients. No significant difference was found between two groups according to sleep quality.

Additionally, the relation between global sleep score and the other parameters is assessed. There were significant correlations with global sleep score and age, duration of dialysis, albumin and ferritin levels, respectively ($r=0.289$ $p=0.003$, $r=0.248$ $p=0.012$, $r=0.238$ $p=0.016$, $r=-0.203$ $p=0.041$, respectively). In linear regression analysis, age and duration of dialysis are found independent factors affecting on global sleep score. We assessed the relations between sleep quality and the other parameters, also. There were weak but significant correlations between "poor sleep quality" and age, the presence of diabetes mellitus and albumin levels, respectively ($r=0.279$ $p=0.004$, $r=0.201$ $p=0.043$ and $r=0.231$ $p=0.019$, respectively). In logistic regression analysis, only age is found as an independent factor on "poor sleep quality". In conclusion, in each group, when assessed by PSQI, it is found that there is no difference between sleep qualities. However, sleep qualities are found to be affected negatively especially with the age increases.

Key words: Hemodialysis, Peritoneal dialysis, Sleep, Sleep Quality, PSQI

KRONİK KARACİĞER HASTALIĞI OLAN VE KARACİĞER NAKLİ YAPILMIŞ OLAN HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ

YURDAKAN GÜNDOĞDU Semra, Yüksek
Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.İhsan
USLAN.68 s. Şubat 2007

Kronik karaciğer hastalığı yaşam kalitesini olumsuz etkileyen sağlık problemlerinden biridir. Ülkemizde kronik karaciğer hastalığı ve karaciğer nakli yapılmış hastaların yaşam kalitelerine ait veri yoktur. Bu tezin konusunu oluşturan çalışmanın amacı; kronik viral hepatit, siroz ve karaciğer nakli hastalarında yaşam kalitesini değerlendirmektir.

Arastırma kapsamına Antalya ilindeki Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

Gastroenteroloji Anabilim Dalı Polikliniginde takip edilen kronik hepatit B ya da kronik hepatit C tanılı 30 hasta, klinik olarak siroz tanısı olan 30 hasta ile aynı hastanede Organ Nakli Merkezi Polikliniginde takip edilen karaciğer nakli yapılmış 30 hasta olmak üzere toplam 90 hasta alındı. Veri toplama araçları olarak sosyodemografik veri formu ve SF 36 Yaşam Kalitesi Ölçeği kullanıldı. Sirozlu hastalarda hastalık şiddetini belirlemek için Child-Pugh skorlaması kullanıldı. Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesinde ki-kare testi, Kruskal Wallis, Mann Whitney U testi ve T-testi kullanıldı.

Siroz ve kronik hepatit hastalarının yaşam kaliteleri karaciğer nakli yapılmış olan hastaların yaşam kalitelerinden daha düşük bulundu. Siroz ve kronik hepatit hastalarının yaşam kaliteleri arasında rol fonksiyon fiziksel ve zindelik alt boyutları anlamlı olarak farklı bulundu. Bu iki boyutta da kronik hepatit hastalarının puanları daha yüksekti. Siroz şiddetinin artmasıyla SF 36 yaşam kalitesi puanlarının değişmediği görüldü. Kronik hepatit ve siroz tanısı olan hastalarda, erkek hastaların yaşam kalitesi kadın hastalara göre daha yüksek, karaciğer nakli yapılmış olan hastalarda cinsiyetler arasında bir farklılık olmadığı bulundu.

Sonuç olarak organ nakilli kronik karaciğer hastalarında yaşam kalitesi daha yüksektir. Kronik hepatit ve sirozlu kadın hastalarda daha düşük olan yaşam kalitesi nakil sonrası erkeklerle benzerdir. Dolayısıyla organ bağısı konusundaki çalışmaların daha da artırılması gereklidir. Ayrıca kadın hastalara daha fazla sosyal ve psikolojik rehberlik sağlanması önerilebilir. Hepatitten siroza hastalık şiddeti artarken yaşam kalitesi anlamlı farklılık göstermemektedir. Viral hepatitli hastalarda hastalıkları ile ilgili danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin verilmesi bu hastalarda yaşam kalitelerini iyilestirebilir.

Anahtar kelimeler: Hepatit B, Hepatit C, Karaciğer Nakli, Sağlıkta Yaşam Kalitesi, Siroz

SUMMARY

EVALUATION OF THE QUALITY OF LIFE IN CHRONIC AND TRANSPLANTED LIVER PATIENTS

Chronic liver disease is one of the health problems that negatively affect quality of life. In our country, we do not have any data regarding quality of life of the patients that have chronic liver disease and that had liver transplantation. The aim of the study, which constitutes the subject of this thesis, is to evaluate the quality of life of the patients with chronic viral hepatitis, cirrhosis and patients of liver

transplantation. Thirty patients that are being followed with the diagnosis of chronic hepatitis B or chronic hepatitis C and 30 patients that were clinically diagnosed as cirrhosis at Akdeniz University Faculty of Medicine, Department of Gastroenterology in Antalya, and 30 patients that had liver transplantation 293ort he being followed at the Organ Transplantation Centre Polyclinic of the same hospital, a total of 90 patients are enrolled into this study. Sociodemographic data form and SF 36 Quality of Life Scale have been used as means of data gathering. 293ort he evaluation of disease severity in patients with cirrhosis, scoring of Child Pugh Test has been used. Chi- Square, Kruskal Wallis, test of Mann Whitney U, and T-test have been used 293ort he statistical assessment of the data.

The quality of life of cirrhosis and chronic hepatitis patients has been found lower than that of liver transplantation patients. Between quality of life of cirrhosis and hepatitis patients, sub-dimensions of role function physical and physical fitness have been found significantly different. Points of chronic hepatitis patients have been high in both of these sub-dimensions. It has been observed that with the increase of cirrhosis severity, points of SF 36 Quality of Life have not been changed. It has been found out that male patients of chronic hepatitis and cirrhosis have a higher quality of life than female patients of these illnesses, while there is no difference between the sexes of liver transplantation patients. In conclusion, quality of life of organ transplanted chronic liver patients is higher. Quality of life, which is lower in female patients with chronic hepatitis and cirrhosis than males, is similar in both sexes with transplanted patients. Hence, the studies on the organ donation should be augmented. Also, it can be suggested that more social and psychological counseling is provided for female patients. The quality of life of viral hepatitis patients can be improved if consultancy and counseling services are given regarding their illnesses.

Key Words: Hepatitis B, Hepatitis C, Liver Transplantation, Health Related Quality of Life, Cirrhosis

YATAN HASTALARDA KOLONOSKOPİ ÖNCESİ BARSAK HAZIRLIĞI TALİMATLARINA HASTALARIN UYUMU VE TOLERANS DÜZEYİ

YETEMEN Kübra, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.M.İhsan USLAN. 35 s.
Haziran 2007

Kolon hastalıklarının tanı ve tedavisinde önemli yer tutan kolonoskopi işleminin başarısı için kolonoskopi öncesi barsak hazırlığının yeterli olması gereklidir. Yatan hastalarda barsak hazırlığı ayaktan hastalara göre daha yetersiz olup bunun nedenleri belirlenmiş değildir. Bu 293ort he; kolonoskopi öncesi barsak hazırlığının yetersizliğine neden olan faktörlerden biri olan talimatlara uyum ve hazırlık ilaçlarını tolere edememenin rolünü yatan hasta grubunda araştırmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölüm demografik bilgileri içermektedir. İkinci bölüm hastaların ilacın kullanımı ve diyetle uyumlarını, yan etkilerine karşı toleranslarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamız Şubat 2007- Nisan 2007 tarihleri arasında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Araştırma Hastanesi Gastroenteroloji Endoskopi Ünitesine kolonoskopi olmak için başvuran hastalar üzerinde uygulandı. Araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Birinci bölüm demografik bölümler içermektedir. İkinci bölüm hastaların ilacın kullanımı ve diyetle uyumlarını, yan etkilerine karşı toleranslarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Üçüncü bölüm 293ort sonrasında hastanın barsak hazırlığı yeterliliğini değerlendirmek amacıyla kolonoskopi yapan hekime yönelik sorulardan oluşmaktadır. Araştırmada anket sonuçlarına 293ort he veriler; Ki kare Testi, Fisher's exact test, Mann Whitney U Testi, Spearman korelasyon testi uygulanarak değerlendirilmiştir.

Bulgularımızda; değerlendirmeye alınan hasta sayısı 23 yatan hasta, 43 ayaktan hasta idi. Yatan hastalarda yeterli barsak hazırlığı ayaktan hastalara göre daha düşükdü. 293ort başarısı ve yeterli barsak hazırlığı oranları yatan hastalarda %73,9 ve ayaktan hastalarda %100 olarak bulundu. İki grup arasında fark istatistiksel olarak anlamlı idi ($p<0,01$). Yatan ve ayaktan hastalarda hazırlık ilaçlarına uyum ve tolerans düzeyleri açısından fark yoktu. Her iki grup arasında hazırlık evresinde

yalnızca berrak diyetle uyum açısından anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,01$).

Sonuç olarak; yatan hastalarda ayaktan hastalara göre barsak hazırlığı yetersiz görülmektedir. Yatan hastalarda yetersiz barsak hazırlığı nedeni olarak, berrak diyetle uyumsuzluk saptanmıştır. Kolonoskopi öncesinde barsak hazırlığında hastaya berrak diyetin önemi anlatılmalı, hastalara sıvı diyet listesi düzenlenmeli, yatan hastalarda ağızdan alınan sıvıların takibi yapılmalı ve kontrolü sağlanmalıdır.

Anahtar sözcükler: Barsak hazırlığı, hasta uyumu, ilaç toleransı, kolonoskopi

SUMMARY

THE COMPLIANCE AND TOLERANCE LEVEL OF INPATIENTS TO COLONIC PREPARATIONS BEFORE COLONOSCOPY

Colonoscopy is an important part of the diagnosis and cure of colon diseases, and adequate preparation before a colonoscopy is required for the success of effective intervention. Bowel preparations of inpatients are less adequate than outpatients' bowel preparations. It is not known the reasons of poor colonic preparations. This study is done to investigate the tolerance level of inpatients to preparation regimens and the role of compliance to the procedures of inpatients which is one of the reasons that cause poor colonic preparation.

The study was conducted the patients among referred to the gastroenterology and endoscopy unit of the Afyonkarahisar Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Research Hospital for colonoscopies between February-April 2007. A questionnaire has three parts which was used to gather data. The first part consists of demographic information. The second part is performed to investigate the compliance level of patients to their diet and their preparation regimens and also to find out the tolerance level of patients to the adverse effects of the regimens. The third part consists of questions to be asked to the doctor who perform the colonoscopy to evaluate the adequacy of the bowel preparation of patients. The gathered data form the questionnaires were evaluated with the applications of Chi Square test, Fisher's exact test, Mann Whitney U Test, and Spearman correlation test.

The number of evaluated inpatients and outpatients are 23 and 43, respectively. The median values of the ages of evaluated inpatients and outpatients are 70 and 51, respectively ($p=0.001$). The bowel

preparation of inpatients is less adequate than outpatients. The adequate bowel preparation ratios amongst the inpatients and outpatients are 73.9% and 100%, respectively. The difference between the two groups are statistically significant ($p<0.01$). There were no differences for the compliance level and tolerability of regimens between two groups. The only significant difference between two groups is the compliance of patient groups to a clear diet during the preparation ($p<0.01$).

Finally, the bowel preparation of inpatients is less adequate than outpatients. The reason for poor colonic preparation of inpatients is their lack of compliance to a clear diet. Before the colonoscopy, the importance of a clear diet should be explained to inpatients to ensure their compliance to their application. Also, a liquid diet lists should be prepared for inpatients. Intake of oral solutions by inpatients should be controlled and monitored by nurses.

Keywords: Bowel preparation, patient compliance, solution tolerance, colonoscopy.

TİP 1 VE TİP 2 DİYABETİK HASTALARIN UYKU KALİTESİ, ANKSİYETE, DEPRESYON VE YAŞAM KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEL Sevda, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Mehmet **ÇÖLBAY**. 126 s.,
Haziran 2007

Diyabet Mellitus (DM), diğer kronik fiziksel hastalıklar gibi hastanın tüm yaşamını etkileyen, sosyal ya da psikolojik uyum sorunlarına yol açabilen bir hastalıktır. Diabetes Mellitus, fiziksel bir hastalık olmanın yanında, psikiyatrik ve psikososyal boyutları olan bir durumdur ve diabetli hasta fiziksel, duygusal, sosyal ve cinsellikle ilgili bir dizi sorun ve çatışmayla karşı karşıyadır. Diyabetli bir hastanın kronik bir hastalığa sahip olduğunu ve yaşam biçimini değiştirmesi gerektiğini kabullenmesi çoğu zaman zordur.

Bu araştırmamızda, tip1 veya tip2 diabet tanısı alan hastaların anksiyete, depresyon durumlarını, yaşam ve uyku kalitelerini değerlendirmeyi planladık.

Ankara Fatih Üniversitesi Hastanesi Endokrinoloji ve Metabolizma Bilim Dalı'na bağlı Diyabet Polikliniği'ne gelen 60 tip 2 DM ve AKÜ İÇ

Hastalıkları AD. Diyabet polikliniğine gelen 31 tip 1 DM'li toplam 91 hasta örneklemini oluşturmuştur. Veriler, sosyodemografik soru formu, anksiyete-depresyon düzeyini, yaşam ve uyku kalitesini değerlendirmek için ilgili ölçeklerle toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi ikili karşılaştırmalarda dört gözlü tablolarda Fisher's exact test, çok gözlü tablolarda Chi-square testi, ortalamaların karşılaştırılmasında non-parametrik testlerden Student's t testi kullanılmıştır.

Beck Depresyon ve Anksiyete ölçekleri hastalarla birebir görüşülerek dolduruldu. Buna göre; 31 Tip 1 diyabetli hastanın %9,7'sinde yüksek depresyon, %12,9'unda anksiyete puanı yüksek bulunurken, 60 Tip 2 diyabetli hastanın %25'inde yüksek depresyon, %20'sinde anksiyete puanı yüksek bulunmuştur. Depresyon ve anksiyete düzeylerinin hastaların cinsiyetiyle, yaşıyla, medeni durumlarıyla, mesleki durumları ile önemli derecede ilişkili olduğu belirlenmiştir. HbA1c ve AKŞ değerleriyle anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Hastaların uyku kalitesi Pittsburg Uyku Kalitesi İndeksiyle birebir görüşme yöntemiyle ölçüldü. Buna göre; 31 tip 1 diyabetli hastanın 8'i (%25,8) iyi uyku kalitesine sahipken, 23'ü (%74,2) kötü uyku kalitesine sahip oldukları saptanmıştır. Tip 2 diyabetli 60 hastanın 14'ünün (%23,3) uyku kalitesinin iyi olduğu, 46'sının (%76,7) uyku kalitesinin kötü olduğu saptanmış olup uyku kaliteleri arasında fark yoktur ($p>0.05$). Uyku kalitesi düzeylerinin hastaların yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim durumu, başka rahatsızlık olması gibi parametrelerle ilişkisi araştırıldı. Yaşın tip 1 DM'li hastalarda uyku kalitesi üzerine herhangi bir etkisi olmadığı, tip 2 DM hastalarında ise yaşın uyku kalitesini anlamlı derecede olumsuz etkilediği saptanmıştır ($p= 0,000$). Medeni hal tip 1 ve tip 2 DM'lerde uyku kalitesini etkilemektedir. Şöyleki; tip 1 DM olup evli olanların bekar hastalara göre, Tip 2 DM olup dul olanların evli olan hastalara göre uyku kalitelerinin kötü olduğu saptanmıştır.

Hastaların yaşam kalitesi EORTQ (version 3) anketiyle birebir görüşme yöntemiyle ölçülmeye çalışıldı. Yaşam kalitesi 3 alt grup (genel iyilik hali, fonksiyonel durum, semptom kontrolü) ve onlara ait öğelerden oluşmaktadır. Değerlendirmede bunlar dikkate alınmıştır. Tip 1 DM hastalarının kendi sağlık ve hayat kalitelerini Tip 2 DM'li hastalara göre daha iyi buldukları görülmüştür ($p=0.01$). Fonksiyonel durum ve semptom kontrolünde ise tip 2 DM hastalarının daha kötü olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır ($p<0.05$).

Bu çalışma kronik hastalıklardan diyabet olan hastaların anksiyete ve depresyon gibi psikolojik problemlere eğilim gösterdiğini ortaya koymuştur. Diyabetik hastalarda uyku kalitesinin bozulduğunu

göstermiştir. Bu özellikle tip 2 DM'li hastalarda daha fazla saptanmıştır. Diyabetik hastalarda evli olma, dul olma, eğitim durumunun düşük olması, yaşın büyük olması, komplikasyonların gelişmesi, insülin kullanmaları, eşlik eden başka rahatsızlıkların olması gibi etkenlerin hastanın uykusunu olumsuz etkilediği saptanmıştır. Ayrıca, tüm diyabetik 2950rt he295295ni yaşam kalitesinin azaldığı belirlendi. Gruplar arasında da yaşam kalitesinin farklı olduğu gözlemlendi. Hastaların iyi uykuya sahip olmalarının yaşam kalitelerini olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Anksiyete, Depresyon, Tip1 ve Tip2 Diyabet, Uyku Kalitesi, Yaşam Kalitesi

SUMMARY

EVALUATION OF SLEEP QUALITY, ANXIETY, DEPRESSION AND LIFE QUALITY OF TYPE 1 AND TYPE 2 DIABETIC PATIENTS

Diabet Mellitus (DM) is an illness, which can lead to social and psychological problems, affecting the whole life of the of the patient like all other cronic physical illnesses. Diabetes Mellitus has its psychatric and psychosocial aspects as well as being a physical illness. Thus, a diabetic patient is face to face with a series of physical, emotional, social and sexual problems and conflicts. It is usually difficult 2950rt he diabetic patient to accept that she/he has a cronic illness and she/he has to change his/her way of living.

In this study, it is planned to research and evaluate the problems related with anxiety, depression, life and sleep quality of people diagnosed with type 1 and type 2 diabetes. Our sample group consisted of 60 type 2 DM patients, who applied to Diabetes Policlinic of Ankara Fatih University Hospital Endocrinology and Metabolic Diseases Department and 31 type 1 DM patient, who applied to Diabetes Policlinic of AKÜ Internal Diseases Department, a total of 91 patients. Data were collected by means of sociodemographic questionnaire and related scales of anxiety-depression level, life and sleep quality. Data were evaluated in four-part tables by means of Fisher's exact test and multi-part tables by means of Chi-square test. Student's t test was used in the comparison of means, a non-parametric test.

Beck Depression and Anxiety Scales were completed speaking face to face with the patients. As a result; serious depression was found 9,7% of 31 Type 1 Diabetic patients and high anxiety scores were found in 12,9%; whereas, 25% of 60

type 2 diabetic patients were found to have serious depression and 20% had high anxiety scores. It was also found that depression and anxiety levels are significantly correlated with the sex, age, marital status, and jobs of patients. A significant relation was not found in HbA1c and AKŞ values.

Patients' sleep quality was measured by means of face to face meetings and Pittsburg Sleep Quality Index. According to the results, 8 of 31 Type 1 Diabetes Patients (25.8%) has good sleep quality, 23 (74.2%) has bad sleep qualities. 14 (23,3%) of 60 type 2 diabetes patients had good sleep quality whereas 46 (76,7%) had bad sleep quality with no significant differences in sleep qualities ($p>0.05$). The relationship between age, sex, marital status, education level and having other diseases and sleep quality levels was researched. It was found that age does not have an impact on sleep quality in Type 1 DM patients whereas age was found to have a significantly negative effect in Type 2 DM patients ($p= 0,000$). Marital status was found to have an impact upon the sleep qualities of both Type 1 and Type 2 DM patients. In other words, married Type 1 DM patients had worse sleep qualities than single ones and widowed Type 2 DM patients had worse sleep qualities than married ones.

Life quality of the patients were studied by means of face to face interviews using EORTQ (version 3) questionnaire. Life quality consists of 3 sub groups (general well being, functional situation, symptoms control) and the elements these sub groups entail. These are taken into consideration in the evaluation. It was found that Type 1 DM patients consider their health and life qualities better than Type 2 DM patients ($p=0.01$). When functional situation and symptom control are considered Type 2 DM patients were found to be worse and there was a statistically significant different between them ($p<0.05$).

This study showed that diabetes patients, a chronic illness, were inclined to psychologic problems like anxiety and depression. In addition, it showed that there were sleep disorders in diabetic patients. These disorders were found to 296ort more with type 2 DM patients. It was found that features like being married, widowed, having low education levels, old age, complication development, insulin usage, and accompanying other disorders affect the patient's sleep in a negative way. In addition, it was found that life quality decreases in all diabetic patients. There were found differences between the life qualities of groups. It was found that that patients have a good sleep quality affect their life qualities in a positive way.

Key words: Anxiety, Depression, Type 1 and Type 2 Diabetes, Sleep Quality, Life Quality

DEMİR EKSİKLİĞİ ANEMİSİ TANISI KONULAN HASTALARDA PİKA GÖRÜLME SIKLIĞI VE PİKANIN ANEMİ SEPTOMLARI İLE İLİŞKİSİ

DURHAN Bedriye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Şeref YÜKSEL, 55 s.
Haziran 2007

Dünyada en sık görülen anemi demir eksikliğidir. En sık neden yetersiz alımdır. Saç dökülmesi, tırnakta kırılma, halsizlik önemli semptomlardır. Eski tarihlerden beri, demir eksikliği anemisinin etyolojik nedenlerinden olan ve psikolojik olarak bilinen pika yenilmemesi gereken objelere karşı aşırı yeme isteği olan yeme bozukluğu olarak tanımlanır. Yapılan araştırmalarda pika çeşitleri buz, dondurma, toprak, kil, çamur, domates, çiğ pirinç, aspirin, coca cola olarak bilinmektedir.

Araştırmada amaç, ülkemizde sık karşılaşılan demir eksikliği anemisi tanısı konulan hastalarda pika görülme sıklığını ve pikanın anemi semptomları ile olan ilişkisini araştırmaktır. Ankara Fatih Üniversitesi Hastanesi Hematoloji Polikliniğine gelen demir eksikliği anemisi tanısı konulan 100 bayan hasta örnekleme oluşturmuştur. Veriler Hastalara adı, soyadı, yaşını ve anemi semptomları ile 296ort he296296n bulgularını değerlendirmek için ilgili ölçek kullanılmıştır. Grup içi tüm verilerin genel ortalamaları, standart deviasyonları, yüzde dağılımları descriptive tanımlayıcı istatistik analiz yöntemleri kullanılarak yapıldı. P değerleri <0.05 olan değerler istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Araştırmaya 100 demir eksikliği anemisi tanısı konan hasta dahil edildi. Hastaların 100'üde kadındı. Araştırmaya erkek hastalar dahil edilmedi. Araştırmaya dahil edilen hastaların 97'sinde (%97) halsizlik, 66'sında (%66) saç dökülmesi ,54'ünde (%54) tırnak kırılması , 55'inde (%55) çarpıntı , 55'inde (%55) iştahsızlık, 48'inde (%48) pika, 65' inde (%65) mide şikayeti, 13' ünde (%13) hemoroid vardı.. PİKası olan ve olmayan hastalarda klinik ve laboratuvar parametreleri açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı.

Anahtar sözcükler: Demir Eksikliği, Pika, Anemi, Anemi semptomları

SUMMARY

PICA PREVALENCE IN PATIENTS WITH IRON DEFICIENCY ANEMIA AND RELATIONSHIP BETWEEN PICA AND ANEMIA SYMPTOMS

Iron deficiency anemia is the most seen anemia in the worldwide. Most frequent reason is in sufficient intake. Alopecia, fatigue and fragility of nails are among important symptoms. From the ancient times, pica which means excessive desire of eating objects that shouldn't be eaten, defines as a eating disorder in psychologic. In previous reseachs, the types of pica are; ice, ice-cream, soil, orgil, mud, tomatoes, rice, aspirin, coke. The aim in this research is to find the frequency of pica in patients with iron deficiency anemia and association with the anemia symptoms in Turkey. The research consists of 100 female patients diagnosed as iron deficiency anemia in Fatih University Hospital in Ankara. With data: name, surname, age, anemia symptoms and laboratory results are evaluated. All the group data are used for Standard deviation, descriptive identified statistics, percentil distribution and general mean. P values < 0,05 are defired as significant.

100 iron deficiency patients were studied in the research. All the research patients selected as female. Male patients were excluded from the research. In the research group patients; thr most seen symptoms were fatigue (%97), alopecia (%66), dispeptic symptoms (%65), heart palpitation (%55), lost of appetite (%55), fragility of nails (%54), pica (%48) and hemoroid (%13). No clinical, laboratory or statistical differences were found between pica negative and pica positive iron deficiency female patients.

Keywords: Iron deficiency anemia, Pica, anemia, anemia symptoms

HEMODİYALİZ HASTALARININ YASAM KALİTELERİ, HASTA ÖZELLİKLERİ VE HEMŞİRELİK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ DOYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

KÜÇÜK, Mihran. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Doç. Dr. Serap **DEMİR.** 137 s. Şubat 2008

Yapılan bu çalışmada, hemodiyaliz tedavisi gören hastaların yaşam kalitelerinin, hemşirelik hizmetlerinden algıladıkları hizmet doyumunun ve bu doyumun hemodiyaliz hastalarının yaşam kaliteleri üzerinde ne kadar etkili olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma 6 Kasım-15 Aralık 2006 tarihleri arasında Uşak ve Afyon bölgesinde tedavi gören hemodiyaliz hastalarından basit-rasgele örnekleme yöntemiyle seçilen örneklem içerisinde, çalışmaya katılmayı kabul eden 152 hasta üzerinde yapılmıştır. Anket uygulamasında Hasta Bilgilendirme ve Rıza Formu, Sosyodemografik Özellikler, Sf- 36 ve SERVQUAL ölçeği kullanılmıştır. Sf-36 ile ve SERVQUAL ölçeği ile sosyodemografik özellikler, ayrıca sf-36 ile SERVQUAL ölçeği karşılaştırılarak hemşirelik hizmetlerinden algılanan doyumun yaşam kalitesine ne düzeyde etkisi olduğu araştırılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde Pearson Correlation, One-Way ANOVA, Independent Samples t Test ve Paired Samples t Test kullanılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, hastaların yaşam kalitelerinin düşük olduğu ve hastaların hizmet doyumunu sağlayamadıkları yani memnuniyetsiz oldukları görülmüştür. Hastaların hemşirelik hizmetlerinden algıladıkları doyumun yaşam kalitesini etkilemediği saptanmıştır. Hastaların sunulan hizmetlerden doyumunun sağlanabilmesi için hemodiyaliz hemşirelerine yönelik hizmetiçi eğitimin verilmesi gerektiği, hastaların da hemodiyaliz işlemi hakkında yeterli bilgilendirilmesinin faydalı olacağı kanıtlanmıştır. Ayrıca, hastaların yaşam kalitesini etkileyen faktörler araştırılarak, iyileştirilmesine yönelik tedbirler alınmalıdır.

Anahtar Sözcükler : Hemodiyaliz, kronik böbrek yetmezliği, yaşam kalitesi, sf-36, hizmet kalitesi, hasta doyum, SERVQUAL, hemşirelik

SUMMARY

THE EVALUATION OF THE CONNECTION IN-BETWEEN LIFE QUALITY, PATIENT PROPERTIES AND NURSING CARE SATISFACTION AMONGHEMODIALYSIS PATIENTS

In this research it is aimed to determine the life quality of hemodialysis patients, the satisfaction obtained from nursing services and how this satisfaction related to life quality of these patients.

This research was performed between 6 November – 15 December 2006 on 152 hemodialysis patients who were chosen from the sample set obtained from the patients treated in Usak and Afyon regions by simple-random sampling method and accepted to participate in the study. In questionnaire application; Patient Informative and Approval Form, Sociodemographic Properties, Sf-36 and SERVQUAL scale

were used. By comparing results of Sf-36 and SERVQUAL scale with sociodemographic characteristics; and Sf-36 with SERVQUAL scale it is observed how satisfaction obtained from nursing services affected the life quality. In statistical analysis of data Pearson Correlation, One-Way ANOVA and Independent Samples Tests were used. At the end of the study, it was found that the life quality of the patients were low and the patients didn't have confidence about the services; that is to say the patients were unsatisfied. It was seen that patient satisfaction about nursing services was not related to the life quality. We suggest that, to increase the satisfaction of patients about nursing services, continuing education of hemodialysis patients and informing the patients about hemodialysis procedure is necessary. Besides, it would be useful to determine the factors affecting the life quality and taking precautions about them.

Key Words : Hemodialysis, Chronic Renal Failure, Quality of Life, Sf-36, Service Quality, Patient Satisfaction, SERVQUAL, Nursing.

KOAH HASTALARINDA UYKU KALİTESİ VE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ESEN, Hatice. Yüksek Lisans Tezi.

Danışman:Doç.Dr.Serap **DEMİR**,100 s. Ocak 2008

Yapılan bu araştırmada, KOAH hastalarında uyku ve yaşam kalitesinin değerlendirilmesi ve bu hastalığın hasta bireylerin uyku ve yaşam kalitelerinin ne kadar etkilediğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma Antalya Devlet Hastanesi Göğüs Hastalıkları kliniğinde yatan ve polikliniğe başvuran rastgele örneklem yöntemiyle seçilen GOLD 2007 kriterlerine göre 100 KOAH'lı bireyler ve 100 sağlıklı birey üzerinde yapılmıştır. Anket uygulamasında sosyodemografik veri toplama formu, SF-36 yaşam kalitesi formu ve Pittsburg uyku kalitesi ölçeği kullanılarak KOAH hastalarının uyku ve yaşam kaliteleri araştırılmıştır.

KOAH olan bireylerin yaşam kalitesinin tüm alanlarında sağlıklı bireylere göre düşük olduğu saptanmıştır. Uyku kalitesinin ise yine sağlıklı bireylere göre düşük olduğu bulunmuştur. Uyku kalitesi ile yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde negatif korelasyon olduğu izlenmiştir.

Çalışmamız KOAH'lı bireylerde yaşam kalitesinin iyi olmadığını göstermekte ve bu bireylerde uyku kalitesinin de kötü olmasının yaşam kalitesi ile ilişkili önemli bir faktör olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar Sözcükler : KOAH ve Hemşirelik. Yaşam kalitesi, Uyku kalitesi. SF-36. Pittsburg

SUMMARY

EVALUTION THE OF RELATION BETWEEN THE QUALITY OF LIFE AND SLEEP AMOUNG COPD PATIENTS

In this study, sleep and life quality of Chronic Obstructive Pulmonary Disease (COPD) patients and the relation between sleep quality and life quality of these patients were evaluated.

A hundred COPD patients who were diagnosed according to GOLD 2007 criterias and treated at outpatient and inpatient departments of Pulmonary Diseases Clinic of Antalya State Hospital and 100

healthy subjects were included in the study. A questionnaire for sociodemographic characteristics, SF-36 questionnaire 299ort he measurement of life quality and Pittsburgh sleep quality scale were applied to all subjects.

Both life quality and sleep quality of COPD patients were found to be lower than healthy subjects. There was a negative correlation between the points of sleep quality and life quality scales of the patients.

The results of the study showed that life quality was not good in COPD patients and the low sleep quality might be an important factor related to the low life quality.

Key Words: COPD and Nursing, Life Quality, Sleep Quality, SF-36, Pittsburgh

KEMOTERAPİ ALAN EVRE I-III KANSER HASTALARINDA TEDAVİYE YANITIN BESLENME DURUMU VE UYKU KALİTESİYLE İLİŞKİSİ

ÇELİK, Fahriye. Yüksek Lisans Tezi. Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Mehmet **ÇÖLBAY**, 83 s. Mayıs
2008

Çalışmamız, kemoterapi alan evre I-III kanser hastalarında tedavi yanıtının beslenme durumu ve uyku kalitesiyle ilişkisinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Kesitsel olarak planlanan araştırmada Süleyman Demirel Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastaneleri Zehra Ulusoy Onkoloji Merkezi kemoterapi ünitesine başvuran, araştırma sınırlıklarına uygun 19 meme, 4 kolon ve 7 akciğer kanserli 30 olgunun verileri değerlendirildi.

Tüm hastalarımıza sosyodemografik özellik formu, SGA, BIA, Pittsburgh Uyku Kalite İndeksi, Beck Anksiyete ve Beck Depresyon ölçeği uygulandı. Bu değerlendirmeler Eylül 2006-Ekim 2007 tarihleri arasında, kemoterapiden önce ve 6. Kür kemoterapiden sonra toplam 2 defa olarak yapıldı. Çalışma için hastaneden ve hastalardan yazılı izin alındı.

Araştırmamızda olguların %76,7'sinin tedaviye yanıt verdiği, %23,3'ünün progressif olduğu

saptandı. Kanser türü, cinsiyet ve meslek tedavi yanıtı ile yakından ilişkili bulundu.

Hastalanmızda beslenme durumu kemoterapi öncesi ve sonrası SGA ile, bozulmuş olarak saptandı. Bununla birlikte kötü beslenme oranı anlamlı olmamakla beraber kemoterapi sonrasında azalmaktadır. Ayrıca, üst orta kol çevresi ve subscapular deri kıvrım kalınlığı kemoterapi sonrasında anlamlı olarak yükselmişti. BIA ile tespit edilen yağ kitlesi tedavi cevabı olan hastalarda artarken, progressif hastalarda toplam vücut suyu ve bazal metabolik hız anlamlı şekilde artmıştı.

Olgularımızda kötü uyku kalitesi oranı tedavi öncesi %96,7 ve 6. Kür kemoterapi sonrası %100'dü. Bununla birlikte çalışmamızda 299ort he299 6. Kür kemoterapi sonrasında öznel uyku kalitesi skorlarının anlamlı şekilde arttığı ve uyku sürçlerinin azaldığı saptandı. Kemoterapi alınan süreçte toplam uyku süresindeki bu azalmaya karşın, uyku ilacı kullanma ve gündüz işlev bozukluğu yaşama durumu normal sınırlarda bulundu. Hasta grubumuzda tedaviye yanıt ile uyku kalitesi arasında istatistiki anlamlı fark saptanmadı.

Sonuç olarak kanser hastalarında beslenme durumu ve uyku kalitesi bozulmuştur. Kemoterapiye yanıt veren hastalarda beslenme durumu yükselmekte fakat uyku kalitesinde bir değişiklik oluşmamaktadır. Farklı kanser türlerinde yapılan bu çalışma spesifik malignitelerde ve daha yüksek popülasyonla tekrarlanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Kemoterapi. Beslenme durumu. Uyku kalitesi. Depresyon. Anksiyete

SUMMARY

THE EVALUATION OF NUTRITIONAL STATUS AND SLEEP QUALITY OF THE PATIENT WITH RECEIVING CHEMOTHERAPY STAGE I-III CANCER.

Our study was carried out to determine the relation of treatment response with nutrition status and sleep quality in patients with stage I-III cancer patients taking chemotherapy.

In this cross-sectional study, the data of 19 breast, 4 colon and 7 lung with a total of 30 cancer cases that are suitable for study limitations who admitted to chemotherapy unit of Zehra Ulusoy Oncology Center of the Süleyman Demirel University Research and Training Hospital.

All patients were evaluated by sociodemographic data form, SGA, BIA, Pittsburgh sleep quality

index, Beck Anxiety and Depression scales. And these evaluations were applied twice, between September 2006-October 2007; one before chemotherapy and the second, 6 months after the chemotherapy. Consent information were taken from all patients.

In our study, it was detected that 76,7% of patients well responded to treatment while 23,3% were progressive according to treatment responses criteria of World health organisation. The type of cancer, gender and occupation were found to be closely associated with treatment response.

The nutritional status of stage I-III breast, colon and lung cancer patients, defined buy SGA, were highly disturbed both before chemotherapy and after 6 th cure chemotherapy; however, good nutrition rates were higher after the 6 th cure chemotherapy, although not statistically significant. It significant incised that upper medium perimeter of arm and subscapular curve thicknees of skin after treatment. The fat mass measured by BIA, was detected to increase in patients that response to treatment after the 6 th cure chemotherapy. In addition, the total body fluid and basal metabolic rates of progressive patients were detected to significantly increase.

The bad sleep quality rates of patients with breast, colon and lung cancers before treatment and after 6th cure chemotherapy were 96,7% and 100%, respectively. However, in our study, the objective sleep quality were statistically higher after 6 th cure chemotherapy in comparison 300ort h-chemotherapy siage and the sleep duration were significantly decreased, as well. In spite of the decrease in the total sleep time, during chemotherapy period, daytime functional disturbance and usage of sleep medication for 3 or more times were found to be 3,3% in both mcasurements. No significant differenc was found between sleep quality before treatment and after 6th cure chcmoltherapy.

As a conclusion. Nutritional status and sleep quality are disturbed in cancer patients. In patients responding chemotherapy, nutriiional status is improved while there is no such change in sleep quality. This study, carried on differcnt cancer types, should be repeated in specific malignitics with greater populations.

Keywords:Chemothcrapy Nutritionalstatus, Sleep quality ,Depression,Anxiety

PREDİYALİZ HASTA GRUBUNDA ANKSİYETE, DEPRESYON VE YASAM KALİTESİNİN DEGERLENDİRİLMESİ

BULANTEKİN Özlem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Serap **DEMİR**. 74 s.Ağustos
2008

Kronik böbrek yetmezliği , yasamı tehdit eden, önemli ölçüde is gücü kaybına ve çeşitli komplikasyonlara yol açan, hemen her yas grubunu, etkileyen bir hastalıktır. Renal replasman tedavilerindeki artan bilgi ve teknolojiye ragmen, son dönem böbrek yetmezliği hastalarının morbidite ve mortalitesi hala yüksektir. Kronik böbrek yetmezliği oldugunun öğrenen bir hastanın diyalize geçiş aşamasında bu gerçek ile yüz yüze geldiğinde önemli psikolojik sorunlar yasayabileceği düşüncesi ile yaptığımız bu çalışmada; prediyaliz hasta grubunda yasam kalitesi, anksiyete ve depresyonun belirlenmesi ve ilişkili faktörlerin degerlendirilmesi amaçlandı.

Arastırmanın , Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Ahmet Necdet Sezer Uygulama ve Arastırma Hastanesi Nefroloji Bilim Dalı'nda tedavi gören ve poliklinikten izlenmekte olan Kreatinin Klirensi 30 ml/dk altında olan prediyaliz hasta grubu üzerinde yapıldı. Anketler, 15 Temmuz 2007- 15 Ocak 2008 tarihleri arasında yüz yüze 300ort he yöntemi ile uygulandı. Arastırma verileri 35 hasta birey (19 kadın, 16 erkek), 35 sağlıklı birey (19 kadın, 16 erkek) olmak üzere toplam 70 kişiye uygulandı. Arastırma için sosyodemografik özellikleri içeren veri formu, SF-36 Yasam Kalitesi Ölçeği, Beck Depresyon ve Beck Anksiyete Ölçeği kullanıldı. Verilerin istatistiksel analizi olarak Ki-kare ve student t- testi ile yapıldı, p< 0,05 anlamlı kabul edildi. Arastırma sonuçlarına göre; yas, cinsiyet, yasanılan yer, medeni durum, ailedeki birey sayısı, maddi durum, sosyal güvencenin ve biyokimyasal parametrelerden parathormon,üre ve potasyumun bazıları yasam kalitesinin bazı boyutlarında ilişkili olduğu, Beck Depresyon ve Beck Anksiyete Envanteri soru alanı sonuçlarında korelasyon gösterdiği saptandı. Hasta grubunda kontrol grubuna göre; yasam kalitesini daha düşük, anksiyete ve depresyon düzeyinin daha yüksek olduğu bulundu. Bu 300ort he sonuçları , prediyaliz hasta grubunda, hastalığın yasam kalitesini etkiledigini, önemli ölçüde depresyon ve anksiyeteye yol açtığını göstermiştir. Bu dönemde hastalara psikolojik destek sağlanması, yasam kalitesini önemli ölçüde olumlu yönde etkileyebilecektir.

Anahtar kelimeler: Prediyaliz, Yaşam kalitesi, Anksiyete, Depresyon.

SUMMARY

EVALUATION OF THE QUALITY OF LIFE, ANXIETY AND DEPRESSION WITH PREDIALYSIS PATIENTS

Chronic Renal Failure is an illness that threatens the life, decreases the workingpower capacity importantly and accuring the variety complications is seen nearly all of ages group. In spite of increasing the information and technology in Renal Replacement Treatment, patients with end stage renal disease, mortality and morbidity rate is 301ort highest point.In this study that we did, with the thought than can face with important psychological problem when he/she learns his/her own illness. It's aimed to evaluate the quality of life, determination of anxiety and depression in patients group and determine the related factors. Our study was made in Afyonkarahisar Kocatepe University Ahmet Necdet Sezer Education and Research Hospital Nephrology Education Department and who visited Nephrology Polyclinic with Creatinin Clierens 30 ml/min decline predialysis patients groups. The questionnaire was applied between 15 July 2007- 15 January 2008 with the style of face to face. This research was carried out 35 ill people (19 female, 16 male) and 35 control group (19 female, 16 male), total 70 people. 301ort he research, the questionnaire included in details about socio-demographic properties, SF-36 Quality of Life, Beck Depression and Beck Anxiety Scale. As staticial analysis of datas , Ki-square and Student t-test are applied , $p<0,05$ is accepted as meaningful. According the research results, it was determined that age, sex, the places for living, marital status, the number of family members, economic situation, social security and from the parameters of biochemistry, parathormon, urea and potasium are all related to the quality of life and there is a correlation at the results of Beck Depression and Beck Anxiety Scales. According the control group compared the patient group; it was found out that the life quality is less and the levels of anxiety and depression are higher. The research results showed that disease influenced quality of life, increasing the depression and anxiety rate at the predialysis patients group.In this stage; providing psychological support it could quality of life positively.

Key words: Predialysis, Quality of Life, Anxiety, Depression

ROMATOİD ARTRİTLİ HASTALARDA UYKU KALİTESİNİN DEĞERLENDİRMESİ

KİPER Sibel, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Yrd.Doç.Dr. Nihal **SUNAL**. 116 s.Ağustos 2008

Günümüzde tıp ve teknolojiadaki gelişmelere paralel olarak, kronik hastalık insidansı artmış olup, Türkiye'deki ölüm nedenleri arasındaki ilk üç nedenin ise kronik hastalıklar nedeniyle olduğu görülmektedir. Kronik inflamatuvar eklem hastalıklarından biri olan Romatoid Artrit, etiyojisi tam olarak bilinmeyen ve başlıca sinoviyal eklemleri tutan, tüm ırk ve etnik gruplarda görülebilen, ciddi deformite ve sakatlıklara yol açabilen sistemik bir hastalıktır.

Bu 301ort he, Romatoid Artrit(RA) hastalarında uyku kalitesini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Araştırma, Ağustos 2007- Aralık 2007 tarihleri arasında Konya Meram Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde Romatoloji polikliniğine gelen RA tanısı almış 150 hasta ve sağlıklı 150 kontrol grubu üzerinde uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Pittsburg Uyku Kalitesi Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan hasta tanıtım formu kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, Ki-kare testi, Student t testi, One-way Anova ve Tukey- post hoc analiz yöntemleri uygulanmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, uyku sorunu yasayan RA'li hastaların toplam PUK_ puanı $10.42 + 3.65$, kontrol grubunun ise toplam PUK_ puanı $5.28 + 3.43$ 'tür. Buna göre RA hastalarının kontrol grubuna göre uyku kalitelerinin kötü olduğu saptanmıştır. Çalışma kapsamındaki RA'li bireylerin cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi, meslek, aylık gelir, egzersiz yapma, sigara içme ve eslik eden hastalık değişkenleri ile uyku kalitesi bileşenleri arasında anlamlı bir 301ort h bulunurken($p<0.05$); yas, alkol kullanma, hastalık yılı, ilaç kullanma, kontrollere gelme ve destek kisilerin varlığı değişkenleriyle uyku kalitesi bileşenleri arasındaki 301ort h ise anlamsız bulunmuştur($p>0.05$).

Sonuç olarak ; Romatoid artritli hastaların uyku kalitesinin kötü olduğu ve uyku kalitesini olumsuz etkileyen bazı faktörlerin bulunduğu saptanmış olup, hemşirelerin hastaların uyku düzeni alışkanlıklarını ve uyku sorununa neden olabilecek fiziksel ve psiko sosyal sorunları değerlendirmeleri ve buna yönelik girişimlerde bulunmaları önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Romatoid Artrit, uyku sorunu, uyku kalitesi, hemsirelik.

SUMMARY

EVALUATION OF SLEEP QUALITY IN RHEUMATOID ARTHRITIS PATIENTS

The incidence of the chronic diseases has increased in 3020rt he to medical and technological development and it is seen that in Turkey the first three reasons of the deaths are chronic diseases. Rheumatoid Arthritis, which is one of the chronic inflammation joint diseases, is a systemic disease leading to serious deformations and disabilities and holding main synovial joints, is not well known, and can be seen in all race and ethnical groups. This study was made descriptive as far sleep quality in RA patients. This survey was carried out on 150 patients and 150 control groups who visited Rheumatology policlinic in Konya Education and Research Hospital between August 2007-December 2007. Pittsburgh Sleep Quality Scale and Patient Identification Form which were prepared by the researcher were used for data collection. 3020rt he statistical analysis of data point, percentage, mean, standart deviation, chi-square(X²) test, independent Samples t-test, One-way Anova and Tukey-post hoc analysis were used. According to the results of the study, the average Pittsburgh Sleep Ouality (PSQI) scores of the patients with Rheumatoid Arthritis was 10.42 ± 3.65 and of control group was 5.28 ± 3.43. As a result, it was found that the sleep quality of RA patients is worse than the control group. In the study population, age, marital status, educational status, jobs, regularly exercising habits, smoking habits, accompanying illnesses of the patients were found to the related to the sleep quality. Sex, BKİ, monthly income, medical treatment and regular control of treatment, alcohol abuse, the existence of the people supporting dealt with the illness, the period of suffering from the illness were not related with the sleep quality. Consequently, it has been found that the sleep quality of patients with RA is bad and there are some factors which are correlated negatively. We suggest that nurses should evaluate the patients sleeping habits and the physical and physicosocial problems that can cause sleeping problems and take precautions for these.

Key Words: Rheumatoid Arthritis (RA), sleeping problem, quality of sleeping, nursing.

AFYONKARAHİSAR İLİ DİNAR İLÇESİ 40 YAŞ VE ÜZERİ POPÜLASYONDA HİPERTANSİYON PREVALANSI VE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

ÖZKAN Murat, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Mehmet **ÇÖLBAY** .84
s.Ağustos 2008

Hipertansiyon bulaşıcı olmayan kronik hastahklann en önemlilerinden biridir. Bu çahşmanın amacı Afyonkarahisar İli Dinar İlçesi'ndeki 40 yaş ve üzeri popülasyonda hipertansiyon prevalansı ve ilişkili faktörleri saptamaktır.

Araştırma grubu oluşturulmasına Sağlık Grup Başkanlığı'ndan temin edilen ev halkı tespit fişlerinden yararlanılmıştır. Tabakah örnekleme yöntemi ile Dinar merkez, köyler ve ayn ayrı olmak üzere kasabalar nüfusa oranlı olarak 898 kişi dahil edilmiş ve tamamına ulaşılmıştır. Araştırma grubuna ahnan bireylere yüz yüze görüşme tekniğiyle anket uygulanmıştır. Kan basınçları ölçümünün değerlendirilmesinde Birleşik Ulusal Komite'nin (JNC) VII. Raporundaki kriterler göz önüne ahnmıştır. Obezitenin değerlendirilmesinde Beden Kitle İndeksi kullanılmıştır.

Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 57,4±11,4 olup, %52'sini kadınlar oluşturmaktadır. Araştırma grubuna alınan bireylerde hipertansiyon prevalansı %47,6 olarak bulunmuştur. Hipertansiyon prevalansı erkeklerde %43,4, kadınlarda %51,4 olarak tespit edilmiştir. Bireylerin %98,2'u daha önce tansiyonunu ölçtürdüğünü ifade etmiştir. Hipertansif olarak tespit edilen kişilerin %76,6'sı hipertansiyonları olduğunu farkındadırlar. Eğitim seviyesinin artmasıyla hipertansiyon prevalansı düşmüştür. Yaş ilerledikçe hipertansiyon prevalansının arttığı ve en yüksek 65 ve üzeri yaş grubunda görüldüğü tespit edilmiştir. BKİ>30 olan kişilerde hipertansiyon prevalansı anlamlı olarak yüksek saptanmıştır (%58,9). Stresli olduklarını belirtenlerin %65,3'ünde hipertansiyon anlamlı olarak yüksektir. Ailesinde hipertansiyon hikayesi olanlarda hipertansiyon görülme oranı %74,6 iken olmayanda bu oran %14'dür. Salamura besin tüketimi fazla olan bireylerde hipertansiyon prevalansı %58,2 olarak bulunmuştur. Fiziksel aktivitelerinin az olduğunu ifade edenlerde ise %66,9 olarak tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışma hipertansiyonun yaygın bir sorun olduğunu; bu sorunun yeterince farkmda olmadığını ve yeterince tedavi

edilmediğini hatırlatması açısından önemlidir. Dolayısıyla tüm yaş gruplarına yönelik korunma ve önleme programlarının uygulanmasına önem verilmelidir.

Anahtar Kelimeler : Dinar, hipertansiyon, prevalans.

SUMMARY

STUDY OF HYPERTENSION PREVALENCE AND ASSOCIATED CRITERIA BY PEOPLE OVER 40 IN THE SUB-PREFECTURE OF DINAR PROVINCE OF AFYONKARAHISAR

Hypertension is one of the most important non-contagious chronic diseases. The aim of this study is to determine hypertension prevalence and associated factors by people aged 40 and over living in the sub-prefecture of Dinar sited in the province of Afyonkarahisar.

This research is based on inhabitant's data given by the Department of Health. From Dinar Centrum, its villages and its municipalities; 898 persons were included in the population sample proportionally all of them were joined. The technique used in this study was face to face interviewing's. The blood pressure was measured according to the criteria in the 7 report of JNC. The obesity was measured according to the body mass index (BMI).

The average age of the population sample was 57,4 ± 11,4. This population sample was constituted of 52% of women. The hypertension prevalence found in this population was 47,6%. The observed hypertension prevalence was 43,4% for men and 51,4% for women. About 98,2% of the sample population declared that they had already measured their tension before. The 76,6% of person who were determined as hypertensive declared that they knew about it. Hypertension prevalence decreased by people with a higher level of education. Older the people are and higher prevalence is, and the highest degree is observed by people over 65. The hypertension prevalence observed was significantly higher by people who have a BMI > 30 (58,9%). 65,3% of people who described themselves as stressed were significantly hypertensive. The part of hypertensive person is 74,6% for people with families antecedents, this part is 14% for people without any antecedent. Hypertensive prevalence found for people who eat pickled food is 58,2%. By people who do not have physical activity, the proportion is 66,9%. As a result; this study is important in the way that it reminds us that hypertension is a widespread

problem which reached and that we do not realize enough the importance of this problem so we do not treat enough this problem. So that, we have to practice rapidly the preventive programmes specifically to all group of age.

Key Words : Dinar, hypertension, prevalence.

HİPERTANSİYONLU HASTALARDA YAŞAM KALİTESİ İLE İLİŞKİLİ FAKTÖRLERİN ARAŞTIRILMASI

ÇELİK Burcu, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Serap **DEMİR**. 58 s. Eylül
2008

Hipertansiyon günümüzde en önemli sağlık sorunlarından biridir. Hipertansiyon tedavisi yaşam boyu sürdürüğü için kan basıncı değişimleri kadar bireyin yaşam kalitesi de göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak hem dünyamızda hem de ülkemizde hipertansiyon kontrol oranları beklenenin çok altındır. Çalışmamızın amacı hipertansiyon tanısı almış hastaların yaşam kalitesi ile ilişkili faktörlerin incelenmesidir. Çalışmaya hipertansiyon tanısı almış ayaktan tedavi gören 100 bireyden oluşan hasta gruba ve hipertansiyon tanısı almamış ve 303ort rahatsızlığı olmayan 100 gönüllü dahil edilmistir. Arastirmada hastaların demografik verileri, sigara ve alkol kullanımları, egzersiz ve diyet alışkanlıkları, Beden Kitle indeksleri (BMI), eslik eden hastalık öyküsü, ortalama kan basıncı degerleri, total kolesterol düzeyleri ve kullandıkları medikal tedavi degerlendirilmistir.

Gruplar üzerinde yaşam kalitesi skalaları incelenmiş ve anlamlı farklar bulunmuştur. Hasta grupta sağlıklı gruba göre daha düşük yaşam kalitesi verileri elde edilmistir. Arastirma sonuçlarında da görüldü ki; hipertansiyon yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Sigara kullanımı, alkol tüketimi, obezite, düzenli doktor kontrolünün yapılmaması, beslenmede sodyum alımının yüksek olması ve tansiyon ölçümlerinin düzenli yapılmaması hipertansiyonlu hastaların yaşam kalitesi ile ilişkili bulunmuştur. Toplumdaki hipertansiyonlu hastalara sigara kullanımı, obezite, düzenli doktor kontrolünün yapılması, beslenmede sodyum alımının kısıtlanması gerektiği ve tansiyon ölçümlerinin düzenli yapılması gibi yaşam tarzı değisiklikleri ve ilaç kullanımı konusunda eğitim verilmelidir.

SUMMARY

A RESEARCH ON FACTORS RELATED WITH LIFE QUALITY OF HYPERTENSIVE PATIENTS

Hypertension is one of the most important medical conditions nowadays. As hypertension treatment continues all life ,you must pay attention to the individual's life quality as much as changes in blood pressure . However,both in Turkey and in the world rates of hypertension control are rather below what is expected.

The purpose of this study is to examine the factors related to life quality of those people with hypertension. This study includes a group of 100 patients receiving medical treatment for hypertension without staying in hospital and another voluntary group of 100 people with no hypertension and with no other medical conditions. In this study, the demographic data of the patients, their consumption of alcohol and cigarettes, their habit of diet and exercising, Body Mass Index (BMI), the story of their illness, average values of blood pressure, total cholesterol levels and the medical treatment they receive have been assessed. The scales of their life quality have been examined on the groups and meaningful differences have been found. The results show that the group with the health condition has a poor life quality compared to the other group with no health problem.

Therefore, according to the study results we can conclude that hypertension affects people's life quality in a negative way. Smoking, consumption of alcohol, obesity, the lack of seeing a doctor regularly, diet with too much sodium intake and not measuring blood pressure regularly are found to be related to the life quality of people with hypertension. We need to educate the people with hypertension in society about the harms of smoking and obesity, the importance of seeing a doctor regularly, having a diet with much less sodium intake, measuring blood pressure regularly and taking

medicine. These people have to change their life style in a 304ort way .

BÖBREK TRANSPLANTASYONU SONRASI HUZURSUZ BACAK SENDROMU SIKLIĞI VE UYKU KALİTESİ İLE İLİSKİSİ

ÖZEL Tuğba , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Serap **DEMİR**.60 s. Eylül 2008

Arastırma, hastaya huzursuz bacak sendromu (HBS) semptomları sorgulanarak HBS sıklığını saptamak ve hastaların uyku kalitesi ile huzursuz bacak sendromunun ilişkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Bu araştırma Antalya il merkezinde bulunan Akdeniz Üniversitesi Hastanesi Organ Nakli Eğitim,Arastırma ve Uygulama Merkezinde tedavi gören böbrek nakli yapılmış 229 hasta üzerinde yapılmıştır. Arastırmada veri toplama aracı olarak hastaların demografik özelliklerini içeren 22 soruluk form, 4 sorudan oluşan huzursuz bacak sendromu anketi ve pittsburg uyku kalitesi anketi kullanılmıştır. Arastırmada anket sorularına ilişkin elde edilen veriler , 'Mann Whitney-U' ve 'ki-kare' analizleri kullanılarak değerlendirilmiştir.

Arastırma sonuçlarına göre hastaların 79'unda (%34,5) huzursuz bacak sendromu, 144 (%62.8) hastada uyku kalitesi skoru düşük olarak saptanmıştır.

Böbrek transplantasyonu olan hastalardaki huzursuz bacak sendromu sıklığı %34,5 olup, uyku kalitelerinin yüksek oranda bozuk olduğu anlaşılmıştır. Huzursuz bacak sendromlu hastalarda uyku kalitesi daha da kötüleşmektedir. Bu nedenle nakil hastalarında HBS sorgulaması daha sık yapılmalı ve uyku kalitesini düzeltmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar sözcükler: Böbrek transplantasyonu, Huzursuz bacak sendromu, Uyku kalitesi

SUMMARY

AFTER KIDNEY TRANSPLANT SURGERY IN A RELATIONSHIP BETWEEN SLEEP QUALITY AND RESTLESS LEGS SYNDROME

The objective of this study was to assess patient restless legs syndrome frequency and in a relationship between sleep quality and restless legs syndrome with restless legs syndrome's symptom

by asking to patient. The study was designed on randomized selected 229 patients of which to be treated at Akdeniz University Hospital Transplantation Education, Research and Practice Center in Antalya. Sample group is consisting of patients who undergo a kidney transplantation joined voluntary to this study by using specially formed questionnaire.

In this study; 22 questions are formed with the inclusion of patients' demographic specialty, restless legs syndrome questionnaire is formed 4 questions and pittsburg sleep quality questionnaire as using data collection means. The obtaining data collections were estimated by using "t-test" and "default analysis".

Results of the study 79 patients have restless legs syndrome and 144 patients' sleep quality score low were determined.

Restless legs syndrome frequency of patients who were a kidney transplant is %34, their sleep quality is in bad order highly. Patients' with restless legs syndrome sleep quality are going to be worse. So that, questioning of HBS frequently must be done and sleep quality intended for improving studies should be done for patients with a kidney transplant.

Key words: Kidney Transplantation, Restless legs syndrome, Sleep quality.

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ORGAN BAĞIŞI KONUSUNDAKİ BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARI

DOĞAN Pınar, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Dilek **TOPRAK** 107 s.Nisan
2009

Bu araştırma Afyon Kocatepe Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerinin organ bağışı konusundaki bilgi tutum ve davranışlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Arastırma veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Afyon Kocatepe Üniversitesinde eğitim gören fakülte ve yüksekokul öğrencilerinin tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak 1029 öğrenciye ulaşılması planlanmıştır. Arastırma sonucunda; öğrencilerinin sadece %2.1'inin organlarını bağışladıkları, %42,2'sinin bağışlanabilen organlar arasında ilk sıraya böbreği

yazdıkları, fakülte öğrencilerinin %57,8'inin ve yüksekokul öğrencilerinin %45,9'unun parsiyel karaciger nakli konusunda bilgi sahibi olduğunu, fakülte öğrencilerinin %69,9'unun organ ve doku uyumu olan kadavra ve canlı vericilerin organ vericisi olabileceğini bildiği, öğrencilerin %85,5'inin çift organlarından birinin bağışına olumlu baktığını, %27,5'inin doktorların vermiş olduğu beyin ölümü kararları hakkında bazen tereddüt yasadıklarını belirtmişlerdir. Fakülte öğrencilerinin %57,5'i beyin ölümü tanısı almış bir kişinin tekrar yasama dönebileceğini, %85,6 'sı organ bağışının önündeki en önemli engel organ bağışının yetersiz olusu olduğunu, %82,2'si bu konuda ulusal birliğe ihtiyaç olduğunu, %35,8 'i organ bağışına dini açıdan bir engel olabilir fikrine katılmadıklarını, %62,4'ü organ bağışı yapacağı kişinin önemli olmadığını, %69,8 'i organ bağışı kararını ailesinin olumlu desteğinin etkileyeceğini belirtmişlerdir. Arastırma SPSS 11,5 paket programı kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler : Organ bağışı, öğrenci, bilgi, tutum, davranış.

SUMMARY

KNOWLEDGE, ATTITUDE AND BEHAVIOUR OF STUDENTS AFYON KOCATEPE UNIVERSTY ABOUT ORGAN DONATION

This descriptive research was performed to determine knowledge, attitude and behaviour of Afyon Kocatepe University students about organ donation. As a way of collecting data, a questionnaire was performed to 1029 students of Afyon Kocatepe University, faculty and graduate schools by stratified sampling method.

According to the results of the research; only 2.1% of the students donated their organs, 42.2% of them have written "kidney" in first order, as donatable organ, 57.8% of faculty students and 45.9% of graduate school students have knowledge about partial liver transplantation, 69.9% of faculty students know that cadaver and alive people can be donors, 85.5% of them think positive to donate their couple organs, 27.5% of students indicated that they sometimes have hasitations about doctors' decisions on brain death. A total of 57.5% of faculty students expressed that a person who diagnosed as brain death can return to life, 85.6% expressed "the unsufficiency of organ donations" as the most important barrier in front of organ donation, 82.2% of them believed the necessity of national union on this subject, 35.8% of the

students did not agree on the idea of religious barrier on organ donation, for 62,4% of them the receiver was not important. While 69,8% of them declined that the positive support of their families would affect the decision of their organ donation.

SPSS 11,5 packet program was used 306ort he research.

Key words: Organ donation, Student, Knowledge, Attitude, Behavio

HEMODİYALİZ HASTALARINDA MASAJIN YORGUNLUGA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

SOYMAN Zeynep, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Prof. Dr. Ayfer
KARADAKOVAN .112 s. Mayıs 2009

Bu araştırma; hemodiyaliz hastalarında masajın yorgunluga etkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma Ekim 2007-Ocak 2008 tarihleri arasında Ege Üniversitesi Hemodiyaliz Ünitesinde ve Ege Nefroloji Özel Diyaliz Merkez'inde hemodiyaliz tedavisi uygulanan, 30'u kontrol , 30'u deney grubunda yer alan 60 hasta önceden saptanmış ölçütlere uyularak araştırmanın örneklemini oluşturdu. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak hemodiyaliz uygulanan hastalar ile ilgili tanıtıcı bilgiler (Ek-1) ve hastaların yorgunluk düzeylerini saptamak amacıyla Piper Yorgunluk Ölçeği (Ek-4) kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzdeler dağılımı tek yönlü (ANOVA) ve çok yönlü (manowa) varyans analizinde t-testi uygulanmıştır. Deney grubundaki hastalara ilk görüşmede soru formu uygulanarak tanıtıcı ve hastalığa 306ort he bulgular elde edilmiş ve diyaliz seansı öncesi "Piper Yorgunluk Ölçeği" ile yorgunluk düzeyleri belirlenmiştir. Hastalara tedavisi sonrasında on dakika süresince, sırt masajı uygulanmıştır. Bu uygulama haftalık 3 diyaliz seansında da tekrarlanmıştır. Masaj uygulamasından sonra tekrar yorgunluk değerlendirilmesi yapılmıştır. Kontrol grubundaki hastalara masaj uygulanmamış, haftalık üç diyaliz seansından önce ve sonra Piper Yorgunluk Ölçeği ile değerlendirilip yorgunluk düzeyleri belirlenmiştir. Kontrol ve deney grubundaki hastaların yorgunluk düzeyleri Piper Yorgunluk Ölçeği sonuçlarına göre karşılaştırılarak masajın yorgunluga etkisi değerlendirilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre; araştırma kapsamındaki kontrol grubu hastalarının diyaliz sonrası total yorgunluk puanlarının arttığı, deney grubundaki hastaların masaj uygulamasından sonraki total yorgunluk puanlarının azaldığı saptandı. Kontrol grubundaki hastaların cinsiyet değişkeninin algılanan yorgunlugu etkilediği; yas grubu, eğitim durumu gibi özelliklerinin algılanan yorgunlugu etkilemediği bulundu. Deney grubundaki hastalarının cinsiyet, yas grubu özelliklerinin algılanan yorgunlugu etkilemediği, eğitim durumu değişkeninin algılanan yorgunlugu etkilediği belirlendi. Kontrol grubundaki hastaların hastalık süresi, var olan diğer hastalıklar hastalık, tedavi süresi gibi hastalığa 306ort he özelliklerinin algılanan yorgunlugu etkilemeyen faktörler arasında yer aldığı belirlendi. Deney grubundaki hastaların hastalık süresi, diğer hastalıklar gibi özelliklerinin algılanan yorgunlugu etkilemediği, tedavi süresi değişkeninin ise algılanan yorgunlugu etkilediği belirlendi. Kontrol ve deney grubundaki hastaların diyaliz sonrası iyilik hallerine ilişkin özelliklerinin algılanan yorgunlugu etkilemeyen faktör olduğu belirlendi. Hemodiyaliz hastalarının yorgunluk düzeylerinin ve yorgunlugu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi, hasta ve ailelerinin bu konuda eğitilmesi ve hemodiyaliz ünitelerinde hastaların yorgunluk yakınmalarına yönelik, diyaliz ünitelerinde çalışan hemşirelere masaj konusunda eğitim verilmesi önerilmiştir.

SUMMARY

THE EFFECT OF MASSAGE ON FATIGUE IN HEMODIALYSIS PATIENTS

This research has been made on the hemodialysis patients to review the effects of the massage on the tiredness. Research has been made between the dates of October 2007-January 2008 in the Ege University Hemodialysis Unit and in the Special Nephrology Dialyses Centre; on the 60 patients, 30 of whom were included in the control group, and the other 30 in the experiment group, forming the sample of this research which followed pre-determined measures. In the data collection method of this research descriptive information about the hemodialysis patients (Add-1) and Piper Tiredness Scale in order to determine the tiredness level of the patients (Add-4) have been used. In the evaluation of the data, percentage, one-way (ANOVA) and in the multiple ways variance analysis (manowa) t-test have been applied. By giving questionnaires to the patients in the experiment group in the first interview, and their tiredness level have been determined by the Piper Tiredness Scale prior to the dialyses sequence. After the treatment, patients

have all been applied back massage. The massage application has been repeated after 3 dialyses sequences in the week. Another tiredness evaluation has been made after the massage application. In the control group; the tiredness level of the patients have been determined both before and after the three dialyses sequences without the massage application with the Piper Tiredness Scale. The tiredness level results obtained by the Piper Tiredness Scale of both the experiment and control groups which have been evaluated by being compared to determine the effects of the massage.

According to our data, the tiredness points of the patients have been increased in the control group after the dialyses, the tiredness points in the experiment group after dialyses has been decreased. It has also been found that the perception about the gender variability in the control group has affected the tiredness, on the contrary, properties like age group, educational status has not been affected on tiredness level. It has also been found that the perception about the gender variable in the experiment group has no affected on the tiredness, on the contrary, properties like age group, educational status have affected the tiredness level in control group. Properties related to the illness like the illness period, having another illness, treatment period were among the factors which has no affected on the tiredness level. Properties related to the illness like the illness period, having another illness, treatment period were among the factors which has affected on the tiredness level. How patients, both in the experiment and control groups, were feeling have found out to be a factor which have no affected on the perceived tiredness.

The evaluation of the tiredness levels of the hemodialyses patients and the factors affecting the tiredness, educating the patients and their families in this subject and making initiatives towards the patients' tiredness levels in the hemodialyses units have been advised as a result of this research

ALTMİŞ BEŞ YAŞ VE ÜSTÜ KİŞİLERDE İLAÇ KULLANIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN SORGULANMASI

ÖZCAN Levent , Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Ersel **ONRAT** . 47 s. Temmuz 2010

Bu çalışma, 65 yaş ve üzeri kişilerde çoklu ilaç kullanımının incelenmesi ve ilaç kullanımını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmamız, Mart 2009-Mayıs 2009

tarihleri arasında Afyonkarahisar İli Sinanpaşa İlçesine bağlı Tınaztepe Sağlık Ocağı bölgesinde yaşayan 65 yaş ve üzeri kişilerden araştırmayı kabul eden 250 kişi üzerinde yapılmıştır. Araştırmada; demografik bilgileri, kronik hastalıkların sayı ve türlerini, kullanılan ilaç sayı ve türlerini, ilaçların kullanılma sürelerini, bu ilaçların düzenli kullanılıp kullanılmama durumunu, ilaç kullanım bilgi düzeyini, düzenli olarak doktor kontrollerine gidip gitmeme durumunu ve sağlık kuruluşlarından yararlanma durumlarını içeren 21 soruluk anket formu yüz yüze uygulanmıştır. Araştırmada anket sonuçlarına ilişkin veriler; tanımlayıcı istatistik ile özetlendi ve düzenli ilaç kullanım bilgi düzeyini etkileyen faktörler arasındaki ilişki korelasyon analizi ile araştırıldı. Araştırma; bölgemizde yaşayan 65 yaş ve üstü kişilerde çoklu ilaç kullanımının sık ve ilaç kullanım bilgi düzeyinin düşük olduğunu göstermiştir. Bilgi düzeyini etkileyen en önemli faktörün geriatrik bireyin yaşı olduğu saptanmıştır. Bireylerin

eğitim düzeyleri, medeni durumları ve kronik hastalıklarının sayısı ilaç kullanım bilgi düzeylerini etkilemektedir.

Anahtar Sözcükler: Bilgi Düzeyi, Çoklu İlaç Kullanımı, Geriatri, İlaç, Yaşlı.

SUMMARY

ESTABLISHMENT TO DRUG UTILIZATION IN THE ELDERLY OVER 65 OR MORE YEARS OLD KNOWLEDGE LEVEL

The aim of this study was to examine polypharmacy in the geriatric people and evaluate to factors what on the effects of use medication. Our research, in to practise, on the 250 elders who accepted to join the study and living on the Afyonkarahisar contry, Sinanpaşa district, Tınaztepe town, betwen March 2009- May 2009. In the study, the questionnaire form applied as face-to-face including 21 questions which examined such as demograpich conditions, number and kind of chronic disease, taking medication, drug using time, regularly take medication and drug utilization knowledge level, routine g oto doctor visits, reason of application to physician and situtaion profit from health societys.

Descriptive statistics for summary were used for statiscal analyses for collected data what questionnaire results and regular use medication between on effect of them connection research with correlation analyse way. In the study showed

among living our region who over the age of 65 age, polypharmacy is frequently and taking drug knowledge level is low. Most important factor to affected knowledge level is age of geriatric people. Individual education ranks, civil situation, number of chronic diseases are effect to drug utilization konowledge levels.

Key Words: Drug, Education Level, Elderly , Geriatric,Polypharmacy.

VETERİNER FAKÜLTESİ
ANATOMİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

ELİT DÜZEY ERKEK HENTBOL TAKIM OYUNCULARININ ANTROPOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN DİKEY VE YATAY SIÇRAMA MESAFESİNE ETKİSİ.

YILDIRIM İrfan,Doktora Tezi, Danışmanı:
Doç.Dr. Vural **ÖZDEMİR**. 80 s. Mayıs 2009

Bu çalışmanın amacı, elit düzey erkek hentbol takım oyuncularının antropometrik özelliklerinin, dikey ve yatay sıçrama mesafesine etkisinin incelenmesidir. Bu araştırma için; Türkiye süper lig erkek hentbol takım oyuncularından 56 sporcuya ölçümler uygulandı. Ayrıca 56 spor yapmamış bireyden oluşan kontrol grubuna da aynı ölçümler uygulanarak toplam 112 kişi üzerinde araştırma yapıldı. Araştırmada deneklerin antropometrik ölçümleri, bacak kuvveti, esneklik testi (otur-eris), dikey ve yatay sıçrama mesafeleri ölçüldü. Bu çalışmada istatistiksel sonuçların elde edilmesinde SPSS 16.0 paket programı kullanıldı. Deneklerin antropometrik profillerinin belirlenmesi için T testi, sporcuların millilik düzeylerini belirlemek için yüzde ve frekansları ile sporcuların antropometrik ölçümlerinin yatay ve dikey sıçrama mesafesine etkisini belirlemek için Varyans Analizi Testi uygulandı. Varyans analizi için SPSS programından GLM (Genel Doğrusal Model) Opsiyonu ve Duncan Çoklu Karşılaştırma testleri uygulandı. Anlamlılık düzeyi 0.01 ile 0.05 olarak belirlendi. Araştırmaya katılan elit hentbolcuların; yaş ortalamaları 24,91, boy uzunluğu ortalamaları 188,7 cm, vücut ağırlığı ortalamaları 89,9 kg, dikey sıçrama mesafeleri 52,3 cm ve yatay sıçrama mesafeleri 238,1 cm olarak belirlendi. Elit hentbolcuların ölçümlerinden; boy uzunluğu, vücut yağ yüzdesi, göğüs çevresi, bel çevresi, uyluk çevresi, baldır çevresi, biiliak çapı, el bileği çapı, uyluk uzunluğu, baldır uzunluğu, bacak kuvveti ve esnekliklerinin dikey sıçrama mesafesine istatistikî olarak önemli derecede etken oldukları tespit edildi ($p < 0,01$). Yine hentbolcuların yaş, vücut ağırlığı, omuz çevresi, ön kol çevresi, el bileği çevresi, femur bikondüler çapı, göğüs derinliği çapı ve tüm kol uzunluklarının dikey sıçrama mesafesine istatistikî olarak etkili oldukları görüldü ($p < 0,05$). Elit hentbolcuların yatay sıçrama mesafelerine ön kol çevresi ve baldır uzunluğu ($p < 0,01$) ile boy uzunluğu, vücut yağ yüzdesi, bel çevresi, biakromial çapı, biiliak çapı, el bileği çapı, göğüs derinliği çapı ve esnekliklerinin ($p < 0,05$) etkili oldukları tespit edildi. Yaş arttıkça dikey sıçrama mesafesinin de paralel olarak arttığı görüldü. Ön kol çevresi arttıkça

dikey ve yatay sıçrama mesafelerinin de arttığı tespit edildi. Baldır çevresi arttıkça dikey ve yatay sıçrama mesafelerinin de arttığı görüldü. Vücut ağırlığı arttıkça dikey ve yatay sıçrama mesafelerinin düştüğü görüldü. Vücut yağ yüzdesi arttıkça dikey ve yatay sıçrama mesafelerinin azaldığı gözlemlendi. Uyluk çevresi arttıkça dikey sıçrama mesafesinin azaldığı görüldü. Sonuç olarak Elit Düzey Erkek Hentbol Takım Oyuncularının antropometrik özelliklerinin, dikey ve yatay sıçrama mesafelerine önemli etkileri olduğu tespit edildi.

Anahtar kelimeler: Hentbol, Elit, Antropometri, Dikey sıçrama, Yatay sıçrama

SUMMARY

THE EFFECTS OF ANTHROPOMETRIC MEASURES OF ELITE MALE HANDBALL TEAM PLAYERS ON THE VERTICAL AND HORIZONTAL JUMP DISTANCE

The aim of this dissertation is to study the effects of anthropometric features of elite male handball team players on the vertical and horizontal jump distance. In the study, the measures were applied to 112 people, 56 of whom being players in the Turkish Super League teams and 56 of whom being the control group who have not played sports. In the research, the anthropometric measures, leg force, flexibility tests (sit-reach) and vertical and horizontal jump distance of the subjects were measured. In order to get the statistical results SPSS 16.0 program was used. T test to determine the anthropometric profiles of the subjects, Variance Analysis Test to determine the national level of the subjects and to determine the percentage and frequency and the effects of anthropometric measurements to horizontal and vertical jump distance were used. In the variance analysis GLM (General Linear model) and Duncan multiple comparison tests were used. Meaningfulness level was found 0.01 and 0.05. The average age of height of the elite handballers in the research was 24,91, average height was 188,7 cm, average weight was 89,9 kg, vertical jump distance was 52,3 cm and horizontal jump distance was 238,1 cm.

As an outcome of measurements, it has been concluded that height, under skin fat thickness, chest size, waist size, thigh size, shin size, leg force and the flexibility of the leg are statistically very active in the vertical jump distance ($p < 0,01$). Similarly, age, weight, shoulder size, front arm size, wrist size, femur bicondular size, chest depth size and all arm length are statistically important in vertical jump distance.

Front arm size and thigh size ($p<0,01$) and height, the fat percentage of the body, vvaist size, biacromial size, bülak size, wrist sizc. Chest size and flexibilities ($p<0,05$) are important. It has been found out that as age increases, vertical jump distance, in a 312ort he way, increases. As front arm size increases, the vertical and horizontal jump distances, also, increase. As thigh size increases, the vertical and horizontal jump

distances increase. It has been found out that as weight increases, in a paralld way, the vertical and horizontal jump distances decrease. As the percentage of body fat increases vertical and horizontal jump distances decrease. As shin size increases, the vertical jump distancce dcreases. Consequently, it has been concluded that the anthropometric features of Elite Team Handballers have important effects on vertical and horizontal jump distances.

Key words: llandball, Elite, Anthropometry, Vertical Jump, Horizontal jump

**“17 YAŞ ALTI AVRUPA
BADMİNTON TAKIM
ŞAMPİYONASINA KATILAN
TÜRKİYE, AVUSTURYA, BELÇİKA,
MACARİSTAN MİLLİ TAKIM
SPORCULARININ BAZI FİZİKSEL
VE ANTROPOMETRİK
PARAMETRELERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI”**

POYRAZ, Adem. Doktora Tezi. Danışmanı:
Doç.Dr.Aysun **ÇEVİK DEMİRKAN**. 89 s.
Temmuz 2009

Araştırma, “17 Yaş Altı Avrupa Badminton Takım Şampiyonası’na Katılan Türkiye, Avusturya, Belçika, Macaristan Millî Takım Sporculannın Bazı Fiziksel ve Antropometrik Parametrelerinin Karşılaştırılması” amacıyla planlandı. Çalışmaya, 17 Yaş Altı Avrupa Badminton Takım Şampiyonası’na katılan, yaşlan 14-16 aralığında değişen, her takımında 8 sporcunun bulunduğu (4’er kız ve 4’er erkek) Badminton Türk Millî Takımı ile Avusturya, Belçika, Macaristan ülke takımlarından, toplam 32 denek gönüllü olarak katıldı.

Deneklerin, fiziksek ve antropometrik parametrelerini kapsayan ölçümler ise; boy, vücut

ağırlık, çap, çevre, uzunluk, skinfold, sistolik ve diastolik kan basınçlan, istirahat nabız, dikey sıçrama, vücut yağ yüzdesi, esneklik, bacak ve pençe kuvveti ölçümleri yapıldı. Elde edilen veriler kullanılarak; beden kitle indeksi, vücut yağ yüzdesi, toplam yağ ağırlığı, yağsız vücut ağırlığı, somatotip (endomorfi, mezemorfi, ektomorfi), anaerobik güç (levvis nomografi), relatif bacak kuvveti, relatif sağ ve sol el kuvveti, Microsoft Office Excel 2007 programında, 11 değişken formül edilerek hesaplandı Veriler “WINKS SDA 6” paket programında değerlendirildi.

Bu çalışmadaki, Avrupa badminton şampiyonasına katılmış tüm ülkelerin ortalama, yaşlan 15.34±0.82 yıl olduğu. Vücut ağırlık ortalamalan; erkek sporcularda 67.68±5.83 kg, bayan sporcularda 59,30±8, II kg, boy uzunluk ortalamalan erkek sporcularda 177.00±7.08 cm, bayanlarda 165.47±7,84 cm. olduğu, günde yaklaşık 2 kez, haftanın 5.21 ±0.94 günü ve günde toplam 3.15±0.96 saat/dk antrenman yaptıkları belirlendi. Belçika ve Macaristan’ın 8 yaşlannda, Türkiye 9.63, Avusturya’nın 9.37 yaşlannda badminton başladıkları tespit edildi. Avusturya (% 16.49±2.75) ve Macaristan (% 15.59±2.34) erkek badminton millî takım sporculannın vücut yağ yüzdesinin nominal değerlerin biraz üzerinde olduğu, Türkiye (% 14.34±0.44) ve Belçika’nın (% 14.79±1.45) vücut yağ yüzdesinin nominal değerlerinde kaldığı görüldü. Bayanlarda ise, Macaristan’ın (% 28.10±1.10) başta olmak üzere Avusturya (% 25.91±5.09) ve Belçika (% 26.13±3.10) takımlarının vücut yağ yüzdesi nominal değerlerin üzerinde olduğu, Türkiye’nin (% 24.21±3.64) vücut yağ yüzdesi normal değerler içinde kaldığı tespit edildi. Badmintonculann somatotip değerleri, erkek sporculann ortalamalan ekto-mezemorfi, bayanlann ise; endo-mezemortl komponentine sahip oldukları görüldü. Türkiye millî badminton takımı bayan sporcularının esneklik değerlerinin (36,50 cm), Avusturya (26,50 cm) sporculannndan önemli ölçüde yüksek olduğu tespit edildi.

Millî badminton takımı erkek sporculannnda, Türkiye ve Macaristan 312ort he312 arasında istirahattaki diastolik kan basıncı, Macaristan ve Belçika 312ort he312 arasında bacak kuvveti, Avusturya ve Belçika takım sporculannın biceps değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmüştür ($P<0.05$). Bayanlarda ise, Türkiye ve Avusturya takımları esneklik, istirahattaki kalp atım sayısı ve istirahattaki diastolik kan basınç değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($P<0.05$).

Türkiye, Avusturya, Belçika ve Macaristan millî badminton takımı erkek ve bayan sporculannın, beden kitle indeksi, vücut yağ yüzdesi, yağsız vücut ağırlığı ve toplam yağ ağırlıklan somatotip (endomorfi, mezemorfi ve ektomorfi), dikey sıçrama, anaerobik güç, esneklik (bayan sporcular

hariç), istirahattaki kalp atım sayısı (bayan sporcular hariç) ve istirahattaki sistolik kan basıncı, sağ ve sol el kavrama kuvveti ile relatif kuvvetleri, bacak kuvveti (erkek sporcular hariç), relatif bacak kuvveti, skinfold, çevre, çap ve uzunluk değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir ($P>0.05$).

Sonuç olarak, Türkiye ile Avusturya Belçika, Macaristan badminton milli takım sporculunun genelde benzer fiziksel ve antropometrik özelliklere sahip oldukları belirlendi.

Anahtar Kelimeler : Antropometri, Badminton, Fiziksel, Milli Takım, Parametre, Vücut Kompozisyonu.

SUMMARY

COMPARISON OF SOME ANTROPOMETRIC AND PHYSICAL PARAMETERS OF TURKISH, AUSTRIAN, BELGIAN AND HUNGARIAN NATIONAL TEAM PLAYERS PARTICIPATED IN L'NDER-17 EUROPEAN BADMINTON CHAMPIONSHIP

In this study, it was aimed to compare some physical and antropometric parameters of Turkish, Austrian, Belgian and Hungarian national team players participated in under-17 European Badminton Championship. A total of 32 volunteers aged between 14 and 16 from Turkish national badminton team and teams from Austria, Belgium and Hungary that contained 8 players (4 female and 4 male) took part in the under-17 European Badminton Championship were included in the study. Physical and antropometric parameters of samples that were height, body weight, diameter, circumference, length, skinfold, sistolic and diastolic blood pressures, relaxed pulse, vertical jump, body fat percentage, flexibility, upper leg and hand power were measured. Obtained data such as body mass index, body fat percentage, total fat weight, non-fat body weight, somatotype (endomorph, mesomorph, ectomorph), anaerobic power (Lewis nomography), relative upper leg power, relative right and left hand power were evaluated using Microsoft Office Excel 2007 program as 11 variables formulated. Data were examined with "WINK SDA 6" package programe. In the study, it was determined that the average age for all players was 15.34 ± 0.82 years, body weight was 67.68 ± 5.83 kg in males, 59.30 ± 8.11 kg in females, and the height was 177.00 ± 7.08 cm for males and 165.47 ± 7.84 cm for

females, and trained 5.21 ± 0.94 day/week being twice daily and 3.15 ± 0.96 min/h. It was determined that the players are started to play badminton when they are 8 years old in Belgium and Hungary, and 9.63 years old in Turkey and 9.37 years old in Austria. Body fat percentage in male badminton players from Austria ($16.49\pm 2.75\%$) and Hungary ($15.59\pm 2.34\%$) were slightly higher than normal values, however it was in normal range in Turkey ($14.34\pm 0.44\%$) and Belgium ($14.79\pm 1.45\%$). In females, body fat percentage was higher than normal values in Hungarian ($28.10\pm 1.10\%$) as leading team and Austrian ($25.91\pm 5.09\%$) and Belgian teams ($26.13\pm 3.10\%$) although it was in normal range in Turkish team ($24.21\pm 3.64\%$). Values of somatotype of badminton players, means of male players being mesomorph whereas females being endo-mesomorph component were observed. Flexibility values of Turkish national badminton players (36,50 cm) were significantly higher than Austrian players (26,50 cm)

Statistically significant differences were seen in relaxed diastolic blood pressure between Turkish and Hungarian teams, in upper leg power between Hungarian and Belgian teams and in biceps values between Austrian and Hungarian teams in male players ($p<0.05$). However in female players there were statistically significant difference in relaxed heart rate and relaxed diastolic blood pressure values between Turkish and Austrian teams ($p<0.05$).

No statistically significant differences were observed between Turkish, Austrian, Belgian and Hungarian national badminton team's male and female players regarding body mass index, body fat percentage, non-fat body weight and total fat somatotype (endomorph, mesomorph and ectomorph), vertical jump, anaerobic power, flexibility (except for female players), relaxed heart beat number (except for female players), right and left hand holding power with relative power, upper leg power (except for male players), relative upper leg power, skinfold, circumference, diameter and length values ($p>0.05$). In conclusion, Turkish national badminton team players in general had similar physical and antropometric traits in comparison to Austrian, Belgium and Hungarian players.

Key words: Antropometry, badminton, physical, national team, parameter, body composition.

GÜREŞÇİ VE FUTBOLCULARIN QUADRİCEPS VE HAMSTRİNG KAS KUVVETLERİNİN İZOKİNETİK SİSTEMLE DEĞERLENDİRİLMESİ VE SAKATLIK EĞİLİMLERİNİN ARAŞTIRILMASI

TORTOP, Yunus. Doktora Tezi. Danışmanı:

Doç.Dr. İsmail **TÜRKMENOĞLU**. 80 s. Kasım
2009

Bu çalışmada, izokinetik dinamometreyle güreşçi ve futbolculann hamstring ve quadriceps kas kuvvetlerinin farklı açılarda ölçülerek elde edilen bulgular doğrultusunda, antrenman yöntemlerinin değerlendirilmesi ve sporcularda buna bağlı sakatlık eğilimlerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Çalışmaya 20 güreşçi, 20 futbolcu ve 20 kontrol grubu olmak üzere toplam 60 denek alınmıştır. Sporcu olan deneklerin haftada 5 gün spor yapmaları ve en az 5 yıl aktif sporcu olmaları şartı aranmıştır. Denekler çalışmaya gönüllü olarak katıldı ve bütün deneklerden gönüllülük onan formu alındı. Çalışmaya katılan deneklerin diz fleksiyon/ekstansiyon kas kuvvetleri 60°/s ve 180°/s açılarda "Biodex System 3" marka izokinetik dinamometreyle ölçüldü. Çalışma verilerinin analizleri SPSS istatistik paket programında yapıldı. Güreşçi, futbolcu ve kontrol gruplarının dominant ve nondominant ekstremiteilerinin izokinetik kuvvetlerinin ölçüm sonuçlarının karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve tukey çoklu karşılaştırma testi kullanıldı.

Dominant ve Nondominant ekstremiteilerinin ekstansör (Q) 60°/s açılarda hız zirve tork değerlerinde güreşçiler ile kontrol grubu arasında güreşçiler lehine istatistikî olarak anlamlı bir farklık gözlemlendi ($p<0.01$). 180°/s açılarda hızda hem güreşçiler ile kontrol grubu ve hem de futbolcular ile kontrol grubu arasında istatistikî olarak ileri derecede anlamlı farklık olduğu görüldü ($p<0.001$).

60°/s açılarda hızda dominant ekstremite ekstansör (Q) zirve tork/vücut ağırlığı değerleri, güreşçilerin ve futbolculann değerlerinin kontrol grubunun değerlerinden yüksek olduğu gözlemlendi ($p<0.05$). 180°/s açılarda hızda da, güreşçi ve futbolcu gruplarının değerleri kontrol grubuna göre yüksek bulundu ($p<0.01$). 60°/s açılarda hızda nondominant ekstremite ekstansör (Q) zirve tork/vücut ağırlığı değerlerine göre, güreşçiler ile kontrol grubu arasında istatistikî olarak güreşçiler lehine anlamlı

bir farklık görüldü ($p<0.05$). 180°/s açılarda hızda ise, hem güreşçilerle kontrol grubu, hem de futbolcularla kontrol grubu arasında istatistikî olarak ileri derecede anlamlı farklık tespit edildi ($p<0.001$).

Güreş, futbol ve kontrol grupları arasında dominant ekstremiteilerinin 60°/s ve 180°/s açılarda hızlardaki H/Q zirve tork oranlarında istatistikî olarak anlamlı bir farklık bulunmadı ($p>0.05$). Ancak dominant ekstremite 180°/s açılarda hızdaki H/Q zirve tork oranlarında, kontrol grubunun ortalamalarının futbolculara göre yüksek olduğu görüldü ($p<0.05$).

Bu çalışmada, sporcularda lig seviyesi ve kalite yükseldikçe H/Q oranlarında düşüş gözlemlendi. Ayrıca açılarda hız arttıkça H/Q oranının da arttığı tespit edildi. Yapılan bu çalışmada tüm dominant ekstremite değerlerinin, nondominant ekstremite değerlerinden yüksek olduğu belirlendi ($p<0,05$). Ancak farklıkların sakatlanma konusunda kritik değer olarak kabul edilen % 10'un üzerine çıkmadığı görüldü.

Ayrıca, açılarda hız arttıkça quadriceps ve hamstring kas kuvveti zirve tork ve zirve tork/vücut ağırlığı değerlerinin düştüğü, tüm açılarda hızlarda quadriceps zirve tork ve zirve tork/vücut ağırlığı değerleri hamstring değerlerinden yüksek olduğu görüldü. Alt ekstremitede statik kuvvetin ön planda kullanıldığı güreşçilerin zirve tork değerleri, dinamik kuvvet kullanımına yönelik çalışan futbolculardan tüm açılarda yüksekti.

Sonuç olarak; çalışmaya katılan sporcu gruplarının H/Q ve dominant-nondominant oranları ile zirve tork ve zirve tork/vücut ağırlığı değerlerinin, sporculann birinci derecede sakatlanmalarına sebebiyet verecek düzeyde olmadığı, bilakis normal kabul edilen sınırlar içerisinde olduğu görüldü. Başka bir ifadeyle sporcularda orantısız kuvvet gelişimi ve ciddi bir sakatlık eğilimi bulunmadığı belirlendi. Bu durum sporcuların geçmişte doğru antrenman ve yöntemleriyle çalıştıklarını göstermiştir. Dolayısıyla çalışmaya katılan güreşçi ve futbolculann antrenman metodlarıyla ilgili yeni yaklaşımlar sunmaya ihtiyaç duyulmamıştır.

Anahtar Sözcükler :Diz, izokinetik, Kuvvet, Sakatlık, Spor

SUMMARY

ASSESSING QUADRICEPS AND HAMSTRING MUSCLE STRENGTH OF WRESTLER AND FOOTBALLERS WITH ISOKINETIC SYSTEM AND INVESTIGATION OF THEIR DISABILITY TENDENCY

This study aims to assess the training methods and connected to this to investigate disability tendency by measuring hamstring and quadriceps muscle strength of wrestlers and footballers with isokinetic dynamometer in different angles.

20 wrestlers, 20 footballers and 20 controls (a total of 60 subjects) were participated in this study. The tested persons who participated in this study do their sporting activity 5 days a week and active athletes for at least five years. And all of them voluntarily participated in the study 315ort he received a voluntary form.

Knee flexion / extension muscle strength of the subjects was measured with "Biodex System 3" isokinetic dynamometer in 60 deg/sec and 180 deg/sec angular speeds. Research data analysis was performed by SPSS statistical package program. One-way analysis of variance (ANOVA) and Tukey multiple comparison tests were used for comparing measurement results of isokinetic strength of the dominant and nondominant extremities of wrestler, footballers and controls.

Significant statistical difference was observed between the controls and wrestlers when considering extensor (Q) 60 deg /sec angular speed of the peak torque values of dominant and nondominant extremities. Wrestlers had higher angular speed than the controls ($p<0.01$). Significant statistical difference was also seen between wrestlers and controls as well as footballers and controls when it is 180 deg /sec ($p<0.001$).

It is found out that 60 deg/sec angular speed extensor (Q) peak torque / body weight values of dominant extremities of wrestlers and football were higher than that of the controls ($p<0.05$). It is also observed that the values of wrestlers and footballer higher than that of controls when it is 180 deg/sec ($p<0.01$). Significant statistical difference was observed between wrestlers and control when considering extensor (Q) 60 deg/sec angular speed of the peak torque values of nondominant extremities. Wrestlers had higher angular speed than the controls ($p<0.05$). Significant statistical difference was also seen between the values of wrestlers and

controls as well as the values of footballers and controls when it is 180 deg/sec ($p<0.001$).

No significant statistical difference was observed on dominant extremities of wrestlers, footballers and the controls when it is 60 and 180 deg/sec angular speeds of H/Q peak torque ratios ($p>0.05$). However, it is seen that 180 deg/sec angular speed of H/Q peak torque ratios of controls was higher than that of footballers ($p<0.05$).

In this study, we have seen that the sportsmen have less H/Q ratio as the quality of the game and the league level increases.

In addition, It was found out that the higher of the angular speed, the higher of the H/Q ratio. During the study, we have seen that all dominant extremity results were higher than nondominant extremity results ($p<0.05$). However, the difference between these wasn't 10% which is considered as critical level considering disability.

In addition to these, it is observed that when the angular speed increases, quadriceps and hamstring muscle strength and peak torque, peak torque / body weight values falls, also quadriceps peak torque and peak torque / body weight values were higher than the values of hamstring muscles. Peak torque values of wrestlers who use lower extremity static force more often was higher than that of the footballers who trains using dynamic force in all angular speeds.

In conclusion, it is found out that H/Q, and dominant-nondominant ratio and peak torque and peak torque / body weight values of sportsmen who participated in this study aren't at a level which primarily cause disability, but at a level adopted within limits. In other words, it is determined that there is no disability tendency and development of strength imbalance of sportsmen. This case have shown that they trained with a correct training methods, therefore, there is no need to provide a new approach about the training methods for wrestler and footballers participated in this study.

Key words: Disability, Isokinetic, Knee, Sport, Strength.

YENİ ZELANDA TAVŞANINDA LEYDİNG HÜCRELERİNİN SAYISININ STEREOLOJİK METOTLARLA HESAPLANMASI

AKOSMAN Murat Sırrı, Doktora Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. İsmail **TÜRKMENOĞLU**. 55
s. Aralık 2009

Testisler erkeklerde üremeyle ilgili bir çift organdır. Spermatozoa ve testosteron hormonu üretiminden sorumludurlar. Testosteron hormonu Leydig hücrelerinden salgılanır. Biz bu çalışmamızda on iki adet Yeni Zelanda Tavşanının testislerindeki Leydig hücrelerini stereolojik metotlarla saydık. Sayımlar tavşanlardan altısının sağ testisleri altısının da sol testisleri üzerinde gerçekleştirildi. Testisler Düz (Smooth) Parçalama metoduyla örneklendi ve Leydig hücreleri Optik Disektör sondaları kullanılarak sayıldı. Ortalama Leydig hücre sayısı her bir testis için 28×10^6 , hata katsayısı $CE(N)$ 0,082 ve CV'de 0,14 olarak bulundu. Çıkan bu sonuçlar stereolojik açıdan uygun bulunmuştur. Sonuçlar stereolojik metotlar ve varsayım dayalı metotlardan elde edilen sonuçlarla karşılaştırıldı. Veriler stereolojik çalışmalardan elde edilen verilerle uyurken, varsayım dayalı çalışmalardan elde edilen verilerden farklıydı. Araştırmalarımız sonucunda varsayım dayalı metotların aynı türe uygulanırsa bile farklı sonuçlara ulaştığı gözlemlenmiştir.

SUMMARY

THE INVESTIGATION OF LEYDIG CELL NUMBERS IN THE NEW ZEALAND RABBIT BY USING STEREOLOGICAL METHODS

Testicles are paired organs that related with the reproduction of the males. They produce spermatozoa and testosterone hormone. That hormone secrets from the Leydig cells. In this study our aim was to count the 12 New Zealand Rabbit's Leydig cells by stereological methods. The results were compared with model-based methods. Testicles were sampled using smooth fractionator approach and Leydig cell number was estimated via optical disectors. Counts were performed on six rabbit's right and six rabbit's left testis. The mean leydig cell number was found 28×10^6 for one testis. The mean $CE(N)$ was 0.082 and the CV was 0.14.

We concluded these findings are well matched with other stereological studies which performed on testicles. But results were different from model-based studies. Because model-based methods generates erroneus values. They produce different results when they apply even on the same species.

GÜREŞ MİLLİ TAKIM SPORCULARINDA KAN GRUPLARININ VE BESLENME ALİŞKANLIKLARININ BAŞARILARINDAKİ ROLÜNÜN ARAŞTIRILMASI

YAĞMUR, Rıfat. Doktora Tezi. Danışmanı.
Prof. Dr. İsmail **TÜRKMENOĞLU**. 114 s. Ekim
2011

Bu araştırmada öncelikle Millilik düzeyine ulaşmış uluslar arası birçok şampiyonada derece almış sporcuların hangi kan gruplarında yoğunlaştıklarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde sporcu beslenmesi kriterleri ile birlikte değerlendirilerek sportif başarılarında kan grubunun ve beslenme ilkelerinin etkileri incelenmiştir.

Çalışma kapsamına alınan 104 erkek, 24 kadın toplam 128 sporcuya 32 sorudan oluşan anket uygulandı. Beş bölümden oluşan anket formu ile demografik, anatomik ve antropometrik bilgilerine, sosyal algı durumlarına, fizyolojik özelliklerine, beslenme alışkanlıklarına ve uluslar arası başarı durumları değerlendirildi.

Araştırmaya katılan sporcuların çalışma sonucunda elde edilen veri değerlendirmeleri SPSS-18 paket programında yapıldı. Milli güreşçilerin başarılarının karşılaştırılması sonucu ülkemizde görülme sıklığı yüksek olan A Grubu Rh (ARH) (% 42) ve 0 Grubu (ORH) (% 33,2) kan gruplarının genel dağılıma göre çalışmamızda da diğer gruplardan daha fazla sayıda başarılı olduğu konusunda anlamlı bir farklılık gözlemlendi.

Milli takım güreşçilerimizin ilk uluslar arası başarılarına bakıldığında Yıldızlar kategorisinde ilk kez derece alan sporcularımızla Gençler ve Büyükler şampiyonalarında ilk kez derece alanların karşılaştırılmasında Yıldızlar % 70,2 , Gençler %24,2 , Büyükler %5,6 oranları ortaya konularak yıldızlar kategorisinde başarılı olan sporcu sayılarının lehine anlamlı bir farklılık gözlemlendiği

saptandı. Anketimizde milli güreşçilerimizin genel kan grubu dağılım değerleri ile her kan grubunun kendi iç dağılım değerleri karşılaştırıldığı da başarı faktöründe ülkemizde görülme sıklığı % 16 gibi düşük olan olan (B RH) grubuna ait milli güreşçilerin diğer kan gruplarına sahip güreşçilerden daha başarılı olduğu belirlendi. Uluslar arası müsabakalarda birçok kez yer alan sporcularımızın katıldıkları şampiyona sayıları ve beslenme alışkanlıklarının değerlendirilmesi sonucu güreşçilerimizin dengeli ve sağlıklı beslenme ilkelerinden protein, yağ, karbonhidrat ve sıvı tüketimlerine gerektiğinden daha düşük oranlarda riayet ettikleri görüldü.

Çalışma grubumuzda bulunan milli sporcuların kilo dağılımlarının çoğunlukla 55 kg 66 kg ve 76 kg'da toplandığı tespit edildi. Bu sıklıklerdeki güreşçilerin kan grupları, yüzde oranlar açısından yüksek değerde (A RH+) kan grubunda yoğunlaşırken, görülme sıklığı az olan (A RH-), (B RH+) ve (B RH-) gruplarının da oran olarak bu sıklıklerde yüksek farklılığı görüldü.

Araştırmanın sonuçlarına göre, uluslar arası başarı kriterleri yükseldikçe kan gruplarının da belirli gruplarda yoğunlaştığı tespit edildi. Aynı zamanda beslenme alışkanlıklarının da başarı oranı düşük sporculara oranla daha sağlıklı ve dengeli oldukları gözlemlendi.

Sonuç olarak Araştırmaya katılan milli güreşçilerin kan grubu dağılımlarının ülkemizdeki kan gruplarının genel dağılımlarına benzer oranlar gösterdiği görüldü. Ancak çalışmaya katılan sporcuların kan gruplarını ülke genelinin genel dağılımlarından ayrı tutarak kendi sayısal oranları içerisinde değerlendirdiğimizde başarıda yoğunlaşan grupların daha az sıklıkla görülen gruplarda öne çıktığı sonucu ortaya çıkarıldı. Aynı zamanda güreş milli takım sporcularının başarılarında dengeli ve sağlıklı beslenme ilkelerine yeterli düzeyde dikkat etmedikleri dolayısıyla başarı kriteri olarak beslenme konusunda bilinçlendirilmeleri gerektiği gözlemlendi. Dünyada bir çok spor adamı, spor uzmanı ve fizyoterapistler kan kimyası ve kan fizyolojisinin sportif performans etkisi olabileceği düşüncesi ile ilgili yeni çalışmalar ve yaklaşımlar ortaya koymaktadırlar.(kaynak). Dolayısı ile çalışmamızın ülkemizde üst düzey sportif başarıların yakalanması amacıyla kan grubu, beslenme ve başarı arasında korelasyon olup olmadığının incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Kan gruplarının ve beslenme alışkanlıklarının milli güreşçilerin başarıları etkisi üzerinde etkisinin daha geniş serili çalışmalarla ve kan biyokimyası ve kan grubu analizleri ve genetik araştırmalarla yapılarak tekrarlanmasının büyük katkı sağlayacağı düşüncesindedir.

Anahtar Kelimeler: Milli Sporcu, Güreş, Kan , Kan Grupları, Beslenme , Spor

SUMMARY

INSPECTION OF BLOOD GROUPS AND NUTRITION HABITS OF NATIONAL WRESTLING TEAM SPORTSMEN ON THEIR SUCCESS

In this study, the primary aim was to find out the concentration of blood groups of sportsmen who reached to national team level and achieved many successes in many international tournaments. The findings have been evaluated together with their nutrition habits and positive impacts of blood groups and nutrition principles on success are presented.

104 male and 24 female and in total 128 sports people meeting the criteria were asked to answer a 32 questions questionnaire. The questionnaire which consisted 5 sections aimed to find out their demographic and anthropometric data, social perception conditions, some physiological features, nutrition habits and international success.

SPSS-18 software was used for the evaluation of data obtained from the participant sportsmen. A significant difference is observed in the success of national wrestling team sportsmen with blood groups of 42% A Rh (ARH) and 33.2% 0 group (ORH) than the other groups. When the first international successes of national sportsmen are inspected, the comparison of achieving ranks 317ort he first time in junior sportsmen with young and adult sportsmen show that juniors sportsmen have significant difference with 70.2% than youth with 24.2% and adults with 5.6%. The comparison of all the data collected 317ort he questionnaire about blood groups of national wrestlers and internal distribution levels among themselves shows a difference from the Group B Rh (BRH) type blood which has a low density of 16% in Turkey in terms of their advanced level of success. The evaluation of the number of attendance to international championships and nutrition habits of sportsmen points out that these sportsmen care about balanced and healthy nutrition principles with lower levels of protein, fat, carbon hydrate and liquid consumption.

Weight distributions of participant sportsmen are gathered at 55 kg., 66 kg. and 76 kg. in general. The blood types of the sportsmen in these weight categories are centered highest at (A RH+) while the prevalence of rare blood groups (A RH-), (B RH+) and (B RH-) in these weight groups are high. According to the results of the study, blood groups are centered around some specific groups with the increase in international success criteria. It is also observed that these sportsmen have more healthy

and balanced nutrition habits than the sportsmen with lower levels of success. As a result; it is observed that the distribution of blood groups of national wrestling team members show similar rates to the general distribution of blood groups in Turkey. But when the blood group distribution of national sportsmen is separated from the general national distribution and rated among themselves, it is observed that less prevalent groups come into prominence 318ort he intensifying groups around success. It is also observed that national wrestling team sportsmen do not care about balanced and healthy nutrition principles sufficiently and thus they should be informed about nutrition as a component of success. Today, many sportsmen, sport specialists and physiotherapists make studies and bring new approaches on the effects of chemistry of blood and blood physiology on sportive performance. () Thus, in order to pursue higher levels of success in our country, it is found necessary to evaluate if there is a correlation between blood groups, nutrition habits and success of national wrestlers. We are in the opinion that repeating the investigation of the impact of blood groups on the success of national wrestlers with studies with wider masses by using blood biochemistry, blood groups analysis and genetic researches will make a great contribution to the literature and sports world.

Key Words: National Sportsman, Wrestling, Blood, Blood Groups, Nutrition, Sports

VETERİNER FAKÜLTESİ
ANATOMİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYONKARAHİSAR İLİ AMATÖR FUTBOL TAKIMLARINDA OYNAYAN SPORCULARDA GÖRÜLEN SAKATLANMA SIKLIKLARI VE NEDENLERİNİN ARAŞTIRILMASI

YILDIZ Mehmet, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Aysun **ÇEVİK**
DEMİRKAN. 55s.Haziran 2009

Bu çalışmada amaç Afyonkarahisar Süper Amatör ve 1 Amatör klasmanlarında meydana gelen spor sakatlanmalarının genel olarak sıklıklarını ve nedenlerini araştırmaktır. Bu şekilde sakatlanmaların şekli dağılımı, sakatlıkları etkileyen faktörleri ve sakatlanma mekanizmasını anlamamıza yardımcı olacaktır. Bu çalışmada geçmisi kapsayan tarama modeli kullanılmıştır. Süper amatör kümeden 10 takım (125 erkek sporcu) ve 1. Amatör kümeden 10 takım (125 erkek sporcu) toplamda 250 erkek sporcuya, içinde; Sporcuların genel demografik yapısı, kondisyon durumları, mevkileri, klasmanları, saha zemini, sakatlanma bölgeleri ve 321ort he321321ni ve hangi aktivite sırasında sakatlandığı vb. soruları içeren bir anket çalışması uygulanmıştır. Çalışmada ele geçen veriler Excel ve SPSS 13.0 programında değerlendirilmiştir. Sakatlanma ve bileşelerinin ölçülmesi amacıyla frekans ve değişkenler üzerinde etkisini ölçmek amacıyla da ki kare testi uygulanmıştır.

Testlerin değerlendirilmesi sonunda amatör oyuncuların yaş ortalamasının ortalama (23,97) olarak bulundu. Sporcuların (%58,6)'sı sakatlanmadan kaynaklanan en az bir müsabakaya katılamamışlardır. Sakatlanmadan en çok etkilenen vücut bölgeleri; ayak/ayak bileği (% 31,2), alt bacak (%17,6) ve diz (%15,1); En yaygın görülen sakatlanma tipleri burkulma (%29,0), kas sakatlıkları (%22,1), yara-bere (%14,1) olduğu görüldü. Müsabaka sırasında meydana gelen (%72,4) sakatlanmaların oranı antrenman (%12,4) ve gayri resmi müsabakalarda (%15,2) meydana gelen sakatlanmalardan daha fazla olduğu saptandı. Sakatlığın derecesine göre en çok sırasıyla orta (%45,1), hafif (%38,0) ve ağır sakatlıklar (%16,9) olduğu tespit edildi.

Bu çalışmada ayrıca sporcuların futbol oynadıkları yıllar 5,012 standart sapma ile ortalama (10,3)'dür. Daha çok tecrübeye (7-15 yıl arası) sahip olan sporcuların, tekrar eden sakatlanmalardan dolayı,

sakatlanma oranının (%39,6) daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında sakatlıkların çok büyük bir kısmı müsabakaların 2. Devresinde (59,6) olmakla birlikte, sakatlığın ortaya çıkmasını etkileyen saha zemini olarak sırasıyla suni çim (%50,8) ve toprak zemin (%38,8) oluşturmaktadır. Sporcuların sakatlanmalarına etki eden faktörler arasında yetersiz antrenman (%21,2), yetersiz ısınma (%20,4) , saha çesidi (%16,8), saha zemini (%15,4) öne çıkan nedenler arasında olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: Afyonkarahisar, Futbol, amatör, sakatlık

SUMMARY

The aim of this study is to investigate about frequency of getting injured and causes at sportsmen at the super amateur and first division soccer teams in Afyonkarahisar. By this way identification and description of injury prevalence, type of injury, possible causal factors, mechanisms of injuries could be 321ort comprehended. In this study survey technique is used. There are 10 teams (125 players) from super amateur male soccer clubs, 10 teams (125 players) from first division male soccer teams and totaly 250 soccer players took part in this survey. This survey had some kinds of questions which includes demographic characteristics and position areas of soccer players, their divisions, playing surface, types and locations of injuries and the occurrence of injury during in which activity. The findings that were obtained from this study were evaluated through EXCEL and SPSS 13,0 programme.ki kare test is carried out to be analysed of the data. Through the evaluation of the tests, the ages of soccer players in amateur sports clubs mean 23,97. %58,6 of players couldn't participate at least one competition due to injury. The most body parts prone to injuries are foot and ankle (% 31,2), lower extremities (%17,6), knee (%15,1); the most common types of injury are sprains (%29,0), muscle strains (%22,1), contusion/bruise (%14,1). The proportion of injuries which takes place during the match (%72,4) is higher than during the training (%12,4) or unoffical competition (%15,2). If the injuries are classified according to their range, moderate ones are seen mostly (%45,1) and followed by minor (%38,0) and serious injuries (%16,9).

Furthermore, in this study the years in which players play football are approximately (10,3) with the 321ort he321 deviation as (5,012). The study revealed that the experienced players (7-15 years) are more prone to injuries than the unexperienced

ones (%39,6). In addition to this, most injuries happened at the second session (%59,6). The playing surfaces causing injuries are respectively artificial turf (%50,8) and dirt surface (%38,8). The factors which have an effect on the injuries of players are insufficient training (%21,2), insufficient practice (%20,4), the type of playing ground (%16,8) and playing surface (%15,4).

Key words: Afyonkarahisar, Soccer, Amateur, injuries

BÖBREK HACMİNİN STEREOLOJİK METOTLARLA HESAPLANMASI

KOÇAK Kerem Göker , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. İsmail **TÜRKMENOĞLU**.42
s. Ocak 2010

Böbrekler canlılarda bosaltım ile ilgili bir çift organdır. Böbrekhacmindeki değişimler yaşam kalitesini etkilemesi açısından önemlidir. Bizbu çalışmada 6 adet pırlak koyunu böbrek hacimlerini stereolojik metotlarla hesapladık. Hesaplamalar üçünün sağ böbrekleri ve üçünün sol böbrekleri üzerinde gerçekleştirildi. Böbrekler Arsimet Prensibi ve Cavalieri Prensibi ile ölçüldü. Ortalama böbrek hacimleri Arsimet Prensibi için 79,66ml, Cavalieri Prensibi için 76,67ml, hata katsayısını 0,03 olarak bulundu. Çıkan bulgular Arsimet ile Cavalieri Prensiblerinin sonuçlarıyla ve önceki stereolojik çalışmalardan elde edilen bulgularla karşılaştırılarak, stereolojikaçından uygun olduğu bulunmuştur. Çalışmamızın neticesinde Cavalieri Prensibleri, uygulanması kolay ve böbrek bölgelerinin hacimlerini ayrı ayrı hesaplanmasına olanak sağlayan metot olduğu saptanmıştır.

SUMMARY

Kidneys are paired organs that related with excretion. And the changes on it's volume was important for the quality at life. In this study we aimed to estimate the total volume at the kidneys are the volume ratios between the regions at the kidneys.(cortex, medulla and pelvis). We perform that aim on six Pırlak sheeps kidneys; three at them right and three at them left kidneys volume was calculated both Archimedian Principles and Cavalieri Principles. The results were compared between these methods and other studies and were

found appropriate. The mean volume of the kidneys was found as mean 79,66ml, by using Archimedian Principles and 76.6ml by using Cavalieri Principles, respectively. Our results showed that using the Cavalieri Principle is simple and unbiased and it is the only method that can calculate the ratios between the regions of the kidney.

AFYONKARAHİSAR İLİNDE ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA 7-12 YAŞLARINDAKİ ENGELLİLERDE 12 HAFTALIK DÜZENLİ EGZERSİZLERİN, BAZI FİZİKSEL VE FİZYOLOJİK PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

DOĞAN, Hüsamettin Yüce, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. İsmail **TÜRKMENOĞLU**.31
s. Şubat 2010

Bu araştırma; Afyonkarahisar ilinde özel eğitim kurumlarında 7-12 yaşlarındaki engellilerde 12 haftalık düzenli egzersizlerin, bazı fiziksel ve fizyolojik parametreleri üzerine etkilerini belirlemeye yöneliktir. Araştırmada 20 deneye 12 haftalık atletizm antrenman programı uygulanmış elde edilen verilerin frekans dağılımı ile ilişkilendirmeleri t-testi analizleri SPSS programında yapılmış, anlamlılık düzeyleri 0,05 olarak belirlenmiştir. Deneklerin boy ve vücut ağırlıklarının ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($P > 0.05$). Deneklerin sağ el kavrama kuvveti ve sol el kavrama kuvvetlerinin ortalamaları arasında ileri derecede anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($P < 0,01$). Deneklerin Bacak kuvvetinin ortalamaları arasında ileri derecede anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($P < 0,01$). Deneklerin Dikey sıçrama kuvvetlerinin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($P < 0,05$). Deneklerin esneme mesafelerinin ortalamalarında ileri derecede anlamlılık olduğu görülmüştür ($P < 0,01$).

Sonuç olarak; bu çalışmanın verilerinden elde ettiğimiz bulgulara göre, 3 aylık özel düzenlenmiş ve kontrolü yapılmış güç kuvvet egzersizlerinin, çocukların fiziksel ve fizyolojik performanslarını olumlu yönde geliştirdiği, onların yaşam kalitesinde önemli şekilde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Çocuklara yönelik egzersiz çalışmalarının yaptırılması neticesinde, ortaya çıkan sonuçların olumlu olduğu görülmüştür.

SUMMARY

SPECIAL EDUCATION INSTITUTIONS AFYONKARAHISAR, 12 WEEKLY REGULAR EXERCISE FOR CHILDREN 7 – 12 YEARS OF IN, INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF PHYSICAL AND PHYSIOLOGICAL PARAMETERS

This research; in special education institutions in the province of Afyonkarahisar in 7–12 years with disabilities in the regular 12 week exercise is intended to identify the effects some physical and physiological parameters. 20 subjects in the study were applied to the 12-week athletic training program, frequency distribution of the data obtained with the associations made in SPSS t-test analysis, significance level was set at 0.05. Between The average of Height and body weight of subjects is seemed that there is not significant difference. ($P \geq 0.05$). Right-hand grip strength of subjects and the left hand grip strength between the average is seemed to be a highly significant difference ($P < 0,01$). Forces between the legs of subjects the average is seemed to be highly significant difference ($P < 0,01$). Subjects between the mean of the vertical jump force is seemed to be a significant difference ($P < 0,05$). The average distance of subjects in the high degree of flexion was seen as a significant ($P < 0,01$). In conclusion, the data obtained from these studies according to the findings, control has been and specially designed 3-month exercises the power of force, physical and physiological performance of children developed positively, their quality of life was found to be effective in a significant way. As a result of exercise for children to do their work, the result is seemed to be positive.

ŞİNSİLLA'DA BÖBREK HACMİNİN STEREOLOJİK METODLA ARAŞTIRILMASI

BAŞARAN, Esra .Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Doç.Dr.Aysun **ÇEVİK DEMİRKAN**.76 s. Mayıs
2010

Vücut için hayati öneme sahip olan böbreklerin hacminin bilinmesi tedavi veya daha sonra yapılacak çalışmalarda kullanabilmek için kritik öneme sahiptir. Çalışmamızda şinşilla böbreğinde total böbrek hacminin Arşimet prensibi ve Cavalier metodu kullanılarak hesaplanması amaçlandı.

Araştırmamızda, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Anatomi ABD „da daha önce sinir sistemi üzerinde yapılan çalışmalarda kullanılan ve tespit solüsyonu içerisinde bulunan 10 adet (5 adet dişi, 5 adet erkek) yetişkin sağlıklı şinşilla böbreği kullanıldı. Ortalama ağırlıkları 1,5 ile 1,8 gr arasında olan şinşilla böbreklerinde, Arşimet yöntemiyle erkeklerde ortalama hacim 1.11 cm³, dişilerde 0,94 cm³ hesaplandı. Cavalier metoduyla hesaplanan hacim; erkeklerde ortalama 0,97 cm³, dişilerde 0,84 cm³, hata katsayısı ise 0,03 olarak bulundu. Erkek böbreklerin ortalama hacminin, dişi böbrek hacminden fazla olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca böbrek total hacmi Arşimed prensibi ve Cavalier metoduyla hesaplanabilirken; korteks, medulla ve pelvis hacmi yalnızca Cavalier metoduyla hesaplanabilmektedir.

Çıkan bu sonuçlar önceki çalışmalarda elde edilen sonuçlarla karşılaştırılarak stereolojik açıdan uygun olduğu bulundu. Uygulaması kolay bu stereolojik çalışmanın diğer stereolojik çalışmalara önemli katkı sağlayacağı kanaatine varıldı.

SUMMARY

INVESTIGATION OF KIDNEY VOLUME BY STEREOLOGICAL METHOD IN THE CHINCHILLA

It is critically important to know the volume of kidneys, which are vital 323ort he body, in order to use the volume data in personal treatment or to contribute to other studies. In our work, the aim was to calculate the total volume of the kidney of chinchilla by using Archimedes principle and Cavalier Method.

In our research, 10 (5 female, 5 male) healthy adult chinchilla kidneys were chosen as subject of the study, which were previously used in nervous system studies and kept in detection solution in Afyon Kocatepe University.Faculty of Veterinary Medicine, Department of Anatomi. Average weight of the kidneys used in the study changed from 1,5 to 1,8 grams. Average volumes of kidneys

were calculated by using Archimedes principle as 1.11 cm³ for males and 0,94 cm³ for females. However, by Cavalier Method it was calculated as 0,97 cm³ for males and 0,84cm³ for females. Error coefficient was found to be 0,03. It was observed that the average volume of male kidney was higher than female. The total volume of kidney can be calculated by using Archimedes principle or Cavalier Method whereas the volumes of cortex, medulla and pelvis can only be calculated by Cavalier Method.

It was found that the results of this study were stereologically similar to previous studies. It was concluded that this stereological study could provide a significant contribution to other stereological studies.

formaldehite, the hearts was cutting 1 cm intervals to measured.

The mean values for the heart, left and right heart spaces respectively 178,6 cm³, 9,4 cm³ and 14,9 cm³. We concluded that Cavalieri Principles could estimate the volume and the volume fractions of the heart.

KALP HACMİNİN STEREOLOJİK METODLA HESAPLANMASI

KÖMÜRCÜ Hikmet, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. VURAL ÖZDEMİR.40 s.
Haziran 2010

Sunulan bu çalışmada kalbin ve kalp boşluklarının hacimlerine ulaşabilmek için tarafsız ve etkin bir stereolojik metot olan Cavalieri prensibi kullanılmıştır. Cavalieri prensibi bir organı oluşturan yapısal parametrelerin hacimlerinin ayrı ayrı hesaplanmasına da olanak vermektedir (Kalp ve kalp hacimlerinin hesaplanması gibi). Çalışma Afyon ilinde yetişmiş 8 adet koyun kalbi üzerinde gerçekleştirildi. Koyunların kalpleri formaldehitte tespit edildikten sonra 1 cm aralıklarla dilimlendi ve ölçümler yapıldı. Koyunların kalpleri ortalama olarak 178,6 cm³, sol ventrikülün boşluğu 9,4 cm³ ve sağ ventrikülün boşluğu da 14,9 cm³ olarak bulunmuştur. Sonuçlar neticesinde Cavalieri prensibi kalbin ve kalp boşluklarının hacimlerinin hesaplanmasında kullanılabilir.

SUMMARY

The aim of this study was to estimate the mean value of the heart and the heart spaces by Cavalieri principles. Cavalieri principles allows to evaluate the structural parametres of the organs (like heart and heart spaces). This study was performed on 8 sheeps heart, growing in Afyon. After fixasyon by

VETERİNER FAKÜLTESİ
BESİN/GIDA HIJYENİ VE TEKNOLOJİSİ
ANABİLİM DALI
(Doktora)

GELENEKSEL BİR PEYNİR: AFYON TULUM PEYNİRİNİN KARAKTERİZASYONU VE DENEYSEL OLARAK İNOKULE EDİLEN BRUCELLA ABORTUS VE BRUCELLA MELİTENSİS SUŞLARININ ÜREME VE CANLI KALMA YETENEKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

KARA Recep, Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr.
Levent **AKKAYA**. 159 s. Mart 2011

Yapılan bu çalışmanın ilk bölümünde Afyonkarahisar'da 3 farklı tulum peyniri üreticisine geleneksel metotla imal ettirilen Afyon Tulum peyniri örneği (A, B, C grubu) ve A.K.Ü. Veteriner Fakültesi Besin/Gıda Hijyeni ve Teknolojisi Anabilim Dalı Laboratuvarında deneysel olarak üretilen Afyon Tulum peyniri örneğinin (D grubu) olgunlaşma periyodunda mikrobiyolojik, kimyasal ve duyuşsal özellikleri ile mikroflorasında bulunan bazı laktik asit bakterilerinin izolasyon ve identifikasyonu yapılmıştır. Çalışmanın 2. bölümünde ise öncelikle Afyonkarahisar piyasasından temin edilen, taze peynir (Çoban Peyniri) ve Afyon Tulum Peyniri örnekleri ile koyun-kuzu tulumlarında *Brucella abortus* ve *Brucella melitensis* varlığı araştırılmıştır. Son olarak deneysel olarak üretilmiş Afyon Tulum Peynirinin üretim ve olgunlaşma periyodunda *Brucella abortus* (NCTC 10863) ve *Brucella melitensis* (NCTC 10094)'in üreme ve canlı kalma yetenekleri belirlenmiştir. Yapılan bu çalışmada çalışmanın başlangıcında taze peynirlerde toplam aerob mezofilik bakteri, Enterobacteriaceae, koliform, *Micrococcus/Staphylococcus*, psikrofilik bakteri, proteolitik bakteri, lipolitik bakteri, maya/küf, *Lactobacillus* spp./*Leuconostoc* spp./*Pediococcus* spp., *Lactococcus* spp. ve *Enterococcus* spp. sayıları yüksek seviyelerde saptanmıştır ($p<0,01$). Afyon Tulum Peynirlerinde olgunlaşma periyodunun 0 ile 7. günleri arasında toplam aerob mezofilik bakteri, *Micrococcus/Staphylococcus*, psikrofilik bakteri, proteolitik bakteri, lipolitik bakteri, maya/küf, *Lactobacillus* spp./*Leuconostoc* spp./*Pediococcus* spp., *Lactococcus* spp. ve *Enterococcus* spp. sayılarında artış tespit edilmiştir ($p<0,01$). Afyon Tulum Peyniri örneklerinde tüm olgunlaşma periyodu boyunca (7. ve 90. günler arasında) aerob mezofilik bakteri, Enterobacteriaceae,

Micrococcus/Staphylococcus, proteolitik bakteri, lipolitik bakteri, maya/küf, *Lactobacillus* spp./*Leuconostoc* spp./*Pediococcus* spp., ve *Lactococcus* spp. sayılarında azalma gözlenmiştir ($p<0,01$). Yapılan kimyasal analizlerde Afyon Tulum Peyniri gruplarında olgunlaşmanın başlangıcında kuru madde, yağ, protein, kül, tuz, asitlik (LA), pH, ve aw değerlerinin farklı olduğu saptanmıştır ($p<0,01$). Afyon Tulum Peyniri örneklerinin olgunlaşma periyodu boyunca toplam duyuşsal puanları olgunlaşmanın 30. gününde 70-85 puan; 60. gününde 60-85 puan; 90.gününde ise 60-75 puan aralıklarında olduğu tespit edilmiştir.

Afyon Tulum Peyniri örneklerinde olgunlaşma süresince *Lb. paracasei* subsp. *paracasei*, *Lb. plantarum*, *Lb. brevis*, *Lb. curvatus* ssp. *curvatus*, *Leu. Mesenteriodes* subsp. *mesenteriodes* /*dextranicum*, *P. acetilactici*, *Lc. lactis* ssp *lactis*, *E. faecalis* ve *E. faecium* olmak üzere toplam 9 farklı NSLAB türü identifiye edilmiştir. Yapılan analizlerde en baskın tür olarak *Lb. brevis* (%23,52-%27,77) identifiye edilmiştir.

Yapılan çalışmanın 2. bölümünde analize alınan 100 taze peynir örneğinde 9 (%9) *Brucella* spp. tespit edilmiş bunlardan 2 (%2)'si *B. abortus*, 7 (%7)'si *B. melitensis*; 50 Afyon Tulum Peyniri örneğinde (%6) *Brucella* spp. tespit edilmiş, izolatlardan 1 (%2)'i *B. abortus*, 2 (%4)'si *B. melitensis* olarak identifiye edilmiştir. Analiz edilen tulum örneklerinde ise *Brucella* spp. tespit edilmemiştir. Afyon Tulum Peynirinin üretim ve olgunlaşma periyodunda *B. abortus* (NCTC 10863) ve *B. melitensis* (NCTC 10094)'in üreme ve canlı kalma yetenekleri üzerine yapılan çalışmada, 4 log kob/g seviyelerinde deneysel olarak inokule edilen A1 grubunda *B. abortus*'un olgunlaşmanın 15. gününde pH 5,46, LA 0,42, aw 0,88 ve tuz %4,34 değerlerinde iken; 6 log kob/g seviyelerinde inokule edilen A2 grubunda *B. abortus*'un ise olgunlaşmanın 45. gününde pH 5,32, LA 0,52, aw 0,86 ve tuz %4,45 değerlerinde iken inhibe olduğu tespit edilmiştir. *B. melitensis*'in 4 log kob/g seviyesinde inokule edildiği B1 grubunda *B. melitensis*'in olgunlaşmanın 30. gününde pH 5,36, LA 0,49, aw 0,87 ve tuz %4,43 değerlerinde iken; 6 log kob/g *B. melitensis*'in inokule edilen B2 grubunda olgunlaşmanın 30. gününde pH 5,36, LA 0,49, aw 0,87 ve tuz %4,42 değerlerinde iken inhibe olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak çalışmanın birinci bölümünde elde edilen mikrobiyolojik ve fiziko-kimyasal parametreler temel alınarak, Afyon Tulum Peyniri standardının oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. İdentifiye edilen 9 farklı NSLAB türünün starter kültür olarak kullanılabilmesine ve daha sonraki aşamalarda oluşturulan starter kültür kombinasyonu ile istenilen kalite özelliklerine sahip pastörize

sütten üretilen Afyon Tulum Peyniri üretimine yönelik çalışmalara temel oluşturacaktır. Çalışmanın ikinci bölümünde elde edilen bulgulara göre, Afyon Tulum Peyniri üretiminde kontamine taze peynirlerin kullanılmasının Bruselloz açısından halk sağlığı için bir risk oluşturabileceği belirlenmiştir. *B. abortus* ve *B. melitensis*'in Afyon Tulum Peynirinde üreme ve canlı kalması üzerine, deneysel olarak inokule edilen bakteri suşunun ve sayısının etkisi bulunmaktadır. Afyon Tulum Peyniri üretiminde *Brucella* spp. içermeyen mikrobiyolojik kalitesi iyi olan sütlerin kullanılması ve gerekli olgunlaştırma süre ve şartlarına uyulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Peynir, Tulum Peyniri, Laktik Asit Bakterileri, Non-Starter Laktik Asit Bakterileri, *Brucella abortus*, *Brucella melitensis*.

SUMMARY

A TRADITIONAL CHEESE: CHARACTERIZATION OF AFYON TULUM CHEESE AND SURVIVAL ABILITY OF EXPERIMENTALLY INOCULATED BRUCELLA ABORTUS AND BRUCELLA MELITENSIS

In the first part of this study the microflora and chemical, sensory characteristics and isolation and identification some lactic acid bacteria in the microflora of Afyon Tulum Cheese produced by different producers (groups A, B, C) and experimentally (group D) in the Department of Food Hygiene and Technology Veterinary Faculty of Medicine, Afyon Kocatepe University were determined. In the second part of study, the presence of *Brucella melitensis* and *Brucella abortus* in the fresh cheese (Çoban Cheese) and Afyon Tulum Cheese samples, in the sheep and lamp tulum were investigated. Finally the growth and survival ability of *B. abortus* (NCTC 10863) and *B. melitensis* (NCTC 10094) were determined during the production and ripening period of Afyon Tulum Cheese produced experimentally. In the beginning of the study, the total numbers of total aerobic mesophilic bacteria, Enterobacteriaceae, koliform, *Micrococcus*/*Staphylococcus*, psicrophilic bacteria, proteolytic bacteria, lipolytic bacteria, yeast/mould, *Lactobacillus* spp./*Leuconostoc* spp./*Pediococcus* spp., *Lactococcus* spp. and *Enterococcus* spp. were found at high levels in the fresh cheese samples ($p < 0,01$). An increase was detected ($p < 0,01$) in the numbers of total aerobic mesophilic bacteria, *Micrococcus*/*Staphylococcus*, psicrophilic bacteria,

proteolytic bacteria, lipolytic bacteria, yeast/mould, *Lactobacillus* spp./*Leuconostoc* spp./*Pediococcus* spp., *Lactococcus* spp. and *Enterococcus* spp. in the Afyon Tulum Cheese samples between 0 and 7 days of ripening. An decrease was observed ($p < 0,01$) in the numbers of total aerobic mesophilic bacteria, Enterobacteriaceae, koliform, *Micrococcus*/*Staphylococcus*, proteolytic bacteria, lipolytic bacteria, yeast/mould, *Lactobacillus* spp./*Leuconostoc* spp./*Pediococcus* spp., and *Lactococcus* spp. in the Afyon Tulum Cheese samples during the ripening period of between 7th and 90th days. In the chemical analysis of the values of solid materials, fat, protein, ash, salt, lactic acid, pH, and aw were found to be different ($p < 0,01$) in the Afyon Tulum Cheese groups (A, B, C and D) initially. During the ripening period of Afyon Tulum Cheese sensorial properties were marked as 75-85, 60-85, and 60-75 on the 30th, 60th and 90th days respectively. During the ripening of Afyon Tulum Cheese samples 9 different NSLAB

species were identified as *Lb. paracasei* subsp. *paracasei*, *Lb. plantarum*, *Lb. brevis*, *Lb. curvatus* subsp. *curvatus*, *Leu. mesenteriodes* subsp. *mesenteriodes* /*dextranicum*, *P. acetilactici*, *Lc. lactis* subsp. *lactis*, *E. fecalis* and *E. faecium*. *Lb. brevis* (%23,52- %27,77) was found to be the most dominant strain.

In the second part of the study, the presence of *Brucella* spp. was detected in the 9 (%9) fresh cheese samples out of 100. Two of these samples (2%) were *B. abortus* and seven of these (7%) were *B. melitensis*. *Brucella* spp. were detected in 6% of the Afyon Tulum Cheese out of 50. One of them (2%) was *B. abortus* and two of them (4%) were *B. melitensis*. No *Brucella* spp. could be detected in the sampler of sheep-lamb tulum. In the study of monitoring the growth and survival abilities *B. Abortus* (NCTC 10863) and *B. melitensis* (NCTC 10094) during the period production and the ripening period of Afyon Tulum Cheese. *B. abortus* (NCTC10863) was inhibited in A1 group (experimentally inoculated at log 4 cfu/g) on the 15th of ripening when the values of pH, LA, aw and salt were 5,46; 0,42; 0,88; 4,34% respectively. In group A2 (inoculated at log 6 cfu/g) *B. abortus* (NCTC10863) was inhibited on the 45th day of ripening when the values of pH, LA, aw and salt were 5,32; 0,52; 0,86; 4,45% respectively. In group B1 (inoculated at log 4 cfu/g) *B. Melitensis* (NCTC 10094) was inhibited on the 30th day of ripening when the values of pH, LA, aw and salt were 5,36; 0,49; 0,87 and 4,43% respectively. Likewise in group B2 (inoculated at log 6 cfu/g) *B. melitensis* (NCTC 10094) was inhibited on the 30th day of ripening when the values of pH, LA, aw and salt were 5,36; 0,49; 0,87 and 4,42% respectively.

In conclusion, considering the result of microbiological and physicochemical parameters these may contribute to the establishing a standard of Afyon Tulum Cheese. Identified 9 different NSLAB strain may be used as an identified starter culture to procedure and to improve the quality of Afyon Tulum Cheese made from pasteurized milk. The result of second part indicates that fresh cheese which is used in making of Afyon Tulum Cheese pose a health risk in terms of Brucellosis. Since the growth and survival of *B. abortus* and *B. melitensis* were influenced by the type of strains and numbers inoculated in the experimental Afyon Tulum Cheese samples, it is important to procedure Afyon Tulum Cheese from *Brucella* spp. Free milk and to mature Afyon Tulum Cheese for correct minimum time period to eliminate *Brucella* spp.

Key words: During Ripening, Cheese, Tulum Cheese, Lactic Acid Bacteria, Non- Starter Lactic Acid Bacteria, *Brucella abortus*, *Brucella melitensis*.

VETERİNER FAKÜLTESİ
BESİN/GIDA HIJYENİ VE TEKNOLOJİSİ
ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

VETERİNER FAKÜLTESİ
BESİN/GIDA HIJYENİ VE TEKNOLOJİSİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYONDA TÜKETİME SUNULAN TAVUK KARKAS VE TAVUK ETİ ÖRNEKLERİNDE *Salmonella* spp. VARLIĞININ KLASİK KÜLTÜR TEKNİĞİ İLE SAPTANMASI

TELLİ Raziye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Levent **AKKAYA**. 63 s.
Ocak 2006

Yapılan bu çalışmada Afyonkarahisar ilinde satışa sunulan 50 adet broiler karkas, 50 adet tavuk kanadı, 50 adet tavuk göğüs eti ve 50 adet tavuk budundan oluşan toplam 200 adet tavuk eti örneği, *Salmonella* spp. varlığı yönünden analiz edilmiştir. Örneklerde, *Salmonella* spp. varlığı ISO 6579 referans metodu kullanılarak, klasik kültür tekniği ile tespit edilmiştir.

Bu çalışmada 200 adet tavuk eti örneğinin 13'ünde (% 6,5) *Salmonella* spp. izole edilmiştir. Analiz edilen 50 adet kanat, 50 adet but, 50 adet göğüs eti ve 50 adet broiler karkas numunesinden sırasıyla 5 (% 10), 4 (% 8), 3 (% 6) ve 1 (% 2) adet *Salmonella* izole edilmiştir.

Belirlenen bu kontaminasyon seviyesi personel, ekipman ve kesimhane ortamının yetersiz hijyen koşullarından kaynaklanabilmektedir. Sonuç olarak ürünler için *Salmonella* eliminasyonunda bir HACCP programının geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Salmonella* spp., Tavuk eti, Broiler, ISO 6579, Klasik kültürel teknik.

SUMMARY

IDENTIFICATION OF PRESENCE *SALMONELLA* SPP. IN CHICKEN CARCASSES AND CHICKEN MEAT SAMPLES WITH CONVENTIONAL CULTUREL TECHNIQUE IN AFYON PROVINCE

In this study, the incidence of *Salmonella* spp. was investigated from 200 broiler cuts that 50 samples of the broiler, 50 samples of the chicken wing, 50 samples of chicken breast meat, 50 samples of the chicken leg obtained from retail market in Afyonkarahisar Province. The presence of *Salmonella* spp. in the broiler various cuts was determined by conventional culturel technique. The *Salmonella* spp. Was isolated and identified by

ISO 6579 references method. In this study, 13 (6,5 %) *Salmonella* strains were isolated from 200 broiler cuts. *Salmonella* serotypes which isolated from broiler samples, 50 chicken wing, 50 chicken leg, 50 chicken breast meat, 50 whole broiler carcasses as 5 (10 %), 4 (8 %), 3 (6 %) and 1 (2 %), respectively.

This contamination level can be explained by poor hygiene of personel, equipment, and operating place. As result of study, finally it's suggested that developing an HACCP program for the products is likely to be very useful in eliminating the *Salmonella* spp.

Key Words: *Salmonella* spp., chicken meat, Broiler, ISO 6579, conventional culturel technique.

DOĞAL KOŞULLARDA VE ISIL İŞLEMİ UYGULANARAK ÜRETİLEN TÜRK SUCUKLARINDA *SALMONELLA* TYPHIMURIUM'UN GELİŞİMİ

KARA Recep, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Levent **AKKAYA** 70
s. Ocak 2007

Yapılan bu çalışmada doğal koşullarda ve ısı işlem uygulanmış Türk sucuklarında *S. typhimurium*'un canlı kalma süresi araştırılmıştır. Bu amaçla hazırlanan sucuk hamuruna 104 kob/g ve 106 kob/g düzeylerinde *S. typhimurium* (NCTC-12416) inokule edilmiş, fermantasyon (A1 ve A2; 104 kob/g ve 106 kob/g *S. typhimurium* NCTC-12416 inokulasyonu) ve ısı işlem (B1 ve B2; 104 kob/g ve 106 kob/g *S. typhimurium* NCTC-12416 inokulasyonu) uygulamalarıyla deneysel olarak sucuklar üretilmiştir. Doğal koşullarda üretilen sucuklardan inokulasyon sonrası, dinlendirme sonrası ile fermantasyonun 3, 7 ve 12., depolamanın ise 30 ve 45. günlerinde; ısı işlem uygulanarak üretilen sucuklardan da inokulasyon sonrası, dinlendirme sonrası, ısı işlem sonrası ve depolamanın 3. gününde örnekler alınmıştır. Doğal koşullarda üretilen sucuklarda A1 grubunda fermantasyonun 7. gününde; A2 grubunda depolamanın 30. gününde *S. typhimurium* sayısı <log 2,00'den az olduğu; aynı gün zenginleştirme yöntemiyle yapılan ekimlerde *S. typhimurium*'un var olduğu tespit edilmiştir. A1 grubunda fermantasyonun 12. gününde, A2 grubunda da

depolamanın 45. gününde *S.typhimurium* izole edilememiştir. Isıl işlem uygulanan sucuklarda B1 ve B2 gruplarında ısıl işlem sonrası *S. typhimurium*'un <log 2,00'den az olduğu; aynı gün yapılan zenginleştirme yönteminde ise var olduğu belirlenmiştir. Aynı grup sucuklarda her iki inokulasyon seviyesinde de depolamanın 3. gününde *S. typhimurium* izole edilememiştir. Yapılan bu çalışmada doğal koşullarda üretilen Türk sucuğu ortamında 104 ve 106 kob/g değerlerinde inokule edilen *S. typhimurium* (NCTC-12416)'un, 4,75-5,06 pH aralığında ve +40C'de, 12-45 gün depolamada canlılığını yitirdiği; 68 oC'de 10 dk uygulanan ısıl işlemin ise *S. typhimurium*'u elimine etmede yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak doğal koşullarda üretilen ve ısıl işlem görmüş Türk sucuğu prosesinde üründe güvenliği gerçek manada garanti altına alacak ve tüm süreçte etkili olacak bir kontrol sistemi olan tehlike analiz ve kritik kontrol noktaları (hazard analysis and critical control point, HACCP) sisteminin hammaddeyi baslayarak uygulanması, uygun teknolojik üretim tekniklerinin (good manufacture practise, GMP) kurallarına uyulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Fermantasyon, Isıl işlem, *Salmonella typhimurium*, Sucuk,

SUMMARY

BEHAVIOR OF SALMONELLA TYPHIMURIUM ON TURKISH SAUSAGE PRODUCED BY USING TRADITIONAL AND COOKED METHODS

In this study, the survival of *S. typhimurium* was monitored in Turkish sausages produced by traditional and thermal method. For this purpose, approximately 104 cfu/g and 106 cfu/g *S. typhimurium* (NCTC-12416) was inoculated into sausage dough prepared previously and then experimental sausages were made by traditional fermentation (A1 and A2; inclusion of 104 and 106 cfu/g *S. typhimurium* NCTC-12416) and implementation of thermal method (B1 and B2; inclusion of 104 cfu/g and 106 cfu/g *S. typhimurium*). Samples were taken after inoculation, maturation period and on 3rd, 7th, 12th days of fermentation and 30th and 45th days of storage period. Samples from the sausages produced by thermal method were taken after inoculation period and on 3rd day of storage period. It was found out that the number of *S. typhimurium* was less than <log 2,00 in group A1 on the 7th day of fermentation and in group A2 on the 30th day of storage. It was confirmed that on the same day *S.*

typhimurium existed in the sausages by enrichment method. *S. typhimurium* was not isolated on the 12th day of fermentation in group A1 and on the 45th day of storage in group A2. It was determined that *S. typhimurium* was less than <log 2,00 in group B1 and group B2 of the sausages on which thermal method was implemented. It was again confirmed that *S. typhimurium* existed after enrichment on the same day. In the same group of sausages at both levels of inoculation, *S. typhimurium* was not isolated on the 3rd day of storage. In this study, it was detected that *S. typhimurium* (NCTC-12416) which was inoculated at the numbers of 104 and 106 cfu/g lost its ability to survive between pH 4,75-5,06 during 12-45 days storage at +40C and the thermal process implemented at 68oC for 10 minutes was inadequate to eliminate *S. typhimurium*. In conclusion it can be recommended that Hazard Analysis and Critical control points (HACCP) system which will ensure the safety of the product and be effective in the whole process must be implemented and Good Manufacture Practise (GMP) should be followed from the beginning of the process.

Key words: Fermentation, *Salmonella typhimurium*, Sausage, Thermal Process.

AFYONKARAHİSAR'DA TÜKETİME SUNULAN AFYON KAYMAKLARINDA BAZI PATOJEN BAKTERİLERİN ARANMASI

İPEKÇİOĞLU Volkan, Yüksek Lisans Tezi
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Zeki **GÜRLER**. 42 s.
Temmuz 2009

Bu çalışma Afyonkarahisar'da piyasada satılan sunulan Afyon kaymağı örneklerinde *Escherichia coli*, *Escherichia coli* O157:H7 ve *Listeria monocytogenes*'in varlığının belirlenmesi amacı ile yapıldı. Bu amaçla, Afyonkarahisar'daki 9 farklı satış yerinden 2007-2008 yılları arasında ilkbahar, sonbahar ve kış aylarında satın alınan 100 adet Afyon kaymağı materyal olarak kullanıldı.

Analize alınan 100 adet Afyon kaymağı örneğinden, 7 adet örnekte *E. coli* sayıları sırasıyla: 2,1x10², 1,8x10², 1,0x10², 1,0x10², 1,0x10², 1,2x10¹, 1,0x10² kob/g seviyelerinde bulundu. Örneklerin hiçbirinde *E. coli* O157:H7 ve *Listeria monocytogenes* saptanmadı. Sonuç olarak, Afyon

kaymagı örneklerinde *Escherichia coli*'nin varlığı halk sağlığı için potansiyel bir riski işaret etmektedir. Bu nedenle süt işletmelerinde kritik kontrol noktalarının belirlenmesi ve halk sağlığının korunması için üretim şartlarının iyileştirilmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Afyon Kaymagı, *E. coli*, *E. coli* O157:H7, *L. monocytogenes*

SUMMARY

SEARCHING FOR SOME PATHOGENIC BACTERIA IN THE AFYON KAYMAGI SUPPLIED TO THE MARKET IN AFYONKARAHISAR

This study was undertaken to determine the presence of *E.coli*, *E. coli* O157:H7 and *L.monocytogenes* in the samples of Afyon kaymagı sold at markets in Afyonkarahisar. For this purpose, a total of 100 Afyon kaymagı samples collected from 9 different salers between 2007- 2008 during the mounths of spring, autumn and winter were used as research material. In the analyzed 100 samples of Afyon kaymagı, *E. coli* was found in the seven samples at the numbers of 2,1x10², 1,8x10², 1,0x10², 1,0x10², 1,0x10², 1,2x10¹, 1,0x10² kob/g, respectively.

No *E. coli* O157:H7 was determined in the samples. Suspicious 32 colonies were detected on the

Oxford Agar for *Listeria spp.* but none of them was confirmed as *L.monocytogenes*. As a result, the presence of *E. coli* in the samples of Afyon kaymagı indicated a potential public health risk. Therefore it is necessary to detemine and monitor critical control points in the dairy plants and improve the production conditions in terms of to protect public health.

Key words: Afyon kaymagı, *E. coli*, *E. coli* O157:H7, *L. monocytogenes*

AFYONKARAHİSAR DEVLET HASTANESİ'NDE AYAKTA TEDAVİ GOREN OBEZ YETİSKİN (20–65 YAS) HASTALARIN BESLENME BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE BESLENME ALISKANLIKLARININ SAPTANMASI

KOKTAY BÜYÜKÇAVUŞOĞLU, Özlem.

Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:

Yrd.Doç.Dr.Şebnem PAMUK. 121 s. Aralık 2011

Arastırma 12/03/2011-20/08/2011 tarihlerinde Afyonkarahisar Devlet Hastanesi'nde ayakta tedavi goren obez yetiskin (20-65 yas) toplam 500 hasta üzerinde yapılmıştır. Arastırma kapsamına alınan bireylere kisisel bilgileri, beslenme aliskanlıkları ve beslenme bilgilerini değerlendirme amaclı bir anket uygulanmıştır.

Arastırmaya katılanların %14,6'sı erkek, %85,4'u kadındır. Arastırmaya katılan 500 kisi beden-kitle indeksine (BKI) gore sınıflandırıldığında 31 ve altı %6,8, 31,01-33 arası %13,6, 33,01-35 arası %17,4, 35,01-37 arası %19,2, 37,01-39 arası %16,2, 39,01 ve uzeri %26,8 kisi olduğu gorulmüştur.

Obez bireylerin %55,2'si oğunlerde yemekleri hızlı, %41,8'i normal, %3,0'u yavas olarak tüketmektedir. Arastırmaya katılan bireylerden %3,8'i ara oğun tüketmemektedir. Ara oğun tüketen bireylerden %42,4'u gunde 2 ara oğun, %28,8'i gunde 3 ara oğun, %20,6'sı gunde 3'den fazla ara oğun ve %4,4'u gunde 1 ara oğun tüketmektedir. Arastırmaya katılanların %30,6'sı oğun atlamadıklarını soylerken %55,8'i oğun atladığını, %13,6'sı bazen oğun atladığını soylemektedir. Oğun atlayanların %33,8'i kusluk, 25,2'si oğle yemeği oğunlerini atlamaktadır. Oğun atlayanların %38,0'i canı istemediği icin, %27,4'u unutmak/fırsat bulamadığı icin, %4,0'u zayıflamak icin yoğun atladığını belirtmüştir.

Anahtar Sozcukler: Beslenme aliskanlıkları, Beslenme bilgisi, Diyet, Obezite, Beslenme

SUMMARY

CONFORMING OBESE ADULT (20-65 YEARS OLD) PEOPLES INFORMATION LEVEL AND NUTRITION HABITS WHO TAKE OUTPATIENT TREATMENT IN AFYONKARAHISAR STATE HOSPITAL

Research is done on 500 obese adult (20-65 years old) who take outpatient treatment in Afyonkarahisar State Hospital on 12/03/2011 and 20/08/2011. People who are in the research are applied survey which wants to assess personal information, nutrition habits, and nutrition information.

%14,6 people of the research are men and %85,4 people of the research are women. When 500 people of the survey are classified according to their body mass index, it is see that there are %6,8 people on 31 and downwards, %13,6 people between 31 and 33, %17,4 people between 33 and 35, %19,2 people between 35 and 37, %6,2 people between 37 and 39, %26,8 people on 39 and upwards.

%55,2 of obese people eat their meal fast, %41,8 of obese people eat their meal in normal speed. %3,8 people of the research do not have half time meal. %42,4 of people who have half time meal have it twice a day, %20,6 of people have three times a day and more and %4,4 have half time meal once a day. %30,6 people say that they have all of their meal, %55,8 of them do not have all of their meal and %13,6 of them sometimes do not have all of their meal whole day. Among people who do not have all of their meal in a day, %33,8 do not have the meal before lunch, %25,2 do not have their lunch. Among people who do not have all of their meal in a day, % 38,0 do not have it because they do not want to eat something, %27,4 do not have it because they forget to have it and %4,0 do not have it because they want to lose weight.

Key Words: Nutrition Habits, Nutrition Knowledge, Diet, Obesity, Nutrition

SIĞIR VE TAVUK KIYMALARINDAKİ CLOSTRIDIUM PERFRINGENS VARLIĞI VE KONTAMİNASYON DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

ERŞAN, Gözde. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Şebnem PAMUK. 65 s. Aralık 2011

Türkiye’de analiz edilen et ve et ürünlerinin değişik mikroorganizmalar ile kontaminasyon düzeyinin çok yüksek olduğu, gıda enfeksiyon ve intoksikasyonları oluşturabilecek patojen mikroorganizmaları içerdiği araştırmacılar tarafından rapor edilmiştir. Yapılan çalışmalarda mezbaha ve et işletmelerinde sanitasyon ve hijyenik koşulların yeterli düzeyde olmadığı, etlerin çekilmesi, karıştırılması ve parçalanması gibi işlemler sırasında kullanılan ekipman ve personelin özellikle kıymaların çapraz kontaminasyonuna neden olduğu bildirilmektedir. Personel, alet ve ekipman hijyeninin yeterli olmadığı kesimhane ve et işletmelerinde, insan ve hayvan bağırsak florasında bulunan *Cl. perfringens* ile doğal çevrede yaygın olarak yer alan spor formları ürünleri kolaylıkla kontamine ederek gıda kaynaklı enfeksiyon oluşum riskini artırmaktadır.

Bu çalışmada, sığır ve tavuk kıymalarındaki *Cl. perfringens*’in varlığı ve kontaminasyon düzeyinin belirlenmesi amaçlanmış, 2011 yılının Nisan, Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarında Afyonkarahisar’ın değişik kasap ve şarküterilerinden satın alınan 100 (50 tavuk kıyma ve 50 sığır kıyma) örnek materyal olarak kullanılmıştır. Örnekler soğuk zincir altında laboratuara getirilerek analizleri yapılmış, örneklerdeki *Cl. perfringens* kontaminasyonu EMS (En Muhtemel Sayı Yöntemi) yöntemi kullanılarak belirlenmiştir.

Toplam 100 adet kıyma örneğinde (50 sığır kıyma, 50 tavuk kıyma) *Cl. perfringens* varlığı araştırılmıştır. Yapılan laboratuvar çalışmaları sonucunda 50 sığır kıyma örneğinin 34’ünde (%68) (ortalama 4.9 MPN/g), 50 tavuk kıyma örneğinin 27’sinde (%54) (ortalama 3,5 MPN/g) olmak üzere, toplam 100 örneğin 61’ inden (%61) (ortalama 4.2 MPN/g) *Cl. perfringens* tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, tavuk kıyma ve sığır kıyma örneklerinin 3.0 ile 20.0 MPN/g arasındaki düzeylerde *Cl. perfringens* ile kontamine olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: *Clostridium perfringens*, sığır kıyma, gıda zehirlenmesi, halk sağlığı, tavuk kıyma.

SUMMARY

DETECTION OF CONTAMINATION LEVEL AND PREVALENCE CLOSTRIDIUM PERFRINGENS IN CATTLE AND CHICKEN MINCED MEAT

It was reported that meat and meat products which were analyzed in Turkey were contaminated with high level of different microorganisms and could contain patojen microorganisms, which cause food infections and intoxications. Performed studies indicated that sanitation and hygienic conditions were not sufficient in slaughter houses and meat plants and personel and the used equipment cause cross-contamination during mincing, mixing and chopping of meat. *Cl. perfringens* which is found in intestinal flora of human and animal and spor forms of it widely exist in natural environment, could easily contaminate products in the meat plants and slaughter houses where personel, tools and equipment hygiene is not enough. This condition increases the risk of foodborne infections.

The aim of this study is to detect the occurrence and the level of *Cl. perfringens* in minced meat of beef and chicken. 100 samples (50 minced meat of chicken and 50 minced meat of beef) were used as study material, which were brought from Afyonkarahisar's different Butchers and delicatessens. Samples were taken to laboratory under cold chain then analysis performed. Contamination of *Cl. perfringens* in samples were detected by usig MPN (Most Probable Number) metod.

Totally 100 samples (50 of them minced meat of beef and 50 of them minced meat of chicken) were analyzed to determine *Cl. perfringens*. After laboratory analysis, *Cl. perfringens* was detected in 34 samples (68%) (average 4.9 MPN/g) of the 50 minced meat of beef, in 27 samples (54%) (average 3,5 MPN/g) of minced meat of chicken, it was detected in 61 samples (61%) (average 4.2 MPN/g) of 100 samples.

As a result, It is detected that minced meat of chicken and beef samples were contaminated with *Cl. perfringens* between 3.0 and 10.0 MPN/g.

Key words: *Clostridium perfringens*, foodborne, ground chicken, minced meat, public health.

KAYMAK ALTI SÜTÜNÜN DEĞİŞİK ORANLARDA İNEK SÜTÜ İLE KARIŞIMINDAN ÜRETİLEN YOĞURTLARIN BAZI FİZİKSEL, KİMYASAL, MİKROBİYOLOJİK VE DUYUSAL ÖZELLİKLERİNİN BELİRLENMESİ.

AKALAN, Fatma Esra. Yüksek Lisans Tezi.
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Zeki GÜRLER. 76 s.
Kasım 2011

Bu çalışmada, inek ve kaymak altı sütlerinden üretilen yoğurtların bazı fiziksel, kimyasal, mikrobiyolojik ve duyuşsal özellikleri incelenmiştir. Üretilen yoğurtlar +4°C'de depolanmış ve depolanmanın 0, 3, 7, 11, 14 ve 20. günlerinde analizleri gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulguların TGK Fermente Sütler Tebliği ve Türk Standartları Enstitüsü TS 1330 Yoğurt Standardı'na göre uygunluğunu değerlendirilmiştir. Ayrıca manda sütü ile kaymak yapıldıktan sonra arta kalan kaymak altı sütünün yoğurt olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. En yüksek kuru madde miktarı (% 16,04) muhafazanın 3. gününde 5. numunede, en düşük kuru madde miktarı (% 13,73) ise muhafazanın ilk gününde 3. numunede belirlenmiştir. 0. günde grup ortalamaları arasında istatistiksel değerlendirmede fark bulunmuştur. 3. günde de grup ortalamaları arasında istatistiksel değerlendirmede fark bulunmuştur. 7, 11 ve 14. günlerde kuru madde oranları arasında Önemli bir fark bulunmamıştır. Yoğurt örneklerine ait en düşük yağ oranı (%2,93) 3. numunede muhafaza süresinin 11. gününde belirlenirken, en yüksek yağ oranı (%4,07) ise 4. Numunede muhafaza süresinin ilk gününde belirlenmiştir. Yapılan istatistiksel analizler sonucu, muhafaza süresinin aynı gününde gruplar arasında önemli ölçüde fark bulunmamıştır. Muhafazanın 20. gününde ise grup ortalamaları arasında istatistik değerlendirmede fark bulunmuştur. Muhafaza süresince yoğurt numunelerinin yağ oranlarındaki artış ve azalmalar sabit bir seyir göstermemiştir. Yoğurt örneklerine ait en düşük protein oranı (%3,34) 1. numunede muhafaza periyodunun 20. gününde belirlenirken, en yüksek protein oranı ise (%5,33) 5. numunenin muhafaza süresinin 3. gününde tespit edilmiştir. İstatistiksel analizler sonucu, protein oranlarındaki farklılıklar gruplar arasında muhafazanın ilk. 3, 7, 14. günlerinde P<0,01 seviyesinde önemli bulunmuştur. 11. Günde P<0,05 seviyesinde, 20. Günde ise P<0,001 seviyesinde yüksek oranda önemli bulunmuştur. Yoğurt numunelerine ait en düşük serum ayrılması değeri (5,52 ml/25 g)

muhafazanın 7. gününde 5. numunede. en yüksek değer ise (10,94 ml/25 g) muhafazanın 7. gününde 1. numunede kaydedilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlerde 0 ve 3. günlerde gruplar arasında önemli bir değişiklik saptanmazken, 7, 14 ve 20. günlerde $P<0,01$ seviyesinde önemli. 11. günde ise $P<0,05$ seviyesinde önemli bulunmuştur. Yoğurt örneklerine ait en yüksek titrasyon asitliği değeri (%1,90) muhafazanın 20. gününde 5. numunede, en düşük değer (%1,30) ise muhafazanın 0. gününde 4. numunede ve 3. günündel. numunede belirlenmiştir. Gruplar arasında 0 ve 14. günlerde titrasyon asitliği bakımından istatistiksel olarak $P<0,05$ seviyesinde önemli bulunurken, 3. 7, 11 ve 20. günlerde ise $P<0,01$ seviyesinde çok önemli bulunmuştur. Yoğurt örneklerine ait en yüksek pH değeri (4,94) muhafazanın ilk gününde 5. numunede, en düşük değer (4,18) ise muhafazanın 20. gününde 3. numunede belirlenmiştir. Muhafaza süresince istatistiksel olarak gruplar birbirinden farksız bulunmuştur. Muhafaza süresi boyunca gruplar arasında mikrobiyolojik analizlerde istatistik olarak fark bulunmamıştır ($P>0,05$). Yalnızca 7. günde toplam aerofilik mezofilik bakteri sayılarında, gruplar arasındaki farklılık istatistik olarak önemli bulunmuştur. Duyusal analizlerde en düşük genel kabul edilebilirlik puanını (16,33) 11. günde yalnızca kaymak altı sütünden üretilen 5. grup yoğurt alırken en yüksek puanı (22,20) muhafazanın ilk gününde %75 inek ve % 25 kaymakaltı sütünün karışımından üretilen 2. grup yoğurt almıştır. Duyusal muayenenin yapıldığı 0, 3, 7 ve 11. günlerde gruplar arasında çok Önemli seviyede fark ($P<0,01$) bulunmuştur. Sonuç olarak; yoğurt üretiminde kullanılan hammadde sütiin, yoğurdun kalitesi ve besin değerleri açısından çok Önemli olduğu ortaya konmuştur. Elde edilen verilere göre, farkh süt kanşımrlarından üretilen yoğurtların fiziksel, kimyasal. duyusal ve mikrobiyolojik özelliklerinin de farklılıklar arzettiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yoğurt, kaymak altı sütü. inek sütü, fiziksel özellik, kimyasal Özellik, duyusal özellik. mikrobiyolojik özellik.

SUMMARY

DETERMINING SOME PHYSICAL, CHEMICAL, MICROBIOLOGICAL AND SENSORIAL QUALITES OF THE MILK IPRODUCED FROM THE DIFFERENT MIXTURES OF SKIMMED BUFFALO MILK AND COW MILK

The objectives of this research were to invastigate some physical, chemical, microbiological and

sensorial qualities of the milk produced from the mixtures of skimmed buffalo milk and cow milk and to evaluate suitability of the findings to Turkish Food Codex Fermented Milk Notification and TS 1330 Yogurt Standard of Turkish Standards Institution. In addition, we aimed to evaluate the buffalo milk and skimmed buffalo milk for producing the yogurt. The yogurt samples have been stored at 4°C and analyzed on 0th, 3rd, 7th, 11th, 14th, 20th days of storage. The highest dry matter content (16.04%) was determined on 3th day of storage of the 5th sample and the lowest dry matter content (13.73%) was determined on 1st day of the storage at the 3rd sample. On the 0th day and 3rd day, we found the statistical difference among the averages of the groups. On 7th, 11th and 14th days, we found no significant difference in the proportion of dry matter. The lowest fat content of yogurt samples (2.93%) was determined on 11th day of the storage of the 3rd sample while the highest fat content (4.07%) was determined on 1st day of the storage of the 4th sample. As a result of the statistical analysis, storage time did not differ significantly between the groups on the same day. On 20th day, we found the statistical difference between the averages of the groups. Increases or decreases of the fat rates of the yogurt kept constant during the storage. The lowest protein content of yogurt samples (3.34%) was determined on the 20th day of the storage of the 1st sample, and the highest protein content (5.33%) was determined on the 3th day of storage of the 5th sample. As a result of statistical analysis, statistical difference on the 1st, 3rd, 7th, 14th days at the level of the $P<0.01$ were significant. On the 11th days at the level of the $P<0.05$, on the 20th days at the level of the $P<0.001$ statistical difference was highly significant. The lowest value of the separation of the serum of the yogurt samples (5.52 ml / 25 g.) was determined on the 7th days of the storage of the 5th sample while the highest value (10.94 ml/25gr.) was determined on the 7th days of the storage of the 1st sample. In the statistical analysis, on the 0th and 3rd days of the storage, there was no significant statistical difference between the groups, but on the 7th, 14th and 20th days of the storage at the level of the $P<0.01$, and on the 11th days of the storage at the level of the $P<0.05$ the statistical difference were significant. The highest titratable acidity value of yogurt samples were determined (1.90%) on the 20th days of the storage of the 5th sample while the lowest value (1.30%) were determined on the 0th days of storage of the 4th sample and at the 3rd days of the storage of the 1st sample. In the statistical analysis, on the 0th and 14th days of the storage, the statistical difference were significant at the level of the $P<0,05$. On the 3rd, 7th, 11th, 20th days of the storage, the statistical difference were highly significant at the level of the $P<0.01$. The highest pH value of yogurt samples (4.94) were

determined on the first day of the storage of the 5th sample while the lowest value (4.18) was determined on the 20th day of the storage of the 3rd sample. Groups were statistically indistinguishable from each other during storage. Throughout the storage period there was no statistically difference between the groups in the microbiological analysis ($P>0.05$). Only on the 7th day of the storage, difference of the total number of mesophilic bacteria between the groups were found statistically significant. The lowest overall acceptability score (16.33) in the sensorial analyses was determined on the 11th day of storage of the 5th sample which produced from only the skimmed buffalo milk, the highest score (22.20) was determined on the first day of the storage of the 2nd sample which was produced from %75 cow milk and %25 skimmed buffalo milk. On the 0th, 3rd, 7th and 11th days when the sensorial analyses made, there was a significant difference among the groups ($P\leq 0.01$). As a result, raw materials used in the production of yogurt has been found to be very important in terms of quality of the milk, yogurt and nutritional value. According to the data obtained from this study, yogurt which produced from different mixtures of milk have got difference about physical, chemical, sensory and microbiological properties.

Keywords: Yogurt, skimmed buffalo milk, cow milk, physical quality, chemical quality, sensorial quality, microbiological quality.

VETERİNER FAKÜLTESİ
BİYOKİMYA ANABİLİM DALI
(Doktora)

**DENEYSEL DİYABET
OLUŞTURULMUŞ RATLARDA
DİYETE KATILAN FARKLI
YAPILARDAKİ SAPONİN İÇERİKLİ
BİTKİLERİN DNA HASARI,PROTEİN
OKSİDASYONU VE LİPİD
PEROKSİDASYONU İLE BAZI
BİYOKİMYASAL
PARAMETRELERE ETKİLERİNİN
ARAŞTIRILMASI**

FİDAN A.Fatih, Doktora Tezi,
Danışmanı:Prof.Dr.Yılmaz **DÜNDAR** 123 s. Ocak
2007

Bu tez kapsamında deneysel diyabet oluşturulmuş ratlarda, diyete katılan farklı yapılardaki saponin içeren doğal bitkisel kaynaklardan, steroid yapılı saponin içeren *Yucca schidigera* ve triterpenoit yapılı saponin içeren *Quillaja* saponarla ile ikisinin karışımlarının etkileri araştırılmıştır. Deneysel diyabet 50 mg/kg STZ'nin intraperitoneal enjeksiyonuyla gerçekleştirilmiştir. Kan glikoz düzeyi 200 mg/dl ve üzerinde olan denekler diyabetik olarak kabul edilmiştir. Her grupta 10 rat olmak üzere 5 grup oluşturulmuştur. Diyabetik olmayan kontrol gurubu (K) ve diyabetli kontrol gurubu (D) standart rat yemi ile, *Yucca schidigera* gurubu (DY) standart rat yemi+100 ppm *Yucca schidigera* (Sarsaponin 30®) tozu, *Quillaja* saponarla gurubu (DQ) standart rat yemi+100 ppm *Quillaja* saponarla (Nutrafito®) tozu ve karışım gurubu ise (DQY) standart rat yemi+100 ppm *Yucca schidigera* ve *Quillaja* saponaria karışım (Nutrafito Plus®) tozu ilave edilmiş deneme rasyonuyla 3 hafta süren araştırma boyunca ad libitum beslenmişlerdir.

Çalışmamızda diyabet oluşturulan tüm ratlarda beden ağırlığı profillerinin, kontrol gurubuna göre azaldığı (p 0.01) izlenmiştir. Diyabetik gurupların, kontrol gurubuna oranla daha fazla su tükettiği fakat DY ve DQ guruplarındaki deneklerin su tüketimlerinin D ve DQY guruplarına göre azaldığı gözlenmiştir. Diyabetik ratlarda artan kan glikoz düzeylerinin DY ve DQ guruplarında, D ve DQY guruplarına oranla azaldığı (p 0.001) görülmüştür. Diyabetik guruplarda azalan insulin düzeylerinin DY ve DQY guruplarında arttığı (p 0.05) ayrıca DQY gurubunda kontrol gurubu düzeyine ulaştığı saptanmıştır. Diyabetik ratlarda T-Kolesterol düzeyinin D gurubuna göre DY, DQ ve DQY guruplarında azalarak (p 0.01) DY ve DQ guruplarında kontrol düzeylerinin altına gerilediği,

artmış trigliserid düzeylerininse, DY, DQ ve DQY guruplarında önemli düzeyde (p 0,001) azaldığı tespit edilmiştir. Diyabetik guruplarda azalan HDL-kolesterol düzeyleri DQ ve DQY guruplarında artmış (p 0.05), DQ gurubunda kontrol gurubu düzeylerinin üzerine çıkmıştır. LDL-kolesterol düzeyleri DY, DQ ve DQY guruplarının üçünde de istatistiksel önemlilikte olmayan bir azalma göstermiştir. Diyabetiklerde artmış kan glikoz düzeyinin sonucu olarak ortaya çıkan oksidatif stres tablosu göstergelerinden MDA düzeylerinin D gurubuna oranla diğer tüm diyabetik guruplarda (p 0.001) anlamlı olarak azaldığı, diyabet gurubunda artmış olan mononükleer lökosit DNA hasar düzeylerinin DY, DQ ve DQY guruplarında azalarak (p0.001) DQ gurubunda kontrol gurubu düzeyine indiği, yine protein oksidasyonu düzeyinin diyabetik guruplarda artmasına karşın DY, DQ ve DQY guruplarında azalarak (p0.05) DQ ve DQY guruplarında kontrol gurubu düzeyine inmiştir. Diyabetik ratlarda azalan NO düzeyleri DQ gurubunda anlamlı olarak (p 0.01) artmıştır. Guruplar arasında total antioksidan kapasite düzeyleri D, DY ve DQY guruplarında kontrol gurubuna göre yüksek, DQ gurubunda ise, kontrol gurubuna oranla düşük bulunmuş, fakat bu değişimler istatistiksel olarak anlamlılık göstermemiştir. Yaptığımız çalışmalar, *Yucca schidigera* ve *Quillaja* saponarianın, diyabetik ratlarda gerek artmış kan glikoz düzeyi ve bozulmuş lipid metabolizmasının gerekse metabolik parametrelerin düzenlenmesinde tedaviye destek olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular *Quillaja* saponaria ve *Yucca schidigera*nin birlikte uygulanmalarının, bu bitkilerdeki antihiperглиsemik etkili kimyasalların antagonist bir mekanizmayla baskılanarak, tek tek verildiğinde gözlenen antihiperглиsemik etkinin ortadan kalkmasına yol açtığını göstermektedir. Bu nedenle konu üzerinde bu mekanizmayı anlamaya yönelik yeni çalışmaların yapılması gerekmektedir. Elde ettiğimiz veriler, Diyabetes Mellitus'ta artmış oksidatif stresin olumsuz etkilerinin tamponlamasında ve diyabetik komplikasyonların önlenmesi veya hafifletilmesinde *Quillaja* saponarianın *Yucca schidigera*yaya göre daha etkili olabileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak; diyabetik hayvanlarda yaptığımız bu çalışmada *Yucca schidigera* ve *Quillaja* saponarla tozlarının, uygulanan dozda diyetlere eklenmesi ile hiperglisemi ılımlı düzeyde baskılabileceği ayrıca bu bitkilerin, hipokolesterolemik ve antioksidan etkileriyle hastalığın her aşamasında tedaviye destek sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabetes Mellitus, *Yucca schidigera*, *Quillaja saponaria*, Oksidatif Stres, DNA Hasarı

SUMMARY

THE INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF STRUCTURALLY DIFFERENT SAPONIN CONTAINING PLANTS ON DNA DAMAGE, PROTEIN OXIDATION, LIPID PEROXIDATION AND SOME BIOCHEMICAL PARAMETERS ON EXPERIMENTALLY INDUCED DIABETIC RATS

In this thesis, the effects of diet supplementation with different types of saponin containing plant sources such as *Yucca schidigera* in steroid type saponin or *Quillaja saponaria* in triterpenoid type saponin or mixture of both plants were investigated on experimentally induced diabetic rats. Experimental diabetes was applied by intraperitoneal injection of 50 mg/kg streptozotocin. The blood glucose levels around 200 mg/dl and higher were considered as diabetic. Animals were allocated into 5 groups of each containing 10 rats.

Non-diabetic control group (K) and diabetic control group (D) were fed by standart rat feed. The *Yucca schidigera* group (DY) by standart rat feed+100 ppm *Yucca schidigera powder* (Sarsaponin 30®), *Quillaja saponaria* group (DQ) by standart rat feed+100 ppm *Quillaja saponaria powder* (Nutrafito*) and mix group (DQY) by standart rat feed+100 ppm *Yucca schidigera Quillaja saponaria powder* (Nutrafito Plus®) were fed *ad libitum* for 3 weeks during the study.

In this study, the profile of body weight was decreased in diabetic rats compared to non-diabetic control group ($p < 0.01$). It was observed that diabetic groups consumed more water than non-diabetic control group, however, water consumption of DY and DQ groups were less when compared to D and DQY groups. It was seen that in diabetic rats, the increased level of blood glucose was lower in DY and DQ groups than in D and DQY groups ($p < 0.001$). The decreased levels of insulin in diabetic groups were increased in DY and DQY groups ($p < 0.05$), moreover the level of the DQY group almost reached the non-diabetic control group level. In diabetic rats T-cholesterol levels in DY, DQ and DQY groups were found to be decreased compared to D group ($p < 0.01$) and it was dropped below non-diabetic control group level in DY and DQ groups. Furthermore high

triglycerid levels significantly decreased in DY, DQ and DQY groups ($p < 0,001$). Decreased levels of HDL-cholesterol in diabetic groups were higher in DQ and DQY groups ($p < 0.05$), whereas DQ group exceeded level of non-diabetic control group. LDL-cholesterol levels showed non-significant decrease in DY, DQ and DQY groups. MDA, an oxidative stress parameter, is a result of increased blood glucose level in diabetic animals, was decreased significantly in DY, DQ and DQY groups rather than in D group ($p < 0.001$). Increased levels of DNA damage of mononuclear leukocytes in D group were decreased in DY, DQ and DQY groups ($p < 0.001$). In addition DQ group level was as low as at the non-diabetic control group level. Although protein oxidation level was increased in diabetic groups, it was decreased in DY, DQ and DQY groups and dropped in DQ and DQY groups as low as at the non-diabetic control group level. Low level of NO in diabetic rats was increased in DQ group ($p < 0.01$). Levels of total antioxidant capacity between groups were higher in D, DY and DQY group than those in non-diabetic control group, however it was lower in DQ group than non-diabetic control group, but these changes were found to be nonsignificant.

This study indicated that *Yucca schidigera* and *Quillaja saponaria* can be used for the regulation of increased blood glucose level and disturbed lipid metabolism or modification of metabolic parameters as treatment support entity. Combined use of *Yucca schidigera* and *Quillaja saponaria* depressed the antihyperglycemic effects on diabetes mellitus when applied separately for each plant. This might indicate that these plants may have antagonist mechanism on the glucose metabolism when used together. Thus more detailed studies are needed towards the understanding of the mechanism.

Our findings suggest that *Quillaja saponaria* seemed to be more effective than *Yucca schidigera* on balancing the negative effects of increased oxidative stress and preventing or diminishing diabetic complications in diabetes mellitus. As a result, hyperglycemia could be moderately repressed by adding mentioned doses of *Quillaja saponaria* and *Yucca schidigera* powders in diets of diabetic animals. Moreover, it can be considered that these plants could support the treatment at every stage of the disease by hypocholesterolemic and antioxidant effects.

Key words: Diabetes Mellitus, *Yucca schidigera*, *Quillaja saponaria*, Oxidative Stres, DNA Damage

DIETİLNİTROZAMİN VERİLEN RATLARDA ALFA LİPOİK ASİDİN KORUYUCU ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

KARACA Gülçin, Doktora Tezi, Danışmanı:
Prof.Dr.Nalan **BAYŞU SÖZBİLİR**.70 s. Mart
2007

Çalışmada, dietilnitrozaminin karaciger üzerindeki toksik etkilerinin belirlenmesi ve bu toksik etkilere bağlı olarak meydana gelebilecek oksidatif strese karşı α -lipoik asidin koruyucu etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Materyal olarak yaklaşık 3 aylık ve 260 ± 10.5 gr olan 49 adet Sprague- Dawley cinsi erkek rat kullanılmıştır. Ratlar; grup1(kontrol), grup 2 (periton içi tek doz 150 mg/kg dietilnitrozamin verilmiş), grup 3 (periton içi tek doz 150 mg/kg dietilnitrozamin ile oral gavajla 14 gün 2 cc/gün zeytinyağı verilmiş), grup 4 (periton içi tek doz 150 mg/kg dietilnitrozamin ile oral gavajla 7 gün 100 mg/kg/gün α -lipoik asit 2 cc zeytinyağında çözdürülerek verilmiş), grup 5 (periton içi tek doz 150 mg/kg dietilnitrozamin ile oral gavajla 14 gün 100 mg/kg/gün α - lipoik asit 2 cc zeytinyağında çözdürülerek verilmiş), grup 6 (oral gavajla 14 gün 100 mg/kg/gün α -lipoik asit 2 cc zeytinyağında çözdürülerek verilmiş) ve grup 7 (oral gavajla 14 gün 2 cc/gün zeytinyağı verilmiş) olmak üzere yedi esit gruba ayrılmıştır. Onbes gün süren uygulamanın sonunda anestezi altında kalplerinden heparinli tüplere kan örnekleri alınmıştır. Alınan kan örneklerinden bir miktarı tam kan olarak ayrılmıştır. Geriye kalan kanlar santrifüj yapılarak serumları elde edilmiştir. Tam kanlarda GSH ve MDA tayinleri, serumlarda AST, ALT, GGT, ALP ve ADA tayinleri yapılmıştır. Dietilnitrozamin verilen gruplarda kontrol grubuna göre GSH düzeylerinde belirgin düşme, MDA, AST, ALT, GGT, ALP ve ADA düzeylerinde belirgin yükselme tespit edilmiştir. Dietilnitrozamin ile beraber α -lipoik asit verilen gruplarda GSH düzeylerinde yükselme, MDA, AST, ALT, GGT, ALP ve ADA düzeylerinde düşme tespit edilmiştir. α - lipoik asidin hem 7 gün hem de 14 gün verilmesinin koruyucu olduğu, ancak 14 gün kullanımının 7 gün kullanımına göre daha etkili olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak dietilnitrozaminin toksik etkilerine bağlı olarak oksidatif stresi arttırabileceği, lipoik asidin ise meydana gelen bu strese karşı lipid peroksidasyonunu önleyerek, redükte glutatyon gibi antioksidan moleküllerin miktarını arttırarak ve bir serbest radikal temizleyicisi gibi rol oynayarak

koruyucu etki yapabileceği kanaatine varılmıştır. Buna dayanarak alkol, nonsteroid antiinflamatuvar ilaçlar, ağır metal zehirlenmeleri, viral hepatitler ve kanser gibi nedenlerle meydana gelmiş olan karaciger hasarlarında tedavi amacıyla kullanılabilceği düşünülmektedir. Ayrıca, ilaçların pek çoğu karacigerden metabolize olduğundan uzun süre ilaç kullanılması gereken kronik hastalıklarda da koruyucu amaçlı olarak verilmesinin uygun olabileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar sözcükler: α -Lipoik asit, Adenozindeaminaz, Dietilnitrozamin, Karaciger fonksiyon testleri, Malondialdehit, Redükte glutatyon .

SUMMARY

INVESTIGATION OF THE PROTECTIVE ROLE OF A-LIPOIC ACID ON RATS GIVEN DIETHYLNITROSAMINE

This study aimed to determine toxic effects of diethylnitrosamine on liver and to investigate the protective effect of α -lipoic acid to oxidative stres related with the toxic effects of diethylnitrosamine.

As material, nearly 3 month old 260 ± 10.5 gr, 49 Sprague-Dawley kind male rats have been used. The rats were equally divided into seven groups, group 1 (control), group 2 (intraperitoneally one dose of 150 mg/kg diethylnitrosamine has been given), group 3 (intraperitoneally one dose of 150 mg/kg diethylnitrosamine and 2 cc. olive oil with oral gavaj from 14 days has been given), group 4 (intraperitoneally one dose of 150 mg/kg diethylnitrosamine and with oral gavaj 100 mg/kg/day α -lipoic acid by solving it in 2 cc. Olive oil for 7 days has been given), group 5 (intraperitoneally one dose of 150 mg/kg diethylnitrosamine and with oral gavaj 100 mg/kg/day α -lipoic acid by solving it in 2 cc. olive oil for 14 days has been given), group 6 (with oral gavaj 100 mg/kg/day α -lipoic acid by solving it in 2 cc. olive oil for 14 days has been given)and group 7 (with oral gavaj 2 cc. olive oil for 14 days has been given each day). At the end of the 15 days study inder anesthesia, blood samples were taken from their hearts which anesthesia to the heparin tubes. Some quantity of the blood samples were kept as whole blood. The rest of the blood were centrifugal, and their serums were gained. In the whole blood, GSH and MDA classifications, in the serums AST,ALT, GGT,ALP and ADA classifications have been conducted. Compared to the control group, in the group given diethylnitrosamine a considerable decrease has

been identified in the GSH level and the considerable increase in MDA, AST, ALT, GGT, ALP and ADA levels have been identified. It is identified that giving α - lipoic acid for both 7 and 14 days are protective, but 14 days of usage is more effective than 7 days of usage. As a result it has been deducted that diethylnitrosamine depending on the toxic effects can enhance the oxidative stress, but α - lipoic acid prevents the lipid peroxidation occurred against the stress and increases the levels of antioxidant molecules, such as reduced glutathione and it can make a protective effect and playing role like scavenging of free radicals. In terms of this it is thought that it can be used to cure liver injuries because of alcohol, NSAID medicines, heavy metal poisoning, viral hepatitis and cancer. Besides as most of the medicines are metabolised from the liver, it is believed that it can be given as protector to the chronic illnesses that long-term medicines must be used.

Key Words: α -Lipoic acid, Adenosine deaminase, Diethylnitrosamine, Liver function tests, Malondialdehyde, Reduced glutathione.

DIYETE FARKLI MİKTARLARDA YUCCA SCHIDIGERA TOZU KATILMASININ SIÇANLARDA PLAZMA LEPTİN, İNSULİN VE TİROİD HORMONLARI İLE BAZI KİMYASAL PARAMETRELERE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

KÜÇÜKKURT İsmail, Doktora Tezi, Danışmanı:
Prof. Dr. Yılmaz **DÜNDAR** 86 s. Haziran 2007

Saponin içerikli bitkilerin özellikle hipokolesterolemik, hipoglisemik, antiinflamatuvar ve antiprotozoal etkileri yıllardır araştırılıyor olmasına karşın, enerji metabolizmasında rol alan hormonlarla etkileşimlerini ele alan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Bu tez, steroid saponin içeren *Yucca schidigera*'nın metabolik hormon düzeylerine ve bazı biyokimyasal parametrelere etkilerinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmamız 15 adet 2-3 aylık erkek Sprague-Dawley sıçan içeren biri kontrol, ikisi deneme olmak üzere toplam 3 grupta yapılmıştır. Kontrol Grubu (KG) standart rat yemi ile; 100 ppm *Y. schidigera* grubu (100 ppm YS) standart rat yemi+100 ppm *Y. schidigera* tozu

(Sarsaponin 30®) ve 200 ppm *Y. schidigera* grubu (200 ppm YS) standart rat yemi+200 ppm *Y. schidigera* tozu (Sarsaponin 30®) ilave edilmiş deneme rasyonuyla 30 gün boyunca *ad libitum* beslenmişlerdir.

Çalışmamızda plazma leptin seviyesi KG'na göre her iki deneme grubunda da önemli düzeyde artmıştır (p=0,000). 100 ppm YS *Y. schidigera* ilavesi plazma insulin düzeylerini hem, hem de 200 ppm YS ilave edilen grupta KG'na göre yükseltmiştir (p=0,007). 100 ppm YS tozu ilavesi uygulanan hayvanlardaki plazma ST3 ve ST4 değerleri dışında, her iki deneme grubunun tüm tiroid hormon göstergelerini KG'na göre TT3 (p=0,015), ST3 (p=0,021), TT4 (p=0,022), ST4 (p=0,019)'ü istatistiksel olarak azaltmıştır. Plazma glikoz düzeyleri deneme gruplarının ikisinde de istatistiksel önemde düşmüştür (p=0,029). *Y. schidigera* verilen gruplarda plazma total kolesterol (p=0,000), trigliserit (p=0,000) ve LDL (p=0,000) düzeyleri KG'na göre istatistiksel olarak düşük, plazma HDL (p=0,002) düzeyi ise, istatistiksel önemde yüksek bulunmuştur. Diyete 100 ppm YS ilavesi, 200 ppm YS ilavesine göre daha fazla kolesterol düşüşüne yol açmıştır. Öte yandan diyete 200 ppm YS ilavesi plazma trigliserit ve LDL düzeylerini 100 ppm YS verilmesine oranla istatistiksel olmamakla birlikte daha çok düşürmüştür. Bulgularımız *Y. schidigera* ilavesinin plazma HDL seviyelerini yükselttiğini göstermektedir. HDL artışı bildiren bu bulgu, HDL düzeyinin değişmediği ileri sürülen diğer çalışmalardan ayrılmaktadır. Plazma üre-N düzeyi deneme gruplarında KG'na göre istatistiksel önemde düşük olarak saptanmıştır (p=0,000). Plazma total protein düzeyi *Y. schidigera* ilaveli gruplarda KG'na göre istatistiksel olmayan bir azalma göstermiş (p=0,134), yine bulgularımıza göre deneme gruplarında istatistiksel önemde olmamakla birlikte serum β - karotin düzeyi artarken (p=0,366), serum A vitamini seviyeleri düşmüştür (p=0,693).

Önemli düzeyde artan plazma leptin seviyelerinin *Y. schidigera*'nın ihtiva ettiği saponinler yanısıra fenolik maddeler, fiber, resveratrol ve stilbenler gibi fitokimyasallardan kaynaklanabileceği ve organizmada yağ doku artışına yol açabileceği düşünülmektedir. İnsulin artışı kan glikozunun karaciğerde glikojen, yağ dokuda ise, yağ asiti şeklinde depolanmasına yol açarak yemden yararlanmayı artırabileceği ve verim performansını yükselteceği; *Y. schidigera*'nın hipoglisemik ve hipokolesterolemik etkilerinin pet hayvanlarda diabetes mellitus oluşumunu baskılamada yararlı olabileceğini göstermektedir. Tez çalışmamızda *Y. schidigera*'lı gruplardaki artmış plazma HDL düzeyleri literatür açısından farklı bir referans niteliğindedir ve ateroskleroz ile diğer kardiyovasküler sorunlara karşı önemli bir destek

oluşturabilir. Steroidal saponin içeriği ile dikkat çeken *Y. schidigera*, kolesterol ve amonyak bağlayıcı, üreaz aktivitesini önleyici ve azot metabolizmasını düzenleyici bir bitki olarak hayvanlarda verimin artırılmasına katkı sağlayabilir. Sıçanlarda diyeteye uyguladığımız *Y. schidigera*'nın hayvanlarda protein emilim ve sindirimini dikkate değer düzeyde azaltmamış olması ve serum β -karotin düzeylerini hafif de olsa artış yönünde etkilemesi antioksidan statü açısından olumlu karşılanabilir.

Sonuç olarak; elde edilen veriler, kronik sindirim bozukluklarının önlenmesi ile enerji metabolizması ve hormonal işleyişin düzenlenmesinde koruyucu hekimlik uygulamalarına katkı sağlayabilecektir. Ayrıca *Y. schidigera*'nın insanlar için yeni bir fitokimyasal besin desteği, hayvanlar için ise, yeni bir rasyon bileşeni olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yucca schidigera*, Steroidal Saponin, Leptin, İnsulin, Tiroid Hormonları, Antioksidan, Fitokimyasal.

SUMMARY

INVESTIGATION OF EFFECTS OF VARIOUS QUANTITIES OF YUCCA SCHIDIGERA POWDER ADDED TO DIETS ON PLASMA LEPTIN, INSULIN, THYROID HORMONES AND SOME BIOCHEMICAL PARAMETERS IN RATS

Although, hypocholesterolemic, hypoglycemic, anti-inflammatory, and antiprotozoal effects of saponin containing plants have been investigated largely, studies in their interactions with hormones playing a role in energy metabolism, are rare. The present thesis was carried out to investigate the effects of *Yucca schidigera*, which contains steroid saponin, on metabolic hormone levels and certain biochemical parameters. Our study was carried out on 15 Sprague- Dawley rats, aged 2-3-months-old divided into 3 groups as a control and 2 study groups. While control group (CG) was fed with standard rat diet; 100 ppm *Y. schidigera* group (100 ppm YS) was fed with standard rat diet + 100 ppm *Y. schidigera* powder (Sarsaponin 30®) whereas 200 ppm *Y. schidigera* group (200 ppm YS) was fed with standard rat diet + 200 ppm *Y. schidigera* powder (Sarsaponin 30®) for 30 days *ad libitum*.

In our study, plasma leptin level was elevated in both study groups compared to the CG group ($p=0.000$). Addition of *Y. schidigera* has elevated plasma insulin levels in both study groups

compared to that of CG ($p=0.007$). Except the plasma ST3 and ST4 levels in animals fed on 100 ppm YS, all the thyroid hormone indicators in both study groups showed a statistically significant drop compared to CG (TT3 ($p=0,015$), ST3 ($p=0,021$), TT4 ($p=0,022$) and ST4 ($p=0,019$). Plasma glucose levels showed a statistically significant decrease in both study groups ($p=0,029$). While in groups fed with *Y. schidigera*; plasma total cholesterol ($p=0,000$), triglyceride ($p=0,000$) and LDL ($p=0,000$) levels were statistically lower than the CG group; plasma HDL ($p=0,002$) level was found to be statistically high. Hundred ppm addition to diet caused more drop in cholesterol level than that of 200 ppm YS addition. On the the other hand, 200 ppm YS has decreased the plasma triglyceride and LDL levels more than that of 100 ppm YS, albeit not at a significant amount. Our results show *Y. schidigera* added group as causing an increase in plasma HDL levels. This result reported a HDL elevation, which differs from other studies reported HDL as unchanged. Plasma urea nitrogen level was determined to be statistically low in study groups compared to the CG group ($p=0,000$). Plasma total protein level was decreased without statistically in study groups compared to the CG ($p=0,134$); again not statistically significant, β -carotene level was increased ($p=0,366$) and serum vitamin A level was dropped ($p=0,693$). The cause of the significant elevated plasma leptin levels are thought to be due to saponins, phenolic agents, fiber, resveratrol, and stilbenes. Because increase in insulin level cause blood glucose to be stored as glycogen in liver and as fatty acid in fat tissues and thus elevating the feed conversion ratio and productivity; hypoglycemic and hypocholesterolemic effects of *Y. schidigera* may be of use in suppressing the development of diabetes mellitus in pet animals. Elevated plasma HDL levels shown in our thesis present a different reference regarding the related literature and may indicate an important support against atherosclerosis and other cardiovascular problems. *Y. schidigera*, attracting attention for its steroidal saponin content, may contribute to development of yield performance through binding of cholesterol and ammoniac, inhibiting urease activity, and regulating nitrogen mechanism. Because *Y. schidigera* applied to the rations of the rats not reduced the protein absorption and digestion significantly, and slightly elevated the serum β -carotene levels, antioxidant status of it can be considered as positive effects.

In conclusion, obtained data may contribute to methods of preventive medicine in preventing digestive disorders and regulating energy metabolism and hormonal functions. Furthermore, while *Y. schidigera* is considered to be a new phytochemical nutrient for human being, it is also thought to be a new ration component for animals.

Key words: *Yucca schidigera*, Steroidal Saponin, Leptin, Insulin, Thyroid Hormones, Antioxidant, Phytochemicals.

NONİLFENOL TOKSİKASYONUNA MARUZ BIRAKILAN RATLARDA TAURİNİN MALONDİALDEHİT, GLUTATYON, S ÜPEROKSİT DİSMUTAZ VE NİTRİK OKSİT ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

SUNUCU KARAFAKIOĞLU Yasemin, Doktora
Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Recep ASLAN 104
s. Haziran 2007

Günümüz yaşamı toksik etkili pek çok çevresel kimyasal maddenin tehdidi altındadır. Bu maddelerden biri de endüstride yaygın olarak kullanılan, yüzey gerilimini azaltıcı etkili nonilfenol (NF)'dir. Toksik faktörlere karşı korunmada antioksidanların rolünün anlaşılması ile birlikte hangi antioksidanın hangi dozda ve hangi olgularda daha etkili olduğunun saptanması önemli hale gelmiştir. Bu çalışma ile güçlü bir antioksidan olan taurinin nonilfenole bağlı oksidatif stresten korunmadaki rolünün kan örneklerinde araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada, ağırlıkları 175-250 g arasında değişen 3-4 aylık 40 adet erkek "Wistar-albino" rat kullanılmıştır. Deney grupları her birinde 8 hayvan bulunacak şekilde, Kontrol Grubu, Taurin Grubu, Nonilfenol Grubu, Nonilfenol+Taurin Grubu ve NF'nin alkol içersinde çözülerek uygulanmasından oluşan Alkol Grubu (A) olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır. Deneme için 1 µl'inde 1 µg nonilfenol içeren nonilfenol stok solüsyonu, alkol içinde hazırlanmış, 50 µg/kg nonilfenol içeren bu çözelti NF ve NFT Gruplarında ratların diyetlerine püskürtme tarzında ilave edilmiştir. Alkol Grubunun diyetlerine ise sadece 50 µl alkol püskürtme tarzında ilave edilmiştir. Ayrıca T ve NFT Grubu içme sularına % 3 (v/w) oranında taurin ilave edilmiştir. Lipit peroksidasyonu göstergelerinden MDA'nın, tüm deney gruplarında Kontrol Grubuna oranla anlamlı olarak arttığı (P<0.05) ancak sadece taurin uygulanan ve NF ile birlikte taurin verilen hayvanlardaki MDA düzeylerinin, yalnızca NF ve yine tek başına alkol verilen hayvanlardaki MDA seviyesinden, istatistiksel olarak düşük olduğu dikkat

çekmektedir (P<0.05). GSH sonuçları; NF, NFT ve A Gruplarındaki GSH düzeyinin, Kontrol Grubuna göre anlamlı olarak azalmış olduğunu (P<0.001), T Grubunda ise Kontrol Grubu düzeylerinin üzerine çıktığını (P<0.001) göstermektedir. SOD düzeylerine ait sonuçlar karşılaştırıldığında, NF, NFT ve A Gruplarında SOD düzeyinin, Kontrol Grubuna göre anlamlı olarak azalmış olduğu (P<0.01), sadece taurin verilen grupta ise, SOD düzeyinin anlamlı olarak arttığı (P<0.01) görülmektedir. NOx seviyeleri, nonilfenol verilen ratlarda azalmıştır (P<0.01). NF yanı sıra taurin verilen NFT Grubunun, sadece alkol ve yine yalnızca taurin verilen gruplardaki NOx miktarlarının, Kontrol Grubundan yüksek olduğu dikkat çekmiştir (P<0.01).

Sonuç olarak, nonilfenol gibi endüstriyel kimyasallar tarafından indüklenebilecek oksidatif stresi önlemede antioksidan savunma duvarını güçlendirmek için taurin gibi antioksidanların verilmesinin önemli olduğu; diğer yandan verilen antioksidan maddenin en etkin dozunun belirlenebilmesi için ise başka çalışmalara gereksinim duyulduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Oksidatif Stres, Taurin, Nonilfenol, Toksikasyon, Çevre, Serbest Radikaller, Antioksidanlar.

SUMMARY

AN INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF TAURINE ON MDA, GSH, SOD and NOx LEVELS OF THE RATS EXPOSED TO NONYLPHENOL TOXICATION

Today's life is under threat of various toxic-influential environmental and chemical substances. Nonylphenol (NP), surface tension reductive chemical, is considered to be one of those substances and

is widely used in the industry. As a consequence of understanding antioxidants' role in preventing against toxic factors, it has become quite significant to determine which antioxidant is effectual and safely at what dose on which events. Investigating the role of taurine, a powerful antioxidant, in preventing nonylphenol bound oxidative stress in the blood samples was aimed in this study. 40 "Wistar-albino" male rats weighed between 175 and 250 g and aged between 3 and 4 months were used in the study. Experimental rats were equally distributed amongst five groups provided that each has 8 of them: Control Group, Taurine Group, Nonylphenol Group, Nonylphenol + Taurine Group, and Alcohol Group since nonylphenol was

treated and dissolved in the alcohol. As for piloting, nonylphenol stock solution including 1 µg nonylphenol in 1µl was prepared in the alcohol and the solution which has 50 µg/kg nonylphenol was added through spraying into the diets of the rats placed in the Nonylphenol and Nonylphenol+Taurine Groups. Only 50 µl alcohol was added through spraying into the diets of the Alcohol Group. Besides, taurine at the rate of 3 % (v/w) was added to the drinking water of the Taurine and Nonylphenol+Taurine Group. MDA as a marker of lipid peroxidation appeared to increase (P<0.05) in all the experiment groups in proportion to the controls. However, the MDA levels in the rats treated only with taurine and treated with taurine in addition to nonylphenol appeared to be lower statistically than the MDA levels in the rats treated only with nonylphenol and treated merely with alcohol (P<0.05). GSH results indicated that GSH levels in the Nonylphenol, Nonylphenol+Taurine and Alcohol Groups decreased meaningfully (P<0.001) compared with that of the Control Group. Whereas, GSH levels in the Taurine Group appeared to be higher than that of the controls (P<0.001). When the results for the SOD levels are taken into consideration, the SOD level for the Nonylphenol, Nonylphenol+Taurine and Alcohol Groups appeared to decrease meaningfully in comparison to that of the Control Group (P<0.01). Nevertheless, the SOD level seemed to rise meaningfully in the group treated merely with taurine (P<0.01). The NOx levels were reduced amongst the rats treated with nonylphenol (P<0.01). The NOx levels within the groups treated only with alcohol and taurine and in the Nonylphenol Group along with taurine given Nonylphenol+Taurine Group appeared to be higher than that of the Control Group (P<0.01). As for conclusion, it has become apparent to apply antioxidants such as taurine in order to strengthen the antioxidant defense wall while preventing oxidative stress induced by industrial chemicals such as nonylphenol. Moreover, it became clear that further studies to be conducted in this area in order to determine the most influential antioxidant substance and its safely doses.

Keywords : Oxidative Stress, Taurine, Nonylphenol, Toxication, Environment, Free Radicals, Antioxidants.

KARBON TETRAKLORÜR İLE KARACİGER HASARI OLUSTURULAN RATLARDA MATRICARIA CHAMOMILLA L. NİN KARACİGER ÜZERİNE KORUYUCU ETKİLERİNİN ARASTIRILMASI

TÜR Laçine, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.Dr.
Nalan BAYŞU SÖZBİLİR. 108 s. Mayıs 2008

Karacigerde viral, toksik, metabolik, farmakolojik bir ajan veya immünolojik bir atak ile olusan hasarın sonucu meydana gelen hepatitler ile asırı alkol tüketimi, obezite ve diyabete baglı olarak gelisen siroz, dünyada çok sık rastlanan hastalıklardan olup çok sayıda kisiyi etkilemektedir. CCl4, neden oldugu akut hasarın yanında uzun süre kullanımında siroza kadar uzanan kronik hasarlar da olusturmakta ve CCl4 ile deneysel olusturulan karaciger hasarı insanlardaki karaciger hasarına uygunluk göstermektedir. CCl4'ün lipid peroksidasyonunu artırarak oksidatif stres olusturdugu bilinmekte ve bu da antioksidanlar ve oksidanlar arasında dengenin, oksidanlar lehine bozulmasına neden olmaktadır.

Bu çalışma, ratlarda oksidatif stres olusturan ve kronik kullanımında karacigere toksik etkisi bilinen CCl4' e karşı, *Matricaria chamomilla L.* bitkisinin karacigeri koruyucu etkisinin olup olmadığı ve varsa ne derece oldugunun araştırılması amacıyla gerçekteşirildi.

Çalışmada 35 adet 3 aylık Wistar-Albino erkek rat kullanıldı. Ratlar her grupta 7 adet olmak üzere bes gruba ayrıldı. Kontrol grubundaki ratlar standart 14 gün yemle beslendi. CCl4 grubundaki ratlara 14 gün 0,8 ml/kg CCl4 intraperitoneal olarak uygulandı. Diğer gruplardaki ratlara ise intraperitoneal olarak uygulanan 14 gün 0,8 ml/kg CCl4'e ilave olarak sırasıyla 50 mg/kg, 100 mg/kg, 200 mg/kg *Matricaria chamomilla L.* ekstresi gavajla verildi. Çalışmanın basında ve sonunda rat ağırlıkları ölçüldü. Uygulamadan sonra tüm hayvanlardan eter anestezisi altında uygun teknikler kullanılarak alınan kanlarda, AST ve ALT aktivite düzeyleri serumda; oksidatif stresin göstergesi olan malondialdehid (MDA) ve redükte glutatyon (GSH) düzeyleri tüm kanda; antioksidan özellik gösteren süperoksit dismutaz (SOD), glutatyon peroksidaz (GPx) ve katalaz (CAT) aktivite düzeyleri ise eritrositlerde spektrofotometrik yöntemle ölçüldü.

Yapılan çalışmada kan örnekleri incelendiginde CCl4'ün uygulandığı gruptaki ALT ve AST

değerlerinin kontrol grubuna göre anlamlı bir şekilde arttığı ($p<0.001$), MCE'nin ise MDA düzeylerini azalttığı bunun yanında GSH değerlerini artırdığı görülmüştür. 200 mg/kg ekstrenin uygulandığı gruptaki GSH artışı ($p<0.01$) daha fazladır. MCE, SOD ve GPx aktivite düzeylerini de anlamlı bir şekilde artırmıştır. Katalaz aktivite düzeyleri incelendiğinde, CCl₄ grubu ve 50 mg/kg ekstrenin uygulandığı grupta $p<0.001$ anlamlılıkta, 100 mg/kg ve 200 mg/kg ekstrenin uygulandığı gruplarda ise $p<0.01$ anlamlılıkta azalma gözlenmiştir.

Sonuç olarak, *Matricaria chamomilla L.*'nin doza bağlı olarak ratlarda CCl₄ ile oluşturulan karaciğer hasarı ve buna bağlı oksidatif stresi azalttığı ve antioksidan sistemi olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Oksidatif strese karşı antioksidan etki gösteren *Matricaria chamomilla L.*'nin karaciğer hastalıklarının klinik tedavisinde destekleyici olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler : *Matricaria chamomilla L.*, Karaciğer, CCl₄, Oksidatif stres, Antioksidan Enzimler

SUMMARY

INVESTIGATION OF LIVER PROTECTIVE EFFECTS OF MATRICARIA CHAMOMILLA L. ON LIVER DAMAGE INDUCED BY CARBON TETRACHLORIDE

Hepatitis which is occurred with the result of damage viral, metabolic, a pharmacological agent or an immunological attack in liver and cirrhosis which is depended on chronic alcohol consumption, obesity and diabetes are frequent diseases and affect lots of people. CCl₄ causes not only acute damage but also chronic damage developing to the cirrhosis. Experimental CCl₄ damage is very similar to human liver damage. It is known that CCl₄ causes oxidative stress by increasing lipid peroxidation and this causes to spoilt to equilibrate between antioxidants and oxidants to oxidants.

It was investigated in this experimental study how protective *Matricaria chamomilla L.*, was against CCl₄ which causes oxidative stress in rats and causes toxic effects in the liver with chronic use.

Thirty-five, 3-month-old male Wistar Albino rats were used in the study. The rats, 7 in each group, were divided in five groups. The rats in the control group were fed with standart food for 14 days. The rats in the CCl₄ group were received 0,8 mg/kg CCl₄ intraperitonealy for 14 days. Rats in the other

groups were received 0,8 mg/kg CCl₄ (i.p.) and given respectively 50 mg/kg, 100 mg/kg, 200 mg/kg *Matricaria chamomilla L.* extract orally by gavage for 14 days. At the beginning and end of the study, weights of rats were measured. At the end of the experiment, blood samples were obtained from the animals under ether anesthesia by using appropriate techniques. AST and ALT activities were measured in the blood serum. Malondialdehyde (MDA) which is sign of lipid peroxidation and reduced glutathione (GSH) levels were measured in whole blood; antioxidant enzymes Superoksid Dismutase (SOD), Glutathione Peroxidase (GPx) and Catalase (CAT) activities which are showed antioxidant specialties were measured in erythrocyte. It was determined that AST ve ALT activities of blood serum were significantly higher ($p<0.001$) compared with control group. *Matricaria chamomilla L.* decreased MDA values and increased GSH levels. Highest levels of GSH were detected ($p<0.01$) in group which received 200 mg/kg MCE extract. *Matricaria chamomilla L.* increased SOD and GPx activities as significantly. Catalase activities were significantly decreased in CCl₄ ($p<0.001$), 50 mg/kg MCE extract received group ($p<0.001$), 100 and 200 mg/kg MCE groups ($p<0.01$).

It was concluded that *Matricaria chamomilla L.*, decreased the liver damage and oxidative stress induced by CCl₄ in a dose dependent manner. It is considered that *Matricaria chamomilla L.* might be used as auxiliary for the clinical treatment of liver diseases.

Key Words : *Matricaria chamomilla L.*, Liver, CCl₄, Oxidative Stress, Antioxidant Enzymes.

RATLARA FARKLI ÇÖZÜCÜLERDE HAZIRLANARAK VERİLEN MENTHA SPİCATA LAMİACEA NANE EKSTRELERİ İLE KURU TOZUNUN KANDA, β - KAROTEN, A, C VİTAMİNLERİ, KATALAZ, GLUTATYON PEROKSİDAZ, GLUTATYON REDÜKTAZ, MALONDİALDEHİD, SUPEROKSİD DİSMUTAZ ENZİMLERİ VE TOTAL ANTIOKSİDAN KAPASİTE ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARASTIRILMASI

ÖZDEMİR Ayşe, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.
Dr. Nalân BAYŞU SÖZBİLİR 134 s. Ağustos
2010

Mentha spicata (peppermint), *Labiatae* familyasına ait bir bitkidir. İştah azalması, soğuk algınlığı, bronşit, sinüzit, ateş, mide bulantısı, kusma ve hazımsızlıkta kullanılan bitkisel bir ajandır. Flavonoid içerikli bitkilerin özellikle antioksidan etkileri yıllardır araştırılıyor olmasına karşın, kuru nane tozu ile birlikte enzimatik ve nonenzimatik antioksidanlar ile vitaminler arasındaki etkileşimleri ele alan çalışmalar yok denecek kadar azdır.

Bu tez, *Mentha spicata*'nın bazı biyokimyasal parametrelere etkilerini ve antioksidan aktivitesini araştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmamız 55 adet 2-3 aylık erkek Sprague-Dawley sıçanlardan oluşan ikisi kontrol, ucu deneme olmak üzere toplam 5 grupta yapılmıştır. Pozitif kontrol grubuna (K) standart rat yemi, negatif kontrol grubuna standart rat yemi ile 1ml %0,5lik sodyum karboksimetil seluloz (CMC)(gavajla); *Mentha Spicata L.* sulu ekstreli gruba (MS), standart rat yemi ve 1gr /kg vucut ağırlığı *Mentha Spicata L.* sulu ekstresi (gavajla); *Mentha Spicata L.* dietileterli ekstreli gruba (MD), standart rat yemi ile 1gr/kg/vucut ağırlığı *Mentha Spicata L.*'nin dietileterli ekstresi ve 1ml %0,5lik sodyum karboksimetil seluloz (CMC)(gavajla) ; *Mentha Spicata L.* kuru tozu verilen gruba (MT) ise: 200 ppm *Mentha Spicata L.* kuru tozu standart rat yeminin icine karıştırılarak verilmiştir. İçme suları devamlı hazır bulundurulmuştur.

Çalışmamızda, deney gruplarındaki ratların beden ağırlıkları, özellikle deneme suresinin 14. gününden sonra MT ve MD grupları dışındaki tüm gruplarda azaldığı izlenmiştir. Oksidatif stres tablosu göstergelerinden MDA düzeylerinde K kontrol

grubuna göre MS deneme grubunda, istatistiksel olarak anlamlı bir azalma elde edilmiştir. Negatif kontrol grubu olan CMC grubu MDA düzeyleri anlamlı bir düşüş sergilemiştir. Bu düşüş CMC nin antioksidan özellik sergilemiş olabileceğini akla getirmektedir. MT grubunda ise istatistiksel anlam ifade etmeyen bir azalma görülmüştür. *M. Spicata dietil eter* ekstresi verilen MD grubunda ratların MDA duzeylerinde, CMC kontrol grubuna göre istatistiksel anlamlılıkta artış görülmektedir. Ayrıca MD grubunda da MDA ve dolayısıyla lipid peroksidasyonu artmıştır. Deney gruplarındaki ratların antioksidan aktivite düzeyleri incelendiğinde CMC li kontrol grubuna göre MD grubunda antioksidan kapasite düzeyinin istatistiki olarak azaldığı, nane tozu verilen MT grubunda, K kontrol grubuna göre antioksidan kapasitenin rakamsal olarak arttığı görülmektedir. Çalışmamızda, deney gruplarındaki ratların GSH düzeyleri incelendiğinde MT grubunda K kontrol grubuna göre GSH nin istatistiksel anlamlılıkta arttığı görülmektedir. MD grupta, negatif kontrol (CMC) grubuna göre bir düşüş saptanmıştır. Gruplar arasındaki GSH duzeyi farklılıkları istatistiksel anlamda önemlidir ($p=0,001$). Tezimizde A vitamini ve β -karoten düzeyleri üzerinde nane kuru tozunun ve ekstrelerinin ilavesinin etkisi olmuyor gibi görünse de, β -karoten düzeylerinin istatistiksel olmasa da deneme gruplarından MD grubunda diğer gruplara göre artmış olması dikkat çekici bir sonuç olarak gözlemlenmiştir. Çalışmamızda elde ettiğimiz bulgular daha önceki çalışmalardan farklı olarak SOD ve KAT düzeylerinde istatistiksel anlamda bir değişiklik meydana getirmemiştir. Deneme gruplarındaki KAT duzeylerinde, kontrol gruplarına göre belirgin bir artış olmamasına rağmen, *Mentha Spicata L.* sulu ekstresi verilen MS grubunda, kontrol grubunu gecen duzeyde bir artış saptanmıştır. Çalışmamızda, MT deneme grubundaki GPx duzeylerinde, K kontrol grubuna göre bir artış gözlemlenmiştir. Bu artış istatistiksel açıdan önemli değildir. Deneme gruplarında glutatyon reduktaz duzeylerinde kontrol gruplarına göre istatistiksel anlam ifade eden bir artış saptanmamıştır. Çalışmamızda MT deneme grubunda vitamin C duzeylerinde K kontrol grubuna göre bir artış saptanmış ancak istatistiksel anlamlılık görülmemiştir.

Mentha Spicata L.'nin kuru tozu ile ilgili yapılan literatürlere rastlanmamış olması dikkat çekici olup toksik oksijen radikallerinin inaktivasyonu ve fenolik antioksidanların etkisinin artırılmasını on plana çıkaracak, *Mentha Spicata L.* Nın kuru tozunun farklı miktarları ile parametre artırılıp yapılacak çalışmalar, lipid peroksidasyonunun zararlı etkilerine karşı koruyucu olduğuna yönelik diğer çalışmalara destek sağlayacaktır.

Yapılan bu çalışma ile bitkisel kokenli doğal antioksidanların kullanımına ve nanenin tüm bilinen etkilerinin yanında antioksidan aktivitesinin tüm ayrıntılarıyla acığa çıkarabilecek, insan, pet ve çiftlik hayvanlarının beslenmesi açısından doğal gıda katkı maddesi özelliği taşıyan *Mentha* 'ın, hem insan hem de hayvan sağlığını korumada ve yeni rasyonların geliştirilmesinde yapılan çalışmalara destek olabileceği, ayrıca serbest radikal üretiminin arttığı ve antioksidan savunma mekanizmalarının yetersiz olduğu durumlarda fitokimyasal ve yardımcı tedavi desteği olarak katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: *Mentha Spicata L.*, β -karoten, Vitamin A, Vitamin C, Katalaz, Glutasyon Peroksidaz, Glutasyon Reduktaz, Malondialdehid, Superoksit Dismutaz, Antioksidan

SUMMARY

INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF MENTHA SPICATA LAMIACEAE MENTHA EXTRACTS PREPARED IN DIFFERENT SOLVENTS GIVEN TO RATS WITH DRY POWDER ON BLOOD, B- CAROTENE, A,C VITAMINS, CATALASE, GLUTATHIONE PEROXIDASE, GLUTATHIONE REDUCTASE, MALONDIALDEHYDE, SUPEROXIDE DISMUTASE ENZYMES AND TOTAL ANTI- OXIDANT CAPACITY

The plant *Mentha spicata*, or *peppermint*, is member of the *Labiatae* family, commonly used in the treatment of loss of appetite, common cold, bronchitis, sinusitis, fever, nausea and vomiting, and indigestion as a herbal agent. Although anti-oxidant effects of flavonoid containing plants have been investigated largely, studies in their interactions with enzymatic and nonenzymatic antioxidants and

vitamins together with dead mentha powder are rare. The present thesis was carried out to investigate the effects of certain biochemical parameters and *Mentha spicata*, on anti-oxidant levels. Our study was carried out on 55 Sprague-Dawley rats, aged 2-3-months-old divided into 5 groups as 2 control and 3 experimental groups. While positive control group (C) was fed with standard rat diet, negative control group (CMC) was fed with standard rat diet+ 1ml %0,5 sodium carboxymethyl cellulose (CMC); *Mentha spicata* aqueous group (MS) was fed with standard rat diet + 1gr /kg bwt/day *Mentha spicata* aqueous extract

gavage, *Mentha spicata* dietyleter group (MD) was fed with standard rat diet + 1gr /kg bwt/day *Mentha spicata* dietyleter extract+ 1ml %0,5 sodium carboxymethyl cellulose (CMC) gavage whereas 200 ppm dead *Mentha spicata* powder group (MT) was fed with standard rat diet + 200 ppm dead *Mentha spicata* powder. Drinking water is constantly ready. In this study, the profile of body weight was decreased in the experimental groups (except MT and MD) rats compared to the control group especially the 14 trial period days after malondialdehyde level, an oxidative stress parameter was obtained a decrease in statistical significance in MS group rats compared to control group K. Malondialdehyde level was obtained a increase in statistical significance in MD group rats compared to control group CMC (p=0,000). The CMC group, negative control group showed a significant decrease of MDA levels. CMC exhibit antioxidant properties of this decline may have been suggesting. In the MT group showed a increase is not statistical. In addition, the MD group, MDA, and thus increased lipid peroxidation. As we investigate the level of rats in experimental groups, antioxidant activity decrease significantly in group MD according to group CMC. In the MT group showed a increase is not statistical compared to control group K. As we investigate the level of glutathione rats in study groups, glutathione increase significantly in group MT according to the control group K. MD group, compared to negative control CMC group had a decline. GSH level differences between the groups is statistically significant (p=0,001). Even if it seems that dead mentha powder and extracts are not effective on Vitamin A and the level of β -carotene, it draws attention that the level of β -carotene increases in the group MD according to the other groups. In our study according to the findings, there is not any significant difference in the level of superoxide dismutase and catalase contrast to the other studies. Although, there is not any increase in the level of catalase in experimental groups according to control groups, it is observed that there is significant increase observed in the control group in a group given *Mentha Spicata* aqueous extract. In our study, it is observed that there is increase in the level of glutathione peroxidase in the experimental group MT according to the control group K. This increase is not significantly statistically. It is observed that there is not significant increase in the level of glutathione reductase in experimental groups according to the control groups. In our study, MT levels of vitamin C in the experiment group than the control group K was detected, but statistical significance was observed an increase. Not finding any studies about *Mentha Spicata* powder in literature review is remarkable and the studies featuring the increase of the effect of toxic oxygen radicals' inactivation and fenolic antioxidants and studies featuring to increase the

parametric with the different level of *Mentha Spicata* powder will contribute to the other studies featuring the protection against harmful effects of lipid peroxidation.

It is thought that this study will contribute to the usage of herbal anti-oxidant and studies featuring the all details of antioxidant besides the all effects of mentha. As an herbal food additive *Mentha* is important for protecting human and animal health in terms of feeding domestic animals and livestock. It is thought that *Mentha Spicata* powder may be support new studies in the developing new ration. It is thought that in the situation where production of free radicals increase and antioxidant defense mechanisms are inadequate, *Mentha* will contribute as an auxiliary treatment of cases phytochemical support.

Key words: *Mentha Spicata* L., β -Carotene, Vitamin A, Vitamin C, Catalase, Glutathione, Glutathione Peroxidase, Glutathione Reductase, Malondialdehyde, Superoxide Dismutase, Anti-Oxidant

YAĞLI DIYET İLE BESLENEN SIÇANLARDA TİMOKİNON'UN PLAZMA LEPTİN, KARNİTİN, PARAOKSANAZ, TİROİD HORMONLARI, İNSÜLİN VE GLİKOZ İLE LİPİD PROFİLİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

BACAK Elif ,Doktora Tezi, Danışmanı: Doç. Dr.
Gülcan AVCI.123 s. Temmuz 2010

Bu çalışma *Nigella Sativa* (Çörek otu)'nın uçucu yağında bulunan ve özellikle antioksidan, antikanserijenik, antihiperlipidemik, antidiyabetik, antiinflamatuvar, gastroprotektif, hepatoprotektif gibi etkileri olan Timokinon (TQ)'nun yağlı beslenmelerde enerji metabolizmasında rol alan hormon düzeylerine ve lipid profiline olan etkilerinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmamız 6 hafta süresince uygulanmış olup, 10'ar adet 5-6 aylık 200-260g ağırlığında erkek Wistar Albino sıçan içeren biri kontrol, üçü deneme olmak üzere toplam 4 grupta yapılmıştır: 1) Kontrol Grubu: Standart sıçan yemi ve gastrik gavaj ile 1 ml % 0.9 serum fizyolojik (SF)/kg canlı ağırlık/gün. 2) TQ grubu: Standart

sıçan yemi ve gastrik gavaj ile 1 ml % 0.9 serum fizyolojik (SF)'de çözülmüş 50 mg Timokinon/kg canlı ağırlık/gün. 3) Yağlı Yem (YY) grubu: Standart sıçan yeminin kg'na %50 hayvansal yağ ilavesi ve gastrik gavaj ile 1 ml % 0.9 serum fizyolojik (SF)/kg canlı ağırlık/gün. 4) Yağlı Yem +TQ (YY+ TQ) grubu: Standart sıçan yeminin kg'na % 50 hayvansal yağ ilavesi ve gastrik gavaj ile 1 ml %0.9 serum fizyolojik (SF)'de çözülmüş 50 mg Timokinon/kg canlı ağırlık/gün olarak verildi.

Çalışmamızda 6 hafta sonunda canlı ağırlığı Kontrol grubuna göre YY'li grupta artarken, TQ uygulanması hem TQ'lu hem de YY'li grupta canlı ağırlığını belirgin olarak azaltmıştır. Plazma leptin seviyesi, Kontrol grubuna göre TQ'lu grupta azalmış, YY li grupta önemli düzeyde artmış, YY'li gruba göre YY+TQ'lu grupta ise önemli derecede azalmıştır ($p<0,001$). Plazma insülin düzeyi, TQ'lu grupta azalırken ($p<0,05$), diğer gruplardaki değişimler önemsiz bulunmuştur. Glikoz düzeyleri Kontrole göre diğer bütün gruplarda yükselmiştir ($p<0,001$). Kontrol grubuna göre TQ'lu grup karşılaştırıldığında tiroid hormonlarının düzeyindeki düşüş TT₄'de önemli iken diğerlerinde önemsizdi. YY'li grupta ise tüm tiroid hormonları anlamlı düzeyde yükselmiştir. YY'li gruba göre YY+TQ grubunda, özellikle TT₃ ($p<0,001$) ve ST₄ ($p<0.01$) önemli düzeyde olmak üzere düşmüştür. YY grubunda düşen serum paraoksanaz düzeyleri hem TQ'lu hem de YY+TQ'lu grupta yükselmiş, ancak gruplar arasında önemli fark bulunmamıştır. Karnitin düzeyleri Kontrol grubuna göre TQ'lu grupta önemsiz düzeyde yükselmiş, YY'li grupta önemli miktarda düşmüş ve YY'li gruba göre YY+TQ'lu grupta ise belirlenen yükselme önemsiz bulunmuştur. Kontrol grubuna göre TQ'lu grupta HDL ve LDL düzeyleri önemli düzeyde düşmüş ve diğer lipid parametrelerindeki düşüşler ise önemsiz bulunmuştur. YY grubunda Kontrol grubuna göre TG, LDL ve VLDL düzeyleri önemli miktarda artarken HDL önemli düzeyde azalmış ve TK'daki artış ise önemsiz bulunmuştur. YY'li gruba uygulanan TQ ise TG, LDL ve VLDL düzeylerini önemli miktarda azaltmış, TK'daki azalış ve HDL'deki artışın ise önemsiz olduğu belirlenmiştir.

Yağlı diyetinin kullanıldığı çalışmamızda TQ'nun uygulanmasıyla canlı ağırlığının azalması, plazma leptin, TG, LDL ve VLDL düzeylerinin düşüşü nedeniyle, yağlı diyet ile beslenmenin meydana getirdiği çeşitli metabolik sssbozuklukların önlenmesinde TQ'nun umut verici bir bileşik olabileceği ve koruyucu hekimlik alanında değerlendirilebileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Karnitin, Leptin, Paraoksanaz, Timokinon, Yağlı Diyet.

SUMMARY

INVESTIGATION OF EFFECTS OF THYMOQUINONE ON PLASMA LEPTIN, CARNITINE, PARAOXONASE, THYROID HORMONES, INSULIN AND GLUCOSE WITH LIPID PROFILE IN RATS FED A FATTY DIET

The purpose of this study was to investigate the effects of Thymoquinone (TQ) on hormone levels which regulates energy metabolism, and lipid profile in fatty diets. Thymoquinone isolated as the principal active ingredient from the volatile oil of *Nigella Sativa* (NS), has the beneficial effects such as antioxidant, anticancerogenic, antihyperlipidemic, antidiabetic, antiinflammatory, gastroprotective, hepatoprotective. The study was performed by four experimental groups for 6 weeks using Wistar Albino rats weighting 200-260g, 5-6 months of age and 10 rats for each group: The groups were as follows; 1) Control Group: Rats were fed with basal diet and given 1 ml %0.9 serum physiologic (SF)/kg body weight/day by gastric gavage. 2) TQ Group: Rats were fed with basal diet and given 50 mg TQ/kg body weight/day dissolved in 1 ml %0.9 SF, by gastric gavage. 3) Fatty diet (FD) group: Rats were fed with experimental diet contained %50 animal fat and given 1 ml %0.9 SF/kg body-weight/day by gastric gavage. 4) FD+TQ group: Rats were fed with experimental diet contained %50 animal fat and given 50 mg TQ/kg body weight/day dissolved in 1 ml %0.9 SF, by gastric gavage.

When compared with the Control group, at the end of the 6th week, the body weight decreased in the both TQ and FD+TQ groups while it increased in the FD group. Plasma leptin level decreased in the TQ group, whereas it significantly increased in the FD group comparing with the Control group. In addition, it significantly decreased in the FD+TQ group comparing with FD group ($p<0,001$). While plasma insulin level decreased in the TQ group ($p<0,05$), there was no difference for plasma insulin levels between the other experimental groups. Comparing to the Control group, serum glucose levels showed a statistically significant increase in all groups ($p<0,001$). Comparing with Control group, FT₄ significantly decreased in the TQ group but the other thyroid hormones were insignificantly. All thyroid hormones significantly increased in the FD group. Comparing with FD group, TT₃ ($p<0,001$) and FT₄ ($p<0,01$) significantly decreased in the FD+TQ group. While serum paraoxonase decreased in the FD group, it increased in the both

TQ and FD+TQ groups. Carnitine levels increased in the TQ group and significantly lowered in the FD group in comparison with Control group, and they were slightly increased by TQ treatment to fatty diet in the FD+TQ group comparing with FD group. Comparing with Control group, HDL and LDL levels were significantly lowered in the TQ group, while the other lipid parameters were slightly decreased. In the FD group comparison with Control group; TG, LDL and VLDL levels significantly increased, HDL significantly decreased and TC slightly increased. In addition, TG, LDL and VLDL levels significantly decreased in the FD+TQ group comparing to the FD group while HDL slightly increased and TC decreased.

In conclusion, the TQ treatment decreased the body weight, plasma leptin, TG, LDL and VLDL levels. This results reveal that TQ alleviates the different metabolic disorders caused by dietary fat and may be useful in the field of preventive medicine.

Key words: Carnitine, Fatty Diet, Leptin, Paraoxonase, Thymoquinone.

DENEYSSEL OLARAK HİPERTİROİDİZM OLUŞTURULAN RATLARDAKİ KAFEİK ASİT FENETİL ESTER'İN PLAZMA HOMOSİSTEİN ASİMETRİK DİMETİL ARJİNİN, NİTRİK OKSİT VE LİPİD PROFİLİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

KARABAĞ, Funda. Doktora Tezi. Danışmanı:
Prof.Dr. Nalan **BAYŞU SÖZBİLİR**.98 s. Temmuz
2010

Tiroid hastalıkları, insanlar ve hayvanlarda sık görülen ve hemodinamik, renal ve kardiyak fonksiyonlarda önemli değişikliklerin eslik ettiği endokrin bozukluklardır. İnsanlar ve hayvanlarda hipertiroidi durumlarında, sistemik arteriyel kan basıncının düzenlenmesinde bozukluklar görülür. Tiroid hastalıkları endotel hasarına neden olabilir, ancak tiroid hastalıklarındaki endotel hasarının altında yatan mekanizma halen açık değildir.

Nitrik oksit (NO), nitrik oksit sentaz (NOS) olarak bilinen enzim ailesi aracılığıyla Larjininin L-sitrüline dönüşümü ile üretilir. NO'nun vasküler tonusu düzenleyici önemli bir faktör olduğu

bilinmektedir. Asimetrik dimetil arginin (ADMA) nitrik oksit sentaz'ın endojen inhibitörüdür. Lokal NO sentezini engelleyerek vazospazma ve endotel disfonksiyonuna neden olmakta ve koroner arter hastalığı gelişimi için risk faktörü olarak kabul edilmektedir. Hipertiroidizm, artmış ADMA seviyeleri ve azalmış NO seviyeleri ile ilişkilidir. Homosistein, sülfür içeren esansiyel bir aminoasit olan metionin metabolizmasının ara ürünüdür. Artmış plazma total homosistein konsantrasyonları vasküler hastalıklar için risk faktörüdür. Propolis kovanlarda bal arıları tarafından üretilen doğal bir üründür. Propolisin esas bileşenleri aynı zamanda biyolojik aktivitesinden de sorumlu olan kafeik asit esterleridir ve bu bileşiğin bir çok yararlı etkileri belirlenmiştir. Bu çalışma deneysel olarak hipertiroidizm oluşturulan ratlarda tiroid hormonlarının neden olabileceği endotel hasarı üzerine kafeik asit fenetil esterinin (CAPE) koruyucu etkisinin araştırılması için tasarlanmıştır. Çalışmada 50 wistar (250-300g) albino erkek rat kullanıldı. Deneysel hayvanları kontrol, placebo, hipertiroid (HT), CAPE ve "CAPE+HT" olarak 5 gruba bölündü. Kontrol grubuna 4 hafta boyunca bir uygulama yapılmadı. Placebo grubundaki hayvanlara 4 hafta boyunca 0,5 ml serum fizyolojik uygulandı. Deneysel hipertiroidizm (HT) grubundaki hayvanlara 4 hafta boyunca 0,5 ml serum fizyolojik içinde 0,3 mg/kg L-tiroksin intraperitoneal olarak uygulandı. 75 CAPE grubundaki hayvanlara, 4 hafta boyunca 0,5 ml serum fizyolojik içinde 10 µg/kg intraperitoneal olarak CAPE verildi. "CAPE+HT" grubundaki hayvanlara 4 hafta boyunca 0,5 ml serum fizyolojik içinde 0,3 mg/kg L-tiroksin ve 10 µg/kg CAPE uygulandı. Plazma serbest T3 (ft3), serbest T4 (ft4), total kolesterol, HDL ve trigliserid (TG) konsantrasyonları otoanalizör ile ölçüldü. Plazma LDL seviyeleri Freidewald formülü ile hesaplandı. Plazma homosistein konsantrasyonları floresan dedektörlü HPLC ile ölçüldü. Plazma NO ve ADMA konsantrasyonları ticari ELISA kitleri kullanılarak belirlendi. İstatistik analiz Windows One-Way ANOVA testi kullanılarak SPSS13.0 programında yapıldı.

Hipertiroidizmlı ratlarda plazma ft3, ft4 konsantrasyonları kontrol, placebo, CAPE ve "CAPE+HT" gruplarına göre anlamlı olarak yüksekti ($p<0,001$). Tiroksin ile CAPE'nin birlikte verilisi yüksek plazma ft3, ft4 konsantrasyonlarını anlamlı olarak düşürmüştür. ($p<0,001$) Plazma homosistein konsantrasyonları, hipertiroidizm oluşturulan grupta kontrol, placebo, CAPE ve "CAPE+HT" gruplarına göre anlamlı olarak düşük ($p<0,001$) bulunmuştur. "CAPE+HT" grubunda ise homosistein seviyeleri hipertiroidizmlı gruba göre anlamlı olarak yüksek ($p<0,001$) saptandı. Plazma ADMA konsantrasyonları hipertiroidizmlı grupta, diğer gruplara göre anlamlı olarak yüksek ($p<0,001$), "CAPE+HT" grubunun plazma ADMA

konsantrasyonları kontrol, placebo ve CAPE grubuna göre anlamlı olarak yüksek ($p<0,001$), hipertiroidizmlı gruptan anlamlı olarak düşük ($p<0,001$) bulundu. Hipertiroidizmlı grubun plazma NO konsantrasyonları kontrol, placebo, CAPE ve "CAPE+HT" gruplarına göre anlamlı olarak düşük ($p<0,001$) bulunmuştur. "CAPE+HT" grubunda ise plazma NO konsantrasyonları anlamlı olarak yüksek ($p<0,001$) bulundu. Plazma total kolesterol, HDL, LDL ve trigliserid seviyeleri hipertiroidizmlı grupta diğer gruplara göre anlamlı olarak düşük ($p<0,001$) bulundu. "CAPE+HT" grubunda ise plazma total kolesterol, LDL ve trigliserid seviyeleri anlamlı olarak yükselmıştır ($p<0,001$).

Sonuç olarak; CAPE, hipertiroidizm oluşturulan ratlarda, plazma NO seviyelerini yükseltip, ADMA seviyelerini düşürerek endotel hasarına karşı koruyucu etki gösterebilir.

Anahtar kelimeler: Hipertiroidizm, rat, asimetrik dimetil arjinin, nitrik oksit, homosistein.

SUMMARY

INVESTIGATION OF EFFECTS OF CAFFEIC ACID PHENETHYL ESTER TO PLASMA HOMOCYSTEINE, ASYMMETRIC DIMETHYL ARGININE, NITRIC OXIDE AND LIPID PROFILE IN RATS CONSTITUTED EXPERIMENTAL HYPERTHYROIDISM

Thyroid disorders are common endocrine disorders in humans and animals and are accompanied by important changes in haemodynamic, cardiac and renal function. Disturbances in the regulation of systemic arterial blood pressure are seen in hyperthyroid states in man and other animals. Hyperthyroidism manifests a hyperdynamic circulation with increased cardiac output, increased heart rate and decreased peripheral resistance. Thyroid diseases may lead to endothelial dysfunction; however, the mechanism underlying the endothelial dysfunction in thyroid disease is not clear yet.

Nitric oxide (NO) is produced through the transformation of L-arginine to L-citrulline by a family of enzymes known as NO synthases (NOS). It is well known that NO is an important factor regulating vascular tone. Asymmetric Dimethyl Arginine (ADMA) is an endogenous inhibitor of nitric oxide (NO) synthase and causes local vasospasm and endothelial dysfunction by inhibiting local NO production. Hyperthyroidism is

related with increased ADMA levels and decreased NO levels. Homocysteine is an intermediate compound of the metabolism of methionine, which is an essential sulphur-containing amino acid. Elevated plasma homocysteine concentrations are associated with increased risk of vascular diseases. Propolis is one of the nature-based products, which is produced by honeybees in hives. The major compounds of propolis are caffeic acid esters which are also responsible for biologic activity of propolis and has been identified to show beneficial activities.

This study was designed in rats with experimentally induced hyperthyroidism to investigate the protective effects of caffeic acid phenylethyl ester (CAPE) on may be formed endothelial dysfunction that based on thyroid hormones. We used fifty male Wistar albino (250-300 g) rats in this study. The experimental animals were divided into five groups as control, placebo, hyperthyroidism, CAPE

78 and "hyperthyroidism + CAPE". Nothing was administered to the control group during four weeks. The animals in placebo group were administered intraperitoneally 0,5 ml sterile physiological saline during 4 weeks. The animals in hyperthyroidism group were administered intraperitoneally L-thyroxine 0,3 mg/kg in 0,5 ml. Sterile physiological saline. The animals in CAPE group were administered intraperitoneally CAPE at a dose of 10µg/kg in 0,5 ml sterile physiological saline per

day during 4 weeks. The animals in "hyperthyroidism + CAPE" group were administered 0,3 mg/kg L-thyroxine in 0,5 ml physiological saline and 10 mcg/kg CAPE. Plasma FT3, FT4, total cholesterol, HDL and Triglyceride levels were measured by autoanalyzer. Plasma LDL levels were calculated by the Friedewald equation. Plasma homocysteine levels were measured by HPLC. Plasma NO levels

were measured by ELISA. statistically analysis was performed by SPSS 13.0 program, using one-way ANOVA test. Plasma ft3, ft4 concentrations were significantly increased in rats with hyperthyroidism compared to controls, placebo, CAPE and "CAPE+HT" groups ($p<0,001$). Co-administration of CAPE with L thyroxine significantly decreased ($p<0,001$) the elevated ft3 and ft4 levels. Plasma homocysteine concentrations were significantly decreased in rats with hyperthyroidism compared to controls, placebo, CAPE and "CAPE+HT" groups ($p<0,001$). Plasma homocysteine levels obtained from "CAPE+hyperthyroidism" group were significantly ($p<0,001$) higher compared to hyperthyroidism group. Plasma ADMA concentrations obtained from hyperthyroidism group were

significantly higher compared to other groups. Plasma ADMA concentrations obtained from "CAPE+hyperthyroidism" group were significantly higher compared to control, placebo and CAPE groups and significantly low compared to hyperthyroidism group. Plasma NO concentrations obtained from hyperthyroidism group were significantly low compared to control, placebo, CAPE and "CAPE+hyperthyroidism" groups. Plasma NO concentrations obtained from "CAPE+hyperthyroidism" group were significantly higher. Plasma total cholesterol, HDL, LDL and triglycerid levels obtained from hyperthyroidism group were significantly lower than other groups. Plasma total cholesterol, HDL, LDL and triglycerid levels obtained from "CAPE+hyperthyroidism" group were significantly higher. In conclusion; CAPE may show a protective effect on endothelial damage by increasing plasma NO levels and decreasing ADMA levels, in hyperthyroidism induced rats.

Key words: Hyperthyroidism, rat, asymmetric dimethyl arginine, nitric oxide, homocysteine.

YÜKSEK PROTEİN İÇEREN DİYETLE BESLENEN SIÇANLARA ATKESTANESİ EKSTRESİ (AESCLUSUS HIPPOCASTANUM L.) VERİLMESİNİN KEMİK VE KALSİYUM METABOLİZMASINA ETKİLERİ

AKBEL Erten, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Abdullah ERYAVUZ. 85 s. Temmuz 2010

Son yıllarda tüm dünyada yeniden önem kazanan bitkilerle tedavide ele alınan konular arasında önemli bir yere sahip olan saponinlerin; hemolitik, antiinflamatuvar, hücre zarı geçirgenliğini etkilemesi gibi özelliklerini konu alan birçok çalışma bulunmasına rağmen birçok fizyolojik olayda önemli görevleri olan proteinlerin yüksek miktarda tüketilmesi durumunda kemik ve kalsiyum metabolizmasına etkilerini konu alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Bu tez atkestanesinde elde edilen ve triterpenoid yapıda saponin içeren aescinin, yüksek protein içeren diyetle ilavesiyle kemik ve kalsiyum metabolizmasında yer alan bazı hormon ve

biyokimyasal parametrelere etkilerinin araştırılması amacıyla yapılmıştır. Araştırmamız 50 adet 2–3 aylık erkek Sprague- Dawley sıçanlardan oluşan biri kontrol, dördü deneme olmak üzere toplam 5 grupta yapılmıştır. Gruplardan kontrol grubuna standart sıçan yemi, yüksek protein grubuna standart yeme %25 kazein ilave edilmesiyle hazırlanan yüksek protein diyeti, yüksek protein + saponin grubuna standart yeme yine %25 kazein ilavesiyle hazırlanan yüksek protein diyetinin yanında 100 mg/kg/gün %58,28 aescin içerdiği bilinen atkestanesi ekstresi 20 ml % 50 etil alkol- su içeren çözücü sistemi içerisinde çözülerek gastrik gavaj yolu ile, standart diyet + saponin grubuna standart yemin yanı sıra 100 mg/kg/gün %58,28 aescin içerdiği bilinen atkestanesi ekstresi 20 ml % 50 etil alkol - su içeren çözücü sistemi içerisinde çözülerek gastrik gavaj yolu ile, etil alkol grubuna ise standart yem ve 20 ml % 50 etil alkol – su gastrik gavaj yolu ile 30 gün boyunca verilmiş ve içme suları hazır bulundurulmuştur.

Çalışmamızda etil grubuna ait plazma kalsiyum seviyesi kontrol ve yüksek protein ve saponinin yer aldığı diğer deneme gruplarınınkinden daha düşüktür (p = 0,000). Gerek yüksek protein gerekse saponin uygulaması plazma paratiroid hormonu (PTH) üzerinde 70 herhangi bir değişiklik meydana getirmemiştir (p = 0,616). Plazma vitamin D düzeylerine yüksek protein diyetinin ve saponin uygulamasının bir etkisi gözlenmezken etanol grubunda vitamin D düzeyinin arttığı görülmektedir (p=0,007). Çalışmamızda yer alan tüm gruplar arasında plazma kalsitonin ve osteokalsin düzeylerinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir (p = 528 ve p = 0,797). Serum inorganik fosfor düzeyini yüksek protein uygulamasının yükselttiği ve yüksek protein + saponin grubu ile kontrol ve diğer deneme grupları arasındaki farkı anlamlı hale getirdiği görülmektedir (p = 0,000). Tüm gruplara ait serum alkale fosfataz düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p = 0,143). Plazma total protein düzeyine saponin uygulamasının bir etkisi bulunmamakla birlikte, yüksek protein diyeti yükseltmiştir (p = 0,022). Bulgularımız; plazma üre azotunun yüksek protein diyetiyle arttığını buna karşılık atkestanesi ekstresi verilmesinin ve standart yemin verildiği gruplarda da yine atkestanesi ekstresinin verilmesinin üre azotu düzeyini düşürdüğünü göstermektedir (p = 0,000). Yüksek protein diyeti ve saponin uygulaması plazma glikoz düzeyinde önemli bir farklılık meydana getirmezken standart yemin yer aldığı etanol grubunda artan plazma glikoz düzeyi, atkestanesi ekstresi ile istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşmüştür (p = 0,000).

Anahtar kelimeler: *Aesculum hippocastanum* L., triterpenoid saponin, kalsiyum, paratiroid hormon (PTH), vitamin D, kalsitonin, osteokalsin, fosfor,

alkalen fosfataz (ALP), total protein, üre azotu, glikoz.

SUMMARY

INVESTIGATION OF EFFECT EXTRACT OBTAINED FROM AESCULUM HIPPOCASTANUM L. HORSE CHESTNUT ADDED TO HIGH PROTEIN DIETS ON BONE AND CALCIUM METABOLISM IN RATS

The present thesis was planned to determine to effects of extract obtained from horse chestnut (*Aesculum hippocastanum* L.) seeds given especially on bone and calcium metabolism in feeded rats with high protein. Material of animal, aged 2-3 months, weighing 173-287 g, 50 male Sprague-Dawley rats were used. Rats divided into 5 groups as a control and four study groups in each group will have 10 units in and were placed unable to contact each other in the five compartments. While control group was feed control rat diet, I. Study group was fed with added %25 casein to standart diet, II. Study group was fed with added %25 casein to standart diet and extract of horse chestnut, III. Study group was fed with standart diet and extract of horse chestnut, IV. study group was fed with standart diet and 20 ml %50 ethyl alcohol and water mixture.

Horse chestnut extract which dissolved 20 ml %50 ethyl alcohol and water mixture was given 100 mg/day/kg to animals via gavage. Rats were housed so as to 12 hours light and 12 hours dark at normal room temperature for 30 days. At the end of the study; calcium, parathyroid hormone (PTH), vitamin D, calcitonin, osteocalcin, phosphorus, alkaline phosphatase (ALP), total protein, urea nitrogen and glucose level were determined in were taken blood samples.

Applications of high protein diet and horse chestnut extract had no effects on serum calcium levels in contrast with these parameters were obtained a decrease in statistical significance (P< 0.001) in control and study groups by application of ethanol.

In our study according to the findings there aren't significant differences (P> 0.10) in the levels of PTH, calcitonin, osteocalcin and ALP. Applications of high protein diet had no effects on vitamin D levels, applications of high protein diet with 72 horse chestnut extract and application of ethanol causing a significantly increase (P<0.07) in vitamin D levels. In our study serum phosphorus levels were elevated in feeded rats with high protein

compared to the control group ($P < 0.001$). In animals which fed with ethanol total protein levels showed a statistically significant decrease compared to the fed animals with high protein. Our results show high protein added group as causing an increase ($P < 0.001$), horse chestnut added groups

as causing a decrease ($P < 0.001$) in plasma urea nitrogen levels. In our study according to the findings application of ethanol was elevated plasma glucose level significantly ($P < 0.001$). It was concluded, high protein fed and ethanol extract of horse chestnut had no effect on blood calcium level and hormones which regulate blood calcium levels in contrast with blood calcium level were obtained a decrease, horse chestnut fed causing a decrease in blood urea nitrogen and will reduced the negative effect of ethanol.

Key words: *Aesculum hippocastanum* L., calcium, parathyroide hormone (PTH), vitamin D, calcitonin, osteocalcin, phosphorus, alkalen phosphatase, total protein, urea nitrogen, glucose.

ORAL ANTİDİYABETİK İLAÇ SİTAGLIPTİN'İN OKSİDAN- ANTİOKSİDAN DENGE ÜZERİNE ETKİSİNİN DENEYSSEL TIP 2 DİYABET MODELİ OLUŞTURULAN RATLARDA ARAŞTIRILMASI

HAZMAN Ömer, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof. Dr. Sefa **ÇELİK**. 115 s. , Ocak 2011,

Dünya çapında hızla yayılan diyabet, kronik bir metabolizma hastalığıdır. Diyabetin patogenezinde ve komplikasyonlarında bir çok mekanizma öne sürülmüştür. Komplikasyonların temel nedeni olarak serbest radikaller, en çok kabul gören mekanizmalar arasındadır. Bu yüzden tedavide kullanılacak ilaç, antidiyabetik etkisini sağlarken, antioksidan dengeyi de desteklemelidir. Bu bağlamda sunulan çalışmanın amacı, bir oral antidiyabetik ilaç olan sitagliptinin oksidan-antioksidan denge üzerine etkisinin deneysel tip 2 diyabet modeli oluşturulan ratlarda araştırılmasıdır.

Sitagliptin, dipeptidil peptidaz-4 (DPP-4) enziminin oral olarak aktif, etkili bir inhibitörüdür. Tip 2 diyabet tedavisi için son zamanlarda geliştirilen tedavi yaklaşımı olarak DPP-4 inhibisyonu, bioaktif

peptitlerin korunması sürecine dayanmaktadır. Glukagon like peptit-1 (GLP-1) bu bioaktif peptitlerden en önemlisidir. Sitagliptin ile DPP 4 inhibisyonu sonucunda, tip 2 diyabet hastalarında GLP-1 aracılığıyla glisemik kontrol sağlandığı bir çok çalışmada gösterilmiştir. Bu tez çalışmasında, obezite ile birlikte insanlarda görülen tip 2 diyabet modeli, yağ oranı % 57,3 olan yüksek enerjili yağlı diyet (HFD) ve ikili düşük doz (30 mg/kg) STZ enjeksiyonu kullanılarak geliştirilmiştir.

Ratlardan Bu Şekilde 5 grup oluşturulmuştur: Kontrol grubu (ratlara 24 hafta süresince standart yem verildi), HFD grubu (Ratlar 24 hafta boyunca yağlı diyetle beslendi), HFD-SGT grubu (12 hafta yağlı diyetle beslenen ratlara sonraki 12 hafta sitagliptin tedavisi uygulandı), DYB-KONT grubu (8 hafta HFD uygulamasından sonra çift ve düşük doz streptozotosin enjeksiyonuyla diyabet oluşturulan grup), DYB-SGT grubu (son 12 hafta sitagliptin tedavisi uygulanan diyabetik grup). Çalışma süresince (24 hafta), her hafta rat ağırlık artışları, 4 haftada bir plazma glukoz seviyeleri şülmüş ve total protein, TAS ve TOS düzeyleri pankreasta da değerlendirilmiştir. Sitagliptinin insülin direncine etkisi ise insülin tolerans testi ile saptanmıştır.

Ayrıca bu çalışmada sitagliptinin oksidan-antioksidan dengeye etkisini belirlemek amacıyla, streptozotosin ile diyabet oluşturulan ratların karaciğer dokusunda, antioksidan enzimler (CAT, SOD, GPx), NFkB ve iNOS mRNA ekspresyon düzeyleri belirlenmiştir. 100 Bu çalışmada sitagliptin, diyabetik ratlarda glukoz, HbA1c ve IR seviyelerinin düşmesini sağlamıştır. Fakat, sitagliptinin diyabetik rat plazmalarında oksidatif stresi etkilemediği, pankreas dokusunda ise TAS seviyelerini düşürerek oksidatif stresi artırdığı bulunmuştur.

Ayrıca bu çalışma ile sitagliptinin NFkB ve iNOS gen ekspresyonlarını uyararak antioksidan enzimlerin mRNA ekspresyonlarını baskıladığı, böylelikle oksidatif stresi diyabetik rat karaciğerinde de artırdığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sitagliptin, Oksidatif stres, Tip 2 diyabet, NFkB, iNOS

SUMMARY

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF ORAL ANTIDIABETIC AGENT SITAGLIPTIN ON OXIDANT- ANTIOXIDANT BALANCE IN RATS WITH TYPE 2 DIABETES MELLITUS

Diabetes is a chronic metabolic disorder and increasing rapidly worldwide. Many underlying mechanisms have been suggested in the pathogenesis and complications of diabetes. Free radicals that are main cause of the complications most accepted mechanisms. For this reason used drug for therapy, should support the antioxidant balance while providing the antidiabetic effect. In this context, the purpose of study is to investigate the effect of oral antidiabetic agent Sitagliptin on oxidant-antioxidant balance in rats with type 2 diabetes mellitus

Sitagliptin is a potent and an orally-active inhibitor of the dipeptidyl peptidase 4 (DPP-4) enzyme. Inhibition of DPP-4 as a recent therapy for type 2 diabetes is based on inactivation process of bioactive peptides. Glucagon-like peptide-1 (GLP-1) is the most important bioactive peptide for diabetes. Recent studies have been shown that inhibition of DPP-4 with sitagliptin improves glycemic control in patients with type 2 Diabetes by effecting on GLP-1.

In this thesis a combination of twice low-dose streptozotocin (STZ, 30 µg/kg) injection and high-fat diet (HFD, % 57,3 of energy as fat) were used for generating a model mimicking human type 2 diabetes. Rats were divided into 5 groups as follows: Control group (rats fed regular diet for 24 weeks), HFD group (rats fed with high-fat diet for 24 weeks), HFD-SIT group (rats fed with high-fat diet for 12 weeks and then treated sitagliptin for 12 weeks), DYB-Control group (rats fed with high-fat diet for 8 weeks and then of low-dose streptozotocin by twice intraperitoneal injection) and the last group DYB-SIT (diabetic rats were treated with sitagliptin for last 12 weeks). Rat weight gains were recorded every week and plasma glucose levels were measured every four week during the study (24 weeks). At the end of the study HbA1c, insulin, ALT, AST, LDH, total protein, TAS and TOS were assessed in plasma. Total protein, TAS and TOS were also evaluated in samples obtained from pancreas of rats. Additionally the effect of sitagliptin on insulin resistance (IR) was determined by insulin tolerance test.

Moreover for effect of sitagliptin on oxidant-antioxidant balance in the streptozotocin-induced diabetic rat liver tissues were determined by assessing antioxidant enzymes (SOD, CAT, GPx), NFkB and iNOS on mRNA expression level.

In this study sitagliptin in diabetic rats promoted decreases in the level of glucose, HbA1c and IR. It was found that sitagliptin did not effect on oxidative stress at diabetic rat plasma and it increases oxidative stress while decreasing levels of TAS in pancreas tissue.

Moreover, present study showed sitagliptin supression in mRNA expressions of antioxidant enzymes while stimulating NFkB and iNOS gen expressions, it was found also that sitagliptin increases oxidative stress liver of diabetic rats as well.

Key Words: sitagliptin, oxidative stress, Type 2 diabetes, NFkB, iNOS

VETERİNER FAKÜLTESİ
CERRAHİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

KÖPEKLERDE EPİDURAL OLARAK UYGULANAN BUPİVAKAİN VE LEVOBUPİVAKAİNİN ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

KORKMAZ, Musa. Doktora Tezi. Danışmanı:
Doç. Dr. Z. Kadir SARITAŞ. 130. s. Haziran 2011

Bu çalışmanın amacı, köpeklerde epidural anestezide BP ve LP'nin anestezik profillerinin belirlenmesi, hemodinamik, kan gazı, hematolojik ve biyokimyasal parametrelere olan etkilerinin karşılaştırılmasıdır.

Çalışmada, klinik olarak sağlıklı, kastrasyon isteğiyle kliniğimize başvuran değişik ırktan bupivakain grubunda 10, levobupivakain grubunda 10 olmak üzere toplam 20 adet ergin erkek köpek kullanıldı.

Çalışmada kullanılan bütün köpeklere epidural kateter yerleştirilerek, LP grubuna % 0,5 lik LP ve BP grubuna % 0,5 lik BP 1 ml/5 kg dozunda epidural olarak uygulandı. Epidural enjeksiyonlar sonrasında, sensoriyal ve motor bloğun başlama zamanı, süresi ve ortadan kalkma zamanı belirlendi. Aynı zamanda epidural anestezi süresince kalp frekansı, solunum sayısı, sistolik kan basıncı, diastolik kan basıncı, ortalama arteriyel kan basıncı ve beden ısıları münitörize edilerek izlendi ve kaydedildi. Diğer taraftan çalışma süresince, 0, 2, 4, 6 ve 8. saatlerde alınan kan örneklerinden hemotolojik ölçümler, 0, 2, 4, 6, 8 ve 24. saatlerde alınan kan örneklerinden biyokimyasal ölçümler gerçekleştirildi. Aynı zamanda 0, 30, 60, 120 ve 240. dakikalarda alınan arteriyel kan örneklerinden kan gazları, Na⁺ ve K⁺ seviyeleri ölçülerek kaydedildi. 0, 1, 2, 4, 6, 8 ve 24. saatlerde alınan venöz kan örneklerinden serum kortizol düzeyleri belirlendi. Postoperatif periyotta ağrı değerlendirmesi yapılarak hayvanların ağrı duyup duymadıkları gözlemlendi.

Çalışmada, BP grubunda analjezi süresi 124,9±28,6 dk, LP grubunda 77,5±16,8 dk olarak belirlendi (p<0,05). Motor blok süresi BP grubunda 248,2±44,2 dk ve LP grubunda 185,9±38,08 dk olarak belirlendi. Aynı zamanda BP'nin daha kısa sürede motor ve sensoriyal blok oluşturduğu, ancak her iki ilacın motor ve sensoriyal blok oluşturma zamanlarının birbirlerine yakın olduğu gözlemlendi. Her iki grupta epidural anesteziyi takiben kalp frekansı ve arteriyel kan basıncı değerlerinde düşme görüldü. Bu düşüşün BP grubunda daha fazla olduğu belirlendi. Her iki grupta solunum sayısı ve vücut ısısında epidural anestezi uygulamasından sonra hafif düşüşler saptandı.

Epidural olarak uygulanan BP ve LP'nin hematolojik (WBC, RBC, HB, HCT, THR) ve biyokimyasal (CK, CK-MB, TP, ALB, AST, GGT, ALT, BUN, CRE) parametrelerde önemli bir değişikliğe yol açmadığı saptandı. Epidural anestezi uygulamasını takiben her iki grupta plazma kortizol seviyelerinin birbirine yakın olduğu, epidural anestezi süresince zamanla kortizol değerlerinin düştüğü tespit edildi. Her iki grupta hematoloji, biyokimya ve arteriyel kan gazı değerlerinin fizyolojik sınırlar içinde kaldığı gözlemlendi.

Köpeklerde epidural anestezide BP ve LP'nin postoperatif ağrı üzerine etkilerinin benzer olduğu, her iki ilacın ağrı skorları arasında önemli bir fark olmadığı belirlendi.

Sonuç olarak, BP'nin LP'den daha uzun süre motor ve sensoriyal blok oluşturduğu saptandı. Aynı zamanda BP ve LP'nin kardiyovasküler sistemde bulunmak üzere, solunum sistemi fonksiyonlarını çok fazla etkilemediği, ancak BP'nin LP'den daha fazla hipotansif olduğu tespit edildi. Her iki ilacın kan gazı, hemogram ve biyokimyasal parametrelerde önemli bir değişikliğe neden olmadığı belirlendi. Köpeklerde epidural olarak uygulanan ve son yıllarda veteriner pratikte kullanım alanı bulan LP'nin güvenli ve kaliteli bir anestezi oluşturduğu kanısına varıldı.

Anahtar kelimeler: Bupivakain, epidural anestezi, köpek, levobupivakain, motor blok

SUMMARY

COMPRASION OF THE EFFECTS OF EPIDURALLY ADMINISTIRATED BUPIVACAINE AND LEVOBUPIVACAINE IN DOGS

The aim of this study was to determine anesthetic profiles of BP and LP in epidural anaesthesia and to compare their effects on hemodynamic, blood gase, haematologic and biochemical parameters in dogs.

In the study, a total of 20 adult male dogs from different breed, referred to our clinics for castration purposes and allocated in to BP (n=10) and LP (n=10) groups.

In the study, doses of 0,5 % agents were epidurally given to borth groups. After epidural injection initiation, duration and removal times of motoric and sensoric block were evaluated. At the same time, throughout the epidural anaesthesia heart rate, breathing, systolic and diastolic blood pressure,

mean arterial blood pressure and body temperature were monitored. Similarly, during the study haematological measurements at 0th, 2nd, 4th, 6th, and 8th hours and biochemical measurements at 0th, 2nd, 4th, 6th, 8th and 24th hours in blood samples were recorded. Simultaneously, blood gases, Na⁺ and K⁺ levels in arterial blood samples were measured at 0th, 30th, 60th, 120th and 240th minutes. At the 0th, 1th, 2th, 4th, 6th, 8th and 24th hours serum cortisol level in venous blood samples were determined. Whether animals experienced the pain during the postoperative period pain evaluation was performed using Canada Ontario Veterinary College.

In the study, a time of the analgesia was 124,9±28,6 min in BP groups and 77,5±16,8 min in LP groups ($p<0,05$). Motoric block duration was determined as 248,2±44,2 min for BP groups and 185,9±38,08 min for LP groups. Motoric and sensorial block time was higher in BP than LP, similarly BP generated sensorial and motoric block in shorter time. In both groups, followed by an epidural anesthesia decreased heart rate and arterial blood pressure were seen. This decline was higher in the BP group. After epidural anesthesia slight decline in respiratory rate and body temperature was showed in both groups. 119 Epiudurally administered BP and LP did not significantly alter the haematological (WBC, RBC, HB, HCT, THR) and biochemical (CK and CK-MB, TP, ALB, AST, GGT, ALT, BUN and CRE) parameters. Plasma cortisol levels in both groups after administration of epidural anesthesia was close to each other, however decreased cortisol levels were determined. In both groups, haematology, biochemistry and arterial blood gas values remained within physiological ranges.

In conclusion, motoric and sensorial block time was higher in BP than LP were determined. In addition BP and LP did not significantly affect primarily cardiovascular system, respiratory system functions, however BP was more hypotansive than LP. Both agent did not alter blood gases, haemogram and biochemical parameters. In dogs, it was observed that LP used epidurally has a place in veterinary practice in recent years produced a safe and quality anaesthesia.

Key words: Bupivacaine, levobupivacaine, epidural anaesthesia, dog, motor block

VETERİNER FAKÜLTESİ
CERRAHİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

KÖPEKLERDE SEVOFLORAN VE İZOFLOAN ANESTEZİSİNİN İNTRAOKÜLER BASINCA ETKİSİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

COŞKUN, Melike. Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Yrd. Doç.Dr.Z.Kadir SARITAŞ, 106 s. Ocak 2006

Bu araştırmada köpeklerde sevofloran ve izofloran anestezisinin intraoküler basınca (İOB) etkisini karşılaştırmanın yanısıra her iki anestezi maddenin santral venöz basınç (CVP), ortalama arteriyel basınç (MAP), kalp atım hızı (HR) ve kardiyak indeks (CI) üzerindeki etkilerini araştırmak amaç edinilmiştir. Araştırmanın materyalini 12 adet farklı yaş (1-4 yaş), cinsiyet ve ırkta köpek oluşturdu. Rutin sağlık kontrolü yapılan köpekler 10 gün boyunca gözlem altında tutularak; rutin oftalmik muayeneleri, antiparaziter ilaçları ve aşıları yapıldı. İki gruba ayrılan köpeklerde birinci gruba (Grup SEVO) (n=6); atropin sülfat, ksilazin hidroklorid, tiyopental sodyum ve sevofloran anestezisi uygulanırken, ikinci gruba (Grup İZO) (n=6); atropin sülfat, ksilazin hidroklorid, tiyopental sodyum ve izofloran anestezisi uygulandı. Çalışmaya alınan tüm hayvanlar uygulamadan 24 saat önce aç bırakıldı.

Köpeklerin İOB'ları 5,5, 7,5 ve 10.0 g. ağırlıkları bulunan Schiøtz tonometresi ile ölçüldü. Schiøtz tonometresi ile elde edilen değerler Peiffer ve Freindenwald adlı araştırmacıların kalibrasyon tablolarına göre değerlendirildi.

Her iki grupta da İOB ölçümleri; anestezi idamesi 0, 15, 30, 60. dakikalarda ve anestezi sonrası 60. dakika ile 1. günde yapıldı. Ayrıca CVP, MAP, HR ve CI değerleri anestezi idamesi 0, 15, 30 ve 60. dakikalarda ölçülerek kaydedildi. İki grubun ölçüm sonuçları incelendiğinde; sevofloran anestezisinde İOB değerleri, izofloran anestezisi İOB değerlerine göre daha az düşmüştür. Araştırmamızdaki Peiffer ve Freindenwald kalibrasyon tablosuna göre elde ettiğimiz anestezi idamesi ölçüm sonuçları referans aralıktadır. Gerek birinci grup (Grup SEVO) gerekse ikinci grupta (Grup İZO) anestezi idamesi 60.dakikaya kadar ki ölçüm sonuçları düşüş yönünde kaydedilmiştir. Bununla birlikte ikinci gruptaki düşüş istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (P<0,0001). Anestezi sonu 60. dakikada her iki grupta İOB yükselme yönünde kaydedilmiş ve 1. günde elde edilen bulgu, anestezi idamesi 0. dakika ölçüm sonuçlarına yaklaşmıştır.

Bu araştırmada, hiçbir zaman CVP ve HR değerlerinde anlamlı bir değişiklik saptanmamıştır.

Araştırmada, CVP, HR ve İOB değerleri arasında herhangi bir bağıntı da gözlenmemiştir. Her iki grupta MAP değeri tüm ölçüm zamanlarında düşmüş ve bu düşüş istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (P<0,05). İkinci gruptaki (Grup İZO) MAP değerindeki azalış İOB'taki azalışla paralel olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmada anestezi idamesi 60. dakikadaki CI ölçüm sonuçları gruplar arasında karşılaştırmada anlamlı bulunmuştur (P<0,05). Sevofloran'ın hemodinamik parametreleri daha sınırlı değiştirdiği kanısına varılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında, Sevofloran anestezisi gerek İOB'a gerekse hemodinamik parametrelere olan etkisi yönünden izofloran anestezisine göre daha güvenli bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Köpek, sevofloran, izofloran, Schiøtz tonometresi, İOB, CVP, MAP, HR, CI.

SUMMARY

COMPARISON OF THE EFFECTS OF SEVOFLURANE AND ISOFLURANE ANAESTHESIA ON INTRAOCULAR PRESSURE IN DOGS

In this study, it was aimed to compare the effects of sevoflurane and isoflurane on intraocular pressure (IOP), and also to compare the effects of both anesthetics on central venous pressure (CVP), mean arterial pressure (MAP), heart rate (HR) and cardiac index (CI).

The study material consisted of 12 healthy dogs from different age (between 1 and 4 years), sex and breed. After routine health examination, animals were monitored for 10 days. Routine ophthalmic examination was applied. Antiparasites and vaccination were given. Dogs were divided into two groups. The first group (Group SEVO) (n = 6) was administered with atropine sulphate, xylazine hydrochlorid (HCl), thiopental sodium and sevoflurane anesthesia was performed. Whereas the second group (Group ISO) (n = 6) was given atropine sulphate, xylazine HCl and thiopental, and sevoflurane anesthesia was carried out. Animals included in the study were fasted 24 hours before the applications. Intraocular pressure of the dogs were measured by Schiøtz's tonometry which possessed 5,5, 7,5 or 10,0 gram weights. Values obtained from Schiøtz tonometry were exploited according to the calibration table of Peiffer and Freindenwald. The measurement of IOP in both groups were performed during the maintenance of anesthesia, the 0th, 15th, 30th, 60th minutes and

after the 60th minute and the first day. In addition, values of CVP, MAP, HR and CI during the maintenance of anesthesia were also measured during the 0th, 15th, 30th and 60th minutes. When the result of measurements examined in both groups, IOP values in sevoflurane anesthesia dropped less than those in isoflurane anesthesia. In our study, results of maintenance anesthesia obtained from the Peiffer and Freindenwald calibration table were within reference range. In both groups, it was recorded that there was decline during the maintenance of anesthesia until the 60th minute. However, the drop in the second group was statistically significant ($p<0.0001$). An increase in IOP in both groups was recorded at the 60th minute after the anesthesia and the finding at the first day was close to the measurement obtained during the 0th minute of anesthesia maintenance. In this study, no significant changes were seen in the values of CVP and HR.

In the study, no correlation between CVP, HR and IOP were observed. Mean arterial pressure values dropped during the whole measurement time in both groups and this was statistically significant ($P<0,05$). In the second group (Group ISO) the decline in MAP was parallel to decline in the IOP. In the study, at the 60th minute of anesthesia maintenance the difference of CI measurement between groups were significant ($P<0,05$). It was thought that sevoflurane cause the limited changes in hemodynamic parameters. In the light of findings of the study, sevoflurane anesthesia was found safer than isoflurane anesthesia in terms of IOP and hemodynamic parameters.

Key Words: Dog, sevoflurane, isoflurane, Schiötz's tonometry, IOP, CVP, MAP, HR, CI.

AFYONKARAHİSAR VE YÖRESİNDE SIĞIR AYAK HASTALIKLARININ PREVALANSI

ÖZCAN Senem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kamuran PAMUK.86 s.
Şubat 2007

Bu çalışmada Afyonkarahisar ve yöresinde 1800 sığırdan ayak hastalıkları, tırnak deformasyonları yönünden tarama yapıldı. Muayene sonuçlarına göre ayak hastalığı yönünden sığırların sayısı, oranı,

ırkı ve hastalıkların dağılımı belirlenerek sonuçlar tablo halinde sunulmuştur. Çalışmada incelenen 1800 sığırdan 78 ayakta sadece tırnak deformitesi, 20 ayakta deformitesiz ayak hastalığı görülürken 97 ayakta tırnak deformitesi ile birlikte ayak hastalığı saptanmıştır.

Deforme tırnak ve tırnak yapısı ile birlikte ayak hastalığı şekillenen tırnak sayısı toplam 195' dir. (Bunların 25' i ön, 170' i arka ayakta olmak üzere 117' si lateral, 43 medial, 35' i de bilateral olarak belirlenmiştir.) Çalışmada tırnaklardaki deformasyon ve ayak hastalıkları dağılımı şu şekilde saptanmıştır. 82 olguda Sivri tırnak, 26 olguda Tirbüson tırnak, 23 olguda Yayvan tırnak, 21 olguda Makas tırnak, 13 olguda Araları Açık Tırnak, 11 olguda Küt tırnak tespit edilmiştir.

16 (%9.14) olguda _nterdigital flegmon (panarisyum)' a, 15 (%8.57) olguda Pododermatitis circumscripta (taban ezigi)' ya, 13 (%7.43) olguda Ökçe boynuz erezyonu(erosio unguiae)' na, 13 (%7.43) olguda Pododermatitis diffusa aseptica acuta laminitis' e, 7 (%4) olguda Ökçe çürüğü' ne, 6 (%3.43) olguda Interdigital dermatitis' e, 6 (%3.43) olguda Beyaz çizgi hastalığı' na, 6 (%3.43) olguda Interdigital hiperplazi' ye, 4 (%2.29) olguda Tırnak çatlağı' na, 3 (%1.71) olguda Pododermatitis diffusa aseptica chronica laminitis' e, 2 (%1.14) olguda Kronik nekrotik pododermatitis' e, 2 (%1.14) olguda Ökçe apsesi' ne, 2 (%1.14) olguda Digital dermatitis' e, 2 (%1.14) olguda Tırnak yaraları tespit edilmiştir. Çalışmada, deforme tırnak yapılarının ayak hastalıklarının oluşmasındaki etkisi açık olarak gözlenmiştir.

Sonuç olarak 2006 Ekim, Kasım, Aralık aylarında Afyonkarahisar il ve ilçelerinde sığırlarda karşılaşılan ayak hastalıkları prevalansı % 10.83 olarak saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Sığır, ayak, hastalık, prevalans, Afyonkarahisar

SUMMARY

PREVALANCE OF CATTLE FOOT DISEASES IN AFYONKARAHİSAR AND ITS SURROUNDINGS

In this study, foot diseases and hoof deformations in 1800 cattles in Afyonkarahisar region were investigated. According to these examination the number, ration, age and distribution of cattle with foot diseases were presented as tables and diagrams. Only digital deformations in the 78 claws, only foot diseases without deformation in 20 claws and both deformation and disease in 97 foot were observed. The number of deformed claws and

diseases were 195 being 25 located in front feet and 170 in hind feet, 117 in lateral, 43 in medial and 35 bilaterally). Classification of the deformities and diseases were as follows; overgrown claw in 82, blunt claw in 11, splay claw in 13, scissor claw in 21, splay claw in 23, corkscrew claw in 26 cases.

Interdigital phlegmon (panaritium) in 16 (%9.14), Pododermatitis circumscripita in 15 (%8.57), erosio unguiae in 13 (%7.43), Pododermatitis diffusa aseptica acuta laminitis in 13 (%7.43), bruised sole in 7 (%4), Interdigital dermatitis in 6 (%3.43), white line disease in 6 (%3.43), Interdigital hyperplasia in

6 (%3.43), fissura unguiae in 4 (%2.29), Pododermatitis diffusa aseptica chronica (laminitis) in 3 (%1.71), Pododermatitis Chronica Necroticans in 2 (%1.14), heel abcess in 2 (%1.14), dermatitis digitalis in 2 (%1.14) and wound of claw in 2 (%1.14) cases were observed As a result, this study has shown that there was an important role of the digital deformities and hoof care in the etiology of digital diseases. In conclusion; in October, November and December in 2006 the percentage of foot disease in Afyonkarahisar region was % 10.83

Key words: Cattle, foot, disease, prevalence, Afyonkarahisar

KLİNİĞİMİZE GELEN KÖPEKLERDE KIRIK OLGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

KORKMAZ Musa, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Z.Kadir **SARITAŞ**. 85
s.Temmuz 2007

Bu çalışmada 2001-2006 yılları arasında Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Veteriner Fakültesi Cerrahi Anabilim Dalı klinigine getirilen değişik ırk, yaş ve cinsiyette ki 56 köpekte kırık olgularının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Etiyolojik olarak değerlendirildiğinde, kırık oluşturma nedenini en fazla trafik kazaları oluştururken, bunu yüksekten düşme ve sert cisimlerle hayvanlara vurulması izledi. Yaş olarak bakıldığında, toplam 56 olgunun 28'i 0-6 aylık (% 50), 8'i 6- 12 aylık (%14,2), 8'i 1-2 yaşında (%14,2), 6'sı 2-3 yaşında (%10,7), 4'ü 3-4 yaşında (% 7,1) ve 2'si 4 yaşın

üstündeydi (% 3,5). 56 olgunun 28'disi (%50), 28'i erkekti (%50).

Kırık lokalizasyonu yönünden değerlendirildiğinde, en fazla femur kırıklarına (n=23, % 41,07) rastlanıldı; bunu tibia (n=18, % 32,1), radius-ulna (n=6, % 10,7), humerus (n=5, % 8,9), pelvis (n=5, % 8,9), mandibula (n=1, % 1,7), kosta (n=1, % 1,7), metacarpal (n=1, % 1,7) ve falanks (n=1, % 1,7) kırıkları takip etti.

Olguların 5'inde taskın kallus (%8,9) gözlenirken, 2'inde kaynama yokluğu (% 3,5), 2'sinde çivi migrasyonu (% 3,5), 1'inde hatalı kaynama (% 1,7) ve 2'sinde enfeksiyon (%3,5) sekillendi.

Sonuç olarak femur kırıklarının köpeklerde en sık karşılaşılan kırıklar olduğu ve kırıklarının sıklıkla trafik kazaları sonucu oluştuğu gözlemlendi. Uzun kemiklerin diyafiz hattında sekillenen kırıklarında İM fiksasyonun, maliyetinin düşük olması ve kolay uygulanabilir olması nedeniyle, pratikte çok fazla kullanılabilir olduğu kanısına varıldı.

Anahtar Sözcükler: Humerus, intramedüller fiksasyon, kırık, köpek, tibia

SUMMARY

The aim of this study was to evaluate of fracture in 56 dogs referred to Clinic of Surgery, Afyonkarahisar University Faculty of Veterinary Medicine between 2001- 2006. When etiologically evaluated, fracture etiology due to traffic accidents was the highest whereas fallen from height and hitting to animals with a firm object followed. Localization of the fracture were mostly accumulated on the femur (n=23, % 41,07) followed by tibia (n=18, % 32,1), radius-ulna (n=6, % 10,7), humerus (n=5, % 8,9), pelvis (n=5, % 8,9), mandible (n=1, % 1,7), rib (n=1, % 1,7), metacarpal bones (n=1, % 1,7) and phalanx (n=1, % 1,7). Abundant callus in 5 cases, nonunion in 2 cases, pin migration in 2 cases, malunion in 1 case and infection in 1 case were observed. In conclusion, the most frequently fracture in dogs was observed in the femur and fractures were repeatedly seen as a result of traffic accident. In diaphyseal fracture in long bones, intramedullary fixation can be extensively used in the practice because of its low cost and easy applicaiton.

Key words: Humerus, intramedullary fixation, fracture, dog, tibia

ATLARIN ÖN BACAK FLEKSOR TENDOLARINDA AKUT PERİTENDİNİTİSLERİN TERMOGRAFİK, ULTRASONOGRAFİK VE RADYOGRAFİK TANISI

YAVUZ, Ünal. Yüksek Lisans Tezi, Danışman:
Doç. Dr. İbrahim DEMİRKAN, 162 s. Ağustos 2007

Bu çalışmada çeşitli ırklara ait beygir ve kısrakların ağır egzersiz öncesi ve sonrası peritendo'da meydana gelen akut yangının termografik, ultrasonografik ve radyografik yöntemlerle karşılaştırmalı erken tanısı ve devam eden iyileşme sürecindeki değerler incelenmiştir.

Ön ekstremitelerin, fleksor tendolarından musculus flexor digitorum superficialis (MFDS) ve musculus flexor digitorum profundus (MFDP) tendolarının muayene ve ölçüm değerleri kayıt edilip 14 gün süreyle takip edilmiştir. Termografi cihazıyla ağır egzersiz öncesi, egzersizden 20 dk, 35 dk, 50 dk, 80 dk, 7. gün ve 14. gün sonraki görüntüleri alındı. Vücuttan yayılan infrared (kızılaltı) ısının değerleri ölçülerek farklı sürelerdeki ısı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlılık olup olmadığı varyans analizi (ANOVA) ve Duncan Testi ile irdelenmiştir. İstatistiksel değerlendirmelerde termografi ölçümlerinde egzersiz öncesi ve egzersiz sonrasında incelenen her bölgedeki sıcaklık ortalamaları arasında anlamlı farklar gözlenmiştir ($p < 0,05$). Ayrıca yapılan Ki-kare bağımsızlık testi sonucunda, egzersiz öncesinde sol bacak 1. bölgedeki sıcaklık ile yas arasında ve egzersiz sonrası 20. dk daki sol bacak 1. bölgedeki sıcaklık ile cinsiyet arasında bağımlılık olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Ultrasonografik muayene ve ölçümlerde egzersiz öncesi ve termografiyi takiben egzersiz sonrası 90 dk, 7. gün ve 14. günlerde tendoların mesafe, kalınlık, çevre ve alan değerleri ölçülmüştür. Muayenede 8 MHz lineer prob ara yastıkla transversal olarak ve ara yastıksız longitudinal olarak kullanılmıştır. Ultrasonografi değerleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir ($p > 0,05$). Radyografik olarak röntgen çekimleriyle tendoların görüntüsü elde edilememiştir.

Elde edilen verilerde termografi cihazının üstün özelliklere sahip olduğu, küçük sıcaklık değişimlerini tespit etmede bile çok duyarlı olduğu belirlenmiştir. Diğer tanı yöntemlerine (ultrasonografi, radyografi, nükleer sintigrafi gibi) alternatif olmak yerine beraber kullanıldığında tanıya yardımcı olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: At, Tendo, Termografi, Ultrasonografi, Radyografi

SUMMARY

In this study, comparisons of early diagnosis and healing process of acute inflammation in peritendon by thermographic, ultrasonographic and radiographic techniques in various breeds of stallion and mares were investigated.

Values of examination and measurement of front limb of flexor tendons m. flexor digitorum superficialis and m. flexor digitorum profundus were recorded and followed for 14 days. Before enduring egzersize, 20, 35, 50 and 80 mins after egzersize, 7th day and 14th day, images were recorded by an thermography device. The statistically significant differences between measured values of infrared rays from the body were evaluated by analysis of variance (ANOVA) and Duncan tests. There were statistically significant differences in thermographic values between before egzersize and after egzersize ($p < 0,05$). Moreover, using Chi-square independence test, there was a statistically significant difference between heat in regio I and age of animal in left front limb and it was also observed that there was a correlation between heat and sex at 20 min after egzersize ($p < 0,05$). In ultrasonographic examination and measurement before enduring egzersize and 1.5 hour after thermographic examination, at 7th and 14th days distance, length, border and area of tehnodes were obtained. An 8 MHz linear probe was used transversally with an interface and longitudinally without interface. No statistically significant difference was observed in ultrasonographic values. ($p > 0,05$). X-ray analysis showed no visible images of tendons.

Data obtained here showed that thermography has superior features, and very sensitive to detect minute temperature changes. Not alone but used in combination with other diagnostic techniques (ultrasonography, radiography, scintigraphy etc) it will support the diagnosis.

Key words: Horse, Tendon, Thermography, Ultrasonography, Radiography,

KEDİ GİNGİVİTİS SAĞALTIMINDA AMOKSİSİLİN-KLAVULONİK ASİT VE SULFADİMETİLPRİMİDİN- TRİMETOPRİM AJANLARININ KLİNİK ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

TAŞKAYA, Şemsettin. Yüksek Lisans Tezi.
Danışmanı: Doç.Dr.İbrahim **DEMİRKAN**.57
s.Ocak 2008.

Dişeti hastalığı her yastaki kedilerde farklı siddetlerle seyredilen bir hastalıktır. Dünyada yaygın olarak görüldüğü gibi Türkiye’de de oldukça fazla görülmektedir. Çalışmada, Ankara, Batıkent Veteriner Kliniği’ne getirilen kedilerde teshis edilen vakaların amoksisilin ve trimetoprim ile karşılaştırılmalı olarak tedavi edilme seçenekleri araştırıldı. Bu amaçla, kliniğe ağız problemi şikayeti ile getirilen toplam 22 adet kedi yas, cinsiyet ve ırk farkı gözetilmeksizin iki gruba ayrıldı. Gruplardaki bireylerin hastalıklarının siddeti ayrıca yapılan klinik muayene bulgularına göre gingival indekse paralel bir şekilde belirlendi. Birinci grup hastaya amoksisilinklavulanik asit (Amoksisilin 7 mg + Klavulanik asit 1.75 mg, deri altı, kg/canlı ağırlık) ihtiva eden preparatlar uygulandı. Aynı şekilde, ikinci grup hastaya da trimetoprim sulfanamid (Trimethoprim 4 mg + Sülfadimetilpirimidin 20 mg, deri altı, kg/canlı ağırlık) ihtiva eden preparatlar uygulandı. Yapılan değerlendirme sonucunda, hastalığın iyileşme süresi açısından, iki ilaç grubu arasında istatistiksel olarak önemli sayılabilecek bir farklılık gözlenmedi. Çalışmanın bu sonucunun küçük hayvan kliniği yapan veteriner hekimler için değerli bir veri olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimler: Amoksisilin, gingivitis, kedi, Sağaltım, Trimethoprim.

SUMMARY

Gingivitis is a common disease which may be seen on every age groups in cats with different severity. As widely seen in the world, it is also very commonly reported in Turkey. In this study, comparative treatment approaches were evaluated between the two clinically gingivitis diagnosed cat groups which were brought to the Batıkent Veterinary Clinic, Ankara, by using amoxicillin and trimethoprim drugs. To begin with, a number of 22 cats were divided into two groups, regardless of

age, sex, and breed. Severity of the disease in every individual in both groups was determined by clinical examination using gingival index. The first group received amoxicillin&clavulanik acid (Amoksisilin 7 per + Klavulanik asit 1.75 per, subcutan, kg/life weight) while the second group was administered Trimethoprim&Sulfadimethyl (Trimethoprim 4 per + Sulfadimethyl pyrimidine 20 per, subcutan, kg/body weight). The results demonstrated that there was no statistically significant difference between the two groups in terms of the treatment time. It is thought that this finding may be a valuable data for practitioners in small animal surgery.

Key Words: Amoxicillin, gingivitis, cat, Treatment, Trimethoprim

KÖPEKLERDE ULTRASONİK VE MANUEL DİŞ TAŞI TEMİZLEME YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

İNAC İlkay, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. İbrahim **DEMİRKAN** 51
s.Şubat 2008

Çalışmada toplam 12 adet değişik yas, ırk ve cinsiyete ait köpek kullanılmıştır. Her bir hayvana ait diş taşı oluşumu matbu forma kayıt edildi. Aynı hayvanda dişler dört kısma bölünerek sağ üst ve sol alt grup1 (Ultrason temizleme yapılan hayvanlar) olarak sol üst ve sağ alt grup2 (manuel temizleme yapılan hayvanlar) olarak değerlendirildi. Diş taşı oluşum indeksi belirlenip köpek anestezide alındı. Gruplararası ki farklar Wilcoxon signed rang test ile karşılaştırıldı. Her bir diş için tedavi öncesi ve tedavi sonrası 3. - 8. ayda ki kontrollerinin indeksleri analiz edildi.

Büyük ırklarda küçük ırklara göre daha az diş taşı oluşumu görüldü. Yas ve diyetle bağlı diş taşı oluşumunda artışlar kayıt edildi. Cinsiyet ile diş taşı oluşumu arasında herhangi bir farka rastlanılmadı. Kalkulus prevalansı kanin dişlerde %62.5, premolar1’de %18.7, premolar2’de %16.7, premolar 3’te %25.0, premolar4’te %22.9, molar1’de %20.8 ve molar2’de %12.5 olarak tespit edildi.

Üçüncü ayda ki kontrollerde yöntemler arasında anlamlı bir fark görülmedi. 8. ayda ki kontrollerde

sadece kanin dislerde yapılan dis taşı temizleme işleminde anlamlı olarak farklı bulundu ($p<0.05$).

Her iki yöntem arasında önemli bir fark görülmemiştir ancak manuel temizlemenin daha ekonomik ancak ultrasonik dis taşı temizlemenin kurallarına uygun olarak yapıldığında daha kolay ve pratik olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Detartaraj, dis taşı, köpek, peridontitis, ultrason

SUMMARY

In this study, 12 dogs from different age, breed and sexes were used. Formation of calculus of each animals were recorded in a printed paper. Dividing teeth into 4 groups in the same animals right upper and lower left as group1 (Ultrasound cleaning animals) and left upper and right lower as group2 (manuel cleaning animals) were considered. Calculus formation index was determined then dogs were anaesthetized. Wilcoxon signed rang test used for the differences between groups. For each tooth indices of controls for pretreatment, 3rd and 8th months were analysed. Less calculus formation was seen in large dogs than small dogs. Increase in calculus associated with age and diet was recorded. No difference was noted between sex and calculus formation. Calculus prevalence was identified as 62.5% in canine teeth, 18.7% in premolar1, 16.7% in premolar2, 25.0% in premolar3, 22.9% in premolar4, 20.8% in molar1 and 12.5% in molar2. No significant difference was observed in the 3rd month of control. Significant difference in detartarage process was seen during the 8th month controls only in canine teeth ($p<0.05$). There was significant difference between both techniques however manuel cleaning was more economical but ultrasonic cleaning was easier and practical when used according to the directions.

Key Words: Detartarage, dental calculus, dog, peridontitis, ultrasound

KEKLİKLERDE UÇMANIN ENGELLENMESİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR

ALTIN Süleyman, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. İbrahim DEMİRKAN. 63
s.Eylül 2008

Kuslarda uçuşu engellemek için kullanılan yöntemlerin bir ya da birkaç dezavantajı bulunmaktadır. Uygulanan yöntemle elde edilen sonuçların geçici olması, hayvanda fiziksel ve görsel kusurlar bırakması ya da hayatını sürdürmek için gerekli temel ihtiyaçlarını ve üreme gibi faaliyetlerini kısıtlamış olması gibi benzer sonuçları sayabiliriz.

Bu çalışmada kusların alt kol kaslarından, görevleri carpal eklemi germek olan m. extensor carpi radialis'in ve m. extensor carpi ulnaris'in insersio yerlerinden tenektomileri ve güçlü ekstensiyon-flexion hareket kabiliyetine sahip articulatio cubiti'nin kapsulektomisinin kınalı keklıklar (Alectoris chukar) uçuşun sınırlandırılmasındaki yeterlilikleri, yöntemlerin ayrı ve beraber uygulanması ile uçuş yeteneği kaybı karşılaştırmalı olarak araştırıldı. Cinsiyet farkı gözlemeksizin bir yasını tamamlamış uçuş kusuru bulunmayan 30 kınalı keklıktan (Alectoris chukar) 10'arlı üç grup oluşturuldu. Birinci grupta, tek taraflı m. extensor carpi radialis'in ve m. extensor carpi ulnaris'in insersiyon yerinden tenektomileri yapıldı. İkinci grupta tek taraflı art. cubiti'nin kapsulektomisi yapıldı. Üçüncü grupta tenektomi ve kapsulektomi beraber uygulandı. Ameliyattan sonra 28. günde gruplarda uçuş kontrolleri yapıldı. Bu kontroller 15'er günlük periyotlarla 5 kez tekrarlanarak zamanla iyileşmenin uçuş kabiliyetini kazanma üzerine etkileri araştırıldı.

Çalışma sonunda her iki yöntemin de kınalı keklıklar (Alectoris chukar) fizyolojik bir kusur oluşturmadan uçuş kabiliyetlerini sınırladığı yapılan yatay lokomotor performans testlerinde görüldü. Fakat yatay lokomotor performans testleri kapsulektomi yönteminin tenektomi yöntemine göre uçuşu sınırlamada daha başarılı olduğunu gösterdi.

Anahtar Sözcükler: Tenektomi, kapsulektomi, uçuşun engellenmesi, kınalı keklık (Alectoris chukar).

SUMMARY

INVESTIGATIONS ON FLIGHT RESTRAINT IN PARTRIDGES

Contemporary techniques commonly used to deflight birds have one or more disadvantages. The results can be temporary, result in physiologic and esthetic malformations, or limit the basic needs and reproduction functions to accomodate daily life.

This study aimed comparatively at revealing the degree of deflight effects of the tenectomies of the radial and ulnar extensor carpi muscles at their insertions both extending the carpal joint and capsulectomy of the cubiti joint possessing strong extension-flexion movements in chukars (*Alectoris chukar*) either separately or in combination on flight limitation.

A number of 30 mature chukars having no apparent flight faults, regardless of sex, were equally divided into three groups. The first group was applied unilateral tenectomy of the radial and ulnar carpal extensor muscles at their insertions. The second group underwent unilateral capsulectomy of the cubiti joint. Both the unilateral tenectomy and capsulectomy were applied to the third group. Flight control was done in all the birds from all the groups on the 28th day after the surgery. These controls were done 5 times with 15 days of intervals to evaluate timely effects of the healing on flight.

Consequently, locomotor performance tests done showed that both techniques limited the flight in chukars without any physiological defects. These tests also revealed that capsulectomy technique was more successful in flight limitation than tenectomy technique.

Key Words: Tenectomy, capsulectomy, deflighting, chukar partridge (*Alectoris chukar*).

KÖPEKLERDE AKUT İNTESTİNAL İSKEMİNDE RESVERATROLÜN ETKİNLİĞİNİN ARAŞTIRILMASI

KURT Mehmet Sait, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Z. Kadir **SARITAŞ**. 74 s. Ocak
2009

Köpeklerde akut intestinal iskemide resveratrolün etkinliğinin araştırılması konulu çalışmada amaç köpeklerde intestinal iskemide resveratrolün etkinliğinin araştırılarak, intestinal iskemi-reperfüzyon hasarını önlemede diğer ilaçlara alternatif olarak resveratrolü ve etkisini göstermektir.

Çalışmanın materyalini 12 adet sokak köpeği oluşturdu. Rastgele seçilen ağırlıkları 24 ± 3 kg, olan 6 köpek kontrol grubunu, ağırlıkları 22 ± 4 kg olan 6 köpek resveratrol (RV) grubunu oluşturdu. Genel anestezi altında arteria ve vena femoralis diseksiyonu edilerek vena femoralise swan-ganz termomodülasyon kateteri yerleştirildi. A. pulmonalis düzeyine ulaştırılan çok kanallı monitörde pulmoner arter tasesinin görülmesiyle anlaşıldı. Bu düzeyde kardiyak debisi (CO), kardiyak indeks (CI), pulmoner vasküler rezistans (PVR), sistemik vasküler rezistans (SVR), stroke volume indeksi (SVI), kardiyak debisi monitöründe yapılan ölçümlerle kaydedildi. Median laparotomi gerçekleştirildikten sonra arteria renalisin cranialinden arteria mezenterika cranialis 30 dk süre ile oklüde edildi. 30 dk sonunda klemp kaldırılarak reperfüzyon gerçekleştirildi. Kontrol grubunda anestezi stabilitesinde 0. dk, iskemi 30. dk, reperfüzyon 60. dk ve 120. dakikada sentral venöz basınç (CVP), ortalama arteriyel kan basıncı (MAP), sağ ventrikül basıncı (RVP), pulmoner arter basıncı (PAP), kalp atım sayısı (HR), pulmoner kapiller wedge basıncı (PCWP), PVR, SVR, SVI, CO, CI ölçümleri gerçekleştirildi.

Kontrol grubundaki köpeklere işlem boyunca 10 ml/kg/saat volumde ringer laktat infüzyonu gerçekleştirildi. Resveratrol grubunda kontrol grubundaki gibi laparotomi gerçekleştirildi. 0. dk da ölçüm gerçekleştirildi a. mezenterika cranialis 30 dk süre ile oklüde edildi. 30 dk iskemi sonrasında klemp kaldırıldı. Kontrol grubundaki parametrelerin ölçümü gerçekleştirildi. Klemp kaldırılmadan önce 1 mg/kg dozda resveratrol infüzyonu gerçekleştirildi. Reperfüzyon döneminde 1. ve 2. saatlerde sözü edilen parametrelerin ölçümleri gerçekleştirildi.

Hematolojik incelemede her iki gruptaki köpeklerde sözü edilen ölçüm zamanlarında kan örnekleri alınarak sözü edilen ölçüm zamanlarında,

akyuvar (WBC), alyuvar (RBC), hematokrit (HCT), ve hemoglobin (HB), degerleri cell caunter (COBAS 111, BAYER) da ölçümleri gerçekleştirildi. Pulmoner arter basıncı (PAP) 60. dk da kontrol grubunda $21,66 \pm 2,25$ mmHg, resveratrol grubunda ise $14 \pm 2,82$ mmHg ($P < 0,001$) olarak belirlendi. Köpek intestinal iskemi reperfüzyonunda resveratrolün, yapılan hemodinamik ölçümlerle miyokard fonksiyonlarını daha iyi koruduğu sonucuna varıldı.

Anahtar Sözcükler: Hemodinamik, İskemi, Köpek, Reperfüzyon, Resveratrol

SUMMARY

In this study it was aimed to show effect of the resveratrol as alternative to the other drugs on the protection of ischemia-reperfusion damages by investigating effect of resveratrol in canine intestinal ischemia. Twelve stray dogs consisted of the study material. Randomly selected 6 dogs weighing 24 ± 3 kg shaped the control group while 6 dogs weighing 22 ± 4 kg shaped the resveratrol group (RV). Under general anaesthesia swan-ganz thermomodulation catheter was advanced within vena femoralis by dissecting arteria and vena femoralis. Reaching the level of A. pulmonalis was confirmed when the pulmonary artery traces was visible on a multichannel monitor. At this stage, cardiac output (CO), cardiac index (CI), pulmonary vascular resistance (PVR), systemic vascular resistance (SVR), stroke work index (SVI) were recorded on a cardiac output monitor. After median laparotomy from the cranial aspect of arteria renalis arteria mesenterica cranialis was occluded for 30 min. After 30 min reperfusion was achieved by removing the clamp. In the control group when anaesthesia stable, central venous pressure (CVP), mean arterial blood pressure (MAP), right ventricular pressure (RVP), pulmonary atrial pressure (PAP), heart rate (HR), pulmonary capillary wedge pressure (PCWP), pulmonary vascular resistance (PVR), systemic vascular resistance (SVR), stroke work index (SVI), cardiac output (CO), cardiac index (CI) were measured at 0th min, 30th min ischemia, 60th min reperfusion and 120th min. To the dogs in control group 10 ml/kg/h lactated Ringer's solution was infused during the procedure. Laparotomy was carried out in resveratrol group as in control group. Measurement was done at 0th min, a. mesenterica cranialis was occluded for 30 min. After 30 min ischemia clamp was removed. Parameters in control group was measured. After removal of clamp resveratrol was infused at a dose of 1 mg/kg. During the reperfusion stage at 1st and 2nd hours aforementioned parameters were measured. In hematological examination for both groups at

aforementioned measurement times white blood cells (WBC), red blood cells (RBC), hematocrite and hemoglobin values were measured. Pulmonary artery pressure (PAP) at 60 th min was $21,66 \pm 2,25$ mmHg in control group whereas it was $14 \pm 2,82$ mmHg ($P < 0,001$). It was concluded that in canine intestinal ischemia reperfusion resveratrol better protected myocard functions as indicated by hemodynamic measurements.

Key Words: Hemodynamic, Ischemia, Dog, Reperfusion, Revertrol

MALAKLARDA İNTRAOKÜLER BASINÇ

ÇETİN Çağrı, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kamuran PAMUK. 72 s.
Ocak 2011

Bu çalışmada, Tono-Pen XL applanasyon tonometresi kullanılarak Anadolu malaklarında intraoküler basınçların belirlenmesi ve değerlendirmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, yaşları 1-11 ay arasında değişen değişik cinsiyette ve sağlıklı 39 adet malağın 78 gözü değerlendirildi. Anadolu malaklarının iOB'ları her sabah aynı saatte yapılan 3 ölçümün ortalamaları 6 ay boyunca değerlendirildi. Sağ gözlerin İOB değerleri ortalama $23,28 \pm 3,28$ mmHg (17,30-30,60 mmHg arasında), sol gözlerin İOB değerleri ise ortalama $23,58 \pm 2,8$ mmHg (17,30-29,60 mmHg arasında) bulundu. Anadolu malaklarında sağ ve sol göz iOB'ları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak önemli bir fark gözlenmedi. Yaş bağılı olarak iOB değerleri azalmadı. Bu çalışma Anadolu malaklarında gerçekleştirilen ilk iOB değerlendirme çalışmasıdır.

Anahtar Kelimeler: 1. Göz 2.intraoküler basınç 3. Malak 4.Tono-Pen XL 5. Tonometri

SUMMARY

INTRAOCULAR PRESSURE IN BUFFALO CALF

This study aimed to determine and evaluate intraocular pressure (IOP) in Anatolian *Buffola* calf by means of applanation tonometry using Tono-Pen XL. On the study a total 78 eyes from 39 calves apparently healthy with different sexes and aged 1-11 months were evaluated. The average of 3 measurements of IOP every morning at the same time during 6 month period was considered. IOPs of the left eyes were to be $23,58 \pm 2,8$ mmHg (range 17,30-29,60 mmHg) whereas the right eyes were $23,28 \pm 3,28$ mmHg (range 17,30-30,60 mmHg). Comparison of the tonometry between the right and left eyes of Anatolian *Buffola* calves showed no significant difference. IOP was not decreased in accordance with the age of the animal. To our knowledge, this is the first report of tonometrical investigation performed in Anatolian *Buffola* calves.

Key words: *Buffola* calf. Intraocular pressure .
Tono-Pen XL .Eye.Tonometry

VETERİNER FAKÜLTESİ
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Doktora)

İNEKLERDE SPONTAN OVIDUKT KASILIMLARI ÜZERİNE NİTRİK OKSİTİN ETKİSİNİN *İN VİTRO* OLARAK BELİRLENMESİ

YILMAZ Oktay, Doktora Tezi, Danışmanı: Prof.
Dr. Mehmet UÇAR .82 s.Aralık 2009

Bu çalışmada, östrüs siklusunun farklı evrelerindeki ineklerde, ovidukt'un spontan kasılımları üzerine nitrik oksit (NO)' in etkisinin *in vitro* olarak belirlenmesi ve nitrik oksit sentaz (NOS) enzimlerinin ekspresyon modellerinin ortaya konulması amaçlandı. Özel mezbahalardan elde edilen 64 Holstein ineğin 88 oviduktunu değerlendirildi. Hayvanlar seksüel sikluslarına göre metöstrüs, erken diöstrüs, geç diöstrüs ve folliküler evre olmak üzere 4 gruba ayrılarak progesteron (P4) ve NO düzeylerinin belirlenmesi için kanları alındı. İzole organ banyosu çalışmaları için 40 ineğe ait luteal yapı bulunan ovaryum tarafındaki oviduktun istmus ve ampulla kısımlarından longitudinal ve sirküler düz kas şeritleri hazırlandı. Dokularda endojen NO etkinliğini belirlemek amacıyla L-arjinin, Nitro-Larjinin- metil-ester (L-NAME) + L-arjinin ve metilen mavisi (MB) + L-arjinin uygulanırken, eksojen NO etkinliğini belirlemek için sodyum nitro prusid (SNP) verildi. İmmünohistokimyasal boyama, RT-PCR ve Western blot yöntemleriyle 24 ineğe ait oviduktun istmus ve ampulla kısımları değerlendirilirken, Western blot analizinde bu hayvanların her iki oviduktunu da kullanarak NOS izoformlarının ekspresyonlarına bakıldı. L-arjininin istmusun longitudinal düz kas dokusunda geç diöstrüs ve folliküler evrede, sirküler düz kasta erken diöstrüste kasılım şiddetini değiştirmediği, diğer gruplarda arttırdığı gözlemlendi. Ampullanın longitudinal düz kasında geç diöstrüs, sirküler düz kasında ise geç diöstrüs ve folliküler evre gruplarında kasılım şiddetini değiştirmediği ancak diğer gruplarda arttırdığı belirlendi.

İstmus ve ampullanın longitudinal ve sirküler düz kaslarına metöstrüs, geç diöstrüs ve folliküler evre gruplarında L-NAME sonrası uygulanan L-arjininin, kasılım şiddetini değiştirmediği veya arttırdığı, erken diöstrüste longitudinal düz kasta azalttığı, sirkülerde ise değiştirmediği izlendi. Bu dokularda MB sonrası uygulanan L-arjininin erken diöstrüs, geç diöstrüs ve folliküler evre gruplarında kasılım şiddetini değiştirmediği veya azalttığı, metöstrüste değiştirmediği veya arttırdığı gözlemlendi. SNP' in istmusun longitudinal düz kas dokusunda metöstrüs ve folliküler evre gruplarında kasılım şiddetini azalttığı, erken diöstrüste fark oluşturmadığı ve geç diöstrüs grubunda arttırdığı

görüldü. İstmusun sirküler düz kasında metöstrüs, erken diöstrüs ve folliküler evre gruplarında kasılım şiddetini azalttığı, geç diöstrüste fark oluşturmadığı izlendi. Ampullanın longitudinal ve sirküler düz kaslarında metöstrüs ve folliküler evre gruplarında azalma izlenirken, erken ve geç diöstrüs gruplarında SNP' nin etkili olmadığı görüldü. İmmünohistokimyasal olarak tüm gruplarda istmus ve ampulladaki endotelial NOS (eNOS) ekspresyonu seroza, kas katmanı ve lamina propriadaki kan damarları endotelinde ve epitelyumda gözlemlendi. Nöronal NOS (nNOS)' un epitel hücreler ile seroza, muskuler katman ve lamina propriada bulunan sinir fibrillerinde pozitif boyama gösterdiği belirlendi. Epitel tabakada eNOS' un istmus ve ampullada metöstrüs grubunda şiddetli, folliküler evrede orta ve diğer gruplarda zayıf reaksiyon, nNOS' un metöstrüs ve folliküler evre gruplarında istmusta şiddetli, ampullada orta derece reaksiyon verdiği gözlemlendi. Sinir fibrilleri sıklıkla metöstrüs ve folliküler evre gruplarında pozitif boyama gösterdi. RT-PCR analizinde ise bütün gruplarda eNOS, nNOS ve iNOS izoformları belirlendi. Western Blot yönteminde nNOS için herhangi bir bulguya rastlanılmazken, eNOS ve iNOS proteinlerinin ipsilateral ve kontralateral olarak varlığı gözlemlendi.

Sonuç olarak, ineklerde spontan ovidukt kasılımları üzerine NO' nun *in vitro* olarak bir etkisinin olmadığı, bunun nedeninin NOS enzim etkinliğinden kaynaklanmadığı, aynı zamanda hormonal durumun NOS enzim etkinliğini değiştirebileceği, NOS / NO sisteminin oviduktun kasılım mekanizmasında değil sekretörük ve siliar aktiviterinde rol oynayabileceği kanısına varıldı.

Anahtar sözcükler: İnek, nitrik oksit, ovidukt, organ banyosu, nitrik oksit sentaz

SUMMARY

IN VITRO DETERMINATION OF THE EFFECT OF NITRIC OXIDE ON SPONTANEOUS OVIDUCT CONTRACTILITY IN COWS

The objective of this study was to determine the effect of nitric oxide (NO) on spontaneous contractility of oviduct of cows in different sexual cycle *in vitro* and to reveal the expression models of nitric oxide synthase enzymes. The oviducts (n:88) of 64 Holstein cows obtained from private slaughterhouse were evaluated. Animals were separated into four groups as metestrous, early diestrous, late diestrous and follicular phase, then

blood samples were taken to define progesterone (P4) and NO concentration.

Longitudinal and circular isolated strips of isthmus and ampulla of oviducts of cows (n:40) placing on the same side of ovary with luteal structure were prepared for isolated organ bath experiments. L-arginine, Nitro-L-arginine-metil-ester (L-NAME) + L-arginine and methylene blue (MB) + L-arginine were applied to the tissues to determine endogenous NO effect and sodium nitro prusside (SNP) was used to determine exogenous NO effect. The expression of NOS isoforms in isthmus and ampulla parts of oviducts of 24 cows were evaluated for immunohistochemical staining, RT-PCR and Western blotting, but also both oviducts of these cows were used for Western blotting. In isthmus, it was observed that L-arginine did not alter contractile tension in longitudinal smooth muscle tissues in late diestrous and follicular phase groups and in early diestrous in circular muscles, but raised in other groups. In ampulla, it was determined that contractile tension was not changed not only in longitudinal strips in late diestrous but also in circular smooth muscle tissues in late diestrous and follicular phase. In other groups, the contractile tension was increased.

By using L-arginine applied after L-NAME, it was seen that contractile tension was not changed or increased in metestrous, late diestrous and follicular phase in longitudinal and circular smooth muscle tissues both in isthmus and ampulla. However, it was decreased in early diestrous in longitudinal strips but not changed in circular smooth muscle tissues. In addition, by using L-arginine applied after methylene blue (MB), the contractile tension was not changed or decreased in early, late diestrous and follicular phase, was not changed or increased in metestrous.

In longitudinal smooth muscle tissues of isthmus, it was determined that contractile tension was decreased in metestrous and follicular phase groups, but was not changed in early diestrous and increased in late diestrous groups, by using sodium nitro prusside (SNP). Beside this, in circular smooth muscle tissues, contractile tension was decreased in metestrous, early diestrous and follicular phase groups and was not changed in late diestrous by SNP. In longitudinal and circular smooth muscle tissues of ampulla, SNP was not effective on contractile tension in early and late diestrous groups while the tension was decreased in metestrous and follicular phase groups by SNP.

Immunohistochemically, in all groups endothelial NOS (eNOS) expression in isthmus and ampulla was observed in endothelium on blood vessels in serosa, muscular layer and lamina propria and epithelium. Neuronal NOS (nNOS) had a positive staining in epithelial cells and nerve fibres in

serosa, muscular layer and lamina propria. In epithelial layer of isthmus and ampulla, it was seen that eNOS reaction was strong in metestrous, moderate in follicular phase and weak in other groups, while nNOS reaction was strong in isthmus and moderate in ampulla in metestrous and follicular phase groups. Positive staining of nerve fibres was observed mostly in metestrous and follicular phase groups. In all groups eNOS, nNOS and iNOS isoforms were detected by RT-PCR. In Western blotting, eNOS and iNOS proteins were evident in ipsi-contra lateral oviduct whereas nNOS was undetectable. In conclusion, it was suggested that NO had no effect on spontaneous oviduct contractility in cows *in vitro*, this effectiveness was not due to NOS enzyme activity however, hormonal status could change the NOS enzyme activity and NOS / NO pathway could play a role in secretory and ciliary functions, but not in contractility in oviduct.

Key words: Cow, nitric oxide, oviduct, organ bath, nitric oxide synthase

VETERİNER FAKÜLTESİ
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

**NEHİR MANDALARINDA BAZI
ÜREME ÖZELLİKLERİ, ÖSTRUS
SEMPTOMLARI VE ÖSTRUSUN
BELİRLENMESİ**

*ESTRUS BEHAVIOR, ESTRUS
DETECTION AND SOME
REPRODUCTIVE PROPERTIES IN
WATER BUFFALOES*

ARIKAN,Volkan Nevruz. Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı:Doç.Dr.Mehmet UÇAR.31
s.2008

VETERİNER FAKÜLTESİ
DOĞUM VE JİNEKOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

KÖPEKLERDE OVARYUMLARIN ULTRASONOGRAFİK VE POSTOPERATİF MUAYENELERİ

YILMAZ Oktay, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. MEHMET UÇAR, 63 s. Temmuz 2005

Bu çalışmada seksüel siklusun değişik dönemlerindeki köpeklerde, ovaryumların ultrasonografi ile görüntülenmesi ve postoperatif muayenelerle karşılaştırılması amaçlandı. Çeşitli ırklardan, 10-30 kg canlı ağırlığında, 25 adet dişi köpek kullanıldı. Vulva stenozu bulunan bir köpek dışında seksüel siklusların tespiti için Giemsa boyamayla yapılan vaginal sitoloji kullanıldı. Ovaryumların yapıları ve uzunlukları ultrasonografi ile görüntüldü. Elde edilen değerler postoperatif ovaryum verileri ile karşılaştırılarak istatistiksel olarak değerlendirildi.

Köpeklerin (n:24) % 45.9'unun anöstrusta, % 25'inin proöstrusta, % 29.1'inin diöstrusta olduğu belirlenirken, östrusta olan köpege rastlanmadı. Ultrasonografik olarak sol ve sağ ovaryumlar sırasıyla % 96 ve 72 oranlarında, böbreğin kaudalinde, hipoekoik yapıda görüntülenirken, her iki ovaryum % 84 oranında gözlemlendi. Ayrıca proöstrus döneminde olan 3 köpekte anekojen ve içi sıvı dolu folliküller belirlendi. Diöstrus döneminde olan bir hayvanda 5 adet, lobuler tarzda luteal yapılar izlendi. Diöstrusta olan başka bir köpekte ise ovaryumun kaudalinde, anekoik görüntü veren kistik bir oluşum tespit edildi. Her iki ovaryumun ultrasonografik muayenesi 3-30 dakika arasında gerçekleştirildi.

Ultrasonografik ve postoperatif muayenelerde ovaryumlar ortalama olarak sırasıyla solda 1.32 ± 0.28 ile 1.43 ± 0.22 cm ($p < 0.05$, $r: 0.473$) ve sağda 1.39 ± 0.32 ile 1.40 ± 0.20 cm ($p < 0.01$, $r: 0.758$) tespit edildi. Ayrıca ultrasonografi ile belirlenen ovaryum uzunluk ölçüleri ile canlı ağırlık ortalaması 14.44 ± 2.83 ve 22.69 ± 3.88 kg olan köpekler karşılaştırıldığında, her iki canlı ağırlık ortalaması arasında istatistiksel açıdan fark olduğu gözlemlendi ($p < 0.05$). Bunun yanı sıra sol ile sağ ovaryumların ağırlık ve hacimleri sırasıyla ortalama olarak 0.71 ± 0.28 ile 0.66 ± 0.26 g ve 0.71 ± 0.30 ile 0.60 ± 0.26 cm³ arasında bulunurken, hayvanların canlı ağırlıkları ile ovaryumların ağırlık ve hacimleri arasında istatistiksel anlamda fark belirlenemedi.

Ultrasonografik muayenelerde köpeklerin sahip olduğu seksüel siklus dönemlerinde elde edilen ovaryum ölçümleri karşılaştırıldığında, proöstrus

dönemindeki köpekler ile anöstrus ve diöstrus dönemindeki köpekler arasında fark bulunmasına rağmen istatistiksel açıdan önemli bulunmadı.

Sonuç olarak, kasektik hayvanların ultrasonografik muayenelerinde, sağ ovaryumların görüntülenmesinin sol ovaryumlara göre güç olduğu belirlenirken, canlı ağırlık ile ovaryum uzunluğu arasında pozitif bir ilişki bulundu. Ayrıca ovaryumların fizyolojik ve patolojik yapılarının tanısında, ovaryum kökenli infertilite problemlerinin yorumlanmasında ultrasonografinin kullanılabileceği, bununla birlikte muayenelerin periyodik olarak yapılmasının daha faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Köpek, ovaryum, postoperatif, ultrasonografi, vaginal sitoloji

SUMMARY

ULTRASONOGRAPHIC AND POSTOPERATIVE EXAMINATIONS OF OVARIES IN BITCHES

Ultrasonographic and Postoperative Examinations of the Ovaries in Dogs Ultrasonographic monitoring of the ovaries and its correlation with the postoperative measurements were investigated in 25 bitches, weighing between 10-30 kg, at various phases of sexual cycle and from different breeds. The vaginal cytological staining by Giemsa was used to determine the phases of oestrus cycles, excluding one dog due to vulvar stenosis. Then the ovaries were visualized and measured by ultrasonography. These data were compared with the structures and the lengths of ovaries obtained after surgical removal and analyzed statistically.

The percentage of animals (n:24) in anoestrus, prooestrus or dioestrus was 45.9, 25.0, 29.1 %, respectively, but oestrus phase was not observed in any bitches. Ultrasonographically, the left and right ovaries were detected at the caudal side of the kidneys as hypoechoic structures and monitored in 96.0 and 72.0 %, respectively and both were observed in 84.0 %. Furthermore anechoic and fluid-filled follicles were detected in 3 prooestrus bitches. In an animal in dioestrus, 5 luteal structures were observed. A cyst formation localized at the caudal part of the ovary was determined as an anechoic structure in another animal in dioestrus. The ultrasonographic examination of each ovary was carried out within 3 to 30 minutes.

The average diameter of the ovaries detected by ultrasonography and after surgical removal were

1.32±0.28, 1.43±0.22 cm in the left ones ($p<0.05$, $r: 0.473$) and 1.39±0.32, 1.40±0.20 cm in the right ones ($p<0.01$, $r: 0.758$), respectively. Furthermore, when the weight of animals and ultrasonographic ovarian measurement data compared, a statistically significant difference was seen between the bitches weighing 14.4±2.83 and 22.69±3.88 kg ($p<0.05$). There was no significant difference between the weight of animals and the average volumes and weight of the left and right ovaries defined as 0.71±0.28 and 0.66±0.26 g, 0.71±0.30 and 0.60±0.26 cm³, respectively, by postoperative measurements. When the lengths of ovaries obtained from ultrasonographic examinations in different sexual cycle phases of the bitches compared to each other, there was a difference between the bitches in prooestrus and the animals in anoestrus and dioestrus, but this was not statistically significant.

In conclusion, ultrasonographic examinations showed that imaging of the right ovaries was more difficult than the left ovaries due to cachexia. There was a positive correlation between body weight and the length of ovary. Also this study suggests the use of ultrasonography in the diagnosis for the physiological and pathological ovarian functions in the bitches providing basis for the successful interpretation about infertility problems originating from the ovary, however, periodic examinations should be performed.

Key words: Dog, ovary, postoperative, ultrasonography, vaginal cytology.

İNEKLERDE OVARYUM FİZYOLOJİSİNİN MEVSİM SICAKLIĞI İLE İLİŞKİSİNİN POSTMORTEM BELİRLENMESİ

OLTU Aydın, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Hacı Ahmet ÇELİK 34
s.Eylül 2007

Bu çalışmada mevsimle ilişkili olarak çevre sıcaklığı ve nispi nemde meydana gelen değişimlerin ovaryum follikül sayısı, follikül çapı ve korpus luteum çapına etkisinin belirlenmesi amaçlandı. Araştırma materyali olarak Elazığ yöresinde yetistirilen 400 adet isviçre Esmeri ve melezi inek kullanıldı. Kesimin hemen sonrasında diğer genital organlardan uzaklaştırılan ovaryumlara ait fonksiyonel yapıların morfolojik

değerlendirilmesinde; iç ve dış görünüş, follikül çapı, korpus luteum çapı ve vaskularizasyon gibi kriterler kullanıldı. İneklere ait 400 çift ovaryum üzerindeki 10.946 adet follikül; 3-5 mm (Grup I), 6-9 mm (Grup II) ve ≥10 mm (Grup III) olarak sınıflandırıldı ve sayımları yapıldı. Dominant ve subordinat folliküller ile korpus luteum çapları ölçüldü. İklimsel veriler ile Sıcaklık/Nem indeksi hesaplanmasında kullanılan çevre sıcaklığı ve nispi nem oranları Elazığ'daki meteoroloji müdürlüğünden temin edildi. Sıcaklık/Nem indeksi düzeyleri ile ovaryum fizyolojisinin ilişkili olduğu, bu duruma bağlı olarak folliküler dinamiklerin ve korpus luteumun çeşitli derecelerde etkilendiği belirlendi. Ovaryum fizyolojisi ile ilgili olarak incelenen mevsimsel değişimlerin bir kısmının sıcaklık stresi ile ilişkili olmayan diğer çevresel faktörlerden de etkilendiği değerlendirildi.

Sonuç olarak, Elazığ yöresinde yetistirilen İsviçre Esmeri ve melezi ineklerin reproduktif performanslarının mevsim sıcaklığı ile ilişkili olumsuz etkilerden korunması amacıyla; yaz süresince serinletme programlarının uygulanmasının, mevsim geçişleri sırasında ani bakım, besleme değişikliklerinden kaçınılmasının ve yıl boyunca rasyonun enerji dengesine dikkat edilmesinin faydalı olacağı değerlendirildi. Konuyla ilgili olarak yapılacak yeni çalışmalarda özellikle ilkbahardan yaz mevsimine geçiş dönemi üzerinde durulması ve bulguların hormon analizleriyle desteklenmesinin, yaz aylarında azaldığı bildirilen gebelik oranlarının bilinmeyen sebeplerinin ortaya çıkarılmasında yararlı olacağı kanaatine varıldı.

Anahtar Sözcükler: Korpus luteum, Follikül, İnek, Mevsim, Ovaryum.

SUMMARY

THE DETERMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN OVARIAN PHYSIOLOGY AND SEASONAL TEMPERATURE

It's aimed that clarifying the changes of the number of ovarian follicles, follicle diameters and CL diameters which is happened on effects to relative humidity and ambient temperature related to season in this research. A total of 400 multiparous Brown Swiss and their hybrid cows from Elazığ were used as material in the study. Ovaries were immediately separated from other genital organs after slaughtered of

cows. Some criters were used like; vascularisation, internal and external appearance, diameters of

follicles and corpus luteum for determine of cyclic phases and morphological evaluation of functional structure on ovaries of cows. There were 10.946 follicles on 400 double ovaries and this follicles were classified as; 3-5 mm (Group I), 6-9 mm (Group II), ≥ 10 mm (Group III) and then each groups follicles were counted. Diameters of DF, SF and CL were measured. Ambient temperatures and relative humidity for use in calculating of THI and climatic data were obtained from reports prepared at the Department of Meteorology in Elazığ.

Temperature/Humidity Index level and ovarian physiology are related to each other, so it's connected to this case that follicular dynamics and corpora lutea are affected in kinds of degrees. In parts of seasonal changes which is researched related with ovarian physiology that they are also effected by the other environmental factors which is not related with heat stress was evaluated. In conclusion; in purpose of protecting from negative effects related with seasonal temperature and reproductive performances of Brown Swiss and their hybrid cows which are grown in the area of Elazığ that it's useful to pay attention to application of cooling programme on summer, avoiding from sudden changes of care or nourishment during season passing and be careful to energy balance of ration on throughout of year was evaluated. At the new studies which is related with the subject that it's useful to consider especially passing from spring to summer and proping up diagnosis with hormon analysis appearing unknown reasons of pregnancy rate which is noticed that it decreased was believed.

Key Words: Corpus luteum, Cow, Follicle, Ovary, Season.

OVSYNCH UYGULANAN İNEKLERDE SUN'I TOHURLAMA SONRASI 12. GÜNDE YAPILAN GNRH ENJEKSİYONUNUN GEBELİK ORANINA ETKİSİ

ELİBOL Erhan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet UÇAR. 25 s. Ocak
2009

Bu çalışmada Holsteyn ineklerde ovsynch ve ovsynch uygulamalarına ek olarak suni tohumlama sonrası 12. günde yapılan GnRH enjeksiyonlarının

gebelik oranına etkisinin araştırılması amaçlandı. Araştırma materyali olarak İzmir bölgesinde, postpartum 50.-75. günler arasında bulunan 60 adet Holsteyn inek kullanıldı. Hayvanlar postpartum 50. güne kadar östrüs gösterip göstermemesine bakılmaksızın her biri 20 hayvan olacak şekilde 3 gruba ayrıldı. Birinci gruptaki (kontrol) hayvanlar doğal östrüslerinde suni olarak tohumlandılar. İkinci gruptaki (Ovsynch programı) ineklere östrüs siklus dönemine bakılmaksızın 0. Gün GnRH, 7. gün PGF₂, 9. gün tekrar GnRH enjeksiyonu uygulandı. Bu uygulamayı takiben hayvanlara 16 saat sonra suni tohumlama yapıldı. Üçüncü grupta (Ovsynch+12.GnRH) bulunan hayvanlara 2. gruptakilerde uygulanan Ovsynch programı uygulandı ve ek olarak suni tohumlama sonrası 12. günde GnRH enjeksiyonu yapıldı. Tohumlama sonrası hayvanların gebelikleri 60. ve 90. günlerde yapılan rektal muayenelerle belirlendi. Gebelik oranları birinci, ikinci ve üçüncü grupta sırasıyla %75, 55 ve 65 olarak bulundu. Gruplar arasında belirlenen gebelik oranları arasında istatistiksel fark bulunamadı.

Sonuç olarak süt ineklerinde reproduktif sürü idaresini kontrol edebilmek ve luteal yetersizlikleri gidererek embriyonik ölümlerin olusturabileceği döl verimi kayıplarında daha erken tedbir alabilmek için ovsynch ve suni tohumlama sonrası 12. günde uygulanan GnRH uygulamalarının yararlı olabileceği kanaatine varıldı.

Anahtar Kelimeler: inek, östrüs, ovsynch, erken embriyonik ölüm

SUMMARY

THE EFFECT OF GNRH INJECTION AT THE DAY OF 12 FOLLOWING ARTIFICIAL INSEMINATION ON OVSYNCH APPLICATED DAIRY COWS

This research aims to analyze the effect of ovsynch and addition to this injection of GnRH after artificial insemination, at the day of 12, on pregnancy ratios. As research material, 60 Holstein cows, located in İzmir between the day of 50.-75. at postpartum were used. Animals were divided into three groups, each group included 20 cows regardless of showing estrus signs or not. The 1. group (control) were inseminated

artificially at the time of normal estrus time. The 2. group cows (ovsynch program) were injected GnRH on the day 0, PGF₂ on day 7 and again GnRH on day 9; regardless of estrus cycle period. 16 hours later, in day 9; artificial insemination was administered. To the 3. group (ovsynch +

12.GnRH), the same ovsynch procedure was applied and after artificial insemination, on day 12, GnRH was administered. The pregnancies of animals were determined on day 60 and 90 by rectal palpation. The pregnancy rates were 75, 55, 65% in groups 1, 2, 3, respectively. There were no statistical differences between groups. As a result, ovsynch and GnRH administration at the day of 12 after artificial insemination, are useful to control and manage the reproductive health program of the cows and to be able to take measures of embryonic mortality caused by means of getting rid of luteal insufficiency.

Key Words: Cow, estrus, ovsynch, early embryonic death

POSTPARTUM FARKLI GÜNLERDE DOUBLE-OVSYNCH İLE SENKRONİZE EDİLEN İNEKLERDE BAZI REPRODÜKTİF PARAMETRELERİN İNCELENMESİ

BİLGİN Ozan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Erhan **ÖZENCİ**.47
s.Ocak 2010

Bu çalışmada postpartum farklı günlerde uygulamaya başlanan Double-ovsynch protokolünün çeşitli fertilité parametreleri üzerine olan etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, İzmir ili Dikili ilçesinde modern bir işletme elinde bulunan 51 adet Holstein ırkı inek üzerinde yürütüldü. Grup 1 (n=12) postpartum 25. gündeki ineklerden oluşturuldu. Bu ineklere 0. gün GnRH, 7. gün PGF2 α , 10. gün GnRH, 17. gün GnRH ve 24. gün PGF2 α uygulandı. PGF2 α uygulamasından sonraki 56. saatte GnRH uygulaması yapıldı ve bunu takiben 16-20. (18. saatte) saatlerde sun'i tohumlama işlemi uygulandı. Grup 2 (n=12) ve grup 3 (n=12) de bulunan ineklerde sırayla postpartum 32. ve 39. günlerde bulunan ineklerden oluşturuldu. Grup 2 ve grup 3' de bulunan ineklere de grup 1'de uygulanan Double-Ovsynch

programı uygulandı ve ilk GnRH enjeksiyonu 0. gün olarak kabul edildi. Kontrol grubundaki hayvanlara (n=15) ise postpartum 40. güne kadar hiçbir uygulama yapılmadı, bu günden sonra östrus gösterenlere sun'i tohumlama işlemi uygulandı.

Çalışma gruplarında senkronizasyon oranları %66,66 ile %91,66 arasında değişirken, geç uygulamaya başlanan grupta daha yüksek oranda senkronizasyon gözlemlendi. Çalışmada birinci tohumlamada en yüksek gebe kalma oranları uygulamaya postpartum 32. ve 39. günlerde başlanan gruplarda (%58,33) belirlendi. Çalışma grubundaki hayvanlarda yüksek oranda seröz akıntı saptanırken, ilk suni tohumlama sırasında çok az oranda östrus belirtileri gözlemlendi. Sonuç olarak, ovulasyon senkronizasyon metotlarından biri olan Double-Ovsynch protokolü sayesinde hayvan sayısını fazla olan işletmelerde östrus takibinin yapılamamasından doğan ekonomik kayıpların önlenilebileceği, iş gücünden ve zamandan tasarruf sağlanarak işletmeye artı ekonomik katkı sunulabileceği belirlendi.

Genel sonuç olarak, Double-ovsynch protokolü uygulanan hayvanlarda gerçekleştirilen zamanlı suni tohumlama işlemi sırasında östrus belirtisi gözlenmediği tespit edildi. Bununla birlikte en yüksek senkronizasyon oranının postpartum 39. günde uygulamaya başlanan grupta elde edildiği, birinci tohumlamada en yüksek gebelik oranlarının postpartum 32. ve 39. günde senkronizasyona başlanan gruplarda belirlendiği, primipar ve multipar hayvanlar için en yüksek ilk tohumlamada gebe kalma oranlarının ise sırasıyla postpartum 32. gün ve postpartum 39. günde senkronizasyona başlanan grupta olduğu tespit edildi.

Özellikle Double-Ovsynch senkronizasyon protokolüne postpartum 32. ve 39.

günlerde başlanması ile daha yüksek senkronizasyon ve gebelik oranları elde edilebileceği tespit edildi.

Anahtar kelimeler: Double-Ovsynch, inek, postpartum dönem, fertilité

SUMMARY

DETERMINATION OF THE EFFECTS OF DOUBLE-OVSYNCH PROGRAM ON SOME REPRODUCTIVE PARAMETERS AT DIFFERENT POSTPARTUM DAYS IN DAIRY COWS

The aim of this study was the evaluate of the effect of Double-Ovsynch protocol on various fertility parameters at different postpartum days in dairy cows. The study was carried out on 51 Holstein cows. The cows were located in the Dikili district of the İzmir province. Group 1 (n =12) was formed with the cows on the 25th day of postpartum. Cows in the group 1 were treated with GnRH on day 0,

PGF2 α on day 7, GnRH on day 10, GnRH on day 17 and PGF2 α on day 24 respectively. The injection of GnRH was

applied 56 h after the second PGF2 α injection and then timed artificial insemination (TAI) was performed at 16-20 h later (average 18th hour). Animals in the group 2 (n = 12) and group3 (n =12) were formed with the cows on the 32th and 39th day of postpartum respectively. The cows in group 2 and group 3 were subject to application of Double-Ovsynch programme which was used in group1, and the first GnRH injection was admitted as 0th day. On the other hand, no application was made until 40th day of postpartum on the control group (n =15), and artificial insemination was applied on the these cows which show visual signs of the estrus.

While the synchronisation rates were changing between %66,66 and %91,66 in the study groups a higher synchronisation rate was observed in the group 2 and group 3 on which late application was performed. The high level serous flow were observed in the study group while few animals show the estrus symptoms at the TAI in these group. The highest pregnancy rates (%58,33) after the first TAI were determined in the cows which the application was started on the 32th and 39th day of postpartum. The highest pregnancy rates after the first TAI in primiparous and multiparous cows were observed on the 32th (%75) and 39th (%75) day of postpartum, respectively.

In conclusion, estrus symptoms at the TAI did not observed in cows used Doubleovsynch protocols. In addition to, the highest pregnancy rates after the first TAI was observed in the group 2 and 3 while the highest synchronisation rate was detected in group 3. The highest pregnancy rates after the first TAI in primiparous and multiparous cows were determined in the group 2 and 3, respectively.

Key words: Double-Ovsynch, dairy cow, postpartum period, fertility

İNEK VE DÜVELERDE OVSYNCH ÖNCESİ UYGULANAN PGF2A VE GNRH ENJEKSİYONLARININ GEBELİK ORANLARINA ETKİSİ

YILMAZ, Cengiz. Yüksek Lisans Tezi. Danışman: Prof.Dr.Mehmet UÇAR.34 s.Şubat 2011

Bu çalışmada inek ve düvelerde Ovsynch öncesi PGF2 α ve GnRH (G6G/Ovsynch) uygulamalarının gebelik oranlarına etkisinin araştırılması amaçlandı. Materyal olarak, genital organlarında klinik bir sorun belirlenmeyen, 400–500 kg arasında, postpartum 50.–100. günler arasında bulunan 196 Holitayn inek ve 15-20 ay yaş aralığında, 300-350 kg arasında bulunan 169 düve 3 gruba ayrılarak kullanıldı. Birinci gruptaki hayvanlara (Kontrol: 40 inek, 40 düve) herhangi bir hormonal girişim uygulanmaksızın normal östruslarında sun'i tohumlama yapıldı. ikinci gruptakilere (Ovsynch: 37 inek, 80 düve) östrus siklus dönemine bakılmaksızın Ovsynch uygulaması (0. gün 10 μ g kas içi GnRH, 7. gün PGF2 α 500 μ g, 9. gün GnRH 10 μ g, 16 saat sonra sun'i tohumlama) yapıldı. Üçüncü gruba (G6G/Ovsynch, 119 inek, 49 düve) östrus dönemine bakılmaksızın 0.günde PGF2 α 500 μ g ve iki gün sonra 10 μ g GnRH enjeksiyonu uygulandı ve bu uygulamadan 6 gün sonra Ovsynch protokolü uygulandı. ineklerde postpartum buldukları gün bakımından sadece kontrol ile diğer gruplar arasında istatistik fark gözlenirken (p<0.05), canlı ağırlık, yaş ve doğum sayıları bakımından gruplar arasında istatistik fark belirlenemedi. Düvelerde yaş ve canlı ağırlık bakımından gruplar arasında istatistik fark gözlenmedi. inek ve düvelerde sırasıyla gebelik oranları 1., 2. ve 3. grupta %57,50 ve 60,00; %37,83 ve 32,50; %53,78 ve 59,18 olarak belirlendi.

Belirlenen gebelik oranlarında ineklerde 1. ve 3. gruptaki oranların, 2. grupta belirlenen değerlerden yüksek olmasına rağmen istatistik fark belirlenemedi. Düvelerde elde edilen gebelik oranlarında 1.grup ile 3. arasında istatistikî fark belirlenemezken, grup 1 ve 3'de gözlenen gebelik oranlarının grup 2'de elde edilen oranlardan yüksek olduğu ve aralarında istatistik fark şekillendiği gözlemlendi (p<0.05).

Sonuç olarak çalışmada özellikle düvelerde G6G/Ovsynch grubunda elde edilen senkronizasyon oranları tatmin edici ve ovsynch grubundan yüksek belirlendi. Süt inekçiliği işletmelerinde östrus gözlemlenmeye ihtiyaç göstermeyen ovsynch uygulamaları düşük gebelik oranları verdiğinden dolayı düvelerde ve ineklerde G6G/Ovsynch

protokolü uygulamalarının üremenin denetlenmesinde önemli bir yer tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: inek, Düve, PGF2 α , GnRH, G6G/Ovsynch, Ovsynch, Gebelik 27

protocol at heifers and cows in dairy farms due to low pregnancy rates of ovsynch protocol.

Key Words: Cow, Heifer, PGF2 α , GnRH, G6G/Ovsynch, Ovsynch, Pregnancy

SUMMARY

EFFECT OF PGF2A AND GNRH INJECTIONS APPLIED BEFORE OVSYNCH ON PREGNANCY RATES IN COWS AND HEIFERS

It is aimed to investigate the effect of PGF2 α and GnRH injections (G6G/Ovsynch) applied before ovsynch protocol on pregnancy rates in cows and heifers. Holstein cows (n:196) without any clinically genital disorder in postpartum 50-100 days, weighing between 400 and 500 kg and Holstein heifers (n:169), 15-20 months old, weighing between 300-350 kg were used in three groups as materials. Animals in first group (Control: 40 cows, 40 heifers,) were inseminated artificially in their standing heat without using any hormonal treatment. In second group (Ovsynch: 37 cows, 80 heifers) ovsynch protocol (day 0, 10 μ g IM GnRH, day 7, 500 μ g IM PGF2 α , day 9, 10 μ g IM GnRH, artificial insemination 16 hours later after last injection) was performed.

In third group (G6G/Ovsynch: 119 cows, 49 heifers) 500 μ g PGF2 α on day 0 and 10 μ g GnRH on day 2 were injected and 6 days later after last injection ovsynch protocol was performed. In cows it was seen difference between control and others groups statistically in postpartum period days ($p < 0.05$), whether there was no significant difference in groups according to weight, age and delivery number. In heifers, there was no difference in groups according to age and weight. Pregnancy rates in cows and heifers were detected 57,50-60,00%; 37,83-32,50% and 53,78-59,18 % according to the groups 1st, 2nd and 3rd, respectively.

In pregnancy rates no differences were found in cows in groups statistically, however, it was seen that pregnancy rates were higher in group 1st and 3rd, than group 2nd. In heifers there was no significant difference between groups 1st and 3rd, but statistically the results in groups 1st and 3rd were higher and different from group 2nd ($p < 0.05$). In conclusion, it was determined that the synchronization rates were higher in G6G/Ovsynch group than ovsynch group especially in heifers. Therefore, it is suggested that G6G/Ovsynch protocol is more useful for reproductive control

VETERİNER FAKÜLTESİ
DÖLERME VE SUNİ TOHUMLAMA
ANABİLİM DALI
(Doktora)

KOÇLARDA BAZI ANDROLOJİKAL PARAMETRELERİN VE BIYOKİMYASAL ÖZELLİKLERİN MEVSİMLE İLİŞKİSİ

YENİ Deniz, Doktora Tezi, Yönetici: Doç. Dr.
Mustafa **GÜNDOĞAN**. 99 s. Nisan 2010

Afyonkarahisar koşullarında yetiştirilen yaşları ortalama 18-20 ay arasındaki Pırlak ırkına ait toplam 10 koç üzerinde bazı androlojik, biyokimyasal ve hormonal özelliklerdeki mevsimsel değişimlerin araştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada 1 yıl süre ile morfometrik testis ölçümleri, spermatoojik özellikler, spermatozoa DNA hasarı, kan biyokimyasal özellikleri ve hormonal düzeyleri ile birlikte iklimsel veriler aylık olarak değerlendirilmiştir.

Morfometrik testis ölçümleri ile ilgili olarak testis uzunluğu ve kalınlığı, scrotum çevresi ve kalınlığı ile relatif testis hacmi tüm koçlar için yıl boyunca ortalama sırasıyla 9.07±0.10 cm, 6.18±0.07 cm, 31.45±0.29 cm, 0.42±0.01 cm ve 10.97±0.22 ml/kg olarak bulunmuş ve koçların reaksiyon süreleri yıl boyunca ortalama 8.65±0.25 sn olmuştur. Spermatoojik özelliklerden spermanın miktarı, viskozitesi ve pH'sı ile spermatozoitlerin kitle hareketleri, motiliteleri ve yoğunlukları ortalama yıl boyunca sırasıyla 1.06±0.03 ml, 3.78±0.07, 6.63±0.04, 3.67±0.08, % 77.67±0.77 ve 3.59±0.08 x 10⁹/ml olarak bulunmuştur. Anormal ve ölü spermatozoa oranları ile HOST değerleri ise sırasıyla ortalama yıl boyunca % 6.52±0.19, % 10.39±0.30 ve % 66.34±0.81 olarak bulunmuş ve koçlar arası fark gözlenmemiştir. Bunun yanında DNA hasar düzeyleri yıl boyunca ortalama 30.15±1.17 AU olarak bulunmuştur. Koçların yıl boyu testosteron ve T3 düzeyleri ise 3.94±0.09 g/dL ve 1.05±0.07 g/dL olarak tespit edilmiştir. Bunun yanında yıl boyunca koçların kan serumlarındaki total protein, albumin, globulin, A/G oranları, trigliserid, kolesterol, AST, ALT ve AST/ALT oranlarına ait ortalama değerler sırasıyla 7.74±0.10 g/dL, 47.81±0.97 mg/dL, 21.02±0.82 mg/dL, 92.20±1.66 U/L, 21.82±0.43 U/L, 4.31±0.07 ve 3.80±0.07 g/dL olarak bulunmuştur. Değerlendirilen bütün parametrelerde aylık olarak değişimler gözlenmiş olup koçların morfometrik testis ölçümleri Ağustos ile Ekim ayları arasındaki dönemde diğer aylara göre önemli düzeyde (p<0.05) yüksek bulunurken Ocak ile Nisan ayları arasındaki dönemde en düşük değerler elde edilmiştir. Bununla beraber koçların scrotum kalınlıkları ve reaksiyon süreleri ile ilgili değerlerdeki değişimlerde fark gözlenmemiştir.

Spermatoojik özelliklerden sperma miktarları ile spermatozoitlerin kitle hareketi, motilite ve yoğunluk değerleri Ağustos ile Ekim ayları arasındaki dönemde ve HOST için ise yalnız Kasım ayında en yüksek değerler elde edilmiştir (p<0.05). Bununla beraber anormal ve ölü spermatozoa oranları Eylül ve Ekim aylarında diğer aylara göre önemli düzeyde (p<0.05) düşük bulunmuştur. Spermatozoa DNA hasarı yönünden en düşük değerler Ekim ayında elde edilmiştir. Kan serum testosteron düzeyleri de Eylül ve Ekim aylarında diğer aylara göre önemli düzeyde (p<0.05) yüksek bulunurken triiodotironin düzeylerinin en düşük değerleri Ağustos, Kasım ve Aralık aylarında tespit edilmiştir (p<0.05). Total protein, albumin, globulin miktarları Kasım ayında önemli düzeyde (p<0.05) yüksek bulunurken trigliserid miktarları Kasım ayında en düşük düzeyde tespit edilmiştir. Bunun yanında AST ve ALT aktivitesi ise Aralık ve Ocak aylarında, diğer aylara göre önemli düzeyde (p<0.05) yüksek gözlenmiştir. Bununla birlikte spermatoojik özelliklerin kendi aralarında korelasyonlar tespit edilmiş olup özellikle spermatozoa DNA hasarı ile sperma miktarı (r: 0.18) ve anormal spermatozoa oranı (r: 0.30) arasında pozitif yöndeki, sperma viskozitesi (r: -0.32) ile negatif yöndeki ilişkiler (p<0.01) önemli bulunmuştur. Ayrıca morfometrik testis ölçümleri, spermatoojik özellikler ve kan serumu biyokimyasal özellikler arasında da önemli düzeyde korelasyonlar tespit edilmiştir.

Sonuç olarak Pırlak ırkı koçlarda morfometrik testis ölçümleri, spermatoojik özellikler, kan biyokimyasal ve hormonal özelliklerdeki aylık değişimlerin araştırıldığı bu çalışmada elde edilen bulguların optimal sınırlar içerisinde olduğu ve bu özelliklerin aylardan dolayısıyla mevsimlerden önemli düzeyde etkilendiği, istenilen değerlerin elde edildiği aşım sezonununun Ağustos ayının ikinci yarısından itibaren Kasım ayı ortalarına kadar devam ettiği ve morfometrik testis ölçümleri ile spermatoojik özellikler arasındaki korelasyon bulgularının damızlık seçiminde yararlı olabileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Androloji, DNA hasarı, Kan serumu, Koç, Mevsim

SUMMARY

SOME ANDROLOGICAL PARAMETERS AND BIOCHEMICAL PROPERTIES IN RELATION TO SEASON IN RAMS

Averagely 18-20 months aged ten rams were used to evaluate the seasonal changes in certain andrological and hormonal parameters and blood biochemical properties under Afyonkarahisar condition. Testicle morphometric measurements, semen characteristics, spermatozoon DNA damage, blood biochemical properties and blood hormonal levels were monthly assessed together with climatic data.

The length and thickness of testes about morphometric measurement of testes, the circumference of scrotum, relative testes volume for all the rams were found averagely 9.07±0.10 cm, 6.18±0.07 cm, 31.45±0.29 cm, 0.42±0.01 cm and 10.97±0.22 ml/kg respectively and the reaction times of the rams were averagely 8.65±0.25 s all year long. As to spermatological features the volume, viscosity, pH and mass activity, motility and density of semen were found averagely 1.06±0.03 ml, 3.78±0.07, 6.63±0.04, 3.67±0.08, 77.67±0.77% and 3.59±0.08 x 10⁹/ml respectively all year long. Abnormal and dead sperm rates and HOST values were found averagely 6.52±0.19%, 10.39±0.30% and 66.34±0.81% respectively and it wasn't observed any difference between the rams. However, the DNA damage was obtained as 30.15±1.17 AU during a whole year. Testosterone and T3 levels of the rams were determined as 3.94±0.09 g/dL and 1.05±0.07 g/dL all year long. However, total protein, albumin, globulin, A/G ratios, triglyceride, cholesterol, AST, ALT and AST/ALT ratios in the blood sera of the rams were found averagely 7.74±0.10 g/dL, 47.81±0.97 mg/dL, 21.02±0.82 mg/dL, 92.20±1.66 U/L, 21.82±0.43 U/L, 4.31±0.07 and 3.80±0.07 g/dL respectively. Monthly changes were determined in all evaluated parameters. While the morphometric testes measurements of the rams were high degree significant (p<0.05) in the period between August and October according to other months, the lowest values were obtained in the period between January and April. However, it wasn't observed any difference in the changes of the values about scrotum thickness and reaction times of the rams. The highest values of volume, mass activity, motility and density levels, as to the spermatological features were obtained in the period between August and October and the highest values only HOST were obtained November (p<0.05). Nevertheless, abnormal and dead sperm ratios were found to be significantly lower (p<0.05)

in September and October than the other months. Blood sera levels were found to be significantly high in September and October according to the other months, too. The lowest values of triiodothyronine levels were found in August, November and December (p<0.05). While total protein, albumin, globulin volumes were found to be significantly high (p<0.05) in November, triglyceride volumes were obtained at the lowest level in November. However, AST and ALT activity were found to be significantly high (p<0.05) in December and January. Nevertheless, the correlations were obtained between spermatological features on their own. Especially, the positive relationships between sperm DNA damage, sperm volume (r: 0.18) and abnormal sperm ratio (r: 0.30), the negative relationships between sperm DNA damage and semen viscosity (r: -0.32) were found to be significant (p<0.01). Moreover the significant correlations were obtained between morphometric testes measurements, spermatological features and blood sera biochemical properties.

In this study, morphometric measurements of testes, spermatological features, blood biochemical and hormonal properties were investigated. The desired values were reached from mid August to mid November. It was concluded that the correlations between the morphometric testes measurements and spermatological features may be used in selection of stud rams.

Key Words: Andrology, DNA damage, Blood Sera, Ram, Season

VETERİNER FAKÜLTESİ
DÖLERME VE SUN'İ TOHUMLAMA
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

KOÇLARDA BAZI ANDROLOJİKAL PARAMETRELER ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR

AVDATEK Fatih, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa GÜNDOĞAN,
25 s. Haziran 2006

Koçlarda asım sezonu esnasında androlojikal parametrelerden morfometrik testis ölçümleri ile spermatolojik özelliklerin belirlenmesi ve bu parametreler arasındaki ilişkinin araştırılması amacıyla yapılan bu çalışmada 4-5 yaşlarında 2 Akkaraman koç materyal olarak kullanılmıştır.

Hayvanların her birinden asım sezonu esnasında haftada iki kez olmak üzere toplam 10 ejakulat sperma ve araştırma başlangıcında ve sonunda olmak üzere iki kez morfometrik testis ölçümleri alınarak değerlendirildi. Morfometrik testis ölçümlerinden testis uzunluğu ve kalınlığı, scrotum çevresi, kalınlığı ve hacmi ölçüldü. Sperma sun' i vagen yöntemiyle alınarak koçların reaksiyon süreleri kaydedilirken her bir ejakulatın miktarı, viskozitesi, pH'sı ile spermatozoitlerin kitle hareketi, motilitesi, yoğunluğu ve anormal spermatozoid oranları belirlendi.

Araştırmada kullanılan koçların ortalama sağ testis uzunluğu, sol testis uzunluğu, sağ testis kalınlığı, sol testis kalınlığı, çift testis çevresi, scrotum hacmi ve scrotum kalınlığı sırasıyla 9.0 ± 0.47 cm, 7.03 ± 1.18 cm, 6.4 ± 0.13 cm, 5.03 ± 0.89 cm, 31.13 ± 0.32 cm, 487.0 ± 34.0 ml ve 0.65 ± 0.07 cm olarak bulunmuştur. Diğer androlojik parametrelerden reaksiyon süresi, sperma miktarı, sperma viskozitesi, sperma pH'sı, spermatozoitlerin kitle hareketi, spermatozoitlerin motilitesi, spermatozoitlerin yoğunluğu ve anormal spermatozoid oranları ise sırasıyla ortalama 10.0 ± 0.29 s, 1.47 ± 0.12 ml, 3.60 ± 0.15 , 7.23 ± 0.07 , 3.0 ± 0.13 , % 77.0 ± 1.93 , $1024.0 \pm 66.24 \times 10^6$ /ml ve % 14.35 ± 1.35 olarak bulunmuştur.

Yapılan korelasyon hesaplamalarında sperma miktarı ile scrotum kalınlığı arasında, sperma viskozitesi ile çift testis çevresi arasında ve sperma pH'sı ile çift testis çevresi arasında pozitif korelasyonlar, sol testis uzunluğu ile spermatozoitlerin kitle hareketi ve motiliteleri arasında ise negatif korelasyonlar düşük düzeyde önemli ($P < 0.10$) sol testis kalınlığı ile spermatozoitlerin kitle hareketi ve motiliteleri arasındaki negatif korelasyonlar ise yüksek düzeyde önemli ($P < 0.01$) bulunmuştur. Sol testis uzunluğu ile spermatozoid yoğunluğu arasında pozitif, anormal VII spermatozoid oranı ile sol testis kalınlığı arasında negatif ve scrotum kalınlığı

arasında pozitif korelasyonlar orta düzeyde önemli ($P < 0.05$) bulunmuştur. Sonuç olarak, tespit edilen morfometrik testis ölçümleri ile spermatolojik özellikler ve aralarında elde edilen önemli korelasyon bulguları dikkate alınarak bu özelliklerin damızlık seçiminde bir kriter olarak kullanılabilmesi ancak daha geniş hayvan materyali ile daha kapsamlı çalışmalar yapılmasının yararlı olacağı kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Androloji, Asım sezonu, Koç, Sperma, Testis ölçüsü

SUMMARY

STUDIES ON SOME ANDROLOGICAL PARAMETERS IN RAMS

In this study, it was aimed to investigate the morphometric measurements of testes and other semen characteristics from the andrological parameters and relationships among these parameters. Two Akkaraman rams aged 4-5 years were used as material in breeding season. The morphometric measurements of testes were taken first began the aim and second finish the aim and semen were collected twice a week and a total of ten ejaculates in breeding season. From the morphometric measurements of testes, length and thick of testes and circumference, thick and volume of scrotum were measured. The semen were also collected by using an artificial vagina and reaction time in each ram were recorded. As to the spermatological features, the volume, viscosity and pH of semen, mass activity, motility, density and abnormal rate of sperm were determined in each ram.

The means of right and left testes length, right and left testes thick, double testes circumference and volume and scrotal thickness from morphometric measurements of testes in rams were found 9.0 ± 0.47 cm, 7.03 ± 1.18 cm, 6.4 ± 0.13 cm, 5.03 ± 0.89 cm, 31.13 ± 0.32 cm, 487.0 ± 34.00 ml and 0.65 ± 0.07 cm respectively. The means of reaction time, volume, viscosity and pH of semen, mass activity, motility, concentration and abnormal rate of sperm from the other andrological parameters of rams were found 10.0 ± 0.29 s, 1.47 ± 0.12 ml, 3.60 ± 0.15 , 7.23 ± 0.07 , 3.0 ± 0.13 , 77.0 ± 1.93 %, $1024.0 \pm 66.24 \times 10^6$ /ml, 14.35 ± 1.35 % respectively.

The relationships between semen volume with scrotal thickness, double testes circumference with semen viscosity and pH of semen however left testes length was negative correlated with the mass activity and motility of spermatozoa were low degree significant ($P < 0.10$). Left testes thick was

negative significant ($P<0.01$) correlated with the mass activity and motility of spermatozoa. Left testes length was positive correlated with sperm concentration, abnormal sperm rate were negative correlated with left testes thickness and positive correlated with scrotal thickness significant ($P<0.05$). As a result, considering the variations and correlations between the morphometric testes measurements and spermatological features can be use of these traits as selection criteria but the more comprehensive investigations with the bigger material may be useful was concluded.

Key words : Andrology, Breeding season, Ram, Semen, Testes measure

VETERİNER FAKÜLTESİ
FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

**İNTRAVENÖZ ANESTEZİK
AJANLARININ TEK BAŞINA VE
KOMBİNE KULLANIM
SEÇENEKLERİ**

*USE OF INTRAVENOUS GENERAL
ANESTHETICS ALONE OR IN
COMBINATION*

HOCAOĞLU, Nisa. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Prof. Dr. Hidayet
YAVUZ. 117 s. Haziran 2005

**AFLATOKSİNLER VE ANALİZ
METODLARI**

*AFLATOXINS AND ANALYSIS
METHODS*

HELVACIOĞLU, Duygu. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet
ÖZDEMİR. 72 s. Aralık 2005

**MİKOTOKSİNLER VE
MİKOTOKSİNLERİN İNSAN
SAĞLIĞI ÜZERİNE ETKİLERİ**

*MYCOTOXINS AND THE EFFECTS OF
MYCOTOXINS ON HUMAN HEALTH*

SOYDAŞ, Nuray. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Prof. Dr. Hidayet **YAVUZ**, 74 s.
2006

**İNFERİLİTE VE TADAVİSİNDE
KULLANILAN İLAÇLAR**

*INFERTILITY AND DRUGS USED IN
THE TREATMENT*

KESKİN, Emine. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Yrd. Dr. Dr. Mehmet
ÖZDEMİR. 76 s. Ocak 2007

**KANSERDE
KEMOTERAPÖTİKLERİN
KULLANIM SEÇENEKLERİ**

*APLICATION ALTERNATIVES OF
CHEMOTHERAPEUTICS IN
CANCER*

HASIRCIOĞLU, Filiz. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Prof. Dr. Hidayet
YAVUZ. 67 s. Ocak 2007

**TÜRKİYE'DE YETİŞEN ZEHİRLİ
MANTARLAR VE MANTAR
ZEHİRLENMELERİ**

*POISONOUS MUSHROOMS GROWING
IN TURKEY AND MUSHROOM
POISONING*

GÖRGÜL SAVCIÖZEN, Ceren. Tezsiz Yüksek
Lisans Dönem Projesi. Danışmanı: Prof. Dr. Hidayet
YAVUZ. 143 s. Mayıs 2008

**ÜROGENİTAL SİSTEM
ENFEKSİYONLARI VE
KULLANILAN ANTİBAKTERİYEL
İLAÇLAR**

*UROGENITAL TRACT INFECTIONS
AND ANTIBACTERIAL
PHARMACEUTICALS THAT USED*

KARALAR, Çağrı. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet
ÖZDEMİR. 109 s. Mayıs 2008

**SERBEST RADİKALLER VE
ANTİOKSİDANLAR**

FREE RADICALS AND ANTIOXIDANTS

KASAPÇOPUR, Gülsüm Sinem, Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yavuz
O. BİRDANE. 77 s. Ocak 2008

HEPATOTOKSİK ANTİBİYOTİKLER

HEPATOTOXIC ANTIBIOTICS

DEMİR, Hakan. Yüksek Lisans Dönem Projesi.
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yavuz **O. BİRDANE**. 47 s.
Ocak 2009

**DİABETES MELLİTUS
TEDAVİSİNDE KULLANILAN TIBBİ
BİTKİLER**

*MEDICINAL PLANTS USED IN THE
TREATMENT OF DIABETES MELLITUS*

ÇUBUK, Göksel. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet **ÖZDEMİR**. 70
s. Ocak 2010

**KARDİYOVASKÜLER SİSTEM
İLAÇLARI**

CARDIOVASCULAR SYSTEM DRUGS

DEMİRBAŞ, Ömer Lütfi. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Prof. Dr. Hidayet
YAVUZ. 127 s. Ocak 2011

VETERİNER FAKÜLTESİ
FARMAKOLOJİ VE TOKSİKOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYONKARAHİSAR İLİNDEKİ ANNE SÜTÜ ÖRNEKLERİNDE AFLATOKSİN M1 DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

KUYUCUOĞLU Nazmiye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Mehmet **ÖZDEMİR**. 27
s.Şubat 2007

Bebek beslenmesinde anne sütünün önemi bilinmektedir. Aflatoxin M1 (AFM1) içeren anne sütleri bebek sağlığı açısından büyük bir risk faktörüdür. Bu çalışmada, Afyonkarahisar'da bulunan farklı hastahanelerde doğum yapmış annelerden, Eylül 2005-Nisan 2006 tarihleri arasında alınan 200 süt örneği kullanıldı ve AFM1 miktarları ölçüldü.

Anne sütlerindeki AFM1 ölçümleri için yarısmalı ELISA kullanıldı ve 200 anne sütü test edildi. İncelenen örneklerin 21 (%10.5)'i pozitif bulundu. Pozitif örneklerde ortalama AFM1 oranı 8,45 pg/ml (5,66-12,53 pg/ml) olarak ölçüldü.

Sonuç olarak, anne sütlerinde saptanan AFM1'in bebek sağlığı açısından önemli bir risk faktörü olabileceği ve ayrıca halkın gıda güvenliği konusunda bilgilendirilmesi ile anne sütlerine gıda yolu ile geçen AFM1 oranının azaltılabileceği kanısına varıldı.

Anahtar Kelimeler: Anne sütü, Aflatoxin M1, ELISA

SUMMARY

DETERMINATION OF AFLATOXIN M1 LEVELS IN HUMAN BREAST MILK IN PROVINCE AFYONKARAHISAR

Important role of human breast milk in infant nutrition is well known. On the other hand, contamination of human breast milk with AFM1 is considered as a potential risk for children health.

In this study, two hundred human breast milk samples from different hospital in Afyonkarahisar city were collected during 8 months (September 2005 to April 2006) and to determine the levels of AFM1 in human breast milk from Afyonkarahisar of Turkey. The competitive ELISA was used to determine the presence and levels of AFM1 in 200 human breast milk samples were analysed. AFM1 was detected in 21 (10.5%) of all samples at median

concentrations of 8.45 pg/ml (ranging from 5.66 to 12.53 pg/ml).

As a result, contamination of human breast milk with AFM1 appears to be a serious infant health problem in the city of Afyonkarahisar. The public should be educated about storing food and the hazards of aflatoxin ingestion to reduce the unacceptably frequent of aflatoxin in breast-milk.

Key Words: Human breast milk, Aflatoxin M1, ELISA

VETERİNER FAKÜLTESİ
FİZYOLOJİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

FARKLI DOZ VE SÜRELERDE UYGULANAN 17 B - ÖSTRADIÖLÜN OVERİOKTOMİZE RATLARDA SPONTAN MYOMETRİYAL KASILMALAR ÜZERİNE ETKİSİ

YILDIZ GÜLAY Özlem ,Doktora Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Aziz **BÜLBÜL**. 70 s.
Eylül 2008

Bu çalışmada farklı doz ve sürelerde uygulanan 17β-östradiölün ovaryumları çıkarılmış sıçanlarda spontan myometriyal kasılmalar üzerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Arastırmda 3-6 aylık ve ortalama 270 ± 20 g ağırlığında, 72 adet Sprague Dawley cinsi dişi sıçanlar kullanılmıştır. Sıçanlar, her grupta 18 sıçan bulunacak şekilde, kontrol (Ov) ve 3 deneme gurubuna (östrojen) ayrılmıştır. Kontrol grubuna günlük olarak kas içi susam yağı enjeksiyonları yapılmış (0,2 ml), birinci deneme grubundaki sıçanlara günlük 25 µg 17β-östradiöl, ikinci deneme gurubundaki sıçanlara günlük 50 µg 17β- östradiöl, ve üçüncü deneme gurubundaki sıçanlara günlük 100 µg 17β-östradiöl kas içi uygulanmıştır. Her grup kendi arasında 3 alt gruba ayrılarak 18, 90 ve 162. Saatlerde 6'sar hayvan genel ötenazi yapılmıştır.

Endojen nitrik oksit etkinliğinin belirlenmesi amacıyla L-Arginin, eksojen nitrik oksit yolunun değerlendirilmesi amacıyla SNP ve endojen NO etkisinin reseptör düzeyinde etkisinin ortaya konulması için L-NNA (Nitro-N-Arginin) uygulaması yapıldı. Alınan uterus örneklerinden elde edilen doku kesitlerinde cGMP-PK1 ekspirasyonunu göstermek için immunohistokimyasal yöntemle boyandı. Uygulama sonrası östrojen verilen gruplarda spontan myometriyal kasılımların siddeti, östrojenin dozuna ve süresine bağlı olarak arttı. Ayrıca, östrojenin L-arginin-NOS-NO-cGMP yolunun etkinliğini engellediği belirlendi. Östrojenin uterusunda bulunan longitudinal düz kaslarda cGMP-PK1 ekspirasyonu üzerine etkisinin bulunmadığı görüldü. Sonuç olarak östrojenin doza ve süreye bağımlı olarak uterus

kasılımlarının siddetini artırırken, L-Arginin-NOS-NO- cGMP-PK1 yolunun etkinliğini engellediği fakat bu engellenmenin cGMP-PK1 üzerinden olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: 17β-östradiöl, Myometriyum, CGMP'ye bağımlı protein kinaz, NOS, Sıçan.

SUMMARY

The aim of this study was to evaluate the effect of injecting different doses and time intervals of 17β-estradiol on spontaneous myometrial contractions of ovariectomized rats. Three to 6 months old 71 female Sprague Dawley rats, weighing 270 ± 20 g, were used in the current study. The ovariectomized rats were randomly assigned to one control (Ov) and three experimental (17β-estradiol injected) groups of 18 rats each. Rats in the Ov group received daily sesame oil (0.2 ml, IM), whereas each rat in the three

experimental groups was treated with daily 25, 50 and 100 µg estradiol (IM), respectively. Each group was further divided in 3 subgroups: 6 rats in each group were sacrificed by cervical dislocation at 18, 90 and 162 hr. In order to determine endogenous nitric oxide activity, L-arginine solution was used. Sodium nitroprusside (SNP) was used for evaluation of the exogenous nitric oxide pathway. In addition, L-NNA (nitro-N-arginine) treatment was applied in order to determine the effect of endogenous NO at receptor level. Immunohistochemical evaluation was performed to determine cGMP-PK1 expression from the uterus samples.

In the current study, estrogen treatment increased spontaneous myometrial contraction in dose and time dependent manner. Moreover, estrogen treatments inhibited L-arginin-NOS-NO-cGMP pathway. On the other hand, estrogen failed to have any effect on cGMP-PK1 expression in uterine longitudinal smooth muscles. Thus, 17β- estradiol treatments increased the uterine smooth muscle cell contractions. Treatments also inhibited L-Arginin-NOS-NO-cGMP-PK1 pathway. However, our results indicated that 17β-estradiol did not show its effect through cGMP-PK1.

Key Words: 17β-estradiol, myometrium, cGMP-dependent protein kinase, NOS, Rat

17β ÖSTRADIOL UYGULANMIŞ OVERİOKTOMİZE SIÇANLARDA İNCE BAĞIRSAK KASILIMLARI ÜZERİNE NİTRİK OKSİTİN ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

SEVİMLİ, Sevcan. Doktora Tezi. Danışmanı:
Doç.Dr. Aziz BÜLBÜL.51 s.Şubat 2010

Bu çalışmada ovaryumları çıkarılmış siçanlarda 17β östradiolün ince bağırsak kasılımları üzerine etkisi ile bu etkinin ortaya çıkmasında nitrik oksitin rolü incelenmiştir. Bu amaçla çalışmada 3-6 aylık ve ortalama 270 ± 20 gr ağırlığında, 24 Sprague Dawley dişi siçan kullanılmıştır. Hayvanlar her grupta 6 siçan bulunacak şekilde, kontrol (Ov) ve 3 deneme gurubuna (östrojen) ayrılmıştır. Çalışmada kontrol

grubuna günlük olarak kas içi susam yağı enjeksiyonları yapılmış (0,2 ml), birinci deneme grubundaki siçanlara günlük 25 µg 17β östradiol, ikinci deneme gurubundaki siçanlara günlük 50 µg 17β östradiol ve üçüncü deneme gurubundaki siçanlara günlük 100 µg 17β östradiol kas içi uygulanmıştır. Üç uygulamadan sonra hayvanlara genel anestezi altında ötenazi yapılmıştır.

Ötenaziyi takiben çıkarılan ince bağırsak, duodenum, jejunum ve ileum olarak ayrılmış ve izometrik düz kas hareketleri “force transducer” ve “acquisition system” yardımı ile bilgisayarda görüntülenerek kaydedilmiştir. Endojen nitrik oksit etkinliğinin belirlenmesi amacıyla L-Arginin, eksojen nitrik oksit yolunun değerlendirilmesi amacıyla SNP ve cGMP’ nin etkinliğini belirlenmesi amacıyla 8-Br-cGMP uygulaması yapılmıştır. Östrojenin duodenum ve ileumda spontan kasılımların şiddetini azaltırken

jejunumda etkili olmadığı; L-Arginin, SNP ve 8-Br-cGMP uygulamalarının ise ince bağırsakta spontan kasılımların şiddetini azalttığı belirlenmiştir. Aynı zamanda östrojenin doza bağımlı olarak L-Arginin ve 8-Br-cGMP’ nin bu gevşetici etkisini azalttığı, SNP’ nin gevşetici etkisini ise artırdığı görülmüştür. Sonuç olarak 17β östradiolün duodenum ve ileumda spontan kasılımların şiddetini doza bağlı olarak azaltırken ince bağırsak motilitesi üzerine olan bu etkisinde nitrik oksitin ve ikincil habercilerden cGMP’ nin aracılık etmediği belirlenmiştir.

Anahtar sözcükler: 17β-östrodiol, ince bağırsak, cGMP, nitrik oksit, siçan.

SUMMARY

In this study, it was investigated the effects of different doses of 17β-estradiol on small intestinal contractility in 3-6 months old, 24 Sprague Dawley ovariectomized rats, weighting 270±20 gr. Animals were apportioned into one control (Ov) and three experimental groups (estrogen) (n=6 each). The control group received 0,2 sesame oil once daily for three days, whereas rats in the first, second and third experimental groups were treated with intra muscular 25, 50 and 100 µg 17β-estradiol, respectively.

The rats were killed under general anesthesia, 18 hours after the termination of last treatment. Then, small intestine of the animals were cut into duodenum, jejunum and ileum. Organ bath was used to evaluate isometric smooth muscle contractility. In order to determine endogenous and exogenous nitric oxide activity and to evaluate the efficiency of cyclic guanosine monophosphate (cGMP), L-Arginine, sodium nitro prusside (SNP) and 8-Br-cGMP were used, respectively. It was determined that estrogen decreased the tension of spontaneous contractility of duodenum and ileum but not in jejunum. However, L-arginine, SNP and 8-Br-cGMP were decreased the tension of spontaneous contractility of small intestine. On the other hand, it was observed that estrogen decreased the relaxing activity of L-Arginine and 8-Br-cGMP, dose dependently but increased the activity of SNP.

In conclusion, it was determined that 17β-estradiol decreased the tension of spontaneous contractility in duodenum and ileum, dose dependently and nitric oxide and cGMP did not mediate this activity.

Key Words: 17β-estrodilol, small intestine, cGMP, Nitric oxide, Rat.

VETERİNER FAKÜLTESİ
HAYVAN BESLEME ve BESLENME
HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
(Doktora)

GEÇİŞ DÖNEMİNDEKİ SÜT İNEKLERİNE RASYONA İLAVE OLARAK VERİLEN NİASİN, KOLİN VE BIOTİNİN BAZI KAN VE SÜT PARAMETRELERİ ÜZERİNE ETKİSİ

UYARLAR Cangir, Doktora Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. İ. Sadi ÇETİNGÜL. 127 s. Ekim 2010

Bu çalışmada geçiş döneminde (doğum öncesi 3 hafta ve doğum sonrası 3 hafta) olan Holştayn ırkı 42 adet süt ineği kullanılmıştır. Çalışmada geçiş dönemindeki süt ineklerine rasyona ilaveten verilen rumen korumalı kolin (KL), rumen korumalı niasin (N), biotin (B) ve bunların kombinasyonlarının (biotin+kolin, BKL; niasin+kolin, NKL; biotin+niasin, BN) kanda total protein, üre-nitrojen (BUN), kolesterol, düşük dansiteli lipid (LDL), yüksek dansiteli lipid (HDL), çok düşük dansiteli lipid (VLDL), glikoz, trigliserit, esterleşmemiş yağ asitleri (NEFA), betahidroksibütirik asit (BHBA) düzeylerine, süt verimi ve süt kompozisyonuna (süt yağı, süt proteini, süt laktozu) olan etkileri incelenmiştir. Bu amaçla tüm hayvanlardan geçiş dönemi boyunca haftada bir defa kan örneği doğum sonrasında ise haftada bir defa süt örneği alınmıştır.

Çalışma süresince TP düzeyinde bazı haftalarda önemli değişiklikler belirlense de geçiş dönemini kapsayacak düzeyde bir farklılık tespit edilmemiştir. BUN düzeyi çalışma boyunca referans aralıkta kalmış olup geçiş döneminin tamamını kapsayan önemli bir değişim göstermemiştir. Haftalara göre karşılaştırıldığında doğumda kolesterol konsantrasyonu BKL haricindeki diğer tüm gruplarda en düşük düzeye ulaşmış, LDL konsantrasyonu N ve NKL haricindeki gruplarda, VLDL ve TG konsantrasyonları da tüm gruplarda önemli ($p<0,05$) düzeyde düşmüş, NEFA konsantrasyonu ise tüm gruplarda önemli ($p<0,05$) düzeyde artmıştır. HDL düzeyi BKL ve NKL haricindeki diğer tüm gruplarda doğum sonrasında doğum öncesine göre daha yüksek seyretmiştir. Glikoz düzeyi doğum sonrası 1. hafta tüm gruplarda önemli ($p<0,05$) düzeyde düşmüş, BHBA düzeyi K ve NKL verilen gruplar haricindeki gruplarda önemli ($p<0,05$) düzeyde artmıştır.

Bu çalışmada süt ineklerine rasyona ilaveten verilen vitaminler ve kombinasyonlarının tüm geçiş dönemini kapsayacak şekilde önemli bir değişime

neden olmadıkları tespit edilmiştir. Ancak bazı haftalarda ve bazı gruplarda gözlenen farklılıklar konu hakkında daha detaylı çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

SUMMARY

EFFECTS OF SUPPLEMENTAL RUMEN PROTECTED NIACIN, RUMEN PROTECTED CHOLINE, BIOTIN AND THEIR COMBINATIONS ON SOME BLOOD AND MILK PARAMETERS OF TRANSITION DAIRY COWS

Fourty two heads of Holstein transition (from 3 weeks before to 3 weeks after parturition) dairy cows thwere used as the study material. The effects of supplementation of Rumen protected choline (CL), Rumen protected niacin (N), biotin (B) and their combinations (biotin+choline BCL, niacin+choline NCL, biotin+niacin BN) into the transition dairy cow rations on blood total protein, ureanitrogen (BUN), cholesterol, low dansity lipid (LDL), high dansity lipid (HDL), very low dansity lipid (VLDL), glucose, trigliserites, non esterified fatty acids (NEFA), betahydroxibutiric acid (BHBA) levels as well as milk yield and composition (fat,protein and lactose percentage) were examined in this study. In this respect,

blood samples were taken once per week from all animals during the whole transition period while milk samples were taken once per week after parturition. Significant differences were determined in Total Protein levels at some weeks bu the total results didn't indicate a significant diffirences for the transition period during the whole study. BUN levels remained at the referance interwals during the whole study and no significant change was occurred during the whole sutdy. During parturition cholesterol levels were declined to the lowest level in all groups except the BCL group. Similarly LDL concentration was declined in all groups except N and NCL groups, VLDL and trigliserit concentrations were declined in all groups ($p<0,05$). On the other hand NEFA concentration was increased in all groups ($p<0,05$). HDL levels showed a higher course during the postpartum period compared to the prepartum period in all groups except the BCL and NCL groups. BHBA levels were significantly ($p<0,05$) increased during the first week in postpartum period in all groups

except control and NCL groups. No significant effect was determined during the whole transition period by the supplementation of these vitamins and their combinations into the ration of dairy cows. However the differences occurred in some groups during some weeks reminds that detailed studies are required to draw better conclusions.

BEYAZ TİCARİ YUMURTACI TAVUKLARDA L-KARNİTİN VE KEKİK (OREGANO) KATKILARI KULLANILARAK YAPILAN ALTERNATİF ZORLAMALI TÜY DÖKÜMÜ YÖNTEMLERİNİN OKSİDATİF STRES İLE 2. YUMURTLAMA PERİYODUNDA YUMURTA VERİMİ VE KALİTESİ ÜZERİNE ETKİLERİ

AKKAYA, Abdil Burhaneddin. Doktora Tezi.
Danışmanı: Prof. Dr. İsmail **BAYRAM**, 166
s. Eylül 2011

Bu araştırma, yem çekmeli zorlamalı tüy dökümü programına alternatif olabileceği düşünülen yonca unu esaslı ve düşük Na-Ca ihtiva eden zorlanım yemi kullanılarak yapılan zorlamalı tüy dökümü programlarının ve zorlanım periyodunda yem katkı maddesi olarak toz formda L-karnitin ve kekik bitkisinin, zorlanım dönemi parametreleri, verim dönemi performansı ve yumurta kalitesi üzerine etkilerini belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Deneme, zorlanım uygulanmayan ve yem katkı maddeleri kullanılmayan bir negatif kontrol grubu (K); biri yem çekmeli olmak üzere 3 adet zorlamalı tüy dökümü metodu uygulanan deneme grupları (M: Kireç taşı, Y: Yonca, F: Düşük sodyum-kalsiyumlu yem), zorlanım uygulanan gruplara yem ilavesi olarak L-karnitin (100 ppm) ve Kekik bitkisi (%5) tozunun belirlenen oranlarda bireysel (MC, YC, FC, MK, YK, FK) ve birlikte kullanıldığı (50 ppm; %2,5) gruplar (MCK, YCK, FCK,) olmak üzere, her grupta 6 tekrür ve tekrür gruplarında 15 adet hayvan olacak şekilde 13 grupta yürütülmüştür. Zorlanım periyodu boyunca tüy dökümü gruplarına gün ışığına maruz bırakılacak şekilde ışık kısıtlaması uygulanmıştır. Işık, zorlanım periyodunu takiben zorlanım gruplarında, verim döneminde 16 saat olacak şekilde periyodik

olarak yükseltilmiştir. Deneme süresince tüm gruplarda su ad libitum olarak sağlanmıştır. Deneme ilk 14 gün alıştırma, 22 gün zorlanım ve 98 gün yumurtlama dönemi olacak şekilde toplam 134 gün boyunca sürdürülmüştür. Araştırma başlangıcında tüm hayvanlar Newcastle Hastalığına karşı kas içi enjeksiyon ile aşılanmıştır. Zorlanım periyodu boyunca 6 kez tartımlar yapılarak canlı ağırlık değişimleri hesaplanmıştır. Zorlanım yemlerinin tüketimleri 11. ve 22. günde ölçülmüştür. Biyokimyasal ve serolojik analizler için kan örnekleri zorlanım periyodunun 11. ve 22. günlerinde alınmıştır. Zorlanım periyodunun sonunda her gruptan canlı ağırlıkları belirlenen 6 adet hayvana ötenazi uygulanmış, bazı organ ağırlıkları ve bağırsak uzunlukları ölçülmüş, Ca ve P düzeyleri belirlenmek üzere sağ tibia kemikleri çıkarılmıştır. Verim dönemi yumurta verimleri ve ölümleri günlük, yem tüketimleri ve yumurta ağırlıkları 14 günlük periyotlarla ölçülmüştür. Verim döneminde her gruptan ağırlıkları belirlenen 18 adet yumurtaya iki kez kalite analizleri yapılmıştır.

Çalışmada, iki dönem halinde değerlendirilen 22 günlük zorlanım periyodunun 0-11 gün aralığında, M gruplarında 21,03-26,85g arasında kireç taşı, Y gruplarında 22,60-30,47g yonca unu, F gruplarında 104,08-108,49g arasında zorlanım yemi tüketimleri ölçülmüştür. Bu dönemde gruplarda ölçülen canlı ağırlık kayıplarının M gruplarında %22,68-24,71 arasında, Y gruplarında %18,6-22,08 arasında, F gruplarında %2,37-4,90 arasında olduğu tespit edilmiştir. Grupların yumurta verimleri M gruplarında %10,93-12,83 arasında, Y gruplarında %8,49-10,50 arasında, F gruplarında %42,83-49,73 arasında gerçekleşmiştir. 0-11 gün periyodunda M ve Y gruplarında yem ilaveleri yapılması ile, tüketimler, canlı ağırlık kaybı ve yumurta verimi etkilenmemiştir. F gruplarında yem ilaveleri tüketimler ve yumurta verimi üzerine etki göstermeksizin, kekik bitkisinin bireysel ve L-karnitin ile birlikte ilavesinin canlı ağırlık kaybını azaltıcı etki gösterdiği görülmüştür. Bu dönemde, yem çekme metodu ile hedeflenen canlı ağırlık kaybına M gruplarında yaklaşıldığı, Y gruplarında şekillenen canlı ağırlık kaybının, M gruplarından düşük olmasına rağmen, yumurta veriminin M grupları ile benzer olduğu görülmektedir. Bu durum, 11 gün zorlanımla, Y gruplarında belirtilen canlı ağırlık kaybı ile yeterli bir dinlenme sağlanabileceğini göstermektedir. 11 gün zorlanımın iyi bir dinlenme için F gruplarında yetersiz olduğu ve kekik ilavesinin canlı ağırlık kaybını engellediği sonucuna ulaşılmıştır. Zorlanımın 11-22 gün periyodunda, yem çekme uygulanan M gruplarına kısıtlı tahıl uygulaması yapılmıştır. Y grupları yonca unu ve F grupları ise düşük Na-Ca ihtiva eden zorlanım yemi tüketmeye devam etmişlerdir. Araştırmada, M gruplarında 33,99-37,98g arasında arpa, Y gruplarında 22,51-

29,03g yonca unu, F gruplarında 64,15-79,21g arasında zorlanım yemi tüketimleri ölçülmüştür. Bu dönemde M gruplarının arpa tüketime bağlı olarak canlı ağırlık kazandıkları, Y ve F gruplarında canlı ağırlık kaybının devam ettiği görülmektedir. M ve Y gruplarında, bu dönemde yumurtlamanın tamamen durduğu, F gruplarında %32,81-37,68 arasında yumurta verimi olduğu görülmektedir. 11-22 gün periyodunda M ve Y gruplarında yem ilaveleri, tüketimler üzerine anlamlı etki oluşturmamıştır. F gruplarında kekik bitkisinin bireysel ve L-karnitin ile birlikte ilavesinin zorlanım yemi tüketimini anlamlı olarak artırdığı görülmüştür. Kekik ilavesinin F gruplarında canlı ağırlık kaybını engellediği sonucuna ulaşılmıştır. 0-22 gün canlı ağırlık kayıplarına bakıldığında, değerlerin M gruplarında %14,61-17,14 arasında, Y gruplarında %31,14-33,74 ve F gruplarında %0,66-10,71 arasında olduğu görülmektedir. Yem ilavelerinin canlı ağırlık kaybı üzerine etkileri değerlendirildiğinde M gruplarında en yüksek canlı ağırlık kaybının MCK, en düşük canlı ağırlık kaybının MK grubunda, Y gruplarında en yüksek kaybın Y, en düşük kaybın YCK, F gruplarında en yüksek kaybın F, en düşük kaybın ise FCK grubunda olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Yumurta verimlerinin M ve Y gruplarında benzer, F gruplarından düşük, F grupları verimlerinin ise K grubundan anlamlı olarak düşük olduğu görülmüştür.

Bu veriler ışığında, yonca unu ile yapılan kalitatif yem kısıtlaması ile canlı ağırlık kaybının %30'u geçtiği ve 11 gün açlığın sağladığı canlı ağırlık kaybından daha fazla canlı ağırlık kaybına neden olduğu söylenebilir. Zorlanım materyali olarak düşük Na-Ca yemi kullanımının kalitatif yem kısıtlaması etkisinin zorlanımın ikinci yarısında daha çarpıcı olduğu fakat yumurtlamanın devam ediyor olması nedeni ile 22 gün zorlanım süresinin bu metot için yeterli olmadığı söylenebilir. Bu uygulamada kekik ilavesinin canlı ağırlık kaybını engellediği ve kullanılmamasının daha yararlı olabileceği görülmektedir.

Zorlanım periyodu yaşama güçlerinin M ve Y gruplarında benzer olduğu, M gruplarında yem ilavelerinin olumlu etki gösterdiği görülmektedir.

Araştırmada kullanılan zorlamalı tüy dökümü metotlarının ve yem ilavelerinin, Newcastle hastalığına karşı aşılama ile oluşturulmuş immün yanıtı her iki örnekte de etkilemedikleri görülmüştür. Oksidatif stres üzerine yonca unu programının, yem çekme ile benzer etkilere sahip olduğu, her iki programda da yem ilavelerinin kullanılan dozlarda anlamlı bir etki oluşturmadıkları tespit edilmiştir.

Yonca unu gruplarında tek başına L-karnitin ilavesinin Ca depozitasyonunu azaltıcı etki gösterdiği, Yem ilavelerinin düşük Na-Ca rasyonu

tüketen gruplarda sayısal olarak Ca depozitasyonunu azalttığı sonucu verilebilir. Yem çekme gruplarına L-karnitin, F gruplarında ise her iki yem ilavesinin P depozitasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçülen organ ağırlık ve uzunluklarının canlı ağırlığa yüzdesi ele alındığında zorlanım materyali olarak yonca ununun, yem çekme ile benzer etkilere sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmada zorlanım periyodu sonrası 98 günlük verim dönemi performansları değerlendirildiğinde, yumurta verimleri açısından grup ortalamaları arasında farkların olduğu ve FCK grubu dışında kalan tüm deneme grupları verimlerinin kontrol grubundan anlamlı olarak yüksek olduğu sonucu bulunmuştur. Anlamlı olarak en yüksek yumurta verimlerinin M (%83,18), MC (%84,24), MK (%83,77) ve YCK (%85,19) gruplarında olduğu, en düşük verimin K (%64,38) ve FCK (%69,90) gruplarında olduğu görülmektedir.

M gruplarında L-karnitin ve kekik bitkisinin bireysel ilavelerinin sayısal olarak yumurta verimine olumlu, bir arada kullanımının ise olumsuz etkilediği görülmektedir. Y gruplarında ise tüm yem ilavelerinin yumurta verimleri üzerine olumlu etkilediği görülmektedir.

F, FC, FK gruplarının yumurta verimlerinin diğer zorlanım gruplarından anlamlı olarak düşük, K grubundan anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sayısal olarak en düşük değer FCK grubunda olduğu ve bu değer K grubu ile benzerlik gösterdiği sonucuna varılmıştır. Gruplarda elde edilen yumurta ağırlıklarının 63,43 g ile 67,03 g arasında değişim gösterdiği ve gruplar arasında farkın şekillendiği sonucuna varılmıştır. En ağır yumurtaların anlamlı olarak K (66,97 g) ve FK (67,03 g) gruplarında, en hafif yumurtaların ise YCK (63,43 g) grubundan elde edildiği görülmektedir. 0-98 gün ortalama yem tüketimleri ve yemden yararlanma oranları açısından M ve Y gruplarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. K grubunun günlük ortalama hayvan başı 132,53g yem tükettiği, anlamlı olarak en yüksek yem tüketiminin YCK (139,98g) grubunda, en düşük yem tüketiminin ise F (124,99g) grubunda olduğu görülmektedir. Yumurta kalite parametreleri değerlendirildiğinde, zorlanım metodunun ve yem ilavelerinin, verim döneminde yumurta kabuk kalınlığı ve hough birimini etkilemediği görülmektedir. Yumurta kalitesi üzerine M ve Y gruplarında benzer etkilerin görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Bu parametreler esas alındığında sonuç olarak, yonca ununun, yem çekme metoduna alternatif olabileceği, bilhassa yonca ununa L-karnitin ve kekik bitkisinin bir arada katılmasının performans üzerine olumlu etkiler gösterdiği kanısına varılmıştır.

SUMMARY

THE EFFECTS OF L-CARNITINE AND OREGANO AS FEED ADDITIVES IN ALTERNATIVE FORCED MOLTING PROGRAMMES ON OXIDATIVE STRESS AND EGG PRODUCTION AND QUALITY AT THE 2ND LAYING CYCLE IN COMMERCIAL WHITE LAYING HENS.

This research has been carried out in order to determine the effects of forced molting programs induced by feeding the hens an alfalfa based and low Na-Ca induction feed as an alternative to forced molting program with feed withdrawal and the effect of L-carnitine and Oregano plant in powder form as feed additives on the induction period parameters, production period performance and egg quality.

A negative control group (K) which was not forced nor provided with feed additive substances and 3 test groups (M: Limestone, Y: Alfalfa, F: Low Ca and Na diet) which were applied with forced molting and one with withheld feeding were used for the study; the forced groups were supplied with L-carnitine (100 ppm) and Oregano plant (5%) powder as a feed additive in determined individual ratios (MC, YC, FC, MK, YK, FK) and used in combination (50 ppm; 2,5%) in groups (MCK, YCK, FCK,) with 6 repetitions for each group and executed in 13 groups consisting of 15 animals in each repetition groups. During the enforcement period the molted groups were subjected to restricted daylight. The light was increased periodically after the molting period in such a way that the forced groups were subject to 16 hours of light during yield period. During the study period water was provided to all groups ad libitum. The first 14 days of the study was executed as a trial period followed by 22 days of forcing and a laying period of 98 days. At the start of the study all the animals were vaccinated intramuscularly against Newcastle Disease. During the molting period the animals were weighed 6 times and the live weight values were calculated. The molting feed consumption was measured on the 11th and 22nd day of the trial. Blood samples were taken on the 11th and 22nd day of the molting period for biochemical and serological analysis. At the end of the molting period 6 animals from each were weighed for live weight and euthanized after which the weight of various organs were measured as well as the length of their intestines; the right tibia bones were removed in order to determine Ca and P levels. During production period egg production

and deaths were measured daily whereas feed consumption and egg weight were measured during 14 day periods. During the production period 18 eggs from each group, the weights of which had been determined, were analyzed for egg quality.

During the study an assessment at the 0-11 day interval of the 22 day molting period was made in two periods and 21,03-26,85g of limestone was measured in groups M, 22,60-30,47g of alfalfa powder in groups Y and 104,08-108,49g of molting feed consumption were measured in group F. The body weight losses in the groups during this period was between 22,68-24,71 % in groups M, between 18,6-22,08 % in groups Y and between 2,37-4,90 % in groups F. The production yield for the groups were between 10,93-12,83 % for groups M, between 8,49-10,50 % for groups Y and between 42,83-49,73 % for groups F. By the supplementation of feed additives, consumption, live weight loss and egg yield of groups M and Y had not been affected during the 0-11 day period. While feed additives had no impact on consumption and egg production in groups F, it was observed that the addition of oregano plant individually and together with L-carnitine had a decreasing effect on body weight loss. During this period it was observed that the live weight loss targeted with non-feed method asserted in literature was approximated in groups M and although the live weight loss forming in groups Y was less than that of groups M the egg yield was similar to that of groups M. This situation shows that the live weight loss achieved in groups Y with an 11 day molting period ensures sufficient rest. It can be deduced that 11 day molting was insufficient to provide a proper rest for groups F and that the oregano supplement had prevented live weight loss. During the 11-22 day period of the molting groups M with applied feed withdrawal were provided restricted grain. Y groups continued to consume alfalfa meal while our F groups continued to consume low amount of Na-Ca molting diet. In the M groups a consumption of between 33,99-37,98g of barley, a consumption of between 22,51-29,03g of alfalfa meal in groups Y and a consumption of between 64,15-79,21g of molting feed in groups F was measured. During this period it was observed that the live weight gain attributed to barley consumption in M groups increased while the live weight loss in groups Y and F continued. During this period egg laying in groups M and Y stopped completely whereas the egg yield in groups F was between 32,81-37,68 %. During the 11-22 day period the feed additives provided to groups M and Y had no significant impact on consumption. It was observed that low amount of Na-Ca molting feed with individual oregano plant and together with L-carnitine had a significant impact on increasing feed consumption in groups F. It was concluded that low amount of Na-Ca molting feed with oregano prevented live

weight loss. Looking at the live weight losses for 0-22 days it can be seen that the values in groups M are between 14,61-17,14 %, while those for Y groups are between 31,14-33,74 % and those for F groups are between 0,66-10,71%. In the assessment of feed supplements regarding live weight loss in M groups the highest live weight loss incurred in MCK, the least live weight loss incurred in group MK, the highest loss in groups Y incurred in Y, the least loss in YCK while the highest loss in groups F incurred in F and the least loss was experienced in group FCK. Egg yield in groups M and Y were similar while the yield of groups F was low; it was observed that the yield of groups F was significantly lower than that of group K in molting period.

In the light of this data it could be said that the live weight loss achieved with qualitative alfalfa meal feed restriction exceeds 30% and exceeds the live weight loss ensured by an 11 day feed withdrawal. Although the impact of qualitative feed restriction by using low Na-Ca feed as molting material was more remarkable in the second half of the enforcement it can be said that a 22 day molting period is not sufficient for this method since egg laying continued. The provision of oregano supplement in this application prevented live weight loss and its use is not recommended.

During the molting period the livability of groups M and Y were similar; the feed additives given to M groups appeared to have positive impact. It was determined that the forced molting methods and feed additives used in our study had no adverse impact on the immunity achieved in both samples with the Newcastle disease vaccination.

It could be said that the alfalfa meal program has a similar effect as feed withdrawal on oxidative stress and that the doses of feed supplements in both programs do not have a significant impact.

It might be concluded that individual L-carnitine supplementation of alfalfa meal groups has a decreasing impact of Ca deposition and numerically groups consuming feed additives with low Na-Ca rations decrease Ca deposition. It was concluded that supplementing L-carnitine to feed withdrawal groups and the addition of both feed additives in F groups increased P deposition.

Taking the live percentage of the measured organ weights and lengths into consideration it was concluded that as molting material alfalfa meal had similar effects as feed withdrawal.

Post molt period of our study, the production period performance for 98 days was assessed and differences between egg yield averages for groups were observed and it was noted that with the exception of FCK group the yield of all trial groups was significantly higher than the yield of the

control group. It was determined that groups M (83,18%), MC (84,24%), MK (83,77%) and YCK (85,19%) had significantly high egg yield while K (64,38%) and FCK (69,90%) g were the lowest yield groups.

It was observed that the addition of L-carnitine and oregano plant individually in M groups had a positive impact on egg yield whereas the impact was negative when the supplements were combined. On the other hand, all feed additives given to Y groups had a positive impact on egg production.

The egg yield of F, FC, FK groups is significantly lower than that of the other molting groups while it is significantly higher than that of group K. It was concluded that in quantitative terms the FCK group presented the lowest value which revealed similarities with group K.

It was concluded that the weight of the eggs obtained from the groups varied between 63,43 g and 67,03 g and a difference among the groups had formed. The significant most heavy eggs came from groups K (66,97 g) and FK (67,03 g) while the lightest eggs were from group YCK (63,43 g). Similarities between groups M and Y were observed regarding average feed consumption and feed conversion ratio for 0-98 days. On average the daily feed consumption ratio per animal in group K was 132,53g whereas group YCK (139,98g) had the significantly highest feed consumption and group F had the lowest feed consumption (124,99g). An assessment of egg quality parameters revealed that the enforcement method and feed additives did not have an impact on eggshell thickness and hough unit during yield period. It was concluded that regarding egg quality the eggs of groups M and Y showed similar effects.

Based on these parameters it is concluded that supplementing feed additives into alfalfa meal could be an alternative to the feed withdrawal method and alfalfa meal with a combination of L-carnitine and oregano plant has a positive impact on performance.

VETERİNER FAKÜLTESİ
HAYVAN BESLEME ve BESLENME
HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

**SAANEN X KIL KEÇİ F1 MELEZİ
OĞLAKLARDA
MANNANOLİGOSAKKARİTLERİN
(MOS) BESİ PERFORMANSINA
ETKİLERİ**

YILDIRIR Mesut, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. İsmail **BAYRAM**, 45 s,
Eylül 2005

Bu araştırma mannanoligosakkaritlerin (MOS), Saanen keçisi x Kıl keçisi f1 melezi erkek oğlaklarında besi performansına etkileri ve mannanoligosakkaritlerin *in situ* Rumen yıkılabilirlik özelliklerini belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Denemede kullanılan oğlaklar Marmara Hayvancılık Araştırma Enstitüsü keçicilik işletmesinden temin edilmiştir.

Araştırmada, 2 aylık yasta, sütten kesilmiş toplam 21 adet oğlak kullanılmıştır. Oğlaklar her grupta 7 bas olmak üzere 3 gruba ayrılmıştır. Araştırmada, 0, 500 ve 1000 ppm düzeyinde mannanoligosakkarit ilavesiyle oluşturulan gruplardaki oğlaklar, bir haftalık alıştırma döneminden sonra grup yemlemesine alınmışlardır. Araştırmada ayrıca mannanoligosakkaritlerin ve denemede kullanılan konsantre yemlerin rumende yıkılabilirliklerini tespit etmek amacıyla, rumen kanüllü koçlarda naylon kese tekniği uygulanmıştır. Oğlakların 60 günlük deneme sonunda ortalama canlı ağırlıkları sırasıyla 37.31, 36.77 ve 35.44 kg olarak bulunmuştur. Besi süresince deneme gruplarının toplam canlı ağırlık artışı, günlük canlı ağırlık artışı, günlük konsantre yem tüketimi ve bir kg canlı ağırlık artışı için konsantre yem tüketimi sırasıyla ; 14.54, 14.02, 12.67 kg; 242.38, 241.26, 211.19 g; 1.340, 1.490, 1.390 kg; 5.54, 6.18 ve 6.58 kg olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak mannanoligosakkaritlerin oğlaklarda besi performansı üzerine önemli bir etkiye neden olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Mannanoligosakkarit, Oğlak, Besi performansı, *In situ* Rumen parçalanabilirliği.

SUMMARY

**THE EFFECTS OF
MANNANOLIGOSACCHARIDE ON
FATTENING PERFORMANCE SAANEN
X HAIR GOATS F1 KIDS**

This study was carried out to determine the effect of mannanoligosaccharide to Saanen x Hair goats F1 male kids on fattening performance and *in situ* Rumen degradable processes.

Twenty one male kids weaned at age of two months were used as animal material in this study, kids were divided into three groups containing of 7 male kids in each group. The fattening trial end of one week training were put on groups fattening. The kids were feed *ad-libitum* supplement mannanoligosaccharide concentrated level 0, 500 and 1000 ppm respectively. Mannanoligosaccharide and used trial concentrated feed destruction in the Rumen to determine in order to rumen fistul rams were used to nylon bag method. The average total live weight kids end of the 60 days fattening trial were found 37.31, 36.77 and 35.44 kg respectively.

The experiments of groups during the fattening periyod, total live weight gains, daily live weight gains, daily concentrated feed consumption and the concentrated feed consumptions per kg live weight gains were found 14.54, 14.02, 12.67 kg; 242.38, 241.26, 211.19 g; 1.340, 1.490, 1.390 kg; 5.54, 6.18 and 6.58 kg/ kids respectively. End of the study, It was determined that the kids on fattening performance were not

significantly effected by mannanoligosaccharides.

Keywords: Mannanoligosaccharides, Kids, Fattening performance, *in situ* Rumen degradable

ÇÖREK OTUNUN (NİGELLA SATİVA) PIRLAK KUZULARDA, BESİ PERFORMANSI ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZÇELİK, Uğur. Yüksek Lisans Tezi, Danışman:
Doç.Dr. İsmail **BAYRAM**, 24 s. Şubat 2008

Bu araştırma pırlak kuzu rasyonlarında kullanılan çörek otu tohumunun (Nigella Sativa) canlı ağırlık artışı, yem tüketimi, yemden yararlanma oranı, kan serumunda antioksidan kapasite, total protein, üre ile Rumen sıvısında ph ve Rumen üre azotu düzeylerine olan etkilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada her birimde 6 kuzu bulunan toplam 5 grup oluşturulmuştur. Araştırma, deneme grupları rasyonlarına çörek otu katılmayan (kontrol grubu) ve sırasıyla %1, 2, 3 ve 4 oranlarında çörek otu ilave edilen toplam 5 grup üzerinde yürütülmüştür. Gruplarda 12-14 haftalık yaşta, toplam 30 kuzu barındırılmıştır. Araştırma 8 hafta sürmüştür. Rasyonlarda kaba yem olarak yonca otu kullanılmıştır. Su ve yem (kaba ve konsantre yem) serbest olarak verilmiştir. Canlı ağırlıkları belirlemek için uzular haftalık olarak tartılmıştır. Yem tüketimlerini belirlemek için günlük olarak yemler tartılmıştır. Kuzular grup yemlemesine tabi tutulmuştur. Besi süresi sonda bütün kuzulardan kan, Rumen sıvısı numunesi alınmıştır.

Canlı ağırlık artışları ortalaması kontrol ve deneme gruplarında sırasıyla 325.0, 320.3, 312.8, 324.2, 323.8 g olarak tespit edilmiş ve istatistik olarak anlamlı bulunmamıştır.

Çörek otunun % 4 düzeyine kadar pırlak rasyonlarında kullanılması ile yemden yararlanma oranları ile kan serumunda incelenen parametrelerden total protein, üre ve antioksidan kapasite ve Rumen sıvısında üre değerleri üzerine herhangi bir olumsuz etki görülmemiştir. Buna karşın Rumen sıvısının ph değerini kontrol grubu ile karşılaştırıldığında artırdığı ($P < 0.05$) görülmüştür.

Sonuç olarak çörek otu tohumunun kuzu besi rasyonlarında % 4 düzeyine kadar kullanılmasının besi performansı ve bazı kan parametreleri açısından sakıncasının olmadığı, hatta yoğun konsantre yemlerle beslenen ruminantlarda olumsuzluğa yol açan asidoz problemine karşı Rumen sıvısında ph değerini artırması ile olumlu etkilerinin olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler : Çörek otu, kuzu, besi performansı

SUMMARY

THE EFFECT OF BLACK CUMIN (NIGELLA SATIVA) ON PERFORMANCE IN THE PIRLAK LAMBS

This study was carried out for the purpose of determining the effect of black cumin (Nigella Sativa) on body weight, feed consumption, feed conversion ratio, antioxidant capacity of blood serum, and the levels of total protein, ph and urea levels in the rumen. For the research, totally 5 group was formed including 6 lambs in each. During the research to the ratios of one of the experiment groups (control) was not given black cumin and to the other groups black cumin was given with the ratios of 1 %, 2 %, 3 %, 4 % respectively. In the groups there were 30 lambs aging from 12 to 14 weeks. The research lasted 8 weeks. For the diets as roughage alfalfa hay was used. Water and feeds was given ad libitum. The lambs were weighed weekly to determine their body weight performance. Feed consumption were weighed daily. The lambs were exposed to the group feeding. At the end of the trial samples of blood and rumen liquid were taken. The mean body weight gain were found as 325.0, 320.3, 312.8, 324.2, 323.8 respectively in the control and experiment groups. It was found that these numbers have no significant statistically. With the use of black cumin to the level of 4 % in pırlak lambs diets, no negative effect was seen between proportions of feed conversion ratio and the values of parameters in blood serum; total protein, urea, and antioxidant capacity, Rumen liquid urea values. On the other hand when the value of rumen ph values were compared with the control group it was found that it increased ($P < 0.05$). As a result it was found that the use of black cumin to the level of 4 % for the feed conversion ratio of lambs had no negative effect on the body weight gain of specific blood parameters. Even it could be said that the use of black cumin had positive effect by increasing ph value of rumen liquid against the problem of acidose which causes the ruminants that were fed with concentrated feeding negative effects.

Keywords: black cumin, lamb, body growth performance

ÇÖREK OTU (*Nigella sativa*) VE MAYDANOZUN (*Petroselinum crispum*) YUMURTACI BILDİRCİN RASYONLARINDA KULLANILMASININ YUMURTA VERİMİ, İÇ KALİTESİ İLE KULUÇKA SONUÇLARI ÜZERİNE ETKİSİ

TAHAN Mehmet, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. İsmail **BAYRAM**.55 s.Haziran
2009

Bu araştırma yumurtacı bıldırcın rasyonlarına farklı oranlarda katılan çörek otu tohumu (ÇOT) ve kurutulmuş maydanoz ununun (MU) (*Nigella Sativa* ve *Petroselinum Crispum*) yumurta verimi, yumurta ağırlığı, yem tüketimi, yemden yararlanma oranı, yumurta iç kalite özellikleri, kuluçka randımanı ve yumurta kolesterol değerleri üzerine etkilerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada çörek otu tohumu ve maydanoz içermeyen bir kontrol grubu (K) ile % 1.00 çörek otu tohumu (G1), % 1.00 maydanoz (G2), % 1.50 çörek otu tohumu (G3), % 1.50 maydanoz (G4), % 0.50 çörek otu tohumu + % 0.50 maydanoz (G5), % 0.75 çörek otu tohumu + % 0.75 maydanoz içeren (G6) olmak üzere toplam 7 farklı grup oluşturulmuştur. Gruplarda 12-14 haftalık yaşta, 140 yumurtacı dişi bıldırcın, 70 erkek bıldırcın olmak üzere toplam 210 bıldırcın barındırılmıştır. Araştırma 8 hafta sürdürülmüştür. Araştırmada yumurta verimleri günlük, yem tüketimleri ve yumurta ağırlıkları ise haftalık olarak belirlenmiştir. Yumurta iç kalite özellikleri; şekil indeksi, ak indeksi, sarı indeksi, haugh birimi ve kabuk kalınlığı ile yumurtada kolesterol değerlerini belirlemek amacıyla, deneme ortası ve sonunda her gruptan toplam 70 adet, kuluçka randımanını belirlemek için toplam 175 adet yumurta kullanılmıştır.

Erkek bıldırcınlarda canlı ağırlık bakımından deneme sonunda farklılık görülmezken, dişi bıldırcınlardaki farklılıklar ise istatistik olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). S ekiz haftalık araştırma sonunda ortalama yem tüketimleri, sırasıyla (K; G1; G2; G3; G4; G5; G6); 29.9, 29.7, 29.2, 30.3, 31.2, 29.7 g olarak tespit edilmiş olup, yem tüketimleri bakımından grup ortalamaları arasındaki farklılıklar önemsiz bulunmuştur.

Ortalama yemden yararlanma oranları sırasıyla (K; G1; G2; G3; G4; G5; G6); 2.0, 2.1, 2.1, 2.1, 2.2,

2.2, 2.2 olarak tespit edilmiş olup, yemden yararlanma oranları bakımından grup ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$). Ortalama yumurta verimi oranları sırasıyla (K; G1; G2; G3; G4; G5; G6); % 83.5, 87.4, 85.7, 88.8, 88.6, 89.0, 88.9 olarak tespit edilmiş olup, yumurta verim oranları bakımından grup ortalamaları arasındaki farklılıklar önemsiz bulunmuştur. Gruplarda ortalama yumurta ağırlığı miktarları sırasıyla (K; G1; G2; G3; G4; G5; G6); 12.6, 12.6, 12.8, 12.8, 12.7, 12.4, 12.6 g olarak tespit edilmiştir. Bulunan değerler arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak önemsiz bulunmuştur. 8 haftalık araştırma sonunda ortalamalar dikkate alındığında yumurta iç kalite

değerlerinden sarı rengi dışında kalan, ak indeksi, sarı indeksi, kabuk kalınlığı, haugh birimi ve yumurta kolesterol değerleri çörek otu ve maydonuzun ayrı ayrı ve değişik oranlarda birlikte kullanılmalarından istatistiksel olarak etkilenmemiştir. Ortalama kuluçka randımanları sırasıyla (K; G1; G2; G3; G4; G5; G6); % 88.0, 88.0, 68.0, 36.0, 68.0, 56.0, 88.0 olarak tesbit edilmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Sonuç olarak; yumurtacı bıldırcın rasyonlarında değişik oranlarda çörek otu ve maydanoz katkısının yem tüketimi ve yumurta verim oranları ile yumurta ağırlığını etkilemediği, % 0.50 Ç.O + % 0.50 maydanoz veya % 0.75 Ç.O + % 0.75 maydanoz katkısının erkek ve dişi CA ve CAA'nı, % 1.00 Çörek otu tohumu ile % 0.75 Ç.O + % 0.75 maydanoz ilavesinin kuluçka randımanlarını ve % 1.00 Ç.O ve % 1.00 maydanoz katkısının yemden yararlanma oranlarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde rasyonlara; farklı düzeylerde ayrı ayrı ve birlikte katılmalarının yumurtacı bıldırcınlarda önemli bir yan etki oluşturmadığı ve genel verim performansları

açısından uygun olduğu ancak, her iki yem katkı maddesinin birlikte kullanılmaları durumunda; bıldırcınlarda dişi ve erkek canlı ağırlık değişiminde anlamlı olarak en yüksek değerlerin saptanması, yumurta verim oranları ve kuluçka randımanlarını yükseltmesi her iki yem katkı maddesi arasında pozitif bir etkileşim bulunabileceğini akla getirmektedir. Bu nedenle her iki yem katkısının belirtilen düzeylerde birlikte kullanılmalarının uygun olabileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çörek otu, maydanoz, bıldırcın, yumurta verim

SUMMARY

*THE EFFECT OF UTILISATION BLACK CUMIN (*Nigella sativa*) AND PARSLEY (*Petroselinum crispum*) IN LAYING QUAIL DIETS ON EGG YIELD, EGG QUALITY AND HATCHING RESULTS*

This study was carried out for the purpose of determining the effect of utilisation black cumin (*Nigella sativa*) and dry parsley (*Petroselinum crispum*) in diets on body weight, feed consumption, feed conversion ratio, egg production, egg quality and hatching results in the laying quails.

This research took 8 weeks and performed totally on 210 laying quails as 140 female and 70 male at 14 weeks age old. The quails were randomly allocated in 7 dietary treatments one as the negative control group without any feed additives (K), the others designed as 1.00 % black cumin (G1), 1.00 % parsley (G2), 1.50 % black cumin (G3), 1.50 % parsley (G4), 0.50 % black cumin + 0.50 % parsley (G5) and 0.75% black cumin + 0.75% parsley fed (G6) respectively.

In the study, egg production (%) was recorded daily, feed intake and egg weight was calculated weekly. Body weight was measured at the beginning and at the end of experiment to calculate the average body weight gain. Egg quality parameters; shape, albumen and yolk index, Haugh unit and eggshell thickness and, egg yolk cholesterol value were measured using 70 eggs per each group (totally 175 eggs) for two times at the, middle and end of the experiment. At the end of the study, 175 eggs were hatched to determine the hatchability.

There were not statistically difference between among the groups according to male body weight, except female body weight ($p < 0.05$). Average mean feed intakes of the groups were recorded as 29.9, 29.7, 29.2, 30.3, 31.2, 29.7 g; K; G1; G2; G3; G4; G5; G6, the values didn't statistically differ among the groups.

Feed conversion ratio was found as 2.0, 2.1, 2.1, 2.1, 2.2, 2.2, 2.2 for K; G1; G2; G3; G4; G5; G6 respectively and there was significant difference was observed among the groups ($p < 0.05$).

Egg production (%) was recorded as 83.5, 87.4, 85.7, 88.8, 88.6, 89.0, 88.9 % for K; G1; G2; G3; G4; G5; G6, no significant difference was observed. Egg weight, egg quality parameters (except the yolk color) and egg yolk cholesterol levels were found similar. Hatchability percentage was found as 88.0, 88.0, 68.0, 36.0, 68.0, 56.0, 88.0 %; K; G1; G2; G3; G4; G5; G6 ($p < 0.05$).

respectively. The differences were statistically significant among the groups ($p < 0.05$).

It was determined that the use of black cumin and dry parsley in diets have no significant effect on feed intake, egg production %, egg weight, the use of 0.50 % black cumin + 0.50% parsley or 0.75 % black cumin + 0.75% parsley for the body weight and body weight gain, 1.00% black cumin and, 0.75% black cumin + 0.75% parsley for hatchability, 1.00% black cumin and 1.00% parsley. For the feed conversion ratio it had positive effects. In addition, it was found that the use of 1.00% black cumin and 1.00%

parsley and, 0.50 % black cumin + 0.50% parsley or 0.75 % black cumin + 0.75 % parsley fed diets had no any negative side effect on the parameters.

As a result, it was found that the use of black cumin and parsley as together in the layer quail rations as feed additives have synergetic effect on body weight gain, egg production and hatchability. For this reason, the use of black cumin and parsley fed together could be profitable to improvement of performance of laying quail as the natural way.

Keywords: black cumin, parsley, quail, egg, performance

VETERİNER FAKÜLTESİ
HAYVAN BESLEME ve BESLENME
HASTALIKLARI
ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

**SÜT İNEKLERİNDE GÖRÜLEN
BESLENME HASTALIKLARI**

*NUTRITIONAL DISEASES OF DAIRY
COWS*

YÜKSEL, Mehmet Akif. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Doç. Dr. İsmail
BAYRAM. 101 s. 2005

**TÜRKİYEDE ORGANİK TARIM
ORGANİK HAYVANCILIK VE
TAVUK YETİŞTİRİCİLİĞİ**

*ORGANIC AGRICULTURE, ORGANIC
LIVESTOCK BREEDING AND POULTRY
BREEDING IN TURKEY*

YEŞİLDAĞ, İsmail. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. İ. Sadi
ÇETİNGÜL. 67 s. 2005

VETERİNER FAKÜLTESİ
HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE
İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
HAYVAN SAĞLIĞI EKONOMİSİ VE
İŞLETMECİLİĞİ
ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

**TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİNDE
HAYVANCILIK SEKTÖRÜNE
YÖNELİK UYGULANAN
DESTEKLEME POLİTİKALARI**

*SUPPORT POLICIES THAT APPLIED
INTENDED TO LIVESTOCK SECTOR IN
TURKEY AND EUROPEAN UNION*

MERDİVENCİ, Yasemin. Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Yrd. Dr. Dr. Hasan **ÇİÇEK**. 62
s. 2006

**TÜRKİYE'DE UYGULANAN
ÖZELLEŞTİRME
POLİTİKALARININ HAYVANCILIK
SEKTÖRÜ ÜZERİNE ETKİLERİ**

*THE EFFECTS OF PRIVATIZATION
POLICIES APON LIVESTOCK SECTOR
IN TURKEY.*

ERBAŞ, İbrahim. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hasan **ÇİÇEK**. 60
s. 2006

VETERİNER FAKÜLTESİ
HAYVANCILIK İŞLETME EKONOMİSİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYONKARAHİSAR İLİ MERKEZ İLÇE YUMURTA TAVUKÇULUĞU İŞLETMELERİNİN YAPISAL ÖZELLİKLERİ VE İŞLETMELERDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

CÖNK Elif, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd.
Doç. Dr. HASAN ÇİÇEK. 46 s. Eylül 2006

Bu araştırma, Afyonkarahisar İli Merkez İlçe yumurta tavukçuluğu işletmelerinin, yapısal özellikleri itibariyle işletme düzeylerinin belirlenmesi, yapısal düzeylerinin oluşumuyla ilişkili bazı faktörlerin incelenmesi ve işletmelerde karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma materyali, 2004 yılı Mayıs ayında, Merkez İlçe ve bağlı köylerinde yumurta tavukçuluğu faaliyetinde bulunan, toplam 54 işletmeyle yüz yüze gerçekleştirilen anket yoluyla sağlanmıştır. Anket uygulanacak işletmeler tabakalı rastgele örnekleme metoduyla belirlenmiştir.

Yapısal özellikleri itibariyle işletme düzeylerinin belirlenmesi amacıyla bir puanlama sistemi uygulanmıştır. Bunun sonucunda ortaya çıkan işletme düzeyleri; üreticilerin eğitim durumu, yaşı, Avrupa Birliği mevzuatına hazır olup olmadıkları, mevcut koşullar altında üretime devam edip etmeyecekleri gibi bazı kriterlerle ilişkilendirilmiştir. Ayrıca üretimdeki devamlılık kararlarının Avrupa Birliği mevzuatına hazırlık dereceleriyle olan ilgisi de araştırılmıştır. Bunlar için Ki-Kare analizinden faydalanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda; 12 işletme düşük, 25 işletme orta ve 17 işletme de yüksek düzeyde yapısal özelliğe sahip olarak tespit edilmiştir. İşletmelerin yapısal düzeyleri ile üreticilerin eğitim durumu ve Avrupa Birliği mevzuatına hazırlık dereceleri arasında anlamlı ($P<0.05$); üreticilerin yaşı ve üretimde devamlılık kararları arasında anlamsız ($P>0.05$) bir ilişki gözlenmiştir. Ayrıca işletmelerin üretimde devamlılık kararlarında, Avrupa Birliği mevzuatına hazırlık yönündeki cevaplarının da bir etkisinin olduğu belirlenmiştir ($P<0.01$).

Araştırmaya dahil edilen işletmelerin karşılaştıkları sorunların aslında ülke genelindeki sektör sorunlarıyla bir paralellik arz ettikleri ve çözülmesi halinde, özellikle bölge üreticisinin önemli bir rekabet gücüne kavuşacağı tespit edilmiştir. Yaşanan ekonomik krizler, uygulanan ekonomi politikaları ve sektöre yönelik desteklemelerin yetersiz kalması, sektördeki gelişmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak işletmelerin mevcut yapısal özelliklerinin, uygulanacak doğru ve etkili

politikalarla daha iyi koşullara getirilmesiyle, bölge üreticisinin de AB'ye daha güçlü bir pozisyonda uyum sağlayabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yumurta Tavukçuluğu, Yapısal Özellikler, AB, Afyonkarahisar

SUMMARY

STRUCTURAL CHARACTERISTICS AND PROBLEMS OF LAYER HEN ENTERPRISES IN CENTRAL DISTRICT OF AFYONKARAHİSAR PROVINCE

This investigation was carried out in order to determine the organization level of layer hen enterprises in Afyonkarahisar, to investigate some factors associated with structural characteristics, and to discuss the kind of enterprises problems encountered.

With this aim, a questionnaire study has been conducted in 54 firms of Afyonkarahisar on May, 2004. Enterprises were chosen by randomly sample method. In order to determine the organization level a score was applied to the enterprises. The organization level of the enterprises was investigated and compared

with education level and age of producers as well as the harmonization studies with the EU and the progression of the enterprises under the present circumstances. In addition, the relationship between the harmonization level and the decision of progression of the enterprises has been investigated. Chi-square was used for data analysis.

As a result of this study, we found that 12 enterprises have lower structural characteristics while 25 enterprises have middle and 17 enterprises have high structural characteristics. Significant differences between structural properties of the enterprises and education level of the producers as well as the level of harmonization for the EU have been obtained ($p<0.05$), whereas there were no statistically significant differences between the age of the producers and the decision of the progression ($p>0.05$). However, statistical analyses show that there were significant differences between the level of harmonization for the EU and the decision of the progression of the enterprises ($p<0.01$).

In fact of the problems of the enterprises, are analogous with the problems of all sectors in our country. In the process of solving these problems we found that the enterprises would have important competition ability. Economical crisis, applied economical politics and inadequate supports affect the development of this sector in negative way.

However, using proper and efficient politics, the structural properties of the present enterprises can be improved in terms of the EU.

Keywords: Layer Hen Enterprises, Structural Characteristics, EU, Afyonkarahisar

AFYONKARAHİSAR İLİ SÜT SİĞİRCİLİĞİ İŞLETMELERİNDE KARLILIK ANALİZİ İLE İŞLETMELERDE KARŞILAŞILAN ÜRETİM VE PAZARLAMA SORUNLARI

TANDOĞAN Murat, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hasan **ÇİÇEK**, Kasım
2006

Bu araştırma, Afyonkarahisar İli'nde süt sığircılığı faaliyetiyle uğraşan işletmelerin karlılık analizleri yapılarak, işletmelerde ortaya çıkan üretim ve pazarlama sorunlarının araştırılması amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın materyali İl genelinde faaliyetini sürdüren "Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği"ne bağlı toplam 78 işletmeden elde edilmiştir. Söz konusu veriler 2006 Mayıs sonu itibarıyla anket yoluyla sağlanan 1 yıllık üretim kayıtlarından oluşmaktadır. Tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilen işletmelerden; 1-15 baş hayvana sahip 22 işletme küçük, 16-35 baş hayvana sahip 41 işletme orta, 36 ve üzeri baş hayvana sahip 15 işletme ise büyük ölçekli olarak sınıflandırılmıştır. İşletmelerin karlılık durumu, mali ve ekonomik rantabilite ile rantabilite faktörü rasyoları yardımıyla değerlendirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, işletmelerde maliyeti oluşturan masraf unsurları arasında, % 47,82 ile yem ilk sıraya gelmekte, bunu % 26,97 ile işçilik, % 7,84 ile amortismanlar, % 7,28 ile diğer (enerji+akaryakıt+yabancı sermaye faizi+diğer cari giderler) giderler, % 4,25 ile sağlık, % 3,25 ile bakım-onarım ve % 2,59 ile genel idare giderlerinin izlediği tespit edilmiştir. İşletmelerin toplam gelirleri arasında süt satış geliri % 52,68 ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu % 40,83 ile envanter kıymet artışı, % 6,49 ile buzağı geliri izlemiştir. İşletmelerin ortalama mali rantabilitesi % -3,77; ekonomik rantabilitesi % -3,56 ve rantabilite

faktörü % -22,40 olarak gerçekleşmiştir. Masraf-hasıla oranı (O/I) da 0,99 bulunmuştur.

Mevcut koşullar altında gerek üretim maliyeti, gerekse rantabilite değerlerine göre en iyi işletme performansını büyük ölçekli işletmelerde belirlemiştir. Araştırmada, işletmelerde yem girdisi kullanımındaki yetersizlikler, süt pazarlamasındaki oligopson piyasa yapısıyla örgütlenme ve finansman sorunları karlılığı engelleyen başlıca faktörler olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Süt sığircılığı, maliyet, karlılık, Afyonkarahisar

SUMMARY

THE PROFITABILITY ANALYSIS AND THEIR PRODUCTION AND MARKETING PROBLEMS IN DAIRY CATTLE ENTERPRISES IN AFYONKARAHISAR PROVINCE

This investigation was carried out in order to determine dairy enterprises's production and marketing problems by doing profitability analyse. With this aim, a questionnaire study has been conducted in 78 enterprises which related with Stock Cattle Breeders Community in Afyonkarahisar. This data include production records between May 2005 – May 2006. The enterprises were chosen by randomly sampling method that is identified 22 small which have 1-15 dairy cows, 41 medium which have 16-35 dairy cows and 15 large which have 36 and over dairy cows. The enterprises profitability status was estimated with financial and economic profitability and ratios of profitability factor.

According to the finding results, cost factors, which consist cost, include firstly 47,82 % feed, after 26,97 % labour, 7,84 % amortization, 7,28 % other costs (energy+liquid fuel+foreign capital interest+other current costs), 4,25 % vets and meds, 3,25 % repair and maintenance, 2,59 % general management costs.

Average income distribution observed in these enterprises were as follows; milk sales, inventory value increases, calf revenues, 52,68 %, 48,83 % and 6,49 % respectively. In the enterprises, it was founded that average financial rantability is -3,77 %, economic rantability is -3,56 % and rantability factor is -22,40 %. Returns to scale was 0,99. Under present condition, the best enterprises performance is determined in

the large ones, according to production costs and profitability valuation. In the research, insufficient of using feed input is fixated for the biggest factor that hinder the profitability is oligopsony market structure with organization and financing problem in the milk marketing.

Key Words: Dairy cattle, cost, profitability, Afyonkarahisa

VETERİNER FAKÜLTESİ
HİSTOLOJİ – EMBRİYOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
HİSTOLOJİ – EMBRİYOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

ÖSTROJEN HORMONUNUN OVARIEKTOMİZE RATLARIN KOLONUNDA LEPTİN RESEPTÖRÜ ÜZERİNE ETKİSİ

YILDIZ Mustafa, Yüksek Lisans Tezi,
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Korhan **ALTUNBAŞ**.52
s. Ocak 2008

Leptin hormonu kolon fonksiyonlarının düzenlenmesinde önemli rol oynar. Ovaryum steroid hormonlarının seviyelerindeki azalmaya bağlı olarak bağırsak kanalı ile ilgili bazı rahatsızlıkların meydana geldiği bilinmektedir. Çalışmamızda ovariectomi ve östrojenin kolonda lokalize olan leptin reseptörlerine olan etkisi belirlenerek, meydana gelebilecek rahatsızlıkların patogenezi, leptinin ve

reseptörünün rolünün saptanması amaçlanmıştır.

Ovariectomize ratlarda östrojenin süreye bağlı etkisini görebilmek için her biri altı hayvandan oluşan üç kontrol (K18, K90, K162), üç östrojen (Ö18, Ö90, Ö162) grubu olmak üzere toplam altı grup oluşturuldu. Kontrol grubundaki ratlara 0,2 ml susam yağı, östrojen grubundakilere ise 25 µg 17 β-östrodiol uygulandı. Ratlar 18., 90, ve 162. saatlerde servikal dislokasyon yöntemiyle öldürüldü. Kolon örnekleri alınarak immunohistokimyasal boyama yöntemi ile boyandı.

Leptin reseptör ekspresyonu, kolon kript epiteli ve pleksüs miyenterikuslarda sitoplazmik olarak belirlendi. Östrojen hormonunun 18. saatte pleksüs miyenterikuslarda ($p<0.01$), 90. saatte kript epitelleri ($p<0.05$) ile pleksüs miyenterikuslarında ($p<0.01$), 162. saatte kript epitellerinde ($p<0.01$) leptin reseptör

ekspresyonunu arttırdığı gözlemlendi.

Sonuç olarak; östrojen eksikliğine bağlı olarak gözlenen, konstipasyon, inflammatuar bağırsak hastalığı gibi rahatsızlıkların patogenezi, leptin reseptörlerinin rolü olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Leptin, Leptin Resptörü, Kolon, immunohistokimya

SUMMARY

THE EFFECT OF ESTROGEN HORMONE ON LEPTIN RECEPTOR IN THE COLON OF OVARIECTOMIZED RATS

The effect of leptin hormone on regulation of colon function is very important. Some disorders are known to occurring relation to decreasing ovarian steroid hormone levels. To determine the effects of ovariectomy and estrogen on leptine receptors localized in colon and the role of leptin and its receptor in the pathogenesis of these disorders was aimed.

Ovariectomized rats were divided into three control (C18, C90, C162) groups and estrogen (E18, E90, E162) groups. The control and estrogen groups were administrated 0.2 ml sesame oil and 25 µg 17 β-estradiol respectively. Rats were killed by cervical dislocation at 18, 90 and 162 hours respectively. Colon samples were removed and stained using immunohistochemistry. Leptin receptor intracytoplasmic expression was observed in crypt epithelium and plexus myentericus of colon. Estrogen increased in leptin receptor expression in plexus myentericus ($p<0.01$) at 18 hours, in crypt epithelium ($p<0.05$) and plexus myentericus ($p<0.01$) at 90 hours, in crypt epithelium ($p<0.01$) at 162 hours.

It was concluded that the effect of leptin receptor in pathogenesis of some disorders inspected in lack of estrogen such as constipation, inflammatuar bowel disease is important.

Key Words: Leptin, Leptin Receptor, Colon, Immunohistochemistry

ÖSTRJEN HORMONUNUN OVARIEKTOMİZE RATLARIN İNCE BARSAKLARINDA LEPTİN RESEPTÖRÜ ÜZERİNE ETKİSİ

ÖZDEN Özlem , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd.Doç.Dr.Korhan ALTUNBAŞ .70
s.Ocak 2008

Ob gen tarafından kodlanan 16 kDa ağırlığında bir hormon olan leptin hormonunun, gıda alımının, vücut yapısının ve enerji tüketiminin düzenlenmesinde rolü olduğu bilinmektedir. Leptin reseptör ekspresyonu ince bağırsaklar da dahil olmak üzere birçok dokuda gösterildi. ince bağırsaklarda leptin reseptörü hakkında çok az bilgi bulunmaktadır ve bu bilgileri çelişkilidir.

Çalışmamızda immunohistokimya boyama yöntemi ile ince bağırsaklarda leptin reseptör ekspresyonunun belirledik. Leptin reseptör ekspresyonu ince bağırsağın villus ve kript epitelinde ve duodenumun Brunner bezlerinde bulundu. Kriptlerin dip kısımlarında kuvvetli bir reaksiyon gözlenirken, kriptlerin diferansiye hücrelerin bulunduğu üst kısımları ile villuslarda zayıf bir reaksiyon belirlendi.

Östrojen reseptörlerini içeren ince bağırsak dokularında östrojen hormonunun farklı fonksiyonları etkilediği bilinmektedir. Menopoz sonrası şartların oluşturulduğu hayvan modeli olan ovariektomize edilmiş ratların ince bağırsak dokularında leptin reseptörü üzerine 17 β estradiol (E2)'ün etkilerini ortaya çıkarmayı amaçladık. Ovariektomize ratlarda östrojenin süreye bağlı etkisini görebilmek için her biri altı hayvandan oluşan üç kontrol (K18, K90, K162), üç östrojen (Ö18, Ö90, Ö162) grubu olmak üzere toplam altı grup oluşturuldu. Kontrol grubundaki ratlara 0,2 ml susam yağı, östrojen grubundakilere ise 25 μ g 17 β -östrodiol uygulandı. Ratlar 18., 90, ve 162. saatlerde servikal dislokasyon yöntemiyle öldürüldü. Duodenum, jejunum ve ileum örnekleri alınarak immunohistokimyasal boyama yöntemi ile boyandı. Ovariektomize ratlarda E2 uygulamaları, 90. saatte duodenumda ve jejunumda ($p<0.05$), 18. saatte ileumun villus ve kript epitelinde ($p<0.05$) ve de 162. saatte duodenumun villus epitelinde ($p<0.05$) leptin reseptör ekspresyonunu arttırdı. Bu sonuçlar göstermektedir ki gıda alımı ve sindiriminden sonra glikoz ve diğer besin maddelerinin emildiği ince bağırsaklarda E2, leptin reseptör ekspresyonunu arttırarak sindirim, emilim ve mukus salgılanması gibi ince bağırsak fonksiyonlarını düzenler.

Anahtar Kelimeler : Östrojen, Leptin Reseptör,
Ovariektomize, Rat

SUMMARY

THE EFFECT OF ESTROGEN HORMONE ON LEPTIN RECEPTOR IN THE SMALL INTESTINE OF OVARIECTOMIZED RAT

Leptin, a 16 kDa hormone encoded by the ob gene, is known for its role in the regulation of food intake, body composition and energy expenditure. Leptin receptor expression has been showed in several tissues including small intestine. There is a few data about the expression of leptin receptor in the small intestine and these data are contradictory. In the present study we detected the expression of leptin receptor in the small intestine using the methods of immunohistochemistry. Leptin receptor expression was found in villi and crypt epithelium of small intestine and in brunner gland of duodenum. While the strong reaction was essentially observed in base of the crypt, weak reaction was determined in differentiated upper region of the crypt and villi. Estrogen is known to influence different functions on the small intestine contain estrogen receptor. We have aimed to elucidate the effects of 17 β estradiol (E2) on leptin receptor in the small intestine of ovariectomized rats, a model of postmenopausal condition. Ovariectomized rats were apportioned into three control (C18, C90, C162) and three estrogen groups (E18, E90, E162) (n=6 each) to evaluate time dependent effect of estrogen. 0.2 ml sesame oil to control group, 25 μ g 17 β -estradiol to estrogen group were administrated. Rats were killed by cervical dislocation at 18, 90 and 162 hours respectveley. Duodenum, jejunum and ileum samples were removed and stained using immunohistochemistry. In ovariectomized rat, E2 administrtion increased the leptin receptor expression on epithelium of villi and crypt in duodenum and jejunum at 90 hours ($p<0,05$); and ileum at 18 hours ($p<0.05$); and also on epithelium of villi in duodenum at 162 hours ($p<0.05$). These results indicated that E2 may upregulate the expression of leptin receptor in small intestine where glucose and other nutrients are absorbed after food intake and digestion; and also regulate intestine fuctions like digestion, absorbtion and secretion of mucin, in this wise.

Key Words : Estrogen, Leptin receptor,
Ovariectomize,Rat

VETERİNER FAKÜLTESİ
İÇ HASTALIKLARI
ANABİLİM DALI
(Doktora)

SIĞIRLARIN BAZI KRONİK YANGISAL HASTALIKLARININ RENAL AMİLODOZİS OLUŞUMU ÜZERİNE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

SUMMARY

INVESTIGATION OF RENAL AMYLOIDOSIS IN SOME INFLAMMATORY DISEASES OF CATTLE

ELİTOK Özgül Mukaddes, Doktora Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Bülent **ELİTOK**. 51
s. Mart 2006

Bu tezin amacı RPT, mastitis, metritis ve pododermatitis gibi yangısal hastalıklarda böbrek biyopsisi, SAA konsantrasyonları ve metabolik profil ile muhtemel amiloid birikimlerini saptamaktır. Bu çalışmada RPT'li (n=30), mastitisli (n=18), metritisli (n=11) ve pododermatitisli (n=23) 82 baş melez inekten böbrek biyopsileri alınarak CR boyama yapıldı ve yangı markörleri olarak SAA düzeyleri saptandı. Klinik bakıda sağlıklı 10 baş inek kontrol grubu olarak kullanıldı. RPT'li (n=2), mastitisli (n=2) ve pododermatitisli (n=1) 5 hayvanın (%6) böbrek biyopsilerinde dokulans CR boyamasıyla doğrulanan amiloid birikimleri saptandı ve bu hayvanların tümünün amiloidozise işaret eden klinik bulgular gösterdiği görüldü. Bu çalışmadan elde edilen histopatolojik sonuçlar kongofilik amiloid depozitlerinin tümünlük glomeruluslarda olduğunu gösterdi. Amiloidozis saptanan ineklerde en önemli bulgu hipoproteinemi ve proteinürinin şekillendiği nefrotik sendromdu. Göze carpan diğer klinikpatolojik anormallikler: yüksek serum üre ve kreatinin konsantrasyonları ile düşük idrar dansitesiydi. Amiloidozisli sığırlarda SAA ortalamasının (66.2±3.1ng/ml) kontrol grubu ortalamasından önemli derecede yüksek (p<0.01) olmasına rağmen, diğer gruplardaki SAA ortalamalarıyla karşılaştırıldıklarında istatistiksel açıdan önemli farklılıklar saptanmadı. Bu çalışmanın sonuçları yüksek SAA düzeylerinin amiloid birikimlerinin oluşması için gerekli olduğu ve amiloidozis için risk teşkil eden hastalıklarda SAA konsantrasyonunun takibinin erken tanıya yardımcı olacağı sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Sığır, böbrek, amiloidozis

The aim of this thesis was to identify possible amyloid deposits in some inflammatory diseases such as traumatic reticuloperitonitis (TRP), mastitis, metritis and pododermatitis along with renal biopsy, SAA concentrations, and blood metabolic profile in cattle. Renal biopsies were dyed by Congo red (CR) stain, and SAA levels were determined as inflammatory marker in 82 cross-breed cow with TRP (n=30), mastitis (n=18), metritis (n=11), and pododermatitis (n=23). Ten clinically healthy cattle served as control group. In the renal biopsies of 5 (6%) animals from TRP (n=2), mastitis (n=2) and pododermatitis (n=1) demonstrated amyloid deposits, which were confirmed by CR staining on tissues obtained from kidney. and all of them showed clinical symptoms attributable to amyloidosis. The histopathologic results derived from the present study indicated that all the congophilic amyloid deposits were observed in glomerulus. In cattle with amyloid, the most important finding was a nephrotic-like syndrome, in that there were hypoproteinemia and proteinuria. Other consistent clinicopathologic abnormalities were high serum urea and creatinine concentrations, and low urine specific gravity. Mean SAA concentration (66.2±3.1ug/ml) in cattle with amyloidosis was significantly higher than mean SAA concentration in control (p<0.01), although no statistically significant differences were detected when compared the mean SAA concentration of the other groups of cattle. The results of the study concluded that increases in SAA levels were a necessary condition for the deposition of amyloid and monitoring of the SAA concentration in diseases that have risk for amyloidosis may be helpful in their early diagnosis.

Key Words: Cattle, kidney, amyloidosis

PERİPARTURİENT DÖNEM SÜTÇÜ SIĞIRLARDA PROPİLEN GLİKOL, METHİONİN VE SODYUM BORATIN METABOLİK PROFİL ÜZERİNE ETKİLERİ

KABU Mustafa, Doktora Tezi, Danışmanı:Doç.
Dr. Turan **CİVELEK**.99 s. Kasım 2009

Sunulan çalışmada periparturient dönem Holstein ırkı, sağlıklı 24 siğir kullanıldı. Propilen Glikol (PG) (500 g/gün), Methionin (M) (15 g/gün) ve Sodyum Borat (B) (30 g/gün)'ın bazı hormon ve serum metabolitleri üzerine etkileri incelendi. Total protein (TP), albumin (ALB), kan üre nitrojen (BUN), total bilirubin (TBil), glukoz, trigliserit (TG), total kolesterol (TChol) ve bazı lipoproteinler (LDL, VLDL, HDL), esterleşmemiş yağ asidi (NEFA), β -hidroksi butirik asit (BHBA), insülin (I), glukagon (G), (I/G) ve bazı serum enzimlerini (AST, ALT, GGT) belirlemek için doğum öncesi (-15., -7. günler), buzağılama günü (0. gün) ve doğum sonrası (+7., +15. günler) kan örnekleri alındı. Çalışma süresince ALT ve GGT'de değişiklik belirlenmezken, tüm gruplarda AST aktivitesinin +7. ve +15. gün değerlerinin -15. ve -7. gün değerlerinden yüksek olduğu tespit edildi. Buzağılama gününe kadar (-15. günden 0. güne) tüm gruplarda BUN (Kontrol (K) $p < 0.05$ ve M, PG, B için $p > 0.05$), glukoz (M, PG, B ve K, $p < 0.01$), TBil (K, $p > 0.05$; M, PG, B için $p < 0.05$) ve NEFA (M, PG, B, K için $p < 0.05$) konsantrasyonlarında artışlar

belirlenirken; TP (M, $p < 0.05$ ve PG, B, K için $p > 0.05$), HDL, LDL, VLDL, TG ve TChol (M, PG, B ve K için $p < 0.05$), konsantrasyonlarında azalma eğilimi belirlendi. Buzağılama günü M, PG ve B ($p < 0.05$) gruplarında insülin konsantrasyonlarının azaldığı belirlendi. K grubu ile karşılaştırıldığında -7. gün glukoz konsantrasyonları PG, M ($p < 0.05$) ve B'de daha yüksekti. Gruplar arasında -15., -7., +7. gün glukagon konsantrasyonları farklı ($p < 0.05$) bulundu. Doğumdan sonra M (+7. gün) ve B (+15. gün) gruplarında BHBA konsantrasyonları artmıştı. Methionin, Propilen Glikol ve Sodyum Borat uygulamalarından sonra metabolik profilde kaydedilen değişiklikler periparturient dönemde metabolik durumun iyileştirilmesinde bu bileşiklerin faydalı olabileceğini gösterdi.

Anahtar Kelimeler: Periparturient dönem, Propilen glikol, Methionin, Sodyum borat, Sütçü Siğir

SUMMARY

EFFECTS OF PROPYLENE GLYCOL, METHIONINE AND SODIUM BORATE ON METABOLIC PROFILE IN DAIRY CATTLE DURING PERIPARTURIENT PERIOD

In this study twenty four healthy Holstein cows in periparturient period were used. Effects of Propylene Glycol (PG) (500 g/d), Methionine (M) (15 g/d) and Sodium Borate (B) (30 g/d) on some hormone and serum metabolite were analyzed. To determine total protein (TP), albumin (ALB), blood urea nitrogen (BUN), total bilirubin (TBil) glucose, triglyceride (TG), total cholesterol (TChol) and some lipoproteins (LDL, VLDL, HDL), nonesterified fatty acids (NEFA), β -hydroxybutyrate (BHBA), insulin (I), glucagon (G), I/G and some serum enzymes (AST, ALT, GGT) blood samples were collected in prepartum (-15., -7. days) calving (0. Day) and postpartum (+7, +15 days) periods. During this study, while there was no alteration in ALT and GGT, AST activities in +7., +15. day were significantly higher from -15., -7. in all groups. Until calving day (-15 to 0 days), concentrations of BUN ($p < 0.05$ for Control (C); $p > 0.05$ for M, PG, B), glucose ($p < 0.01$ for M, PG, B, C) TBil ($p > 0.05$ for C; $p < 0.05$ for M, PG, B), NEFA ($p < 0.05$ for M, PG, B, C), concentrations were increasing while TP ($p < 0.05$ for M, $p > 0.05$ for PG, B, C) HDL, LDL, VLDL, TG, TChol ($p < 0.05$ for M, PG, B, C), concentrations tended to decreased. On calving day, insulin concentration of M, PG, and B ($p < 0.05$) groups decreased. When compared with C group, -7 day glucose concentration were higher in PG, M ($p < 0.05$) and B groups. Among the groups -15., -7., +7. day glucagon concentration were different ($p < 0.05$). In M (day +7) and B (day +15) groups, BHBA concentrations increased postpartum. The recorded alterations in metabolic profile after Methionine, Propylene Glycol and Sodium Borate applications demonstrated that these compounds would be useful in healing the metabolic status in periparturient period.

Key Words : Periparturient period, Propylene glycol, Methionine, Sodium borate, Dairy cattle

VETERİNER FAKÜLTESİ
İÇ HASTALIKLARI
ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

**KEDİ VE KÖPEKLERDE ÜRİNER
SİSTEM HASTALIKLARININ
ULTRASONOGRAFİK TEŞHİSİ**

KANGAL, Emin Emre. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Turan
CİVELEK. 2005

**KÖPEK VE KEDİLERDE
BRONKOALVEOLAR LAVAJ SIVISI
MUAYENELERİNİN SOLUNUM
YOLU ENFEKSİYONLARININ
TANISINDA KULLANIMI**

TANIR, Mustafa. Tezsiz Yüksek Lisans Dönem
Projesi. Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fatih Mehmet
BİRDANE. Haziran 2005

VETERİNER FAKÜLTESİ
İÇ HASTALIKLARI
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

PRE VE POSTPARTUM DÖNEMDEKİ İNEKLERDE BROMSULPHATHALEİN (BSP) KLİRENSİ

KABU Mustafa, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Bülent **ELİTOK**, 17 s.,
Ocak 2005

Bu çalışma, tahmini doğum tarihlerinden önceki 1. haftadan itibaren, doğumlarından sonraki 3. haftaya kadar takip edilen, 12 adet Holstein sığır üzerinde yapıldı. Çalışma kapsamında belirlenen her ölçüm zamanında hayvanlara intravenöz yolla bromsulphathalein (BSP) verildi ve değişen plazma BSP konsantrasyonları analiz edildi. Ayrıca, her ölçüm zamanına ait metabolik profil de çıkarıldı. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar; kuruda ve gebe olmayan sığırlarla karşılaştırıldığında; periparturient dönemdeki sığırlarda BSP klirensinin önemli derecede ($p < 0.05$) uzadığını ve bunun yanı sıra serum total bilirubin (TB), glukoz (GLU), üre, trigliserid (TG) konsantrasyonları ile aspartate aminotransferaz (AST), γ -glutamil transferaz (GGT), glutamate dehidrogenaz (GLDH) ve kreatine kinaz (CK) aktivitelerinde de çok önemli ($p < 0.05$) değişiklikler şekillendiğini gösterdi.

Çalışma sonuçları karaciğer fonksiyonlarındaki önemli değişikliğin, doğumdan önceki 1. hafta ile doğumdan sonraki 1. haftaya kadar ki dönemde olduğunu ortaya koymuştur.

Bu çalışma sonucunda BSP klirens testi ile birlikte diğer rutin biyokimyasal parametrelerin ölçümünün, periparturient dönemde bulunan sığırların karaciğer fonksiyonları ve hasarı hakkında önemli bilgiler verdiği saptandı.

Anahtar Kelimeler: Sığır, periparturient periyod, karaciğer işlevleri

SUMMARY

Twenty-two Holstein cows were studied 1 week before the predicted calving date and three weeks after calving. Single intravenous injections of bromsulphathalein (BSP) were given to cows and the change in plasma BSP concentration with time was analysed for each measurement point. Additionally, metabolic profile were determined at each time during the study. Our results document that significant ($p < 0.05$) alterations were occurred in BSP clearance as well as serum total bilirubin

(TB), glucose (GLU), urea, triglyceride (TG) concentrations, aspartate aminotransferase (AST), γ -glutamyl transferase (GGT), glutamate dehydrogenase (GLDH), and creatine kinase (CK) activities in periparturient cows compared with non-pregnant non-lactating cows. The measurements of the values in the trial had shown that most dramatic changes were especially occurred at wk 1 before parturition prior to wk 1 after parturition.

It was observed in this study that the BSP clearance test and the other variables could give us important evidence about liver damage or functions in cattle in periparturient period.

Key words: Cattle, periparturient periyod, liver functions

ASKERİ DEVRIYE KÖPEKLERİNDE SALDIRGANLIK DERESESİ VE BAZI KAN PARAMETRELERİ ARASI İLİŞKİ

TURAN Murat Kemal, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Turan **CİVELEK**, 44 s,
Mayıs 2006

Agresyonu etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. İnsanlarda ve köpeklerde anormal serum lipid konsantrasyonlarının agresyonla yakın ilişkili olduğu bildirilmiştir. Askeri Devriye Köpeklerinde (AsDeK) ise serum lipid (total kolesterol ve yüksek dansiteli lipoprotein) konsantrasyonlarındaki değişime ilişkin mevcut bilgi oldukça sınırlıdır. Sunulan çalışmada, kontrol edilebilir agresyon eğitimi almış askeri devriye köpeklerinde saldırganlık dereceleri ile serum lipid konsantrasyonları arası muhtemel ilişki araştırıldı. Çalışmada materyal olarak yaşları 11-86 ay arasında değişen, her iki cinsiyetten, toplam 50 AsDeK kullanıldı. Eğitimin tüm aşamalarını başarıyla tamamlayan 30 köpek, agresyon derecelerine göre; aşırı agresif ($n=10$; Grup 1), orta derece agresif ($n=10$; Grup 2) ve hafif derece agresif ($n=10$; Grup 3) olmak üzere sınıflandırıldı. Agresif karakter göstermeyen veya eğitimin herhangi bir düzeyinde başarısız olan 20 köpek ise ($n=20$; Grup 4) agresif olmayan grubu oluşturdu. Alınan serum örneklerinde total kolesterol (TC), yüksek dansiteli lipoprotein (HDL), trigliserit ve total protein düzeyleri enzimatik olarak ölçüldü. TC ve HDL düzeylerinin agresif olmayan gruba

karşılaştırıldığında, aşırı ve orta derece agresif gruplarda istatistikî açıdan önemli derecede düşük olduğu belirlendi. Saldırganlık dereceleri ile TC (p<0.01, -0.424) ve HDL (p<0.01, -0.401)'nin azalan konsantrasyonları arasında negatif korelasyon tespit edildi. Elde edilen sonuçlar, kontrol edilebilir agresyon eğitimi almış AsDeK'lerinde, saldırganlık dereceleri ile serum lipid profili arasında anlamlı istatistikî bir ilişkinin varlığını ortaya koydu. AsDeK eğitim aşamasında, eğitim problemlerinin önüne geçilmesi noktasında doğru ana-babadan, doğru yavrunun seçiminde serum lipid düzeylerindeki değişimler kullanılabilir.

Anahtar kelimeler: Saldırganlık, Hizmet Köpeği, Kolesterol, HDL, Lipoprotein.

SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN SOME BLOOD PARAMETERS AND DEGREES OF AGGRESSION IN MILITARY PATROL DOGS

There are several factors affecting the aggressiveness of animals and human beings. Abnormal serum lipid concentrations have been associated with aggression in human, and also reported in aggressive dogs. Not much is known about alterations of serum lipid concentrations, including total cholesterol (TC) and high density lipoprotein (HDL) in military patrol dogs (MPD). The possible link between serum lipid concentrations and degrees of aggression in MPD trained for controlled aggression were studied. A total of 50 MPD, aged between 11 and 86 months old from both sexes were used. Thirty out of 50 dogs had completed their patrol dog training successfully at all levels, and these dogs were classified as extremely (Group 1; n=10), moderately (Group 2; n=10) and slightly (Group 3; n=10) aggressive. The remaining dogs were classified as non-aggressive group (Group 4; n= 20) which was discharged from the study due to their failure and showed nonaggressiveness at any training levels. Sera were taken and TC, HDL, triglyceride (TG) and total protein (TP) were enzymatically measured. TC and HDL levels were significantly lower in dogs with extremely and moderately aggressive compared to non aggressive dogs. The degree of aggressiveness was negatively correlated with the decreases of TC (p<0.01, -0.424) and HDL (p<0.01, -0.401) concentrations. These results indicate that a relationship exists between serum lipid profile and degrees of aggressiveness in MPD trained for controlled aggression. It may be useful for the selecting the

right puppy from the right family in an attempt to prevent training problems during the MPD training.

Key words: Aggressiveness, Service Dogs, Cholesterol, HDL, Lipoprotein.

BURDUR VE ISPARTA YÖRESİ KLİNİK PNEUMONİLİ, KOYUNLARDAN İZOLE EDİLEN BAKTERİYEL ETKENLER VE ANTİBAKTERİYAL DUYARLILIKLARI

ÖZTÜRK İbrahim , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Turan **CİVELEK**,25
s.Haziran 2007

Bu çalışma ile Burdur ve Isparta illerinde klinik pneumonili koyunlardan izole edilen bakteriyel etkenler ve antibakteriyal duyarlılıklarının belirlenmesi amaçlandı. Bu amaçla, pneumonili 160 koyun akciğerinden alınan örneklerde yapılan bakteriyolojik ekimler sonucu örneklerin 15 (%22.06)'inde *Staphylococcus aureus* ve *Pasteurella* spp., 11 (%16.18)'inde *Candida* spp., 10 (%14.71)'unda *Klebsiella*

pneumonia, 9 (%13.24)'unda *E. coli*, 3 (%4.41)'ünde *Streptococcus* spp. Ve *Corynebacterium* spp., 2 (%2.94)'sinde *Enterobacter* spp. olmak üzere 68 bakteri izole edildi.

Bakterilerin antibiyotik duyarlılık testleri Kirby-Bauer disk difüzyon yöntemine göre belirlendi. *S. aureus* suşları oksitetrasiklin, amoksisilin+klavulanik asit'e %100, ampisilin, amoksisilin ve danofloksasin'e %93.33, *Pasteurella* spp. suşları oksitetrasiklin, amoksisilin klavulanik asit, ampisilin, amoksisilin ve neomisin'e % 100, danofloksasin'e %93.33, *Klebsiella pneumonia* suşları oksitetrasiklin, amoksisilin, neomisin, gentamisin, sülfamethaksazol / trimethoprim ve sefaperazona %100, amoksisilin klavulanikasit, ampisilin, danofloksasin'e % 90 duyarlı bulundu.

Anahtar Kelimeler: Pnemoni, koyun, antibiyotik duyarlılığı.

SUMMARY

In this study, it was aimed to isolate the bacteria isolated bacteria from sheep with clinic pneumonia in Burdur and Isparta province and to determine of the antibiotic sensitivity. By the aim, a total of 160 lung samples from sheep with pneumonia was collected from Burdur and Isparta province A total of 68 bacterial agents was isolated from the 42 (25.33 %) of 160 sheep lung. Isolated microorganisms were identified as follows: 15 (22.06%) were *Pasteurella spp* and *Staphylococcus aureus*, 11 (16.18%) *Candida spp.*, 10 (14.71%) *Klebsiella pneumonia*, 9 (13.24%) *E. coli*, 3(4.41%) *Streptococcus spp.* and *Corynebacterium spp.* and 2 (2.94%) *Enterobacter spp.*

Antibacterial susceptibility of microorganisms to various antibiotics were tested by Kirby-Bauer disc diffusion methods. *Staphylococcus aureus* isolates were determined to sensitive 100% oxytetracycline and amoxicillin/klavulanic acid, 93.33% ampicillin, amoxicillin and danofloxacin, *Pasteurella spp.* strains 100% oxytetracycline, amoxicillin/klavulanic acid, ampicillin, amoxicillin and neomycin, 93.33% danofloxacin, and *Klebsiella pneumonia* 100% oxytetracycline, amoxicillin, neomycin, gentamicin, sulphamethaksazole/trimethoprim, cefaperazone, 90% amoxicillin / klavulanic acid, ampicillin and danofloxacin.

Key words: Pneumoni, sheep, antibiotic susceptibility.

SIĞIRLADA VENÖZ KAN GAZI VE ASİT BAZ DEĞERLERİ ÜZERİNE ÖLÇÜM ZAMANI VE DEPOLAMA ISISININ ETKİSİ

ERYILMAZ Hasan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Turan CİVELEK, 18 s.
Haziran 2008

Sunulan çalışmada Holştayn sığırlarda farklı depolama ısılarında tutulan örneklerde değişken ölçüm zamanlarına göre venöz kan gazı kompozisyonu ve asit-baz dengesindeki değişim araştırıldı. Kan örnekleri üç sağlıklı multiparoz Holştayn sığırdan toplandı. Hayvanlardan toplanan kan örnekleri (n=9) üç gruba ayrıldı ve +4 C, Grup

1 (n=3) buzdolabında, +22 C, Grup 2 (n=3) oda ısısında, +37 C, Grup 3 (n=3) inkübatörde olmak üzere, farklı ısı derecelerinde depolandı. Depolama sonrası örneklerde kan gazları; 0, 1, 3, 6, 12 ve 24. saatlerde ölçüldü. Sunulan çalışmada, kan örnekleri analizleri pH ve pCO₂ değerlerinde +4 C ve +22 C'de ilk bir saat içerisinde hiçbir değişimin olmadığını ortaya koydu. Benzer olarak, O₂ SAT +4 C'de üç saat ve +22 C'de altı saat; O₂ CT +4 C ve +22 C'de 24 saat, HCO₃ ve BB değerleri ise +4 C, +22 C ve +37 C'lerde 24 saat boyunca değişim göstermedi. Bununla birlikte; PO₂, BE ve Glukoz ölçüm değerlerinde ilk bir saat içerisinde belirgin değişiklikler kaydedildi.

Anahtar Kelimeler: Isı, kan gazı, pH, sığır, zaman.

SUMMARY

EFFECT OF TIME DELAY AND STORAGE TEMPERATURE ON BLOOD GAS AND ACID-BASE VALUES OF BOVINE VENOUS BLOOD

Changes in venous blood gas composition and acid-base equilibrium in Holstein cattle blood samples kept under different temperatures at various time points were investigated. The blood samples were collected from 3 healthy multiparous Holstein cows. A total of 9 blood samples obtained from the animals were allocated into three groups and kept at +4 C for Group 1 (n = 3), at room temperature, 22 C, for Group 2 (n = 3), and in an incubator at 37 C for Group 3 (n = 3). Blood gases were analyzed at 0, 1, 3, 6, 12 and 24h after the storage. The analyses of the blood samples indicated no change at pH and pCO₂ at +4 C and +22 C for the first hour. Similarly, in addition to O₂ SAT at +4 C for 3h and +22 C for 6h; O₂ CT at +4 C and at +22 C for 24h, HCO₃ and BB values at +4 C, +22 C, and +37 C for 24h remained unchanged. By contrast, PO₂, BE and glucose levels in the samples were markedly altered within the first hour.

Key words: Temperature, blood gas, pH, bovine, time.

UŞAK YÖRESİ SÜTÇÜ SIĞIRLARDA SUBKLİNİK PARATÜBERKÜLOZUN PREVALANSI

YILDIRIM, Deniz. Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı:
Doç. Dr. Turan CİVELEK. 48 s. Nisan 2011

Paratüberküloz (pTB), *Mycobacterium avium subsp. paratuberculosis*'in (MAP) neden olduğu, ruminantların kronik, yangısal ve ölümcül bir hastalığıdır. Enfeksiyon uzun süren "subklinik" evre ile karakterizedir. Bu dönemdeki sığırlar sürüdeki diğer hayvanları enfekte edebilme kabiliyetindedir. pTB, özellikle süt sığırı işletmelerinde ekonomik kayıpların en önemli nedenlerinden biridir. MAP, insanlarda Crohn's hastalığının muhtemel etkeni olup, zoonotik potansiyeli nedeniyle ayrıca önem arz eder. Subklinik pTB'li hayvanlar hastalığı sağlıklı bireylere bulaştırma eğilimlerinden dolayı da önemlidir. Türkiye'de pTB'nin varlığı uzun yıllardır bilinmesine rağmen, hastalık ve hastalığın prevalansı üzerine yürütülmüş bilimsel çalışma sayısı oldukça azdır. Uşak yöresi süt sığırlarında hastalığın prevalansı üzerine gerçekleştirilmiş bilinen bir bilimsel rapor ise mevcut değildir. Sunulan çalışmada süt sığırı yetiştiriciliği yapılan Uşak yöresinde subklinik pTB'nin prevalansının ortaya konulması amaçlandı. MAP, dışkı ve süt örneklerinde, direk bakteriyoskopi tekniği ve Ziehl-Neelsen boyama ile pozitif bulunan numunelerde ise kültür ve PZR (Outer ve Nested) teknikleri ile belirlendi. Çalışmada hayvan materyali olarak, optimal süt verimine ve BCS'ye sahip, klinik olarak sağlıklı ve 3-7 yaşlı 200 Holitayn süt sığırı kullanıldı. Uşak yöresi süt sığırlarında subklinik pTB'nin prevalansı dışkı örneklerinde; Ziehl-Neelsen boyama ile %17, Outer PZR tekniği ile %9.5, Nested PZR tekniği ile %20, Bakteriyolojik Kültür sonuçlarına göre %4, süt örneklerinde ise; Ziehl-Neelsen boyama ile %15.5, Outer PZR tekniği ile %5.5, Nested PZR tekniği ile %17.5 ve Bakteriyolojik Kültür sonuçlarına göre %2.5 olarak tespit edildi. Sonuç olarak; Uşak bölgesi süt sığırlarında dışkı ve süt örneklerinde, PZR teknikleri ile elde edilen prevalans değerlerinin Türkiye'nin diğer bölgeleri ile karşılaştırıldığında yüksek olduğu ortaya kondu.

SUMMARY

Paratuberculosis (pTB) caused by *Mycobacterium avium subsp. paratuberculosis* (MAP) a chronic, inflammatory and fatal disease of ruminants. The infection is characterized by chronic "subclonic" phase. Cattle in this phase is capable of infecting other animals in the herd. pTB particularly in dairy milk industry one of the causes associated with financial losses. MAP possible cause of Crohn's disease in human, is also important due to zoonotic potentials. Animals with subclonic pTB are a major concern because they tend to contaminate healthy individuals in Turkey. Although the presence of pTB is has been known, the scientific studies on the disease and the prevalence appears to be scarce. There is no scientific report on prevalence of the disease in dairy cattle in Uşak region. In this study, it was aimed to determine the prevalence of subclonic pTB in dairy cattle farming in Uşak region. In faeces and milk samples using direct bacterioscopy technique and Ziehl-Neelsen staining and in positive samples by culturing and PCR (outer and nested). MAP was determined in the study a total of 200 holstein dairy cattle aged between 3-7 years clinically healthy with optimum milk yield and BCS were used. In Uşak region in dairy cattle the prevalence of pTB was determined to be 17% by Ziehl-Neelsen 9.5% by other PCR and 20% Nested PCR in faeces; 4% according to bacterologic culture results; 15.5% by Ziehl-Neelsen, 5.5% by outhter PCR and 17.5% by Nested PCR in milk samples and 2.5% according to Bacteriologic culture results. In conclusion; the prevalence values analyzed by PCR techniques in faeces and milk samples in dairy cattle in Uşak region was determined to be higher compared to those in other regions of Turkey.

ŞAP HASTALIĞININ AFYONKARAHİSARDA FAALİYET GÖSTEREN VETERİNER HEKİMLER TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ALGAN, Muhammed Nevzat. Yüksek Lisans Tezi.
Danışmanı: Doç.Dr.Fatih Mehmet **BİRDANE** 73
s. Haziran 2011

Yapılan uygulamalar ile ilgili düşünce ve önerilerini öğrenmek için şap hastalığı ile ilgili Afyonkarahisar daki klinisyen veteriner hekimlere 25 sorudan oluşan bir anket yöneltildi.

Ankete katılan veteriner hekimlerin sadece %50'si (n:20) aşılamanın hastalıkla mücadelede etkili olduğunu, % 20'si (n:8) kısmen etkili olduğunu, %30'u (n:12) ise etkisiz bir yöntem olduğunu düşünmektedir. %77.5 yetiştiricilerin bilinçli olmadığını, % 80 (n:32) hayvan sahiplerini bilinçlendirmeye çalıştığını bildirmişlerdir.

şap hastalığında bir sığır için tedavi giderleri 101 TL olarak hesaplanmıştır.

Ankete katılanlar şap hastalığı eradikasyonunun Avrupa Birliğine üye olmak için zorunlu olmadığını (% 62.5 n:25), mücadele programının yetersiz olduğunu (% 80) şu anda uygulanan yasa, yönetmelik ve uygulamalarla şap hastalığının eradikasyonu mümkün olmayacağını (%57.5 n:23) bildirmişlerdir.

Yeni aşı ve teşhis metotlarının şap hastalığı ile mücadelede kullanılması ile uygulanabilir, gerçekçi, farklı ve akılcı metotların geliştirilmesi gerekmektedir. Hastalıkla mücadelede veteriner hekimlerin görüş ve önerileri yanı sıra yetiştiricilerin de görüşleri alınmalı, veteriner fakültelerinin de desteği alınarak tüm ülke için plan yapılmalıdır.

SUMMARY

To learn about the practices in their opinions and suggestions related to foot and mouth disease (FMD), a questionnaire consisting of 25 questions asked veterinary clinician in Afyonkarahisar Only 50% of veterinarians surveyed (n = 20) vaccination is effective in combating the disease, 20% (n = 8) was partially effective, and 30% (n: 12) considers that the method is ineffective. 77.5% informed that the breeders, % 80 (n = 32) reported that works to

raise awareness of animal owners. The treatment costs In FMD were calculated 101 TL/cattle.

Respondents reported that the eradication of foot and mouth disease is not mandatory for membership in the European Union (62.5% n = 25), fighting program was inadequate (80%) currently applicable laws, regulations and practices would not be possible to eradicate foot and mouth disease (57.5% n = 23). New vaccines and diagnostic methods can be applied with the use of the fight against FMD, realistic, and reasonable methods of different needs to be improved. The fight against the disease, the views of the breeders, veterinarians, as well as comments and suggestions should be taken, with the support of the veterinary schools should plan for the entire country

VETERİNER FAKÜLTESİ
MEDİKAL BİYOLOJİ VE GENETİK
ANABİLİM DALI
(Doktora)

TÜRKİYE'DEKİ YERLİ TAVUK IRKLARI VE TİCARİ TAVUK TİPLERİ ARASINDAKİ, MHC GEN BÖLGESİNDEKİ, GENETİK FARKLILIKLARIN BELİRLENMESİ

LENGER Ömer Faruk ,Doktora Tezi,
Danışmanı:Yrd. Doç. Dr. Metin ERDOĞAN , 82 s.
Şubat 2011

Bu çalışmada 30 Denizli, 30 Gerze, 10 Lohmann-LSL beyaz yumurtacı, 10 Brown nick kahverengi yumurtacı ve 10 broiler tavuğuna ait, TAP 1 gen bölgesi için 6. ekzondan 7.ekzona, TAP 2 gen bölgesi için 4. ekzondan 6. ekzona ve Tapasin gen bölgesi için ise 5. ekzondan 6. ekzona kadar olan bölge incelenmiştir. İncelenen tüm ırklarda TAP 1 431 bp, TAP 2 399 bp ve Tapasin" in 448 bp uzunluğunda olduğu belirlenmiştir. Ancak, Tapasin gen bölgesinin dizileme analizlerinde baz dizilimlerinde kesin sonuçlar elde edilememiştir. TAP 1 gen bölgesinde Denizli"de 15, Gerze"de 7, kahverengi yumurtacılar 8, beyaz yumurtacılar 8 ve broilerlerde 10; TAP 2 gen bölgesinde ise Denizli"de 16, Gerze"de 14, kahverengi yumurtacılar 5, beyaz yumurtacılar 9 ve broilerlerde 13 polimorfik bölge belirlenmiştir.

İncelenen tüm gruplar arasında, popülasyon içi genetik uzaklık değeri en yüksek TAP 1 bölgesi için 0,0087, TAP 2 bölgesi için 0,0175, TAP 1 + TAP 2 bölgesi için 0,0123 ile Denizli ırkında bulunmuştur. Popülasyon içi en düşük genetik uzaklık değeri TAP 1 bölgesi için 0,0056 ile Gerze ırkında, TAP 2 ve TAP 1 + TAP 2 gen bölgeleri için sırasıyla 0,0048 ve 0,0063 ile kahverengi yumurtacılar arasında bulunmuştur. Bu sonuçlar, TAP 1 Gen bölgesi bakımından Gerze ırkının, TAP 2, TAP 1 + TAP 2 gen bölgeleri bakımından kahverengi yumurtacıların diğer ırklara oranla daha homojen yapıda olduğunu, dar bir bölgede yetiştirilmiş ve yakın akraba olabileceklerini, TAP 1, TAP 2, TAP 1 + TAP 2 gen bölgeleri bakımından Denizli ırkının ise diğerlerine oranla daha heterojen yapıda olduğunu ve popülasyon içerisindeki örneklerin yakın akraba olma olasılığının düşük olabileceğini düşündürmektedir.

TAP 1 gen bölgesi bakımından popülasyonlar arası genetik uzaklık değerleri en düşük Gerze ve broiler arasında (0,0069 ± 0,0025), en yüksek ise Denizli ile broiler arasında (0,0137 ± 0,0039) tahmin edilmiştir. TAP 2 gen bölgesi bakımından popülasyonlar arası genetik uzaklık değerleri en düşük kahverengi yumurtacı ve broiler popülasyonları arasında (0,0132 ± 0,0039), en yüksek ise Denizli ile beyaz yumurtacı

popülasyonları arasında (0,0248 ± 0,0062) tahmin edilmiştir. TAP 1 + TAP 2 gen bölgesi bakımından popülasyonlar arası genetik uzaklık değerleri en düşük Gerze ve broiler popülasyonları arasında (0,0108 ± 0,0023), en yüksek ise Denizli ile beyaz yumurtacı popülasyonları arasında (0,0175 ± 0,0033) tahmin edilmiştir.

Neighbor-Joining ağaç yöntemi kullanılarak çizilen Interior-Branch Test ve Bootstrap Test filogenik ağaçlara göre, iki büyük küme görülmektedir ve bu büyük kümelerden birini Gerze ırkı ve broilerler, diğer büyük kümeyi ise Denizli ırkı ve yumurtacı tavuklar oluşturmaktadır. Tajima Nötrali Test sonuçlarına göre TAP 1, TAP 2, TAP 1 + TAP 2 gen bölgelerine ait değerler sırasıyla, π değeri için 0,0097, 0,0183, 0,0136; θ değeri için 0,0065, 0,0106, 0,0084; D değeri için 1,3913, 2,1317, 1,9558 bulunmuştur.

Gerze ve Denizli ırklarının genetik uzaklık değerleri ve filogenik ağaç sonuçları bu iki ırkın birbirinden farklı ırklar olabileceği ve farklı bölgelerden köken alma ihtimalini akla getirmektedir.

Bu çalışma Denizli ve Gerze yerli tavuk ırklarındaki MHC bölgesindeki TAP 1, TAP 2 ve Tapasin gen bölgelerindeki polimorfizmleri belirlemek, yerli tavuk ırkları ve bu ırklar ile ticari tavuk tipleri arasındaki MHC gen bölgesindeki farklılıkları ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Ayrıca, yerli tavuk ırklarının MHC gen bölgesinde yapılacak diğer genetik çalışmalara alt yapı oluşturacaktır. Sonuçlar, tavuk TAP genleri ve bu genlerin polimorfizm seviyeleri hakkında yapısal bilgileri sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: MHC, Polimorfizm, TAP, Tapasin, Tavuk, Denizli ırkı, Gerze ırkı.

SUMMARY

DETERMINATION OF GENETIC VARIATION AT MHC GENE LOCI BETWEEN NATIVE AND COMMERCIAL CHICKEN STRAINS

In this study, the region which belongs to 30 Denizli, 30 Gerze, 10 Lohmann-LSL white egg layer, 10 Brown nick layer and 10 Broiler chicken, was investigated for TAP 1 gene region from exon 6 till exon 7, for TAP 2 gene region from exon 4 till exon 6 and for Tapasin gene region from exon 5 till exon 6. In all strains that were examined, TAP 1, TAP 2 and Tapasin lengths were determined respectively 431 bp, 399 bp and 448 bp. However, In the sequence analyses of Tapasin gene region, in

base sequences, the exact result could not be obtained. In TAP 1 gene region, polymorphic regions were identified as below numbers; In Denizli 15, Gerze 7, Brown egg layer 8, white egg layer 8 and broilers 10 and in TAP 2 gene region in Denizli 16, Gerze 14, Brown Egg Layer 5, White Egg Layer 9 and Broilers 13.

In all groups that were investigated, in population the highest value of genetic distance was recorded in Denizli race, as stated respectively for TAP 1 region 0,0087, for TAP 2 region 0,0175, for TAP 1 + TAP 2 region 0,0123. Intra population the lowest value of genetic distance for TAP 1 region was in Gerze race as with 0,0056, and for TAP 2 and TAP 1 + TAP 2 regions was found in Brown egg layer respectively 0,0048 and 0,0063. These results shows that for TAP 1 gen region Gerze race, and for TAP 2, TAP 1 + TAP 2 gen regions, Brown egg layers have more homogeneous structure than other races and this suggest that they were brought up in a narrow region and they can be related closely, in TAP 1, TAP 2, TAP 1 + TAP 2 gen regions Denizli race have more heterogenic structure than other races and this suggest that near relation probability for these samples in intrapopulation is very low.

In TAP 1 gene region, genetic distance values between populations were ($0,0069 \pm 0,0025$) the lowest between Gerze and broiler, however the highest was ($0,0137 \pm 0,0039$) estimated between Denizli and broiler. In TAP 2 gene region, the lowest values of genetic distance was estimated between Brown egg layer and broiler population ($0,0132 \pm 0,0039$), the highest value of genetic distance was estimated between Denizli and White Egg Layer population ($0,0248 \pm 0,0062$). In TAP 1 + TAP 2 gen region, the lowest values of genetic distance between populations 71 estimated between Gerze and Broiler ($0,0108 \pm 0,0023$), and the highest value estimated between Denizli and White Egg Layer populations ($0,0175 \pm 0,0033$).

According to the interior-Branch Test and Bootstrap Test phylogenetic trees that were crossed by using Neighbor- Joining tree method, two big cluster were visible, Gerze race and broilers are one of these big cluster, and the other big cluster is constituted with Denizli race and egg layer chickens. According to the Tajima Neutrality Test results, values which are belong to the TAP 1, TAP 2, TAP 1 + TAP 2 gen regions are found respectively, for π value 0,0097, 0,0183, 0,0136; for θ value 0,0065, 0,0106, 0,0084; for D value 1,3913, 2,1317, 1,9558.

The values of genetic distance for Gerze and Denizli races and their phylogenetic tree results suggest that these two races are probably different races and results connote the possibility of having their origins from different regions .

The present study is aimed to identify polymorphism in TAP 1, TAP 2, Tapasin gene regions of MHC region in Denizli and Gerze indigenous chicken races, and also aimed to demonstrate the differences of MHC gene region between indigenous chicken races and commercial chicken species. Moreover, this study can be an initial guide for the future genetic studies and investigations that will be in Mhc gene region of indigenous chicken races. Results provide structural informations about chicken TAP genes and their polymorphism levels

Key Words: MHC, Polymorphism, TAP, Tapasin, Chicken, Denizli race, Gerze race .

ANNE SÜTÜNDE NONİLFENOL VE BİSFENOL A DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

ŞİŞE, Şengül, Doktora Tezi. Danışmanı :
Prof.Dr.Cevdet UĞUZ . 93 s. Ekim 2011

Bu çalışmanın amacı Afyonkarahisar ilinde yaşayan 100 anneye ait süt örneklerinde Nonilfenol (NF) ve Bisfenol A (BFA) konsantrasyonlarını belirlemek ve annelerin demografik özellikleri, beslenme alışkanlıkları, obstetrik öyküleri ve temizlik ve kozmetik ürün kullanma faktörleri ile değişimlerini incelemektir. Süt örneklerindeki BFA ve NF konsantrasyonları HPLC tekniği ile asetonitril ve katı faz ekstraksiyon kullanılarak hesaplanmıştır. BFA düzeyi 0,36–16,34 ng/ml arasında değişen değerlerde tespit edilmiştir. Ortalama BFA konsantrasyonu $1,82 \pm 0,22$ (Ort \pm SH) olarak değişmektedir. NF yüksek oranlarda ortalama $10,10 \pm 0,98$ ng/ml olarak ($0,04$ – $47,5$ ng/ml) değişmektedir.

Bu çalışmada, BFA veya NF konsantrasyonları ile annelerin yaş, mesleki durum, eğitim durumu ve gebelik sayısı ile herhangi bir farklılık görülmemiştir. Balık tüketim sıklığı ile sütlerdeki NF düzeyi arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca sıklıkla temizlik ürünü kullanan kadınlarda önemli bir şekilde yüksek oranlarda NF düzeyi görülmüştür. Süt ve süt ürünleri, yiyecekler ve kişilik malzemeler için plastik kap kullanan annelerde besin saklama kaplarında plastik kullanılması ile BFA düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Çevresel Kirleticiler;
Nonilfenol; Bisfenol A; Endokrin Bozucu
Kimyasallar; Anne Sütü

SUMMARY

DETERMINATION OF NONYLPHENOL AND BISPHENOL A IN HUMAN MILK

The aims of this study were to determine the concentrations of Nonylphenol (NP) and Bisphenol A (BPA) in 100 human milk samples in Afyonkarahisar, and to examine related factors including mothers' demographics, eating habits, obstetric histories, usage of cleaning and cosmetic products. The BPA and NP concentrations of milk samples were estimated by HPLC after the acetonitrile extraction and solid

phase extraction column purification. BPA was detected in the concentration range of 0.36–16.34 ng/ml. The mean concentration of BPA was 1.82 ± 0.22 (mean \pm SE) ng/ml. NP has been found at the highest levels with mean concentrations of 10.10 ± 0.98 ng/ml in the concentration range of 0.04–47.5 ng/ml.

In this study, there was no significant correlation between the concentrations of BPA or NP in milk samples and the mother's age, occupation, education, number of pregnancy. A positive correlation among fish consumption and levels of NP in the milk was observed. Women who used cleaning products had significantly higher NP concentrations than those who used less. A significant correlation was found between the levels of BPA and usage of plastic container in milk and dairy products, food and winter food storage containers.

Keywords: Environmental Pollutants; Nonylphenol; Bisphenol; Endocrine Disrupting Chemicals; HumanMilk.

VETERİNER FAKÜLTESİ
MEDİKAL BİYOLOJİ VE GENETİK
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

TÜRKİYENİN FARKLI İLLERİNDE KANSER HASTALARINDA TAMAMLAYICI VE ALTERNATİF TEDAVİ KULLANIMI

AKGÜL Elvan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Mine **DOSAY**
AKBULUT.62 s.Temmuz 2009

Kanser; Ülkemizde ve dünyada en fazla ölüme sebebiyet veren nedenlerin başında gelmektedir. Bu hastalığın tedavisine yönelik standart radyoterapi, kemoterapi, operasyon ve immunoterapi yöntemlerine ek olarak son yıllarda kullanımı ve önemi hızla artan destekleyici ve alternatif (TAT) tedavisi hakkında yeni bilgiler öğrenilmektedir. TAT yöntemleri ve bunların kullanım düzeylerini anlamaya yönelik bir çaly^oma ülkemiz bazında tüm bölgeleri kapsayacak şekilde yapılmamıştır. Bu çalışma, Türkiye'nin farklı illerindeki kanser hastaları arasında TAT kullanımı, düzeyleri ve kullanılan yöntem çeşitlerini belirlemeye yönelik olarak yapılmış olup, bu amaçla, Türkiye'nin her bölgesinden 2 'şer şehrin devlet hastanesi ya da tıp fakültelerinin onkoloji bölümüne başvuran 30.ar hastadan olmak üzere toplam Türkiye genelinde 420 hastadan anketler toplanmıştır. Alınan anketlerde hastalara sorulan TAT kullanımı, maliyeti, getirisi, yöntem çeşitleri, bilgi düzeyi ve kişisel bilgilere yönelik toplam 6 gruplu ve farklı alt grupları olan soruların SPSS paket programı ile yapılan istatistik analiziyle yorumlanmıştır. Önemlilik dereceleri kıkare testi, veri gurup sayısının beşin altına düştüğü durumlarda ise Fisher exact testleri uygulanmıştır. Sonuçlara göre tüm Türkiye genelinde TAT kullanımının % 69 düzeyinde oldukça fazla bir oranda olduğu saptanmış, buna sebep olarak vücut direncini artırarak kansere karşı daha başarılı bir savaşın sürdürülebilme isteği ifade edilmiştir.

Ayrıca en fazla başvuru TAT yöntemi olarak bitkisel kaynaklı tedaviler (en fazla olarak % 56,6 oranıyla ısırgan otu gelmekte) ve ardından vitamin alımı ve dinsel tedavilerin geldiği görülmüştür. Yapılan çalışmada TAT kullanımının eğitim düzeyi ve ekonomik olarak gelir düzeyi ile de ilişkili olduğu, orta gelirli ama eğitim düzeyi yüksek olan hastaların bu tür farklı yöntemleri denemeye daha açık olduğu

görülmüştür. Bu sonuçlara göre bilinen standart yöntemlere ek olarak kullanılan TAT (destekleyici ve alternatif tedavi) kanser gibi ölümcül hastalıkların tedavisinde başvuru kaynaklar

arasında sayılmaktadır. TAT yöntemlerinin kullanımındaki artışa bağlı olarak, pek çok ülke bu yöntemleri destekleyici sınıftan çıkararak asıl tedavi yöntemleri arasına sokmuştur. Ülkemiz açısından da bu sonuçlar TAT yöntemlerinin gittikçe öneminin ve kullanım oranının arttığını göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Kanser, TAT, alternatif tedavi, istatistik, anket.

SUMMARY

COMPLEMENTARY/ALTERNATIVE MEDICINE USE IN PATIENTS WITH CANCER IN DIFFERENT CITIES OF TURKEY

Cancer is one of the main cause of the death in our country and in the world. In the treatment of this illness, as a standart methods, radiotherapy, chemotherapy, operations and immunotherapy, in additionaly, the CAM as being alternative and supporting treatment, is getting more attention. Its importance and usage possibility is in increase and new informations can be learned about CAM. There is no study about the understanding of the CAM methods and their using levels in our country, including our 7 regions. This study, based on the determination of the CAM methods using possibilities, using levels and used CAM methods in the cancer patients in different cities of Turkey and to search this, total 420 questionnaire were collected from 2 cities government hospital or university hospitals. onkology departments from each regions of all 7 regions coming from 30 patients of each. In the questions, the

CAM using possibilities, its cost, methods, the information level and personel questions included in total 6 groups and several subgroups. The collected datas were analyzed with SPSS statistical packet programme. The importance degree were analyzed with Fisher exact test and kiskare test. In our findings, 69% of all patients were using the CAM methods, which is very high in Turkey. To reason this, we can say that these methods are giving extra support to the body in figh against the cancer. Also, the highest used CAM methods was the vegetable sources treatments and with %56,6 the nettle was the highest. After this, the vitamin input and next the spiritual therapies were came. İn this study, the relations between the CAM using and the educational level and the economical income level also were determined. It

was seen that the patients, with having the higher education but the medium income level

are more open to trying these new different methods. According to these findings, beside of the known standart methods, the CAM, as a alternative and supporting methods, in the treatment of different sickness especially fatal cancer, is within the main treatments sources and relation to the increase in usage of these methods, the several different countries are take out the CAM methods from alternative treatment class to the main treatment methods. These results also supports the reality of the CAM methods are getting more importance and their usage is in increase especially in the treatment of the cancer in Turkey.

Key Words: Cancer, CAM, alternative medicine, statistic, questionnaire

NONİLFENOL VE BİSFENOL A'NIN AMES/SALMONELLA/MİKROZOM TEST YÖNTEMİ KULLANILARAK MUTAJENİK ETKİSİNİN BELİRLENMESİ

ZEMHERİ Fahriye, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Cevdet **UĞUZ**. 57 s. Ocak
2011

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler insan hayatını önemli ölçüde kolaylaştırmıştır. Ancak, teknolojinin ilerlemesi ile birlikte bazı olumsuz gelişmeler yaşanmaktadır. Bunların başında da çevre kirliliği gelmektedir. Çevre kirliliğinin insan dahil bütün canlılara olumsuz etkileri vardır. Doğadaki tüm canlılar günlük yaşamda doğal ya da yapay kimyasal maddelerle karşı karşıya gelmektedir. Bu maddeler; gıdalarda bulunan doğal kimyasallar, pestisitler, gıda katkı maddeleri, kozmetik ve ilaç gibi kimyasallar, sigara dumanı, su ve havadaki kirleticiler gibi karmaşık bileşikler olabilir. Genellikle de, bu kimyasallarda bulunan bileşiklerin mutajenik ve toksik etkileri bilinmemektedir. Bisfenol A (BFA) ve Nonilfenol (NF) bu kimyasallar arasındadır. Ames mutajenite testi kimyasal maddelerin mutajenik etkilerini tespit etmekte kullanılan, test parametreleri açısından en iyi standardize edilmiş bir yöntemdir. Bu testle, çok sayıda kimyasalın mutajenik ve buna bağlı olarak süphelenilen karsinojenik etkilerinin bir ön taraması yapılabilmektedir. Bu çalışmada BFA ve NF'nin

mutajenik etkisi Ames/*Salmonella*/Mikrozom test yöntemi ile araştırılmıştır. Cesitli dozlarda kullanılan test maddelerinin mutajenik etkisi S9'suz (metabolik aktivasyonsuz) ve S9'lu (metabolik aktivasyonlu) olarak, *Salmonella typhimurium*' un TA98 ve TA100 suslarında araştırılmıştır. Sonuç olarak, her iki madde içinde toksik olmayan 100 Sg/plak, 10 Sg/plak, 1 Sg/plak, 0,1 Sg/plak dozları S9'lu ve S9'suz deneylerde kullanılmıştır ve her iki sus içinde yapılan deneylerde mutajenik etkiye rastlanmamıştır.

Anahtar kelimeler: Nonilfenol, Bisfenol A, Ames/*Salmonella*/Mikrozom Testi, *Salmonella typhimurium*, mutajenik etki

SUMMARY

DETERMINATION OF MUTAGENIC EFFECTS OF NONYLPHENOL AND BISFENOL A USING AMES/SALMONELLA/MIKROZOM TESTING METHODS

Scientific and technological developments facilitated human life significantly. However, some adverse effects are experienced with the development of technology. Environment pollution is one of the main consequences of this development. Environment pollution may have adverse effects on all creatures including human beings. All living organisms are exposed to artificial chemicals in their daily life. These substances may be chemicals such as natural chemicals in food, pesticides, food additives, cosmetics, medicine and also complex compounds such as cigarette smoke, water and air pollutants. In general, mutagenicity and toxic effects of the compounds present in these chemicals are remained to be obscured. Among these are bisphenol A and nonylphenol. Ames mutagen test, used to detect mutagenicity of the

chemical substances, is one of the best standardized methods in terms of test parameters. With this test pre-scanning of mutagenicity and corresponding suspected carcinogenic effects of numerous chemicals is possible. In this study, mutagenicity of bisphenol A and nonylphenol is examined by Ames/*Salmonella*/Microsome Test method. Mutagenicity of various doses of test substances with S9 (metabolic activated) or without S9 (non-metabolic activation) has been investigated in the TA98 and TA100 strains of *Salmonella typhimurium*. As a result, nontoxic 100 Sg/ plaque, 10 Sg/ plaque, 1 Sg/ plaque, 0,1 Sg/ plaque doses were used with and without S9 in the experiments

in both substances and mutagenicity was discovered in the experiments performed in both strains.

Keywords: Nonylphenol, Bisphenol A, Ames/Salmonella/Microsome Test, *Salmonella typhimurim*, mutagenicity

VETERİNER FAKÜLTESİ
MİKROBİYOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
MİKROBİYOLOJİ
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYONKARAHİSAR İLİNDE SATILAN DONDURMALARIN MİKROBİYOLOJİK KALİTESİ ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

AKARCA Gökhan , Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yahya
KUYUCUOĞLU, 51 s. Ocak 2006

Bu çalışmada, Afyonkarahisar merkezinde bulunan dondurma satış yerlerinden alınan, 50 adet sade dondurma örneğinde bulunan toplam mezofil, toplam psikrofil, koliform grubu bakteriler ve *S. aureus* sayıları saptanmıştır.

Dondurma örneklerinde belirlenen, toplam aerobik mezofil bakteri sayısı, psikrofil bakteri sayısı, koliform grubu bakteri sayısı ve *S. aureus* sayısı sırasıyla 1.7 x 10⁶ adet/g ile <10 adet/g (ortalama; 2.6 x 10⁵ adet/g), 2.9 x 10⁶ adet/g ile <10 adet/g (ortalama; 4.0 x 10⁵ adet/g), 5.6 x 10³ adet/g ile <10 adet/g (ortalama; 2.5 x 10⁵ adet/g) ve 4.4 x 10² adet/g ile 0 adet/g (ortalama; 1.6 x 10² adet/g) olarak belirlenmiştir.

Araştırmada mikrobiyolojik kaliteleri incelenen dondurmaların % 22'sinin toplam aerobik mezofil bakteri sayısı, % 44'ünün koliform bakteri sayısı ve % 22 'inin *S. aureus* sayısı yönünden TS 4265 Dondurma Standardında ve Türk Gıda Maddeleri Tüzüğü Sade Dondurma Tebliğinde belirtilen sınır değerlerini aştığı gözlemlendi. Dondurma numuneleri total olarak incelendiğinde ise; 50 adet dondurma numunesinden 23 (% 46) adedinin sınır değerlerinin üzerinde olduğu belirlendi.

Sonuç olarak, Afyonkarahisar ilinde yapılan bu araştırmada elde edilen veriler değerlendirildiğinde, incelenen dondurma numunelerinden açıkta satılan örneklerin genellikle hijyenik kalitelerinin istenilen düzeyde olmadığı, üretimde ilkel ve hijyenik olmayan yöntemler kullanıldığı ve bu nedenle de bu dondurmaların halk sağlığı açısından potansiyel bir tehlike oluşturabileceği kanaatine varıldı. Paketlenmiş olarak satılan dondurma numunelerinin ise hijyenik yönünden standartlara uygun olduğu ve halk sağlığı açısından herhangi bir risk teşkil etmediği saptandı.

SUMMARY

STUDIES ON THE MICROBIOLOGICAL QUALITY OF ICE CREAM SOLD IN AFYONKARAHİSAR

In this study, total mesophil, psychrophil coliform group bacteria and *S. Aureus* counts were determined in ice cream consumed in Afyonkarahisar province. For this purpose, totally 50 unmixed ice cream samples collected from various shops found in Afyonkarahisar city centre were used as materials.

It was determined that the total aerobic mesophil bacteria, psychrophil bacteria, coliform group bacteria and *S. aureus* numbers ranged between. 1.7 x 10⁶ cfu/g and <10 cfu/g (mean; 2.6 x 10⁵ cfu/g). 2.9 x 10⁶ cfu/g and <10 cfu/g (mean; 4.0 x 10⁵ cfu/g). 5.6 x 10³ cfu/g and <10 cfu/g (mean; 2.5 x 10⁵ cfu/g). 4.4 x 10² cfu/g and 0 cfu/g (mean; 1.6 x 10² cfu/g) respectively. According to the search results; total aerobic mesophil bacteria, coliform bacteria and *S. aureus* counts were found as 22 %, 44% and 22 % of the whole samples respectively and that values were not in conformity with the specified limits in The

Turkish Food Materials Ice cream Constitution and the TS 4265 Ice cream standards from the point of microbiological acceptability. It was determined %46 (23 sample) of the all examined samples were not

in conformity with the specified limits in The Turkish Food Materials Ice cream Constitution and the TS 4265 Ice cream standards from the point of microbiological acceptability.

As a result, when the obtained values from the study made in Afyonkarahisar province were examined, generally the hygienic quality of unpackaged form ice cream samples were not accepted in terms of hygienic expectations, the production of which contained the primitive and nonhygienic conditions. Therefore these products might be potential dangerous for human health. In contrast to uncovered form ice cream, it was determined that the packaged ice cream was meet the hygienic standards and had no

risks for the human health.

SAGLIKLI DISI KÖPEKLERİN GENİTAL KANALINDAN AEROBİK BAKTERİ İZOLASYONU ÜZERİNDE ÇALISIMLAR

(5,33%), 3 *Neisseria spp.* (4.0%), 1 *Bacillus spp.* (1,33%), 1 *S.aureus* (1,33%) were identified.

Key Words: Bitch, vagina, microbiological examination

ÇAKMAK Metin, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Doç.Dr. Yahya KUYUCUOĞLU 25
s.Şubat 2008

Bu çalışmada, Gemlik Askeri Veteriner Okulu ve Eğitim Merkezi Komutanlığında bulunan değişik ırk, yaş ve siklus evresindeki 66 adet sağlıklı damızlık disi köpeğin vaginasından alınan svablardan aerobik bakteri izolasyon ve identifikasyonu yapıldı.

Örneklerin alınmasından sonra siklus dönemlerinin belirlenmesi için her bir köpege vaginal sitoloji uygulandı. Çesitli ırklardan 66 adet köpeğin 62 (%93,94)'sinden 75 adet etken izole edildi. Bunların 20'si *E.coli* (%26,67), 20'si *Staphylococcus spp.* (%26,67), 12'si *Salmonella spp.* (%16.0), 5'i *Candida spp.* (%6,67), 5'i *Micrococcus spp.* (%6,67), 4'ü *Streptococcus spp.* (%5,33), 4'ü *Acinetobacter spp.* (%5,33), 3'ü *Neisseria spp.* (%4), 1'i *Bacillus spp.* (%1,33), 1'i *S.aureus* (%1,33) olarak izole ve identifiye edildi.

Anahtar Kelimeler: Disi köpek, vagina, mikrobiyolojik muayene.

SUMMARY

STUDY OF AEROBIC BACTERIA ISOLATION FROM REPRODUCTIVE TRACK OF HEALTHY BITCHES

This study was performed to isolation and to identification the aerobic bacteria of materials which collected from the 66 healthy breeding bitches, vagina in different race, age and estrous cycle at the Military Veterinary School and Training Center Commandership Gemlik/ Turkey.

After the samples taken, vaginal cytology is applied to each dog for identifying dog's estrous cycle period. Seventy five microorganisms isolated from 62 (%93.94) of 66 bitches in different races. Twenty *E.coli* (26,67%), 20 *Staphylococcus spp.* (26,67%), 12 *Salmonella spp.* (16.0%), 5 *Candida spp.* (6,67%), 5 *Micrococcus spp.* (6,67%), 4 *Streptococcus spp.* (5,33%), 4 *Acinetobacter spp.*

VETERİNER FAKÜLTESİ
PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI
(Tezsiz Yüksek Lisans)

HAYVANLARDA SCHISTOSOMIASIS

SCHISTOSOMIASIS IN ANIMALS

ÇAYBAŞ YILMAZ, Selma. Tezsiz Yüksek Lisans
Dönem Projesi. Danışmanı: Doç. Dr. Feride
KIRCALI SEVİMLİ. 25 s. Mayıs 2009

VETERİNER FAKÜLTESİ
PARAZİTOLOJİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

YEŞİL SALATALARDA HELMİNT YUMURTALARININ PREVALANSI

OZAN Zeki, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mustafa **KÖSE**. 25 s. Şubat 2007

Bu çalışmada yeşil soğan, marul, maydanoz, roka ve tere olmak üzere beş ayrı salata malzemesinin helmint yumurtaları ile kontaminasyonu araştırıldı. Çalışma materyali Ankara'da semt pazarlarından, yaş sebze ve meyve halinden ve manavlardan temin edildi. Yıkanmamış 100 sebze örneğinin yapılan mikroskop muayelerinde 14(%14) tanesinde helmint yumurtaları teşhis edilmiş, yıkanmış örneklerde ise hiçbir helmint yumurtasına rastlanmamıştır.

Yıkanmamış örneklerin 2 tanesinde (%2) *Toxocara spp.*, 8 tanesinde (%8) *Taenia spp.* ve 4 tanesinde (%4) *Ascaris lumbricoides* yumurtaları teşhis edilmiştir. Yıkanmamış örneklerde en yüksek helmint yumurtası oranı (%20) marul örneklerinde, en düşük helmint yumurtası oranı (%10) yeşil soğan ve tere örneklerinde bulunmuştur. *Taenia spp.* yumurtaları en yüksek sayıda (n=101) teşhis edilen yumurta olmuş, onu *Toxocara spp.* (n=18) yumurtaları izlemiştir. En az sayıda teşhis edilen helmint yumurtaları *A. Lumbricoides* (n=15)'dir. En yüksek (n=36) helmint yumurtası maydanoz örneklerinde sayılmıştır. En az helmint yumurtası (n=15) tere örneklerinde sayılmıştır.

Bu sonuçlar göstermiştir ki, yıkanmamış çiğ sebzeler helmint enfeksiyonları için önemli bir bulaş kaynağıdır ve tüketiciler için önemli bir sağlık riski oluşturmaktadır. Çiğ olarak tüketilen sebzelerden özellikle yapraklı olanlar tüketilmeden önce etkili bir şekilde yıkanmalıdır.

SUMMARY

PREVALANCE OF HELMINTH EGGS ON VEGETABLES FOR SALADS

In this study, the presence and prevalence of helminth eggs on raw vegetables, including green onions, lettuce, watercress, parsley and garden cress purchased from open markets, wholesalers and greengrocers in Ankara, Turkey were determined. Helminth eggs were detected in 14(%14) of unwashed 100 vegetable samples by light microscopy whereas no eggs were detected in washed samples.

Helminth eggs detected were *Toxocara spp.* in 2 (2%), *Taenia spp.* in 8 (8%), and *Ascaris lumbricoides* in 4 (4%) in unwashed samples. The highest level (20%) of helminth eggs was detected in lettuce samples and the lowest level (10%) of eggs was detected in both green onion and garden cress samples. *Taenia spp.* eggs were recovered to be highest number (n=101), followed by *Toxocara spp.* (n=18) and *A. Lumbricoides* was found to be the lowest number (n=15). The highest helminth egg number (n=36) was counted in parsley samples and the lowest egg number (n=15) was in garden cress samples.

These results showed that unwashed raw vegetables are an important contamination pathway for helminth infections and pose a great health risk for consumers. Therefore, vegetables particularly leafy ones consumed raw must be washed well and effectively

VETERİNER FAKÜLTESİ
PATOLOJİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
PATOLOJİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

AFYON VE YÖRESİNDEKİ MEZBAHALARDA KESİLEN MANDALARIN KARACİĞERLERİNİN PATOMORFOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ

BERK, Çiğdem. Yüksek Lisans Tezi. Danışmanı:
Prof. Dr. Erkan **KARADAŞ** .83 s.Eylül 2010

Bu çalışma, Afyonkarahisar mezbahalarında 15 ay boyunca kesime alınan, yaşları 2.5 – 7 yıl arasında değişen mandalarda karaciğer lezyonlarının patomorfolojik özelliklerini ve insidensini ortaya koymak amacıyla yapıldı. Bu amaçla, mezbahalarda kesilen 117 adet mandanın karaciğerleri postmortal olarak incelendi ve 62'sinde (% 52.99) çeşitli lezyonlar ve değişiklikler tespit edildi. Lezyonlu karaciğerlerin % 68.34'ünde görülen dejeneratif ve nekrotik değişikliklerin ilk sırayı aldığı, bunu dolaşım bozuklukları (% 53.83), yangısal değişiklikler (% 50.40), hydatidosis (% 13.67), atrofi (% 12.82), fasciolasis (% 11.96),

siroz (% 10.25), apse (% 7.69) ve pigmentasyon (% 7.68)'un izlediği görüldü. Çalışmada 75 adet mandaya ait karaciğerlerden bakteriyolojik ekimler yapıldı ve bunların 41'inden (% 54.66) tek başına veya miks kültür şeklinde çeşitli bakteriler izole edildi, 34 olguda (% 45.33) ise herhangi bir etken üretilmedi. İzole edilen bakteriler arasında *Staphylococcus* spp'nin ilk sırayı aldığı, bunu *E.coli*, *Acinetobacter* spp, *Mannheimia* spp, *Actinobacillus* spp'nin izlediği tespit edildi. Sonuç olarak, bu çalışmada Afyonkarahisar mezbahalarında kesilen mandalarda karaciğer lezyonlarının oranı % 52.99 olarak kaydedildi ve karaciğer

lezyonları içerisinde dejeneratif ve nekrotik değişikliklerin ilk sırayı aldığı, bunu dolaşım bozuklukları, yangısal değişiklikler, hydatidosis, atrofi, fasciolasis, siroz, apse ve pigmentasyonun izlediği tespit edildi.

SUMMARY

This study was carried out to determine the incidence and pathomorphological characteristics of liver lesions in water buffaloes aged between 2.5 and 7 years slaughtered within 15 months period in abattoires of Afyonkarahisar. For this purposes, a total of 117 livers of slaughtered water buffaloes were examined and various lesions and changes

were observed in 62 buffaloes (52.99 %). The most common lesion in livers was degenerative and necrotic changes indicating 68.34 %, and followed by circulatory disturbances (53.83 %), inflammatory changes (50.40 %), hydatidosis (13.67 %), atrophy (12.82 %),

fasciolasis (11.96 %), cirrhosis (10.25 %), abscesses (7.69 %) and pigmentation (7.68 %). Bacteriologic cultures were performed in 75 livers of water buffaloes and single or mixed bacterial culture flora was isolated, however no organisms were obtained in 34 cases (45.33 %). *Staphylococcus* spp was predominantly isolated organism that followed by *E.coli*, *Acinetobacter* spp, *Mannheimia* spp, *Actinobacillus* spp. In conclusion, in this study the liver lesion in water buffaloes slaughtered was identified as high as 52.99 % and it was observed that the most frequently lesion seen was degenerative and necrotic changes followed by circulatory disturbances, inflammatory changes, hydatidosis, atrophy, fasciolasis, cirrhosis, abscesses and pigmentation

VETERİNER FAKÜLTESİ
VİROLOJİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
VİROLOJİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

YUMURTACI TAVUKLARDA INFECTIOUS BURSAL DISEASE' E (IBD) KARSİ UYGULANAN ASILAMA PROGRAMLARININ KARSILASTIRILMASI

BİLDİR Ahmet, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sibel GÜR. 58 s. Mayıs
2008

Infectious Bursal Disease (IBD) tavukların en önemli viral enfeksiyonlarından biridir ve kontrol programının esasını özellikle erken dönemlerde rutin uygulanan asılama oluşturur. Bu çalışmada, Afyonkarahisar ilinde Hy-line Brown, Hy-line W-36, Nick Brown, Lohmann Brown, Lohmann Lsl ve Bowans White ırklarının yetistirildiği 6 adet ticari yumurtacı tavuk çiftliğinde yetistirilen hayvanlarda IBD antikor değişimi izlendi. Bu amaçla, 0, 7, 14, 21, 28, 35, 42, 49, 56, 63 ve 70 günlerde kan örnekleri

aldı ve her grupta 10 civciv örneklendi. Ek olarak, sürü 1 çıkan salgın nedeniyle 2 kez daha örneklendi ve toplam olarak 680 kan örneği elde edildi. Serum örnekleri, IBD spesifik antikor varlığı ve titre değerlerinin belirlenmesi için indirekt IBD ELISA test ile kontrol edildi.

Çalışılan sürülerde iki farklı asılama yöntemi kullanıldı; birinci grupta, ilk asılama için inaktif ası seçildi, ikinci uygulama 11-14. günlerde canlı ası kullanılarak yapıldı ve 2 kez daha canlı rapel uygulaması yapıldı. Normal şartlar altında bu program önerilmektedir. İkinci grupta, 3 çiftlikte asılamaya 6-8. günlerde yapılan canlı ası ile baslandı ve 7 ile 11. günlerde inaktif uygulamayla devam edildi ve 14- 22. günlerde 2 canlı ası yapılması ile bitirildi.

Ası programı, yönetim şartları ve antikor titre değişim grafikleri incelendiğinde, salgın riski olan çiftliklerde ikinci uygulama açık bir şekilde daha etkili bulunmuştur. Bu çalışmanın bir diğer bulgusu da, manipulatif uygulamaların antikor artışı negatif etkilediğidir.

Anahtar Kelimeler: Antikor, Asılama, ELISA, Infectious Bursal Disease, Virus.

SUMMARY

Infectious Bursal Disease (IBD) was one of the important viral infection in chickens and control programme has mainly bound to routine vaccination

especially in early life. In this study, IBD antibody titer changes was observed in 6 commercial layer herds that rearing Hy-line Brown, Hy-line W-36, Nick Brown, Lohmann Brown, Lohmann Lsl and Bowans White, in Afyonkarahisar province. For this purpose,

blood samples were obtained in 0, 7, 14, 21, 28, 35, 42, 49, 56, 63 and 70. days, and 10 chicken were sampled in every group. In addition, herd 1 was sampled two more times due to epidemic. As totally, 680 blood samples were obtained. An indirect IBDV ELISA test were preferred to control of the serum samples for IBDV specific antibody presence and titer values. Two different vaccination style were applied in studied farms; in first group, inactive vaccine was choosed for first vaccination, second apply was performed in 11-14. days using live vaccine and live rapel applies were used two more times. In normal conditions, this programme has been proposing. In second group, vaccination was started with live vaccines in 3 farms in the 6-8. days, and continued with inactive apply in 7 to 11 days, and finished with two more live vaccination during 14 to 22. days.

In the evaluation of vaccination program, management conditions and graphic of antibody titer changes, it is obvious that second apply has been detected more effective in the farms that have risk for epidemic. As a another finding of this study, manipulative performings have been effecting negatively of the antibody increase.

Key Words: Antibody, ELISA, Infectious Bursal Disease, Vaccination, Virus.

YENİDOĞAN BUZAĞILARDA VE ANNELERİNDE INFECTİOUS BOVİNE RHİNOTRACHEİTİS (IBR) VE BOVİNE VİRAL DİARRHEA (BVD) ENFEKSİYONLARININ SEROLOJİK OLARAK ARAŞTIRILMASI

ÖZEL Mesut, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sibel GÜR. 58 s. Haziran
2008

Bu çalışmada, Afyonkarahisar ilinde Bovine Viral Diarrhoea Virus (BVDV) ve Bovine Herpesvirus type 1 (BHV1) enfeksiyonlarının insidenslerinin

araştırılması amaçlandı. Toplam 162 inek ve prekostral yavruları örnekledi, organize surulerden örneklenen ineklerin sayısı 155 iken aile tipi işletmelerden 7

inek kullanıldı. Toplam 324 serum Virus Notralizasyon test ile kontrol edildi. Organize surulerdeki sığırlarda BVDV spesifik antikor oranlarının %77.7 ile %100 arasında değiştiği ve aile tipi çiftliklerde %57.1 değeri belirlendi. Sürü 1’de tüm yavruların negative olduğu tespit edildi, diğer organize surulerde %10 (3/30) ve %14.6 (17/116) oranları belirlendi. Danalardaki en yüksek oran aile tipi iolemelerde %28.5 olarak tespit edildi. Toplam olarak 162 ineğin 155’inin (%95.6) ve 22 dananın (%13.5) BVDV seropozitif olduğu saptandı. BHV1 antikor oranları sığırlarda %69.7 (113/162) olarak belirlenirken sürü

3’de sadece 1 dana seropozitif olarak bulundu. Uc organize surudeki sığırlardaki seropozitiflik oranlarının %66.6 (6/9) ile %73.3 (22/30) arasında değiştiği ancak aile tipi çiftliklerde bu oranın %42.8 (3/7) olduğu saptandı. Bu çalışmada, elde edilen tüm değerlerin doğal enfeksiyona bağlı olduğu sonucuna varıldı. Örneklenen 162 dananın 22 ve 1’i sırasıyla BVDV ve BHV1 için antikor pozitif olarak bulundu. Açık ki fetuslar immün yeterlilik kazandıktan sonra enfekte olmuşlardır ve çalışılan her iki virus da surulerin

çoğunda sirkulasyondadır.

Anahtar Kelimeler: BHV1, BVDV, Seroloji.

SUMMARY

In this study, to investigate the incidence of Bovine Viral Diarrhoea Virus (BVDV) and Bovine Herpesvirus type 1 (BHV1) infections in Afyonkarahisar province was aimed. Total of 162 cows and their calves in precolostral period were sampled, the number of sampled cows from three organised herd was 155 and 7 cows was used from family type small enterprises. Total of 324 sera were controlled using Virus Neutralization Test. BVDV specific antibody proportion was determined among 77.7% and 100.0% in cattle organised herd, and 57.1% value detected in family type farms. The all calves were found to be negative in herd one, in other organised herds 10% (3/30) and 14.6% (17/116) proportions were determined. The highest rate in calves was observed in family type farms as 28.5%. In total out of 162 cows 155 (95.6%) and 22 calves (13.5%) were found to be seropositive for BVDV. BHV1 antibody proportions in cows were detected as 69.7% (113/162) in cows while only a calf was seropositive in herd 3. In three organised herd,

seropositivity values in cows were between 66.6% (6/9) and 73.3% (22/30),

however, in family type farms, this rate was determined 42.8% (3/7). In this study, it was concluded that, all of the obtained values were result of natural infection. Out of 162 sampled calves, 22 and 1 precolostral calves were detected as antibody positive for BVDV and BHV1, respectively. It is obvious

that fetuses were infected after gaining the immune competence and both studied viruses were in the circulation in most of the herds.

Key Words: BHV1, BVDV, Serology.

SAĞLIKLI VE KLİNİK-SUBKLİNİK MASTITİS TESHİSİ KONMUS İNEKLERDE INFECTİOUS BOVİNE RHİNOTRACHEİTİS-INFECTİOUS PUSTULER VULVOVAGİNİTİS (IBR) ENFEKSİYONUNUN ARASTIRILMASI

KARADUMAN Mutlu, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Sibel GÜR. 46 s.Haziran
2008

Bu çalışmanın amacı, sutcu işletmelerde Bovine Herpesvirus type 1 (BHV1) enfeksiyonunun subklinik ve klinik mastitis olgularındaki rolünü araştırmaktır. Bu amaçla 269 inekten kan ve her lobdan sut örnekleri elde edildi. Yedi çiftlikten 4 ile 118 arasında hayvan örnekledi. Lokosit ve sut örnekleri virus izolasyonu için hücre kültürlerine inokule edildi fakat tüm inokulumların negative olduğu belirlendi. Sütörneklerindeki Somatik Hücre Sayısının (SHS) belirlenmesi için DeLaval yöntem kullanıldı, 44 lob kor olduğu için sut örneği alınmadı. Toplam 1032 lob ölçüldü. Hayvanlar ortalama 100.000 hücre/mL değerine göre 3 guruba ayrıldı. Kan ve süt serum örneklerine (n=1.270) Virus Notralizasyon test uygulandı. Kan örneklerinde çiftliklere göre BHV1 için 0 ile %75 arasında oranlar belirlendi, ortalama değer %36.8 (99/269) olarak belirlendi. Antikor titrelerinin 1/2 ile 1/256 arasında düzenli bir düşüş gösterdiği belirlendi. Süt örneklerinin kontrolünde, hayvanların sadece %26.4’unun (265/1001) pozitif olduğu görüldü. BHV1’in serolojik olarak tespiti için

sutorneklerinin kullanımının kan göre daha az duyarlı olduğu belirlendi. SHS'na göre, 269 hayvanın 68'i sağlıklı olarak kategorize edildi ve bunların 15'inin (%22) BHV1 pozitif olduğu belirlendi. En büyük grup (186) subklinik mastitisli olanlardı, enfeksiyon oranı %40.9 (76/186) olarak tespit edildi. Klinik mastitis 15 inekte teşhis edildi, bunların 8'inin (%53.3) BHV1 pozitif olduğu görüldü. Üç gruptaki hayvanlar istatistiksel olarak karşılaştırıldı ve sağlıklı hayvanlarla hem klinik hem de subklinik mastitisli hayvanlar arasında bağıntı olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: BHV1, Seroloji, İzolasyon, Somatik Hücre Sayısı

15 cows, 8 of them (53.3%) showed positivity for BHV1. The values of three groups were compared statistically and correlation was determined among both healthy and clinical and subclinical mastitis diagnosed cows.

Key Words: BHV1, Serology, Isolation, Somatic Cell Count

SUMMARY

THE INVESTIGATION OF INFECTIOUS BOVINE RHINOTRACHEITIS- INFECTIOUS PUSTULER VULVOVAGINITIS (IBR/IPV) INFECTION IN HEALTHY, SUBCLINICAL AND CLINICAL MASTITIS DIAGNOSED COWS

Aim of this study was to investigate the role of Bovine Herpesvirus type 1 (BHV1) infections in subclinical and clinical mastitis events in Dairy enterprises. For this purpose blood and milk samples from every quarter were obtained from 269 cows. The number of sampled animals in 7 farms was between 4 and 118. Blood clots and milk samples were inoculated to cell cultures for virus isolation but all of the inoculums were found to be negative. DeLaval method was used for determine the Somatic Cell Counts (SCC) in milk samples, 44 quarter was blind and the milk samples not obtained. Total of 1032 quarter were measured. According to 100.000 cell/mL average value, the animals were divided to three groups. Virus Neutralisation Test was applied to blood and serum samples (n=1.270). The proportion of BHV1 in blood samples were among 0 and 75% in farm basis, average value was 36.8% (99/269). Antibody titer showed ordinary decrease between 1/2 and 1/256. On the controlling milk samples, only 26.4% (265/1001) of the animals has been detected as seropositive. Using milk samples for serodiagnosis of BHV1 was found to be less sensitive comparing blood. According to SCC, out of 269 animals, 68 was categorised as healthy and 15 of them (22%) was found to be BHV1 positive. The biggest group (186) was the animals with subclinical mastitis, the proportion of the infection was found to be 40.9% (76/186). Clinical mastitis was diagnosed in

VETERİNER FAKÜLTESİ
ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI
(Doktora)

VETERİNER FAKÜLTESİ
ZOOTEKNİ ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)

BOLU ŞARTLARINDA YETİŞTİRİLEN DİŞİ SAANEN KEÇİLERİNDE ÇEŞİTLİ BEDEN ÖLÇÜLERİNDEN YARARLANARAK CANLI AĞIRLIĞIN TAHMİN EDİLMESİ

PEŞMEN Günnur, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet **YARDIMCI**,
27 s. Mayıs 2005.

Bu araştırmada, Bolu koşullarında yetiştirilen Saanen keçilerinde bazı beden ölçülerinden yararlanılarak canlı ağırlık istatistikî metotlarla tahmin edilmeye çalışılmıştır. Özel bir işletmede yetiştirilen 70 baş dişi Saanen keçi bu çalışmanın canlı materyalini oluşturmuştur. Keçiler bir kez doğum yapmış 2-2,5 yaş sağmal grup ve ilk defa tohumlanacak 1 yaş grup olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Hayvanlarda cıdago yüksekliği, göğüs çevresi, beden uzunluğu, göğüs derinliği, incik çevresi ve canlı ağırlık parametreleri incelenmiştir. Elde edilen verilerde SPSS-11 Windows programı kullanılarak regresyon ve korelasyon analizi yapılmıştır.

Birinci grup için canlı ağırlık, göğüs çevresi, incik çevresi, cıdago yüksekliği, beden uzunluğu ve göğüs derinliğine ait ortalamalar sırası ile; 55,37 kg, 91,57 cm, 9,32 cm, 66,94 cm, 109,75 cm ve 32,55 cm bulunmuştur. İkinci grup için aynı ölçülere ait ortalamalar sırası ile; 41,03 kg, 84,00 cm, 8,86 cm, 62,07 cm, 101,55 cm ve 30,27 cm olarak bulunmuştur.

Birinci grupta canlı ağırlık ile göğüs çevresi, incik çevresi, cıdago yüksekliği, beden uzunluğu, ve göğüs derinliği arasında yüksek derecede ($P < 0.01$) ilişki, ikinci grupta canlı ağırlık ile göğüs çevresi ve beden uzunluğu arasında yüksek derecede ($P < 0.01$) ilişki tespit edilmiştir.

Çalışmada Saanen keçilerinde beden ölçülerinden canlı ağırlığın tahmini için denklem ele alınan beş beden ölçüsü kullanıldığında birinci grup için;

$$y = -151,295 + 1,067 * x_1 + 3,262 * x_2 + 0,167 * x_3 + 0,604 * x_4 + 0,254 * x_5$$

İkinci grup için;

$$y = -64,753 + 0,863 * x_1 + 0,717 * x_2 + (-0,029) * x_3 + 0,207 * x_4 + 0,254 * x_5$$
 şeklinde bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Canlı ağırlık, korelasyon, regresyon, Saanen keçisi, beden ölçüleri.

SUMMARY

ESTIMATING THE LIVE WEIGHT USING SOME BODY MEASUREMENTS IN SAANEN GOATS REARED IN BOLU CONDITIONS

This research is carried out to investigate the estimation of the live weight in Saanen Goats reared in Bolu conditions by statistical methods. Seventy Saanen Goats bred in a private farm were used in this study as material. The goats were divided into two groups. The first group included the goats 2-2,5 years age at the first lactation period while the second group included the goats ready to be inseminated for the first time.

Wither height (HW), heart girth (HG), body length (BL), chest depth (CD), shank circumference and live weight were measured. Regression and correlation analysis of the data were made by using SPSS 11 for Windows.

The average live weight, heart girth, shank circumference, wither height, body length and chest depth were calculated as 55,37 kg, 91,57 cm, 9,32 cm, 66,94 cm, 109,75 cm and 32,55 cm respectively for the first group where the same parameters were calculated as 41,03 kg, 84,00 cm, 8,86 cm, 62,07 cm, 101,55 cm and 30,27 cm respectively for the second group. In the first group live weight is highly correlated ($P < 0.01$) with hearth girth, shank circumference, height at withers, body length and chest depth, where in the second group live weight is highly correlated ($P < 0.01$) with hearth girth and body length.

As a result of this study the equation for estimation of live weight using body measures was found as follow:

The equation for the first group using 5 body measures is,

$$y = -151,295 + 1,067 * x_1 + 3,262 * x_2 + 0,167 * x_3 + 0,604 * x_4 + 0,254 * x_5$$

The similar equation for the second group is,

$$y = -64,753 + 0,863 * x_1 + 0,717 * x_2 - 0,029 * x_3 + 0,207 * x_4 + 0,254 * x_5$$

Key words : Live weight, correlation, regression, Saanen Goat, body measurements.

İKİ FARKLI TİCARİ YUMURTACI TAVUK GENOTİP'İNE AİT YUMURTALARDA KALİTE KRİTERLERİNİN DEPOLAMA SÜRESİNE GÖRE DEĞİŞİMİ

TUNCER Pınar, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Erol ŞENGÖR, 38 s. Ocak
2006

Araştırmada, 24 haftalık Babcock300 (beyaz yumurtacı) ve Isa-Brown (kahverengi yumurtacı)'a ait 900 adet yumurta kullanılmıştır. B-1, Babcock300' e ait, K-1 ise Isa-Brown' a ait günlük yumurtaları tanımlamaktadır. B-2, Babcock300' e ait, K-2 ise Isa-Brown' a ait bir hafta 22 0C' de depolanmış yumurtalardır. B-3 ve K-3 ise ilk hafta 22 0C' de ikinci hafta 27 0C' de depolamaya tabi tutuldu. Yumurtalar tartıldı, şekil indeksleri ölçüldü, kırıldıktan sonra ak ve sarı yükseklikleri ölçüldü, Haugh birimi hesaplandı.

Grup ortalamaları arasındaki farklılığın önemi varyans analizi, gruplar arası farkın önemlilik kontrolü ise Duncan testiyle belirlenmiştir. Depolama süreleri yumurta kalite parametre değerleri bakımından anlamlı farklılık ortaya koymuştur ($P<0,05$). Depolama süresi arttıkça yumurta kalite değerleri (şekil indeksi hariç) azalmıştır. Kullanılan yumurta kalite parametreleri bakımından iki genotip anlamlı farklılık göstermiştir ($P<0,05$). Şekil indeksi % 76,24 (B-1), % 76,21 (B-2), % 75,94 (B-3) ve % 77,99 (K-1), % 78,50 (K-2), % 78,29 (K-3); yumurta ağırlığı 59,27g (B-1), 57,78g (B-2), 55,15g (B-3) ve 61,90g (K-1), 61,14g (K-2), 56,99g (K-3); ak yüksekliği 9,13mm (B-1), 4,87mm (B-2), 3,14mm (B-3) ve 7,77mm (K-1), 4,47mm (K-2), 2,91mm (K-3); sarı yüksekliği 17,30mm (B-1), 15,10mm (B-2), 11,64mm (B-3) ve 16,99mm (K-1), 14,62mm (K-2), 11,24mm (K-3); Haugh birimi 95,47 (B-1), 67,46 (B-2), 49,52 (B-3) ve 87,32 (K-1), 62,14 (K-2), 45,38 (K-3) bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: Babcock300, depolama süresi, genotip, Isa-Brown, yumurta kalitesi.

SUMMARY

CHANGES IN THE QUALITY CRITERIA OF EGGS FROM TWO COMMERCIAL LAYING HEN STRAINS BY THE STORAGE PERIOD.

In this study, 900 eggs from two different strains of egg layer hens (Babcock300 and Isa-Brown) were used. B-1 stands for the eggs from Babcock300 and K-1 for the eggs from Isa-Brown and analyzed when the eggs were in day old status. B-2 and K-2 stands for the eggs from Babcock300 and Isa-Brown and analyzed when the eggs were stored in 22 0C for one week. B-3 and K-3 stands for the eggs from Babcock300 and Isa-Brown and analyzed when the eggs were stored in 22 0C for the first week and 27 0C for the second week. Eggs were weighed, shape index were measured and they were broken to measure the albumen height and yolk height. Haugh unit was calculated.

The data were analyzed with the One-Way ANOVA procedure using SPSS statistical package program. The means were compared for significance by Duncan's test. The differences between the storage periods were found statistically significant ($P<0,05$) for all the parameters except shape index. The differences in genotypes were found statistically significant ($P<0,05$) for all the parameters ($P<0,05$). Shape index % 76,24 (B-1), % 76,21 (B-2), % 75,94 (B-3) and % 77,99 (K-1), % 78,50 (K-2), % 78,29 (K-3); egg weight 59,27g (B-1), 57,78g (B-2), 55,15g (B-3) and 61,90g (K-1), 61,14g (K-2), 56,99g (K-3); albumen height 9,13mm (B-1), 4,87mm (B-2), 3,14mm (B-3) and 7,77mm (K-1), 4,47mm (K-2), 2,91mm (K-3); yolk height 17,30mm (B-1), 15,10mm (B-2), 11,64mm (B-3) and 16,99mm (K-1), 14,62mm (K-2), 11,24mm (K-3); Haugh unit 95,47 (B-1), 67,46 (B-2), 49,52 (B-3) and 87,32 (K-1), 62,14 (K-2), 45,38 (K-3).

Key Words: Babcock300, egg quality, genotype, Isa-Brown, storage time.

MUŞ YÖRESİ YERLİ KAZLARINDA KESİM VE KARKAS ÖZELLİKLERİ

ÇELİK Betül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Zehra **BOZKURT** 41 s. Ocak
2007

Anahtar Kelimeler: Kaz, cinsiyet, kesim özellikleri,
karkas özellikleri

SUMMARY

SLAUGHTER AND CARCASS TRAITS OF NATIVE GEESE REARED IN LOCAL BREEDER CONDITION IN MUS PROVINCE

Bu çalışma, Mus ili ve çevresinde yetistirilen yerli ırk kazlarının kesim ve karkas özelliklerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Arastırmda Mus yöresinde yetistirilen 8-10 aylık yasta toplam 41 adet kaz (14 erkek ve 27 dişi) kullanılmıştır. Canlı ağırlık, sıcak karkas ve soğuk karkas ağırlığı, kan, tüy, bas, ayak, kalp, karaciger, taşlık, dalak, boyun, kanat, but, göğüs, sırt, karın yağı ve yenmeyen iç organ ağırlıkları erkeklerde sırasıyla 3968.57, 2710.00, 2678.71, 371.42, 637.85, 172.14, 131.42, 38.57, 69.29, 144.29, 2.28, 186.43, 506.43, 577.87, 781.43, 642.14, 86.07, 177.14 g ve dişilerde sırasıyla 3212.22, 2084.44, 2047.59, 277.04, 518.15, 138.52, 112.96, 24.81, 76.29, 142.22, 2.18, 143.70, 398.88, 464.07, 597.41, 455.55, 53.14, 189.26 g bulunmuştur.

İncelenen özelliklere cinsiyetin etkisi ($P<0.01$) önemli bulunmuştur. Erkek kazlarda soğuk ve sıcak karkas randımanı; kan, bas, kalp, karın yağı ağırlıklarının canlı ağırlığa oranı ve göğüs, sırt ağırlıklarının soğuk karkasa oranı daha yüksek (%67.45 ve 68.23; %9.48, 4.36, 1.41, 3.19 ve %29.19, 23.89) bulunmuştur ($P<0.01$). Buna karşın tüy, ayak, karaciger, taşlık, dalak, yenmeyen iç organ ağırlıklarının canlı ağırlığa oranı ve boyun, kanat, but ağırlıklarının soğuk karkas ağırlığına oranı ile fire oranının dişi kazlarda daha yüksek (%16.22, 3.54, 3.76, 6.91, 0.106, 5.87 ve %7.06, 19.59, 22.72, %1.13) olduğu görülmüştür ($P<0.01$). Karkas özellikleri ile canlı ağırlık, ayak ve bas ağırlığı ($r=0.34, -0.93$), göğüs ağırlığı ile karkas randımanı (erkek ve dişi $r=0.59$ ve 0.48) önemli ($P<0.05, P<0.01$) düzeyde ilişkili bulunmuştur. Erkek kazlarda karkas özellikleri ile tüy, taşlık ve yenmeyen iç organ ağırlığı arasında ($r=0.74, 0.54, -0.56$); karaciger ağırlığı ile yenmeyen iç organ ağırlığı arasında ($r=0.54$) ve canlı ağırlık ile ayak ağırlığı ($r=0.63$) arasında önemli ($P<0.05, P<0.01$) fenotipik korelasyonlar tespit edilmiştir. Dişi kazlarda ise karaciger ağırlığı ile göğüs, sırt ağırlığı, sıcak karkas ağırlığı, soğuk karkas ağırlığı arasında önemli ve negatif ($r=-0.85, -0.55, -0.45, -0.45$) ve sırt ağırlığı ile sıcak karkas randımanı ve soğuk karkas randımanı arasında pozitif ($r=0.64$ ve 0.57) fenotipik korelasyonlar bulunmuştur ($P<0.05, P<0.01$).

Sonuç olarak Mus yöresinde halk elinde yetistirilmekte olan kazların besi performansının artırılması amacıyla yapılacak seleksiyon uygulamalarında ayak, bas ve göğüs ağırlıklarından yararlanılabileceği, ayrıca erkeklerde tüy ve taşlık ağırlığının da kullanılabileceği, dişi kazlarda ise karaciger ağırlığının karkas özellikleri ile negatif ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

This study was held to determine the criterias of a selection for the slaughter and carcass traits of native geese reared in local breeder condition in Mus. A total of 41 geese (17 male and 24 female) which were 8-10 months of age were used. Live weight, hot carcass and cold carcass weight, blood, feather, head and foot weight, heart, liver, gizzard and spleen weight, neck, wing, leg, breast and back weight, abdominal fat weight and inedible viscera weight were 3968.57, 2710.00, 2678.71, 371.42, 637.85, 172.14, 131.42, 38.57, 69.29, 144.29, 2.28, 186.43, 506.43, 577.87, 781.43, 642.14, 86.07, 177.14 for males, and 3212.22, 2084.44, 2047.59, 277.04, 518.15, 138.52, 112.96, 24.81, 76.29, 142.22, 2.18, 143.70, 398.88, 464.07, 597.41, 455.55, 53.14, 189.26 for females respectively.

Effects of sex on slaughter and carcass traits were investigated were statistically significant ($P<0.01$). Live weight, hot carcass and cold carcass weight, hot carcass percentage and cold carcass percentage, blood, feather, head, foot, heart, neck, wing, leg, breast, back and abdominal fat weight were higher in males (3968.57 g, 2710.00 g, 2678.71 g, %67.45, %68.23 g, 371.42 g, 637.85 g, 172.14 g, 131.42 g, 38.57 g, 186.43 g, 506.43 g, 577.87 g, 781.43 g, 642.14 g, 86.07 g) ($P<0.01$). However liver, gizzard, and inedible viscera ratio to the body ($P<0.01$) and leg ratio to the cold carcass were superior in females. There were significant relations between carcass traits and body weight, foot and head weights ($r=0.48$ and 0.59 male and female respectively) ($P<0.05, P<0.01$). The correlation coefficients between carcass traits and feather, gizzard, inedible viscera weight ($r=0.74, 0.54, -0.56$); between liver weight and inedible viscera weight ($r=0.54$) and between live weight and foot weight ($r=0.63$) were high and significant for male geese ($P<0.05, P<0.01$). In female geese, there were obtained high and negative correlations between liver weight and breast weight, hot carcass weight and cold carcass weight ($r=-0.85, -0.55, -0.45, -0.45$) and positive correlations between back weight and percentage of cold and hot carcass ($r=0.64$ and 0.57) ($P<0.05, P<0.01$).

In conclusion, the foot, head and breast weights can be used as the criteria of a selection programme for improvement in fattening of native geese reared in local breeder condition in Mus, and in addition, the feather and gizzard weights can be used for these purpose in males and the liver weight was correlated negatively with carcass traits in females.

Key Words: Goose, sex, slaughter traits, carcass traits,

AFYONKARAHİSAR KOŞULLARINDA YETİŞTİRİLEN SİYAH ALACA SIĞIRLARIN BAZI SÜT VERİM ÖZELLİKLERİ

TOKSOY Meryem, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa **TEKERLİ**, 34
s. Temmuz 2007

Bu araştırmada Afyonkarahisar sınırları içindeki iki işletmeye ait 201 Siyah Alaca (Holştayn) ineğin 2004 yılı laktasyon kayıtlarının incelenerek ilde, farklı laktasyon özellikleri ve bu özelliklere etki eden çevre faktörlerini belirlemek ve yapılacak ıslah çalışmalarına ışık tutmak amaçlanmıştır.

En küçük kareler varyans analizlerinin sonucunda laktasyon süt verimi genel ortalaması $7057,705 \pm 170,743$ kg olurken pik süt verimi ve direnme gücü ölçüsü olarak süt kontrol verimlerinin varyasyon katsayısı (CV) sırasıyla $34,114 \pm 0,537$ kg ve $0,317 \pm 0,012$ saptanmıştır. İncelenen özelliklerden laktasyon süt veriminin buzağılama mevsiminin etkisi yüksek düzeyde önemli ($P < 0,01$) bulunurken; işletme, laktasyon sırası, ilkin buzağılama yaşı ve buzağılama yaşı faktörlerinin etkileri önemsiz olmuştur. Pik süt verimi ve direnme gücü üzerine laktasyon sırasının etkisinin önemli ($P < 0,05$) olduğu belirlenmiştir. Bu iki özelliğe işletme, buzağılama mevsimi, ilkin buzağılama yaşı ve buzağılama yaşının etkisinin ise önemsiz olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak bu Siyah Alacalarda laktasyon süt veriminin Türkiye koşullarında iyi düzeyde olduğu ve yapılacak seleksiyon çalışmalarında laktasyon sırası ve buzağılama mevsimi gibi etkisi önemli olabilecek faktörlerin göz önünde bulundurulması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Direnme gücü, laktasyon süt verimi, pik süt verimi, Siyah Alaca.

SUMMARY

SOME LACTATION TRAITS OF HOLSTEIN COWS IN THE CONDITIONS OF AFYONKARAHİSAR

In this study, data of 201 Holstein cows maintained at two private farms in Afyonkarahisar were used and it was aimed to determine the factors effecting some lactation traits and possibilities for selection.

At the end of the least-squares analyses of variance the average lactation milk yield, peak yield and lactation persistency, measured by coefficient of variation, were $7057,705 \pm 170,743$ kg, $34,114 \pm 0,537$ kg and $0,317 \pm 0,012$ respectively. The effects of calving season on lactation milk yield and parity on peak milk yield and persistency were significant ($P < 0,05$).

It was concluded that the milk yield of these Holsteins was higher in the conditions of Turkey and some environmental factors such as parity and calving season must be considered in a selection.

Key Words: Holstein, lactation milk yield, peak milk yield, persistency.

STRETCH FİLM İLE PAKETLEMENİN SOFRALIK YUMURTALARDA İÇ VE DIŞ KALİTE ÖZELLİKLERİNE ETKİSİ

YILMAZ Ahmet Alper, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Zehra **BOZKURT**, 46 s.
Ağustos 2007

Bu araştırmada ana yaşı, depolama süresi ve stretch film ile paketleme uygulamasının sofralık yumurtaların iç ve dış kalite özelliklerine etkisi incelenmiştir. Araştırmada 28 ve 80 haftalık yaştaki iki ticari yumurtacı sürüden (Lohmann White) elde edilen toplam 1680 adet sofralık yumurta kullanılmıştır. Bu yumurtaların yarısı stretch film ile paketlenmiş ve tüm yumurtalar 0, 15, 30 ve 45 gün 22°C ve % 45 relatif nemde depolanmıştır.

Yumurta ağırlığı şekil indeksi, kırılma mukavemeti, ak indeksi, sarı indeksi, Haugh birim sarı rengi, kabuk ağırlığı, kabuk kalınlığı, kabuk yoğunluğu, kabuğun birim yüzey alanı başına düşen kabuk ağırlığı incelenmiştir. Genç analara göre yaşlı anaların yumurtalarının daha ağır ve sivri olduğu tespit edilmiştir. Bu yumurtalar ince ve zayıf kabuk yapısı nedeniyle hızlı ağırlık ve iç kalite kaybına uğramışlardır. Yumurtaların depolanma süresi uzadıkça yumurtalarda daha fazla ağırlık kaybedildiği, iç kalitenin hızla düştüğü, sarı renginin solduğu ve stretch film ile paketlenen yumurtalarda albumin kalitesinin düştüğü anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ana yaşı, depolama süresi, stretch film, iç ve dış kalite, sofralık yumurta

SUMMARY

EFFECTS OF HEN AGE, STORAGE TIME AND STRECH FILM PACKAGING ON INTERNATIONAL AND EXTERNAL QUALITY OF TABLE EGGS

The study aimed to investigate if egg quality affected by hen age, storage time and packaging with stretch film during marketing. A total of 1680 egg were collected from young (28 weeks of age) and old (80 weeks of age) Lohmann White hens. A total 840 eggs were packaged with stretch film material and all eggs were stored for 0, 2, 4 and 6 weeks in room condition (22 °C room temperature and 45% room humidity)

Egg weight, shape index, albumen index, fracture strenght, albumen index, yolk index, Haugh unit, yolk calor, shell weight, shell thickness, shell weight per unit surface of shell and shell density were examined in the study . The weight and shape index of eggs from older hens were greater than the eggs from young hens. The weight loss excessive for these eggs because their thin and poor shell. Albumen quality and yolk colar were dramatically decreased and egg weight loss were increased with increasing storage time and the albumen quality was poorer for eggs pakageging with stretch film.

The overall results of this suggest that increasing hen age and packaging eggs with stretch resulted in extfemely egg quality loss during marketing.

Key words: Layer age, storage time, stretch film, internal and external quality, table egg

BURDUR DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİNE KAYITLI HOLŞTAYN IRKI SIĞIRLARDA BAZI VERİM ÖZELLİKLERİ

AKKAŞ Önder, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.E.Hesna **ŞAHİN**, 33
s.Eylül 2007

Bu çalışma Burdur ili Merkezinde yetistirilen Siyah Alaca sığırlara ait bazı süt ve döl verim özellikleri ile bu özellikler üzerine çevre faktörlerinin etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma gerecini Burdur Damızlık Hostayn Yetistiriciler Birliğine kayıtlı 61 işletmeden tesadüfi olarak seçilen 255 bas Siyah Alaca sığıra ait 2000-2005 yılları arasındaki veriler oluşturmıştır.

İncelenen süt verim özelliklerinden 305 günlük Süt Verimi, Laktasyon Süresi ve Kuru Döneme ait ortalama değerler sırasıyla 5735,67 ± 70,49 kg, 330,45 ± 2,61 gün ve 81,21 ± 1,98 gün olarak bulunmuştur. Döl verim özelliklerinden İlk Tohumlama Yaşı, İlk Buzagılama Yaşı, Servis Periyodu ve Buzagılama Aralığı sırasıyla 572,43 ± 9,13 gün, 842,79 ± 8,54 gün, 124,37 ± 3,32 gün ve 398,47 ± 2,94 gün olarak gerçekleşmiştir. Araştırmada, çevre faktörleri olarak mevsim, yıl, laktasyon sayısı ve yasin etkileri incelenmiştir.

Süt verim özelliklerinden 305 Günlük Süt Verimi üzerine mevsimin ve laktasyon sayısının etkisi önemli (p<0.05), yıl ile yasin etkisi ise önemsiz çıkmıştır. Laktasyon Sayısı ve Kuru Dönem üzerine tüm faktörlerin etkisi önemsiz olarak tespit edilmiştir. Döl verim özelliklerinden ilk Tohumlama Yaşı ile ilk Buzagılama Yaşı üzerine mevsimin ve yılın etkisi önemsiz olarak bulunmuştur. Servis Periyodu ve Buzagılama Aralığı üzerine tüm faktörlerin etkisi önemsiz çıkmıştır.

Sonuç olarak Burdur ili için elde edilen verim değerleri Türkiye şartlarında makul olarak kabul edilebilir niteliktedir. Yetistiricilerin sığırcılıkta sürü idaresi konusunda bilgi düzeylerinin artırılması, bakım ve besleme şartlarının yeniden gözden geçirilmesi ile zaman içinde Siyah Alaca sığırlar için bildirilen optimum verim seviyesine ulaşılabileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Siyah Alaca Sığır, Süt verimi, Döl Verimi, Burdur

SUMMARY

SOME PRODUCTION PARAMETERS OF HOLSTEIN CATTLES REGISTERED IN CATTLE BREEDERS ASSOCIATION OF BURDUR

In present study the effect of season, year, number of lactation and calving age on milk and reproductive traits were examined in 255 Holstein cattle in central region of Burdur.

Mean values of 305 days milk yield, lactation length and dry period were $5735,67 \pm 70,49$ kg, $330,45 \pm 2,61$ day and $81,21 \pm 1,98$ day respectively. Among the reproductive traits, first insemination age, age at first calving, service period and calving interval were $572,43 \pm 9,13$ day, $842,79 \pm 8,54$ day, $124,37 \pm 3,32$ day and $398,47 \pm 2,94$ day respectively.

Effect of lactation number and season on 305 days milk production were found statistically significant ($p < 0,05$), however, effect of year and age were not significant. Additionally, the effect of season and year on first insemination age and first calving age were not significant. The effects of all of the factors on the service period and on the calving interval were not significant. As a result of this experiment, the performance parameters of the Holstein cattle from Burdur province can be accepted as fair enough under Turkish condition. It can be concluded that further training and therefore gained experiences of the farmers, by the time, associated with the improved management and feeding conditions would improve the performance of the Holstein cattle to optimum level.

Keywords: Holstein Cattle, Milk traits, Reproductive traits, Burdur

BELİRLİ ÇEVRE FAKTÖRLERİ VE AKRABALI YETİSTİRMENİN YERLİ KARA SIGIRLARIN FARKLI VÜCUT ÖLÇÜLERİ ÜZERİNE ETKİLERİ

DEMİRHAN İlkay, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç.Dr. Mustafa **TEKERLİ**.32
s.Mayıs 2008

Bu çalışmada Lalahan Hayvancılık Merkez Araştırma Enstitüsünde Yerli Gen Kaynaklarını Koruma Projesi kapsamında yetistirilen 143 Yerli Karaya ait vücut ölçülerine farklı çevre faktörleri ve akrabalı yetistirme katsayısının etkilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmada akrabalı yetistirme katsayısı 0,0133 bulunmuştur. Doğumda ortalama canlı ağırlık $16,972 \pm 0,769$ kg., incik çevresi $9,497 \pm 0,162$ cm., göğüs çevresi $59,272 \pm 1,020$ cm., beden uzunluğu $53,604 \pm 1,025$ cm. ve cidago yüksekliği $54,829 \pm 0,909$ cm. bulunmuştur. Aynı ölçüler sırasıyla üç aylıkta $68,179 \pm 3,745$ kg., $11,792 \pm 0,291$ cm., $92,018 \pm 2,372$ cm., $80,641 \pm 1,701$ cm. ve $75,529 \pm 1,377$ cm., altı aylıkta $110,328 \pm 5,833$ kg., $14,579 \pm 0,465$ cm., $112,041 \pm 2,932$ cm., $96,060 \pm 1,979$ cm. ve $87,050 \pm 1,912$ cm., oniki aylıkta $184,574 \pm 9,119$ kg., $16,847 \pm 0,560$ cm., $130,328 \pm 3,804$ cm., $112,437 \pm 3,459$ cm. ve $99,980 \pm 1,834$ cm. olarak belirlenmişlerdir.

Varyans analizlerinde doğum yılının yeni doğanlarda doğum ağırlığı ve incik çevresini, üç aylıklarda incik çevresini üç, altı ve oniki aylıklarda göğüs çevresi ve beden uzunluğunu, oniki aylıklarda ise sadece canlı ağırlığı önemli ($P < 0,05$) etkilediği saptanmıştır. Doğum mevsimi yeni doğanlarda doğum ağırlığı, ve oniki aylıklarda göğüs çevresini önemli ($P < 0,05$) etkilemiştir. Ananın laktasyon sırasının

yeni doğanlarda doğum ağırlığı, incik çevresi ve cidago yüksekliğini üç aylıkta canlı ağırlık ve incik çevresini, altı aylıkta incik ve göğüs çevresini, oniki aylıkta ise hem canlı ağırlık hem de incik ve göğüs çevrelerini önemli ($P < 0,05$) etkilediği saptanmıştır. Cinsiyetin ise yeni doğanlarda doğum ağırlığı ve incik çevresini, altı aylıklarda da incik çevresini etkilediği tespit edilmiştir. Akrabalı yetistirme üç aylık buzağılarda incik çevresini, altı aylıklarda sadece incik çevresini, oniki aylıklarda ise hem canlı ağırlık hem de incik ve göğüs çevrelerini etkilemiştir ($P < 0,05$).

Sonuç olarak, doğum yılı, doğum mevsimi ananın laktasyon sırasının ve akrabalı yetistirmenin, beden ölçülerine yönelik bir seleksiyon çalışmasında göz

önünde bulundurulması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yerli Kara, vücut ölçüleri, akrabalık

SUMMARY

EFFECTS OF CERTAIN FACTORS AND INBREEDING ON DIFFERENT BODY MEASUREMENT TREATS OF YERLI KARA CATTLES

In this study it was aimed to determine the effects of some enviromental factors and inbreeding on different body measurement treats of 143 Yerli Kara cattles maintained at Lalahan Livestock Central Research Institute. Inbreeding coefficienty was found to be 0,0133. Mean live weight, shin girth, chest girth, body lenght and height at withers were 17,274±0,780 kg., 9,556±0,164 cm., 59,428±1,006 cm., 53,903±1,024 cm and 54,707±0,895 cm. at birth 68,665±3,718 kg., 11,841±0,290 cm., 92,102±2,339 cm., 80,854±1,688 cm. and 75,749±1,372 cm. at three months, 112,164±5,818 kg., 14,775±0,473 cm., 112,780±2,900 cm., 95,881±1,931 cm. and 87,345±1,873 cm. at six months, 184,242±9,377 kg., 16,835±0,562 cm., 130,276±3,782 cm., 112,365±3,465 cm. and 99,924±1,873 cm. at twelve months respectively.

Analysis of variance showed that the effect of birth year was significiant ($P<0,05$) for birth weight and shin girth at birth, chest girth and body lenght at three months, only live weight at twelve months. The effects of birth season were significiant ($P<0,05$) for birth weight at birth and chest girth at twelve months. The parity of dam were significiant ($P<0,05$) for birth weight shin girth and height at withers at birth, live weight and shin girth at three months, shin and chest girths at six months and live weight shin and chest girths at twelve months. It was determined that sex affect the birth weight and shine girth for newborns and shine girth for six months . The affects of inbreeding were significiant ($P<0,05$) for shin and chest girths at three months, only shin girth at six months and live weight, shin and chest girths at twelve months.

As a result, it was concluded that the birth year and season, party of dam and inbreeding must be considered in a selection programme intended for body measurements.

Keywords: Yerli Kara, body measurements, inbreeding.

BROİLERDE FARKLI ATLIK TIPLERİ VE YERLEŞİM SIKLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

BİLGİÇ Melek, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Doç. Dr. Erol ŞENGÖR, 55 s. Haziran
2008

Bu çalışma, farklı altlık tipleri ve yerleşim sıklıkları arasındaki ilişki incelenerek, etlik piliç yetiştiriciliğinde altlık malzemesi ve yerleşim sıklığının belirlenmesinde alternatif arayışlarına ışık tutulması amacıyla yapılmıştır. Araştırmada, 432 adet günlük Ross 308 hibrit civciv kullanılmıştır. Araştırmada gruplar altlık ve yerleşim sıklığı dikkate alınarak 3x3x3 faktöriyel düzeninde oluşturulmuştur. Altlık materyali olarak yonga talaşı, çeltik kavuzu ve kuru yonca otu kullanılmış, yerleşim sıklığı olarak ise metrekareye sırasıyla 13, 16 ve 19 adet etlik piliç hesap edilerek düzenlenmiştir. Araştırma 42 gün sürmüş ve etlik piliçler 0-21 günler arasında etlik civciv başlangıç yemi ve 21-42 günler arasında ise etlik piliç büyüme yemi ile beslenmişlerdir.

Yerleşim sıklığı ve altlık tipine göre canlı ağırlık tartımları çalışmanın başlangıcında, 21. ve 42. günlerde yapılmıştır. Canlı ağırlık araştırmanın başlangıcında sadece yerleşim sıklığı 16 piliç /m² ve altlık materyali olarak da yonga talaşı kullanılan grupta diğer gruplara göre tesadüfen daha küçük bulunmuştur. ($P<0,05$). Canlı ağırlık ortalamaları 21. günde yerleşim sıklığı 19 piliç /m² olan grupta her üç altlık materyali için de diğer gruplara göre daha düşük bulunmuştur ($P<0,05$). Yerleşim sıklığı 13 piliç /m² ve 16 piliç /m² olan gruplarda 21. gün canlı ağırlıkları her üç altlık tipinde de birbirinden farklı bulunmamıştır. 42. gün canlı ağırlıklar yerleşim sıklığı 19 piliç /m² olan grupta her üç altlık grubu için de diğerlerine göre düşük çıkmıştır ($P<0,05$).

Yem tüketimlerinde 42 günlük yetiştirme dönemi sonunda gruplar arasında farklılık bulunmamıştır. Araştırma sonunda 13 piliç /m², 16 piliç /m², 19 piliç /m² yerleşim sıklığı olan ve altlık malzemesi olarak yonga talaşı, çeltik kavuzu ve kuru yonca otu kullanılan gruplarda yemden yararlanma oranları (YYO) sırasıyla 2,09±0,04, 2,02±0,03, 2,09±0,02, 2,39±0,03, 2,18±0,09, 2,30±0,07, 2,86±0,05, 2,64±0,05, 2,74±0,17 olarak tespit edilmiştir. Yerleşim sıklığı 16 piliç /m² ve 19 piliç /m² olan gruplarda çeltik kavuzu kullanılan grupların YY oranları yonga talaşı kullanılan grupların YY oranlarından önemli derecede düşük bulunmuştur ($P<0,05$). Ölüm rakamlarında altlık grupları ve

yoğunluk grupları arasındaki farklılıklar önemli bulunmamıştır.

Taban yastığı nekrozu insidensi yerleşim sıklığı 13 piliç /m² ve 16 piliç /m² olan gruplarda altlık malzemesi olarak kuru yonca otu kullanılan gruplarda yonga talaşı ve çeltik kavuzu kullanılan gruplara göre önemli oranda yüksek bulunmuştur (P<0,05). Altlık malzemesi olarak çeltik kavuzu kullanılan gruplarda taban yastığı nekrozu insidensi yerleşim sıklığı 19 piliç /m² olan grupta diğer iki yerleşim sıklığı gruplarına göre önemli derecede yüksek bulunmuştur (P<0,05). Araştırma sonunda grupların hiç birinde göğüste kabarcık (breast blister) oluşumuna rastlanmamıştır.

Sonuç olarak etlik piliçlerin hızlı bir gelişim gösterebilmelerinin yanında karkas kusurlarının oluşmaması ve daha karlı bir üretim yapılabilmesi için kümes içinde yerleşim sıklığının 16 piliç/m² nin üzerine çıkarılmamasının ve altlık malzemesi olarak da çeltik kavuzu veya yonga talaşı kullanılmasının tavsiye edilebileceği kanısına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Altlık, Göğüste kabarcık, Etlik Piliç, Yerleşim Sıklığı, Taban Yastığı Nekrozu

SUMMARY

INVESTIGATION OF RELATIONSHIPS BETWEEN LITTER TYPE AND STOCKING DENSITY IN BROILERS

The aim of this experiment was to investigate the effects of three different types of litters and the three different stocking densities on the broiler performance to find out alternatives. Four hundred and thirty-two day old chicks of Ross 308 breed were used in this experiment. The groups involved in the study were constituted based on 3x3x3 factorial design experiment considering litter types and stocking density. Wood shavings, rice hulls and dried alfalfa hay were used as litter materials while stocking densities were arranged as 13, 16 and 19 birds/m². The experiment continued for 42 days and birds were fed with commercial broiler starter feed during the 0-21 days and broiler growing feed during 21-42 days of the trial.

Live weight measures based on stocking densities and litter types were taken at the beginning of the experiment, at the 21st day and at the 42nd day of the trial. The live weight of the birds in the stocking density of 16 birds/m² where the wood shavings were used as litter material was found to be incidentally smaller than the other groups at the beginning of the experiment (P<0.05). The average live weights of the birds at the 21 day of age in the

stocking density of 19/m² was lowest for all the litter groups among the other density groups (P<0.05). The average live weights for the groups with 13 and 16 birds/m² groups at 21st day of age was not different in each of the 3 litter types. Mean live weights at the end of the study (42nd day) was similar to the results of the 21st day considering the 19 birds/m² stocking density group as displayed the lowest values (P<0.05).

There were no differences between the groups regarding the feed consumption at the end of the 42 days rearing period. Feed conversion ratio (FCR) for the stocking density of 13 bird/m², 16 bird /m², 19/ bird m² for the birds reared on the wood shavings, rice hulls and dried alfalfa hay were 2.09±0.04 , 2.02±0.03, 2.09±0.02, 2.39±0.03, 2.18±0.09, 2.30±0.07, 2.86±0.05, 2.64±0.05 and 2.74±0.17 respectively. The FCR of the birds with the stocking density of 16 birds /m² and 19 bird /m² and raised on the rice hulls litter was significantly lower than the birds reared on the wood shaving litter (P<0.05). No significant difference was determined between the litter and density groups in terms of mortality. The incidence of foot pad necrosis in the groups with the stocking density of 13birds/m² and 16 birds/m² were significantly higher in the birds reared on dried alfalfa hay litter compared to the birds reared on wood shavings and rice hulls litter (P<0.05). The incidence of foot pad necrosis in the group with the stocking density of 19 birds /m² was significantly higher than the other two stocking density groups (P<0.05).

No breast blister occurrence was observed at the end of the study in any of the groups. It was concluded that stocking density should not exceed the 16 birds/m² and either wood shavings or rice hulls should be used as litter material for rapid growth as well as for the prevention from carcass defects in profitable broiler chicken production.

Key Words: Litter, Breast Blister, Broiler, Stocking Density, Foot Pad Necrosis

AFYONKARAHİSAR İLİNDE YETİŞTİRİLEN SİYAH ALACA İNEKLERİN SÜT VE DÖL VERİMLERİ ÜZERİNE FARKLI ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN ETKİSİ

PARLAK Naile, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.E.Hesna **ŞAHİN** 46
s.Haziran 2008

Bu araştırma, Afyonkarahisar'da mevsimin de dahil olduğu farklı çevre şartlarının Siyah Alaca ırkının süt ve döl verimi özelliklerine etkisini ortaya koymak, bu özellikler bakımından ırkın yetistireciliğinin Afyonkarahisar şartlarında ne derecede başarılı olduğunu tespit etmek ve Holstain yetistireciliğine ısı tutmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmada; süt verimi, laktasyon süresi gibi süt üretim özellikleri ile servis periyodu, buzağılama aralığı, gebelik süresi, bir gebelik için tohumlama sayısı gibi döl verimi özelliklerine işletme, laktasyon sırası, buzağılama mevsimi, yaş ve yılın etkisi incelenmiştir. Araştırma materyalini, Afyonkarahisar ili, Bolvadin ilçesinde bulunan ve aynı havza içerisine yerleşmiş, 3 adet büyük işletmede yetistiren ve Afyonkarahisar ili Holstein ırkı damızlık sığır yetistirecileri birliğine kayıtlı, 2003 doğumlu 175 bas sağmal ineye ait 2005 ve 2006 yılları süt ve döl verim kayıtları oluşturmıştır. Araştırmamızda 305 günlük süt verimi, laktasyon süresi, kuru dönem, ilkinde gebe kalma yaşı, ilkinde buzağılama yaşı, servis periyodu, buzağılama aralığı, gebelik süresi ve gebelik basına tohumlama sayısı genel ortalamaları sırasıyla $6884,111 \pm 162,880$ kg, $358,571 \pm 9,053$ gün, $66,69 \pm 2,43$ gün, $17,13 \pm 0,22$ ay, $26,17 \pm 0,22$ ay, $146,519 \pm 10,030$ gün, $424,804 \pm 9,898$ gün, $274,026 \pm 0,630$ gün ve $1,317 \pm 0,089$ tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda 305 günlük süt verimine işletme gruplarının ve buzağılama yaşının etkisi önemli ($P<0,05$), laktasyon sırası, buzağılama mevsimi ve yılın etkisi önemsiz bulunmuştur. Laktasyon süresine, işletmenin etkisi önemli ($P<0,001$), laktasyon sırası, buzağılama mevsimi, yaş ve yılın etkisi ise önemsiz tespit edilmiştir.

Servis periyodu bakımından işletme grupları arasındaki farklar önemli ($P<0,05$), laktasyon sırası, buzağılama mevsimi, yaş ve yılın etkisi ise önemsiz bulunmuştur. Buzağılama aralığı bakımından mevsim ortalamalarındaki farklar önemli ($P<0,05$), işletme, laktasyon sırası, buzağılama yaşı ve yıl ortalamaları arasındaki farklar ise önemsiz tespit edilmiştir. Gebelik süresi bakımından mevsim grup ortalamaları arasındaki farklar önemli ($P<0,05$), işletme, laktasyon sırası,

buzagılama yaşı ve yılın etkisi ise önemsiz bulunmuştur. Bir gebelik için tohumlama sayısı bakımından işletme, laktasyon sırası, buzağılama yaşı ve buzağılama yılı gruplarında önemli ($P<0,05$), buzağılama mevsiminde ise önemsiz farklar tespit edilmiştir. Sonuç olarak, farklı çevre faktörlerinin incelenen çoğu süt ve döl verimi özellikleri üzerinde önemli etkisinin olduğu gözlemlenmiştir. Ancak, incelenen bazı döl verim özellikleri yönünden optimum değerlerden uzaklaşılması, işletmelerde sürü idaresindeki problemlerin varlığını düşündürmektedir. Buna göre Afyonkarahisar ili Siyah Alaca sığır yetistireciliğine uygun bulunmuş olup, yetistirecilerin sürü idaresi konusunda bilgi düzeylerinin artırılması ile de problemlerin ortadan kaldırılabileceği ve il hayvancılığının daha da iyiye gidebileceği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Sözcükler : Afyonkarahisar, Çevresel Faktörler, Döl Verimi, Siyah Alaca, Süt Verimi.

SUMMARY

INFLUENCE OF DIFFERENT ENVIRONMENTAL FACTORS ON MILK YIELD AND FERTILITY OF HOLSTEIN COWS REARED IN AFYONKARAHİSAR PROVINCE

This study was carried out to exhibit the influence of different environmental factors including the seasonal effects on milk yield and fertility of Holstein Cows reared in Afyonkarahisar, to determine the degree of success in terms of suitability of raising this breed with its mentioned characteristics and lighten the Holstein breeding for the region. The effects of farm operation, lactation parity, calving season, age and year on milk production parameters such as milk yield, lactation length and fertility parameters such as service period, calving interval, gestation length, insemination number per conception were examined. The milk yield and fertility data of 175 lactating Holstein cows born in 2003 belonging to 3 big farm operations located in Bolvadin district and registered to Afyonkarahisar Holstein Cattle Breeders Union were used as study material of this research.

The results regarding the average values of 305 days milk yield, lactation length, dry period, age at first conception, service period, calving interval, gestation length and insemination number per conception were $6884,111 \pm 162,880$ kg, $358,571 \pm 9,053$ days, $66,69 \pm 2,43$ days, $17,13 \pm 0,22$ months, $26,17 \pm 0,22$ months, $146,519 \pm 10,030$

days, $424,804 \pm 9,898$ days, $274,026 \pm 0,630$ days and $1,317 \pm 0,089$ respectively. The effect of farm operation groups and calving age on 305 days milk yield was found significant ($P<0.05$) while the effects of lactation parity, calving season, age and year were insignificant. The differences between the farm operation groups were significant in term of service period ($P<0.05$), while the differences regarding farm operation, lactation parity, calving age and year averages were insignificant. The differences between the seasonal group means were significant ($P<0.05$) while the effect of farm operation, lactation parity, calving age and year was insignificant. Significant differences were determined in farm operation, lactation parity, calving age and year groups in term of insemination per conception number ($P<0.05$), but the differences for calving season were insignificant. Consequently, it was observed that different environmental factors had significant effects on most of the examined milk and fertility parameters. However, the divergence in the values of fertility from optimum values made us think about the problems in herd management. As a result, Afyonkarahisar Province was found to be suitable for Holstein breeding. In addition, it was thought that management related problems could be solved by informing the breeders about herd management issues. Hence, animal breeding and production of the region could proceed and get better.

Key Words: Afyonkarahisar, Environmental Factors, Fertility, Holstein, Milk Yield

RAT VE FARELERDE DOĞUMDA YAVRU SAYISI VE DOĞUMDA ANA AĞIRLIĞININ ERKEN DÖNEM BÜYÜME ÜZERİNE ETKİSİ

KOCABAŞ Numan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Prof.Dr. Zehra **BOZKURT**.41 s. Eylül
2008

Araştırmada rat ve farelerde doğumda yavru sayısı ve doğumda ana ağırlığının erken dönem büyüme üzerine etkisi incelenmiştir. On dört haftalık yaşta 14 haftalık yaşta 17 adet rat (Sprague Dawley) ve 20 adet fare (BALB/c) kullanılmıştır.

Ana ve yavrular 3 haftalık yaşa kadar beraber tutulmuş, yavruların ana sütü almaları sağlanmıştır. Doğan yavrular birinci gün, 1, 2, 3,4 ve 5 haftalık yaşlarda bireysel olarak tartılmıştır. Analar kafesten

uzaklaştırıldıktan sonra yavru grupları aynı kafeste barındırılmıştır. Tüm hayvanlar aynı sıcaklık ($23^{\circ}C$) ve neme (50%)sahip kontrollü odada tutulmuşlar, sabah 6.00- akşam 6: 00 arasında ışık almıştır. Hayvanlar standart pelet rodent yemi ile beslenmiştir (%18 ham protein ve 2600 kcal/kg metabolik enerji). Yem ve taze su *ad libitum* verilmiştir.

Faktörler ana etkileri ve birbirleri arasındaki etkileşimler için incelenmiş, modelde doğumda yavru sayısı ratta üç gruba ayrılmış (8, 9 ve 10'lu doğum) farede ise 4 gruba ayrılmıştır (7, 8, 9 ve 10'lu doğum). Doğumda ana ağırlığı ratta >169 g, 171–175 g 190–207 g olarak ve farede 33-53g, 36–38, 39–41 g olarak gruplandırılmıştır.

Rat ve farede doğumdaki yavru sayısı ve ana ağırlığı etkisi arttıkça doğum ağırlığı ve 5 haftalık yaşa kadarki dönemde büyüme hızı düşmüştür.

Doğumda yavru sayısının doğum ağırlığı, yaşama gücü ve büyüme üzerine etkisi rat ve farede farklı bulunmuştur. Doğumdaki ana ağırlığı arttıkça doğan yavruların doğum ağırlığı ve büyüme hızı da artış göstermiştir. Doğumda yavru sayısının yeni yavruların doğum ağırlığı ve erken dönem büyümesine etkisi ananın doğumdaki ağırlığı ile değişmiştir.

Anahtar kelimeler: Doğumda yavru sayısı, ana canlı ağırlığı, büyüme, fare, rat

SUMMARY

THE EFFECTS OF LITTER-SIZE AND MATERNAL BODY WEIGHT ON EARLY POSTNATAL GROWTH IN RAT AND MOUSE

The effects of litter size on maternal care, body weight and infant development of rats were investigated at early growths of infants as aimed to set basic data for selection programmes. The twelve mice (BALB/c) and the nine rats (Sprague Dawley) at the age of fourteen weeks had been used in experiments.

Dams and all suckling juveniles in litters housed together in cage systems until 3 weeks of age. All infant rats and mice born were weighed individually at first day, 1, 2, 3, 4 and 5 weeks of ages. Each litter pups were housed at same cage after dams were removed from cages. All animals were kept in a temperature (23°) and humidity (50%) controlled room and the lights were on from 6 AM and 6 PM. The animals were fed a stock pellet diets. Both water and food were provided at libitum.

Factors were evaluated for major effects and their interactions. While evaluating the datum a statistical model had been utilized and in this model, the litter-size had been divided into 4 groups (with 7, 8, 9 and 10 birth at once) in rats and into 4 groups (with 8,8 and ten births at once) in mice. Dam's body mass had been separated into groups 169,171-175g, 190-207 g at rats and at the mice as 33-53 g,36-38 g, 39-41 g.

In conclusion the effects of litter-size on growth and weight of newly borned infants were different in mice and rats. When the litter-size increased, the infant body weight and early postnatal growth in two species till the 5 week age decreased and while dam's body mass increased at end of the pregnancy the litter-size body weights at first day and during early growth period were increased. The effects of litter-size on body weights of newly borned and early infant growth changed by maternal body mass.

Key words: Litter-size, Dam body mass, growth, mouse, rat

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
ANABİLİM DALI
(Yüksek Lisans)**

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİ VE EĞİTSEL OYUN UYGULAMALARI

TORTOP, Yunus, Yüksek Lisans Tezi, Danışmanı
: Yrd. Doç.Dr. Yücel **OCAK**, 92 s, Haziran 2005

Bu araştırma; ilköğretim I. kademesinde beden eğitimi derslerini yürüten sınıf öğretmenlerinin, beden eğitimi dersi ve eğitsel oyun uygulamalarına ilişkin görüşleri ile problem algılamalarını belirlemeye yöneliktir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak 30 sorudan ve 3 bölümden oluşan bir anket uygulanmış, elde edilen verilerin frekans, yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmelerde; ki-kare (x²), varyans, kruskal wallis ve t-testi analizleri SPSS programında yapılmış, anlamlılık düzeyleri 0,05 olarak belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %95,5'i "Beden eğitiminin amaçlarından bir tanesi de, genel eğitimin amaçlarına hareket yoluyla katkıda bulunmaktır" ifadesine destek verirken, "ilköğretim I. kademesinde beden eğitimi derslerine diğer dersler kadar önem verilip amacına uygun olarak uygulanmaktadır" ifadesine %40,4 oranında katılmışlar, %59,6 sı ise, "diğer dersler kadar önem verilmeyip amacına uygun olarak işlenmediğini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin %79'unun beden eğitimi derslerine yönelik seminerler düzenlenmesi gerekliliğini desteklediği görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin %22,5'i meslek yaşamlarından önce veya sonra aktif spor yaparken, %77,5'i hiçbir şekilde aktif sporun içinde yer almadıklarını ifade etmişlerdir. Aktif spor yapan erkek öğretmenlerin bayanlara oranla fazla olması, istatistiki açıdan 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılığın olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

İzleyici olarak veya sağlık için sporla ilgilenenlerin oranı %78,4 olurken, erkek öğretmenlerin yine bayan öğretmenlere göre fazla olması 0,05 anlamlılık düzeyinde bir farklılığı göstermiştir. Ayrıca bayan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ile eğitsel oyun öğretimine yönelik formasyon düzeylerinin, erkek öğretmenlere oranla kendilerini daha yetersiz bulmaları istatistiki olarak anlamlılık göstermektedir. (**P<0,05**)

Sınıf öğretmenlerinin mesleğe başlamadan önce aktif spor yapmış olmaları beden eğitimi derslerine karşı tutumları ve eğitsel oyun öğretimi ve

uygulanmasına yönelik formasyon düzeyleri açısından, spor yapmayanlara göre istatistiki olarak farklılık göstermiştir. (**P<0,05**)

Sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ile eğitsel oyun öğretimi ve uygulanmasına yönelik davranışları, izleyici olarak veya sağlık için sporla ilgilenenlerin, ilgilenmeyenlere göre anlamlı bir farklılık ortaya koyduğu istatistiki olarak belirlenmiştir. (**P<0,05**)

1-10 yıllık öğretmenlerle, 11-15 yıl ile 26 yıl ve üzerindeki mesleki kıdeme sahip öğretmenler arasında, beden eğitimi ve oyun öğretiminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri açısından da önemli bir farklılık bulunmuştur. (**P<0,05**)

Yine araştırmada; 41-50 yaşları arasındaki sınıf öğretmenlerinin, diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere oranla, beden eğitimi ve oyun öğretiminde daha fazla sorunla karşılaştıklarını ifade etmeleri, istatistiki açıdan anlamlı bir farklılığı ortaya çıkarmıştır. (**P<0,05**)

SUMMARY

PRACTICES OF PHYSICAL EDUCATION AND EDUCATIONAL GAMES OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS

This research aims to find out problems perception and the ideas of the primary school teachers giving physical education lessons about the lessons and performing the educational games. During the research, a questionnaire, which contains thirty questions and three sections, was completed as an instrument to gather data. Analyses of frequency, percentage ratio, chi-square, anova variance, kruskal wallis and t-tests are made in SPSS software and meaningfulness level is determined 0,05. While 95,5 percent of the teachers who completed the questionnaires supported the idea "One of the aims of physical education lessons is to assist the aims of the general education via movement", 40,5 percent of them supported the idea "Physical education lessons are considered as important as the other lessons and also they are performed appropriately to its aims", and 59,6 stated the idea "Physical education lessons are not considered as important as the other lessons and also they are not performed appropriately to its aims". It is also found out that 79 percent of the primary school teachers pointed out the necessity of formation education lessons. While 22,5 percent of the primary school teachers stated that they are involved in sports actively and also were involved

in the past before being a teacher, 77,5 percent of them stated that they have never been involved in a sport actively. The high number of male teachers compared to female ones shows that there is a statistically significant difference in the 0,05 level. The result shows that the ratio of the teachers who are interested in sports actively or as a spectator is 78, 4 percent. Again the high number of male teachers compared to female ones shows that there is a significant difference in the 0, 05 level. Moreover, the female teachers' approach to the physical education lessons and teaching educational games differs with the male ones. It is also statically important that female teachers find themselves more insufficient than male ones. As primary school teachers who are involved in sports actively before being a teacher, their approach to the physical education lessons differs from the ones who are not involved in a sports from the point of view of teaching educational games and their performance in the formation level. It is also stated that there is a significant difference between the ones who are involved in sports actively or as a spectator and the ones who have never been involved in a sports in approaching to the physical education lessons and teaching educational games while performing. There is a significant difference between the teachers who have been teaching for 1 to 10 years and the ones who have been teaching for 10 to 15 and for more than 26 years from the point of view of perception to the problems they face during physical education lessons and teaching games. The research also shows that primary school teachers, between 41 and 50, compared to the ones who are younger states that they face with more problems while teaching games and in physical education lessons.

ÇOCUKLARINI SPORA YÖNLENDİREN ANNE VE BABALARIN BEKLENTİLERİ

KESKİN Veli, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yücel **OCAK**. 64 s, Mart
2006

Bu çalışma ile Antalya, Eskişehir, Burdur ve Afyonkarahisar'da ikamet eden ailelerin çocuklarını spora yönlendirmelerindeki, beklentilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Her anne ve baba çocuğunu sağlıklı, mutlu, çevresiyle uyumlu ve sorumluluklarını bilen bireyler olarak yetiştirmek ister. Spor, sağlıklı bir kuşağın yetiştirilmesinde ana eğitim aracıdır. Çocukların, refahı ve mutluluğu bir bakıma beden ve ruh sağlığının tam ve devamlı olmasına bağlıdır. Çocukta beden ve ruh sağlığının dengeli bir şekilde gelişmesinde sporun yeri büyüktür.

Ülkemizde yapılan çalışmalar genel olarak çocuğun spora yönelmesinde etkisi olan (aile, sosyal çevre, arkadaş vb.) öğeleri araştırmışlardır. Ayrıca, sporun çocuğun sosyalleşmesinde, toplumsallaşmasında, stresle başa çıkabilmesinde ve organizma üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Bu çalışmada çocukların spora yönlendirmesinde veya yönlendirilmesinde önemli bir etken olan ailelerin ne gibi beklentiler içerisinde olduklarını tespit etme noktasında önemlidir. Araştırmanın evrenini 2005 yılında Antalya, Eskişehir, Burdur ve Afyonkarahisar illerinde çocuklarını spora yönlendiren veliler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise Antalya, Eskişehir ve Burdur Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinin açmış oldukları yaz kurslarındaki ve çeşitli branşlarda faaliyet gösteren 300 öğrenci velisiyle Afyon ile Burdur ili Merkezilerindeki okullardan rasgele seçilen ve okul takımlarında görev alan 146 öğrenci velisi olmak üzere toplam 446 veli oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan %62,6'sı erkek (n:279) ve %37,4'ü bayan (n:167) veliye 35 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Anketlerin değerlendirilmesi, SPSS 11,01 paket programında frekans, yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmede ki-kare (χ^2) analizi yapılmış, anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak belirlenmiştir.

Çocuklarını spora yönlendiren ailelerin eğitim seviyeleri %>33,2 ile lise mezunu olarak yoğunluk göstermektedir. Ailelerin aylık kazançları incelendiğinde, %31,2 oranında 500-750 YTL aralığında orta ve dar gelirli ailelerden oluşmaktadır. Velilerin yaş grupları dikkate alındığında ise %50,9 oranında 30-39 yaş aralığında yoğunluk göstermektedir.

Araştırmaya katılan erkeklerin %87,4'ü, bayanların ise %86,8'i çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini istemektedirler. Velilerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında ise lisansüstü eğitim yapmış olanların tamamı (%100) çocuklarının serbest zamanlarını sporla geçirmelerini isterken, diğer eğitim seviyelerine göre istatistiksel olarak 0,05 seviyesinde anlamlılık ifade etmektedir ($P < 0,05$).

Bu çalışmada erkekler %>91,4, bayanlar ise %88 oranında çocuklarının fiziksel ve fizyolojik gelişimine sporun olumlu katkısı olacağını ifade etmektedirler. Yine erkekler %73,9, bayanlar ise %69,4 oranlarında çocuklarının sportif

etkinliklerle dengeli beslenme alışkanlığı kazanacağını belirtmişlerdir.

Çocuklarını spora yönlendiren ailelerin ergenlik döneminde daha dengeli bir ruhsal gelişim geçireceği düşüncesine kesinlikle katılan erkekler %37,6 ve bayanlar ise %27,5 oranındadır. Bu oran istatistiksel olarak 0,05 düzeyinde anlamlı ifade etmektedir ($P<0,05$).

Ailelerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında, erkekler %86, bayanlar ise %87,4 oranlarında çocuklarının sporla sosyal çevre kazanacağını ifade etmişlerdir.

Çocukların spora yönlendirilmesinde aile faktörünün spor branşını belirlenmesindeki etkisi incelendiğinde erkekler %12,5 oranında, bayanlar ise %9 oranında etkili olmaktadır. Anne ve baba arasındaki bu fark istatistiksel olarak 0,05 düzeyinde anlamlı ifade etmektedir ($P<0,05$).

Ayrıca velilerden erkekler %24,4 ve bayanlar %12 oranında çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum istatistiksel olarak 0,05 düzeyinde anlamlı ifade etmektedir ($P<0,05$).

Aylık kazançları 250-500 YTL aralığında olan aileler %29,2 oranında diğer gelir guruplarına göre, çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bu durum 0,05 düzeyinde anlamlı ifade etmektedir ($P<0,05$).

Yine ailelerin eğitim seviyeleri dikkate alındığında ilkököl mezunu olan ailelerin %30,7'si diğer eğitim seviyelerindeki ailelere göre, çocuklarını maddi kazanç sağlamak için spora yönlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, ailelerin sporla çocuklarının bedenlen, ruhen ve sosyal yönden daha dengeli bir gelişim geçirecekleri konusundaki görüşleri paralellik göstermektedir. Çalışmaya katılan eğitim seviyesi düşük ve dar gelirli aileler, çocuklarının branşlarını kendileri belirlerken ileride çok kazanma ve ünlü birer sporcu olmalarını istemektedirler. Bu onların gelecekte statü atlayarak sosyo-ekonomik durumlarını çocukları aracılığı ile düzeltme arzusunda olduklarıyla ifade edilebilir.

Çocukların bir spor branşına başlamadan önce mutlaka doktor kontrolünden geçirmelidir. Çocukların yönelecekleri spor branşını kendilerinin belirlemesine müsaade edilmeli ve sportif ortamda yalnız bırakılmayıp velileri tarafından desteklenmeleri aile içinde güveni ve iletişimi artıracaktır. Spordan maddi kazanç beklentisiyle büyük spor kulüplerinde yapılan elemelerde, aileler çocukların psikolojik yapısının olumsuz etkilenebileceğini göz önünde bulundurmalıdırlar.

Anahtar Kelimeler: Spor, Aile, Çocuk, Beklentiler.

SUMMARY

EXPECTATIONS OF PARENTS LEADING THEIR CHILDREN TO SPORT

In this study, it was aimed to find the expectations of families settled in Antalya, Eskişehir, Burdur and Afyonkarahisar for their direction to the sports of their children.

Every parents want to grow their children as a happy, healthy adapted individual who are aware about their responsibility. Sport is main training tool for growing healthy individuals. The prosperity and happiness of children in one way depended to the exact and continual physical and mental health. Sport has huge amount of place for the balanced development of physical and mental health.

The studies in our country generally searched about the reasons (family, social environment, friend etc.) of direction towards the sport of child. However, The studies searched about the effects of sport to the child on socialisation, managing stress and organism. This study is important to find out the expectations of families as an important factor for the children on the direction towards the sport.

The universe of the study is the parents who directed their children towards sports in Antalya, Eskişehir, Burdur and Afyonkarahisar.

The samples of the study are totally 446 parents consisted of 300 parents who send their children to the summer courses in different branches of sports in Antalya, Eskişehir and Burdur and, 146 parents of students who are randomly selected schools and school teams in Afyon and Burdur city-centre.

A public survey, which composed of 35 questions, was applied to parents of children taking part in research %62,6 (n=279) of whom are male and %37,4 (n=167) of whom are female. The evaluation of queries was performed with the frequency and percentile relations on khi-square test in statistical package of social sciences 11,01 (SPSS 11,01) and a p value was considered significant when less than 0,05.

The education of families, who lead their children to sport, are mostly high school graduates with %33,2 percentage. When the monthly salary is examined, these families are composed of people, whose incomes change between 500-750 YTL are middle and low in proportion of %31,2. The ages

of parents of children are between 30-39 in proportion of %50,9.

%87,4 of males and %86,8 of females taking part in research want their children to spend their spare times by doing sport. But when the education levels of families are taken into consideration, all of families (%100) whose education levels are postgraduate want their children to use their spare times by doing sport while it has a meaning as 0,05 as statistical compared to other education levels. In this study, in proportion of %91,4 males and %88 females say that sport gives a positive assist in physical and physiological advancement of children. And also males, at a rate of %73,9 and females at a rate of %69,4 say that their children gain habit of balanced-nutrition with sports activities.

%37,6 percent of male and %27,5 percent of female agree that the children of families leading their children to sport will pass a more balanced spiritual advancement in their adolescence. This rate has a meaning at a level of 0,05. When the education levels of families are taken into consideration, the males with a rate of %86, as for the females with a rate of %87,5 are of value their children gaining social surrounding with sport. When the effect of family factor is examined, males affect at a rate of %12,5 and females %9 in leading their children to sport. The difference between mothers and fathers statistically is at value meaning %5 level. However male parents with a rate of %24,4 and female parents with a rate of %12 have pointed out that they lead their children to sport in order to provide financial profit. This situation has a meaning at a level of 0,05. According to other income groups, in a level of %29,2 families whose monthly salaries are between 250-500 YTL stated that they lead their children to sport in order to provide financial profit. This rate has a meaning at a level of 0,05. %30,7 of the parents graduated from primary schools compared with the parents in other levels of graduations directed their children towards sports for financial profit. In conclusion, the perspectives of families about the effects of sports for balanced development of children on physically, mentally and socially, were parallel. Uneducated and poor parents select the branch of the sport for their children with desiring for fame and richness. This could be explained by their desire for correction of their socio-economic situations with winning higher level of status from their children. Children must be checked by a doctor before starting to any branch of sport. Children should be allowed to select of the branch of a sport that they directed towards and the support of children in the sportive environment by their parents will improve the communication and faith in the family. Families should understand the psychological status of children

could be effected negatively by the election in Professional sport clubs with the expectations of financial profit.

Key words: Sports, Families, Child, Expectations

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİ İLE FARKLI BÖLÜMLERDEKİ ÖĞRENCİLERİN SERBEST ZAMAN AKTİVİTELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

YAĞMUR, Rıfat, Yüksek Lisans Tezi,
Danışman: Yrd.Doç.Dr. Yücek OCAK, 51 s, Mart
2006

Bu araştırma; Afyon Kocatepe Üniversitesi'nde eğitim gören, Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu öğrencileri ile diğer bölüm öğrencilerinin, serbest zamanlarında yapmış oldukları aktiviteleri belirleyip karşılaştırmayı amaçlamaktadır.

Rekreasyon çalışmalarının, bireylerde zihinsel performans artışı, yaratıcılık ve kültürel gelişmeler açısından önemli olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle üniversitelerde akademik olarak eğitim alan öğrencilerin, bilimsel ve sosyal hayatta başarılı olabilmeleri için, akademik alt yapıları yanı sıra, kültürel sosyal ve beceri donanımları da etken olabilmektedir.

Üniversiteler mesleki eğitim programlarının yanı sıra serbest zaman değerlendirme etkinlikleri doğrultusunda öğrencilerin yönelimlerini belirlemelidir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak 29 sorudan ve 3 bölümden oluşan bir anket uygulanmış, elde edilen verilerin frekans, yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmelerde; Ki-kare (x), SSPS programında yapılmış, anlamlılık düzeyleri 0,05 olarak belirlenmiştir.

Uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler kişisel, aile ve eğitim durumları ile serbest zamanlarını kapsamaktadır. Afyon Kocatepe Üniversitesinde 2004-2005 Öğretim yılında öğrenim gören

571 öğrenciye uygulanmıştır.

Araştırmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinden haftada 26 saat ve üzeri ders alanların oranı %8,4 iken, bu oran diğer bölümlerde eğitim alan öğrenciler için, %37,1 olarak belirlenmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinden %22,9' u serbest zamanlarını verimli olarak kullandıklarını düşünürken, diğer bölüm öğrencilerinin %33,7 sinin bu fikre katıldıkları görülmüştür.

Araştırmaya katılan tüm Öğrencilerin %76,0'sı serbest zaman değerlendirme aktivitelerinde, spor ve oyun etkinliklerini tercih ederken, bu ifadeye karşılık %47,7 si dincelikli uğraşların müzik olduğunu belirtmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin %30,6 sı serbest zamanlarını değerlendirmek için 2 saat zaman ayırırlarken, diğer bölüm öğrencilerinin %35,6'sının 1 saat zaman ayırdıkları belirlenmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinden %51,6 sı serbest zamanlarında spor aktivitelerini tercih ederken, diğer bölüm öğrencilerinde bu oranın yalnızca %36,6 olduğu belirlenmiştir.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin yaşamlarından memnuniyet düzeylerinin, diğer bölümlerde spor aktiviteleri ile uğraşmayanlara göre, istatistiksel olarak farklılık göstermiştir ($P<0,05$). Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin, Afyon Kocatepe Üniversitesi'ni kazandıktan sonra, daha önceden yapmış oldukları aktiviteleri devam ettirmeleri konusunda, diğer bölüm öğrencilerine göre istatistiksel olarak önemli bir farklılık bulunmuştur ($P<0,05$).

Televizyonda en çok izledikleri programlar karşılaştırıldığında, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin, diğer bölüm öğrencilerine göre, spor programlarını izleme oranlarında, istatistiksel olarak farklılık gözlenmiştir ($P<0,05$).

Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencileri ile diğer bölüm öğrencilerinin, serbest zaman aktiviteleri karşılaştırıldığında, spor etkinlikleri tercihleri konusunda, istatistiksel olarak farklılık belirlenmiştir ($P<0,05$).

Anahtar Kelimeler: 1-Beden Eğitimi ve Spor 2-Serbest zaman 3-Serbest Zaman Aktivitesi

SUMMARY

COMPARISON OF LEISURE TIME ACTIVITIES BETWEEN SCHOOL OF PHYSICAL EDUCATION AND OTHER COLLEGES IN STUDENTS OF AFYON KOCATEPE UNIVERSITY

This study aims to find and compare the activities of students in their spare times who are studying in physical education college and other colleges of Afyon Kocatepe University.

Beside professional training programs, universities should find out the attitudes of students about the activities in their spare times. Universities of course, is not the only object of the finding out of the attitudes of students. But it could be seen through the findings that they have some value.

In this study, a query which was consisted 29 questions and 3 divisions, was performed and, Chi-square test is performed in Social Sciences Package of Statistics (SSPS) for the correlations of the frequency and percentiles of the findings, a p value was considered significant when less than 0,05.

Query has three divisions. Those divisions are consisted of personal, family, educational data and activities in the spare times. This query was performed to the 571 students who were studying in Afyon Kocatepe University in the years of 2004-2005.

While the rate of taking lessons per week more than 26 hours was 8,4% in the students of Physical Education College, it was 37,1% in other colleges. 22,0% of the students in Physical Education College thought that they effectively managed their spare times, 33,7% of the students in other colleges thought that they effectively managed their spare times.

While 76,0% of all students preferred sport activities for managing their spare times, 47,1% of all students mentioned that their preferring activity was music. It was found that 30,6% of the students of Physical Education College spend 2 hours for managing the spare times, the 35,6% of students of other colleges spend 1 hour for managing the spare times. While the 51,6% of students of Physical Education College preferred sport activities in their spare times, the rate was the only 36,6% for the students of other colleges.

The satisfaction level of their lives for the students of Physical Education College was significantly different when compared to the students of other colleges who did not interested in sports ($P<0,05$).

Continuing the activities before and after the university education was significantly different for the students of Physical Education College when compared to other colleges ($P<0,05$).

The rate of watching sport programmes was significantly different for the Physical Education College Students when compared with the students of other colleges for the rating of the television programme watch ($P<0,05$).

Preffering the sport activities for the students of Physical Education College were statistically significant when compared to the students of other colleges for the activities in their spare times ($P<0,05$).

Key Words : Physical Education And Sport,
Leisure Time, Recreation

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULUNDAKİ BİREYSEL VE TAKIM SPORCULARININ KEMİK MİNERAL YOĞUNLUKLARININ KARSILASTIRILMASI

GÖLÜNÜK. Sebiba. Yüksek Lisans Tezi.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yücek **OCAK**. 70 s. Şubat
2007

Bu çalışmada, "Afyon Kocatepe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulundaki bireysel ve takım sporcularının kemik mineral yoğunluklarının karşılaştırılması" yapılmıştır. Sporcular kemik mineral taramasına alınmadan önce taramaya alınmasının uygun olup olmadığı yapılan anketlerle belirlenmiştir.

Sporcuların Kemik mineral yoğunluğu ölçümleri Dansitometri cihazı kullanılarak Dual Energy X-Ray Absorbtiometri (DXA) yöntemi ile GE LUNAR DPXNT, Madison USA cihazıyla iki (L1, L4 ve femur) bölgede ölçümler yapılmıştır. Ölçümler aynı teknisyen tarafından kor olarak yapıldı. Her iki ölçüm bölgesinde gr/cm² cinsinden ölçülen KMY değerleri, NIHANES/USA referans popülasyon değerlerine göre z-skor olarak analizleri yapılmıştır.

Anketten elde edilen veriler SPSS 11.5 paket programında anketler Ki-Kare testinde, kemik mineral ölçümlerinde Student-T testi kullanılarak yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirtilmiştir. Çalışmaya da 60 erkek sporcu katılmıştır. Çalışmaya katılan gürescilerle, futbolcuların; yaşları, vücut ağırlıkları, millilik sayıları, sigara ve alkol kullanım alışkanlıkları, beslenme alışkanlıkları, vitamin, mineral ve ilaç kullanımları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir (P>0.05). Sporcuların protein ve protein tozu ile karbonhidrat ve karbonhidrat tozu kullanımlarının gürescilerde, futbolculardan daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum istatistiki açıdan da anlamlık ifade etmektedir. (P<0,05) Yine aynı şekilde gürescilerin günlük antrenman süreleri ve haftalık antrenman

sayıları, futbolculara oranla daha fazla oldukları görülmüştür. Bu durumda istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermiştir. (P<0,05)

Çalışmaya katılan sporcuların KMY' na bakıldığında ise, AP spine KMY gürescilerde 1,41gr/cm² iken, futbolcularda 0,63gr/cm²' dir. Femur KMY ise gürescilerde 2,15gr/cm² iken futbolcularda 1,49gr/cm²' dir. Bu durum istatistiki olarak anlamlılığı ifade etmektedir. (P<0,05). Bir başka ifadeyle gürescilerin KMY hem AP spine, hemde femur bölgesinde futbolculara oranla daha iyi seviyededir.

Bu durum gürescilerin dayanıklılık antrenmanların daha yoğun yapmaları, futbolcuların ise kondisyon antrenmanlarını daha fazla yapmalarıyla da açıklanabilir. Ayrıca güresciler bir antrenmanda 2 saatten daha fazla çalışırken futbolcular 1-1,5 saatlik sürelerde antrenmanlarını tamamlamaktadırlar. Yine güresciler haftada 4 gün ve üzeri antrenman yaparken futbolcuların antrenman saatleri haftada 3-4 günü geçmemektedir. Sonuç olarak, günde 2 saatten fazla ve hafta 4 günün üzerinde yoğun dayanıklılık antrenmanları yapan gürescilerin, KMY yoğunlukları, günde 1-1,5 saat haftada 3-4 gün çalışan ve kondisyon ağırlıklı antrenman yapan futbolculara oranla daha fazladır.

Anahtar Kelimeler: Kemik,
Mineral, Yoğunluk, Güres, Futbol

SUMMARY

COMPARISON OF BONE MINERAL DENSITY OF INDIVIDUAL AND TEAM SPORTSMEN AT AFYON KOCATEPE UNIVERSITY THE SCHOOL AT PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

In this study, the comparison of bone mineral density of individual and team sportmen in physical education and sports academy of Afyon Kocatepe University has been done. Whether it is suitable or not to check up sportmen before bone mineral check up is implemented to them has been tried to clarify by questionnaires. Bone mineral density of sportmen have been measured by using densitometry and Ge LUNAR DPX-NT equipment as well as using dual energy X-Ray absorbtimetry (DXA) method in two different parts of body (L1, L4 and Femur). Measurements were taken blindly by the same technician. BDM values measured in gr/cm² in both parts have been analyzed as z score according to their NIHANES/USA reference population values. Data found out in the questionnaire have been obtained using SPSS 11-5

packet program and questionnaire have been obtained ki-square test and bone mineral density measurements were gained through studnets-T test. It has been determined that signifance level is 0,05. 60 male sportmen were participated in the research process.

It has been dedicated statistically that there is not a significant diffeence between the ages, body heights, the number of being national, habits of using cigarette and alcohol, eating habits, habits , using vitamins, minerals and medicine of wrestlers and footballers . (p>0,05)

It has been found out that wrestlers use more protein and protein powder as well as more carbon-hydrate and carbon-hydrate powder than footballers. This finding is significant statistically. Smilarly wrestlers' daily training period is longer and number of weekly practice is more than footballers'. That is a statistically important finding, too. (P<0,05) As for BMD of sportmen participated in the research, it can be conculded that in AP, wrestlers have 1,41 gr/ cm2 of BMD while footballers have 0,63 gr/cm2. In paralel with the findings, wrestlers have 2,15 gr/cm2 of BMD in Femur whereas footballers have 1,49 gr/cm2. these findings represent that a statistically significant conclusion.(P<0,05)In other words, wrestlers' BMD in both AP and femur part are at the beter level taht footballers'. This situataion can be explained by claiming that wrestlers do more durability practice and footballers do more condition practice. Also, wrestlers practise for more than two hours in each training while footballers spend 1 or 1,5 hour for each practice.

Similarly, wrestlers do training on 4 days of a week, yet footballers do training at most 3 or 4 times in a week. As a consequence , The BMD of wrestlers doing dense durability training for more than 2 hours a day and more than 4 days is more than the footballers who practice for 1 or 1,5 hour a day and 3or 4 days a week doing mostly condition exercises.

KeyWord: one,Mineral,Density,Wrestling,Football.

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN İŞ DOYUM DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ (AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ)

SEÇME Tuğba, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı:Yrd.Doç.Dr. Yücel **OCAK**, 77 s. Şubat
2008

Bu araştırma; Afyonkarahisar Milli Eğitim Müdürlüğünde merkez, merkeze bağlı ilçe ve köy okullarında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma evreni, 2006-2007 Eğitim-Öğretim Yılında Milli Eğitim Bakanlığı, Afyonkarahisar Milli Eğitim Müdürlüğünde merkez, merkeze bağlı ilçe ve köy okullarında görev yapan 165 beden eğitimi ve spor öğretmenidir.

Araştırmanın örnekleme; Afyonkarahisar ili ilköğretim ve ortaöğretimde merkez, ilçe ve köylerinde görev yapan 154 beden eğitimi ve spor öğretmenidir. İlk ve orta öğretimde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeylerini belirlemek amacıyla anket uygulanmıştır. Araştırmaya katılan 154 beden eğitimi ve spor öğretmenin 122' si (% 79,2) erkek, 32'si (% 20,8) bayandır. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 84'ü (% 54,5) evli, 70'i (% 45,5) bekarıdır. Çalışma grubundaki evli ve bekar öğretmenlerin oranları birbirine yakındır. Yaş dağılımına bakıldığında ise 17'sinin (% 11) 20-25 yaş arasında, 62'sinin (% 40,3) 26-30 yaş arasında, 60'nın (% 39,0) 31-35 yaş arasında, 15'nin (% 9,7) ise 36 yaş ve üstü olduğu görülmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 88'nin (% 57,1) ilköğretim seviyesinde, 66'sının (% 42,9) ortaöğretim seviyesindeki okullarda görev yaptıkları görülmektedir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak 2 bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. 1. bölümde 15 sorudan oluşan genel bilgiler, 2. bölümde 44 sorudan oluşan iş doyum düzeyi ile ilgili sorular bulunmaktadır. İstatiksel işlemler olarak anketlerin değerlendirilmesi SPSS 11.5 paket programında frekans, yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmelerde ki-kare (x2) analizleri yapılmış, anlamlılık düzeyi

istatiksel olarak 0.05 belirlenmiştir. Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ilgili olumlu yada olumsuz cevap verdikleri tüm sorularda cinsiyet ve medeni durum açısından öğretmenlerin görüşleri birbirine paralellik göstermektedir. Dolayısıyla her iki değişkende de istatiksel olarak 0.05 seviyesinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir(p>0.05).

İl merkezinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin % 87,0'si, il merkezi dışında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin % 64,7'si kadrolarının bulunduğu okullarda görev yapıyor olmaktan dolayı memnundurlar. Bu durum istatistiksel olarak 0.05 seviyesinde anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Görülmektedir ki il merkezinde görev yapan öğretmenlerinin büyük çoğunluğunu görev yaptıkları okullarında bulunmaktan dolayı memnundurlar. İl merkezinde görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin % 60,9'u, il merkezi dışında görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin % 75,3'ü okullarının içinde bulunduğu çevrenin spora karşı ilgisini yetersiz bulmaktadırlar ($p < 0.05$). Bu durum istatistiksel olarak 0.05 seviyesinde anlamlı bulunmuştur. İl merkezi dışında çevrenin spora karşı daha ilgisiz olduğunu göstermektedir.

Bunların dışında araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu % 81,2'si maaşlarının, % 75,3'ü ders ücretlerinin ve % 73,4'nün ise spor saha ve tesislerinin yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri branşının dışındaki farklı derslere giriyor olmaktan dolayı herhangi bir sıkıntı duymamaktayım sorusuna % 35,7'si katılıyorum, % 31,8'i kararsızım, % 32,5'i katılmıyorum diyerek bu düşüncenin eşit oranda dağıldığı görülmektedir. Buradaki katılmıyorum ifadesinin ekonomik bir katkının sağlanmasından kaynaklandığı da düşünülebilir. Yaptığımız araştırmanın sonucunda beden eğitimi ve spor öğretmenleri maaşları, ders ücretleri, spor saha ve tesislerinin yetersizliğinden, okul idaresinin ilgisizliğinden şikayetçi olduklarını ifade etmişlerdir. Şikayetçi oldukları konuların onların iş verimini olumsuz etkilediği düşünülebilir. Bunun yanında beden eğitimi ve spor öğretmenleri Afyonkarahisar ilinde görev yapıyor olmaktan dolayı memnun olduklarını, mesleklerini sevdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin iş doyum düzeyleri ilgili cevap verdikleri tüm sorularda cinsiyet ve medeni durum açısından istatistiksel olarak 0.05 seviyesinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Anahtar Kelimeler: İş Doyumu, Öğretmen, Spor, Beden Eğitimi

SUMMARY

DETERMINING THE WORK SATIETY RANK OF PHYSICAL TRAINING TEACHERS (AFYONKARAHISAR EXAMPLE)

This research aims to determine the job satiety rank of physical training teachers of Afyonkarahisar National Education Directorate working in in the provincial centre and village schools in Afyonkarahisar.

The universe studying of the research : In 2006-2007 Education – Training of Ministry of National Education, it is 165 physical training teachers working in the provincial centre, towns and villages schools in Afyonkarahisar National Education Directorate The sample of the research: It includes 154 physical training teachers working in the primary and secondary schools education in the provincial centre, town and the village schools in Afyonkarahisar The questionnaire was applied in order to determine levels the job satisfaction of physical training teachers working in the primary and secondary schools. 154 Physical training teachers completed the questionnaire . 122 teachers (%79,2) are males, the rest of them ,32 teachers, (% 20,8) are female. Physical training teachers of 84(% 54,4) are married, ones of 70 (% 45,5) are single. The ratio of married and single teachers of including working group is similarities each other, With regard to their ages,17 teachers (% 11) are between 20-25 ages, 62 teachers (% 40,3) are between 26-30 ages, 60 teachers (% 39,0) are between 31-35 ages, 15 teachers (% 9,7) are 36 and over this age. Moreover ,It is concluded that 88 physical training teachers ,(% 57,1),work in the primary school, 66 teachers (% 42,9) work in the secondary school too.

During the research, a questionnaire, which contains two sections were completed as an instrument to gather data. At the first section, general knowledge by 15 questions contained, at the second section, 44 questions related to levels of the job satisfaction containing are found. Evaluation of questionnaire, frequency, percentage ratio, chi-square are made in SPSS 11,5 packed programme analyses and meaningful level is determined 0.05. In all the questions on the job satiety answered positively or negatively by Physical Training Teachers who take part in the questionnaire teachers thoughts have similarities in terms of sexuality and marital status. That is why any meaningful difference statistically can't be observed at the level of $p > 0.05$. The teachers who reported the ideas of pleasing my working as my

school staff is % 87,0 however, ones working in the rural area are % 64,7. This state, statistically was found meaningful level 0.05.It pointed that most of teachers working in the provincial centre are pleased to work in their schools ($p<0.05$).

% 60,9 percentage of Physical Training Teachers working in the provincial centre and % 75,3 percentage of teachers out of centre center find insufficient surroundings which are covered schools are interest againts sports This state, statistically was found meaningful level 0.05.It is pointed that surroundings are less interest against sports in out of the centre center ($p<0.05$).

Moreover, the great majority of physical training teachers completed the questionnaires, % 81,2 ,stated that salary is insufficient to live on and % 75,3 percent of teachers completed the questionnaires said that extra fee isn't sufficient and also % 73.4 percent of teachers expressed that sport grounds and facilities are insufficient. The question of physical training teachers are to pleased to teach a different lesson except my branch lessons: agree % 35,7 , disagree %32,5 ,undecide % 31,8 it is infered that their thoughts are spread equally. Here, the idea of agreeing is possible that it has caused from an economic contributing too. As a result of this research , physical training teachers complained of insufficient wages,extra fee,sport ground and facilities,lack of interest of school administration.It is thought subject matter of the complaints can affect their job efficiency negatively.Furthermore;they express that they are pleased to perform a task in Afyonkarahisar and like their job.And also in all the questions on the job satiety answered by physical training teachers in terms of in terms of sexaulity and marital status,any meaningful difference ,statistically, can't be observed at the level of 0.05.

Key Words : Job Satiety, Teachers, Sport, Physical Education

AFYONKARAHİSAR İLİNDE GÖREV YAPAN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN SİGARA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

TOSUN Berna, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel OCAK 67 s.Şubat 2008

Bu çalışma ile bireylerin sigaraya başlama yaşı dönemlerinde yüksek oranda etkili olabileceği düşünülen beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin, sigara kullanım alışkanlıkları ile ilgili özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılında Afyonkarahisar Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı olarak merkez, ilçeler ve kasabalardaki ilköğretim birinci ve ikinci kademesinde ve ortaöğretim okullarında görev yapan 142 beden eğitimi ve spor öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemini ise ulaşılan 130 beden eğitimi ve spor öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya katılanların %36,9'u 26-30 yaş grubu arasında olup bunların %75,4'ü erkek (n:98), %24,6'sı bayandır (n:32). Bu kişilere 55 sorudan oluşan anket formu uygulanmıştır. Anketlerin değerlendirilmesi, SPSS 11.01 paket programında frekans (f), yüzde (%) dağılımı ile ilişkilendirmede ki-kare (χ^2) analizi yapılmış, anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin sigara içme prevalansı %43,1 olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin %36,9'u (48 kişi) 26-30 yaş grubu arasındadır ve bunlarında %43,8'i (21 kişi) sigara kullanmaktadır. Sigara kullananların (n:56) %71,4'ü (40 kişi) erkek, %28,6'sı (16 kişi) ise bayandır.

Sigaraya başlama nedenleri arasında birinci sırada, %42,9'la arkadaş etkisinin olduğunu, bunu %23,2 ile keyif almanın ve %19,6 ile de özentinin izlediğini görmekteyiz.

Sigaraya başlama yaşının kendi gruplarında hem bayanlarda (%75) hem de erkeklerde (%67,5) en fazla 18 ve üstü yaş grubunda olduğu görülmektedir. Sigarayı bırakmayı deneyen beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin oranı %58,9, bırakmayı düşünenlerin oranı ise %82,1'dir. Ailesinde sigara içen kimse bulunmayan grupta sigara içenlerin oranı %46,4'dür. Ailesinde sigara içen kimse bulunan grupta ise sigara içenlerin oranı %53,6'dır. Sigara kullananların %39,3'ü düzenli olarak spor yapmakta, %60,7'si ise yapmamaktadır. Sigara kullanan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin %92,9'u öğrencilerinin önünde sigara içen öğretmenlerin, kötü örnek olduğunu, %83,9'u ise sigara içen öğretmenlerin, öğrencilerinin sigaraya özentisini arttırdığını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Otuz altı ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin %77,8'i yerli sigara kullanmakta, 20-25 yaş grubundakilerin ise %100'ü yani tamamı yabancı sigara kullanmaktadır. Öğretmenlerin yaş grupları le kullandıkları sigara türleri arasındaki bu farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0.05$).

Günlük sigara tüketim oranı açısından cinsiyet grupları arasında istatistiksel olarak farklılık bulunmaktadır. Erkeklerin %50'sinin, bayanların

ise %37,5'inin günde 11-20 adet arasında sigara tükettiklerini görmekteyiz ($p<0.05$).

Sonuç olarak beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin sigara içme prevalansının yüksek olduğu görülmüştür. Sigara kullanımının erken yaşlarda edinilen bir alışkanlık haline geldiği gözlenmiştir. Aynı zamanda evde, ailesinde ya da yakın çevresinde sigara içenlerin bulunması sonucu kişilerin sigaraya başlamasını etkileyen önemli bir faktör olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ,Spor, Öğretmen, Sigara

SUMMARY

TO BE EXAMINED CAREFULLY THE SMOKING HABITS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT TEACHERS WHO EMPLOYEE IN AFYONKARAHISAR CITY

With this study; the function of cigarette addiction of Physical Education and Sports Teachers that is thought to be highly effective on the age of cigarette starting period of individuals, is aimed to be defined. The universe of study come into existence 142 physical education and sport teachers who work at primary,secondary school in villages,towns and in the center Afyonkarahisar in the ministry of National Education (M.E.B) in 2006-2007 academic year. The samples of could be taken from 130 physical education and sport teachers.

The %36,9 percent of the teachers joined the interview are between 26 and 30 yeras old. %75,4 percent of these teachers are male (n:98) and %24,6 percent of these teachers are female (n:32) The inquiry from include 55 questions was asked to these teachers. At the evaluation of inquiry from qui-square (ki-kare) analyse was made with SPSS 11.01 packet programme, frequency (f) dispersal (%) and the level of meaningful was determined as $p<0.05$.

The smoking prevalence of the teachers who joined the interview had been found as %43,1 percentThe %36,9 percent of these teachers are (48 people) between 26 and 30 yearsold group and the %43,8 percent of these teachers (28 people) who are have smoked cigarettes. The teachers who have smoked (n:56) is percent of %71.4 is male (40 teachers) and the percent %28,6 is female. (16 teachers)

We see that at the first step the reason of beginning smoke isfriends effects with %42.9 percent.Fallow

pleasure with %23,2 percent and with %19,6 percent affectation.

Both male and female the beginning age of smoke have been seen as 18 and over mostly. The rate of male is %67,5 percent the fate of femal %75 percent. The rate of trying to give up smoking is %58,9 percent and the rate of the teachers who intend to give up is %82,1 percent, the rate of smoking is %46,4 percent. The group inwhich nobody smokes in their families. The group inwhich have smoked in their families is %53,6 percent. The group who smoked do sport regularly with the rate of %39,3 percent and the rate of %60,7 percent not to do ant sports. The rate of %92,9 percent teachers who smoke next to the students have determined is servin as a bad model, The rate of %83,9 percent teachers think that the smoker teachers increased the affectation of smoking. The teachers at 36 and over 36 years old smoke cigarettes which are produced in Turkiye with the rate %77,8 percent,all the teachers at the group between 20 and 25 years old smoke import cigarettes completely (100 %). Amongst the age groups and kinds os cigarettes have meaningful differences as statistics ($p<0.05$).

The rate of consuming cigarettes daily have a meaningful differences as statistics with the sexual groups. We see that 50 percent of male and the %37,5 percent of female consume between 11 and 20 smoking cigarettes daily. As a result the smoking prevelance of Physical Education and Sports teachers had been seen very high and smoking habits has been observed as an addiction gained at the earlier ages. At the same time when there are smoker at home in the family and close surrounding had been seen the most important factor which people affected to begin smoking

Key Words : Physical Education, Sports, Teacher, Cigarette (Smoking)

**10-12 YAŞ GRUBU ERKEK
FUTBOLCULARLA AYNI YAŞ
GRUBU SEDANTER
ÇOCUKLARINSOLUNUM
FONKSİYONLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI
(AFYONKARAHISAR ÖRNEĞİ)**

DOĞAN Muhammed, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel **OCAK** 53 s.Ocak
2008

Bu araştırmada; 10-12 yaş grubu erkek futbolcu öğrenciler ile aynı yaş grubu sedanter öğrencilerin akciğer hacim ve kapasitelerinin arasındaki farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmamıza Afyonkarahisar il merkezinde okuyan 152 erkek öğrenci gönüllü olarak katıldı. Futbolcular ve sedanterler olmak üzere iki grup oluşturuldu. Futbolcu grup en az iki (2) yıl düzenli olarak okul veya kulüp takımlarında futbol oynamış olanlardan oluşturulurken sedanter grup da herhangi bir şekilde aktif olarak spor yapmayan çocuklardan oluşturuldu. Futbolcu çocukların (n:76) ortalama olarak yaşları 11.53 ± 0.5 yıl, boyları 148.16 ± 7.58 cm., vücut ağırlıkları 39.24 ± 6.78 kg. iken sedanter çocukların (n:76) ortalama yaşları 11.46 ± 0.5 yıl, boyları 146.58 ± 6.80 cm. ve vücut ağırlıkları da 37.82 ± 4.71 kg. olarak belirlendi. Araştırmamızda Koko legend marka spirometre kullanıldı. Akciğer hacim ve kapasitelerinden Zorlu Ekspirasyon Volüm (FVC), Bir Saniyede Zorlu Ekspirasyon Volüm (FEV1) ve Bir Saniyede Zorlu Ekspirasyon Volüm ile Zorlu Vital Kapasite Oranı (FEV1/FVC) ölçümleri yapıldı.

İstatistiksel analizlerinde SPSS 11.5 paket programında aritmetik ortalamaları, standart sapma değerleri belirlendi. Gruplar arası karşılaştırmada Independent t-testi ve korelasyon testi uygulandı. Veriler t-testinde 0.05, korelasyonda ise 0.01 anlamlılık seviyesinde değerlendirme yapıldı. Akciğer dinamik hacimlerinin ortalaması FVC futbol oynamayan grup için 2.65 ± 0.2 lt. iken futbol oynayan grup'ta $2.75 \pm 0,3$ lt'dir. FEV1 değerleri ise futbol oynamayan grup için $2.3 \pm 0,2$ lt. iken futbol oynayan grup'ta ise 2.4 ± 0.2 lt. dir. Bu farklılıklar istatistiksel olarak ta $P < 0.05$ seviyesinde anlamlılık ifade etmektedir. FEV1/FVC de futbol oynamayan grup için 0.8 ± 0.1 iken futbol oynayan grup da ise 0.1 ± 0.1 dir. FEV1/FVC değerleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir ($p > 0.05$). Futbol oynayan grubun akciğer kapasiteleri sedanter gruptan daha iyi olduğu gözlemlendi.

Sonuç olarak, aktif olarak futbol oynayanların akciğer hacim ve kapasitelerinin sedanter çocuklara göre daha iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere dayanarak futbolun akciğer hacim ve kapasitelerini olumlu etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Solunum Fonksiyonu, Futbol, 10-12 Yaş

SUMMARY

*RESPIRATION FUNCTIONS OF 10-12
AGE GROUP SOCCER PLAYERS AND
THE SEDANTERS OF THE SAME AGE
GROUP AFYONKARAHISAR EXAMPLE*

The purpose of this study is to define the differences of the respiratory volume and capacities of 10 to 12 years old students who play football at school or club teams at least 2 years and who do not play sports. 152 volunteer boys who go to school in the centre of Afyonkarahisar city attended to this study. Two groups were formed. Football player boys group and sedentary group. Football player boys group composed of boys who played football regularly at school or club teams at least 2 years and sedentary group boys who did not play any sports. The mean age, height and weight of football player boys (n:76) and sedentary boys (n:76) were 11.53 ± 0.5 years, 148.16 ± 7.58 cm, 39.24 ± 6.78 kg and 11.46 ± 0.5 years, 146.58 ± 6.80 cm, 37.82 ± 4.71 kg respectively. Koko legend labeled spirometer used for measurements. Forced Vital Capacity (FVC), Forced Expiratory Volume in 1 second (FEV1) and percentage of the vital capacity which is expired in the first second of maximal expiration (FEV1/FVC) parameters measured.

SPSS 11,5 programme used for statistical analyses. Arithmetical means and standart deviatons determined. To compare results indepentent t-test and correlation analysis were used. $p < 0,05$ (t-test) and 0,01 (correlation) accepted statistically significant. Mean dynamic respiratory volume FVC was 2.65 ± 0.2 lt for sedentary boys group and 2.75 ± 0.3 lt for football player boys group. Mean FEV1 value was 2.3 ± 0.2 lt and 2.4 ± 0.2 lt respectively. Differences were statistically significant ($p < 0,05$).

Mean FEV1/FVC result was 0.8 ± 0.1 for sedentary boys group and 0.1 ± 0.1 for football player boys group. The difference was not statistically significant ($p > 0.05$). The respiratory capacities were better for football player boys group than sedentary boys group.

In conclusion, football player boys have more better respiratory volume and capacities than sedentary boys. Based on this data it can be expressed that to play football has positive affect to respiratory volume and capacities.

Key Words: Respiratory Function, Soccer, 10-12 Age

8-10 YAŞ ARASI COCUKLARDA 12 HAFTALIK TENİS ANTRENMANLARININ GORSEL VE İŞİTSEL REAKSİYON ZAMANINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

KARAGÖZ Şeniz, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel **OCAK**. 74 s.
Haziran 2008

Reaksiyon zamanı bir çok spor branşında belirleyici bir kriterdir ve uzun yıllar yapılan çalışmalar ile reaksiyon zamanının kısaltılması yoluna gidilmiş ve gidilmeyi zorunlu hale getirmiştir.

Algılarımız yonunden, özellikle uyarılar açısından, sp orda rakiplerimizden biraz daha önce harekete geçebilmemizi sağlam ada reaksiyon zamanının kısalığı ayrıca önem taşımaktadır. Branştan branşa da reaksiyon z amanının onemi değişebilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, 8-10 yaş arasındaki çocuklara 12 haftalık tenis antrenmanlarının gorsel ve işitsel reaksiyon zamanına etkisinin incelenmesidir. Araştırmamız da, modern tenis teknik ve taktik öğretme yöntemleri kullanılarak hazırlanan 3 aylık antrenman programı 8, 9 ve 10 yaşları arasındaki deneklere

uygulandı. Deneklere haftada 3 gün birer buçuk saat süreyle antrenman yaptırıldı. Araştırmamıza, Afyonkarahisar il merkezindeki FSM tenis kulübü nde gönüllü tenis eğitimi almak isteyen 24 kız ve 30 erkek toplam 54 öğrenci denek olarak katıldı. Denekler, antrenman öncesi (bi rinci olcum) ve antrenman sonrası (ikinci olcum) olmak üzere iki ölçüme tabi tutuldu. Bu ölçümlerde deneklerin; boy ve vücut ağırlıkları, sağ el, sol el sese ve ışığa karşı reaksiyon z amanları, sağ el ve sol el kavrama kuvvetleri, esneklikleri, anaerobik guc değerleri olculdu. Yaş ve cinsiyetlerde on test (birinci olcum), ve son test (ikinci olcum) arasındaki farklılığın tespiti için Wilcoxon işaret sıra sayıları

testi uygulandı Bu çalışmada istatistiksel sonuçların elde edilmesi için SPSS 16.0 paket programı kullanıldı. İlgilenilen değişkenler arasındaki anlamlılık değerleri $p<0,01$ ve $p<0,05$ olarak belirlendi. Araştırmamızda, denekler yaş gruplarına göre, b irinci grup 8 yaş, ikinci grup 9 yaş ve ucuncu grup da 10 yaş olarak oluşturuldu. Her grup da 8 kız ve 10 erkek denek yer aldı. 8 yaş erkek deneklerin boy ortalaması 129,5 cm, aynı yaş grubu kızların boy ortalaması 130,8 cm dir. 9 yaş erkek grubunun boy ortalaması 135,8 cm, aynı yaş kız grubunun boy ortalaması 132,1 cm dir. 10 yaş erkek grubu boy ortalaması 144,6 cm, aynı yaş kız grubu boy ortalaması ise 145,0 cm dir. 8 yaş erkek deneklerin kilo ortalamaları 27,3 kg, aynı yaş kız grubu kilo ortalamaları 27,7 kg dir. 9 yaş erkek grubunun kilo ortalaması 36,7 kg, aynı yaş kız grubunun kilo ortalaması 34,0 kg dir. 10 yaş erkek grubu kilo ortalaması, 39,8 kg, aynı yaş kız grubu kilo ortalaması ise 40,6 kg dir.

Sonuç olarak, gunde bir buçuk saat haftada 3gun ve 3 ay sureyle yapılan tenis antrenmanları 8, 9 ve 10 yaş grubu erkeklerde ve kızlarda reaksiyon zamanı arını (ses ve ışığa karşı) kısalttığı gözlenmiştir. Ayrıca tum yaş gruplarında el kavrama kuvvetlerini arttırdığı, 8 yaş kız ve erkek gruplarının esnekliklerini g eliştirdiği gözlendi. Bu değişiklikler istatistiki olarak 0.01 ve 0. 05 seviyelerinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Araştırmada elde edilen bir başka sonucta 3 aylık antrenman sonrasında 10 yaş kız-erkek grupların ve 9 yaş grubu kızların anaerobik guclerinde istatistiki olarak anlamlı bir artma gözlenirken $P<0,05$, diğer yaş gruplarında kızlar ve e rkeklerde anaerobik guclerde rakamsal olarak artma gözlenmesini rağmen bu durum istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Anahtar kelimeler: Tenis, Antrenman, Reaksiyon Zamanı

SUMMARY

INSPECTION OF THE EFFECTS OF TWELVE -WEEK TENNIS COURSES ON VISUAL AND AUDITORY REACTION TIMES OF 8-10 YEARS OLD CHILDREN

The aim of this study is to inspect the effects of twelve -week tennis courses on visual and auditory reaction times of the children between 8 and 10 years old. A three week training program based on modern tennis learning techniques and tactics has been prepared and implemented on children of 8, 9 and 10 years old. The subjects were trained one and half hour three times a week.

24 female and 30 male students from FSM tennis club of Afyonkarahisar attended to our study voluntarily. Subjects took one measurement before and one measurement after training. In these measurements; heights, body weights, reaction of right-left hands to light and sounds, grabbing power of right -left hands, flexibility, anaerobic power values have been measured. For defining the age and sex difference between pre (first measurement) and post (second measurement) tests, Wilcoxon sign numbers test has been used. SPSS 16.0 package program has been used for evaluation of statistical data. Meaningfulness value between variables have been found as $p<0,01$ and $p<0,05$. Subjects were classified according to their age groups as the first group of 8 years olds, second group of 9 years olds and third group of 10 years olds. 8 females and 10 males were allotted to each group. Height average of 8 years olds was 129,5 cm for males and 130,8 cm for females, for 9 years olds height average was 135,8 cm for males and 132,1 cm for females and the height average of ten years olds was 144,6 cm for males and 145,0 cm for females.

Weight average of 8 years old males was 27,3 kg and for females it was 27,7 kg. Weight average of 9 years olds was 36,7 kg for males and 34,0 kg for females. For 10 years olds, weight average was 39,8 kg for males and 40,6 kg for females. Daily exercise of one and half hour three times a week for three months showed that these exercises shortened the reaction times (for light and sound) of 8, 9 and 10 years old female and male students. These exercises also strengthened the grabbing powers for all age groups and increased flexibility of 8 years old males and females. These differences show a meaningfulness of 0,01 and 0,05 levels statistically.

Another finding from the study was a meaningful rise for anaerobic powers of 9 and 10 years old females after a training of 3 months $p<0,05$. There was a numerical increase in anaerobic powers of other students in other groups but this situation was not found statistically meaningful.

Key words: Tennis, Training, Reaction Time

PROFESYONEL OLARAK FUTBOL OYNADIKTAN SONRA AKTİF SPORU BIRAKAN FUTBOLCULARIN KARDİYOVASKÜLER RİSK PROFİLLERİNİN İNCELLENMESİ

KARTALOĞLU Serhan, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel **OCAK**. 80
s.Haziran 2008

Günümüzde modern yasantının ve teknolojik gelişmelerin getirdiği kolaylıklar, insanların her geçen gün biraz daha hareketsiz kalmalarına neden olmaktadır. Bu hareket azlığı, Hypokinetic Disease (hareket azlığı hastalıkları) adı verilen yeni bir hastalık grubunun doğmasına neden olmuş ve bu hastalıklar günümüzde en çok can alan hastalık gruplarından birisi durumuna gelmiştir. Kalp-Damar hastalıkları ise bu grubun basını çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, profesyonel düzeyde futbol oynadıktan sonra aktif sporu bırakan futbolcuların sigara faktörünü de göz önünde bulundurarak genel sağlık durumlarını ve kardiyovasküler risk profillerini araştırmaktır. Araştırmaya en az 10 yıl profesyonel olarak futbol oynamış ve 45-50 yaş aralığında olan 80 erkek futbolcu ve 40 kişilik kontrol grubu katılmıştır. Deneklerin kişisel bilgileri kişisel bilgi formundan tespit edilmiştir. Araştırmada 6 grup oluşturulmuştur. 1. grup sigara kullanmayan kontrol grubu, 2. grup sigara kullanan kontrol grubu, 3. grup sporu bırakmış ve sigara kullanmayan grup, 4. grup sporu bırakmış ve sigara kullanan grup, 5. grup spora devam eden ve sigara kullanmayan grup, 6. grup spora devam eden ve sigara kullanan grup seklindedir. Her grup 20 kişiden oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan grupların vücut kitle indeksleri (VKI), bel/kalça oranları, sistolik ve diastolik kan basınçları, kalp atım hızları, egzersiz süreleri, is yükü (MET) değerleri, hedef kalp atım hızının yüzde kaçına ulaştıkları, kardiyovasküler parametreleri (RV, LVEDD, LVESD, LVEF, IVS, PW, LA, LVKI), kan değerleri (glukoz, kreatin, trigliserit, total kolesterol, LDL, HDL, AST, ALT, GGT) ve solunum fonksiyonları (FEV1, FEV1/FVC) belirlenerek birbirleriyle karşılaştırılmıştır.

Sonuç olarak, oneway anova testiyle elde edilen bulgulardan bazı grupların egzersiz süreleri, kreatin değerleri, diastolik kan basınçları, MET değerleri, sol atrium kalınlıkları (LA), FEV1 ve FEV1/FVC oranları arasında istatistiki açıdan ($p<0,05$ ve $p<0,01$ 'e göre) anlamlı fark bulunmuştur. Geriye kalan fizyolojik değişkenler arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatür taramasında kan parametreleri bakımından profesyonel futbolcuların katıldığı birçok çalışma bulunurken kardiyovasküler özellikler ve solunum fonksiyonları bakımından yeterli çalışma bulunmamaktadır. Bizler de bu çalışmayla gerek bu alanda yapılacak bilimsel çalışmalara gerekse antrenörlere ve sporculara katkıda bulunmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Profesyonel Futbolcu, Sigara, Kardiyovasküler Risk

SUMMARY

EVALUATION OF CARDIOVASCULAR RISK PROFILES OF SOCCER PLAYERS WHO RELINQUISHED AFTER PROFESSIONALLY PLAYED

Today the convenience due to modern life style and technological developments make people to be more inactive everyday. This less inactivity has cioned a name called Hypokinetic Disease and has now become one the most deadly group of diseases. Cardiovascular diseases are leading the group. The aim of this study was to investigate general health status and cardiovascular risk profiles of football players who stopped active playing with consideration of cigarettes smoking factor. In the study 80 male aged between 45-50 soccer players who professionally played at least 10 years and 40 individuals as control group were included. Personal details of subjects were obtained from personel detail forms. Six groups were allocated in the study. 1. group non-smokers control group, 2. group smokers control group, 3. stopped sports and non-smokers, 4. stopped sports smokers, 5. continue to sports and non-smokers and 6. group continue to sports and smokers. Each group consisted of 20 persons.

Body mass indexes, waist/hip ratio, systolic and diastolic blood pressures, heart pulse rate, exercise time, work load (MET) values, what percentage of target heart rate reached, cardiovascular parameters (RV, LVEDD, LVESD, LVEF, IVS, PW, LA, LVKI), blood values (glucose, creatin, trigliserid, toral colessterol, LDL, HDL, AST, ALT, GGT) and respiratory functions of groups included in the study were determined and compared. In conclusion, the rates of exercise times, creatin values, diastolic blood pressure, MET values, left atrium thickness (LA), FEV1 and FEV1/FVC were significantly different between some groups analysed using One Way ANOVA test ($p < 0,05$ ve $p < 0,01$). Between remaining physiological variables there was no

statistically significant differences. In literature search, although there were several studies professional soccer players participated in in terms of blood parameters, studies into cardiovascular properties and respiratory functions are scarce. Therefore we aimed to contribute both anticipated scientific studies and trainers and sportmen/sportwomen .

Key words: Professional Soccer Player, Cigarette, Cardiovascular Risk

12 HAFTALIK DÜZENLİ HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARININ, ÜNİVERSİTELİ ÖĞRENCİLERİN BAZI FİZİKSEL VE FİZYOLOJİK PARAMETRELERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ (Afyonkarahisar İl Örneği)

KAY Hüseyin Can, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel **OCAK**, 48 s.Eylül
2008

Bu çalışmanın amacı, 12 haftalık düzenli halk oyunları çalışmalarının, üniversite öğrencilerinin çeşitli fiziksel ve fizyolojik parametrelerine olan etkisinin incelenmesidir. Araştırmamızda, 18-25 yaş arasındaki denekler iki guruba ayrıldı. Birinci gruba zeybek, ikinci gruba horon türü temel halk oyunları teknikleri ve çeşitli halk oyunları öğretim yöntemleri kullanılarak hazırlanan 3 aylık çalışma programı uygulandı.

Araştırmaya Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi'nde okuyan, sedanter yaşayan ve halk oyunları eğitimi almak isteyen 30 kız ve 32 erkek toplam 62 öğrenci, denek olarak katıldı. Denekler çalışma öncesi (ön test) ve çalışma sonrası (son test) olmak üzere iki ölçüme tabi tutuldu. Bu ölçümlerde deneklerin; istirahat nabızları, boy ve vücut ağırlıkları, vücut yağ yüzdeleri, sağ ve sol el pençe kuvvetleri, bacak kuvvetleri, esneklik ölçümleri, aerobik ve anaerobik güç değerleri ölçüldü.

Denekler halk oyunları türlerine göre birinci grup horon türü ve ikinci grup zeybek türü olarak oluşturuldu. Horon türü oynayan grupta 15 kız, 15 erkek, zeybek grubunda ise 15 kız, 17 erkek yer aldı. Horon türü kız grubun yaş ortalaması 20.13 ± 1.846 yıl, boy ortalaması 166.47 ± 4.422 cm iken

erkek deneklerin yaş ortalaması 20.60 ± 1.183 yıl, boy ortalaması 178.27 ± 6.584 cm'dir. Zeybek türü grubun kız yaş ortalaması 21.00 ± 1.254 yıl, boy ortalaması 160.93 ± 5.311 cm iken erkek deneklerin yaş ortalamaları 20.88 ± 1.616 yıl, boy ortalamaları ise 176.41 ± 7.366 cm' dir.

Her bir grubun önceki ve sonraki değerlerinin karşılaştırılmasında, eşleştirilmiş t testi (paired t test), grupların birbirleriyle karşılaştırılmasında student t testi kullanılmıştır. Bu çalışmada istatistiksel sonuçların elde edilmesi için SPSS 16.0 paket programı deneme sürümü kullanıldı. İlgilenilen değişkenler arasındaki anlamlılık değerleri $p < 0,05$ olarak belirtildi.

Sonuç olarak 3 ay süreyle haftada 3 gün ve günde 1.5 saatlik süreyle yapılan horon ve zeybek türü oyunların üniversite öğrencilerinin üzerinde istirahat nabız değerlerinde düşüş, vücut ağırlığı kaybı, vücut yağ yüzdesi azalımı, vücudun hareketlilik(esneklik) düzeyinde artış, sağ el ve sol el kavrama kuvvetinde artış, bacak kuvvetinde artış, anaerobik ve aerobik güç değerlerinde artış ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu değişiklikler istatistik olarak 0.05 düzeyinde anlamlılığı ifade etmektedir.

Anahtar kelimeler: Halk Bilim, Halk Oyunları, Dans, Spor, Fiziksel ve Fizyolojik Parametreler.

SUMMARY

A STUDY OF THE EFFECTS OF 12- WEEK REGULAR FOLK DANCE EDUCATION ON SOME PHYSICAL AND PHYSIOLOGICAL PARAMETERS OF STUDENTS (EXAMPLE FROM COUNTY OF AFYONKARAHISAR)

The aim of this study is to investigate the effects of 12-week regular folk dance education on different physical and physiological parameters of students. In the study subjects (ages 18-25) were divided into two groups. Three-month education program has been applied using diverse folk dance education methods and basic folk dance techniques of "zeybek" folk dance in the first and "horon" folk dance in the second group.

62 students (30 female, 32 male) of Afyonkarahisar Kocatepe University, with a sedentary lifestyle and willing to take folk dance education participated in the study. Participants were subjected to two measurements, one conducted before (first measurement) and the other after the education (second measurement). In the measurements resting heart-rate, height, weight, body fat percentage, grasping strength of left and right hand, leg

strength, flexibility, aerobic and anaerobic power were measured.

Subjects were divided into two groups, according to folk dance type - the first group was "horon" type, and the second was "zeybek" type. In the "horon" group there were 15 female and 15 male, and in the "zeybek" group 15 female and 17 male students. Average age of the female subjects in the "horon" group was 20.13 ± 1.846 with the average height of 166.47 ± 4.422 , and the average age of the male subjects was 20.60 ± 1.183 with the average height of 178.27 ± 6.584 . Average age of the female subjects in "zeybek" group was 21.00 ± 1.254 with the average height of 160.93 ± 5.311 , and the average age of the male subjects was 20.88 ± 1.616 with the average height of 176.41 ± 7.366 .

Pre and post values for each group were compared using the paired t test, and student t test was used when comparing two groups. In order to get statistic results SPSS 16.0 program was used. Meaningfulness values between investigated variables were $p < 0,05$.

Results of the study show that the "horon" and "zeybek" type folk dance education university students were participated in and which lasted for 1.5 hours 3 days a week for 3 months, decreased the resting heart rate, caused the loss of body mass and fat percentage, increased flexibility, grasping strength of left and right hand, leg strength, and aerobic and anaerobic power values of the subjects. Statistically, level of meaningfulness of these changes has been 0.05.

Keywords: Folklore, Folk Dance, Dance, Sport, Physical and Physiological Parameters.

FİTNESS SALONLARINA GİDEN BİREYLERİN BEKLENTİLERİ (Bursa İli Örneği)

GÜDÜL Nadigül, Yüksek Lisans Tezi,
Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Yücel **OCAK**. 83 s.Eylül
2008

İnsanoglu yüzyıllar önce kendi bedenini kullanarak is görürken, günümüzde teknolojinin kendisine sunduğu imkanlarla hareketliliğini yitirmistir. Bugün bir çok ülkede insanları tekrar hareketli kılmak bir devlet politikası haline gelmiştir. Çünkü egzersizlerle sağlığı korumanın mümkün olduğu bilimsel bir gerçektir. Spor temel olarak hareket

sistemi üstüne dayalı ve yerçekimine veya bir kuvvete karşı insanların müsabaka ve fiziksel aktivite olarak gerçekleştirdikleri bir eylemdir. Ayrıca günümüzde spor etkinliklerine her yastan ve her cinsten katılım gittikçe artmaktadır.

Günümüzde egzersiz, sağlıklı bir yaşamın temel prensiplerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Egzersizle sağlıklı bir yaşam, ancak egzersiz programlarının amaca uygun bir şekilde yapılmasıyla mümkündür. Bu anlamda, egzersiz protokolleri, değişik yaş gruplarına ve cinsiyete özgü planlanmalıdır. Bu çalışmanın amacı; Bursa'da yaşayan ve fitness salonlarına giden bireylerin beklentilerini belirlemeye yönelik yapılmıştır. Bursa'da, 13 büyük spor tesisinde, spor yapmakta olan 101'i erkek, 200'ü kadın toplam 301 bireye anket formu uygulanmıştır. Anket formu kişisel bilgiler ve beklentileri belirlemeye yönelik 44 sorudan oluşmaktadır. Bu anketten elde edilen verilerle araştırmanın problemine çözüm aranmıştır. Testin geçerlilik ve güvenilirliği istatistiksel analize tabi tutulmuş olup, bilgisayar yardımı ile frekans ve ki-kare analizleri yapılmıştır. Araştırmada, bireyler yaş gruplarına göre, 18-30, 31-45, 46 yaş ve üzeri grup olarak oluşturulmuştur. 18-30 yaş grubu % 55.5, 31-45 yaş grubu % 30.2 ve 46 yaş üzeri grup ise % 14.3 dilimlerinden oluşmaktadır. Vücut ağırlıklarına göre yapılan değerlendirmelerde ise düşük kilolu bireyler % 18.6, normal kilolular % 54.8, fazla kilolu bireyler % 19.3, obezler ise % 7.3 seklindedir. Aynı zamanda araştırmamızda cinsiyet ve medeni duruma göre değerlendirmelere yer verilmiştir. Erkek bireylerin % 33.6'sı, bayan bireylerin ise % 66.4'ü, evli bireylerin % 56.1, bekar bireylerin ise % 43.9'u bu değerlendirmeleri oluşturmaktadır. Anketten elde edilen veriler istatistiki olarak 0.05 anlamlılık seviyesinde değerlendirilmiştir. Fitness salonlarına giden bireylerin beklentilerinin belirlenmesine yönelik yapılan bu araştırmada sonuç olarak, ankete katılanların spor salonuna gelmekteki amaçlarının ve tercih etme durumlarının yaş gruplarında, vücut ağırlıklarında, cinsiyette ve medeni durum özelliklerinde benzerlikler tasıdığını ortaya çıkartmaktadır. Spor yapmak, doktor önerisi ve vücut geliştirmek için spor salonuna gelenlerin yaş gruplarına göre değerlendirilmesine bakıldığında istatistiksel olarak 0.05 seviyesinde anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($P<0.05$).

Ankete cevap veren bireylerin en çok kullandıkları spor aletleri tercihlerine bakıldığında, koku bandını kullanma oranları düşük kilolu bireylerde % 69.9, normal kilolularda % 68.5, fazla kilolu bireylerde % 82.8 ve obezlerde ise % 90.9'dur. Bisiklet kullanma oranları ise düşük kilolularda % 55.4, normal kilolularda % 46.7, fazla kilolularda % 46.6 ve obez bireylerde ise % 63.6'dır. Tüm vücut ağırlıklarına göre ağırlık istasyonlarını kullanma durumlarına bakıldığında ise düşük kilolu bireylerin

%17.9'unun, normal kilolu bireylerin % 39.4'inin, fazla kilolu bireylerin % 37.9'unun, obezlerin ise % 45.5'inin kullandıkları görülmektedir. Tüm vücut ağırlıklarında mekik aletini kullanma durumları ise yaklaşık % 40 civarlarındadır. Gruplar arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir ($P<0.05$). Araştırmaya katılan bireylere "Su Anda Kilo Probleminiz Var mı?" sorusu sorulduğunda erkeklerin % 46.5'i evet, % 53.5'i hayır derken, bayan bireylerin % 59.5'i evet % 40.5'i ise hayır cevabını vermişlerdir. Cinsiyetler arasındaki bu farklılık istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Görülüyor ki bayan bireylerin erkek bireylere göre kilo açısından daha çok problemlidirler. Aynı zamanda bireylerin sporu severek yaptığı bulgusuna rastlanarak, antrenörlerin bilgi düzeylerinin yeterli, eğitim seviyelerinin yüksek olmasından dolayı bireylerin fitness salonlarından memnun oldukları açıkça görülmektedir. Anket çalışmasına katılan kişilerin kullandıkları spor aletlerinde benzerliklere rastlanması, kilo problemlerinin çalışma programı ile uygun olması fitness salonlarının bireylerin beklentilerine cevap alınır nitelikte olduğunu göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Spor, Spor Salonları, Egzersiz, Step-Aerobik

SUMMARY

THE EXPECTATIONS OF THE INDIVIDUALS ATTENDING TO FITNESS CENTRES

Although humankind used to perform his daily activities by using his own body centuries before, he has lost his dynamism because of the technological opportunities in recent years. Today to reactuate people has become a government policy in many countries because that it is possible to protect the human health through exercises is a scientific fact. Sports, basically is an action based on the movement system that people achieve as a competition or physical activity against gravity or a force. Furthermore, the participation by every age and every gender in sports activities is increasing today.

Today, exercise is considered as one of the fundamental principles of a healthy life. A healthy life through exercise is only possible by applying those activity programmes which are suitable for his purpose. In this respect, exercise protocols should be designed according to different age groups and genders. The aim of this study is to determine the expectations of the individuals living

in Bursa and being a member of a fitness centres. 301 participants were applied to a questionnaire at 13 sports centres, 101 of whom are males, 200 of whom are females. The questionnaire form is comprised of 44 questions which are aiming to determine personal information and expectations. With the help of the data obtained from this questionnaire, a solution for the problem in this study was searched. The validity and reliability of the test were subject to statistical analysis, and the frequency and chi-square analysis were applied by means of computer technology. In this study, the individuals were grouped according to their age groups as 18- 30, 31-45, and 46 and over. The participation of individuals in the age group of 18-30 is 55.5%, individuals in the age group of 31-45 is 30.2% and individuals in the age group of 46 and over is 14.3 %. In the evaluations made according to the body weight, it is observed that the underweight individuals are 18.6%, normal-weight individuals are 54.8, over-weight are 19.3, obese are 7.3%. In addition, evaluations by taking the gender and marital status into account were also made. The male individuals are 33.6%, female individuals are 64.4%, the married individuals are 56.1%, the single individuals are 43.9%. The data obtained from the questionnaire have been assessed statistically at the level of significance of 0.05. As a result of this study that aims to determine the expectations of individuals going to fitness centres, it is revealed that the aims and the reasons of preference of the participants to attend those sports centres in this questionnaire have similarities with the age groups, body weight, gender and marital status. With regard to the assessment of age groups of the ones coming to the sports centres in order to do sports to apply the doctor's advice, and to build their bodies a significant difference at the 0.05 level has been observed statistically ($P < 0.05$). When the preferences of the individuals responding to the questionnaire with regard to the mostly used sports equipments are considered, it is observed that the rate of using treadmill by the underweight individuals is 69.9 %, normal weight individuals is 68.5 %, over-weight individuals is 82.8 % and obese individuals is 90.9 %. The rate of using bicycle by the underweight individuals is 55.4 %, normal weight individuals is 46.7 %, over-weight individuals is 63.6 %. When the use of weight stations according to all body weights is considered it is also observed that the underweight use in the ratio of 17.9 %, the normal weight use 39.4 %, the overweight use 37.9 %, the obese 45.5 %. The use of sit up tool according to all body weights is approximately 40 %. The difference among the groups expresses 0.05 level of significance statistically ($p < 0.05$). When the question of "Do You Have Any Weight Problems Now?" asked to the individuals participating the questionnaire, 46.5 % of the male participants responded as " yes "

where as 53.5 % of them said " no ". On the other hand, 59.5 % of the female participants responded as " yes ", where 40.5 % of them said " no ". This difference between genders is assessed at the level of 0.05 statistically ($p < 0.05$).

It's obvious that the females face more problems concerning weight when compared to males.

Furthermore, the finding that the individuals do sports fondly and that the level of knowledge of the trainers is sufficient is revealed. Therefore it is observed that the individuals are satisfied with those fitness centres owing to the fact that the education level of the trainers is high. That there is a similarity between the sports equipment used by the participants and that training schedule is appropriate for their weight problems show that the fitness centres are answerable to the expectations of the individuals.

Key Words : Sports, Sports Centre, Exercise, Step-Aerobik

